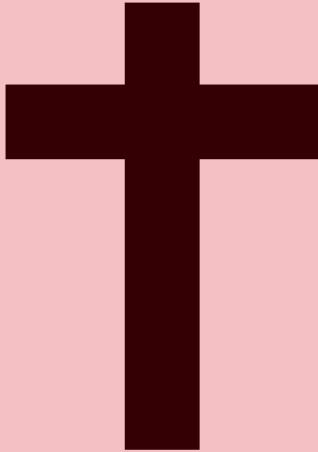

Xasāsti' testamento (Xatze tachihuūn ixpālacata

Jesucristo)

New Testament in Totonac, Upper Necaxa (MX:tku:Totonac,
Upper Necaxa)

**Xasāsti' testamento (Xatze tachihuīn ixpālacata
Jesucristo)
New Testament in Totonac, Upper Necaxa (MX:tku:Totonac,
Upper Necaxa)**

copyright © 1999 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Totonac, Upper Necaxa

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Totonaco, Patla y Chicontla [tku], Mexico

Copyright Information

© 1999, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Totonac, Upper Necaxa

© Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 25 Nov 2022 from source files dated 29 Jan 2022
b40e03ec-1023-5d81-b8c2-7e6838bd9354

Contents

Mateo	1
Marcos	65
Lucas	104
Juan	166
Hechos	212
Romanos	265
1 Corintios	290
2 Corintios	315
Gálatas	331
Efesios	341
Filipenses	350
Colosenses	356
1 Tesalonicenses	362
2 Tesalonicenses	367
1 Timoteo	370
2 Timoteo	377
Tito	382
Filemón	385
Hebreos	387
Santiago	406
1 Pedro	412
2 Pedro	420
1 Juan	425
2 Juan	431
3 Juan	432
Judas	433
Apocalipsis	435

San Mateo

I'xū'nāpap Jesucristo

Lc. 3:23-38

¹ Huā'mā' lista ū'tza' I'xū'nāpap Jesucristo ē xla' I'xū'nātā'nat David ē nā Abraham.

² Abraham ixtāta' Isaac ixuanī't ē ū'tza' ixtāta' Jacob ē ū'tza' ixtāta'ca'n Judā ē ixtā'timīn. ³ Judā ixtāta'ca'n Fares ē Zara ixuanī't ē ixtzī'ca'n ixuanican Tamar. Fares ixtāta' Esrom ixuanī't ē ū'tza' ixtāta' Aram. ⁴ Aram ixtāta' Aminadab ixuanī't ē ū'tza' ixtāta' Naasón tī ixtāta' Salmón. ⁵ Salmón ixtāta' Booz ixuanī't ē ixtzī' Booz ū'tza' Rahab. Booz ixtāta' Obed ixuanī't ē ixtzī' Obed ixuanican Rut. Obed ixtāta' Isai ixuanī't. ⁶ Isai ixtāta' rey David ixuanī't. Rey David ē puscāt tī pūla xpuscāt Urías ixuanī't, xla'ca'n ixtāta'ca'n Salomón ixtahuanī't.

⁷ Salomón ixtāta' Roboam ixuanī't ē ū'tza' ixtāta' Abías tī ixtāta' Aša. ⁸ Aša ixtāta' Josafat ixuanī't ē Josafat ixtāta' Joram ē ū'tza' ixtāta' Uzias. ⁹ Uzias ixtāta' Jotam ixuanī't ē ū'tza' ixtāta' Acaz ē ū'tza' ixtāta' Ezequías. ¹⁰ Ezequías ixtāta' Manasés ixuanī't ē ū'tza' ixtāta' Amón tī ixtāta' Josías. ¹¹ Josías ixtāta'ca'n Jeconías ē ixtā'timīn ixuanī't ē a'cxni' ixcāchī'canī't ē cālē'nca israelitas nac ti'ya't jā huanican Babilonia.

¹² A'cxni' cālē'ncanī'ttza' a'cxni' Jeconías ixka'lhī ixka'hua'cha Salatiel ē ū'tza' ixtāta' Zorobabel ixuanī't. ¹³ Zorobabel ixtāta' Abiud ixuanī't ē ū'tza' ixtāta' Eliaquim tī ixtāta' Azor. ¹⁴ Azor ixtāta' Sadoc ixuanī't ē ū'tza' ixtāta' Aquim tī ixtāta' Eliud. ¹⁵ Eliud ixtāta' Eleazar ixuanī't ē ū'tza' ixtāta' Matán tī ixtāta' Jacob. ¹⁶ Jacob ixtāta' ixuanī't José tī ixkōlu' María. Tzamā' María, xla' ixtzī' Jesús ixuanī't, ū'tza' tī huanican Cristo.

¹⁷ Chuntza' ixlīkelhacāujtā'ti' I'xū'nātā'natna' Abraham a'cxni' tahuī'lh David. Ixlīkelhacāujtā'ti' I'xū'nātā'natna' David a'cxni' ixcālē'ncanī't israelitas nac ti'ya't jā huanican Babilonia. Ixlīkelhacāujtā'ti' I'xū'nātā'natna' huampala a'cxni' lacatuncuui'lh Cristo.

Chī lacatuncuui'lh Jesucristo

Lc. 2:1-7

¹⁸ A'cxni' tahuī'lh Jesucristo, chuntza' a'kspulalh. Ixtzī' ixuanican María ē xla' ixtā'lacāxlanī'ttza' natā'tamakaxtoka José. A'cxni' jāna'j ixā'tatā'tahui'la a'cxni' María ixlīka'lhīni'ntza' ixlītli'hui'qui Espiritu Santo. ¹⁹ A'cxni' José ca'tzilh María ixka'lhīni'ntza', xla' ixmakxtekcu'tun. Tzeya chi'xcu' ixuanī't ē ū'tza' jā ixlīmālacapū'cu'tun na ixlacatīnca'n tachi'xcuui't ē jā ixmāmāxani'cu'tun. Xmān tzē'k ixmakxtekcu'tun. ²⁰ A'cxni' José ixlacapāstacmā'lh huā'mā' a'cxni' lakahuāna'lh ē tasu'yuni'lh chā'tin ángel tī macamilh Māpa'ksīni' Dios ē xla' huanilh:

—José, hui'x tī I'xū'nātā'nat David, jā catilīmā'xa'na' natā'tamakaxtoka María. Ū'tza' līka'lhīni'lh Espiritu Santo. ²¹ Naka'lhī i'ska'ta' ka'hua'cha ē nahui'li'ni'ya' ixtacuhuīni' Jesús. Xla' nacāmakapūtaxtū ixtachi'xcuui't ē ū'tza' nalīmāpācuui'can Jesús —huanilh ángel.

²² Pō'ktu huā'mā' tū a'kspulalh namākentaxtū chī huanli ixa'kchihuīna' Māpa'ksīni' Dios. Chuntza' tzo'kli:

²³ Tzu'majāt naka'lhīni'n ē naka'lhī ixka'hua'cha ē namāpācuui'can Emanuel.

(Huā'mā' tacuhuīni' huanicu'tun: Dios quincātā'hui'lan.)

²⁴ A'cxni' lakahuanli José, tlhualh ixlipō'ktu tū māpa'ksilh ixángel Māpa'ksīni' ē tā'tamakaxtokli María. ²⁵ Jā xa'malh hasta a'cxni' xla' tahuī'lh ī'ska'ta' ixlīmaksāsti'. Hui'līni'lh ixtacuhuīni' Jesús.

2

A'cxni' tamilh magos

¹ A'cxni' Herodes rey ixuanī't nac ti'ya't jā huanican Judea a'cxni' Jesús lacatuncuhuī'lh a'ntza'. Lacatuncuhuī'lh nac cā'lacchicni' jā huanican Belén. Tachā'lh magos nac cā'lacchicni' jā huanican Jerusalén ē xla'ca'n makat tamincha' na ixtankēn ² ē takelhasqui'nīlh:

—Jāchu hui'lh ixpuxcu'ca'n israelitas tī tahuī'lh'tza'? Quina'n iclak-tzī'nī'tauj a'ktin sta'cu na ixtankēn. Ū'tza' quincāmāsu'yuni'n palh tahuī'lh'tza'. Ū'tza' iclīmīujtza' huā'tzā' na'iclaktaquilhpūtayāuj.

³ A'cxni' kexmatli huā'mā' tachihuīn, rey Herodes ixlī'a'ktuyumā'lh ē nā chuntza' ixlipō'ktuca'n xalanī'n nac Jerusalén nā ixtalī'a'ktuyumā'nal. ⁴ Rey cāmāta'satīnīni'lh ē cāmākēstokli ixlipō'ktuca'n xanapuxcu'nu' pālejni' israelitas ē tī ixtamāsu'yu līmāpa'ksīn. Cākelhasqui'nīca jāchu natahui'la Cristo ⁵ ē takelhtīni'lh:

—Natahui'la nac Belén xala' nac estado Judea. Chuntza' tzo'kli a'kchihuīna':

⁶ Belén xala' nac ti'ya't jā huanican Judá, masqui xamacsti'na'j na ixpu'nanca'n municipios nac huā'tzā' ti'ya't, ā'chulā' ixlacasqui'nca.

Nalacatuncuhuī'yācha' a'ntza' chā'tin māpa'ksīni'.

Xla' nacāmaktaka'lha quintachi'xcuhuī't tī cāhuanican israelitas.

⁷ Herodes lakatzē'k cāmāta'satīnīni'lh magos ē cākelhasqui'nīlh jā'cxni' tasu'yulh sta'cu ē tūyā quilhtamacuj ē tūyā mālhcuyu'. ⁸ Cāmācā'lh nac Belén ē cāhuanilh:

—Capinchipitit ē naputzayā'tit palh ixlīcāna' lacatuncuhuī'lh ska'ta'. A'cxni' namacla'yā'tit, naquilāmāca'tzīnīyāuj. Nā quit tzē na'ica'n na'iclaktaquilhpūta—chuntza' cāhuanilh.

⁹ A'cxni' cātā'chihuīna'nkō'lh, magos ta'alh. Sta'cu tū ixtalaktzī'nī't ixtankēn, ū'tza' cāpūlani'lh ē cāmāsu'yuni'lh tej hasta tāyalh tālhmā'n jā ixuī'lh ska'ta'.

¹⁰ A'cxni' magos talaktzī'lh chī tāyalh sta'cu, tapāxuhualh xla'ca'n. ¹¹ A'cxni' tatanūlh nac chic, talaktzī'lh ska'ta' ē María tī ixtzī'. Tatatzokostani'lh ē talaktaquilhpūtalh ē tamakapāxuīlh ska'ta'. Tamakx-cutli tū ixtalē'ni' ē tamaxquī'lh oro ē siyentzu ē perfume tū huanican mirra. ¹² Ā'līstān tataspi'tli lacatin nac tej. Ixtalakahuāna'nī't ē chuntza' cālīmāca'tzīnīca jā catatētaxtulh a'ntza' na ixchic Herodes.

A'cxni' tatzā'lalh nac Egipto

¹³ A'cxni' ixta'a'nī'ttza' magos, José lakahuāna'lh ē tasu'yuni'lh chā'tin ángel tī macamilh Māpa'ksīni' Dios. Ángel huanilh:

—Catāqui'. Cacālī'pi ska'ta' ē ixtzī' ē catzā'la'tit nac país jā huanican Egipto. A'ntza' natachokoyā'tit hasta a'cxni' na'icmāca'tzīnīyān. Herodes naputza ska'ta' ē namaknīcu'tun.

¹⁴ José tāquī'lh a'cxni' tzi'sajcus ixuanī't ē a'lh. Cālē'lh ska'ta' ē ixtzī'. Ta'alh nac ti'ya't jā huanican Egipto. ¹⁵ A'ntza' tatachokolh hasta a'cxni' nīlh Herodes. Chuntza' a'kspulalh namākentaxtū tū Māpa'ksīni' Dios

ixuanī't ixa'kchihuīna'. Chuntza' huanli: “Ixiu'lh nac Egipto quiSka'ta' ē a'ntza' icta'sani'lh.”

Herodes cāmāmaknīnī'lh lacstīn

¹⁶ A'cxni' Herodes ca'tzīlh ixta'a'kskāhuī'nī't magos, xla' sītī'lh. Māpa'ksīni'lh cacāmāknicā lacstīn tī ka'hua'cha. Cāmāmaknīnī'nkō'lh ixlīpō'ktuca'n lacstīn tī xaka'hua'cha xalanī'n nac Belén ē ixlacatzuna'j cā'lacchicni'. Cāmāmaknīnī'lh ixlīpō'ktuca'n tī jāna'j ixtaka'lhī a'ktu' cā'ta. Chuntza' māpa'ksīlh ixpālacata ixtlahuanī'ttza' hua'chi a'ktu' cā'ta a'cxni' ixlacatuncu'huī'nī't ska'ta' chī tahuanli magos. ¹⁷ Chuntza' mākentaxtūlh tū tzo'kli a'kchihuīna' tī ixuanican Jeremías. Chuntza' tzo'kli:

¹⁸ Kexmatcan chī calhuancan nac cā'lacchicni' jā huanican Ramá ē ta'sacan.

Raquel ū'tza' tī cālakcalhuamā'lh ixlacstīn.

Jāla ixmāko'xamixīcan ixpālacata ixtanī'nttza'.

Chuntza' tzo'kli.

¹⁹ A'cxni' ixnīni'ttza' Herodes, José lakahuāna'mpāl hua'ntza' jā ixiu'lh nac Egipto. Tasu'yuni'lh chā'tin ángel tī macamilh Māpa'ksīni' Dios ē huanilh:

²⁰ —Catāqui' ē calī'pi ska'ta' ē ixtzī'. Cataspi'ttit nac ti'ya't jā huanican Israel. Tanīlhtza' xlaca'n tī ixtamaknīcu'tun ska'ta' —huanli ángel.

²¹ José tāquī'lh ē a'lh ē lē'lh ska'ta' ē ixtzī' hasta nac Israel. ²² Arquelao ixlakxoko ixtāta' Herodes ixuanī't ē ixmāpa'ksīni'mā'lh jā huanican Judea. A'cxni' José ca'tzīlh huā'mā', ixjicua'n ē jā ixa'ncu'tun a'ntza'. Lakahuāna'mpāl hua'ntza' talī'a'lh nac ti'ya't jā huanican Galilea. ²³ A'cxni' tachā'lh a'ntza' nac Galilea, ta'a'lh nac cā'lacchicni' jā huanican Nazaret ē a'ntza' tatahuī'lh. Chuntza' a'kspulalh namākentaxtū tū tahuanlı a'kchihuīna'nī'n. Tahuanlı: “Jesús namāpācu'huīcan nazareno.”

3

Juan Mā'kpaxīni' a'kchihuīna'nli nac cā'tzaya'nca ti'ya't

Mr. 1:1-8; Lc. 3:1-9, 15-17; Jn. 1:19-28

¹ Huā'mā' quilhtamacuj mīlh nac cā'tzaya'nca ti'ya't nac Judea Juan tī ixmā'kpaxīni'n. Ixa'kchihuīna'mā'lh ² ē ixcāhuani tachi'xcu'huī't:

—Calakpalī'tit mintalacapāstacni'ca'n ē camakxtektit tū jā tze ixpālacata talacatzuna'jīmā'lh a'cxni' Dios namāpa'ksīni'nkō'.

³ A'kchihuīna' Isaías tzo'kli chī tachi'xcu'huī't natalakpalī ixtalacapāstacni'ca'n ē nata'a'ka'ī'. Tzo'kli ixpālacata huā'mā' Juan jā huan chuntza':

A'ntza' jā cā'tzaya'nca ti'ya't, nakexmatcan catīhuālh tī palha' nachihuīna'n ē nahuan:

“Cacāxtlahua'tit tej ixpālacata mimā'lh Māpa'ksīni'.

Camālakstu'nctit tej.”

⁴ Ixlu'xu' huā'mā' Juan līcāxtlahualh ixchī'xit camello ē ixlīchī'can ko'xka' ixuanī't. Xla' ixua' xtu'qui' ē xaxcān ta'xcāt xala' nac cā'qui'huī'n.

⁵ Tachi'xcu'huī't xalanī'n nac cā'lacchicni' Jerusalén tamīlh takexmata. Nā lhūhua' tachi'xcu'huī't xalanī'n calhāxcu'huālh nac estado Judea ē xalanī'n lacatzuna'j xaka'tla' nac xcān Jordán nā tamīlh takexmata. ⁶ A'cxni' takelhtasu'yuni'lh Dios ixcuentaca'n, Juan cāmā'kpaxīlh chā'tunu' nac ka'tla' xcān Jordán.

⁷ Lhūhua' fariseos ē ixpālejni' israelitas tamīlh ta'a'kpaxa. A'cxni' Juan cālaktzī'lh, cālacaquilhnīlh ē cāhuanih:

—jHui'xina'n tlahua'pā'na'ntit a'ktu' milacanca'n! ¿Tīchu cāhuanin natzā'la'ni'yā'tit ixtasitzi' Dios tū mimā'lh? ⁸ Catlahua'tit tū tze ē ū'tza' nalītasu'yu ixlīcāna' lakpalīnī'ta'ntittza' mintalacapāstacni'ca'n. ⁹ Jā catihuantit mē'cstuca'n: “Quina'n ī'xū'nātā'natna' Abraham. Ū'tza' iclīpāhuanāuj ē jā icjicua'ni'yāuj ixtasitzi' Dios.” Jā chuntza' ixua'ntit. Quit iccāhuaniyān Dios tzē nacālakpalī huā'mā' chihuixni' ē natala ī'xū'nātā'natna' Abraham. ¹⁰ Hua'chi xacacani'ttza' ā'chaj ē natzucucan natancā'can qui'hui'. Catūhuālh qui'hui' tū jā māstā' ixtahua'ca't xatze, ū'tza' natancā'can ē nalhcuyucan. Tachi'xcu'huī't tī jā tatasu'yu palh ta'a'ka'ī, xlaca'n hua'chi qui'hui' tū jā tahua'ca'. ¹¹ Ixlīcāna' quit iccālīmā'kpaxīyān xcān. Ū'tza' nalītasu'yu chī līlīpuhuanā'tit tū jā tze tū tlahuanī'ta'ntit. Tī namīn ā'līstān, xla' makapitzīn hui'xina'n nacātalīmā'kpaxīyān Espīritu Santo ē ā'makapitzīn huampala nacātalīmā'kpaxīyān macscut. Xla' ā'chulā' xaka'tla' ē jā quit. Quit jāla icmālakchā'nī chī xla'. Quit jā minī'ni' nūn na'icxcutni' ixlīkechī'can ixcaclhī'. ¹² Xla' hua'chi chā'tin chī'xcu' tī chī'panī'ttza' ixlīmālakosūn ē nalacsu'nu trigo tū tlahuacan harina. Xalīcha'nat trigo namānū jā māquī'can ē xapa'lhma' nalhcuyu nac macscut tū jāla catimāmīxīlh —cāhuanilh.

Jesús a'kpaxli

Mr. 1:9-11; Lc. 3:21-22

¹³ Ā'līstān Jesús taxtulh nac estado Galilea ē lakchā'lh Juan jā ixmā'kpaxīni'mā'lh na ixquilhtūn ka'tla' xcān jā huanican Jordán. Jesús milh a'kpaxa. ¹⁴ E Juan jā ixmā'kpaxīcu'tun Jesús ē huanilh:

—Hui'x minī'ni' naquimā'kpaxī'ya' ē jā ixlacasqui'nca quit na'icmā'kpaxīyān.

¹⁵ Jesús kelhtīlh:

—Chuhua'j calalh chuntza' chī icsqui'ni'yān. Chuntza' quincāminī'ni'yān ē ū'tza' nalītlahuakō'yāuj tū Dios māpa'ksīlh.

Juan kexmatni'lh ē tlahualh tū huanilh.

¹⁶ Jesús, a'cxni' mā'kpaxīca, tacutli nac xcān. Xamaktin talaquī'lh nac a'kapūn ē Jesús laktzi'lh Espīritu Santo. Ixtasu'yu hua'chi tantzasnān. Yujchi na ixlachtza' Jesús. ¹⁷ Kexmatca a'ktin tachihuīn nac a'kapūn ē huanli:

—Ū'tza' huā'mā' quiSka'ta' tī laktza' icpāxquī' ē xla' quimakapāxūi.

4

Skāhuī'ni' ixlīlaktzī'ncu'tun Jesús

Mr. 1:12-13; Lc. 4:1-13

¹ Palaj tunca Espīritu Santo lē'lh Jesús nac cā'tzaya'nca ti'ya't. Skāhuī'ni' tī huanican Satanás ixlīlaktzī'ncu'tun palh tzē na'a'kskāhuī' Jesús.

² A'ntza' tu'pu'xam quilhtamacuj Jesús jā huā'yalh pō'ktu quilhtamacuj ē pō'ktu tzi'sa ē ixtzi'ncsa. ³ Skāhuī'ni' laktalacatzuna'jīlh Jesús ē huanilh:

—Palh hui'x ī'Ska'ta' Dios, cacāmāpa'ksi' tzamā' chihuixni' pāntzīn catahuanli.

⁴ Jesús kelhtīlh:

—Tatzō'kni' na ixtachihuīn Dios: “Jā xmān pāntzīn catililatamā'lh chā'tin chī'xcu' nac cā'quilhtamacuj. Nā ixlacasqui'nca cuenta natlahuacan ixtachihuīn Dios.”

⁵ Palaj tunca skāhuī'ni' lē'lh Jesús nac Jerusalén jā nā mǎpācuhičan cā'lacchicni' xatasicua'lanātlahua. Māhua'ca'lh na ixa'kspūn xaka'tla' tem-
plo ⁶ ē huanica:

—Palh hui'x i'Ska'ta' Dios, cayujti nac ti'ya't. Tatzo'kni' na ixtachihuīn
Dios:

Dios nacāmāpa'ksī ixángeles natamaktaka'lhān.

Natamā'kaquī'yān ē chuntza' nūn kentin mintujan catitakāhui' nac chi-
huix.

⁷ Jesús kelhtīlh:

—Nā chuntza' tatzo'kni' na ixtachihuīn Dios: “Jā tililaktzī'na'
miMāpa'ksīni' Dios.”

⁸ Skāhuī'ni' lē'mpālh a'ktin nac sipej tālh mā'n. A'ntza' māsuyuni'kō'lh
ixlīka'tla' cā'quilhtamacuj ē chī tzēhuanī't ixuanī't. ⁹ Skāhuī'ni' huanilh:

—Pō'ktu huā'mā' na'icmaxquī'yān xmān naquintatzokostani'ya' ē
naquilaktaquilhpūtaya' —huanica Jesús.

¹⁰ Jesús kelhtīni'lh:

—jCaquintapānu'ni', Skāhuī'ni'! Tatzo'kni' na ixtachihuīn Dios: “Natat-
zokostani'ya' ē nalaktaquilhpūtaya' miMāpa'ksīni' Dios ē natlahua'ya'
xmān tū xla' lacasquī'n.”

¹¹ Palaj tunca skāhuī'ni' a'kxtekui'līlh. Ē makapitzīn ángeles tamilh ē
tamaktaka'lhli Jesús.

Jesús tzuculh a'kchihuīna'n nac estado Galilea

Mr. 1:14-15; Lc. 4:14-15

¹² Jesús a'cxni' māca'tzīnīca chī ixchī'canī't Juan, palaj tunca a'lh
nac estado Galilea ¹³ ē jā tachokolh nac Nazaret. A'lh tahui'la nac
cā'lacchicni' Capernaum ixlacatzuna'j na ixquilhtūn xcān. Nā huā'mā'
ti'ya't ixmǎpācuhičan ixti'ya'tca'n Zabulón ē Neftalí. ¹⁴ Huā'mā' tū
a'kspulalh mākentaxtūlh tū tzo'kli a'kchihuīna' Isaiás na ixtachihuīn Dios.
Chuntza' tzo'kli:

¹⁵ Ti'ya't jā mǎpācuhičan Zabulón ē jā mǎpācuhičan Neftalí, a'ntza' tētaxtu
tej tū mā'lh hasta nac mar.

Nā a'ntza' ixtuntacut nac xcān Jordán nac estado Galilea ē ū'tza' jā
tahui'lāna'lh tū jā israelitas.

¹⁶ Tachi'xcuui't hua'chi ixtahui'lāna'lh jā cā'pucsua' ē chuhua'j talaktzī'lh
a'ktin xaka'tla' taxkaket.

Xlaca'n hua'chi ixtanīmā'nalh ē cā'skē'k ixtahui'lāna'lh.

Chuhua'j talaktzī'lh chī xkaka.

Chuntza' tzo'kli Isaiás.

¹⁷ Palaj tunca Jesús tzuculh a'kchihuīna'ntā'kchoko ē huanli:

—Calilīpuhuanit tū jā tze tlahuanī'ta'ntit ē calakpalī'tit mintala-
capāstacni'ca'n. Talacatzuna'jīmā'lh'tza' a'cxni' Dios namāpa'ksīni'nkō'.

Jesús cālacsacli kelhatā'ti' chi'pāna'nī'n squī'ti'

Mr. 1:16-20; Lc. 5:1-11

¹⁸ A'cxni' Jesús ixlatlā'huan na ixquilhtūn xaka'tla' xcān tū huanican
lago Galilea, cālaktzī'lh chā'tu' chi'xcuui'n tū litā'timīn ixtahuanī't. Chā'tin
Simón ixuanican ē ixlī'a'ktu' ixtacuui'ni' Pedro. Ā'chā'tin Andrés ixuani-
can. Xlaca'n chi'pāna'nī'n squī'ti' ixtahuanī't ē ixtamojōmā'nalh nac xcān
ixpūtayanca'n tū pūchi'pacan squī'ti'. ¹⁹ Palaj tunca Jesús cāhuanilh:

—Caquilātā'a'uj ē na'iccāmāsuyuni'yān chī nacālīmā'a'ka'ī'nī'yā'tit
tachi'xcuui't ixtachihuīn Dios.

²⁰ Palaj tunca tamakxtekli ixpūtayanca'n ē tatā'a'lh Jesús.

²¹ A'cxni' a'lh ā'lacatin, cālaktzī'lh ā'chā'tu' huampala litā'timīn. Xlaca'n ixcamana' Zebedeo ixtahuani't ē ixtacuhuīni' chā'tin Jacobo ē ā'chā'tin Juan. Ixtatā'hui'lāna'lh ixtāta'ca'n nac barco ē ixtalacachi'mā'nal' tū pūchi'pacan squi'ti'. Jesús cāmāta'satīnīni'lh. ²² Xamaktin xlaca'n tatacutli nac barco ē ta'a'kxtekui'līlh ixtāta'ca'n ē ta'a'lh tastālani'lh Jesús.

Jesús cāmāsu'yuni'lh lhūhua' tachi'xcuui't

Lc. 6:17-19

²³ Jesús ixtlā'huamā'lh calhāxcuui'lh nac estado Galilea ē ixcāmāsu'yuni'mā'lh tachi'xcuui't na ixtemploca'n israelitas nac a'katunu' cā'lacchicni'. Ixcāmāsu'yuni'mā'lh chī'nala jā Dios māpa'ksīni'nkō' ē ixcāmātzeyīmā'lh ixlīpō'ktuca'n kempālhūhua' ta'jatāt tū ixcāpasani't tachi'xcuui't. ²⁴ Calhāxcuui'lh nac ti'ya't jā huanicin Siria cāmāca'tzīnīca ixpālacata Jesús. Cālīmini'ca ixlīpō'ktuca'n ta'jatatlani'n. Cālīmini'ca tū ixtapātīmā'nal' catūxcuui'lh ta'jatāt ē catūxcuui'lh taca'tzanajuāt. Cālīmini'ca tū ixtaka'lhī jā tzeya ū'nī'n ē tū ixpaxnīni'n ē tū ixtalū'ntū'nunī't. Jesús cāmātzeyīkō'lh. ²⁵ Līlhūhua' xalanī'n nac estado Galilea tastālani'lh ē nā xalanī'n nac Decápolis ē Jerusalén. Nā tastālani'lh xalanī'n nac estado Judea ē xalanī'n nac ti'ya't ixtuntacut nac xcān Jordán.

5

Jesús a'kchihuīna'nli na ixlacapūn sipej

¹ A'cxni' Jesús cālaktzī'lh tamīlh lhūhua' tachi'xcuui't, xla' tā'cxtulh na ixlacapūn sipej ē a'ntza' tahuī'lh. I'scujnu'nī'n palaj tunca talītamacsti'li'lh. ² Jesús tzuculh cāmāsu'yuni'.

Tī ixlīcāna' tapāxuhua

Lc. 6:20-23

Chuntza' Jesús cāhuanilh:

³ —Masqui pūhua'nā'tit xmān tzē nalīmakapāxui'yā'tit Dios palh xla' nacāmaktāyayān, ka'lhī'yā'tit tū nalīpāxuhua'yā'tit. Dios cālakalhu'manān masqui jā tze hui'xina'n. Nalīpāxuhua'yā'tit ixpālacata Dios cāmāpa'ksīmā'n.

⁴ Masqui līlīpuhuanā'tit mincuentaca'n ē tū jā tze nac cā'quilhtamacuj, ka'lhī'yā'tit tū nalīpāxuhua'yā'tit. Dios nacāmāko'xamāka'tlī'yān.

⁵ Ka'lhī'yā'tit tū nalīpāxuhua'yā'tit hui'xina'n tī jā ka'tla' līmakca'tzīyā'tit. Ixlīpō'ktu ti'ya't milaca'n nahuan.

⁶ Ka'lhī'yā'tit tū nalīpāxuhua'yā'tit hui'xina'n tī lactze huancu'tunā'tit na ixlacatīn Dios ē chuntza' makca'tzīyā'tit hua'chi tī tzi'ncsa putza ixtahua'. Dios nacāmaktāyayān ē chuntza' lactze nalītaxtuyā'tit.

⁷ Ka'lhī'yā'tit tū nalīpāxuhua'yā'tit hui'xina'n tī cālakalhu'manā'tit ā'makapitzīn. Nā Dios nacālakalhu'manān.

⁸ Ka'lhī'yā'tit tū nalīpāxuhua'yā'tit hui'xina'n tī xmān a'ktin mintalacapāstacni'ca'n ē ū'tza' chī tzē nalīmakapāxui'yā'tit Dios. Nalīpāxuhua'yā'tit ixpālacata nac a'kapūn nalaktzī'nā'tit Dios calacan.

⁹ Ka'lhī'yā'tit tū nalīpāxuhua'yā'tit hui'xina'n tī cāmāko'xamixī'yā'tit tachi'xcuui't tī talāsitzī'ni'. Nalīpāxuhua'yā'tit ixpālacata nacātamāpācuui'yān ixlacstīn Dios.

¹⁰ 'Ka'lhī'yā'tit tū nalīpāxuhua'yā'tit hui'xina'n masqui pātīni'mpā'na'ntit xmān ixpālacata tlahua'pā'na'ntit ixtalacasqui'nīn Dios. Dios cāmāpa'ksīmā'n ē ū'tza' nalīpāxuhua'yā'tit.

¹¹ 'Ka'lhī'yā'tit tū nalīpāxuhua'yā'tit hui'xina'n a'cxni' tachi'xcuui't cātālakapalayān ē cātāmātakāhuī'yān ē cātālīmālacsu'yuyān kempālhūhua' tū jā ixlīcāna'. Capāxuhua'tit a'cxni' cātātlahuani'yān chuntza' xmān ixpālacata quilāstālani'uj. ¹² Capāxuhua'tit. Nac a'kapūn māqui'canī't tū milaca'n nahuan ē ū'tza' tū lhūhua' ixtapalh. Nā lacxtīm cāmākapātīnīnca ixa'kchihuīna'nī'n Dios xalanī'n makāstza'.

Matzat ē pūcās

Mr. 9:50; Lc. 14:34-35

¹³ Jesús cāhuanipālh:

—Hui'xina'n hui'lā'na'ntit nac cā'quilhtamacuj nacāmāsu'yuni'yā'tit tachi'xcuui't chī tze natalīhuan. Ū'tza' hua'chī matzat tū lītlahuacan quini't ē ū'tza' tze nalīhuan ē jā napu'csan. Palh matzat jātza' sko'kō'xni'n, ħchī tzē nalīmāsko'kō'nuncan? Jātza' tze catihuanli. Xmān namaka'ncan ē nalacchi'ntacan.

¹⁴ 'Nā hui'xina'n hui'lā'na'ntit nac cā'quilhtamacuj nacāmāsu'yuni'yā'tit tachi'xcuui't chī natalīlatā'kchoko. Hui'xina'n hua'chī pūcās tū māxkakēni' ixlīpō'ktu nac cā'quilhtamacuj. A'ktin cā'lacchicni' tālhmā'n nac sipej jā catimātzē'kca. ¹⁵ Ē nūn catimāpasīca pūcās ē palaj tunca nalīmā'kchahuacan catūhuālh. Ā'chulā' tze māhua'ca'can tālhmā'n ē chuntza' tzē nacāmāxkakē ixlīpō'ktuca'n tī tatanūmā'nalh nac chīc. ¹⁶ Chuntza' hui'xina'n tzej nalatā'kchokoyā'tit na ixlacatīnca'n tachi'xcuui't ē chuntza' xlaca'n natamakapāxui quinTāta'ca'n nac a'kapūn ixpālacata xatze tū tlahua'pā'na'ntit.

Jesús māsu'yulh ixpālacata līmāpa'ksīn

¹⁷ Jesús cāhuanipālh:

—Jā capuhua'ntit icminī't na'icmālakspūtū līmāpa'ksīn tū maxqui'ca Moisés ē tū tatzō'kli a'kchihuīna'nī'n. Jā ū'tza' iclīmini't. Quit icminī't namākentaxtū. ¹⁸ Ixlīcāna' tū iccāhuaniyān. Līhuan tahui'lāna'lhcus a'kapūn ē ti'ya't, jā catixapaca nūn macsti'na'j tzamā' līmāpa'ksīn. Jā tū catixapaca a'cxni' jāna'j namākentaxtūkō'can ixlīpō'ktu tū nala. ¹⁹ Chuntza' palh catīhuālh namākēnū macsti'na'j tū māpa'ksī līmāpa'ksīn ixpālacata lacpuhan jā ixlacasqui'nca ē palh chuntza' nacāmāsu'yuni' ā'makapitzīn, xla' xastancu nalītaxtu jā Dios māpa'ksīni'nkō'. Palh catīhuālh nakexmatni' līmāpa'ksīn ē nā nacāmāsu'yuni' ā'makapitzīn chī xlaca'n natakexmatni', xla' ixlacasqui'nca jā Dios māpa'ksīni'nkō'. ²⁰ Chuntza' iccāhuaniyān ixlacasqui'nca natlahua'yā'tit tū ixlīcāna' ixtalacasqui'nīn Dios. Palh jā tasu'yu ā'chulā' xatze hui'xina'n ē jā xamākelhtahua'kē'ni'nī'n līmāpa'ksīn ē fariseos, hui'xina'n jā catitanū'tit jā Dios māpa'ksīni'nkō'.

Jesús māsu'yulh ixpālacata tasītzi'

Lc. 12:57-59

²¹ Jesús cāhuanipālh:

—Hui'xina'n kexpa'tnī'ta'ntittza' chī cāhuanica xalanī'n makāstza': “Jā catimāknī'ni'. Palh catīhuālh namāknīni'n naputzāna'nīcan ē xla' naxokonuni' Dios.” ²² Quit iccāhuaniyān palh catīhuālh xmān nasītzi'ni' ā'chā'tin, naputzāna'nīcan ē xla' naxokonuni' Dios. Catīhuālh tī nalakapala ā'chā'tin nā xla' naxokonuni' Dios. Catīhuālh tī cachīhuālh nahuani ā'chā'tin: “Lhkenti hui'x", xla' tzē nalhcuyucan nac pūpātīn.

23 'Chuntza' a'cxni' li'pimpā't tū nalakahui'liya' Dios ē palh nala-capāstaca chī tlahuani'nī'ta' tū jā tze ā'chā'tin, 24 namakxteka'chi nac pūmacamāstā'n tū ixlakahui'liya' Dios. Pūla napina' namāko'xami'xī'ya' ā'chā'tin ē ā'listān nataspi'ta nalakahui'liya' tū ixlī'pimpā't.

25 'Palh catīhuālh mālacapū'yān ē lē'ncu'tunān nac pūchihuīn, cala-capāstacti chī palaj nalītalācāxla'ya' lihuan pimpā'na'ntit nac tej. Palh jā chuntza' natlahua'ya', a'cxni' minchā'tu'ca'n nachipinā'tittza', nalē'nān na ixlacatīn juez. Ū'tza' nalīmacamaxquī'yān policia ē xla'ca'n natachī'yān ē natamānūyān nac pūlāchī'n. 26 Icuaniyān jā nataxtuyāchi hasta a'cxni' naxokokō'ya' ixlīpō'ktu tū laclīpina'.

Jesús māsu'yulh ixpālacata tī taputza ixtā'lāpāxquī'nca'n

27 Jesús cāhuanipālh:

—Hui'xina'n kexpa'tnī'ta'ntittza' chī ixuancan xapūla: “Jā catika'lhī mintā'lāpāxquī'n.” 28 Quit iccāhuaniyān catīxcuahuālh tī nalaktzī'n chā'tin puscāt ē napuhuan natā'lhtatacu'tun, ū'tza' lacxtim hua'chi ixtā'lhtatani'ttza' ixpālacata chuntza' lacapāstaca.

29 'Palh milakastapun na milacapekcāna'j nalaktzī'n catīhuālh ē ū'tza' nalīmātlahuīyān tū jā tze, namāxtuya' ē namaka'na'. Jā tze palh napina' nac pūpātīn ixpālacata milakastapun. Ā'chulā' tze i'sputni'n milakastapun ē namakapūtāxtūca'na'. 30 Palh mimacapekcāna'j natlahua tū jā tze, cacā'yuju' ē cama'ka'. Jā tze palh napina' nac pūpātīn ixpālacata mimacan. Ā'chulā' tze i'sputni'n mimacan ē namakapūtāxtūca'na'.

Jesús māsu'yulh ixpālacata makxtekan puscāt

Mt. 19:9; Mr. 10:11-12; Lc. 16:18

31 Jesús cāhuanipālh:

—Nā pūla ixuancan: “Catīhuālh tī namakxteka ixpuscāt ixlacasquī'nca naxapacan nac registro.” 32 Quit iccāhuaniyān palh puscāt jā ka'lhī ixtā'lāpāxquī'n a'cxni' naxapacan nac registro, ū'tza' jā tze quīlītāxtulh. Puscāt a'cxni' natamakaxtokpala, ū'tza' nahuanican ka'lhī ixtā'lāpāxquī'n. Chī'xcu' tī natā'tamakaxtoka tzamā' puscāt, nā xla' tzaj ixtā'lāpāxquī'n nahuan.

Jesús māsu'yulh ixpālacata chī tahuan tū ixlīcāna'

33 Jesús cāhuanipālh:

—Nā kexpa'tnī'ta'ntittza' chī ixcāhuanican xamakāstza': “A'cxni' ixlīcāna' hua'na' natlahua'ya' catīhuālh, Dios laktzī'mā'n ē ixlacasquī'nca namākentāxtūya'.” 34 Quit iccāhuaniyān jā catīhua'ntit: “Por Dios”, ixpālacata catīhuālh. Makapitzīn tahuan: “Por los cielos”, a'cxni' tacāxtlahua catīhuālh. Chuntza' jā tze. A'kapūn, a'ntza' jā Dios huī'lh. 35 Ā'makapitzīn tahuan: “Por la tierra.” Chuntza' jā tze. Tī'ya't hua'chi jā Dios cāmājaxī ixtujan. Ā'makapitzīn huampala tahuan: “Por Jerusalén.” Chuntza' jā tze. Jerusalén, ū'tza' ixcā'lacchicini' Dios tī ā'chulā' xaka'tla'. 36 Ā'makapitzīn huampala tahuan: “Por mi cabeza.” Chuntza' jā tze. Xmān Dios ca'tzī jā'cxni' napu'n ixa'ksasatca'n. 37 Ixlīcāna' calalh a'cxni' nahua'nā'tit “tze” o “jā tze.” Chuntza' jā ixlacasquī'nca ā'catīhuālh nahuampalayā'tit. Tzamā' ā'makapitzīn tachihuīn nacāquīlhtāxtuyān ixpālacata skāhuī'ni'.

Jesús māsu'yulh chī nacāmālakxokonī

Lc. 6:29-30

³⁸ Jesús cāhuanipāl̄h:

—Hui'xina'n kexpa'tnī'ta'ntittza' chī pūla ixuancan: “Palh namātakāhuī'ya' ixlakastapun ā'chā'tin, nā hui'x nalixoko'nu'na' milakastapun. Nalixoko'nu'na' mintatzan ixtatzan ā'chā'tin tū māyujū'ni'nī'ta'.” ³⁹ Quit iccāhuaniyān: Jā catimālaxkxonī'tit tī cātlahuani'nī'ta'n tū jā tze. Palh catīhuālh nalacala'sān na milacapīn, natamakxteka' nalacala'sān ā'lacapī kentin. ⁴⁰ Palh catīhuālh ixmālacapū'n ē namaktīcu'tunān milu'xu', nā natamakxteka' nalē'n minchamarra. ⁴¹ Palh catīhuālh ī'sāmācu'quī'ni' ixtacu'ca' a'ktin kilómetro, nacu'ca'pala'ya' ā'chuntza' ā'a'ktin kilómetro. ⁴² A'cxni' catīhuālh nasqui'ni'yān catīhuālh, namaxquī'ya' ē jā xmān catitalakspi'tni' catīhuālh tī maksācua'cu'tunān.

Jesús māsu'yulh chī napāxquī'yā' mintā'lāquichlaktzi'

Lc. 6:27-28, 32-36

⁴³ Jesús cāhuanipāl̄h:

—Nā kexpa'tnī'ta'ntittza' chī pūla ixuancan: “Nacāpāxquī'ya' minamigos ē jā ixlacasqui'nca nacāpāxquī'ya' mintā'lāquichlaktzi'.” ⁴⁴ Quit iccāhuaniyān: Cacāpāxquī'tit mintā'lāquichlaktzi'ca'n ē casqui'ni'tit Dios cacāsicua'lanātlahualh xlaca'n tī cātaquichlaktzī'nān. Cacāmaktāya'tit xlaca'n tī jā cātālaktzī'ncu'tunān ē catā'chihuīna'tit Dios ixpālacataca'n xlaca'n tī cātālakapalayān ē cātamakapātīnīnān. ⁴⁵ Chuntza' lītasu'yu hui'xina'n ixlacstīn quīnTāta'ca'n xala' nac a'kapūn. Dios hui'līnī't chī'chini' ē lacxtim talaktzī'n chī'chini' ixlīpō'ktuca'n tachi'xcuhuī't, masqui tī tze ē tī jā tze. Dios macamin xcān ixpālacata ixlīpō'ktuca'n tachi'xcuhuī't tī takexmata ē masqui tī jā takexmatcu'tun. ⁴⁶ Palh xmān nacāpāxquī'yā'tit xlaca'n tī cātapāxquī'yān, ¿tīchu cuenta natlahua huā'mā'? Chuntza' tatlahua catīxcuahuālh ā'makapitzīn tī jā tze hua'chī mātā'jīni'nī'n. ⁴⁷ Palh xmān mintā'macchicca'n cātā'chihuīna'nā'tit, ¿ē tze tū tlahua'ni'ta'ntit? Xlaca'n tī jā tastālani' ixtej Dios nā chuntza' tatlahua. ⁴⁸ Ixlacasqui'nca hui'xina'n lactze nahuanā'tit lacxtim chī quīnTāta'ca'n xala' nac a'kapūn.

6

Jesús māsu'yulh ixpālacata xatze tū tlahuacan

¹ Jesús cāhuanipāl̄h:

—Palh natlahua'yā'tit tū tze o namaktāya'yā'tit ā'chā'tin ē ū'tza' nalīmākentaxtūyā'tit ixtalacasqui'nīn Dios, tzē'k natlahua'yā'tit. Jā catitlahua'tit cā'lhūhua'lacatīn ixpālacata lacasqui'nā'tit nacātālaktzī'nān. Palh cā'lhūhua'lacatīn natlahua'yā'tit, quīnTāta'ca'n xala' nac a'kapūn jā tū caticāmaxquī'n. ² Chuntza' a'cxni' nacāmaktāya'yā'tit tī tamaclacasqui'n, jā caticāhua'ni'tit ā'makapitzīn tū tlahua'pā'na'ntit. Xlaca'n tī tatlahua a'ktu' ixlacanca'n tatlahua tū tze nac cā'tejen ē na ixtemploca'n israelitas. Chuntza' tatlahua ixpālacata tachi'xcuhuī't nacāmāka'tlī'. Ixlīcāna' tū iccāhuaniyān. A'cxni' cālaktzī'ncan, ū'tza' hua'chī ixtatljajca'n tū natamaktīni'n. ³ Hui'xina'n, a'cxni' nacāmaktāya'yā'tit tī tamaclacasqui'n, jā catimāxtektit jā tī chā'tin naca'tzī chī cāmaktāya'yā'tit. ⁴ Ā'chulā' tze tzē'k nacāmaktāya'yā'tit. QuīnTāta'ca'n nalaktzī'n tū tzē'k tlahua'yā'tit ē xla' nacāmaxquī'yān mintatljajca'n.

Jesús māsu'yulh chī nalī'orarlīcan

Lc. 11:2-4

⁵Jesús cāhuanipālh:

—Makatunu' na'orarlīni'yā'tit Dios, jā catitlahua'tit chī tatlahua xlaca'n tī tatlahua a'ktu' ixlacanca'n. Xlaca'n tatāya na ixtemploca'n israelitas ē nac cā'tejen jā nacālaktzī'ncan a'cxni' ta'orarlīmā'nalh. Ixlicāna' tū iccāhuaniyān. A'cxni' cālaktzī'ncan, ū'tza' hua'chi ixtatljajca'n tū natamaktīni'n. ⁶A'cxni' hui'xina'n na'orarlīyā'tit, catanū'tit na minchicca'n ē camālacchahua'tit ē mina'cstuca'n na'orarlīyā'tit ē natā'chihuīna'nā'tit quinTāta'ca'n a'ntza' jā jā tī nalaktzī'nān. QuinTāta'ca'n xala' nac a'kapūn nalaktzī'n tū tzē'k natlahua'yā'tit ē xla' nacāmaxquī'yān mintatlajca'n.

⁷'Calacapāstactit a'cxni' natlahua'yā'tit minoracionca'n, ē jā maklhūhua' cahua'mpala'tit. Chuntza' tatlahua tzamā' tī jā talakapasa Dios. Tapuhuan Dios nacākexmata ixpālacata lhūhua' tachihuīn.

⁸Jā catila'tit chī xlaca'n. QuinTāta'ca'n nac a'kapūn ca'tzītza' tū hui'xina'n maclacasqui'nā'tit a'cxni' jāna'j squi'ni'yā'tit. ⁹Chuntza' natā'chihuīna'nā'tit Dios:

QuinTāta'ca'n tī hui'lachi nac a'kapūn, calakachi'xcuahuī'ca'.

¹⁰Camilh a'cxni' natzucuya' nacāmāpa'ksī'kō'ya'.

Catlahuaca mintalacasqui'nīn huā'tzā' nac cā'ti'ya'tna' chuntza' chī nac a'kapūn.

¹¹Caquilāmaxquī'uj chuhua'j quilīhua'tca'n tū icmaclacasqui'nāuj.

¹²Caquilāmātza'nkēna'ni'uj tū iccāmaklaclē'nān chuntza' chī iccāmātza'nkēna'ni'yāuj ū'tunu'n tī quincātamaklaclē'nān.

¹³Jā camakxtekti tū naquincā'a'kspulayān naquincāmātlahuīyān tū jā tze. Xmān hui'x xaMāpa'ksīni' ē mila' ixlīpō'ktu lītlī'huī'qui ē ixlīpō'ktuca'n natamakapāxuīyān pō'ktu quilhtamacuj.

Amén.

¹⁴'Palh hui'xina'n nacāmātza'nkēna'ni'yā'tit ā'makapitzīn tī cātatlahuani'yān tū jā tze, nā quinTāta'ca'n xala' nac a'kapūn nā nacāmātza'nkēna'ni'yān tū tlahuanī'ta'ntit tū jā tze. ¹⁵Palh hui'xina'n jā nacāmātza'nkēna'ni'yā'tit ā'makapitzīn, jā caticāmātza'nkēna'ni'n mincuentaca'n quinTāta'ca'n xala' nac a'kapūn.

Jesús māsu'yulh ixpālacata chī jā tihuā'yan

¹⁶Jesús cāhuanipālh:

—A'cxni' jā catihuā'ya'ntit pō'ktu quilhtamacuj ixpālacata orarlīni'cu'tunā'tit Dios, jā catila'tit chī xlaca'n tī tatlahua a'ktu' ixlacanca'n. Xlaca'n ta'a'cpūtahua'ca' lhca'ca'n ē jā talakacha'ka'n. Nacālaktzī'ncan ē ū'tza' nalīca'tzīcan jā tahuā'yan. Ixlicāna' tū iccāhuaniyān. Xlaca'n taka'lhītza' ixtatljajca'n a'cxni' tasu'yu jā tahuā'yalh. ¹⁷Hui'xina'n jā catitlahua'tit chuntza'. A'cxni' jā huā'ya'nā'tit pō'ktu quilhtamacuj ē na'orarlīyā'tit, calakacha'ka'ntit ē tzej calacxqui'ttit miya'jca'n ¹⁸ē chuntza' jā catica'tzīca palh jā huā'ya'nā'tit. Xmān quinTāta'ca'n xala' nac a'kapūn naca'tzī tū tzē'k tlaha'ya'yā'tit ē xla' nacāmaxquī'yān mintatlajca'n.

Jesús māsu'yulh ixpālacata tū quilaca'n nahuan nac a'kapūn

Lc. 12:33-34

¹⁹Jesús cāhuanipālh:

—Jā catilacasqui'ntit lhūhua' tumīn ē catūhuālh xala' nac huā'mā' cā'quilhtamacuj. Tzī'ya' ē xumpepe tzē natamālakspūtū tū xala' nac

cā'quilhtamacuj. Tzē naka'lhancan mintumīnca'n. ²⁰ Ā'chulā' tze calacasqui'tit tū milaca'n nahuan nac a'kapūn. A'ntza' tzi'ya' ē xumpepe jāla catitamālaksputūlh ē jāla catitatanūlh ka'lhāna'nī'n. ²¹ Pō'ktu quilhtamacuj lacapāstaclacapinā'tit jā hui'lh tū ā'chulā' cālīmacuani'yān.

Jesús māsu'yulh ixpālacata tū pūmāxkakē quimacni'ca'n

Lc. 11:34-36

²² Jesús cāhuanipālh:

—Milakastapunca'n hua'chi a'ktin tū māxkakē mimacni'ca'n. Palh jā tampi'lhīni'nā'tit ē palh laktzi'nā'tit tū tamaclacasqui'n ā'makapitzīn, ū'tza' hua'chi tze milakastapunca'n ē hua'chi pō'ktu taxkakēt na mimacni'ca'n. ²³ Palh xmān laktzi'nā'tit tū maclacasqui'nā'tit hui'xina'n mina'cstucan, lactampi'lhīn lītaxtuyā'tit. Ū'tza' hua'chi jā tze milakastapunca'n ē hua'chi pō'ktu cā'pucsua' na mimacni'ca'n. Palh jā tze ixmāxkakēni' mimacni'ca'n, ā'chulā' cā'pucsua' nahuan. A'ntza' jā cā'pucsua' jā tasu'yucan jā pe'a'ncan.

Jesús māsu'yulh ixpālacata chā'tu' patrón

Lc. 16:13

²⁴ Jesús cāhuanipālh:

—Chā'tin chi'xcu' jāla chu lacxtim catitā'scuji chā'tu' ixpatrón. Napāxqui' chā'tin ē jā catilaktzi'ncu'tunli ā'chā'tin. Nakexmatni' chā'tin ē nalakmaka'n ā'chā'tin. Nā chuntza' hui'xina'n jāla nalipāhua'nā'tit Dios palh nalipāhua'nā'tit mintumīnca'n.

Jesús māsu'yulh chī Dios cāmaktaka'lhā ixlacstīn

Lc. 12:22-31

²⁵ Jesús cāhuanipālh:

—Ū'tza' iccālīhuaniyān chuhua'j. Jā tilī'a'ktuyunā'tit tū nahua'yā'tit ē chī nalīlatahui'layā'tit. Jā tilī'a'ktuyunā'tit tū nalīlhakā'nanā'tit. Dios cāmāxqui'yān milīhua'tca'n ē mimacni'ca'n tū tzē nalīscujā'tit, ē ā'chulā' nacāmāxqui'yān tū namaclacasqui'nā'tit. ²⁶ Cuenta cacātlahua'tit spūnī'n tū takosnū'n. Xlaca'n jā tacha'nāna'n, nūn tamakalanāna'n ē jā taka'lhī ixpūcuxi'ca'n. QuinTāta'ca'n xala' nac a'kapūn cāmāhuī'. Hui'xina'n ā'chulā' mintapalhca'n ē jā spūnī'n. ²⁷ ¿Tīchu na milacpu'na'i'tātca'n tze natahui'la ā'chulā' makās xmān ixpālacata nalī'a'ktuyunā'tit?

²⁸ ¿Tū ixpālacata cālī'a'ktuyunā'tit milu'xu'ca'n tū nalhakā'yā'tit? Camaksca'ttit xa'nat chī natalīstaca nac cā'tacuxtu. Jā tascuja ē jā tatza'pa' ixlu'xu'ca'n. ²⁹ Tzēhuanī't tastaca masqui jā tū tatlahua. Iccāhuaniyān rey Salomón jāla cāmālakchā'nī ixlītzēhuanī't xa'nat ē xla' rico ixuanī't. ³⁰ A'nan palhma' nac cā'tacuxtu tū tzēhuanī't. Lakalī tū'xama'n nacā'ī'can ē nacālīhcuyucan. Dios cāmaktaka'lhā ē cāmāstaca palhma' tū palaj nascāca ē ā'chulā' tzej nacāmaktaka'lhān hui'xina'n. ¿Tū ixpālacata jā a'ka'ī'yā'tit huā'mā'? ³¹ Chuntza' jā tilī'a'ktuyunā'tit ē jā catīhuanitit: “¿Tūchu nahua'yāuj? ¿Tūchu nalīko'tnunāuj? ¿Chī na'iclīlhakā'nanāuj?” ³² Tachi'xcu'huī't xalanī'n nac cā'quilhtamacuj pō'ktu quilhtamacuj chuntza' tahanan ē pō'ktu quilhtamacuj chuntza' tapuhuan. Hui'xina'n ka'lhī'yā'tit chā'tin minTāta'ca'n nac a'kapūn ē xla' tzej ca'tzi' tū maclacasqui'nā'tit lakalīyān. ³³ Xatze caputzatit pūla chī nacālīmāpa'ksikō'yān Dios ē nā caputzatit chī nalīmakapāxuhū'ī'yā'tit Dios. Xla' nacāmāxqui'yān ixlīpō'ktu tū maclacasqui'nā'tit. ³⁴ Jā catītamakchuyī'tit chuhua'j tū nacā'a'kspulayān lakalī. Chuntza' jāla tzej scuja'tit huā'mā' quīlhtamacuj. Ixlīlakalī nalī'a'ktuyunā'tit.

7

Jesús māsuyulh jā tze cā'a'ksa'ncan ā'makapitzīn

Lc. 6:37-38, 41-42

¹Jesús cāhuanipālh:

—Jā caticāputzāna'ni'yā'tit ā'makapitzīn ē Dios jā nacāputzāna'ni'yān. ²Chuntza' chī hui'xina'n cāputzāna'ni'yā'tit ā'makapitzīn, chu lacxtim Dios nacāputzāna'ni'yān. Palh hui'xina'n nalāmātza'nkēna'ni'yā'tit, nā Dios nacāmātza'nkēna'ni'yān. ³¿Chī tzē nalaktzī'na' macsti'na'j pa'lhxtum na ixlakastapun mintā'tin palh tanūmā'lh hua'chi a'ktin qui'hui' na milakastapun? ⁴Palh jā pūla namāxtuya' qui'hui' na milakastapun, jāla catima'xtuni' pa'lhxtum na ixlakastapun mintā'tin. ⁵¡A'kskāhuī'nīnā'tit! Palh hui'x tlahua'ya' tū jā tze, jāla cati'a'ksa'nti ā'chā'tin tī tlahua tū jā tze. Ixlacasqui'nca cuenta natlahua'ya' pūla chī latā'kchokoya' hui'x ē chuntza' tzē namaktāya'ya' ā'chā'tin tzej nalatā'kchoko.

⁶A'nan tachi'xcuui't tī ixtāyatca'n jā tze ixtalacapāstacni'ca'n. Palh xlaca'n jā tunca takexmatcu'tun ixtachihuīn Dios, jā caticāmāsu'yuni'tit. Xmān natasītzī' ē nacātatucscu'tunān hua'chi chichi' tū xcana'n. Xata-sicua'lanātlahua ixtachihuīn Dios. Palh tachi'xcuui't jā takexmatcu'tun, jā caticāmāsu'yuni'tit xlaca'n. Jā catitalakachi'xcuui'lh ixtachihuīn Dios. Xlaca'n hua'chi lakatin pa'xni' tū nalacchi'nta tū tapalaxla'.

Jesús māsuyulh chī nalīsqi'ni'yāuj Dios

Lc. 11:9-13; 6:31

⁷Jesús cāhuanipālh:

—Casqui'ni'tit Dios ē xla' nacāmaxquī'yān. Caputzatit tū Dios cāmaxquī'cu'tunān ē namacla'yā'tit. Camacasā'na'ntit nac mākelhcha ē nacātāmālaquī'ni'yān. ⁸Chuntza' tī nasqui'ni' Dios, ū'tza' namaktini'n ē tī naputza tū Dios namaxquī', xla' namacla. Tī namacasā'na'n nac mākelhcha, namālaquī'ni'can.

⁹Hui'xina'n ka'lhī'yā'tit mincamana'ca'n. Palh chā'tin minka'hua'cha nasqui'ni'yān pāntzīn, ¿ē namaxquī'ya' a'ktin chihuix? ¹⁰Palh nasqui'ni'yān squi'ti', ¿ē namaxquī'ya' lūhua'? ¹¹Hui'xina'n masqui jā tzej ca'tziyā'tit, tzē nacāmaxquī'yā'tit talakalhu'mān milacstīnca'n. A'chulā' minTātaca'n tī hui'lacha' nac a'kapūn nacāmaxquī' tū xatze tī tasqui'ni'.

¹²'Chuntza' cacātlahua'ni'tit ā'makapitzīn chuntza' chī lacasqui'nā'tit xlaca'n nacātatlahuani'yān. Ū'tza' huā'mā' tū huanicu'tun ixlīmāpa'ksīn Moisés ē ū'tza' ixtamāsu'yunca'n a'kchihuīna'nī'n chī tatzo'kni' na ixtachi-huīn Dios.

Jesús māsuyulh ixpālacata xapītzuna'j mākelhcha

Lc. 13:24

¹³Jesús cāhuanipālh:

—A'nan a'ktu' mākelhcha ē kentū' tej. Natanū'yā'tit nac xapītzuna'j mākelhcha jā mā'lh pītzuna'j tej. Pika'tla' mā'lh tej tū a'n nac pūpātīn ē pika'tla' xamākelhcha. Līlhūhua' tī natatanūyācha'. ¹⁴Pītzuna'j tej a'n nac a'kapūn jā natahui'layāuj pō'ktu quilhtamacuj. Jicslihua' a'ncan. Nā pītzuna'j xamākelhcha. Jā a'nān lhūhua' tī natamacla ē natatanūyācha'.

Jesús māsuyulh ixpālacata chī līlakapascan ixtahua'ca't qui'hui'

Lc. 6:43-44

¹⁵Jesús cāhuanipālh:

—Cuenta catlahua'tit tī tahuan palh ixa'kchihuīna'nī'n Dios ē xmān ta'a'kskāhuī'nin. Xlaca'n hua'chi lobo tū taputzamā'nalh ixlīhua'tca'n ē talhākā'nani't hua'chi purecu'. ¹⁶ Tzē nacālīlakapasā'tit chī natalatā'kchoko. Jāla cāpu'xcān uvas nac cā'lhtucū'n ē jā tī cāpu'xa higos nac lhtucū' qui'hui'. ¹⁷ Chuntza' xatze qui'hui' namāstā' xatze ixtahua'ca't ē tzēhuanī't. Tū jā tze qui'hui' jā tze ixtahua'ca't. ¹⁸ Xatze qui'hui' jā catimāstā'lh ixtahua'ca't tū jā tze. Ē tū jā tze qui'hui' jāla catimāstā'lh xatze ixtahua'ca't. ¹⁹ Palh qui'hui' jā namāstā' xatze ixtahua'ca't, nacā'cān ē nalhcuyucan. ²⁰ Chuntza' hui'xina'n nacālīlakapasā'tit a'kchihuīna'nī'n tī ta'a'kskāhuī'nin. Xlaca'n jā tzej talatā'kchoko.

Jesús māsu'yulh ixpālacata tī natatanū jā Dios māpa'ksīni'nkō'

Lc. 13:25-27

²¹ Jesús cāhuanipāl'h:

—Lhūhua' a'nan tī naquintamāpācuhi: “QuiMāpa'ksīni'.” Ū'tza' jā huanicu'tun natatanū jā Dios māpa'ksīni'nkō'. Xmān tzē natatanūyācha' xlaca'n tī tatlaha ixtalacasqui'nīn quinTāta'ca'n xala' nac a'kapūn. ²² A'cxni' namin ā'xmān quilhtamacuj, līlhūhua' naquintahuani: “QuiMāpa'ksīni'ca'n, quina'n iclīmāsu'yūj ixtachihuīn Dios milītlī'hui'qui. Nā milītlī'hui'qui iccālīmāxtūj jā tze ya ū'nī'n. Nā lhūhua' lī'a'cnīn iccālītlahuáj milītlī'hui'qui”, natahuan. ²³ Palaj tunca na'iccāhuan: “Jā iccālīlakapasān. Caquilātāpānūni'uj. Hui'xina'n tlahua'yā'tit tū jā tze.”

Jesús māsu'yulh ixpālacata tī takexmatni' ē tī jā takexmatni'

Lc. 6:47-49; Mr. 1:22

²⁴ Jesús cāhuanipāl'h:

—Chuntza' tī quinkexmata ē natlahua tū icmāsu'yu, xla' tzej tlā'huan na ixtej Dios ē natāyani' masqui napātīni'n. Chuntza' nala hua'chi chā'tin chī'xcu' tī pūlh mā'n yāhualh xatantūn ixchic. ²⁵ Masqui milh lhūhua' xcān ē palha' ū'ni' sno'kli chic, tāyani'lh ē jā maka'a'nīlh. ²⁶ Tī quinkexmata ē jā natlahua tū icmāsu'yu, xla' jāla catitāyani'lh. Chuntza' nala hua'chi chā'tin chī'xcu' tī xalhkēnti ixuanī't ē jā pūlh mā'n yāhualh xatantūn. ²⁷ A'cxni' lalh xcān ē milh palha' ū'ni' tū sno'klī chic, jā tāyani'lh. Maka'a'nīlh ē laclakō'lh.

²⁸ A'cxni' Jesús cāhuanikō'lh tzamā', tachi'xcu'huī't talī'a'cnīlh tzamā' tamāsu'yun. ²⁹ Xla' cāmāsu'yuni'lh hua'chi tī ka'lhī līmāpa'ksīn, ē jā hua'chi xamākelhtahua'kē'ni'nī'n līmāpa'ksīn. Xlaca'n xmān ixtamāsu'yu tū tamaksca'tli.

8

Jesús mātzeyīlh chā'tin tī ixmasni'mā'lh ixquinīt

Mr. 1:40-45; Lc. 5:12-16

¹ A'cxni' Jesús lacyujli nac sipej, lhūhua' tachi'xcu'huī't tastālani'lh. ² Laktalacatzuna'jīlh chā'tin ta'jatatlani'. Ixka'lhī ta'jatāt tū huanican lepra ē ū'tza' tū māmāsī quinquinītca'n. Ta'jatatlani' tatzokostani'lh Jesús ē huanīlh:

—Māpa'ksīni', palh hui'x lacasqui'na', tzē naquimātzeyī'ya'.

³ Palaj tunca Jesús xa'malh ē huanīlh:

—Chuntza' quit iclacasqui'n. Catzeya'nti.

A'cxni' huanli huā'mā', tapānūni'lh ixta'jatāt. Tzetzta' ixuanī't. ⁴ Jesús huanīlh:

—Catamaktaka'lhti ē jā tī chā'tin tihua'ni'ya'. Xmān calakpi ixpālejca'n israelitas ē camā'su'yuni' mimacni'. Xla' nalaktzī'n palh tzeyani'ta'tza'.

Nalilakatāyana'na' chuntza' chī māpa'ksīni'lh Moisés. Chuntza' nataca'tzī tachi'xcuui't tzeyani'ta'tza'.

Jesús mātzeyilh ixtasācua' chā'tin capitán xala' nac Roma

Lc. 7:1-10

⁵ A'cxni' Jesús tanūlh nac cā'lacchicni' Capernaum, laktalacatzuna'jilh chā'tin ixcapitanca'n soldados romanos. Squi'ni'lh camaktāyah ⁶ ē huanilh:

—Māpa'ksīni', ta'jatatla quintasācua' ē mā'lh na quinchic. Xcāhu'i'huanani't ē pātīni'mā'lh.

⁷ Jesús huanilh:

—Na'ica'n na'icmātzeyī.

⁸ Capitán kelhtilh:

—Māpa'ksīni', hui'x ka'lhī'ya' līmāpa'ksīn ē jā minī'ni' natanū'ya' na quinchic. Xmān namāpa'ksī'ya' ē natzeyan quintasācua'. ⁹ Ā'nā quit quintamāpa'ksī xanapuxcu'nu' ē nā quit iccāmāpa'ksī quisoldados. A'cxni' na'icuanī chā'tin soldado ca'a'lh, xla' na'a'n. A'cxni' na'icuanī ā'chā'tin camilh, xla' namin. A'cxni' na'icuanī quintasācua' catlahualh catūhuālh, xla' natlahua tū icuanī.

¹⁰ A'cxni' Jesús kexmatli huā'mā' tachihuīn, lī'a'cnīlh. Cāhuanilh tī ixtastālani'tēlha:

—Ixlicāna' tū iccāhuaniyān. Jā iclakapasa jā tī chā'tin israelita tī quina'ka'ī'ni' chī huā'mā' chī'xcu'. ¹¹ Nā iccāhuaniyān natamin lhūhua' xalanī'n ixtankēn ē nā lhūhua' xalanī'n na ixlītā'cnun. Xlaca'n, masqui jā israelitas, xlaca'n nacātā'huā'yan Abraham ē Isaac ē Jacob jā Dīos māpa'ksīni'nkō'. ¹² Ā'makapitzīn masqui israelitas, xlaca'n nacāmacā'ncan nac kēpūn a'ntza' jā cā'pucsua'. A'ntza' natacalhuan ē natalāxca ixtatzanca'n.

¹³ Palaj tunca Jesús huanilh capitán:

—Capit na minchic. Chuntza' chī a'ka'ī'ni'ta', chuntza' natlahuani'ca'na'.

Tzamā' puntzuna' mātzeyilh ixtasācua'.

Jesús mātzeyilh ixpuhuiti' Simón Pedro

Mr. 1:29-31; Lc. 4:38-39

¹⁴ Jesús a'lh na ixchic Pedro ē a'ntza' laktzī'lh ixpuhuiti'. Ixmacscutlamā'lh ē ixmā'lh. ¹⁵ Jesús xa'mani'lh ixmacan ē tapānūni'lh macscut. Tā'kaquī'lh tzamā' puscāt ē tzuculh cāmāhuī'.

Jesús cāmātzeyilh lhūhua' ta'jatatlanī'n

Mr. 1:32-34; Lc. 4:40-41

¹⁶ A'cxni' ī'smalanka'namā'lhtza', cālīmini'ca Jesús lhūhua' tī ixtaka'lhī jā tzeyā ū'ni'n. Xla' xmān māpa'ksīlh ē chuntza' cāmāxtulh jā tzeyā ū'ni'n. Nā cāmātzeyilh lhūhua' ta'jatatlanī'n. ¹⁷ Ū'tza' huā'mā' a'kspulalh ē mākentaxtūlh chī a'kchihuīna'nli profeta Isaías a'cxni' huanli huā'mā': “Xla' māpānūlh quinta'jatatca'n quina'n ē nā chī ī'xlajua'nānāuj.”

Tī titastālani'cu'tunli Jesús

Lc. 9:57-62

¹⁸ A'cxni' Jesús cālaktzī'lh lhūhua' tachi'xcuui't tī ix-talītamacsti'li'mā'nalh, māpa'ksīlh ē lē'nca ixtuntacut ka'tla' xcān nac barco. ¹⁹ Chā'tin xamākelhtahua'kē'ni' līmāpa'ksīn laktalacatzuna'jilh Jesús ē huanilh:

—Mākelhtahua'kē'ni', ictā'a'ncu'tunān calhāxcuui'lh jā napina'.

20 Jesús kelhtilh:

—Tanquihui' taka'lhī ixlhu'cu'ca'n ē spūnī'n taka'lhī ixmāsekca'n. Quit Chi'xcu' xala' Tālmā'n ē quit jā icka'lhī quinchic jā na'iclhata.

21 A'chā'tin tī ī'scujni' ixuanī't, xla' huanilh:

—Māpa'ksīni', caquilāmakxtekti na'ictahui'la na quinchic hasta a'cxni' namā'cnūcan quintāta'.

22 Jesús kelhtilh:

—Caquistāla'ni'. Xlaca'n tī jā ta'a'ka'ī' tzē natamā'cnū mintāta'.

Jesús cāmāca'csnīlh ū'ni' ē mar

Mr. 4:35-41; Lc. 8:22-25

23 Palaj tunca Jesús tojōlh a'ktin nac barco ē tatā'tojōlh ī'scujnu'nī'n.

24 A'cxni' ixtatacutmā'nalh, xamaktin tzuculh palha' ū'nun ē ixlītatzumamā'lhntza' xcān barco. Jesús ī'lhntatamā'lh. 25 Palaj tunca ta'alh tamālakahuānīlh ē tahuanih:

—jMāpa'ksīni', caquilāmakapūtātūj! jTā'ktzīmā'naujtza'!

26 Jesús cākelhtilh:

—¿Tū ixpālacata jicua'nā'tit? jJā tzej a'ka'ī'yā'tit!

Palaj tunca tā'kaquī'lh ē cālacaquilhnīlh ū'ni' ē mar. Chuntza' ca'cslalh.

27 Chi'xcuhui'n talī'a'cnīlh ē tahuani:

—¿Tichūyā chi'xcu' xla'? jHasta tzē cāmāpa'ksi ū'ni' ē mar ē takexmatni'!

Chā'tu' chi'xcuhui'n xalanī'n nac Gadara tī ixtaka'lhī jā tzeyā ū'nī'n

Mr. 5:1-20; Lc. 8:26-31

28 Ixtuntacut nac xcān ixuī'lh a'ktin ti'ya't jā huanican Gadara. A'cxni' Jesús chā'lh a'ntza', tatalacatzuna'jīlh chā'tu' chi'xcuhui'n tī ixtahui'lāna'ncha' nac lhu'cu'. Ixchā'tu'ca'n ixtaka'lhī jā tzeyā ū'nī'n ē ixtachuyā ē ixtamekē'klhana'n. Jā tī chā'tin ixtatētāxtucutun a'ntza' ixpālacataca'n tzamā' chā'tu'. 29 Tatzuculh tata'sa ē tahuani:

—Icca'tziyāuj hui'x ī'Ska'ta' Dios. ¿Ē mincuenta tū ictlahuamā'nāuj? ¿Ē ta't naquilāmakapātīnīnāuj a'cxni' jāna'j lakchā'n quilhtamacuj tū līlhcānancanī't?

30 Jā makat a'ntza' ixtahuā'yamā'nalh lhūhua' pa'xni'n. 31 Jā tzeyā ū'nī'n tasqui'ni'lh Jesús:

—Palh naquilāmaxtuyāuj na ixpūlacni'ca'n chi'xcuhui'n, caquilāmakxtekuī na'ictanūyāuj na ixpūlacni'ca'n tzamā' pa'xni'n.

32 Palaj tunca Jesús cāhuanilh:

—Capintittza'.

Jā tzeyā ū'nī'n cāpūlactaxtulh chi'xcuhui'n ē tapūlactajōlh na ixpūlacni'ca'n lhūhua' pa'xni'n. Palaj tunca lhūhua' pa'xni'n tatu'jnuntēlha ta'alh nac cā'latatampān ē tatorjōcha' nac xcān ē a'ntza' tajicsua'kō'lh.

33 Chi'xcuhui'n tī ixtamaktaka'lh mā'nalh lhūhua' pa'xni'n, xlaca'n tajicua'nli ē tatu'jnulh nac cā'lacchicni'. A'cxni' tachā'lh, tahuankō'lh ixlīpō'ktu tū cā'a'kspulalh chi'xcuhui'n tī ixtaka'lhī jā tzeyā ū'ni'. 34 Palaj tunca ixlīpō'ktuca'n xalanī'n tzamā' cā'lacchicni' talaka'lh Jesús jā ixuī'lh. A'cxni' tachā'lh a'ntza', tasqui'ni'lh Jesús cataxtulh na ixti'ya'tca'n.

9

Jesús mātzeyīlh chā'tin tī ī'xcāhuī'huananī't

Mr. 2:1-12; Lc. 5:17-26

1 Palaj tunca Jesús tojōlh a'ktin nac barco ē alh ixtuntacut nac xcān ē chā'lh nac Capernaum jā nā ixcā'lacchicni'. 2 Līmini'cancha' chā'tin chi'xcu'

tī i'xcāhuī'huananī't ē tī ixmā'lh na ixtalajni'. A'cxni' Jesús laktzī'lh chī ixta'a'ka'i'ni' ixlītlī'hui'qui, xla' huanilh ta'jatatlani':

—Catāhui'xcāni', quinka'hua'cha. Quit icmātza'nkēna'ni'kō'yān mincuenta.

³ Palaj tunca makapitzīn xamākelhtahua'kē'ni'nī'n līmāpa'ksīn tapuhuanli: “Huā'mā' chī'xcu' mālakchā'nīmā'lh Dios. Nūn tī chā'tin chī'xcu' tzē naquincāmātza'nkēna'ni'yān quincuentaca'n, xmān Dios.”

⁴ Jesús ixca'tzī chī ixtapuhuamā'nalh ē ū'tza' cālīhuanilh:

—¿Tū ixpālacata puhua'nā'tit chuntza' na milistacna'ca'n? ⁵ Icuānilhtza' ta'jatatlani': “Icmātza'nkēna'ni'kō'yān mincuenta.” Jā tū tasu'yu masqui mātza'nkēna'ni'catza'. Palh xa'icuanilh: “Catā'kaqui' ē casmi'li' mipūtama' ē catlā'hua'nti”, chuntza' ixlītasu'yulh palh ixlīcāna' tzeyanli. ⁶ Quit Chi'xcu' xala' Tālmā'n. Chuhua'j na'iccālīmāsu'yuni'yān chī icka'lhī līmāpa'ksīn huā'tzā' nac cā'quilhtamacuj ē tzē na'iccāmātza'nkēna'ni' ixcuentaca'n tachi'xcuhūi't.

Palaj tunca Jesús huanilh chī'xcu' tī i'xcāhuī'huananī't:

—Catā'kaqui' ē casmi'li' mipūtama' ē capit na minchic.

⁷ Palaj tunca chī'xcu' tā'kaqui'lh ē lē'lh ixpūtama' ē a'lh na ixchic.

⁸ Tachi'xcuhūi't, a'cxni' talaktzī'lh huā'mā', tajicua'nli. Tamakapāxūilh Dios tī ixcāmāxqui'nī't huā'mā' līmāpa'ksīn chī'xcuhūi'n.

Mateo tzuculh stālani' Jesús

Mr. 2:13-17; Lc. 5:27-32

⁹ A'cxni' Jesús ixtaxtumā'lh a'ntza', laktzī'lh chā'tin chī'xcu' tī ixuanican Mateo. Xla' ixuī'lh jā ixmātā'jīni'ncan līxokot ē huanica:

—Caquistāla'ni'.

Palaj tunca Mateo tāyalh ē stālani'lh.

¹⁰ A'cxni' Jesús ixuā'yamā'lh na ixchic Mateo, tachā'lh lhūhua' mātā'jīni'nī'n ē ā'makapitzīn tī jā tzeyā chī'xcuhūi'n. Ixlīpō'ktuca'n ixcātā'huā'yamā'lh Jesús ē i'scujnu'nī'n. ¹¹ A'cxni' makapitzīn fariseos talaktzī'lh huā'mā', xla'ca'n takelhasqui'nīlh i'scujnu'nī'n Jesús:

—¿Tū ixpālacata mimākelhtahua'kē'ni'ca'n cātā'huā'yan mātā'jīni'nī'n ē ā'makapitzīn tī jā tzeyā chī'xcuhūi'n?

¹² Jesús kexmatli huā'mā' tachihuīn ē cāhuanilh:

—Xlaca'n tī jā tata'jatatla jā tamaclacasqui'n doctor. Xmān ta'jatatlani' tamaclacasqui'n. ¹³ Capintit ē casca'ttit tū huanicu'tun huā'mā' tū tzo'kcanī't na ixtachihuīn Dios: “Quit ā'chulā' iclacasqui'n nacālakahu'ma'nā'tit ā'makapitzīn. Jā iclacasqui'n naquilālahahui'liyāuj animalh.” Chuntza' tzo'kcanī't. Quit jā icmilh iccāputza tī tapuhuan xlaca'n lactze. Icmilh iccāputza tachi'xcuhūi't tī taca'tzī jā lactze xlaca'n ē chuntza' natalakpālī ixtalacapāstacni'ca'n.

Kelhasqui'nīca Jesús ixpālacata chī jā tihuā'yan

Mr. 2:18-22; Lc. 5:33-39

¹⁴ Ā'līstān tī ixtastālani' Juan Mā'kpaxīni', xlaca'n talakmilh Jesús. Takelhasqui'nīlh:

—Quina'n ē fariseos maklhūhua' jā icuā'yanāuj pō'ktu quilhtamacuj ixpālacata Dios. ¿Tū ixpālacata miscujnu'nī'n pō'ktu quilhtamacuj tahuā'yan?

¹⁵ Jesús cākelhtīlh:

—¿Ē natalīpuhan tī cā'invitarlīcan jā tamakaxtokmā'ca? Līhuan cātā'lahuī'lhcus squi'nīni', jā talīpuhan. Namin a'ktin quilhtamacuj a'cxni'

nalē'ncan squi'nīni' ē a'cxni' natalīpuhuan ē jā catitahuā'yalh ixamigos. (A'cxni' Jesús cāhuanilh huā'mā', ixa'cstu ixlīchihuā'na'mā'ca.)

¹⁶ Jesús cāhuanipālh:

—Jā tī nasita xasāsti' lu'xu' nalīlactza'pa' tū xamasni'tza'. Xasāsti' lu'xu' natā'timī ē ā'chulā' naxtī'ta xamasni'. ¹⁷ Xaxcān uva tū jā xaxcu'ta jā tī chā'tin catipūmojōlh xamasni' ixko'xka' purecu'. Namojōcan xasāsti' nac ko'xka' ē a'cxni' naxcu'tan, jā catipankli ko'xka'. Chuntza' jā pāxcat catihuanli ko'xka' ē jā catitaxtuni'lh xaxcān uva —cāhuanilh Jesús. (Ū'tza' huā'mā' līchihuā'na'mā'lh ixtamāsu'yunca'n israelitas ē ixtamāsu'yun Jesús tū xasāsti'.)

Ixtu'ma'jāt Jairo ē puscāt tī xa'malh ixlu'xu' Jesús

Mr. 5:21-43; Lc. 8:40-56

¹⁸ Lihuan Jesús ixcāhuanimā'lh huā'mā', chā'lh chā'tin xapuxcu' israelitas. Xla' tatzokostani'lh na ixlacatīn Jesús ē huanilh:

—Nīlhcus quintzu'ma'jāt. Masqui nīlhtza', palh hui'x napina' ē namacaxa'ma'ya', xla' nalacastālancuana'n.

¹⁹ Jesús tāyalh ē tā'a'lh chi'xcu'. Nā ī'scujnu'nī'n nā tatā'a'lh. ²⁰ Palaj tunca mīlh chā'tin puscāt tī ixta'jatatla. Ixka'lhītzā' a'kcāujtu' cā'ta jāla ixcāsnī' ixka'lhni'. Laktalacatzuna'jīlh ixchakēn Jesús ē xa'mani'lh ixquīlhtūn ixlu'xu'. ²¹ Puhuanli chuntza': “Xmān ca'icxa'mani'lh ixlu'xu' ē na'ictzeyan”, puhuanli. ²² Jesús talakspi'tli ē laktzī'lh puscāt ē huanilh:

—Catahui'xcāni', quintzu'ma'jāt. Tzeyani'ta'tza' ixpālacata a'ka'ī'nī'ta'.

Xlītzā'la tzeyanli tunca.

²³ A'cxni' Jesús chā'lh na ixchic xapuxcu' israelitas, cālaktzī'lh músicos tī natatā'a'n a'cxni' namā'cnūcan. Tachi'xcu'huī't ixtata'samā'nalh. ²⁴ Jesús cāhuanilh:

—Catapānū'tit huā'tzā'. Tzu'ma'jāt jā nīnī't. Xmān lhtatamā'lh.

Xlaca'n talīlītzī'nli.

²⁵ A'cxni' Jesús cāmāxtukō'lh tachi'xcu'huī't, xla' tanūlh jā ixmā'lh tzu'ma'jāt ē macachi'palh. Tzu'ma'jāt tā'kaquī'lh. ²⁶ Calhāxcu'huā'lh ixā'tun tamacni' a'kahuanli tū a'kspulalh tzu'ma'jāt.

Jesús cāmātzeyīlh chā'tu' lakatzī'nī'n

²⁷ A'cxni' Jesús ixtaxtumā'lh a'ntza', tatzuculh tastālanī' chā'tu' lakatzī'nī'n. Palha' tahuanih:

—īCaquīlālakalhu'manui, hui'x tī ixtā'nat David!

²⁸ A'cxni' Jesús tanūlh nac chic, lakatzī'nī'n tatalacatzuna'jīlh. Xla' cākelhasqui'nīlh:

—¿Ē a'ka'ī'yā'tit tzē na'iccāmālacahuānīyān?

Takelhtīlh:

—Chuntza' ica'ka'ī'yāuj, Māpa'ksīni'.

²⁹ Palaj tunca Jesús cāxa'mani'lh ixlakastapunca'n ē cāhuanilh:

—Calalh chuntza' chī a'ka'ī'yā'tit.

³⁰ Tatzeyalh ixlakastapunca'n ē talacahuāna'lh. Palaj tunca Jesús cāmāpa'ksīlh:

—Tzē'k caca'tzītit ē jā tī chā'tin namāca'tzīnī'yā'tit.

³¹ Masqui chuntza' cāhuanica, a'cxni' tataxtulh xlaca'n tatzuculh tahuani chā'tin chā'tin tū cātlahuani'lh Jesús. Ū'tza' talīca'tzīkō'lh calhāxcu'huā'lh nac huā'mā' ti'ya't.

Jesús mātzeyīlh kō'ko'

³² A'cxni' jāna'j ixtataxtu tī lakatzī'nī'n ixtahuanī't, a'cxni' līmini'ca Jesūs chā'tin kō'ko'. Kō'ko' ixka'lhī jā tzeza ū'ni'. ³³ A'cxni' Jesūs māxtulh jā tzeza ū'ni', palaj tunca tzuculh chihuīna'n kō'ko'. Tachi'xcuui't talī'a'cnīlh ē tahuani:

—Jā maktin iclaktzī'nī'tauj ixtā'chuntza' huā'mā' na quinti'ya'tca'n israelitas.

³⁴ Fariseos, xla'ca'n ixtahuan:

—Huā'mā' chi'xcu' ka'lhī ixlīmāpa'ksīn tī xapuxcu' jā tzeza ū'nī'n. Ū'tza' cālīmāxtulh jā tzeza ū'ni'.

Jesús cālakalhu'manli tachi'xcuui't

³⁵ Jesūs ixtētāxtutēlha a'katunu' nac cā'lacchicni' ē ranchujnu'. Ixtētānūtēlha a'katunu' na ixtemploca'n israelitas ē ixmāsu'yu. Ixcā'a'kchihuīna'ni' chī nala jā Dios māpa'ksīni'nkō'. Nā ixcāmātzeyī catūhuālh ta'jatāt ē taca'tzanajuāt. ³⁶ A'cxni' cālaktzī'lh tachi'xcuui't, cālakalhu'manli ixpālacata ixcālī'a'ktuyumā'lh ē ixtaxlajuani'. Cālaktzī'lh hua'chi purecu' tī jā ixtaka'lhī ixmaktaka'lhna'ca'n. ³⁷ Jesūs cāhuanilh ī'scujnu'nī'n:

—Ixlicāna' lhūhua' a'nan tī ta'a'ka'ī'cu'tun. Xla'ca'n ixtā'chuntza' jā sputacus tasācu'a'n tī nata'ī'nin ē lhūhua' lanānī't. ³⁸ Ū'tza' nalīsqui'ni'yā'tit Dios cacāmācamilh chi'xcuui'n tī nacāmāsu'yuni' xatze tachihuīn tī a'ka'ī'cu'tun —cāhuanilh.

10

Jesús cālacsacli kelhacāujtu' ī'scujnu'nī'n

Mr. 3:13-19; Lc. 6:12-16

¹ Xlītza'la Jesūs cāmāta'satīnīnī'lh kelhacāujtu' ī'scujnu'nī'n. Cāmāxquī'lh līmāpa'ksīn natamāxtu jā tzeza ū'nī'n ē nacāmātzeyī catūhuālh ta'jatāt ē taca'tzanajuāt.

² Tzamā' kelhacāujtu' ī'scujnu'nī'n ē xla'ca'n tī cāmāpacuui'can apóstoles. Xapūla, xla' Simón tī ixlī'a'ktu' ixtacuhuīni' Pedro, ē ī'stancu Andrés; ē nā Jacobo ē Juan tī ixka'hua'chan Zebedeo; ³ ē nā Felipe ē Bartolomé ē Tomás ē Mateo tī mātā'jīni' ixuanī't; ē nā Jacobo tī ixka'hua'cha Alfeo; ē Lebeo tī ixmāpācuui'can Tadeo; ⁴ ē nā Simón tī ixtapa'ksīni' partido cananista; ē nā Judas Iscariote tī ā'listān macāmāstā'lh Jesūs.

Jesús cāmāpa'ksīlh kelhacāujtu' natalīmāsu'yu ixtachihuīn Dios

Mr. 6:7-13; Lc. 9:1-6

⁵ A'cxni' Jesūs cāmācā'lh tzamā' kelhacāujtu', xla' chuntza' cāmāpa'ksīlh ē cāhuanilh:

—Jā catipintit timāsu'yu'yā'tit jā tahuī'lāna'ncha' xla'ca'n tī jā israelitas ē jā titanū'yā'tit na ixcā'lacchicni'ca'n samaritanos.

⁶ Napinā'tit nacāmāsu'yuni'yā'tit xalanī'n nac Israel. Xla'ca'n hua'chi purecu' tī tatza'nkānī't. ⁷ Capintit ē na'a'kchihuīna'nā'tit chuntza': "Talacatzuna'jīmā'lh'tza' a'cxni' natasu'yu chī Dios nacāmāpa'ksīni'nkō'."

⁸ Cacāmātzeyī'tit ta'jatatlani'n ē cacāmālacastālancuanī'tit nīnī'n. Cacāmātzeyī'tit leprosos tī cāmasni'mā'nalh ixquinī'tca'n ē cacāmāxtutit jā tzeza ū'nī'n. Hui'xina'n jā xokonī'ta'ntit huā'mā' litli'hui'qui tū iccāmāxquī'yān ē chuntza' jā caticāmātā'jī'tit a'cxni' nacālīmātzeyī'yā'tit quīlī'ti'hui'qui.

⁹ Jā camojō'tit tumīn ixla' oro nūn ixla' plata nūn ixla' cobre na mimbolsaca'n a'cxni' napinā'tit. ¹⁰ Jā calī'pintit mimorrālha'ca'n nūn

pūtu' milu'xu'ca'n. Xmān nalī'pinā'tit milu'xu'ca'n tū lhakā'nī'ta'ntit. Jā nalī'pinā'tit nūn cac'hi' nūn mimpāla'cca'n. Tī māsu'yumā'lh ixtachihuūn Dios maclacasqui'n namāhuī'can jā māsu'yumā'lh.

¹¹ 'A'cxni' nachipinā'tit a'ktin nac cā'lacchicni' o a'ktin nac rancho, naputzayā'tit chā'tin tzeza chi'xcu' tī nacāmānūyān na ixchic. Natachokoyā'chipitit hasta a'cxni' nataxtuyā'tit tzamā' nac cā'lacchicni'. ¹² A'cxni' natanū'yā'tit nac chic, nacāhuaniyā'tit: “Dios cacāsicua'lanātlahuah tī tahui'lāna'lh huā'tzā' nac chic.” ¹³ Palh cā'tapāxuhuān cātāmānūyān na ixchicca'n, Dios nacāsicua'lanātlahuah ē nā hui'xina'n. Palh jā cātāmānūcu'tunān na ixchicca'n, xla'ca'n jā caticāsicua'lanātlahuah. ¹⁴ Palh jā cātāmānūyān a'ktin nac chic o a'ktin nac cā'lacchicni', ē palh jā cātakexmatni'yān, palaj tunca cataxtutit. A'cxni' nataxtuyā'tit, catincxtit mintujanca'n ē nayuja po'kxni'. Chuntza' nalīmāsu'yū'yā'tit xla'ca'n natalē'n cuenta ixpālacata jā takexmatcu'tunli. ¹⁵ Ixlīcāna' tū iccāhuaniyān. A'cxni' namin quilhmatcu' ē Dios nacāputzāna'nīkō', xla'ca'n natapātīni'n. Dios ā'chulā' nacālakalhu'man xla'ca'n xalanī'n nac Sodoma ē Gomorra ē jā xalanī'n tzamā' cā'lacchicni' tī jā takexmatcu'tun — huanli Jesús.

Cāputzastālani'can tī ta'a'ka'ī'ni' Cristo

¹⁶ Jesús cāhuanipāl'h:

—j'Cuena catlahua'tit! Quit iccāmacā'nān ē nalītaxtuyā'tit hua'chi purecu' na ixpu'nanca'n lobos. Skalalh cahuantit hua'chi lūhua'. Calā'tit hua'chi tantzasnān tū ca'csua'. ¹⁷ Catamaktaka'lhtit. Chi'xcuhuī'n nacātamacamaxquī'cu'tunān māpa'ksīni'nī'n ē nacātatucsān na ixtemploca'n israelitas. ¹⁸ Nacātāmālacapū'yān na ixlaca'tīnca'n gobernadores ē reyes xmān quimpālacata. Chuntza' tzē nacāhuani'yā'tit xatze tachihuūn ē nā nacāhuani'yā'tit tī jā israelitas. ¹⁹ Jā catilī'a'ktuyuntit chī nalītamaktāyayā'tit ē chī nacākelhtiyā'tit a'cxni' nacāamacamaxquī'yān māpa'ksīni'nī'n. A'cxni' nachipinā'tit a'ntza', Dios nacāmāca'tzīni'yān tū nacāhuani'yā'tit xla'ca'n. ²⁰ Jā xmān mintachihuīnca'n tū nachihuīna'nā'tit. Espīritu Santo, ū'tza' tī nacāmāchihuīni'yān.

²¹ 'Chi'xcuhuī'n natamacamāstā' ixtā'timīnca'n nacāmāknīcan ē xanātātana' natamacamāstā' ixcamana'ca'n. Ka'hua'chan natatā'lāquichlaktzī'n ixnatātana'ca'n ē natamāmaknīni'nī'n.

²² Ixlīpō'ktuca'n tachi'xcuhuī't nacātaquichlaktzī'nān ixpālacata quilātapa'ksīni'yāuj quit. Tī tzancs natatāya ē jā natataxtutāya na quinte' masqui tapātīni'mā'nal'h, ū'tunu'n nacāmākapūtāxtūcan.

²³ A'cxni' nacāputzastālani'yān a'ktin nac cā'lacchicni', cataxtutit ē capintit ā'lacatin. Ixlīcāna' tū iccāhuaniyān. Jā catitētāxtukō'tit ixlīpō'ktuca'n ixcā'lacchicni'ca'n israelitas namāsu'yuyā'tit quintachihuūn a'cxni' namimpala Chi'xcu' xala' Tālh mā'n.

²⁴ Ā'chulā' ixlacasqui'nca xamākelhtahua'kē'ni' ē jā tī sca'tmā'lh. Ā'chulā' ixlacasqui'nca patrōn ē jā tasācua'. ²⁵ Līpāxuhua tī sca'tmā'lh ē tzē namālakchā'nī ixmākelhtahua'kē'ni' ē nā tasācua' tī tzē namālakchā'nī ixpatrōn. Palh lakapalacani'ttza' tī māpa'ksīni'n nac chic ē māpācuhi'cani'ttza' Beelzebú, ā'chulā' nacālakapalacan ā'makapitzīn xalanī'n nac huā'mā' chic —cāhuanilh Jesús. (Tū huanli Jesús ixlīchihuīna'nā'lh xla' ē nā ī'scujnu'nī'n.)

Tīchu najicua'ni'can

Lc. 12:2-9

²⁶ Jesús cāhuanipāl'h:

—Chuntza' jā caticājicua'ni'tit tachi'xcuhuī't. Ixlīpō'ktu tū tatzē'kni't, ū'tza' nalaktzī'ncan. Tū tatzē'kni'cus, naca'tzīkō'can. ²⁷ Tū quit iccāhuaniyān xmān hui'xina'n, ū'tza' nacāhuaniyā'tit cā'lhūhua'lacatīn. Tū quit tzē'k iccāhuaniyān, ū'tza' palha' nahuanā'tit calhāxcuhuālh. ²⁸ Jā caticājicua'ni'tit chi'xcuhuī'n tī tzē natamaknī mimacni'ca'n ē jāla tamāpa'ksī milīstacna'ca'n. Najicua'ni'yā'tit Dios tī tzē nacāmālakspūtū mimacni'ca'n ē milīstacna'ca'n nac pūpātīn.

²⁹ ¿Chī nalīstā'can xalacstīn spūnī'n? Stā'can tantu' ē jā tapalaxla'. QuinTāta'ca'n nac a'kapūn cuenta natlahua a'cxni' minācha' a'ktin xalacstīn spūnī'n. ³⁰ Hui'xina'n hasta miya'jca'n cātapūlhekeni'nī'ta'n kenatunu'. ³¹ Ū'tza' jā tilījicua'nā'tit. Hui'xina'n ā'chulā' tapalaxla' ē jā xalacstīn spūnī'n —huanli Jesús.

Tī natahuan cā'lhūhua'lacatīn tā'tapa'ksī Cristo

Lc. 12:8-9

³² Jesús cāhuanipālh:

—Catīxcuhuālh tī nahuan na ixlacatīn tachi'xcuhuī't: “Quit ictapa'ksīni' Cristo”, ē chuntza' nā quit na'icuan na ixlacatīn quinTāta'ca'n nac a'kapūn: “Xla' quintapa'ksīni' quit.” ³³ Tī naquinkelhtatzē'ka cā'lhūhua'lacatīn, xla'ca'n quit na'iccākelhtatzē'ka a'cxni' natatāya na ixlacatīn quinTāta'ca'n xala' nac a'kapūn.

Jesús cāmāpāpitzī tachi'xcuhuī't

Lc. 12:51-53; 14:26-27

³⁴ Jesús cāhuanipālh:

—Jā tipuhua'nā'tit palh quit icmilh ixpālacata a'ktin nala ixtalacapāstacni'ca'n tachi'xcuhuī't ē chuntza' jā talālīsītzī'ni'lh nac cā'quilhtamacuj. Jā ū'tza' quintascujūt. Na'iccāmāpāpitziyān. ³⁵ Chī'xcu' natā'lāquiclhaktzī'n ixka'hua'cha. Ē tzu'ma'jāt natā'lāquiclhaktzī'n ixtzī'. Ē nā puscāt natā'lāquiclhaktzī'n ixpuhuiti'. ³⁶ Chā'tin chi'xcu' tā'lāquiclhaktzī' nahuan xalanī'n na ixchic.

³⁷ 'Tī ā'chulā' natapāxquī' ixtzī'ca'n o ixtāta'ca'n ē jā quit, xla'ca'n jā minī'ni' naquintatapa'ksīni' quit. Nā tī ā'chulā' natapāxquī' ixka'hua'chaca'n o ixtzu'ma'jātca'n ē jā quit, xla'ca'n jā minī'ni' naquintatapa'ksīni' quit. ³⁸ Tī jāla tatāyani' tū nacā'a'kspula quimpālacata, xla'ca'n jā minī'ni' naquintatapa'ksīni' quit. ³⁹ Tī natataxtutāya na quintej ē jā tapātīni'ncu'tun quimpālacata, xla'ca'n jā catitaka'lhīlh ixlatamatca'n nac a'kapūn. Tī natapātīni'n masqui ixtalīnīlh quimpālacata, xla'ca'n nacāmākapūtaxtūcan.

Tū natlajacan

Mr. 9:41

⁴⁰ Jesús cāhuanipālh:

—Palh catīhuālh nata'a'ka'tī'ni' tū hui'xina'n nacāhuani'yā'tit, nā chuntza' nata'a'ka'tī'ni' tū quit icuan. Palh catīhuālh nata'a'ka'tī'ni' tū icuan, nā chuntza' nata'a'ka'tī'ni' tī quimacamilh. ⁴¹ Palh catīhuālh natalakachi'xcuhuī' chā'tin a'kchihuīna' ixpālacata taca'tzī Dios macaminī't, chuntza' ū'tunu'n natatlaja lacxtim hua'chi a'kchihuīna'. Palh catīhuālh natalakachi'xcuhuī' chā'tin tzeya chi'xcu' xmān ixpālacata tze xla', chuntza' ū'tunu'n lacxtim natatlaja hua'chi tzeya chi'xcu'. ⁴² Palh chā'tin natā'hua' macsti'na'j xcān xmān ixpālacata quintapa'ksīni' quit ē

palh natā'hua' masqui catīhuālh chi'xcu', Dios naxokoni' xla' —huanli Jesús.

11

I'scujnu'nī'n Juan Mā'kpaxīni' talaka'lh Jesús

Lc. 7:18-35

¹ A'cxni' Jesús cāmāsu'yuni'kō'lh I'scujnu'nī'n, taxtulh a'ntza' ē a'lh. Ixtētaxtutēlha ā'makapitzīn cā'lacchicni' lacatzuna'jatna' namāsu'yu ē na'a'kchihuīna'n.

² Juan Mā'kpaxīni' ixtanūmā'lh nac pūlāchī'n. A'cxni' māca'tzīnīca tū ixtlahuamā'lh Jesús, palaj tunca cāmacā'lh chā'tu' I'scujnu'nī'n natalaka'n Jesús ³ ē natakelhasqui'nī:

—¿Ē hui'x Cristo tī namin o ixlacasqui'nca na'icka'lhīyāujcus ā'chā'tin?

⁴ Jesús cākelhtīlh:

—Cataspi'ttit ē nahuaniyā'tit Juan tū laktzī'nī'ta'ntit ē tū kexpa'tnī'ta'ntit. ⁵ Nahuaniyā'tit chī lakatzī'nī'n talacahuāna'n ē lū'ntū'nunī'n tatāya ē tatlā'huan. Nā tī ixcāmasni'mā'lh ixquīnitca'n, xlaca'n tatzeyan. Tī jā ixtakexmata, chuhua'j takexmatatza'. Nā cāmālacastālancuanīcanī't tī ixtanīnī'ttza'. Cāmāsu'yuni'can chī nacālīmakapūtaxtūcan tī talīpuhuahui'lāna'lh. ⁶ Līpāxuhua tī pō'ktu quīlhtamacuj quintalīpāhuamā'nalh —cāhuanilh.

⁷ A'cxni' xlaca'n ixta'a'nī't, Jesús tzuculh cālītā'chihuīna'n tachi'xcuhui't ixpālacata Juan. Cākelhasqui'nīlh:

—A'cxni' quīla'tit nac cā'tzaya'nca ti'ya't, ¿tīchu ixlaktzī'ncu'tunā'tit? ¿Ē ixlaktzī'ncu'tunā'tit chā'tin chi'xcu' tī hua'chi pūlactin pa'lhma' tū lacachiquīlh ū'ni'? ⁸ ¿Tū ixpālacata quīla'tit? Jā quīla'tit nalaktzī'nā'tit chā'tin chi'xcu' tī tzēhuani't lhakā'nani't. Hui'xina'n cā'tzīyā'tit tī pō'ktu quīlhtamacuj tzēhuani't talhakā'nani't, xlaca'n tahuī'lāna'lh na ixchicca'n reyes. ⁹ ¿Tū ixpālacata quīla'tit nac cā'tzaya'nca ti'ya't? ¿Ē jā quīla'tit nalaktzī'nā'tit chā'tin a'kchihuīna'? Ixlīcāna', ixlaktzī'ncu'tunā'tit chā'tin a'kchihuīna'. ¹⁰ Huā'mā' a'kchihuīna' ixtacuhuīni' Juan. Chuntza' lītatzō'knī't huā'mā' Juan na ixtachihuīn Dios:

Na'icmacā'n quīna'kchihuīna' tī napūlani'yān nacāxmāpī' mintej.

¹¹ Ixlīcāna' huā'mā' tū iccāhuaniyān. Na ixlacpu'na'i'tātca'n tachi'xcuhui't jā tī chā'tin a'kchihuīna' ā'chulā' xaka'tla' chī Juan. Masqui xla' ka'tla' a'kchihuīna' ixuanī't, tī ā'chulā' xastancu jā Dios māpa'ksīnī'nkō', ā'chulā' ka'tla' xla' ē jā Juan.

¹² 'Hasta a'cxni' tzuculh a'kchihuīna'n Juan Mā'kpaxīni', maklhūhua' tītanūcu'tunli jā Dios māpa'ksīnī'nkō'. Hua'chi tataquitzimā'nalh natasātanū. ¹³ Ixlīpō'ktuca'n a'kchihuīna'ni'n ixtalīchihuīna'mā'nalh chī namin a'ktin quīlhtamacuj a'cxni' Dios namāpa'ksīnī'n huā'tzā' nac cā'ti'ya'tna'. Nā chuntza' tatzo'knī' na ixlīmāpa'ksīn Moisés. Talīchihuīna'nli hasta a'cxni' milh Juan. ¹⁴ Masqui jā cati'a'ka'ī'ni'cu'tuntit tū huanli makāstza', huā'mā' Juan ū'tza' a'kchihuīna' Elías tī ixka'lhīpā'na'ntit. ¹⁵ Cuenta catlahua'tit tū kexpa'tā'tit.

¹⁶ ¿Chī na'iccālīmālakchā'nīyāuj chi'xcuhui'n tī tahuī'lāna'lh chuhua'j? Hua'chi lacstīn tatasu'yu tī takamāna'mā'nalh nac lītāmāuj. Cātā'ta'sa ixtā'lacstīn ē tahuani: ¹⁷ 'A'cxni' quīna'n icmakata'sauj līskoli', hui'xina'n jā lakatītī ē jā tlītī. A'cxni' icpīxtlī'uj chī iclīlīpuhuanui', hui'xina'n jā lakatītī ē jā calhua'ntit. ¿Tūchu lacasqui'nā'tit?' tahuani. ¹⁸ Milh

Juan ē jā ko'tli ē makatunu' jā huā'yalh pō'ktu quilhtamacuj. Hui'xina'n lē'ksa'nā'tit ē hua'nā'tit palh xla' ka'lhī jā tze ya ū'ni'. ¹⁹ Ā'līstān quit icmilh. Quit Chi'xcu' xala' Tālmā'n ē icua' xcān ē catūxcuhuālh quimālacnūni'can ē pō'ktu quilhtamacuj icuā'yan. Nā quilālē'ksa'nāuj ē hua'nā'tit palh quit laktzā' iclīhuā'yan ē laktza' iclīkō'tnun. Hua'nā'tit quit ixamigoca'n mātā'jīni'nīn ē tī tatlhua tū jā tze. Tī ta'a'ka'tī, xlaca'n taca'tzī Dios macamilh Juan ē nā quit — huanli Jesús.

Tī jā takexmatni'lh Jesús

Lc. 10:13-15

²⁰ Xlītza'la Jesús tzuculh cālacaquilhni xalanī'n tzamā' cā'lacchicni' jā tlahualh lhūhua' lī'a'cnīn. Cālacaquilhni'lh tachi'xcuhuī't ixpālacata jā ixtalakpalīcu'tun ixtalacapāstacni'ca'n. Cāhuanilh:

²¹ —Koxa tila'yā'tit hui'xina'n xalanī'n nac Corazín ē xalanī'n nac Betsaida. Nalīlīpuhuanā'tit ixpālacata jā a'ka'tit. Tlahuacanī't lī'a'cnīn na milacpu'na'i'tātca'n. Palh ixcātlahuaca tzamā' lī'a'cnīn nac cā'lacchicni' Tiro ē nac Sidón, makāstza' ixtalakpalīlh ixtalacapāstacni'ca'n. Xlaca'n ixtalhakā'lh xapūtze'nke ixlu'xu'ca'n ē ixcā'a'cpūmahua'ca'ca lhca'ca'n ē chuntza' ixtatasu'yulh ixtalīpuhuan ixpālacata ixcuentaca'n. ²² Iccāhuaniyān a'cxni' Dios nacāputzāna'nīkō', hui'xina'n ā'chulā' nacātamakapātīnīnān ē jā xalanī'n nac Tiro ē Sidón. ²³ Hui'xina'n xalanī'n nac Capernaum, zē puhua'nā'tit palh napinā'tit nac a'kapūn ixpālacata tze hui'xina'n? Napinā'tit hasta nac pūpātīn. Palh ixcātlahuacancha' cahuālh lī'a'cnīn nac cā'lacchicni' Sodoma tū cātlahuacanī't na milacpu'na'i'tātca'n, ixtalakpalīlh ixtalacapāstacni'ca'n. Chuntza' Dios jā ixmālakspūtūlh cā'lacchicni'. ²⁴ Iccāhuaniyān a'cxni' Dios nacāputzāna'nīkō', ā'chulā' nacātamakapātīnīnān hui'xina'n ē jā xlaca'n xalanī'n nac Sodoma ē ā'makapītzn cā'lacchicni' lacatzuna'j nac Sodoma — huanli Jesús.

Jesús huanli: Cata'ntit ē quit na'iccāmājaxīyān

Lc. 10:21-22

²⁵ Xlītza'la Jesús orarlīlh ē huanli:

—QuinTāta', hui'x māpa'ksīni'na' nac a'kapūn ē nac cā'ti'ya'tna'. Icmāxquī'yān tapāxcatca'tzn ixpālacata cāmāsu'yuni'nī'ta' tī tasca'tcu'tun ū'tza' tū ixcāmātzē'kni'nī'ta' tī lākskalalhna'. ²⁶ Ū'tza' chuntza' chī mintalacapāstacni'.

²⁷ Cāhuanilh tachi'xcuhuī't:

—QuinTāta' quimacamaxquī'kō'lh ixlīpō'ktu tū a'nan. Jā tī chā'tin ca'tzī chī hui'lh ī'Ska'ta' Dios, xmān Dios xaTāta'. Jā tī chā'tin ca'tzī chī ixlīDios quinTāta', xmān quit ī'Ska'ta'. Nā nataca'tzī xlaca'n tī na'iccāmāsu'yuni'. ²⁸ Cata'ntit milīpō'ktuca'n hui'xina'n tī makca'tzīyā'tit tzi'nca tū tlahuanī'ta'ntit tū jā tze ē palha' scujpā'na'ntit namakapāxuī'yā'tit Dios. Cata'ntit ē quit na'iccāmājaxīyān. ²⁹ Caquilākexmatni'uj ē caquilāmaksca'tui. Līlacatzucu na'iccāhuanilē'nān ē quit jā ka'tla' icmakca'tzī. Chuntza' jā nacātamāmakchuyīyān. ³⁰ Jā jicslīhua' quintamāsu'yun ē tzē namākentaxtūyā'tit — huanli Jesús.

12

Quilhtamacuj tū pūjaxcan ta'ī'lh tza'ktza' scujnu'nī'n
Mr. 2:23-28; Lc. 6:1-5

¹ Ā'listān Jesús ixtētāxtumā'lh nac cā'tacuxtu. Quilhtamacuj tū ixpūjaxcan. I'scujnu'nī'n ixtatzi'ncsatza' ē tatzuculh ta'ī' pātin pātu' tza'ktza' ē tahua'lh.

² A'cxni' fariseos talaktzī'lh, tahuanilh Jesús:

—Cala'ktzi'. Tascujmā'nalh miscujnu'nī'n ē chuhua'j quilhtamacuj tū pūjaxcan. Chuntza' jā takexmatni' ixlīmāpa'ksīn Moisés.

³ Jesús cākelhtīlh ē cāhuanilh:

—¿Ē jā likelhtahua'kanī'ta'ntit tū tlahualh David a'ktin quilhtamacuj? Ixtzi'ncsatza' xla' ē tī ixtatā'a'mā'nalh. ⁴ Tatanūlh na ixchic Dios ē tahua'lh pāntzīn tū ixmālacnūni'canī't Dios. Jā minī'ni' ixtahua'lh huā'mā' pāntzīn. Xmān pālejni' tzē natahua'. ⁵ ¿Ē chā jā likelhtahua'kanī'ta'ntit nac līmāpa'ksīn tū tzo'kli Moisés? Pālejni' tī tascuja xaka'tla' nac templo pō'ktu quilhtamacuj tamākentaxtū ixtascujūtca'n. Masqui tatlahua tū jā minī'ni' tlahuacan quilhtamacuj tū pūjaxcan, jā tī chā'tin puhuan xla'cān tatlahua tū jā tze. Jā puhuacan xla'cān jā takexmatni' līmāpa'ksīn. ⁶ Iccāhuaniyān huā'tzā' huī'lh catihuālh tī ā'chulā' ixlacasqui'nca ē jā xaka'tla' templo. ⁷ Hui'xina'n jā ca'tzīnī'ta'ntit tū huanicu'tun jā tatzo'kni' na ixtachihuīn Dios: “Quit iclacasqui'n nacālakalhu'manā'tit ā'makapitzīn ē jā iclacasqui'n naquilālakahui'liyāuj animalh.” Palh ixca'tzī'tit cahuālh huā'mā' tachihuīn ixpālacata cālakalhu'mancan, jā ixcālimālacsu'yutit quis-cujnu'nī'n tī jā tatlahuamā'nalh tū jā tze. ⁸ Quit Chi'xcu' xala' Tālmā'n ē tzē na'icmāpa'ksīni'n tū natlahuacan a'cxni' quilhtamacuj tū pūjaxcan.

Chi'xcu' tī ixmacascācni'

Mr. 3:1-6; Lc. 6:6-11

⁹ Xlītza'la Jesús taxtulh a'ntza' ē tanūlh a'ktin na ixtemploca'n israelitas. ¹⁰ Ixuī'lh a'ntza' chā'tin chi'xcu' tī ixmacascācni'. Ixputzamā'ca chī nalīmālacsu'yucan Jesús, ē kelhasqui'nīca:

—¿Ē tzē mātzeyīcan ta'jatatlani' quilhtamacuj tū pūjaxcan?

¹¹ Jesús cākelhtīlh:

—Palh hui'xina'n ixka'lhī'tit mimpurecu'ca'n tū ixtojōlh nac pūlmā'n pūlu'cu', ¿ē jā ixtimācu'tutit masqui quilhtamacuj tū pūjaxcan? ¹² Ā'chulā' ixtapalh chā'tin chi'xcu' ē jā lakatin purecu'. Chuntza' tzē tlahuani'can ā'chā'tin tū xatze ē maktāyacan ā'chā'tin masqui quilhtamacuj tū pūjaxcan.

¹³ Palaj tunca huanilh chi'xcu':

—Castu'ncti mimacan.

A'cxni' stu'ncli ixmacan, ixtzeyanī'ttza' ē ixtā'chuntza' huanli kentin ixmacan. ¹⁴ Palaj tunca tataxtulh fariseos ē talacapāstacli chī natalīmāmaknīnīni'n Jesús.

Isaías tzo'kli tū na'akspula Jesús

¹⁵ A'cxni' Jesús ixca'tzī tū ixtapuhuamā'nalh, ē a'lh ā'lacatin ē līlhūhua' tastālani'lh. Jesús cāmātzeyīkō'lh ta'jatatlani'n ¹⁶ ē cāmāpa'ksīlh jā catahuanli tīchu xla'. ¹⁷ Chuntza' tlahualh namākentaxtū chī a'kchihuīna'nli profeta Isaías a'cxni' tzo'kli tū huanli Dios:

¹⁸ Huā'mā' quintasācua' tī iclacsacli ē laktza' icpāxquī' ē xla' quimakapāxuī.

QuinEspíritu natā'a'n ē nacāmāsu'yuni' tī jā israelitas chī tzej na'icputzāna'nīkō'.

¹⁹ Xla' jā nalacaquilhnīni'n ē jā nata'sa.

Jā palha' nachihuīna'n nac cā'tejen ixpālacata cuenta natlahuacan xla'.

²⁰ Xla' nacāmaktāya tī jā lactli'hui'quin tī hua'chi cha'ncat tū xaxmū'hua.

Jā nacālakmaka'n tī jāna'j tzej ta'a'ka'ī'.

Xlaca'n hua'chi pūcās tū jā tzej māxkakēni'n ē slam slam la.

Nacāmaktāya hasta a'cxni' xla' nacāmāpa'ksikō' ixlīpō'ktuca'n tachi'xcuui't nac cā'ti'ya'tna'.

²¹ Tachi'xcuui't nata'a'ka'ī'.

Chuntza' tzo'kli profeta Isaías.

Huanca Jesús ixlīscuja ixlīli'hui'qui skāhuī'ni'

Mr. 3:19-30; Lc. 11:14-23; 12:10

²² Xlītzā'la lē'ni'ca Jesús chā'tin chi'xcu' tī lakatzī'n ē kō'ko' ixuanī't ixpālacata ixka'lhī jā tzeza ū'ni'. Jesús mātzeyīlh ē tzej ixlaktzī'n ē tzuculh chihuīna'n. ²³ Ixlīpō'ktuca'n tachi'xcuui't talī'a'cnīlh ē tahuanli:

—¿Ē ū'tza' huā'mā' ī'xū'nātā'nat David tī xa'icka'lhīmā'nauj?

²⁴ A'cxni' fariseos takexmātlī huā'mā' tachihuīn, tahuanli:

—Huā'mā' chī'xcu' ka'lhī ixlīli'hui'qui Beelzebú tī xapuxcu' jā tzeza ū'nī'n. Ū'tza' cālīmāxtulh jā tzeza ū'nī'n.

²⁵ Jesús ixca'tzī tū ixtapuhuamā'nalh ē cāhuanilh:

—Palh māpa'ksīni'nī'n tatapāpitzī ē talātucsa, jāla tamāpa'ksīni'n lakmaj. Natalāmālakspūtūkō'. Palh xalanī'n a'ktin cā'lacchicni' o a'ktin familia tatapāpitzī ē talātucsa, jā catitātāyani'lh. ²⁶ Palh ixlīli'hui'qui xapuxcu' jā tzeza ū'nī'n tū iclīmāxtu ā'a'ktin jā tzeza ū'ni', chuntza' talītāpāpitzī līli'hui'qui. Jā catitātāyani'lh. ²⁷ Hui'xina'n hua'nā'tit quit iccālīmāxtu jā tzeza ū'nī'n ixlīli'hui'qui Beelzebú. ¿Tīchu ixlīli'hui'qui tū talīmāxtu jā tzeza ū'nī'n xlaca'n tī cātāpā'ksīni'yān hui'xina'n? Chuntza' xlaca'n tamāsu'yu jā ixlicāna' tū quilālīmālacsu'yuyāuj. ²⁸ Tū quit iccālīmāxtu jā tzeza ū'nī'n, ū'tza' ixlīli'hui'qui Espiritu Santo. Ū'tza' huanicu'tun Dios cāmāsu'yuni'yān chī tzuculhtza' māpa'ksīni'nkō' huā'tzā' nac cā'ti'ya'tna'.

²⁹ Jāla tanūcan namakka'lhāncan catūhuālh na ixchic tli'hui'qui chī'xcu' palh jā pūla nachī'can tzamā' chī'xcu'.

³⁰ Tī jā quintāpa'ksīni'cu'tun ū'tza' quiclh quilaktzī'n. Tī jā quintā'scuja, ū'tza' lactlahuana'n.

³¹ Ū'tza' iccālīhuaniyān masqui tzē nacāmātza'nkēna'ni'can ixlīpō'ktuca'n ixcentaca'n tachi'xcuui't ē catūxcuui'lh jā tze tū tahuan, palh catīhuālh nahuan jā tze tū tlahua Espiritu Santo, xla' jāla catimātza'nkēna'ni'ca. ³² Palh catīhuālh cachīhuālh huani Chī'xcu' xala' Tālmā'n, namātza'nkēna'ni'can. Palh catīhuālh nahuan jā tze tū tlahua Espiritu Santo, xla' jā catimātza'nkēna'ni'ca nūn huā'tzā' nac cā'quilhtamacuj ē nūn nac ā'a'ktin cā'quilhtamacuj tū namin —huanli Jesús.

Qui'hui' līlakapāscan ixtahua'ca't

Lc. 6:43-45

³³ Jesús cāhuanipālh:

—Palh tze qui'hui', namāstā' xatze ixtahua'ca't. Palh jā tze qui'hui', jā catimāstā'lh xatze ixtahua'ca't. Chī māstā' ixtahua'ca't, chuntza' līlakapāscan qui'hui'. ³⁴ Hui'xina'n hua'chi lūhua' tū ka'lhī tū laknīcan masqui tzēhuani't tasu'yu. ¿Chī nacālīquilhtaxtuyān tachihuīn tū tze a'cxni' jā tze mintalacapāstacni'ca'n? Chuntza' chī lacapāstacā'tit, chuntza' nachihuīna'nā'tit. ³⁵ Tze ixtachihuīn chā'tin tzeza chī'xcu' ixpālacata tze ixtalacapāstacni'. Jā tze ixtachihuīn chā'tin jā tzeza chī'xcu' ixpālacata jā tze ixtalacapāstacni'. ³⁶ Iccāhuaniyān namin a'ktin quilhtamacuj a'cxni' Dios nacāputzāna'nīkō'. A'cxni' nala, ixlacasqui'nca ixlīpō'ktuca'n tachi'xcuui't natahuani Dios tūchu ixpālacata catūhuālh

tachihuīn tū tlakaj tahuani. ³⁷ Chuntza' chī chihuīna'nī'ta'ntit, chuntza' nacātalīputzāna'ni'yān palh lactze o jā lactze hui'xina'n —huanli Jesús.

Tachi'xcuhui't tasqui'nli a'ktin li'a'cnīn

Mr. 8:12; Lc. 11:29-32

³⁸ Xlitz'a'la makapitzīn fariseos ē xamākelhtahua'kē'ni'nī'n līmāpa'ksīn tahuanih Jesús:

—Mākelhtahua'kē'ni', quina'n iclaktzī'ncu'tunāuj a'ktin ka'tla' li'a'cnīn naquilālimāsu'yuni'yāuj palh ixlīcāna' Dios macamini'ta'n.

³⁹ Jesús cākelhtīlh:

—Tachi'xcuhui't tī jā tze ē tī jā ta'a'ka'ī'cu'tun, xlaca'n tasqui'n a'ktin ka'tla' li'a'cnīn. Xmān nacāmāsu'yuni'can li'a'cnīn chī tū a'kspulalh Jonás. ⁴⁰ A'ktu'tun quilhtamacuj ē a'ktu'tun tzi'sni' Jonás ixtojōmā'lh na ixpūlacni' ka'tla' squi'ti' ē xalakahuan taxtulh. Nā chuntza' quit Chi'xcu' xala' Tālh mā'n nā na'ictojō a'ktu'tun quilhtamacuj ē a'ktu'tun tzi'sni' na ixpūlacni' ti'ya't. ⁴¹ Namin a'ktin quilhtamacuj a'cxni' naputzāna'nīkō'can. A'cxni' nala huā'mā', xlaca'n tī ixtahui'lāna'lh nac cā'lacchicni' jā huanican Nīnive natatāya ē nacātamālacsu'yuyān hui'xina'n tī hui'lāna'ntit chuhua'j. Nacātalīmālacsu'yuyān ixpālacata xlaca'n talakpalīlh ixtalacapāstacni'ca'n a'cxni' milh Jonás ē li'a'kchihuīna'nli ixtachihuīn Dios. Hui'xina'n jā lak-pali'tit mintalacapāstacni'ca'n a'cxni' quit ica'kchihuīna'nli. Quit ā'chulā' ixlacasqui'nca ē jā Jonás. ⁴² Nā reina tī ixmāpa'ksīni'n nac Sabá natāya ē nacāmālacsu'yuyān a'cxni' namin quilhtamacuj tū naputzāna'nīkō'can. Nacālimālacsu'yuyān ixpālacata xla' kexmatli tū huanli Salomón. Makat ix-uani't ixchic reina ē milh kexmata Salomón. Quit ā'chulā' ixlacasqui'nca ē jā Salomón ē hui'xina'n jā quilākexmatni'cu'tunāuj —huanli Jesús.

Jā tzeya ū'ni' tū quītaspi'tpala

Lc. 11:24-26

⁴³ Jesús cāhuanipālh:

—A'cxni' a'ktin jā tzeya ū'ni' nataxtuni' chi'xcu', nalatā'kchoko jā cā'scahuahua ē naputza jā najaxa. A'cxni' jā namacla jā najaxa, napuhuan: ⁴⁴ “Na'ictaspi'tpala jā ictaxtukēni'.” A'cxni' naquītaspi'ta, namacla chi'xcu' hua'chi a'ktin chic jā cā'huan ē tzej pa'lhnancani't, ē jā tī chā'tin hui'lh. ⁴⁵ Palaj tunca na'a'n nacātaya ā'kelhatojon jā tzeya ū'nī'n tī ā'chulā' xalīhua'ca'lh'tza'. Ixlipō'ktuca'n natatanū natalatahui'la na ixpūlacni' chi'xcu'. Chuntza' ā'chulā' jā tze tzamā' chi'xcu' ē jā a'cxni' ixka'lhī xmān chā'tin jā tzeya ū'ni'. Nā chuntza' nacā'a'kspula xlaca'n tī jā tze ē tahuī'lāna'lh chuhua'j.

Ixtzī' ē ixtā'timīn Jesús

Mr. 3:31-35; Lc. 8:19-21

⁴⁶ Jesús ixcātā'chihuīna'mā'lhcus tachi'xcuhui't a'cxni' tachā'lh ixtzī' ē ixtā'timīn. Ixtalayāna'lh nac kēpūn ē ixtatā'chihuīna'ncu'tun Jesús.

⁴⁷ Huanica Jesús:

—Talayāna'lh mintzī' nac kēpūn ē mintā'timīn ē mat tatā'chihuīna'ncu'tunān.

⁴⁸ Jesús kelhtīlh tī ixmāca'tzīnīnī't:

—¿Ē ca'tziyā'tit tīchu iccālaktzī'n hua'chi quintzī' ē quintā'timīn?

⁴⁹ Palaj tunca Jesús cāmacahuanilh i'scujnu'nī'n ē huanli:

—Tzamā' ū'tunu'n quintzī' ē quintā'timīn. ⁵⁰ Ixlipō'ktuca'n tī natatlahua tū lacasqui'n quinTāta' xala' nac a'kapūn, ū'tunu'n quintā'timīn ē quintzī'.

13

Cha'nāna'

Mr. 4:1-9; Lc. 8:4-8

¹ Huā'mā' quilhtamacuj Jesús taxtulh nac chic ē a'lh na ixquilhtūn ka'tla' xcān. ² Lhūhua' tachi'xcuui't tatakēstokli jā ixui'lh ē Jesús tojōlh a'ktin nac barco ē tahuī'lh. Ixlipō'ktuca'n tachi'xcuui't tatachokolh na ixquilhtūn xcān. ³ Palaj tunca cāhuanilh tū lītaca'tzīni'can nacāmāsu'yuni'. Chuntza' cāhuanilh:

—Ixui'lh chā'tin cha'nāna' ē taxtulh nacha'nāna'n. ⁴ A'cxni' ixmā'ka'huani'mā'lh ixlīcha'nat, makapitzīn tayujli nac tej. Tamilh spūni'n ē tasacua'lh. ⁵ A'makapitzīn tayujli nac cā'chihuixni' jā jā pūlh mā'n ti'ya't. Palaj pu'nli huā'mā' licha'nat ixpālacata jā pūlh mā'n ti'ya't. ⁶ A'cxni' chī'chini'lh, xapa'lhma' scācli ē jāla tā'cnūlh ixtankēxē'k ē xnekli. ⁷ A'makapitzīn licha'nat huampala tayujli nac cā'lhtucū'n. Lhtucu' tastacli ē tamā'tzī'lh. ⁸ A'makapitzīn licha'nat tayujli jā tze nac ti'ya't ē mās'tā'lh ixtahua'ca't. Makapitzīn licha'nat tamā'stā'lh a'ktin ciento ē ā'makapitzīn tamā'stā'lh tu'tumpu'xam ē ā'makapitzīn tamā'stā'lh pu'xamacāuj. ⁹ Palh kexpa'tni'ta'ntit, cuenta catlahua'tit —huanli Jesús.

Jesús māsu'yulh tū lītaca'tzīni'can

Mr. 4:10-12; Lc. 8:9-10

¹⁰ Palaj tunca ī'scujnu'nī'n talaktalacatzuna'jīlh Jesús ē takelhasqui'nīlh: —¿Tū ixpālacata pō'ktu quilhtamacuj cālīmāsu'yuni'ya' tachi'xcuui't tū lītaca'tzīni'can?

¹¹ Jesús cākelhtīlh:

—Dios cāmāsu'yuni'nī'ta'n hui'xina'n tū tatzē'knī't ixpālacata chī nala ixlīmāpa'ksīn Dios. Xlaca'n jāla catitaca'tzīlh. ¹² Tī nata'a'ka'ī', xlaca'n natasca'ta ē chuntza' natakexmata ē ā'chulā' nata'a'ka'ī'. Tī jā ta'a'ka'ī'cu'tun, xlaca'n jā catitasca'tli ē natapātza'nkā tū ixtaca'tzī. ¹³ Ū'tza' iccālīmāsu'yuni' tū lītaca'tzīni'can. Masqui xlaca'n talaktzī'n, jā taca'tzī tū huanicu'tun tū talaktzī'n. Ē masqui takexmata, jā taca'tzī tū huanicu'tun. ¹⁴ Chuntza' xlaca'n tamākentaxtū chuntza' chī huanli profeta Isaías jā tzo'kli chuntza':

Ixlīcāna' masqui nakexpa'tā'tit, jā catica'tzī'tit.

Masqui nalaktzī'nā'tit, jā cuenta catitlahua'tit.

¹⁵ Tachi'xcuui't hua'chī jā taka'lhī ixtalacapāstacni'ca'n ē cā'a'kachi'pacan ē cālakachi'pacan.

Chuntza' jā catitalacahuāna'lh ē jā catitakexmatli ē jāla catitalakpalīlh ixtalacapāstacni'ca'n.

Quit xa'iccāmātza'nkēna'ni'lh ē xa'iccāmātzeyīlh.

Chuntza' tzo'kli Isaías chī Dios huanli.

¹⁶ Jesús chihuīna'mpāl:

—Līpāxuhua'yā'tit ixpālacata tzē lacahuāna'nā'tit ē tzē kexpa'tā'tit ē nā tzē naca'tzīyā'tit. ¹⁷ Ixlīcāna' tū iccāhuaniyān. Tzamā' tū lak-tzī'mpā'na'ntit, ū'tza' ixtalaktzī'ncu'tun lhūhua' a'kchihuīna'nī'n ē lhūhua' tzeya chī'xcuui'n ē jā talaktzī'lh. Nā chuntza' tzamā' tū hui'xina'n kexpa'tā'tit, ū'tza' xlaca'n ixtakexmatcu'tun ē jā takexmatli.

Jesús cāhuanilh tū huanicu'tun tū līca'tzīni'can

Mr. 4:13-20; Lc. 8:11-15

¹⁸ Jesús cāhuanipāl:

—Chuhua'j cakexpa'ttit tū huanicu'tun tū līca'tzīni'can ixpālacata cha'nāna'. ¹⁹ Tī takexmata chī nala a'cxni' Dios namāpa'ksīni'n ē jā cuenta tatlahua, xlaca'n hua'chi līcha'nat tū yujli nac tej. Namin skāhuī'ni' ē nacāmāpātza'nkēni' tū tasca'tli. ²⁰ Līcha'nat tū yujli nac cā'chihuixni', ū'tza' hua'chi tī takexmata ixtachihuīn Dios ē talakatī. ²¹ Huā'mā' līcha'nat jā ixka'lhī pūlh mā'n ixtankēxē'k ē jā tāyani'lh. Nā chuntza' tachi'xcu'huī't tī jā tzej takexmata, xlaca'n jā makās tatāyani'. A'cxni' tapātī catūhuālh o cāputzastālani'can ixpālacata tū ta'a'ka'ī'lh, jātza' talakatī ē tamakxteka. ²² Līcha'nat tū yujli nac cā'lhtucū'n, ū'tza' tasu'yu hua'chi tī takexmata ē tasca'ta. Masqui takexmata, pō'ktu talacapāstaca chī natalīhuā'yan ē chī lacricujnu' natalīhuan. Ixlīpō'ktu huā'mā' cāmāmakchuyī ē jā cāmāxteka natalacapāstaca tū takexmatli. Jātza' tatasu'yu palh ta'a'ka'ī' ē ū'tza' huā'mā' hua'chi lhtucu' tū cāmā'ktzī'lh līcha'nat. ²³ Līcha'nat tū yujli jā xatze ti'ya't, ū'tza' hua'chi tī takexmata xatze tachihuīn ē tzej tasca'tli. Tzej tatasu'yu palh ta'a'ka'ī'. Ixlīpō'ktuca'n taka'lhī tū natalīmakapāxuī Dios ē makapitzīn tzej taca'tzī. Xlaca'n hua'chi līcha'nat tū māstā'lh a'ktin ciento o tu'tumpu'xam o pu'xamācauj ixtahua'ca't —huanli Jesús.

Ixpālacata tū jā xatze līcha'nat

²⁴ Jesús cāhuanipālh tū līca'tzīni'can:

—Chī Dios māpa'ksīni'nkō' nala hua'chi a'cxni' chā'tin chi'xcu' cha'nli līcha'nat na ixcā'tacuxtu. ²⁵ A'ktin cā'tzī'sni' līhuan i'lhtatāmā'lh chi'xcu', ixtā'lāquichlaktzi' quīmā'ka'huani'lh tū jā tze līcha'nat. ²⁶ A'cxni' i'stacmā'lhtza' tacha'nān a'cxni' tasu'yulh tū jā tzeya tacha'nān. ²⁷ Palaj tunca talakmilh i'scujnu'nī'n chi'xcu' ē takelhasqui'nīlh ixpatronca'n: “¿Ē jā pō'ktu xatze līcha'nat cha'nti na mincā'tacuxtu? ¿Chī līpu'nli huā'mā' tū jā tzeya tacha'nān?” ²⁸ Ixtēcu' cākelhtīlh: “Chā'tin quintā'lāquichlaktzi' quintlahuani'lh huā'mā'.” Palaj tunca tasācua'n takelhasqui'nīlh: “¿Ē lacasqui'na' na'ica'nāuj na'iccātampu'lhuyāuj tū jā tze pa'lhma'?” ²⁹ Xla' cākelhtīlh: “E'ē. Palhāsā' nacātampu'lhu'yā'tit nā xatze tacha'nān. ³⁰ Xatze nacāmāxtekāuj lacxtīm catastacli hasta a'cxni' na'ī'can. Na'iccāhuani tasācua'n tī nata'ī' palh pūla natataya tū jā tze pa'lhma' ē natapāchī' pixatunu' nalhcuyucan. Ā'līstān nata'ī' xatze tacha'nān ē natamāquī' na quimbodega.”

Xalīcha'nat mostaza

Mr. 4:30-32; Lc. 13:18-19

³¹ Jesús cāhuanipālh tū līca'tzīni'can:

—Chī natalīlhūhua'n tī nata'a'ka'ī'ni' Dios, ū'tza' nala hua'chi a'ktin xalīcha'nat mostaza tū cha'nli chā'tin chi'xcu' na ixti'ya't. ³² Huā'mā' līcha'nat ixlīcāna' ā'chulā' xamacstī'na'j ē jā ixlīpō'ktuca'n ā'makapitzīn līcha'nat. A'cxni' nastackō', ka'tla' nahuan hasta ixtā'chuntza' a'ktin qui'huī'. Spūnī'n natatlahua ixmāsekca'n na ixpekenī'n.

Levadura

Lc. 13:20-21

³³ Jesús līmāsu'yupālh:

—Chī Dios nalīmāpa'ksīni'n nala hua'chi levadura tū nalītlahua puscāt maktu'tun xatapūlhcān harina ē namakxteka hasta nalaklhtāyakō' ix-tasquit.

Jesús līmāsu'yulh tū līca'tzīni'can

Mr. 4:33-34

³⁴ Pō'ktu huā'mā' Jesús cāhuanilh tachi'xcuui't ē cālītā'chihuīna'nli tū līca'tzīni'can. Xmān chuntza' ixcā'tā'chihuīna'n. ³⁵ Chuntza' tlhualh ē ū'tza' līmākentaxtūlh tū huanli profeta a'cxni' tzo'kli huā'mā': Na'iccālītā'chihuīna'nān tū līca'tzīni'can; na'icuan catūhuālh tū tatzē'knī't hasta a'cxni' tzuculh tzamā' cā'quilhtamacuj.

Jesús māsu'yulh ixpālacata jā tze līcha'nat

³⁶ Xlītza'la Jesús cāmāxtekli tachi'xcuui't ē xla' tanūlh nac chic. Ī'scujnu'nī'n talaktalacatzuna'jīlh ē tahuanihl:

—Caquilāhuanij tū huanicu'tun tū līca'tzīni'can ixpālacata jā tzeya līcha'nat.

³⁷ Palaj tunca Jesús cāhuanilh:

—Tī cha'nli xatze līcha'nat, ū'tza' Chi'xcu' xala' Tālmā'n. ³⁸ Ixcā'tacuxtu, ū'tza' tzamā' cā'quilhtamacuj. Xatze līcha'nat hua'chi xlaca'n tī tā'tapa'ksī Dios. Tū jā tze līcha'nat hua'chi xlaca'n tī tā'tapa'ksī skāhuī'ni'. ³⁹ Ixtā'lāquiclhaktzi' patrón tī mā'kahuanīlh jā xatze līcha'nat, ū'tza' skāhuī'ni'. A'cxni' ī'can, ū'tza' huanicu'tun a'cxni' nasputa tzamā' cā'quilhtamacuj. Tasācua'n tī nata'ī' palhma', ū'tunu'n ángeles. ⁴⁰ Chuntza' chī nacātayacan jā tzeya palhma' ē nacālhcuycan, chu lacxtim na'a'kspula a'cxni' nasputa tzamā' cā'quilhtamacuj. ⁴¹ Chi'xcu' xala' Tālmā'n nacāmāpa'ksī ixángeles nacātaya ixlīpō'ktuca'n tī tatlahua tū jā tze ē ixlīpō'ktuca'n tī tamāsu'yuni' ā'makapitzīn natatlahua tū jā tze. Nacāmāxtukō' jā xla' māpa'ksīni'n ⁴² ē nacāmānū jā nacālhcuycan. A'ntza' natacalhuan ē natalāxca ixtatzanca'n. ⁴³ Xlaca'n tī tatlahua ixlīmāpa'ksīn Dios, xlaca'n natatasu'yu jā Dios māpa'ksīni'nkō'. Tzēhuanī't natatasu'yu hua'chi a'cxni' xkaka chí'chini'. Palh kexpa'tā'tit, cuenta catlahua'tit —huanli Jesús.

Tū līca'tzīni'can ixpālacata tumīn tū ixmā'cnūcanī't

⁴⁴ Jesús cāhuanipālh:

—Tachihuīn ixpālacata chí Dios māpa'ksīni'nkō' tzē nalīmālakchā'nīcan lhūhua' tumīn tū mā'cnūcanī't nac ti'ya't. Namin chā'tin chí'xcu' ē namacla huā'mā' tumīn. Xla' namā'cnūpala jā ixuī'lh. Līpāxuhua na'a'n nastā'kō' ixlīpō'ktu tū ka'lhī ē natamāhua huā'mā' ti'ya't jā mā'cnūca tumīn.

Tū līca'tzīni'can ixpālacata perla tū tapalaxla'

⁴⁵ Jesús cāhuanipālh:

—Nā tachihuīn ixpālacata chí Dios māpa'ksīni'nkō', ū'tza' hua'chi chā'tin tamāhuana' tī cāputzatēlha chíhuix xalactze tū huanican perlas. ⁴⁶ A'cxni' namacla a'ktin tū xatze ē tapalaxla', ē nastā'kō' ixlīpō'ktu tū ka'lhī ē na'a'n natamāhua tzamā' perla.

Tū līca'tzīni'can ixpālacata pūtayan tū pūchi'pacan squī'ti'

⁴⁷ Jesús cāhuanipālh:

—Nā chí Dios māpa'ksīni'nkō' ū'tza' hua'chi a'ktin pūtayan tū pūchi'pacan squī'ti' ē tū mojōcan nac mar ē nacāmācutū kempālhūhua' squī'ti'. ⁴⁸ A'cxni' tsuma pūtayan, chí'pana'nī'n squī'ti' natalē'n na ixquilhtūn mar ē a'ntza' natatahui'la natalacsaca squī'ti'. Xatze squī'ti' nacāmojōcan nac morralh ē tū jā xatze, nacāmaka'ncan. ⁴⁹ Chuntza' nala a'cxni' nasputa tzamā' cā'quilhtamacuj. Natataxtu ángeles ē nacālacmāxtu tī jā tze tachi'xcuui't na ixlacpu'na'i'tātca'n xalactze. ⁵⁰ Jā tze tachi'xcuui't nacāmānūcan jā nacālhcuycan ē a'ntza' natacalhuan ē natalāxca ixtatzanca'n —huanli Jesús.

Xasāsti' catūhuālh ka'lhī ixtapalh ē nā xamakāstza' ka'lhī ixtapalh

⁵¹ Xlītza' la Jesús cākelhasqui'nīlh:

—¿Ē kexpa'tā'tit ixlīpō'ktu huā'mā' tū iccāhuanin?

Xlaca'n takelhtīlh:

—Jē, Māpa'ksīni', iccākexmatāuj.

⁵² Palaj tunca cāhuanilh:

—A'cxni' chā'tin xamākelhtahua'kē'ni' līmāpa'ksīn quisujni' nahuan, xla' nala hua'chi chā'tin ixtēcu' chic. Ē huā'mā' chi'xcu' ka'lhī lhūhua' tū tapalaxla' ē a'cxni' minī'ni' namāxtu catūhuālh xala' makāstza' ē a'cxni' minī'ni' namāxtu catūhuālh tū sāsti'cus. Chuntza' natlahua xamākelhtahua'kē'ni'.

Jesús a'lh nac Nazaret

Mr: 6:1-6; Lc: 4:16-30

⁵³ A'cxni' Jesús cāhuanikō'lh ixlīpō'ktuca'n tū līca'tzīni'can, a'lh ā'lacatin ⁵⁴ ē chā'lh nac Nazaret jā stacli. A'ntza' ixmāsu'yu na ixtemploca'n israelitas. Tī takexmatli talī'a'cnīlh ē talāhuanilh:

—Huā'mā' chi'xcu', ¿jāchu sca'tli huā'mā' talacapāstacni'? ¿Chī tzē cālītlahua' tzamā' lī'a'cnīn? ⁵⁵ Ū'tza' huā'mā' ixka'hua'cha xuacna' ē nā María ixtzī'. Ixtā'timīn cāhuanican Jacobo ē José ē Simón ē Judas. ⁵⁶ Ixlīpō'ktuca'n ixtā'timīn xapuscan nā huā'tzā' tahui'lāna'lh na quincā'lacchicni'ca'n. ¿jāchu sca'tli ixlīpō'ktu huā'mā'?

⁵⁷ Ū'tza' talīsītzī'lh ē talakmaka'lh Jesús. Xla' cāhuanilh:

—Chā'tin a'kchihuīna' nalakachi'xcuhui'can calhāxcuhuālh jā na'a'n. Xmān xalanī'n na ixchic ē xalanī'n na ixcā'lacchicni' jā talakachi'xcuhui'cu'tun.

⁵⁸ A'ntza' na ixcā'lacchicni' jā ta'a'ka'ī'lh ē ū'tza' Jesús jā lhūhua' lītlahualh lī'a'cnīn.

14

Chī nīlh Juan Mā'kpaxīni'

Mr: 6:14-29; Lc: 9:7-9

¹ Tzamā' quilhtamacuj Herodes gobernador ixuanī't nac estado Galilea. Māca'tzīnīca ixpālacata Jesús. ² Herodes cāhuanilh ixtā'scujnu'nī'n:

—Ū'tza' huā'mā' Juan Mā'kpaxīni'. Lacastālanacuana'nī't ixlacpu'na'ī'tātca'n nīnī'n. Ū'tza' līka'lhī lītlī'hui'qui tū lītlahua lī'a'cnīn.

³ Herodes ixmāstā'nī't līmāpa'ksīn cachi'paca Juan ē calē'nca nac pūlāchī'n nachī'can. Māchi'nīnī'lh ixpālacata Herodías tī ixpuscāt ixtā'tin Felipe ixuanī't. ⁴ Juan ixuanimā'lh Herodes:

—Jā minī'ni' chī lī'pina' Herodías hua'chi mimpuscāt.

⁵ Masqui Herodes ixmaknīcu'tun Juan, cājīcu'a'ni'lh tachi'xcuhui't. Xlaca'n tapuhuanli Juan ixa'kchihuīna' Dios ixuanī't.

⁶ A'cxni' Herodes lakchā'lh ixcā'ta, tlahualh cā'tani'. Ixtzu'ma'jāt Herodías tīlh na ixlacatūnca'n tī ixcā'invitarlīcanī't. Līmakapāxuīlh Herodes ⁷ ē xla' huanilh ixmaxquī'lh tzu'ma'jāt catūxcuhuālh tū nasqui'ni'. ⁸ Palaj tunca xatzī' maxquī'lh talacapāstacni' ē tzu'ma'jāt squi'ni'lh Herodes chuntza':

—Caquima'xqui' chuhua'j ixa'kxāk Juan Mā'kpaxīni'. Calī'ta' a'ktin nac pulātu.

⁹ Ū'tza' līlīpuhuanli Herodes chī ixmālacnūnī'nī't tzu'ma'jāt. Tī ixcā'invitarlīcanī't takexmatli tū ixuanicanī't, ē ū'tza' jātza' la lakpalīlh ixtachihuīn. Herodes māpa'ksīnī'lh camaxquī'ca. ¹⁰ Chuntza' macā'lh

līmāpa'ksīn nac pūlāchī'n ē māmāyujūnī'nī'lh ixa'kxāk Juan. ¹¹ Palaj tunca līmīnca a'kxāk a'ktin nac pulātu ē maxquī'ca tzu'ma'jāt ē xla' maxquī'lh ixtzī'.

¹² Palaj tunca tamīlh ī'scujnu'nī'n Juan ē talē'lh ixmacni' ē tamā'cnūlh. Ā'līstān ta'a'lh tamāca'tzīnī Jesús.

Jesús cāmāhuī'lh a'kquitzis mil chi'xcuhuī'n

Mr. 6:30-44; Lc. 9:10-17; Jn. 6:1-14

¹³ A'cxni' māca'tzīnīca Jesús, xla' tojōlh a'ktin nac barco ē a'lh ixtuntacut nac xcān jā jā tī ixa'nan. A'cxni' ca'tzīca jā ixa'mā'lh, lhūhua' tachi'xcuhuī't tataxtulh na ixcā'lacchicni' ē tastālani'lh catujan na ixquilltūn xcān.

¹⁴ A'cxni' Jesús taxtulh nac barco, cālaktzī'lh lhūhua' tachi'xcuhuī't ē cālakalhu'manli. Cāmātzeyīlh ta'jatatlani'n tī ixcālimini'canī't.

¹⁵ A'cxni' ī'smalanka'namā'lh'tza', ī'scujnu'nī'n Jesús talakmilh ē tahuanilh: —Kōtanūtza' ē huā'tzā' jā nac cā'lacchicni'. Cacāmacapi tachi'xcuhuī't nata'a'n natatamāhua ixlīhua'ca'n nac cā'lacchicni'.

¹⁶ Jesús cākelhtīlh:

—Jā ixlacasqui'nca nata'a'n; cacāmāhuī'tit hui'xina'n.

¹⁷ Xlaca'n tahuanilh:

—Quīna'n jā tū icka'lhīyāuj xmān macquitzis pāntzīn ē tantu' squī'ti'.

¹⁸ Jesús cāhuanilh:

—Cacālī'ta'ntit.

¹⁹ Palaj tunca cāmāpa'ksīlh catatahui'lalh tachi'xcuhuī't nac cā'seketni'. Palaj tunca Jesús cātayalh macquitzis pāntzīn ē tantu' squī'ti' ē talacayāhualh nac a'kapūn ē maxquī'lh tapāxcata'tzīn Dios. Cāche'keni'lh pāntzīn ē squī'ti' ē cāmaxquī'lh ī'scujnu'nī'n. Xlaca'n tamāpitzīlh na ixpu'nanca'n tachi'xcuhuī't. ²⁰ Ixlīpō'ktuca'n tachi'xcuhuī't tahuā'yalh ē taka'sli. A'cxni' tahuā'yankō'lh, scujnu'nī'n tamākēstokli lhūhua' xalacpītzun hasta tatzumalh pācāujtu' chā'xta tū quītāxtūlh. ²¹ Chi'xcuhuī'n tī tahuā'yalh xlaca'n a'kquitzis mil ē nā tahuā'yalh puscan ē lacstīn.

Jesús kelhtlā'huanli na ixkelhni' xcān

Mr. 6:45-52; Jn. 6:16-21

²² Xlītzā'la Jesús cāhuanilh ī'scujnu'nī'n catatojōlh nac barco ē catapūlani'lh ixtuntacut nac mar. Xla' ixcāmacā'mā'lh tachi'xcuhuī't.

²³ A'cxni' ixcāmacā'nkō'nī't, Jesús ixlīmān tā'cxtunu'lh nac sipej na'orarlīni' Dios. A'cxni' tzī'suanli, ixlīmān ixuī'lh a'ntza' ²⁴ lihuan ī'scujnu'nī'n ixtatētaxtumā'nalh nac xcān nac barco. Ū'nulh ē ixpuput mar ixtatā'kayāhuamā'nalh ē tasno'kli barco. ²⁵ A'cxni' xkakalh, Jesús ixcālaktalacatzuna'jītēlha xlaca'n. Ixkelhtlā'huantēlha xcān. ²⁶ A'cxni' scujnu'nī'n talaktzī'lh chā'tin tī ixkelhtlā'huantēlha xcān, cāmekē'klhalh ē tājicua'ni'lh ē palha' tahuanli:

—jLakachuyayāuj!

²⁷ Jesús cāhuanilh:

—Catahuīxcāni'tit ē jā cajicua'ntit. Quit tī icmīmā'lh.

²⁸ Palaj tunca Pedro huanilh:

—Māpa'ksīni', palh ixlīcāna' hui'x, caquihua'ni' ē na'ickelhtlā'huān xcān na'iclakapāxtokān.

²⁹ Jesús huanilh:

—Cata't.

Palaj tunca Pedro tacutli nac barco ē tzuculh kelhtlā'huan xcān nalakapāxtoka Jesús. ³⁰ A'cxni' makca'tzilh palha' ū'ni', jicua'nli ē tzuculh tā'cnū ē palha' huanli:

—¡Caquimakapūtaxtu, Māpa'ksīni'!

³¹ Palaj tunca Jesús macachi'palh ē huanilh:

—Xmān macsti'na'j a'ka't'ya'. ¿Tū ixpālacata jā quilipāhua'na'?

³² A'cxni' xlaca'n tatojōlh nac barco, ca'cs lalh ū'ni'. ³³ Palaj tunca xlaca'n tī ixtahui'lāna'lh nac barco talaktaquilhpūtalh Jesús ē tahuanihl:

—Ixlicāna' hui'x ī'ska'ta' Dios.

Jesús cāmātzeyilh ta'jatatlānī'n xalanī'n nac cā'lacchicni' Genesaret

Mr: 6:53-56

³⁴ Ta'a'lh ixtuntacut nac xcān ē tachā'lh nac ti'ya't jā huanican Genesaret. ³⁵ A'cxni' tachi'xcuui't xalanī'n a'ntza' talakapasli Jesús, tamāca'tzīnīnī'lh calhāxcuhuālh nac tzamā' ti'ya't. Cālīmini'ca lhūhua' ta'jatatlānī'n jā ixuī'lh Jesús. ³⁶ Tasqui'ni'lh cāmakxtekli xmān ixtaxa'malh ixtampān ixlu'xu'. Tatzeyalh ixlīpō'ktuca'n tī taxa'malh.

15

Tū cālactlahua chi'xcuui'n

Mr: 7:1-23

¹ Palaj tunca makapitzīn fariseos ē xamākelhtahua'kē'ni'nī'n līmāpa'ksīn talaktalacatzuna'jīlh Jesús. Ixtaminī'ta'ncha' cā'lacchicni' Jerusalén ē takelhasqui'nīlh:

²—Miscujnu'nī'n, ¿tū ixpālacata jā takexmatni' ixtahui'latca'n quinapapana'ca'n? Jā tamakacha'ka'n chī ixlacasqui'nca a'cxni' natahua'yan.

³ Jesús cākelhasqui'nīlh:

—Nā hui'xina'n, ¿tū ixpālacata mākēnu'yā'tit ixlīmāpa'ksīn Dios nacāmākentaxtūyā'tit mintahui'latca'n? ⁴ Dios huanli: “Cacālakachi'xcuui' mīntāta' ē mīntzī'.” Nā huanli: “Camaknīca tī cachihuālh huani ixtāta' o ixtzī'.” ⁵ Hui'xina'n xtum hua'na'tit. Hui'xina'n māsu'yuyā'tit palh chā'tin chi'xcu' tzē nahuani ixtāta' o ixtzī': “Jāla icmaktāyāyan. Ixlīpō'ktu tū icka'lhī icmālacnūni'nī'ttza' Dios.” ⁶ Hui'xina'n māsu'yuyā'tit palh chā'tin chuntza' nahuan, jātza' ixlacasqui'nca xla' namaktāya ixtāta' o ixtzī'. Chuntza' hui'xina'n mākēnu'yā'tit ixlīmāpa'ksīn Dios ē māsu'yuyā'tit ixlacasqui'nca namākentaxtūcan mintahui'latca'n.

⁷ ¡Tlahua'pā'na'ntit a'ktu' milacanca'n! Ixlicāna' chī cālīchihuāna'ni' hui'xina'n profeta Isaías a'cxni' tzo'kli huā'mā':

⁸ Tzamā' tachi'xcuui't xmān tahuān quintalakachi'xcuui'.

Jā talacapāstaca tū iccālīmāpa'ksīlh.

⁹ Jā tū līmacuan chī quilaktaquilhpūta.

Tū tamāsu'yu, ū'tza' xmān ixtalacapāstacni'ca'n chi'xcuui'n.

Chuntza' tzo'kli Isaías chī huanli Dios.

¹⁰ Palaj tunca Jesús cāta'satīnīlh tachi'xcuui't ē cāhuanilh:

—Caquilākexmatni'uj ē caca'tzītit: ¹¹ Jā ū'tza' tū naquilhtanū chi'xcu' ē chuntza' nalīka'lhī ixcuenta. Tū jā tze tachihuīn tū naquilhtaxtu chi'xcu', ū'tza' nalīka'lhī ixcuenta.

¹² Palaj tunca ī'scujnu'nī'n talaktalacatzuna'jīlh ē tahuanihl Jesús:

—¿Ē ca'tzīya' palh cālīmakasītzi'ya' fariseos chī hua'na'?

¹³ Xla' cākelhtīlh:

—Catūxcuhuālh līcha'nat tū jā cha'nli quinTāta' xala' nac a'kapūn, ū'tza' natampu'lhucan pō'ktu ixtankēxē'k. ¹⁴ Cacāmakxtektit fariseos. Xlaca'n

hua'chi lakatzī'nī'n tū talē'n ā'makapitzīn lakatzī'nī'n. Palh chā'tin lakatzī'n napekechi'palē'n ixtā'lakatzī'n, ixchā'tu'ca'n natatamakahuasa jā pulhucunu'ncanī't.

¹⁵ Palaj tunca Pedro huanilh Jesús:

—Caquilāhuanij tū huanicu'tun huā'mā' tū huanti.

¹⁶ Jesús huanilh:

—¿Ē jā kexpa'tā'tit nūn hui'xina'n? ¹⁷ Ca'tziyā'tit catūxcuhuālh tū naquincāquilhtanūyān, ū'tza' natojō na quimpūlacni'ca'n ē ā'listān nataxtu.

¹⁸ Tachihuīn tū naquincāquilhtaxuyān, ū'tza' tū lacapāstacnī'tauj pūla. Ū'tza' nalītasu'yu palh tze quina'n o jā tze. ¹⁹ Chuntza' chī lacapāstacna'n chī'xcu', chuntza' natlahua: namaknīni'n, o naka'lhī ixtā'lapāxqui'n, o naka'lhāna'n, o na'a'kskāhuī'nin, o na'a'ksa'nīni'n. ²⁰ Pō'ktu tzamā' tū jā tze tū tlaha, ū'tza' nalactlahua chī'xcu'. Palh nahuā'yan a'cxni' jā macacha'ka'nī't chuntza' chī ixtahui'latca'n Fariseos, ū'tza' jātū huanicu'tun.

Puscāt xamini' a'ka'ī'lh Jesús

Mr. 7:24-30

²¹ Jesús taxtulh a'ntza' ē a'lh ā'lacatin jā tahuī'lāna'lh a'ktu' cā'lacchicni' tū huanican Tiro ē Sidón. ²² Ixui'lacha' chā'tin puscāt xala' nac tzamā' ti'ya't jā huanican Canaán. Xla' jā israelita ixuanī't. Lakmilh Jesús ē huanilh:

—Māpa'ksīni', hui'x ī'xū'nātā'nat David tī xa'icka'lhīmā'nauj; caquilakalhu'ma'nti. Quintzu'ma'jāt ka'lhī jā tze ya ū'ni' ē palha' pātīni'n.

²³ Jesús jā tū likelhtīlh. Palaj tunca tamilh ī'scujnu'nī'n ē tahuanilh:

—Tzamā' puscāt quincāstālani'yān ē ta'satēlha. Cama'capi a'jnanu'.

²⁴ Palaj tunca Jesús huanli:

—Dios quimacaminī't na'iccāmakapūtaxtū xmān tī israelitas.

²⁵ Puscāt laktalacatzuna'jīlh ē tatzokostani'lh Jesús ē huanilh:

—jMāpa'ksīni', caquimaktāya'!

²⁶ Jesús kelhtīlh:

—Jā minī'ni' maktīcan ixpāntzīnca'n lacstīn ē nacāmaxqui'can lichichīn. (Chuntza' huanilh ixpālacata israelitas jā ixtalakachi'xcuhui' tī jā israelitas ē ixcāmāpācuhui' chichīn.)

²⁷ Xla' huanilh:

—Jē, ixlicāna', Māpa'ksīni'. Masqui icca'tzītza', chichīn tzē natasacua' tū nayuja na ixmesa ixtēcu'ca'n.

²⁸ Palaj tunca Jesús kelhtīlh:

—Tzej a'ka'ī'ya', puscāt. Calalh chī quisqui'ni'ya'.

Tzamā' puntzuna' palaj tunca tzeyanli ixtzu'ma'jāt.

Jesús cāmātzeyīlh lhūhua' ta'jatatlani'n

²⁹ Jesús taxtulh a'ntza' ē tētaxtulh ixquilhtūn lago Galilea. Ā'listān tā'cxtunu'lh nac sipej ē a'ntza' tahuī'lh. ³⁰ Līlhūhua' tachā'lh jā ixui'lh ē talīmini'lh lū'ntū'nunī'n ē lakatzī'nī'n ē tī kō'ko'n ixtahuanī't ē tī macastuntu'lu'n ixtahuanī't ē lhūhua' ā'makapitzīn ta'jatatlani'n. Cāmāpī'ca nac ti'ya't lacatzuna'j ixtujan Jesús ē xla' cāmātzeyīlh ixlīpō'ktuca'n. ³¹ Tachi'xcuhui't talī'a'cnīlh chī tachihuīna'nli tī kō'ko' ixtahuanī't ē chī tze tahananli ixmacanca'n macastantu'. Ē tī ixtalū'ntū'nunī't tzej tatlā'huanli ē lakatzī'nī'n talacahuāna'lh. Ū'tza' talī'a'cnīlh tachi'xcuhui't. Tatzuculh tamakapāxui' Dios tī ixDiosca'n israelitas.

Jesús cāmāhuī'lh a'ktā'ti' mil chi'xcuhui'n

Mr. 8:1-10

³² Palaj tunca Jesús cāta'sani'lh ī'scujnu'nī'n ē cāhuanilh:

—Iccālakaihu'man tachi'xcuui't. Tu'tuma'jtza' quintatā'lahui'lāna'lh huā'tzā' ē jātza' taka'lhī tū tahuā'. Palh na'iccāmacā'n na ixchicca'n ē jā tahuā'yani't, palhāsā' nataxlajua'nac nac tej.

³³ Palaj tunca ī'scujnu'nī'n tahuanihlh:

—¿Chī nalika'lhīyāuj lihua't tū natalika'sa? Lhūhua' tachi'xcuui't ē jā tī huī'lh huā'tzā'.

³⁴ Jesús cākelhasqui'nīlh:

—¿Chī maclā't pāntzīn ka'lhī'yā'tit?

Xlaca'n takelhtīlh:

—Mactojon ē makapitzīn xalacstīn squi'ti'.

³⁵ Palaj tunca Jesús cāmāpa'ksīlh catatahui'lalh tachi'xcuui't nac ti'ya't.

³⁶ Xla' cātayalh mactojon pāntzīn ē squi'ti' ē maxqui'lh tapāxcatca'tzīn Dios. Palaj tunca cāmāpitzini'lh ē cāmāxqui'lh ī'scujnu'nī'n ē xlaca'n cāmāxqui'lh tachi'xcuui't. ³⁷ Ixlīpō'ktuca'n tahuā'yalh ē talīka'sli. Ā'listān xalacpītzun tū taquītāxtūlh cāmātzumalh pātojon chā'xta. ³⁸ Tī tahuā'yalh, xlaca'n a'ktā'ti' mil chi'xcuui'n. Nā tahuā'yalh puscan ē lacstīn. ³⁹ Ā'listān Jesús cāmācā'lh tachi'xcuui't ē tojōlh nac barco ē a'lh nac a'ktin ti'ya't jā huanican Magdala.

16

Fariseos ē saduceos tasqui'nli lī'a'cnīn

Mr. 8:11-13; Lc. 12:54-56

¹ Fariseos ē saduceos talaka'lh Jesús. Ixtalīlaktzī'ncu'tun, ē tasqui'nli a'ktin lī'a'cnīn tū nalītasu'yu Jesús xala' nac a'kapūn. ² Xla' cākelhtīlh:

—A'cxni' tā'cnūmā'lh chī'chini' hui'xina'n hua'nā'tit: “Jā catimilh xcān ixpālacata tzu'tzo'ko a'kapūn.” ³ Palh tzi'saj, hua'nā'tit: “Chuhua'j namin xcān ixpālacata tzu'tzo'ko a'kapūn ē pucsuī'lh.” ;Hui'xina'n tlahua'yā'tit a'ktu' milacanca'n! Tzē namālakchipini'yā'tit palh namin xcān a'cxni' laktzī'nā'tit a'kapūn. Masqui laktzī'nā'tit lī'a'cnīn tū ictlahua, jā a'ka'ī'ni'yā'tit Dios quimacamilh. ⁴ Tachi'xcuui't tī tahuī'lāna'lh chuhua'j jā tze ē jā ta'a'ka'ī' ē xlaca'n tasqui'n lī'a'cnīn. Jā nacāmāsu'yuni'can lī'a'cnīn; xmān naquina'kspula chuntza' chī a'kspulalh Jonás —huanli Jesús.

Cāmāxteklī ē a'lh.

Jesús cāmāsu'yuni'lh ī'scujnu'nī'n cuenta catatlahualh fariseos

Mr. 8:14-21

⁵ A'cxni' scujnu'nī'n ta'a'lh ixtuntacut nac xcān, jā talē'lh pāntzīn. Ix-tapātza'nkānī't. ⁶ Palaj tunca Jesús cāhuanilh:

—Cuenta catlahua'tit ixlebaduraca'n fariseos ē saduceos.

⁷ Scujnu'nī'n talātā'chihuīna'lh ē talāhuanilh:

—Chuntza' huanli ixpālacata jā limiuj pāntzīn.

⁸ Jesús ixca'tzī tū ixtalāhuanimā'nalh ē chī xlaca'n jā ixtaca'tzī ixlīchihuīna'mā'lh tū ixtamāsu'yu fariseos. Ū'tza' cālīhuanilh:

—¿Tū ixpālacata lī'a'ktuyunā'tit pāntzīn tū jā līta'ntit? ;Xmān mac-sti'na'j a'ka'ī'yā'tit! ⁹ ¿Ē jāna'j ca'tziyā'tit? ¿Ē jātza' lacapāstacā'tit mac-quitzis pāntzīn tū iccāmāpitzini'lh a'kquitzis mil chi'xcuui'n? ¿Chī pālā't chā'xta cālīmātzumatit xalacpītzun? ¹⁰ Calacapāstacit mactojon pāntzīn tū iccāmāpitzini'lh a'ktā'ti' mil chi'xcuui'n. ¿Chī pālā't chā'xta cālīmātzumatit xalacpītzun? ¹¹ ¿Tū ixpālacata jā ca'tziyā'tit palh jā pāntzīn xa'īclīchihuīna'mā'lh a'cxni' iccāhuanin cuenta ixtlahua'tit ixlebaduraca'n fariseos ē saduceos?

¹² Palaj tunca taca'tzilh Jesús já ixcāhuaninī't cuenta ixtatlahualh ixlevadura pāntzīn. Ixcāhuanicu'tun palh cuenta ixtatlahualh ixtamāsu'yunca'n fariseos ē saduceos.

Pedro līmāsu'yulh Jesús ū'tza' Cristo

Mr. 8:27-30; Lc. 9:18-21

¹³ A'cxni' Jesús chā'lh já huanican Cesarea Filipino, cākelhasqui'nīlh ī'scujnu'nī'n:

—Tachi'xcuhūi't, ¿chī tahuhan quimpālacata quit tī Chi'xcu' xala' Tālmā'n?

¹⁴ Xlaca'n takelhtīlh:

—Makapitzīn tahuhan mat hui'x Juan Mā'kpaxīni'. Ā'makapitzīn tahuhan mat hui'x Elías. Ā'makapitzīn tahuampala mat hui'x Jeremías o ā'chā'tin a'kchihuīna'.

¹⁵ Palaj tunca cākelhasqui'nīlh:

—Ē hui'xina'n ¿chī hua'nā'tit tīchu quit?

¹⁶ Palaj tunca Simón Pedro huanilh:

—Hui'x Cristo tī xa'icka'lhīmā'nauj ē ī'ska'ta' Dios xaxlicāna'.

¹⁷ Jesús kelhtīlh:

—Līpāxuhua hui'x, Simón ixka'hua'cha Jonás. Huā'mā' talacapāstacni' já tamāsu'yuni'n chi'xcuhūi'n. Xmān Dios māca'tzīnīn. ¹⁸ Quit icuaniyān hui'x Pedro ē ū'tza' mintacuhūini' huanicu'tun “chihuix.” Hui'x nalaya' hua'chi chihuix tū nalīmātzucucan quintemplo. Ixlīpō'ktuca'n tī ta'a'ka'ī', jāla caticāskāhuī'ca; nūn līnīn jāla caticāskāhuī'lh. ¹⁹ Quit na'icmaxquī'yān lītli'hui'qui ē nacāmāpa'ksī'ya' xlaca'n tī tatapa'ksīni' Dios. Tū hui'x makxteka tatlahua tī ta'a'ka'ī' huā'tzā' nac cā'quilhtamacuj, nā nala chuntza' nac a'kapūn. Tū hui'x já makxteka tatlahua tī ta'a'ka'ī' huā'tzā' nac cā'quilhtamacuj, nā chuntza' calalh nac a'kapūn.

²⁰ Palaj tunca Jesús cāmāpa'ksīlh ī'scujnu'nī'n já catitahuanilh já tī chā'tin palh ū'tza' Cristo tī ixka'lhīmā'ca.

Jesús māca'tzīnīni'lh chī nanī

Mr. 8:31-9:1; Lc. 9:22-27

²¹ Palaj tunca Jesús tzuculh cāmāsu'yuni' ī'scujnu'nī'n chuntza':

—Ixlacasqui'nca na'ica'n nac Jerusalén. A'ntza' naquintamakapātīnīn xanapuxcu'nu' xala' nac templo ē xanapuxcu'nu' pālejni' ē xamākelhtahua'kē'ni'nī'n līmāpa'ksīn. Naquintamaknī. Ixlī'a'ktu'tun quilhtamacuj na'iclastālancuana'n.

²² Palaj tunca Pedro lē'lh lacapunchuna'j ē tzuculh tā'lāhuan ē tzē'k huanilh:

—jMāpa'ksīni', já camakxtekli Dios! jJā cati'a'kspulan chuntza'!

²³ Jesús talakspi'tli ē huanilh Pedro:

—jCatakēnu'! Hui'x lacapāstacna'na' chuntza' chī skāhuī'ni'. Hui'x quimāmakchu'yī'ya'. Hui'x já ka'lhī'ya' ixtalacapāstacni' Dios.

²⁴ Palaj tunca Jesús cāhuanilh ī'scujnu'nī'n:

—Palh catīxcuhūālh quintā'tapa'ksīcu'tun quit, jātza'la catilacapāstacli xmān tū ū'tza' lacasqui'n. Calīhui'līlh natlahua quintalacapāstacni' masqui capātīni'lh chuntza' chī quit na'icpātīni'n ē caquistālani'lh.

²⁵ Tī ta'a'kapūtaxtucu'tun tū natalipātīni'n quimpālacata, já catitaka'lhīlh ixlamatca'n tū já catilaksputi. Tī natapātīni'n masqui catalīnīlh quimpālacata, xlaca'n nataka'lhī ixlamatca'n tū já catilaksputi. ²⁶ Palh chā'tin chi'xcu' ixtlajakō'lh ixlīpō'ktu xala' nac cā'quilhtamacuj, já tū

līmacuan palh jā ka'lhī ixlatamat tū jā catilakspuṭli. Jā tū a'nan tū xla' tze namāstā' ē naka'lhī ixlatamat tū jā catilakspuṭli. ²⁷Quit Chi'xcu' xala' Tālmā'n ē na'icmimpala ē na'icka'lhī ixlīṭli'huī'qui xaTāta' ē na'icxkaka chī xkaka quīnTāta' nac a'kapūn. Naquīntatā'mīn quīnāngeles. A'cxni' na'icmīn, chā'tunu' naxoko chuntza' chī tlahuanī't palh tze o jā tze. ²⁸Ixlīcāna' tū iccāhuaniyān. Makapitzīn tī tahuī'lāna'lh huā'tzā' chuhua'j ē xlaca'n jā catitanīlh a'cxni' jāna'j naquilaktzī'ncan quit Chi'xcu' xala' Tālmā'n a'cxni' na'icmimpala na'icmāpa'ksīni'n.

17

Xkakah Jesús

Mr. 9:2-13; Lc. 9:28-36

¹Ixlīlakachāxan quīlhtamacuj Jesús cālē'lh Pedro ē Jacobo ē Juan tī ixtā'tin Jacobo ē tatā'a'lh. Xmān ixkelhatā'ti'ca'n ta'a'lh a'ktin nac sipej tālmā'n ē tatā'cxtulh. ²A'ntza' talakpalīlh Jesús ē xtum ixtasu'yu na ixlacatīnca'n. Ixlacan Jesús xkakah hua'chī chī xkaka chī'chini' ē ixl'u'xu' stala'nka' huanli hasta xkakah. ³Palaj tunca cātasu'yuni'lh Moisés ē Elías tī ixtatā'chihuīna'mā'nalh Jesús. ⁴Palaj tunca Pedro huanilh Jesús:

—Māpa'ksīni', xalitze hui'lāna'uj huā'tzā'. Palh lacasqui'na', quina'n na'icyāhuayāuj a'ktu'tun mū'xta'ka'. A'ktin mila' nahuan ē a'ktin ixtla' Moisés ē a'ktin ixtla' Elías.

⁵Ixchihuīna'mā'lhcus Pedro ē milh a'ktin poklhnu' snapapa ē cālītamacsti'li'lh. Takexmatli a'ktin tachihuīn nac poklhnu' ē huanli:

—Ū'tza' huā'mā' quiSka'ta' ē laktza' icpāxquī'. Xla' quimakapāxuī. Cakexpa'ttit tū huan.

⁶A'cxni' scujnu'nī'n takexmatli huā'mā' tachihuīn, lacataj tatamā'lh ē tajicua'nli. ⁷Palaj tunca Jesús cālaktalacatzuna'jīlh ē cāxa'malh ē cāhuanilh:

—Catāquī'tit ē jā cajicua'ntit.

⁸A'cxni' tatāquī'lh ē talaktzī'lh, jā tī chā'tin ixa'nan, xmān Jesús.

⁹A'cxni' ixtatayujmā'nalh nac sipej, Jesús cāmāpa'ksīlh:

—Jā tī chā'tin catihua'nī'tit tū laktzī'ntitcus. Jā catihua'ntit hasta a'cxni' Chi'xcu' xala' Tālmā'n nalacastālancuana'n na ixlacpu'na'i'tāca'n nīnī'n.

¹⁰Palaj tunca scujnu'nī'n takelhasqui'nīlh Jesús:

—¿Tū ixpālacata tahuan xamākelhtahua'kē'ni'nī'n līmāpa'ksīn palh xapūla namin Elías ē ā'līstān namin Cristo tī Dios namacamin?

¹¹Jesús cākelhtīlh:

—Ixlīcāna' huā'mā'. Pūla namin Elías ē nalaccāxtlahuakō' ixlīpō'ktu.

¹²Iccāhuaniyān milhtza' tī huanican Elías ē jā tī lakapasli. Chi'xcu'huī'n tatlahuani'lh chuntza' chī ixtalacasqui'n. Nā chu chuntza' Chi'xcu' xala' Tālmā'n namakapātīnīncan —cāhuanilh.

¹³Palaj tunca scujnu'nī'n taca'tzīlh a'cxni' Jesús huanli ixminī'ttza' Elías, ixlīchihuīna'mā'lh Juan Mā'kpaxīni'.

Jesús mātzeyīlh chā'tin ka'hua'cha tī ixka'lhī jā tzeyā ū'ni'

Mr. 9:14-29; Lc. 9:37-43

¹⁴A'cxni' tachā'lh jā ixtahuī'lāna'lh tachi'xcu'huī't, chā'tin chī'xcu' lakta-lacatzuna'jīlh ē tatzokostani'lh Jesús ē huanilh:

¹⁵—Māpa'ksīni', calakalhu'ma'nti quinka'hua'cha. Paxnīni'n ē palha' pātīni'n. Maklhūhua'tza' chī'chinli nac macscut ē tojōlh nac xcān.

¹⁶Iccālīmini'lh miscujnu'nī'n ē jāla tamātzeyīlh.

¹⁷Jesús cāhuanilh:

—¡Hui'xina'n tachi'xcuhuít tī jā tzej lacapāstacna'nā'tit ē jā a'ka'ī'yā'tit!
¿Hasta jā'cxni' na'iccātā'tahui'layān hui'xina'n ē jā nakexpa'tā'tit? ¿Hasta
jā'cxni' na'iccātāyani'yān hui'xina'n? Caquili'ta'ni' ka'hua'cha.

¹⁸ Palaj tunca Jesús lacaquilhñilh jā tzeza ū'ni' ē palaj tunca taxtuni'lh
ka'hua'cha. Xamaktin tzezanli.

¹⁹ Ā'listān scujnu'nī'n ixlīmānca'n ixtatā'chihuīna'mā'nalh Jesús ē takel-
hasqui'nñilh:

—¿Tū ixpālacata quina'n jāla icmāxtuni'uj ka'hua'cha jā tzeza ū'ni'?

²⁰ Jesús cākelhtilh:

—Hui'xina'n jā a'ka'ī'yā'tit. Ū'tza' jāla limaxtutit. Ixlicāna' tū
iccāhuaniyān. Palh lī'a'ka'ī'yā'tit ixlīpō'ktu milīstacna'ca'n masqui
tzucupā'na'ntitcus a'ka'ī'yā'tit, tzē ixua'ni'tit huā'mā' sipej: “Catapānu'
huā'tzā' ē capit ā'latin”, ē sipej natapānū. Jā tū a'nan tū jāla
catitlahua'tit palh ixlicāna' a'ka'ī'yā'tit. ²¹ Huā'mā' jā tzeza ū'ni' hua'chī
jāla māxtucan. Xmān tzē namāxtucan palh nalīhui'liyā'tit jā catihuā'ya'ntit
ē natlahua'yā'tit oración.

Jesús māca'tzīnīni'mpālñ chī nanī

Mr. 9:30-32; Lc. 9:43-45

²² A'cxni' ixtatētaxtumā'nalh nac estado Galilea, Jesús cāhuanilh
ī'scujnu'nī'n:

—Quit Chī'xcu' xala' Tālmā'n ē naquimacamāstā'can na ixmacanca'n
chī'xcuhuī'n. ²³ Xlaca'n naquintamakñī ē ixlī'a'ktu'tun quilhtamacuj
na'iclacastālancuana'n —cāhuanilh.

Huā'mā' tachihuīn cālīmakalīpuhuanli.

Chī Jesús līxokolh tū ixla' templo

²⁴ A'cxni' Jesús ē ī'scujnu'nī'n tachā'lh nac cālacchicni' Capernaum, talak-
milh Pedro tī ixtamātā'jīni'n nac templo. Takelhasqui'nñilh:

—¿Ē jā xoko tū ixla' templo mimākelhtahua'kē'ni'?

²⁵ Pedro cākelhtilh:

—Xoko.

Palaj tunca a'cxni' Pedro tanūlh nac chic, Jesús pūla chihuīna'nli ē
huanilh:

—¿Chī puhua'na', Simón? Reyes xalanī'n huā'mā' cā'quilhtamacuj, ¿tīchu
mātā'jīni'n līxokot? ¿Ē cāmātā'jī tī māpa'ksīni'n o tī māpa'ksīcan?

²⁶ Pedro kelhtilh:

—Mātā'jīcan tī māpa'ksīcan.

Jesús huanilh:

—Ē jā taxoko xlaca'n tī tatapa'ksīni' rey. QuinTāta' nac a'kapūn
hua'chī rey ē quina'n tapa'ksīni'yāuj xla'. ²⁷ Masqui chuntza', jā
cāmakasītzī'ncu'tunāuj tī tamātā'jīni'n. Ē capit nac lago ē camojo' mi-
nanzuelo. Squī'ti' tū pūla namācutūya', namākelhpitziya' ē namacla'ya
a'ktin tumīn. Ū'tza' na'a'cchā'n tū nalīxokocan. Calī'pi ē nalīxoko'ya' chī
quinchā'tu'ca'n.

18

Tī ā'chulā' ixlacasqui'nca

Mr. 9:33-37; Lc. 9:46-48

¹ Palaj tunca scujnu'nī'n talaktalacatzuna'jñilh Jesús ē takelhasqui'nñilh:

—¿Tīchu ā'chulā' ixlacasqui'nca jā Dios māpa'ksīni'nkō'?

² Palaj tunca Jesús māta'satīnīni'lh chā'tin a'ctzuna'j ka'hua'cha ē yāhualh na ixlacpu'na'i'tātca'n ³ ē cāhuanilh:

—Ixlicāna' tū iccāhuaniyān. Palh hui'xina'n jā talakpalī'yā'tit ē nalītaxtuyā'tit hua'chī chā'tin a'ctzuna'j ka'hua'cha, jā catitanū'tit jā Dios māpa'ksīni'nkō'. ⁴ Chuntza' catīxcuhuālh tī ā'chulā' ixlacasqui'nca jā Dios māpa'ksīni'nkō', ū'tza' huā'mā' tī jā ka'tla' makca'tzi ē na'a'ka'i' chī lacstīn ta'a'ka'i'. ⁵ Catīxcuhuālh tī quintapa'ksīni' quit ē ū'tza' nalīpāxquī' chā'tin a'ctzuna'j ka'hua'cha hua'chī huā'yālh, ū'tza' hua'chī quit quimpāxquī'.

Jesús līmāsu'yulh tī tatlahuani' tū jā tze ā'makpitzīn

Mr. 9:42-48; Lc. 17:1-2

⁶ Jesús cāhuanipālh:

—Palh catīhuālh chihuīna'makasītzī' chā'tin a'ctzuna'j ka'hua'cha tī quina'ka'i'ni' ē chuntza' ka'hua'cha nalītlahua tū jā tze, huā'mā' chī'xcu' jā tze. Xatze ixpīxchī'hua'ca'ca a'ktin ka'tla' chihuix ē ixmojōca nac mar jā pūlh mā'n ē najicsua'. ⁷ ;Koxa tila tachi'xcu'huī't xalanī'n cā'quilhtamacuj ixpālacata jā tze tū huī'lh! Pō'ktu huī'lh tū nacāmāmakahuasī tachi'xcu'huī't. ;Koxa titala xlaca'n tī tamāmakahuasī ā'makapitzīn ē tamātlahuī tū jā tze!

⁸ 'Chuntza' palh mimacan o mintujan nalītlahua'ya tū jā tze, xatze ixmacacā'yuju'ca' o ixtantucā'yuju'ca' ē jā catītlahua' tū jā tze ixpālacata mimacan o mintujan. Ā'chulā' tze palh naka'lhī'ya' milatamat tū jā catīlakspūtlī masqui macastuntu'lu' hui'x; ē jā tze palh namacapinca'na' nac macscut pō'ktu quilhtamacuj. ⁹ Jā tze palh milakastapun nalaktzī'n catūhuālh ē ū'tza' nalītlahuacu'tuna' tū jā tze. Xatze ixmāxtu ē ixmaka' ē jā ixtlahua' tū jā tze ixpālacata milakastapun. Ā'chulā' tze palh naka'lhī'ya' milatamat tū jā catīlakspūtlī masqui lakakentin hui'x; ē jā tze palh namacapinca'na' nac macscut pō'ktu quilhtamacuj ixpālacata a'ktu' milakastapun —huanli Jesús.

Purecu' tū ixtza'nkānī't

Lc. 15:3-7

¹⁰ Jesús cāhuanipālh:

—Jā catīlakmaka' jā tī chā'tin a'ctzuna'j ka'hua'cha. Iccāhuaniyān nac a'kapūn ixāngelesca'n lacstīn pō'ktu quilhtamacuj tatāya na ixlacatīn quinTāta' xala' nac a'kapūn. ¹¹ Quit Chi'xcu' xala' Tālmā'n ē icmilh iccāmakapūtaxtū tī jā ixtaka'lhī ixlātamata'n tū jā catīlakspūtlī. Xlaca'n hua'chī purecu' tū xatza'nkān ixtahuani't.

¹² ¿Chī puhua'nā'tit? Palh chā'tin chī'xcu' cāka'lhī a'ktin ciento purecu' ē palh lakatin namakatzā'nkā, ¿tū natlahua? Nacāmāxteka ā'makapitzīn noventa y nueve jā tahuā'yamā'nalh nac cā'seketni'. Na'a'n naputza purecu' tū makatzā'nkānī't. ¹³ A'cxni' namacla, ixlicāna' ā'chulā' nalīpāxuhua ixpālacata huā'mā' purecu' tū maclalh ē jā ā'makapitzīn noventa y nueve tū jā tatza'nkālh. ¹⁴ MinTāta'ca'n xala' nac a'kapūn nā chuntza' jā lacasqui'n natza'nkā jā tī chā'tin a'ctzuna'j ka'hua'cha. Lacasqui'n nataka'lhī ixlātamata tū jā catīlakspūtlī —huanli Jesús.

Jesús māsu'yulh ixlacasqui'nca natalāmātza'nkēna'ni' lītā'timīn

Lc. 17:3

¹⁵ Jesús cāhuanipālh:

—Palh mintā'tin tlahuani'yān tū jā tze, catā'chihuīna' ixlīmān ē namāca'tzīnī'ya'. Palh xla' cuenta tlahua, chuntza' hui'x maktāyanī'ta' ē jātza' natlahuapala tū jā tze. ¹⁶ Palh mintā'tin jā cuenta tlahua a'cxni'

tā'chihuīna'na', cacāmāta'satīni' ā'chā'tin o chā'tu' tī nacātā'lakpina' ē natakexmata tūchu ixpālacata litā'chihuīna'na' mintā'tin. ¹⁷ Palh jāna'j cuenta tlhua, nacāhuani'ya' tī ta'a'ka'tī a'cxni' natatakēstoka. Palh chuntza' jā cuenta tlhua, ixlacasqui'nca nalaktzī'na' hua'chī chā'tin tī jā a'ka'tī'ni' Dios o hua'chī chā'tin mātā'jīni' tī a'kskāhuī'nin.

¹⁸ 'Ixlicana' tū iccāhuaniyān. Tū hui'xina'n jā namakxtekā'tit tū tlhuacan huā'tzā' nac cā'quilhtamacuj, nā chuntza' nahuancan nac a'kapūn. Tū hui'xina'n namakxtekā'tit natlhuacan huā'tzā' nac cā'quilhtamacuj, nā chuntza' nahuancan nac a'kapūn.

¹⁹ 'Nā iccāhuanipalayān palh chā'tu' hui'xina'n huā'tzā' nac tī'ya't ē lacxtim puhua'nā'tit tū nasqui'ni'yā'tit Dios a'cxni' na'orarli'yā'tit, quinTāta'ca'n Dios xala' nac a'kapūn nacāmaxqui'yān tū squi'ni'yā'tit. ²⁰ Chuntza' a'ntza' jā natatakēstoka chā'tu' o kelhatu'tun quimpālacata, a'ntza' quit na'ictahuī'la na ixlacpu'na'ī'tātca'n — huanli Jesūs.

²¹ Palaj tunca Pedro laktalacatzuna'jilh Jesūs ē kelhasqui'nilh:

—Māpa'ksīni', ¿chī maktlā't na'icmātza'nkēna'ni' quintā'tin a'cxni' naquintlahuani' tū jā tze? ¿Ē maktojon na'icmātza'nkēna'ni'?

²² Jesūs kelhtilh:

—Quit jā icuaniyān xmān maktojon; quit icuaniyān ā'maklhūhua' maktojon namātza'nkēna'ni'ya'.

Jesūs cāhuanilh tū līca'tzīni'can chā'tin scujni' tī jā mātza'nkēna'ni'lh ā'chā'tin

²³ Jesūs cāhuanipālh:

—Chuntza' chī Dios nalīmāpa'ksīni'n tze nalīmālakchā'nī hua'chī chā'tin rey tī cāmātā'jilh ī'scujnu'nī'n. ²⁴ Ixtzucumā'lhcus a'cxni' limini'ca chā'tin tī ixmaklaclē'n lhūhua' tumīn. ²⁵ Ī'scujni' jā ixka'lhī tū nalixoko, ē ū'tza' rey limāpa'ksilh cacāstā'maxqui'ca ā'chā'tin ixtēcu' tasācua'. Ē ā'nā cāstā'maxqui'lh ixpucāt ē ixlacstīn ē ixlīpō'ktu tū ixka'lhī. Chuntza' tze nalixoko tū ixlaclē'n. ²⁶ Palaj tunca ī'scujni' tatzokostani'lh ixpatrón ē squi'ni'lh: “Caquilakalhu'ma'nti, quimpatrón, ē na'icxokonu'ni'kō'yān.” ²⁷ Ixpatrón lakalhu'manli ē mātza'nkēna'ni'lh tū ixlaclē'n ē makxteklī ca'a'lh.

²⁸ 'Xmān taxtulh tzamā' tasācua' ē tā'lāpāxtokli ā'chā'tin ixtā'tasācua' tī ixmaklaclē'n xmān macsti'na'j tumīn. Tzuculh pixpi'ta ē huanilh: “¿Caquixokonu'ni' tū quilaclī'pini'ya'!” ²⁹ Palaj tunca tī ixtā'tasācua' tatzokostani'lh ē squi'ni'lh: “Caquilakalhu'ma'nti ē na'icxokonu'ni'kō'yān.” ³⁰ Ā'chā'tin jā lacasqui'nli ē mālacapū'lh ē māmānūnīni'lh nac pūlāchī'n hasta naxokokō' tū laclē'n. ³¹ Ā'makapitzīn scujnu'nī'n talīmāmakchuyilh chī tlhualh ixtā'tasācua'ca'n. Ta'a'lh tamāca'tzīnikō' ixpatronca'n chī a'kspulalh. ³² Palaj tunca ixpatronca'n māta'satīnīni'lh ixtasācua' ē huanilh: “¿Hui'x quiclhaktzī'na' tasācua'! Quit icmātza'nkēna'ni'kō'n ixlīpō'ktu tzamā' mincuenta ixpālacata quisqui'ni'. ³³ Nā hui'x ixlakalhu'ma'nti mintā'tasācua' chuntza' chī quit iclakalhu'mani'.” ³⁴ Laktza' sītzi'lh ixpatrón ē māpa'ksīni'lh namakapātīnīncan nac pūlāchī'n hasta a'cxni' naxokokō' ixlīpō'ktu tū ixmaklaclē'n.

³⁵ Jesūs ā'xmān huanli:

—Nā chuntza' nacātlahuani'yān quinTāta' xala' nac a'kapūn palh hui'xina'n jā cāmātza'nkēna'ni'yā'tit mintā'tinca'n cā'tapāxuhuān.

19

Jesús māsuyulh ixpālacata tī makxtekan puscāt

Mr. 10:1-12; Lc. 16:18

¹ A'cxni' Jesús chihuina'nkō'lh, taxtulh nac Galilea ē a'lh nac ti'ya't jā huanican Judea. Ū'tza' tū hui'lacha' ixtuntacut nac xcān Jordán, a'ntza' na ixquilhtūn jā tā'cxtuyachi' chī'chini'. ² Lilhūhua' tastālani'lh ē xla' cāmātzeyīlh ixlīpō'ktuca'n a'ntza'.

³ Palaj tunca makapitzīn fariseos talaktalacatzuna'jīlh Jesús. Ix-talīlaktzī'ncu'tun ē ū'tza' talīkelhasqui'nīlh:

—¿Ē tzē makxtekan quimpuscātca'n ē xapacan ixtacuhuīni'ca'n ixpālacata catūxcuhuālh?

⁴ Jesús cākelhtīlh:

—¿Ē jā kelhtahua'kanī'ta'ntit na ixtachihuīn Dios? Chuntza' huan: “Dios cātlahualh chī'xcu' ē puscāt.” Chuntza' tlahualh a'cxni' tzuculh tzamā' cā'quilhtamacuj. ⁵ Nā huan: “Ū'tza' nacālimakxteka ixtāta' ē ixtzī' chā'tin chī'xcu' ē natā'talacxtimī ixpuscāt. Ixchā'tu'ca'n hua'chi xmān chā'tin natalītaxtu.” ⁶ Chuntza' jātza' chā'tu' xla'ca'n; xmān chā'tin. Chuntza' jā minī'ni' chī'xcuhuī'n nalāmāmakxtekē tū Dios cātlahualh tzaj chā'tin.

⁷ Palaj tunca takelhasqui'nīlh:

—¿Tū ixpālacata māpa'ksīlh Moisés catzo'kca ca'psnap ē chuntza' tzē namakxtekāuj quimpuscātca'n?

⁸ Jesús cāhuanīlh:

—Chuntza' tlahualh Moisés ixpālacata jā tze mintalacapāstacni'ca'n. Jā chuntza' ixuanī't a'cxni' tzuculh cā'quilhtamacuj. ⁹ Quit iccāhuanīyān palh chā'tin chī'xcu' namakxteka ixpuscāt tī jā ka'lhī ixtā'lāpāxquī'n, ē palh natā'tamakaxtoka ā'chā'tin puscāt, huā'mā' chī'xcu' ka'lhī ixtā'lāpāxquī'n. Tī natā'tamakaxtoka chā'tin puscāt tī makxtecanī't, nā xla' ka'lhī ixtā'lāpāxquī'n.

¹⁰ Palaj tunca ī'scujnu'nī'n tahananīlh:

—Palh jicslīhua' makxtekan, jā quincāminī'ni'yān natamakaxtokāuj.

¹¹ Jesús cākelhtīlh:

—Ixlīpō'ktuca'n jāla catitakexmatali huā'mā'. Xmān takexmata xla'ca'n tī Dios nacāmāsuyuni'. ¹² Tī jā tamakaxtoka ca'tzī tū ixpālacata jā catilītamakaxtokli. Hui'lh tī ixtamī'ni'ca'n jā catitatomakaxtokli. Tū cātlahuani'ca ixmacni'ca'n, ū'tza' jā catitatomakaxtokli ā'makapitzīn, ē ā'makapitzīn tatā'scujcu'tun Dios ē ū'tza' jā catitalītamakaxtokli. Tī tzē nakexmata huā'mā', cakexmatli.

Jesús cāsīcua'lanātlahualh lacstīn

Mr. 10:13-16; Lc. 18:15-17

¹³ Palaj tunca cālimini'ca Jesús makapitzīn lacstīn nacā'a'cpūhui'lī ix-macan ē natlahua oración. Scujnu'nī'n tatzuculh talacaquilhni tī ix-talīmin. ¹⁴ Jesús huanīh:

—Cacāmakxtektit caquintalakmilh lacstīn ē jā cacāmāmakchuyī'tit. Tī natā'tapa'ksī Dios jā māpa'ksīni'nkō', xla'ca'n tī naquintalīpāhuan chuntza' chī' tzamā' lacstīn.

¹⁵ Jesús cā'a'cpūhui'līlh ixmacan lacstīn ē ā'līstān a'lh ā'lacatin.

Chā'tin chī'xcu' tī rico tā'chihuīna'lh Jesús

Mr. 10:17-31; Lc. 18:18-30

¹⁶ Chā'tin chī'xcu' laka'lh Jesús ē kelhasqui'nīlh:

—Hui'x tzeya Mākelhtahua'kē'ni'. ¿Tūchu xa'ictlahualh tū tze ē ū'tza' na'iclika'lhī quilatamat tū jā catilakspuṭli?

¹⁷ Jesús huanilh:

—¿Tū ixpālacata quihuani'ya' tze quit? Xmān chā'tin tī xatze ē ū'tza' Dios. Palh ka'lhicu'tuna' milatamat tū jā catilakspuṭli, nacākexpa'tni'ya' ixlīmāpa'ksīn Dios.

¹⁸ Chi'xcu' kelhasqui'nīlh:

—¿Tuchūyā līmāpa'ksīn?

Jesús kelhtīlh:

—Jā timaknī'ni'na'; jā tika'lhī'ya' mintā'lāpāxquī'n; jā tika'lhāna'na'; jā tilīchihuīna'na' ā'chā'tin tū jā ixlīcāna'; ¹⁹ cacālakachi'xcuhui' mintāta' ē mintzī'; ē cacāpāxqui' ā'makapitzīn chuntza' chī pāxquī'ca'na' mina'cstu.

²⁰ Chi'xcu' kelhtīni'lh:

—Pō'ktu tzamā' icmākentaxtūkō'nī'ttza' hasta quilīska'ta'. ¿Tūchu quisputni'cus?

²¹ Jesús huanilh:

—Palh tze huancu'tuna', caquīstā'kō'j ixlīpō'ktu tū ka'lhī'ya' ē nacāmāpitzini'ya' tumīn xcamanīnī'n ē chuntza' naka'lhī'ya' chī rico nalīhua'na' nac a'kapūn. Ā'listān naquintā'pina'.

²² A'cxni' chī'xcu' kexmatli huā'mā' tachihuīn, līlīpuhuanli ē a'lh ixpālacata rico ixuanī't.

²³ Palaj tunca Jesús cāhuanilh ī'scujnu'nī'n:

—Ixlīcāna' tū iccāhuaniyān. Jīcslīhua' natatā'tapa'ksī Dios xlaca'n tī lacricujnu'. ²⁴ Iccāhuanipalayān jīcslīhua' nalīpātlekecu'tun lakatin camello na ixtani' līxtokon. Ā'līhua'ca' jīcslīhua' natanū chā'tin rico jā māpa'ksīni'nkō' Dios.

²⁵ A'cxni' takexmatli huā'mā' tachihuīn, ī'scujnu'nī'n talī'a'cnīlh ē talākelhasqui'nīlh ixlī'ū'tununca'n:

—¿Tīchu tzē na'a'kapūtaxtu?

²⁶ Jesús cālakalaktzī'lh ē cākelhtīlh:

—Chī'xcuhui'n jāla tū catitlahualh tū lī'a'kapūtaxtucan; xmān Dios tzē nacāmākapūtaxtū.

²⁷ Palaj tunca Pedro huanilh:

—Māpa'ksīni', quina'n ica'kxtekui'likō'uj ixlīpō'ktu tū xa'icka'lhīyāuj ē iccāstālani'mā'n. ¿Tūchu na'icka'lhīyāuj?

²⁸ Jesús cākelhtīlh:

—Ixlīcāna' tū iccāhuaniyān. Namin a'ktin quilhtamacuj a'cxni' xasāsti' nahuan cā'quilhtamacuj ē a'cxni' quit Chī'xcu' xala' Tālmā'n na'ictahui'la jā māpa'ksīni'ncan. Quit na'icmāpa'ksīni'n ē hui'xina'n tī quilāstālani'nī'taujtza' nā naquilātā'māpa'ksīni'nāuj. Chā'tunu' natahui'layā'tit jā namāpa'ksīni'nā'tit. Nacātaputzāna'ni'yān xalanī'n kelhacāujtu' tribu tī israelitas. ²⁹ Ixlīpō'ktuca'n tī ta'a'kxtekui'līlh ixchicca'n o ixtā'timīnca'n o ixtāta'ca'n o ixtzī'ca'n o ixpuscātca'n o ixcamana'ca'n o ixti'ya'tca'n, ē palh ta'a'kxtekui'līlh quilīpālacata, ā'līhua'ca'lh nataka'lhī. Catūxcuhuālh tū ta'a'kxtekui'līlh quilīpālacata, ā'chulā' nataka'lhī. Hua'chi a'ktin ciento ixlacata ā'chulā' nataka'lhī ē nataka'lhī xasāsti' ixlatamatca'n tū jā catilakspuṭli. ³⁰ Lhūhua' a'nan tī cālakachi'xcuhui'can huā'tzā'; a'ntza' jā Dios māpa'ksīni'nkō', jā caticālakachi'xcuhui'ca. Lhūhua' a'nan tī jā cālakachi'xcuhui'can huā'tzā'; a'ntza' jā Dios māpa'ksīni'nkō', nacālakachi'xcuhui'can —huanli Jesús.

20

Jesús māsu'yulh ixpālacata makscujnī'n

¹ Jesús cāhuanipālh:

—Chī Dios līmāpa'ksīni'n tẓē nalīmālakchā'nīcan hua'chi chā'tin ixtēcu' pū'uva. Cā'cuhuīni' taxtulh cāputza tasācua'n tī natapu'xa uvas. ² Cāhuanilh natatlaja ixquilhtamacujca'n ē cāmacā'lh natascuja na ixpū'uva. ³ Ā'listān taxtupāl hua'chi makna'jāstza' quilhtamacuj. Cālaktzī'lh ā'makapitzīn nac lītāmāuj tī jā ixtamaclanī't ixtascujūtca'n. ⁴ Cāhuanilh: “Nā capintit nascujā'tit na quimpū'uva ē na'iccāxokoyān chuntza' chī tlajayā'tit.” Xlaca'n ta'a'lh. ⁵ Taxtupāl hua'chi tastu'nūt ē nā hua'chi maktu'tun kōtanū huampala ē cāmacā'lh tasācua'n nac pū'uva natascuja. ⁶ Chī makquitzis kōtanū a'mpāl hua'chi lītāmāuj ē cāmaclalh ā'makapitzīn tī jā ixtascujmā'nalh. Cāhuanilh: “¿Tū ixpālacata xmān tāya'ya'tit pō'ktu quilhtamacuj ē jā scujpā'na'ntit?” ⁷ Takelhtīni'lh: “Jā icka'lhīyāuj quimpatrōnca'n.” Palaj tunca cāhuanilh: “Capintit nā hui'xina'n ē nascujā'tit na quimpū'uva ē quit na'iccāxokoyān chuntza' chī tlajacan.” ⁸ A'cxni' tā'cnūlh chī'chini', ixtēcu' huanilh xapuxcu' tasācua'n: “Cacāmāta'satīnīni' tasācua'n ē cacāxoko'. Pūla nacāxoko'ya' tī ā'xmān tatanūlh ē ā'listān nacāxoko'ya' tī pūla tatanūlh.” ⁹ Palaj tunca tatakextimīlh xlaca'n tī tatzuculh tascuja hua'chi makquitzis ē tatlajalh ixquilhtamacujca'n. ¹⁰ Ā'listān a'cxni' tatakextimīlh xlaca'n tī tatzuculh tascuja tzi'saj, tapuhuanli palh ā'chulā' ixtatlajca'n. Xmān tatlajalh ixquilhtamacujca'n. ¹¹ Ē a'cxni' tamaktīni'lh ixtumīnca'n, tatzuculh ta'a'ksa'n ixpatrōnca'n ¹² ē tahuani: “Tzamā' kōtanūtza' tamilh; xmān tascujli a'ktin hora. Lacxtim cāxokoca chī quina'n. Quina'n icscujui pō'ktu quilhtamacuj nac chī'chini'.” ¹³ Patrón kelhtīlh chā'tin xlaca'n ē huanilh: “Quinamigo, quit jā ictlahuani'n tū jā tze. ¿Ē jā icuanin palh natlajaya' minquilhtamacuj? ¹⁴ Calī'pi mintumīn ē capit. Quit icxokocu'tun huā'mā' chī'xcu' tī chū'cus scujli chu lacxtim chī icxokoyān hui'x. ¹⁵ ¿Ē jā quila' tumīn? Tzē na'icxoko chuntza' chī quintapāxuhuān. ¿Ē hui'x sītzi'ya' ixpālacata quit jā tampi'lh?” ¹⁶ Chuntza' tī ā'xmān ixtahuani't, xlaca'n xapūla natahuan. Tī xapūla ixtahuani't, xlaca'n ā'xmān natahuan —huanli Jesús.

Ā'maktin Jesús māca'tzīnīni'lh chī nani

Mr. 10:32-34; Lc. 18:31-34

¹⁷ A'cxni' Jesús ixtā'cxtunu'mā'lh nac Jerusalén, cālē'lh ī'scujnu'nī'n lacatzuna'j ē ixlīmānca'n cāhuanilh:

¹⁸ —Ca'tzīyā'tit a'mā'nauj nac Jerusalén. A'ntza' quit Chi'xcu' xala' Tālh mā'n naquintamacamāstā' na ixmacanca'n xanapuxcu'nu' pālejni' ē xamākelhtahua'kē'ni'nī'n līmāpa'ksīn. Xlaca'n natahuan caquimāknīca. ¹⁹ Nā xlaca'n naquintamacamaxquī' makatīyātīn. Naquintalakapala, ē naquintakēsnoke ē naquintaxtokohua'ca'. Ixli'a'ktu'tun quilhtamacuj na'iclacastālancuana'n na ixlacpu'na'i'tātca'n nīnī'n —huanli Jesús.

Tū squi'nli ixtzī'ca'n Jacobo ē Juan

Mr. 10:35-45

²⁰ Palaj tunca laktalacatzuna'jīlh Jesús ixtzī'ca'n Jacobo ē Juan, ixka'hua'chan Zebedeo. Puscāt cālīmīlh iccamana' na ixlcatīn Jesús ē tatzokostani'lh ē squi'nli a'ktin talakalhu'mān. ²¹ Jesús kelhasqui'nīlh:

—¿Tūchu lacasqui'na'?

Puscāt huanilh:

—Camāpa'ksi' tzamā' chā'tu' quincamana' natapāxtūtahuil'layān jā namāpa'ksī'ni'nkōyā', chā'tin na mimpekxtūcāna'j ē ā'chā'tin na mimpekxtūxui.

²² Jesús cākelhtīlh:

—Hui'xina'n jā ca'tziyā'tit tū quilāsqui'ni'mā'nauj. ¿Ē tzē natāyani'yā'tit palh napātīni'nā'tit chī quit na'icpātīni'n? Hua'chi chuntza' chī tzē napūko'tnunā'tit quinvaso.

Xlaca'n tahananli:

—Tzē na'ictāyani'yāuj.

²³ Jesús cāhuanilh:

—Masqui napātīni'nā'tit chuntza' chī quit, ū'tza' naquilāpāxtūtahuil'layāuj, quit jāla icmāpa'ksīni'n. Xmān quinTāta' ca'tzi tūchu naquimpāxtūtahuil'la. Huā'mā' pūtahuil'lh cāxui'līca xmān ixpālacataca'n tī Dios cālacsacli.

²⁴ A'cxni' kelhacāuj scujnu'nī'n taca'tzīlh tū kelhasqui'nīca Jesús, xlaca'n talīsītzī'ni'lh chā'tu' litā'timīn ixpālacata pūtahuil'lh. ²⁵ Jesús cāta'sani'lh ixlīpō'tkuca'n ē cāhuanilh:

—Hui'xina'n ca'tziyā'tit chī ixtāyatca'n tī tamāpa'ksīni'n nac cā'ti'ya'tna'. Palha' tamāpa'ksīni'n. Nā hui'lh tī cāmāpa'ksī xlaca'n. ²⁶ Jā chuntza' catilalh na milacpu'na'i'tātca'n. Catīxcuhuālh tī ka'tla' huancu'tun na milacpu'na'i'tātca'n, ixlacasqui'nca xla' nala chī ixlacscujni'ca'n ā'makapitzīn. ²⁷ Catīxcuhuālh tī xapuxcu' huancu'tun na milacpu'na'i'tātca'n, ixlacasqui'nca xla' nalītaxtu hua'chi ixtasācu'ca'n ā'makapitzīn. ²⁸ Ē nacāmaktāya ā'makapitzīn chuntza' chī quit Chī'xcu' xala' Tālmā'n. Quit jā icmilh hua'chi xatēcu'; quit icmilh na'icscuja ē na'iccāmaktāya ā'makapitzīn. Na'icmacamāstā' quilatamat ē na'iccāmakapūtaxtū līlhūhua' —huanli Jesús.

Jesús cāmālacahuānīlh chā'tu' lakatzī'nī'n

Mr. 10:46-52; Lc. 18:35-43

²⁹ Jesús ē i'scujnu'nī'n ixtataxtumā'nalh nac Jericó. Lhūhua' tachi'xcuui't ixtastālani'mā'nalh. ³⁰ Ixtahuil'āna'lh lacatzuna'j nac tej chā'tu' lakatzī'nī'n. A'cxni' takexmatli ixtētaxtumā'lh Jesús, xlaca'n tatzuculh tata'sa ē tahananli:

—Māpa'ksīni', hui'x i'xū'nātā'nat David tī xa'icka'lhīmā'nauj. ¡Caquilālakalhu'manui!

³¹ Tachi'xcuui't talacaquilhnīlh ē tahananilh cataquilhca'cslalh. Xlaca'n ā'chulā' tata'salh ē tahuampālh:

—Māpa'ksīni', hui'x i'xū'nātā'nat David tī xa'icka'lhīmā'nauj. ¡Caquilālakalhu'manui!

³² Palaj tunca Jesús tāyalh ē cāmāta'satīnīni'lh lakatzī'nī'n ē cākelhasqui'nīlh:

¿Tūchu lacasqui'nā'tit na'iccātlahuani'yān?

³³ Xlaca'n takelhtīni'lh:

—Māpa'ksīni', iclacahuāna'ncu'tunāuj.

³⁴ Palaj tunca Jesús cālakalhu'manli ē cāxa'mani'lh ixlakastapunca'n. Palaj tunca lakatzī'nī'n talacahuāna'lh ē tastālani'lh Jesús.

21

Jesús tanūlh nac Jerusalén

Mr. 11:1-11; Lc. 19:28-40; Jn. 12:12-19

¹ A'cxni' ixtatalacatzuna'jīmā'nalhtza' nac Jerusalén, tachā'lh nac cā'lacchicni' jā ixuanican Betfagé. A'ntza' ixlacatzuna'j sipej jā huanican Olivos. Jesúš cāmāpūlīlh chā'tu' ī'scujnu'nī'n ² ē cāhuanilh:

—Capintit nac cā'lacchicni' tū tasu'yu na milacłhtza'jca'n. A'ntza' nalaktzī'nā'tit a'ktin burro xatzī' tū chī'yāhuacani't ē nā yālh ī'ska'ta'. Cacāxcuttit ē caquilālīmini'uj huā'tzā'. ³ Palh catīhuālh nacākelhasqui'nīyān: “¿Tū ixpālacata cāxcutpā'na'ntit?”, nahuaniyā'tit: “Māpa'ksīni' nacāmaclacasqui'n.” Chuntza' nacāmakxtekni'yān.

⁴ Chuntza' a'kspulalh namākentaxtū ixtachihuīn a'kchihuīna' jā tzo'kcani't chuntza':

⁵ Cacāhua'ni' xalanī'n nac cā'lacchicni' jā huanican Sión:

“Calaktzī'ntit. Mīmā'lh mīmPuxcu'ca'n.

Xla' jā ka'tla' makca'tzī.

Kēhuī'lh burro mīmā'lh.

Kēhuī'lh xaska'ta' animalh tū mācu'quī'can.”

⁶ Palaj tunca scujnu'nī'n ta'a'lh ē tatlahualh tū Jesúš cālīmāpa'ksīlh.

⁷ Talīmini'lh xatzī' burro ē ī'ska'ta' ē talikētlapalh ixlū'xu'ca'n ē Jesúš kētahuī'lh. ⁸ Lhūhua' tachi'xcuhui't ixa'nan. Xlaca'n tamāpī'lh ixlū'xu'ca'n nac tej. Makapitzīn tacā'lh xalacstīn ixpeken qui'hui' ē tayalh tamāpī'lh nac tej. ⁹ Tī ixtapūlatēlha ē tī ixtastālatēlha tatzuculh tata'sa ē tahuani:

—¡Camakapāxuīca ixtā'nat rey David tī ixka'lhīmā'nauj! ¡Dios casicua'lanātlahualh tī līmimā'lh ixlīmāpa'ksīn Māpa'ksīni' quinDiosca'n! ¡Calakachi'xcuhui'ca Dios!

¹⁰ A'cxni' Jesúš tanūlh nac Jerusalén, ixlīpō'ktuca'n tī ixtahui'lāna'ncha' tatamakchuyīkō'lh ē takelhasqui'nīni'lh:

—¿Tīchu huā'mā'?

¹¹ Tachi'xcuhui't cākelhtīlh:

—Huā'mā' ū'tza' a'kchihuīna' Jesúš tī xala' nac Nazaret nac estado Galilea.

Jesúš cātamacxtukō'lh tū jā tze na ixpūchakān xaka'tla' nac templo

Mr. 11:15-19; Lc. 19:45-48; Jn. 2:13-22

¹² Ā'listān Jesúš a'lh xaka'tla' nac templo ē tanūlh ē cātantlakaxtukō'lh ixlīpō'ktuca'n tī ixtastā'namā'nalh ē tī ixtatamāhuana'mā'nalh na ixtanquihltīn templo. Cāmakpūspi'tni'kō'lh ixmesaca'n tī ixtapakxtumā'nalh ixtumīnca'n tachi'xcuhui't. Nā cāmakpūspi'tni'lh ixpūtahuī'lhca'n tī ixtastā'mā'nalh pālumax. ¹³ Cāhuanilh:

—Tatzo'kni' na ixtachihuīn Dios: “Quinchic namāpācuhiican Chic jā Tlahuacan Oración.” Chī tlahuapā'na'ntit, līmaxtunī'ta'ntit hua'chi ixpūtatzē'kni'ca'n ka'lhāna'nī'n.

¹⁴ A'ntza' nac templo talaktalacatzuna'jīlh Jesúš makapitzīn lakatzī'nī'n ē lū'ntū'nunī'n. Xla' cāmātzeyīlh. ¹⁵ Xanapuxcu'nu' pālejni' ē xamākelhtahua'kē'ni'nī'n līmāpa'ksīn a'cxni' talaktzī'lh lī'a'cnīn tū Jesúš cātlahualh, xlaca'n tasītzī'lh. Nā talīsītzī'lh chī lacstīn na ixpūchakān templo tata'salh ē tahuani: “¡Camakapāxuīca ī'xū'nātā'nat rey David tī ixka'lhīmā'nauj!” ¹⁶ Xlaca'n tahuanih Jesúš:

—¿Tū ixpālacata jā cācaquilhni'ya' tzamā' lacstīn? ¿Ē jā kexpa'ta' tū tahuanimā'nān?

Jesúš cākelhtīlh:

—Jē, ickexmata. ¿Ē hui'xina'n jā kelhtahua'kani'ta'ntit na ixtachihuīn Dios ixpālacata huā'mā'? Chuntza' tatzō'kni':

Hui'x cāmāsu'yuni'nī'ta' lacstīn ē tī tatzī'quī'cus chī tzej natamakapāxuīyān.

¹⁷ Palaj tunca Jesús cā'a'kxtekui'līlh ē taxtulh nac cā'lacchicni' ē a'lh nac Betania jā tachokolh tzamā' tzi'sa.

Jesús lacaquilhnīlh xaqui'hui' higo

Mr. 11:12-14, 20-26

¹⁸ Ixlīlakalī a'cxni' quītaspi'tpālh nac Jerusalén, Jesús ixtzi'nca. ¹⁹ Laktzi'lh a'katin xaqui'hui' higo na ixpaxtūn tej ē talacatzuna'jīlh nac qui'hui'. Qui'hui' jā ixka'lhī ixtahua'ca't; xmān ixka'lhī xapa'lhma'. Palaj tunca Jesús huanilh xaqui'hui' higo:

—jātzā' ā'maktin catītahua'ca'!

Xamaktin scācli xaqui'hui' higo. ²⁰ A'cxni' ī'scuju'nī'n talaktzi'lh huā'mā', talī'a'cnīlh ē takelhasqui'nīlh Jesús:

—¿Tū ixpālacata palaj scācli qui'hui'?

²¹ Jesús cākelhtīlh:

—Ixlicāna' tū iccāhuaniyān. Palh tzej na'a'ka'ī'yā'tit ē palh jā naphua'nā'tit Dios jāla natlahua, nā tzē natlahua'yā'tit lacxtim chī ictlahuanī'lh quit qui'hui'. Nā tzē nahuaniyā'tit huā'huī'lh sipej: “Catapānu' huā'tzā' ē catojo' nac xcān”; ē nā chuntza' nala. ²² Ixlipō'ktu tū nasqui'ni'yā'tit a'cxni' orarlīni'yā'tit Dios, ixlipō'ktu namaktīni'nā'tit, xmān calīpāhua'ntit Dios.

Ixlīmāpa'ksīn Jesús

Mr. 11:27-33; Lc. 20:1-8

²³ Palaj tunca Jesús tanūlh xaka'tla' nac templo. Līhuan ixmāsu'yumā'lh, talaktalacatzuna'jīlh xanapuxcu'nu' pālejni' ē xanapuxcu'nu' israelitas. Xlaca'n takelhasqui'nīlh:

—¿Tīchu ixlīmāpa'ksīn cālītlahua'pā't tzamā'? ¿Tī maxquī'n līmāpa'ksīn?

²⁴ Jesús cākelhtīlh:

—Nā quit na'iccākelhasqui'nīyān catūhuālh. Palh naquilākelhtīyāuj, nā quit na'iccāhuaniyān tīchu ixlīmāpa'ksīn iccālītlahuamā'lh tzamā'. ²⁵ ¿Tīchu ixlīmāpa'ksīn ixlīmā'kpaxīni'n Juan? ¿Ixlmāpa'ksīn Dios o ixlīmāpa'ksīnca'n chī'xcuhui'n? Caquilākelhtīuj.

Xlaca'n tatzuculh talālītā'chihuīna'n ixlīmānca'n ē talāhuanilh:

—¿Chī nahuaniyāuj? Palh nahuaniyāuj ixlīmāpa'ksīn Dios, naquīncākelhasqui'nīyān: “¿Tū ixpālacata jā a'ka'ī'nī'ta'ntit?” ²⁶ Jāla nahuaniyāuj ixlīmāpa'ksīnca'n chī'xcuhui'n. Cājicua'ni'yāuj tachi'xcuhui't. Ixlipō'ktuca'n ta'a'ka't' Juan ixlicāna' ixa'kchihuīna' Dios ixuanī't.

²⁷ Ū'tza' talīkelhtīlh Jesús:

—Jā icca'tziyāuj tīchu ixlīmāpa'ksīn.

Palaj tunca Jesús cāhuanilh:

—Nā chuntza' quit jā icticāhuanin tīchu ixlīmāpa'ksīn iccālītlahuamā'lh huā'mā'.

Jesús māsu'yulh ixpālacata chā'tu' ka'hua'chan

²⁸ Jesús cāhuanilh:

—¿Tū puhua'nā'tit? Ixui'lh chā'tin chī'xcu' ē ixka'lhī chā'tu' ixka'hua'chan. Huanilh xapuxcu': “Quinka'hua'cha, capit scu'ja' na quimpū'uva chuhua'j.” ²⁹ Ixka'hua'cha kelhtīlh: “Jā ica'ncu'tun.” Ā'līstān līlīpuhuanli chī ixkelhtīnī't ixtāta' ē a'lh scuja. ³⁰ Ā'līstān xatāta' laka'lh xastancu ixka'hua'cha ē chuntza' huanipāl. Huā'mā' kelhtīlh: “Tze, tāta', na'ica'n”, ē jā a'lh. ³¹ ¿Chī puhua'nā'tit hui'xina'n? ¿Tichūyā ka'hua'cha tlhualh ixtalacasqui'nīn ixtāta'?

Xlaca'n tahuanli:

—Tī pūla chihuīna'nli.

Palaj tunca Jesús cāhuanilh:

—Quit iccāhuaniyān huā'mā'. Mātā'jīni'nī'n ē puscan xalanī'n nac cā'tejen, xlaca'n pūla natatanū jā Dios māpa'ksīni'nkō' ē jā hui'xina'n. ³² Juan Mā'kpaxīni' milh ē cāmāsu'yuni'n chī ixlacasqui'nca natalā'kchokoyā'tit ē hui'xina'n jā a'ka'ī'nī'ta'ntit. Mātā'jīni'nī'n ē puscan xalanī'n nac cā'tejen ta'a'ka'ī'nī't. Masqui laktzī'nī'ta'ntit chī ta'a'ka'ī'lh xlaca'n, hui'xina'n jā lakpalīni'ta'ntit mintalacapāstacni'ca'n ē jā a'ka'ī'nī'ta'ntit —huanli Jesús.

Xalacca'tzāna maksujni'

Mr. 12:1-12; Lc. 20:9-19

³³ Jesús cāhuanilh:

—Cakexpa'ttit tzamā' ā'a'ktin tū līca'tzīni'can. Ixuī'lh chā'tin ixtēcu' ka'tla' ti'ya't ē cācha'nli mayāc tū mātā' uvas na ixti'ya't. Līculāhui'līlh chihuix ixti'ya't ē cāxtlahualh ixpūlakchi'tcan uvas ē yāhualh a'ktin torre tū napūmaktaka'lha ixpū'uva.

Ā'līstān cāmāsācua'nīlh ti'ya't tasācua'n natascuja i'tātna'. Xla' a'lh latā'kchoko makat. ³⁴ A'cxni' chilhtza' ixpūlanan uvas, cāmācā'lh ā'makapitzīn ixlacscujnu'nī'n na ixpū'uva. Ta'a'lh tasqui'ni' tasācua'n catamaxquī'lh tū tamakalanī't tū ixla' ixtēcu' ti'ya't. ³⁵ Cāchi'paca ē tuesca chā'tin ē maknīca chā'tin ē ā'chā'tin līcucta'laca chihuix. ³⁶ Ixtēcu' ti'ya't cāmācā'mpālh ā'makapitzīn ixlacscujnu'nī'n ē ā'chulā' lhūhua' cāmācā'lh. Chu lacxtim chī cātlahuaca.

³⁷ Ā'xmān macā'lh ixka'hua'cha. Puhuanli: “Natalakachi'xcuui' quinka'hua'cha.” ³⁸ A'cxni' chā'lh nac pū'uva ka'hua'cha, tasācua'n talāhuanilh ixlīmānca'n: “Ū'tza' tī ixla' nahuankō' tū ka'lhī ixtāta'. Camakniuj ē chuntza' quilaca'n nahuan pū'uva.” ³⁹ Chuntza' chī'paca ē māxtuca nac pū'uva ē maknīca.

⁴⁰ Jesús cākelhasqui'nīlh:

—A'cxni' na'a'nācha' ixtēcu' ti'ya't, ¿tū nacātlahuani' tzamā' tī ixcāmāsācua'nīcanī't? ¿Chī puhua'nā'tit?

⁴¹ Tahuanilh:

—Ixlicāna' nacāmālakspūtūkō' tzamā' tī jā tzeya tasācua'n. Nacāmāsācua'nī pū'uva ā'makapitzīn xtum tasācua'n. Xlaca'n a'cxni' natapu'xa uva, natamaxquī' tū ixla' nahuan ixtēcu'.

⁴² Palaj tunca Jesús cāhuanilh:

—¿Ē jā maktin līkelhtahua'kanī'ta'ntit na ixtachihuīn Dios ixpālacata ī'ska'ta'? Xla' hua'chi chihuix tū lītzo'kcanī't ē chuntza' huan: Tapācna'nī'n talakmaka'lh chihuix ē tzamā' chihuix tū ā'chulā' ixlacasqui'nca.

Chuntza' tlhualh Māpa'ksīni' ē quina'n iclī'a'cnīyāuj.

⁴³ Chuntza' iccāhuaniyān tū Dios ixcāmāxquī'cu'tunān, ū'tza' nacāmāxquī'can ā'makapitzīn tī natatlahua ixtalacasqui'nīn Dios. ⁴⁴ Tī jā tzej takexmata quintachihuīn, xlaca'n chuntza' chī tī talī'a'kchekxlal chihuix ē chuntza' tatakāhuī'lh. Tī jā ta'a'ka'ī' quintachihuīn, xlaca'n chuntza' chī tī cā'a'klhta'lal ka'tla' chihuix ē cālakka'nkxli ē tanīlh —huanli Jesús.

⁴⁵ A'cxni' xanapuxcu'nu' pālejni' ē fariseos takexmatli tū līmāsu'yulh Jesús, taca'tzilh Jesús ixcālīchihuīna'mā'lh xlaca'n. ⁴⁶ Chuntza'

masqui titachi'pacu'tunli Jesús, tadjicua'ni'lh tachi'xcuui't. Tzamā' tachi'xcuui't tapuhuanli Jesús ixa'kchihuina' Dios ixuanī't.

22

Tū līca'tzīni'can chī natamakaxtokcan

¹ Jesús tzucupāl̄h cātā'chihuina'n tū līca'tzīni'can ē cāhuanilh:

² —A'cxni' Dios nacāmāpa'ksīni'nkō', ū'tza' nala hua'chi a'cxni' chā'tin rey tlahualh cā'tani' a'cxni' tamakaxtokli ixka'hua'cha. ³ Cāmacā'lh ī'scujnu'nī'n ē ta'a'lh cāmāta'satīnīni'lh tī ixcā'invitarlīcanī't; xlaça'n jā ixtamincū'tun. ⁴ Cāmacā'mpāl̄h ā'makapitzīn scujnu'nī'n ē cāhuanilh: “Cacāhua'ni'tit tī iccā'invitarlīni't tacāxni'jtza' huī'lh līhua'. Iccāmānīlhtza' huācax ē xako'ntin xaska'ta' huācax ē iccāxui'likō'lh'tza' natamakaxtokcan. Catamilh quinamigos.” ⁵ Tī ixcā'invitarlīcanī't jā cuenta tatlahualh. Chā'tin a'lh na ixcā'tacuxtu ē ā'chā'tin a'lh stā'nān. ⁶ Ā'makapitzīn tachi'palh ī'scujnu'nī'n rey. Tatusli ē tamaknīlh. ⁷ Palaj tunca sītzi'lh rey ē cāmacā'lh soldados nacāmāknī maknīni'nī'n ē mālhcuyunīni'lh ixcā'lacchicni'ca'n. ⁸ Palaj tunca cāhuanilh ixtasācua'n: “Ixlīpō'ktu tzejtza' huī'lh natamakaxtoka quinka'hua'cha; tasu'yu xlaça'n tī iccā'invitarlīni't jā lactze ē jā minī'ni' iccā'invitarlīni't. ⁹ Capintit chuhua'j nac cā'tejen ē cacā'invitarlītīt ixlīpō'ktuca'n tī natā'lāpāxtokā'tit. Catamilh nac cā'tani'; natamakaxtoka quinka'hua'cha.” ¹⁰ Scujnu'nī'n tataxtulh ē ta'a'lh nac cā'tejen. Ixlīpō'ktuca'n tī tatā'lāpāxtokli tatakēstokli ē tī tze ē tī jā tze. Chuntza' lītatzumalh chic.

¹¹ Palaj tunca tanūlh rey ē cālaktzi'lh tī tamilh. Laktzi'lh chā'tin chi'xcu' tī huī'lh ē jā ixlhakā'na'nī't chī minī'ni' jā tamakaxtokmā'ca. ¹² Huanilh: “Quinamigo, ¿tū ixpālacata tanū'nī'ta' huā'tzā' ē jā lhakā'nī'ta' milu'xu' tū minī'ni'?” Xla' jā tū huanilh; xmān ca'cs tāyalh. ¹³ Palaj tunca rey cāhuanilh tī ixtamaktāyamā'nalh: “Camacachi'tit ē catantūchi'tit ē camāxtutit nac kēpūn jā cā'pucua'. A'ntza' nacalhan ē nalāxca ixtatzan.”

¹⁴ Jesús chihuina'mpāl̄h:

—Līlhūhua' tī cāmāta'satīnīni'nca ē jā lhūhua' tī cālacsacca.

Tū mātā'jīni'ncan

Mr. 12:13-17; Lc. 20:20-26

¹⁵ Palaj tunca fariseos ta'a'lh ē tachihuina'nli chī tzē ixtalīmālacsu'yulh Jesús ixpālacata tū huanli. ¹⁶ Chuntza' cāmacā'lh makapitzīn ixchi'xcuui'n ē tatā'a'lh ixchi'xcuui'n Herodes tī rey ixuanī't. Talaka'lh Jesús ē tahananli:

—Mākelhtahua'kē'ni', icca'tzīyāuj hui'x hua'na' tū ixlīcāna' ē nā tzej māsu'yu'ya' chī Dios lacasqui'n. Hui'x jā cātlahua'ni'ya' cuenta chī talīchihuina'nān tachi'xcuui't. Lacxtim cālaktzi'na' ixlīpō'ktuca'n tachi'xcuui't. ¹⁷ ¿Chī puhua'na' ixpālacata tū mātā'jīni'n emperador romano? ¿Inchā tze na'icxokoyāuj o jā ixlacasqui'nca?

¹⁸ Jesús ixca'tzī xmān ixtalīlaktzi'ncu'tun ē cāhuanilh:

—Hui'xina'n tlahua'pā'na'ntit a'ktu' milacanca'n. ¿Tū ixpālacata quīlālīlaktzi'ncu'tunāuj? ¹⁹ Caquilāmāsu'yuni'uj tumīn tū līxokocan tū mātā'jīni'ncan.

Līmini'ca a'ktin denario tū ixtumīnca'n. ²⁰ A'cxni' Jesús laktzi'lh tumīn, cākelhasqui'nīlh:

—¿Tīchu ixlacan tasu'yu huā'tzā' nac tumīn ē tīchu ixtacuui'ni' tatzō'kni'?

21 Takelhtilh:

—Ixla' emperador.

Palaj tunca Jesús cāhuanilh:

—Camaxquī'tit emperador tū ixla' ē camaxquī'tit Dios tū ixla'.

22 A'cxni' takexmatli huā'mā' tachihuīn, tali'a'cnīlh. Tamakxtekli ē ta'alh.

Chī nala a'cxni' natalacastālanacuana'n

Mr. 12:18-27; Lc. 20:27-40

23 Huā'mā' quilhtamacuj makapitzīn saduceos talakmilh Jesús. Saduceos ixtahuan jā catilacastālanacuana'nca. Ū'tza' talīhuanilh chuntza':

24 —Mākelhtahua'kē'ni', Moisés māsu'yulh palh nanī chā'tin chī'xcu' tī tamakaxtoknī'ttza' ē palh jā ka'lhī ī'ska'ta', ixlacasqui'nca ī'stancu natā'tamakaxtoka tī nīmaka'ncanī'ttza'. Xapūla ska'ta' tī nalacatuncuhūi' ixla' nahuan xapuxcu' tī nīnī'ttza'. 25 Ixū'lh na quilacpu'na'ītātca'n kelhatojon litā'timīn. Xapuxcu' tamakaxtokli ē ā'līstān nīlh. Jā tī a'nalh ī'ska'ta'; tamakxtekni'lh tī nīmaka'ncanī't ī'stancu. 26 Nā xla' nīlh ē jā tī a'nalh ī'ska'ta'. Chuntza' a'kspulapālh ā'chā'tin xastancu ē nā ā'chā'tin hasta ā'xmān xastancu. Nā xla' nīlh ē jā tī a'nalh ī'ska'ta'. 27 A'cxni' ixtanikō'nī'ttza' litā'timīn, ā'xmān nīlh puscāt. 28 A'cxni' nalachastālanacuana'ncan, ¿tīchu ixla' nahuan tzamā' puscāt? Ixkelhatojonca'n ixtatā'tamakaxtoknī't.

29 Jesús cākelhtilh:

—Hui'xina'n tā'kskāhuī'nī'ta'ntit mina'cstuca'n. Jā ca'tzīyā'tit tū tatzo'kni' na ixtachihuīn Dios ē jā ca'tzīyā'tit chī ixlītlī'hui'qui. 30 A'cxni' nīnī'n natalacastālanacuana'n, jā catitamakaxtokca ē jā catitamāstā'lh ixtzu'ma'janca'n natatamakaxtoka. Xlaca'n natala hua'chī ixāngeles Dios xalanī'n nac a'kapūn. 31 ¿Ē jā kelhtahua'kani'ta'ntit tū Dios cāhuanin ixpālacata tī natalacastālanacuana'n? Chuntza' huanli: 32 “Quit ixDiosca'n Abraham ē Isaac ē Jacob”, huanli. Dios ū'tza' ixDiosca'n xalakahuan ē jā ixDiosca'n xanīn.

33 A'cxni' tachi'xcuhūi't takexmatli huā'mā' tachihuīn, ixlīpō'ktuca'n tali'a'cnīlh huā'mā' ixtamāsu'yun Jesús.

Līmāpa'ksīn tū ā'chulā' ixlacasqui'nca

Mr. 12:28-34; Lc. 10:27

34 Fariseos tatalacxtimīlh a'cxni' takexmatli chī Jesús cāmāca'cslīlh saduceos. 35 Chā'tin chī xlaca'n xamākelhtahua'kē'ni' līmāpa'ksīn ixuanī't. Xla' ixca'tzīcu'tun palh Jesús ixca'tzī ixlīmāpa'ksīn Moisés ē kelhasqui'nīlh:

36 —Mākelhtahua'kē'ni', ¿tuchūyā līmāpa'ksīn ā'chulā' ixlacasqui'nca tū māsu'yulh Moisés?

37 Jesús huanilh:

—“Calīpāxqui' Māpa'ksīni' tī minDios ixlīpō'ktu milīstacna' ē ixlīpō'ktu mintalacapāstacni'.” 38 Ū'tza' huā'mā' līmāpa'ksīn tū ā'chulā' xaka'tla' ē tū ā'chulā' ixlacasqui'nca. 39 Ixlī'a'ktu' līmāpa'ksīn chu lacxtim chī ixlacasqui'nca ē huan: “Cacāpāxqui' ā'makapitzīn chuntza' chī pāxqui'ca'na' mina'cstu.” 40 Chī a'ktu' līmāpa'ksīn hua'chī ixlītzucuni' ixlīmāpa'ksīn Moisés ē ixtamāsu'yunca'n a'kchihuīna'nī'n xalanī'n makāstza'.

Cristo ī'xū'nātā'nat David

Mr. 12:35-37; Lc. 20:41-44

41 Fariseos jāna'j ixta'a'n 42 ē Jesús cākelhasqui'nīlh:

—¿Tūchu līlacapāstacā'tit ixpālacata Cristo tī ka'lhīpā'na'ntit? ¿Tīchu ī'xū'nāpapna'?

Tahuanilh:

—Xla' ī'xū'nātā'nat David.

⁴³ Palaj tunca Jesús cāhuanilh:

—¿Tū ixpālacata David māpācuhūilh Māpa'ksīni' chuntza' chī māsu'yuni'lh Espīritu Santo? David huanli:

⁴⁴ Māpa'ksīni' Dios huanilh quiMāpa'ksīni':

“Catahui'la' na quimpekxtūcāna'j hasta a'cxni' na'iccāskāhuī' mintā'lāquiclhaktzi'.”

⁴⁵ Palh David līchihuīna'lh ī'xū'nātā'nat ē māpācuhūilh ixMāpa'ksīni', ū'tza' huanicu'tun xla' ā'chulā' xaka'tla' nalītaxtu ē jā David —Jesús cāhuanilh.

⁴⁶ Jā tī chā'tin tzē kelhtīlh nūn kelhtin tachihuīn. Huā'mā' quilhtamacuj jā tī chā'tin tzē kelhasqui'nīlh.

23

Jesús cālīmālacsu'yulh fariseos ē xamākelhtahua'kē'ni'nī'n līmāpa'ksīn

Mr. 12:38-40; Lc. 11:37-54; 20:45-47

¹ Palaj tunca Jesús cāhuanilh ī'scujnu'nī'n ē tachi'xcuhūit:

² —Mākelhtahua'kē'ni'nī'n līmāpa'ksīn ē fariseos taka'lhī līmāpa'ksīn natahuan tū huanicu'tun ixlīmāpa'ksīn Moisés. ³ Chuntza' ixlacasqui'nca natlahua'yā'tit tū tahuan ē nacākexpa'tni'yā'tit. Masqui nacākexpa'tni'yā'tit, hui'xina'n jā catīlahua'tit chī xlaca'n tatlahua

ixpālacata tahuan catūhuālh ē xtum tatlahua. ⁴ Xlaca'n hua'chi tī tacāxtlahualh xatzi'nca tacu'ca' ē jā tī tī tzē natāyani'. Xlaca'n jā tamaktāyana'ncu'tun. ⁵ Talacasqui'n tachi'xcuhūit natalaktzi'n ixlīpō'ktu tū tatlahua. Cāmūhui'lī'canī't ē cāpekemāhua'ca'canī't xalakupīka'tla' cintaj jā tatzo'knī't macsti'na'j ixtachihuīn Dios. Nā ā'chulā' pūlh mā'n taka'lhī ixlū'xu'ca'n ē jā ā'makapitzīn.

⁶ Talacasqui'n cacālakachi'xcuhū'ca xlaca'n jā tlahuamā'ca cā'tani'. Na ixtemploca'n israelitas, xlaca'n taquilhpūlatahui'lacu'tun. ⁷ Talacasqui'n nacātā'chihuīna'ncan ē nacālakachi'xcuhū'can nac cā'tejen ē nacāmāpācuhūcan mākelhtahua'kē'ni'nī'n.

⁸ 'Hui'xina'n jā calacasqui'ntit nacātāmāpācuhūiyān mākelhtahua'kē'ni'nī'n. Lacxtim milīpō'ktuca'n ē lītā'timīn lanī'ta'ntit ē xmān chā'tin mīMākelhtahua'kē'ni'ca'n ē ū'tza' ixlīmān Cristo. ⁹ Huā'tzā' nac cā'ti'ya'tna', jā catīhua'ni'tit mintā'chi'xcu'ca'n: “Quintāta.” Tzaj xmān chā'tin minTāta'ca'n ē ū'tza' tī hui'lacha' nac a'kapūn. ¹⁰ Jā catimakxtektit nacātāmāpācuhūiyān māpa'ksīni'nī'n ixpālacata xmān Cristo ixlīmān mīMāpa'ksīni'ca'n. ¹¹ Tī cāmaktāya ixlīpō'ktuca'n na milacpu'na'i'tātca'n, ū'tza' ā'chulā' xaka'tla'. ¹² Catīxcuhūilh tī ixlīmān putza chī ā'chulā' ka'tla' nahuan, xla' namāmāxanī'can. Tī jā ka'tla' makca'tzī, ū'tza' nalakachi'xcuhū'can.

¹³ 'Nalīpuhuanā'tit hui'xina'n fariseos ē xamākelhtahua'kē'ni'nī'n līmāpa'ksīn. ¡Hui'xina'n tlahua'yā'tit a'ktu' milacanca'n! Hua'chi mālacchahuānī'ta'ntit jā lactanūcan jā Dios māpa'ksīni'nkō'. Hui'xina'n jā tanū'yā'tit ē nūn cāmāxteka'tit natatanū ā'makapitzīn.

¹⁴ 'Nalīpuhuanā'tit hui'xina'n fariseos ē xamākelhtahua'kē'ni'nī'n līmāpa'ksīn. ¡Hui'xina'n tlahua'yā'tit a'ktu' milacanca'n! Hui'xina'n cā'a'kskāhuī'maktiyā'tit ixchicca'n tī cānīmaka'ncanī't ē ā'līstān na'j tunca

orarlíyá'tit a'ntza' já tzē cātalaktzī'nān ē chuntza' lí'a'kskāhuī'ninā'tit. Ū'tza' palha' nacātalīmakapātīnīnān.

15 'Nalīpuhuanā'tit hui'xina'n fariseos ē xamākelhtahua'kē'ni'nī'n līmāpa'ksīn. ¡Hui'xina'n tlahua'yā'tit a'ktu' milacanca'n! Hui'xina'n tlahua'yā'tit catūxcuhuālh namā'a'ka'ī'nī'yā'tit ā'chā'tin mintamāsu'yunca'n. Nā pinā'tit ixtuntacut nac mar ē lacatin nac ti'ya't. A'cxni' tastālani' tū māsu'yuyā'tit ā'chulā' já tze natalitaxtu.

16 'Nalīpuhuanā'tit hui'xina'n tī hua'chi lakatzī'nī'n ē cāhuanilīpincu'tunā'tit ā'makapitzīn. Hua'nā'tit: “Palh catīhuālh natlahua ixpromesa ixpālacata xaka'tla' templo, já tū catilani'lh masqui já mākentaxtū. Palh natlahua ixpromesa ixpālacata ixoro templo, xla' līcuesa namākentaxtū.” 17 Xalacxumpin hui'xina'n ē já kexpa'tā'tit. Ā'chulā' ixlacasqui'nca templo. Ū'tza' līsicua'lanātlahuacani't oro. Chuntza' ixlacasqui'nca līcuesa namākentaxtū promesa tū tlahualh ixpālacata xaka'tla' templo. 18 Nā hua'nā'tit: “Palh catīhuālh natlahua ixpromesa ixpālacata pūmacamāstā'n, já tū catilani'lh masqui já mākentaxtū. Palh natlahua ixpromesa ixpālacata tū hui'līlh nac pūmacamāstā'n, xla' līcuesa namākentaxtū.” 19 Hui'xina'n já kexpa'tā'tit. Ā'chulā' ixlacasqui'nca pūmacamāstā'n. Ū'tza' līsicua'lanātlahuacani't tū hui'lh a'ntza'. 20 Chuntza' tī natlahua ixpromesa ixpālacata pūmacamāstā'n nā natlahua ixpālacata ixlīpō'ktu tū hui'lh nac pūmacamāstā'n ē ixlacasqui'nca līcuesa namākentaxtū. 21 Chā'tin tī nahuan ixlīcāna' ixpromesa tū huanli ixpālacata templo, xla' já xmān līchihuīna'n templo. Nā līchihuīna'n Dios tī hui'lh nac templo. 22 Nā chā'tin tī nahuan ixpromesa ixpālacata a'kapūn, xla' já xmān līchihuīna'n a'kapūn. Nā līchihuīna'n ixpūtahuī'lh Dios já māpa'ksīni'n ē nā ixpālacata Dios tī tahuī'la nac pūtahuī'lh.

23 'Nalīpuhuanā'tit hui'xina'n fariseos ē xamākelhtahua'kē'ni'nī'n līmāpa'ksīn. ¡Hui'xina'n tlahua'yā'tit a'ktu' milacanca'n! Cuenta tlahua'yā'tit ē maxqui'yā'tit Dios macsti'na'j milīhua'tca'n hua'chi ā'tuchiyē'lh ē anís ē cominos. Masqui chuntza' ixlacasqui'nca, ā'chulā' ixlacasqui'nca cuenta tlahua'yā'tit ixtamāsu'yun līmāpa'ksīn. Līmāpa'ksīn māsu'yu līlācatejtin nalatā'kchokoyā'tit, ē já na'a'kskāhuī'ninā'tit. Nā līmāpa'ksīn māsu'yu nacālakalhu'ma'nā'tit ā'makapitzīn. Ixlacasqui'nca tzē na'a'ka'ī'nī'yā'tit Dios. Ixlacasqui'nca namāstā'yā'tit macsti'na'j līhua't ē nā ixlacasqui'nca namākentaxtūyā'tit tamāsu'yun. 24 Hui'xina'n hua'chi lakatzī'nī'n tī cāhuanilē'ncu'tun ā'makapitzīn. Hua'chi chuntza' chī mācutuyā'tit na milīhua'ca'n macsti'na'j kosnu' ē já cuenta tlahua'yā'tit ka'tla' xumpepe.

25 'Nalīpuhuanā'tit hui'xina'n fariseos ē xamākelhtahua'kē'ni'nī'n līmāpa'ksīn. ¡Hui'xina'n tlahua'yā'tit a'ktu' milacanca'n! Hui'xina'n hua'chi tī xmān makche'kē' vaso ē pulātu. Masqui tasu'yu tzeya chī'xcuhuī'n hui'xina'n, já tze mintalacapāstacni'ca'n. Hui'xina'n tampi'lhīni'nā'tit ē ka'lhāna'nā'tit. 26 Hui'xina'n fariseos lakatzī'nī'n, pūla napūche'kē'yā'tit pulātu ē chuntza' nā namakche'kē'yā'tit ixmacni'.

27 'Nalīpuhuanā'tit hui'xina'n fariseos ē xamākelhtahua'kē'ni'nī'n līmāpa'ksīn. ¡Hui'xina'n tlahua'yā'tit a'ktu' milacanca'n! Hui'xina'n hua'chi pūta'cnūn tū cālitzo'kcanī't kextaj. Stala'nka' ē tzehuanī't tatasu'yu ē na ixpūchakāncā'n pō'ktu ixlucutca'n nīni'n ē tū já tze. 28 Nā chuntza' hui'xina'n. Na ixlacatīnca'n tachi'xcuhuī't tasu'yūyā'tit palh

tze hui'xina'n masqui jā tze mintalacapāstacni'ca'n. Chuntza' hui'xina'n pō'ktu quilhtamacuj a'kskāhuī'ninā'tit.

²⁹ 'Nalīpuhuanā'tit hui'xina'n fariseos ē xamākelhtahua'kē'ni'nī'n līmāpa'ksīn. ¡Hui'xina'n tlahua'yā'tit a'ktu' milacanca'n! Hui'xina'n cācāxtlahua'yā'tit ixa'cchicca'n a'kchihuīna'nī'n ē cācāxuiī'yā'tit ixpūta'cnūnca'n nīnī'n tī tzeya chi'xcuhū'n ixtahuanī't. ³⁰ Hua'nā'tit: “Palh quina'n xa'ictahui'lauj cahuālh a'cxni' ixtahui'lāna'lh quixū'nāpapna'ca'n, quina'n jā xa'icticāmaktāyauj a'cxni' tamaknīlh a'kchihuīna'nī'n.” ³¹ Ū'tza' lītasu'yuyā'tit hui'xina'n ixnatā'natna'ca'n tī tamaknīlh a'kchihuīna'nī'n. ³² Catlahua'tit huā'mā' tū xlaca'n talitzuculh ē jāla tatlahuakō'lh. Ū'tza' nalītasu'yu tū hui'xina'n tlahuacu'tunā'tit.

³³ 'Hui'xina'n hua'chi lūhua' tū tzēhuanī't tasu'yu ē ka'lhī tū laknīcan. ¿Chī nalī'a'kapūtaxtu'yā'tit nac pūpātīn? ³⁴ Chuntza' na'iccāmacamini'yān a'kchihuīna'nī'n ē chi'xcuhū'n tī taca'tzī ē mākelhtahua'kē'ni'nī'n. Makapitzīn nacāmaknī'yā'tit ē nacāxtokohua'ca'yā'tit. Á'makapitzīn nacākēsno kā'tit na mintemploca'n ē nacāputzastālani'yā'tit a'katunu' cā'lacchicni'. ³⁵ Nalī'pinā'tit cuenta ixpālacata xlaca'n. Maknīcanī't Zacarías tī ixka'hua'cha Berequías ixuanī't. Maknīcanī't na ixtanquilhtīn nac templo ē na ixlacatzuna'j pūmacamāstā'n. Hui'xina'n nalī'pinā'tit cuenta ixpālacata ixlīpō'ktuca'n xatze chi'xcuhū'n tī cāmaknīca. Tī pūla maknīca ū'tza' Abel tī jā tlhualh tū jā tze ē hui'xina'n lī'pinā'tit cuenta hasta a'cxni' maknīcanī't Zacarías. Nalī'pinā'tit cuenta ixpālacata hui'xina'n tlahua'yā'tit hua'chi chī tatlahualh xlaca'n tī tamaknīlh. ³⁶ Ixlīcāna' tū iccāhuaniyān. Hui'xina'n tī hui'lā'na'ntit chuhua'j nalī'pinā'tit cuenta ixpālacata ixlīpō'ktuca'n xlaca'n tī cāmaknīcanī't —huanli Jesús.

Jesús cālakcalhuanli xalanī'n nac Jerusalén

Lc. 13:34-35

³⁷ Jesús cāhuanipālh:

—¡Iccālakalhu'manān hui'xina'n xalanī'n nac Jerusalén! Hui'xina'n cāmaknī'yā'tit a'kchihuīna'nī'n ē cācucta'la'yā'tit ixlacscujnī'n Dios tī cāmacamini'yān. Maklhūhua' xa'iccāmākēstokcu'tunān na'iccāmaktaka'lhān hua'chi xatzi' caxli cālīmātzē'ka ixpeken ixlacstīn. Hui'xina'n jā lacasqui'ntit. ³⁸ Calaktzī'ntit hui'xina'n chī Dios makxteklitza' minchicca'n ē ixa'cstuca'n natatāya. ³⁹ Nā iccāhuaniyān jātza' quintilālaktzī'uj hasta a'cxni' namin quilhtamacuj a'cxni' nahua'nā'tit: “Sicua'lanātlahuacanī't tī mimā'lh ē ka'lhī ixlītlī'hui'qui ē ixlīmāpa'ksīn Dios” —huanli Jesús.

24

Jesús huanli nalactlahuacan xaka'tla' templo

Mr. 13:1-2; Lc. 21:5-6

¹ Jesús taxtulh nac templo. Ixa'mā'lh ā'lacatin a'cxni' talaktalacatzuna'jīlh ī'scujnu'nī'n. Xlaca'n tatzuculh tahuani cuenta ixtlahualh chī ixyāhuacanī't templo. ² Jesús cāhuanilh:

—Calaktzī'ntit ixlīpō'ktu huā'mā' tū ixlā' templo. Ixlīcāna' tū iccāhuaniyān. Namin a'ktin quilhtamacuj a'cxni' nūn a'ktin chihuix catilākēlhtahū'lh. Ixlīpō'ktu nalacalakō'.

Tū nalīca'tzīcan chī nalakspūta cā'quilhtamacuj

Mr. 13:23-23; Lc. 21:7-24; 17:22-24

³ Jesús ē ī'scujnu'nī'n ta'alh nac sipej jā huanican Olivos. A'cxni' Jesús ixuī'lacha', talaka'lh ī'scujnu'nī'n ē tzē'k tahuaniilh:

—Quina'n iclacasqui'nāuj naquilāhuaniyāuj jā'cxni' na'a'kspula tzamā'. ĩChī na'iclicā'tziyāuj palh hui'x palaj nata'mpala'ya' ē nalaksputa cā'quilhtamacuj?

⁴ Jesús cākelhtilh:

—Cuenta catlahua'tit jā tī chā'tin nacā'a'kskāhuī'yān. ⁵ Lhūhua' chi'xcu'huī'n natahuan taka'lhī quilimāpa'ksin. Chā'tunu' natahuan: “Quit Cristo tī Dios lacsacni't”, ē chuntza' līlhūhua' nacā'a'kskāhuī'can. ⁶ Nakexpa'tā'tit chī sā'nān jā lacatzuna'j lamā'lh guerra ē nacātamāca'tzīnīyān chī lamā'cha' guerra makat. Jā catijicua'ntit; chuntza' pūla na'a'kspula. Jāna'j ixli'a'ksputni'. ⁷ Chā'tin puxcu' ixtā'lāquiclhaktzi' nahuan ā'chā'tin ē chā'tin māpa'ksīni' naskāhuī'cu'tun ā'chā'tin. Na'a'nān tatzī'ncstat ē ta'jatāt ē natachiqui tī'ya't. Nā calhāxcu'huālh nala nac cā'quilhtamacuj. ⁸ Ixlipō'ktu huā'mā' xmān ixlītzucuni'cus chī napātīni'ncan.

⁹ 'Nacātamacamaxquī'yān nacātamakapātīnīnān. Nacātamaknīyān ē ixlipō'ktuca'n tachi'xcu'huī't calhāxcu'huālh nac cā'quilhtamacuj nacātaquiclhaktzi'nān ē xmān quimpālacata. ¹⁰ A'cxni' namin tzamā' cā'quilhtamacuj, lhūhua' natataxtutāya na ixtej Dios ē natalāquiclhaktzi'n ē natalāmacamāstā'. ¹¹ Lhūhua' a'kchihuīna'nī'n natatahui'la tī nata'a'kskāhuī'nin. Natahuan talīchihuīna'n tū ixla' Dios ē nata'a'kskāhuī' lhūhua' tachi'xcu'huī't. ¹² Tū jā tze nata'a'kahuani calhāxcu'huālh ē ū'tza' jātza' catitalālipāxquī'lh lhūhua' tachi'xcu'huī't. ¹³ Tī jā catitaxtutāyalh na ixtej Dios ē chuntza' natatachoko hasta a'cxni' nalaksputa, xlaca'n nacāmakapūtāxtūcan. ¹⁴ Xatze tachihuīn ixpālacata chī nala jā Dios namāpa'ksīni'nkō', ū'tza' huā'mā' nalī'a'kchihuīna'ncan calhāxcu'huālh nac cā'quilhtamacuj ē ixlipō'ktuca'n xalanī'n nac cā'quilhtamacuj natakexmata. Ā'līstān a'cxni' nalaksputa.

¹⁵ 'A'kchihuīna' Daniel tzo'kli ixpālacata chī nalactlahuacan jā sicua'lanātlahuacani't ē chī nayāhuacan a'ntza' tū jā tze. (Quit tī ictzo'kmā'lh huā'mā', quit iccāhuaniyān hui'xina'n tī kelhtahua'kapā'na'ntit cuenta catlahua'tit.) ¹⁶ A'cxni' nalaktzi'nā'tit tzamā', a'cxni' iclacasqui'nca natatzā'la nata'a'n hasta nac sipej xlaca'n tī tahuī'lāna'lh nac estado Judea. ¹⁷ Huā'mā' quilhtamacuj a'cxni' natayujā tī tahuī'lāna'lh na ixa'kstīn ixchicca'n, jā catitatanūlh nac chic natamāxtu catūhuālh tū ixlaca'n. ¹⁸ Tī tascujmā'nalh na ixcā'tacuxtuca'n, jā catitataspi'tli na ixchicca'n natalē'n ixlu'xu'ca'n. ¹⁹ Tzamā' quilhtamacuj koxa titala puscan tī taka'lhīni'n o tī tamātzī'quī'nincus. ²⁰ Casqui'ni'tit Dios jā iclacasqui'nca natzā'la'yā'tit a'cxni' lonknu'n ē nūn quilhtamacuj tū pūjaxcan. ²¹ Napātīni'ncan a'cxni' nala huā'mā'. Hasta a'cxni' tzuculh cā'quilhtamacuj, jā maktin pātīni'ncani't chī napātīni'ncan tzamā' quilhtamacuj. Jā maktin catilalh ixtā'chuntza' ā'līstān. ²² Dios cālakalhu'man xlaca'n tī cālacsacni't ē namāmacsti'na'jī tzamā' quilhtamacuj. Palh Dios jā ixtimāmacsti'na'jīlh, jā ixta'a'kapūtāxtulh nūn chā'tin.

²³ 'A'cxni' namin tzamā' tapātīn ē palh catīhuālh ixcāhuanin: “Chā cala'ktzi'ntit. Huā'tzā' huī'lh Cristo tī Dios macamini't”, jā cati'a'ka'ī'tit. Palh catīhuālh ixcāhuanin: “Chā cala'ktzi'ntit. A'ntza' huī'lacha”, jā cati'a'ka'ī'tit. ²⁴ Natamin lhūhua' tī nata'a'kskāhuī'nin ē makapitzīn natahuan: “Quit Cristo.” Ā'makapitzīn natahuan: “Quina'n ixa'kchihuīna'nī'n Dios.” Xlaca'n nā natatlahua lī'a'cnīn nata'a'kskāhuī'cu'tun xlaca'n tī Dios cālacsacli. Jāla catita'a'kskāhuī'lh tī

Dios cālacsacli masqui nacā'a'kskāhuī'can ā'makapitzīn. ²⁵ Iccāhuanintza' huā'mā' ixpālacata jā nacāta'a'kskāhuī'yān. ²⁶ Chuntza' palh nacātahuaniyān: “Cala'ktzī'ntit. A'ntza' hui'lh Cristo nac cā'tzaya'nca ti'ya't”, jā capintit. Palh nacātahuaniyān: “Cala'ktzī'ntit. A'tzā' hui'lh nac cuarto”, jā ca'a'ka'ī'tit. ²⁷ A'cxni' quit na'icmimpala, nala hua'chī makli'pit tū māxkakēkō' nac a'kapūn hasta jā tā'cxtu ē hasta jā tā'cnū chi'chīni'. Quit Chi'xcu' xala' Tālmā'n. ²⁸ Calhāxcuhuālh naca'tzīcan a'cxni' na'icmin chuntza' chī chū'ni' taca'tzī jā mā'lh catūhuālh tū nīni't —huanli Jesús.

Chī namimpala Chi'xcu' xala' Tālmā'n

Mr. 13:24-37; Lc. 21:25-33; 17:26-30, 34-36

²⁹ Jesús cāhuanipālh:

—Xmān ca'a'kspulakō'lh huā'mā' tapātīn, ē chi'chīni' ē mālhcuyu' jā catitamāxkakēni'lh. Sta'cu nataminācha' nac a'kapūn ē hasta a'kapūn natachiqui. ³⁰ Nalaktzī'ncan nac a'kapūn a'ktin līmāsu'yun tū quila' quit Chi'xcu' xala' Tālmā'n. Xalanī'n ixlīpō'ktuca'n tzamā' cā'lacchicni' huā'tzā' nac cā'quilhtamacuj, xlaca'n natacalhuan. Ē naquintalaktzī'n quit Chi'xcu' xala' Tālmā'n chī na'ictaxtu nac a'kapūn ē na'icpūmin poklhu'. Na'icka'lhī lhūhua' lītlī'hui'qui ē tzēhuanī't na'icxkaka. ³¹ A'cxni' namacasā'nan liskoli', na'iccāmacamin quīnāngeles ē natamākēstoka tī cālacsaccanī't. Natamin tī cālacsaccanī't xalanī'n calhāxcuhuālh nac cā'quilhtamacuj.

³² 'Camaksca'ttit xaqui'hui' higo: A'cxni' tza'la'nka' ixpeken ē a'kapumā'lh xapa'lhma', hui'xina'n ca'tzīyā'tit talacatzuna'jīmā'lh'tza' a'cxni' nalhcācnan. ³³ Chuntza' a'cxni' na'a'kspula ixlīpō'ktu huā'mā' tū iccāhuaniyān, naca'tzīyā'tit talacatzuna'jīmā'lh'tza' a'cxni' nasputa cā'quilhtamacuj. Talacatzuna'jīmā'lh'tza' hua'chi a'cxni' chā'tin tī ka'lhīmā'ca ē yālh'tza' na ixtanquilhtīn mākelhcha. ³⁴ Ixlīcāna' tū iccāhuaniyān. Xlaca'n tī tahui'lāna'lhcus jā catitanīlh hasta a'cxni' na'a'kspula ixlīpō'ktu huā'mā' tū iccāhuanin. ³⁵ Masqui nasputa a'kapūn ē nasputa ti'ya't, jā maktin catisputli quintachihuīn; nakentaxtukō'.

³⁶ 'Nūn tī ca'tzī jā'cxni' namin huā'mā' quilhtamacuj ē huā'mā' hora; nūn āngeles xalanī'n nac a'kapūn jā taca'tzī. Nā ī'Ska'ta' Dios jā ca'tzī. Xmān Dios xaTāta' ca'tzī jā'cxni' ixlīcāna' na'a'kspula.

³⁷ 'Chuntza' chī a'kspulalh a'cxni' ixu'lh Noé, nā chuntza' na'a'kspula a'cxni' namin Chi'xcu' xala' Tālmā'n. ³⁸ A'cxni' jāna'j ixā'min lakua xcān, tachi'xcuhuī't ixtahuā'yamā'nalh ē ixtako'tnumā'nalh. Ixtatamakaxtoka ē ixtamāstā' ixtzu'ma'janca'n natatamakaxtoka hasta a'cxni' Noé tanūlh nac arca. Jā ixtapuhuan palh namin lakua xcān, ³⁹ ē jā cuenta tatlahualh hasta a'cxni' mīlh xcān ē tamuxtukō'lh. Chuntza' nala a'cxni' namin Chi'xcu' xala' Tālmā'n. ⁴⁰ A'cxni' namin tzamā' quilhtamacuj, palh talamā'nalh chā'tu' chī'xcuhuī'n nac cā'tacuxtu, nalē'ncan chā'tin ē namakxtekcan ā'chā'tin. ⁴¹ Palh tatanūmā'nalh chā'tu' puscan tī tasquitimā'nalh, nalē'ncan chā'tin ē namakxtekcan ā'chā'tin.

⁴² 'Skalalh catahui'la'tit; jā ca'tzīyā'tit jā'cxni' namin miMāpa'ksīni'ca'n. ⁴³ Caca'tzītit huā'mā': Palh ixtēcu' chic ixca'tzīlh cahuālh tūyā hora cā'tzī'sni' ixchā'lh ka'lhāna', ixka'lhītīlh ē jā ixtilhtatalh ē jā ixmakxtekli natanū naka'lhāna' na ixchic. ⁴⁴ Nā chuntza' hui'xina'n tacāxni'j catahui'la'tit ixpālacata namin Chi'xcu' xala' Tālmā'n a'cxni' jā puhua'nā'tit —huanli Jesús.

Xatze tasācua' ē tī jā tzeyā tasācua'

Lc. 12:41-48

⁴⁵ Jesús cāhuanipālh:

—¿Chī hui'lh xatze tasācua' tī tzej kexmata? Xla' ū'tza' tī xatēcu' chic namacamaxquī'tāquī' ē xla' nacāmāhui' ixtā'tasācua'n a'cxni' nalacchā'n hora. ⁴⁶ Līpāxuhua tasācua' palh mākentaxtūmā'lh ixtascujūt a'cxni' nataspi'ta ixpatrón. ⁴⁷ Ixlicāna' tū iccāhuaniyān. Ixtēcu' chic namacamaxquī' huā'mā' tasācua' ixlīpō'ktu tū ka'lhī. ⁴⁸ Palh jā tze huā'mā' tasācua', xla' napuhuan natamakapalī ixpatrón. ⁴⁹ Chuntza' natzucu cālactucsa ā'makapitzīn tasācua'n ē nacātā'huā'yan ka'chīnī'n ē nacātā'ko'ta. ⁵⁰ Xamaktin nataspi'ta ixtēcu' chic. Namin a'ktin quilhtamacuj a'cxni' jā tzeyā tasācua' jā ka'lhīmā'lh ē jā ca'tzī. ⁵¹ Ixtēcu' chic palha' nacastigarlī tasācua' ē nacātā'pātīnī'n xlaca'n tī jā ta'a'ka'ī'. Ē tasācua' nacalhuan ē nalāxca ixtatzan —huanli Jesús.

25

Jesús līmāsu'yulh kelhacāuj tzu'ma'jan

¹ Jesús cāhuanipālh:

—A'cxni' na'icmimpala a'cxni' Dios natzucu namāpa'ksīkō' ixlīpō'ktu huā'tzā' nac cā'ti'ya'tna'. Chuntza' nala hua'chi a'cxni' kelhacāuj tzu'ma'jan ixta'a'mā'nalh jā natamakaxtokcan. Ixtalē'mā'nalh ixpūmāxkakēnca'n ē ta'a'lh taka'lhī squi'nīni'. ² Kelhaquitzis laskskalalhna' ixtahui'lāna'lh ē ā'kelhaquitzis jā chuntza' ixtahui'lāna'lh. ³ Tī jā laskskalalhna' xmān talē'lh ixpūmāxkakēnca'n ē jā talacapāstacli natalē'n macsti'na'j cās natamojō na ixpūmāxkakēnca'n. ⁴ Tī laskskalalhna', xlaca'n talē'lh ixpūmāxkakēnca'n ē nā talē'lh ā'macsti'na'j cās. ⁵ Tanajilh squi'nīni' ē ixlīpō'ktuca'n ixtalalaltatahui'lāna'lh ē ā'līstān talhtatalh. ⁶ Chī i'tāt tzi'sa takexmatli chī chā'tin ta'salh ē huanli: “jMimā'lh squi'nīni'; capintit lakapāxtokā'tit!” ⁷ Ixlīpō'ktuca'n tzu'ma'jan talakahuanli. Tatā'kaquī'lh ē tacāxtlahualh ixpūmāxkakēnca'n. ⁸ Palaj tunca kelhaquitzis tī jā talimilh cās tahuanilh ā'kelhaquitzis: “Caquilāmaxquī'uj macsti'na'j mincāscā'n. Tamixcu'tumā'nalh tzamā' quimpūmāxkakēnca'n.” ⁹ Tī laskskalalhna' takelhtilh: “E'ē, jā icticāmaxquī'n. Chuntza' jā quinticā'a'cchā'ni'n quina'n ē nūn hui'xina'n. Xatze capintit tamāhua'yā'tit jā stā'can.” ¹⁰ Līhuan kelhaquitzis ixta'a'nī't tatamāhua cās, chillh squi'nīni'. Tzu'ma'jan tī tacāxni'j ixtahui'lāna'lh tatā'tanūlh squi'nīni' nac chic ē mālacchahuaca. ¹¹ Ā'līstān tachā'lh ā'kelhaquitzis tzu'ma'jan ē tahuanli: “Māpa'ksīni', caquilāmāquī'ni'uj.” ¹² Xla' cākelhtilh: “Quit jā iccālakapasān.”

¹³ Jesús cāhuanilh:

—Skalalh catahui'la'tit ixpālacata jā ca'tzyā'tit tūyā hora ē tūyā quilhtamacuj na'icmimpala quit Chi'xcu' xala' Tālmā'n.

Jesús līmāsu'yulh tumīn tū māsacua'nīni'lh

¹⁴ Jesús cāhuanipālh:

—Chī nala jā Dios namāpa'ksīni'nkō', ū'tza' hua'chi chā'tin chi'xcu' tī ixa'mā'lh ā'lacatin. Cāmāta'satīnīni'lh ī'scujnu'nī'n ē cāmaxquī'lh ixtumīnca'n. ¹⁵ Chuntza' chī ixlīskalalhca'n chā'tunu', chuntza' maxquī'ca. A'kquitzis mil maxquī'ca chā'tin ē a'ktu' mil maxquī'ca ā'chā'tin ē ā'chā'tin a'ktin mil. Palaj tunca a'lh makat. ¹⁶ Tasācua' tī ixmaxquī'canī't a'kquitzis mil, xla' ixtamāhuana'mā'lh ē ī'stā'namā'lh ē chuntza' tlajalh ā'a'kquitzis

mil huampala. ¹⁷ Tī maktīni'lh a'ktu' mil, nā tlajapālh ā'a'ktu' mil. ¹⁸ Tī maktīni'lh a'ktin mil, xla' a'lh ē ponknu'lh ē mātze'kli ixtumīn ixpatrón.

¹⁹ 'Makās tamakapalīh ixtēcu'ca'n. A'cxni' taspi'tli, ixtlahuacu'tun ixuenta. ²⁰ Pūla lakmilh tī ixmaktīni'nī't a'kquitzis mil ē nā maxquī'lh ixpatrón ā'lakaquitzis mil tū ixtlajani't. Huanilh: “Quimpatrón, hui'x quimaxqui' a'kquitzis mil ē ā' iclīmimpala ā'a'kquitzis mil tū ictlajalh.” ²¹ Ixtēcu' huanilh: “Tze. Tzeya tasācua' hui'x. Tzej tla'hua' mintascujūt. Tzej līscujti huā'mā' tumīn, chuhua'j nalītahua'ca'ya' ē ā'chulā' na'icmaxquī'yān. Cata't ē naquintā'pāxuhua'ya'.”

²² 'Ā'listān lakmilh tasācua' tī ixmaktīni'nī't a'ktu' mil ē huanilh: “Quimpatrón, hui'x quimaxqui' a'ktu' mil ē ā' iclīmimpala ā'a'ktu' mil tū ictlajalh.” ²³ Ixtēcu' huanilh: “Tze. Tzeya tasācua' hui'x. Tzej tla'hua' mintascujūt. Tzej līscujti huā'mā' tumīn, chuhua'j nalītahua'ca'ya' ē ā'chulā' na'icmaxquī'yān. Cata't ē naquintā'pāxuhua'ya'.”

²⁴ 'Ā'listān lakmilh tasācua' tī ixmaktīni'nī't a'ktin mil. Xla' huanilh ixpatrón: “Quimpatrón, xa'icca'tzi hui'x scālājua. Hui'x ī'ya' jā jā hui'x cha'nī'ta ē cā'ya' jā jā hui'x mā'kahuanī'nī'ta. ²⁵ Ū'tza' iclījicua'ni'n ē quit icponknu'lh nac ti'ya't ē icmā'cnūlh mintumīn. Ā' iclīmin tū mila' ixuanī't.” ²⁶ Ixtēcu' kelhtīh: “Jā tzeya tasācua' hui'x. Lhqutit hui'x. Hui'x puhua'na' palh quit ic'tī jā jā iccha'nli ē iccā' jā jā quit icmā'kahuanīlh. ²⁷ Ū'tza' ixlīmā'nu' quintumīn nac banco ē a'cxni' xa'ictaspi'tli xa'icmaktīni'lh quintumīn ē ī'ska'ta'.” ²⁸ Cāhuanilh tī ixtayāna'ncha': “Camaktītīt a'ktin mil tū ka'lhī ē camaxquī'tit tī ka'lhī a'kcāuj mil.”

²⁹ Jesús cāhuanipālh:

—Ā'chulā' namaxquī'can tī ka'lhī ē naquītāxtūni'. Tī jā ka'lhī, namaktīcan macsti'na'j tū ixka'lhī. ³⁰ Huā'mā' tasācua' tī jā tze, catamaxtutit ē camacapintit jā cā'pucsua'. A'ntza' nacalhuan ē nalāxca ixtatzan.

Chī'xcu' xala' Tālh mā'n nacāputzāna'nī ixlīpō'ktuca'n xalanī'n nac cā'quilhtamacuj

³¹ Jesús chihuīna'mpālh:

—Quit Chī'xcu' xala' Tālh mā'n. A'cxni' na'ictanū quilīpuxcu', quīnāngeles naquintalītamacsti'li'. Quit na'ictahui'la na quimpūtahui'lh jā na'iccāputzāna'nī ē na'icmāpa'ksīni'n. ³² Tachi'xcuhui't xalanī'n calhāxcuhuālh nac cā'quilhtamacuj natatalacxtimī na quilacatīn. Quit na'iccāmāpitzī chī pastor cāmāpitzī purecu' ē chivu. ³³ Na'iccāhui'li purecu' na quimpekxtūcāna'j ē na'iccāhui'li chivu na quimpekxtūxquī. ³⁴ Quit Puxcu' na'iccāhuani tī tahui'lāna'lh na quimpekxtūcāna'j: “Cata'ntit hui'xina'n. Quīntāta' Dios cāsīcua'lanātlahuani'ta'n. Camaktītīt līmāpa'ksīn tū milaca'n nahuan. Cāxtlahuacani'ttza' mimpālacataca'n a'cxni' Dios tlhualh cā'quilhtamacuj. ³⁵ Dios cāsīcua'lanātlahuani'ta'n. Hui'xina'n quilāmāhuī'uj a'cxni' quit xa'ictzi'nca. Hui'xina'n quilātā'hua'uj mixcāncan a'cxni' quit xa'ickelhpūtīmā'lh. Chuntza' chī xamini' quit ē quilāmānūj na minchicca'n. ³⁶ Jātza' tze ixuanī't quilū'xu' ē hui'xina'n quilāmaxquī'uj xasāsti'. Xa'icta'jatatla ē quilāmaktāyauj. Tachi'n na'icuanī't ē quilālaxpaxialhna'uj.” Chuntza' na'iccāhuani. ³⁷ Tī lacte natahuan: “Māpa'ksīni', j jā'cxni' iccālaktzī'n a'cxni' ixtzi'nca' ē iccāmāhuī'n? j jā'cxni' iccātā'hua'n xcān a'cxni' ixkelhpūtiya'? ³⁸ j jā'cxni' iccāmānūn na quinchicca'n a'cxni' ixlatlā'hua'na' hua'chi

xamini'? ¿Jā'cxni' iccāmaxquī'n milu'xu'? ³⁹ ¿Jā'cxni' iccāmaktāyan a'cxni' ixta'jatatlaya' o tachi'n ixua'nī'ta'?"

⁴⁰ 'Quit tzamā' Puxcu' na'iccākelhti: "Ixlicāna' tū iccāhuaniyān. Catūhuālh tū tlahua'nī'tit chā'tin quintā'timīn, masqui ā'chulā' xastancu xla', ū'tza' hua'chi quit quilātlahuani'uj."

⁴¹ 'Quit tzamā' Puxcu' na'iccāhuani tī tahui'lāna'lh na quimpekxtūxui: "Catapānū'tit. Hui'xina'n nacātamakapātīnīnān. Capintit jā jā mixa macscut. Capintit jā cāxtlahuacani't expālacata skāhuī'ni' ē ixmaktāyana'nī'n.

⁴² Hui'xina'n jā quilāmāhuī'uj a'cxni' quit xa'ictzi'ncsa. Ē jā quilātā'hua'uj mixcāncan'a a'cxni' xa'ickelhpūtī. ⁴³ Quit hua'chi xamini' xa'iclatlā'huan ē hui'xina'n jā quilāmānūj na minchicca'n. Jātza' tze ixuanī't quilu'xu' ē jā quilāmaxquī'uj xasāsti'. Xa'icta'jatlatla ē tachi'n xa'icuanī't. Hui'xina'n jā quilālakpaxialhna'uj. Ū'tza' nacātālīmakapātīnīnān." Chuntza' na'iccāhuani.

⁴⁴ Xlaca'n natahuan: "Māpa'ksīni', ¿jā'cxni' iccālaktzī'n a'cxni' ixtzi'ncsa', o ixkelhpūtīya', o hua'chi xamini' ē quina'n jā iccāmaktāyan? ¿Jā'cxni' iccālaktzī'n a'cxni' jātza' tze ixuanī't milu'xu' o ixta'jatatlaya' o tachi'n ixua'nī'ta' ē quina'n jā iccāmaktāyan?"

⁴⁵ 'Quit tzamā' Puxcu' na'iccākelhti: "Ixlicāna' tū iccāhuaniyān. Catūhuālh tū jā tlahua'nī'tit chā'tin quintā'timīn, masqui ā'chulā' xastancu xla', chuntza' hua'chi jā quit quilātlahuani'uj."

⁴⁶ Jesús cāhuanipālh:

—Palaj tunca tzamā' tī jā lactze nata'a'n nac pūpātīn pō'ktu quilhtamacuj ē tī lactze nataka'lhī ixlamatatca'n tū jā catīlakspuflī.

26

Talīchihuīna'nli natachi'pa Jesús

Mr. 14:1-2; Lc. 22:1-2; Jn. 11:45-53

¹ A'cxni' Jesús cāhuanikō'lh huā'mā', cāhuanilh ī'scujnu'nī'n:

² —Hui'xina'n ca'tzīyā'tittza' sputacus a'ktu' quilhtamacuj a'cxni' nala cā'tani' tū huanican pascua. Quit Chi'xcu' xala' Tālmā'n. Iccāhuaniyān naquimacamāstā'can naquixtokohua'ca'can —huanli Jesús.

³ Xanapuxcu'nu' pālejni' ē xamākelhtahua'kē'ni'nī'n līmāpa'ksīn ē xanapuxcu'nu' israelitas, xlaca'n tatakēstokli na ixtanquilhtīn ixpalacio Caifás. Xla' ixlicāna' tī xapuxcu' pālej ixuanī't. ⁴ A'ntza' tachi-huīna'nli chī natalī'a'kskāhuī'nin ē natachi'pa Jesús ē chuntza' natalīmaknī.

⁵ Ixtalāhuani:

—Palh natlahuayāuj catūhuālh lihuan lamā'lh cā'tani', tachi'xcu'huī't natatā'kaquī'.

Chā'tin puscāt līcuctlahualh aceite Jesús

Mr. 14:3-9; Jn. 12:1-8

⁶ Jesús ixuī'lh nac Betania na ixchic Simón. Huā'mā' Simón ixmasnī'mā'lh ixquinīt ē ixtzeyani'ttza'. ⁷ Chā'tin puscāt laktalacatzuna'jīlh Jesús. Ixlē'mā'lh pātin lameti tū ixlitzuma aceite tū tapalaxla' ē mu'csu ixuanī't. Lihuan Jesús ixuā'yamā'lh, puscāt līcuctlahualh aceite. ⁸ A'cxni' scujnu'nī'n talaktzī'lh tū tlahualh, tasītzi'lh ē tatzuculh talāhuani:

—¿Tū expālacata pāxcat līlāh huā'mā' aceite? ⁹ Tzē ī'stā'ca expālacata tapalaxla' ē tumīn tzē iccāmaxquī'ca xcamanīnī'n.

¹⁰ Jesús ixca'tzī tū ixtalīchihuīna'mā'nālh ē cāhuanilh:

—¿Tū expālacata jicsmāhuī'yā'tit huā'mā' puscāt? Quintlahuani'lh tū tze. ¹¹ Pō'ktu quilhtamacuj na'a'nan xcamanīnī'n na milacpu'na'i'tātca'n;

quit jā pō'ktu quilhtamacuj na'iccātā'tahui'layān. ¹² Chuntza' chī huā'yālh puscāt quiliuctlahualh huā'mā' aceite, ū'tza' hua'chi ixquincāxui'lilh naquimā'cnūcan. ¹³ Ixlīcāna' tū iccāhuaniyān. Calhāxcuhuālh nac cā'quilhtamacuj jā namāca'tzīnīnī'ncan xatze tachihuīn ixla' Cristo, a'ntza' nahanucan tū tlhualh huā'mā' puscāt. Ū'tza' ixlīpō'ktuca'n natalīlacapāstaca xla'.

Judas cāhuanilh chī namacamāstā' Jesús

Mr. 14:10-11; Lc. 22:3-6

¹⁴ Chā'tin chī ixlīkelhacāujtu' scujnu'nī'n xla' ixuanican Judas Iscariote. Xla' a'lh cātā'chihuīna'n xanapuxcu'nu' pālejni' ¹⁵ ē cāhuanilh:

—¿Chī huanī't naquilāxokoyāuj palh na'iccāmacamaxquī'yān Jesús?

Xlaca'n talīxokolh pu'xamacāuj xaplata tumīn ¹⁶ ē a'cxni' Judas tzuculh putza chī tzē nacālīmacamaxquī' Jesús.

Jesús cātā'huā'yālh scujnu'nī'n

Mr. 14:12-25; Lc. 22:7-23; Jn. 13:21-30; 1 Co. 11:23-26

¹⁷ Milh quilhtamacuj tū ixlītzucuni' cā'tani' tū huanican pascua a'cxni' hua'can pāntzīn tū jā lītlahuacani't levadura. Huā'mā' quilhtamacuj scujnu'nī'n talaktalacatzuna'jīlh Jesús ē takelhasqui'nīlh:

—¿Jāchu lacasqui'na' na'iccāxtlahuayāuj tū nahua'can cā'tani'?

¹⁸ Xla' cāhuanilh:

—Capintit nac cā'lacchicni' ē natanū'yā'tit na ixchic chā'tin chi'xcu' ē nahuaniyā'tit: “Mākelhtahua'kē'ni' huaniyān: Talacatzuna'jītza' tū na'icpūnī ē icua'cu'tun tū hua'can cā'tani' pascua na minchic. Na'iccātā'huā'yan quiscujnu'nī'n.”

¹⁹ Scujnu'nī'n ta'a'lh ē tatlahualh chī Jesús cāmāpa'ksīlh ē tacāxtlahualh līhua' xala' cā'tani'.

²⁰ A'cxni' ixtā'cnūmā'lhtza' chi'chini', Jesús ē kelhacāujtu' ī'scujnu'nī'n ixtahuā'yahui'lāna'lh nac mesa. ²¹ Līhuan ixtahuā'yamā'nalh, Jesús cāhuanilh: —Ixlīcāna' iccāhuaniyān, chā'tin chī hui'xina'n naquimacamāstā'.

²² Xlaca'n talīpuhuanli ē tatzuculh takelhasqui'nī chā'tunu':

—¿Ē quit, quiMāpa'ksīni'?

²³ Jesús cākelhtīlh:

—Ū'tza' tī quintā'pūhuā'yan pulātu, ū'tza' naquimacamāstā'. ²⁴ Quit Chi'xcu' xala' Tālh mā'n ē naquina'kspula chuntza' chī tatzokni' quimpālacata na ixtachihuīn Dios. Līlakalhu'mānat chi'xcu' tī naquimacamāstā'; nalīlipuhuan. Ā'chulā' tze ixpālacata xla' palh jā ixtīlacatuncuhuī'lh.

²⁵ Judas, ū'tza' tī namacamāstā', ē xla' huanilh:

—Mākelhtahua'kē'ni', ¿palhāsā' quit?

Jesús kelhtīlh:

—Chuntza' chī hua'nti.

²⁶ Līhuan ixtahuā'yamā'nalh, Jesús tayalh pāntzīn ē maxquī'lh tapāxcatca'tzīn Dios. A'cxni' che'kelh, cāmaxquī'lh ī'scujnu'nī'n ē cāhuanilh:

—Cahua'tit. Ū'tza' huā'mā' quimacni'.

²⁷ Palaj tunca tayalh vaso ē maxquī'lh tapāxcatca'tzīn Dios. Macasti'n cāmaxquī'lh xlaca'n ē cāhuanilh:

—Chā'tunu' hui'xina'n cahua'tit macasti'n. ²⁸ Ū'tza' huā'mā' quinka'lhni'. Ū'tza' tū līcāxtlahuaca xasāsti' talacāxtlahuan chī Dios nacālīmakapūtaxtū tachi'xcuhuī't. Quinka'lhni' tū na'icmaka'n ū'tza' nacālīmātzā'nkēna'ni'can ixcentaca'n lhūhua' tachi'xcuhuī't.

²⁹ Iccāhuaniyān jā ictihua'lh xaxcān uva hasta a'cxni' na'iccātā'hua'yān xtumtza' xaxcān uva xasāsti'tza'. Na'iccātā'hua'yān a'ntza' jā namāpa'ksīni'nkō' quinTāta' Dios ē ixlīpō'ktu catūhuālh xasāsti'.

Jesús huanli Pedro nakelhtatzē'ka

Mr. 14:26-31; Lc. 22:31-34; Jn. 13:36-38

³⁰ A'cxni' ixtapixtlī'nī't a'ktin himno, tataxtulh ē ta'a'lh nac sipej jā huanican Olivos. ³¹ Jesús cāhuanilh:

—Huā'mā' tzi'sni' milīpō'ktuca'n naquilā'a'kxtekmaka'nāuj ixpālacata tū naquina'kspula. Chuntza' tatzō'kni' na ixtachīhuīn Dios: “Na'icmaknī pastor ē nata'a'kahuanikō' purecu'”, tatzō'kni'. ³² A'cxni' naquimālacastālancuanīcan, xapūla na'ica'n quit nac estado Galilea. A'ntza' nalāpāxtokāuj.

³³ Pedro huanilh:

—Masqui ixlīpō'ktuca'n ā'makapitzīn nata'a'kxtekmaka'nān, quit jā mak-tin ictimakxteknī'.

³⁴ Jesús huanilh:

—Ixlicāna' tū icuaniyān. Huā'mā' tzi'sni' a'cxni' jāna'j ta'sa puyux, hui'x naquinkelhtatzē'ka maktu'tun.

³⁵ Pedro huanilh:

—Masqui naquintā'maknīca'na', quit jā ictikelhtatzē'kni'.

Ixlīpō'ktuca'n ā'makapitzīn chuntza' tahananli.

Jesús orarlīlh jā huanican Getsemaní

Mr. 14:32-42; Lc. 22:39-46

³⁶ Jesús ē ī'scujnu'nī'n tachā'lh jā huanican Getsemaní. Xla' cāhuanilh:

—Catahui'la'tit hui'xina'n huā'tzā' lihuan quit na'ica'n na'icorarlīni' Dios a'jnanu'.

³⁷ Cālē'lh lacapunchuna'j Pedro ē chā'tu' ixka'hua'chan Zebedeo ē tzuculh līpuhuan ē ixa'ktuyumā'lh. ³⁸ Cāhuanilh:

—Iclīpuhuan hasta tzē na'iclaknī quintalīpuhuāt. Catachokotit huā'tzā' ē calātā'līpuhuanui. Jā calhtatit.

³⁹ Jesús a'lh lacapunchuna'j ē tatzokostalh nac ti'ya't ē squi'ni'lh Dios ē huanilh:

—QuinTāta', palh tzē na'ica'kapūtaxtu tzamā' tū na'icpātīni'n, camakxtekti chuntza' nala. Masqui na'icpātīni'n, calalh tū hui'x lacasqui'na' ē jā calalh tū quit iclacasqui'n.

⁴⁰ Mimpālh jā ixcāmakxteknī't ī'scujnu'nī'n ē cālakhilh xlaca'n ixtalhtatahui'lāna'lh. Huanilh Pedro:

—¿Ē minkelhatu'tunca'n jāla tāyani'tit mintalhtataca'n nūn a'ktin hora?

⁴¹ Calakahuantahui'la'tit ē casqui'ni'tit Dios jā nacāta'a'kskāhuī'yān a'cxni' nacātalilaktzī'ncu'tunān. Ixlicāna' milīstacna'ca'n tatlahuacu'tun xatze ē mimacni'ca'n jā taka'lhī lītlī'hui'qui —cāhuanilh.

⁴² Ixlimaktu' Jesús a'lh ē squi'ni'lh Dios chuntza':

—QuinTāta', palh ixlacasqui'nca na'icpātīni'n ē nakentaxtu chī mintalacasqui'nīn, chuntza' calalh.

⁴³ Palaj tunca taspī'tpālh jā ixcāmakxteknī't ī'scujnu'nī'n ē cālakhimpālh ē ixtalhtatamā'nampālh. Jāla tatāyani'lh ixtalhtataca'n. ⁴⁴ Cāmakxtekpālh ē ixlimaktu'tun a'lh ē squi'ni'lh Dios. Chu chuntza' huanipālh chī ixuanī't xapūla. ⁴⁵ Taspī'tpālh jā cāmakxteklī scujnu'nī'n ē cāhuanilh:

—¿Ē lhtatapā'na'ntitcus ē jaxpā'na'ntitcus? Chilhtza' hora tū

līlhcānancanī't. Quit Chī'xcu' xala' Tālmā'n ē naquimacamāstā'can na

ixmacanca'n tī jā tzeya chi'xcuui'n. ⁴⁶ Catāya'tit ē ca'a'ujtza; mimā'lh'tza' tī naquimacamāstā'.

Chī'lē'nca Jesús

Mr. 14:43-50; Lc. 22:47-53; Jn. 18:2-11

⁴⁷ Ixcātā'chihuina'mā'lh'cus Jesús a'cxni' chā'lh Judas. Xla' chā'tin ixlīkelhacāujtu' i'scujnu'nī'n ixuanī't. Tatā'chā'lh lhūhua' tachi'xcuui't ē ixtalē'n ixmachītaca'n ē qui'hui'. Tamacaminini'lh xanapuxcu'nu' pālejni' ē xanapuxcu'nu' israelitas. ⁴⁸ Judas ū'tza' tī ixmacamāstā'lh ē xla' ixcāhuanini'ttza' chī natalīlakapasa tīchu Jesús. Ixcāhuanini't:

—Na'iclacamu'su chā'tin; ē xla' ū'tza' Jesús. Nachi'payā'tit.

⁴⁹ A'cxni' chilh Judas, laktalacatzuna'jīlh Jesús ē huanilh:

—Lakatzī'suanti', Mākelhtahua'kē'ni'.

Lacamu'sulh. ⁵⁰ Jesús kelhtīlh:

—Amigo, ¿ē tū ixpālacata ta'mpā't?

Tachi'xcuui't tī tatā'milh Judas talaktalacatzuna'jīlh Jesús ē tachi'palh natalē'n.

⁵¹ Palaj tunca chā'tin tī ixtā'minī't Jesús, māxtulh ixmachīta ē mātākāhuī'lh ixtasācua' xapuxcu' pālej ē a'kacā'yujulh ixa'ka'xko'lh. ⁵² Jesús huanilh:

—Camānū'pala mimachīta na ixpūtanū. Tī nalālītucsa ixmachīta, nā ū'tza' nalīmaknīcan xla'. ⁵³ ¿Ē jā ca'tziya' quit tzē na'icsqui'ni' quinTāta' Dios caquimaktāyalh ē xla' xamaktīn naquimacaminī' a'kcāujtu' mil ángeles? ⁵⁴ Palh xa'ictlahualh cahuālh chuntza', ¿chī nalīmākentaxtūcan tū huan na ixtachihuīn Dios jā tatzo'kni' ixlacasqui'nca na'a'kspula chuntza' chī a'kspulamā'lh?

⁵⁵ Jesús cāhuanilh tachi'xcuui't:

—¿Tū ixpālacata līta'ntit mimachītaca'n ē minqui'hui'ca'n? Hua'chi chi'pacu'tunā'tit chā'tin ka'lhāna'. A'cxni' xa'iccātā'latlā'huanān lakaliyān nac templo, ¿tū ixpālacata jāla quilāchi'pauj a'cxni'? ⁵⁶ Ixlīpō'ktu huā'mā' tū a'kspulalh namākentaxtū tū tatzo'kli a'kchihuīna'nī'n na ixtachihuīn Dios —cāhuanilh.

Ixlīpō'ktuca'n i'scujnu'nī'n tatzā'lalh ē chuntza' talī'a'kxtekmaka'lh Jesús.

Jesús na ixlacatīnca'n māpa'ksīni'nī'n israelitas

Mr. 14:53-65; Lc. 22:54-55, 63-71; Jn. 18:12-14, 19-24

⁵⁷ Xlaca'n tī tachi'palh Jesús talē'lh na ixchic Caifás tī xapuxcu' pālej ixuanī't. A'ntza' ixtalaktakēstoknī't xamākelhtahua'kē'ni'nī'n līmāpa'ksīn ē xanapuxcu'nu' israelitas. ⁵⁸ Pedro lakamakāt stālani'lh ē chā'lh hasta ixtanquīlhtīn ixchic xapuxcu' pālej. Tanūlh na ixtanquīlhtīn chic ē cātā'tahuī'lh policías nalaktzī'n chī nalīputzāna'nīcan.

⁵⁹ Xanapuxcu'nu' pālejni' ē ixlīpō'ktuca'n xalaka'tla' māpa'ksīni'nī'n ixtaputzamā'nalh chī natalīmālacsu'yu Jesús ē natalīmāmaknīnīni'n. Ixtaputzamā'nalh catūhuālh masqui jā ixlīcāna' tū nalīmālacsu'yucan. ⁶⁰ Masqui lhūhua' chi'xcuui'n ixtalaka'n ē talīchihuīna'nli tū jā ixlīcāna' ixpālacata Jesús, jāla ixtamaclani' tū natalīmālacsu'yu. Ā'līstān tamīlh chā'tu' tī chu laxtim chī tachi'huīna'nli. ⁶¹ Xlaca'n tahuāni:

—Huā'mā' chi'xcu' huanli: “Quit tzē na'icmālakspūtūkō' xaka'tla' ixtemplo Dios ē ixlī'a'ktu'tun quilhtamacuj na'icyāhuapala.”

⁶² Xapuxcu' pālej tāyalh ē huanilh Jesús:

—Huā' tayāna'lh chā'tu' chi'xcuui'n tamālacsu'yumā'nān. ¿Ē jā tū catīcākelhti'?

⁶³ Jesús ca'cs tayah. Xapuxcu' pālej chihuīna'mpāl̄h ē huanilh:

—Dios tī lakahuan, ū'tza' kexmatān. Chuhua'j naquihuani'ya' tū ixlicāna'. Caquilāhuanij palh hui'x Cristo tī i'Ska'ta' Dios.

⁶⁴ Jesús kelhtilh:

—Jē, quit ū'tza' chuntza' chī hua'na'. Nā iccāhuaniyān huā'mā'. Chuhua'j hui'xina'n naquilālaktzī'nāuj quit Chi'xcu' xala' Tālh mā'n na'ictahui'la na ixpekxtūcāna'j Dios tī māpa'ksīni'mā'lh. Nā na'icminācha' nac a'kapūn xpu'nan poklhnu'.

⁶⁵ Xapuxcu' pālej ū'tza' lacxtī'tli ixlu'xu' tū ixlhakā'nī't ē chuntza' limāsu'yulh xla' ixsītzi' ē huanli:

—Huā'mā' chī'xcu' līmālakchā'ni'cu'tun Dios. Jātza' iclacasqui'nāuj ā'chā'tin naquincāhuanipalayān palh jā tze xla'. Hui'xina'n kexpa'tnī'ta'ntit chī mālakchā'ni'cu'tun Dios. ⁶⁶ ¿Chī puhua'nā'tit?

Tahualh:

—Ixlacasqui'nca nanī.

⁶⁷ Palaj tunca talakachojmanilh Jesús ē tatucslī. Ā'makapitzīn talacala'sli ⁶⁸ ē tahuanilh:

—Hui'x tī Cristo, calakapasti tīchu lacala'sni'.

Pedro kelhtatzē'kli Jesús

Mr. 14:66-72; Lc. 22:56-62; Jn. 18:15-18, 25-27

⁶⁹ Lihuan Pedro ixuī'lh nac tanquilhtin ē chā'tin tzu'majāt laktalacatzuna'jilh ē huanilh:

—Nā hui'x ixtā'latlā'hua'na' Jesús xala' nac Galilea.

⁷⁰ Pedro kelhtatzē'kli na ixlacatīnca'n ixlīpō'ktuca'n ē huanli:

—Jā icca'tzī tū huanicu'tuna'.

⁷¹ Pedro tatampūxtulh macsti'na'j ē ā'chā'tin huampala tzu'majāt lak-tzī'lh. Xla' cāhuanilh tī ixtayāna'ncha':

—Huā'mā' chī'xcu' nā ixtā'latlā'huan Jesús xala' nac Nazaret.

⁷² Pedro kelhtatzē'kpāl̄h ē lacatancs huanli:

—Quit jā iclakapasa huā'mā' chī'xcu'.

⁷³ Ixlika'tlā'tus xlaca'n tī ixtatā'layāna'lh talaktalacatzuna'jilh Pedro ē tahuanilh:

—Ixlicāna' hui'x chā'tin chī xlaca'n. Mintachihuīn ixtā'chuntza' tī xala' nac Galilea.

⁷⁴ Pedro tzucuca lakapalaca ixa'cstu ē palha' huanli:

—Dios naquimakapātīnīn palh jā ixlicāna' tū iccāhuanimā'n. Jā iclakapasa huā'mā' chī'xcu'.

Palaj tunca ta'salh puyux. ⁷⁵ Ū'tza' līmāpāstaquīlh Pedro chī Jesús ixuaninī't: “A'cxni' jāna'j ta'sa puyux, hui'x naquinkelhtatzē'ka maktu'tun.” Pedro taxtulh a'ntza' ē ixtalīpuhuāt tzuculh calhuan.

27

Macamaxquī'ca Jesús Pilato

Mr. 15:1; Lc. 23:1-2; Jn. 18:28-32

¹ A'cxni' xkakalh, ixlīpō'ktuca'n xanapuxcu'nu' pālejni' ē xanapuxcu'nu' israelitas talālītā'chihuīna'nli chī natalīmāknī Jesús. ² Tapekechī'lh ē talē'lh ē tamacamaxquī'lh Poncio Pilato tī gobernador ixuanī't.

Chī līnīlh Judas

³ Judas ū'tza' tī macamāstā'lh Jesús. A'cxni' Judas laktzī'lh chī māpa'ksīca namāmāknīnīnī'ncan Jesús, lipuhuanli ē xtum lacapāstacli ē cāmāspi'tnī'lh

pu'xamacāuj xaplata tumīn xanapuxcu'nu' pālejni' ē xanapuxcu'nu' israelitas, ⁴ ē cāhuanilh:

—Quit ictlahualh tū jā tze ixpālacata icmacamāstā'lh chi'xcu' tī jā tū ixlACLĕ'n.

Xlaca'n takelhtīni'lh:

—Huā'mā' jā quincuentaca'n. Cuenta catlahua' hui'x.

⁵ Judas a'lh nac templo ē tilhquītamacnūlh na ixpūchakān templo tumīn ē a'lh tā'kpīxchī' a'katin nac qui'huī'.

⁶ Xanapuxcu'nu' pālejni' tasacli tumīn ē talāhuanilh:

—Jāla namojōyāuj jā mojōcan tumīn tū mālacnūni'can Dios. Huā'mā' tumīn lixokocani't namāmaknīni'ncan chā'tin chi'xcu'.

⁷ Tachihuīna'nli ē taputzalh chī natalītamāhua pītzuna'j ti'ya't. Huā'mā' ti'ya't ixmāpācuhuīcan Ixti'ya't Alfarero ē a'ntza' ixcāmā'cnūcan makatīyātī'n. ⁸ Chuhua'j māpācuhuīcan Ti'ya't tū Ixtapalh Ka'lhni' ixpālacata lītamāhuaca tumīn tū ixlīxokocani't namāmaknīni'ncan chā'tin chi'xcu'. ⁹ Chuntza' mākentaxtūca huā'mā' tū huanli a'kchihuīna' Jeremías jā tzo'kli na ixtachihuīn Dios: “Cātayaca pu'xamacāuj tumīn ixla' plata (ū'tza' ixtapalh chā'tin chi'xcu' chuntza' chī tahualh makapitzīn israelitas). ¹⁰ Huā'mā' tumīn lītamāhuaca ixti'ya't Alfarero chuntza' chī quimāpa'ksilh Māpa'ksīni' Dios.”

Jesús na ixlaca'tīn Pilato

Mr. 15:2-5; Lc. 23:3-5; Jn. 18:33-38

¹¹ A'cxni' Jesús ixyālh na ixlaca'tīn gobernador Pilato, ē ū'tza' kelhasqui'nīlh Jesús:

—¿Ē hui'x ixPuxcu'ca'n israelitas?

Jesús huanilh:

—Chuntza' chī hua'nī'ta'.

¹² A'cxni' xanapuxcu'nu' pālejni' ē xanapuxcu'nu' israelitas ixtalīmālacsu'yu, Jesús jā tū kelhtīni'lh. ¹³ Pilato kelhasqui'nīpālh Jesús:

—¿Ē jā kexpa'ta' tū talīmālacsu'yuyān tachi'xcuhuī't?

¹⁴ Jesús jā tū kelhtīlh. Ū'tza' līlī'a'cnīlh gobernador.

Jesús līchihuīna'nca chī namaknīcan

Mr. 15:6-20; Lc. 23:13-25; Jn. 18:38-19:16

¹⁵ Ixa'nan a'ktin tahuī'lat ē a'cxni' ixlamā'lh cā'tani', gobernador ixmakxteka chā'tin tachi'n. Tachi'xcuhuī't ixtalacsaca tachi'n tī namakxtekan. ¹⁶ Ixtanūmā'lh chā'tin tachi'n tī iḡuanican Barrabás. Calhāxcuhuīalh ixlakapascan huā'mā' Barrabás. ¹⁷ A'cxni' ixtatalacxtimīni't tachi'xcuhuī't, Pilato cākelhasqui'nīlh:

—¿Tichūyā tachi'n lacasqui'nā'tit na'icmakxteka? ¿Ē na'icmakxteka Barrabás o na'icmakxteka Jesús tī māpācuhuīcan Cristo?

¹⁸ Chuntza' huanli Pilato ixpālacata xla' ca'tzīlh chī xanapuxcu'nu' pālejni' quiclh ixtalaktzi'n Jesús ē ū'tza' talīmacamāstā'lh.

¹⁹ Līhuan ixuī'lh Pilato jā ixtlahuacan justicia, ixpuscāt macā'ni'lh tachi-huīn ē huanilh: “Jā timaktanū'ya' ixpālacata huā'mā' tzeya chi'xcu'. Jā tze chī iclakahuā'aktzi'lh tzamā' chi'xcu' huā' kōtan tzī'sa.”

²⁰ Xanapuxcu'nu' pālejni' ē xanapuxcu'nu' israelitas ixtā'chihuīna'makasītzi'nī't tachi'xcuhuī't ē ū'tza' talīsqui'nli camakxteka Barrabás ē tahuani camaknīca Jesús. ²¹ Ā'maktin cātā'chihuīna'nli gobernador ē cākelhasqui'nīlh:

—¿Tichūyā tachi'n lacasqui'nā'tit na'icmakxteka? ¿Jesús o Barrabás?

Xlaca'n tahuani:

—Iclacasqui'nāuj Barrabás.

²² Pilato cākelhasqui'nīlh:

—¿Tūchu lacasqui'nā'tit na'ictlahuani' Jesús tū māpācuhuīcan Cristo?

Ixlīpō'ktuca'n takelhtīlh:

—jCaxtokohua'ca'ca!

²³ Pilato cāhuanīlh:

—¿Tū ixpālacata? ¿Tūchu tlahuanī't xla' tū jā tze?

Xlaca'n ā'chulā' tata'salh ē palha' tahuanihl:

—jCaxtokohua'ca'ca!

²⁴ A'cxni' Pilato cuenta tlahualh jāla ixcāmāko'xamixī ē ā'chulā' ix-tatā'kaqui'mā'nalē ē jāla cāskāhuī'lh, xla' squi'nli xcān. Na ixlacatinca'n tachi'xcu'huī't Pilato makacha'ka'lh ē cāhuanīlh:

—Quit jā iclē'n cuenta ixpālacata huā'mā' chi'xcu' ē chī nanī. Jā tū tlahuanī't tū jā tze. Hui'xina'n nalī'pinā'tit cuenta.

²⁵ Ixlīpō'ktuca'n tachi'xcu'huī't takelhtīlh:

—jQuina'n ē quincamana'ca'n na'iclē'nāuj cuenta ixpālacata huā'mā' chi'xcu' ē chī nanī!

²⁶ Chuntza' Pilato māxtulh Barrabás ē makxtekli. Palaj tunca māpa'ksīlh camaksno'kca Jesús ē macamāstā'lh naxtokohua'ca'can.

²⁷ Ā'līstān ī'soldados gobernador Pilato talē'lh Jesús nac pūchihuīn ē tamākēstokli lhūhua' soldados ē talītamacsti'li'lh. ²⁸ Palaj tunca tamāmakxtulh ixlu'xu' ē tamālhekē'lh xasmanta'jua' lu'xu'. ²⁹ Tatlahualh a'ktin corona ixla' lhtucu' ē tamā'knūlh. Tamaxqui'lh qui'huī' tū chi'palh na ixmacapekcāna'j. Tatatzokostani'lh ē talīlītzī'nli ē tahuanihl:

—jCalakachi'xcu'huī'ca ixPuxcu'ca'n israelitas!

³⁰ Nā talakachojmanīlh ē tachi'palh ixqui'huī' ē talīcucni'cli.

³¹ A'cxni' talīlītzī'nkō'lh chuntza', tamāmakxtulh ixlu'xu' xasmanta'jua' ē tamālhekē'pālh ixlu'xu' tū ixla' ixuani't. Palaj tunca talē'lh naxtokohua'ca'can.

Xtokohua'ca'ca Jesús

Mr. 15:21-32; Lc. 23:26-43; Jn. 19:17-27

³² Lihuan ixta'a'mā'nalē, tapāxtokli chā'tin chi'xcu' xala' nac Cirene ē ixtacuhuīni' Simón. Sāmācu'qui'ca ixcruz Jesús.

³³ Chuntza' ta'a'lh ē tachā'lh jā huanican Gólgota tū huanicu'tun Ixa'kxāk Nīn. ³⁴ A'ntza' maxqui'ca Jesús xaxcān vinagre tū ixmojōni'canī't catūhuālh tū xū'ni' hua'chi xī'cxi'. Palh ixua'lh, jā ixtimakca'tzi'lh chī napātīni'n. A'cxni' xla' kelhuanalē, jā hua'lh.

³⁵ A'cxni' ixtaxtokohua'ca'nī'ttza', soldados tamāpitzilē ixlu'xu' Jesús na ixpu'na'i'tātca'n ē talīmāxtulh suerte nataca'tzi' tūchu nacālakchā'n chā'tunu' xlaca'n. Chuntza' mākentaxtūca tū huanli a'kchihuīna' jā tzo'kli: “Tamāpitzilē quilu'xu' na ixpu'na'i'tātca'n; tatlahualh suerte tū talīmāxtulh.” ³⁶ Palaj tunca tatahui'lalē natamaktaka'lha. ³⁷ Hui'līca nac cruz a'ktin letrero na ixa'cpūn Jesús. A'ntza' ixtzo'kcanī't tū ixpālacata līxtokohua'ca'ca. Ixtzo'kcanī't: Ū'tza' huā'mā' ixPuxcu'ca'n israelitas.

³⁸ Nā cātā'xtokohua'ca'ca chā'tu' ka'lhāna'nī'n; chā'tin na ixpekxtūcāna'j ē ā'chā'tin na ixpekxtūxūqui. ³⁹ Tī ixtatētaxtumā'nalē tasakā'līlh ixa'kxākca'n ē talakapalalē ⁴⁰ ē tahuanihl:

—Hui'x ixlactlahuacu'tuna' xaka'tla' templo ē ixyāhuapala'cu'tuna' ixlī'a'ktu'tun quīlhtamacuj. Chuhua'j ca'a'kapūtaxtu hui'x milimān. Palh hui'x ī'ska'ta' Dios, cayujti nac cruz.

41 Nā chuntza' ixtalilitzi'n xanapuxcu'nu' pālejni' ē xamākelhtahua'kē'ni'nī'n līmāpa'ksīn. Fariseos ē xanapuxcu'nu' israelitas lacxtim ixtalilitzi'mā'nalh ē ixtalāhuanimā'nalh:

42 —Xla' cāmakapūtaxtūlh ā'makapitzīn ē jāla a'kapūtaxtu ixlīmān. Palh ixlīcāna' xla' ixPuxcu'ca'n israelitas, cayujli nac cruz chuhua'j ē chuntza' na'a'ka'ī'ni'yāuj xla'. 43 Xla' līpāhuan Dios; chuhua'j Dios camakapūtaxtūlh palh ixlīcāna' pāxquī'. Quincāhuanin xla' i'Ska'ta' Dios —tahualh.

44 Nā ka'lhāna'nī'n tī ixcātā'xtokohua'ca'canī't, nā xlaca'n talakapalalh Jesús.

Jesús nīlh

Mr. 15:33-41; Lc. 23:44-49; Jn. 19:28-30

45 Xlītza'la cā'pucsua' huanli calhāxcuhuālh nac cā'ti'ya'tna'. Tzuculh hua'chi tastu'nūt ē tanajilh a'ktu'tun hora. 46 Chī maktu'tun kōtanū, Jesús palha' ta'salh ē huanli:

—Elí, Elí, ¿lama sabactani? (Ē ū'tza' huanicu'tun: QuinDios, quinDios, ¿tū ixpālacata quina'kxtekui'linī'ta' quina'cstu?)

47 Takexmatli huā'mā' makapitzīn tī ixtayāna'ncha' ē xlaca'n talāhuanilh:

—Huā'mā' chi'xcu' ta'sani'mā'lh a'kchihuīna' Elías.

48 Xamaktin chā'tin tatu'jnu quītayalh catūhuālh hua'chi panamāc. Līmāchū'huī'lh xaxcān vinagre ē cucchi'hua'ca'lh a'ktin qui'hui' ē quilhyāhualh Jesús nahua'. 49 Ā'makapitzīn tahananli:

—Camakxtekti. Nalaktzi'nāuj palh Elías namin namakapūtaxtū.

50 Ā'maktin Jesús ta'salh palha' ē palaj tunca nīlh. 51 Huā'mā' puntzuna' taxtī'tpitzilh ka'tla' lilakamilīn xaka'tla' nac templo. Ū'tza' huā'mā' lilakamilīn tū ixmāpitzi templo. Tzuculh na ixquilhtūn xala' tālhmā'n ē tapūpitzilh hasta na ixtampān. Ti'ya't tachiquilh ē chihuix tatapūpitzilh. 52 Tatalaquī'lh pūtā'cnūn ē talacastālancuana'nli lhūhua' tī ixta'a'ka'ī'ni'nī't Dios ē ixtanīnī'ttza'. 53 Xlaca'n tataxtulh nac pūtā'cnūn ē a'cxni' ixlacastālancuana'nī'ttza' Jesús, tatanūlh nac cā'lacchicni' xata-sicua'lanātlahuanī't jā huanican Jerusalén. A'ntza' cātasu'yuni'lh lhūhua' tachi'xcuui't.

54 Capitán romano ē soldados tī ixtamaktaka'lh mā'nalh Jesús tajicua'nli a'cxni' tachiquilh ti'ya't ē a'cxni' talaktzi'lh tū a'kspulalh. Xlaca'n tahananli:

—Ixlīcāna' huā'mā' chi'xcu' i'Ska'ta' Dios ixuanī't.

55 Lhūhua' puscan ixtalaktzi'mā'nalh makat. Ixtastālani'tlā'huan Jesús a'cxni' taxtulh nac estado Galilea ē ixtamaktāya. 56 Na ixpu'na'i'tātca'n puscan nā ixtayāna'lh María Magdalena ē María tī ixtzi'ca'n Jacobo ē José ē nā ixui'lh ixtzi'ca'n ixka'hua'chan Zebedeo.

Mā'cnūca Jesús

Mr. 15:42-47; Lc. 23:50-56; Jn. 19:38-42

57 A'cxni' i'smalanka'namā'lh tza', milh chā'tin chi'xcu' tī ixuanican José ē xala' nac cā'lacchicni' Arimatea. Rico ixuanī't ē nā ixa'ka'ī'ni' Jesús.

58 Xla' laka'lh Pilato ē squi'ni'lh ixmacni' Jesús. Pilato māpa'ksīni'lh camaxquī'ca. 59 José le'lh ixmacni' Jesús ē limaksuitli xatache'ke'n lu'xu'.

60 Mā'cnūca a'ktin nac xašāsti' lhu'cu' tū ixcāxtlahuacani'ttza' nac ka'tla' chihuix. Lhu'cu' ixta' José ixuanī't. A'cxni' limālacchahualh a'ktin ka'tla' chihuix nac lhu'cu', xla' a'lh. 61 Na ixlacapūn lhu'cu' ixtahui'lāna'lh María Magdalena ē ā'chā'tin María.

Soldados tamaktaka'lhli jā ixmā'cnūcanī't Jesús

⁶² A'cxni' ixa'kspulanī'ttza' quilhtamacuj tū pūcāxui'līkō'can tū maclacasqui'nican quilhtamacuj tū pūjaxcan, xanapuxcu'nu' pālejni' ē fariseos talaka'lh Pilato. ⁶³ Tahuanih:

—Señor gobernador, quina'n iclacapāstacāuj tū huanli tzamā' chi'xcu' tū a'kskāhuī'nih a'cxni' lakahuancus ixuanī't. Chuntza' huanli: “Ixli'a'ktu'tun quilhtamacuj na'iclastālancuana'n na ixpu'na'i'tātca'n nīnī'n”, huanli. ⁶⁴ Chuntza' camāpa'ksi'ni' tzej camaktaka'lhca pūtā'cnūn hasta nati'a'cchā'n a'ktu'tun quilhtamacuj. Palhāsā' ī'scujnu'nī'n natamin nataka'ghan ixmacni'. Tzē nacāhuanican tachi'xcuhuī't palh lacastālancuana'nī't na ixpu'na'i'tātca'n nīnī'n. Chuntza' ā'chulā' nacālī'a'kskāhuī'can tachi'xcuhuī't ē jā xapūla.

⁶⁵ Pilato cāhuanilh:

—Ā' tayāna'lh soldados. Cacālī'pintit ē calaktzī'ntit hui'xina'n chuntza' chī natamaktaka'lh.

⁶⁶ Xlaca'n ta'a'lh ē tzej tacāxtlahualh pūtā'cnūn ē hui'līca sello nac chihuix tū kelhui'līca. Cāmakxtekancha' soldados tī natamaktaka'lh.

28

Jesús lacastālancuana'nli

Mr. 16:1-8; Lc. 24:1-12; Jn. 20:1-10

¹ Ī'sputnī'ttza' quilhtamacuj tū pūjaxcan ē ī'xkakamā'htza' domingo a'cxni' María Magdalena ē ā'chā'tin María ta'a'lh nac pūtā'cnūn. ² Xamaktin palha' tachiquilh ti'ya't. Chā'tin ixángel Māpa'ksīni' Dios ixuyjñī'ta'nchi nac a'kapūn. A'cxni' chilh nac pūtā'cnūn, māpānūlh chihuix tū ixkelhui'līcanī't ē pūtahuī'lh. ³ Ángel xkakalh hua'chi makli'pit ē ixlu'xu' stala'nka' ixuanī't hua'chi panamāc. ⁴ A'cxni' soldados talaktzī'lh, taxpilh ē tajicua'xnīlh. ⁵ Ángel cāhuanilh puscan:

—Jā cajicua'ntit. Quit icca'tzī hui'xina'n putzapā'na'ntit Jesús tī xtoko-hua'ca'ca. ⁶ Xla' jātza' tihuī'lh huā'tzā'. Lacastālancuana'nī'ttza' chuntza' chī huanli. Catanū'tit ē calaktzī'ntit jā ixmāpī'canī't. ⁷ Palaj capintit ē cacāhua'ni'tit ī'scujnu'nī'n lacastālancuana'nī'ttza' na ixpu'na'i'tātca'n nīnī'n. Chuhua'j xla' nacāpūlani'yān nac estado Galilea. A'ntza' natā'lāpāxtokā'tit. Cuenta catlahua'tit tū iccāhuaniyān.

⁸ Palaj tunca puscan tatapānūlh nac pūtā'cnūn. Ixtajicua'n ē nā tapāxuhualh. Tatu'jnu'n ta'a'lh cāhuani scujnu'nī'n. ⁹ Xamaktin Jesús cātasu'yuni'lh ē cātā'chihuīna'lh. Xlaca'n talaktalacatzuna'jilh Jesús. Tachi'palh ixtujan ē talaktaquilhpūtalh ē tamakapāxuīlh. ¹⁰ Xla' cāhuanilh:

—Jā cajicua'ntit. Capintit cacāmāca'tzīnī'tit quintā'timīn ixlacasqui'nca cata'a'lh nac estado Galilea ē a'ntza' naquintalakchā'n ē naquintalaktzī'n.

Tū tahuani soldados

¹¹ Lihuan ixta'a'mā'nal nah puscan, makapitzīn soldados tī ixtamak-taka'lh mā'nal pūtā'cnūn ē xlaca'n ta'a'lh nac cā'lacchicni' jā huanican Jerusalén. Tahuanih xanapuxcu'nu' pālejni' ixlīpō'ktu tū ixa'kspulanī't. ¹² Tzamā' pālejni' talaka'lh xanapuxcu'nu' israelitas ē talīchihuīna'lh. Lhūhua' tumīn cāmaxquī'ca soldados ¹³ ē cāhuani:

—Hui'xina'n nahua'nā'tit palh cā'tzī'sni' tamilh ī'scujnu'nī'n Jesús lihuan ī'lhtatapā'na'ntit ē xlaca'n taka'ghanli ixmacni'. ¹⁴ Palh namāca'tzīnīcan gobernador ī'lhtatapā'na'ntit, quina'n na'iclacāxlayāuj chī jā caticātalīmaknīn.

¹⁵ Soldados tamaktīnī'lh tumīn ē ta'a'lh ē tahuani chuntza' chī ixcāhuanicanī't. Chuntza' israelitas tahuani hasta chuhua'j.

Jesús cāmacamaxquī'lh ixtascujūtca'n ī'scujnu'nī'n

Mr. 16:14-18; Lc. 24:36-49; Jn. 20:19-23

¹⁶ Kelhacāujtin ī'scujnu'nī'n ta'a'lh nac estado Galilea a'ktin nac sipej tū Jesús lacsacli. ¹⁷ A'cxni' talaktzī'lh Jesús, talaktaquilhpūtalh masqui makapitzīn jā ixta'a'ka'ī'cu'tun. ¹⁸ Jesús cālaktalacatzuna'jīlh xlaca'n ē cāhuanilh:

—Quit quimaxquī'canī't ixlīpō'ktu līmāpa'ksīn ē na'iccāmāpa'ksī ixlīpō'ktuca'n tī tahui'lāna'lh nac cā'ti'ya'tna' ē nac a'kapūn. ¹⁹ Chuntza' capintit calhāxcuhuālh nac cā'quilhtamacuj ē cacāmāsu'yuni'tit ixlīpō'ktuca'n tachi'xcuhū't chī tzē quiscujnu'nī'n natahuan. Nacālīmā'kpaxī'yā'tit ixlītlī'hui'qui xaTāta' Dīos ē ī'Ska'ta' ē Espīritu Santo. ²⁰ Nacāmāsu'yuni'yā'tit chī natalatā'kchoko ē chī natakexmatni' ixlīpō'ktu tū quit iccālīmāpa'ksīni'nī'ta'n hui'xina'n. Caca'tzītīt quit pō'ktu quilhtamacuj iccātā'lamā'n hasta a'cxni' nasputa cā'quilhtamacuj. Amén.

San Marcos

Juan Mā'kpaxīni'

Mt. 3:1-12; Lc. 3:1-9, 15-17; Jn. 1:19-28

¹ Huā'mā' xatze tachihuīn tū māsu'yucan ixpālacata Jesucristo tī i'Ska'ta' Dios.

² Chā'tin profeta tzo'knulh chī Dios huanilh i'Ska'ta'. Chuntza' huanli: Cakexpa'tti.

Quit na'icmaca'n quilacscujni' milacatīn tī napūlani'yān hui'x ē tī nacāxtlahua mintej.

³ Nā profeta Isaías tzo'knulh chuntza': A'ntza' jā cā'tzaya'nca ti'ya't, nakexmatcan chā'tin tī palha' chihuīna'n ē nahuan:

“Cacāxtlahua'tit tej ixpālacata mimā'lh Māpa'ksīni'.

Camālakstu'nctit tej.”

Chuntza' tzo'knulh Isaías.

⁴ Tzamā' mākentaxtūca a'cxni' Juan tī ixmā'kpaxīni'n ixtasu'yu nac cā'tzaya'nca ti'ya't. Ixa'kchihuīna'n ē ixcāhuani tachi'xcuhuī't:

—Calīlīpuhantit ixpālacata mincuentaca'n. Cacāmakxtektit ē nacātamātzan'kēna'ni'yān ē ca'a'kpaxtit.

⁵ Tachi'xcuhuī't xalanī'n calhāxcuhuālh nac estado Judea ē xalanī'n nac cā'lacchicni' Jerusalén, ixlīpō'ktuca'n tamilh takexmata tū huanli Juan. A'cxni' takelhtasu'yuni'lh Dios ixcuentaca'n, Juan cāmā'kpaxīlh chā'tunu' nac ka'tla' xcān jā huanican Jordán.

⁶ Juan ixlhakā'nī't lu'xu' tū ixlīcāxtlahuacanī't ixchi'xit camello ē ixlīchī'can ko'xka' ixuanī't. Ixua' xtu'qui' ē xaxcān ta'xcāt xala' nac cā'qui'huī'n. ⁷ Ixa'kchihuīna'n ē ixcāhuani tachi'xcuhuī't:

—Ā'listān namin ā'chā'tin tī ā'chulā' xaka'tla' ē jā quit. Quit jāla icmālakchā'nī chī xla'. Quit jā minī'ni' nūn na'icxcutni' ixlīkechī'can ixcaclhī'. ⁸ Quit iccālīmā'kpaxīnī'ta'n xcān; xla' nacāmacamini'yān Espīritu Santo.

Jesús a'kpaxli

Mt. 3:13-17; Lc. 3:21-22

⁹ Tzamā' quilhtamacuj Jesús taxtulh nac cā'lacchicni' Nazaret xala' estado Galilea ē lakmilh Juan jā ixmā'kpaxīni'mā'lh. Juan mā'kpaxīlh Jesús nac ka'tla' xcān jā huanican Jordán. ¹⁰ A'cxni' Jesús tacutli nac xcān, xamaktin laktzī'lh chī talaqui'lh nac a'kapūn ē mincha' Espīritu Santo ē ixtasu'yu hua'chi tantzasnān a'cxni' ixyuymā'chi. Chilh na'ixa'kpūn Jesús.

¹¹ Kexmatca a'ktin tachihuīn nac a'kapūn ē huanli:

—Hui'x quiSka'ta' ē icpāxquī'yān. Hui'x quimaxquī'ya' tapāxuhuān —huanli.

Skāhuī'ni' ixlīlaktzī'ncu'tun Jesús

Mt. 4:1-11; Lc. 4:1-13

¹² Palaj tunca Espīritu Santo macā'lh Jesús nac cā'tzaya'nca ti'ya't. ¹³ Ixuī'lh a'ntza' nac cā'tzaya'nca ti'ya't tu'pu'xam quilhtamacuj. A'ntza' skāhuī'ni' tī huanican Satanás, xla' ixputza chī Jesús jā ixkexmatni'lh Dios. Nā a'ntza' ixa'nān animalh tū ixtahua'nān. Ixāngeles Dios ixtamak-taka'lh mā'nalh Jesús.

Jesús tzuculh a'kchihuīna'n nac estado Galilea

Mt. 4:12-17; Lc. 4:14-15

¹⁴ A'cxni' ixchī'canī't Juan, Jesús a'lh nac Galilea ē ixlī'a'kchihuīna'n xatze tachihuīn tū iخلا' Dios. ¹⁵ Ixuan:

—Chilhtza' quilhtamacuj tū līlhcāna'ncanī't ē talacatzuna'jīmā'lhntza' a'cxni' nalaktzī'ncan ixlīcāna' Dios māpa'ksīni'n. Calīlīpuhuanitit ixpālacata tū jā tze tū tlahuani'ta'ntit ē calakpalī'tit mintalacapāstacni'ca'n. Ca'a'ka'ī'tit xatze tachihuīn tū Dios māca'tzīnīni'nī't.

Jesús cālacsacli kelhatā'ti' chī'pananī'n squī'ti'

Mt. 4:18-22; Lc. 5:1-11

¹⁶ A'cxni' Jesús ixlatlā'huan na ixquilhtūn xaka'tla' xcān tū huanican Lago Galilea, xla' cālaktzī'lh Simón ē ixtā'tin Andrés. Ixtamojōmā'nalh nac xcān ixpūtayanca'n tū pūchi'pacan squī'ti'. Xlaca'n chī'pananī'n squī'ti' ixtahuani't. ¹⁷ Jesús cāhuanilh:

—Caquilātā'a'uj ē na'iccāmāsu'yuni'yān chī nacālīmā'a'ka'ī'nī'yā'tit tachi'xcuhuī't ixtachihuīn Dios.

¹⁸ Palaj tunca tamakxteklī ixpūtayanca'n ē tatā'a'lh Jesús.

¹⁹ A'cxni' Jesús a'lh lacapunchuna'j, cālaktzī'lh Jacobo ē Juan ixcamana' Zebedeo. Xlaca'n ixtahui'lāna'lh nac pūtacutnu' ē ixtalacachī'mā'nalh ixpūtayanca'n. ²⁰ Palaj tunca Jesús cāmāta'satīnīni'lh ē xlaca'n ta'a'kxtekuī'līlh ixtāta'ca'n Zebedeo ē ī'scujnu'nī'n nac pūtacutnu' ē ta'a'lh tastālani'lh Jesús.

Chā'tin chī'xcu' tī ixka'lhī jā tzeyā ū'ni'

Lc. 4:31-37

²¹ Ta'a'lh nac cā'lacchicni' Capernaum. A'cxni' a'cchā'lh quilhtamacuj tū pūjaxcan, palaj tunca Jesús tanūlh na ixtemploca'n israelitas ē cāmāsu'yuni'lh tachi'xcuhuī't. ²² Ixtalī'a'cnī chī ixcāmāsu'yuni'mā'lh ixpālacata ixcāmāsu'yuni'mā'lh hua'chi chā'tin tī ka'lhī līmāpa'ksīn ē jā chuntza' chī tamāsu'yu xamākelhtahua'kē'ni'nī'n līmāpa'ksīn. ²³ Palaj tunca tanūlh nac templo chā'tin chī'xcu' tī ixka'lhī jā tzeyā ū'ni'. Xla' ta'salh ē huanli:

²⁴ —Jesús xala' nac Nazaret, ¿tū ixpālacata quilālakmiuj quina'n? ¿Ē ta'nī'ta' naquilāmālaksputūyāuj? Quit iclakapasān. Hui'x ixla' Dios ē Xatasicua'lanātlahua hui'x.

²⁵ Jesús lacaquilhnīlh jā tzeyā ū'ni' ē huanilh:

—¡Caquilhca'csla'! ¡Camakxtekti huā'mā' chī'xcu'!

²⁶ Chī'xcu' taxla'juani'lh ē jā tzeyā ū'ni' palha' ta'salh ē taxtuni'lh.

²⁷ Ixlīpō'ktuca'n talī'a'cnīlh ē talākelhasqui'nīlh:

—¿Tūchu huā'mā' tū quincāmāsu'yuni'mā'n quina'n? Xasāsti' huā'mā'. Huā'mā' chī'xcu' līchihuīna'n līmāpa'ksīn. Hasta jā tzeyā ū'nī'n takexmatnī' a'cxni' xla' cāmāpa'ksī.

²⁸ Palaj tunca ta'a'kahuankō'lh calhāxcuhuālh nac estado Galilea ixpālacata tū tlahualh Jesús.

Jesús mātzeyīlh ixpuhuiti' Simón Pedro

Mt. 8:14-15; Lc. 4:38-39

²⁹ A'cxni' Jesús taxtulh na ixtemploca'n israelitas, palaj tunca a'lh ē tanūlh na ixchicca'n Simón ē Andrés. Tatā'a'lh Jacobo ē Juan. ³⁰ Ixpuhuiti' Simón ixmacscutlamā'lh ē ixmā'lh. Palaj māca'tzīnīca Jesús. ³¹ Xla' a'lh ē macachī'palh ē mā'kaquī'lh ē palaj tunca tapānūni'lh chī ixmacscutla. Palaj tunca puscāt cāmāhuī'lh.

Jesús cāmātzeyīlh lhūhua' ta'jatatlani'n

Mt. 8:16-17; Lc. 4:40-41

³² Kōtanūtza' a'cxni' ixtā'cnūmā'lhtza' chi'chini', cālīmini'ca Jesús ixlīpō'ktuca'n tī ixtata'jatatla ē tī ixtaka'lhī jā tzeyā ū'nī'n. ³³ Ixlīpō'ktuca'n xalanī'n cā'lacchicni' tatakēstokli na ixtanquīlhtīn chic. ³⁴ Cāmātzeyīlh lhūhua' tī ixtata'jatatla chu catūxcuhuālh ta'jatat ixtaka'lhī chā'tunu'. Cāmāxtuni'lh lhūhua' jā tzeyā ū'nī'n. Jā cāmāxtekli natachihuīna'n jā tzeyā ū'nī'n ixpālacata jā ixlacasqui'n xlaca'n ixtahualh tīchu xla'.

Jesús a'kchihuīna'nli nac estado Galilea

Lc. 4:42-44

³⁵ Ixlīlakālī tzi'saj Jesús tāquī'lh ē taxtulh ē a'lh lacatīn jā jā tī ixuī'lh. A'ntza' orarlīlh. ³⁶ Simón a'lh putza ē ā'makapitzīn tatā'a'lh. ³⁷ A'cxni' tamaclalh Jesús, tahuanilh:

—Ixlīpō'ktuca'n tachi'xcuhuī't taputzayān.

³⁸ Xla' cāhuanilh:

—Ca'a'uj nac ā'makapitzīn cā'lacchicni' tū tahuī'lāna'lh lacatzuna'j ē quit a'ntza' na'icmāsu'yu ixtachihuīn Dios. Ū'tza' iclīmini't.

³⁹ Calhāxcuhuālh nac estado Galilea ixmāsu'yu na ixtemploca'n israelitas ē cāmāxtulh jā tzeyā ū'nī'n.

Jesús mātzeyīlh chā'tin tī ixmasni'mā'lh ixquinīt

Mt. 8:1-4; Lc. 5:12-16

⁴⁰ Lakchā'lh Jesús chā'tin chi'xcu' tī ixka'lhī ta'jatat tū māmasī quinquinītca'n tū huanican lepra. Xla' tatzokostani'lh Jesús ē squī'ni'lh:

—Palh hui'x lacasqui'na', tzē naquimātzeyī'ya'.

⁴¹ Jesús lakalhu'manli ē stu'ncli ixmacan ē xa'malh ē huanilh:

—Chuntza' quit iclacasqui'n. Catzeyā'nti.

⁴² A'cxni' huanilh huā'mā', tapānūni'lh ixta'jatat ē tzeyanli. ⁴³ A'cxni' Jesús macā'lh, lacatejtīn huanilh:

⁴⁴ —Catamaktaka'lhti ē jā tihua'ni'ya' nūn chā'tin. Xmān calakpi pālej ē camāsu'yuni' mimacni'. Xla' nalaktzī'n palh tzeyanī'ta'tza'. Namālacnūni'ya' chuntza' chī māpa'ksīni'lh Moisés ixpālacata tī ixmakxtekni'ttza' tzamā' ta'jatat. Chuntza' nataca'tzī tachi'xcuhuī't tzeyanī'ta'tza'.

⁴⁵ Xla' palaj tunca taxtulh ē tzuculh cāhuanitā'kchoko līlhūhua' ē cāhuanilh tū ixa'kspulanī't. Chuntza' Jesús jātza' la ixtanū nac cā'lacchicni' na ixlacatīna'n tachi'xcuhuī't ixpālacata jā ixlacasqui'n ixtatakēstokli. Chuntza' xmān tachokolh na ixquīlhtūn cā'lacchicni'. Tachi'xcuhuī't xalanī'n calhāxcuhuālh ixtalaka'n.

2

Jesús mātzeyīlh chā'tin tī ī'xcahuī'huananī't

Mt. 9:1-8; Lc. 5:17-26

¹ Ixlīlātma'j Jesús taspī'tli ē tanūpālh nac Capernaum. Tachi'xcuhuī't takexmātlī ixuī'lh nac chic. ² Palaj tunca līlhūhua' talaktakēstokli hasta jātza' ixtatanūko' ixpūchakān chic. Nā tatzumalh tanquīlhtīn. Ixcāmāsu'yuni' ixtachihuīn Dios. ³ Talakmilh ā'makapitzīn ē na ixlacpu'na'ī'tātca'n kelhatā'ti' chi'xcuhuī'n ixtapūlīmimā'nal talajni'. Nac talajni' ixmā'lh chā'tin ta'jatatlani' tī ī'xcahuī'huananī't. ⁴ Jāla talakchā'lh Jesús ixpālacata lhūhua' tachi'xcuhuī't ixlītsuma chic. Tapūtahua'ca'lh escalera ixa'kstīn chic ē ta'a'kstīxuakli chic ixlaktza Jesús.

A'cxni' tzej tamālaquī'lh, talīchī'lh lasu talajni' ē tapūmānūlh ta'jatatlani'.
 5 A'cxni' Jesús laktzī'lh chī ixta'a'ka'ī'ni' ixlītlī'hui'qui, xla' huanilh ta'jatatlani':

—Quinka'hua'cha, icmātza'nkēna'ni'kō'yān mincuenta.

6 Ixtakexmatuī'lāna'lh ā'makapitzīn xamākelhtahua'kē'ni'nī'n līmāpa'ksīn ē tapuhuanli ixa'cstucan': 7 “¿Tū ixpālacata chihuīna'n chuntza' huā'mā' chi'xcu'? Xla' mālakchā'nī'mā'lh Dīos chī chihuīna'nli. Nūn chā'tin tzē naquīncāmātza'nkēna'ni'yān quīncuentaca'n, xmān Dīos.”

8 Palaj tunca Jesús ixlīmān ca'tzilh chī xlaca'n ixtapuhua'ā'nalh ē cāhuanilh:

—¿Tū ixpālacata puhua'nā'tit chuntza' na milīstacna'ca'n? 9 Icuanihlhtza' ta'jatatlani': “Icmātza'nkēna'ni'kō'yān mincuenta.” Jā tū tasu'yu masqui mātza'nkēna'ni'catza'. Palh xa'icuanilh: “Catā'kaqui' ē casmī'li' mimpūtama' ē catlā'hua'nti”, chuntza' ixlītasu'yulh palh ixlīcāna' tzeyanli. 10 Quit Chi'xcu' xala' Tālh mā'n. Chuhua'j na'iccālīmāsu'yuni'yān chī icka'lhī līmāpa'ksīn huā'tzā' nac cā'quilhtamacuj ē tzē na'iccāmātza'nkēna'ni' ixcuentaca'n tachi'xcu'huī't.

Palaj tunca Jesús huanilh chi'xcu' tī i'xcahuī'huananī't:

11 —Icuaniyān, catā'kaqui' ē casmī'li' mimpūtama' ē capit na minchic.

12 Xamaktin tā'kaqui'lh na ixlacatīnca'n ixlīpō'ktuca'n tī ixtahuī'lāna'lh ē sacli ixpūtama' ē taxtulh. Ū'tza' talīlī'a'cnilh ixlīpō'ktuca'n ē tamakapāxūilh Dīos ē tahuani:

—Jā maktin laktzī'nī'tauj tū laktzī'uj chuhua'j.

Leví tzuculh stālani' Jesús

Mt. 9:9-13; Lc. 5:27-32

13 Palaj tunca Jesús a'mpālh na ixquilhtūn mar. Ixlīpō'ktuca'n tachi'xcu'huī't talaka'lh ē ixcāmāsu'yuni'. 14 A'cxni' Jesús ixa'mā'lh, tētaxtulh jā ixmātā'jīni'ncan līxokot ē laktzī'lh Levī ixka'hua'cha Alfeo. Jesús huanilh:

—Caquistā'la'ni'.

Xla' tāyalh ē stālani'lh.

15 Milh a'ktin quilhtamacuj a'cxni' Jesús ixuā'yamā'lh na ixchic Levī. Tachā'lh lhūhua' mātā'jīni'nī'n līxokot ē ā'makapitzīn tī ixcālakmaka'ncan. Xlaca'n ixcātā'huā'yamā'lh Jesús ē i'scujnu'nī'n. Lhūhua' tī ixtastālani'.

16 A'cxni' xamākelhtahua'kē'ni'nī'n līmāpa'ksīn ē fariseos talaktzī'lh ixcātā'huā'yan mātā'jīni'nī'n ē ā'makapitzīn tī ixcālakmaka'ncan, tahuaniilh i'scujnu'nī'n Jesús:

—¿Tū ixpālacata cātā'huā'yan Jesús mātā'jīni'nī'n ē tī jā tzeyā chi'xcu'huī'n?

17 A'cxni' Jesús kexmatli huā'mā' tachihuīn, cāhuanilh:

—Xlaca'n tī jā tata'jatatla jā tamaclacasqui'n doctor. Xmān tī tata'jatatla tamaclacasqui'n. Quit jā icmilh iccāputza tī tapuhuan xlaca'n lactze. Icmilh iccāputza tachi'xcu'huī't tī taca'tzī jā tze xlaca'n.

Kelhasqui'nīca Jesús ixpālacata chī jā tihuā'yan

Mt. 9:14-17; Lc. 5:33-39

18 I'scujnu'nī'n Juan ē fariseos makatunu' ixtalīhui'lī jā ixtahuā'yan. Makapitzīn chī'xcu'huī'n talakmilh Jesús ē tahuaniilh:

—I'scujnu'nī'n Juan ē nā i'scujnu'nī'n fariseos makatunu' talīhui'lī jā tahuā'yan. ¿Tū ixpālacata miscujnu'nī'n pō'ktu quilhtamacuj tahuā'yan?

19 Jesús cāhuanilh:

—Xlaca'n tī cā'invitarlīcanī't jā tamakaxtokmā'ca, ¿ē natalīhui'lī jā catitahuā'yan? Lihuan cātā'lahuī'lhcus squi'nīni', natahuā'yan ixamigos. ²⁰ Namin a'ktin quilhtamacuj a'cxni' nalē'ncan squi'nīni'. A'cxni' namin tzamā' quilhtamacuj, jā catitahuā'yalh ixamigos ixpālacata natalīpuhuan. (A'cxni' Jesús cāhuanilh huā'mā', ixlīchihuīna'mā'ca ixlē'cstu.)

Jesús cāhuanipālh:

²¹ —Huā'mā' tū quit icmāsu'yu, ū'tza' xasāsti'. Palh catīhuālh namākentaxtū ē nā mākentaxtūcu'tun ixtahui'latca'n mixū'nāpapna'ca'n, xla' nala hua'chi chā'tin tī nasita xasāsti' lu'xu' nalilactza'pa' xamasni'. Xasāsti' lu'xu' nata'a'ktimī ē nastanca xamasni' ē a'ntza' jā taxtī'tli ā'chulā' ka'tla' nala. ²² Xaxcān uva tū jāna'j xcu'ta, jā tī chā'tin catipūmojōlh xamasni' ixko'xka' purecu'. Palh chuntza' ixtlahuaca, napanka ko'xka' a'cxni' naxcu'tan xaxcān uva. Namojōcan xasāsti' nac ko'xka'. A'cxni' naxcu'tan, jā catipankli. Chuntza' jā pāxcat catilalh ko'xka' ē jā catitaxtuni'lh xaxcān uva —cāhuanilh Jesús.

Quilhtamacuj tū pūjaxcan ta'ī'lh tza'ktza' scujnu'nī'n

Mt. 12:1-8; Lc. 6:1-5

²³ A'ktin quilhtamacuj tū ixpūjaxcan, Jesús icxātā'tētaxtumā'lh ī'scujnu'nī'n nac a'ktin cā'tacuxtu. Xlaca'n tatzuculh ta'ī' pātin pātu' tza'ktza'. ²⁴ Palaj tunca tahuanilh Jesús fariseos:

—Cala'ktzi'. Miscujnu'nī'n tascujmā'nalh ē chuhua'j quilhtamacuj tū pūjaxcan. Chuntza' jā mākentaxtū ixlīmāpa'ksīn Moisés.

²⁵ Jesús cākelhtīlh:

—¿Ē jā likelhtahua'kanī'ta'ntit tū tlahualh David a'ktin quilhtamacuj? Xla' ē tī ixtatā'a'mā'nalh ixtatzi'ncsa ē cāspunī'lh līhua'. ²⁶ Tanūlh na ixchic Dios a'cxni' Abiatar xapuxcu' pālej ixuani't ē hua'lh pāntzīn tū ixmālacnūcanī't Dios. Jā minī'ni' ixua'lh huā'mā' pāntzīn ixpālacata xmān pālejni' tzē natahua'. Nā David cāmaxquī'lh chí'xcuui'n tī ixtatā'a'mā'nalh.

²⁷ Nā Jesús cāhuanilh:

—Dios tlahualh quilhtamacuj tū pūjaxcan ixpālacataca'n tachi'xcuui't ē jā tlahualh tachi'xcuui't ixpālacata quilhtamacuj tū pūjaxcan. ²⁸ Chuntza' quit Chí'xcu' xala' Tālmā'n ē tzē na'icmāpa'ksī tū natlahuacan a'cxni' quilhtamacuj tū pūjaxcan.

3

Chā'tin chí'xcu' ixmacascācnī't

Mt. 12:9-14; Lc. 6:6-11

¹ Jesús tanūpālh na ixtemploca'n israelitas. Ixuī'lh a'ntza' chā'tin chí'xcu' tī ixmacascācnī't. ² Tachi'xcuui't ixtamaktaka'lh mā'nalh Jesús palh namātzeyīni'n tzamā' quilhtamacuj tū pūjaxcan ixpālacata ixtalīmālacsu'yucu'tun. ³ Jesús huanilh chí'xcu' tī ixmacascācnī't:

—Cata't ē catāya' na quilacpu'na'ī'tātca'n.

⁴ Cāhuanilh tachi'xcuui't:

—¿Tū ā'chulā' minī'ni' tlahuacan quilhtamacuj tū pūjaxcan? ¿Ē na'ic'tlahua tū tze o tū jā tze? ¿Ē minī'ni' na'icmakapūtaxtū chí'xcu' o na'icmaknī'?

Xlaca'n ca'cs ixtahui'lāna'lh. ⁵ Jesús cālaktzī'lh ixlīpō'ktuca'n tī ix-talitamacsti'li'nī't. Ixsītzī'yālh ē nā ixlīlīpuhuayālh chī jā ixtalalakhu'man ta'jatatlani' ē huanilh chí'xcu':

—Castu'ncti mimacan.

A'cxni' stu'ncli ixmacan, tzetza' ixuanī't. ⁶ Palaj tunca fariseos tataxtulh ē tatā'chihuīna'nli ixchi'xcuhuī'n Herodes chī natalīmaknī Jesús.

Jesús māsu'yulh na ixquilhtūn lago

⁷ Jesús a'lh na ixquilhtūn lago ē ī'scujnu'nī'n tatā'a'lh. Lhūhua' tachi'xcuhuī't xalanī'n nac estado Galilea tastālani'lh Jesús. A'cxni' takexmatli pō'ktu tū tlahualh Jesús, talakmilh nā xluca'n xalanī'n nac estado Judea. ⁸ Xalanī'n nac Jerusalén ē xalanī'n nac Idumea talakmilh Jesús. Xluca'n xalanī'n ixtuntacut nac xcān Jordán ē xalanī'n lacatzuna'j cāl'acchicni' Tiro ē Sidón nā talakmilh. Lhūhua' tachi'xcuhuī't talakmilh Jesús a'cxni' takexmatli tū tlahualh. ⁹ Cāhuanilh ī'scujnu'nī'n catacāxui'līlh a'ktin barco jā natojō ē chuntza' lhūhua' tachi'xcuhuī't jāla catitatancli. ¹⁰ Lhūhua' ixcāmātzeyīnī't ē pō'ktu tī ixtata'jatatla ixtalaktalacatzuna'jī ē ixtalālacxquitimā'nalh. Ixtaxa'macu'tun Jesús. ¹¹ A'cxni' xluca'n tī ixtaka'lhī jā tzeyā ū'nī' talaktzī'lh Jesús, xluca'n tatatzokostani'lh ē palha' tahuani:

—Hui'x ī'Ska'ta' Dios.

¹² Xla' cāmāpa'ksīlh ē cāhuanilh jā ixtahuanli tīchu xla'.

Jesús cālacsacli kelhacāujtu' ī'scujnu'nī'n

Mt. 10:1-4; Lc. 6:12-16

¹³ Jesús a'lh nac sipej ē cāta'sani'lh tī cālacasqui'nli ē talakmilh. ¹⁴ Cālacsacli kelhacāujtu' tī natatā'latā'kchoko ē nacāmācā'n natamāsu'yu ixtachihuīn Dios. ¹⁵ Nā xluca'n cāmāxquī'ca limāpa'ksīn natamātzeyī ta'jatatlanī'n ē natamāxtu jā tzeyā ū'nī'n. ¹⁶ Tzamā' kelhacāujtu': Simón tī hui'līni'ca ixtacuhuīni' Pedro, ¹⁷ ē nā Jacobo ē Juan ixtā'tin tī ixka'hua'chan Zebedeo ixtahuanī't ē xluca'n cāhui'līni'ca ixtacuhuīni' Boanerges tū huanicu'tun hua'chi jilini'. ¹⁸ Nā Andrés ē Felipe ē Bartolomé ē Mateo ē Tomás ē Jacobo ixka'hua'cha Alfeo ē Tadeo ē Simón. Huā'mā' Simón ixtapa'ksīni' partido cananistas. ¹⁹ Ē Judas Iscariote, xla' tī ā'listān macāmāstā'lh Jesús.

Huancan Jesús ixlīscuja ixlītli'hui'qui skāhuī'ni'

Mt. 12:22-32; Lc. 11:14-23; 12:10

Jesús a'lh na ixchic. ²⁰ Tatakēstokpālh lhūhua' tachi'xcuhuī't hasta jāla ixtahuā'yan Jesús ē ī'scujnu'nī'n. ²¹ A'cxni' ixtalakapasnī'n taca'tzīlh huā'mā', xluca'n talakmilh natachi'pa ixpālacata ixtahuan xla' hua'chi chuyani' ixlīla.

²² Xamākelhtahua'kē'ni'nī'n limāpa'ksīn tī ixtaminī'ta'ncha' nac Jerusalén ixtahuan:

—Beelzebú, tī xapuxcu' jā tzeyā ū'nī'n, xla' tanūni'nī't Jesús. Ū'tza' cālīmāxtu jā tzeyā ū'nī'n.

²³ Jesús cāta'sani'lh ē cāhuanilh tū līca'tzīni'can:

—¿Chī nalīmāxtucan Skāhuī'ni' palh ū'tza' tī tanūma'lh? ²⁴ Palh māpa'ksīni'nī'n tatapitzi ē talātucsa, jā catitātāyani'lh. ²⁵ Palh tampūtin familia tatapitzi ē natalātucsa, jā catitātāyani'lh. ²⁶ ¿Chī Skāhuī'ni' nalīmāxtu ixtā'skāhuī'ni' palh chu ū'tza' tī māpa'ksīmā'lh? Palh Skāhuī'ni' natapitzi, jāla catitātāyani'lh; tzē nalakspu'ta.

²⁷ 'Jā tī chā'tin catitanūlh naka'lhāna'n na ixchic chā'tin tī tli'hui'qui palh jā pūla nachī'can ixtēcu' chic. A'cxni' chī'hui'līcanī'ttza', a'cxni' tzētza' namakka'lhāna'n can.

²⁸ 'Ixlicāna' tū iccāhuaniyān: Tzē namātza'nkēna'ni'can ixlīpō'ktu ixcuen-taca'n tachi'xcuhuī't ē catūxcuualh jā tze tū tahuan. ²⁹ Palh catīhuālh

ixuanlī jā tze tū tlhuhua Espíritu Santo, xla' jāla catimātza'nkēna'ni'ca. Xla' naka'lhī ixcuenta pō'ktu quilhtamacuj.

³⁰ Jesús huanli huā'mā' ixpālacata ixtahuan: “Xla' ka'lhī jā tze ya ū'ni'.”

Ixtzī' ē ixtā'timīn Jesús

Mt. 12:46-50; Lc. 8:19-21

³¹ Ā'līstān tachā'lh ixtzī' ē ixtā'timīn Jesús. Tatāyah nac kēpūn ē māta'satīnīnī'nca xla'. ³² Tachi'xcuhui't ixtalītasti'li'nī't ē tahuanihlh:
—Tayāna'lh mīntzī' nac kēpūn ē mīntā'timīn ē tatā'chihuīna'ncu'tunān.

³³ Xla' cākelhtīlh:

—¿Ē ca'tzīyā'tit tīchu iccālaktzī'n hua'chi quintzī' ē quintā'timīn?

³⁴ Ixcālaktzī'nkō' ixlīpō'ktuca'n tū ixtahui'lāna'lh ē ixtalītasti'li'nī't ē cāhuanīlh:

—Tzamā' ū'tunu'n quintzī' ē quintā'timīn. ³⁵ Ixlīpō'ktuca'n tū natatlahua tū lacasqui'n Dios, ū'tunu'n quintzī' ē quintā'timīn.

4

Cha'nāna'

Mt. 13:1-9; Lc. 8:4-8

¹ Palaj tunca Jesús tzucupālh māsu'yu na ixquilhtūn mar. Talak-takēstokli lhūhua' tachi'xcuhui't ē ū'tza' lītojōlh a'ktīn nac barco. Tahuī'lh nac barco tū ixiū'lh na ixkelhni' xcān. Ixlīpō'ktuca'n tachi'xcuhui't tatachokolh na ixquilhtūn xcān. ² Lhūhua' ixcālīmāsu'yuni'mā'lh tū līca'tzīni'can. A'cxni' ixcāmāsu'yuni'mā'lh, cāhuanīlh:

³ —Cakexpa'ttit. Ixiū'lh chā'tin cha'nāna' ē taxtulh nacha'n ixlīcha'nat.

⁴ A'cxni' ixmakahuanīmā'lh līcha'nat, makapitzīn tayujli nac tej. Tamīlh spūnī'n ē tasacua'lh. ⁵ Ā'makapitzīn tayujli nac cā'chihuixni' jā jā pūlhmā'n ti'ya't. Palaj pu'nli huā'mā' līcha'nat ixpālacata jā pūlhmā'n ti'ya't. ⁶ A'cxni' chī'chīni'lh, scācli xapa'lhma' ixpālacata jāla tā'cnūlh ixtankēxē'k ē xneklī. ⁷ Ā'makapitzīn līcha'nat huampala tayujli nac cā'lhtucū'n ē lhtucu' tas-taclī ē tamā'ktzī'lh ē jā tū tahuca'ca'lh. ⁸ Ā'makapitzīn līcha'nat tayujli jā tze ti'ya't ē pu'nli ē staclī ē mās'tā'lh ixtahua'ca't. Makapitzīn līcha'nat tamās'tā'lh pu'xamacāuj ē ā'makapitzīn tamās'tā'lh tu'tumpu'xam ē ā'makapitzīn tamās'tā'lh a'ktīn cientu.

⁹ Jesús cāhuanīlh:

—Palh kexpa'tnī'ta'ntit, cuenta catlahua'tit.

Jesús māsu'yulh tū līca'tzīni'can

Mt. 13:10-17; Lc. 8:9-10

¹⁰ A'cxni' ixta'a'nī'ttza' lhūhua' tachi'xcuhui't, xmān tatachokolh Jesús ē kelhacāujtu' ē ā'makapitzīn huampala. Kelhacāujtu' takelhasqui'nīlh ixpālacata tū līca'tzīni'can. ¹¹ Jesús cāhuanīlh:

—Dios cāmāsu'yunī'ta'n hui'xina'n tū tatzē'knī't ixpālacata chī nala ixlīmāpa'ksīn Dios. Ā'makapitzīn iccālītachihuīna'n xmān chī natalīca'tzīni'n. ¹² Chuntza' masqui takexmatli, jā catitaca'tzīlh ē masqui talaktzī'n, tasu'yu hua'chi jā talacahuāna'n. Ū'tza' jā catitalīlakpalīlh ixtalacapāstacni'ca'n ē jā caticāmātza'nkēna'ni'ca ixcuentaca'n.

Tū huanicu'tun tū līca'tzīni'can

Mt. 13:18-23; Lc. 8:11-15

¹³ Jesús cāhuanīlh:

—Palh jā kexpa'tā'tit huā'mā' tū līca'tzīni'can, jā catīca'tzī'tit ixlīpō'ktu ā'makapitzīn. ¹⁴ Cha'nāna' cha'nli ixtachihuīn Dios. ¹⁵ A'ntza' jā yujli

līcha'nat nac tej, ū'tza' hua'chi tachi'xcuui't tī takexmatli ē palaj milh skāhuī'ni' ē cāmāpātza'nkēnilh tū ixtasca'tnī't.

¹⁶ 'Nā chuntza' jā yujli līcha'nat nac cā'chihuixni', ū'tza' hua'chi tī takexmata ixtachihuīn Dios ē talakatī. ¹⁷ Hua'chi līcha'nat tū jā ixka'lhī pūlh mā'n ixtankēxē'kca'n jā tāyani'lh, chuntza' xlacan jā makās tatāyani'. A'cxni' tapātī catūhuālh o a'cxni' cāputzastālani'can ixpālacata tū ta'a'ka'ī'lh, jātza' talakatī ē tamakxteku'tun ixtachihuīn Dios.

¹⁸ 'Jā yujli līcha'nat nac cā'lhucū'n, ū'tza' hua'chi xlacan tī takexmata tachihuīn ē sca'ta. ¹⁹ Masqui tasca'tli, talacapāstaca chī natalīhuā'yan ē chī lacricujnu' natalīhuan. Nā talacasqui'n lhūhua' catūhuālh. Ixlipō'ktu huā'mā' cāmāmakchuyī ē jā cāmāxteka natalacapāstaca tū takexmatli. Jātza' tatasu'yu palh ta'a'ka'ī'. Chuntza' tzamā' hua'chi lhtucu' tū tamā'ktzī'lh līcha'nat.

²⁰ 'Jā yujli līcha'nat nac tze ti'ya't, ū'tza' hua'chi xlacan tī takexmata tachihuīn ē tasca'ta ē tzej tatasu'yu palh ta'a'ka'ī'. Ixlipō'ktuca'n taka'lhī tū natalīmakapāxuī Dios. Xlacan hua'chi līcha'nat tū mās'tā'lh pu'xamacāj ē makapitzīn ā'chulā' taca'tzī tamakapāxuī Dios. Xlacan hua'chi līcha'nat tū mās'tā'lh tu'tumpu'xam o a'ktin cientu ixtahua'ca't.

Chī lītaxtu hua'chi pūcās

Lc. 8:16-18

²¹ Jesús cāhuanilh:

—Jā tī chā'tin līmin pūcās ē nalīmakchahua catūhuālh o nahui'li na ixtampīn tama'. Hui'līcan a'ktin nac mesa o a'ktin nac cajón. ²² Pō'ktu tū tatzē'knī't chuhua'j, pō'ktu namāsu'yukō'can. Tū tatzē'knī'tcus, ū'tza' naca'tzīkō'can. ²³ Palh kexpa'tnī'ta'ntit, cuenta catlahua'tit.

²⁴ Chuntza' cāhuanilh Jesús:

—Cuenta catlahua'tit tū kexpa'tā'tit. Palh nalīhui'li'yā'tit nasca'tā'tit, Dios nacāmaktāyayān ē ā'chulā' nasca'tā'tit. ²⁵ Tī cuenta tlahua ixtachihuīn Dios, ā'chulā' nasca'ta. Tī jā cuenta tlahua, napātza'nkākō' tū kexmatnī't.

Chī lītaxtu hua'chi līcha'nat ē chī līstaca

²⁶ Jesús huanli:

—Chī Dios māpa'ksīni'nkō', ū'tza' hua'chi a'cxni' chā'tin chi'xcu' nacha'n līcha'nat nac ti'ya't. ²⁷ Xla' nalhtata tzi'sa ē natā'kaquī' tzi'saj. Līcha'nat napu'n ē nastaca ē xla' jā ca'tzī chī lipu'nli ē chī līstaci. ²⁸ Ti'ya't ixlīmān makapu'nli; pūla tasu'yu xapa'lhma' ē palaj tunca xaxihuī't ē ā'līstān tza'ktza'n. ²⁹ A'cxni' scāclitza' ē cuxi'tza' nahuan, palaj tunca ī'can ixpālacata chilhtza' quilhtamacuj tū napū'ī'can.

Chī lītaxtu hua'chi xalīcha'nat mostaza

Mt. 13:31-32; Lc. 13:18-19

³⁰ Jesús huanli:

—¿Chī huan ixlīmāpa'ksīn Dios? ¿Chī nalīmāsu'yuyāj chī natalhūhua'n xlacan tī Dios cāmāpa'ksī? ³¹ Natalhūhua'n hua'chi a'ktin xalīcha'nat tū huanican mostaza. Huā'mā' xalīcha'nat ā'chulā' xamactzina'j ē jā ixlipō'ktuca'n ā'makapitzīn līcha'nat tū cha'ncan. ³² A'cxni' cha'ncanī'ttza', ē nastaca, ka'tla' nahuan ē lhūhua' ixpekenī'n naka'lhī. Chuntza' spūnī'n tzē natatlahua ixmāsekca'n jā skē'knin.

Jesús māsu'yulh tū līca'tzīni'can

Mt. 13:34-35

33 Chuntza' lhūhua' ixcālīmāsu'yuni' tū līca'tzīni'can ē līlacatzucu cāmāsu'yuni'lh chuntza' chī tzē natalīscā'ta. 34 Xmān tū līca'tzīni'can ixcālītā'chihuīna'n tachi'xcuhuī't. A'cxni' ixlīmānca'n xla' ē ī'scujnu'nī'n, tzej ixcālīmāsu'yuni' ixlīpō'ktu.

Jesús cāmāca'cslīlh ū'ni' ē mar

Mt. 8:23-27; Lc. 8:22-25

35 Kōtanūtza' ixuanī't tzamā' quilhtamacuj ē Jesús cāhuanilh ī'scujnu'nī'n: —Ca'a'uj ixtuntacut nac xcān.

36 Jesús ixuī'lhcus nac barco, ē chuntza' talīlē'lh nac barco ē cāmakxtekli lhūhua' tachi'xcuhuī't. Ā'makapitzīn barco nā tatā'a'lh ixtuntacut nac xcān.

37 A'cxni' ixtatacutmā'nalh, palha' tzuculh ū'nun. Mar sno'kli barco ē ixlītatzumamā'lh xcān. 38 Jesús xtum ixmā'lh nac barco ē ī'lhataamā'lh ē ixa'ktzi'mā'lh a'ktin ixa'ktzi'. Tamālakahuanīlh ē tahuanihlh:

—Mākelhtahua'kē'ni', tā'cnūmā'nauj ē hui'x jā cuenta tlaha'ya'.

39 Jesús tā'kaquī'lh ē lacaquilhnīlh ū'ni' ē huanilh mar:

—Caca'csla'.

Ca'cslalh ū'ni' ē ca'cs tahuī'lh mar. 40 Jesús cāhuanilh ī'scujnu'nī'n:

—¿Tū ixpālacata jicua'nā'tit? Jā quilālīpāhuanauj.

41 Talī'a'cnīlh ē talāhuanilh chā'tunu' xlaca'n:

—¿Tichūyā chī'xcu' huā'mā'? Hasta tzē cāmāpa'ksī ū'ni' ē mar ē takexmatnī'.

5

Chī'xcu' xala' nac Gadara tī ixcāka'lhī jā tzeza ū'nī'n

Mt. 8:28-34; Lc. 8:26-39

1 Tachā'lh xlaca'n ixtuntacut mar nac a'ktin ti'ya't jā huanican Gadara. 2 A'cxni' Jesús tacutli nac barco, palaj tunca laktalacatzuna'jīlh chā'tin chī'xcu' tī taxtulh na ixpu'nan pūtā'cnūn. Ixka'lhī jā tzeza ū'ni'. 3 Xla' ixlahuī'lh nac lhu'cu' jā ixcāmā'cnūcanī't nīnī'n. Jā tī chā'tin tzē ix-chī' ē masqui ixlīchī'can cadenas. 4 Maklhūhua' ixtūpīxchī'canī't ē ixmacatūpīxchī'canī't līcā'n ē cadenas ē xla' lacpu'xli cadenas ē lacstīn tlhualh līcā'n ē jā tī chā'tin tzē ī'skāhuī'. 5 Cā'tzī'sni' ē cā'cuhuīni' jā ixuī'lh lhu'cu' ē na ixlacapūn sipej pō'ktu quilhtamacuj ixta'satā'kchoko ē ixlītākāhuī'can chihuix. 6 Makatcus ixmīmā'cha' Jesús a'cxni' chī'xcu' laktzī'lh ē laktu'jnulh ē lakachi'xcuhuī'lh. 7 Tā'chihuīna'nli palha' ē huanli:

—¿Tū ixpālacata ta'na' hui'x jā icuī'lh, Jesús? Hui'x ī'Ska'ta' Dios xaka'tla'. ¿Ē mimacā'tzi tū ictlahuamā'lh? Icsqui'nī'yān jā naquintimakapātīnīna'.

8 Chuntza' ī'squi'ni'mā'ca Jesús ixpālacata xla' ixuaninī't jā tzeza ū'ni':

—Cataxtuni' tzamā' chī'xcu'.

9 Jesús kelhasqui'nīlh:

—¿Chī huanica'na'?

Xla' kelhtīlh:

—Quihuanican Legión ixpālacata quina'n lhūhua'.

10 Ixtasqui'ni'mā'nalh Jesús jā cacāmācā'lh makat. 11 Lhūhua' pa'xnī'n ixtahuā'yamā'nalh lacatzuna'j'antza' na ixlacapūn sipej. 12 Jā tzeza ū'nī'n tasqui'ni'lh Jesús:

—Caquilāmacamini'uj lhūhua' pa'xnī'n ē tzē na'ictanūpalayāuj na ixpūlacni'ca'n tzamā' pa'xnī'n.

13 Palaj tunca cāmakxtekli natatanū. Jā tzeza ū'nī'n tataxtuni'kō'lh chī'xcu' ē tapūlactojōlh ixpūlacni'ca'n pa'xnī'n. Xlaca'n tatu'jnulh ta'a'lh

lacatampān ē tatorjōcha' nac xcān ē tajicsua'kō'lh. Chī a'ktu' mil pa'xni'n ixtahuanī't.

¹⁴ Chī'xcuhuī'n tī ixtamaktaka'lh mā'nalh pa'xni'n ē tatzā'lah ē tamāca'tzīnīnī'lh nac cā'lacchicni' ē ixquilhtūn cā'lacchicni'. ¹⁵ A'cxni' ā'makapitzīn tachā'lh jā ixuī'lh Jesús, xla'ca'n talaktzī'lh chī'xcu' tī jātza' ixcāka'lhī jā tzeyā ū'nī'n. Xla' ca'cs ixuī'lh ē ixmālhekē'canī'ttza'. Xla'ca'n tajicua'nli. ¹⁶ Tī ixtalaktzī'nī't tahuanilh tū ixa'kspulanī't chī'xcu' tī ixcāka'lhīnī't jā tzeyā ū'nī'n ē nā tū ixcā'a'kspulanī't pa'xni'n. ¹⁷ Palaj tunca tatzuculh tasqui'ni' Jesús nataxtu a'ntza'.

¹⁸ A'cxni' Jesús ixtojōmā'lh nac barco, milh chī'xcu' tī ixcāka'lhīnī't jā tzeyā ū'nī'n ē squi'ni'lh camaxtekli natā'a'n. ¹⁹ Jesús jā makxtekli natā'a'n ē huanilh:

—Cataspi'tti na minchic ē nacāhua'ni'kō'ya' mintalakapasni' ē minamigos lhūhua' tū Māpa'ksīni' tlahuani'nī'ta'n ē chī lakalhu'mani'ta'n hui'x.

²⁰ Chī'xcu' a'lh ē calhāxcuhuālh jā huanican Decápolis xla' tzuculh lichihuīna'n tū Jesús tlahuani'lh. Ixlīpō'ktuca'n tachi'xcuhuī't talī'a'cnīlh.

Ixtzu'ma'jāt Jairo ē puscāt tī xa'malh ixlu'xu' Jesús

Mt. 9:18-26; Lc. 8:40-56

²¹ A'cxni' Jesús pūtacutpālh barco ixtuntacut nac xcān, talaktakēstokli lhūhua' tachi'xcuhuī't jā xla' ixuī'lh lacatzuna'j nac mar. ²² Milh chā'tin xapuxcu' ixtemploca'n israelitas ē ixtacuhuīni' Jairo. A'cxni' laktzī'lh Jesús, tatzokostani'lh. ²³ Squi'ni'lh ē huanilh:

—Quintzu'ma'jāt nīmā'lh tza'. Cata't ē namacaxa'ma'ya'. Natzeyan ē nalatahui'lapala.

²⁴ Jesús tā'a'lh. Ixtastālani' lhūhua' tachi'xcuhuī't ē ixtalālacquititēlha. ²⁵ Na ixpu'nanca'n ixa'mā'lh chā'tin puscāt tī ixta'jatatla. Ixka'lhītza' a'kcāujtu' cā'ta jāla ixcāsni' ixka'lhni'. ²⁶ Lhūhua' doctornu' ixtamakapātīnīnī't ē ixmakasputkō'nī'ttza' ixtumīn ē jā tū tū ixmacuani'. Ā'chulā' ixlamā'. ²⁷ Ixkexmatnī't chī ixtlahua Jesús ē laktalacatzuna'jīlh na ixchakēn na ixpu'nanca'n lhūhua' tachi'xcuhuī't ē xa'malh ixlu'xu'. ²⁸ Chuntza' tlahualh ixpālacata puhuanli: “Xmān ca'icxa'malh ixlu'xu' ē na'ictzeyan.” ²⁹ Chuntza' palaj tunca tzeyanli. Makca'tzīlh na ixmacni' ixtzeyanī'ttza' ixta'jatat. ³⁰ Palaj tunca Jesús u'cxca'tzīlh chī ixlīmātzeyīnī't ixlītlī'huī'qui. Cālaktalakspi'tli tachi'xcuhuī't ē cāhuanilh:

—¿Tīchu xa'malh quīlu'xu'?

³¹ Tahuanilh ī'scujnu'nī'n:

—Laktzī'na' chī lhūhua' tachi'xcuhuī't talālacquitiyān. Ē hui'x kelhasqui'nīni'na': “¿Tīchu quīxa'malh?”

³² Xla' calhāxcuhuālh ixlacaputzamā'lh nalaktzī'n tī ī'xa'manī't. ³³ Puscāt ixca'tzī tū ixa'kspulanī't ē chī ixtzeyanī'ttza' ē xla' ixjicua'n. Ī'xpipitēlha laka'lh ē tatzokostani'lh Jesús ē huanikō'lh. ³⁴ Xla' huanilh:

—Quintzu'ma'jāt, tzeyanī'ta' ixpālacata a'ka'ī'nī'ta'. Līpāxuhua capit. Tzeyanī'ta' mintajatat.

³⁵ Ixchihuīna'mā'lhcus Jesús a'cxni' tamilh makapitzīn xalanī'n na ixchic Jairo. Tahuanilh Jairo:

—Mintzu'ma'jāt nīlh tza'. ¿Tū ixpālacata māmakchu'yi'ya'cus Mākelhtahua'kē'ni'?

³⁶ Jesús jā cuenta cātlahuani'lh tū ixtahuan. Huanilh xapuxcu' xala' nac templo:

—Jā cajicua'nti, xmān ca'a'ka'ī'.

³⁷ Jesús jā makxteklī jā tī chā'tin nastālani', xmān Pedro ē Jacobo ē Juan ixtā'tin Jacobo. ³⁸ Ta'a'lh na ixchic xapuxcu' ixtemploca'n israelitas. A'cxni' tachā'lh, Jesús laktzī'lh lhūhua' tachi'xcuui't. Ixtacalhuamā'nalh ē ixtata'samā'nalh. ³⁹ Jesús a'cxni' tanūlh, cāhuanilh:

—¿Tū ixpālacata ta'sayā'tit ē calhua'nā'tit? Tzu'ma'jāt jā nīnī't, xmān lhtatamā'lh.

⁴⁰ Xmān talilītzī'nli. A'cxni' Jesús cāmāxtukō'lh ixlīpō'ktuca'n, cālē'lh ixtāta' tzu'ma'jāt ē ixtzī' ē tī ixtatā'minī't. Tatanūlh jā ixmā'lh tzu'ma'jāt.

⁴¹ Macachi'palh tzu'ma'jāt ē huanilh:

—Talita cumi. (Huā'mā' tachihiu'n huanicu'tun: Tzu'ma'jāt, icuaniyān catā'kaqui'.)

⁴² Palaj tunca tā'kaqui'lh tzu'ma'jāt ē xla' ixlatlā'huan. Xla' ixka'lhī a'kcāujtu' cā'ta. Tachi'xcuui't talī'a'cnīlh ē tajicua'nli. ⁴³ Jesús māpa'ksīlh jā tī chā'tin ixtamāca'tzīnīlh ē cāhuanilh:

—Camāhuī'tit tzu'ma'jāt.

6

Jesús taspi'tli nac Nazaret

Mt. 13:53-58; Lc. 4:16-30

¹ Jesús taxtulh a'ntza' ē taspi'tli na ixcā'lacchicni' jā ī'stacnī't ē tastālani'lh ī'scujnu'nī'n. ² A'cxni' chilh quilhtamacuj tū pūjaxcan, tanūlh na ixtemploca'n israelitas ē tzuculh māsuyū. Lhūhua' tachi'xcuui't takexmātlī ē talī'a'cnīlh ē tahananli:

—¿Jāchu sca'tli huā'mā' chi'xcu' tū ca'tzī? ¿Tuchūyā talacapāstacni' maxqui'canī't? ¿Chī tzē nacālītlahua tzamā' lī'a'cnīn? ³ Ū'tza' huā'mā' xuacna' ē María ixtzī'. Nā xla' ixpuxcu'ca'n Jacobo ē José ē Judas ē Simón. Tahui'lāna'lh huā'tzā' xanastancunu' puncan.

Ū'tza' talisītzī'lh ē talakmaka'lh Jesús. ⁴ Xla' cāhuanilh:

—Chā'tin a'kchihuīna' nalakachi'xcuui'can calhāxcuui'lh na'a'n. Xmān xalanī'n na ixcā'lacchicni' ē ixtalakapasnī'n jā talakachi'xcuui'cu'tun.

⁵ A'ntza' na ixcā'lacchicni' Jesús jāla tlhualh lī'a'cnīn. Xmān cāxa'malh makapitzīn ta'jatatlani'n ē cāmātzeyīlh. ⁶ Jesús lī'a'cnīlh ixpālacata jā ta'a'ka'ī'lh. Ixmāsu'yutēlha nac a'katunu' lacstī'na'j cā'lacchicni'.

Jesús cāmācā'lh ī'scujnu'nī'n nata'a'kchihuīna'n

Mt. 10:5-15; Lc. 9:1-6

⁷ Jesús cātā'talacxtimīlh kelhacāujtu' ī'scujnu'nī'n ē tzuculh cāmācā'n chā'tu'yūn ē cāmāxqui'lh līmāpa'ksīn natamāxtu jā tzeya ū'nī'n. ⁸ Cāhuanilh:

—Jā tū tili'pinā'tit nac tej, nūn morralh, nūn pāntzīn, nūn tumīn na mimbolsaca'n. Xmān nali'pinā'tit mimpāla'cca'n ē ⁹ natatūnū'yā'tit mincacli'ca'n. Jā tili'pinā'tit pūtu' milu'xu'ca'n, xmān pūtin.

¹⁰ Jesús cāhuanipālh:

—Calhāxcuui'lh nac chic jā nachipinā'tit, a'ntza' natachokoyā'tit hasta a'cxni' nataxtuyā'tit nac tzamā' cā'lacchicni'. ¹¹ Palh catīxcuui'lh jā cātāmānūyān na ixchic ē palh jā takexmātcu'tun tū hua'nā'tit, cataxtutit tzamā' cā'lacchicni'. A'cxni' nataxtuyā'tit, catincxtit mintujanca'n ē nayuja pokxni' na ixlacatampūn mintujanca'n. Chuntza' nalīmāsu'yū'yā'tit xlaca'n natalē'n cuenta ixpālacata jā takexmātcu'tunli. Ixlīcāna' tū iccāhuaniyān. A'cxni' namin quilhtamacuj a'cxni' Dios nacāputzāna'nīkō', xlaca'n natapātīni'n ixpālacata jā takexmātcu'tunli.

Ā'chulā' natapātīni'n xlcac'n ē jā xalanī'n nac Sodoma ē Gomorra —cāhuanilh.

¹² Ta'a'lh scujnu'nī'n ē ixtamāsu'yuni' tachi'xcu'huī't ixlacasqui'nca natalakpali ixtalacapāstacni'ca'n. ¹³ Tamāxtulh lhūhua' jā tzeya ū'nī'n. Ixcālīmūtlahua aceite lhūhua' ta'jatatlanī'n ē cāmātzeyīlh.

Chī nīlh Juan Mā'kpaxīni'

Mt. 14:1-12; Lc. 9:7-9

¹⁴ Rey Herodes kexmatli tū ixtlahuamā'lh Jesús ixpālacata lhūhua' tī ixtalīchihuīna'mā'nalh. Herodes huanli:

—Juan tī ixmā'kpaxīni'n lacastālancuana'nī't ixlacpu'na'i'tātcan nīnī'n. Ū'tza' līka'lhī lītlī'huī'qui tū lītlahua lī'a'cnīn.

¹⁵ Makapitzīn ixtahuan:

—Ū'tza' Elías tī ixa'kchihuīna' Dios xalanī'n makāstza'.

Ā'makapitzīn ixtahuampala:

—Ū'tza' a'kchihuīna' chī xalanī'n makāstza'.

¹⁶ A'cxni' huanica Herodes tū tlhualh Jesús, xla' huanli:

—Ū'tza' Juan tī icmā'a'cchu'cunīni'lh. Xla' lacastālancuana'nī't ē taxtulh na ixpu'nan nīnī'n.

¹⁷ Herodes ū'tza' ixmāpa'ksīnī't ē ixmāchi'panīni'nī't Juan ē ixmāchi'nīni'nī't nac pūlāchī'n ixpālacata Herodías tī ixpuscāt Felipe ixuanī't. Huā'mā' Felipe ixtā'tin Herodes. Herodes ixtā'tahui'la tzamā' puscāt. ¹⁸ Juan ixuanīnī't Herodes:

—Jā minī'ni' chī tā'tahui'la'ya' ixpuscāt mintā'tin.

¹⁹ Ū'tza' Herodías līlāl ixtā'lāquiclhaktzi' Juan ē ixmaknīcu'tun. Jāla ixmaknī ²⁰ ixpālacata Herodes ixjicua'ni' Juan. Ixca'tzī tzeya chī'xcu' ixuanī't Juan ē līlācatejtin ixlātlā'huan. Ū'tza' Herodes jā līmakxtekli Herodías natlahuani' Juan tū ixtlahuacu'tun. Masqui Herodes tamakchuyīlh ixpālacata tū māsū'yulh Juan, ixkexmatcu'tun. ²¹ Mīlh a'ktin quilhtamacuj a'cxni' Herodías tzē tlhualh ixtapāxuhuān. Herodes tlhualh ixcā'tani' a'cxni' chā'lh ixcā'ta. Cā'invitarlīlh nacātā'huā'yan na ixchic xanapuxcu'nu' ē xamāpa'ksīni'nī'n ē generales tī ixtatā'scujā nac estado Galilea. ²² Ixtzu'ma'jāt Herodías tanūlh ē tīlīh ē cāmākapāxūlīh Herodes ē tī ixcātā'huā'yamā'lh. Rey Herodes huanilh tzu'ma'jāt:

—Caquisqui'ni' tū lacasqui'na' ē quit na'icmaxqui'yān.

²³ Lacatejtin huanilh:

—Ixlicāna' tū icuanin. Na'icmaxqui'yān tū naquisqui'ni'ya' masqui'itāt jā quit icmāpa'ksī.

²⁴ Tzu'ma'jāt taxtulh ē kelhasqui'nīlh ixtzī':

—¿Tū na'icsqui'ni'?

Xla' huanilh:

—Nasqui'na' ixa'kxāk Juan Mā'kpaxīni'.

²⁵ Tzu'ma'jāt palaj tunca tanūlh jā ixuī'lh rey ē huanli:

—Iclacasqui'n ixa'kxāk Juan Mā'kpaxīni'. Chuhua'j palaj tunca naquimaxqui'ya' a'ktin nac pulātu.

²⁶ Ū'tza' līlīpuhuanli rey Herodes ixpālacata tū ixmālacnūni'nī't tzu'ma'jāt. Masqui līlīpuhuanli, jātza' la lakpālīh ixtachihuīn ixpālacata ixtakexmatnī'ttza' tī ixcā'invitarlīcanī't. ²⁷ Palaj tunca rey māpa'ksīlh chā'tin mayūlh nalīmin ixa'kxāk Juan. Xla' a'lh nac pūlāchī'n ē a'cchu'culh. ²⁸ Līminca ixa'kxāk a'ktin nac pulātu ē maxqui'ca tzu'ma'jāt. Tzu'ma'jāt maxqui'lh ixtzī'.

²⁹ A'cxni' cāmāca'tzīnīca ī'scujnu'nī'n Juan, xlaca'n tamilh ē tasacli ix-macni' ē tamā'cnūlh nac a'ktin pūtā'cnūn.

Jesús cāmāhuī'lh a'kquitzis mil chī'xcuhuī't

Mt. 14:13-21; Lc. 9:10-17; Jn. 6:1-14

³⁰ A'cxni' apóstoles talaktaspi'tli Jesús, tahuani'kō'lh pō'ktu tū ixtat-lahuani't ē tū ixtamāsu'yuni't. ³¹ Jesús cāhuanilh:

—Cata'ntit xmān hui'xina'n ē caquilātā'miuj jā nūn chā'tin lahuī'lh ē najaxāuj macsti'na'j.

Lhūhua' tachi'xcuhuī't ixtaquīlakla Jesús ē chuntza' ī'scujnu'nī'n jāla ixtahuā'yan. ³² Tatojōlh a'ktin nac barco xmān xlaca'n ē ixta'a'mā'nalh jā jā tī ixa'nancan. ³³ Lhūhua' tachi'xcuhuī't talaktzī'lh a'cxni' ixta'a'mā'nalh ē talakapasli. Xalanī'n ā'lacatunu' cā'lacchicni' catujan tatu'jnulh a'ntza' ē tachā'lh pūla. ³⁴ A'cxni' Jesús taxtulh nac barco, cālaktzī'lh lhūhua' tachi'xcuhuī't ē cālakalhu'manli ixpālacata tatasu'yulh hua'chi purecu' tū jā taka'lhī tī nacāmaktaka'lha. Tzuculh cāmāsu'yuni' lhūhua' catūhuālh.

³⁵ A'cxni' ī'smalanka'namā'lhtza', scujnu'nī'n talakmilh Jesús ē tahuaniilh:

—Kōtanūtza' ē huā'tzā' jā nac cā'lacchicni'. ³⁶ Cacāmacapi tachi'xcuhuī't nata'a'n natatamāhua ixlihua'ca'n calhāhuālh jā yākō'lh chic ixpālacata jā taka'lhī tū natahua'.

³⁷ Jesús cākelhtīlh:

—Hui'xina'n cacāmāhuī'tit.

Tahuaniilh:

—Lhūhua' tachi'xcuhuī't. Ixlacasqui'nca makās namakscujcan ē chuntza' tzē nalītamāhuacan pāntzīn tū na'iccāmāhuī'yāuj xlaca'n.

³⁸ Jesús cāhuanilh:

—¿Chī maclā't pāntzīn ka'lhī'yā'tit? Caquilaktzī'ntit.

Taquīlaktzī'lh ē a'cxni' taca'tzīlh, tahuaniilh:

—Macquitzis pāntzīn ē tantu' squī'ti'.

³⁹ Xla' cāmāpa'ksīlh ī'scujnu'nī'n:

—Cacāmāpitzitit ē xtum catatahuī'lh pūlacatunu' nac cā'seketni'.

⁴⁰ Ixui'lh pūlacatunu' jā tatahuī'lh a'ktin cientu. Nā ixui'lh ā'makapitzīn pūlacatunu' jā tatahuī'lh tu'pu'xamacāuj. ⁴¹ Jesús cātayalh macquitzis pāntzīn ē tantu' squī'ti' ē talacayāhualh nac a'kapūn ē maxquī'lh tapāxcatca'tzīn Dios. Cāche'keni'lh pāntzīn ē cāmaxquī'lh ī'scujnu'nī'n. Xlaca'n tamāpitzīlh na ixpu'nanca'n tachi'xcuhuī't. Nā cāmāpitzīni'lh tantu' squī'ti' ixlīpō'ktuca'n. ⁴² Taha'lh ixlīpō'ktuca'n ē taka'sli.

⁴³ A'cxni' tahuā'yankō'lh, scujnu'nī'n tasacli xalacpītzun pāntzīn ē squī'ti'. Lītatzumalh pācāujtu' chā'xta tū quītāxtūni'lh. ⁴⁴ Tī tahuā'yalh a'kquitzis mil chī'xcuhuī'n ixtahuani't.

Jesús kelhtlā'luanli xcān

Mt. 14:22-27; Jn. 6:16-21

⁴⁵ Palaj tunca Jesús cāhuanilh ī'scujnu'nī'n:

—Catojō'tit nac barco ē capūla'tit ixtuntacut nac mar nac Betsaida lihuan quit na'iccāmacā'n tachi'xcuhuī't.

⁴⁶ A'cxni' ixcāmacā'nkō'nī'ttza', xla' tā'cxtunu'lh nac sipej na'orarli.

⁴⁷ A'cxni' tā'cnūlh chī'chini', Jesús ixlīmān ixui'lh nac ti'ya't lihuan ī'scujnu'nī'n ixta'a'mā'nalh nac barco ixpu'nan mar. ⁴⁸ Jesús laktzī'lh chī jāla ixa'n barco ixpālacata ixū'numā'lh. A'cxni' ī'xkakamā'lhtza', Jesús cālakmilh. Ixkelhtlā'huantēlha xcān ē ixcālaktalacatzuna'jīlh. ⁴⁹⁻⁵⁰ Xlaca'n talaktzī'lh ē tājicua'nli ē tata'salh. Ixlīpō'ktuca'n talaktzī'lh catūhuālh

ixkelhtlā'huantēlha xcān ē tapuhuanli ixtalakachuyamā'nalh ē ū'tza' talījicua'nli. Palaj tunca Jesús cātā'chihuīna'nli xlaça'n ē cāhuanilh:

—Catahuixcānī'tit ē jā cajicua'ntit. Quit ti icmimā'lh.

⁵¹ Tojōlh nac barco jā ixtahui'lāna'lh xlaça'n ē ca'csalsh ū'ni'. Xlaça'n talī'a'cnilh. ⁵² Masqui ixtalaktzī'nī't chī Jesús mālhuuīlh pāntzīn, jā ixta'a'ka'ī'ni'lh ixlītlī'hui'qui Jesús.

Jesús cāmātzeyīlh ta'jatatlānī'n nac cā'lacchicni' Genesaret

Mt. 14:34-36

⁵³ A'cxni' Jesús ē ī'scujnu'nī'n ta'a'lh ixtuntacut nac xcān, ē tachā'lh nac ti'ya't jā huanican Genesaret ē tachi'jūlh ixbarcoca'n. ⁵⁴ A'cxni' tataxtulh nac barco, tachi'xcuhui't talakapasli Jesús. ⁵⁵ Palaj ta'a'lh calhāxcuhuālh ē tzucuca cālīmīncan ta'jatatlānī'n nac talajni'. Cālē'nca jā ixi'lh Jesús. ⁵⁶ Calhāxcuhuālh Jesús tanūlh nac lacsti'na'j cā'lacchicni' ē nac xaka'tla' cā'lacchicni' ē masqui nac ranchuj, ixcāmāpī'can ta'jatatlānī'n nac talajni' ē ī'squi'ni'can xmān cacāmakxtekli nataxa'ma ixtampān ixlū'xu'. Ixlīpō'ktuca'n tī taxa'malh ixlū'xu' tatzeyankō'lh.

7

Tū cālactlahua chi'xcuhui'n

Mt. 15:1-20

¹ Talaktalacatzuna'jīlh Jesús fariseos ē makapitzīn xamākelhtahua'kē'ni'nī'n līmāpa'ksīn xalanī'n nac Jerusalén tī ixtalakminī't Jesús. ² Ixtalaktzī'nī't makapitzīn ī'scujnu'nī'n Jesús tī ixtahuā'yamā'nalh ē jā pūla ixtamakacha'ka'nī't. ³ Jā chuntza' ixtatlahua fariseos ē ixlīpō'ktuca'n ā'makapitzīn israelitas. Palh xlaça'n jā pūla ixtamakacha'ka'n chuntza' chī ixlacasqui'nca, jā ixtahuā'yan ixpālacata ixtalakachi'xcuhui' ixtahui'latca'n ī'xū'nāpapca'n. ⁴ A'cxni' ixtaquītaspi'ta nac lītāmāj, jā ixtahuā'yan palh jā tzej ixtamakacha'ka'n pūla. Ixtamākentaxtū lhūhua' ixtahui'latca'n ī'xū'nāpapca'n hua'chī chī talīpūche'kē' vasos ē tla'mā'nc ē tamacatzucun līcā'n ē ixpūtama'ca'n. ⁵ Takelhasqui'nīlh Jesús fariseos ē xamākelhtahua'kē'ni'nī'n līmāpa'ksīn:

—¿Tū ixpālacata miscujnu'nī'n jā tamākentaxtū tū quixū'nāpapca'n quincātamāsu'yuni'n? Tahuā'yan ē jā pūla tamakacha'ka'n chī ixlacasqui'nca.

⁶ Jesús cākelhtīlh:

—Hui'xina'n tlahua'yā'tit a'ktu' milacanca'n. Mimpālacataca'n lītzo'kli profeta Isaías jā tatzō'kni':

Tzamā' tachi'xcuhui't xmān tahuan quintalakachi'xcuhui'.

Jā talacapāstaca tū iccālīmāpa'ksīlh.

⁷ Jā tū līmacuan chī quintalaktaquīlh pūta.

Tū tamāsu'yu, ū'tza' xmān ixtalacapāstacni'ca'n chī'xcuhui'n.

Chuntza' tzo'kli Isaías.

⁸ Jesús cāhuanipālh:

—Hui'xina'n mākēnū'yā'tit ixlīmāpa'ksīn Dios ē mākentaxtūyā'tit ixtahui'latca'n mixū'nāpapca'n. Hui'xina'n pūche'kē'yā'tit tla'mā'nc ē vasos chī ixlacasqui'nca ē tlahua'yā'tit lhūhua' ā'makapitzīn tahui'lat.

⁹ Nā cāhuanilh:

—Puhua'nā'tit tze chī mākēnū'yā'tit ixlīmāpa'ksīn Dios ē mākentaxtūyā'tit mintahui'latca'n. ¹⁰ A'ntza' jā tzo'kli Moisés, chuntza' huanli:

Cacālakachi'xcuhui' mintāta' ē mintzī'.

Moisés nā huanli:

Camāmaknīnīnca tī cachīhuālh huani ixtāta' o ixtzī'.

¹¹ Hui'xina'n xtum hua'nā'tit. Māsu'yu'yā'tit palh chā'tin chi'xcu' tze nahuani ixtāta' o ixtzī': "Jāla icmaktāyayān ixpālacata ixlipō'ktu tū icka'lhī, ū'tza' Corbán." (Huā'mā' tachihuīn huanīcu'tun: icmālacnūnī'nī'ttza' Dios.) ¹² Chuntza' jā makxtekā'tit nacāmaktāya ixtāta' ē ixtzī'.

¹³ Hui'xina'n mākēnū'yā'tit ixlīmāpa'ksīn Dios ixpālacata māsu'yu'yā'tit ixlacasqui'nca namākentaxtūcan ixtahui'latca'n mixū'nāpapca'n. Lhūhua' tū tlhua'yā'tit hua'chi tzamā' —huanli Jesús.

¹⁴ Jesús cāmāta'satīnīnī'lh tachi'xcu'huī't ē cāhuanilh:

—Caquilākexmatni'uj milipō'ktuca'n ē caca'tzītīt. ¹⁵ Jā tū a'nan tū naquilhtanū chi'xcu' hua'chi līhua' ē chuntza' nalīka'lhī ixcuenta. Tū naquilhtaxtu chā'tin chi'xcu' tū jā tze tachihuīn, ū'tza' nalīka'lhī ixcuenta. ¹⁶ Cuenta catlahua'tit tū kexpa'tā'tit —huanli Jesús.

¹⁷ A'cxni' Jesús ixtanūnī't nac chic, jātza' ixa'nan lhūhua' tachi'xcu'huī't. Īscujnu'nī'n takelhasqui'nīlh tūchu ixuanīcu'tun tū līca'tzīnī'can. ¹⁸ Jesús cāhuanilh:

—Nā hui'xina'n zē jā kexpa'tā'tit? Ca'tzīyā'tit catūxcu'huālh tū naquilhtanū chā'tin chi'xcu', ū'tza' jā catilactlahualh. ¹⁹ Ū'tza' xmān tajō na ixpān ē chuntza' taxtu. Jā catitanūlh na ixtalacapāstacni'.

Chuntza' līmāsu'yulh pō'ktu tze tū hua'yāuj. ²⁰ Jesús chihuīna'mpāl'h:

—Tū quilhtaxtu chā'tin chi'xcu', ū'tza' nalactlahua. ²¹ Palh jā tze ixtalacapāstacni' chā'tin chi'xcu', xla' napuhuan tū jā tze. Ū'tza' nalīka'lhīcu'tun ixtā'lāpāxquī'n ē nalītlahua tū jā tze ē nalīmaknīnī'n. ²² Naka'lhāna'n ē naka'lhīcu'tun tū ixtā' ā'chā'tin ē natlahua tū jā tze. Natampi'lhīnī'n ē na'a'kskāhuī'nīn ē natlahua tū jā tze ē nalakca'tzāna'n ē na'a'ksa'nīnī'n ē ka'tla' namakca'tzī ē jā tze ixtalacapāstacni' naka'lhī. ²³ Pō'ktu tzamā' tū jā tze ē tamātlahuī jā tze chā'tin chi'xcu'. Nā tzamā' tataxtu na ixpūlacni' chā'tin chi'xcu' ixpālacata jā tze ixtalacapāstacni' —huanli Jesús.

Puscāt xamīni' a'ka'ī'ni'lh Jesús

Mt. 15:21-28

²⁴ A'cxni' Jesús huankō'lh, xla' taxtulh ē a'lh ā'lacatin jā tahui'lāna'lh a'ktu' cā'lacchicni' tū huanīcan Tiro ē Sidón. Tanūlh a'ktin nac chic. Masqui ixlacasqui'n jā tī chā'tin ixca'tzīlh ixuī'lh a'ntza', jāla tatzē'kli. ²⁵ Palaj tunca milh chā'tin puscāt. Ixtzu'ma'jāt puscāt ixka'lhī jā tze ya ū'ni'. Māca'tzīnīca a'cxni' chilh Jesús ē lakmilh ē tatzokostani'lh. ²⁶ Puscāt jā israelita ixuanī't; xla' sirofenicia ixuanī't. Īsqui'ni' talakalhu'mān camāxtuni'lh ixtzu'ma'jāt jā tze ya ū'ni'. ²⁷ Jesús huanilh:

—Pūla cataka'sli lacstīn. Jā minī'ni' maktīcan ixpāntzīnca'n lacstīn ē nacāmaxquī'can chichī'n.

²⁸ Puscāt kelhtīlh:

—Ixlicāna', Māpa'ksīni'. Masqui icca'tzītza', chichī'n tze tasacua' tū tamakā'n lacstīn na ixtampīn mesa.

²⁹ Palaj tunca Jesús huanilh:

—Tze chī hua'na'. Tzētza' napina' na minchic. Jā tze ya ū'ni' taxtuni'nī'ttza' mintzu'ma'jāt.

³⁰ Puscāt a'lh na ixchic. Ixtzu'ma'jāt ixmā'lh nac tama' ē ixtasu'yu ixtaxtuni'nī'ttza' jā tze ya ū'ni'.

Jesús mātzeyīlh chi'xcu' tī jāla ixa'kahuāna'n ē jāla ixchihuīna'n

³¹ Jesús taxtulh nac cā'lacchicni' tū huanican Tiro ē tētaxtulh nac Sidón ē jā ixmāpa'ksī Decápolis. Taspī'tli nac mar tū huanican Galilea. ³² Līmini'ca chā'tin chí'xcu' tī jā ixa'kahuāna'n ē kō'ko' ixuanī't. Squi'ni'ca caxa'malh. ³³ Jesús lē'lh chí'xcu' lacapunchuna'j jā jā ixtatakēstoka tachi'xcuui't ē mánūni'lh ixmakaspulh na ixa'ka'xko'lh. Chojmanīlh ixmacan ē nā xa'malh na ī'sī'makā't chí'xcu'. ³⁴ Jesús talacayāhualh nac a'kapūn. Jaxapānīlh ē huanli:

—¡Efata! (Huā'mā' tachihuīn huanicu'tun: ¡Catalaquī'lh!)

³⁵ Palaj tunca tatzeyalh ixa'ka'chakān chí'xcu' ē kexmatli. Tzeyanli ī'sī'makā't ē tzētza' ixchihuīna'n. ³⁶ Jesús lacatejtin cāhuanilh tachi'xcuui't:

—Jā tī chā'tin tihua'ni'yā'tit.

Jā takexmatni'lh, ē ā'chulā' tamāca'tzīnīni'lh. ³⁷ Xlaca'n tī cāmāca'tzīnīca ixtalī'a'cnī ē tahaunli:

—Pō'ktu tū tlahuanī't, pō'ktu tze. Ū'tza' cāmā'a'kahuanī tī a'katāp ē cāmāchihuīnī tī kō'ko'.

8

Jesús cāmāhuī'lh a'ktā'ti' mil tachi'xcuui't

Mt. 15:32-39

¹ Tzamā' quilhtamacuj ixtatakēstoknī't tachi'xcuui't ē jā tū ixa'nan tū natahua'. Jesús cāta'sani'lh ī'scujnu'nī'n ē cāhuanilh:

² —Iccālakalhu'man tachi'xcuui't. Tu'tuma'jtza' quintatā'lahui'lāna'lh huā'tzā' ē jātza' taka'lhī tū taha'. ³ Palh xa'iccāmacā'lh na ixchicca'n ē jā tahuā'yani't, ixtaxlajuanlh nac tej ē jā ixtatāyani'lh. Makapitzīn xlaca'n tamīni'ta'ncha' makat.

⁴ ī'scujnu'nī'n takelhtīlh:

—¿Chī nacālīmāhuī'yāuj tachi'xcuui't huā'tzā' jā jā tī hui'lh?

⁵ Xla' cākelhasqui'nīlh:

—¿Chī maclā't pāntzīn ka'lhī'yā'tit?

Xlaca'n takelhtīlh:

—Mactojon.

⁶ Palaj tunca Jesús māpa'ksīlh catatahui'lalh tachi'xcuui't nac ti'ya't. Cātayalh mactojon pāntzīn ē maxquī'lh tapāxcatca'tzīn Dios. Cāmāpitzini'lh ē cāmāxquī'lh ī'scujnu'nī'n natamāpitzī tachi'xcuui't. Chuntza' tatalahualh. ⁷ Nā ixtaka'lhī makapitzīn xalacstīn squī'ti' ē Jesús maxquī'lh tapāxcatca'tzīn Dios ixpālacata squī'ti'. Cāhuanilh ī'scujnu'nī'n:

—Cacāmāpitzini'tit.

⁸ Ixlipō'ktuca'n tahuā'yalh ē talīka'sli. Tamākēstokli xalacpītzun tū quītāxtūlh ē tamātzumalh pātojon chā'xta. ⁹ Tī tahuā'yalh hua'chi a'ktā'ti' mil ixtahuani't. Jesús cāmāca'lh tachi'xcuui't na ixchicca'n. ¹⁰ Palaj tunca xla' ē ī'scujnu'nī'n tatorjōlh nac barco ē tachā'lh jā ixmāpa'ksī cā'lacchicni' Dalmanuta.

Fariseos tasqui'ni'lh Jesús catlahualh a'ktin lī'a'cnīn

Mt. 16:1-4; Lc. 12:54-56

¹¹ Fariseos talakmilh ē tatzuculh tatā'lāhuani Jesús. Tasqui'nli a'ktin lī'a'cnīn tū nalītasu'yu xla' xala' nac a'kapūn. Tasqui'nli ixpālacata xmān ixtalīlaktzī'ncu'tun. ¹² Jesús cājiclhuanini'lh ē huanli:

—¿Tū ixpālacata tachi'xcuui't tasqui'n lī'a'cnīn? Ixlicāna' tū iccāhuaniyān. Hui'xina'n tī hui'lāna'ntit chuhua'j jā caticātamāsu'yuni'n lī'a'cnīn.

13 Cāmakxtekli ē tojōpālh nac barco ē a'lh ixtuntacut nac xcān.

Camaktaka'lhtit tū tahuan fariseos

Mt. 16:5-12

14 Xmān mactin ixuī'lh pāntzīn nac barco ixpālacata ixtapātza'nkānī't ē jā talē'lh pāntzīn. 15 Jesús cāmaxquī'lh talacapāstacni' ē cāhuanilh:

—Cuenta catlahua'tit ē camaktaka'lhtit ixlevaduraca'n fariseos ē Herodes.

16 Scujnu'nī'n talātā'chihuīna'nli ē talāhuanilh:

—Chuntza' huanli ixpālacata jā limiuj pāntzīn.

17 Jesús ixca'tzī tū ixtalāhuanimā'nalh. Ū'tza' lica'tzīlh jā ixtakexmata xla' ixlichihuīna'mā'lh ixtamāsu'yun fariseos. Ū'tza' cālīhuanilh ī'scujnu'nī'n:

—¿Tū ixpālacata lī'a'ktuyunā'tit pāntzīn tū jā lita'ntit? ¿Jā cuenta tlaha'yā'tit nūn kexpa'tā'tit? ¿Jā ka'lhī'yā'tit milīstacna'ca'n nalīlacapāstacna'nā'tit? 18 Ka'lhī'yā'tit milakastapunca'n. ¿Ē jā laktzī'nā'tit? Ka'lhī'yā'tit mina'ka'xko'lhca'n. ¿Ē jā a'kahuā'na'nā'tit? ¿Ē jā lacapāstacna'nā'tit? 19 A'cxni' iccāche'kelh macquitzis pāntzīn ē ū'tza' iccālīmāhuī'lh a'kquitzis mil chī'xcuui'n, ¿chī pālā't chā'xta mātsuma'tit xalacpītzun tū mākēstoktit?

Xlaca'n takelhtīlh:

—Pācāujtu'.

20 Xla' huanli:

—A'cxni' iccāche'kelh mactojon pāntzīn ē ū'tza' iccālīmāhuī'lh a'ktā'ti' mil, ¿chī pālā't chā'xta mātsuma'tit xalacpītzun tū mākēstoktit?

Xlaca'n takelhtīlh:

—Pātojon.

21 Cāhuanilh:

—¿Ē jāna'j kexpa'tā'tit?

Jesús mālacahuānīlh chā'tin lakatzī'n nac cā'lacchicni' Betsaida

22 Jesús ē ī'scujnu'nī'n tachā'lh nac cā'lacchicni' tū huanican Betsaida ē līmini'ca Jesús chā'tin lakatzī'n ē squi'ni'ca caxa'malh. 23 Makachi'palh ē pekechi'palē'lh lakatzī'n na ixquiltūn cā'lacchicni'. Chojmanīlh ixlakastapun ē xa'mani'lh na ixlakastapun ē kelhasqui'nīlh:

—¿Tū la'ktzī'na'?

24 Xla' lacahuāna'nli ē huanli:

—Iccālaktzī'n chī'xcuui'n tī talatlā'huan. Tatasu'yu hua'chi xalaka'tla' qui'hui'.

25 Palaj tunca xa'mani'pālh na ixlakastapun. Chī'xcu' lacahuāna'mpālh ē tzeyanli ē lacahuāna'nkō'lh.

26 Jesús huanilh:

—Lacatzaj capit na minchic ē jā titētānū'ya' nac cā'lacchicni'. Jā tī chā'tin tihuani'ya' xalanī'n nac cā'lacchicni' chī lītze'ya'nti.

Pedro līmāsu'yulh Jesús ū'tza' Cristo

Mt. 16:13-20; Lc. 9:18-21

27 Jesús ē ī'scujnu'nī'n ta'a'lh nac ā'makapitzīn cā'lacchicni' a'ntza' jā huanicān Cesarea Filipino. Līhuan ixta'a'mā'nalh, xla' cākelhasqui'nīlh ī'scujnu'nī'n:

—Tachi'xcuui't, ¿chī tahuan quimpālacata?

28 Xlaca'n takelhtīni'lh:

—Makapitzīn tahuan palh hui'x Juan Mā'kpxāni' ē ā'makapitzīn tahuan palh hui'x Elías ē ā'makapitzīn huampala tahuan palh hui'x palhāsā' chā'tin a'kchihuīna'.

29 Palaj tunca cāhuanilh:

—Ē hui'xina'n, ¿chī hua'nā'tit tīchu quit?

Pedro kelhtīni'lh:

—Hui'x Cristo tī xa'icka'lhīmā'nauj.

³⁰ Cāmāpa'ksīlh jā catitahuanilh nūn tī chā'tin palh ū'tza' Cristo tī ixka'lhīmā'ca.

Jesús māca'tzīnīni'lh chī nanī

Mt. 16:21-28; Lc. 9:22-27

³¹ Jesús tzuculh cāmāsu'yuni' chuntza':

—Quit Chi'xcu' xala' Tālmā'n ē ixlacasqui'nca naquimakapātīnīncan. Xanapuxcu'nu' israelitas ē xanapuxcu'nu' pālejni' ē xamākelhtahua'kē'ni'nī'n līmāpa'ksīn, xlaca'n naquintalakmaka'n ē naquintamaknī. Ixli'a'ktu'tun quilhtamacuj na'iclacastālancuana'n.

³² Lacatejtin huanli huā'mā' tachihuīn. Palaj tunca Pedro lē'lh lacapunchuna'j ē tzē'k huanilh jā cahualh chuntza'. ³³ Jesús cālaktalakspi'tli ē cālaktzī'lh ī'scuju'nī'n ē lacaquilhni'lh Pedro ē huanilh:

—Catakēnu'. Hui'x lacapāstacna'na' chuntza' chī skāhuī'ni'. Jā ka'lhī'ya' ixtalacapāstacni' Dios.

³⁴ Jesús cāta'sani'lh tachi'xcu'huī't ē ī'scuju'nī'n ē cāhuanilh:

—Palh catīxcu'huā'lh quintā'tapa'ksīcu'tun quit, jātza' la catilacapāstacni' xmān tū ū'tza' lacasqui'n. Calīhui'līlh natlahua quintalacasqui'nīn masqui capātīni'lh chuntza' chī quit na'icpātīni'n ē caquistālani'lh. ³⁵ Tī ta'a'kapūtaxtucu'tun tū natalipātīni'n quimpālacata, jā catitaka'lhīlh ixlatamatca'n tū jā catilakspu'tli. Tī natapātīni'n masqui natani' quimpālacata ē ixpālacata xatze tachihuīn, xlaca'n nataka'lhī ixlatamatca'n tū jā catilakspu'tli. ³⁶ Palh chā'tin chi'xcu' ixtlajakō'lh ixlipō'ktu xala' nac cā'quilhtamacuj, jā tū līmacuan palh jā ka'lhī ixlatamat tū jā catilakspu'tli. ³⁷ Jā tū a'nan tū xla' tzē namāstā' ē chuntza' nalīka'lhī ixlatamat tū jā catilakspu'tli. ³⁸ Tachi'xcu'huī't tī tahuī'lāna'lh chuhua'j taputza ā'xtum dios. Palh catīxcu'huā'lh hui'xina'n nalīmāxana'nā'tit na ixlacatīnca'n tachi'xcu'huī't ē nalīmāxana'nā'tit quimpālacata ē ixpālacata tū icmāsu'yu, ū'tza' na'iclimāxana'n a'cxni' na'icmimpala. Quit Chi'xcu' xala' Tālmā'n ē na'icka'lhī ixlīli'huī'qui quinTāta' Dios ē naquintatā'min ixāngeles tī xalactze.

9

¹ Jesús cāhuanipāl'h:

—Ixlicāna' tū iccāhuaniyān. Makapitzīn tī tahuī'lāna'lh huā'tzā' chuhua'j ē xlaca'n jā catitanīlh a'cxni' jāna'j natalaktzī'n ixlīmāpa'ksīn Dios ē chī namāpa'ksīni'nkō'.

Xkakalh Jesús

Mt. 17:1-13; Lc. 9:28-36

² Ixlīlakachāxan quilhtamacuj Jesús cālē'lh Pedro ē Jacobo ē Juan ē tatā'a'lh. Xmān ixkelhatā'ti'ca'n ta'a'lh nac a'ktin sipej tālmā'n ē tatā'cxtulh. A'ntza' talakpalīlh Jesús ē xtum ixtasu'yu na ixlacatīnca'n.

³ Ixlu'xu' xkakalh ē stala'nka' huanli hasta ixlīlakachi'xua'nancan. Jā tū a'nan nac cā'ti'ya'tna' tū mālākchā'nī chī ixlīstala'nka'. ⁴ Cātasu'yuni'lh Elías ē Moisés ē ixtatā'chihuīna'mā'nalh Jesús. ⁵ Pedro huanilh Jesús:

—Mākelhtahua'kē'ni', xalitze hui'lāna'uj huā'tzā'. Na'icyāhuayāuj huā'tzā' a'ktu'tun mū'xta'ka'; a'ktin mila' nahuan ē a'ktin ixla' Moisés ē a'ktin ixla' Elías.

6 Chuntza' huanli Pedro ixpālacata jā ixca'tzī chī nahuan ē ixkel-hatu'tunca'n tajicua'nli. Ū'tza' līhuanli chuntza'. 7 Palaj tunca milh a'ktin poklhnu' ē cālītamacsti'li'lh. Takexmatli a'ktin tachihuīn nac poklhnu' ē huanli:

—Ū'tza' huā'mā' quiSka'ta' ē icpāxquī'. Cakexpa'ttit tū huan.

8 Palaj tunca talacaputzalh ē nūn chā'tin ixa'nan; xmān Jesús ixlīmān talaktzī'lh.

9 A'cxni' ixtayujmā'nalh nac sipej, Jesús cāmāpa'ksīlh ē cāhuanilh:

—Jā tū chā'tin tihua'ni'yā'tit tū laktzī'nī'ta'ntit. Jā catihua'ntit hasta a'cxni' Chi'xcu' xala' Tālmā'n nalacastālancuana'n na ixlacpu'na'itātca'n nīnī'n.

10 Tzē'k taca'tzīlh huā'mā' tachihuīn ē ixtalākelhasqui'nīmā'nalh:

—¿Tū huanicu'tun tzamā' lacastālancuana'ncan na ixlacpu'na'itātca'n nīnī'n?

11 Takelhasqui'nīlh Jesús:

—¿Tū ixpālacata tahuan xamākelhtahua'kē'ni'nī'n līmāpa'ksīn palh ixlacasqui'nca xapūla namin Elías ē ā'līstān namin Cristo tī Dios lacsacnī't?

12 Jesús cākelhtīlh:

—Ixlicāna' huā'mā'. Pūla namin Elías ē nacāxtlahuakō' ixlīpō'ktu. ¿Ē jā tatzo'kni' ixpālacata Chi'xcu' xala' Tālmā'n napātīni'n lhūhua' ē nalakmaka'ncan? 13 Quit iccāhuaniyān milhtza' tī huanican Elías ē makapitzīn chi'xcuhuī'n tatlahuani'lh chuntza' chī ixtalacasqui'n. A'kspulalh chuntza' chī tatzo'kni' ixpālacata xla'.

*Jesús mātzeyīlh chā'tin ka'hua'cha tī ixka'lhī jā tzeyā ū'ni'
Mt. 17:14-21; Lc. 9:37-43*

14 A'cxni' ixkelhatā'ti'ca'n tachā'lh jā ixtahui'lāna'lh ā'makapitzīn scujnu'ni'n, talaktzī'lh chī lhūhua' tachi'xcuhuī't ixtalītamacsti'li'nī't. Xamākelhtahua'kē'ni'nī'n līmāpa'ksīn ixtatā'lāhuanimā'nalh scujnu'ni'n.

15 A'cxni' tachi'xcuhuī't talaktzī'lh Jesús, talī'a'cnīlh ē palaj tunca talaktu'jnulh ē tatā'chihuīna'nli. 16 Jesús cākelhasqui'nīlh:

—¿Tū līchihuīna'mpā'na'ntit?

17 Kelhtīlh chā'tin na ixlacpu'na'itātca'n ē huanli:

—Mākelhtahua'kē'ni', iclīmini'n quinka'hua'cha. Ka'lhī jā tzeyā ū'ni' tū makakō'ko'nī. 18 Calhāxcuhuālh chī'pa ē a'ntza' māmakahuasī nac ti'ya't ē tzucu kelhpupu ē lāxcakō' ixtatzan ē lhtuncu lakō'. Iccāsqui'ni'lhtza' mīscujnu'ni'n catamāxtuni'lh. Xlaca'n jāla tamāxtuni'lh.

19 Jesús cāhuanilh:

—Hui'xina'n jā tzej a'ka'ī'yā'tit. ¿Hasta jā'cxni' na'iccātā'tahui'layān hui'xina'n ē jā nakexpa'tā'tit? ¿Hasta jā'cxni' na'iccātāyani'yān hui'xina'n chī hui'lāna'ntit? Caquilī'ta'ni' ka'hua'cha.

20 Talīmini'lh ē a'cxni' laktzī'lh Jesús, jā tzeyā ū'ni' makapaxnīni'n ka'hua'cha ē a'kā'lh nac ti'ya't ē tapi'li'lh ē kelhpupulh. 21 Jesús kelhasqui'nīlh ixtāta' ka'hua'cha:

—¿Chī a'klā't cā'ta ka'lhī huā'mā' ta'jatat?

Ixtāta' kelhtīni'lh:

—Hasta ixlīska'ta tzucunī't. 22 Maklhūhua' a'cchichintapūlh nac macscut ē nac xcān. Ixmaknīcu'tun. Palh tzē natlahua'ya' catūhuālh, caquilālakalhu'mauj quina'n ē caquilāmaktāyauj.

23 Jesús huanilh:

—¿Tū ixpālacata quihua'ni': "Palh tzē natlahua'ya' catūhuālh?" Palh hui'x a'ka'i'ni'ya' Dios ē līpāhua'na' Dios, chuntza' tzē na'iclitlahuani'yān catūxcuahuālh.

²⁴ Palaj tunca ixtāta' ka'hua'cha ta'salh ē huanli:

—Quit ica'ka'i'. Caquimaktāya' ixpālacata quisputni'cus chī tzej na'ica'ka'i'.

²⁵ A'cxni' Jesús cuenta tlhualh chī ixtatu'jnun talakmilh ixtalak-takēstokmā'nalh, xla' lacaquilhnīlh jā tzeyā ū'ni' ē huanilh:

—Icmāpa'ksīyān hui'x tī makā'katāpanī'ta' ē makakō'ko'nī'ta' ka'hua'cha. Icmāpa'ksīyān cataxtu xla' ē jā makstin titanūpala'ya' na ixpūlacni'.

²⁶ Jā tzeyā ū'ni' ta'salh ē makapaxnīni'lh ka'hua'cha ē taxtulh. Ka'hua'cha ixtasu'yu hua'chi xanīn ixuanī't. Ū'tza' lhūhua' talīhualh ixpālacata ka'hua'cha:

—Nilhtza'.

²⁷ Jesús makachi'palh ē maktāyalh ē ka'hua'cha tā'kaquī'lh.

²⁸ A'cxni' Jesús ē i'scujnu'nī'n tatanūlh nac chic, ē ixlīmānca'n ixtahui'lāna'lh ē takelhasqui'nīlh:

—¿Tū ixpālacata quina'n jāla icmāxtuni'uj ka'hua'cha jā tzeyā ū'ni'?

²⁹ Cāhuanilh:

—Jā tzeyā ū'ni' hua'chi huā'mā' xmān tzē māxtucan palh natlahua'yā'tit oración ē palh nalīhui'lī'yā'tit jā nahuā'ya'nā'tit.

Jesús māca'tzīnīni'mpāl h chī nanī

Mt. 17:22-23; Lc. 9:43-45

³⁰ Tataxtulh a'ntza' ē ta'a'lh ē ixtalatlā'huan nac estado Galilea. Jesús jā ixlacasqui'n naca'tzīcan ixuī'lh a'ntza' ³¹ ixpālacata ixcāmāsu'yuni'mā'lh i'scujnu'nī'n. Ixcāhuani:

—Quit Chī'xcu' xala' Tālh mā'n, ē naquilīmacamāstā'can na ixmacanca'n chī'xcu'huī'n. Xlaca'n naquintamaknī ē ixlī'a'ktu'tun quilhtamacuj na'iclastālancuana'n—cāhuanilh.

³² Xlaca'n jā taca'tzīlh tū huanicu'tun ē jā ixtakelhasqui'nīcu'tun ixpālacata ixtajicua'n.

¿Tīchu ā'chulā' ixlacasqui'nca'?

Mt. 18:1-5; Lc. 9:46-48

³³ Tachā'lh nac cā'lacchicni' jā huanican Capernaum. A'cxni' tatanūlhntza' nac chic, Jesús cākelhasqui'nīlh:

—¿Tū ixlālīquilhnīpā'nantit a'cxni' ixta'mpā'na'ntit nac tej?

³⁴ Xlaca'n taquilhca'cslalh ixpālacata līhuan ixtatlā'huamā'nalh nac tej, ixtalālīquilhnīmā'nalh ixpālacata tīchu xlaca'n ā'chulā' ixlacasqui'nca na ixlacpu'na'itātca'n. ³⁵ Jesús tahuī'lh ē cāta'sani'lh ixkelhacāujtu'ca'n ē cāhuanilh:

—Palh catīhuālh lacu'tun xapuxcu' hui'xina'n, calalh hua'chi ixtasācua'ca'n ā'makapitzīn ē calalh hua'chi xastancu.

³⁶ Makachi'palh chā'tin macsti'na'j ka'hua'cha ē yāhualh na ixlacpu'na'itātca'n. Cha'xli ē cāhuanilh:

³⁷ —Catīxcuahuālh tī quintā'tapa'ksī quit ē ū'tza' nalīpāxqui' chā'tin macsti'na'j ka'hua'cha hua'chi huā'yālh, ū'tza' lacxtim hua'chi quit quimpāxqui'. Catīxcuahuālh tī quimpāxqui' quit, nā pāxqui' tī quimacamilh ē jā xmān quit.

Tī jā quiclhaktzīn Jesús, ū'tza' namaktāya

Mt. 10:42, Lc. 9:49-50

³⁸ Juan huanilh:

—Mākelhtahua'kē'ni', iclaktzī'nī'tauj chā'tin chi'xcu' tī ixmāpācuhuī mintacuhuīni' ē ū'tza' ixcālīmaxtumā'lh jā tze ya ū'nī'n. Icuani'nī'tauj jā'tza' catlahualh chuntza' ixpālacata xla' jā quincātā'latlā'huanān quina'n.

³⁹ Jesús huanli:

—Camakxtektit ē jā timāmakchuyīyā'tit. Jā tī chā'tin tī natlahua lī'a'cnīn a'cxni' namāpācuhuī quintacuhuīni' ē palaj tunca tzē naquilakapala. ⁴⁰ Tī jā quinquiclhaktzi'n, ū'tza' quincāmaktāyayān. ⁴¹ Ixlīcāna' tū iccāhuaniyān: catīxcuhuālh tī nacātā'hua'yān xcān ixpālacata hui'xina'n tapa'ksini'yā'tit Cristo, ū'tza' naxokonunī'can.

Cuenta catlahua'tit tū mātlahuīyān tū jā tze

Mt. 18:6-9; Lc. 17:1-2

⁴² Jesús chihuīna'mpāl'h:

—Palh catīhuālh chihuīna'makasītzī' chā'tin macsti'na'j ka'hua'cha tī quina'ka'ī'ni' ē chuntza' ka'hua'cha nalītlahua tū jā tze, huā'mā' chi'xcu' jā tze. A'chulā' xatze ixpīxchī'hua'ca'ca a'ktin ka'tla' chihuix ē ixmojōca nac mar najicsua' ē jā ixa'kskāhuī'lh ka'hua'cha.

⁴³ Jā tze palh mimacan nalītlahua'yā'tit tū jā tze. Xalitze macas-tuntu'lu' ixuantit ē ixka'lhī'tit milatamatca'n tū jā catilakspūtlī. Jā tze palh ka'lhī'yā'tit kentu' mimacanca'n tū lītlahua'yā'tit tū jā tze ē ū'tza' nacātalīmacā'nān hui'xina'n nac pūpātīn. A'ntza' macscut jā makstin catimixli. ⁴⁴ A'ntza' xtokonulūhua' jā maktin catihua'kō'lh xamasni' ixquīnītca'n tī natapātīni'n ē jā catimixli macscut.

⁴⁵ Jā tze palh mintujanca'n nalītlahua'yā'tit tū jā tze. Xatze palh tantustuntu'lu' ixuantit ē ixka'lhī'tit milatamatca'n tū jā catilakspūtlī. Jā tze palh ka'lhī'yā'tit kentu' mintujanca'n tū lītlahua'yā'tit tū jā tze ē ū'tza' nacātalīmacā'nān hui'xina'n nac pūpātīn. ⁴⁶ A'ntza' xtokonulūhua' jā maktin catihua'kō'lh xamasni' ixquīnītca'n tī natapātīni'n ē jā catimixli macscut.

⁴⁷ Jā tze palh tlahua'cu'tunā'tit tū jā tze ixpālacata catūhuālh tū talaktzī'n milakastapunca'n. Xatze lakakentin ixuantit ē ixka'lhī'tit milatamatca'n tū jā catilakspūtlī. Jā tze palh ka'lhī'yā'tit a'ktu' milakastapunca'n tū nacāmātlahuīyān tū jā tze ē ū'tza' nacātalīmacā'nān hui'xina'n nac pūpātīn. ⁴⁸ A'ntza' xtokonulūhua' jā maktin catitahua'kō'lh xamasni' ixquīnītca'n tī natapātīni'n ē jā catimixli macscut.

⁴⁹ 'Ixlacasqui'nca ixlīpō'ktuca'n natapātīni'n ixpālacata ā'chulā' tze natala. Ū'tza' hua'chi macscut ē ixlacasqui'nca chuntza' chī līhua' maclacasqui'n matzat. Tū lakahuī'lican Dīos, pō'ktu nalīmāsko'kō'can matzat. ⁵⁰ Masqui matzat tze, palh matzat jā'tza' sko'ko'xnīn, ¿chī nalīmāsko'kō'nuncan? Caka'lhī'tit hua'chi matzat na milatamatca'n. Tzej nalatahui'la'yā'tit —huanli Jesús.

10

Jesús māsu'yulh ixpālacata makxtekcān puscāt

Mt. 19:1-12; Lc. 16:18

¹ Jesús taxtulh nac Capernaum ē a'lh nac ti'ya't jā huanican Judea. Ē nā a'lh nac ti'ya't tū hui'lacha' ixtuntacut nac xcān Jordán. Tatzupāl'h tatakēstoka tachi'xcuhuī't. Jesús tzucupāl'h cāmāsu'yuni' chuntza' chī ixlīsmānī't. ² Talaktalacatzuna'jīlh Jesús makapitzīn fariseos. Ix-talīlaktzī'ncu'tun ē ū'tza' talīkelhasqui'nīlh:

—¿Ē tzē namakxtekcan quimpuscātca'n ē xapacan ixtacuhuīni'?

³ Jesús cākelhtīlh:

—¿Chī cāmāpa'ksīn Moisés jā tatzō'kni' nac līmāpa'ksīn?

⁴ Xlaca'n tahananilh:

—Moisés huanli: “Tzē tzo'kcan a'ktin ca'psnap ē chuntza' tzē namakxteka' mimpuscāt.”

⁵ Jesús cāhuanilh:

—Xalīlacumpīn hui'xina'n ē jā tze mintalacapāstacni'ca'n. Ū'tza' lītzo'kli Moisés huā'mā' līmāpa'ksīn. ⁶ A'cxni' ixlītzcuni' cā'quilhtamacuj, tatzō'kni' chuntza':

Dios tlhualh chi'xcu' ē puscāt.

⁷ Ū'tza' nacālīmakxteka ixtāta' ē ixtzī' chā'tin chi'xcu' ē natā'talacxtimī ixpuscāt.

⁸ Ixchā'tu'ca'n hua'chi xmān chā'tin natalītaxtu.

Chuntza' tatzō'kni'. Chuntza' jātza' chā'tu' xlaca'n; xmān chā'tin.

⁹ Chuntza' jā minī'ni' chi'xcuhuī'n nalāmāmakxtekē tū Dios cātlahuanī'tzaj chā'tin.

¹⁰ A'cxni' tatanūpālh nac chic, takelhasqui'nīlh ī'scujnu'nī'n ixpālacata tū huanli. ¹¹ Jesús cāhuanilh:

—Catīxcuahuīh tī namakxteka ixpuscāt ē palh natā'tamakaxtoka ā'chā'tin puscāt, huā'mā' chi'xcu' ka'lhī ixtā'lāpāxquī'n. Chuntza' tlhualh tū jā tze.

¹² Palh chā'tin puscāt namakxteka ixxōlu' ē natā'tamakaxtoka ā'chā'tin chi'xcu', chuntza' huā'mā' puscāt naka'lhī ixtā'lāpāxquī'n.

Jesús cāsicua'lanātlahualh lacstīn

Mt. 19:13-15; Lc. 18:15-17

¹³ Cālīmini'ca Jesús lacstīn nacā'li'ā'cpūxa'ma ixmacan. Ī'scujnu'nī'n tatzuculh talacaquilhni' tī ixtalīmin. ¹⁴ A'cxni' Jesús ca'tzīlh tū ixtalahuamā'nalh, xacā'lh ē cāhuanilh ī'scujnu'nī'n:

—Cacāmakxtektit caquintalakmilh lacstīn ē jā cacāmāmakchuyī'tit. Tī natā'tapa'ksī Dios a'ntza' jā māpa'ksīni'nkō', xlaca'n tī naquintalīpāhuan chuntza' chī tzamā' lacstīn. ¹⁵ Ixlicāna' iccāhuaniyān tī jā ta'a'ka'ī' chuntza' chī lacstīn ta'a'ka'ī', jā maktin catitatanūlh jā māpa'ksīni'nkō' Dios.

¹⁶ Jesús cācha'xli lacstīn ē cālīcuslutli ixmacan ē cāsicua'lanātlahualh.

Chā'tin chi'xcu' tī rico tā'chihuīna'nli Jesús

Mt. 19:16-30; Lc. 18:18-30

¹⁷ Jesús a'mpālh, ē ixtlā'huamā'lh nac tej. Laktu'jnulh chā'tin chi'xcu' ē tatzokostani'lh Jesús ē kelhasqui'nīlh:

—Tzeya Mākelhtahua'kē'ni' hui'x. ¿Tūchu na'ictlahua na'iclika'lhī quilatamat tū jā catilaksputli?

¹⁸ Jesús huanilh:

—¿Tū ixpālacata quihua'ni'ya' tze quit? Xmān chā'tin tī tze ē ū'tza' Dios.

¹⁹ Hui'x ca'tziya' ixlīmāpa'ksīn Dios chuntza' huan:

Jā tika'lhī'ya' mintā'lāpāxquī'n.

Jā timaknīni'na'.

Jā tika'lhāna'na'.

Jā tilīchihuīna'na' ā'chā'tin tū jā ixlīcāna'.

Jā ti'a'kskāhuī'maktīya' catūhuālh.

Cacālakachi'xcuhui' mintāta' ē mintzī'.

²⁰ Xla' kelhtīlh:

—Mākelhtahua'kē'ni', pō'ktu tzamā' icmākentaxtūkō'nī'ttza' hasta quilīska'ta'.

21 Palaj tunca Jesús laktzī'lh ē pāxquī'lh ē huanilh:

—Ā'xmān a'ktin tispudni'yān tū natlahua'ya'. Caquīstā'kō'j pō'ktu tū ka'lhī'ya' ē nacāmāpitzī'ni'ya' tumīn xcamanīnī'n ē naka'lhī'ya' chī rico nalīhua'na' nac a'kapūn. Ā'listān naquintā'pina', masqui napātīni'na'.

22 Ā'cxni' chī'xcu' kexmatli huā'mā' tachihuīn, līlīpuhuanli ē a'lh ixpālacata rico ixuanī't.

23 Jesús calhāxcuhuālh cālaktzī'lh tachi'xcuhuī't ē cāhuanilh ī'scujnu'nī'n:

—Xlaca'n tī lacricujnu' jicslīhua' natatamakxteka Dios nacāmāpa'ksī.

24 Ī'scujnu'nī'n talī'a'cnīlh ixtachihuīn. Jesús cāhuanipālh:

—Quinamigos, iccāhuaniyān xlaca'n tī talīpāhuan ixtumīnca'n, jicslīhua' natatā'tapa'ksī Dios. 25 Jicslīhua' nalīpātle'kecu'tun a'ktin camello na ixtani' līxtokon. Ā'chulā' jicslīhua' natanū chā'tin rico jā namāpa'ksīni'nkō' Dios.

26 Xlaca'n lhūhua' talī'a'cnīlh ē talāhuanilh:

—¿Tīchu tzē namakapūtaxtūcan?

27 Jesús cālaktzī'lh ē cāhuanilh:

—Chī'xcuhuī'n jāla catitalahualh tū natalī'a'kapūtaxtu, xmān Dios tzē nacāmakapūtaxtū ixpālacata Dios tzē tlāhua pō'ktu.

28 Pedro tzucul chihuīna'n ē huanilh Jesús:

—Ica'kxtekui'likō'uj ixlīpō'ktu tū xa'icka'lhīyāuj ē iccāstālani'mā'n.

29 Jesús kelhtni'lh:

—Ixlicāna' tū iccāhuaniyān. Huī'lh tī nata'a'kxtekui'li ixchicca'n natakexmatni' Dios. Ā'chulā' nataka'lhī nac cā'quilhtamacuj. Ē palh nata'a'kxtekui'li ixcā'lacchicni'ca'n, o ixtā'timīnca'n, o ixtzī'ca'n, o ixtāta'ca'n, o ixcamana'ca'n, o ixpūcuxtuca'n, 30 ā'chulā' nataka'lhī nac tzamā' cā'quilhtamacuj. Hua'chi a'ktin cientu ixlacata ā'chulā' nataka'lhī ixcā'lacchicni'ca'n ē nā lhūhua' ixtā'timīnca'n ē ixtzī'ca'n ē ixtāta'ca'n ē ixcamana'ca'n ē ixpūcuxtuca'n. Nā nacāmakapātīnīncan. Nataka'lhī ixlatamatca'n tū jā catilakspudli jā Dios māpa'ksīni'nkō'. 31 Lhūhua' a'nan tī ixlacasqui'nca huā'tzā'; jā Dios māpa'ksīni'nkō', jā ixtā'chuntza' catihuanli. Lhūhua' a'nan tī jā ixlacasqui'nca huā'tzā'; jā Dios māpa'ksīni'nkō', ā'chulā' nalacasqui'nca.

Ā'maktin Jesús māca'tzīnī'lh chī nani

Mt. 20:17-19; Lc. 18:31-34

32 Jesús ē ī'scujnu'nī'n ixtatā'cxtunu'mā'nal nac Jerusalén ē Jesús ixcāpūlani'tēlha. Xlaca'n talī'a'cnīlh ē tī ixtastālani' ixtajicua'n. Cālē'mpālh lacapunchuna'j kelhacāujtu' ī'scujnu'nī'n ē tzucupālh cāhuani tū na'a'kspula. 33 Jesús cāhuanilh:

—Ca'tzīyā'tit a'mā'nauj nac Jerusalén. A'ntza' naquimacamāstā'can ixpālacata quit Chī'xcu' xala' Tālh mā'n. Naquimacamāstā'can na ixmacanca'n xanapuxcu'nu' pālejni' ē xamākelhtahua'kē'ni'nī'n līmāpa'ksīn. Xlaca'n natahuan caquimaknīca. Xlaca'n naquintamacamāstā' na ixmacanca'n xalanī'n makat. 34 Naquintalakapala ē naquintakēsnoqa ē naquintalakachojmanī ē naquintamaknī. Ixli'a'ktu'tun quilhtamacuj na'iclacastālancuana'n na ixlacpu'na'i'tātca'n nīnī'n.

Jacobo ē Juan tasqui'nli a'ktin talakalhu'mān

Mt. 20:20-28

35 Jacobo ē Juan, ixka'hua'chan Zebedeo, talaktalacatzuna'jīlh Jesús ē tahananilh:

—Mākelhtahua'kē'ni', iclacasqui'nāuj naquilātlahua'ni'yāuj tū na'iccāsqui'ni'yān.

³⁶ Xla' cākelhasqui'nīlh:

—¿Tūchu lacasqui'nā'tit na'iccātlahua'ni'yān?

³⁷ Xlaca'n tahuanihl:

—A'cxni' hui'x namāpa'ksīni'nkō'ya', quina'n iclacasqui'nāuj na'iccāpāxtūtahui'layān, chā'tin na mimpekxtūcāna'j ē ā'chā'tin na mimpekxtūxui.

³⁸ Jesús cāhuanilh:

—Hui'xina'n jā ca'tzīyā'tit tū quilāsqui'ni'mā'nauj. ¿Ē tzē natāyani'yā'tit palh napātīni'nā'tit hua'chi quit na'icpātīni'n? Ū'tza' hua'chi pūkō'tnu'nā'tit quivaso ē hua'chi quintā'a'kpaxā'tit.

³⁹ Xlaca'n tahuani:

—Tzē na'ictlahuayāuj; tzē na'ictāyani'yāuj.

Jesús cāhuanilh:

—Masqui napātīni'nā'tit chī quit, ⁴⁰ ū'tza' naquilāpāxtūtahui'layāuj, quit jāla icmāpa'ksī. Huā'mā' pūtahui'lh cāxui'līca xmān ixpālacata tī Dīos lacsacli.

⁴¹ A'cxni' kelhacāuj scujnu'nī'n taca'tzīlh tū kelhasqui'nīca Jesús, tatzuculh talisītzī'ni' Jacobo ē Juan. ⁴² Jesús cāta'sani'lh ixlīpō'ktuca'n ē cāhuanilh:

—Hui'xina'n ca'tzīyā'tit chī ixtāyatca'n tī tamāpa'ksīni'n nac cā'ti'ya'tna'. Xlaca'n hua'chi ixtēcu'nī'n tī tā'tapa'ksī xlaca'n. Palha' tamāpa'ksīni'n.

⁴³ Jā chuntza' catilalh na milacpu'na'itātca'n. Catīxcuhuālh tī ka'tla' huancu'tun na milacpu'na'itātca'n, ixlacasqui'nca xla' nala hua'chi ixlacscujni'ca'n ā'makapitzīn.

⁴⁴ Catīxcuhuālh tī xapuxcu' huancu'tun na milacpu'na'itātca'n, ixlacasqui'nca xla' nala hua'chi ixtasācu'ca'n ā'makapitzīn hui'xina'n.

⁴⁵ Quit Chī'xcu' xala' Tālmā'n. Quit jā icmilh na'icla hua'chi xatēcu'; quit icmilh na'icscuja ē na'iccāmaktāya ā'makapitzīn. Na'icmacamāstā' quilatamat na'iccāmakapūtaxtū līlhūhua' —huanli Jesús.

Jesús mālacahuānīlh Bartimeo tī lakatzī'n ixuanī't

Mt. 20:29-34; Lc. 18:35-43

⁴⁶ Tachā'lh nac cā'lacchicni' jā huanican Jericó. A'cxni' Jesús ixtatumā'lh nac Jericó, tatā'a'lh ī'scujnu'nī'n ē lhūhua' tachi'xcuhū't. Na ixpāxtūn tej ī'squi'ni'huā'yahuī'lh lakatzī'n tī ixuanican Bartimeo ixka'hua'cha Timeo. ⁴⁷ A'cxni' ca'tzīlh ixtētatumā'lh Jesús xala' nac Nazaret, tzuculh ta'sa ē huanli:

—jJesús, hui'x ixtā'nat David tī xa'icka'lhīmā'nauj! ¡Caquilakalhu'ma'nti quit!

⁴⁸ Lhūhua' chi'xcuhū'n talacaquilhnlh ē tahuanihl:

—Caquilhca'csla'.

Bartimeo ā'chulā' ixta'sa ē huanli:

—jHui'x ixtā'nat David tī xa'icka'lhīmā'nauj, caquilakalhu'ma'nti!

⁴⁹ Jesús tāyalh ē cāhuanilh ī'scujnu'nī'n:

—Cata'sa'ni'tit.

Tata'sani'lh lakatzī'n ē tahuanihl:

—Capāxuhua' ē catāya'. Jesús ta'sani'yān.

⁵⁰ Xla' tamakxtulh a'ktin ixlu'xu' ē tāyalh ē lakmilh Jesús. ⁵¹ Jesús kelhasqui'nīlh:

—¿Tūchu lacasqui'na' na'ictlahuani'yān?

Lakatzī'n huanilh:

—Mākelhtahua'kē'ni', caquimālacahuā'ni'.

⁵² Jesús huanilh:

—Tzē'tza' napina'. Hui'x a'ka'ī'nī'ta' quit tzē na'icmālacahuānīyān ē ū'tza' lītze'ya'ntitza'.

Xamaktin lacahuāna'lh ē stālani'lh Jesús nac tej.

11

Jesús tanūlh nac Jerusalén

Mt. 21:1-11; Lc. 19:28-40; Jn. 12:12-19

¹ A'cxni' ixtalacatzuna'jīmā'nalhtza' nac Jerusalén, tachā'lh nac sipej jā huanican Olivos, ē ū'tza' lacatzuna'j cā'lacchicni' jā huanican Betfagé ē jā huanican Betania. Jesús cāmāpūlilh chā'tu' ī'scujnu'nī'n ² ē cāhuanilh:

—Capintit nac cā'lacchicni' tū tasu'yu na milacatza'jca'n. A'cxni' nachipinā'tit nalaktzī'nā'tit a'ktin xaska'ta' burro tū chī'yāhuacanī't. Jā tī chā'tin tī kētahui'lanī't. Caxcuttit ē caquilālīmini'uj huā'tzā'. ³ Palh catīhuālh nacākelhasqui'ni'yān: “¿Tū ixpālacata xcutpā'na'ntit burrito?”, hui'xina'n nakelhtīni'nā'tit: “Māpa'ksīni' namaclacasqui'n ē palaj tunca namacamimpala huā'tzā'.”

⁴ Ta'a'lh ē tamaclalh lakatin xasāsti'cus burro tū ixchī'yāhuacanī't. Ixyālh nac tej lacatzuna'j xamākelhcha a'ktin chic. Tatzuculh taxcuta.

⁵ Makapitzīn chī'xcuui'n tī ixtayāna'lh takelhasqui'nilh:

—¿Tū tlahua'pā'na'ntit? ¿Tū ixpālacata xcutpā'na'ntit burro?

⁶ Scujnu'nī'n takelhtīni'lh chuntza' chī Jesús ixcāhuanini't. Chī'xcuui'n tamakxtekli ē talē'lh. ⁷ Talīmini'lh Jesús xasāsti'cus burro ē talikētlapalh ixlu'xu'ca'n ē xla' kētahui'lh. ⁸ Lhūhua' tachi'xcuui't tamāpī'ni'lh ixlu'xu'ca'n nac tej. Ā'makapitzīn ixtacā' xalacstīn ixpeken qui'hui' natamāpī'ni' nac tej. Chuntza' talīmāsu'yulh palh ixtalakachi'xcuui'mā'nalh Jesús.

⁹ Tī ixtapūlani'tēlha ē tī ixtastālani'tēlha tatzuculh tata'sa ē tahuani:

—¡Camakapāxuīca Dios! Dios casicua'lanātlahualh tī līmimā'lh ixlīmāpa'ksīn Māpa'ksīni' quinDiosca'n. ¹⁰ Dios casicua'lanātlahualh līmāpa'ksīn tū nala, ē ū'tza' hua'chi ixlīmāpa'ksīn quixū'nāpapca'n David. ¡Calakachi'xcuui'ca Dios!

¹¹ A'cxni' Jesús chā'lh nac Jerusalén, tanūlh xaka'tla' nac templo. Kōtanū'tza' ixuani't, ē a'cxni' calhāxcuui'lh laktzī'nkō'lh na ixchakān templo, taxtulh ē cātā'a'lh kelhacāujtu' scujnu'nī'n nac Betania.

Jesús lacaquilhnīlh xaqui'hui' higo

Mt. 21:18-19

¹² Ixlīlakali a'cxni' tataxtulh nac Betania, Jesús ixtzi'ncsa. ¹³ Makat laktzī'lh a'katin xaqui'hui' higo ē ixtaxtuni'nī'ttza' xapa'lhma' qui'hui'. Jesús talacatzuna'jīlh nalaktzī'n palh ixua'ca'lh'tza' xatahua'ca't. A'cxni' chā'lh jā ixyālh qui'hui', jā ixka'lhī ixtahua'ca't. Xmān xapa'lhma' ixka'lhī ixpālacata jāna'j ixchā'n ixpūlanān higo. ¹⁴ Jesús huanilh qui'hui':

—Jā makstin catīhua'ca' mintahua'ca't.

ī'scujnu'nī'n takexmatli tū huanilh qui'hui'.

Jesús cātamacxtukō'lh tū jā tze na ixpūchakān xaka'tla' templo

Mt. 21:12-17; Lc. 19:45-48; Jn. 2:13-22

¹⁵ A'cxni' tachā'lh nac Jerusalén, Jesús tanūlh xaka'tla' nac templo ē tzuculh cātantlakaxtu tī ixtastā'namā'nalh ē tī ixtatamāhuana'mā'nalh na ixtanquilhtīn templo. Cāmākpūspi'tni'kō'lh ixmesaca'n tī ixtapakxtumā'nalh ixtumīnca'n tachi'xcuui't ē nā ixpūtahui'lhca'n tī ixtastā'mā'nalh pālūmax.

16 Jā makxtekli nūn chā'tin natētaxtu na ixtanquilhtin templo palh ixlē'mā'lh catūhuālh. ¹⁷ Ixcāmāsu'yuni' tachi'xcuui't ē huanli:

—¿Ē jā tatzo'kni' chuntza'?: “Quinchic namāpācuhiican chic jā tlahuacan oración. Tachi'xcuui't xalanī'n calhāxcuuihāl natamin natatlahua oración.” Chī tlahuapā'na'ntit, līmāxtunī'tantit hua'chi xipūtatzē'kni'ca'n ka'lhāna'nī'n.

¹⁸ Cāmāca'tzīnīca xanapuxcu'nu' pālejni' ē xamākelhtahua'kē'ni'nī'n līmāpa'ksīn. Xlaca'n ixtaputzamā'nalh chī natalimāknī Jesús. Ixtajicua'ni' Jesús xipālacata ixlīpō'ktuca'n tachi'xcuui't ixtalī'a'cnī chī ximāsu'yu. ¹⁹ A'cxni' ixtā'cnūnī'ttza' chī'chini', Jesús ē ī'scujnu'nī'n tataxtulh nac Jerusalén.

Scācli xaqui'hui' higo

Mt. 21:20-22

²⁰ Ixlīlakālī tzi'saj tatētaxtulh jā ixylālh xaqui'hui' higo ē talaktzī'lh hua'chi ī'scākō'nī'ttza' pō'ktu ixtankēxē'k. ²¹ Pedro lacapāstacli tū ixuaninī't Jesús ē huanilh:

—Mākelhtahua'kē'ni', cala'ktzi'. Qui'hui' scāctāyakō'lh'tza'; ū'tza' tū lacaquilhni'.

²² Jesús cākelhtīl:

—Ca'a'ka'ī'ni'tit Dios. ²³ Ixlīcāna' tū iccāhuaniyān. Catīxcuuihāl tī tzej na'a'ka'ī' ē jā naka'lhī a'ktu' ixtalacapāstacni', natlahuani'can tū xla' nasqui'n. Palh nahuani sipej: “Catapānu' ā'tzā' ē catojo' nac xcān”, chuntza' nala, xmān jā caka'lhīlh a'ktu' ixtalacapāstacni'. ²⁴ Ū'tza' iccālihuaniyān ixlīpō'ktu tū nasqui'ni'yā'tit a'cxni' orarīyā'tit Dios, ca'a'ka'ī'tit ka'lhī'yā'tittza' ē namaktīni'nā'tit. ²⁵ A'cxni' natāya'yā'tit ē tlahua'pā'na'ntit oración, namātza'nkēna'ni'yā'tit catīhuālh palh cātlahuani'nī'ta'n tū jā tze. Chuntza' minTāta'ca'n tī huī'lh nac a'kapūn tzē nacāmātza'nkēna'ni'yān mincuentaca'n. ²⁶ Palh huī'xina'n jā cāmātza'nkēna'ni'yā'tit ā'makapitzīn, minTāta'ca'n tī huī'lh nac a'kapūn jā caticāmātza'nkēna'ni'n tū jā tze tū tlahua'ni'ta'ntit.

Ixlīmāpa'ksīn Jesús

Mt. 21:23-27; Lc. 20:1-8

²⁷ Tachā'lh nac Jerusalén. A'cxni' Jesús ixlatlā'huan xaka'tla' nac templo, talaktalacatzuna'jīlh xanapuxcu'nu' pālejni' ē xamākelhtahua'kē'ni'nī'n līmāpa'ksīn ē xalakōlu'n israelitas. ²⁸ Takelhasqui'nīlh:

—¿Tī ixlīmāpa'ksīn cālītlahua'pā't tzamā'? ¿Tīchu maxquī'n huā'mā' līmāpa'ksīn?

²⁹ Jesús cākelhtīl:

—Nā quit na'iccākelhasqui'nīyān catūhuālh. Palh naquilākelhtīyāuj, nā quit na'iccāhuaniyān tīchu ixlīmāpa'ksīn iccālītlahuamā'lh huā'mā'. ³⁰ ¿Tīchu ixlīmāpa'ksīn ixlīmā'kpaxīni'n Juan? ¿Ixlīmāpa'ksīn Dios o ixlīmāpa'ksīnca'n chī'xcuui'n? Caquilākelhtīuj.

³¹ Xlaca'n tatzuculh talālītā'chihuīna'n ixlīmānca'n ē talāhuanih:

—¿Chī nahuaniyāuj? Palh nahuaniyāuj ixlīmā'kpaxīni'n ixlīmāpa'ksīn Dios, naquincākelhasqui'nīyān: “¿Tū xipālacata jā a'ka'ī'nī'ta'ntit?” ³² Jāla catīhuaniuj ixlīmāpa'ksīnca'n chī'xcuui'n xipālacata cājicua'ni'yāuj tachi'xcuui't —talāhuanih.

Ixtajicua'n tachi'xcuui't natasītzī' xipālacata ixlīpō'ktuca'n ixta'a'ka'ī'ni' Juan ixlīcāna' ixa'kchihuīna' Dios ixuanī't. ³³ Ū'tza' talīkelhtīl Jesús:

—Jā iccā'tzīyāuj tīchu ixlīmāpa'ksīn.

Jesús cāhuanilh:

—Nā chuntza' quit jā icticāhuanin tīchu ixlīmāpa'ksīn iccālītlahuamā'lh huā'mā'.

12

Xalacca'tzana' maksujnī'n

Mt. 21:33-46; Lc. 20:9-19

¹ Jesús tzuculh cālītā'chihuīna'n tachi'xcuhuī't tū līca'tzīni'can ē cāhuanilh:

—Ixuī'lh chā'tin chī'xcu' tī cha'nli mayāc tū māstā' uvas. Līculālhui'līlh chihuix ixtī'ya't ē cāxtlahualh ixpūlacchī'can ē yāhualh a'ktin torre tū napūmaktaka'lha ixpū'uva.

Ā'līstān cāmāsācua'nīlh ixtī'ya't makapitzīn tasācua'n natascuja i'tātna'. Xla' a'lh latā'kchoko makat. ² A'cxni' chilhtza' ixpūlanān uvas, macā'lh ī'scujni' na ixpū'uva. A'lh cāsqui'ni' tasācua'n catamaxquī'lh tū tamakalanī't tū ixla' ixtēcu' ti'ya't. ³ Tasācua'n tachi'palh scujni' ē tatusli ē chuntza' tamāspi'tli. Jā tū tū maxquī'ca. ⁴ Ixtēcu' pū'uva macā'mpālh ā'chā'tin ī'scujni'. Tasācua'n tacucta'lalh ē talakapalalh ē chuntza' tamacā'lh. ⁵ Ixtēcu' macā'mpālh ā'chā'tin ē tamaknīlh xla'. Ixtēcu' cāmacā'mpālh lhūhua' ā'makapitzīn. Tasācua'n cālacni'cui'līlh makapitzīn ē tamaknīlh ā'makapitzīn.

⁶ Ā'xmān chā'tin ixuī'lhcus tī tzē namacā'ncan, ē ū'tza' ixka'hua'cha tī ixpāxquī'. Xla' ā'xmān macā'lh ē huanli: “Natalakachi'xcuhuī' quinka'hua'cha.” ⁷ Chuntza' jā ixlicāna'. Tasācua'n talāhuanilh: “Ū'tza' tī ixla' nahuankō' ixlipō'ktu tū ka'lhī ixtāta'. Camaknīuj ē chuntza' quilaca'n nahuan pū'uva.” ⁸ Tachi'palh ē tamaknīlh ē taquīmacā'lh ixquilhtūn pū'uva.

⁹ Jesús cākelhasqui'nīlh:

—¿Chī puhua'nā'tit? ¿Tūchu nacātlahuani' ixtēcu' pū'uva tū ixcāmāsācua'nīcani't? Na'a'n ē nacāmālakspūtūkō' tzamā' tasācua'n ē nacāmāsācua'nī pū'uva ā'makapitzīn xtum tasācua'n.

¹⁰ ¿Ē jā maktin līkelhtahua'kanī'ta'ntit na ixtachihuīn Dios ixpālacata ī'ska'ta'? Xla' hua'chi chihuix tū lītzo'kcanī't ē chuntza' huan: Tapācna'nī'n talakmaka'lh chihuix ē tzamā' chihuix tū ā'chulā' ixlacasqui'nca.

¹¹ Chuntza' tlahualh Māpa'ksīni' ē quina'n iclī'a'cnīyāuj.

¹² Tī ixtaquiclhaktzī'n Jesús titachi'pacu'tunli ixpālacata ta'u'cxca'tzīlh xlaca'n hua'chi tasācua'n nac pū'uva. Ixtajicua'ni' tachi'xcuhuī't ē ū'tza' talīmakxteklī ē ta'a'lh.

Ixpālacata tamātā'jīn

Mt. 22:15-22; Lc. 20:20-26

¹³ Cālakmacā'nca Jesús ā'makapitzīn fariseos ē ixchī'xcuhuī'n Herodes. Cālakmacā'nca natalexmatxtu catūhuālh tū tzē natalīmālacsu'yu. ¹⁴ A'cxni' talakchā'lh, tahuanilh:

—Mākelhtahua'kē'ni', icca'tzīyāuj hui'x hua'na' tū ixlicāna'. Hui'x jā cātlahua'ni'ya' cuenta chī talīchihuīna'nān tachi'xcuhuī't. Lacxtim cālaktzī'na' ixlipō'ktuca'n tachi'xcuhuī't. Hui'x tzej māsu'yu'ya' chī Dios lacasqui'n. ¿Inchā tze na'icxokoyāuj tū māta'jīni'n emperador romano o jā ixlacasqui'nca?

¹⁵ Jesús ixca'tzī xmān ixtalīlaktzī'ncu'tun ē cākelhasqui'nīlh:

—¿Tū ixpālacata quilālilaktzī'ncu'tunāuj? Caquilālīmini'uj a'ktin tumīn na'iclaktzī'n.

¹⁶ Talīmini'lh a'ktin denario tū ixtumīnca'n ē Jesús cākelhasqui'nīlh:

—¿Tīchu ixlacan tasu'yu nac huā'mā' tumīn ē tīchu ixtacuhuīni' tatzō'kni'?

Xlaca'n tahuanilh:

—Ixla' emperador.

¹⁷ Palaj tunca Jesús cāhuanilh:

—Camaxquī'tit emperador tū ixla' ē camaxquī'tit Dios tū ixla'.

Xlaca'n talī'a'cnīlh chī cākelhtīlh Jesús.

Chī nala a'cxni' nalacastālancuana'n

Mt. 22:23-33; Lc. 20:27-40

¹⁸ Ā'listān talakmilh Jesús makapitzīn saduceos. Xlaca'n tamāsu'yu jā catilacastālancuana'nca. Ū'tza' talīhuanilh Jesús:

¹⁹ —Mākelhtahua'kē'ni', Moisés quincāmakxtekni'nī'tan huā'mā' tatzō'kni': Palh nanī chā'tin chī'xcu' tī tamakaxtoknī'ttza', ē palh nīmakxteka ixpuscāt ē jā tī i'ska'ta', ixlacasqui'nca i'stancu natā'tamakaxtoka tī nīmaka'ncanī't. Xapūla ka'hua'cha tī nalacatuncuhuī' i'ska'ta' nahuan xapuxcu' tī nīnī'ttza'. ²⁰ Ixtahui'lānalh kelhatojon litā'timīn. Xapuxcu' tamakaxtokli ē jā ixka'lhī i'ska'ta' a'cxni' nīlh. ²¹ Ixlīchā'tu' tā'tamakaxtokli tī nīmaka'ncanī'ttza' ē nā xla' nīlh ē jā ka'lhīlh i'ska'ta'. Chuntza' a'kspulapālh ā'chā'tin i'stancu a'cxni' tā'tamakaxtokli tī nīmaka'ncanī'ttza'. ²² Chuntza' chā'tunu' ixkelhatojonca'n tatā'tamakaxtokli puscāt ē ixlīpō'ktuca'n tanīlh. Jā tī chā'tin i'ska'ta'ca'n tamakxteki. Ā'xmān nīlh puscāt. ²³ A'cxni' nalacastālancuana'ncan, ¿tīchu ixla' nahuan tzamā' puscāt? Ixkelhatojonca'n ixtatā'tamakaxtoknī't.

²⁴ Jesús cākelhtīlh:

—Ū'tza' līta'a'kskāhuī'nī'ta'ntit minā'cstuca'n. Jā ca'tziyā'tit tū tatzō'kni' na ixtachihuīn Dios ē jā ca'tziyā'tit chī huanī't ixlīli'hui'qui. ²⁵ A'cxni' nīnī'n natalacastālancuana'n, jā catitamakaxtokca ē jā catitamāstā'lh ixtzu'majanca'n natatamakaxtoka. Xlaca'n natala hua'chī ixāngēles Dios xalanī'n nac a'kapūn. ²⁶ Moisés tzo'kli ixpālacata tī natalacastālancuana'n a'cxni' lītzo'kli a'ctzuna'j qui'hui' tū ixlāmāmā'lh. ¿Ē jā līkelhtahua'kanī'ta'ntit tū Dios huanilh Moisés? Chuntza' huanli: “Quit ix-Diosca'n Abraham ē Isaac ē Jacob.” ²⁷ Dios ū'tza' ixDiosca'n xalakahuan ē jā xanīnī'n. Hui'xina'n ta'a'kskāhuī'yā'tit minā'cstuca'n.

Līmāpa'ksīn tū ā'chulā' ixlacasqui'nca

Mt. 22:34-40; Lc. 10:27

²⁸ Cālakmilh Jesús chā'tin xamākelhtahua'kē'ni' līmāpa'ksīn ē cākexmatli chī saduceos talālīhuanimā'nal. Xla' ca'tzīlh chī tzej cākelhtīlh Jesús. Palaj tunca kelhasqui'nīlh:

—¿Tuchūyā līmāpa'ksīn ā'chulā' ixlacasqui'nca?

²⁹ Jesús kelhtīlh:

—Līmāpa'ksīn tū ā'chulā' ixlacasqui'nca, ū'tza' huā'mā': “Cakexpa'ttit hui'xina'n israelitas. Māpa'ksīni' quīnDiosca'n xmān ū'tza' Māpa'ksīni'. ³⁰ Calīpāxqui' Māpa'ksīni' tī minDios ixlīpō'ktu milīstacna' ē ixlīpō'ktu mintalacapāstacni' ē milīli'hui'qui.” ³¹ Ixlī'a'ktu' līmāpa'ksīn ū'tza' huā'mā': “Capāxqui' ā'makapitzīn chuntza' chī pāxquī'ca'na' minā'cstu.” Jā tū a'nan ā'a'ktin līmāpa'ksīn tū ā'chulā' ixlacasqui'nca.

³² Palaj tunca xamākelhtahua'kē'ni' līmāpa'ksīn huanilh:

—Ixlicāna' tū hua'na', Mākelhtahua'kē'ni'. Huī'lh chā'tin Dios ē xla' xmān ixlīmān Dios. ³³ Ixlacasqui'nca nalipāxquī'yāuj ixlipō'ktu quilistacna'ca'n ē ixlipō'ktu quintalacapāstacni'ca'n ē quilīti'huī'quica'n. Nā ixlacasqui'nca napāxquī'yāuj ā'chā'tin chuntza' chī quina'cstucan quincātapāxquī'yān. Palh chuntza' natlahuayāuj, ū'tza' ā'chulā' xatze ē jā namālacnūnīyāuj Dios tū maknīcan ē tū lhcuyucan.

³⁴ Jesús cuenta tlhualh chī tzej lacapāstacli ē kelhtīlh xamākelhtahua'kē'ni' līmāpa'ksīn. Jesús huanilh:

—Tisputni'yān xmān macsti'na'j natapa'ksīni'ya' Dios.

Jātza' tī chā'tin ixkelhasqui'nīcu'tun ixpālacata ixtajicua'n.

Cristo īxū'nātā'nat David

Mt. 22:41-46; Lc. 20:41-44

³⁵ Jesús ixcāmāsu'yuni'mā'lh tachi'xcuhuī't xaka'tla' nac templo ē cāhuanilh:

—Xamākelhtahua'kē'ni'nī'n līmāpa'ksīn, ¿chī talīhuancan Cristo tī Dios huī'līlh ixlīmakapūtāxtūnu' ū'tza' ī'xū'nātā'nat David? ³⁶ Tzamā' David huanli chuntza' chī māsuyuni'lh Espīritu Santo ē chuntza' tzo'kli:

Māpa'ksīni' Dios huanilh quiMāpa'ksīni':

“Catahuī'la' na quimpekxtūcāna'j hasta a'cxni' quit na'iccāskāhuī'kō' mīntā'lāquiclhaktzi'.”

³⁷ Palh David lichihuīna'nli ī'xū'nātā'nat ē māpācuhuīlh ixMāpa'ksīni', ū'tza' huanicu'tun xla' ā'chulā' xaka'tla' nalītaxtu —huanli Jesús.

Lhūhua' tachi'xcuhuī't līpāxuhua takexmatli.

Jesús cālīmālacsu'yulh xamākelhtahua'kē'ni'nī'n līmāpa'ksīn

Mt. 23:1-36; Lc. 11:37-54; 20:45-47

³⁸ A'cxni' Jesús ixcāmāsu'yuni'mā'lh tachi'xcuhuī't, ixcāhuani:

—Catamaktakalhtit ē jā ticālī'a'kskāhuī'yān xamākelhtahua'kē'ni'nī'n līmāpa'ksīn tī tapūlatā'kchokocu'tun xapūlh mā'n ixlū'xu'ca'n. Nā talacasqui'n cacātā'chihuīna'nca ē cacālakachi'xcuhuī'ca nac cā'tejen. ³⁹ Na ixtemploca'n israelitas xlaca'n taquilhpūlatahuī'lacu'tun ē talacasqui'n cacālakachi'xcuhuī'ca jā tlahuacan cā'tani'. ⁴⁰ Xlaca'n ta'a'kskāhuī'maktī ixchicca'n tī ixtacānīmaka'ncanī't ē ā'līstān na'j tunca ta'orarlī jā nacālakztī'ncan ē chuntza' talī'a'kskāhuī'nin. Ā'chulā' natapātīni'n xlaca'n ē jā ā'makapitzīn.

Tū māstā'lh xcamanīn tī nīmaka'ncanī't

Lc. 21:1-4

⁴¹ Jesús tahuī'lh na ixlacatīn jā ixmojōcan tumīn tū maxquī'can Dios. Ixcālakztī'mā'lh tachi'xcuhuī't a'cxni' ixtamojō ixtumīnca'n. Kelhalhūhua' lacricujnu' tamojōlh lhūhua' ixtumīnca'n. ⁴² Milh chā'tin tī nīmaka'ncanī't; xcamanīn ixuanī't. Xla' cāmojōlh pektu' ixtumīn cobre; xmān macsti'na'j ixtatlaj. ⁴³ Jesús cāta'sani'lh ī'scujnu'nī'n ē cāhuanilh:

—Ixlicāna' iccāhuaniyān: tū mojōlh huā'mā' xcamanīn tī nīmaka'ncanī't ā'chulā' ixtatlaj na ixlacatīn Dios ē jā tū tamojōlh ā'makapitzīn. ⁴⁴ Xlaca'n tamojōlh xmān tū ixcāquī'āxtūni'nī'ttza' ixpālacata xlaca'n lacricujnu'. Puscāt, xla' masqui jā lhūhua' ixka'lhī, māstā'kō'lh ixlipō'ktu tū ixlīhuā'yan.

13

Jesús huanli nalactlahuacan xaka'tla' templo

Mt. 24:1-2; Lc. 21:5-6

¹ A'cxni' Jesús ixtaxtumā'lh xaka'tla' nac templo, chā'tin ī'scujnu'nī'n huanilh:

—Mākelhtahua'kē'ni', cala'ktzi'. Tzēhuanī't chihuix tū lītlahuacani't huā'mā' xaka'tla' templo ē tzej taxtulh.

² Jesús kelhtīh:

—Calaktzī'ntit ixlīpō'ktu huā'mā' tū ixla' templo. Namin a'ktin quilhtamacuj a'cxni' nūn a'ktin chihuix catilākētahui'lh. Ixlīpō'ktuca'n nataponckō' ē talhta'm nalacla.

Nalīca'tzīcan chī na'a'ksputa cā'quilhtamacuj

Mt. 24:3-28; Lc. 21:7-24; 17:22-24

³ Jesús tahuī'lh na ixtūtzā'n sipej jā huanican Olivos ē na ixlaktzaj xaka'tla' templo. Pedro ē Jacobo ē Juan ē Andrés tzē'k takelhasqui'nīlh:

⁴ —Iclacasqui'nāuj naquilāhuanīyāuj jā'cxni' na'a'kspula tzamā'. ¿Chī na'īclīca'tzīyāuj palh palaj na'a'kspula tū hua'nti'?

⁵ Jesús cāhuanilh:

—Catamakta'lhtit jā tī chā'tin nacā'a'kskāhuī'yān. ⁶ Lhūhua' chī'xcu'huī'n natahuan taka'lhī quilīmāpa'ksīn. Chā'tunu' natahuan: “Quit Cristo tī Dios lacsacni't.” Chuntza' lhūhua' tī nacā'a'kskāhuī'can.

⁷ 'Nakexpa'tā'tit chī macasā'nan jā lacatzuna'j lāta'lamā'ca ē nacātamāca'tzīnīyān chī lāta'lamā'ca makat. Jā tijicua'nā'tit. Chuntza' pūla na'a'kspula. Jāna'j ixlī'a'ksputni'. ⁸ Chā'tin puxcu' ixtā'lāquiclhaktzi' nahuan ā'chā'tin. Chā'tin māpa'ksīni' naskāhuī'cu'tun ā'chā'tin. Calhāxcu'huā'lh natachiqui'ti'ya't ē na'a'nan tatzī'ncstat. Ixlīpō'ktu huā'mā' xmān ixlītzucuni' chī napātīni'ncan.

⁹ 'Cuenta catlahua'tit ixpālacata nacātamacamāstā'yān jā tahuī'lāna'n māpa'ksīni'nī'n ē nacātamaksno'kān nac templo. Quilā'a'ka'ī'ni'yāuj ē ū'tza' nacātalīlē'nān na ixlacatīnca'n gobernadores ē na ixlacatīnca'n māpa'ksīni'nī'n. Chuntza' nachihuīna'nā'tit quimpālacata.

¹⁰ 'A'cxni' jāna'j ā'sputa tzamā' cā'quilhtamacuj, ixlacasqui'nca nacāmāsu'yuni'can xatze tachihuīn tachi'xcu'huī't calhāxcu'huā'lh nac cā'quilhtamacuj. ¹¹ A'cxni' nacātachi'payān ē nacātamacamāstā'yān a'ntza' jā tahuī'lāna'lh māpa'ksīni'nī'n, jā catilī'a'ktayuntit pūla chī nalītamaktāyayā'tit. Nahua'nā'tit tū puhua'nā'tit a'cxni' nachā'n tzamā' hora. Jā hui'xina'n catichihuīna'ntit. Espīritu Santo nacāmāchihuīnīyān.

¹² 'Tī quinta'a'ka'ī'ni' nacāmacamāstā'can jā tahuī'lāna'lh māpa'ksīni'nī'n. Masqui ixtā'tinca'n natamacamāstā' nacāmāknīcan. Xanatātana' nata-macamāstā' nacāmāknīcan ixcamana'ca'n tī ta'a'ka'ī'. Lacstīn natasītzi'ni' ixtāta'ca'n ē ixtzi'ca'n tī ta'a'ka'ī' ē natamāmāknīnīni'n. ¹³ Ixlīpō'ktuca'n tachi'xcu'huī't nacātaquiclhaktzi'nān ē xmān tū quilīpālacata. Tī natatāyani' hasta a'cxni' natanī, xlaca'n nacāmākapūtaxtūcan.

¹⁴ 'Nalaktzī'nā'tit tzamā' jā tze tū nalactlahuakō' ē natāya jā jā minī'ni' chuntza' chī tzo'knulh profeta Daniel. Quit tī ictzo'kmā'lh huā'mā', iccāhuanīyān hui'xina'n tī kelhtahua'kapā'na'ntit cuenta catlahua'tit. A'cxni' nalaktzī'nā'tit tzamā', a'cxni' ixlacasqui'nca natatzā'la hasta nac sipej xlaca'n tī tahuī'lāna'lh nac Judea. ¹⁵ Tzamā' quilhtamacuj a'cxni' natayuja tī tahuī'lāna'lh na ixa'kstīn ixchicca'n, jā catitatanūlh na ix-chicca'n natamāxtu catūhuā'lh tū ixla'ca'n. ¹⁶ Tī tascujmā'nalh nac pūcuxtu jā catitataspi'tli na ixchicca'n natataya ixlū'xu'ca'n. ¹⁷ Tzamā' quilhtamacuj koxa titala puscan tī taka'lhīni't o tī tamātzi'qui'ni'ncus.

¹⁸ 'Casqui'ni'tit Dios jā ixlacasqui'nca natzā'la'yā'tit a'cxni' lonknu'n. ¹⁹ Napātīni'ncan a'cxni' nala huā'mā'. Hasta a'cxni' Dios mālacatzuculh tzamā' cā'quilhtamacuj, jā maktin pātīni'ncani't chī napātīni'ncan tzamā' quilhtamacuj. Jātza' maktin catilalh ixtā'chuntza' ā'līstān. ²⁰ Palh Dios jā ixtimāmacsti'na'jīlh huā'mā' quilhtamacuj, jā ixta'a'kapūtaxtulh jā tī chā'tin. Dios namāmacsti'na'jī ixpālacata cālakalhu'man xlaca'n tī cālacsacnī't.

²¹ 'A'cxni' namin tzamā' tapātīn ē palh catīhuālh ixcāhuanin: “Chā calaktzī'ntit. Ā' huī'lh Cristo tī Dios lacsacui'līlh”, jā cati'a'ka'ī'tit. Palh catīhuālh ixcāhuanin: “Chā calaktzī'ntit. Ā'jnanu' yāl'h”, jā cati'a'ka'ī'tit. ²² Natamin lhūhua' a'kskāhuī'ni'nī'n ē makapitzīn natahuan māni' xlaca'n Cristo ē ā'makapitzīn natahuan māni' xlaca'n ixa'kchihuīna'ni'n Dios. Nā natatlahua lī'a'cnīn nata'a'kskāhuī'cu'tun xlaca'n tī Dios cālacsacli. Jāla catita'a'kskāhuī'lh tī Dios cālacsacli masqui nacā'a'kskāhuī'can ā'makapitzīn. ²³ Skalalh catahui'la'tit. Iccāhuanintza' ixlīpō'ktu huā'mā' ē chuntza' jā nacātita'a'kskāhuī'yān.

Chī namimpala Chi'xcu' xala' Tālh mā'n
Mt. 24:29-35, 42-44; Lc. 21:25-36

²⁴ Jesús cāhuanipālh:

—Tzamā' quilhtamacuj a'cxni' na'a'kspulatzā' huā'mā' tapātīn, chi'chini' ē mālhcuyu' jā catitamāxkakēni'lh. ²⁵ Sta'cu nataminācha' nac a'kapūn ē hasta a'kapūn natachiqui. ²⁶ A'cxni' naquintalaktzī'n quit Chi'xcu' xala' Tālh mā'n chī na'icpūmin nac poklhnu'. Na'icka'lhī lhūhua' lītlī'huī'qui ē tzēhuanī't na'icxkaka. ²⁷ Palaj tunca na'iccāmacamin quinañgeles ē natamākēstoka tī cālacsacani't. Natamin tī cālacsacani't xalani'n calhāxcuhuālh nac cā'quilhtamacuj.

²⁸ Calīmaksca'ttit xaqui'huī' higo. A'cxni' tza'la'nka' ixpeken ē tzu-cumā'lh tapu'n xapa'lhma', huī'xina'n ca'tziyā'tit talacatzuna'jīmā'lh'tza' a'cxni' nalhcācnan. ²⁹ Chuntza' a'cxni' na'a'kspula ixlīpō'ktu huā'mā' tū iccāhuaniyān, naca'tziyā'tit talacatzuna'jīmā'lh'tza' a'cxni' nasputa cā'quilhtamacuj. Talacatzuna'jīmā'lh'tza' hua'chi chā'tin tī ka'lhīmā'ca ē yālhtza' na ixlacapūn mākelhcha. ³⁰ Ixlīcāna' tū iccāhuaniyān. Xlaca'n tī tahui'lāna'lh'cus jā catitanīkō'lh hasta a'cxni' na'a'kspula ixlīpō'ktu huā'mā' tū iccāhuanin. ³¹ Masqui nasputa a'kapūn ē nasputa ti'ya't, jā maktin catisputlī quintachihuīn; pō'ktu nakentaxtukō'.

³² Jā tī chā'tin ca'tzī jā'cxni' namin huā'mā' quilhtamacuj o huā'mā' hora; nūn āngeles xalani'n nac a'kapūn jā taca'tzī. Nūn ī'Ska'ta' Dios jā ca'tzī. Xmān Dios xaTāta' ca'tzī jā'cxni' ixlīcāna' na'a'kspula.

³³ Skalalh catahui'la'tit ixpālacata jā ca'tziyā'tit jā'cxni' na'a'kspula huā'mā'. ³⁴ Ū'tza' hua'chi chā'tin chi'xcu' tī na'a'n latā'kchoko makat. Nacāmacamaxquī'tā'qui' ixchic ī'scujnu'ni'n ē nacāmaxquī' ixtascujūtca'n chā'tunu'. Nayāhua chā'tin maktaka'lhna' nac tanquilhtīn ē namāpa'ksī skalalh natāya. ³⁵ Chuntza' huī'xina'n skalalh catahui'la'tit ixpālacata jā ca'tziyā'tit jā'cxni' namin ixtēcu' chic. Palhāsā' namin smalanka'n, o a'cxni' chū'cus nata'sa puyux, o i'tāt tzi'sa, o a'cxni' xkakatza'. ³⁶ Ū'tza' skalalh calitahuī'la'tit ixpālacata jā lhtatapā'na'ntit a'cxni' xamak-tin namin. ³⁷ Iccāhuaniyān huī'xina'n: Skalalh catahui'la'tit. Nā skalalh catatahui'lh ixlīpō'ktuca'n tachi'xcuhuī't —cāhuanilh Jesús.

14

Talichihuina'nli natachi'pa Jesús

Mt. 26:1-5; Lc. 22:1-2; Jn. 11:45-53

¹ Ā'a'ktu' quilhtamacuj ī'sputacus ixcā'tani'ca'n israelitas tū huanican pascua a'cxni' hua'can pāntzīn tū jā kalhī levadura. Xanapuxcu'nu' pālejni' ē xamākelhtahua'kē'ni'nī'n līmāpa'ksīn ixtaputzamā'nalh chī natalī'a'kskāhuī' Jesús natachi'pa ē natamāmaknīnī'n. ² Talāhuanilh:

—Palh natlahuayāuj catūhuālh līhuan lamā'lh cā'tani', tachi'xcu'huī't natatā'kaquī'.

Chā'tin puscāt līcuctlahualh aceite Jesús

Mt. 26:6-13; Jn. 12:1-8

³ Jesús ixui'lh nac Betania na ixchic Simón. Ū'tza' huā'mā' Simón tī ixmasni'mā'lh ixquinīt ē itzeyani'ttza'. A'cxni' Jesús ixuā'yamā'lh a'ntza', chā'tin puscāt laktalacatzuna'jīlh. Ixlē'mā'lh pātin lameti tū ixlītsuma aceite tū xatapalaxla' ē mu'csu ixuanī't. Ū'tza' tū huanican nardo. Puscāt pa'klhli lameti ē līcuctlahualh Jesús aceite. ⁴ Makapitzīn tī ixtahui'lāna'lh talīsītzi'lh ē talāhuanilh:

—¿Tū ixpālacata pāxcat līlalh huā'mā' aceite? ⁵ Ixtatlaj hua'chi ixtatlaj chā'tin chí'xcu' chí' a'ktin cā'ta. Tzē ī'stā'ca ē tumīn tzē ixcāmaxquī'ca xcamanī'n.

Taquilhñilh puscāt.

⁶ Jesús cāhuanilh:

—Camaxtektit. ¿Tū ixpālacata jicsmāhuī'yā'tit huā'mā' puscāt? Quintlahuani'lh tū tze. ⁷ Pō'ktu quilhtamacuj na'a'nān xcamanī'n na milacpu'na'ī'tātca'n. A'cxni' lacasqui'nā'tit, tzē nacātlahuani'yā'tit tū tze. Quit jā pō'ktu quilhtamacuj na'iccātā'tahuī'layān. ⁸ Puscāt tlahualh tū tzē ixlacpuhuan. Quilīcuctlahualh aceite ē chuntza' quincāxui'līlhtza' chí' naquimā'cnūcan. ⁹ Ixlīcāna' tū iccāhuaniyān. Calhāxcu'huālh nac cā'quilhtamacuj jā namāca'tzīnī'nī'ncan xatze tachihuīn ixtla' Cristo, a'ntza' nahuancan tū tlahualh huā'mā' puscāt. Ū'tza' ixlīpō'ktuca'n natalīlacapāstaca xla' —huanli Jesús.

Judas cāhuanilh namacamāstā' Jesús

Mt. 26:14-16; Lc. 22:3-6

¹⁰ Judas Iscariote chā'tin ixlīkelhacāujtu' scujnu'nī'n ixuanī't. Xla' cālaka'lh xanapuxcu'nu' pālejni' nacāhuani ixcāmacamaxquī'lh Jesús. ¹¹ A'cxni' takexmatli tū cāhuanica, tapāxuhualh ē tahuanilh natamaxquī' tumīn. Ē Judas tzuculh putza chí' ixlīmacamāstā'lh Jesús.

Jesús cātā'huā'yālh ī'scujnu'nī'n

Mt. 26:17-29; Lc. 22:7-23; Jn. 13:21-30; 1 Co. 11:23-26

¹² Mīlh quilhtamacuj tū ixlītzucuni' cā'tani' a'cxni' hua'can pāntzīn tū jā lītlahuacani't levadura. Huā'mā' quilhtamacuj a'cxni' maknīcan xaska'ta' purecu' tū nahua'can ixpālacata huā'mā' cā'tani' tū huanican pascua. Ī'scujnu'nī'n takelhasqui'nīlh Jesús:

—¿Jāchu lacasqui'na' na'īca'nāuj na'iccāxtlahuayāuj tū nahua'can cā'tani'?

¹³ Cāmacā'lh chā'tu' ī'scujnu'nī'n ē cāhuanilh:

—Capintit nac cā'lacchīcni' ē namacla'yā'tit chā'tin chí'xcu' tī lē'mā'lh ixtlāmam. Nastālani'yā'tit. ¹⁴ Jā xla' natanū, nā natanū'yā'tit ē nahuaniyā'tit ixtēcu' chīc: “Mākelhtahua'kē'ni' huaniyān: ¿jā yālh cuarto

jā tzē na'iccātā'hua'yān quiscujnu'nī'n tū hua'can cā'tani' pascua?" ¹⁵ Xla' nacāmāsu'yuni'yān a'ktin cuarto ixlīquilha'ktu chic. Ka'tla' cuarto ē cāxni'jtza' hui'lh. A'ntza' nacāxtlahua'yā'tit quilihua'ca'n.

¹⁶ Ta'alh ī'scujnu'nī'n ē tatanūlh nac cā'lacchicni'. Kentaxtulh chuntza' chī Jesūs ixcāhuaninī't ē tacāxtlahualh līhua'.

¹⁷ A'cxni' ixtā'cnūmā'lh'tza' chī'chini', Jesūs cātā'chā'lh ī'scujnu'nī'n a'ntza'. ¹⁸ Ixtahuā'yamā'nalhcus a'cxni' Jesūs cāhuanilh:

—Ixlicāna' iccāhuaniyān. Chā'tin chī hui'xina'n tī quilātā'huā'yamā'naud, ū'tza' naquimacamāstā'.

¹⁹ Xlaca'n tatzuculh talīpuhuan ē chā'tunu' xlaca'n takelhasqui'nīlh:

—¿Ē quit?

²⁰ Jesūs cākelhtīlh:

—Chā'tin chī hui'xina'n milīkelhacāujtu'ca'n ē ū'tza' tī quintā'pūhuā'yan tzamā' pulātu. ²¹ Quit Chī'xcu' xala' Tālmā'n ē naquina'kspula chuntza' chī tatzo'kni' quimpālacata na ixtachihuīn Dios. Līlakalhu'mānat chī'xcu' tī naquimacamāstā'; nalīpuhuan. Ā'chulā' tze ixpālacata xla' palh jā ixtilacatuncuhū'lh.

²² Līhuan ixtahuā'yamā'nalh, Jesūs tayalh pāntzīn ē maxquī'lh tapāxcatca'tzīn Dios. A'cxni' che'kelh, cāmaxquī'lh ī'scujnu'nī'n ē cāhuanilh:

—Cahua'tit. Ū'tza' huā'mā' quimacni'.

²³ Tayalh vaso ē maxquī'lh tapāxcatca'tzīn Dios. Cāmaxquī'lh ī'scujnu'nī'n ē ixlīpō'ktuca'n tahua'lh. ²⁴ Cāhuanilh:

—Ū'tza' huā'mā' quinka'lhni'. Ū'tza' tū līcāxtlahuacan xasāsti' talacāxtlahuan chī Dios nacālmakapūtaxtū tachi'xcuhū't. Quinka'lhni' ū'tza' tū na'icmaka'n nacāmātza'nkēna'ni' tū jā tze tū tatlhualh tachi'xcuhū't.

²⁵ Ixlicāna' tū iccāhuaniyān. Jātza' ā'maktin ictihua'lh xaxcān uva hasta a'cxni' na'icua' xtum xaxcān uva xasāsti' jā Dios māpa'ksīni'nkō'.

Jesús huanli Pedro nakelhtatzē'ka

Mt. 26:30-35; Lc. 22:31-34; Jn. 13:36-38

²⁶ A'cxni' ixtapixtī'nī't a'ktin himno, tataxtulh ē ta'alh nac sipej jā huanican Olivos. ²⁷ Jesūs cāhuanilh:

—Milīpō'ktuca'n naquilā'a'kxtekmaka'nāuj ixpālacata tū naquina'kspula. Chuntza' tatzo'kni' na ixtachihuīn Dios: “Na'icmaknī pastor ē nata'a'kahuankō' purecu'.” ²⁸ A'cxni' naquimālacastālancuanīcan, xapūla na'ica'n quit nac estado Galilea. A'ntza' nalāpāxtokāuj.

²⁹ Pedro huanilh:

—Masqui ixlīpō'ktuca'n ā'makapitzīn nata'a'kxtekmaka'nān, quit jā icti-makxtekni'.

³⁰ Jesūs huanilh:

—Ixlicāna' tū icuaniyān. Chuhua'j huā'mā' tzī'sa a'cxni' jāna'j ā'ta'sa ixlīmaktu' puyux, hui'x naquinkelhtatzē'ka maktu'tun.

³¹ Pedro ā'chulā' lacatejtin huanli:

—Masqui naquintā'maknīca'na', quit jā ictikelhtatzē'kni'.

Ixlīpō'ktuca'n ā'makapitzīn lacxtim tahuanlı.

Jesús orarlīh jā huanican Getsemaní

Mt. 26:36-46; Lc. 22:39-46

³² Jesūs ē ī'scujnu'nī'n ta'chā'lh jā huanican Getsemaní. Cāhuanilh:

—Catahui'la'tit hui'xina'n huā'tzā' līhuan quit na'icorarli.

³³ Cālē'lh lacapunchuna'j Pedro ē Jacobo ē Juan. Tzuculh tamakchuyī ē a'katuyunli. ³⁴ Cāhuanilh:

—Iclīpuhuan hasta tzē na'iclaknī quintalīpuhuat. Catachokotit huā'tzā' ē skalalh catahui'la'tit.

³⁵ Jesús a'lh lacapunchuna'j ē tatzokostalh nac ti'ya't ē squi'ni'lh Dios palh tzē ixa'kapūtaxtulh tū na'a'kspula ³⁶ ē huanli:

—QuinTāta', palh tzē na'ica'kapūtaxtu tzamā' tū na'icpātī, camakxtekti chuntza' nala. Masqui na'icpātīni'n, calalh tū hui'x lacasqui'na' ē jā calalh tū quit iclacasqui'n.

³⁷ Mimpālh jā icxāmakxteknī't ī'scujnu'nī'n ē cālaktzī'lh ē ixtalhtatahui'lāna'lh. Huanilh Pedro:

—¿Ē lhtatahui'la', Simón? ¿Ē jāla tāyani'tit mintalhtataca'n nūn a'ktin hora? ³⁸ Lakahuan catahui'la'tit ē casqui'ni'tit Dios jā nacāta'a'kskāhui'yān a'cxni' nacātalilaktzī'ncu'tunān. Ixlicāna' masqui milistacna'ca'n tatlahuacu'tun tū xatze, mimacni'ca'n jā taka'lhī litli'hui'qui.

³⁹ Ixīmaktu' a'lh lacapunchuna'j ē chu ū'tza' lacxtim squi'ni'lh Dios. ⁴⁰ Taspī'tpālh jā icxāmakxteknī't ī'scujnu'nī'n ē cālaktzī'lh ē ixtalhtatahui'lāna'lh. Jāla tatāyani'lh ixtalhtataca'n ē jā ixtaca'tzī chī natakelhtī. ⁴¹ A'cxni' ixīmaktu'tun taspī'tli a'ntza' jā icxāmakxteknī't, cāhuanilh:

—¿Ē lhtatapā'na'ntitcus ē jaxpā'na'ntitcus? Tzetzta'. Chuhua'j chilhtza' hora tū līlhcānancanī't. Quit Chi'xcu' xala' Tālh mā'n ē naquimacamāstā'can na ixmacanca'n tī jā tzeya chi'xcu'huī'n. ⁴² Catāya'tit ē cāhuetza'; mimā'lh'tza' tī naquimacamāstā'.

Chī'lē'nca Jesús

Mt. 26:47-56; Lc. 22:47-53; Jn. 18:2-11

⁴³ Palaj tunca a'cxni' Jesús icxātā'chihuīna'mā'lhcus, chā'lh Judas. Xla' chā'tin ixlīkelhacāujtu' scujnu'nī'n ixuanī't. Tatā'chā'lh lhūhua' tachi'xcu'huī't ē ixalē'n ixmachītaca'n ē qui'huī'. Talīchā'lh ixlīmāpa'ksīnca'n xanapuxcu'nu' pālejni' ē xamākelhtahua'kē'ni'nī'n līmāpa'ksīn ē xanapuxcu'nu' israelitas. ⁴⁴ Judas ū'tza' tī ixmacamāstā'mā'lh ē xla' icxāhuaninī'ttza' chī natalīlakapasa tīchu Jesús. Ixcāhuaninī't:

—Na'iclacamu'su chā'tin; ū'tza' Jesús. Nachi'payā'tit ē nalīpinā'tit ē namaktaka'lhā'tit.

⁴⁵ A'cxni' chā'lh Judas, palaj tunca laktalacatzuna'jīlh Jesús ē huanilh:

—Mākelhtahua'kē'ni'.

Lacamu'sulh. ⁴⁶ Tachi'xcu'huī't tī tatā'milh talaktalacatzuna'jīlh Jesús ē tachi'palh natalē'n.

⁴⁷ Ixyālh chā'tin tī ixtā'minī't Jesús. Xla' māxtulh ixmachīta ē mātākāhui'lh ixtasācua' xapuxcu' pālej ē a'kacā'yujulh ixa'ka'xko'lh.

⁴⁸ Jesús cākelhasqui'nīlh:

—¿Tū ixpālacata lita'ntit mimachītaca'n ē minqui'huī'ca'n? Hua'chi chi'pacu'tunā'tit chā'tin ka'lhāna'. ⁴⁹ A'cxni' xa'iccātā'latlā'huanān lakalīyān nac templo, ¿tū ixpālacata jāla quilāchi'pauj a'cxni'? Chuhua'j naquina'kspula ē namākentaxtū tū tzo'kcanī't na ixtachihuīn Dios —cāhuanilh.

⁵⁰ Ixlipō'ktuca'n scujnu'nī'n tatzā'lal ē chuntza' talī'a'kxtekmaka'lh Jesús.

Tzā'lal chā'tin ka'hua'cha

⁵¹ Chā'tin ka'hua'cha stālani'lh. Jā ixlhakā'nī't ixlu'xu'; xmān ixlītapāchī'nī't a'ktin sávana. A'cxni' tachi'xcu'huī't tachi'palh,

⁵² makalhalha tzā'lal ē maka'lh sávana.

Jesús na ixlacatīnca'n māpa'ksīni'nī'n israelitas

Mt. 26:57-68; Lc. 22:54-55, 63-71; Jn. 18:12-14, 19-24

⁵³ Xlaca'n tī tachi'palh Jesús, talē'lh jā ixuī'lh xapuxcu' pālej. Talak-takēstokli ixlīpō'ktuca'n xanapuxcu'nu' pālejni' ē xanapuxcu'nu' israelitas ē xamākelhtahua'kē'ni'nī'n līmāpa'ksīn. ⁵⁴ Pedro laka makat stālani'lh ē chā'lh hasta ixtanquilhtīn ixchic xapuxcu' pālej. Tanūlh na ixcorralh chic ē cātā'tahuī'lh policías. Ixcātā'sko'huī'lh nac macscut.

⁵⁵ Xanapuxcu'nu' pālejni' ē ixlīpō'ktuca'n xalaka'tla' māpa'ksīni'nī'n tī ixtaputzāna'nī, xlaca'n ixtaputzamā'nalch chī natalīmālacsu'yu Jesús natalīmāmaknīnīni'n. Jā ixtamacla tū tzē natalīmālacsu'yu. ⁵⁶ Masqui lilhūhua' talīchihuīna'nli tū jā ixlīcāna' ixpālacata Jesús, jā lacxtim tahuanlı. ⁵⁷ Makapitzīn tatāyahl ē ta'a'ksa'nīni'lh ē tahuanlı tū jā ixlīcāna'. Chuntza' tahuanlı:

⁵⁸ —Quina'n ickexmatui chī huanli: “Quit na'icmālakspūtūkō' ixlīpō'ktu huā'mā' xaka'tla' templo tū ixtatlaujca'n chī'xcuhuī'n. Ixli'a'ktu'tun quilhtamacuj xtum na'ictlahua ā'a'ktin tū jā ixtatlaujca'n chī'xcuhuī'n.”

⁵⁹ Nūn xlaca'n jā lacxtim tahuanlı.

⁶⁰ Xapuxcu' pālej tāyahl na ixlacpu'na'itātca'n ē kelhasqui'nīlh Jesús:

—Huā' tayāna'lh chī'xcuhuī'n tamālacsu'yumā'na'n. ¿Ē jā nakelhtīni'na'?

⁶¹ Jesús ca'cs tāyahl ē jā tū kelhtīni'lh. Xapuxcu' pālej kelhasqui'nīpālh:

—¿Ē hui'x Cristo tī Dios lacsacnī't? ¿Ē hui'x ī'ska'ta' Dios tī quina'n iclakachi'xcuhuī'yāuj?

⁶² Jesús kelhtīl:

—Quit Cristo. Hui'xina'n naquilāaktzī'nāuj quit Chī'xcu' xala' Tālmā'n na'ictahuī'la na ixpekxtūcāna'j Dios tī māpa'ksīni'mā'lh. Na'icminācha' nac a'kapūn ixpu'nan poklhu'.

⁶³ Xapuxcu' pālej, xla' xtī'tli ixlū'xu' ē chuntza' līmāsu'yulh ixtasītzi' ē huanli:

—Jātza' iclacasqui'nāuj ā'chā'tin naquincāhuanipalayān jā tze xla'.

⁶⁴ Hui'xina'n kexpa'tnī'ta'ntit chī mālakchā'ni'cu'tun Dios. ¿Chī puhua'nā'tit?

Ixlīpō'ktuca'n tahuanlı camaknīca.

⁶⁵ Makapitzīn tatzuculh talakachojmanī. Xlaca'n talacatlalpalh ē tatuc-sli ē tahuanlıh:

—¡Calakapasti tīchu lacala'sni'!

Soldados tī ixtamaktaka'lh mā'nalch nā xlaca'n tatucslī.

Pedro huanli jā iclakapasa Jesús

Mt. 26:69-75; Lc. 22:56-62; Jn. 18:15-18, 25-27

⁶⁶ Pedro ixyālh na ixtanquilhtīn chic ē milh chā'tin tzu'ma'jāt tī ī'scujmā'lh na ixchic xapuxcu' pālej. ⁶⁷ A'cxni' laktzī'lh Pedro jā ī'sko'huī'lh, tzu'ma'jāt lakalaktzī'lh ē huanilh:

—Nā hui'x ixtā'latlā'hua'na' Jesús xala' nac Nazaret.

⁶⁸ Xla' kelhtatzē'kli ē huanilh:

—Jā iclakapasa ē jā icca'tzī tū huanicu'tuna'.

A'lh lacapunchuna'j ē ta'salh puyux. ⁶⁹ Tzu'ma'jāt laktzī'mpālh ē tzu-culh cāhuani tī ixtatā'yāna'ncha':

—Ū'tza' huā'mā' chā'tin chī xlaca'n.

⁷⁰ Pedro kelhtatzē'kpālh. Ixlīka'tlā'tus tī ixtatā'yāna'ncha' tahuanlıh Pedro:

—Ixlicāna' hui'x chā'tin chī xlaca'n ixpālacata hui'x xala' nac estado Galilea. Mintachihuīn ixtā'chuntza' tī xala' nac Galilea.

⁷¹ Pedro tzuculh lakapalacan ixa'cstu ē palha' huanli:

—Dios naquimakapātīnīn palh jā ixlīcāna' tū icuanimā'n. Jā iclakapasa huā'mā' chī'xcu' tī līchihuīna'mpā'na'ntit.

⁷² Puyux ta'sapālh ixlīmaktu'. Ū'tza' līmāpāstaquīlh Pedro chī Jesús ixuanīnī't: “A'cxni' jā ā'ta'sa ixlīmaktu' puyux, hui'x naquinkelhtatzē'ka maktu'tun.” A'cxni' Pedro lacapāstacli chuntza', tzuculh calhuan.

15

Lē'nca Jesús na ixlacatīn Pilato

Mt. 27:1-2, 11-14; Lc. 23:1-5; Jn. 18:28-38

¹ A'cxni' xkakalh, xanapuxcu'nu' pālejni' ē xanapuxcu'nu' israelitas ē xamākelhtahua'kē'ni'nī'n līmāpa'ksīn ē ā'makapitzīn māpa'ksīni'nī'n tatakēstokli ē tachihuīna'nli. Tapekechī'lh Jesús ē talē'lh ē tamacamaxquī'lh Pilato tī gobernador ixuanī't. ² Pilato kelhasqui'nīlh:

—¿Ē hui'x ixPuxcu'ca'n israelitas?

Xla' kelhtīlh:

—Chuntza' chī hua'nī'ta'.

³ Xanapuxcu'nu' pālejni' ixtalīmālacsu'yu lhūhua' catūhuālh. ⁴ Pilato kelhasqui'nīpālh:

—¿Tū ixpālacata jā tū tū kelhtīni'na'? Kexpa'tti ixlīpō'ktu tū talīmālacsu'yun.

⁵ Jesús jātza' kelhtīlh. Ū'tza' lī'a'cnīlh Pilato.

Jesús līchihuīna'nca namaknīcan

Mt. 27:15-31; Lc. 23:13-25; Jn. 18:38-19:16

⁶ Ixa'nān a'ktin tahuī'lat a'cxni' ixlāmā'lh cā'tani'. Pilato ixmakxteka chā'tin tachī'n. Tachi'xcu'huī't ixtalacsaca tachī'n tī namakxtekan.

⁷ Ixtatanūmā'nalh nac pūlāchī'n makapitzīn tī ixtamaknīni'nī't a'cxni' tatā'kaquī'lh. Chā'tin tachī'n ixuanican Barrabás. ⁸ Lhūhua' tachi'xcu'huī't talaktalacatzuna'jīlh Pilato ē tatzuculh tasqui'ni' catlahualh chuntza' chī ixuī'lh ixtahuī'latca'n līhuan ixlāmā'lh cā'tani'. ⁹ Pilato cākelhtīlh:

—¿Ē lacasqui'nā'tit na'iccāmakxtekni'yān ixPuxcu'ca'n israelitas?

¹⁰ Pilato ca'tzīlh chī xanapuxcu'nu' pālejni' quiclh ixtalaktzī'n Jesús ē ū'tza' talīmacamāstā'lh. ¹¹ Xanapuxcu'nu' pālejni' ixtachihuīna'makasītzī'nī't tachi'xcu'huī't ē ū'tza' talīsqi'nli Barrabás. ¹² Pilato cākelhtīpālh ē cākelhasqui'nīlh:

—¿Tū lacasqui'nā'tit na'ictlahuani' tī mēpācu'huī'yā'tit ixPuxcu'ca'n israelitas?

¹³ Xlaca'n tata'salh ē palha' tahuanih:

—jCaxtokohua'ca'ca nac cruz!

¹⁴ Pilato cākelhasqui'nīlh:

—¿Tū ixpālacata? ¿Tūchu tlahuani't xla' tū jā tze?

Xlaca'n ā'chulā' tata'salh ē palha' tahuanih:

—jCaxtokohua'ca'ca nac cruz!

¹⁵ Pilato ixcāmāko'xamixīcu'tun lhūhua' tachi'xcu'huī't, ē cāmakxtekni'lh Barrabás. Māpa'ksīni'lh camaksno'kca Jesús ē macamāstā'lh naxtokohua'ca'can.

¹⁶ Palaj tunca ī'soldados gobernador talē'lh Jesús nac pūchihuīn jā huanican pretorio. Cāmākēstokca ā'makapitzīn soldados. ¹⁷ Tamālhekē'lh a'ktin ixlu'xu' xasmanta'jua' ē talītlahualh lhtucu' a'ktin corona ē tamā'knūlh.

¹⁸ Tatzuculh tahuani:

—jCalakachi'xcu'huī'ca ixPuxcu'ca'n israelitas!

¹⁹ Talicucni'cli qui'hui' ē talakachojmanīlh. Tatatzokostani'lh hua'chi ix-talakachi'xcuhui'mā'nalh. ²⁰ A'cxni' talilītzī'nkō'lh chuntza', tamāmakxtulh ixlu'xu' xasmanta'jua' ē tamālhekē'pālhxlu'xu' tū ixla' ixuanī't. Talē'lh naxtokohua'ca'can.

Xtokohua'ca'ca Jesús

Mt. 27:32-44; Lc. 23:26-43; Jn. 19:17-27

²¹ A'cxni' ixta'a'mā'nalh, ixtētaxtumā'lh chā'tin chi'xcu' xala' nac Cirene tī ixuanican Simón. Xla' ixtāta'ca'n Alejandro ē Rufo ē ixmimā'cha' nac rancho. Soldados tasāmācu'quī'lh ixcruz Jesús.

²² Ta'a'lh ē tachā'lh jā huanican Gólgota tū huanicu'tun Ixa'kxāk Nīn. ²³ Jesús maxquī'ca vino nahua'. Ixtā'tlahuapāspi'tcanī't līcu'chu' tū huanican mirra. Ū'tza' ixlīmālhata'icu'tuncan. Jesús jā maktīni'lh.

²⁴ A'cxni' ī'xtokohua'ca'canī'ttza', soldados tamāpitzilh ixlu'xu' Jesús ē talīmāxtulh ī'suerteca'n nataca'tzī tūchu nacālakchā'n chā'tunu' xla'ca'n.

²⁵ Hua'chi makna'jāstza' tzi'saj ixuanī't a'cxni' xtokohua'ca'ca. ²⁶ Ixtzo'kcanī't tū ixpālacata līxtokohua'ca'ca ē ixuan chuntza': Ixpuxcu'ca'n israelitas. ²⁷ Nā cātā'xtokohua'ca'ca chā'tu' ka'lhāna'nī'n; chā'tunu' na ixcruzca'n, chā'tin na ixpekxtūcāna'j Jesús ē ā'chā'tin na ixpekxtūxquī. ²⁸ Chuntza' mākentaxtūca tū tzo'kcanī't na ixtachihuīn Díos jā huan: "Xla' cātā'pūtle'keca tī tatlaha tū jā tze."

²⁹ Xla'ca'n tī ixtatētaxtumā'nalh talakapalalh ē tasakā'līlh ixa'kxākca'n ē tahuanihl:

—jA! Hui'x ixlactlahua'cu'tuna' xaka'tla' templo ē ixyāhuapala' ixlī'a'ktu'tun quilhtamacuj. ³⁰ Chuhua'j ca'a'kapūtaxtu milīmān ē cayujti nac cruz.

³¹ Nā chuntza' xanapuxcu'nu' pālejni' ē xamākelhtahua'kē'ni'nī'n līmāpa'ksīn ixtalilītzī'n Jesús ē ixtalāhuanimā'nalh:

—Xla' cāmakapūtaxtūlh ā'makapitzīn ē jāla a'kapūtaxtu ixlīmān. ³² Cayujli chuhua'j nac cruz Cristo tī ixpuxcu'ca'n israelitas. Nalaktzī'nāuj nayuja nac cruz ē chuntza' nalī'a'ka'lī'ni'yāuj.

Xla'ca'n tī ixcātā'xtokohua'ca'canī't nā talakapalalh Jesús.

Jesús nīlh

Mt. 27:45-56; Lc. 23:44-49; Jn. 19:28-30

³³ A'cxni' tastu'nūttza' ixuanī't, cā'pucsua' huanli calhāxcuhuālh nac cā'ti'ya'na' hasta maktu'tun kōtanū. ³⁴ Hua'chi maktu'tun kōtanū Jesús palha' ta'salh ē huanli:

—Eloi, Eloi, ¿lama sabactani? (Ū'tza' huanicu'tun: QuinDios, quinDios, ¿tū ixpālacata quina'kxtekui'līnī'ta' quina'cstu?)

³⁵ Takexmatli huā'mā' makapitzīn tī ixtayāna'ncha'. Xla'ca'n talāhuanilhl: —Cakexpa'ttit. Xla' ta'sani'mā'lh a'kchihuīna' Elías.

³⁶ Tu'jnulh chā'tin ē līmāchū'huī'lh xaxcān vinagre nac a'ktin catūhuālh hua'chi panamāc. Cucchi'hui'līlh a'ktin qui'hui' ē quilhyāhualh Jesús nahua' ē huanli:

—Camakxtekui; nalaktzī'nāuj palh Elías namin namāyujū nac cruz.

³⁷ Jesús palha' ta'salh ē palaj tunca nīlh. ³⁸ Huā'mā' puntzuna' ka'tla' līlakamilīn xaka'tla' nac templo taxtī'tpūpitzilh ixquilhtūn xala' tālhmā'n hasta na ixtampān. Ū'tza' huā'mā' līlakamilīn tū ixmāpitzī templo. ³⁹ Capitán romano ixyālh na ixlacatīn Jesús. A'cxni' laktzī'lh chī Jesús ta'salh ē nīlh, ē capitán huanli:

—Ixlicāna' huā'mā' chi'xcu' ī'Ska'ta' Dios ixuanī't.

⁴⁰ Nā puscan ixtalaktzī'mā'nal' makat; na ixpu'nanca'n ixtayāna'lh María Magdalena ē Salomé ē María ixtzī'ca'n Jacobo xastancu ē José.
⁴¹ Xlaca'n ixtastālani'tlā'huan Jesús a'cxni' ixiu'lh nac estado Galilea ē ixtamaktāya. Nā ixtahui'lāna'lh ā'makapitzīn lhūhua' puscan tī ixcātā'mini't a'ntza' nac Jerusalén.

Mā'cnūca Jesús

Mt. 27:57-61; Lc. 23:50-56; Jn. 19:38-42

⁴² Kōtanūtza' ixuanī't tzamā' quilhtamacuj tū ixpūcāxtlahuakō'can quilhtamacuj tū pūjaxcan. Ū'tza' ixlīlakalī ixuanī't. ⁴³ Laka'lh Pilato chā'tin chi'xcu' xala' nac cā'lacchicni' Arimatea. Tzamā' chi'xcu' ixtacuhuīni' José ē ixka'lhimā'lh hasta a'cxni' Dios namāpa'ksīni'nkō'. Xla' chā'tin ixmāpa'ksīni'nī'n israelitas tī ā'chulā' ixtamāpa'ksīni'n. Huā'mā' chi'xcu' ixlakachi'xcuhuī'can. Xla' ixlīmān tahuixcānīlh ē squi'ni'lh Pilato camaxquī'lh ixmacni' Jesús.

⁴⁴ Pilato li'a'cnīlh ixpālacata puhuanli jāna'j ixnī. Māta'satīnīni'lh capitán ē kelhasqui'nīlh palh ixlicāna' ixnīni'ttza' Jesús. ⁴⁵ A'cxni' capitán māca'tzīnīlh ixnīni'ttza', Pilato makxteklī José nale'n ixmacni' Jesús. ⁴⁶ José tamāhualh a'ktin xatze lu'xu'. A'cxni' ixmāyujūni'ttza' ixmacni' Jesús, līmaksui'tli lu'xu' ē mānūlh a'ktin nac lhu'cu' tū ixcāxtlahuacani'ttza' nac ka'tla' chihuix. Līmālacchahuani'ca a'ktin ka'tla' chihuix. ⁴⁷ María Magdalena ē María ixtzī' José talaktzī'lh jā ixmāpī'cani't ixmacni' Jesús.

16

Jesús lacastālancuana'nli

Mt. 28:1-10; Lc. 24:1-12; Jn. 20:1-10

¹ A'cxni' ixa'kspulani'ttza' quilhtamacuj tū pūjaxcan, María Magdalena ē María ixtzī' Jacobo ē Salomé tatamāhualh pomada tū xamu'csu natalīmactlahua ixmacni' Jesús. ² Tzi'saj domingo a'cxni' tā'cxtulhucsu chi'chini', ta'a'lh nac pūtā'cnūn ³ ē ixtalāhuani:

—¿Tīchu naquīncāmāpānūni'yān chihuix tū līmālacchahuacani't lhu'cu'?

⁴ A'cxni' talaca'a'lh, talaktzī'lh ixmāpānūcāni'ttza' chihuix ē ka'tla' ixuanī't. ⁵ Tatanūlh nac pūtā'cnūn ē talaktzī'lh chā'tin ángel tī ixtasu'yu hua'chi chi'xcu'. Ixiu'lh na ixa'cpucāna'j lhu'cu' ē stala'nka' ixlū'xu' ē pūlh mā'n ixuanī't. Xlaca'n tajicua'nli. ⁶ Ángel cāhuanilh:

—Jā cajicua'ntit. Hui'xina'n putzapā'na'ntit Jesús xala' nac Nazaret tī ī'xtokohua'ca'cani't. Xla' jā'tza' huī'lh huā'tzā'; xla' lacastālancuana'nlitza'. Chā calaktzī'ntit jā ixmāpī'cani't. ⁷ Capintit ē cacāhua'ni'tit Pedro ē ā'makapitzīn ī'scujnu'nī'n Jesús. Nahua'ni'yā'tit xla' nacāpūlani'yān nac Galilea. A'ntza' natā'lāpāxtokā'tit chuntza' chī cāhuanin.

⁸ Puscan tataxtulh nac lhu'cu' ē tatzā'lal. Ixtaxpīpitēlha ē ixtalī'a'cnītēlha. Ixtajicua'n, ē jā tī chā'tin ixtahuani.

Jesús tasu'yuni'lh María Magdalena

Jn. 20:11-18

⁹ Tzamā' domingo tzi'saj Jesús lacastālancuana'nli. Pūla tasu'yuni'lh María Magdalena tī ixmāxtuni'nī't kelhatojon jā tzeya ū'nī'n. ¹⁰ María cālakhā'lh xlaca'n tī ixcātā'latlā'huan Jesús. Ixtalīpuhuahui'lāna'lh ē ixtacalhuahui'lāna'lh. Cāmāca'tzīnīlh tū ixa'kspulani't. ¹¹ Masqui xlaca'n takexmatli chī ixlacastālancuana'nī't Jesús, ē chī María Magdalena ixlaktzī'nī't, xlaca'n jā ta'a'ka'ī'lh.

Jesús cātasu'yuni'lh chā'tu' ī'scujnu'nī'n

Lc. 24:13-35

¹² Ā'līstān Jesús xtum cātasu'yuni'lh chā'tu' ī'scujnu'nī'n a'cxni' ixta'a'mā'nalh lacapunchuna'j nac tej. ¹³ Xlaca'n tataspi'tli ē tamāca'tzīnīlh ā'makapitzīn scujnu'nī'n, ē xlaca'n jā ta'a'ka'ī'lh.

Jesús cāmaxquī'lh ixtascujūtca'n ī'scujnu'nī'n

Mt. 28:16-20; Lc. 24:36-49; Jn. 20:19-23

¹⁴ Ā'līstān huampala Jesús cātasu'yuni'lh kelhacāujtin scujnu'nī'n a'cxni' ixtahuā'yamā'nalh. Cālacaquilhni'lh ixpālacata jā ixta'a'ka'ī'cu'tun. Jā ta'a'ka'ī'lh chī tahuanli ixtalaktzī'nī't Jesús a'cxni' ixlacastālancuana'nī'ttza'. ¹⁵ Jesús cāhuanilh:

—Capintit calhāxcuhuālh ē nacāmāsu'yuni'yā'tit xatze tachihuīn ixlīpō'ktuca'n tachi'xcuhuī't. ¹⁶ Catīxcuhuālh tī na'a'ka'ī' xatze tachihuīn ixpālacata Jesucristo ē na'a'kpaxa, xla' namakapūtaxtūcan. Catīxcuhuālh tī jā na'a'ka'ī' xatze tachihuīn, xla' naka'lhīcus ix cuenta. ¹⁷ Nalīlakapascan tī ta'a'ka'ī' xatze tachihuīn chuntza'. Natalīmāxtu jā tzeya ū'nī'n quilitli'hui'qui. Tzē natchihuīna'n xasāsti' tachihuīn. ¹⁸ Masqui catachī'palh lūhua' ē masqui catalīhua'lh catūhuālh tū ka'lhī tū laknīcan, jā catitalaknīn. Xmān nataxa'ma ta'jatatlanī'n ē xlaca'n natatzeyan.

Jesús tā'kayāhualh nac a'kapūn

Lc. 24:50-53

¹⁹ A'cxni' Māpa'ksīni' Jesús chuntza' ixcāhuaninī't ī'scujnu'nī'n, xla' tā'kayāhualh ē a'lh nac a'kapūn. Tahuī'lh na ixpāxtucāna'j Dios jā lakachi'xcuhuī'can. ²⁰ Scujnu'nī'n ta'a'lh ē calhāxcuhuālh ixta'a'kchihuīna'n. Māpa'ksīni' ixcāmaktāya. Chuntza' tzē ixtalītlahua lī'a'cnīn. Ū'tza' ixlīca'tzīcan ixlīcāna' tū ixtamāsu'yumā'nalh. Amén.

San Lucas

Chī tzo'kca huā'mā' tachihuīn

¹ Lhūhua' tī tatzo'kli tū a'kspulalh na quilacpu'na'i'tātca'n. ² Tū quincātahuanin ixpālacata Cristo ē tū laktzi'nca xalitzucuni' hasta chuhua'j, ū'tza' tatzo'kli. Nā tī talaktzi'lh xalitzucuni' nā tamāsu'yulh. ³ Nā chuntza' quimini'ni'lh ictzo'knun. Makās līlacatejtin xa'iclicāxtlahuamā'lh chī na'ictzo'knuni'yān, Teófilo, ⁴ ē chuntza' naca'tziya' ixlicāna' tū māsu'yunīcanī'ta'.

Ángel māca'tzīnī'lh nalacatuncuī' Juan Mā'kpaxīni'

⁵ A'cxni' Herodes rey ixuanī't nac Judea, ixuī'lh chā'tin pālej; ixtacuhuīni' Zacarías. Cātā'tapa'ksīlh pālejni' tī cāmāpācuīca Abías. Nā ixpuscāt Zacarías ixuanīcan Elisabet ē xla' i'xū'nātā'nat Aarón. ⁶ Ixchā'tu'ca'n tamākentaxtūlh ixlīmāpa'ksīn Dios ē jā tatlahualh tū jā tze. ⁷ Jā ixtaka'lhī ixlacstīnca'n ixpālacata Elisabet jāla ka'lhīlh ē nā lakkōlu'ntza' ixtahuanī't ixchā'tu'ca'n.

⁸ Mīlh a'ktin quilhtamacuj a'cxni' Zacarías ē ixtā'pālejni' ixtatlahuamā'nalh ixtascujūtca'n na ixlacatīn Dios. ⁹ Ixtahui'latca'n ixtamāxtu suerte natalacsaca tī natanū nac templo nalhcuyu siyentzu ē ū'tza' līlacsaca Zacarías. ¹⁰ A'cxni' i'lhcuymā'ca nac pūmacamāstā'n, ixlīpō'ktuca'n tī ixtatalacxtimīnī't tatachokolh nac tanquilhtīn ē ixta'orarlīmā'nalh. ¹¹ Palaj tunca tasu'yuni'lh Zacarías chā'tin ixāngel Dios. Ixyālh ixpekcāna'j pūmacamāstā'n jā i'lhcuycan siyentzu.

¹² A'cxni' Zacarías laktzi'lh, tamakchuyīlh ē jīcua'nli. ¹³ Ángel huanilh:

—Zacarías, jā cajīcua'nti. Dios kexmatli tū squi'nīnī'ta'. Mimpuscāt Elisabet naka'lhī i'ska'ta' ē namāpācuī'ya' Juan. ¹⁴ Nalīpāxuhua'ya' hui'x ē lhūhua' tachi'xcuī't natalīpāxuhua tzamā' ska'ta' ¹⁵ ixpālacata ka'tla' nalītaxtu na ixlacatīn Dios. Jā makstīn catīhua'lh cu'chu' nūn cerveza ē nūn pulhqui tū lika'chīcan. Nalītatzuma ixlīstacna' Espīritu Santo a'cxni' jā ixā'tahui'la. ¹⁶ Nacālakpalīni' ixtalacapāstacni'ca'n lhūhua' israelitas ē chuntza' natatzucupala natakexmatni' Dios ixMāpa'ksīni'ca'n. ¹⁷ Tzamā' chi'xcu' napūlani' Māpa'ksīni'. Naka'lhī ixespīritu ē ixlītli'hui'qui Elías. Nacāmālakpalīni' ixlīstacna'ca'n tachi'xcuī't ē chuntza' natapāxquī' ixlacstīnca'n. Xla' nacāmāxquī' xatze talacapāstacni' tī jā takexmata. Chuntza' natakāxtahuī'la tachi'xcuī't a'cxni' namin Māpa'ksīni'.

¹⁸ Zacarías kelhasqui'nīlh ángel:

—¿Chī na'iclicā'tzī palh ixlicāna' huā'mā'? Quit kōlu'tza' ē nā quimpuscāt lē'ntza' quilhtamacuj.

¹⁹ Ángel kelhtīnī'lh:

—Quit Gabriel ē icyālh na ixlacatīn Dios. Quīmacamilh na'ictā'chihuīna'nān ē na'icmāxquī'yān huā'mā' xatze tachihuīn. ²⁰ Chuhua'j hui'x nakō'ko'na'. Jāla catīchihuī'na' hasta a'cxni' na'a'cchā'n ixmālhcuī' miska'ta' ixpālacata jā quīna'ka'tī'ni' quīntachihuīn tū nakentaxtu a'cxni' nachā'n mālhcuyu'.

²¹ A'cxni' tamakapalīlh Zacarías, tī ixtaka'lhīmā'nalh na ixtanquilhtīn templo talītamacchuyīlh jā palaj taxtulh. ²² A'cxni' taxtulh, Zacarías jātza' la ixcātā'chihuīna'n. Ē ū'tza' talīca'tzīlh ixlakachuyani't na ixpūchakān templo. Xmān ixcāmācahuani' ixpālacata jāla cātā'chihuīna'n.

23 A'cxni' sputkō'lh ixtascujūt nac templo, Zacarías taspi'tli na ixchic.
 24 Ā'līstān ka'lhīni'lh Elisabet tī ixpuscāt ixuanī't. Jā taxtulh nac chic hasta ixlīlakaquitzis mālhcuyu'. Puhuanli: 25 “Māpa'ksīni' chuntza' quintlahuanī'nī't ixpālacata jātza' naquintalakmaka'n.”

Ángel māca'tzīnīni'lh chī nalacatuncuui' Jesús

26 Ixka'lhītza' a'kchāxan mālhcuyu' a'cxni' Zacarías ixlakachuyanī't, ē Dios macamilh ángel Gabriel lacatīn nac cā'lacchicni' jā huanican Nazaret.
 27 Lakmilh chā'tin tzu'majāt tī ixuanican María ē ixtā'lacāxlanī'ttza' natā'tamakaxtoka chā'tin chí'xcu' tī ixuanican José ē ī'xū'nātā'nat David.

28 Ángel tanūlh jā ixui'lh María ē huanilh:

—¡Iclakminān hui'x tī sicua'lanātlahuacanī'ta'! Māpa'ksīni' maktaka'lhāni'; Dios ā'chulā' sicua'lanātlahuani'ta'n ē jā ixlīpō'ktuca'n pusan.

29 A'cxni' María laktzī'lh ángel, lī'a'cnīlh huā'mā' tachihuīn. 30 Ángel kelhtīlh:

—María, jā cajicua'nti; Dios pāxquī'yān. 31 Chuhua'j naka'lhīni'na' ē naka'lhī'ya' chā'tin ska'ta' ka'hua'cha. Namāpācuhuīya' Jesús. 32 Ka'tla' ixlacatzucut ē namāpācuhuīcan ī'Ska'ta' Dios tī ā'chulā' xaka'tla'. Māpa'ksīni' Dios nahui'lī ixlīpuxcu' chuntza' chī ixpap David 33 ē pō'ktu quīlhtamacuj nacāmāpa'ksī israelitas. Ixlītlī'huī'qui jā makstin catisputli.

34 Palaj tunca María kelhasqui'nīlh ángel:

—¿Chī līla quit? Jāna'j icā'tamakaxtoka.

35 Ángel kelhtīlh:

—Espíritu Santo nalakminān ē ixlītlī'huī'qui quinDiosca'n Xaka'tla' nalītamacstī'li'yān hua'chi poklhnu'. Ū'tza' nalī'a'nan tzamā' ska'ta' tī natahui'la xmān ixla' Dios nahuan ē namāpācuhuīcan ī'Ska'ta' Dios. 36 Nā mintalakapasni' Elisabet nā naka'lhī ī'ska'ta' ka'hua'cha masqui lē'ntza' quīlhtamacuj ē huancan jātza' catika'lhīlh ī'ska'ta'. Ka'lhītza' a'kchāxan mālhcuyu' chí ka'lhīni'n 37 ixpālacata Dios tzē natlahua ixlīpō'ktu catūxcuhuālh.

38 A'cxni' María kelhtīlh ē huanilh:

—Quit ixla' Dios. Camākentaxtūlh ixtalacasqui'nīn. Calalh chuntza' chī quihua'ni'nī'ta'.

Ángel a'lh.

María laka'lh Elisabet

39 Milh a'ktin quīlhtamacuj a'cxni' María taxtulh ē palaj tunca a'lh lacatīn nac cā'lacchicni' xala' nac Judea. 40 Tanūlh na ixchic Zacarías ē tā'chihuīna'lh Elisabet. 41 A'cxni' Elisabet kexmatni'lh ixtachihuīn María, ska'ta' tasakā'līlh na ixpūlacni' Elisabet ē lītatzumalh Espīritu Santo ixlīstacna'. 42 A'cxni' Elisabet chihuīna'nli palha' ē huanli:

—Dios ā'chulā' sicua'lanātlahuani'ta'n hui'x ē jā ā'makapitzīn pusan ē nā sicua'lanātlahuani't miska'ta'. 43 ¿Tīchu quit naquīlīlakmin ixtzī' quiMāpa'ksīni'? Quit jā tū quilacatzucut. 44 Xmān ickexmatli mintachihuīn ē quiska'ta' līpāxuhualh ē tasakā'līlh na quimpūlacni'. 45 Hui'x līpāxuhua'ya' ixpālacata a'ka'ī'nī'ta' ē namākentaxtū tū huaninī'ta'n Māpa'ksīni'.

46 Palaj tunca María huanli:

Quīlīstacna' makapāxuīmā'lh Māpa'ksīni'.

47 Quīlīstacna' līpāxuhua ixpālacata quiMakapūtaxtūnu' Dios.

48 Dios cuenta quintlahuani'nī't quit tī ixtasācua' xcamanīn.
Chuhua'j ē nā pō'ktu quilhtamacuj tachi'xcuui't natahuan iclīpāxuhua
quit.

49 Dios tī ka'lhī lītlī'hui'qui ka'tla' tū quintlahuani'nī't.

Xla' xatasīcua'lanātlahua.

50 Pō'ktu quilhtamacuj nacālakalhu'man tī talakachi'xcuui'.

51 Ixlītlī'hui'qui līlahuani't lhūhua' catūhuālh.

Cāskāhuī'lh tī ka'tla' ixtamakca'tzī.

52 Cāmāpānūni'lh ixlītlī'hui'quica'n tī ka'tla' ixtahuani't ē tī tapuhuan
ā'chulā' ixlacasqui'nca.

53 Tī ixtatzi'ncsmā'nalīh cālīmāka'sīlh xatze līhua' ē jā tū cāmācā'ni'lh
lacricujnu'.

54 Cāmaktāyani't xala' nac Israel tī tamākentaxtū ixtalacasqui'nīn Dios ē jā
makstīn makxtekli ixtalakalhu'man.

55 Chuntza' tlahuah chī cāhuaninī't quimpapca'n Abraham ē
ixnatā'natna'.

Pō'ktu quilhtamacuj nacāmaktāya.

56 María tahuī'lh na ixchic Elisabet a'ktu'tun mālhcuyu' ē ā'līstān taspī'tli
na ixchic.

Chī lacatuncuui'lh Juan Mā'kpaxīni'

57 A'cxni' a'cchā'lh ixmālhcuuyu', tahuī'lh ī'ska'ta' Elisabet. Ka'hua'cha
huanli. 58 Ixamicujnu' ē ixtalakapasnī'n tamīlh natatā'pāxuhua a'cxni'
taca'tzīlh tze tū Dios tlahuani'lh Elisabet. 59 Ixlīlakatzayan quilhtamacuj
ta'a'lh tatlahua ixtahuī'latca'n nachu'cucan ska'ta' ē ixuī'līni'cu'tuncan
ixtacuui'ni' Zacarías chī ixtāta'.

60 Ixtzī' cāhuanīlh:
—Jā chuntza' catihui'lica. Ixtacuui'ni' Juan nahuanican.

61 Kelhasqui'nīca:

—¿Tū ixpālacata? Jā tī a'nan mintalakapasni' tī huanican Juan.

62 Palaj tunca tamacahuani'lh ixtāta' ska'ta' nataca'tzī tūyā tacuui'ni'
nahui'līni'. 63 Xatāta' squi'nli a'ktin ca'psnap ē tzo'kli: “Ixtacuui'ni'
Juan.” Ixlīpō'ktuca'n talī'a'cnīlh. 64 Palaj tunca Zacarías tzucupālh
chihuīna'n ē laktaquilhpūtalh Dios. 65 Ū'tza' talī'a'cnīlh ixamicujnu' ē
tahuankō'lh huā'mā' calhāxcuui'lh nac cā'lacchicni' xala' lakakēstīn nac
Judea. 66 Ixlīpō'ktuca'n tī takexmatli talacapāstacli ē talākelhasqui'nīlh:

—Huā'mā' ska'ta' ¿tīyā chī'xcu' nahuan?

Ixtasu'yu ī'sicua'lanātlahuani't Māpa'ksīni' ē ū'tza' talīhuanli.

Zacarías makapāxuīlh Dios

67 Espīritu Santo lītatzumalīh ixlīstacna' Zacarías ē chihuīna'nli chī Dios
māsu'yuni'lh ē huanli:

68 Camakapāxuīca Māpa'ksīni' tī ixDiosca'n israelitas ixpālacata
quincālakalhu'mani' quīna'n tī ixraza ē quincāmakapūtaxtūn.

69 Quincāmaxquī'nī'ta'n chā'tin Makapūtaxtūnu'; ka'lhī ixlītlī'hui'qui ē ū'tza'
xla' chā'tin chī ixnatā'natna' David tī mākentaxtūlh ixtalacasqui'nīn
Dios.

70 Chuntza' chī huanli a'kchihuīna'nī'n xamakās, chuntza' līhui'līlh Dios.

71 Huanli naquīncālīmakapūtaxtūyān ixlītlī'hui'qui quīntā'lāquīclhaktzi'ca'n
ē ixlīpō'ktuca'n tī jā quīncātalaktzī'ncu'tunān.

72 Huampālh nacālakalhu'mani' quimpapca'n ē jā napātza'nkā chī
talācāxlanīn.

73 Tzamā' talācāxlan tū Dios ixtlahuani'nī't quimpapca'n Abraham,
 74 ū'tza' ixquincālīmāpānūni'n quintā'lāquiclhaktzi'ca'n ē chuntza'
 ixtlahuáuj ixtalacasqui'nīn Dios ē jā ixjicua'nui.

75 Chuntza' pō'ktu quilhtamacuj lactze nahuanāuj nac cā'quilhtamacuj,
 hua'chī jā ixtitlahuáuj tū jā tze.

76 Ē hui'x, quiska'ta', namāpācuhūica'na' ixa'kchihuīna' Dios tī ā'chulā'
 xaka'tla' ē napūlani'ya' Māpa'ksīni' ē namālachtzaja jā na'a'n.

77 Nacāmāsu'yuni'ya' tachi'xcuhūi't ē chuntza' natalīca'tzī namin
 Makapūtaxtūnu' ē nacāmātza'nkēna'ni' ixcuentaca'n.

78 Dios quincāpāxquī'yān ē quincālakalhu'manān.

Ū'tza' quincālīmacamini'yān chā'tin tī naquincāmakapūtaxtūyān.

Xla' namāxkakē quintejca'n.

79 Quina'n hua'chī cā'pucsua' hui'lānauj ē hua'chī palajtza' nanīyāuj.

Naquincāmāsu'yuni'yān chī ixtej Dios.

80 Tzamā' ska'ta' stacī ē ixca'tzī ixlīpō'ktu catūxcuhuālh tū ixla' Dios.
 A'cxni' ka'tla'tza' huanli, ixuī'lh nac cā'tzaya'nca ti'ya't hasta a'cxni' tzu-
 culh cāmāsu'yuni' israelitas.

2

Chī lacatuncuhūi'lh Jesús

Mt. 1:18-25

1 A'cxni' jāna'j ixtahuī'la Jesús, emperador Augusto māpa'ksīlh a'ktin
 censo calhāxcuhuālh nac cā'quilhtamacuj. 2 A'cxni' Cirenio gobernador
 ixuanī't nac Siria a'cxni' pūla tlhualh censo. 3 Ixlacasqui'nca chā'tunu'
 cata'a'lh na ixcā'lacchicni'ca'n jā ixtatahuī'lanī't ixpapca'n ē a'ntza'
 nacātzo'kni'can ixtacuhūni'ca'n. 4 Ū'tza' lītaxtulh José nac cā'lacchicni'
 Nazaret xala' nac estado Galilea ē a'lh a'ktin nac cā'lacchicni' Belén
 xala' nac estado Judea. A'ntza' xatahuī'lanī' David ē ixpālacata José
 ī'xū'nātā'nat ixuanī't, ixlacasqui'nca a'ntza' natzo'kcan ixtacuhūni'. 5 A'lh
 nac Belén natzo'kcan ixtacuhūni'. Tā'a'lh María tī ixtā'lacāxlanī'ttza'
 natā'tamakaxtoca xla' ē xla' ixka'lhīni'ntza'. 6 Tū a'kspulalh a'cxni'
 ixuī'lh nac Belén, a'cchā'lh ixmālhcu' ska'ta'. 7 Tahuī'lh ixka'hua'cha
 ixlīmaksāsti' María. Līpāchī'lh ixtanchut ē māpī'lh jā mojōcan paja tū
 tahua' cahuāyuj. A'ntza' ixtahuī'lh ixpālacata jā tamaclalh chic jā nata-
 maklhtata.

Ángeles ē pastores

8 Ixtahuī'lāna'lh pastores lacatzuna'j nac Belén. Pō'ktu tzi'sa ixtamak-
 taka'lh mā'nalh nac potrero ixpurecuca'n. 9 Xamaktin tasu'yulh chā'tin
 ixángel Dios ē cālītamacsti'li'lh ixtaxkakēt Māpa'ksīni'. Tajicua'nli. 10 Ángel
 cāhuanilh:

—Jā cajicua'ntit. Iccālīmini'yān xatze tamāca'tzīni'n ē ū'tza' natalīka'lhī
 tapāxuhuān ixlīpō'ktuca'n tachi'xcuhūi't. 11 Chuhua'j huā'mā' tzi'sa
 tahuī'la'cha' chā'tin ska'ta' nac cā'lacchicni' jā ixtahuī'lanī't David. Xla'
 ū'tza' Makapūtaxtūnu' ē tī huanican Cristo Māpa'ksīni'. 12 Namaclayā'tit
 chā'tin ska'ta' lītāpāchī'nī't ixtanchut ē māpī'canī't jā mojōcan paja tū
 tahua' cahuāyuj. Ē ū'tza' nalīlakapasā'tit.

13 Xamaktin tatasu'yulh lhūhua' ángeles xalanī'n nac a'kapūn tī ixta-
 makapāxūimā'nalh Dios. Tahualh:

14 —¡Calaktaquilhpūtaca Dios tī huī'lh nac a'kapūn ē tzej calatapā'tit nac
 cā'quilhtamacuj milīpō'ktuca'n tī Dios cālakalhu'manī'ta'n!

15 Palaj tunca a'cxni' ángeles tataspi'tli nac a'kapūn, pastores tatzuculh talāhuani:

—Ca'auj chuhua'j nac Belén ē nalaktzī'nāuj tū a'kspulalh ē tū Māpa'ksini' Dios quincātamāca'tzīnīn.

16 Palaj ta'a'lh ē cāmaclaca María ē José ē ska'ta' jā ixmāpī'cani't ē jā chī'yāhuacan cahuāyuj. 17 A'cxni' talaktzī'lh, tahuanli tū ixtahuani't ángeles ixpālacata ska'ta'. 18 Ixlīpō'ktuca'n tī takexmatli talī'a'cnīlh ixtachihuīnca'n pastores. 19 María ixlacapāstacmā'lh ixlīpō'ktu tū a'kspulanī't ē tū ixuani-canī't ē ixpuhuan.

20 Pastores tataspi'tli ē ixtalakachi'xcuhui'mā'nalh Dios ē ixtamakapāxuimā'nalh ixpālacata a'kspulalh chī cāhuanica.

Ska'ta' Jesús māsu'yuca xaka'tla' nac templo

21 Ixlīlakatzayan quilhtamacuj tlahuani'ca circuncisión ska'ta' ē hui'līni'ca ixtacuhuīni' Jesús. Ū'tza' huā'mā' tacuhuīni' tū ángel huanilh María a'cxni' jāna'j ixka'lhīni'n.

22 Ixlītu'pu'xam quilhtamacuj tamākentaxtūlh ixtahui'latca'n puscan chī Moisés ixui'līnī't līmāpa'ksīn natache'kē' ixlīka'hua'jua' puscāt. Talē'lh ska'ta' nac Jerusalén namāsu'yuni'can Māpa'ksini' Dios. 23 Chuntza' tatlualh ixpālacata tatzokni' na ixlīmāpa'ksīn Dios: Chā'tunu' ska'ta' xaka'hua'cha tī līmaksāsti', ū'tza' ixla' Māpa'ksini' Dios nahuan.

24 Chuntza' María ē José ta'a'lh natalakatāyana'n. Chuntza' chī huan na ixlīmāpa'ksīn Dios ixlacasqui'nca namaxqui'can xaka'hua'cha ē xatzu'ma'jāt tórtola o tantu' tantzasnān.

25 Ixui'lh nac Jerusalén tzamā' quilhtamacuj chā'tin chi'xcu' tī ixuanican Simeón. Tzeya chi'xcu' ixuani't ē ixlakachi'xcuhui' Dios ē ixka'lhīmā'lh ixMakapūtaxtūnu'ca'n israelitas. Espíritu Santo ixtā'huī'lh. 26 Ixmāsu'yuni'nī'ttza' jā ixtinīlh palh jā pūla ixlaktzī'lh Cristo tī Māpa'ksini' Dios namacamin. 27 Espíritu Santo mālacpuhuanilh na'a'n nac templo a'cxni' līmīnca ska'ta' Jesús nac templo namākentaxtū ixtahui'latca'n ē tū māpa'ksīlh līmāpa'ksīn tū tzo'kli Moisés. 28 Simeón cha'xli ska'ta' ē lakachi'xcuhui'lh Dios ē huanli:

29 QuiMāpa'ksini', chuhua'j līpāxuhua na'icnī ixpālacata mākentaxtū'nī'ta' tū quihua'ni'nī'ta' quit tī mintasācua'.

30 Iclīlaktzī'nī'ttza' quilakastapun tzamā' Makapūtaxtūnu' 31 tī hui'x māstā'nī'ta' ixpālacata ixlīpō'ktuca'n tachi'xcuhui't.

32 Ū'tza' nacāmāsu'yuni' tī jā israelitas chī tzē natatlā'huan nac cā'quilhtamacuj chuntza' chī pūcās nacāmāxkakēni' tī talatlā'huan jā cā'pucsua'.

Israelitas tī mintachi'xcuhui't nacālakachi'xcuhui'can ixpālacata xla'.

33 José ē itzī' Jesús talī'a'cnīlh tū huanli Simeón ixpālacata ska'ta'.

34 Simeón squi'ni'lh Dios cacāsicua'lanātlualh ē huanilh María tī itzī' Jesús:

—Cala'ktzi'. Dios lacsacnī't huā'mā' ska'ta'. A'cxni' chi'xcu'tza' nahuan, lhūhua' israelitas nata'a'ka'i' ē xla' nacāmaktāya. Tī jā nata'a'ka'i', xla'ca'n natalālīhuani. Xla' namāsu'yu ixtalacasqui'nīn Dios ē tachi'xcuhui't natalakmaka'n. 35 Chuntza' naca'tzīkō'can chī lacapāstaca chā'tunu' na ixlīstacna'ca'n. Hui'x nalīpuhuana' chuntza' chī kentin machīta nalakpusa na milīstacna' —huanli Simeón.

³⁶ Nā ixuī'lh a'ntza' chā'tin puscāt tī ixa'kchihuīna' Dios ē ixtacuhuīni' Ana. Xla' ixtzu'ma'jāt Fanuel xala' ixraza Aser. Ixlē'ntza' quilhtamacuj. Tzu'ma'jātcus ixuanī't a'cxni' tamakaxtokli ē tā'tahuī'lh ixkōlu' a'ktojon cā'ta. ³⁷ Chuhua'j ixlitā'ti'pu'xamatā'ti' cā'ta tī nīmaka'ncanī't. Jā ixtaxtu xaka'tla' nac templo. Pō'ktu quilhtamacuj ixlaktaquilhpūtāmā'lh Māpa'ksīni' Dios. Makatunu' jā ixuā'yan ixpālacata ixtlahua oración.

³⁸ A'cxni' José ē María tatanūlh xaka'tla' nac templo, huā'mā' puntzuna' Ana cālaktalacatzuna'jīlh. A'cxni' maxquī'kō'lh tapāxcatca'tzīn Dios, tzu-culh līchihuīna'n ska'ta' tī huanican Jesús. Cālītā'chihuīna'nkō'lh tī ixtaka'lhīmā'nalh ixmakapūtaxtūnu'ca'n ē tī xalanī'n nac Jerusalén.

Tataspi'tli nac Nazaret

³⁹ A'cxni' José ē María tamākentaxtūlh ixlīpō'ktu tū māpa'ksīlh Moisés tū tzo'kli na ixlīmāpa'ksīn Dios, talē'mpālh ska'ta' nac Nazaret xala' nac Galilea ixcā'lacchicni'ca'n. ⁴⁰ Ska'ta' ī'stacamā'lh ē ixtatli'hui'clhtēlha ē skalalh ixuantēlha ē Dios ā'chulā' ī'sicua'lanātlahua.

Ka'hua'cha Jesús xaka'tla' nac templo

⁴¹ Cā'ta cā'ta José ē María ixta'a'n nac Jerusalén ixpālacata ixcā'tani'ca'n israelitas tū huanican pascua. ⁴² A'cxni' Jesús ixka'lhī a'kcāujtu' cā'ta, ixlīpō'ktuca'n ta'a'lh nac Jerusalén ixpālacata cā'tani' chuntza' chī ixtalīsmānī'ntza'. ⁴³ A'cxni' a'ksputiltza' cā'tani' ē ixtaquītaspi'tmā'nalh ē Jesús tachokolh nac Jerusalén. Ixtzī' ē José jā cuenta tatlahualh. ⁴⁴ Ixtapuhuan Jesús cātā'mimā'lh'tza' ā'makapitzīn ē chuntza' ta'a'lh nac tej a'ktin quilhtamacuj. A'cxni' taputzalh ixpu'nanca'n ixtalacapasnī'nca'n ē ixamicujca'n, ⁴⁵ jā tamaclalh. Palaj tunca tataspi'tli nac Jerusalén; ta'a'lh taputza.

⁴⁶ Ixlī'a'ktu'tun quilhtamacuj tamaclalh Jesús xaka'tla' nac templo. Ixcālaclhpu'nahuī'lh ixmākelhtahua'kē'ni'nī'n līmāpa'ksīn ē ixcākexmatmā'lh ē ixcākelhasqui'nīmā'lh. ⁴⁷ Ixlīpō'ktuca'n tī takexmatli talī'a'cnīlh ixtalacapāstacni' ē chī ixcākelhtīmā'lh.

⁴⁸ A'cxni' talaktzī'lh María ē José, talī'a'cnīlh ē ixtzī' huanilh:

—Quinka'hua'cha, ¿tū ixpālacata quilātlahuani'nī'ta'uj chuntza'? Quit ē mintāta' iclīpuhuamā'na'uj ē icmiuj iccāputzayān.

⁴⁹ Jesús cāhuanilh:

—¿Tū ixpālacata quilāputzayāuj? ¿Ē jā ca'tziyā'tit ixlacasqui'nca na'ictahui'la na ixchic quīnTāta' Dios?

⁵⁰ Xlaca'n jā taca'tzīlh tū huanicu'tun.

⁵¹ Palaj tunca xla' cātā'taspi'tli nac Nazaret ē cākexmatni'lh. Ixtzī' lhūhua' ixlacapāstaca ixlīpō'ktu huā'mā' ē māquī'kō'lh na ixlīstacna'. ⁵² Jesús ī'stacamā'lh ē ā'chulā' ixka'lhīmā'lh talacapāstacni'. Nā tze ixuanī't na ixlacatīn Dios ē na ixlacatīnca'n tachi'xcuui't.

3

Juan Mā'kpaxīni' ixa'kchihuīna'n nac cā'tzaya'nca ti'ya't
Mt. 3:1-12; Mr. 1:1-8; Jn. 1:19-28

¹ Ixlīlakacāujquitzis cā'ta ixuī'lh līgobernador Tiberio ē Poncio Pilato gobernador ixuanī't nac Judea. Herodes gobernador ixuanī't nac Galilea, ē ixtā'tin Felipe gobernador ixuanī't nac Iturea ē nac Traconite, ē Lisania gobernador ixuanī't nac Abilinia. ² Anás ē Caifás xamāpa'ksīni'nī'n pālejni' ixtahuanī't. A'cxni' ixlīpō'ktuca'n ixtamāpa'ksīni'mā'nalh, a'cxni' Dios tā'chihuīna'lh Juan ixka'hua'cha Zacarías tī ixuī'lh nac cā'tzaya'nca ti'ya't.

³ Juan a'lh na ixquilhtūn ka'tla' xcān Jordán. Cāhuanilh tachi'xcuhuī't ixtalakpalīlh ixtalacapāstacni'ca'n ē ixta'a'kpaxli nacāmātza'nkēna'ni'can ix-cuentaca'n. ⁴ Huā'mā' a'kspulalh chī ixtzo'knunī't tzamā' ixa'kchihuīna' Dios tī ixuanican Isaías. Chuntza' tzo'kli: A'ntza' jā cā'tzaya'nca ti'ya't, nakexmatcan catūhuālh tī palha' nachihuīna'n ē nahuan:

“Cacāxtlahua'tit tej ixpālacata mimā'lh Māpa'ksīni'.

Camālakstu'nctit tej.

⁵ Ixlīpō'ktu jā jā cāxtim natatzumana'n ē pūsca'nan nahuankō'.

Jā lhka'hui'li' tej lacatza'j nala.

Jā jā lakaxtim, lakaxtim nahuan.

⁶ Ixlīpō'ktuca'n tachi'xcuhuī't natalaktzī'n tī Dios macamilh Makapūtaxtūnu'.”

⁷ A'cxni' lhūhua' tachi'xcuhuī't tataxtulh ixpālacata Juan nacāmā'kpaxī, xla' cālaquilhnīlh ē cāhuanilh:

—jHui'xina'n tlahua'pā'na'ntit a'ktu' milacanca'n! ¿Tīchu cāhuanin natzā'la'ni'yā'tit ixtasītzī' Dios tū mimā'lh? ⁸ Catlahua'tit tū tze; nalītasu'yu palh ixlicāna' lakpalīnī'ta'ntit mintalacapāstacni'ca'n. Jā catihuantit mē'cstuca'n: “Quina'n ī'xū'nātā'natna' Abraham. Ū'tza' iclīpāhuanāuj ē jā icjicuanī'yāuj ixtasītzī' Dios.” Jā chuntza' ixua'ntit. Quit iccāhuanīyān Dios tzē nacālakpalī huā'mā' chihuixni' ē natahuan ī'xū'nātā'natna' Abraham. ⁹ Hua'chi xacacani'ttza' ā'chaj ē natzucucan natancā'can qui'hui'. Catūhuālh qui'hui' tū jā māstā' ixtahua'ca't xatze, ū'tza' natancā'can ē nalhcuyucan.

¹⁰ Tachi'xcuhuī't takelhasqui'nīlh:

¿Tū na'ictlahuayāuj?

¹¹ Juan cākelhtīlh:

—Tī ka'lhī a'ktu' ixcamisa camaxquī'lh a'ktin tī jā tū ka'lhī. Tī ka'lhī ixlīhua' catā'hua'lh tī jā tū ka'lhī.

¹² Nā tamilh mātā'jīni'nī'n nata'a'kpaxa ē takelhasqui'nīlh:

—Mākelhtahua'kē'ni', ¿tū na'ictlahuāuj quina'n?

¹³ Juan cākelhtīlh:

—Nasqui'nā'tit xmān tū ixtapalh līxokot.

¹⁴ Soldados nā takelhasqui'nīlh:

—Ē quina'n ¿tū ixlacasqui'nca na'ictlahuayāuj?

Cākelhtīlh:

—Jā tilīmālacsu'yu'yā'tit tū jā ixlicāna' ē jā tilītucsnu'nā'tit naka'lhā'na'nā'tit. Calīpāxuhua'tit mintatljaca'n.

¹⁵ Tachi'xcuhuī't ixtaca'tzīcu'tun ixpālacata Juan. Xlaca'n ixtapuhua'mā'nalh palhāsā' Juan, ū'tza' Cristo tī Dios lacsacnī't. ¹⁶ Juan cāhuanilh:

—Ixlicāna' quit iccālīmā'kpaxīyān xcān. Tī namin, xla' makapitzīn hui'xina'n nacātalīmā'kpaxīyān Espīritu Santo ē ā'makapitzīn macscut. Xla' ā'chulā' xaka'tla' ē jā quit. Quit jāla icmālakchā'nī chī xla'. Quit jā minī'ni' na'icxcutni' ixlīkechī'can ixcaclhi'. ¹⁷ Xla' chuntza' chī tī ka'lhī ixpūmālakosūn na ixmacan nalacsu'nu trigo tū tlahuacan harina. Nasaca trigo ē namāquī' nahua' ē paja nalhcuyu nac macscut tū jā mixa.

¹⁸ Chuntza' cāhuanilh Juan xatze tachihuīn ē nā cāmālapuhuanīlh tachi'xcuhuī't. ¹⁹ Nā lacaquilhnīlh gobernador Herodes ixpālacata Herodías tī ixpuscāt ixuanī't ixtā'tin Felipe. Herodes ixka'lhī hua'chi

ixpuscāt. Nā lacaquilhñilh ixpālacata lhūhua' tū tlahualh tū jā tze. ²⁰ Ū'tza' Herodes lisitzī'lh ē ā'chulā' tlahualh ē Juan mánūca nac pūlāchī'n.

Jesús a'kpaxli

Mt. 3:13-17; Mr. 1:9-11

²¹ A'cxni' Juan ixmā'kpaxīni'n, nā Jesús milh na'a'kpaxa. Līhuan ixorarlīmā'lh, a'kapūn talaquī'lh ²² ē mincha' Espiritu Santo. Tasu'yulh hua'chi lakatin tantzasnān ixuyjmā'lh na ixlactza'j Jesús ē kexmatca a'ktin tachihuñ tū huanli:

—Hui'x quiSka'ta' ē icpāxquī'yān. Hui'x quimaxquī'ya' tapāxuhuān.

Ixnapapana' Jesucristo

Mt. 1:1-17

²³ A'cxni' Jesús tzuculh tlahua ixtascujūt, ixka'lhī chī pu'xamacāj cā'ta. Huā'tzā' tatzo'kni' ixnapapana' Jesús. Ixpuhuanca Jesús ixka'hua'cha José. José ixka'hua'cha ixuanī't Elí ²⁴ tī ixka'hua'cha Matat tī ixka'hua'cha Leví. Leví ixka'hua'cha ixuanī't Melqui tī ixka'hua'cha Jana tī ixka'hua'cha José. ²⁵ José ixka'hua'cha ixuanī't Matatías tī ixka'hua'cha Amós tī ixka'hua'cha Nahum tī ixka'hua'cha Esli tī ixka'hua'cha Nagai. ²⁶ Nagai ixka'hua'cha ixuanī't Maat tī ixka'hua'cha Matatías tī ixka'hua'cha Semei tī ixka'hua'cha José tī ixka'hua'cha Judá. ²⁷ Judá ixka'hua'cha ixuanī't Joana tī ixka'hua'cha Resa tī ixka'hua'cha Zorobabel tī ixka'hua'cha Salatiel tī ixka'hua'cha Neri. ²⁸ Neri ixka'hua'cha ixuanī't Melqui tī ixka'hua'cha Adi tī ixka'hua'cha Cosam tī ixka'hua'cha Elmodam tī ixka'hua'cha Er. ²⁹ Er ixka'hua'cha ixuanī't Josué tī ixka'hua'cha Eliezer tī ixka'hua'cha Jorim tī ixka'hua'cha Matat. ³⁰ Matat ixka'hua'cha ixuanī't Leví tī ixka'hua'cha Simeón tī ixka'hua'cha Judá tī ixka'hua'cha José tī ixka'hua'cha Jonán tī ixka'hua'cha Eliaquim. ³¹ Eliaquim ixka'hua'cha ixuanī't Melea tī ixka'hua'cha Mainán tī ixka'hua'cha Matata tī ixka'hua'cha Natán. ³² Natán ixka'hua'cha ixuanī't David tī ixka'hua'cha Isaí tī ixka'hua'cha Obed tī ixka'hua'cha Booz tī ixka'hua'cha Salmón tī ixka'hua'cha Naasón. ³³ Naasón ixka'hua'cha ixuanī't Aminadab tī ixka'hua'cha Aram tī ixka'hua'cha Esrom tī ixka'hua'cha Fares tī ixka'hua'cha Judá. ³⁴ Judá ixka'hua'cha ixuanī't Jacob tī ixka'hua'cha Isaac tī ixka'hua'cha Abraham tī ixka'hua'cha Taré tī ixka'hua'cha Nacor. ³⁵ Nacor ixka'hua'cha ixuanī't Serug tī ixka'hua'cha Ragau tī ixka'hua'cha Peleg tī ixka'hua'cha Heber tī ixka'hua'cha Sala. ³⁶ Sala ixka'hua'cha ixuanī't Cainán tī ixka'hua'cha Arfaxad tī ixka'hua'cha Sem tī ixka'hua'cha Noé tī ixka'hua'cha Lamec. ³⁷ Lamec ixka'hua'cha ixuanī't Matusalén tī ixka'hua'cha Enoc tī ixka'hua'cha Jared tī ixka'hua'cha Mahalaleel tī ixka'hua'cha Cainán. ³⁸ Cainán ixka'hua'cha ixuanī't Enós tī ixka'hua'cha Set tī ixka'hua'cha Adán tī ixka'hua'cha Dios.

4

Skāhuī'ni' ixlīlaktzī'ncu'tun Jesús

Mt. 4:1-11; Mr. 1:12-13

¹ Ixlistacna' Jesús ixlītsuma Espiritu Santo ē taspi'tli na ixquilhtūn nac xcān Jordán. Espiritu Santo lē'lh nac cā'tzaya'nca ti'ya't. ² A'ntza' ixuī'lh tu'pu'xam quilhtamacuj. Milh skāhuī'ni' nalīlaktzī'n palh tzē ixa'kskāhuī'lh Jesús. Jesús jā huā'yalh a'klhūhua' quilhtamacuj ē ixtzi'ncsmā'lhtza'. ³ Palaj tunca huanilh skāhuī'ni':

—Palh hui'x i'Ska'ta' Dios, camāpa'ksi' tzamā' chihuix pāntzīn cahuanli.

⁴ Jesús kelhtīlh:

—Tatzo'kni' na ixtachihuīn Dios:
Jā xmān pāntzīn catīlilatamā'lh chā'tin chi'xcu' huā'tzā' nac cā'quilhtamacuj.
Ā'chulā' cuenta natlahuacan ixtachihuīn Dios.

⁵ Palaj tunca skāhuī'ni' lē'lh Jesús a'ktin nac sipej tālhmā'n. A'ntza' xamaktin māsu'yuni'kō'lh ixlīpō'ktu cā'quilhtamacuj. ⁶ Huanilh:

—Na'icmaxquī'yān ixlīpō'ktu huā'mā' ē namāpa'ksīya'. Pō'ktu quila' ē nā tzē na'icmaxquī' catīxcuhuālh. ⁷ Palh hui'x naquintatzokostani'ya' ē naquilaktaquilhpūtaya', na'icmaxquī'kō'yān ixlīpō'ktu huā'mā' ē mila' nahuan.

⁸ Jesús kelhtīlh:

—Catapānu', Skāhuī'ni'. Tatzo'kni' na ixtachihuīn Dios:
Natatzokostani'ya' ē nalaktaquilhpūtaya' miMāpa'ksīni' Dios ē natlahua'ya' xmān tū xla' lacasquī'n.

⁹ Ā'listān skāhuī'ni' lē'lh nac cā'lacchicni' Jerusalén ē yāhualh na ixa'kspūn xaka'tla' templo. Huanilh:

—Palh hui'x ī'Ska'ta' Dios, catamakahuasyujti nac ti'ya't. ¹⁰ Tatzo'kni' na ixtachihuīn Dios:
Dios nacāmāpa'ksī ixāngeles natamaktaka'lhān.

¹¹ Natamā'kaquī'yān ē chuntza' nūn kentin mintujan catitakāhuī'lh nac chihuix.

¹² Jesús kelhtīlh:

—Nā chuntza' tatzo'kni' na ixtachihuīn Dios:
Jā tīlīlaktzī'na' miMāpa'ksīni' Dios.

¹³ Skāhuī'ni' jātza' maclani'lh chī nalīlaktzī'n Jesús ē tapānūlh puntzuna'.

Jesús tzuculh a'kchihuīna'n nac estado Galilea

Mt. 4:12-17; Mr. 1:14-15

¹⁴ Jesús taspī'tli nac Galilea ē ixka'lhī ixlītli'hui'qui Espīritu Santo. Calhāxcuhuālh nac estado Galilea ixlīchihuīna'mā'ca ixpālacata tū tlhualh Jesús. ¹⁵ Ixcāmāsu'yuni'mā'lh na ixtemploca'n israelītas ē ixlīpō'ktuca'n ixtalakachi'xcuhuī'mā'nalh.

Jesús taspī'tli nac Nazaret

Mt. 13:53-58; Mr. 6:1-6

¹⁶ Palaj tunca Jesús taspī'tli nac cā'lacchicni' tū huanican Nazaret jā īstacnī't. Tanūlh nac templo a'ktin quilhtamacuj tū pūjaxcan chī ixlīmanīcanī't. Tāyalh nalīkelhtahua'ka ixtachihuīn Dios. ¹⁷ Maxquī'ca tū tzo'kli profeta Isaías. A'cxni' mālakapitzilh, maclalh jā ixtatzo'kni':

¹⁸ IxEspīritu Māpa'ksīni' quīntā'huī'lh ixpālacata quilacsacnī't na'iccāmāca'tzīnī xatze tachihuīn lacxcamanīnī'n.

Nā quīmacamīlh na'iccāmāko'xamāka'tlī' tī talīpūhan ē na'iccāmāxtu tī cāchī'canī't.

Icmīlh na'iccāmālacahuānī lakatzī'nī'n ē na'iccāmāktāya tī tapātīni'mā'nalh.

¹⁹ Nā quīmacamīlh na'iccāmāsu'yuni'yān ixquilhtamacuj Māpa'ksīni'.

²⁰ A'cxni' Jesús mālakachahualh libro, maxquī'lh chā'tin tī ixmak-taka'lh mā'lh templo ē tahuī'lh. ²¹ Ixlīpō'ktuca'n nac templo ixtalak-tzī'mā'nalh, ē xla' tzuculh chihuīna'n ē huanli:

—Chuhua'j huā'mā' quilhtamacuj mākentaxtūcanī't na milacatīnca'n tzamā' tū kexpa'ttītucs.

²² Ixlīpō'ktuca'n tahuanli tze Jesús ē talī'a'cnīlh ixtachihuīn tzēhuanī't tū cāhuanīlh. Ixtalāhuanīmā'nalh:

—¿Ē jā ū'tza' ixka'hua'cha José?

²³ Jesús cāhuanīlh:

—Ixlicāna' naquilāhuaniyāuj huā'mā' tachihuūn: “Hui'x doctor ē pūla namā'tzeyīca'na' milīmān.” Nā naquilāhuaniyāuj: “Chuhua'j catlahua' huā'tzā' na minti'ya't chuntza' chī quincātahanin tlahuanī'ta' nac Capernaum.”

²⁴ Chihuīna'mpāl̄h ē cāhuanilh:

—Ixlicāna' iccāhuaniyān nūn tī chā'tin a'kchihuīna' tī nalaktzī'ncu'tuncan na ixcā'lacchicni' jā stac̄li. ²⁵ Ixlicāna' tū iccāhuaniyān. Lhūhua' ix-tahui'lāna'lh tī nīmaka'ncanī't nac paīs Israel a'cxni' ixlatlā'huan Elías ē a'cxni' a'ktu'tun cā'ta ā'i'tāt jā lalh xcān. Calhāxcuhuāl̄h ixtzi'ncsnīmā'ca. ²⁶ Dios jā cālakmacā'lh Elías jā tī chā'tin tī nīmaka'ncanī't xalanī'n nac Israel. Lakmacā'nca chā'tin xamini' nac Sarepta tū ixlacatzuna'j cā'lacchicni' Sidón. ²⁷ Nā chuntza' ixa'nan nac Israel lhūhua' tī ixtapātīnīmā'nalh ta'jatāt tū makamasa quinquinīca'n ē a'cxni' ixui'lacha' a'kchihuīna' Eliseo. Jā tī chā'tin xlaca'n mātzeyīca, xmān Naamán tī chā'tin xamini' nac Siria.

²⁸ A'cxni' takexmatli huā'mā' tachihuūn, ixlīpō'ktuca'n tī ixtatanūmā'nalh nac templo tasītzī'lh. ²⁹ Tatā'kaquī'lh ē tatamacxtulh Jesús nac cā'lacchicni'. Talē'lh hasta na ixa'cpūn sipej nac cā'lacchicni' natamacā'n makjū. ³⁰ Jesús tētaxtulh ixpu'nanca'n ē a'lh.

Chā'tin chi'xcu' tī ixka'lhī jā tzeyā ū'ni'

Mr: 1:21-28

³¹ Palaj tunca Jesús a'lh nac Capernaum xala' nac estado Galilea. Ixcāmāsu'yuni'mā'lh tachi'xcuhui't a'ktin quilhtamacuj tū pūjaxcan. ³² Tali'a'cnīlh chī ixcāmāsu'yuni'mā'lh ixpālacata ixlīchihuīna'mā'lh līmāpa'ksīn.

³³ Ixui'lh nac templo chā'tin chi'xcu' tī ixchi'panī't jā tzeyā ū'ni'. Ta'salh ē huanli:

³⁴ —Jesús xala' nac Nazaret, ¿tū ixpālacata quilalakmij? ¿Ē ū'tza' līta't naquilāmālacputūyāuj? Quit iclakapasān. Hui'x ixla' Dios ē xata-sicua'lanātlahua hui'x.

³⁵ Jesús lacaquilhnīlh jā tzeyā ū'ni' ē huanilh:

—¡Caquilhca'cslal! ¡Camakxtekti huā'mā' chi'xcu'!

Jā tzeyā ū'ni' māyujūlh chi'xcu' na ixlacatīnca'n tachi'xcuhui't ē makx-tekli chi'xcu'. Jā tū lani'lh. ³⁶ Ixlīpō'ktuca'n tali'a'cnīlh ē talāhuanilh:

—¿Tuchūyā tachihuūn tzamā'? ¡Huā'mā' chi'xcu' līchihuīna'n līmāpa'ksīn ē cātamāxtulh jā tzeyā ū'nī'n!

³⁷ Calhāxcuhuāl̄h na ixlacatzuna'j nac Capernaum talīchihuīna'nli Jesús.

Jesús mātzeyīlh ixpuhuiti' Simón Pedro

Mt. 8:14-15; Mr. 1:29-31

³⁸ A'cxni' Jesús taxtulh nac templo, a'lh ē tanūlh na ixchic Simón. Ixpuhuiti' Simón ixmacscutlamā'lh ē huanica Jesús camātzeyīlh. ³⁹ Jesús taquilhpūtalh jā ixmā'lh ē lacaquilhnīlh ta'jatāt ē tapānūni'lh chī ixmacs-cu'tla. Xamaktin tā'kaquī'lh puscāt ē tzuculh cāmāhuī'.

Jesús cāmātzeyīlh lhūhua' ta'jatatlanīn

Mt. 8:16-17; Mr. 1:32-34

⁴⁰ A'cxni' ixtā'cnūmā'lh tza' chi'chini', ixlīpō'ktuca'n tī ixtata'jatātla kempāl̄hūhua' ta'jatāt cālīmini'ca Jesús. Cāmacaxa'malh ē cāmātzeyīlh. ⁴¹ Lhūhua' tī ixtaka'lhī jā tzeyā ū'nī'n ē cāmātzeyīlh. A'cxni' jā tzeyā ū'nī'n cāmāxtuni'lh na ixlīstacna'ca'n, tahuanilh:

—Hui'x ī'Ska'ta' Dios.

Jesús cālacaquilhnīlh jā tzeza ū'nī'n ē jā cāmākxtekli natachihuīna'n ixpālacata xlaça'n taca'tzilh ū'tza' Cristo tī Dios lacsacnī't.

Jesús a'kchihuīna'nli nac estado Galilea

Mr. 1:35-39

⁴² A'cxni' xkakah, Jesús taxtulh nac cā'lacchicni' ē a'lh jā jā tī ixa'n'an. Tachi'xcuhuī't ixtaputzamā'nalh ē tamaclalh jā ixuī'lh. Jā ixtamākx-tekcū'tun ca'a'lh makat. ⁴³ Jesús cāhuanilh:

—Ixlacasqui'nca na'iccāmāsu'yuni' xatze tachihuīn ā'makapitzīn xalanī'n ā'lacatin cā'lacchicni'. Na'iccāmāsu'yuni' chī Dios māpa'ksī. Ū'tza' quilīmacamilh.

⁴⁴ Chuntza' ixcāmāsu'yuni'tēlha Jesús nac templos xalanī'n nac Galilea.

5

Lhūhua' squī'ti' cāchi'paca

Mt. 4:18-22; Mr. 1:16-20

¹ Milh a'ktin quilhtamacuj a'cxni' Jesús ixuī'lh na ixquilhtūn lago ixtacuhuīni' Genesaret. Lhūhua' tachi'xcuhuī't tamilh ē ixtalālacxquitimā'nalhtza' ixpālacata natalaktalacatzuna'jī Jesús. Ixtakexmatcū'tun ixtachihuīn Dios. ² Jesús cālaktzī'lh a'ktu' barcos na ixquilhtūn lago ē jā tī chā'tin ixpūtojōma'lh. Ixtēcu'ca'n ixta'a'nī't ixtache'kē' xaka'tla' ixpūtanca'n tū pūchi'pacan squī'ti'. ³ Palaj tunca Jesús tahuca'lh a'ktin nac barco tū ixla' Simón ē huanli camāampūxtuca macsti'na'j na ixquilhtūn. Palaj tunca Jesús tahuī'lh nac barco ē a'ntza' tzuculh cāmāsu'yuni' tachi'xcuhuī't.

⁴ A'cxni' cāmāsu'yuni'kō'lh, huanilh Simón:

—Calī'pi huā'mā' barco jā pūlhmā'n ē camojō'tit mimpūtanca'n napūchi'payā'tit squī'ti'.

⁵ Simón kelhtilh:

—Mākelhtahua'kē'ni', tintascactza' icmojōmā'nauj ē jā tū icchi'panī'tauj. Masqui chuntza', palh hui'x quilāhuaniyāuj na'icmojōpalayāuj quimpūtanca'n.

⁶ A'cxni' tatlahualh chuntza', lhūhua' squī'ti' talaknūcha' nac pūtan ē ixtaxtī'tmā'lhntza'. ⁷ Palaj tunca tamacahuani'lh ixtā'chi'pananī'n squī'ti' a'ktin nac barco natamin natamaktāyana'n. Squī'ti' lītatzumalh a'ktu' barco hasta ixtatā'ctzicu'tuntza'.

⁸ A'cxni' Simón Pedro laktzī'lh, tatzokostani'lh Jesús ē huanilh:

—Māpa'ksīni', caquintapānū'ni' ixpālacata quit jā tzeza chi'xcu'.

⁹ Chuntza' huanilh ixpālacata Simón ē ixlīpō'ktuca'n tī ixtatā'chi'pamā'nalh squī'ti' talī'a'cnīlh ixpālacata lhūhua' squī'ti' tū tachi'palh. ¹⁰ Nā Jacobo ē Juan tī ixka'hua'chan Zebedeo ē tī ixtā'chi'pananī'n squī'ti' Simón nā xlaça'n tajicua'nli. Jesús huanilh Simón:

—Jā cajicua'nti. Chī mintascujūt ixuanī't milīchi'pana' squī'ti', chuhua'j mintascujūt nahuan nacāmā'a'ka'ī'nī'ya' tachi'xcuhuī't ixtachihuīn Dios.

¹¹ A'cxni' tachā'lh barcos nac tī'ya't, palaj tunca ta'a'kxtekmaka'lh ixbarcoça'n ē tastālani'lh Jesús.

Jesús mātzeyīlh chā'tin tī ixmasni'mā'lh ixquinīt

Mt. 8:1-4; Mr. 1:40-45

¹² A'cxni' Jesús ixuī'lh nac cā'lacchicni', lakchā'lh chā'tin chi'xcu' tī ixka'lhī ta'jatāt tū māmāsī quinquinī'tca'n ē tū huanican lepra. A'cxni' ta'jatatlani' laktzī'lh Jesús, tatzokostani'lh ē huanilh:

—Māpa'ksīni', palh hui'x lacasqui'na', tzē naquimātzeyī'ya'.

¹³ Palaj tunca Jesús xa'malh ē huanilh:

—Chuntza' quit iclacasqui'n. Catzeya'nti.

A'cxni' huanli huā'mā', tapānūni'lh ixta'jatāt tzamā' chi'xcu'. ¹⁴ Palaj tunca Jesús māpa'ksīlh jā tī chā'tin catihuanilh. Huanilh:

—Xmān calakpi ixpālejca'n israelitas ē camāsu'yu'ni' mimacni'. Xla' nalaktzī'n palh tzeyanī'ta'tza'. Nalīlakatāyana'n chuntza' chī māpa'ksīni'lh Moisés. Chuntza' nataca'tzī tachi'xcuhūi't tzeyanī'ta'tza'.

¹⁵ Masqui Jesús huanilh jā tī chā'tin ixuanilh, ā'chulā' calhāxcuhūālh tachi'xcuhūi't takexmātlī ixpālacata Jesús. Lilhūhua' ixtatakēstoka natakexmata ē ixpālacata iccāmātzeyīni'ca ixta'jatātca'n. ¹⁶ Jesús tamakatīlh ē a'lh ā'lacatin jā jā tī ixa'nān ē a'ntza' tlahualh ixoración.

Jesús mātzeyīlh chā'tin tī ī'xcahuī'huananī't

Mt. 9:1-8; Mr. 2:1-12

¹⁷ Milh a'ktin quilhtamacuj a'cxni' Jesús ixmāsu'yumā'lh ē ixtakexmā-tui'lāna'lh ā'makapitzīn fariseos ē tī xamākelhtahua'kē'ni'nī'n līmāpa'ksīn. Ixtaminī'ta'ncha' xalanī'n nac Jerusalén ē lhūhua' cā'lacchicni' xalanī'n nac Galilea ē Judea. Ixtasu'yu ixlītlī'hui'qui Dios ixpālacata Jesús iccāmātzeyīmā'lh ta'jatātlanī'n.

¹⁸ Palaj tunca a'cxni' tachā'lh tachi'xcuhūi't ē talīmilh nac talajni' chā'tin ta'jatātlanī' tī ī'xcahuī'huananī't. Ixtamānūcu'tun ixpūchakān chic natamāpī' na ixlacatīn Jesús. ¹⁹ Lhūhua' ixtahuanī't tachi'xcuhūi't ē jāla ixtatanū nac chic. Ū'tza' talitahua'ca'lh ixa'kstīn nac chic ē ta'a'kstīxua'kli chic. A'ntza' talacmānūlh ixtalajni' ta'jatātlanī' na ixpu'nanca'n tachi'xcuhūi't hasta na ixlacapūn Jesús.

²⁰ A'cxni' Jesús laktzī'lh chī ixta'a'ka'ī', xla' huanilh ta'jatātlanī':

—Iccāmātza'nkēna'ni'yān ixlīpō'ktu mīncuenta.

²¹ Palaj tunca fariseos ē xamākelhtahua'kē'ni'nī'n līmāpa'ksīn xlaca'n tatzuculh tapuhuan: “¿Tichūyā chi'xcu' tī mālakhā'nimā'lh Dios? Nūn chā'tin tzē naquīncāmātza'nkēna'ni'yān quīncuentaca'n, xmān Dios.”

²² Jesús ixca'tzī chī ixtapuhuamā'nalh ē cāhuanilh:

—¿Tū ixpālacata puhua'nā'tit chuntza' na milīstacna'ca'n? ²³ Icuānilhtza' ta'jatātlanī': “Iccāmātza'nkēna'ni'yān ixlīpō'ktu mīncuenta.” Jā tū tasu'yu masqui mātza'nkēna'ni'catza'. Palh xa'īcuānilh: “Catā'kaqui' ē casmī'li' mīntalajni' ē catlā'hua'nti”, chuntza' nalītasu'yu palh ixlīcāna' tzeyanli. ²⁴ Quit Chi'xcu' xala' Tālmā'n. Chuhua'j na'iccālīmāsu'yuni'yān chī icka'lhī līmāpa'ksīn huā'tzā' nac cā'quilhtamacuj ē tzē na'iccāmātza'nkēna'ni' ixcuēntaca'n tachi'xcuhūi't.

Palaj tunca huanilh chī'xcu' tī ī'xcahuī'huananī't:

—Icuāniyān, catā'kaqui' ē casmī'li' mīntalajni' ē capit na minchic.

²⁵ Xamaktin tā'kaqui'lh ta'jatātlanī' na ixlacatīnca'n ē sacli ixtalajni' ē a'lh na ixchic. Makapāxuītēlha Dios.

²⁶ Ixlīpō'ktuca'n talī'a'cnīlh ē tamakapāxuīlh Dios. Nā tajicua'nli ē tahuanli:

—Huā'mā' quilhtamacuj laktzī'nī'tauj ka'tla' lī'a'cnīn.

Leví tzuculh stālani' Jesús

Mt. 9:9-13; Mr. 2:13-17

²⁷ A'līstān Jesús taxtulh ē laktzī'lh chā'tin mātā'jīni'. Ixtacuhūini' Levī ē ixuī'lh jā ixmātā'jīni'ncan. Huanica:

—Caquistāla'ni'.

²⁸ Palaj tunca tāyah ē makxtekkō'lh ē stālani'lh Jesús.

²⁹ Ā'līstān Leví tlahualh a'ktin ka'tla' cā'tani' na ixchic nalakachi'xcuhui' Jesús. Lhūhua' mātā'jīni'nī'n ē ā'makapitzin chi'xcuhui'n ixtatā'huā'yamā'nalh. ³⁰ Palaj tunca fariseos ē xamākelhtahua'kē'ni'nī'n limāpa'ksin tapuhuanli jā tze tū tlahualh Jesús. Tatzuculh tatā'chihuīna'n ī'scujnu'nī'n Jesús ē tahuanih:

—¿Tū ixpālacata tā'huā'yanā'tit mātā'jīni'nī'n ē tū jā tze ya chi'xcuhui'n?

³¹ Jesús cākelhtīlh:

—Xlaca'n tī jā tata'jatatla, jā tamaclacasqui'n doctor. Xmān tī tata'jatatla tamaclacasqui'n. ³² Quit jā icmilh iccāputza tī tapuhuan xlaca'n lactze. Icmilh iccāputza tachi'xcuhui't tī taca'tzī jā lactze xlaca'n ē chuntza' natalakpali ixtalacapāstacni'ca'n.

Kelhasqui'nīca Jesús tū ixpālacata jāla talīhuā'yah

Mt. 9:14-17; Mr. 2:18-22

³³ Palaj tunca xlaca'n takelhasqui'nīlh Jesús:

—Tī tastālani'lh Juan, jā tahuā'yan a'cxni' tatlaha ixoracionca'n. Nā chuntza' fariseos. Miscujnu'nī'n pō'ktu quilhtamacuj tahuā'yan ē tako'tnūn. ¿Tū ixpālacata?

³⁴ Jesús cākelhtīlh:

—¿Ē chā jā catitahuā'yah tī cā'invitarlīca jā tamakaxtokmā'ca? Līhuan cātā'lahuī'lhcus squi'nīni', natahuā'yan. ³⁵ Namin a'ktin quilhtamacuj a'cxni' nalē'ncan squi'nīni' ē a'cxni' jātza' catitahuā'yancu'tunli iexamigos. (A'cxni' Jesús cāhuanilh huā'mā', ixa'cstu ixlīchihuīna'mā'ca.)

³⁶ Nā chuntza' cāhuanilh tū līca'tzīni'can:

—Jā tī chā'tin nasita xasāsti' lu'xu' nalīlactza'pa' tū xamasni'. Palh chuntza' ixtlahuaca jātza' tze catihuanli xasāsti' lu'xu' ē xamasni' ā'chulā' nataxtī'ta. ³⁷ Xaxcān uva tū jāna'j xcu'ta jā tī chā'tin catipūmojōlh xamasni' ixko'xka' purecu'. Namojōcan nac xasāsti' ko'xka' ē chuntza' a'cxni' naxcu'tan, jā catipankli ko'xka'. Chuntza' jā pāxcat catilalh ko'xka' ē jā catitaxtuni'lh xaxcān uva. ³⁸ Ū'tza' nalīmojōcan xasāsti' xaxcān uva nac xasāsti' ko'xka' ē a'cxni' naxcu'tan xaxcān uva, ko'xka' nataxta'nca ē jā catitaxtī'tli. ³⁹ Nā chuntza' xaxcān uva tū makāstza' xcu'tani't, ā'chulā' canī ē jā xasāsti'. Tī nahua' xaxcu'ta jātza' catihua'cu'tunli xasāsti'. Nahuan: “Ā'chulā' tze xaxcu'ta.”

6

Scujnu'nī'n tatē'ī'lh tza'ktza' a'ktin quilhtamacuj tū pūjaxcan

Mt. 12:1-8; Mr. 2:23-28

¹ A'ktin quilhtamacuj tū ixpūjaxcan a'cxni' Jesús ixtalatlā'huan nac cā'tacuxtu ē ī'scujnu'nī'n tatē'ī'lh pātu'yūn tza'ktza'. Palaj tunca tapa'sli ē tahuā'lh. ² Makapitzin fariseos cākelhasqui'nīlh:

—¿Tū ixpālacata scujpā'na'ntit huā'mā' quilhtamacuj tū pūjaxcan? Jā minī'ni'.

³ Jesús cākelhtīlh:

—¿Ē jā līkelhtahua'kanī'ta'ntit tū tlahualh David a'ktin quilhtamacuj? Xla' ē tī ixtatā'a'mā'nalh ixtatzī'ncsmā'nalh. ⁴ Tanūlh na ixchic Dios ē tayalh pāntzīn tū ixlīlakatāyacanī't Dios. Hua'lh ē cātā'hua'lh tī ixtatā'a'mā'nalh, masqui jā minī'ni' nahua' catīhuālh chi'xcu', xmān pālej.

⁵ Nā cāhuanilh:

—Quit Chi'xcu' xala' Tālmā'n ē tze na'icmāpa'ksini' tū natlahuacan a'cxni' tzamā' quilhtamacuj tū pūjaxcan.

Chi'xcu' tī macascahuahua ixuanī't
Mt. 12:9-14; Mr. 3:1-6

⁶ A'ktin quilhtamacuj huampala tū pūjaxcan a'cxni' Jesús tanūlh na ixtemploca'n israelitas ē tzuculh māsu'yu. Ixui'lh a'ntza' chā'tin chi'xcu' tī ixmacascācni't. ⁷ Xamākelhtahua'kē'ni'nī'n līmāpa'ksīn ixta-maktaka'lh mā'nal' Jesús palh ixmātzeyīni'lh huā'mā' quilhtamacuj tū pūjaxcan. Chuntza' tzē ixtalīmālacsu'yulh. ⁸ Xla' ca'tzilh tū ixtapuhuan ē huanilh chi'xcu' tī ixmacascācni't:

—Catāqui' ē catāya' na quilacpu'na'i'tātca'n.

Chi'xcu' tāqui'lh ē tāyalh a'ntza'. ⁹ Palaj tunca Jesús cāhuanilh:

—Na'iccākelhasqui'nīyān catūhuālh. ¿Tū ā'chulā' minī'ni' na'ictlahua tzamā' quilhtamacuj tū pūjaxcan? ¿Ē na'ictlahua tū tze o tū jā tze? ¿Ē na'icmakapūtuxtū chi'xcu' o na'icmaktī ixlistacna'?

¹⁰ Palaj tunca Jesús cālaktzī'lh ixlīpō'ktuca'n tī ixtalītamacsti'li'nī't ē huanilh chi'xcu':

—Castu'ncti mimacan.

Chi'xcu' stu'ncli ixmacan ē tzetza' ixuanī't. ¹¹ Xlaca'n tasitzī'lh ē tatzuculh talālītā'chihuīna'n tū natatlahuani' Jesús.

Jesús cālacsacli kelhacāujtu' apóstoles

Mt. 10:1-4; Mr. 3:13-19

¹² Tzamā' quilhtamacuj Jesús a'lh a'ktin nac sipej na'orarli. Pō'ktu tzī'sa ixorarlīmā'lh. ¹³ Ixlīlakalī cāta'sani'lh ī'scuju'nī'n ē cālacsacli kelhacāujtu' ē cāmāpācuhūlh apóstoles. ¹⁴ Xlaca'n cāhuanican Simón tī ixlī'a'ktu' ixtacuhūni' Pedro ē Andrés ī'stancu Simón ē Jacobo ē Juan ē Felipe ē Bartolomé ¹⁵ ē Mateo ē Tomás ē Jacobo ixka'hua'cha Alfeo ē Simón. Huā'mā' Simón ixtapa'ksīni' partido cananistas. ¹⁶ E Judas ixtā'tin Jacobo ē Judas Iscariote tī ā'listān macamāstā'lh Jesús.

Jesús cāmāsu'yuni'lh lhūhua' tachi'xcu'huī't

Mt. 4:23-25

¹⁷ Jesús cātā'yujli xlaca'n nac sipej ē tā'tachokolh ī'scuju'nī'n jā pūsca'nan. Ixui'lh lhūhua' tachi'xcu'huī't calhāxcuhuālh nac Judea ē xalanī'n nac Jerusalén ē xalanī'n ixquilhtūn mar lacatzuna'j jā ixuanican Tiro ē Sidón. Xlaca'n ixtachā'nī't natakexmata Jesús ixpālacata ixcāmātzeyīni'ca ixta'jatatca'n. ¹⁸ Tī ixtaka'lhī jā tzeya ū'ni' nā cāmātzeyīca xlaca'n. ¹⁹ Ixlīpō'ktuca'n tachi'xcu'huī't ixtaxa'macu'tun Jesús ixpālacata xla' cālīcu'chū'kō'lh ixlītli'hui'qui.

Tī tapāxuhua ē tī talīpuhuan

Mt. 5:1-12

²⁰ Palaj tunca Jesús cālaktzī'lh ī'scuju'nī'n ē cāhuanilh:

—Pāxuhua'yā'tit tī jā ka'tla' makca'tziyā'tit. Dios nacāmāpa'ksiyān.

²¹ 'Pāxuhua'yā'tit tī putzapā'na'ntit ixtalacasqui'nīn Dios. Xla' nacāmaktāyayān.

'Pāxuhua'yā'tit tī calhua'mpā'na'ntit chuhua'j. Ā'listān napāxuhua'yā'tit jā Dios māpa'ksīni'nkō'.

²² 'Napāxuhua'yā'tit a'cxni' tachi'xcu'huī't jā cātalaktzī'ncu'tunān ē a'cxni' nacāmāxtumli'yān quimpālacata quit Chi'xcu' xala' Tālmā'n. Napāxuhua'yā'tit a'cxni' cātalakapalayān ē a'cxni' nacātalakmaka'nān ixpālacata natapuhuan jā tze hui'xina'n, ē ixlīpō'ktu quimpālacata quit Chi'xcu' xala' Tālmā'n. ²³ Capāxuhua'tit ē caka'lhī'tit tapāxuhuān a'cxni' chuntza' napātīni'nā'tit. Nac a'kapūn naka'lhī'yā'tit pō'ktu tū

tze. Tī cātamakapātīnīmā'n hui'xina'n, nā chuntza' ixnapapana'ca'n tamakapātīnīlh ixa'kchihuīna'nī'n Dios.

²⁴ 'Nalīpuhuanā'tit hui'xina'n lacricujnu' ixpālacata tlahua'tittza' mintapāxuhuānca'n.

²⁵ 'Nalīpuhuanā'tit hui'xina'n tī lhūhua' ka'lhī'yā'tit chuhua'j ixpālacata nacāmakasputāni'.

'Nalīpuhuanā'tit hui'xina'n tī lītzi'mpā'na'ntit chuhua'j. Ā'listān mintalīpuhuātca'n nacāmakacalhuanān.

²⁶ 'Nalīpuhuanā'tit hui'xina'n palh ixlīpō'ktu talakachi'xcuui'yān. Makāstza' chuntza' ixnapapana'ca'n ixtatlahuani' a'kchihuīna'nī'n tī tahuanli tū jā ixlicāna'.

Cacāpāxquī'tit mintā'lāquiclhaktzi'ca'n

Mt. 5:38-48; 7:12

²⁷ Jesús cāhuanipālh:

—Iccāhuaniyān hui'xina'n tī quilākexmatāuj: Cacāpāxquī'tit mintā'lāquiclhaktzi'ca'n ē nacāmaktāyayā'tit tī jā cālaktzī'ncu'tunān.

²⁸ Casquī'ni'tit Dios cacāsicua'lanātlahualh tī cachīhuālh cātālīchihuīna'nān ē nacālī'orarlīyā'tit ixpālacataca'n tī cātalakapalayān. ²⁹ Palh catīhuālh nalacala'sāni' na milacapīn, natamakxteka' ā'lacapī kentin nalacala'sāni'. Palh catīhuālh namāmaktuyān minchamarra, camaxqui' masqui milu'xu'. ³⁰ Camaxqui' catīxcuuihālh tī squi'ni'yān ē palh catīhuālh namāmaktuyān tū mila', jātza' tisqui'ni'ya'. ³¹ Chuntza' natlahua'ni'ya' ā'chā'tin chuntza' chī lacasqui'na' xla' natlahua'ni'yān hui'x.

³² 'Palh hui'xina'n xmān cāpāxquī'yā'tit tī tapāxquī'yān, ¿ē tzeyā chī'xcuui'n hui'xina'n na ixlacatīn Dios? Tī jā tze nā chuntza' talāpāxquī'.

³³ Palh xmān cāmaktāyayā'tit tī tamaktāyayān hui'xina'n, ¿ē tzeyā chī'xcuui'n hui'xina'n na ixlacatīn Dios? Lacxtim talāmaktāyā tī jā tze. ³⁴ Palh xmān namāsācua'nī'yā'tit tī tzē nacāmāsācua'nī'palayān, ¿ē tzeyā chī'xcuui'n hui'xina'n na ixlacatīn Dios? Tī jā tze nā tamāsācua'nī tī ixtā'chuntza'ca'n ixpālacata taca'tzī namāstā'pala.

³⁵ Hui'xina'n nacāpāxquī'yā'tit mintā'lāquiclhaktzi'ca'n ē nacāmaktāyayā'tit ē nacāmāsācua'nī'yā'tit ē jā catiputzalh tū nacātālīxokonu'ni'yān. Chuntza' naka'lhī'yā'tit ka'tla' mintatlajca'n nac a'kapūn ē nalītaxtuyā'tit ixlacstīn tī xala' tālhmā'n ē tī ka'tla'. Nā xla' cālakalhu'man tampī'lhīni'nī'n ē tī jā tze. ³⁶ Cacālakalhu'mantit tachi'xcuui't chuntza' chī minTāta'ca'n Dios nā cālakalhu'manān.

Jā ticāputzāna'ni'yā'tit ā'makapitzīn

Mt. 7:1-5

³⁷ Jesús cāhuanipālh:

—Jā ticāputzāna'ni'yā'tit ā'makapitzīn ē Dios jā nacāputzāna'ni'yān. Jā timakapātīnīni'nā'tit ē Dios jā caticāmakapātīnīn hui'xina'n. Nalāmātza'nkēna'ni'yā'tit ē Dios nacāmātza'nkēna'ni'yān. ³⁸ Cacāmaxquī'tit ā'makapitzīn ē nā Dios nacāmaxquī'yān hui'xina'n. Xla' nacāmaxquī'yān chī tī tzej pūlhcāna'n ē nalacchīqui pūculhtila ē namātzuma hasta natakelhmaka'n ē namojō na mimurralhca'n. Lacxtim chī hui'xina'n namaxquī'yā'tit ā'chā'tin, chuntza' Dios nacāmaxquī'yān.

³⁹ Jesús cāhuanilh huā'mā' tū līca'tzīni'can:

—Chā'tin lakatzī'n ¿ē tzē napūlani' ixtā'lakatzī'n? ¿ē jā catikostajōlh a'ktin nac lhu'cu'? ⁴⁰ Chā'tin tī kelhtahua'kamā'lhcus jāla mālakchā'nī ixmākelhtahua'kē'ni'. A'cxni' nasca'tkō', tzē namālakchā'nī.

41 ¿Chī tzē nalīlaktzī'na' macsti'na'j pa'lhxtum na ixlakastapun mintā'tin palh tanūmā'lh hua'chi a'ktin qui'hui' na milakastapun? 42 Palh jā pūla namāxtuya' qui'hui' na milakastapun, jāla catimaxtuni' pa'lhxtum na ixlakastapun mintā'tin. ¡A'kskāhuī'ni'na'! Pūla camāxtu' xaka'tla' pa'lhxtum na milakastapun ē chuntza' tzej nalaktzī'na' namāxtuya' macsti'na'j pa'lhxtum tū tanūmā'lh na ixlakastapun mintā'tin.

Qui'hui' līlakapascan ixtahua'ca't

Mt. 7:17-20; 12:34-35

43 Jesús cāhuanipālh:

—Jā tū xatze qui'hui' tū namāstā' ixtahua'ca't tū jā tze. Pūlactin qui'hui' tū jā tze jāla namāstā' xatze ixtahua'ca't. 44 Pūlactin qui'hui' līlakapascan ixtahua'ca't. Jāla pu'xcān higo nac lhtucu' qui'hui' ē jāla cāpu'xcān uvas cā'lhtucu'n. 45 Tze nala tū nahuan tī tzeyā chi'xcu' ixpālacata tze ixtalacapāstacni'. Jā tze tū nahuan tī jā tzeyā chi'xcu' ixpālacata jā tze ixtalacapāstacni'. Chuntza' chī pō'ktu quilhtamacuj lacapāstaca, chuntza' nachihuīna'n.

Kempātu' ixlītzucuni' chic

Mt. 7:24-27

46 Jesús cāhuanipālh:

—Palh quilāmāpācuhūiyāuj: “Māpa'ksīni'”, ¿tū ixpālacata jā tlahua'yā'tit tū quit iccālīmāpa'ksiyān? 47 Tī namin naquinexmatni' ē natlahua tū quilīmāpa'ksīn, na'iccāhuaniyān chī tasu'yu. 48 Xla' lītasu'yu hua'chi chā'tin chi'xcu' tī yāhualh ixchic. Pūla ponknu'lh pūlh mā'n ē tzej yāhualh ixtantūn. A'cxni' stacli ka'tla' xcān, snū'n tahuī'lanī'lh chic. Ē jā lacachiquilh ixpālacata tzej ixyāhuacanī't. 49 Tī quinkexmatni' ē jā natlahua tū quilīmāpa'ksīn, ū'tza' lītasu'yu hua'chi chā'tin chi'xcu' tī yāhualh ixchic ē jā pūlh mā'n ponknu'lh. A'cxni' stacli ka'tla' xcān ē snū'n tahuī'lanī'lh chic, a'kā'lh ē mū'xtulh ē laclakō'lh.

7

Jesús mātzeyīlh ixtasācua' chā'tin capitán xala' nac Roma

Mt. 8:5-13

1 A'cxni' Jesús cāmāsu'yuni'kō'lh tachi'xcuhūit', a'lh nac Capernaum. 2 A'ntza' ixuī'lh chā'tin capitán xala' nac Roma. Ixka'lhī chā'tin ixtasācua' tī laktza' ixpāxquī'. Ū'tza' ta'jatatlal hasta ixnīcu'tumā'lhtza'.

3 A'cxni' capitán kexmatli lichihuīna'mā'ca Jesús, cāmacā'lh ā'makapitzīn māpa'ksīni'nī'n israelitas natahuani camilh ē camātzeyīlh ixtasācua'.

4 Xlaca'n talaktalacatzuna'jīlh Jesús ē tatzuculh tahuani:

—Minī'ni' ixmaktāya' huā'mā' capitán 5 ixpālacata quincālakachi'xcuhūiyān quina'n israelitas. Ū'tza' mātlahuīni'lh quintemploca'n.

6 Palaj tunca Jesús cātā'a'lh.

A'cxni' lacatzuna'jtza' ixta'a'mā'nancha' ixchic capitán, cāmacā'lh ā'makapitzīn amigos natahuani Jesús:

—Māpa'ksīni', jā catamakchuyi'. Hui'x ka'lhī'ya' līmāpa'ksīn ē jā minī'ni' natanū'ya' nac quinchic. 7 Ū'tza' iclīpuhuan palhāsā' jā minī'ni' chī icquīputzān. Xmān namāpa'ksī'ya' ē natzeyan quintasācua'. 8 Nā quit quīntamāpa'ksī nalaka'tla' ē quit iccāmāpa'ksī quisoldados. A'cxni' na'icuanī chā'tin soldado ca'a'lh, xla' na'a'n. A'cxni' na'icuanī ā'chā'tin camilh,

xla' namin. A'cxni' na'icuaní quintasācua' catlahualh catūhuālh, xla' natlahua tū icuaní.

⁹ A'cxni' Jesús kexmatli huā'mā' tachihuīn, li'a'cnīlh ē cālaktalakspi'tli tī ixtastālani'tēlha ē cāhuanīlh:

—Ixlicāna' tū iccāhuaniyān. Jā iclakapasa nūn chā'tin israelita tī quina'ka'ī'ni' chī huā'mā' chī'xcu'.

¹⁰ A'cxni' lacscujnī'n tataspi'tli nac chic, talaktzī'lh ixtzeyanī'ttza' tasācua'.

Jesús mālacastālanuanīlh ixka'hua'cha chā'tin tī nīmaka'ncanī't

¹¹ Ā'listān Jesús a'lh a'ktin nac cā'lacchicni' ixtacuhuīni' Naín ē cātā'a'lh ī'scujnu'nī'n ē līlhūhua'. ¹² A'cxni' lacatzuna'jtza' ixta'a'mā'nalh nac cā'lacchicni' ē laktzī'lh ixlīmimā'ca nīn namā'cnūcan. Ixtzī' ka'hua'cha tī ixnīnī't tanīmaka'tza' ixuanī't. Xmān chā'tin ixuanī't ixka'hua'cha.

Līlhūhua' xalanī'n tzamā' cā'lacchicni' ixtatā'a'mā'nalh. ¹³ A'cxni' laktzī'lh tī tanīmaka'tza', Māpa'ksīni' lakalhu'manli ē huanīlh:

—Jā cacalhua'nti.

¹⁴ Palaj tunca Jesús laktalacatzuna'jīlh ē xa'malh tū expūmā'lh. Tī ixtalē'mā'nalh tatāyalh. Jesús huanīlh nīn:

—Ka'hua'cha, quit icuaniyān: ¡Catā'kaqui'!

¹⁵ Palaj tunca tā'kxpāquī'lh ē tahuī'lh tī ixnīnī'ttza' ē tzuculh chihuīna'n. Jesús macamaxquī'lh ixtzī'. ¹⁶ A'cxni' talaktzī'lh huā'mā', tachi'xcuhuī't tajicua'nkō'lh ē tatzuculh talakachi'xcuhuī' Dios ē tahuanli:

—Tasu'yulh chā'tin ka'tla' a'kchihuīna' na quimpu'na'ī'tātca'n.

Nā tahuanli:

—Dios quincālakalhu'manān.

¹⁷ Calhāxcuhuālh nac Judea ē ixlacatzuna'jātna', ixlīpō'ktu taca'tzīlh tū tlhualh Jesús.

Ixlacscujnī'n Juan Mā'kpaxīni' talaka'lh Jesús

Mt. 11:2-19

¹⁸ Ī'scujnu'nī'n Juan tamāca'tzīnīlh tū ixtlahuamā'lh Jesús. Palaj tunca cāta'sanī'lh chā'tu' ī'scujnu'nī'n ¹⁹ ē cāmacā'lh natakelhasqui'nī Jesús palh ixlīcāna' xla' Cristo tī namin o palh nataka'lhī ā'chā'tin. ²⁰ Tzamā' chā'tu' ixlacscujnī'n Juan talakmilh Jesús ē tahuanīlh:

—Juan Mā'kpaxīni' quincātalakmacamin ē ū'tza' ca'tzīcu'tun palh ixlīcāna' hui'x Cristo tī namin o palh na'icka'lhī'yāujcs ā'chā'tin.

²¹ Chū'tza' tzamā' puntzuna' Jesús cāmātzeyīlh lhūhua' ta'jatatlanī'n ē cāmāxtuni'lh lhūhua' jā tzeya ū'ni'. Nā lhūhua' lakatzī'nī'n cāmālacahuānīlh.

²² Chuntza' cākelhtīlh Jesús:

—Cataspi'ttit ē nahuaniyā'tit Juan tū laktzī'nī'ta'ntit ē tū kexpa'tnī'ta'ntit. Nahuaniyā'tit chī lakatzī'nī'n talacahuāna'n ē nā lū'ntu'nunī'n tatāya ē tatlā'huan. Nā tī ixcāmasni'mā'lh ixquinī'tca'n, xlaca'n tatzeyanli. Tī jā ixtakexmata chuhua'j takexmata ē nā cāmālacastālanuanīcanī't tī ixtanīnī'ttza'. Cāmāsu'yuni'can chī nacālimakapūtaxtūcan tī talīpuhuamā'nalh. ²³ Līpāxuhua tī ta'a'ka'ī' chī Dios quimacamilh.

²⁴ A'cxni' ixta'a'nī't ixlacscujnī'n Juan, Jesús tzuculh cātā'chihuīna'n tachi'xcuhuī't ixpālacata Juan ē cāhuanīlh:

—A'cxni' quīla'tit nac cā'tzaya'nca tī'ya't, ¿tīchu ixlaktzī'ncu'tunā'tit? ¿Ē ixlaktzī'ncu'tunā'tit chā'tin chī'xcu' tī hua'chī pūlactin palh'ma' tū lacachiqlh ū'ni'? ²⁵ ¿Tū ixpālacata quīla'tit? Jā quīla'tit nalak-tzī'nā'tit chā'tin chī'xcu' tī tzēhuanī't lhakā'nani't. Hui'xina'n ca'tzīyā'tit

tī pō'ktu quilhtamacuj tzēhuanī't talhakā'nani't ē pō'ktu quilhtamacuj tapaxialhna'n, xlacan' tahuī'lāna'lh na ixchicca'n lacricujnu'. ²⁶ ¿Tū ixpālacata quīla'tit nac cā'tzaya'nca tī'ya't? ¿Ē jā quīla'tit nalaktzī'nā'tit chā'tin a'kchihuīna'? Ixlīcāna'. Ixlaktzī'ncu'tunā'tit chā'tin a'kchihuīna'. ²⁷ Huā'mā' a'kchihuīna' ixtacuhuīni' Juan. Chuntza' tatzō'kni' na ixtachuīn Dios ixpālacata Juan:

Na'icmacā'n quīna'kchihuīna' tī napūlani'yān nacāxmāpī' mintej.

²⁸ Iccāhuaniyān na ixlacpu'na'itātca'n tachi'xcuhuī't jā tī chā'tin a'kchihuīna' ā'chulā' xaka'tla' chī Juan Mā'kpaxīni'. Tī ā'chulā' xastancu jā Dios māpa'ksīni'nkō', xla' ā'chulā' xaka'tla' ē jā Juan.

²⁹ A'cxni' takexmātlī huā'mā' tachihuīn, ixlīpō'ktuca'n tachi'xcuhuī't ē mātā'jīni'nī'n tī Juan ixcāmā'kpaxīnī't, xlacan' ixtalāhuani tze Dios ixpālacata tū ixcāhuaninī't Juan. ³⁰ Fariseos ē mākelhtahua'kē'ni'nī'n līmāpa'ksīn tī jā ixcāmā'kpaxīnī't Juan, xlacan' talakmaka'lh tū Dios ixcātlahuani'cu'tun. ³¹ Māpa'ksīni' huanli:

—¿Chī na'iccālmālakchā'nīyāuj chī'xcuhuī'n tī tahuī'lāna'lh chuhua'j? ¿Chī tatasu'yu? ³² Tatasu'yu hua'chi lacstīn tī takamāna'mā'nalh nac lītāmāuj. Ta'ta'sa ē tahuani ixtā'lacstīn: “A'cxni' quīna'n icmakata'sauj līskoli', hui'xina'n jā lakatītīt ē jā tlītīt. A'cxni' icpīxtlī'uj chī iclīlīpuhuanui, hui'xina'n jā lakatītīt ē jā calhua'ntīt. ¿Tūchu lacasquī'nā'tit?” tahuān.

³³ 'Chuntza' līlā'yā'tit hui'xina'n. Hua'nā'tit Juan Mā'kpaxīni' ka'lhī jā tze ya ū'ni' ixpālacata jā hua' pāntzīn ē jā ko'ta. ³⁴ Ā'līstān quit icmilh ē quit Chī'xcu' xala' Tālmā'n. Quit icuā'yalh ē icua'lh xcān ē catūxcuhuālh quīmālacnūni'ca. Hua'nā'tit quit laka iclīhuā'yan ē laka iclīko'tnūn, quit ixamigoca'n mātā'jīni'nī'n ē tī jā tze. ³⁵ Tī ta'a'ka'tī, xlacan' taca'tzī Dios macamilh Juan ē nā quit —huanli Jesús.

Jesús ixuī'lh na ixchic Simón tī fariseo

³⁶ Chā'tin fariseo ixtā'huā'yancu'tun Jesús. Jesús a'lh na ixchic ē tahuī'lh nac mesa. ³⁷ Tzamā' nac cā'lacchicni' ixuī'lh chā'tin puscāt tī jā lacatejtīn. A'cxni' ca'tzilh Jesús ixa'nī't huā'yan na ixchic chā'tin fariseo, puscāt lē'lh a'ktin frasco aceite tū xamu'csu. ³⁸ Ixcalhuamā'lh ē a'cxni' tahuī'lh lacatzuna'j ixtujan Jesús ē yujli ixlakaxta'jat na ixtujan. Ū'tza' līche'kē'lh ixtujan Jesús. Palaj tunca līmāscāquīlh ixya'j ē tantūmu'sulh ē lītlahualh aceite tū mu'csun.

³⁹ A'cxni' laktzī'lh huā'mā', fariseo tī ixtā'huā'yamā'lh Jesús, puhuanli: “Palh ixlīcāna' cahuālh huā'mā' chī'xcu' ixa'kchihuīna' Dios ixuanī't, ixca'tzilh tīchu xla' ē tichūyā puscāt xa'malh. Ixca'tzilh palh jā tze ya puscāt.” ⁴⁰ Palaj tunca Jesús huanilh fariseo:

—Simón, icuanicu'tunān a'ktin tachihuīn.

Fariseo kelhtīlh:

—Mākelhtahua'kē'ni', caquihua'ni'.

⁴¹ Jesús huanilh:

—Ixtahuī'lāna'lh chā'tu' chī'xcuhuī'n. Ixchā'tu'ca'n ixtamaklaclē'n chā'tin māsācua'nīni'. Chā'tin maklaclē'lh quinientos denarios (tū tumīn xala' makāstza'). Ā'chā'tin maklaclē'lh tu'pu'xamacāuj. ⁴² Xlacan' jāla taxokolh, ē māsācua'nīni' cāmāspūtūnu'ni'lh ixchā'tu'ca'n. Chuhua'j caquihua'ni', ¿tīchu ā'chulā' napāxquī' chī ixchā'tu'ca'n?

⁴³ Simón kelhtīni'lh:

—Icpuhuan chī'xcu' tī ā'chulā' ixmaklaclē'nī't.

Jesús huanilh:

—Ixlicāna'.

44 Palaj tunca Jesús laktalakspi'tli puscāt ē huanilh Simón:

—¿Ē laktzī'na' huā'mā' puscāt? Ictanūlh na minchic ē jā quimaxquī'nī'ta' xcān na'icli'lakche'kē' quintujan. Huā'mā' puscāt quili'lacmu'nulh ixlakaxta'jat na quintujan ē cālīmāscāquīlh ixya'j. 45 Hui'x jā quimacamu'sunī'ta' a'cxni' ictanūlh. Xla' jā jaxnī't chī quintantūmu'sumā'lh. 46 Hui'x jā quilitlahua' aceite na quina'kxāk; xla' quilitantūtlahualh ixperfume. 47 Ū'tza' icli'huaniyān lhūhua' ixtapāxquī'n puscāt ē ū'tza' līmāsu'yu chī Dios mātza'nkēna'ni'nī'ttza' ixcuenta masqui lhūhua'. Tī laka pāxquī'nin māsu'yu lhūhua' ixcuenta cāmātza'nkēna'ni'lh.

48 Palaj tunca Jesús huanilh puscāt:

—Icmātza'nkēna'ni'yān mincuenta.

49 Tī ixcā'invitar'licanī't tatzuculh talāhuani:

—¿Tīchu huā'mā' chī'xcu' tī tzē cāmātza'nkēna'ni' quincuentaca'n?

50 Jesús huanilh puscāt:

—Makapūtaxtūcanī'ta'tza' ixpālacata a'ka'ī'nī'ta'. Capit cā'tapāxuhuān.

8

Puscan tī tamaktāyahl Jesús

1 Ā'līstān Jesús ixtētaxtumā'lh lalalhūhua' nac cā'lacchicni' ē nac ranchos. Ixmāsu'yutēlha ē ixcālītā'chihuīna'ntēlha chī Dios māpa'ksīni'nkō'. Kelhacāju'ti' scujnu'nī'n ixtatā'a'mā'nalh. 2 Nā ixtatā'a'mā'nalh ā'makapitzīn puscan tī ixcāmāxtuni'canī't jā tzeya ū'ni' ē tī ixcāmātzeyīcanī't ixta'jatatca'n. Na ixpu'na'itātca'n ixa'mā'lh María tī ixlikempātu' ixtacuhuīni' Magdalena. Ū'tza' tī cāmāxtuni'ca kelhatojon jā tzeya ū'ni'. 3 Nā ixtā'a'n Juana, ixpuscāt Chuza tī xapuxcu' ixtasācu' Herodes. Nā ixtatā'a'mā'nalh Susana ē lhūhua' ā'makapitzīn puscan tī ixtalīmaktāyanī't ixtumīnca'n.

Cha'nāna'

Mt. 13:1-9; Mr. 4:1-9

4 Xalanī'n lalalhūhua' cā'lacchicni' tataxtulh natakexmata Jesús. A'cxni' tatalacxtimīlh lhūhua' tachi'xcu'huī't, cāhuanilh tū līca'tzīni'can. 5 Cāhuanilh: —Chā'tin cha'nāna' taxtulh nacha'nan ixlīcha'nat. Līhuan ixmakahuanimā'lh ixlīcha'nat makapitzīn tayujli nac tej ē cālacchi'ntaca ē tasacua'lh spūnī'n. 6 Ā'makapitzīn tayujli na ixkelhni' chihuix jā xmān macsti'na'j ixka'lhī ti'ya't. A'cxni' pu'nli tzamā' līcha'nat jā maclalh xcān ē scācli ixpālacata jā pūlh mā'n ixka'lhī ti'ya't. 7 Ā'makapitzīn huampala tayujpālh nac cā'lh tucun ē jāla stacli ixpālacata tamā'ktzī'lh lhtucu'. 8 Ā'makapitzīn līcha'nat tayujli nac tze ti'ya't ē pu'nli. A'cxni' stacli, tahua'ca'lh. A'cxni' ī'ca, lhūhua' taxtulh xmān pūlactin līcha'nat tū ixmakahuanicanī't hasta a'ktin ciento tahua'ca'lh.

A'cxni' huankō'lh huā'mā' Jesús cāhuanilh palha':

—Palh kexpa'tā'tit, cuenta catlahua'tit.

Jesús līchihuīna'lh xmān tū līca'tzīni'can

Mt. 13:10-17; Mr. 4:10-12

9 Palaj tunca ī'scujnu'nī'n takelhasqui'nīlh tūchu huanicu'tun huā'mā' tamāsu'yun. 10 Cāhuanilh:

—Dios cāmāsu'yuni'nī'ta'n hui'xina'n tū tatzē'knī't ixpālacata chī nala jā Dios māpa'ksīni'nkō'. Ā'makapitzīn iccālīchihuīna'n xmān tū līca'tzīni'can. Chuntza' masqui taxexmatī jā catitaca'tzīlh tū huanicu'tun, ē masqui talaktzī'n ē hua'chī jā talacahuāna'n.

Tū huanicu'tun huā'mā' tamāsu'yun

Mt. 13:18-23; Mr. 4:13-20

¹¹ Jesús cāhuanipālh:

—Huā'mā' tamāsu'yun huanicu'tun chuntza': līcha'nat, ū'tza' ixtachihuīn Dios; ¹² ē tej, ū'tza' hua'chi tachi'xcuui't tī takexmata tachi-huīn. Namin skāhuī'ni' ē nacāmāpātza'nkēnī ē jā catita'a'ka'ī'lh ē jāla catita'a'kapūtaxtulh. ¹³ Tī'ya't nac cā'chihuixni', ū'tza' hua'chi ā'makapitzīn tachi'xcuui't. Xlaca'n takexmata ē tapuhuan tze, ē talakatī. Jā makās ta'a'ka'ī'. A'cxni' jā cālaktzī'ncu'tuncan īxpālacata ixtachihuīn Dios, palaj natamakxteka.

¹⁴ Huā'mā' lhtucu', ū'tza' hua'chi ā'makapitzīn huampala tachi'xcuui't. Masqui takexmata tachi-huīn, jā talakpalīcu'tun ixtalacapāstacni'ca'n. Pō'ktu quilhtamacuj talacapāstacmā'nalh ixtascujūtca'n ē ixtumīnca'n ē chī natalakastāna'n. Chuntza' jāla tzej tasca'ta. Ū'tza' hua'chi līcha'nat tū tamā'ktzī'lh lhtucu'. Jāla staca.

¹⁵ Tū yujli nac xatze ti'ya't, ū'tza' hua'chi tachi'xcuui't tī tzej takexmatli tachi-huīn. Ta'a'ka'ī' ē takexmatni' ē tzeyā chi'xcuui'n natahuan. Jā tamakxteka ixtachihuīn Dios.

Pūcās

Mr. 4:21-25

¹⁶ Jesús cāhuanipālh:

—Jā tī māpasī pūcās ē nahui'lī ixtampīn chā'xta. Ē nūn catihui'līca ixtampīn tama'. Namāhua'ca'can tālhmā'n īxpālacata tī tatanūmā'nalh natalaktzī'n. ¹⁷ Ixlipō'ktu tū iccāmāsu'yuni'yān minā'cstuca'n, ā'listān ixlacasqui'nca nacāmāsu'yuni'yā'tit ā'makapitzīn.

¹⁸ 'Chuntza' tzej cakexpa'ttit īxpālacata tī tzej a'ka'ī'ni' ixtachihuīn Dios, ū'tza' ā'chulā' naca'tzī; ē tī jā tzej a'ka'ī'ni' ixtachihuīn Dios, xla' namāpātza'nkēnīcan tū kexmatli.

Ixtzī' ē ixtā'timīn Jesús

Mt. 12:46-50; Mr. 3:31-35

¹⁹ Palaj tunca tamilh ixtzī' ē ixtā'timīn jā ixui'lh Jesús ē jāla talaktalacatzuna'jīlh īxpālacata līlhūhua' tachi'xcuui't ixui'lh. ²⁰ Huanica Jesús:

—Talayāna'lh mintzī' nac kēpūn ē mintā'timīn. Tatā'chihuīna'ncu'tunān.

²¹ Xla' cāhuanilh:

—Tī kexmata ixtachihuīn Dios ē mākentaxtū, ū'tza' quintzī' ē quintā'timīn.

Jesús cāmāca'cslīlh ū'ni' ē mar

Mt. 8:23-27; Mr. 4:35-41

²² Milh a'ktin quilhtamacuj a'cxni' Jesús cātā'tojōlh ī'scujnu'nī'n a'ktin nac barco. Cāhuanilh:

—Ca'auj tuntacut nac xcān.

Ta'a'lh.

²³ Līhuan ixtatacutmā'nalh, lhtatalh Jesús. Palaj tunca tzuculh ū'nun ē ixlitatzumamā'lhtza' xcān barco hasta ixtā'cnūmā'lhtza'. ²⁴ Palaj tunca ta'a'lh tamālakahuānīlh Jesús ē tahuanilh:

—jMākelhtahua'kē'ni'! jIcjcjsua'mā'nauj!

Palaj tunca Jesús tā'kaquī'lh ē cālacaquilhnīlh ū'ni' ē īxpupunu' xcān, ē taca'csnankō'lh.

²⁵ Palaj tunca cāhuanilh ī'scujnu'nī'n:

—¿Chī līla'tit? ¿Ē jā a'ka'ī'yā'tit?

Xlaca'n tajicua'nli ē talī'a'cnīlh ē talākelhasqui'nīlh:

—¿Tichūyā chī'xcu' huā'mā'? Hasta tzē cāmāpa'ksi ū'ni' ē xcān ē takexmatni'.

Chī'xcu' xala' nac Gadara ti lhūhua' ixcāka'lhī tū jā tzeyā ū'nīn

Mt. 8:28-34; Mr. 5:1-20

²⁶ Ā'līstān tachā'lh nac ti'ya't jā huanican Gadara. A'ntza' ixtuntacut nac xcān ē na ixlaktza'j Galilea. ²⁷ A'cxni' Jesús tacutli nac barco, chā'tin chī'xcu' xala' a'ntza' laktalacatzuna'jīlh. Makās xla' ixcāka'lhī tū jā tzeyā ū'nī'n. Jā maktin lhakā'lh ixlu'xu' ē jā tahuī'lh nac chic. Xmān nac lhu'cu' ixtahuī'la.

²⁸ A'cxni' chī'xcu' laktzī'lh Jesús, tatzokostani'lh na ixlacatīn ē ta'salh ē huanli:

—¿Tū ixpālacata ta'na' hui'x jā icuī'lh? Hui'x Jesús ī'Ska'ta' Dios xaka'tla'. ¿Ē mincuenta tū ictlahuamā'lh? Icsqui'ni'yān jā naquintimakapātīnīna'.

²⁹ Chuntza' huanilh ixpālacata Jesús ixmāpa'ksīmā'lh jā tzeyā ū'ni' cataxtuni'lh. Maklhūhua' chī'palh jā tzeyā ū'ni'. Ixlīmacachī'can cadenas ē nā ixlītantūchī'can cadenas ē xla' ixcālapu'xa. Jā tzeyā ū'ni' makatzā'lal nac cā'tzaya'nca ti'ya't. ³⁰ Jesús kelhasqui'nīlh:

—¿Chī hua'ni'ca'na'?

Xla' kelhtīlh:

—Quihuanican Legión.

Chuntza' huanilh ixpālacata Legión huanicu'tun lhūhua', ē lhūhua' jā tzeyā ū'nī'n ixtatanūni'nī't. ³¹ Huā'mā' jā tzeyā ū'nī'n tasqui'ni'lh Jesús jā cacāmacā'lh nac pūpātīn. ³² Lhūhua' pa'xni'n ixtahuā'yamā'nalh na ixlacapūn sipej. Jā tzeyā ū'nī'n tasqui'nli cacāmakxtekca natatanū na ixpūlacni'ca'n pa'xni'n ē Jesús cāmakxtekli. ³³ Palaj tunca jā tzeyā ū'nī'n tataxtunikō'lh chī'xcu' ē tapūlactojōlh na ixpūlacni'ca'n pa'xni'n. Xlaca'n tatamakjūlh nac cā'lacatampān ē tatamakahuasli ē tatojōcha' nac xcān ē tajicsua'kō'lh.

³⁴ A'cxni' maktaka'lhna'nī'n pa'xni' talaktzī'lh tū ixa'kspulanī't, tajicua'nli ē tatu'jnulh ē tamāca'tzīnīni'lh nac cā'lacchicni' ē ixlacatzuna'j huā'mā' cā'lacchicni'. ³⁵ Tachi'xcuhūi't tataxtulh nac cā'lacchicni' natalaktzī'n tū ixa'kspulanī't.

A'cxni' tachā'lh jā ixuī'lh Jesús, talaktzī'lh chī'xcu' tī jātza' ixka'lhī jā tzeyā ū'ni'. Ixcāmāxtuni'nī'ttza' jā tzeyā ū'nī'n ē chī'xcu' ixmālhekē'canī'ttza' ē ca'cs ixuī'lh lacatzuna'j ixtujan Jesús. Xlaca'n tajicua'nli. ³⁶ Tī ixtalaktzī'nī't tahuanih chī ixlītzeyani't chī'xcu' tī ixka'lhī jā tzeyā ū'ni'. ³⁷ Chuntza' ixlīpō'ktuca'n xalanī'n nac Gadara tatzuculh tasqui'ni' Jesús nataxtu a'ntza' ixpālacata tajicua'nli.

Chuntza' Jesús tojōlh nac barco ē a'lh. ³⁸ Masqui chī'xcu' tī ixtzeyani'ttza' squi'ni'lh Jesús camakxtekli natā'a'n, Jesús māpa'ksīlh catahuī'lh ē huanilh:

³⁹ —Cataspī'tti na minchic. Nacāhua'ni'kō'ya' ka'tla' tū tlahuani'nī'ta'n Dios ē chī a'kspulanī'ta'n.

Chī'xcu' a'lh ē tzuculh līchihuīna'n tū ixtlahuani'nī't Jesús calhāxcuhuālh nac cā'lacchicni'.

Ixtzu'majāt Jairo ē puscāt tī xa'malh ixlu'xu' Jesús

Mt. 9:18-26; Mr. 5:21-43

⁴⁰ A'cxni' Jesús taspī'tpālh, tachi'xcuhūi't talaktzī'lh ē tapāxuhualh ixpālacata ixlīpō'ktuca'n ixtaka'lhīmā'nalh. ⁴¹ Palaj tunca mīlh chā'tin

chi'xcu', ixtacuhuīni' Jairo ē xapuxcu' ixuanī't na ixtemploca'n israelitas. Xla' tatzokostani'lh Jesús. Huanilh ca'a'lh na ixchic ⁴² ixpālacata xmān chā'tin ixtzu'ma'jāt ē ixnīmā'lh'tza'. Ixka'lhī chī a'kcāujtu' cā'ta. A'cxni' ixa'mā'lh Jesús na ixchic Jairo, lilhūhua' ixtastālani'mā'nalh hasta ixtalālaxquititēlha.

⁴³ Na ixpu'nanca'n ixa'mā'lh chā'tin puscāt tī ixta'jatatla. Ixka'lh'tza' a'kcāujtu' cā'ta jāla ixcāsni' ixka'lhni'. Ī'sputni'kō'nī'ttza' ixtumīn tū ixlīxokolh doctornu'. Jā tī chā'tin mātzeyīlh. ⁴⁴ Xla' talacatzuna'jīlh na ixchakēn Jesús ē xa'malh ixquilhtūn ixlu'xu'. Palaj tunca cāsni'lh ixka'lhni'.

⁴⁵ Jesús kelhasqui'nīni'lh:

—¿Tīchu quixa'manī't?

Ixlīpō'ktuca'n tahananli jā tī chā'tin. Pedro ē ā'makapitzīn tahananilh:

—Mākelhtahua'kē'ni', lilhūhua' lītamacsti'li'ca'nī'ta' ē lālaxquitimā'ca ē hui'x kelhasqui'nīni'na': “¿Tī quixa'malh?”

⁴⁶ Jesús cāhuanilh:

—Icmakca'tzī catīhuā quixa'manī't ē iclīmātzeyīnī't quilītlī'hui'qui.

⁴⁷ A'cxni' puscāt ca'tzīlh Jesús cuenta tlhualh xa'maca, ī'xpipitēlha lakmilh ē tatzokostalh na ixtujan Jesús. Huanilh na ixlacatīn ixlīpō'ktuca'n tachi'xcuhūi't chī lixa'malh Jesús ē chuntza' palaj tunca ixtzeyanī't.

⁴⁸ Palaj tunca Jesús huanilh:

—Quintzu'ma'jāt, tzeyanī'ta' hui'x ixpālacata a'ka'ī'nī'ta'. Līpāxuhua capit.

⁴⁹ Ixchihuīna'mā'lhcus Jesús a'cxni' chilh chā'tin xala' na ixchic Jairo xapuxcu' ixtemploca'n israelitas. Huanica Jairo:

—Mintzu'ma'jāt nīlhtza'. Jātza' camāmakchu'yi' Mākelhtahua'kē'ni'.

⁵⁰ A'cxni' Jesús kexmatli huā'mā', huanilh:

—Jā caji'cua'nti. Mintzu'ma'jāt natzeyan, xmān ca'a'ka'ī'.

⁵¹ A'cxni' chā'lh nac chic, Jesús jā makxtekli natā'tanū jā tī chā'tin, xmān Pedro ē Jacobo ē Juan ē ixtāta' ē ixtzī' tzu'ma'jāt. ⁵² Ixlīpō'ktuca'n ixtacalhuamā'nalh ē ixtata'samā'nalh ixpālacata tzu'ma'jāt. Jesús cāhuanilh:

—Jā cacalhua'ntit. Tzu'ma'jāt jā xanīn, xmān lhtatamā'lh.

⁵³ Xlaca'n talilītzī'nli ixpālacata ixtaca'tzī ixnīnī'ttza'. ⁵⁴ Palaj tunca Jesús macachi'palh tzu'ma'jāt ē palha' huanilh:

—Tzu'ma'jāt, icuaniyān catā'kaqui'.

⁵⁵ Taspi'tli ixlīstacna' ē palaj tunca tā'kaquī'lh. Jesús māpa'ksīni'lh camāhuī'ca. ⁵⁶ Ixtāta' ē ixtzī' talī'a'cnīlh ē Jesús cāmāpa'ksīlh jā tī chā'tin ixuanli tū ixa'kspulanī't.

9

Jesús cāmacā'lh ī'scujnu'nī'n nata'a'kchihuīna'n

Mt. 10:5-15; Mr. 6:7-13

¹ Jesús cātā'talacxtimīlh kelhacāujtu' ī'scujnu'nī'n ē cāmaxquī'lh lītlī'hui'qui ē līmāpa'ksīn natamāxtu catūxcuhuālh jā tzeyā ū'ni'. Nā cāmaxquī'lh lītlī'hui'qui natamātzeyī ta'jatatlanī'n. ² Cāmacā'lh natahuan chī māpa'ksīni'n Dios. ³ Cāhuanilh:

—Jā tū tīlī'pinā'tit na mintejca'n, nūn mimpāla'cca'n nūn tumīn nūn mimpūtumīnca'n nūn pāntzīn. Jā catīlī'pintit pūtu' mīncamisaca'n, xmān pūtin. ⁴ Calhāhuālh nac chic jā nachipinā'tit a'ntza' natachokoyā'tit hasta a'cxni' nataxtuyā'tit tzamā' nac cā'lacchicni'. ⁵ Palh jā cātamānūyān na ixchicca'n, cataxtutit tzamā' nac cā'lacchicni'. A'cxni' nataxtuyā'tit,

catincxtit mintujanca'n ē naya ja pokxni' ixlacatampūn mintujanca'n. Chuntza' nalīmāsu'yū'yā'tit xlaça'n natalē'n cuenta ixpālacata jā takexmatcu'tunli.

⁶ Palaj tunca tataxtulh scujnu'nī'n ē ta'a'lh calhāxcuhuālh nac cā'lacchicni'. Tatā'chihuīna'nli ē tahuanih chī nacālīmaka pūtaxtūcan ē tamātzeyīlh ta'jatatlani'n calhāxcuhuālh.

Chī nīlh Juan Mā'kpaxīni'

Mt. 14:1-12; Mr. 6:14-29

⁷ Gobernador Herodes māca'tzīnīca ixlīpō'ktu tū Jesús ixtlahuamā'lh. Jā ixca'tzī chī nalacpuhuan ixpālacata ā'makapitzīn ixtalāhuanimā'nalh Juan Mā'kpaxīni' ixlacastālancuana'nī't ixlacpu'na'i'tātca'n nīnī'n ē ixtahuan palhāsā' ū'tza' Jesús. ⁸ Ā'makapitzīn ixtalāhuanimā'nampālh Jesús ū'tza' Elías tī tasu'yulh. Ā'makapitzīn huampala ixtalāhuanimā'nalh chā'tin a'kchihuīna' xala' makāstza' lacastālancuana'nli. ⁹ Herodes huanli:

—Quit icmā'a'cchu'cunīni'lh Juan. ¿Tīchu huā'mā' tī ixpālacata ickexmata lhūhua' catūhuālh?

Herodes ixlaktzī'ncu'tun Jesús.

Jesús cāmāhuī'lh a'kquitzis mil chī'xcuhuī'n

Mt. 14:13-21; Mr. 6:30-44; Jn. 6:1-14

¹⁰ A'cxni' tataspi'tli apóstoles, tahuanih Jesús tū ixtatlahuanī't. Palaj tunca Jesús cālē'lh ixlīmānca'n ē tatā'a'lh nac ā'lacatin cā'lacchicni' jā huanican Betsaida. ¹¹ A'cxni' tachi'xcuhuī't taca'tzīlh, tastālani'lh. Jesús cāhuanilh catatahuī'lh ē tzuculh cālītā'chihuīna'n ixpālacata ixlīmāpa'ksīn Dios. Cāmātzeyīlh ta'jatatlani'n.

¹² A'cxni' ixkōtanūmā'lh'tza', talaktalacatzuna'jilh Jesús kelhacāujtu' scujnu'nī'n ē tahuanih:

—Cacāmacapi tachi'xcuhuī't nata'a'n natatamāhua ixlīhua'ca'n nac cā'lacchicni' jā lacatzuna'j. Huā'tzā' jā hui'lāna'uj jā tū a'nan tū hua'can.

¹³ Jesús cāhuanilh:

—Hui'xina'n cacāmāhuī'tit.

Xlaça'n takelhtīni'lh:

—Quina'n jā tū icka'lhīyāuj xmān macquitzis pāntzīn ē tantu' squī'ti' palh jā na'ica'nāuj na'ictamāhuayāuj. Ē lhūhua' xlaça'n.

¹⁴ Ixtahuī'lāna'lh hua'chi a'kquitzis mil chī'xcuhuī'n. Jesús cāhuanilh ī'scujnu'nī'n:

—Catatahuī'lh i'tātna' ciento.

¹⁵ Chuntza' tatlahualh ē tatahuī'lakō'lh. ¹⁶ Palaj tunca Jesús cātayahal makquitzis pāntzīn ē tantu' squī'ti'. Talacayāhualh nac a'kapūn ē maxquī'lh tapāxcatca'tzīn Dios ē cāmāpitzini'lh ē cāmāxquī'lh ī'scujnu'nī'n natamāpitzini' na ixpu'nanca'n tachi'xcuhuī't. ¹⁷ Ixlīpō'ktuca'n tahuā'yalh ē taka'sli. A'cxni' tahuā'yankō'lh, apóstoles tasacli lhūhua' xalacpitzun. Tatzumalh pācāujtu' chā'xta tū quītāxtūlh.

Pedro līmāsu'yulh Jesús ū'tza' Cristo

Mt. 16:13-19; Mr. 8:27-29

¹⁸ Mīlh a'ktīn quilhtamacuj a'cxni' ixlīmān ixorarlīmā'lh Jesús. Ī'scujnu'nī'n lacatzuna'j tatahuī'lh. Jesús cākelhasqui'nīlh:

—Tachi'xcuhuī't, ¿chī tahuān quimpālacata?

¹⁹ Takelhtīlh:

—Makapitzīn tahanan palh hui'x Juan Mā'kpaxīni'. Ā'makapitzīn tahanan palh hui'x Elías. Ā'makapitzīn huampala tahanan hui'x chā'tin a'kchihuīna' xala' makāstza' tī lacastālancuana'nī't.

²⁰ Palaj tunca cākelhasqui'nīlh:

—Ē hui'xina'n ꞑchī hua'nā'tit tīchu quit?

Pedro kelhtīlh:

—Hui'x Cristo tī Dios macamilh.

Jesús māca'tzīnīni'lh chī nani

Mt. 16:20-28; Mr. 8:30-9:1

²¹ Jesús cāmāpa'ksīlh jā catitahuanilh jā tī chā'tin palh ū'tza' Cristo tī ixka'lhīmā'ca. ²² Cāhuanilh:

—Quit Chī'xcu' xala' Tālmā'n ē ixlacasqui'nca naquimakapātīnīncan. Xanapuxcu'nu' israelitas ē xanapuxcu'nu' pālejni' ē mākelhtahua'kē'ni'nī'n līmāpa'ksīn, xlaca'n naquintalakmaka'n ē naquintamaknī. Masqui naquimaknīcan, ixlī'a'ktu'tun quilhtamacuj na'iclacastālancuana'n.

²³ Ā'listān cāhuanilh ixlīpō'ktuca'n:

—Palh catīxcuhuālh quintā'tapa'ksīcu'tun quit, jātza' la catilacapāstacli xmān tū ū'tza' lacasqui'n. Calīhui'līlh natlahua quilīmāpa'ksīn lakalī lakalī masqui capātīni'lh chuntza' chī quit na'icpātīni'n ē caquistālani'lh. ²⁴ Tī ta'a'kapūtaxtucu'tun tū natalīpātīni'n quimpālacata, jā catitaka'lhīlh ixlatamatca'n tū jā catilakspuṭli. Tī natalīpātīni'n masqui natanī quimpālacata, xlaca'n nataka'lhī ixlatamatca'n tū jā catilakspuṭli. ²⁵ Palh chā'tin chī'xcu' ixtlajakō'lh ixlīpō'ktu xala' nac cā'quilhtamacuj, jā tū līmacuan huā'mā' palh jā ka'lhī ixlatamat tū jā catilakspuṭli. ²⁶ Palh chā'tin naquilīmāxana'n ē nalīmāxana'n quintachihuīn, ū'tza' na'iclīmāxana'n a'cxni' na'icmin hua'chi Puxcu' ē na'icka'lhī ixlītlī'hui'qui quīnTāta' Dios ē naquintatā'min ángeles tī tze. Quit Chī'xcu' xala' Tālmā'n. ²⁷ Iccāhuaniyān tū ixlīcāna'. Tahuī'lāna'lh huā'tzā' chuhua'j makapitzīn tī jā catitanīlh a'cxni' jāna'j natalaktzī'n ixlītlī'hui'qui Dios ē chī namāpa'ksīni'nkō'.

Xkakalh Jesús

Mt. 17:1-8; Mr. 9:2-8

²⁸ Ixlī'a'ktzayan quilhtamacuj Jesús taha'ca'lh a'ktin nac sipej natlahua oración. Tatā'a'lh Pedro ē Jacobo ē Juan. ²⁹ Lihuan ixtlahuamā'lh oración Jesús, xla' talakpalīlh ē xtum ixtasu'yu ixlacan. Stala'nka' huanli ixlu'xu' hasta xkakalh. ³⁰ Palaj tunca tatasu'yulh chā'tu' chī'xcuhuī'n ē ixtatā'chihuīna'mā'nalh Jesús. Xlaca'n Moisés ē Elías tī makāstza' ixtanīnī't. ³¹ Cālītamacstī'li'lh taxkaket. Ixtatā'chihuīna'mā'nalh chī Jesús napātīni'n ē nanī nac Jerusalén. ³² Pedro ē tī cātā'a'lh masqui ixtalhtatacu'tun ixtalakahuahui'lāna'lh ē talaktzī'lh chī xkakalh Jesús ē chā'tu' chī'xcuhuī'n ixtatā'yāna'lh.

³³ A'cxni' huā'mā' chī'xcuhuī'n ixtamakxtekmā'nalhtza' Jesús, Pedro huanilh:

—Mākelhtahua'kē'ni', ꞑxalītze hui'lāna'uj huā'tzā'! Na'ictlahuayāuj a'ktu'tun mū'xta'ka'; a'ktin mila' nahuan ē a'ktin ixla' Moisés ē a'ktin ixla' Elías.

Chuntza' huanli Pedro ixpālacata jā ixca'tzī tū ixuan. ³⁴ Lihuan ixchi-huīna'mā'lh, milh a'ktin poklhnu' ē cālītamacstī'li'lh. Tajicua'nli a'cxni' tamaka'tzīlh na ixpūlacni' poklhnu'. ³⁵ Palaj tunca takexmatli a'ktin tachihuīn nac poklhnu' ē huanli:

—Ū'tza' huā'mā' quiSka'ta' ē icpāxquī'. Cakexpa'tni'tit tū huan.

³⁶ A'cxni' huankō'lh tachihuīn, talaktzī'lh ixlīmān ixuī'lh Jesús. Ca'cs tatāyālh ē jā tī chā'tin tahuanihl tū ixtalaktzī'nī't.

Jesús mātzeyīlh chā'tin ka'hua'cha tī ixka'lhī jā tzeyā ū'ni'

Mt. 17:14-21; Mr. 9:14-29

³⁷ Ixlīlakālī huampala, a'cxni' tayujli nac sipej, līlhūhua' tachi'xcuui't talakapāxtokli Jesús. ³⁸ Palaj tunca chā'tin chí'xcu' na ixpu'na'i'tātca'n palha' huanilh:

—Mākelhtahua'kē'ni', icsqui'ni'yān a'ktin talakalhu'mān. Capit laktzī'na' quinka'hua'cha, tzaj chā'tin icka'lhī. ³⁹ Chí'pa jā tzeyā ū'ni' ē makata'sa ē palha' xpipi ē kelhpupu. Māmakahuasī ē jāla makxteka. ⁴⁰ Iccāsqui'ni'lhtza' miscujnu'nī'n catamāxtuni'lh jā tzeyā ū'ni' ē jāla tamāxtuni'lh.

⁴¹ Jesús kelhtīlh:

—¡Hui'xina'n tachi'xcuui't jā tzej lacapāstacna'nā'tit ē jā a'ka'ī'yā'tit! ¿Hasta jā'cxni' na'iccātā'tahui'layān ē jā nakexpatā'tit hui'xina'n? ¿Hasta jā'cxni' na'iccātāyāni'yān? Calī'ta' huā'tzā' minka'hua'cha.

⁴² A'cxni' ka'hua'cha ixlaktalacatzuna'jīmā'lhtza', tzuculh xpipi ē paxnīni'n ē jā tzeyā ū'ni' māmakahuasīlh nac ti'ya't. Jesús lacaquilhnihl jā tzeyā ū'ni'. Mātzeyīlh ka'hua'cha ē maxquī'pālh ixtāta'. ⁴³ Ixlīpō'ktuca'n talī'a'cnīlh ixlīka'tla' Dios.

Jesús māca'tzīnīni'mpālh chī nanī

Mt. 17:22-23; Mr. 9:30-32

Lihuan ixlīpō'ktuca'n talī'a'cnīlh tū Jesús tlhualh, xla' cāhuanilh i'scujnu'nī'n:

⁴⁴—Tzej cakexpa'ttit ē jā tipātza'nkāyā'tit; quit Chí'xcu' xala' Tālmā'n ē naquimacamāstā'can na ixmacanca'n tachi'xcuui't.

⁴⁵ Scujnu'nī'n jā takexmātlī tū cāhuanilh ixpālacata xtum ixtalacapāstacmā'nalh. Jā ixtakelhasqui'nīcu'tun tū ixuanicu'tun ixpālacata ixtajicua'n.

Tī ā'chulā' ixlacasqui'nca

Mt. 18:1-5; Mr. 9:33-37

⁴⁶ Palaj tunca i'scujnu'nī'n tatzuculh talālītā'chihuīna'n ixpālacata tīchu xlaca'n ā'chulā' ixlacasqui'nca. ⁴⁷ Jesús ca'tzilh chī ixtalacapāstacmā'nalh. Palaj tunca macachi'palh chā'tin ska'ta' ē yāhualh na ixpāxtūn ⁴⁸ ē cāhuanilh:

—Catīxcuui'hlh tī quintā'tapa'ksī quit ē ū'tza' natalīpāxquī' chā'tin ska'ta' chī huā'mā' ka'hua'cha, ū'tza' lacxtim hua'chi quit quintapāxquī'lh. Catīxcuui'hlh tī quintapāxquī', nā tapāxquī' tī quimacamilh ē jā xmān quit. Ū'tza' tī jā ka'tla' makca'tzī na mimpu'na'i'tātca'n, ū'tza' tī ka'tla' nalītaxtu na ixlacatīn Dios.

Tī quincāmaktāyayān

Mr. 9:38-40

⁴⁹ Palaj tunca Juan huanilh:

—Mākelhtahua'kē'ni', iclaktzī'nī'tauj chā'tin tī ixcalītamakxtumā'lh jā tzeyā ū'ni'n milītlī'huī'qui. Icuānīnī'tauj jā'tza' catlahualh chuntza' ixpālacata jā quincātā'latlā'huanān quina'n.

⁵⁰ Jesús cāhuanilh:

—Jā tihua'nā'tit chuntza' ixpālacata tī jā quinquiclhaktzi'ca'n xla' quincāmaktāyayān.

Jesús cālacaquilhnihl Jacobo ē Juan

⁵¹ A'cxni' ixmimā'lh quilhtamacuj a'cxni' Jesús ixa'lh nac a'kapūn, lihui'lilh na'a'n nac Jerusalén. ⁵² Cāmāpūlilh ā'makapitzīn ī'scujnu'nī'n ē ta'a'lh ā'lacatin nac cā'lacchicni'. Ta'a'lh taputza jā natamaklhata. Cā'lacchicni' xala' nac Samaria, ⁵³ ē xalanī'n a'ntza' jā tamānūcu'tunli na ixchicca'n xipālacata ixtasu'yu Jesús ixa'mā'lh nac Jerusalén. ⁵⁴ A'cxni' scujnu'nī'n Jacobo ē Juan talaktzī'lh huā'mā', tahuanilh:

—Māpa'ksīni', ¿ē lacasqui'na' na'icmāyujūyāuj macscut xala' nac a'kapūn natalisputa xlaca'n chuntza' chī tlhualh a'kchihuīna' Elías?

⁵⁵ Palaj tunca Jesús cālaktalakspi'tli ē cālacaquilhnlh. Huanli:

—Hui'xina'n jā ca'tziyā'tit jā tze chī lacapāstacna'nā'tit. ⁵⁶ Quit Chi'xcu' xala' Tālmā'n ē quit jā ictimilh na'iccāmālakspūtūkō' ixlamatatca'n tachi'xcu'huī't. Icmilh na'iccāmākapūtaxtū.

Palaj tunca ta'a'lh ā'lacatin nac cā'lacchicni'.

Tī tastālani'cu'tunli Jesús

Mt. 8:19-22

⁵⁷ A'cxni' ixta'a'mā'nalh nac tej, chā'tin chi'xcu' huanilh Jesús:

—Quit na'icstālani'yān calhāxcu'huālh jā napina'.

⁵⁸ Jesús kelhtilh:

—Tanqui'huī' taka'lhī ixlhu'cu'ca'n ē spūnī'n taka'lhī ixmāsekca'n. Quit Chi'xcu' xala' Tālmā'n ē quit jā icka'lhī quinchic jā na'iclhata.

⁵⁹ Jesús huanilh ā'chā'tin:

—Caquistāla'ni'.

Xla' kelhtilh:

—Māpa'ksīni', caquimakxtekti na'ictahui'la na quinchic hasta a'cxni' namā'cnūcan quintāta'.

⁶⁰ Jesús kelhtilh:

—Xlaca'n tī jā ta'a'ka'ī' tzē natamā'cnū mintāta'. Hui'x capit ē cacāmāsu'yu'ni' tachi'xcu'huī't chī natalī'a'kapūtaxtu.

⁶¹ Palaj tunca huanipālh ā'chā'tin:

—Māpa'ksīni', icstālani'cu'tunān, xmān pūla ica'ncu'tun na'iccāmāca'tzīnī na quinchic.

⁶² Jesús huanilh:

—Tī natzucu naliscuja arado ē palh palaj natalakaspi'ta na ixchakēn, jā tze chī liscuja. Nā chuntza' jā minī'ni' palh hui'x natā'scuja Dios xipālacata taspī'tcu'tuna' na minchic.

10

Jesús cāmācā'lh tu'tumpu'xamacāuj chi'xcu'huī'n

¹ Ā'līstān Māpa'ksīni' cālacsacli tu'tumpu'xamacāuj chi'xcu'huī'n xtum huampala ē cāmācā'lh chā'tu'yūn. Ixtapūlani' nac cā'lacchicni' ē calhāxcu'huālh ixa'mā'lh. ² Jesús cāhuanilh:

—Ixlicāna' tū iccāhuaniyān. Lhūhua' a'nan tī jāna'j ta'a'ka'ī' ē jā lhūhua' tī nacāmāsu'yuni' xlaca'n. Chuntza' chī a'cxni' lhūhua' la cuxi' ē jā tī tī ī'nin. Dios hua'chi ixtēcu' cuxi'. Ū'tza' nalīkelhasqui'nīyā'tit Dios cacāmācamilh chi'xcu'huī'n nacāmāsu'yuni'can tī jāna'j ta'a'ka'ī'. ³ Capintit ē cuenta catlahua'tit. Iccāmācā'nān hua'chi xalacstīn purecu' na ixlacpu'na'ītātca'n misinī'n. ⁴ Jā tilipinā'tit nūn murralh, nūn pūtumīn, nūn cacchi'. Jā titamakapaliyā'tit natā'chihuīna'nā'tit ā'chā'tin nac tej.

⁵ A'cxni' natanū'yā'tit a'ktin nac chic jā chipinā'tit, pūla nacāhuani'yā'tit: “Dios cacāsicua'lanātlahuan tī hui'lā'na'ntit huā'tza' nac chic.” ⁶ Palh

a'nan tī ta'a'ka'ī, Dios nasicua'lanātlahua; ē palh jā a'nan tī ta'a'ka'ī, Dios jā caticāsicua'lanātlahualh. ⁷ Catahui'la'tit a'ktin nac chic ē tū nacātalakahui'liyān, nahua'yā'tit ē nako'tnu'nā'tit ixpālacata tī scuja xla' nahuā'yan. Jā tilactā'kchokoyā'tit a'katunu' nac chic.

⁸ 'A'cxni' nachipinā'tit a'ktin nac cā'lacchicni' jā nacātamānūyān nac chic, tū nacātalakahui'liyān nahua'yā'tit. ⁹ Nacāmātzeyīyā'tit tī tata'jatatla a'ntza' ē nacāhuani'yā'tit tachi'xcuhui't: "Laktzī'mpā'na'ntit ixlītlī'hui'qui Dios." ¹⁰ Palh nachipinā'tit a'ktin nac cā'lacchicni' ē palh jā tī lacasqui'n natachokoyā'tit, napimpalayā'tit nac tej ē nacāhuani'yā'tit: ¹¹ "Pokxni' xala' ā'tzā' tū quincātantūpasani'ta'n na'ictincxmaka'nāuj ē ū'tza' huanicu'tun hui'xina'n lipinā'tit cuenta. Caca'tzītū huā'mā', hui'xina'n laktzī'nī'ta'ntittza' chī Dios māpa'ksīni'n."

¹² 'Iccāhuaniyān a'cxni' Dios nalaccāxtlahuakō', ā'chulā' nacāmākapātīnīn xalanī'n tzamā' cā'lacchicni' ē jā xalanī'n nac Sodoma.

Tī jā takexmatni'lh Jesús

Mt. 11:20-24

¹³ Jesús cāhuanipālh:

—jKoxa tila'yā'tit hui'xina'n xalanī'n nac Corazín! jKoxa tila'yā'tit xalanī'n nac Betsaida! Nalīpuhuanā'tit ixpālacata jā a'ka'ī'tit. Tlahuacanī't lī'a'cnīn na milacpu'na'ītātca'n. Palh ixcātlahuaca tzamā' lī'a'cnīn nac cā'lacchicni' Tiro ē nac Sidón, makāstza' ixtalakpalīlh ixtalacapāstacni'ca'n. Xlaca'n ixtalhakā'lh xapūtze'nke ixlu'xu'ca'n ē ixcā'a'cpūmāhua'ca'ca lhca'ca'n ē chuntza' ixlītasu'yulh ixtalīpuhuātca'n ixpālacata tū jā tze tū tlahualh.

¹⁴ 'A'cxni' Dios naputzāna'nīkō', ā'chulā' nacātamākapātīnīnān hui'xina'n ē jā xalanī'n nac Tiro ē nac Sidón. ¹⁵ Hui'xina'n xalanī'n nac Capernaum, jē puhua'nā'tit palh napinā'tit nac a'kapūn ixpālacata tze hui'xina'n? Napinā'tit nac pūpātīn.

¹⁶ Jesús cāhuanilh ī'scujnu'nī'n:

—Tī cākexmatni'yān hui'xina'n, xla' naquinkeexmatni'. Tī nacālakmaka'nān hui'xina'n, chuntza' naquilakmaka'n nā quit. Tī naquilakmaka'n quit chuntza' nalakmaka'n Dios ixpālacata ū'tza' tī quimacamilh.

Taquītaspi'tli tu'tumpu'xamacāuj chi'xcuhui'n

¹⁷ Tu'tumpu'xamacāuj taquītaspi'tli cā'tapāxuhuān. Tahuanihl:

—Māpa'ksīni', hasta jā tzeya ū'nī'n quincātalakachi'xcuhui'n ixpālacata milīmāpa'ksīn.

¹⁸ Jesús cāhuanilh:

—Nā quit iclaktzī'lh a'cxni' skāhuī'ca skāhuī'ni'. Tasu'yulh hua'chi a'ktin makli'pit. ¹⁹ Iccāmaktaka'lhān ē chuntza' mintā'laquiclhaktzī'ca'n jāla caticāskāhuī'n. Iccāmaxquī'kō'nī'ta'ntza' lītlī'hui'qui tū nalīskāhuī'yā'tit ixlīmāpa'ksīn skāhuī'ni'. ²⁰ Jā calīpāxuhua'tit xmān ixpālacata jā tzeya ū'nī'n cātalakachi'xcuhui'yān. Calīpāxuhua'tit ixpālacata a'ka'ī'tit ē Dios cālakapāsān chī ixlacstīn.

Jesús pāxuhualh

Mt. 11:25-27; 13:16-17

²¹ Palaj tunca Jesús ka'lhīlh tapāxuhuān ixpālacata Espīritu Santo ē Jesús orarlīlh:

—QuīnTāta', hui'x māpa'ksīni'na' nac a'kapūn ē nac cāti'ya'tna'. Ic-maxquī'yān tapāxcatca'tzīn ixpālacata cāmāsu'yuni'nī'ta' tī tasca'tcu'tun

ũ'tza' tũ ixcāmātzē'kni'nī'ta' tī laskalalhna'. Ū'tza' tla'hua' chuntza' chī mintalacasqui'nīn.

²² Nā Jesús huanli:

—QuinTāta' quimacamaxquī'kō'lh ixlipō'ktu tũ a'nan. Jā tī chā'tin ca'tzī chī'ī'Ska'ta' Dios, xmān Dios xaTāta'. Jā tī chā'tin lakapasa Dios xaTāta' chī'ī'Ska'ta'. Nā natalakapasa xlaca'n tī na'iccāmāsu'yuni'.

²³ Palaj tunca talakspi'tli ē cāhuanilh'ī'scuju'nū'nī'n xmān ixlīmānca'n:

—Lipāxuhua tī talaktzī'n tũ hui'xina'n laktzī'nā'tit. ²⁴ Iccāhuaniyān lhūhua' a'kchihuīna'nī'n ē ka'tla' xapuxcu' ixtalaktzī'ncu'tun huā'mā' tũ hui'xina'n laktzī'nā'tit, ē jā talaktzī'lh. Ixtakexmatcu'tun tũ kexpa'tā'tit, ē jā takexmatli.

Tzeya chi'xcu' xala' nac Samaria

²⁵ Palaj tunca chā'tin xamākelhtahua'kē'ni' līmāpa'ksīn tāyalh ē tā'chihuīna'nli Jesús nalīlaktzī'n. Kelhasqui'nīlh:

—Mākelhtahua'kē'ni', ζtũ na'ictlahua na'icka'lhī quilatamat tũ jā catilaksputi?

²⁶ Jesús kelhtīlh:

—ζTũ tatzo'kni' na ixlīmāpa'ksīn Moisés? ζChī līkēlhtahua'kaya'?

²⁷ Xamākelhtahua'kē'ni' līmāpa'ksīn kelhtūni'lh:

—“Calipāxqui' Māpa'ksīni' tī minDios ixlipō'ktu milīstacna' ē ixlipō'ktu milīti'huī'qui ē ixlipō'ktu mintalacapāstacni'. Cacāpāxqui' ā'makapitzīn chuntza' chī pāxqui'ca'na' mina'cstu.”

²⁸ Palaj tunca Jesús huanilh:

—Tze chī kelhtīni'nī'ta'. Palh chuntza' natlahua'ya', naka'lhī'ya' milatamat tũ jā catilaksputi.

²⁹ Xamākelhtahua'kē'ni' līmāpa'ksīn ixlī'a'kapūtaxtūcu'tun tũ kelhasqui'nīlh ē huanilh Jesús:

—ζTīchu ā'makapitzīn tī na'iccāpāxqui'?

³⁰ Kelhtīlh Jesús:

—Ixuī'lh chā'tin chi'xcu'; taxtulh nac Jerusalén ē ixa'mā'lh nac Jericó. Ka'lhāna'nī'n tachi'palh ē tamakka'lhankō'lh hasta ixlu'xu' tũ ī'lhakā'nī't. Tatusli ē ta'a'lh. Xala'ca'lhtzincsnī' tamakxtekli. ³¹ Chuntza' a'kspulalh ixa'mā'lh nac tej chā'tin pālej. A'cxni' laktzī'lh chi'xcu', xmān makskāhuī'maka'lh. ³² Nā tētaxtulh chā'tin ixmaktaka'lhna' xaka'tla' templo. A'cxni' laktzī'lh chi'xcu', nā xla' sti'li'maka'lh.

³³ 'A'cxni' milh chā'tin samaritano, xla' laktzī'lh ē lakalhu'manli. ³⁴ Palaj tunca talacatzuna'jīlh chi'xcu' ē līcu'chū'lh aceite jā ixtakāhuī'nī't. Hui'līni'lh venda. Palaj tunca kēhui'līlh ixburro tī ixtakāhuī'nī't ē lē'lh nac mesón ē a'ntza' maktaka'lhli. ³⁵ Ixlīlakālī xkalkal' a'cxni' samaritano ixtaxtumā'lh, maxquī'lh tumīn ixtēcu' mesón ē huanilh: “Camaktaka'lhī huā'mā' takāhuī'n. Palh jā a'cchā'n tzamā' tumīn, na'icmaxquī'yān ixlakxoko a'cxni' na'icchimpala.”

³⁶ Jesús huanilh xamākelhtahua'kē'ni' līmāpa'ksīn:

—Chuhua'j caquihua'ni', ζtichūyā chi'xcu' chī kelhatu'tun tī ā'chulā' pāxqui'lh takāhuī'n?

³⁷ Xamākelhtahua'kē'ni' līmāpa'ksīn huanli:

—Tī lakalhu'manli.

Jesús huanilh:

—Capit ē chuntza' catlahua'.

Jesús a'lh na ixchicca'n Marta ē María

³⁸ Jesús tēlh ixtej ē chā'lh a'ktin nac cā'lacchicni'. A'ntza' chā'tin puscāt tī ixuanican Marta mānūlh na ixchic. ³⁹ Marta ixka'lhī ixtā'tin tī ixuanican María. Xla' tahuī'lh na ixtujan Jesús naxexmata tū xla' ixmāsu'yumā'lh. ⁴⁰ Marta ixlitamachuyimā'lh ixpālacata ixka'lhī ixlitlahuat ē laktalacatzuna'jilh Jesús ē huanilh:

—Māpa'ksīni', ¿ē jā laktzī'na' quintā'tin quimaxtekni'kō' litlahuat? Cahua'ni' caquimaktāyah.

⁴¹ Jesús kelhtilh:

—Marta, hui'x māmachuyinīna' ē lī'a'ktuyuna' lhūhua'. ⁴² Hui'lh tū ā'chulā' ixlacasqui'nca. María lacsacnī't tū ā'chulā' xatze ē jā tī chā'tin catimaktilh.

11

Jesús quincāmāsu'yuni'yān chī na'orarlīyāuj

Mt. 6:9-15; 7:7-11

¹ A'ktin quilhtamacuj Jesús ixorarlīmā'lh. A'cxni' orarlikō'lh, chā'tin ī'scujni' huanilh:

—Māpa'ksīni', caquilāmāscā'tīuj chī orarlican chuntza' chī cāmāscā'tīlh ī'scujnu'ni'n Juan Mā'kpxāīni'.

² Jesús cāhuanilh:

—A'cxni' orarlīyā'tit, chuntza' nahua'nā'tit:

QuinTāta'ca'n tī hui'lachi nac a'kapūn, calakachi'xcuui'ca'.

Camilh a'cxni' natzucuya' namāpa'ksīni'nkō'ya'.

Catlahuaca mintalacasqui'nīn huā'tzā' nac cā'ti'ya'tna' chuntza' chī nac a'kapūn.

³ Caquilāmaxquī'uj quilīhua'tca'n tū na'icua'yāuj lakalī lakalī.

⁴ Caquilāmātza'nkēna'ni'uj quincuentaca'n ixpālacata nā quina'n iccāmātza'nkēna'ni'yāuj tī quincāquiclhaktzī'nān.

Jā camaxtekni' tū naquincā'a'kspulayān naquincāmātlahuīyān tū jā tze.

⁵ Nā Jesús cāhuanilh:

—Nālīhui'liyāuj chā'tin chī hui'xina'n ka'lhī'yā'tit chā'tin minamigoca'n. I'tāt tzi'sa napīna' na ixchic ē nahuani'ya': “Amigo, caquimpāhua'maxqui' mactu'tun pāntzīn. ⁶ Na'jtza' quilakchilh chā'tin quinamigo na quinchic ē jā tū icka'lhī tū na'ictā'hua'.” ⁷ Ē xla' na ixpūchakān chic nakelhtiyān: “Jā caquijicsmāhui'. Lacchahuayālhtza' mākelhcha ē quilīpō'ktuca'n iclhtatamā'naujtzā'. Jāla ictāquī' na'icmaxquī'yān tū quisqui'ni'ya'”, nahuanīyān minamigo.

⁸ 'Iccāhuanīyān masqui minamigo jā tāquī'cu'tunli namaxquī'yān catūhuālh, ixpālacata lī'amigo hui'xina'n, xla' namaxquī'yān ixlīpō'ktu tū maclacasqui'na'. Chuntza' jātza' jics catimāhui'.

⁹ 'Chuntza' iccāhuanīyān: Casqui'ni'tit Dios ē xla' nacāmaxquī'yān. Caputzatit tū Dios cāmaxquī'cu'tunān ē namaclayā'tit. Camacasā'na'ntit nac mākelhcha ē nacātamālaqui'ni'yān. ¹⁰ Chuntza' tī nasqui'n, xla' namaktīni'n; ē tī naputzā tū Dios namaxquī', xla' namacla; ē tī namacasā'nan nac mākelhcha, namālaqui'ni'can.

¹¹ 'Hui'xina'n ka'lhīyā'tit milacstīnca'n. ¿Ē namaxquī'ya' chihuix minka'hua'cha a'cxni' squi'ni'yān pāntzīn? ¿Ē tze namaxquī'ya' a'ktin lūhua' palh squi'ni'yān squi'ti'? ¹² ¿Ē namaxquī'ya' a'ktin a'ca'cūlūtīl palh squi'ni'yān ka'luhā'? ¹³ Hui'xina'n masqui jā tze ca'tziyā'tit, tze

namaxquì'yá'tit talakalhu'mān milacstīnca'n. Ā'chulā' minTāta'ca'n tī hui'lacha' nac a'kapūn nacāmaxquì' Espíritu Santo tī tasquì'ni'.

Huancan Jesús ixlīscuja ixlītlī'hui'qui skāhuī'ni'

Mt. 12:22-30; Mr. 3:19-27

¹⁴ Jesús ixmāxtuni'mā'lh chi'xcu' jā tzeyā ū'ni' tū ixmakakō'ko'nī't. A'cxni' taxtulh jā tzeyā ū'ni', tzētza' tzuculh chihuīna'n tī kō'ko' ixuanī't. Masqui tachi'xcuhuī't talī'a'cnīlh huā'mā', ¹⁵ makapitzīn tahuānli:

—Huā'mā' chi'xcu' cālīmāxtu jā tzeyā ū'nī'n ixlītlī'hui'qui Beelzebú tī xapuxcu' jā tzeyā ū'nī'n.

¹⁶ Ā'makapitzīn ixtalīlaktzi'ncu'tun Jesús ē ixtasquì'ni' a'ktin lī'a'cnīn xala' nac a'kapūn. ¹⁷ Xla' ixca'tzītza' tū xlaca'n ixtalacpuhuan ē cāhuanilh:

—Palh māpa'ksīni'nī'n tatapitzī ē talātucsa, jāla tamāpa'ksīni'n makās. Natalāmālakspūtūkō'. Palh tamputin familia tatapitzī ē natalātucsa litā'timīn, jā catitatāyani'lh. ¹⁸ Chuntza' palh tatapitzī xlaca'n tī tatapa'ksīni' skāhuī'ni' ē ixtā'lāquichlaktzi' nahuan, ¿chī nalīka'lhī ixlītlī'hui'qui skāhuī'ni'? Iccāhuaniyān huā'mā' ixpālacata hui'xina'n quīlāhuaniyāuj quit iclīmāxtulh jā tzeyā ū'ni' ixlītlī'hui'qui Beelzebú. ¹⁹ Palh quit iccālīmāxtu jā tzeyā ū'nī'n ixlītlī'hui'qui Beelzebú, ¿tīchu ixlītlī'hui'qui taka'lhī xlaca'n tī tatapa'ksīni' hui'xina'n ē talīmāxtu jā tzeyā ū'ni'? Chuntza' xlaca'n talīmāsu'yu jā ixlīcāna' tū quīlālīmālacsu'yuyāuj. ²⁰ Quit iccālīmāxtu jā tzeyā ū'nī'n ixlītlī'hui'qui Dios. Huā'mā' ū'tza' huanicu'tun Dios cāmāsu'yuni'yān chī tzuculhtza' māpa'ksīni'n huā'tzā' nac cā'ti'ya'tna'.

²¹ 'A'cxni' maktaka'lh mā'lh ixchic chā'tin chi'xcu' tī tli'hui'qui ē tī ka'lhī licā'n tū nalīmaktāyacan, jā tū cati'a'kspulalh catūhuālh. ²² Palh namin ā'chā'tin ā'chulā' xatli'hui'qui, ū'tza' naskāhuī' ē namaktī ixlīcā'n tū līpāhuan ē namāpitzī tū namaktī.

²³ 'Tī jā quintapa'ksīni'cu'tun quit, ū'tza' quintā'lāquichlaktzi'. Tī jā quintā'scuja, ū'tza' lactlahuana'n.

Jā tzeyā ū'ni' quītaspi'tpālh

Mt. 12:43-45

²⁴ Jesús cāhuanipālh:

—A'cxni' chā'tin jā tzeyā ū'ni' nataxtuni' chi'xcu', nalatā'kchoko jā cā'scahuahua ē naputzā jā najaxa. A'cxni' jā namacla jā najaxa, napuhuan: “Na'ictaspi'tpala jā ictaxtukēnī'tancha'.”

²⁵ 'A'cxni' naquītaspi'ta, namacla chi'xcu' hua'chi a'ktin chic jā cā'huan ē tzej pa'lhnanca'nī't. ²⁶ Palaj tunca na'a'n nacātaya ā'kelhatojon jā tzeyā ū'nī'n ā'chulā' xalīhua'ca'lh'tza'. Ixlīpō'ktuca'n natatanū natatahui'la na ixpūlacni' chi'xcu'. Chuntza' ā'chulā' nalītahua'ca'ni' chi'xcu' ē jā a'cxni' ixka'lhī xmān chā'tin jā tzeyā ū'ni'.

Ixlīcāna' tapāxuhuan

²⁷ A'cxni' Jesús ixcāhuanimā'lh huā'mā', chā'tin puscāt na ixlacpu'na'itātca'n tachi'xcuhuī't ta'salh ē huanli:

—jLīpāxuhua puscāt tī mālacatuncuhuī'n ē tī mātzi'quī'n!

²⁸ Jesús huanli:

—jĀ'chulā' natalīpāxuhua tī takexmata tū Dios huan ē tatlahua!

Tachi'xcuhuī't tasquì'nli a'ktin lī'a'cnīn

Mt. 12:38-42; Mr. 8:12

²⁹ Tachi'xcuhuī't ā'chulā' talaktakēstokli Jesús ē xla' tzuculh chihuīna'n ē huanli:

—Hui'xina'n jā tze. Ū'tza' līsqui'nā'tit a'ktin lī'a'cnīn. Xmān nacātamāsu'yuni'yān lī'a'cnīn chī a'kspulalh Jonás. ³⁰ Tū a'kspulalh Jonás cāmāsu'yuni'lh ixlītlī'hui'qui Dios xalanī'n nac Nīnive. Nā chuntza' tū na'a'kspula Chī'xcu' xala' Tālmā'n nacāmāsu'yuni'yān ixlītlī'hui'qui Dios. ³¹ Namin quilhtamacuj a'cxni' nacāputzāna'nīkō'can ixlīpō'ktuca'n tachi'xcuhui't xalanī'n nac cā'quilhtamacuj. Ē reina tī ixmāpa'ksīni'n nac Sabá natāya ē nacālīmālacsu'yuyān. Nacālīmālacsu'yuyān ixpālacata xla' kexmatli tū huanli Salomón. Makat ixuanī't ixchic reina ē milh kexmata Salomón. Quit ā'chulā' ixlacasqui'nca ē jā Salomón ē hui'xina'n jā quilākexmatni'cu'tunāuj.

³² 'Nā a'cxni' naputzāna'nīkō'can, xlaca'n tī ixtahui'lāna'lh nac cā'lacchicni' jā huanican Nīnive natatāya ē nacātalīmālacsu'yuyān hui'xina'n tī hui'lāna'ntit chuhua'j. Nacātalīmālacsu'yuyān ixpālacata xlaca'n talakpalilh ixtalacapāstacni'ca'n a'cxni' milh Jonás ē lī'a'kchihuīna'nli ixtachihuīn Dios. Hui'xina'n jā lakpalī'tit mintalacapāstacni'ca'n a'cxni' quit ica'kchihuīna'nli. Quit ā'chulā' ixlacasqui'nca ē jā Jonás.

Pūcās

Mt. 5:15; 6:22-23

³³ Jesús cāhuanipālh:

—Jā tī chā'tin namāpasī ixpūcās ē namātze'ka o nahui'lī ixtampīn cajón. Namāhua'ca' tālmā'n ē chuntza' tī natatanū tzē natalaktzī'n. ³⁴ Palh tzej a'ka'ī'ya' ē latlā'hua'na na ixtej Dios nalītaxtuya' hua'chī taxkaket tū cāmāxkakē ā'makapitzīn. ³⁵ Cuenta catlahua'tit ē jā natzucuya'tit lacapāstacā'tit tū jā tze, ixpālacata chuntza' jāla catitlahua'tit tū tze. ³⁶ Palh hui'x lacapāstaca' tū tze ē palh tlaha'ya' tū tze, chuntza' nala chī a'ktin pūcās tū tzej māxkakē mintej.

Jesús cāmālacsu'yulh fariseos ē xamākelhtahua'kē'ni'nī'n līmāpa'ksīn

Mt. 23:1-36; Mr. 12:38-40; Lc. 20:45-47

³⁷ A'cxni' Jesús chihuīna'nkō'lh, chā'tin fariseo huanilh catā'a'lh tā'huā'yan na ixchic. Jesús tanūlh ē tahuī'lh huā'yan. ³⁸ Fariseo lī'a'cnīlh chī Jesús jā makacha'ka'lh chī xlaca'n ixtalīzmanīnī't a'cxni' natahuā'yan. ³⁹ Māpa'ksīni' huanilh:

—Hui'xina'n fariseos hua'chi tī namakche'kē' vaso ē pulātu ē jā catipūche'kē'lh. Masqui tasu'yū'yā'tit tzeya chī'xcuhui'n hui'xina'n, jā tze mintalacapāstacni'ca'n ixpālacata tampī'lhīni'nā'tit ē tlaha'cu'tunā'tit tū jā tze. ⁴⁰ Jā kexpatcu'tunā'tit! ¿Ē jā ca'tziyā'tit Dios cātlahuanī'ta'n hui'xina'n nalakachi'xcuhui'yā'tit Dios? A'cxni' jā tze mintalacapāstacni'ca'n, jāla catilakachi'xcuhui'tit. ⁴¹ Palh ixlicāna' lakachi'xcuhui'cu'tunā'tit Dios, ixlacasqui'nca xatze mintalacapāstacni'ca'n. Palh tze mintalacapāstacni'ca'n, ixlīpō'ktuca'n nacātalaktzī'nān lactze.

⁴² ¡Hui'xina'n fariseos nalīpuhuanā'tit! Māstā'yā'tit macsti'na'j līhua't chī culāntu' ē chī ā'cunculim ē ā'makapitzīn līhua't tū ixla' Dios nahuan. Chuntza' tze. Masqui chuntza' tlaha'ya' tū tze, jā'ta' tasu'yū palh pāxquī'yā'tit Dios ē palh natlahua'ya' tū lactze. Ixlacasqui'nca namakataxtūyā'tit tū ixla' Dios. Ā'chulā' ixlacasqui'nca natlahua'ya' tū tze ē napāxquī'yā'tit Dios.

43 ꞑNalĭpuhuanā'tit hui'xina'n fariseos! Lacasqui'nā'tit natahui'la'yā'tit jā cātalaktzī'nān nac templo. Lacasqui'nā'tit cacātalakachi'xcuhuī'n a'cxni' pimpā'na'ntit nac tej.

44 ꞑNalĭpuhuanā'tit hui'xina'n xamākelhtahua'kē'ni'nī'n līmāpa'ksīn ē fariseos tī laktza' lī'a'kskāhuī'ni'nā'tit! Hui'xina'n hua'chī pūtā'cnūn tū jā tatasu'yu. Tachi'xcuhuī't tachi'nta ē jā taca'tzī. Chuntza' tatlahua tū jā tze chuntza' chī tatzo'kni' na ixlīmāpa'ksīn Moisés. Nā chuntza' hui'xina'n cāmātlahuaniyā'tit ā'makapitzīn chī cāmāsu'yuni'yā'tit. Xlaca'n jā taca'tzī palh talaclē'n —huanli Jesús.

45 Palaj tunca kelhtīlh chā'tin xamākelhtahua'kē'ni' līmāpa'ksīn ē huanilh: —Mākelhtahua'kē'ni', a'cxni' chuntza' hua'na' huā'mā' quilālacaquilhniyāuj.

46 Jesús huanli:

—ꞑNalĭpuhuanā'tit nā hui'xina'n xamākelhtahua'kē'ni'nī'n līmāpa'ksīn! Lhūhua' tahuī'lat mātlahuīni'nā'tit ē jātza' la mākentaxtūkō'can. Ū'tza' hua'chī ixcāmācu'qui'tit tū tzinca. Jā tī chā'tin tzē natāyani' ē hui'xina'n jā maktāyayā'tit.

47 ꞑNalĭpuhuanā'tit hui'xina'n! Jā tze chī tlahua'yā'tit. Xmān cālakachi'xcuhuī'cu'tunā'tit tī tanīnī'ntza' a'kchihuīna'nī'n. Minapapana'ca'n tamaknīlh a'kchihuīna'nī'n ē 48 hui'xina'n tlahua'yā'tit ixpanteonca'n a'kchihuīna'nī'n tī cāmāknīcanī't. Nā chuntza' hui'xina'n chī minapapana'ca'n, ē puhua'nā'tit tze tū tatlahualh xlaca'n.

49 Ū'tza' līchihuīna'nli Dios tī ixlīcāna' ka'lhī talacapāstacni'. Huanli: “Na'iccāmacamini' a'kchihuīna'nī'n ē apóstoles. Nacāmāknīcan ā'makapitzīn ē nacāmākapātīnīncan ā'makapitzīn huampala.” 50 Chuntza' tachi'xcuhuī't tī tahuī'lāna'lh chuhua'j, ū'tunu'n natalē'n cuenta ixpālacata ixlīpō'ktuca'n a'kchihuīna'nī'n tī cāmāknīcanī't hasta a'cxni' ixlītucuni' cā'quiltamacuj. 51 Natzucucan nacākelhasqui'nīcan ixpālacata Abel ē ixlīpō'ktuca'n a'kchihuīna'nī'n hasta Zacarías tī maknīca na ixlacatzuna'j templo ē pūmacamāstā'n. Ū'tza' iccāhuaniyān Dios nacākelhasqui'nīyān hui'xina'n huā'tzā' ixpālacata a'kchihuīna'nī'n tī cāmāknīcanī't.

52 ꞑNalĭpuhuanā'tit hui'xina'n, mākelhtahua'kē'ni'nī'n līmāpa'ksīn! Ixtachi-huīn Dios hua'chī tanūmā'lh a'ktīn nac chic. Hui'xina'n ka'lhī'yā'tit xallave chic. Jā tanūyā'tit ē jā cāmāxtekā'tit natatanū ā'makapitzīn.

53 A'cxni' Jesús cāhuanilh tzamā', mākelhtahua'kē'ni'nī'n līmāpa'ksīn ē fariseos tasītzī'ni'lh Jesús. Tatzuculh takelhasqui'nī lhūhua' catūhuālh. 54 Ixtamaktaka'lh mā'nalh palh tzē ixtamaclani'lh tū ixtalīmālacsu'yulh.

12

Tī a'ktu' tlahua ixlacan

1 Lihuan ixtatakēstokmā'nalh lhūhua' tachi'xcuhuī't hasta ixtalālacxquititza'. Jesús tzuculh cāhuani pūla ī'scujnu'nī'n:

—Cuenta natlahua'yā'tit fariseos ixpālacata xlaca'n a'ktu' tatlahua ixlacanca'n. Jā titlahua'yā'tit chī xlaca'n. 2 Catūhuālh tū tzē'kcanī't, ū'tza' nalaktzī'ncan. Tū tzē'kcanī'tcus, naca'tzīkō'can. 3 Chuntza' tū hui'xina'n huanini'ta'ntit xmān chā'tin, ū'tza' nakexmatcan calhāxcuhuālh. Tū tzē'k huanī'ta'ntit ixchakān nac chic, ū'tza' palha' nahuancan calhāxcuhuālh nac kēpūn.

Tīchu ixlacasqui'nca najicua'ni'can
Mt. 10:28-31

⁴ Jesús cāhuanipālh:

—Quinamigos, iccāhuaniyān jā tijicua'ni'yā'tit tī tamaknīni'n ē ā'līstān jāla tū ā'chulā' tatlahua. ⁵ Na'iccāhuaniyān tī najicua'ni'yā'tit: Cajicua'ni'tit Dios tī tzē nacāmālakspūtūkō'yān ē ā'līstān nacāmacā'nān nac pūpātīn. Ū'tza' calijicua'ni'tit Dios.

⁶ Jā tapalaxla' lakatin tantzicni'. Stā'can tanquitzis xmān a'ktu' tumīn. Dios jā cāpātza'nkā nūn lakatin xla'ca'n. ⁷ Hui'xina'n hasta miya'jca'n cātapūlhekeni'nī'tan kenatunu'. Ū'tza' jā tilijicua'nā'tit; hui'xina'n ā'chulā' tapalaxla' ē jā tantzicni'.

Calacan natahuan tatā'tapa'ksī Jesús

Mt. 10:32-33; 12:32; 10:19-20

⁸ Jesús cāhuanipālh:

—Iccāhuaniyān catīxcuahuālh tī nahuan na ixlacatīnca'n tachi'xcuui't: “Quit ictapa'ksīni' Cristo”, ē chuntza' nā quit na'icuan na ixlacatīnca'n ixāngeles Dios: “Xla' quintapa'ksīni'.” Quit Chi'xcu' xala' Tālh mā'n. ⁹ Palh catīxcuahuālh naquinkelhtatzē'ka na ixlacatīnca'n tachi'xcuui't, nā quit na'ickelhtatzē'ka na ixlacatīnca'n ixāngeles Dios.

¹⁰ Tī cachihuālh talīchihuīna'n Chi'xcu' xala' Tālh mā'n, tzē namātza'nkēna'ni'can. Tī tahuan jā tze tū tlahua Espīritu Santo, xla'ca'n jāla caticāmātza'nkēna'ni'ca.

¹¹ A'cxni' nacātālē'nān na ixlacatīnca'n māpa'ksīni'nī'n ē xanapuxcu'nu', jā catilī'a'ktuyuntit chī nakelhtīni'nā'tit. ¹² A'cxni' nachihuīna'nā'tit, Espīritu Santo nacāmāsu'yuni'yān chī nakelhtīni'nā'tit —huanli Jesús.

Chā'tin chi'xcu' tī rico

¹³ Chā'tin ixpu'na'i'tātca'n tachi'xcuui't huanilh Jesús:

—Mākelhtahua'kē'ni', cahua'ni' quintā'tin caquimaxquī'lh tū quila' nahuan.

¹⁴ Jesús kelhtīlh:

—¿Tīchu quihui'līnī't quit hua'chi juez o tī māpitzī ti'ya't?

¹⁵ Nā huanli:

—Cuenta catlahua'tit. Jā tilakca'tzana'ntit catūhuālh xala' nac cā'quilhtamacuj tū jāla caticāmaxquī'n milatamatca'n.

¹⁶ Palaj tunca Jesús cālīmāsu'yuni'lh a'ktin tachihuīn ē cāhuanilh:

—Ixui'lh chā'tin chi'xcu'; rico ixuanī't. Ixmakanāna'n na ixti'ya't. ¹⁷ Xla' palaj tunca lacpuhuanli: “¿Tūchu na'ictlahua? Jā icka'lhī jā na'icmāquī' lhūhua' quincuxi'.” ¹⁸ Pūla na'iccālaclahua xalacsti'na'j ixpūtahuīlh quincuxi' ē na'ictlahua ā'chulā' xaka'tla' ē a'ntza' na'icmāquī'kō' quincuxi' ē ixlipō'ktu tū icmakalalh. ¹⁹ A'cxni' na'icpuhuan quina'cstu: Chuhua'j icka'lhī lhūhua' tū icmakalalh tū naquilīmacuani' ā'lhūhua' cā'ta. Chuhua'j na'icjaxa ē na'icuā'yan ē na'icko'tnu'n ē na'icpāxuhua.” ²⁰ Dios huanilh: “Hui'x jā tze lacapāstacna'na'. Chuhua'j huā'mā' tzi'sa nanī'ya'. Tū māquī'nī'ta, ¿tīchu ixla' nahuan?” ²¹ Chuntza' na'a'kspula chā'tin chi'xcu' tī mākēstoka lhūhua' catūhuālh tū ixla'. Ixlipō'ktu tū ka'lhī, jā tū ixtapalh na ixlacatīn Dios.

Dios cāmaktaka'lha ixlacstīn

Mt. 6:25-34

²² Ā'līstān Jesús cāhuanilh ī'scujnu'nī'n:

—Iccāhuaniyān. Jā tilī'a'ktuyunā'tit tū nahua'yā'tit ē tū nalhakā'yā'tit.

²³ Dios cāmaxquī'yān milatamatca'n ē mimacni'ca'n tū tzē nalīscujā'tit

ē ā'chulā' nacāmaxquī'yān milihua'tca'n ē milu'xu'ca'n. ²⁴ Cuenta cacātlahua'tit cha'kni'. Xlaca'n jā tacha'nāna'n ē nūn tamakalanāna'n. Jā taka'lhī ixpūcuxi'ca'n ē Dios cāmāhuī'. Ā'chulā' tapalaxla' hui'xina'n ē jā tzamā' spūnī'n. ²⁵ Jā tī chā'tin chī hui'xina'n tzē ā'chulā' makās natahui'la masqui calī'a'ktuyunti. ²⁶ Palh chuntza' jāla natlahua'yā'tit, ¿tū ixpālacata lhūhua' tū lī'a'ktuyunā'tit?

²⁷ Cuenta cacātlahua'tit xanatna' chī natalīstaca. Jā tascuja ē jā tatza'pa' ixlu'xu'ca'n. Tzēhuanī't tastaca masqui jā tū tatlahua. Iccāhuaniyān rey Salomón jāla cāmālakchā'nī ixlītzēhuanī't xanat ē xla' rico ixuanī't. ²⁸ A'nan pa'lhma' nac cā'tacuxtu tū tzēhuanī't ē lakalī tū'xama'n nacā'ī'can ē nacālhucuyucan. Dios cāmaktaka'lhā ē cāmakastaca pa'lhma' tū palaj nascāca ē ā'chulā' nacāmaktaka'lhān hui'xina'n. ¿Tū ixpālacata jā a'ka'ī'yā'tit huā'mā'? ²⁹ Chuntza' jā tili'a'ktuyunā'tit ixpālacata tū nahua'yā'tit ē tū naliko'tnu'nā'tit. ³⁰ Tachi'xcu'huī't xalanī'n nac cā'quilhtamacuj xmān ū'tza' taputzatlā'huan. Hui'xina'n ka'lhī'yā'tit chā'tin minTāta'ca'n nac a'kapūn ē xla' ca'tzī tū maclacasqui'nā'tit. ³¹ Xatze pūla caputzatit chī nalikexpatni'yā'tit Dios xala' tālhmā'n ē nā namaktīni'nā'tit tū maclacasqui'nā'tit.

Rico nahua'na' nac a'kapūn

Mt. 6:19-21

³² Jesús cāhuanipālh:

—Quilacstīn, jā cajicua'ntit. Masqui jā lhūhua' hui'xina'n, minTāta'ca'n nac a'kapūn lacasqui'n natapa'ksīni'yā'tit xla'. ³³ Castā'tit tū ka'lhī'yā'tit ē cacāmaxquī'tit tī tamaclacasqui'n. Chuntza' naka'lhī'yā'tit mimpūtumīnca'n tū jā maktin catimasli ē milīricujca'n nac a'kapūn ē jā maktin catisputli. A'ntza' jā catitanūlh ka'lhāna' ē nūn tū catilacua'lh. ³⁴ Jā hui'lh milīricujca'n, a'ntza' hui'lh mintalacapāstacni'ca'n.

Ixlacasqui'nca tacāxni'j natahui'la'yā'tit

³⁵ Jesús cāhuanipālh:

—Cacāxtahui'la'tit. Camāpasītittza' mimpūcāscā'n. ³⁶ Hua'chi tasācua' cahuantit tī taka'lhīmā'nalh ixpatronca'n tī a'nī't jā tamakaxtokmā'ca. A'cxni' nataspi'ta ē nalīmacasā'nān mākelhcha, lacasqui'n palaj camālaquī'ni'ca. ³⁷ Līpāxuhua tasācua' tī talakahuahui'lāna'lh a'cxni' nachin ixpatronca'n. Ixlicāna' tū iccāhuaniyān. Ixpatronca'n nacāhuani catahui'lh ē nacāmāhuī'can. ³⁸ Masqui cachilh i'tāt tzī'sa o xkakanī'ttza', līpāxuhua tasācua' palh talakahuahui'lāna'lh a'cxni' nachin ixpatronca'n.

³⁹ 'Caca'tzītīt huā'mā'. Palh ixtēcu' chic ixca'tzīlh tūyā hora nachin ka'lhāna', ixlakahuantahui'lh ē jā ixtimakxtekli natanū ka'lhāna'. ⁴⁰ Nā hui'xina'n caskalalhtahui'la'tit. Namin Chī'xcu' xala' Tālhmā'n a'cxni' jā ca'tzīyā'tit.

Xatze tasācua' ē tī jā xatze tasācua'

Mt. 24:45-51

⁴¹ Palaj tunca Pedro kelhasqui'nīlh:

—¿Ē quilālīmāsu'yuni'uj xmān quimpālacataca'n o ixlīpō'ktuca'n?

⁴² Jesús huanlī:

—¿Chī hui'lh xatze tasācua' tī tzej kexmata? Xla' ū'tza' tī ixtēcu' chic namacamaxquī'tāquī' ixtasācua' ē xla' nacāmāhuī' ixtā'tasācua'n a'cxni' nalacchā'n hora. ⁴³ Līpāxuhua tasācua' palh mākentaxtūmā'lh ixtascujūt a'cxni' nataspi'ta ixpatrón. ⁴⁴ Ixlicāna' tū iccāhuaniyān. Ixtēcu' chic

namacamaxqui' huā'mā' tasācua' ixlīpō'ktu tū ka'lhī. ⁴⁵ Palh jā tze huā'mā' tasācua', xla' napuhuan natamakapalī ixpatrón. Chuntza' natzucu cālactucsa ā'makapitzīn tasācua'n ē natzucu nahuā'yan ē nako'ta ē naka'chī. ⁴⁶ Xamaktin nataspi'ta ixtēcu' chic. Namin a'ktin quilhtamacuj a'cxni' jā tze ya tasācua' jā ka'lhīmā'lh ē jā ca'tzī. Ixtēcu' chic palha' namakapātīnīn tasācua' ē nacātā'pātīni'n xlaca'n tī jā ta'a'ka'tī.

⁴⁷ 'Tasācua' tī ca'tzī tū lacasqui'n ixpatrón ē jā mākentaxtū ē jā lakachi'xcu'huī', xla' maklhūhua' natucscan. ⁴⁸ Tī jā ca'tzī tū lacasqui'n ixpatrón ē masqui natlahua tū maclacasqui'n castigo, xla' jā maklhūhua' catihui'līni'ca. Palh jā lhūhua' macamaxqui'can, xla' jā lhūhua' catisqui'ni'can. Tī lhūhua' macamaxqui'can, ā'chulā' lhūhua' nasqui'ni'can.

Jesús cāmāpitzilh tachi'xcu'huī't

Mt. 10:34-36

⁴⁹ Jesús cāhuanipālh:

—Quimpālacata quit jā lacxtim catihuantit. Makapitzīn natakexmatni' quintachihuīn ē ā'makapitzīn natalakmaka'n. Makapitzīn lacatancs natahuan ixlīcāna' quintachihuīn ē ā'makapitzīn lacatancs natahuan jā ixlīcāna'. Chuntza' calalh chuhua'j. ⁵⁰ Ixlacasqui'nca na'icpātīni'n. ¿Chī na'iclītāyani' hasta a'cxni' na'icmākentaxtū? ⁵¹ ¿Ē puhua'nā'tit icmilh ixpālacata lacxtim natahuan tachi'xcu'huī't? Iccāhuaniyān jā chuntza'. Nā'iccāmāpitziyān. ⁵² Chuhua'j hasta kelhaquitzis xalanī'n a'ktin nac chic natatapāpitzī. Chā'tu'tun ixtā'lāquiclhaktzi'ca'n natahuan chā'tu', ē chā'tu' ixtā'lāquiclhaktzi'ca'n natahuan chā'tu'tun. ⁵³ Xatāta' ixtā'lāquiclhaktzi' nahuan ixka'hua'cha ē ka'hua'cha ixtā'lāquiclhaktzi' nahuan ixtāta'. Ixtzī' ixtā'lāquiclhaktzi' nahuan ixtzu'ma'jāt ē tzu'ma'jāt ixtā'lāquiclhaktzi' nahuan ixtzī'. Puscāt ē ixpuhuiti' natalāquiclhaktzī'n.

Jā ixtaca'tzī tū huanicu'tun lī'a'cnīn

Mt. 16:1-4; Mr. 8:11-13

⁵⁴ Nā Jesús cāhuanilh tachi'xcu'huī't:

—A'cxni' hui'xina'n laktzī'nā'tit tā'kaquī'mā'cha' poklhnu' jā tā'cnū chī'chīni', palaj tunca hua'nā'tit namin xcān. Ē chuntza' a'kspula. ⁵⁵ A'cxni' minācha' ū'ni' xala' nac sur, huancan nalhcācna'n. Ē chuntza' la. ⁵⁶ ¡Hui'xina'n tlhua'yā'tit a'ktu' milacanca'n! Tzē nahuanā'tit palh namin xcān o jā namin, xmān ixpālacata laktzī'nā'tit a'kapūn. ¿Tū ixpālacata jā cuenta tlhua'yā'tit tū a'kspulamā'lh nac cā'quilhtamacuj a'cxni' laktzī'nā'tit lī'a'cnīn?

Calī'huī'li' natā'lācāxla'ya' mintā'lāquiclhaktzi'

Mt. 5:25-26

⁵⁷ Jesús cāhuanipālh:

—¿Tū ixpālacata jāla puhua'nā'tit palh catūhuālh tze o jā tze? ⁵⁸ Palh catūhuālh mālacapū'yān, calacapāstacti chī palaj nalitā'lācāxla'ya' lihuan jāna'j pinā'tit nac pūchihuīn ē chuntza' jā catilē'n na ixlcatīn juez. Palh nalē'nān na ixlcatīn juez, xla' namacamāstā'yān na ixmacān policía ē xlaca'n natamānūyān nac pūlāchī'n. ⁵⁹ Palh chuntza' na'a'kspulayān icuaniyān jā catitaxtu hasta jā naxokokō'ya' ixlīpō'ktu.

13

Ixlacasqui'nca nalakpalī'yā'tit mintalacapāstacni'ca'n

¹ Tzamā' quilhtamacuj tamilh chi'xcuhui'n. Ixtahuanimā'nalh Jesús chī Pilato cāmāmaknīnī'lh makapitzīn chi'xcuhui'n xalanī'n nac Galilea. Cāmāknicā a'cxni' ixtalīlakatāyamā'nalh Dios animalhna'. ² Jesús cāhuanilh: —¿Ē puhua'nā'tit chuntza' cā'a'kspulani't tzamā' chi'xcuhui'n ixpālacata ā'chulā' ixtalaclē'n ē jā ā'makapitzīn xalanī'n nac Galilea? ³ Iccāhuaniyān jā chuntza'. Palh hui'xina'n jā nalakpalī'yā'tit mintalacapāstacni'ca'n, nā milīpō'ktuca'n nanīkō'yā'tit. ⁴ Kelhacāujtzayan tī tanīlh a'cxni' torre Siloé a'kā'lh ē cā'a'klhta'lalh, ¿ē puhua'nā'tit ā'chulā' ixtalaclē'n ē jā ā'makapitzīn xalanī'n nac Jerusalén? ⁵ Iccāhuani'yān jā chuntza'. Palh hui'xina'n jā nalakpalī'yā'tit mintalacapāstacni'ca'n, nā nanī'yā'tit.

Xaqui'hui' higo tū jā ixka'lhī ixtahua'ca't

⁶ Palaj tunca Jesús cāhui'līni'lh tzamā' tū talīca'tzīni'lh ē cāhuanilh:

—Chā'tin chi'xcu' ixcha'nī't pūlactin xaqui'hui' higo na ixti'ya't. A'cxni' a'lh laktzī'n palh ixua'ca'lhtza', jā maclani'lh ixtahua'ca't. ⁷ Palaj tunca huanilh ixtasācua': "A'ktu'tuntza' cā'ta icmakputza ixtahua'ca't huā'mā' qui'hui' ē jā tū icmaclani't. Catanca'; xmān yāl. Jā tū līmacuan iccha'nli." ⁸ Tī ixmaktaka'lha ti'ya't kelhtīlh: "Camakxtekti xmān huā'mā' cā'ta. Na'iclakponkni' ti'ya't ē na'icmaka'ni' abono. ⁹ Palhāsā' natahua'ca' huā'mā' cā'ta. Palh jā tahua'ca'lh nahuan a'cxni' natancā'ya'."

Quilhtamacuj tū pūjaxcan Jesús mātzeyīlh chā'tin puscāt tī ā'clhchā'cupulu ixuanī't

¹⁰ A'ktin quilhtamacuj tū ixpūjaxcan, Jesús ixcāmāsu'yuni'mā'lh nac templo. ¹¹ Ixui'lh a'ntza' chā'tin puscāt tī ixta'jatatla a'kcāujtzayan cā'ta. Ixchī'panī't a'ktin jā tzeza ū'ni' ē ixmakata'jatatla ē ixtacupucsnī'ttza' ē jātza' la ixtā'klhsaja nūn macstī'na'j.

¹² Jesús, a'cxni' laktzī'lh puscāt, ta'sani'lh ē huanilh:

—Puscāt, tzezanī'ta'tza'. Jātza' ka'lhī'ya' mintā'jatat.

¹³ Palaj tunca Jesús a'cpūhui'līlh ixmacan ē palaj tunca puscāt tastu'ncli ē tzuculh laktaquilhpūta Dios. ¹⁴ Xapuxcu' xala' nac templo sītzi'lh ixpālacata Jesús mātzeyīlh tzamā' quilhtamacuj tū pūjaxcan, ē cāhuanilh tachi'xcuhui't:

—Xmān a'kchāxan quilhtamacuj nascujā'tit. Ē tzamā' quilhtamacuj a'cxni' cata'ntit tacu'chu'yā'tit ē jā a'cxni' jaxcan.

¹⁵ Palaj tunca Jesús kelhtīlh:

—¡Tlahua'yā'tit a'ktu' milacanca'n! ¿Ē jā catixcuttit mihuācaxca'n o mim-burroca'n tzamā' quilhtamacuj tū pūjaxcan ē namāko'tnīyā'tit? ¹⁶ Huā'mā' puscāt ī'xū'nātā'nat Abraham ē hua'chī līchī'hui'līlh skāhuī'ni' huā'mā' ta'jatat. Chuhua'j a'kcāujtzayantza' cā'ta. ¿Ē jā tze ixmaktīca ixta'jatat tzamā' quilhtamacuj tū pūjaxcan?

¹⁷ A'cxni' Jesús huanli huā'mā', cāmāmāxani'lh tī ixtaquiclhaktzī'n. Ixlīpō'ktuca'n tachi'xcuhui't ixtalīpāxuhua lī'a'cnīn tū tlahualh Jesús.

Xalīcha'nat mostaza

Mt. 13:31-32; Mr. 4:30-32

¹⁸ Palaj tunca Jesús huanli:

—¿Chī hui'lh ixlīmāpa'ksīn Dios? ¿Chī na'iclīmāsu'yu chī natalīlhūhua'n xlaca'n tī Dios cāmāpa'ksī? ¹⁹ Natalhūhua'n chuntza' chī staca a'ktin xalīcha'nat mostaza tū cha'nli chā'tin chi'xcu' nac ti'ya't. Lacstī'na'j tzamā' xalīcha'nat ē a'cxni' nastackō', hua'chī a'katin qui'hui' nahuan. A'cxni' ka'tla'tza' ē a'ntza' spūnī'n natatlahua ixmāsekca'n.

*Levadura**Mt. 13:33*²⁰ Nā Jesús cāhuanilh:

—¿Chī na'iclimāsu'yu chī nalístaca ixlīmāpa'ksīn Dios? ²¹ Ū'tza' hua'chi a'ktin levadura tū chā'tin puscāt nalītlahua maktu'tun xatapūlhčan harina ē namakxteka hasta nalaklhtāyakō' ixtasquit.

*Xapitzuna'j mākelhcha**Mt. 7:13-14, 21-23*

²² Jesús tayapālh ixtej nac Jerusalén. Ixtētaxtu nac cā'lacchicni' jā macsti'na'j ē jā laka'tla' ē ixmāsu'yu. ²³ Chā'tin kelhasqui'nīlh:

—¿Ē xmān makapitzīn nata'a'kapūtaxtu?

Jesús kelhtīlh:

²⁴ —Calīhui'lī'tit natanū'yā'tit xapitzuna'j xamākelhcha nac a'kapūn. Iccāhuaniyān lhūhua' nataputza chī natalītanūcu'tun ē jāla catitatanūlh.

²⁵ A'cxni' ixtēcu' chic namālacchahua, hui'xina'n tī yā'na'ntit nac kēpūn nalīmacasā'na'nā'tit mākelhcha. Nahua'nā'tit: “Caquilāmālaquīni'uj.” Xla' nacākelhtīyān: “Jā icca'tzī jā xalanī'n hui'xina'n.” ²⁶ Hui'xina'n naquilhtzucuyā'tit nahua'nā'tit: “Iccātā'huā'yanī'ta'n ē hui'x māsu'yu'nī'ta' na quincā'lacchicni'ca'n.” ²⁷ Xla' nacākelhtīyān: “Iccāhuaninī'ta'ntza' jā icca'tzī jā xalanī'n hui'xina'n. ¡Caquilātpānūni'uj! Hui'xina'n tlahua'yā'tit tū jā tze.” ²⁸ Chuntza' hui'xina'n nacalhua'nā'tit a'ntza' ē nalāmāxcani'yā'tit mintatzanca'n a'cxni' nalaktzī'nā'tit Abraham ē Isaac ē Jacob ē ixlīpō'ktuca'n a'kchihuīna'nī'n tahui'lāna'ncha' jā Dios māpa'ksīni'nkō' ē hui'xina'n jā caticātamakxteknī' natanū'yā'tit.

²⁹ 'Nataminācha' tachi'xcuhuī't xalanī'n calhāxcuhuālh ē natahuā'yan jā Dios māpa'ksīni'nkō'. ³⁰ Tzamā' quilhtamacuj nacālakachi'xcuhuī'can xla'ca'n tī jā ixlacasqui'nca chuhua'j; ē tī cālakachi'xcuhuī'cantza' chuhua'j ē ā'līstān jātza' caticālakachi'xcuhuī'ca —huanli Jesús.

*Jesús līlīpuhuanli ixpālacata Jerusalén**Mt. 23:37-39*

³¹ Chū ū'tza' tzamā' quilhtamacuj ā'makapitzīn fariseos talakchilh Jesús ē tahananilh:

—Cataxtu huā'tzā' ixpālacata Herodes maknīcu'tunān.

³² Jesús cākelhtīlh:

—Calakpintit tzamā' chi'xcu' tī a'kskāhuī'nin ē nahuani'yā'tit: “Chuhua'j ē lakali na'iccāmāxtukō' jā tzeya ū'ni'. Ē ā'nā na'iccāmātzeyī ta'jatatlanī'n. Tū'xama'n na'ictlahuakō'.” ³³ Ixlacasqui'nca na'ica'n na quintej chuhua'j ē lakali ē tū'xama'n ixpālacata jā minī'ni' calhāxcuhuālh nanī chā'tin a'kchihuīna', xmān jā huanīcan nac Jerusalén.

³⁴ ¡Iccālakalhu'manān hui'xina'n xalanī'n nac Jerusalén! Hui'xina'n cāmāknīyā'tit a'kchihuīna'nī'n ē cācucta'layā'tit lacscujnī'n tī Dios cāmacamini'yan. Maklhūhua' xa'iccāmākēstokcu'tunān na'iccāmaktaka'lhān hua'chi xatzī' caxli cālīmātzē'ka ixpeken ixlacstīn ē jā lacasqui'ntit.

³⁵ Calaktzī'ntit hui'xina'n chī Dios makxteklitza' mincā'lacchicni'ca'n. Iccāhuaniyān jātza' quintilālaktzī'mpalayāuj hasta a'cxni' tzamā' quilhtamacuj a'cxni' nahuancan: “Sicua'lanātlahuani't tī min ē ka'lhī ixlītlī'huī'qui ē ixlīmāpa'ksīn Dios.”

14*Jesús mātzeyīlh chā'tin chi'xcu' tī cu'nli*

1 Milh a'ktin quilhtamacuj tū pūjaxcan ē a'cxni' Jesús quīmakuā'yalh na ixchic chā'tin xapuxcu' fariseos. Ā'makapitzīn fariseos ixtamak-takā'lmā'nalh. 2 Nā ixuī'lh chā'tin chi'xcu' na ixlacatīn tī ixcu'nī't. 3 Palaj tunca Jesús cākelhasqui'nīlh xamākelhtahua'kē'ni'nī'n līmāpa'ksīn ē fariseos:

—Ixlīmāpa'ksīn Moisés ¿ē makxteka namātzeyīcan chā'tin ta'jatatlani' tzamā' quilhtamacuj tū pūjaxcan?

4 Xlaca'n ca'cs tatāyalh. Palaj tunca Jesús macachi'palh ta'jatatlani' ē mātzeyīlh ē huanilh ca'a'lh. 5 Cāhuanilh fariseos:

—Palh mimburroca'n o mihuācaxca'n nakōstojō xapūlh mā'n nac xcān, ¿ē jā palaj namācutuyā'tit masqui quilhtamacuj tū pūjaxcan?

6 Jā tū takelhtīnī'lh.

Tī cā'invitarlīcanī't jā tamakaxtokmā'ca

7 A'cxni' Jesús laktzī'lh tī cā'invitarlīcanī't ē chī ixtaputzamā'nalh pūtahuī'lh tū ā'chulā' xatze, cāmaxquī'lh huā'mā' talacapāstacni':

8 —A'cxni' na'invitarlīca'na' jā tamakaxtokcan, jā titahuī'la'ya' jā xatze pūtahuī'lh. Palhāsā' nachin ā'chā'tin tī ā'chulā' ixlacasqui'nca ē jā hui'x.

9 Tī invitarlīyān nalaka'nān nahuanīyān: “Cama'xqui' mimpūtahuī'lh huā'mā' chā'tin tī ā'listān chilh.” Chuntza' līmāxana'tza' napina' natahuī'la'ya' nac cā'chakēn. 10 A'cxni' na'invitarlīca'na', natahuī'la'ya' nac cā'chakēn. A'cxni' namin tī invitarlīnī'ta'n nahuanīyān: “Cata't, catahuī'la' nac mesa.” Chuntza' nalakachi'xcu'huī'ca'na' na ixlacatīnca'n ā'makapitzīn jā tamakaxtokcan. 11 Tī ixa'cstu ka'tla' macca'tzī, ū'tza' namāmāxanī'can. Tī jā ixa'cstu putza ixlīka'tla', ū'tza' nalakachi'xcu'huī'can.

12 Nā Jesús huanilh chi'xcu' tī ixinvitarlīnī't:

—A'cxni' natlahua'ya' mincā'tani' o mintahua', jā nacā'invitarlīya' xmān minamigos ē mintā'timīn ē mintalakapasnī'n ē lacricujnu'. Xlaca'n a'cxni' natatlahua' ixcā'tani'ca'n, nā tzē nata'invitarlīyān ē chuntza' naka'lhī'ya' ixlakxoko mincā'tani'. 13 A'cxni' natlahua'ya' mincā'tani', nacā'invitarlīya' tī lacxcamanīnī'n ē ta'jatatlani'n ē lū'ntu'nunī'n ē lakatzī'nī'n. 14 Chuntza' nalīpāxuhua'ya' ixpālacata xlaca'n jā tū catitamaxquī'n. Chuntza' naka'lhī'ya' mintatlj a'cxni' natalacastālancuana'n ixlīpō'ktuca'n tī ta'a'ka'tī'nī' ixtachihuīn Dios.

Xaka'tla' tahua'

15 A'cxni' takexmatli huā'mā', chā'tin tī ixuī'lh nac mesa huanilh Jesús:

—Līpāxuhua' tī nahuā'yan jā Dios māpa'ksīnī'nkō'.

16 Palaj tunca Jesús kelhtīlh:

—Chā'tin chi'xcu' hui'līlh a'ktin ka'tla' tahua' ē cā'invitarlīkō'lh lhūhua' tachī'xcu'huī't. 17 A'cxni' chā'lh hora tū pūhuā'yancan, cāmacā'lh ixtasācua' natamāca'tzīnīnī'n ē cāhuanilh tī ixcā'invitarlīnī't: “Cata'ntit. Cāxui'lakō'tza' ixlīpō'ktu.” 18 Ixlīpō'ktuca'n tamacā'lh tachihuīn ixpālacata jāla ta'a'n. Chā'tin huanli: “Ā'cus ictamāhualh a'ktin ti'ya't ē ixlacasqui'nca na'īca'n na'iclaktzī'n. Icsqui'ni'yān naquimātza'nkēna'ni'ya' ixpālacata jāla icti'a'ncha.” 19 Chā'tin chihuīna'mpālh: “Ictamāhualh tanquitzis par huācax ē ica'nā iccālaktzī'n palh tze tascuja. Icsqui'ni'yān a'ktin lītze caquimātza'nkēna'ni' ixpālacata jāla icti'a'ncha.” 20 Chā'tin chihuīna'mpālh: “Ictamakaxtoklīcus ē chuntza' jāla icti'a'ncha.”

21 A'cxni' taspī'tli tasācua', huanikō'lh xpatrōn chī a'kspulalh. Ixpatrōn sītzi'lh ē huanilh ixtasācua': “Palaj capit xatej nac cā'lacchicni' ē cacālī'ta' tī lacxcamanīnī'n ē ta'jatatlani'n ē lū'ntu'nunī'n ē lakatzī'nī'n.”

22 A'mpālh ē ā'listān taspī'tpālh tasācua' ē huanli: “Ictlahualhtza' chuntza'

chī quihua'ni' ē huī'lhcus jā tahuil'acacn." ²³ Ixtēcu' huanilh ixtasācua': "Capit nac tej jā ā'chulā' makat ē cuesa nacālī'ta'na' ē natatzuma quinchic. ²⁴ Iccāhuaniyān jā tī chā'tin xlaca'n tī iccā'invitarlilh pūla natahua' quilhua't."

Tū ixlacasqui'nca ixpālacata tī nastālani' Cristo

²⁵ Lhūhua' tachi'xcu'huī't ixtastālani' Jesús, ē xla' cālaktalakspi'tli ē cāhuanilh:

²⁶ —Palh catīhuālh quintapa'ksīni'cu'tun quit ixlacasqui'nca ā'chulā' napāxqui' Dios ē jā ixtāta' ē ixtzī' ē ixpuscāt ē ixlacstīn ē ixtā'timīn ē hasta ixa'cstu. Palh jā chuntza', jāla quintitā'scujli. ²⁷ Tī jā pāīni'ncu'tun quimpālacata ē jā latahui'lacu'tun chī icuī'lh quit, jāla quintitā'scujli.

²⁸ 'Palh chā'tin chi'xcu' tlahuacu'tun a'ktin chic, pūla natlahua ixcuenta chī huanī't nalē'n tumīn. Chuntza' naca'tzī palh na'a'cchā'ni' tumīn tū nalītlahuakō'. ²⁹ Palh jā chuntza' natlahua, nasputa ixtumīn a'cxni' xmāncus xatantūn yālh. ³⁰ Ixlīpō'ktu tī natalaktzī'n, natalilītzī'n. Natahuan: "Huā'mā' chi'xcu' timātzuculh ixchic ē jā mā'ksputukō'lh."

³¹ 'Jā tī chā'tin rey tī jā pūla nalacapāstaca palh tzē naliskāhuī'lh a'kcāuj mil soldados ā'chā'tin rey ixtā'lāquiclhaktzī' tī ka'lhī a'kpu'xam mil. ³² Palh ca'tzī jāla catiskāhuī'lh ixtā'lāquiclhaktzī', namacā'n chā'tin lacscujni' natā'lācāxla a'cxni' makatcus mimā'cha'. ³³ Chuntza' palh hui'xina'n jā makxtekcu'tunā'tit ixlīpō'ktu tū milaca'n, jāla quiscujnu'nī'n catihuantit.

Matzat

Mt. 5:13; Mr. 9:50

³⁴ Jesús cāhuanipālh:

—Masqui tze matzat, palh jātza' sko'ko'xnin, ¿chī nalīmāsko'kō'nuncan?
³⁵ Jātza' tze. Xmāntza' namaka'ncan. Tī kexmata cuenta catlahualh.

15

Purecu' tū ixtza'nkānī't

Mt. 18:10-14

¹ Ixlīpō'ktuca'n tī mātā'jīni'nī'n līxokot ē tī jā lactze, xlaca'n talakta-lacatzuna'jīlh Jesús natakekxmata. ² Fariseos ē xamākelhtahua'kē'ni'nī'n līmāpa'ksīn ixtalīchihuīna'n Jesús. Talāhuanilh:

—Huā'mā' chi'xcu' cātā'huā'yan tachi'xcu'huī't tī jā tze.

³ Palaj tunca Jesús cāhui'līni'lh huā'mā' tū līca'tzīni'can:

⁴ —Palh chā'tin chi'xcu' cāka'lhī a'ktin ciento purecu' ē palh namakatza'nkā lakatin, ¿tū natlahua? Nacāmakxteka ā'makapitzīn noventa y nueve jā tahuā'yamā'nalh nac cā'seketni'. Na'a'n naputza purecu' tū makatza'nkānī't. Naputza hasta jā namacla. ⁵ A'cxni' namacla, napekxtūtahua'ca'līmin. ⁶ A'cxni' nachā'mpala na ixchic, nacāmākēstoka ixamīgos ē tī lacatzuna'j tahuī'lāna'lh na ixchic. Nacāhuani: "Caquilātā'pāxuhuāuj chuhua'j ixpālacata icmacalalh quimpurecu' tū ixtza'nkānī't." ⁷ Iccāhuaniyān ā'chulā' naka'lhī tapāxuhuān nac a'kapūn ixpālacata chā'tin tī lakpalī ixtalacapāstacni' ē jā chī xanoventa y nueve tī tapuhuan lactzeya chi'xcu'huī'n. Xlaca'n jā tamakca'tzī palh ixlacasqui'nca natalakpalī ixtalacapāstacni'ca'n.

Tumīn tū tza'nkālh

⁸ Jesús cāhuanipālh:

—Palh chā'tin puscāt ka'lhī pekcāuj moneda ē palh namakatza'nkā pektin, namāpasī ixpūcās ē napa'lhna'n ē tzej naputza hasta jā namacla.⁹ A'cxni' namacla, nacāmākēstoka ixamigas ē tī lacatzuna'j tahui'lāna'lh na ixchic, ē nacāhuani: “Caquilātā'pāxuhuāuj ixpālacata icmaclalhtza' moneda tū xa'icmakatza'nkānī't.”¹⁰ Iccāhuaniyān lacxtim natapāxuhua ángeles a'cxni' nalakpalī ixtalacapāstacni' chā'tin tī jā tze.

Ka'hua'cha tī pāxcat līlakō'lh ixtumīn

¹¹ Nā Jesús huanli:

—Chā'tin chi'xcu' ixka'lhī chā'tu' ixcamana'.¹² Xastancu huanilh ixtāta': “Tāta', caquima'xqui' chuhua'j tū quila' nahuan.” Xatāta' cāmāpitzini'lh ixherenciaca'n.¹³ Jā makās xastancu mākēstokkō'lh ixtamacatzucun ē a'lh makat ā'lacatin cā'lacchicni'. A'ntza' pāxcat līlakō'lh ixtumīn.

¹⁴ A'cxni' ixmakasputkō'nī'ttza' ixtumīn, lakmilh a'ktin tatzi'ncstat tzamā' nac cā'lacchicni' ē xla' tzuculh tzi'ncsa.¹⁵ Palaj tunca a'lh putza jā namakscuja. Chā'tin chi'xcu' xala' nac cā'lacchicni' macā'lh nacāmaktaka'lh pa'xni'n.¹⁶ Tihua'cu'tunli tū ixcāmāhuī'mā'lh pa'xni', ē jā tī chā'tin ixmaxquī' tū nahua'.

¹⁷ Palaj tunca tzuculh lacapāstaca: “Chī kelhalā't tasācua' na ixchic quintāta' jā tahuā'yamā'nalh ē cāquītāxtūnī' ē quit ictzi'ncsnīmā'lh huā'tzā'.¹⁸ Na'iclaka'mpala quintāta' ē na'icuanī: Tāta', ictlahuani'nī'ta'n tū jā tze ē nā ictlahuani't tū jā tze na ixlacatīn Dios.¹⁹ Jātza' minī'ni' naquihuani'ya' palh quit minka'hua'cha. Caquilimāxtu hua'chi chā'tin mintasācua'.”²⁰ Palaj tunca tayalh ixtej nalaka'n ixtāta'.

A'cxni' makatcus ixa'mā'cha' na ixchic, ixtāta' laktzī'lh ē lakapasli ē lakalhu'manli. Tu'jnun a'lh lakapāxtoka ixka'hua'cha ē skōkalh ē mu'sulh.

²¹ Palaj tunca ixka'hua'cha huanilh: “Tāta', ictlahuani't tū jā tze na ixlacatīn Dios ē na milacatīn. Jātza' minī'ni' naquihuani'ya' palh quit minka'hua'cha.”

²² Masqui chuntza' huanilh ka'hua'cha, xatāta' cāhuanilh ixtasācua'n: “Calīta'ntit pūtin xasāsti' lu'xu' ē camālhekē'tit huā'mā' quinka'hua'cha. Camāmakānū'tit tū nalītasu'yu quinka'hua'cha ē camātūnū'tit ixcaclhī.

²³ Calīta'ntit huācax tū xako'nūntza' ē camaknī'tit. Natlahuayāuj a'ktin cā'tani' ē nahuā'yanāuj.²⁴ Hua'chi xanīntza' ixuanī't huā'mā' quinka'hua'cha ē lacastālancuana'nī't. Ixtza'nkānī'ttza' ē icmaclapālh.” Ū'tza' lī'a'nalh tapāxuhuān.

²⁵ Tzamā' quilhtamacuj xapuxcu' ixka'hua'cha ixa'nī't scuja. A'cxni' ixmimā'lh na ixchic, kexmatli chī'ī'sla'knamā'ca ē ixtlī'mā'ca.²⁶ Palaj tunca ta'sani'lh chā'tin tasācua' ē kelhasqui'nīlh tūchu lamā'lh.²⁷ Xla' kelhtilh: “Mat milh mistancu. Mintāta' māmaknīnī'lh xako'ntīn huācax ixpālacata tze chilh ē jā tajatla.”

²⁸ Xapuxcu' sītzī'lh ē jā ixtanūcu'tun. Ixtāta' taxtulh ē huanilh catanūlh.²⁹ Xla' huanilh ixtāta': “Hui'x ca'tzīya' lhūhua'tza' cā'ta ictā'scujnī'ta'n ē pō'ktu quilhtamacuj ickexmatni'nī'ta'n. Jā maktin quimaxquī'nī'ta' nūn lakatīn xaska'ta' chivo na'iccālītā'pāxuhua quinamigos.³⁰ Chuhua'j ixpālacata chilh huā'mā' minka'hua'cha tī pāxcat cātā'līlakō'lh mintumīn tī jā tzeja puscan ē hui'x māmaknīnī'nī'ta' xako'ntīn huācax.”

³¹ Palaj tunca xatāta' huanilh: “Hui'x quinka'hua'cha ē hui'x pō'ktu quilhtamacuj quintā'huī'la', ē ixlipō'ktu tū icka'lhī pō'ktu mila’.³² Chuhua'j ixlacasqui'nca natlahuayāuj cā'tani' napāxuhuayāuj ixpālacata

mistancu hua'chi xanĩntza' ixuanĩ't ē lacastālanacuana'mpālĥ. Hua'chi ixtza'nkānĩ'ttza' ē chuhua'j icmaclapālĥ."

16

Chā'tin xapuxcu' tasācuā' tī skalalh ixuĩ'lh

¹ Nā Jesús cāhuanilh ĩ'scuju'nū'nĩ'n:

—Ixuĩ'lh chā'tin patrón; rico ixuanĩ't. Ixka'lhĩ chā'tin xapuxcu' ix-tasācuā'. Mālacsu'yuca tzamā' xapuxcu' tasācuā' chĩ pāxcat ixlĩlani'mā'lh ixtumĩn. ² Palaj tunca ixpatrón māta'satĩnĩni'lh ē huanilh: “¿Chĩ quĩlĩhuanimā'ca tzamā' tachihuĩn tū mimpālacata? Caquimāsu'yuni' tū icmacamaxquĩ'nĩ'ta'n. Jātza' quintitā'scuji chĩ xapuxcu' tasācuā'.”

³ Xapuxcu' tasācuā' tahuĩ'lh ē tzuculh lacapāstaca: “¿Tūchu na'ictlahua chuhua'j ixpālacata quimpatrón quimaktĩlh quintascujūt? Jā tli'huĩ'qui quit ē jāla ca'ictiscujli nac cā'tacuxtu, ē icmāxana'n na'icsquĩ'nĩhuā'yan. ⁴ Quit icka'lhĩ quintalacapāstacni' ē chuntza' tzē na'icchā'n a'ktin nac chic na'icuā'yan a'cxni' jā tū icka'lhĩ quintascujūt.”

⁵ Chuntza' chā'tunu' cāmāta'satĩnĩni'lh tī ixtamaklaclē'n ixpatrón. Tī chā'lh pūla kelhasqui'nĩlh: “¿Chĩ huanĩ't laclĩpini'ya' quimpatrón?” ⁶ Xla' kelhtĩlh: “Icmaklaclē'n a'ktin ciento barriles aceite.” Palaj tunca xapuxcu' tasācuā' huanilh: “Ā' huĩ'lh minca'psnap. Palaj tunca catahui'la' ē catlahua'pala' ā'a'ktin xmān cincuenta.” ⁷ Ā'lĩstān kelhasqui'nĩlh ā'chā'tin: “¿Ē huĩ'x, chĩ huanĩ't laclĩpini'ya'?” Huanilh: “A'ktin ciento cuartillo trigo.” Palaj tunca huanilh: “Ā' huĩ'lh minca'psnap. Catlahua'pala' ā'a'ktin xmān ochenta.”

⁸ Ixpatrón puhuanli xapuxcu' tasācuā' skalalh huanli chĩ tlahualh. Chuntza' tī xalanĩ'n nac cā'quĩlhtamacuj lakskalalhna' chĩ natatlahua ixnegocioca'n. Ā'chulā' skalalhna' xlaca'n ē jā tī ta'a'ka'ĩ'ni' ixtachihuĩn Dios.

⁹ Quit iccāhuaniyān: Nacālimaktāyayā'tit mintumĩnca'n tī jā tū taka'lhĩ. Chuntza' a'cxni' nani'yā'tit ē jāla catilĩ'pintit mintumĩnca'n, nacātamānūyān jā pō'ktu natahui'la'yā'tit.

¹⁰ Tī tzej namaktaka'lha macsti'na'j tū macamaxquĩ'can, nā tzej namaktaka'lha lhūhua' palh namacamaxquĩ'can. Tī jā tzej namākentaxtū ixtascujūt tū jā ixlacasqui'nca, xla' jāla catimākentaxtūlh tū ā'chulā' ixlacasqui'nca. ¹¹ Palh jāla cātamacamaxquĩ'yān tū xala' nac cā'quĩlhtamacuj, ¿chĩ nacātalĩmacamaxquĩ'yān tū ixla' Dios? ¹² Palh jā maktaka'lhā'tit tū cātamacamaxquĩ'yān huĩ'xina'n, jā caticātamacaxquĩ'n tū milaca'n nahuan.

¹³ Jā tī chā'tin tasācuā' tzē nacātā'scuja chā'tu' ixpatrón. Chā'tin napāxquĩ' ē ā'chā'tin jā catilaktzi'ncu'tunli. Naxexmatnĩ' chā'tin ē nalakmaka'n ā'chā'tin. Nā chuntza' huĩ'xina'n jāla nalipāhua'nā'tit Dios palh nalipāhua'nā'tit mintumĩnca'n.

¹⁴ Fariseos tī ixtapāxquĩ' ixtumĩnca'n ixtakexmatmā'nalh ixlĩpō'ktu huā'mā' ē ixtalĩlĩtzi'mā'nalh Jesús. ¹⁵ Palaj tunca Jesús cāhuanilh:

—Masqui huĩ'xina'n lacasqui'nā'tit tachi'xcuhuĩ't natapuhuan lactze huĩ'xina'n, Dios cālakapasni'yān milĩstacna'ca'n. Masqui cā'a'kskāhuĩ'yā'tit chĩ'xcuhuĩ'n ē chuntza' xlaca'n cātalakachi'xcuhuĩ'yān, Dios lakmaka'n tū tachi'xcuhuĩ't tapuhuan ā'chulā' ka'lhĩ ixtapalh.

Ixlīmāpa'ksĩn Moisés ē chĩ Dios māpa'ksĩni'nkō'

¹⁶ Jesús cāhuanipālĥ:

—Ixuī'lh ixlīmāpa'ksīn Moisés hasta a'cxni' ixlatlā'huan Juan Mā'kpaxīni', ē ū'tza' lacxtim chī tamāsu'yulh a'kchihuīna'nī'n. Chuhua'j talīchihuīna'n xatze tachihuīn ixpālacata chī Dios māpa'ksīni'nkō' ē ixlīpō'ktu tatanūcu'tun.

¹⁷Jicslīhua' namālakspūtūcan a'kapūn ē ti'ya't, ē ā'chulā' jicslīhua' nalakpalīcan ixtachihuīn Dios. Jā catilakpalīca nūn macsti'na'j.

Jesús māsuyulh ixpālacata makxtekan puscāt

Mt. 19:1-12; Mr. 10:1-12

¹⁸Jesús cāhuanipāl'h:

—Palh chā'tin chi'xcu' namakxteka ixpuscāt ē natā'tamakaxtoka ā'chā'tin, xla' ka'lhī ixtā'lāpāxquī'n na ixlacatīn Dios. Tī tā'tamakaxtoka chā'tin puscāt tī makxtecanī'ttza', nā xla' ka'lhī ixtā'lāpāxquī'n na ixlacatīn Dios.

Lázaro ē chi'xcu' tī rico ixuanī't

¹⁹Jesús cāhuanipāl'h:

—Ixuī'lh chā'tin chi'xcu'; rico ixuanī't. Ixlhakā' ixlu'xu' xalactze. Lakaliyān ixtlahua cā'tani'. ²⁰Nā ixuī'lh ā'chā'tin chi'xcu'; ixtacuhuīni' Lázaro. Lhūhua' ixka'lhī ixmactzi'tzi'. Ixtahuī'la ī'squi'nīhuā'yan na ixtanquiltīn rico. ²¹Xla' ixlika'scu'tun xalacpītzun pāntzīn tū ixyuja na ixmesa rico. Chichi'n ixtasnakani' ixtzi'tzi'.

²²'Milh a'ktin quilhtamacuj ē Lázaro nīlh, ē ángeles talē'lh nac a'kapūn. Nā a'ntza' ixuī'lh Abraham. Nā rico nīlh ē mā'cnūca.

²³'A'cxni' ixpātīni'mā'lh rico nac pūpātīn, talacayāhualh ē cālaktzī'lh Abraham ē Lázaro ixchā'tu'ca'n. ²⁴Palaj tunca ta'salh ē huanli: “Quintāta' Abraham, caquilakalhu'ma'nti ē cama'cata' Lázaro camojōlh nac xcān kentin ixmakaspulh ē camāske'huī'huī'lh quisī'ma'kā' ixpālacata icpātīni'mā'lh na ixpu'nan lamana'.”

²⁵'Abraham huanilh: “Quinka'hua'cha, calacapāstacti chī tzej ixlapā't na milatamat ē Lázaro jā tze ixlamā'lh. Chuhua'j xla' pāxuhumā'lh huā'tzā' ē huī'x pātīni'mpā't a'ntza'. ²⁶Nā huī'lh a'ktin ka'tla' pūlhu'cu' tū quincāmāpāpitziyān. Chuntza' tī ta'a'ncu'tun a'ntza' jāla catita'a'lh ē nūn xalanī'n a'ntza' jāla catitamilh huā'tzā'.”

²⁷'Palaj tunca rico huanli: “Quintāta' Abraham, icsqui'ni'yān cama'capi Lázaro na ixchic quintāta' ²⁸nacāhuani kelhaquitzis quintā'timīn tī tahui'lāna'ncha'cus. Chuntza' xlaca'n jā catitamilh huā'tzā' nac pūpātīn.”

²⁹'Abraham huanilh: “Xlaca'n taka'lhītza' tū tzo'kli Moisés ē profetas. Cuenta catatlahualh ū'tza'.” ³⁰Rico kelhtīni'lh: “Ixlicāna'. Ū'tza' icca'tzītza'. Masqui chuntza' icca'tzī, icpuhuan palh ixcālaka'lh chā'tin tī nīni'ttza', ixtalakpalilh ixtalacapāstacni'ca'n.” ³¹Abraham huanilh: “Palh jā cuenta tatlahua tū tzo'kli Moisés ē profetas, jā catita'a'ka'ī'lh masqui ixcālaka'lh chā'tin tī lacastālancuana'nī'ttza' na cā'līnī'n.”

17

Pō'ktu quilhtamacuj huī'lh tī jā lactze

Mt. 18:6-7, 21-22; Mr. 9:42

¹Jesús cāhuanilh ī'scu'jnu'nī'n:

—Masqui pō'ktu huī'lh tū nacāmāmakahuasī tachi'xcuhuī't, koxa titala xlaca'n tī tamāmakahuasī ā'makapitzīn ē tamātlahuī tū jā tze. ²Xatze ixpichī'hua'ca'ca a'ktin chihuix ē ixmacā'nca nac mar, ē jā ixmāmakahuasīlh jā tī chā'tin tī tzucumā'lhcus a'ka'ī'. ³Cuenta catlahua'tit.

'Palh mintā'tin tlahuani'nī'ta'n tū jā tze, nalacaquilhnī'ya'. Palh xla' lacpuhuan jā tze tū tlahualh, namātza'nkēna'ni'ya'. ⁴Namātza'nkēna'ni'ya' masqui a'ktin quilhtamacuj maktojon catlahualh tū jā tze ē maktojon nalakminān nahuaniyān: "Jā tze quit tū ictlahuani', ē jātza' ā'maktin ictitlahualh."

Tī ta'a'ka'ī' taka'lhī līmāpa'ksīn

⁵ Ixapóstoles tahuanih Jesús:

—Caquilāmaktāyauj ē ā'chulā' na'ica'ka'ī'yāuj.

⁶ Māpa'ksīni' cāhuanilh:

—Palh ixa'ka'ī'tit, masqui macsti'na'j, ixua'ni'tit huā'yālh qui'hui': "Catapu'lhu' ē capit catacha'nti nac mar." Chuntza' qui'hui' ixtlahualh.

Ixtascujūt tī tasācua'

⁷ Jesús cāhuanipālh:

—Palh hui'x ixka'lhīya' chā'tin mintasācua' tī scujnī'ttza' pō'ktu quilhtamacuj ē ixtaspi'tli na minchic, jā catihua'ni': "Catanu', cahuā'ya'." ⁸ Palhāsā' nahuani'ya': "Cacāxtlahua' quilīhua't ē pūla naquimā'huī'ya' quit. Ā'līstān nahuā'ya'na' hui'x."

⁹ 'A'cxni' mintasācua' natlahuakō' ixtascujūt, jā catimaxqui' tapāxcatca'tzīn ixpālacata xla' sa'j tasācua'. ¹⁰ Chuntza' hui'xina'n, a'cxni' tlahuakō'yā'tit ixlīpō'ktu ixtalacasqui'nīn Dios, nahuanā'tit: "Jā ixlacasqui'nca naquincāhuaniyān pāxcatca'tzīlh ixpālacata xmān ictlahuāuj quintascujūtca'n."

Jesús cāmātzeyīlh kelhacāuj tī ixcāmasni'mā'lh ixquinītca'n

¹¹ 'A'cxni' ixa'mā'lhcus nac Jerusalén, Jesús tētaxtulh lalalhūhua' cā'lacchicni' nac Samaria ē Galilea. ¹² 'A'cxni' ixtalacatzuna'jītēlhatza' a'ktin cā'lacchicni', kelhacāuj chi'xcu'huī'n tī ixcāmasni'mā'lh ixquinītca'n tātaxtulh ē talakapāxtokli. Makat tatāyalh xlaca'n ¹³ ē palha' tahuanih:

—Jesús, Mākelhtahua'kē'ni', caquilālakalhu'manui!

¹⁴ 'A'cxni' Jesús cālaktzī'lh, cāhuanilh:

—Capintit cāmāsu'yuni'tit mimacni'ca'n pālejni'.

'A'cxni' xlaca'n ixta'a'mā'nalhcus nac tej, talaktzī'lh ixmacni'ca'n tzetza' ixtahuani't. ¹⁵ Chā'tin xlaca'n, a'cxni' laktzī'lh ixtzeyani'ttza', taspī'tli makapāxuitēlha Dios. ¹⁶ Laktatzokostalh Jesús namaxqui' tapāxcatca'tzīn. Huā'mā' chi'xcu' xala' nac Samaria ixuanī't. ¹⁷ Palaj tunca Jesús huanli:

—¿Ē jā kelhacāuj tī tatzeyanli? ¿Tū ixpālacata jā tamilh makapitzīn kelhana'jāstza'? ¹⁸ ¿Ē xmān huā'mā' samaritano taspī'tli naquimaxqui' tapāxcatca'tzīn?

¹⁹ Palaj tunca huanilh chi'xcu':

—Catāqui' ē catlā'hua'nti. Tzeyani'ta' ixpālacata a'ka'ī'nī'ta'.

Chī nachin ixlīmāpa'ksīn Dios

Mt. 24:23-28, 36-41

²⁰ Fariseos takelhasqui'nīlh Jesús:

—¿Jā'cxni' nalacchā'n a'cxni' namāpa'ksīni'nkō' Dios?

Xla' cākelhtīlh:

—Chī Dios namāpa'ksīni'nkō', jā tasu'yu. ²¹ Jāla catihuanca: "Ā' huī'lh", o "Ā' huī'lacha'." Ixlīmāpa'ksīn Dios huī'lhtza' na ixlīstacna'ca'n tachi'xcu'huī't.

²² Palaj tunca cāhuanilh ī'scujnu'nī'n:

—Namin a'ktin quilhtamacuj a'cxni' hui'xina'n nalaktzi'ncu'tunā'tit chī namāpa'ksīni'n Chi'xcu' xala' Tālmā'n. Nalaktzi'ncu'tunā'tit masqui xmān a'ktin quilhtamacuj. Jā catilaktzi'ntit. ²³ Nacāthuanianyān: “Ā' hui'lh”, o “Ā' hui'lacha'”. Jā tipinā'tit ē jā tistālani'yā'tit. ²⁴ Chuntza' chī tasu'yu a'ktin makli'pit tū palaj xkaka nac a'kapūn, chuntza' nala a'cxni' namin quinquilhtamacuj quit Chi'xcu' xala' Tālmā'n. ²⁵ Pūla na'icpātīni'n ē naquintalakmaka'n xalanī'n huā'tzā' nac cā'quilhtamacuj.

²⁶ 'Chuntza' chī a'kspulalh a'cxni' ixuī'lhcus Noé, nā chuntza' nala a'cxni' namin quinquilhtamacuj quit Chi'xcu' xala' Tālmā'n. ²⁷ Ixtahuā'yan ē ixtatamakaxtoka ē ixtamāstā'mā'nalh ixtzu'ma'jātca'n natā'tamakaxtokcan hasta a'cxni' quilhtamacuj tū pūtanūlh Noé nac arca. Lakuat milh ē tanīkō'lh. ²⁸ Nā chuntza' a'kspulalh a'cxni' ixuī'lhcus Lot; ixtahuā'yamā'nalh ē ixtako'tnumā'nalh; ixtatamāhuana'mā'nalh ē ixtastā'namā'nalh; ixtacha'nāna'n ē ixtatlahua ixchicca'n. ²⁹ A'cxni' Lot taxtulh nac cā'lacchicni' Sodoma, yujli macscut ē azufre nac a'kapūn ē cāmāknīkō'lh ixlīpō'ktuca'n.

³⁰ 'Chuntza' chī a'kspulalh a'cxni' ixtahui'lāna'lhcus Lot ē Noé, chuntza' nala a'cxni' na'iccātasu'yuni'yān quit Chi'xcu' xala' Tālmā'n. Tachi'xcuhui't jā tapuhuan palh palaj na'icmimpala.

³¹ A'cxni' namin huā'mā' quilhtamacuj, tī hui'lh nac kēpūn ē ixtamacatzucun tanūmā'lh na ixchic, jā catitanūlh nacāmāxtu. Tī scujmā'cha' na ixā'tacuxtu, jā catitaspi'tli na ixchic nataya catūhuālh. ³² Calacapāstactit tū a'kspulalh ixpuscāt Lot. ³³ Tī makapūtaxtūcu'tun ixlīstacna', jā catilacapāstacdi tū hui'lh nac cā'quilhtamacuj. Tī xmān lacapāstaca tū a'nān nac cā'quilhtamacuj, xla' jā cati'a'kapūtaxtulh.

³⁴ 'Iccāhuanianyān tzamā' cā'tzi'sni' chā'tu' natalhtata a'ktin nac pūtama', ē Dios nalē'n chā'tin ē namakxteka chā'tin. ³⁵ Chā'tu' puscan lacx-tim natasquiti, ē Dios nalē'n chā'tin ē namakxteka chā'tin. ³⁶ Chā'tu' chi'xcuhui'n natascuja ixchā'tu'ca'n nac cā'tacuxtu, ē Dios nalē'n chā'tin ē namakxteka chā'tin.

³⁷ A'cxni' takexmatli huā'mā' tachihuīn, i'scujnu'nī'n takelhasqui'nīlh:

—Māpa'ksīni', zē jā'cxni' na'a'kspula huā'mā'?

Xla' cākelhtīlh:

—Na'a'kspula chuntza' chī chū'ni' tatakēstoka calhāxcuhuālh jā mā'lh tū xanīn.

18

Tī nīmaka'ncanī'ttza' ē juez

¹ Jesús cāmāsu'yuni'lh chī ixlakaliyān nata'orarlī ē jā maktin catitaxlajuani'lh. ² Cāhuanīlh:

—Ixuī'lh a'ktin nac cā'lacchicni' chā'tin juez. Jā ixlakachi'xcuhui' Dios ē jā cuenta ixcātlahua tī ixtaputza justicia. ³ Nā a'ntza' tzamā' cā'lacchicni' ixuī'lh chā'tin tī nīmaka'ncanī't. Ixlakaliyān ixa'n lak-tzi'n juez natlahuani'can a'ktin justicia ixpālacata ixtā'lāquiclhaktzi'. ⁴ Ixlīmāklhūhua'tza' ixuani juez ē jā ixtlahuani' justicia. Ā'līstān puhuanli: “Masqui jā iclakachi'xcuhui' Dios ē jā quincuenta tī taputza justicia, ⁵ huā'mā' tī nīmaka'ncanī't jicstza' quimāhuī'lh. Ū'tza' na'iclītlahuani' justicia. Chuntza' jātza' catimīlh jics quimāhuī'.”

⁶ Māpa'ksīni' Jesús huanli:

—Cuenta catlahua'tit tū tlahualh juez masqui jā tze ixuanī't. ⁷ Ā'chulā' nacālimaktāya Dios xla'ca'n tī cālacsacnī't ē tī ixlakaliyān ē pō'ktu tzī'sa tasqui'ni'. ¿Ē natamakapali nacāmaktāya? ⁸ Iccāhuaniyān palaj nacālimaktāyayān. Quit Chī'xcu' xala' Tālh mā'n. A'cxni' na'icmimpala, ¿ē na'icmacla tī ta'a'ka'ī' nac cā'quilhtamacuj tī tasqui'ni'mā'nalh Dios ixlakaliyān?

Fariseo ē mātā'jīni' līxokot

⁹ Jesús cāhuanipālh tamāsu'yun ixpālacata tī tapuhuan xla'ca'n xalactze ē talakmaka'n ā'makapitzīn. Huanli:

¹⁰ —Chā'tu' chi'xcu'huī'n ta'a'lh nac templo nata'orarli. Chā'tin xla'ca'n fariseo ixuanī't, ē ā'chā'tin mātā'jīni' līxokot ixuanī't. ¹¹ Fariseo tāyalh orarli chuntza': "Dios, icmaxqui'yān tapāxcatca'tzīn quit jā hua'chi ā'makapitzīn. Jā icka'lhāna'nī't. Jā ictampi'lhīni'nī't. Quit jā icka'lhī quintā'lāpāxqui'n. Ē quit jā chuntza' chī huā'mā' mātā'jīni' līxokot. ¹² A'ktu' quilhtamacuj chī a'ktin semana quit jā icuā'yan, ē icmāstā' quindiezmo chuntza' chī ixlacasqui'nca."

¹³ 'Xtum huanli mātā'jīni'. Xla' makat tāyalh. Jā ixtalacayāhuacu'tun. Ixcu'xatucsmā'ca ixa'cstu ē ixuan: "¡Dios, caquilakalhu'ma'nti ixpālacata quit jā tze!"

¹⁴ 'Iccāhuaniyān huā'mā' mātā'jīni' ā'chulā' tze tasu'yu na ixlacatīn Dios ē jā fariseo. Chuntza' tī ka'tla' makca'tzī, xla' namāmāxanī'can. Tī jā ka'tla' makca'tzī, ū'tza' nalakachi'xcu'huī'can.

Jesús cāsicua'lanātlahualh lacstīn

Mt. 19:13-15; Mr. 10:13-16

¹⁵ Nā Jesús cālīmini'ca lacstīn nacā'a'cpūhui'lī ixmacan. A'cxni' talaktzī'lh ī'scujnu'nī'n, talacaquilhnīlh tī ixtalīmin. ¹⁶ Jesús cāmāta'satīnīni'lh lacstīn ē cāhuanilh ī'scujnu'nī'n:

—Cacāmakxtektit lacstīn caquintalakmilh ē jā cacāmāmakchuyī'tit ixpālacata tī natā'tapa'ksī Dios a'ntza' jā māpa'ksīni'nkō', xla'ca'n tī naquintalīpāhuan chuntza' chī tzamā' lacstīn. ¹⁷ Ixlīcāna' iccāhuaniyān. Tī jā ta'a'ka'ī'ni' ixtachihuīn Dios chuntza' chī lacstīn ta'a'ka'ī', jā maktin catitatanūlh jā Dios māpa'ksīni'nkō'.

Chā'tin chi'xcu' tī rico tā'chihuīna'nli Jesús

Mt. 19:16-30; Mr. 10:17-31

¹⁸ Chā'tin xapuxcu' kelhasqui'nīlh Jesús:

—Tzeya Mākelhtahua'kē'ni' hui'x. ¿Tūchu na'ictlahua na'icka'lhī quilatamat tū jā catilakspu'tli?

¹⁹ Jesús huanilh:

—¿Tū ixpālacata quihuani'ya' tze quit? Xmān chā'tin tī xatze ē ū'tza' Dios. ²⁰ Hui'x ca'tziya' ixlīmāpa'ksīn Dios tū chuntza' huan:

Jā tika'lhīya' mintā'lāpāxqui'n.

Jā timaknīni'na'.

Jā tika'lhāna'na'.

Jā tilīchi'huīna'na' ā'chā'tin tū jā ixlīcāna'.

Cacālakachi'xcu'huī' mintāta' ē mintzī'.

²¹ Chī'xcu' kelhtīlh:

—Pō'ktu tzamā' icmākentaxtūkō'nī'ttza' hasta quiliska'ta'.

²² A'cxni' kexmatli huā'mā', Jesús huanilh:

—Ā'xmān a'ktin sputni'yān tū natlahua'ya'. Caquīstā'kō'j pō'ktu tū ka'lhī'ya' ē nacāmāpitzini'ya' tumīn xcamanīnī'n ē chuntza' naka'lhī'ya' tū rico nalīhua'na' nac a'kapūn. Ā'līstān naquintā'pina'.

²³ A'cxni' chī'xcu' kexmatli huā'mā' tachihuīn, līlīpuhuanli ixpālacata rico ixuanī't.

²⁴ A'cxni' Jesús laktzī'lh chī ixlīpuhuan, huanilh:

—Jicslīhua' natatā'tapa'ksī Dios xlaca'n tī lacricujnu'. ²⁵ Jicslīhua' nalīpātē'kecu'tun lakatin camello na ixtani' līxtokon. Ā'līhua'ca' jicslīhua' natanū chā'tin rico jā Dios māpa'ksīnī'nkō'.

²⁶ Tī takexmatli huā'mā' tahananli:

—¿Tīchu tzē na'a'kapūtaxtū?

²⁷ Jesús cāhuanilh:

—Chī'xcu'huī'n jāla catitlahualh tū natalī'a'kapūtaxtu; xmān Dios tzē nacāmākapūtaxtū.

²⁸ Pedro huanilh:

—Quina'n ica'kxtekui'likō'uj ixlīpō'ktu tū xa'icka'lhīyāuj ē iccāstālanī'mā'n.

²⁹ Palaj tunca Jesús cākelhtīlh:

—Ixlicāna' tū iccāhuanīyān. Huī'lh tū nata'a'kxtekui'li ixchicca'n natakexmatni' Dios. Ā'chulā' nataka'lhī nac cā'quilhtamacuj. Ē palh nata'a'kxtekui'li ixtā'taca'n o ixtzī'ca'n o ixta'timīnca'n o ixpuscāca'n o ixcamanaca'n, ³⁰ ā'chulā' nataka'lhī nac cā'quilhtamacuj, ē nataka'lhī ixlatamatca'n tū jā catilakspu'tli jā Dios māpa'ksīnī'nkō'.

Ā'maktin Jesús māca'tzīnīnī'lh chī nanī

Mt. 20:17-19; Mr. 10:32-34

³¹ Jesús cāmāta'satīnīnī'lh ī'scujnu'nī'n ē cāhuanilh:

—A'mā'nauj nac Jerusalén jā namākentaxtūkō'can ixlīpō'ktu tū tatzo'kli profetas quimpālacata quit Chī'xcu' xala' Tālhāmā'n.

³² Naquintamacamāstā' na ixmacanca'n tī jā israelitas ē naquintalakapala ē naquintalakmaka'n ē naquintalakachojmanī.

³³ Naquintakēsnoka ē ā'līstān naquintamaknī. Ixli'a'ktu'tun quilhtamacuj na'iclacastālancuanā'n.

³⁴ Ī'scujnu'nī'n jā ixtakexmatni' tū huanicu'tun huā'mā', nūn ixtaca'tzī tū ixlīchihuīna'mā'lh ixpālacata hua'chi xatatzē'kni' tū ixcāhuanimā'lh.

Jesús mālacahuānīlh chā'tin lakatzī'n xala' nac Jericó

Mt. 20:29-34; Mr. 10:46-52

³⁵ A'cxni' Jesús ixchā'mā'lh'tza' nac cā'lacchicni' Jericó, ixuī'lh chā'tin lakatzī'n na ixpāxtūn tej. Ī'squi'nīhuā'yan. ³⁶ A'cxni' ixkexmata tētaxtumā'ca, ixkelhasqui'nīnī'n tīchu ixtētaxtumā'lh. ³⁷ Huanica Jesús xala' nac Nazaret ixtētaxtumā'lh. ³⁸ Palaj tunca ta'salh ē huanli:

—¡Jesús! ¡Hui'x ixtā'nat David tī xa'icka'lhīmā'nauj! ¡Caquilakalhu'ma'nti!

³⁹ Tī ixtapūlani' Jesús talacaquilhnīlh lakatzī'n ē tahananli caquilhca'cslalh, ē xla' ā'chulā' ta'salh ē huanli:

—¡Hui'x ixtā'nat David tī xa'icka'lhīmā'nauj! ¡Caquilakalhu'ma'nti!

⁴⁰ Palaj tunca Jesús tāyalh ē huanli calīmīnī'ca. A'cxni' lacatzuna'j ixlakayālh'tza', kelhasqui'nīlh:

⁴¹ —¿Tūchu lacasqui'na' na'ictlahuani'yān?

Lakatzī'n kelhtīlh:

—Māpa'ksīnī', caquimālacahuā'ni'.

⁴² Jesús huanilh:

—¡Calacahuā'na! Hui'x a'ka'ī'nī'ta' quit tzē na'icmālacahuānīyān ē ū'tza' lītze'ya'ntitza'.

⁴³ Xamaktin lacahuāna'lh lakatzī'n. Stālani'lh Jesús, ē makapāxuitēlha Dios. Ixlipō'ktuca'n tachi'xcuhui't talaktzī'lh huā'mā' ē nā xluca'n tamakapāxuihl Dios ixlipō'ktuca'n.

19

Jesús ē Zaqueo

¹⁻² Ixui'lh chā'tin rico; ixtacuhuīni' Zaqueo. Xapuxcu' mātā'jīni'nī'n līxokot ixuanī't. A'cxni' Jesús ixtētaxtumā'lh nac Jericó, a'ntza' ixui'lh Zaqueo.

³ Huā'mā' Zaqueo ixlaktzī'ncu'tun Jesús ē ixlakapascu'tun. Jāla ixlaktzī'n Jesús ixpālacata a'ctzuna'j chi'xcu' ixuanī't ē lhūhua' tachi'xcuhui't ixtokokecan. ⁴ Palaj tunca tu'jnumpūlah jā natētaxtu Jesús ē tahua'ca'lh nac a'katin ka'tla' qui'hui' tū huanican sicómoro. Chuntza' tzē nalaktzī'n. ⁵ A'cxni' Jesús ixtētaxtumā'lh a'ntza', talacayāhualh ē huanilh Zaqueo:

—Palaj cayujti. Chuhua'j na'ictētachoko na minchic.

⁶ Zaqueo palaj tunca yujli ē lipāxuhua lē'lh Jesús na ixchic.

⁷ A'cxni' talaktzī'lh huā'mā', ixlipō'ktuca'n tatzuculh talichihuīna'n ē talāhuanilh Jesús tachokolh na ixchic tī jā tze'ya chi'xcu'. ⁸ Ā'listān Zaqueo tāyalh ē huanilh Jesús:

—Chuhua'j, na'iccāmaxquī' i'tāt tū icka'lhī xcamanīnī'n. Palh xa'iccā'a'kskāhui'maktīnī't ā'makapitzīn, na'iccāmaxquī' maktā'ti' ixlakxoko.

⁹ Jesús huanilh:

—Chuhua'j a'kapūtaxtunī'ta' ixpālacata a'ka'ī'nī'ta' chuntza' chī Abraham a'ka'ī'lh. Nā xalanī'n na minchic nata'a'kapūtaxtu. ¹⁰ Quit Chi'xcu' xala' Tālh mā'n icmilh iccāputza tī jā ta'a'ka'ī' ē na'iccāmāsu'yuni' chī nacālimakapūtaxtūcan.

Pekcāuj tumīn

¹¹ A'cxni' ixtake'xmatmā'nalh tachi'xcuhui't tū ixcāhuanimā'lh Jesús, xla' cāhuanilh tū lītāmāsu'yu. Ixtatalacatzuna'jīmā'nalh nac Jerusalén, ē xluca'n tapuhuanli palaj natasu'yu chī Dios namāpa'ksīni'nkō' nac cā'quilhtamacuj. ¹² Palaj tunca Jesús cāhuanilh:

—Ixui'lh chā'tin chi'xcu' ē xla' jā catīhuālh chi'xcu'. Ixa'mā'lh makat a'ktin nac ti'ya't jā nalīhui'lican ixlīrey ē ā'listān nataspi'tpala. ¹³ A'cxni' ixtaxtumā'lh'tza', cāmākextimīlh kelhacāuj ixtasācua' ē lacxtīm cāmaxquī'lh lhūhua' tumīn chā'tunu' ē cāhuanilh: “Camāscujū'tit tzamā' tumīn hasta a'cxni' na'icmimpala.”

¹⁴ 'Tachi'xcuhui't xalanī'n ixcā'lacchicni' jā ixtalaktzī'ncu'tun ē cāmāstālica lacscujnī'n natahuan: “Jā iclacasqui'nāuj huā'mā' chi'xcu' rey nahuan.” ¹⁵ Masqui jā ixtalacasqui'n, lihui'lica ixlīrey ē chuntza' taspi'tli na ixti'ya't.

'A'cxni' chilh, cāmāta'satīnīni'lh tasācua' tī ixcāmaxquī'nī't tumīn. Ixa'tzīcu'tun chī ixtatlajani'ttza'. ¹⁶ Tī xapūla lakmilh ē huanli: “Mintumīn tlajani't makcāuj.” ¹⁷ Rey kelhtīl: “Tze'ya tasācua' hui'x, ixpālacata tzej māscuju'nī'ta' masqui macsti'na'j tumīn. Na'icui'liyān milīgobnador lakacāuj cā'lacchicni'.”

¹⁸ 'Chā'mpālh chā'tin ē huanli: “Mintumīn tlajani't makquitzis.” ¹⁹ Nā kelhtīl: “Hui'x nalīthai'la'ya' milīgobnador lakaquitzis cā'lacchicni'.”

20 'Palaj tunca chā'mpāl̄h chā'tin ē huanli: "Ā' hui'lh mintum̄n. Icmāquī'lh a'ktin nac pıxtahua'ca' 21 ixpāl̄acata icjicua'ni'yān. Hui'x palha' milimāpa'ksin. Hui'x taya'ya' tū jā hui'līnī'ta' ē makalana'na' jā jā cha'nāna'nī'ta'." 22 Palaj tunca rey huanil̄h: "Hui'x jā tzeya tasācua'. Mintachihuīn limālacsu'yuyān. Hui'x puhua'na' palh quit palha' icmāpa'ksini'n ē ictaya tū jā quit icui'līnī't, ē icmakalana'n jā jā quit iccha'nāna'nī't. 23 ĸTū ixpāl̄acata jā hui'li' nac banco quintum̄n? Chuntza' xa'icmaktīnī'lh quintum̄n ē i'ska'ta' a'cxni' xa'ictaspi'tpāl̄h na quinchic."

24 'Cāhuanil̄h tī ixtayāna'lh: "Camaktīt itxum̄n ē camaxquī'tit tī tlanjanī't makcāuj." 25 Tahuanih: "Xla' ka'lhītza' makcāuj." 26 Rey kelhtīnī'lh: "Iccāhuaniyān ā'chulā' namaxquī'can tī ka'lhī, ē tī jā lhūhua' ka'lhī namaktikō'can tū ka'lhī. 27 Quintā'lāquiclhlaktzi'nī'n tī jā talacasquī'n na'ictahui'la hua'chi rey, caquīlī'ta'ni'tit ē cacāmaknī'tit na quilacatīn."

Jesús tanūlh nac Jerusalén

Mt. 21:1-11; Mr. 11:1-11; Jn. 12:12-19

28 A'cxni' huankō'lh huā'mā', Jesús tayalh ixtej nac Jerusalén. 29 Ixtalacatzuna'jīmā'lh'tza' nac cā'lacchicni' jā huanican Betfagé ē jā huanican Betania. A'ntza' lacatzuna'j sipej jā huanican Olivos. Jesús cāmāpūlil̄h chā'tu' i'scujnu'nī'n 30 ē cāhuanil̄h:

—Capintit nac cā'lacchicni' tū tasu'yu milacatzuna'jca'n. A'cxni' nachipinā'tit, nalaktzī'nā'tit a'ktin xaska'ta' burro tū chī'yāhuacanī't. Jāna'j tī chā'tin ixkētahui'lanī't. Caxcuttit ē caquilālīmini'uj huā'tzā'. 31 Palh catīhuāl̄h nacākelhasqui'nīyān: "ĸTū ixpāl̄acata xcutpā'na'ntit burrito?" hui'xina'n nakhltīnī'nā'tit: "Māpa'ksīni' namaclacasquī'n."

32 Scujnu'nī'n ta'a'lh ē tamaclalh chuntza' chī Māpa'ksīni' ixcāhuaninī't. 33 A'cxni' ixtaxcutmā'nalh burro, ixtēcu' cāhuanil̄h:

—ĸTū ixpāl̄acata xcutpā'na'ntit burro?

34 Xlaca'n takelhtīnī'lh:

—Māpa'ksīni' namaclacasquī'n.

35 Lē'ni'ca Jesús palaj tunca ē talikētlapalh ixlu'xu'ca'n ē Jesús kētahui'lh burro. 36 A'cxni' Jesús ixa'mā'lh'tza' punchuna'j, ixmāpī'ni'tēlhacan lu'xu' nac tej. 37 A'cxni' ixtatalacatzuna'jītēlh'tza' ē ixta'a'kapūmācha'tza' nac sipej Olivos, tatzuculh tapāxuhua ixlīpō'ktuca'n tī ta'a'ka'ī'lh ē ixtastālani'tēlha. Tata'salh ē tamakapāxuih̄h Dios ixpāl̄acata ixlīpō'ktu lī'a'cnīn tū talaktzī'lh. 38 Ixtahuan:

—jSicua'lanālanī't Puxcu' tī mimā'lh ixpāl̄acata ixlimāpa'ksin quinDiosca'n! jLīpāxuhua nac a'kapūn! jCalakachi'xcuhui'ca Dios!

39 Palaj tunca ā'makapitzīn fariseos tī ixtayāna'lh na ixpu'nanca'n tachi'xcuhui't, tahuanli:

—Mākelhtahua'kē'ni', cacāquilhni' tī tastālani'yān.

40 Jesús cākelhtīl̄h:

—Iccāhuaniyān palh tzamā' nataquilhca'csla, chihuixni' natata'sa.

41 A'cxni' lacatzuna'jtza' ixa'mā'cha', Jesús laktzī'lh cā'lacchicni' Jerusalén ē calhuanli 42 ē huanli:

—jTze ixuanli mimpāl̄acataca'n xalanī'n nac Jerusalén palh ixkexpa'ttit cahuāl̄h chī nali'a'kapūtaxtuyā'tit, masqui huā'mā' quilhtamacuj! Chuhua'j tatzē'knī't ē jāla cati'a'kapūtaxtutit. 43 Namin a'ktin quilhtamacuj tū jā tze. Mintā'lāquiclhlaktzi'ca'n natamin natayāhua a'ktin culalh ixmacni' mincā'lacchicni'ca'n ē nacātālītamacstī'li'yān calhāxcuhuāl̄h. 44 Nacātālisno'ktamacatāyān nac ti'ya't. Nacātamaknikō'yān

mīlīpō'ktuca'n ē natalakpaklkhō' ē jā catimakxtekli nūn a'ktin chihuix
ixa'cpūn talhta'm. Chuntza' nacā'a'kspulayān ixpālacata jā lakapastit Dios
a'cxni' ticālakmin ixcāmakaipūtaxtūcu'tunān.

Jesús cātamacxtukō'lh tū jā tze na ixpūchakān xaka'tla' templo

Mt. 21:12-17; Mr. 11:15-19; Jn. 2:13-22

⁴⁵ Palaj tunca Jesús tanūlh xaka'tla' nac templo ē tzuculh cātamacxtu
tī ixtastā'namā'nalh ē ixtatamāhuana'mā'nalh na ixtanquilhtīn templo.
⁴⁶ Cāhuanilh:

—Tatzō'kni' na ixtachihuīn Dios: “Quinchic xmān ixpūtlahuacan
oración.” Chī tlhua'pā'na'ntit līmāxtunī'tantit hua'chī ixpūtatzē'kni'ca'n
ka'lhāna'nī'n.

⁴⁷ Ixlakaliyān Jesús ixmāsu'yumā'lh nac templo. Ixtaputzani'mā'nalh chī
natalīmaknī xanapuxcu'nu' pālejni' ē xamākelhtahua'kē'ni'nī'n līmāpa'ksīn
ē nā māpa'ksīni'nī'n. ⁴⁸ Jā ixtamaclani' chī natalīmaknī ixpālacata
ixlīpō'ktuca'n tachi'xcuui't ca'cs ixtakexmatmā'nalh.

20

Ixlīmāpa'ksīn Jesús

Mt. 21:23-27; Mr. 11:27-33

¹ A'ktin quilhtamacuj Jesús ixcāmāscā'timā'lh tachi'xcuui't nac templo
ē ixcāmāsu'yuni'mā'lh chī tzē nali'a'kapūtaxtucan. Tachilh xanapuxcu'nu'
pālejni' ē xamākelhtahua'kē'ni'nī'n līmāpa'ksīn ē nā xanapuxcu'nu' israeli-
tas. ² Tahuanilh:

—Caquilāhuaniuj: ¿Tī ixlīmāpa'ksīn cālītlhua'pā't tzamā? ¿Tīchu
maxquī'n huā'mā'līmāpa'ksīn?

³ Palaj tunca cāhuanilh Jesús:

—Nā quit na'iccākelhasqui'nīyān catūhuālh. Caquilākelhtīuj: ⁴ ¿Tī
ixlīmāpa'ksīn ixlīmā'kpaxīni'n Juan? ¿Ixlīmāpa'ksīn Dios o ixlīmāpa'ksī'nca'n
chī'xcuui'n? Caquilākelhtīuj.

⁵ Xlaca'n tatzuculh talālītā'chihuīna'n ixlīmānca'n ē talāhuanilh:

—¿Chī nahuaniyāuj? Palh nahuaniyāuj Dios māpa'ksīlh Juan,
naquincākelhasqui'nīyān: “¿Tū ixpālacata jā a'ka'ī'nī'ta'ntit?” ⁶ Palh
nahuaniyāuj chī'xcuui'n tamāpa'ksīlh, ixlīpō'ktuca'n tachi'xcuui't
naquincātacucta'lamaknīyān ixpālacata xlaca'n tahuan Juan ixlīcāna'
ixa'kchihuīna' Dios ixuanī't.

⁷ Chuntza' takelhtīlh jā ixtaca'tzī tīchu ixlīmāpa'ksīn ixlīmā'kpaxīni'n
Juan. ⁸ Palaj tunca Jesús cāhuanilh:

—Nā chuntza' quit jā icticāhuanin tīchu ixlīmāpa'ksīn iccālītlhua
huā'mā'.

Xalacca'tzāna' maksujnī'n

Mt. 21:33-44; Mr. 12:1-11

⁹ Palaj tunca Jesús tzuculh cātā'chihuīna'n tachi'xcuui't. Cāhuanilh tū
līca'tzīni'can:

—Ixui'lh chā'tin chī'xcu' tī cha'nli mayāc tū māsā' uva. Ā'līstān
māsācua'nīlh ixtī'ya't makapitzīn tasācua'n natascuja i'tātna' ē makās a'lh
ā'lacatin.

¹⁰ 'A'cxni' chilhtza' ixpūlan uvas, macā'lh ī'scujni' na ixpū'uva. A'lh
cāsqui'ni' tasācua'n catamaxquī'lh tū tamakalanī't tū ixla' ixtēcu' ti'ya't.
Xlaca'n talacni'cui'līlh lacscujni' ē tzaj chuntza' māspi'tca. Jā tū tū
maxquī'ca.

11 'Palaj tunca ixtēcu' pū'uva macā'mpāl̄h ā'chā'tin ixlacscujni'. Nā chuntza' tlahuaca chī xapūla; lacni'cui'līca ē talakapalal̄h ē chuntza' māspi'tca. 12 Ixlimaktu'tun macā'mpāl̄h ā'chā'tin. Nā xla' mātākāhuī'ca ē makatzā'laca.

13 'Ā'līstān ixtēcu' ti'ya't huanli: “¿Tūchu na'ictlahua? Na'icmacā'n quinka'hua'cha tī icpāxquī'. A'cxni' nalaktzī'ncan palhāsā' nalakachi'xcuui'can.” 14 A'cxni' talaktzī'lh ka'hua'cha, tasācua'n talāhuanilh: “Ū'tza' tī ixlā' nahuankō' tū ka'lhī ixtāta'. Camaknīuj ē chuntza' quilaca'n nahuan pū'uva.” 15 Tamāxtulh nac pū'uva ē tamaknīlh.

Jesús cākelhasqui'nīlh:

—Ixtēcu' pū'uva, ¿tū puhua'nā'tit nacātlahuani' tī ixtamakscujmā'nal̄h? 16 Na'a'n ē nacāmālakspūtūkō' tzamā' tasācua'n ē nacāmāsācua'nī pū'uva ā'makapitzīn xtum tasācua'n.

A'cxni' tachi'xcuui't takexmatli huā'mā' tachihuīn, tahuanli:

—¡Nūn calacasqui'nli Dios!

17 Jesús cālaktzī'lh ē huanli:

—¿Tū huanicu'tun tū tatzō'kni' na ixtachihuīn Dios? Chuntza' huan: Tapācna'nī'n talakmaka'lh chihuix ē tzamā' chihuix tū ā'chulā' ixlacasqui'nca.

18 Jesús chihuīna'mpāl̄h:

—Tī jā tzej takexmata quintachihuīn, xlaca'n hua'chi tī talī'a'kchekxllal̄h chihuix ē tatakāhuī'lh. Tī jā ta'a'ka'tī quintachihuīn, xlaca'n hua'chi tī cā'a'klhta'lal̄h ka'tla' chihuix ē cālakka'nxli ē tanīlh.

Ixpālacata tamātā'jin

Mt. 21:45-46; 22:15-22; Mr. 12:12-17

19 Xanapuxcu'nu' pālejni' ē xamākelhtahua'kē'ni'nī'n līmāpa'ksīn titachi'pacu'tunli Jesús palaj tunca huā'mā' quilhtamacuj ixpālacata taca'tzīlh xlaca'n hua'chi scujnu'nī'n nac pū'uva. Jā tachi'palh ixpālacata ixtajicua'ni' tachi'xcuui't. 20 Palaj tunca cālakmacā'nca maktaka'lhna'nī'n tī ixtatasu'yu lactzeya chi'xcuui'n. Cālakmacā'nca natakexmatxtu catūhuāl̄h tū tzē natalīmālacsu'yun. Chuntza' tzē ixtalīmālacapū'lh na ixlacatīn gobernador. 21 Ū'tza' talikelhasqui'nīlh huā'mā':

—Mākelhtahua'kē'ni', icca'tziyāuj tū hua'na' ē tū māsuyuya' ū'tza' ixlīcāna'. Icca'tziyāuj hui'x jā catlahua'ni'ya' cuenta chī talīchihuīna'nān tachi'xcuui't. Hui'x lacxtim cālaktzī'na' ixlīpō'ktuca'n tachi'xcuui't. Hui'x tzej māsuyuya' chī Dios lacasqui'n. 22 ¿Ē tze na'icxokoyāuj tū mātā'jīni'n emperador romano o jā ixlacasqui'nca?

23 Jesús icxa'tzī xmān ixtalīlaktzī'ncu'tun ē cākelhasqui'nīlh:

—¿Tū ixpālacata quilālīlaktzī'ncu'tunāuj? 24 Caquilāmāsu'yuni'uj tumīn tū līxokocan. ¿Tīchu ixlacan tasu'yu nac huā'mā' tumīn ē tīchu ixtacuhuīni' tatzō'kni'?

Takelhtīlh:

—Ixla' emperador.

25 Palaj tunca cāhuanilh:

—Camaxquī'tit emperador tū ixlā' ē camaxquī'tit Dios tū ixlā'.

26 Jā tū tamaclal̄h tū tzē ixtalīmālacsu'yu tū ixuan ixlacatīnca'n tachi'xcuui't. Talī'a'cnīlh chī kelhtīni'lh ē chuntza' taquilhca'cslal̄h.

Chī nala a'cxni' nalacastālanacuana'n

Mt. 22:23-33; Mr. 12:18-27

²⁷ Ā'listān makapitzīn saduceos talaka'lh Jesús. Xlaca'n tamāsu'yu jā catilacastālancuana'nca. Ū'tza' talīhuanilh Jesús:

²⁸ —Mākelhtahua'kē'ni', Moisés quincāmakxtekni'nī'tan huā'mā' tatzokni': Palh nanī chā'tin chi'xcu' tī tamakaxtokni'ttza' ē palh nīmakxteklī xpuscāt ē jā tī ixka'hua'cha, ixlacasqui'nca ī'stancu natā'tamakaxtoka tī nīmaka'ncanī't. Xapūla ka'hua'cha tī nalacatuncuhui' ixka'hua'cha nahuan xapuxcu' tī nīnī'ttza'.

²⁹ 'Ixtahui'lāna'lh kelhatojon lītā'timīn. Xapuxcu' tamakaxtokli ē jā ka'lhīlh ī'ska'ta' a'cxni' nīlh. ³⁰ Ixlīchā'tu' tā'tamakaxtokli tī nīmaka'ncanī'ttza' ē chuntza' nīpālh chi'xcu'; jā tī chā'tin ī'ska'ta' makxteklī. ³¹ Ixlīchā'tu'tun tā'tamakaxtokpālh tī nīmaka'ncanī'ttza' ē nā chuntza' ixlīkelhatojon ē ixlīpō'ktuca'n tanīlh; jā tī chā'tin ī'ska'ta'ca'n tamakxteklī. ³² Ā'listān nā puscāt nīlh. ³³ A'cxni' nalacastālancuana'ncan, ħtīchu ixla' nahuan tzamā' puscāt? Ixkelhatojonca'n tatā'tamakaxtokni't.

³⁴ A'cxni' Jesús cākelhtīlh:

—Huā'tzā' nac cā'quilhtamacuj tamakaxtokcan ē tamāmakaxtoka ixtzu'majanca'n. ³⁵ Tī natalacastālancuana'mpala ē natachā'n nac a'kapūn jātza' catitatamakaxtokli ē jātza' catitalāmāmakaxtokli, ³⁶ ē jātza' maktin catitanīlh. Chuntza' natala hua'chi ixāngeles Dios. Ixlacstīn Dios natahuan ixpālacata talacastālancuana'nī't. ³⁷ Nā Moisés quincāmāca'tzīnīyān chī nīnī'n natalacastālancuana'mpala, a'cxni' tzo'kli ixpālacata pūtzuna'j qui'hui' tū ixlamamā'lh. Tzo'kli chī Māpa'ksīni' ū'tza' ixDios Abraham ē ixla' Isaac ē ixla' Jacob. ³⁸ Dios ū'tza' ixDiosca'n xalakahuan ē jā ixlaca'n xanīn. Dios cālaktzī'n ixlīpō'ktuca'n talakahuan.

³⁹ Palaj tunca ā'makapitzīn xamākelhtahua'kē'ni'nī'n līmāpa'ksīn tahuanih Jesús:

—Tzej kelhtīni'nī'ta'.

⁴⁰ Ē jātza' talīhui'līlh natakelhasqui'nī catūhuālh.

*Cristo ī'xū'nātā'nat David
Mt. 22:41-46; Mr. 12:35-37*

⁴¹ Jesús cāhuanilh:

—ĶChī līhuanan Cristo tī Dios hui'līlh ixlīmakapūtaxtūnu' ū'tza' ī'xū'nātā'nat David? ⁴² David tzo'kli nac libro tū huanican Salmos: Māpa'ksīni' Dios huanilh quiMāpa'ksīni':

“Catahui'la' na quimpekxtūcāna'j, ⁴³ hasta a'cxni' na'iccāskāhui'kō' mīntā'lāquiclhaktzi'.”

⁴⁴ Palh David līchihuīna'nli ī'xū'nātā'nat ē māpācuhuīlh ixMāpa'ksīni', ū'tza' huanicu'tun xla' ā'chulā' xaka'tla' nalītaxtu —huanli Jesús.

*Jesús cālīmālacsu'yulh xamākelhtahua'kē'ni'nī'n līmāpa'ksīn
Mt. 23:1-36; Mr. 12:38-40; Lc. 11:37-54*

⁴⁵ Ixlīpō'ktuca'n tachi'xcuhui't ixtakexmatmā'nalh ē Jesús cāhuanilh ī'scujnu'nī'n:

⁴⁶ —Catamaktaka'lhtit ē jā ticāta'a'kskāhui'yān xamākelhtahua'kē'ni'nī'n līmāpa'ksīn tī tapūlatā'kchokocu'tun xapūlmā'n ixlū'xu'ca'n. Nā talacasqui'n cacātā'chihuīna'nca ē cacālakachi'xcuhui'ca nac cā'tejen. Na ixtemploca'n israelitas xlaca'n taquilhpūlatahui'lacu'tun ē talacasqui'n cacālakachi'xcuhui'ca jā tlahuacan cā'tani'. ⁴⁷ Xlaca'n ta'a'kskāhui'maktī ixchicca'n tī ixcānīmaka'ncanī'ttza' ē ā'listān naj tunca ta'orarli jā nacālaktzī'ncan ē chuntza' talī'a'kskāhui'ni'n. Ā'chulā' natapātīni'n xlaca'n ē jā ā'makapitzīn.

21

Tū māstā'lh xcamanīn tī nīmaka'ncanī't

Mr. 12:41-44

¹ Jesús ixuī'lhcus nac templo ē cālaktzī'lh chī lacricujnu' ixtamojō lhūhua' tumīn jā māquī'can tumīn tū lakalhu'mancanī't Dios. ² Nā laktzī'lh chā'tin tī nīmaka'ncanī't ē xcamanīn. Mojōlh pektu' ixtumīn ixla' cobre tū jā tapalaxla'. ³ Jesús huanli:

—Ixlicāna' iccāhuaniyān. Huā'mā' xcamanīn tī nīmaka'ncanī't māstā'nī't tū ā'chulā' ixtapalh na ixlacatīn Dios ē jā ā'makapitzīn. ⁴ Xlaca'n tamāstā' tū cāquītāxtūnī'nī'ttza'. Xla' masqui jā lhūhua' ixka'lhī, māstā'kō'lh tū ixlīhuā'yan.

Jesús huanli nalactlahuacan xaka'tla' templo

Mt. 24:1-2; Mr. 13:1-2

⁵ Ā'makapitzīn ixtalichihuīna'mā'nalh chī ixlitzēhuanī't templo ē ixlitzēhuanī't chihuix ē ixlīpō'ktu tū chī'xcuui'n ixtalīmini'nī't Dios.

⁶ Palaj tunca Jesús cāhuanilh:

—Namin a'ktin quilhtamacuj a'cxni' nūn a'ktin chihuix catilākēlhtahuī'lh. Ixlīpō'ktuca'n natapaclhkō' ē talhta'm nalacila.

Tū nalīca'tzīcan a'cxni' na'a'ksputa cā'quilhtamacuj

Mt. 24:3-28; Mr. 13:3-23

⁷ Palaj tunca takelhasqui'nīlh:

—Mākelhtahua'kē'ni', ¿jā'cxni' na'a'kspula tzamā'? ¿Chī na'iclicā'tzīyāuj palh palaj na'a'kspula tū hua'nti?

⁸ Jesús cāhuanilh:

—Catamaktaka'lhtit ē jā nacāta'a'kskāhuī'yān ixpālacata lhūhua' chī'xcuui'n natahuan taka'lhī quilīmāpa'ksīn. Chā'tunu' natahuan: “Quit Cristo tī Dios lacsacnī't.” Natahuampala: “Chuhua'j chilhtza' ixquilhtamacuj Cristo.” Jā tistālani'yā'tit. ⁹ Nakexmatcan chī sā'nan jā lacatzuna'j lamā'lh guerra ē nacātamāca'tzīnīyān chī tatā'kaquī' tachi'xcuui't. Jā tijicua'nā'tit ixpālacata huā'mā' pūla na'a'kspula ē ā'līstān na'a'ksputa cā'quilhtamacuj.

¹⁰ Cāhuanipālh:

—Chā'tin puxcu' ixtā'lāquiclhaktzi' nahuan ā'chā'tin. Chā'tin māpa'ksīnī' naskāhuī'cu'tun ā'chā'tin. ¹¹ Palha' natachiqui tī'ya't ē calhāxcuui'ālh na'a'nan tatzī'ncstat ē lhūhua' ta'jatat. Lijicua' tū natatasu'yu nac a'kapūn ē laka'tla'n lī'a'cnīn.

¹² 'Pūla nacātachi'payān hui'xina'n ē nacātamakapātīnīnān. Nacātalē'nān nac templo natlahuacan justicia, ē nacātamānūyān nac pūlāchī'n ē nacātalē'nān ixlacatīnca'n reyes ē gobernadores ixpālacata quilā'a'ka'ī'nī'yāuj. ¹³ Chuntza' tze naquilālīchihuīna'nāuj.

¹⁴ Calīhui'lī'tit jā nalī'a'ktuyunā'tit chī nalītamaktāyayā'tit. ¹⁵ Quit na'iccāmāsu'yuni'yān tachihuīn ē na'iccāmāxquī'yān talacapāstacni' ē chuntza' mintā'lāquiclhaktzi'ca'n jā caticāskāhuī'n ē jā catitā'lāhua'nitit.

¹⁶ 'Hui'xina'n nacāmamacāstā'yān mintāta'ca'n ē mintzī'ca'n ē mintā'timīnca'n ē mintalakapasni'ca'n ē minamigoca'n. Ā'makapitzīn hui'xina'n nacātamaknīyān. ¹⁷ Ixlīpō'ktuca'n tachi'xcuui't nacātaquiclhaktzī'nān ē xmān quimpālacata. ¹⁸ Jā caticāyujni'n nūn kentīn miya'jca'n. ¹⁹ Calīhui'lī'tit natāyani'yā'tit ē a'cxni' na'a'kspulakō', naka'lhī'yā'tit milatamatca'n.

²⁰ 'A'cxni' nalaktzī'nā'tit Jerusalén lītamacsti'li'nī't soldados, naca'tziyā'tit palaj nalactlahuacan cā'lacchicni'. ²¹ Palaj tunca ixlacasqui'nca natatzā'la hasta nac sipej xlaca'n tī tahui'lāna'lh nac estado Judea. Tī tahui'lāna'lh nac Jerusalén ixlacasqui'nca natataxtuyācha'. Tī ta'a'nī't nac cā'tacuxtu jā catitataspi'tli nac cā'lacchicni'. ²² Ē tzamā' quilhtamacuj ū'tza' napūpātīnī'ncan. Namākentaxtūcan ixlīpō'ktu tū tatzo'kni' na ixtachihuīn Dios.

²³ 'Tzamā' quilhtamacuj koxa titala puscan tī taka'lhīni'n ē tī tamātzi'qui'ni'ncus ixpālacata lhūhua' tapātīn na'a'nan. Ixtasītzi' Dios nacāmakapātīnīn tachi'xcuui't.

²⁴ 'Makapitzīn natanī nac guerra ē ā'makapitzīn xatachī'n nacālē'ncan lacatin nac cā'lacchicni'. Tī xalanī'n makat natalactlahua ixlīka'tla' nac Jerusalén ē natamaknī xalanī'n a'ntza' hasta a'cxni' Dios nahuan jātza' catatlahualh.

Chī namimpala Chi'xcu' xala' Tālmā'n

Mt. 24:29-35, 42-44; Mr. 13:24-37

²⁵ Jesús cāhuanipālh:

—Palaj tunca na'a'nan li'a'cnīn nac cā'quilhtamacuj ē nac mālhcuyu' ē nac sta'cu. Xalanī'n huā'tzā' nac cā'quilhtamacuj natatamakchuyīkō' ē nūn catitaca'tzīlh tū natatlahua. Najicua'xnīncan chī namacasā'nan mar. ²⁶ Tachi'xcuui't natajicua'xnīkō' a'cxni' natalacapāstaca tū nacā'a'kspula huā'tzā' nac cā'quilhtamacuj. Hasta nac a'kapūn natachiqui. ²⁷ A'cxni' naquilaktzī'ncan quit Chi'xcu' xala' Tālmā'n chī na'icpūmin nac pokl-hnu'. Na'icka'lhī lhūhua' lītli'hui'qui ē tzēhuanī't na'icxkaka. ²⁸ A'cxni' natzucu a'kspula huā'mā', calipāxuhua'tit ē catalacayāhua'tit ixpālacata palaj na'a'kapūtaxtuyā'tit.

²⁹ Nā cāhui'līni'lh huā'mā' tamāsu'yun:

—Calaktzī'ntit xaqui'hui' higo ē catūhuālh qui'hui'. ³⁰ A'cxni' tasu'yutza' a'kapu'mā'lh qui'hui' a'cxni' naca'tziyā'tit talacatzuna'jīmā'lh'tza' a'cxni' lhcāncan. ³¹ Chuntza' a'cxni' na'a'kspula ixlīpō'ktu huā'mā' tū iccāhuaniyān, naca'tziyā'tit talacatzuna'jīmā'lh'tza' a'cxni' Dios namāpa'ksīni'nkō'.

³² 'Ixlicāna' tū iccāhuaniyān. Xlaca'n tī tahui'lāna'lhcus jā catitanīkō'lh hasta a'cxni' jāna'j cati'a'nalh ixlīpō'ktu huā'mā' tū iccāhuanin. ³³ Masqui nasputa a'kapūn ē nasputa ti'ya't, jā maktin catisputli quintachihuīn; namākentaxtūkō'can.

³⁴ 'Cuenta catlahua'tit ē jā camakxtektit palha' nala milīstacna'ca'n ixpālacata vicio ē taka'chīn ē nūn ixpālacata catūhuālh tū xala' nac cā'quilhtamacuj. Caskalalhtahui'la'tit; xamaktin namin huā'mā' quilhtamacuj. ³⁵ Namin hua'chi a'ktin a'ktā'lh tū xamaktin yuja. Lacxtim chuntza' nacā'a'kspula ixlīpō'ktuca'n tachi'xcuui't xalanī'n nac cā'quilhtamacuj. ³⁶ Tacāxni'j catahui'la'tit ē pō'ktu quilhtamacuj nasqui'ni'yā'tit Dios ē chuntza' tzē nalitāyani'yā'tit ixlīpō'ktu tzamā' tū na'a'nan. Na'orarli'yā'tit ē chuntza' tzē natāyayā'tit na quilacatīn quit Chi'xcu' xala' Tālmā'n.

³⁷ Cā'cuhuīni' Jesús ixmāsu'yu nac templo ē cā'tzī'sni' ixa'n tahui'la nac sipej jā huanican Olivos. ³⁸ Tachi'xcuui't tzi'saj ixta'a'n nac templo nataxexmata tū Jesús ixcāhuani.

22

Talichihuīna'nli natachi'pa Jesús

Mt. 26:1-5, 14-16; Mr. 14:1-2, 10-11; Jn. 11:45-53

¹ Lacatzuna'jtza' ixmimā'lh ixcā'tani'ca'n israelitas tū huanican pas-cua a'cxni' hua'can pāntzīn tū jā ka'lhī levadura. ² Xanapuxcu'nu' pālejni' ē xamākelhtahua'kē'ni'nī'n līmāpa'ksīn ixtaputzamā'nalh chī na-talīmāmaknīnī'nī'n Jesús. Ixtajicua'n tachi'xcuhuī't.

³ Palaj tunca skāhuī'ni' tanūni'lh Judas tī ixlī'a'ktu' ixtacuhuīni' Iscari-ote. Xla' chā'tin ixlīkelhacāujtu' scujnu'nī'n ixuanī't. ⁴ Xla' ū'tza' cālaka'lh xanapuxcu'nu' pālejni' ē xanapuxcu'nu' policia tī ixtamaktaka'lha tem-plo. Ū'tza' cātā'chihuīna'nli chī nacālimacamaxquī' Jesús. ⁵ Xlaca'n tapāxuhuakō'lh ē tahuani'lh natamaxquī' tumīn. ⁶ Judas cākelhtīlh ē tzu-culh putzani' chī tzē nalīmacamāstā' Jesús a'cxni' jā lhūhua' ixtahui'lāna'lh tachi'xcuhuī't.

Jesús cātā'huā'yalh ixapóstoles

Mt. 26:17-29; Mr. 14:12-25; Jn. 13:21-30; 1 Co. 11:23-26

⁷ Ixtzucumā'lhtza' cā'tani' a'cxni' ixua'can pāntzīn tū jā lītlahuacanī't levadura. Huā'mā' quilhtamacuj ixlacasquī'nca namaknīcan a'ktin xaska'ta' purecu' tū nalakahui'līcan Dios. ⁸ Jesús cāmacā'lh Pedro ē Juan ē cāhuanilh:

—Capintit nacāxtlahua'ya'tit jā nahua'yāuj purecu'.

⁹ Xlaca'n takelhasquī'nīlh:

—¿Jāchu lacasquī'na' na'iccāxtlahuayāuj?

¹⁰ Jesús cākelhtīlh:

—A'cxni' natanū'yā'tit nac cā'lacchicni', napāxtokā'tit chā'tin chī'xcu' tī lē'mā'lh ixtlāmam. Nastālani'yā'tit hasta jā natanūyācha' nac chic ¹¹ ē nahuaniyā'tit ixtēcu' chic: “Mākelhtahua'kē'ni' huaniyān: ¿Jā huī'lh cuarto jā tzē na'iccātā'hua' quiscujnu'nī'n tū hua'can cā'tani' pascua?” ¹² Palaj tunca nacāmāsu'yuni'yān a'ktin ka'tla' cuarto cāxyālhntza' ixlē'ktu' piso. A'ntza' nacāxtlahua'yā'tit quilīhua'ca'n.

¹³ Ta'a'lh ē chuntza' tamākentaxtūlh chī Jesús cāhuanilh, ē tacāxtlahualh līhua'.

¹⁴ A'cxni' lacchā'lh hora, Jesús ē ixapóstoles tatahuī'lh tahuā'yan. ¹⁵ Palaj tunca Jesús cāhuanilh:

—Xa'iccātā'huā'yancu'tunān huā'mā' smalanka'n ixpālacata quit palaj na'icnī. ¹⁶ Chuhua'j ā'xmān na'iccātā'huā'yanān hasta a'cxni' namākentaxtūkō'can ixlīpō'ktu' tū Dios māpa'ksīni'lh.

¹⁷ Palaj tunca tayalh vaso tū ixlītzumā'lh xaxcān uva ē maxquī'lh tapāxcataca'tzīn Dios. Cāhuanilh ī'scujnu'nī'n:

—Camaktīni'ntit ē cahua'tit milīpō'ktuca'n. ¹⁸ Quit jātza' ā'maktin icti-hua'lh xaxcān uva hasta a'cxni' nalaktzī'nā'tit chī Dios māpa'ksīni'nkō'.

¹⁹ Ixlītza'la tayalh pāntzīn ē maxquī'lh tapāxcataca'tzīn Dios ē māpitzīlh. Cāmaxquī'lh xlaca'n ē cāhuanilh:

—Ū'tza' huā'mā' quimacni' tū macamāstā'mā'ca mimpālacataca'n. Chuntza' natlahua'yā'tit naquilālīlacapāstacāuj.

²⁰ Nā chuntza' tlahuapālh vaso a'cxni' tahuā'yankō'lh ē cāhuanilh:

—Xaxcān uva tū pūhuī'lh huā'mā' vaso, ū'tza' quinka'lhni'. Ū'tza' tū līcāxtlahuaca xasāsti' talacāxtlahuan ixpālacata chī Dios nacālimakapūtaxtū tachi'xcuhuī't. Quinka'lhni' ū'tza' tū na'icmaka'n mimpālacataca'n.

²¹ 'Chuhua'j chī huī'lh quimacan nac mesa, nā chuntza' huī'lh ixmacan chī'xcu' tī naquimacamāstā'. ²² Quit Chi'xcu' xala' Tālmā'n ē naquina'kspula chuntza' chī tatz'o'kni' quimpālacata na ixtachihuīn Dios. Līlakalhu'mānat chī'xcu' tī naquimacamāstā'; nalīpuhuan — huanli Jesús.

²³ Palaj tunca tatzuculh talākelhasqui'nī chā'tunu' xlaca'n tī ixmacamāstā'lh.

Tī ā'chulā' ixlacasqui'nca

²⁴ Palaj tunca tatzuculh talālītā'chihuīna'n tīchu chī xlaca'n ā'chulā' ixlacasqui'nca. ²⁵ Jesús cāhuanilh:

—Reyes tamāpa'ksī hua'chi ixtēcu'ca'n tachi'xcuhui't ē tachi'xcuhui't tahanan lactze reyes. ²⁶ Jā chuntza' tila'yā'tit hui'xina'n. Tī ā'chulā' ixlacasqui'nca chī hui'xina'n xla' nala chuntza' chī xastancu. Tī namāpa'ksīni'ncu'tun ixlacasqui'nca nala chuntza' chī chā'tin tasācu'a'. ²⁷ ¿Tīchu puhua'na' ā'chulā' ixlacasqui'nca, tī huā'yamā'lh o tī mojōmā'lh pulātu? ¿Ē jā ixlicāna' ā'chulā' ixlacasqui'nca tī huā'yamā'lh? Quit iclītaxtulh chuntza' chī tī mojōmā'lh mimpulātuca'n.

²⁸ 'Hui'xina'n pō'ktu quilhtamacuj quilātā'latlā'huanāuj masqui lhūhua' tū ixquina'kspula. ²⁹ QuinTāta' quīmaxqui'lh quīlīmāpa'ksīn, ē nā quit na'iccāmaxqui'yān milīmāpa'ksīnca'n. ³⁰ Chuntza' na'iccātā'huā'yanān jā na'icmāpa'ksīni'n. A'ntza' natahui'la'yā'tit ē nacāputzāna'nīyā'tit kelhacāujtu' tribus tī israelitas.

Jesús huanilh Pedro nakelhtatzē'ka

Mt. 26:31-35; Mr. 14:27-31; Jn. 13:36-38

³¹ Nā Māpa'ksīni' cāhuanilh:

—Cuenta catlahua'tit ixpālacata skāhuī'ni' cālīlaktzī'ncu'tunān palh tzē nacā'a'kshāhuī'yān. ³² Quit icsqui'ni'lh Dios mimpālacata, Simón. Icsqui'ni'lh jā catipātza'nkākō'j ixlīpō'ktu tū a'ka'tī'nī'ta'. Hui'x a'cxni' naquintalaksipitni'palaya', cacāmaktāya' mintā'timīn.

³³ Simón Pedro huanilh:

—Mākelhtahua'kē'ni', iclīhui'li na'ictā'a'nān hasta nac pūlāchī'n ē na'ictā'nīyān.

³⁴ Jesús huanilh:

—Pedro, icuaniyān huā'mā' quilhtamacuj, a'cxni' jāna'j ta'sa puyux, maktu'tun naquinquilhtatzē'ka ē nahua'na' jā quilakapasa'.

Ixtalacatzuna'jīmā'lh hora tū napūpātīni'n Jesús

³⁵ Palaj tunca Jesús cākelhasqui'nīlh:

—A'cxni' iccāmacā'n ē jā lī'pintit mimpūtumīnca'n nūn mimurrallhca'n nūn mincaclhi'ca'n, ¿ē cāspitni'n tū ixmaclacasqui'nā'tit?

Xlaca'n tahuanli:

—Jā tū.

³⁶ Palaj tunca cāhuanilh:

—Chuhua'j xtum iccāhuaniyān. Tī ka'lhī ixmurralh, calē'lh ē calē'lh ixpūtumīn. Palh jā ka'lhī ixmachīta, castā'lh ixchamarra nalītāmāhua.

³⁷ Ū'tza' iccāhuaniyān ixpālacata quit na'icmākentaxtū ixlīpō'ktu tū tatz'o'kni' quimpālacata. Chuntza' tatz'o'kni':

Laktzī'ncan hua'chi chā'tin tī jā tze.

Chuhua'j ixlīpō'ktu tū tatz'o'kni' quimpālacata, ixlacasqui'nca nakentaxtu.

³⁸ Palaj tunca ī'scujnu'nī'n tahuanli:

—Mākelhtahua'kē'ni', ā' huī'lh kentū' machīta.

Jesús kelhtūni'lh:

—Tzetz'a'.

Jesús orarlīh jā huanican Getsemaní

Mt. 26:36-46; Mr. 14:32-42

³⁹ Palaj tunca Jesús taxtulh nac cuarto ē chī xliśmanīnī'ttza', a'lh nac sipej jā huanican Olivos. Tastālani'lh ī'scujnu'nī'n. ⁴⁰ A'cxni' tachā'lh, cāhuanilh:

—Na'orarlīyā'tit jā nacāta'a'kskāhuī'yān a'cxni' nacātālīlaktzī'ncu'tunān.

⁴¹ Palaj tunca Jesús a'lh lacapunchuna'j ē tatzokostalh na'orarlī.
⁴² Huanli:

—QuinTāta' Dios, palh hui'x lacasqui'na', caquimā'a'kapūtaxtu huā'mā' tapātīn. Masqui na'īcpātīni'n, calalh tū hui'x lacasqui'na' ē jā calalh tū quit iclacasqui'n.

⁴³ Palaj tunca tasu'yuni'lh chā'tin ángel xala' nac a'kapūn. Tā'chihuīna'nli Jesús namaxquī' tatli'hui'clhtat. ⁴⁴ Lhūhua' ixpātīni'mā'lh, ē Jesús ā'chulā'squi'ni'lh Dios. Ī'skakana'mā'lh ixpālacata lhūhua' ixpātīni'mā'lh. Tasu'yulh hua'chī ī'sta'jmā'lh ixka'lhni' chī skakana'lh.

⁴⁵ A'cxni' orarlīkō'lh, tāyalh ē taspī'tli jā ixcāmakxteknī't ī'scujnu'nī'n. Ixtalhtatamā'nalh cāmaclalh ixpālacata ixcāskāhuī'mā'lh talhtata ē ixtalīpuhuamā'nalh. ⁴⁶ Palaj tunca cāhuanilh:

—¿Tū ixpālacata lhtatapā'na'ntit? Catā'kaquī'tit ē casqui'ni'tit Dios jā nacātāskāhuī'yān a'cxni' nacātālīlaktzī'ncu'tunān.

Chī'lē'nca Jesús

Mt. 26:47-56; Mr. 14:43-50; Jn. 18:2-11

⁴⁷ Ixcātā'chihuīna'mā'lhcus Jesús a'cxni' tachā'lh lhūhua' tachi'xcu'huī't. Chā'tin ixlikelhacāujtu' scujnu'nī'n tī ixuanican Judas, ū'tza' ixcāpūlani'tēlha. Laktalacatzuna'jīlh Jesús ē mu'sulh. ⁴⁸ Palaj tunca Jesús huanilh:

—Judas, hui'x quilacamu'su'ya' ē chuntza' quilīmacamāstā'ya' quit, Chī'xcu' xala' Tālh mā'n.

⁴⁹ A'cxni' talaktzī'lh tū ixa'kspulamā'lh Jesús, tī ixtatā'hui'lāna'lh takelhasqui'nīlh:

—¿Ē na'īcmāxtuyāuj machīta na'īccālīhuī'līni'yāuj?

⁵⁰ Chā'tin ī'scujni' mātākāhuī'lh ixtasācua' xapuxcu' pālej ē a'kacā'yujulh ixa'ka'xko'lh na ixa'kapekcāna'j. ⁵¹ Jesús huanilh:

—Camakxtektit; jātza' catlahua'tit.

Palaj tunca Jesús xa'malh ixa'ka'xko'lh tasācua' ē tzej cāxlapālh. ⁵² Palaj tunca cāhuanilh xanapuxcu'nu' pālejni' ē xanapuxcu'nu' policía tī ixtamaktaka'lha templo ē xanapuxcu'nu' israelitas, ixlīpō'ktuca'n tī ixtamīnī't tachi'pa, cāhuanilh:

—¿Tū ixpālacata līta'nā'tit mimachītaca'n ē minqui'hui'ca'n? Hua'chī chī'pacu'tunā'tit chā'tin ka'lhāna'. ⁵³ A'cxni' xa'īccātā'latlā'huanān lakalī lakalī nac templo, ¿tū ixpālacata jā quilāchi'pauj a'cxni'? Ā'cus milh minquīlhtamacujca'n ē namāpa'ksīni'n tī jā tze.

Pedro huanli jā ixlakapasa Jesús

Mt. 26:57-58, 69-75; Mr. 14:53-54, 66-72; Jn. 18:12-18, 25-27

⁵⁴ Palaj tunca chī'paca Jesús ē lē'nca na ixchic xapuxcu' pālej. Pedro lacapunchuna'j ī'stālani'tēlha. ⁵⁵ A'ntza' tahuī'līlh macscut nac tanquīlhtīn ē tatzuculh tasko'n. Nā Pedro tahuī'lh pu'nan. ⁵⁶ A'cxni' laktzī'lh chā'tin tzu'ma'jāt jā ī'sko'huī'lh, lakalaktzī'huī'līlh ē huanli:

—Nā huā'mā' chi'xcu' ū'tza' ixtā'latlā'huan Jesús.

⁵⁷ Pedro kelhtatzē'kli ē huanli:

—Puscāt, jā iclakapasa.

⁵⁸ Ā'listān ā'chā'tin laktzī'mpāl̄h ē nā huanilh:

—Nā hui'x ixcātā'lātlā'hua'na' xlaca'n.

Pedro huanilh:

—Chi'xcu', jā quit.

⁵⁹ Ixli'a'ktin hora ā'chā'tin lacatancs huanilh:

—Ixlicāna' huā'mā' chi'xcu' ixtā'latlā'huan ē xala' nac Galilea.

⁶⁰ Palaj tunca Pedro huanilh:

—Chi'xcu', jā icca'tzī tū hua'na'.

Huā'mā' puntzuna' a'cxni' ixchihuīna'mā'lhcus Pedro, palaj tunca puyux ta'salh. ⁶¹ Māpa'ksīni' Jesús talakspi'tli ē laktzī'lh Pedro, ē Pedro lacapāstacli chī ixuaninī't Māpa'ksīni': "A'cxni' jā ā'ta'sa puyux, maktu'tun naquinkelhtatzē'ka ē nahua'na' jā quilakapasa." ⁶² Palaj tunca Pedro taxtulh ē ixtalīpuhuāt līcalhuanli.

Lakapalaca Jesús

Mt. 26:67-68; Mr. 14:65

⁶³ Chi'xcu'huī'n tī ixtamaktaka'lh mā'nalh Jesús talakapalalh ē tatuscli.

⁶⁴ Talakachi'lh ē talacala'sli ē tahuanih:

—jCalakapasti tīchu lalacala'sni'!

⁶⁵ Lhūhua' ixtahuani catūhuālh ixpālacata ixtamāmāxānī'cu'tun.

Jesús na ixlaca'tīnca'n māpa'ksīni'nī'n israelitas

Mt. 26:59-66; Mr. 14:55-64; Jn. 18:19-24

⁶⁶ A'cxni' xkakah, tatakēstokli xanapuxcu'nu' israelitas ē xanapuxcu'nu' pālejni' ē xamākelhtahua'kē'ni'nī'n līmāpa'ksīn, ē talē'lh Jesús na ixlaca'tīnca'n māpa'ksīni'nī'n tī ā'chulā' ixtamāpa'ksīni'n. A'ntza' kelhasqui'nīca:

⁶⁷ —Caquilāhuaniuj: ¿Ē hui'x Cristo tī Dios hui'līnī't ixlīmakapūtaxtūnu'?

Xla' cākelhtīlh:

—Masqui xa'iccāhuanin palh ixlicāna', jā ixquintilā'a'ka't'uj. ⁶⁸ Palh quit na'iccākelhasqui'nīyān catūhuālh, jā quintilākelhtūj nūn quintilāmakxtekui.

⁶⁹ Quit Chi'xcu' xala' Tālmā'n ē chuhua'j quit na'ictahui'la na ixpekxtūcāna'j Dios tī ā'chulā' tunca māpa'ksīni'n.

⁷⁰ Palaj tunca ixlīpō'ktuca'n takelhasqui'nīlh:

—¿Ē hui'x ī'ska'ta' Dios?

Jesús cākelhtīlh:

—Ixlicāna'. Chuntza' chī huanā'tit.

⁷¹ Palaj tunca talāhuanilh:

—Jātza' maclacasqui'nāuj ā'chā'tin naquincāhuanipalayān jā tze xla'. Quina'n kexmatnī'tauj tū līhuanli ixquilhnī'.

23

Lē'nca Jesús na ixlaca'tīn Pilato

Mt. 27:1-2, 11-14; Mr. 15:1-5; Jn. 18:28-38

¹ Xlītza'la ixlīpō'ktuca'n tatāyākō'lh ē talē'lh Jesús na ixlaca'tīn Pilato tī gobernador ixuanī't. ² A'ntza' tatzuculh talīmālacsu'yu ē tahuanih:

—Iclaktzī'nī'tauj chī huā'mā' chi'xcu' cāmāmakchuyī tachi'xcu'huī't. Huanli jā ixlacasqui'nca naxokoyāuj ixlīxokot emperador, ē nā huanli ū'tza' Cristo tī Dios hui'līnī't ixlīmakapūtaxtūnu', ē huā'mā' tachihuīn huanicu'tun xla' xapuxcu'.

³ Palaj tunca Pilato kelhasqui'nīlh:

—¿Ē hui'x ixpuxcu'ca'n israelitas?

Jesús kelhtīlh:

—Chuntza' chí huanī'ta'.

⁴ Palaj tunca Pilato cāhuanilh xanapuxcu'nu' pālejni' ē tachi'xcuhuī't:

—Jā tū icmaclanī't tū ixpālacata.

⁵ Xlaca'n palha' tahananli:

—Cāmāmakchuyīmā'lh ixlīpō'ktuca'n xalanī'n nac Judea chí māsu'yumā'lh. Tzuculh māsu'yu nac Galilea ē ixmāsu'yutelha hasta chilh huā'tzā'.

Jesús na ixlaca'tin Herodes

⁶ A'cxni' Pilato kexmatli huā'mā', kelhasqui'nīni'lh palh xala' nac Galilea Jesús. ⁷ A'cxni' huanica ixlicāna' xala' nac Galilea, macā'ni'ca Herodes tī gobernador xala' nac Galilea ixuanī't. Nā xla' ixminī't nac Jerusalén tzamā' quilhtamacuj.

⁸ A'cxni' Herodes laktzī'lh Jesús, līpāxuhualh ixpālacata makāstza' ixlak-tzī'ncu'tun. Ixkexmatnī't chí ixlīchihuīna'ncan ē puhuanli nalaktzī'n a'ktin lī'a'cnīn. ⁹ Lhūhua' catūhuālh kelhasqui'nīlh Jesús ē xla' jā tū kelhtīlh.

¹⁰ Nā a'ntza' ixtahui'lāna'nkō'lh xanapuxcu'nu' pālejni' ē xamākelhtahua'kē'ni'nī'n līmāpa'ksīn ē xlaca'n palha' ix-talīmālacsu'yumā'nal. ¹¹ Herodes ē ī'soldados talakmaka'lh Jesús ē tamālhkē'lh tzēhuanī't lu'xu' hua'chi ixla' rey natalīlītzī'n. Ā'līstān Herodes macā'ni'pālh Pilato. ¹² Chuntza' huā'mā' quilhtamacuj Pilato ixamigo tlhualh Herodes. Xapūla ixtā'lāquichlaktzi' ixuanī't.

Jesús lichihuīna'nca chí namaknīcan

Mt. 27:15-26; Mr. 15:6-15; Jn. 18:39-19:16

¹³ Pilato cāmākēstokpālh xanapuxcu'nu' pālejni' ē māpa'ksīni'nī'n ē tachi'xcuhuī't. ¹⁴ Cāhuanilh:

—Hui'xina'n quilālīmini'uj huā'mā' chí'xcu' ē quilāhuanīuj cāmāmakchuyī tachi'xcuhuī't. Quit icelhasqui'nīnī'ttza' na mīlacatīnca'n ē ca'tziyā'tittza' jā tū icmaclanī'lh tū līmālacsu'yuyā'tit. ¹⁵ Nā chuntza' Herodes jā tū machlanī'lh. Ū'tza' līmācamimpalacha'. Laktzī'nā'tittza' chí jā tū tlhuanī't nachī'can ē nanī. ¹⁶ Na'iclimāmaksno'knīni'n ko'xka' ē ā'līstān na'icmakxteka.

¹⁷ Ixa'nān tahuī'lat ē ū'tza' Pilato ixlīmakxteka chā'tin tachī'n a'cxni' ixlamā'lh cā'tani'. ¹⁸ Ixlīpō'ktuca'n tatzuculh tata'sa ē tahananli:

—¡Camāmaknīni'ni' huā'mā' ē camakxtekti Barrabás!

¹⁹ Barrabás ixlīchī'canī't ixpālacata xla' ē ixchi'xcuhuī'n tatā'kaquī'lh ixpālacata tatā'lāquichlaktzī'n māpa'ksīni'nī'n romanos ē hasta tamaknīni'lh. ²⁰ Pilato ixmakxteku'tun Jesús ē cātā'chihuīna'mpālh.

²¹ Ā'chulā' tata'salh ē tahananli:

—¡Caxtokohua'ca'ca! ¡Caxtokohua'ca'ca!

²² Ixlīmaktu'tun Pilato cāhuanilh:

—¿Tū ixpālacata? ¿Tūchu tlhuanī't? Quit jā tū icmaclanī't tū ixpālacata nalīmaknīcan. Xmān na'iclimāmaksno'knīni'n ko'xka' ē ā'līstān na'icmakxteka.

²³ Xlaca'n ā'chulā' palha' tahananli caxtokohua'ca'ca. Palha' tahananli xlaca'n ē xanapuxcu'nu' pālejni', ē chuntza' talīskāhuī'lh. ²⁴ Chuntza' Pilato tlhualh tū ixtalacasqui'n xlaca'n, ²⁵ ē makxteklī chí'xcu' tū ixtalac-sacnī't. Ū'tza' Barrabás tī ixmānūcanī't ixpālacata tā'kaquī'lh ē maknīni'lh. Macamāstā'lh Pilato Jesús natatlahuanī' tū ixtalacasqui'n.

*Xtokohua'ca'ca Jesús**Mt. 27:32-44; Mr. 15:21-32; Jn. 19:17-27*

²⁶ A'cxni' ixtalē'mā'nalh Jesús nataxtokohua'ca', tachi'palh chā'tin chi'xcu' tī ixuanican Simón ē xala' nac Cirene. Xla' ixtanūtēlha nac cā'lacchicni' Jerusalén ē sāmācu'quī'ca cruz ē mästālica Jesús.

²⁷ Lhūhua' tachi'xcuui't ixtastālani'tēlha, nā lhūhua' puscan tī ixtacalhuantēlha ē talīpuhuanli xipālacata Jesús. ²⁸ Jesús cālakalaktzī'lh ē cāhuanilh:

—Puscan xalani'n nac Jerusalén, jā cacalhua'ntit quimpālacata. Xatze nacalhua'nā'tit tū mimpālacataca'n ē xipālacataca'n mīncamana'ca'n. ²⁹ Namin a'ktin quilhtamacuj a'cxni' nahuancan: “Līpāxuhua tī jāla ka'lhī ī'ska'ta'. Līpāxuhua tī jā maktin lacatuncuui'lh ī'ska'ta' ē jā maktin mātzi'quī'nilh.” ³⁰ A'cxni' tachi'xcuui't natahuani sipej:

“Caquilā'a'kta'pū'j”; ē natahuani ixmacni' sipej: “Caquilāmātzē'kui.” ³¹ Palh chuntza' tlahuani'can xastaka qui'hui', ā'chulā' natlahuani'can xacahuahua. Palh chuntza' quintlahuani'can ē quit jā tū icltlahuanī't tū jā tze, ā'chulā' nacātlahuani'can tī tatlahualh tū jā tze —huanli Jesús.

³² Nā ixcālē'mā'ca chā'tu' maktīni'nī'n nacātā'maktīcan Jesús. ³³ A'cxni' tachā'lh jā huanican La Calavera (ū'tza' huanicu'tun Ixa'kxāk Nīn), a'ntza' xtokohua'ca'ca Jesús ē nā chuntza' chā'tu' maktīni'nī'n ē chā'tin na ixpekxtūcāna'j ē chā'tin na ixpekxtūxūqui.

³⁴ A'cxni' ixtaxtokohua'ca'mā'nalh, Jesús huanli:

—QuinTāta', cacāmātzā'nkēna'ni' xipālacata jā taca'tzī tū tatlahuamā'nalh.

Soldados talītlahualh suerte ixlu'xu' Jesús natatapitzī chā'tunu' xla'ca'n. ³⁵ Tachi'xcuui't ixtayāna'lh ē ixtalaktzī'mā'nalh ē hasta māpa'ksīni'nī'n talīlītzi'nli ē tahuani:

—Ā'makapitzīn cāmakapūtaxtūlh. Chuhua'j ca'a'kapūtaxtulh ixlīmān palh ixlīcāna' Dios lacsacni't ē hui'līlh ixlīmakapūtaxtūnu'.

³⁶ Nā soldados ixtalīlītzi'mā'nalh. Talaktalacatzuna'jīlh ē tamāhuī'lh xaxcān vinagre. ³⁷ Tahuanihlh:

—Palh hui'x ixpuxcu'ca'n israelitas, ca'a'kapūtaxtu milīmān.

³⁸ Ixua'ca'lh a'ktin letrero ixa'cpūn ē ixtatzo'kni' nac griego ē latino ē hebreo. Letrero ixuan: Ū'tza' huā'mā' ixPuxcu'ca'n israelitas.

³⁹ Chā'tin maktīni' tī ixtā'hua'ca'lh līlītzi'nli ē huanilh:

—Palh ixlīcāna' hui'x tī Dios hui'līlh ixlīmakapūtaxtūnu', ca'a'kapūtaxtu milīmān ē nā caquilāmakapūtaxtūj quina'n.

⁴⁰ Ā'chā'tin quilhnīlh ixtā'maktīni' ē huanilh:

—¿Ē jā jicua'ni'ya' Dios? Nā hui'x lacxtim pātīni'mpā't. ⁴¹ Quina'n quincāminī'ni'yān pātīni'mā'nauj xipālacata xokomā'nauj tū laclē'nauj. Huā'mā' chi'xcu' jā tū laclē'n.

⁴² Palaj tunca huanilh Jesús:

—Naquilacapāstaca a'cxni' namāpa'ksīni'na'.

⁴³ Jesús kelhtīlh:

—Ixlicāna' icuaniyān. Chuhua'j, huā'mā' quilhtamacuj naquintā'tahui'la'yā'chi nac a'kapūn.

*Jesús nīlh**Mt. 27:45-56; Mr. 15:33-41; Jn. 19:28-30*

⁴⁴ Hua'chi tastu'nūttza' ixuanī't a'cxni' cā'pucsua' lakō'lh calhāxcuahuālh nac cā'ti'ya'tna'. Chuntza' lalh hasta hua'chi maktu'tun kōtanū.

⁴⁵ Chi'chini' jā māxkakēni'lh. Līlakamiln nac templo ixlīmān taxtī'tli ē

tapūpitzilh. Ū'tza' huā'mā' līlakamilīn tū ixmāpitzī templo. ⁴⁶ Palaj tunca Jesús palha' ta'salh ē huanli:

—QuinTāta', icmacamaxquī'yān quilīstacna'.

A'cxni' huankō'lh, nīlh.

⁴⁷ A'cxni' capitán romano laktzī'lh tū a'kspulalh, laktaquilhpūtalh Dios ē huanli:

—Ixlicāna' huā'mā' chi'xcu' tzeya chi'xcu' ixuanī't.

⁴⁸ Ixlipō'ktuca'n tachi'xcu'huī't tī tamīlh ē talaktzī'lh tū a'kspulalh, tatapānūlh ā'tzā' ē cācu'xatucstēlhacan ixpālacata ixtalīpuhuātca'n. Ta'alh na ixchicca'n. ⁴⁹ Ixtalakapasnī'n Jesús ē nā puscan tī ixtastālani'nī't nac estado Galilea makat tatāyalh ē ixtalaktzī'mā'nalh huā'mā'.

Mā'cnūca Jesús

Mt. 27:57-61; Mr. 15:42-47; Jn. 19:38-42

⁵⁰ Ixuī'lh chā'tin chi'xcu' ixtacuhuīni' José ē ū'tza' xala' nac Arimatea nac estado Judea. Ixcātā'tapa'ksī māpa'ksīni'nī'n tī ā'chulā' ixtamāpa'ksīni'n israelitas. Tzeya chi'xcu' ixuanī't. ⁵¹ Ixka'lhīmā'lh hasta a'cxni' Dios namāpa'ksīni'nkō'. Jā lakatīlh tū ixtatlahuanī't māpa'ksīni'nī'n ixpālacata Jesús. ⁵² Nā huā'mā' chi'xcu' laka'lh Pilato ē squi'ni'lh ixmacni' Jesús. ⁵³ A'cxni' ixmāyujūnī'ttza' nac cruz, līmaksui'tli a'ktin lu'xu' ē mánūlh a'ktin nac lhu'cu' tū ixcāxtlahuacani'ttza' nac ka'tla' chihuix. A'ntza' jāna'j tī chā'tin ixmā'cnūcanī't. ⁵⁴ Tzamā' quilhtamacuj ū'tza' tū ixpūcāxtlahuakō'can ixpālacata ixlīlakalī quilhtamacuj tū pūjaxcan ē ixtzucumā'lh'tza'.

⁵⁵ Puscan tī ixtatā'minī't Jesús nac estado Galilea ta'alh talaktzī'n lhu'cu' ē cuenta tatlahualh jā ixmāpī'canī't ixmacni' Jesús. ⁵⁶ Tataspi'tli na ixchicca'n ē tacāxtlahualh perfume ē pomada ixla' tī nīnī't. Tapūjaxli quilhtamacuj tū pūjaxcan chuntza' chī māpa'ksīlh Moisés.

24

Jesús lacastālanacuana'nli

Mt. 28:1-10; Mr. 16:1-8; Jn. 20:1-10

¹ Tzī'saj domingo tzamā' puscan ta'a'mpālh nac pūtā'cnūn ē ixtalē'mā'nalh perfume tū ixtacāxtlahuanī'ttza'. Ā'makapitzīn puscan tatā'a'lh. ² A'cxni' tachā'lh, talaktzī'lh ixmāpānūcanī'ttza' chihuix tū ixlīmālacchahuacani't pūtā'cnūn. ³ Tatanūlh ē jā tamaclalh ixmacni' Māpa'ksīni' Jesús. ⁴ Tajicua'nli ē jā ixtaca'tzī tū natatlahua ē a'cxni' talaktzī'lh chā'tu' ángeles tī ixtatasu'yu hua'chi chi'xcu'huī'n. Snapapa ixlu'xu'ca'n ixtahuani't ē ixtayāna'lh ixlacatzuna'jca'n puscan. ⁵ Xlaca'n tajicua'nli, ē tataquilhpūtalh ē ángeles cāhuanilh:

—¿Tū ixpālacata putzayā'tit na ixpu'nanca'n nīnī'n chā'tin tī lakahuanlitzā'? ⁶ Huā'tzā' jā'tza' tihuī'lh. Xla' lacastālanacuana'nī'ttza'. Calacapāstactit chī cāhuanin a'cxni' ixuī'lhcus nac Galilea. ⁷ Huanli chī ixlacasquī'nca Chi'xcu' xala' Tālmā'n nacāmacamaxquī'can tī jā tzeya chi'xcu'huī'n ē nataxtokohua'ca' ē ixlī'a'ktu'tun quilhtamacuj nalacastālanacuana'mpala.

⁸ Palaj tunca puscan talacapāstacli ixtachihuīn Jesús.

⁹ A'cxni' tataspi'tli nac pūtā'cnūn, tahananikō'lh kelhacāujtin apóstoles ē ixlipō'ktuca'n ā'makapitzīn. ¹⁰ Puscan, xlaca'n cāhuanican María Magdalena ē Juana ē María tī ixtzī' Jacobo ē ā'makapitzīn puscan huampala. ¹¹ Apóstoles takexmatli hua'chi takelhkamān tū ixcāhuanimā'ca ē jā ta'a'ka'ī'lh.

¹² Masqui jā ta'a'ka'ī'lh, Pedro taxtulh ē tu'jnulh nac pūtā'cnūn. Taquilhpu'talh ē talacanūlh ē laktzī'lh xmān lu'xu' jā ixmā'lh. A'lh na ixchic ē ixlī'a'cnīmā'lh ē ixlacapāstacmā'lh tū a'kspulanī't.

Na ixtej cā'lacchicni' Emaús

Mr. 16:12-13

¹³ Ū'tza' huā'mā' quilhtamacuj chā'tu' tī ixtastālani'nī't Jesús, ixta'a'mā'nalh a'ktin nac cā'lacchicni' jā huanican Emaús. Ū'tza' hua'chi a'kcāujtin kilómetros ixlīmakat Jerusalén. ¹⁴ Ixtalītā'chihuīna'ntēlha ixlīpō'ktu tū ixa'kspulanī't.

¹⁵ Līhuan ixtalītā'chihuīna'mā'nalh ē ixtalālīhuani'mā'nalh, Jesús cālaktalacatzuna'jīlh ē tzuculh cātā'tlā'huan. ¹⁶ Masqui talaktzī'lh, jāla talakapasli ixpālacata catūhuālh talītamakchuyīlh.

¹⁷ Palaj tunca Jesús cākelhasqui'nīlh:

—¿Tū līchihuīna'ntēlhayā'tit? ¿Tūchu līlīpuhua'nā'tit?

¹⁸ Chā'tin tī huanican Cleofas kelhīni'lh:

—Ixlīpō'ktu tachi'xcuhui't taca'tzikō' tū a'kspulalh nac Jerusalén tzamā' quilhtamacuj. ¿Hui'x tī ixui'la'chi a'ntza' ē jā ca'tziya'?

¹⁹ Palaj tunca Jesús cāhuanilh:

—¿Tū lalh?

Tahuanilh:

—Lhūhua' tū a'kspulalh ixpālacata Jesús xala' nac Nazaret tī a'kchihuīna' ē ixka'lhī lītlī'hui'qui na ixlacatīn Dios ē na ixpuna'ī'tāta'c'n tachi'xcuhui't. Ū'tza' lītasu'yulh tū tlhualh ē tū huanli. ²⁰ Xanapuxcu'nu' pālejni' ē māpa'ksīni'nī'n tamacamāstā'lh namaknīcan ē naxtokohua'ca'can nac cruz.

²¹ 'Quina'n xa'icka'lhīmā'nauj ū'tza' xla' tī nacāmakapūtaxtū israelitas. Ixlīlakatu'tunza' quilhtamacuj chuhua'j a'cxni' a'kspulalh. ²² Ā'makapitzīn puscan na quilacpu'na'ī'tāta'c'n quincātalīmekē'klhanī'tan. Tzī'saj taquīlalh nac pūtā'cnūn, ²³ ē jā talaktzī'lh ixmacni' Jesús ē tataspi'tli. Quincātahanian talīlakachuyalh ángeles tī cāhuanilh lakahuan Jesús. ²⁴ Palaj tunca ā'makapitzīn quincampañerosnu'ca'n taquīlalh nac pūtā'cnūn ē chuntza' chī tahuaniilh puscan, chuntza' tamaclalh. Jā talaktzī'lh Jesús.

²⁵ Palaj tunca Jesús cāhuanilh:

—Jā lacaca'tziyā'tit. ¿Jā'cxni' na'a'ka'ī'yā'tit ixlīpō'ktu tū tahuani a'kchihuīna'nī'n? ²⁶ Cristo tī Dios hui'līnī't ixlīmakapūtaxtūnu', ¿ē jā ixlacasqui'nca pūla napātīni'n chuntza' ē ā'līstān natanū jā xkaka?

²⁷ Palaj tunca Jesús tzuculh cāmāsu'yuni'kō' ixlīpō'ktu tū tzo'kcanī't na ixtachihuīn Dios ē tū līchihuīna'n xla'. Tzuculh tū tzo'knunī't Moisés ē cāmāsu'yuni'lh tū ixtatzo'knunī't ixlīpō'ktuca'n profetas.

²⁸ A'cxni' tachā'lh nac cā'lacchicni' jā ixta'a'mā'nalh, tasu'yulh hua'chi Jesús ixa'mā'lh ā'chulā' pēkanācha'. ²⁹ Xlaca'n cuesa tahuaniilh natachoko ē tahuaniilh:

—Xatze catachoko. Licua' tzī'suamā'lhtza'. Cā'pucsua'tza'.

Palaj tunca Jesús cātā'tanūlh nac chic.

³⁰ A'cxni' tatahuī'lh tahuā'yan, xla' tayalh pāntzīn ē māstā'lh tapāxcatca'tzīn ē māpitzīlh ē cāmāxquī'lh. ³¹ Palaj tunca huā'mā' tza'la hua'chi tzej talacahuāna'nli ē talakapasli ē xla' cālaksputni'lh.

³² Xlaca'n talāhuanilh:

—¿Ē chā jā ixlīcāna' quina'n līpāxuhauaj a'cxni' ixcūncāmāsu'yuni'tēlhayān ixtachihuīn Dios?

³³ Xamaktin tachi'papālh ixtejca'n. Jā tatamakapālilh nūn macsti'na'j. Tataspi'tpālilh nac Jerusalén ē cātā'lāpāxtokli kelhacāujtin apóstoles jā ixtatakēstokni't ē ā'makapitzīn. ³⁴ Cāhuanica huā'mā' chā'tu':

—Ixlicāna' lacastālancuana'nli Māpa'ksīni'. Tasu'yuni'lh Simón.

³⁵ Palaj tunca xlaca'n cāhuanilh chī cā'a'kspulalh nac tej ē chī talakapasli Jesús a'cxni' māpitzilh pāntzīn.

Jesús cātasu'yuni'lh i'scujnu'nī'n

Mt. 28:16-20; Mr. 16:14-18; Jn. 20:19-23

³⁶ A'cxni' ixtalīchihuīna'mā'nalhcus tzamā', a'cxni' Jesús tāyalh na ixpu'na'i'tātca'n. Cāhuanilh:

—Tzej calatapā'tit.

³⁷ Cāmekē'klhaca ē tajicua'nli ē ixtapuhuan ixtalaktzī'mā'nalh espīritu. ³⁸ Jesús cāhuanilh:

—¿Tū ixpālacata jicua'nā'tit? ¿Tū ixpālacata xtum puhua'nā'tit mina'cstuca'n? ³⁹ Calaktzī'ntit quimacanī'n ē quintujanī'n. Naquilālakapasāuj. Caquilāxa'mauj ē caquilālakztī'uj. Espīritu jā ka'lhī quinīt ē lucut chuntza' chī quit.

⁴⁰ A'cxni' chuntza' cāhuanilh, cāmāsu'yuni'lh ixmacanī'n ē ixtujanī'n.

⁴¹ Masqui lipāxuhua talaktzī'lh, jāla ta'a'ka'tī'lh. Jesús cākelhasqui'nīlh:

—¿Ē huī'lh lihua't?

⁴² Palaj tunca maxquī'ca pītznua'j xatatzī'li squi'ti' ē pītznua'j xat-achu'cu cera tū ka'lhī xaxcān. ⁴³ Xla' maktīni'lh ē hua'kō'lh na ixlacatīnca'n. ⁴⁴ A'listān cāhuanilh:

—Tū quina'kspulalh ū'tza' tū iccāhuanin a'cxni' xa'iccātā'latlā'huanān. Ixlasasqui'nca na'icmākentaxtū ixlipō'ktu tū tatzō'kni' na ixtachihuīn Dios quimpālacata, jā tzo'knulh Moisés ē profetas ē jā huanican Salmos.

⁴⁵ Palaj tunca cāmāscā'tīlh ixtachihuīn Dios. ⁴⁶ Cāhuanilh:

—Chuntza' tatzō'kni'. Ixlasasqui'nca nanī Cristo tī Dios hui'līnīt ixlīmakapūtāxtūnu'. Ixlasasqui'nca ixlī'a'ktu'tun quilhtamacuj nalacastālancuana'n jā tahui'lāna'ncha' nīnī'n. ⁴⁷ Ixlasasqui'nca nacāmāsu'yuni'kō'can ixlipō'ktuca'n tachi'xcuhuīt xalanī'n nac cā'quilhtamacuj ixpālacata Cristo. Natzucuan nac Jerusalén ē nacāhuanikō'can ixlacastānca natalakpalī ixtalacapāstacni'ca'n ē nacāmātza'nkēna'ni'can. ⁴⁸ Hui'xina'n nacāmāsu'yuni'yā'tit tzamā' catūhuālh ixpālacata laktzī'nkō'tit. ⁴⁹ Chuhua'j calaktzī'ntit. Na'iccāmacamini'yān tū huanli quinTāta'. Natachokoyā'tit huā'tzā' nac Jerusalén hasta a'cxni' namaktīni'nā'tit līli'huī'qui tū xala' nac a'kapūn.

Jesús tā'kayāhualh nac a'kapūn

Mr. 16:19-20

⁵⁰ Palaj tunca Jesús cālē'lh i'scujnu'nī'n nac tej hasta nac Betania ē makayāhualh ixmacanī'n ē cāsicua'lanātlahuah. ⁵¹ Līhuan ixcāsicua'lanātlahuamā'lh, tzuculh tā'kayāhua na ixlacatīnca'n ē lē'nca nac a'kapūn. ⁵² Xlaca'n talaktaquilhpūtāl ē ā'listān lipāxuhua tataspi'tli nac Jerusalén. ⁵³ Pō'ktu quilhtamacuj ixtahui'lāna'lh xaka'tla' nac templo natamāka'tlī Dios. Amén.

San Juan

Ixtachihuīn Dios quītachi'xcuhuī'lichi nac cā'quilhtamacuj

¹ A'cxni' jāna'j ixcāxui'līcan cā'quilhtamacuj, ixuī'lhtza' chā'tin tī tzamā' Tachihuīn. Chuntza' huanican ixpālacata ū'tza' quincāmāsu'yuni'yān Dios. Xla' ixtā'huī'lacha' Dios. Xla' ū'tza' Dios. ² Xapūla ixtā'huī'lh Dios. ³ Tzamā' Tachihuīn cāxui'līlh ixlīpō'ktu tū a'nan; jā tū ixa'nalh palh jā cahuālh ū'tza'. ⁴ Ū'tza' māstā' latamat ē chuntza' lītaxtulh a'ktin taxkaket ixpālacataca'n tachi'xcuhuī't. ⁵ Ū'tza' chī a'ktin taxkaket tū mākakēni'n a'ntza' jā nac cā'pucsua'. Skāhuī'ni' xala' nac cā'pucsua' ē jāla skāhuī' taxkaket.

⁶ Ixuī'lh chā'tin chi'xcu' tī ixuanican Juan, tī Dios macamilh. ⁷ Xla' milh nalīchihuīna'n tī huanican taxkaket ē milh nacālīmaxquī' tala-capāstacni' tachi'xcuhuī't nata'a'ka'ī'ni' tī huanican taxkaket. ⁸ Juan jā ū'tza' taxkaket. Xla' xmān quīmāsu'yuchi huā'mā' tī ixlīcāna' taxkaket. ⁹ Tī ixlīcāna' taxkaket ixmimā'lhcus nac cā'quilhtamacuj. Xla' cāmāxkakēni'kō' ixlīpō'ktuca'n tachi'xcuhuī't.

¹⁰ Xla' milh nac cā'quilhtamacuj. Masqui ū'tza' cāxui'līlh cā'quilhtamacuj, tachi'xcuhuī't jā talakapasli. ¹¹ Tī ixa' ticālakmilh ē jā tamaktīni'nli. ¹² Makapitzīn ta'a'ka'ī'lh. Ixlīpō'ktuca'n tī ta'a'ka'ī'lh, xla' cāmaxquī'lh lītli'huī'qui natalītaxtu ixlacstīn Dios. ¹³ Chī talīlacatuncuhuī' ixlacstīn Dios, jā chī talīlacatuncuhuī' ixcamana'ca'n tachi'xcuhuī't. Ixlacstīn Dios jā chī a'ktin ska'ta' tī lacatuncuhuī'lh ixpālacata ixtapāxuānca'n ē ixtalacapāstacni'ca'n tachi'xcuhuī't. Dios ū'tza' tī cāmaxquī' ixlatamatca'n ixlacstīn.

¹⁴ Tī huanican Tachihuīn, xla' quītachi'xcuhuī'lichi nac cā'quilhtamacuj. Xla' ixquincātā'huī'lan. Iclaktzī'uj chī ka'lhī lītli'huī'qui. Huā'mā' lītli'huī'qui ū'tza' ixa' tī ixlīmān ī'Ska'ta' Dios. Xla' lakalhu'manīni'n ē pō'ktu tū huanli ū'tza' ixlīcāna'. ¹⁵ Juan līchihuīna'nli ē huanli:

—Ū'tza' huā'mā' tī iclīchihuīna'nli a'cxni' icuanli tī icpūlani'nī't, ū'tza' ā'chulā' xaka'tla' ē jā quit. Xla' ixuī'lhtza' a'cxni' quit iclacatuncuhuī'lh.

¹⁶ Quincātlahuani'nī'ta'n lhūhua' talakalhu'mān, ixpālacata xla' lakalhu'manīni'n. ¹⁷ Moisés quincāmāsu'yuni'n ixlīmāpa'ksīn Dios. Jesucristo quincāmāca'tzīnīyān tū ixlīcāna' ē chī quincālakalhu'manān Dios. ¹⁸ Jā tī laktzī'nī't Dios nūn maktin. Tī ixlīmān ī'Ska'ta' tī Dios pāxquī', ū'tza' quincāmāsu'yuni'nī'ta'n Dios.

Juan līchihuīna'nli Jesucristo

Mt. 3:11-12; Mr. 1:7-8; Lc. 3:15-17

¹⁹ Israelitas xalanī'n nac Jerusalén talakmacamilh Juan makapitzīn pālejni' ē levitas. Xlaca'n takelhasqui'nīlh Juan tīchu xla'. ²⁰ Juan cālīmāsu'yulh ē cāhuanilh:

—Jā quit Cristo.

²¹ Takelhasqui'nīpālh:

—¿Tīchu huī'x? ¿Ē huī'x ixa'kchihuīna' Dios tī huanican Elías?

Juan huanli:

—Jā quit.

Takelhasqui'nīpālh:

—¿Ē huī'x ixa'kchihuīna' Dios tī icka'lhīmā'nauj?

Xla' kelhtīni'lh:

—Jā quit.

²² Takelhasqui'nīpālh:

—¿Tīchu hui'x? Caquilāhuaniuj ē chuntza' na'iccāhuaniyāuj tī quincātamacaminī'ta'n. ¿Tīchu hui'x?

²³ Juan cākelhtīlh:

—Quit hua'chi tī palha' na'icuan nac cā'tzaya'nca tī'ya't: “Cacāxtlahua'tit mintalacapāstacni'ca'n ē nakexpa'tā'tit Māpa'ksīni' a'cxni' namin.” Chuntza' huanli ixa'kchihuīna' Dios tī huanican Isaías, a'cxni' huanli: Camālaksajtīt ixtej Māpa'ksīni'.

²⁴ Nā ixtahui'lāna'lh makapitzīn fariseos tī ixcālakmacamincānī't Juan.

²⁵ Xlaca'n takelhasqui'nīlh:

—¿Tū ixpālacata mā'kpaxīni'mpāt' palh jā Cristo hui'x, nūn Elías, nūn ixa'kchihuīna' Dios tī icka'lhīmā'nauj?

²⁶ Juan cāhuanilh:

—Quit iclīmā'kpaxīni'n xcān. Huā'tzā' huī'lh chā'tin tī jā lakapasā'tit. Nā xla' namā'kpaxīni'n. ²⁷ Xla' ā'chulā' xaka'tla' ē jā quit. Quit jā minī'ni' nūn na'icxcutni' ixlīchi'can ixcaclhī'.

²⁸ Pō'ktu huā'mā' a'kspulalh nac Betábara tuntacut nac Jordán, jā ixmā'kpaxīni'n Juan.

Jesús ixTamālacnūn Dios

²⁹ Ixlīlakālī Juan laktzī'lh Jesús ixlaktalacatzuna'jītēlha ē cāhuanilh tachi'xcuui't:

—Calaktzī'ntit tī mimā'lh. Ū'tza' tī macaminī't Dios ē ū'tza' huanican ixTamālacnūn Dios. Ū'tza' namāpānū quincuentaca'n xalani'n nac cā'quiltamacuj. ³⁰ Ū'tza' iclīchihuīna'nli a'cxni' iccāhuānin: “Tī icpūlani'nī't, ū'tza' ā'chulā' xaka'tla' ē jā quit ixpālacata xla' ixuī'ltza' a'cxni' quit iclalatuncuui'lh.” ³¹ Masqui quit jāna'j xa'iclakapasa, quit icminī't iclīmā'kpaxīni'n xcān ixpālacata tachi'xcuui't nataca'tzī Dios macamilh tī icpūlani'nī't.

³² Nā cāhuanilh Juan:

—Quit iclaktzī'lh Espīritu Santo tī yujchi ē chilh na ixa'cpūn Jesús. Espīritu Santo tasu'yulh hua'chi a'ktin tantzasnān. ³³ Xapūla quit jā xa'icca'tzī tīchu xla'. Quihuanilh Dios tī quimacā'lh na'iclīmā'kpaxīni'n xcān. Dios quihuanilh: “Nalaktzī'na' nayujāchi Espīritu Santo ē nachin na ixa'cpūn chā'tin. Huā'mā' chi'xcu' ū'tza' tī limā'kpaxīni'n Espīritu Santo.”

³⁴ Iclaktzī'nī'tza' chī quihuanicanī't. Ū'tza' iclīmāsu'yu quit ū'tza' huā'mā' ī'Ska'ta' Dios.

Xapūla ī'scujnu'nī'n Jesús

³⁵ Ixlīlakālī huampala Juan ixcātā'layālchā'tu' ī'scujnu'nī'n. ³⁶ Laktzī'lh ixtētaxtumā'lh Jesús. Juan laktzī'lh Jesús ē huanli:

—Ū'tza' huā'mā' tī macamilh Dios ē tī huanican ixTamālacnūn Dios.

³⁷ Chā'tu' ī'scujnu'nī'n Juan takexmātlī ē tastālani'lh Jesús. ³⁸ Jesús talakspi'tli ē cālaktzī'lh ixtastālani'tēlha ē cāhuanilh:

—¿Tū putzayā'tit?

Xlaca'n tahananilh:

—Mākelhtahua'kē'ni', ¿jā hui'la'?

³⁹ Jesús cākelhtīlh:

—Cata'ntit ē calaktzī'ntit.

Tatā'a'lh ē talaktzī'lh jā ixuī'lh. Kōtanūtza' hua'chi maktā'ti'tza' ixuanī't, ē chuntza' a'ntza' tatachokolh tzamā' quilhtamacuj.

⁴⁰ Tzamā' chā'tu' tī tastālani'lh Jesús ixpālacata tū ixcāhuaninī't Juan, chā'tin ixuanican Andrés, ixtā'tin Simón Pedro. ⁴¹ Palaj tunca Andrés putzalh ixtā'tin tī ixuanican Simón ē huanilh:

—Ictā'lāpāxtokuitza' Mesías. (Ū'tza' huanicu'tun: Cristo tī lacsacnī't Dios.)

⁴² Andrés tā'a'lh Simón talaktzī'n Jesús. A'cxni' Jesús laktzī'lh Simón ē huanilh:

—Hui'x Simón, ixka'hua'cha Jonás. Hui'x nahuanica'na' Cefas. (Huā'mā' ū'tza' huanicu'tun: Pedro ē nā chihuix.)

Jesús cāta'sani'lh Felipe ē Natanael

⁴³ Ixīlakalī huampala Jesús ixa'ncu'tun jā huanican Galilea. Tā'lāpāxtokli Felipe ē huanilh:

—Caquistāla'ni'.

⁴⁴ Huā'mā' Felipe xala' nac Betsaida ixuanī't ē nā xala' a'ntza' Andrés ē Pedro. ⁴⁵ Felipe laka'lh Natanael ē huanilh:

—Iclaktzī'nī'tauj chā'tin tī tatzo'kni' na ixtachihuīn Dios jā Moisés tzo'kli līmāpa'ksīn ē jā tatzo'knulh profetas. Xla' ū'tza' Jesús, ixka'hua'cha José xala' nac Nazaret.

⁴⁶ Natanael huanli:

—¿Ē tzē nataxtu tū xatze nac Nazaret?

Felipe kelhtīlh:

—Cata't ē calaktzi'.

⁴⁷ Jesús laktzī'lh Natanael lakmimā'lh ē līhuanli:

—Tī mimā'lh ū'tza' tzeya israelita. Xla' jā a'kskāhuī'nin.

⁴⁸ Natanael kelhasqui'nīlh:

—¿Chī quilīlakapastī?

Jesús huanilh:

—Quit iclaktzī'nī'ta'ntza' xapūla na ixtampīn nac ka'tla' qui'hui' a'cxni' jāna'j ixiā'ta'sani'yān Felipe.

⁴⁹ Natanael kelhtīlh:

—Mākelhtahua'kē'ni', hui'x ī'Ska'ta' Dios; hui'x puxcu' nalītahui'la'ya' nac Israel.

⁵⁰ Jesús kelhtīlh:

—Quina'ka'ī'ni'ya' xmān ixpālacata icuanin iclaktzī'nī'ta'n na ixtampīn nac qui'hui'. Nalaktzī'na'cus ā'chulā' xalaka'tla' tū na'ictlahua.

⁵¹ Nā huanli Jesús:

—Ixlicāna' tū icuaniyān. Hui'xina'n nalaktzī'nā'tit a'kapūn laquī'yālh, ē ángeles tī nacāmacamin Dios. Xlaca'n natatahua'ca' ē natayujāchi na ixa'cpūn Chī'xcu' xala' Tālh mā'n. Quit Chī'xcu' xala' Tālh mā'n.

2

Tamakaxtokca nac Caná

¹ Ixī'a'ktu'tun quilhtamacuj tamakaxtokca nac a'ktin cā'lacchicni' jā huanican Caná, nac Galilea. Ixtzī' Jesús a'ntza' ixuī'lh. ² Nā ixuanicanī't na'a'n Jesús ē ī'scuju'nī'n. ³ Sputli xaxcān uva, ē ixtzī' Jesús huanilh:

—Jātza' tū xaxcān uva.

⁴ Jesús kelhtīlh:

—¿Tū ixpālacata quihuani'ya' huā'mā', Nā'? Jāna'j tzucu tū quilītlahuat nahuan.

⁵ Ixtzī' cāhuanilh tī ixtamacascujmā'nalh:

—Catlahua'tit ixlīpō'ktu tū xla' nacāhuaniyān.

⁶ Ixui'lh pāchāxan tlāmam ixla' chihuix tū ixtamaclacasqui'n israelitas a'cxni' ixtamakacha'ka'n chuntza' chī ixtahui'latca'n. (Ixta'a'ka'ī' palh maklhūhua' ixtamakacha'ka'n, chuntza' natalixtu lacte na ixlacatīn Dios.) Pātunu' tlāmam ixtalitatzumā'lh pātu' o pātu'tun pūxka'tni'. ⁷ Jesús cāhuanilh tī ixtamacascujmā'nalh:

—Cacālimātzuma'tit xcān tzamā' tlāmam.

Chuntza' xlaca'n tamātzumalh. ⁸ Jesús cāhuanilh:

—Camācututit macstī'na'j ē calīpini'tit tī cuenta lani' ixla' cā'tani'.

⁹ Xla' kelhuāna'lh. Xaxcāntza' uva ixuanī't. Xla' jā ixca'tzī' palh xcān ixuanī't ē ixtalakpalīnī'ttza'. Ixtaca'tzī' xmān tī ixtamacascujmā'nalh, ixpālacata ū'tunu'n ixtamojōnī't xcān. Chī'xcu' tī cuenta lani' cā'tani' ta'sani'lh tī ixtamāxtokmā'lh ¹⁰ ē huanilh:

—Tahui'lat xapūla cāmaxquī'can tī cāta'sani'canī't xatze xaxcān uva. Ā'listān, a'cxni' tzejtza' tako'tnī't tī cāta'sani'canī't, cāmaxquī'can tū jā xatze. Ē hui'x ā'xmān māstā'pā't tū xatze.

¹¹ Ū'tza' huā'mā' tū tlhualh Jesús nac Caná nac Galilea, ū'tza' xapūla lī'a'cnīn. Chuntza' limāsu'yulh ixlītlī'hui'qui. Ī'scujnu'nī'n talī'a'ka'ī'ni'lh.

¹² Ā'listān Jesús a'lh nac Capernaum. Tatā'a'lh ixtzī' ē ixtā'timīn ē Ī'scujnu'nī'n. A'ntza' jā lakma'j tatahuī'lh.

Jesús cātamāxtukō'lh tū jā tze na ixpūchakān xaka'tla' templo

Mt. 21:12-13; Mr. 11:15-18; Lc. 19:45-46

¹³ Ixtalacatzuna'jīmā'lh ixcā'tani'ca'n lī'israelitas tū huanican pascua. Jesús a'lh nac cā'lacchicni' jā huanican Jerusalén. ¹⁴ Tanūlh xaka'tla' nac templo. A'ntza' cālaktzī'lh tī ixtastā'mā'nalh huācax ē borregos ē tantzasnān, ē ā'makapitzīn tī ixtahui'lāna'lh na ixmesaca'n jā ixpūpakxtucan tumīn. ¹⁵ Jesús tlhualh a'ktin lītasno'knu' ixla' ko'xka', ē cālītansno'kxtukō'lh ixlīpō'ktuca'n nā borregos nā huācax. Cāmakpūspi'tni'lh ixmesaca'n tī ixtapakxtumā'nalh tumīn, ē cāmaka'ni'kō'lh ixtumīnca'n.

¹⁶ Cāhuanilh stā'na'nī'n tantzasnān:

—Camāxtutit tzamā' huā'tzā'. Jā calīmāxtutit lītamāuj na ixchic quinTāta'.

¹⁷ Ī'scujnu'nī'n talīlacapāstacli chuntza' chī ixtatzo'kni' na ixtachihuīn Dios:

Iclacasqui'n calakachi'xcuhuī'ca ixchic Dios.

Ū'tza' iclacasqui'n quit.

¹⁸ Israelitas tahuani'lh:

—¿Ē ka'lhī'ya' līmāpa'ksīn natlahua'ya' huā'mā'? Caquilātlahuani'uj a'ktin lī'a'cnīn ē chuntza' na'iccatzīyāuj palh hui'x ka'lhī'ya' līmāpa'ksīn nacāmāxtuya' animalh xaka'tla' nac templo.

¹⁹ Jesús cāhuanilh:

—Calactlahua'tit tzamā' chic ē ixlītu'tuma'j na'iclicāxtlahuapalakō'.

²⁰ Israelitas takelhtīl:

—Tu'pu'xamachāxan cā'ta līcāxtlahuakō'ca huā'mā' templo. ¿Ē hui'x tzē nalīcāxtlahuakō'ya' a'ktu'tun quilhtamacuj?

²¹ A'cxni' huanli huā'mā' Jesús ixlīchihuīna'mā'lh ixmacni'. ²² Ī'scujnu'nī'n talacapāstacli ixtachihuīn Jesús a'cxni' lacastālancuana'nli. Ta'a'ka'ī'lh tū ixtatzo'kni' na ixtachihuīn Dios ā'nā tū huanli Jesús.

Jesús cālkapaskō' ixlīpō'ktuca'n tachi'xcuhuī't

²³ Nac Jerusalén ixlāmā'lh cā'tani' tū huanican pascua. Jesús ixui'lacha' ē a'ntza' tlhualh lhūhua' lī'a'cnīn. Ū'tza' lhūhua' talī'a'ka'ī'ni'lh Jesús.

²⁴ Jesús ixcälakapaskō' ixlīpō'ktuca'n, ē xla' ixca'tzī makapitzīn ixta'a'ka'ī' ē ā'makapitzīn jā ixta'a'ka'ī'. ²⁵ Jā ixlacasqui'nca nahuanican ixtalacapāstacni'ca'n. Xla' cälakapasni'kō' ixtalacapāstacni'ca'n.

3

Jesús ē Nicodemo

¹ Ixuī'lh chā'tin fariseo ixtacuhuīni' Nicodemo. Xapuxcu' israelitas ixuanī't. ² A'ktin tzī'sni' xla' lakmilh Jesús ē huanilh:

—Mākelhtahua'kē'ni', ca'tziyāuj Dios macamini'ta'n namāsu'yu'ya'. Jā tī tī tzē tlahua lī'a'cnīn tū hui'x tlahua'ya' palh jā Dios macamini't.

³ Jesús huanilh:

—Ixlicāna' tū icuaniyān. Tī jā catilacatuncuhuī'pālh jāla catitā'tapa'ksilh Dios.

⁴ Nicodemo kelhasqui'nīlh:

—¿Chī nalīlacatuncuhuī'pala chā'tin tī kōlu'tza'? Jāla natanūpala na ixpūlacni' ixtzī' ē nalīlacatuncuhuī'pala.

⁵ Jesús huanli:

—Ixlicāna' tū icuaniyān. Palh tī jā līlacatuncuhuī' xcān ē ixlītlī'hui'qui Espīritu Santo, jāla catitā'tapa'ksilh Dios. ⁶ Tī ixlacstīn tachi'xcuhuī't, ū'tza' ka'lhī ixquinīt ē ixlucut. Tī ka'lhī xasāsti' ixlatamat ixpālacata ixlīmāpa'ksīn Espīritu Santo, ū'tza' ka'lhī ixEspīritu Dios. ⁷ Jā calī'a'cni' tū icuaniyān: “Ixlacasqui'nca nalacatuncuhuī'pala'yā'tit ē chuntza' naka'lhī'yā'tit xasāsti' milatamatca'n milīpō'ktuca'n.” ⁸ Ū'ni' a'n calhāxcuhuālh. Xmān kexpa'ta' chī macasā'nān ē hui'x jā ca'tziya' jāchu mincha' ē jāchu a'mā'lh. Nā chuntza' jā ca'tziya' chī nalīlacatuncuhuī'pala chā'tin chī'xcu' ixlītlī'hui'qui Espīritu Santo ē naka'lhī xasāsti' ixlatamat.

⁹ Nicodemo kelhasqui'nīpālh:

—¿Chī līla huā'mā'?

¹⁰ Jesús huanli:

—¿Ē jā ca'tziya' hui'x huā'mā'? Hui'x chā'tin mākelhtahua'kē'ni' nac Israel. ¹¹ Ixlicāna' tū icuaniyān. Iclīchihuīna'nāuj tū icca'tziyāuj ē icuanāuj tū iclaktzī'nī'tauj. Hui'xina'n jā a'ka'ī'yā'tit tū icuanāuj. ¹² Hui'xina'n jā quīlā'a'ka'ī'ni'yāuj a'cxni' quit iccālītā'chihuīna'nān tū xalā' nac cā'quīlhtamacuj. Jā quīntīlā'a'ka'ī'ni'uj palh na'iccālītā'chihuīna'nān tū xalā' nac a'kapūn.

¹³ 'Nūn chā'tin lakapasna'n nac a'kapūn, xmān quit. Xa'icui'lacha' a'cxni' jāna'j xa'icā'yujāchi ē ū'tza' iclīlakapasna'n. Quit Chī'xcu' xalā' Tālmā'n. ¹⁴ Chuntza' chī Moisés līmā'kayāhualh qui'hui' lūhua' nac cā'tzaya'nca ti'ya't, nā chuntza' ixlacasqui'nca naquīmā'kayāhuacan quit nac cruz. Quit Chī'xcu' xalā' Tālmā'n. ¹⁵ Chuntza', ixlīpō'ktuca'n tī quīntalīpāhuan nataka'lhī xasāsti' ixlatamatca'n tū jā catilakspūtlī.

Dios cāpāxquī' ixlīpō'ktuca'n tachi'xcuhuī't

¹⁶ Jesús cāhuanīpālh:

—Dios cāpāxquī' ixlīpō'ktuca'n tachi'xcuhuī't xalanī'n nac cā'quīlhtamacuj. Ū'tza' līmāstā'lh tī ixlīmān ī'Ska'ta' ē chuntza' tī natalīpāhuan xla', xlaca'n jā makstīn catitasputlī. Nataka'lhī xasāsti' ixlatamatca'n tū jā ka'lhī ixlīspūtnī'. ¹⁷ Dios macamilh ī'Ska'ta' nac cā'quīlhtamacuj. Jā macamilh nacāmakapātīnīn. Macamilh nacālīmakapūtaxtū.

18 "Tī talīpāhuan ī'Ska'ta' Dios, xla'ca'n jā caticāmakapātīnīnca. Tī jā talīpāhuan, nacāmakapātīnīncan ixpālacata jā talīpāhuanli tī ixlīmān ī'Ska'ta' Dios. 19 Milh nac cā'quilhtamacuj tī taxkaket ixpālacata namāsu'yu tū ixlīcāna'. Makapitzīn jā ixtalakatī taxkaket. Ā'chulā' talakatlīh jā cā'pucsua' ixpālacata ixtatlahuacu'tun tū jā tze. Ū'tza' nacālimakapātīnīncan. 20 Pō'ktu tī tatlahua tū jā tze jā talakati taxkaket ē jā tatalacatzuna'jīcu'tun nac taxkaket ixpālacata jā talacasqui'n nacālaktzī'nancan chī tatlahuamā'nalh tū jā tze. 21 Tī tatlahua tū tze, xla'ca'n tatalacatzuna'jī nac taxkaket ixpālacata nacālaktzī'nancan tatlahuamā'nalh tū Dios lacasqui'n.

Juan Mā'kpaxīni' līchihuīna'mpālīh Jesús

22 Ā'līstān Jesús a'lh nac Judea ē tatā'a'lh ī'scujnu'nī'n. A'ntza' tachokolh a'klhūhua' quilhtamacuj ē ixmā'kpaxīni'mā'lh. 23 Nā Juan nā ixmā'kpaxīni'n nac Enón na ixlacatzuna'j Salīm ixpālacata a'ntza' ixmā'lh ka'tla'xcān. Tachi'xcuhuī't ixtalakchin ē ixta'a'kpaxa. 24 Jāna'j ixmānūcan Juan nac pūlāchī'n.

25 Makapitzīn ixchī'xcuhuī'n Juan tatzuculh tatā'lāhuanī ā'makapitzīn israelitas ixpālacata chī mā'kpaxīni'nancan ē palh Dios laktzī'n ā'chulā' xatze catīhuālh a'cxni' a'kpaxa. 26 Talaka'lh Juan ē tahuanihl:

—Mākelhtahua'kē'ni', ¿pāstaca' chī'xcu' tī ixtā'hui'lāchi ixtuntacut nac Jordán ē tī līchihuī'na'? Chuhua'j nā xla' mā'kpaxīni'mā'lh ē ū'tza' lhūhua' talakminkō'.

27 Juan cākelhtīlh:

—Chā'tin chī'xcu' ka'lhī xmān tū Dios maxquī'. 28 Hui'xina'n kexpa'ttit chī icuanli: "Jā quit Cristo. Xmān quimacamincanī't na'icpūlani'." 29 A'cxni' chā'tin chī'xcu' tamaxtoka, ixla'tza' tlahua tasqui'ni'. Ixamigo pāxtūtāya ē kexmata ē līpāxuhua tū līchihuīna'n. Nā chuntza' quit iclīpāxuhua chī talakmin Jesús. 30 Ixlacasqui'nca ā'chulā' natastālani'kō' Jesús ē jā quit.

Tī mincha' nac a'kapūn

31 Tī minī'ta'ncha' nac a'kapūn, ū'tza' ā'chulā' xaka'tla' ē jā tī xala' nac cā'ti'ya'tna'. Tī talacatuncuhuī' nac cā'quilhtamacuj, ū'tunu'n xala' nac cā'quilhtamacuj ē xmān talīchihuīna'n tū xala' nac cā'quilhtamacuj. Tī mincha' nac a'kapūn, ū'tza' ā'chulā' xaka'tla' ē jā tī xala' nac cā'ti'ya'tna'. 32 Masqui xla' līchihuīna'n tū laktzī'nī't ē tū kexmatnī't, jā tī chā'tin a'ka'ī' tū huan. 33 Palh tī a'ka'ī' ixtachihuīn tī mincha' nac a'kapūn, ū'tza' lītasu'yu ixlīcāna' tū huan Dios. 34 Tī Dios macamilh, xla' līchihuīna'n ixtachihuīn ixpālacata Dios līpāxuhua māsā' Espīritu Santo. 35 XaTāta' pāxquī' ī'Ska'ta' ē macamaxquī'kō'lh pō'ktu ē ū'tza' namāpa'ksikō'. 36 Tī talīpāhuan ī'Ska'ta' Dios, xla'ca'n taka'lhī xasāsti' ixlamatatca'n tū jā catilakspūtlī. Tī jā talīpāhuan, xla'ca'n jā catitaka'lhīlh xasāsti' ixlamatatca'n. Dios nacāmakapātīnīn.

4

Jesús ē chā'tin puscāt xala' nac Samaria

1 Fariseos ixcāmāca'tzīnīcanī'ttza' Jesús ā'chulā' lhūhua' ixtastālani' ē ixcāmā'kpaxīmā'lh, ē jā Juan. 2 Jesús jā ixmā'kpaxīni'n; xmān ī'scujnu'nī'n ū'tunu'n ixtamā'kpaxīni'n. 3 A'cxni' Jesús ca'tzilīh fariseos ixcāmāca'tzīnīcanī'ttza', Jesús taxtulh nac Judea ē a'lh nac Galilea.

⁴ Ixtej Galilea tētaxtu nac Samaria. ⁵ A'cxni' Jesús ixtētaxtumā'lh jā ixtapa'ksīni' nac Samaria, chā'lh nac Sīcar a'ktin cā'lacchicni' na ixlacatzuna'j ti'ya't tū Jacob ixmaxquī'nī't ixka'hua'cha tī ixuanican José. ⁶ A'ntza' ixuī'lh a'ktin mu'sni' tū makāstza' i'xla' ixuanī't Jacob. A'cxni' tastu'nūt ixuanī't, Jesús chā'lh nac mu'sni'. Makat ixminī'ta'ncha', ē ū'tza' ixlītlakua'nī't. A'ntza' tahuī'lh na ixquilhtūn mu'sni'. ⁷ Jā ixlīna'j lakchilh chā'tin puscāt xala' nac Samaria namācutu xcān. Jesús huanilh:

—Quintā'hua' mixcān.

⁸ Ī'scujnu'nī'n ixta'a'nī't nac cā'lacchicni' natatamāhua ixlīhua'ca'n. ⁹ Tzamā' puscāt samaritana huanilh Jesús:

—Hui'x israelita ē quit samaritana. ¿Chī quilisqui'ni'ya' xcān? (Chuntza' huanilh ixpālacata israelitas ē samaritanos jā ixtalālaktzi'ncu'tun.)

¹⁰ Jesús kelhtīlh:

—Ca'tzīya' cahuālh tū Dios māstā' ē tī squi'ni'mā'n xcān, hui'x ixquisqui'ni' xatze xcān ē quit xa'icmaxquī'n.

¹¹ Puscāt huanilh:

—Hui'x jā ka'lhī'ya' tū napūmācutuya' ē xcān pūlh mā'n tojōmā'cha'. ¿Jāchu nataya'ya' xatze xcān? ¹² Tī quimpapca'n Jacob quincāmakxteknī'n huā'mā' mu'sni'. Ā'tzā' ixtako'tnun Jacob ē ixlacstīn ē ixanimalh. ¿Ē hui'x ā'chulā' ka'tla' ē jā Jacob?

¹³ Jesús huanilh:

—Ixlīpō'ktu tī natahua' huā'mā' xcān, natakelhpūtīpala. ¹⁴ Tī natahua' xcān tū na'iccāmaxquī', xlaca'n jā'tza' maktin catitakelhpūtīpāl. Tzamā' xcān tū na'iccāmaxquī' nala hua'chi mu'sni' na ixpūlacni'ca'n, ē nacāmaxquī' xasāsti' ixlatamatca'n tū jā catilakspūtlī.

¹⁵ Puscāt huanilh:

—Caquīma'xquī' huā'mā' xcān ē chuntza' jā'tza' maktin ictikelhpūtīlh ē jā'tza' ictimilh na'ictaya xcān huā'tzā'.

¹⁶ Jesús huanilh:

—Caquīta'sa'ni' minkōlu' ē cata'ntit.

¹⁷ Puscāt kelhtīlh:

—Jā icka'lhī quinkōlu'.

Jesús huanilh:

—Ixlīcāna' tū hua'na' jā ka'lhī'ya' minkōlu'. ¹⁸ Hui'x cāka'lhī'nī'ta' kelhaquitzis chi'xcu'huī'n. Tī tā'huī'la' chuhua'j jā minkōlu'. Ixlīcāna' tū huanī'ta'.

¹⁹ Puscāt huanilh:

—Hui'x ixa'kchīhuīna' Dios. Chuntza' tasu'yu. ²⁰ Quinapapana'ca'n samaritanos ixtamakapāxuī Dios huā'tzā' nac sipej. Hui'xina'n israelitas hua'nā'tit xmān nac Jerusalén tzē namakapāxuīcan Dios.

²¹ Jesús kelhtīlh:

—Ca'a'ka'i' tū na'icuaniyān. Namin a'ktin quilhtamacuj a'cxni' jā'tza' catimaclacasquī'nca na'a'ncan namakapāxuīcan Dios nac sipej ē jā nac Jerusalén. ²² Hui'xina'n samaritanos jā lakapasā'tit tī makapāxuī'yā'tit. Quina'n iclakapasāuj tī icmakapāxuīyāuj. Tī namakapūtāxtūnu'n, xla' ū'tza' chā'tin israelita. ²³ Chilhtza' quilhtamacuj a'cxni' tī tzej tamakapāxuī Dios natalīmakapāxuī ixlīpō'ktu ixlīstacna'ca'n ē nata'a'ka'i' ixtachihuīn Dios. Dios lacasquī'n chuntza' nalīmakapāxuīcan. ²⁴ Dios lakahuan masquī jā tasu'yu. Ixlacasquī'nca tachi'xcu'huī't natalīmakapāxuī pō'ktu ixlīstacna'ca'n; ē ixlacasquī'nca nata'a'ka'i' ixtachihuīn. Chuntza' tzej natalīmakapāxuī Dios.

25 Puscāt huanilh:

—Quit icca'tzi namin Mesías tī huanican Cristo tī Dios lacsacni't ē lihui'lilh ixlīmakapūtaxtūnu'. Xla' naquincāhuanikō'yān ixlīpō'ktu a'cxni' namin.

26 Jesús huanilh:

—Ū'tza' quit tī tā'chihuīna'mā'n.

27 Palaj tunca tachilh ī'scujnu'nī'n. Tali'a'cnīni'lh ixtā'chihuīna'mā'lh Jesús chā'tin puscāt. Nūn chā'tin kelhasqui'nīlh: “¿Tū lacsacni'na'?” Jā kelhasqui'nīca: “¿Tū litā'chihuīna'mpā't tzmā' puscāt?” 28 Puscāt hui'lilh ixtlāmam ē a'lh nac cā'lacchicni' ē cāhuanilh tachi'xcuui't:

29 —Capintit laktzi'nā'tit chā'tin chi'xcu' tī quihuanikō'lh ixlīpō'ktu tū icthlāhuanī't. Palhāsā' ū'tza' tī Cristo.

30 Tataxtulh nac cā'lacchicni' natalaka'n Jesús. 31 A'cxni' ixtamimā'nalh tachi'xcuui't, ī'scujnu'nī'n Jesús tahuanih:

—Māpa'ksīni', catihua'ya' macsti'na'j.

32 Xla' cāhuanilh:

—Quit icka'lhī quilihua' tū jā lakapasā'tit.

33 Scujnu'nī'n talākelhasqui'nīlh:

—¿Ē huī'lh tī quixtekni'chitza' ixlīhua'?

34 Jesús cāhuanilh:

—Quit icthlāhuacu'tun ixlīmāpa'ksīn quinTāta' tī quimacaminī't, ē icthlāhuakō'cu'tun tū quilīmacaminī't. Ū'tza' huā'mā' quit quilīhua'.

35 Hui'xina'n hua'nā'tit: “Sputacus a'ktā'ti' mālhcuyu' nalanāna'n.” Quit iccāhuaniyān: Calaktzi'ntit tachi'xcuui't. Talacapatēlha nata'a'ka'ī' quintachihuīn. 36 Tī scuja maxqui'can ixtatlaj. Nā chuntza' tī quintatā'scuja.

Makapitzin ta'a'ka'ī' ē ū'tza' ixtatlajca'n tī quintatā'scuja. Tī ta'a'ka'ī'nī't quintachihuīn, xlaca'n taka'lhī xasāsti' ixlatamatca'n tū jā catilakspu'tli. Ū'tza' natalīpāxuhua tī tamāsu'yulh quintachihuīn xapūla ē tī tamāsu'yulh ā'līstān. 37 Ixlīcāna' chī tahuān: “Chā'tin cha'n ē ā'chā'tin ī'nin.”

38 Quit iccāmācā'nī'ta'n na'ī'ninā'tit hui'xina'n jā jā cha'nī'ta'ntit hui'xina'n. Na'ī'ninā'tit jā tascujli ā'makapitzīn. Ū'tza' huanicu'tun hui'xina'n nacāmāsu'yuni'yā'tit tī cāmāca'tzīnīcanī'ttza' macsti'na'j quintachihuīn. Xlaca'n nata'a'ka'ī' —huanli Jesús.

39 Lhūhua' samaritanos xalanī'n tzmā' cā'lacchicni' ta'a'ka'ī'ni'lh Jesús ixpālacata tū ixuanī't tzmā' puscāt: “Quihuanikō'lh ixlīpō'ktu tū icthlāhuanī't quit.” 40 Chuntza' samaritanos, a'cxni' talakchilh Jesús, tahuanih cacātā'tamakxteki ū'tunu'n. Xla' tachokolh a'ktu' quilhtamacuj. 41 Lhūhua' ta'a'ka'ī'lh a'cxni' takexmatli tū huanli xla'. 42 Xlaca'n tahuanih tzmā' puscāt:

—Chuhua'j jā xmān ixpālacata mintachihuīn ica'ka'ī'yāuj. Quina'n iclīlaktzi'uj quilakastapunca'n ē ickexmatni'tauj tū huan xla'. Ixlīcāna' palh ū'tza' Cristo tī nacāmākapūtaxtū xalanī'n nac cā'quilhtamacuj.

Jesús mātzeyīlh ixka'hua'cha chā'tin māpa'ksīni'

43 Ixlī'a'ktu' quilhtamacuj Jesús taxtulh nac Samaria ē a'lh nac Galilea.

44 Jesús huanli chā'tin a'kchihuīna' jā lakachi'xcuui'can na ixtā'chicni'.

45 A'cxni' Jesús chilh nac Galilea, lipāxuhua talaktzi'lh xalanī'n nac Galilea. Xlaca'n ixtaquīlanī't nac Jerusalén jā ixlāmā'lh cā'tani' tū huanican pas-cua, ē ixtalaktzi'nkō'nī'ttza' lhūhua' tū quītlahualh Jesús.

46 Jesús mimpālth nac Caná, nac Galilea, a'ntza' jā līmāxtulh xaxcān uva. Ixlacatzuna'j Caná, nac a'ktin cā'lacchicni' tū huanican Capernaum,

ixuī'lh chā'tin chi'xcu' tī ixtā'scujmā'lh puxcu'. Ixka'hua'cha ixta'jatatla.
 47 A'cxni' ca'tzīlh ixtaxtuni'ttza' Jesús nac Judea ē ixuī'lacha'tza' nac
 Galilea, palaj tunca xatāta' a'lh laktzī'n Jesús ē huanilh ca'a'lh na ixchic
 namātzeyī ixka'hua'cha tī ixnīmā'lh'tza'. 48 Jesús huanilh:

—Hui'xina'n jā a'ka'ī'yā'tit palh jā nalaktzī'nā'tit lī'a'cnīn.

49 Tzamā' chi'xcu' huanilh:

—Capit na quinchic līhuan jā nanī quinka'hua'cha.

50 Jesús huanilh:

—Capinchitza' na minchic. Minka'hua'cha tzeyanlitza'.

Tzamā' chi'xcu' a'ka'ī'lh tū huanilh Jesús ē a'lh.

51 A'cxni' ixchintēlha na ixchic, ixtasācua'n palaj tunca tataxtulh ta'a'lh
 talāpāxtoka ē tahuanihl:

—Minka'hua'cha tzeyanlitza'.

52 Cākelhasqui'nīlh tuchūyā hora tzuculh tzeyan. Tahuanihl:

—Huā' kōtan maktin hora kōtanū tapānūni'lh macscut.

53 Xatāta' palaj tunca ca'tzīlh chu ū'tza' tzamā' hora a'cxni' huanilh
 Jesús: “Minka'hua'cha tzeyanlitza'.” Ū'tza' lī'a'ka'ī'ni'lh Jesús tzamā'
 chi'xcu' ē nā ixlīpō'ktuca'n xalanī'n na ixchic.

54 Ū'tza' huā'mā' ixlī'a'ktu' lī'a'cnīn tū tlhualh Jesús a'cxni' mincha' nac
 Judea ē chā'lh nac Galilea.

5

Jesús mātzeyīlh chā'tin chi'xcu' xala' nac Betesda

1 Jā makās ā'līstān israelitas talītzuculh cā'tani'. Jesús a'lh nac cā'lacchicni'
 Jerusalén jā ixlamā'lh cā'tani'. 2 Nac Jerusalén, ixuī'lh a'ktin mu'sni' na
 ixlacatzuna'j jā ixtalactanū borregos. Tzamā' mu'sni' ixuanican Betesda.
 Ū'tza' ixtachihuīn hebreo. Ixyāhuacani'ttza' ixa'cchic tū ixka'lhī a'kquitzis
 ixtanquihltīn. 3 A'ntza' ixtamā'nal'lhūhua' ta'jatatlanī'n ē tī lakatzī'nī'n ē
 tī jā tze ixtujanca'n ē tī ixtalū'ntū'lanī't. Xlaca'n ixtaka'lhīmā'nal'lh a'cxni'
 ixtasakā'līlh xcān. 4 Makatunu' ixquīyujāchi chā'tin ángel. Ū'tza' ixsakā'lī
 xcān. Tī pūla ixtojō nac xcān, a'cxni' ixtasakā'lī, xla' palaj tunca ixtzeyan
 catūhuālh ta'jatat.

5 A'ntza' ixuī'lh chā'tin chi'xcu' tī ixta'jatatla pu'xamacāujtzeyan cā'ta.
 6 Jesús laktzī'lh tzamā' chi'xcu' jā ixmā'lh. Ixca'tzītza' makāstza'
 ixta'jatatla ē kelhasqui'nīlh:

—¿Ē tzeyancu'tuna'?

7 Tzamā' chi'xcu' kelhtīni'lh:

—Jā tī tī naquimojō nac xcān a'cxni' tasakā'lī. A'cxni' quit ictojōcu'tun
 palaj tunca tojō ā'chā'tin ē chuntza' quiliskāhuī'can.

8 Jesús huanilh:

—Catā'kaqui' ē casacti mimpūtama' ē catlā'hua'nti.

9 Palaj tunca tzamā' chi'xcu' tzeyanli ē sacli ixpūtama' ē tzuculh
 tlā'huan. Tzamā' quilhtamacuj ū'tza' ixpūjaxcan. 10 Israelitas tahuanihl
 chi'xcu' tī mātzeyīca:

—Chuhua'j huā'mā' quilhtamacuj ū'tza' tū pūjaxcan. Hui'x jā minī'ni'
 līpimpā't mimpūtama'.

11 Tzamā' chi'xcu' cākelhtīlh:

—Tī quimātzeyīlh, ū'tza' quihuanilh: “Casacti mimpūtama' ē
 catlā'hua'nti.”

12 Takelhasqui'nīlh:

—¿Tīyā chi'xcu' tī huanin: “Casacti mimpūtama' ē catlā'hua'nti?”

¹³ Tzamā' chi'xcu' jā ixca'tzī tī mātzeyīlh ixpālacata lhūhua' tachi'xcu'huī't ixtahui'lāna'lh ē Jesús ixcatēlacataxtunī'ttza'. ¹⁴ Ā'listān Jesús tā'lāmaclalh xaka'tla' nac templo ē huanilh:

—Chuhua'j hui'x tzeyani'ta'tza'. Jātza' catla'hua' tū jā tze. Palh hui'x natlahua'pala'ya' tū jā tze, ā'chulā' napātipala'ya'.

¹⁵ Tzamā' chi'xcu' a'lh ē cāmāca'tzīnlh israelitas Jesús tī ixmātzeyīnī't.

¹⁶ Tzamā' quilhtamacuj ū'tza' tū ixpūjaxcan a'cxni' Jesús tlhualh tzamā' lī'a'cnīn. Ū'tza' tatzuculh talīputzastālani' israelitas ē ixtamaknīcu'tun.

¹⁷ Jesús cāhuanilh:

—QuinTāta' pō'ktu quilhtamacuj scujmā'lh ē nā ū'tza' quit iclīscuja.

¹⁸ Ū'tza' ā'chulā' talīsītzi'lh israelitas ē ixtalīmaknīcu'tun. Ū'tza' talīsītzi'lh tū tlhualh Jesús tzamā' quilhtamacuj tū pūjaxcan ē ū'tza' ā'chulā' talīsītzi'lh hua'chi Dios lītaxtulh a'cxni' huanli: Dios quinTāta'.

I'Ska'ta' Dios ka'lhī līmāpa'ksīn

¹⁹ Jesús cāhuanilh:

—Ixlicāna' tū iccāhuaniyān. Quit quina'cstu jāla tū ictlahua. Xmān ictlahua ixtalacasqui'nīn quinTāta' Dios. Iclaktzī'n tū tlhualh quinTāta' ē xmān ū'tza' ictlahua. Tū tlhualh quinTāta', nā ū'tza' ictlahua. ²⁰ QuinTāta' quimpāxquī' quit ē quimāsu'yuni' ixlīpō'ktu tū tlhualh. Naquimāsu'yuni'cus tū ā'chulā' xalaka'tla'. Ū'tza' na'icthua ē nali'a'cnī'yā'tit. ²¹ QuinTāta' mālacastālancuanīni'n. Nā chuntza' quit iccāmaxquī'ixlatamatca'n tī quit iclacasqui'n. ²² QuinTāta' jā tī putzāna'nī. Xla' quimacamaxquī'nī't līmāpa'ksīn quit na'iccāputzāna'nī. ²³ Chuntza' ixlīpō'ktuca'n naquintalīlakachi'xcu'huī' quit lacxtim chī talakachi'xcu'huī' quinTāta' Dios. Tī jā quilakachi'xcu'huī' jā lakachi'xcu'huī' quinTāta' tī quimacaminī't.

²⁴ 'Ixlicāna' tū iccāhuaniyān. Tī takexmata tū icuan ē talīpāhuan tī quimacaminī't, xla'ca'n taka'lhī xasāsti'ixlatamatca'n tū jā catilak-sputli. Xla'ca'n jā caticāmāpātīnīca; taka'lhī'tza'ixlatamatca'n xasāsti' tū jā makstin catisputli. ²⁵ Ixlicāna' tū iccāhuaniyān. Mimā'lh'tza' quilhtamacuj ē chuhua'jtza' huā'mā' quilhtamacuj a'cxni' tī jā taka'lhī xasāsti'ixlatamatca'n, xla'ca'n natakexmata quintachihuīn quit, i'Ska'ta' Dios. Tī natakexmata quintachihuīn, xla'ca'n nacāmaxquī'can xasāsti'ixlatamatca'n tū jā catilak-sputli. ²⁶ Chuntza' chī quinTāta' Dios māsā'ta' latamat, nā i'Ska'ta' tzē namāsā'ta' latamat. ²⁷ Quimaxquī'nī't līmāpa'ksīn na'icputzāna'nī, ixpālacata quit Chi'xcu' xala' Tālmā'n. ²⁸ Jā calī'a'cnī'tit tū iccāhuanimā'n. Mimā'lh quilhtamacuj a'cxni' nīnī'n natakexmata quintachihuīn. ²⁹ Natatā'cxtuyāchi xla'ca'n nac pūtā'cnūn. Tī tatlhualh tū tze, xla'ca'n natalacastālancuana'n ē nataka'lhī xasāsti'ixlatamatca'n. Tī tatlhualh tū jā tze, xla'ca'n natalacastālancuana'n ē nacāmakapātīnīncan.

Jesús māsu'yulh xla' ka'lhī līmāpa'ksīn

³⁰ Jesús cāhuanipālh:

—Quit jā ictlahua tū xmān quintapāxuān. Quit icputzāna'nī chuntza' chī quilīmāpa'ksī Dios. Ū'tza' tzej iclīputzāna'nī. Quit jā ictlahua tū quintapāxuān. Ictlahua ixtapāxuān quinTāta' tī quimacaminī't. ³¹ Palh xmān quit quilīmān quit naquilichihuīna'ncan ē jā tī ā'chā'tin tī naquilichihuīna'n, chuntza' jā catī'a'ka'ī'ca tū icuan. ³² Hui'lapālh ā'chā'tin tī naquilichihuīna'n. Quit icca'tzī tū nahuan xla'

quimpālacata, ū'tza' ixlicāna'. ³³ Hui'xina'n mākelhasqui'nīnīnī'ntit Juan. Juan kelhtīni'lh tū ixlicāna'. ³⁴ Quit jā icmaclacasqui'n nūn chā'tin chī'xcu' tī nalīchihuīna'n quimpālacata. Xmān iccāhuanimā'n tzamā' ixpālacata hui'xina'n na'a'kapūtaxtuyā'tit. ³⁵ Juan xla' hua'chi a'ktin pūmaksko tū ixlama ē ixmāxkakēni'n. Hui'xina'n jā makās lakātītīt chī ixcāmāxkakēni'yān. ³⁶ Juan huanli Dios quimacamini't. Ē quit ictlahua tū quimacamaxquī'nī't. Ū'tza' ā'chulā' māsu'yu Dios quimacamini't. ³⁷ Nā Dios quimacamīlh ē līchihuīna'n quimpālacata. Hui'xina'n jā makstin kexpa'tnī'ta'ntit ixtachihuīn ē jā makstin laktzī'nī'ta'ntit Dios. ³⁸ Jā makstin cātanūni'nī'ta'n ixtachihuīn na milīstacna'ca'n. A'ntza' lītasu'yu hui'xina'n jā a'ka'ī'yā'tit palh quit Dios quimacamini't. ³⁹ Hui'xina'n tzej likelhtahua'ka'yā'tit ixtachihuīn Dios. Puhua'nā'tit chuntza' naka'lhī'yā'tit xasāsti' milatamatca'n tū jā catilakspu'tli. Masqui ixtachihuīn Dios līchihuīna'n quimpālacata, ⁴⁰ hui'xina'n jā quilā'a'ka'ī'ni'cu'tunāuj ē chuntza' jā naka'lhī'yā'tit xasāsti' milatamatca'n tū jā catilakspu'tli.

⁴¹ 'Quit jā icputza ixtapāxquī'n chī'xcu'huī'n. ⁴² Quit icca'tzī tzej hui'xina'n jā pāxquī'yā'tit Dios. ⁴³ Dios quimaxquī'nī't līmāpa'ksīn. Ū'tza' iclīmini't. Hui'xina'n jā quilā'a'ka'ī'ni'yāuj. Palh ixa'cstu ixmilh ā'chā'tin, ū'tza' ixa'ka'ī'tit. ⁴⁴ Hui'xina'n lacasqui'nā'tit cacātapāxquī'n tachi'xcu'huī't ē jā lacapāstacā'tit natlahua'yā'tit tū ixtalacasqui'nīn Dios. Ū'tza' jā lī'a'ka'ī'yā'tit. ⁴⁵ Jā capuhua'ntit na'iccālimālacsu'yuyān na ixlacatīn quinTāta'. Tī nacālimālacsu'yuyān ū'tza' Moisés tī lī'a'ka'ī'ni'yā'tit. ⁴⁶ Palh hui'xina'n a'ka'ī'ni'yā'tit cahuālh tū tzo'kli Moisés, nā quit ixquilā'a'ka'ī'ni'uj. Moisés lītzo'knunī't quimpālacata. ⁴⁷ Palh hui'xina'n jā a'ka'ī'ni'yā'tit tū tzo'kli Moisés, ¿chī naquilāli'a'ka'ī'ni'yāuj tū iccāhuanimā'n?

6

Jesús cāmāhuī'lh a'kquitzis mil chī'xcu'huī'n

Mt. 14:13-21; Mr. 6:30-44; Lc. 9:10-17

¹ A'līstān Jesús a'lh ixtuntacut nac mar jā huanican Galilea ē nā huanican Tiberias. ² Lhūhua' tachi'xcu'huī't ixtastālanī'nī't ixpālacata ixtalaktzī'nī't lhūhua' lī'a'cnīn tū ixtlahuanī't, a'cxnī' ixcāmātzeyīnī't ta'jatatlanī'n. ³ Jesús tahu'a'ca'lh nac sipej ē a'ntza' cātā'tahuī'lh ī'scujnu'nī'n. ⁴ Ixtalacatzuna'jītēlha ixcā'tani'ca'n israelitas tū huanican pascua. ⁵ Jesús laca'a'lh ē cālaktzī'lh lhūhua' tachi'xcu'huī't ixtalakmimā'nalh. Huanilh Felipe:

—Chuhua'j ¿jāchu natamāhuayāuj lihua' tū nacāmāhuī'yāuj huā'mā' tachi'xcu'huī't?

⁶ Jesús ixlītzā'samā'lh Felipe. Jesús, ixca'tzītza' tū natlahua. ⁷ Felipe kelhtīni'lh:

—A'ktu' ciento tumīn jā cati'a'cchā'lh natalīhuā'yankō' macasti'n.

⁸ Ā'chātīn ī'scujni' ixtacuhuīni' Andrés, ixtā'tin Simón Pedro, huanilh:

⁹ —Ā'tzā' huī'lh chā'tin ka'hua'cha. Līmin macquitzis pāntzīn ixla' cebada ē tantu' squī'ti'. ¿Chī nalī'a'cchā'n natalīhuā'yankō' tachi'xcu'huī't?

¹⁰ Jesús huanli:

—Cacāhuani'tit tachi'xcu'huī't catatahuī'lh.

A'ntza' nac cā'seketni' tatahuī'lakō'lh hua'chi a'kquitzis mil chī'xcu'huī'n. ¹¹ Jesús maktīni'lh pāntzīn ē maxquī'lh tapāxcatca'tzīn Dios ē cāmāxquī'lh ī'scujnu'nī'n. Xlaca'n tamaxquī'lh tī ixtahuī'lāna'lh.

Nā chuntza' cāmaxquī'ca squī'ti'. Cāmaxquī'ca chī xlanca'n ixtalacasquī'n.
 12 A'cxni' taka'sli, Jesús cāhuanilh ī'scujnu'nī'n:

—Cacāmākēstokkō'tit xalacpītzun. Jā capāxcatlīla'tit.

13 Tamākēstokli ē a'cchā'lh pācāju'tu' chā'xta lītatzumalh xalacpītzun mac-
 quitzis pāntzīn ixtla' cebada. 14 Tachi'xcuhū't a'cxni' talaktzī'lh tzamā'
 lī'a'cnīn tū tlhualh Jesús, xlanca'n tahuanli:

—Ixlicāna' ū'tza' tzamā' ixa'kchihuīna' Dios tū ixmilh nac cā'quilhtamacuj.

15 Jesús ca'tzīlh ixtalē'ncu'tun ē ixtasāhui'līcu'tun chī ixpuxcu'ca'n. Ū'tza'
 lītapanūlh ē ixlīmān a'lh nac sipej.

Jesús kelhtlā'huanli xcān

Mt. 14:22-27; Mr. 6:45-52

16 A'cxni' tzi'satza' ixuanī't, ī'scujnu'nī'n tamincha' na ixquilhtūn
 mar. 17 Tatojōlh a'ktin nac barco ē ixtapūtacutnu'mā'nalh nac mar.
 Ixtachā'ncu'tun nac Capernaum. Cā'pucsua'tza' ixuanī't ē Jesús jāna'j
 ixtaspi'ta. 18 Palha' tzuculh ū'nun. Ixpuput xcān tzuculh tā'kayāhua.
 19 A'cxni' ixtatlā'huanī'ttza' hua'chi a'kquitzis kilómetro ixlīmakat,
 ī'scujnu'nī'n talaktzī'lh Jesús. Ixtalacatzuna'jītēlha nac barco, ē
 ixkelhtlā'huantēlha xcān. Xlanca'n tajicua'nli. 20 Jesús cāhuanilh:

—Quit Jesús. Jā cajicua'ntit.

21 Xlanca'n cā'tapāxuān tamojōlh nac barco. Palaj tunca tachā'lh na
 ixquilhtūn mar, ixlacatzuna'j Capernaum.

Tachi'xcuhū't taputzalh Jesús

22 Ixlīlakalī tachi'xcuhū't ixtalahui'lāna'ncha' na ixtuntacut mar.
 Xlanca'n taca'tzīlh xmān a'ktin barco ixuī'lh ē ū'tza' ixtapūtacutnī't
 ī'scujnu'nī'n Jesús, ē Jesús jā iccātā'a'nī't. 23 Makapitzīn barcos xalacstīn
 ixtaminī'ta'ncha' nac Tiberias ē tachilh ixlacatzuna'j jā ixua'canī't pāntzīn
 a'cxni' māsā'lh tapāxcatca'tzīn Jesús. 24 A'cxni' tachi'xcuhū't taca'tzīlh
 Jesús jātza' ixuī'lh a'ntza' ē nūn ī'scujnu'nī'n, xlanca'n tatojōlh nac barcos ē
 ta'a'lh taputza nac Capernaum.

Jesús ū'tza' līhua't tū māsā' latamat

25 A'cxni' tachi'xcuhū't tatacutcha', tamaclalh Jesús ē takelhasqui'nīlh:

—Mākelhtahua'kē'ni', ¿jā'cxni' chīta' huā'tzā'?

26 Jesús cāhuanilh:

—Ixlicāna' tū iccāhuaniyān. Hui'xina'n laktzī'ntit lhūhua' lī'a'cnīn tū
 ictlahualh. Jā ixpālacata lī'a'cnīn quilālīputzayāuj. Hui'xina'n huā'yantit
 ē kelhka'stit. Ū'tza' quilālīputzayāuj. 27 Jā calīscujtit milīhua'tca'n tū
 nasputa. Ā'chulā' caputzatit līhua't tū jā makstīn catīspu'tli. Quit icmāsā'
 huā'mā' līhua't ixpālacata quit Chī'xcu' xala' Tālh mā'n ē quinTāta' Dios
 quimāsu'yuchi.

28 Xlanca'n takelhasqui'nīlh:

—¿Chī na'iclītlahuayāuj tū Dios lacasqui'n?

29 Jesús cākelhtīlh:

—Tū Dios lacasqui'n natlahua'yā'tit, ū'tza' huā'mā':
 Naquilā'a'ka'ī'ni'yāuj, ixpālacata quit quimacaminī't Dios.

30 Takelhasqui'nīlh:

—¿Tūyā lī'a'cnīn tzē naquilāmāsu'yuni'yāuj ē chuntza'
 na'iccālī'a'ka'ī'ni'yān? ¿Tūchu natlahua'ya'? 31 Quinapapana'ca'n taha'lh
 tū ixuanican manā nac cā'tzaya'nca tī'ya't. Chuntza' tatz'o'kni' na
 ixtachihuīn Dios:

Xla' cāmaxquī'lh ixlīhua'tca'n xala' nac a'kapūn.

³² Jesús cākelhtīlh:

—Ixlicāna' tū iccāhuaniyān. Moisés jā cāmaxquī'lh lihua't tū xala' nac a'kapūn. QuinTāta' cāmaxquī'yān tū ixlicāna' lihua't xala' nac a'kapūn.
³³ Minī'ta'ncha' nac a'kapūn chā'tin tī cāmaxquī' xasāsti' ixlatamatca'n tachi'xcuui't.

³⁴ Tahuanihl:

—Caquilāmaxquī'uj pō'ktu quilhtamacuj tzamā' lihua't.

³⁵ Jesús cāhuanilh:

—Quit huā'mā' lihua't. Quit iccāmaxquī' xasāsti' ixlatamatca'n tachi'xcuui't. Masqui hui'xina'n huā'yanā'tit, natzi'ncspalayā'tit ē nakelhpūtīpalayā'tit. Palh naquilā'a'ka'ī'ni'yāuj, jā caticāspuṭni'n tapāxuān.
³⁶ Iccāhuanintza' laktzī'nī'ta'ntittza' lhūhua' lī'a'cnīn tū ictlahualh. Jā a'ka'ī'yā'tit masqui laktzī'nī'ta'ntit. ³⁷ Ixlīpō'ktuca'n tī nacāmālacpuhuanī quinTāta', naquintalakmin. Ē tī naquintalakmin jā icticāmālakaspi'tli.
³⁸ Quit icminī'ta'ncha' nac a'kapūn na'ictlahua ixtalacasquī'nīn tī quimacamilh. Jā ictlahua xmān quintapāxuān. ³⁹ QuinTāta' tī quimacamini't lacasquī'n na'iccāmaktaka'lha ixlīpō'ktuca'n tī cāmālacpuhuanī naquintalakmin. Xla' lacasquī'n na'iccāmālacastālancuanī a'cxni' nachin tū ā'xmān quilhtamacuj. ⁴⁰ Ixtalacasquī'nīn quinTāta' ū'tza' huā'mā': Ixlīpō'ktuca'n tī natahuan quit ī'Ska'ta' Dios ē naquintalīpāhuan, nataka'lhī xasāsti' ixlatamatca'n tū jā catilakspuṭli; ē quit na'iccāmālacastālancuanī a'cxni' nachin tū ā'xmān quilhtamacuj —huanli Jesús.

⁴¹ Israelitas tatzuculh talīchihuīna'n Jesús. Jā cāminī'ni'lh chī huanli Jesús: “Quit lihua't. Quit icmincha' nac a'kapūn.” ⁴² Talāhuanilh:

—¿Ē jā ū'tza' ixka'hua'cha José huā'mā' Jesús? Quina'n cālakapasāj ixtāta' ē ixtzī'. ¿Tū ixpālacata quincāhuaniyān chuhua'j palh nac a'kapūn minī'ta'ncha'?

⁴³ Jesús cāhuanilh:

—Jā chuntza' calālīchihuī'na'ntit. ⁴⁴ Xmān Dios tzē cāmālacpuhuanī tachi'xcuui't naquintastālani'. Ē tī naquinta'a'ka'ī'ni' quit na'iccāmālacastālancuanī a'cxni' nachin tū ā'xmān quilhtamacuj.
⁴⁵ Chuntza' huan jā tatzō'knunī't ixa'kchihuīna'nī'n Dios:

Dios nacāmāsu'yuni' ixlīpō'ktuca'n tachi'xcuui't. Ixlīpō'ktuca'n tī nataxexmata ixtachihuīn quinTāta' ē chuntza' natalīscā'ta, ē naquintastālani'.

⁴⁶ 'Nūn chā'tin laktzī'nī't quinTāta'. Xmān quit iclaktzī'nī't, ixpālacata icminī'ta'ncha' jā hui'lacha' Dios. ⁴⁷ Ixlicāna' tū iccāhuaniyān. Tī quintalīpāhuan, xlaca'n taka'lhī xasāsti' ixlatamatca'n tū jā catilakspuṭli.
⁴⁸ Quit lihua't tū ka'lhī latamat. ⁴⁹ Minapapana'ca'n ixtahua' manā a'cxni' ixtalatlā'huan nac cā'tzaya'nca tī'ya't. Masqui ixtahua' manā, tanīlh. ⁵⁰ Quit iccālītā'chihuīna'mā'n lihua't tū minī'ta'ncha' nac a'kapūn. Quit huā'mā' lihua't. Tī quinta'a'ka'ī'ni' jā makstin catitanīlh. ⁵¹ Quit xalakahuan lihua't tū minī'ta'ncha' nac a'kapūn. Tī natahua' huā'mā' lihua't jā makstin catitaspuṭli. Lihua't tū na'iccāmaxquī', ū'tza' quimacni' ē chuntza' natalīka'lhī xasāsti' ixlatamatca'n —huanli Jesús.

⁵² Israelitas tatzuculh talālītā'chihuīna'n ē talāhuanilh:

—¿Chī līlah huā'mā' chī'xcu' naquincāmaxquī'yān ixmacni' nahua'yāuj?

⁵³ Jesús cāhuanilh:

—Ixlicāna' tū iccāhuaniyān. Quit Chi'xcu' xala' Tālmā'n. Palh hui'xina'n jā nahua'yā'tit quimacni' ē quinka'lhni', jā catika'lhī'tit xasāsti' milatamatca'n. ⁵⁴ Tī natahua' quimacni' ē quinka'lhni', xlaça'n nataka'lhī xasāsti' ixlamatatca'n tū jā catisputli. Quit na'iccāmālacastālanuanī a'cxni' nachin ā'xmān quilhtamacuj. ⁵⁵ Quimacni' xatze lihua't ē quinka'lhni' xatze liko'tnuncan. ⁵⁶ Xlaça'n tī natahua' quimacni' ē quinka'lhni', lacxtim naquintatā'tahui'la. ⁵⁷ Quimacaminī't quinTāta'. Quit xalakahuan ixpālacata quinTāta' xalakahuan. Nā chuntza' na'iccāmālakahuanī tī natahua' quimacni'. ⁵⁸ Quit huā'mā' lihua't tū mincha' nac a'kapūn. Jā chuntza' chī maná tū tahua'lh minapapana'ca'n. Masqui minapapana'ca'n tahua'lh maná, tanīlh. Tī natahua' huā'mā' lihua't tū iccālītā'chihuīna'mā'n, nataka'lhī xasāsti' ixlamatatca'n tū jā catilaksputli.

⁵⁹ Jesús huanli huā'mā' a'cxni' iccāmāsu'yuni'mā'lh nac templo nac Capernaum.

Cāmāsu'yuni'ca chuntza' chī natalīka'lhī xasāsti' ixlamatatca'n tū jā catilaksputli

⁶⁰ A'cxni' takexmatli huā'mā', lhūhua' tī ixtastālani'mā'nalh Jesús talāhuanilh:

—Palha' huā'mā' tachihuīn ē jātza' kexmatcu'tunāuj.

⁶¹ Jesús ixca'tzī ī'scuju'nī'n ixtalīchihuīna'mā'nalh ē jā iccāminī'ni' ix-tachihuīn. Ē xla' cākelhasqui'nīlh:

—¿Ē jā cāminī'ni'yān tū iccāhuaniyān? ⁶² ¿Tūchu ixpuhuanit palh ixlaktzī'ntit Chi'xcu' xala' Tālmā'n tā'kayāhuamā'lh jā pūla ixui'lacha'? ⁶³ Tū iccāhuaniyān, ū'tza' jā huanicu'tun ixlīcāna' nahua'yā'tit quinquinīt. Quinquinīt jā caticāmaxquī' milatamatca'n. Ū'tza' Espiritu Santo tī nacāmaxquī'yān xasāsti' milatamatca'n. Tū iccāhuanīncus, ū'tza' māsu'yu chī tzē nalīka'lhī'yā'tit xasāsti' milatamatca'n. ⁶⁴ Hui'lh makapitzīn hui'xina'n tī jā a'ka'ī'yā'tit.

Jesús ixca'tzītza' tī jā ixta'a'ka'ī' ē tī namacamāstā'. ⁶⁵ Huanli:

—Ū'tza' iccālīhuaninī'ta'ntza' nūn chā'tin tzē naquintapa'ksīni' palh quinTāta' jā namālacpuhuanī naquistālani'.

⁶⁶ Ū'tza' lhūhua' talītaspi'tli ē jātza' tastālani'lh Jesús. ⁶⁷ Jesús cākelhasqui'nīlh ixlīkelhacāujtu' ī'scuju'nī'n:

—¿Ē hui'xina'n quilāmakxteku'tunāuj?

⁶⁸ Simón Pedro kelhtīlh:

—Māpa'ksīni', ¿tīchu tzē na'ictā'a'nāuj? Mintachihuīn māsu'yu chī na'īclīka'lhīyāuj quilatamatca'n tū jā catisputli. ⁶⁹ Quina'n iccā'a'ka'ī'ni'nī'ta'n hui'x Cristo, ī'Ska'ta' Dios tī xalakahuan.

⁷⁰ Jesús cākelhtīlh:

—Quit iccālacsacnī'ta'n minkelhacāujtu'ca'n. Chā'tin tā'scuju'nta' skāhuī'ni'.

⁷¹ Jesús ixlīchihuīna'mā'lh Judas Iscariote, ixka'hua'cha Simón tī namacamāstā' Jesús, masqui ū'tza' chā'tin ixlīkelhacāujtu' ixuanī't.

7

Ixtā'timīn Jesús jā ixta'a'ka'ī'

¹ A'cxni' tētaxtukō'lh, Jesús a'lh tā'kchoko nac Galilea. Jātza' ixlātā'kchokocu'tun nac Judea ixpālacata israelitas ixtamaknīcu'tun.

2 Ixtalacatzuna'jītēlhatza' cā'tani' tū huanican ixla' mū'xta'ka' tū ixtatlahua israelitas. 3 Ē ixtā'timīn Jesús tahuanihl:

—Jā catamakxtekti huā'tzā'. Capittza' nac Judea ē chuntza' mintachi'xcuui't natalaktzī'n tū tlhua'pā't. 4 Tī lacasqui'n nalakapascan jā tū catitlahualh cā'lakatzē'k. Palh ixlicāna' tū tla'hua'ya' hui'x, catla'hua' na ixlacatīnca'n tachi'xcuui't.

5 Nūn chu ixtā'timīn jā ixta'a'ka'ī'ni' Jesús. 6 Jesús cāhuanilh:

—Jāna'j chin quilhtamacuj a'cxni' na'ica'n nac Judea. Hui'xina'n tzē napinā'tit a'cxni' napincu'tunā'tit. 7 Hui'xina'n jāla caticātaquiclhaktzī'n. Quit quintalīquiclhaktzī'n iccāhuanimā'lh jā tze tū tatlahuamā'nalh. 8 Capintit hui'xina'n jā lamā'lh cā'tani'. Quit jāna'j icti'a'lh expālacata jāna'j chin quilhtamacuj tū na'icpū'a'n.

9 A'cxni' cāhuanikō'lh ixtā'timīn, Jesús tachokolh nac Galilea.

Jesús a'lh jā ixlamā'lh cā'tani'

10 A'cxni' ixta'a'nī'ttza' ixtā'timīn Jesús, nā xla' hua'chi tzē'k a'lh jā ixlamā'lh cā'tani'. 11 Israelitas ixtaputza Jesús jā ixlamā'lh cā'tani' ē ixtalīkelhasqui'nīni'n:

—¿Jāchu hui'lh tzamā' chi'xcu'?

12 Lhūhua' tī tzē'k ixtalīchihuīna'mā'nalh. Makapitzīn ixtahuan: “Tzeyā chi'xcu'.” Ē makapitzīn ixtahuan: “Jā tzeyā chi'xcu'; a'kskāhuī'nin.”

13 Ē lītzē'k ixtalīchihuīna'n expālacata ixtajicua'ni' lī'israelita.

14 A'cxni' i'tāttza' ixlamā'lh cā'tani', Jesús tanūlh xaka'tla' nac templo ē tzuculh cāmāsu'yuni'. 15 Israelitas talī'a'cnīlh ē talāhuanilh:

—¿Chī tzej līca'tzī huā'mā' chi'xcu'? Jā maktin kelhtahua'ka'nī't.

16 Jesús cākelhtīlh:

—Tū icmāsu'yu quit jā quintalacapāstacni'. Ixtalacapāstacni' tī quimacaminī't. 17 Palh tī tlhua'cu'tun tū Dios lacasqui'n, naca'tzī palh icmāsu'yumā'lh ixtalacapāstacni' Dios, ē jā xmān quintalacapāstacni'. 18 Tī chihuīna'n xmān ixtalacapāstacni', lacasqui'n calakachi'xcuui'ca. Tī lacasqui'n nalakachi'xcuui'can tī macaminī't, nahuan tū ixlicāna'. Jā cati'a'kskāhuī'nilh.

19 Moisés cāmāxqui'n līmāpa'ksīn ē jā mākentaxtūyā'tit tzamā' līmāpa'ksīn. ¿Ē tū expālacata quilālīmāknīcu'tunāuj?

20 Tachi'xcuui't takelhtīlh:

—Hui'x chuya'ya'. ¿Tīchu maknīcu'tunān'?

21 Jesús cāhuanilh:

—Milīpō'ktuca'n lī'a'cnī'yā'tit tū ictlahualh tzamā' quilhtamacuj tū pūjaxcan. 22 Moisés cāmāsu'yuni'n tahuilat tū huanican circuncisiōn (masqui xapūla quinapapana'ca'n chuntza' ixtatlahua). Ū'tza' hui'xina'n līchu'cuyā'tit chā'tin ska'ta' tī xaka'hua'cha, masqui ū'tza' quilhtamacuj tū pūjaxcan. 23 Chuntza' mākentaxtūyā'tit tū huanli Moisés ē chu'cuyā'tit chā'tin ska'ta' tī xaka'hua'cha, masqui ū'tza' quilhtamacuj tū pūjaxcan. Palh hui'xina'n chuntza' tlhua'yā'tit', ¿tū expālacata līsītzī'yā'tit icmātzeyīlh chā'tin ta'jatatlani' tzamā' quilhtamacuj tū pūjaxcan? 24 Hui'xina'n quilāputzāna'nī'yā'uj expālacata puhua'nā'tit jā tze tū ictlahualh. A'cxni' naputzāna'nī'yā'tit ā'chā'tin, ixlacasqui'nca naputzāna'nī'yā'tit chuntza' chī Dios lacasqui'n —huanli Jesús.

Jesús cāhuanilh jā xala'

25 Tatzuculh talākelhasqui'nīn xalanī'n nac Jerusalén:

—¿Ē jā ū'tza' tī putzacan makñicu'tuncan? ²⁶ Calaktzī'ntit chī chi-huīna'mā'lh nac cā'lhūhua'latatīn ē jā tū tahuani xanapuxcu'nu'. ¿Ē talacpuhan huā'mā' Cristo tī Dios lacsacnī't? ²⁷ A'cxni' namin Cristo nūn chā'tin catica'tzilh jā naminācha'. Quina'n ca'tziyāuj jā xala' huā'mā' chi'xcu'.

²⁸ Jesús kexmatli huā'mā' tachihuīn jā ixcāmāsu'yuni'mā'lh xaka'tla' nac templo. Palha' cāhuanilh:

—Hui'xina'n quilālakapasāuj ē nā ca'tziyā'tit jā icminī'ta'ncha'. Quit jā icminī't quina'cstu. Tī quimacaminī't xla' ixlicāna' ē jā lakapasā'tit hui'xina'n. ²⁹ Quit iclakapasa ixpālacata a'ntza' icmincha' ē ū'tza' quimacamilh.

³⁰ Palaj tunca ixtachī'lē'ncu'tun. Nūn chā'tin tī chi'palh ixpālacata jāna'j ixchā'n ixquilhtamacuj. ³¹ Ē lilhūhua' ta'a'ka'ī'ni'lh ē tahuani:

—Palhāsā' huā'mā' Cristo. ¿Ē Cristo a'cxni' namin ē ā'chulā' natlahua lī'a'cnīn ē jā huā'mā'?

Fariseos tamacā'lh policia nachī'lē'ncan Jesús

³² Fariseos takexmatli chī tzē'k ixtalīchihuīna'n Jesús tachi'xcu'huī't. Fariseos ē xanapuxcu'nu' pālejni' tamacā'lh ixpolicíaca'n natachī'lē'n Jesús. ³³ Jesús cāhuanilh tachi'xcu'huī't:

—Jātza' lakma'j icticātā'latamān. Palajtza' na'iclaka'n tī quimacaminī't. ³⁴ Hui'xina'n naquilāputzayāuj ē jā quintilāmaclauj. Jāla catichipintit jā quit na'ica'n.

³⁵ Israelitas talākelhasqui'nīlh:

—¿Jāchu na'a'n palh jāla catimaclauj? Palhāsā' nacālaka'n israelitas tī tatā'huī'lāna'ncha' griegos ē nacāmāsu'yuni' griegos. ³⁶ Quincāhuanin: “Naquilāputzayāuj ē jā quintilāmaclauj, ixpālacata jāla catichipintit jā na'ica'n quit.” ¿Tūchu huanicu'tun huā'mā' tachihuīn?

Xcān tū māsā' latamat

³⁷ Tū ā'xmān quilhtamacuj ixla' cā'tani' tū ā'chulā' ixlacasqui'nca, tzamā' quilhtamacuj Jesús tāyalh ē palha' chihuīna'lh:

—Tī takelhpūtī, caquintalakmilh ē catahua'lh. ³⁸ Tī quinta'a'ka'ī'ni' nataka'lhī hua'chi mu'sni' na ixlistacna'ca'n ē natā'cxtuni'yāchi lhūhua' xcān tū māsā' latamat. Chuntza' tatz'o'kni' na ixtachihuīn Dios.

³⁹ Jesús ixuanicu'tun tī nata'a'ka'ī' natamaktīni'n Espiritu Santo. Jāna'j ixmīn Espiritu Santo ixpālacata Jesús jāna'j ixa'n nac a'kapūn.

Jā lacxtim ixuanī't ixtalacapāstacni'ca'n tachi'xcu'huī't

⁴⁰ A'cxni' tachi'xcu'huī't takexmatli huā'mā' tachihuīn, makapitzīn tahuani:

—Ixlicāna' huā'mā' Jesús ixa'kchihuīna' Dios tī naquincālakminān.

⁴¹ Ā'makapitzīn tahuampālh:

—Ū'tza' huā'mā' Cristo.

Ā'makapitzīn tahuampālh:

—Cristo jā catimincha' nac Galilea. ⁴² Cristo ī'xū'nātā'nat David. Ē natahui'la nac Belén jā xala' ixuanī't David. Chuntza' tatz'o'kni' na ixtachihuīn Dios.

⁴³ Ū'tza' jā lacxtim ixtalīlacapāstaca ixpālacata Jesús. ⁴⁴ Makapitzīn ixtachī'lē'ncu'tun ē nūn chā'tin chi'palh.

Māpa'ksīni'nī'n jā ixta'a'ka'ī'ni' Jesús

45 Policías talaka'mpāl̄h fariseos ē xanapuxcu'nu' pālej̄ni'. Cākelhasqui'nīca:

—¿Tū̄ ixpālacata jā lili'ta'ntit?

46 Policías takelhtīni'lh:

—Jā maktin̄ ickexmatnī'tauj nūn chā'tin chi'xcu' tī chihuīna'n chī huā'mā' chi'xcu'.

47 Fariseos takelhtīni'lh:

—Palhāsā' nā hui'xina'n cāta'a'kskāhuī'nī'ta'ntza'. 48 Jā a'ka'ī'ni'nī't Jesús nūn chā'tin xapuxcu' ē nūn chā'tin fariseo. 49 Catīhuāl̄h tachi'xcu'huī't tī jā talakapasa ixlīmāpa'ksīn Dios nacāmālakspūtūcan.

50 Nicodemo tī ixlakminī't Jesús cā'tzī'sni', xla' nā fariseo ixuanī't. Xla' cāhuanilh:

51 —Jāla catimakapātīnīuj chā'tin chi'xcu' palh jā pūla naca'tzīyāuj tū laclē'n ē palh jā pūla namakxtekāuj nachihuīna'n. Chuntza' tatzō'kni' nac līmāpa'ksīn.

52 Ā'makapitzīn fariseos tahuanilh Nicodemo:

—¿Ē nā hui'x xala' nac Galilea? Hui'x cakelhtahua'ka' ixtachihuīn Dios ē naca'tzīya' jā makstin̄ minī'ta'ncha' nac Galilea chā'tin ixa'kchihuīna' Dios.

53 Palaj tunca ta'a'lh na ixchicca'n.

8

Puscāt tī xamaklani'

1 Jesús a'lh nac sipej jā ixuanican Olivos. 2 Ixlilakalī tzi'saj Jesús a'lh xaka'tla' nac templo. Ixlīpō'ktu tachi'xcu'huī't talakminkō'lh. Xla' tahuī'lh ē tzuculh cāmāsu'yuni'. 3 Fariseos ē mākelhtahua'kē'ni'nī'n līmāpa'ksīn talīmini'lh Jesús chā'tin puscāt. Tzamā' puscāt quītā'maclaca chā'tin chi'xcu' ē chī'paca. Yāhuaca a'ntza' na ixlacpu'ī'tātca'n tī ixtahui'lāna'lh. 4 Tahuanilh Jesús:

—Mākelhtahua'kē'ni', huā'mā' puscāt tā'maclaca chā'tin chi'xcu'.

5 Līmāpa'ksīn tū quincāmāxquī'nī'ta'n Moisés, ū'tza' quincāmāsu'yuni'yān nacucta'lamaknīyāuj chā'tin puscāt tī chuntza' la. Hui'x, ¿chī hua'na'?

6 Xlaca'n tahuanilh Jesús huā'mā' xmān talīputzāna'nīcu'tun ē chuntza' tzē natalīmālacapū'. Jesús taquilhpūtalh ē tzuculh lītzo'knun ixmacan nac ti'ya't. 7 Ā'chulā' ixtakelhasqui'nī ē xla' tā'chlsajli ē cāhuanilh:

—Chā'tin chī hui'xina'n tī jā tū laclē'n ū'tza' pūla cacucta'lal̄h tzamā' puscāt.

8 Jesús taquilhpūtāpāl̄h ē lītzo'knumpāl̄h ixmacan nac ti'ya't. 9 A'cxni' takexmatli huā'mā', nā xlaca'n tamakca'tzīlh ixtalacclē'n. Tatzuculh ta'a'n tī ā'chulā' kōlu'ntza' ē makapitzīn chā'tunu' chā'tunu' ta'a'nkō'lh. Xlīmān tamakxtekli Jesús ē tzamā' puscāt. 10 Jesús tā'chlsajli ē kelhasqui'nīlh:

—¿Jāchu tayāna'lh tī ixtamālacsu'yumā'na'n? ¿Nūn tī chā'tin tī makapātīnī'nī'ta'n?

11 Xla' huanli:

—Nūn chā'tin, Māpa'ksīni'.

Jesús huanilh:

—Nūn quit icmakapātīnīnān. Capit ē jātza' ā'makstin̄ titlahua'ya' tū jā tze.

Jesús taxkaket nac cā'quilhtamacuj

12 Jesús cātā'chihuīna'mpāl̄h tachi'xcu'huī't ē cāhuanilh:

—Quit iccāmāsu'yuni' tachi'xcuui't. Chuntza' quit taxkaket. Tī naquintastālani' jā catitalatā'kchokolh nac cā'pucsua'. Quit na'iccāmāxkakēni'ni' ixlatamatca'n.

¹³ Fariseos tahananilh:

—Hui'x mintalacapāstacni' lichihuīna'na'. Chuntza' jā tū līmacuan mintachihuīn.

¹⁴ Jesús cākelhtīlh:

—Quit tū icuan, ū'tza' ixlicāna' masqui quit quina'cstu quilichihuīna'ncan. Quit icca'tzī jā icminī'ta'ncha' ē jā na'ica'mpala. Hui'xina'n jā ca'tziyā'tit jā icminī'ta'ncha' ē jā na'ica'mpala. ¹⁵ Hui'xina'n līputzāna'nā'tit xmān tū laktzī'nā'tit. Quit jā tī tī icputzāna'nī. ¹⁶ Palh quit xa'icputzāna'nīlh, na'icputzāna'nī chuntza' chī ixlicāna'. Quit jā quilīmān icputzāna'nī. QuinTāta' tī quimacaminī't ū'tza' quintā'putzāna'n. ¹⁷ Chuntza' tatzokni' na milīmāpa'ksīnca'n: A'cxni' chā'tu' chī'xcuui'n lilacxtim tamālectzeyī, ū'tza' huā'mā' tū ixlicāna'. ¹⁸ Quit iclīmāsu'yu quimpālacata. Hui'lapālh ā'chā'tin tī līmāsu'yu quimpālacata. Ū'tza' quinTāta' ē ū'tza' quimacaminī't.

¹⁹ Takelhasqui'nīlh:

—¿Jāchu hui'lacha' mintāta'?

Jesús cākelhtīlh:

—Hui'xina'n jā quilālakapasāuj ē nā jā lakapasā'tit quinTāta'. Palh ixquilālakapasui, nā quinTāta' ixlakapastit hui'xina'n.

²⁰ Jesús huanli huā'mā' a'cxni' ixmāsu'yumā'lh xaka'tla' nac templo jā ixmāqui'can tumīn. Nūn chā'tin puhuanli nachī'lē'n ixpālacata jāna'j ixchā'ni' ixquilhtamacuj tū napūchī'lē'ncan.

Jāla catita'a'lh jā ixa'mā'lh Jesús

²¹ Jesús ā'maktin cāhuanipālh:

—Quit na'ica'n. Hui'xina'n naquilāputzayāuj. A'cxni' nanīyā'tit hui'xina'n naka'lhī'yā'titcus mincuentaca'n. Jāla catipintit jā na'ica'n quit.

²² Israelitas tahananli:

—Palhāsā' ixa'cstu namaknīcan ē ū'tza' lihualh jāla cati'a'uj jā na'a'n.

²³ Jesús cāhuanilh:

—Hui'xina'n xala' nac cā'ti'ya'tna', ē quit xala' nac tālhmā'n. Hui'xina'n xala' nac cā'quilhtamacuj ē quit jā xala' nac cā'quilhtamacuj.

²⁴ Ū'tza' iccālihuanin a'cxni' nanīyā'tit naka'lhī'yā'titcus mincuentaca'n. Hui'xina'n jā quilā'a'ka'tī'ni'yāuj a'cxni' iccāhuaniyān tī quit. Chuntza' nalīka'lhī'yā'titcus mincuentaca'n a'cxni' nanīyā'tit.

²⁵ Palaj tunca takelhasqui'nīlh:

—¿Tīchu hui'x'?

Jesús cākelhtīlh:

—Iccāhuaninī'ta'ntza' xapūla. ²⁶ Quit tzē na'icuan lhūhua' mimpālacataca'n ē tzē na'iccāputzāna'nīyān lhūhua' tū tlahuapā'na'ntit tū jā tze. Tī quimacaminī't, xla' huan tū ixlicāna'. Tū quihuanī, xmān ū'tza' iccāhuanī tachi'xcuui't.

²⁷ Xlaca'n jā ixtaca'tzī Jesús ixlichihuīna'mā'lh Dios, xaTāta'. ²⁸ Ū'tza' cālihuanilh Jesús:

—A'cxni' hui'xina'n naquilāmā'ka'yāhuayāuj tālhmā'n, hasta a'cxni' naca'tziyā'tit tīchu quit. Quit Chī'xcu' xala' Tālhmā'n. Naca'tziyā'tit quit jā tū ictlahua quina'cstu. Xmān icuan tū quimāsu'yuni'nī't quinTāta'. ²⁹ Tī quimacamilh, xla' quinta'huī'lh. Jā quimakxteknī't quina'cstu, ixpālacata quit pō'ktu quilhtamacuj ictlahuamā'lh tū ixtalacasqui'nīn.

³⁰ A'cxni' Jesús huanli huā'mā', lhūhua' ta'a'ka'ī'ni'lh.

Ti ixlacstīn Dios ē tī jā ixlacstīn

³¹ Jesús cāhuanilh israelitas tī ixta'a'ka'ī'ni'mā'nalhcus:

—Hui'xina'n palh naquilākexpa'tni'yāuj quintachiuhīn, chuntza' hui'xina'n ixlicāna' quiscujnu'ni'n. ³² Nalakapasā'tit tū ixlicāna'. Tū ixlicāna' nalilaktaxtuyā'tit hui'xina'n.

³³ Xlaca'n takelhtīl:

—Quina'n ī'xū'nātā'natna' Abraham. Nūn makstin quincātatamāhuanī'ta'n. ¿Tū ixpālacata hua'na' hui'x na'iclaktaxtuyāuj?

³⁴ Jesús cāhuanilh:

—Ixlicāna' tū iccāhuaniyān. Tī tlahua tū jā tze, chuntza' chī chā'tin tasācua' tī tamāhuacanī't, ixpālacata jāla makxteka tū jā tze. ³⁵ Xatamāuj tasācua' jā chuntza' chī tī ixlicāna' ka'hua'cha. Xatamāuj jā pō'ktu quilhtamacuj catitahui'lal na ixchic ixtēcu' ixpālacata nastā'palacan. Tī ixlicāna' ixka'hua'cha chā'tin chī'xcu', xla' pō'ktu quilhtamacuj ixka'hua'cha. Jāla catistā'lh. ³⁶ Hui'xina'n hua'chi tī xatamāuj ixpālacata jāla makxtekā'tit tū jā tze. Ī'Ska'ta' Dios tzē nacāmaktāyayān hui'xina'n ē chuntza' tzē nalimaktēkā'tit tū jā tze. Chuntza' jātza' catitahui'la'tit hua'chī xatamāuj. ³⁷ Masqui hui'xina'n ī'xū'nātā'natna' Abraham, quilāmaknīcu'tunāuj ixpālacata jā a'ka'ī'yā'tit tū iccāhuaniyān. ³⁸ Quit iclīchihuīna'n tū quimāsu'yuni'nī't quinTāta'. Hui'xina'n tlahua'yā'tit tū cāhuaninī'ta'n mintāta'ca'n.

³⁹ Xlaca'n takelhtīl:

—Quintāta'ca'n, ū'tza' Abraham.

Jesús cāhuanilh:

—Palh ixlicāna' cahuālh hui'xina'n ixlacstīn Abraham, chuntza' ixtlahua'tit chī ixtlahua Abraham. ⁴⁰ Hui'xina'n quilāmaknīcu'tunāuj masqui quit iccāhuaniyān tū ixlicāna' tū Dios quimāsu'yuni'nī't. Abraham jā chuntza' ixtlahua chī hui'xina'n tlahua'yā'tit. ⁴¹ Hui'xina'n tlahua'pā'na'ntit tū tlahua mintāta'ca'n.

Xlaca'n tahuanihl:

—Quina'n jā xtūka'hua'chan. Icka'lhīyāuj xmān chā'tin quintāta'ca'n ē ū'tza' Dios.

⁴² Jesús cāhuanilh:

—Palh mintāta'ca'n cahuālh Dios, hui'xina'n ixquilāpāxqui'uj ixpālacata quit icminī'ta'ncha' jā hui'lacha' Dios ē chuhua'j ā'tzā' icu'lh. Quit jā icmilh quina'cstu talacapāstacni'. Dios ū'tza' tī quimacaminī't. ⁴³ Hui'xina'n jā kexpa'tcu'tunā'tit tū icuan. Ū'tza' jā līca'tziyā'tit tū iccāhuanimā'n.

⁴⁴ Mintāta'ca'n hui'xina'n ū'tza' skāhuī'ni'. Hui'xina'n tlahuacu'tunā'tit ixtalacasqui'nīn. Skāhuī'ni' xla' ū'tza' xamaknīni' hasta ixquilhtzucut. Xla' jā makstin lacapāstaca tū ixlicāna' ixpālacata jā lakatī tū ixlicāna'. Xla' huāk tā'ksa'nīn līchihuīna'n ixpālacata xla' chuntza' ixtāyat. Xla' a'ksa'nīni' ē xla' ū'tza' mālacatzuculh tā'ksa'nīn. ⁴⁵ Quit iccāhuaniyān tū ixlicāna' ē hui'xina'n jā quilā'a'ka'ī'ni'yāuj. ⁴⁶ ¿Tīchu chī hui'xina'n nahuanā'tit palh quit ictlahuanī't tū jā tze? Palh quit iccāhuaniyān tū ixlicāna', ¿tū ixpālacata jā quilā'a'ka'ī'ni'yāuj? ⁴⁷ Tī ixla' Dios kexmata ixtachiuhīn. Hui'xina'n jā ixla' Dios. Ū'tza' jā līkexpa'tcu'tunā'tit —huanli Jesús.

Cristo ixuī'lh'tza' a'cxni' jāna'j ixā'latatuncuhuī' Abraham

⁴⁸ Israelitas tahuanihl Jesús:

—Ixlicāna' chī icuanāuj hui'x samaritano ē ka'lhī'ya' jā tzeyā ū'ni'.

⁴⁹ Jesús cākelhtīlh:

—Jā icka'lhī jā tzeyā ū'ni'. Quit iclakachi'xcuhuī' quinTāta' ē hui'xina'n jā quilālakachi'xcuhuī'yāuj. ⁵⁰ Quit jā quincuenta palh jā quilālakachi'xcuhuī'yāuj. Hui'lh chā'tin tī lacasqui'n caquilakachi'xcuhuī'ca, ū'tza' tī naputzāna'nīkō'. ⁵¹ Ixlicāna' tū iccāhuaniyān: Tī natamākentaxtū quintachihuīn xlaca'n nataka'lhī xasāsti' ixlatamatca'n tū jā makstin catisputli.

⁵² Israelitas takelhtīni'lh:

—Quina'n icca'tziyāujtza' hui'x ka'lhī'ya' tū jā tzeyā ū'ni'. Abraham nīlhtza' ē nā tanīlhtza' ixa'kchihuīna'nī'n Dios. Hui'x hua'na' tī natamākentaxtū mintachihuīn jā makstin catitasputli. ⁵³ ¿Ē hui'x ā'chulā' xaka'tla' ē jā quintāta'ca'n Abraham? Xla' nīlh ē a'kchihuīna'nī'n nā tanīlh. ¿Tīchu hui'x palh jā catinīt?

⁵⁴ Jesús cākelhtīlh:

—Palh quina'cstu naquilakachi'xcuhuī'can, jā tū ixtapalh. Tī quilakachi'xcuhuī' quit, xla' ū'tza' quinTāta' ē ū'tza' tī hui'xina'n huani'yā'tit minDiosca'n. ⁵⁵ Ū'tza', tī hua'nā'tit minDiosca'n, jā lakapasā'tit. Ē quit iclakapasa. Palh quit xa'icualh jā iclakapasa, quit xa'icīlītaxtulh chā'tin a'ksa'nīni' chuntza' chī hui'xina'n. Quit ixlicāna' iclakapasa ē quit icmāqui' ixtachihuīn. ⁵⁶ Abraham tī mimpapca'n ka'lhīlh tapāxuhuān ixpālacata ixca'tzī nalaktzī'n a'cxni' xa'icmilh nac cā'quilhtamacuj. Xla' laktzī'lh ē lipāxualh.

⁵⁷ Israelitas tahuanilh Jesús:

—Hui'x jāna'j ka'lhī'ya' nūn i'tāt ciento cā'ta, ¿ē chī līhua'na' palh laktzī'nī'ta'tza' Abraham?

⁵⁸ Jesús cākelhtīlh:

—Ixlicāna' tū iccāhuaniyān. Quit xa'icui'lhtza' a'cxni' jāna'j ixlacatuncuhuī' Abraham.

⁵⁹ Palaj tunca tasacli chihuix ē ixtalīcucta'lacu'tun. Jesús cātatzē'kni'lh ē chuntza' lītaxtulh xaka'tla' nac templo.

9

Jesús mātzeyīlh chā'tin chī'xcu' tī ixlīlacatuncuhuī'nī't xalakatzī'n

¹ A'cxni' Jesús ixlatlā'huan, laktzī'lh chā'tin chī'xcu' tī ixlīlacatuncuhuī'nī't xalakatzī'n. ² Ī'scujnu'nī'n takelhasqui'nīlh:

—Māpa'ksīni', ¿tū ixpālacata līlacatuncuhuī'lh lakatzī'n huā'mā' chī'xcu'? ¿Ē ixpālacata ixcuentaca'n ixtāta' ē ixtzī', o ixpālacata ixcuenta līlakatzī'?

³ Jesús cāhuanilh:

—Jā ixpālacata ixcuenta līlakatzī' nūn ixcuentaca'n ixtāta' ē ixtzī'. Xla' līlacatuncuhuī'lh lakatzī'n ixpālacata chuntza' tzē nalīmāsu'yu ixlītlī'hui'qui Dios a'cxni' namātzeyī. ⁴ A'cxni' xkakacus, tzē scujcan; a'cxni' tzi'suamā'lhtza', jātza' la catiscujca. Nā chuntza' quit ixlacasqui'nca na'ictlahua chuhua'j ixtascujūt tī quimacaminī't. Namin a'ktin quilhtamacuj a'cxni' na'ica'n ē jātza' la ca'ictiscujli. ⁵ Quit iccāmāxkakēni'ni' tachi'xcuhuī't līhuan icui'lh nac cā'quilhtamacuj.

⁶ A'cxni' huanli huā'mā' Jesús chojli nac cā'ti'ya'tna'. Tlahualh macsti'na'j pūtlū'n ē līlacatlahualh na ixlakastapun lakatzī'n. ⁷ Huanilh:

—Capinchi nac xcān jā huanican Siloé ē nalakacha'ka'na'. (Siloé huanicu'tun: Macamīncanī't.)

Tzamā' lakatzī'n a'lh ē a'ntza' lakacha'ka'nli. A'cxni' chimpāl̄h, tzētza' ixlacahuāna'n. ⁸ Ixtā'limacchicni' ē tī ixtalaktzī'nī't xapūla a'cxni' lakatzī'n ixuanī't, xlaca'n talāhuanilh:

—¿Ē jā ū'tza' huā'mā' chi'xcu' tī ī'squi'nīhuā'yan?

⁹ Makapitzīn ixtahuan:

—Ū'tza'.

Ā'makapitzīn ixtahuan:

—Jā ū'tza'. Hua'chi ū'tza' tasu'yu.

Ē ū'tza' huanli:

—Quit tzamā' chi'xcu'.

¹⁰ Takelhasqui'nīlh:

—¿Chī līlalh tzētza' lacahuāna'na' hui'x?

¹¹ Xla' cākelhtīlh:

—Ū'tza' tzamā' chi'xcu' tī huanican Jesús tlahualh pūtlū'n ē quīlīlacatlahualh na quīlakastapun. Quihuanilh: “Capinchi nac xcān jā huanican Siloé ē calakacha'ka'.” Ica'lh ē a'cxni' iclakacha'ka'nkō'lh, tzētza' iclacahuāna'lh.

¹² Takelhasqui'nīlh:

—¿Jāchu huī'lh tzamā' chi'xcu'?

Xla' cāhuanilh:

—Jā icca'tzī.

Fariseos takelhasqui'nīlh chi'xcu' tī ixlakatzī'

¹³ Cālīmini'ca fariseos tzamā' chi'xcu' tī ixlakatzī'. ¹⁴ Tzamā' quīlhtamacuj tū pūtlahualh pūtlū'n Jesús ē mātzeyīlh lakatzī'n, ū'tza' quīlhtamacuj tū pūjaxcan. ¹⁵ Fariseos ā'maktin takelhasqui'nīpāl̄h:

—¿Chī līlacahuā'na'?

Xla' cākelhtīlh:

—Quīlīlacatlahualh pūtlū'n na quīlakastapun ē iclakacha'ka'nli ē chuhua'j quītzē iclacahuāna'n.

¹⁶ Makapitzīn fariseos tahuanli:

—Huā'mā' chi'xcu' jā ixla' Dios ixpālacata jā lakachi'xcuhuī' quīlhtamacuj tū pūjaxcan.

Ā'makapitzīn tahuampāl̄h:

—Tī tlahua tū jā tze, xla' jā catitlahualh lī'a'cnīn chī tlahua huā'mā' chi'xcu'.

Jā lacxtim ixtaka'lhī ixtalacapāstacni'ca'n. ¹⁷ Takelhasqui'nīpāl̄h tzamā' chi'xcu' tī lakatzī'n ixuanī't:

—¿Chī hua'na' hui'x ixpālacata tzamā' chi'xcu' tī mālacahuānīn?

Xla' huanli:

—Xla' ixa'kchihuīna' Dios.

¹⁸ Israelitas, xlaca'n jā ta'a'ka'ī'ni'lh palh lakatzī'n ixuanī't ē mālacahuānīca. Cāta'sani'ca ixtāta' ē ixtzī'. ¹⁹ Ē cākelhasqui'nīca:

—¿Ē ū'tza' huā'mā' chi'xcu' minka'hua'chaca'n tī lacatuncuhuī'lh xalakatzī'n? ¿Chī tzētza' līlacahuāna'n chuhua'j?

²⁰ Ixtāta' ē ixtzī' takelhtīni'lh:

—Quīna'n icca'tzīyāuj ū'tza' quīnka'hua'chaca'n. Icca'tzīyāuj līlacatuncuhuī'lh lakatzī'n. ²¹ Jā icca'tzīyāuj chī tzētza' līlacahuāna'n chuhua'j. Jā icca'tzīyāuj tī mālacahuānīlh. Cakelhasqui'nī'tit ū'tza'; xla' chi'xcu'tza'. Māni' ū'tza' tzē nacāhuanīyān.

²² Ixtāta' ē ixtzī' tahuanli chuntza' ixpālacata xlaca'n ixtajicua'ni' israelitas. Israelitas ixtalīchihuīna'nī'ttza' natamacxtucan xaka'tla' nac

templo tī natahuan Jesús ū'tza' Cristo. ²³ Ū'tza' talihuanli ixtāta' ē ixtzī': "Cakelhasqui'nī'tit ū'tza'; xla' chi'xcu'tza'."

²⁴ Israelitas tata'sani'pāl̄h ixl̄imaktu' chi'xcu' tī lakatzī'n ixuanī't ē tahuanilh:

—Caquilāhuaniuj ixlicāna' na ixlacatīn Dios. Quina'n icca'tzīyāuj huā'mā' chi'xcu' tlahua tū jā tze.

²⁵ Xla' cākelhtīlh:

—Quit jā icca'tzī palh tlahua tū jā tze. Xmān icca'tzī xapūla lakatzī'n xa'icuanī't ē chuhua'j iclaca huāna'ntza'.

²⁶ Kelhasqui'nīpalaca:

—¿Tū tlahuani'n? ¿Chī līmālacahuānīn?

²⁷ Xla' cākelhtīlh:

—Iccāhuani'ntza'. Hui'xina'n jā ixkexpa'tcu'tunā'tit. ¿Tū ixpālacata lacasqui'nā'tit na'iccāhuanipalayān? ¿Ē nā stālani'cu'tunā'tit nā hui'xina'n?

²⁸ Talakapalalh ē tahuanilh:

—Hui'x stālani'ya' tzamā' chi'xcu'. Quina'n icstālani'yāuj Moisés. ²⁹ Icca'tzīyāuj Dios tā'chihuīna'nli Moisés. Huā'mā' Jesús jā icca'tzīyāuj jā minī'ta'ncha'.

³⁰ Chi'xcu' cākelhtīlh:

—¿Chī lilalh jā ca'tzīyā'tit jā mincha' tzamā' chi'xcu'? Ū'tza' tī quimālacahuānīlh. ³¹ Quina'n ca'tzīyāuj Dios jā cākexmata tī tatlahua tū jā tze. Dios cākexmata tī talakachi'xcu'huī' ē tī tatlahua tū ixtalacasqui'nīn Dios. ³² A'cxni' ixl̄itzucuni' quilhtamacuj, jā makstin kexmatca chā'tin chi'xcu' mālacahuānī tī lakatzī'n lacatuncu'huī'nī't. ³³ Palh jā Dios ixmacamīlh, jāla tū ixtitlahualh.

³⁴ Tahuanilh:

—Hui'x līlacatuncu'huī'nī'ta' ixl̄itzumayān tū jā tze. ¿Tū naquilāmāsu'yuni'yāuj quina'n?

Tamacxtuca nac kēpūn.

Lakatzī'nī'n tī jā ta'a'ka'ī'

³⁵ Jesús huanica ixtamacxtucanī't tzamā' chi'xcu' tī lakatzī'n ixuanī't. A'cxni' tā'lāpāxtokli, huanilh:

—¿Ē a'ka'ī'ni'ya' hui'x ī'Ska'ta' Dios?

³⁶ Chi'xcu' huanilh:

—¿Tīchu xla'? Caquihua'ni' ē chuntza' tzē na'icli'a'ka'ī'ni'.

³⁷ Jesús kelhtīlh:

—Hui'x laktzī'nī'ta'tza'. Ū'tza' tī tā'chihuīna'mā'n.

³⁸ Tzamā' chi'xcu' taquilhpūtani'lh ē huanilh:

—Māpa'ksīni', ica'ka'ī'ni'yān.

³⁹ Jesús huanli:

—Quit icmilh nac cā'quilhtamacuj nalītasu'yu tī ta'a'ka'ī' ē tī jā ta'a'ka'ī'. Quit icmilh nac cā'quilhtamacuj na'iccāmālacahuānī tī xalakatzī'nī'n ē icmilh na'iccāmālakatzī' tī talacahuāna'n.

⁴⁰ Makapitzīn fariseos ixtayāna'lh ixlacatzuna'j. A'cxni' takexmatli huā'mā' tachihuīn, tahuanli:

—¿Ē iclakatzī'yāuj quina'n?

⁴¹ Jesús cāhuanilh:

—Palh lakatzī'n cahuālh hui'xina'n, jā ixlīpintit cuenta. Hua'nā'tit hui'xina'n lacahuāna'nā'tit, ē ū'tza' hui'xina'n līlīpinā'tit cuenta.

10

Ixchicca'n borregos

¹ Jesús cāhuanipālh:

—Ixlicāna' tū iccāhuaniyān: Tī lacatin lactanū na ixchicca'n borregos ē jā lactanū jā yālh xamākelhcha ū'tza' ka'lhāna'. ² Tī lactanū jā yālh xamākelhcha, ū'tza' ixmaktaka'lhna' borregos. ³ Tī maktaka'lhna mākēlhcha mālaquī'ni' tī cāmaktaka'lhna borregos ē takexmata ixtachihuīn. Cāmāpācuhūī chī tanatunu' ixborrego. Cāmāxtu na ixchicca'n. ⁴ A'cxni' cāmāxtukō' xla' cāpūlani' ē ixliborregos tastālani' ixpālacata xla'ca'n takelhlakapasatza' ixtēcu'ca'n. ⁵ Jā catitastālani'lh tī ā'chā'tin ixpālacata jā takelhlakapasa. Natatzā'lani'.

⁶ Jesús cāhuanilh huā'mā' tachihuīn chī cālīmāsu'yuni'can. Xlaca'n jā taca'tzīlh tū ixcāhuanicu'tuncan.

Jesús hua'chi tī xatze maktaka'lhna' borregos

⁷ Jesús cāhuanipālh:

—Ixlicāna' tū iccāhuaniyān. Quit chī xamākelhcha jā talactanū borregos. ⁸ Ixlipō'ktuca'n tī quintapūlani'lh, xla'ca'n ka'lhāna'nī'n. Ē borregos jā takexmatni'lh lika'lhāna'nī'n. ⁹ Quit chī mākelhcha. Tī naquinta'a'ka'ī'ni', xla'ca'n natapūtaxtu. Na'iccāmaktaka'lhna chī cāmaktaka'lhcan borregos tū natataxtu ē nataputza ixlihua'tca'n ē natatanūpala.

¹⁰ 'Ka'lhāna' xmān min ka'lhāna'n ē maknīni'n ē mālaksputūnu'n. Quit icminī't na'iccāmaxqui' xasāsti' ixlatamatca'n tū ā'chulā' xatze. ¹¹ Quit ā'chulā' xatze ixmaktaka'lhna' borregos. Tī xatze ixmaktaka'lhna' tzej cāmaktaka'lhna ixborregos ē masqui cacālīnīlh. ¹² Tī xmān tasācua', a'cxni' laktzī'n mimā'lh misin, cāmakxteka borregos ē tzā'latāquī' ixpālacata jā tzamā' maktaka'lhna' jā ixla' borregos. Palaj tunca misin cāchi'pa borregos ē cāmakatza'lakō'. ¹³ Tasācua' tzā'la ixpālacata xmān tasācua' ē jā ixla' borregos, ē xla' jā ixcuenta.

¹⁴ 'Quit hua'chi xatze maktaka'lhna' borregos. Xatze maktaka'lhna' cālakapasa ixborregos, ē nā quit iccālakapasa quintachi'xcuhūī't, ē nā xla'ca'n quintalakapasa. ¹⁵ Nā chuntza' quīnTāta' quilakapasa ē nā quit iclakapasa. Quit na'iccālīnī quintachi'xcuhūī't chuntza' chī maktaka'lhna' borregos cālīnī ixborregos. ¹⁶ Hui'lapālh ā'makapitzīn tachi'xcuhūī't tī jāna'j quintalakapasa. Nā ixlacasqui'nca nā xla'ca'n na'iccālīmin. Xlaca'n naquintakexmatni'. Chuntza' xla'ca'n kēxtim natala quintachi'xcuhūī't. Xmān chā'tin ixmaktaka'lhna' nahuan.

¹⁷ 'QuīnTāta' quimpāxqui' ixpālacata icmāstā' quilatamat ē quit na'iclahuampala. ¹⁸ Nūn chā'tin quintimaktīlh quilatamat. Quit icmāstā' ixpālacata icmāstā'cu'tun. Quit icka'lhī talacasqui'nīn ē chuntza' tzē na'icmāstā', ē tzē na'ictayapala. Chuntza' quīlīmāpa'ksīlh quīnTāta' —huanli Jesús.

¹⁹ A'cxni' israelitas takexmatli huā'mā' tachihuīn, tatapāpitzini'lh. ²⁰ Makapitzīn ixtahuan:

—¿Tū ixpālacata kexpa'tni'yā'tit huā'mā' chi'xcu' palh ka'lhī jā tzeya ū'ni', ē xla' chuya?

²¹ Ā'makapitzīn huampala tahuanli:

—Tī ka'lhī jā tzeya ū'ni', xla' jā chuntza' catichihuīna'nli. ¿Ē tzē namālacahuānī chā'tin lakatzī'n jā tzeya ū'ni'?

Israelitas talakmaka'lh Jesús

22 Nac Jerusalén ixtlahuamā'ca cā'tani'. Tzamā' cā'tani' ū'tza' tū ixlilacapāstaccan a'cxni' ixcāxtlahuakō'cani't xaka'tla' templo makāstza'. Cā'lonkni' ixuanī't. 23 Jesús ixlatlā'huan na ixtanquilhtin xaka'tla' templo jā ixuanican Ixtanquilhtin Salomón. 24 Israelitas tasti'li'hui'lil ē tahuanihl:

—¿Hasta jā'cxni' naquilāhuaniyāuj tichu hui'x? Palh hui'x Cristo xamak-tin caquilāhuaniuj.

25 Jesús cākelhtilh:

—Quit iccāhuanintza' ē hui'xina'n jā a'ka't'yā'tit. Pō'ktu tū ictlahua quit iclītlahua ixlītl'hui'qui quinTāta'. Ū'tza' lītasu'yu tichu quit. 26 Hui'xina'n jā a'ka't'yā'tit ixpālacata hui'xina'n jā quintachi'xcuui't. 27 Quintachi'xcuui't takexmata quintachihuīn chuntza' chī borregos takexmata ixtachihuīn ixtēcu'ca'n. Quit iccālakapasa quintachi'xcuui't, ē xla'ca'n quintastālani'. 28 Quit iccāmaxquī' xasāsti' ixlātamata'ca'n tū jā makstin catilakspu'tli. Jā tī chā'tin tzē naquimaktī tī quinta'a'ka'ī'ni'. 29 Quimacamaxquī'nī't quinTāta' ē xla' ū'tza' ā'chulā' xaka'tla' māpa'ksīni'. E nūn tī chā'tin tī tzē quintimaktīl tī quinta'a'ka'ī'ni'lh. 30 Quit ē quinTāta' chu chā'tin quina'n.

31 Palaj tunca israelitas tasacpāl chihuix ixtalīcucta'lacu'tun. 32 Jesús cāhuanilh:

—Ixlītl'hui'qui quinTāta' quit iclītlahuanī't lhūhua' tū xatze na milacatīnca'n. ¿E ū'tza' naquilālicucta'layāuj?

33 Israelitas tahuanihl:

—Jā ū'tza' icticālicucta'lan ixpālacata tū lactze tlahuanī'ta'. Na'iccālicucta'layān ixpālacata hui'x lakmaka'na' Dios ē mālakchipini'cu'tuna'. Hui'x xmān chi'xcu'.

34 Jesús cāhuanilh:

—Chuntza' tatzo'kni' na ixlīmāpa'ksīn Dios: “Hui'xina'n milīpō'ktuca'n diosnu'.” 35 Dios cāmāpācuhihl diosnu' tī cāmacamaxquī'lh ixtachihuīn Dios ē huā'mā' tatzo'kni' jā makstin catilactlahuaca. 36 Dios quilacsacli ē quimacamilh nac cā'quilhtamacuj. ¿Tū ixpālacata quilālimālacsu'yuyāuj iclakmaka'lh Dios a'cxni' iccāhuanin quit ī'Ska'ta' Dios? 37 Palh quit jā ictlahua chuntza' chī tlahua quinTāta', jā caquilā'a'ka'ī'ni'uj. 38 Palh hui'xina'n jā quilā'a'ka'ī'ni'cu'tunāuj, masqui quit ictlahua chuntza' chī tlahua quinTāta', ca'a'ka'ī'tit tū ictlahua ū'tza' i'xla' Dios. Chuntza' naca'tziyā'tit hui'xina'n ē na'a'ka'ī'yā'tit xaTāta' ē quit chu chā'tin quina'n.

39 E ā'maktin ixtachī'lē'mpalacu'tun ē Jesús cātzā'lani'lh.

40 Palaj tunca Jesús a'lh na ixtuntacut nac Jordán. Chā'lh jā Juan ixmā'kpaxīni'mā'lh xapūla. 41 Lhūhua' tachi'xcuui't talakchilh Jesús ē xla'ca'n talāhuanilh:

—Masqui Juan jā tlahualh lī'a'cnīn, pō'ktu tū ixlīchihuīna'n Jesús, ū'tza' tū ixlīcāna'.

42 A'ntza' lhūhua' ta'a'ka'ī'ni'lh Jesús.

11

A'cxni' nīlh Lázaro

1 Ixuī'lh chā'tin chi'xcu' ixtacuhuīni' Lázaro. Xla' ixta'jatatla. Xla' ixlahuī'lh a'ktin nac cā'lacchicni' tū huanican Betania. Nā ixtatā'lahui'lāna'lh María ē Marta ixtā'timīn. 2 Huā'mā' María ū'tza' tū lītantūtlahualh Jesús xaxcān xa'nat ē lītantūxacalh ixya'j. Lázaro, ixtā'tin María ixta'jatatla. 3 María ē Marta tamāca'tzīnīlh Jesús ē tahuanihl:

—Māpa'ksīni', ta'jatatla tī pāxquī'ya'.

⁴ A'cxni' huanica huā'mā' Jesús huanli:

—Huā'mā' ta'jatat jā catilaknīlh. Ixpālacata tzamā' ta'jatat nalaktzī'ncan chī ixlīka'tla' Dios, ē nā nalīmāsu'yu chī ixlīka'tla' ī'Ska'ta'.

⁵ Jesús ixcāpāxquī' Marta ē María ē nā Lázaro. ⁶ A'cxni' huanica Lázaro ixta'jatatla, Jesús tachokopālh jā ixuī'lh ā'a'ktu' quilhtamacuj. ⁷ Ā'listān cāhuanilh ī'scujnu'nī'n:

—Ca'a'uj nac Judea.

⁸ Ī'scujnu'nī'n tahuanilh:

—Māpa'ksīni', israelitas xalanī'n nac Judea jāna'j makās ixtacucta'lamaknīcu'tunān. Ē hui'x pimpalacu'tuna'tza'.

⁹ Jesús cāhuanilh:

—A'ktin quilhtamacuj ka'lhī a'kcāujtu' hora. Palh chā'tin latlā'huan cā'cuhuīni', jā cati'a'kche'kxlalh ixpālacata xkakana'n. ¹⁰ Palh chā'tin latlā'huan cā'tzī'sni', xla' a'kche'kxla ixpālacata jā ka'lhī taxkaket. Ixla-casquī'nca na'īca'n chuhua'j. Jā tū quinti'a'nani'lh hasta na'ictitlahuakō' quintascujūt.

¹¹ Ā'listān Jesús cāhuanilh:

—Lázaro, quinamigoca'n lhtatamā'lh ē quit na'īca'n na'icmālakahuanī.

¹² Ī'scujnu'nī'n tahuanilh:

—Māpa'ksīni', palh lhtatamā'lh, natzeyan.

¹³ Jesús ixcāhuanicu'tun Lázaro ixnīnī'ttza'. Ī'scujnu'nī'n ixtapuhuan Jesús ixcāhuanimā'lh xmān ī'lhtatamā'lh. ¹⁴ Ū'tza' tzej cālīhuanikō'lh:

—Lázaro nīnī'ttza'. ¹⁵ Xalītze jā xa'icui'lh a'ntza' quit. Chuntza' xatze mimpālacataca'n. Chuntza' nali'a'ka'ī'yā'tit. Chuhua'j ca'a'uj jā mā'cha' Lázaro.

¹⁶ Tomás, tī ixuanican Līstu', cāhuanilh ā'makapitzīn scujnu'nī'n:

—Nā catā'a'uj Jesús. Nanīyāuj lacxtim.

Jesús nacāmālacastālanluanī tachi'xcuhuī't

¹⁷ A'cxni' chā'lh Jesús, māca'tzīnīca tā'ti'ma'jtza' ixa'cnū Lázaro. ¹⁸ Betania hua'chī a'ktu'tun kilómetro ixuanī't ixlīmakat nac Jerusalén. ¹⁹ Lhūhua' israelitas ixtalakmini't Marta ē María. Tatastokli ixpālacata ixnīnī't ixtā'tinca'n. ²⁰ Marta, a'cxni' ca'tzīlh ixchā'ntēlhatza' Jesús, palaj tunca milh lakapāxtoka. María tachokolh nac chic. ²¹ Marta huanilh Jesús:

—Māpa'ksīni', palh ixtahui'la' huā'tzā', jā ixtinīlh quintā'tin. ²² Quit icca'tzī, masqui chuhua'j, Dios namaxquī'yān pō'ktu tū nasqui'ni'ya'.

²³ Jesús huanilh:

—Mintā'tin nalacastālanluanī'mpala.

²⁴ Marta huanilh:

—Quit icca'tzī nalacastālanluanī'mpala a'cxni' ā'xmān quilhtamacuj.

²⁵ Jesús huanilh:

—Quit tī na'iccāmālacastālanluanī tachi'xcuhuī't ē quit na'iccāmaxquī' xasāsti' ixlatamatca'n. Tī quintalīpāhuan, masqui catanīlh, xla'ca'n naṭaka'lhī xasāsti' ixlatamatca'n. ²⁶ Tī taka'lhī xasāsti' ixlatamatca'n ē quintalīpāhuan, jā makstīn catītasputlī. ¿Ē hui'x jā a'ka'ī'ya' huā'mā'?

²⁷ Marta huanilh:

—Jē, Māpa'ksīni'. Quit ica'ka'ī' hui'x ī'Ska'ta' Dios, ē hui'x Cristo tī xa'icka'lhīmā'nāuj.

Jesús calhuanli ixlacatzuna'j nac pūtā'cnūn

28 Marta, a'cxni' huanli huā'mā', a'lh ta'sani' María ixtā'tin. Lakatzē'k huanilh:

—Chuhua'j chilhtza' Māpa'ksīni' ē ta'sani'yān.

29 A'cxni' kexmatli huā'mā', María palaj tunca tāyalh ē laka'lh Jesús.

30 Jesús jāna'j ixtanū nac cā'lacchicni'. Ixlayālhcus jā quīpāxtokli Marta.

31 Israelitas ixtatā'lahui'lāna'lh María nac chic ē ixtamāmakxtokmā'nalh. A'cxni' talaktzī'lh María chī tāyalh ē palaj tunca a'ntāquī'lh, xlaca'n tastālani'lh. Ixtapuhuan a'mā'lh calhuan nac pūtā'cnūn.

32 María a'cxni' lakchā'lh Jesús, tatzokostani'lh ē huanilh:

—Māpa'ksīni', palh ixtahui'la' huā'tzā', jā ixtinilh quintā'tin.

33 Jesús laktzī'lh tzuculh calhuan María ē israelitas tī ixtatā'mimā'nalh. Lhpīpeklalh ē līpuhuanli. 34 Cākelhasqui'nīlh:

—¿Jāchu mā'cnū'tit?

Tahuanilh:

—Māpa'ksīni', cata't laktzī'na'.

35 Jesús calhuanli. 36 Israelitas talāhuanilh:

—Calaktzī'ntit chī ixpāxquī'.

37 Ā'makapitzīn tahuani:

—Ū'tza' huā'mā' tī mālacahuānīlh lakatzī'n. ¿Ē jāla ixtlahualh Lázaro jā ixtinilh?

Lázaro lacastālancuana'nli

38 Jesús līpuhuampālh ā'maktin. Chā'lh nac pūtā'cnūn. A'ktin lhu'cu' ixtlahuacani't ē ixlīlakatalacani't a'ktin chihuix. 39 Jesús huanli:

—Camāpānū'tit chihuix.

Marta, ixtā'tin nīn, huanilh:

—Māpa'ksīni', ka'lhī a'ktā'ti' quilhtamacuj nīnī't ē chuhua'j pu'csantza'.

40 Jesús huanilh:

—¿Ē jā icuanin palh na'a'ka'ī'ya', nalaktzī'na' ixlītli'hui'qui Dios tū natalhua?

41 Palaj tunca māpānūca chihuix. Jesús talacayāhualh nac tālhmā'n ē huanli:

—Tāta', icmaxquī'yān tapāxcatca'tzīn ixpālacata hui'x quinkexpa'tni'nī'ta'. 42 Quit icca'tzī tihua'na' quinkexpa'tni'ya'. Quit icuaniyāntza' ixpālacataca'n tachi'xcuhui't tī tahuī'lāna'lh huā'tzā' xlaca'n chuntza' nata'a'ka'ī' hui'x quimacata'nī'ta'.

43 A'cxni' huankō'lh huā'mā', Jesús palha' huanli:

—¡Lázaro, cataxtu!

44 Ta'a'cxtulh tī xanīntza' ixuanī't. Ixlīmakhī'canī't ē ixlīlacchī'canī't ē ixlīlakatlapacani't lu'xu'. Jesús cāhuanilh:

—Calacxcutit ē camacaxcutit ē chuntza' camaxtektit.

Talīchihuīna'nli natachi'pa Jesús

Mt. 26:1-5; Mr. 14:1-2; Lc. 22:1-2

45 A'cxni' talaktzī'lh Jesús tū tlahualh, ta'a'ka'ī'lh lhūhua' israelitas tī ixtamāmakxtokmā'nalh María. 46 Makapitzīn talaka'lh līfariseos ē cāhuanica tū ixtlahuani't Jesús. 47 Fariseos ē xanapuxcu'nu' pālejni' ē māpa'ksīni'nī'n talāmāstokli ē talāhuanilh:

—¿Tū natlahuayāuj chuhua'j? Huā'mā' chi'xcu' tlahuamā'lh lhūhua' lī'a'cnīn. 48 Palh jā tū natlahuani'yāuj, nata'a'ka'ī'ni'kō' ū'tza', ē xanapuxcu'nu' romanos natamin ē natalactlahua xaka'tla' templo ē quincā'lacchicni'ca'n.

49 Chā'tin chī ū'tunu'n ixuanican Caifás. Xla' ū'tza' xapuxcu' pālej ixuanī't tzamā' cā'ta. Cāhuanilh:
—Hui'xina'n jā ca'tziyā'tit. 50 Hui'xina'n jā kexpa'tā'tit. Ā'chulā' tze palh chā'tin chī'xcu' nanī quimpālacatata'n. Chuntza' ixlipō'ktu cā'lacchicni' jā catilaksputi.

51 Tū huanli Caifás, jā ixa'cstu ixtalacapāstacni'. Caifás xapuxcu' pālej ixuanī't tzamā' cā'ta, ē Dios māhuanilh chī Jesús nalīnī ixpālacatata'n tachi'xcu'huī't. 52 Jā xmān israelitas ixticālinilh; nā ixlipō'ktuca'n xala' makat, ē ū'tza' tzē nacālimākēxtimī ē kēxtim natala. 53 Tzamā' quilhtamacuj xanapuxcu'nu' israelitas tatzuculh talīchihuīna'n chī tzē natalīmaknī Jesús.

54 Ū'tza' Jesús jātza' ixcālitasu'yuni' israelitas. Taxtulh nac Judea ē a'lh ā'lacatin cā'lacchicni' tū ixuanican Efraín, na ixlacatzuna'j nac cā'tzaya'nca tī'ya't. A'ntza' cātā'tahuī'lh ī'scujnu'nī'n.

55 Ixtalacatzuna'jītēlhatza' ixcā'tani'ca'n israelitas tū huanican pascua. A'cxni' jāna'j ixtzucu cā'tani', lhūhua' tachi'xcu'huī't ta'a'lh nac Jerusalén natalacapa'lhā chuntza' chī ixtahuī'latca'n. 56 Xlaca'n ixtaputza Jesús. A'cxni' ixtatanūmā'nalhtza' xaka'tla' nac templo, ixtalākelhasqui'nī:

—¿Chī puhua'nā'tit hui'xina'n? ¿Namin Jesús o jā catimilh?

57 Fariseos ē xanapuxcu'nu' pālejni' ixtamāstā'nī't limāpa'ksīn palh ixiū'lh tī ixca'tzī jā ixiū'lh Jesús, cacāmāca'tzīnīca ē chuntza' tzē nalīchi'pacan.

12

Chā'tin puscāt lītlahualh xaxcān xa'nat ixtujan Jesús

Mt. 26:6-13; Mr. 14:3-9

1 Ixtalacatzuna'jītēlhatza' cā'tani' tū ixuanican pascua. Xmān a'kchāxan quilhtamacuj ī'sputa. Jesús a'lh nac Betania jā ixiū'lacha' Lázaro tī ixmālacastālanuanī'nī't. 2 A'ntza' cāxtlahuaca ixlīhua' Jesús. Marta ixcāmaxqui' ixpulātuca'n. Lázaro ē makapitzīn lacxtim ixtatā'huī'lāna'lh Jesús jā ixtahuā'yamā'nalh. 3 María līmīlh ī'tāt litro xaxcān xa'nat nardo tū mu'csun ē lhūhua' ixtapalh. Lītantūtlahualh Jesús ē palaj tunca lītantūxacalh ixya'j. Ixlipūchakānmu'csun chic. 4 Judas Iscariote, ixka'hua'cha Simón, tī nā ī'scujni' ixuanī't ē tī namacamāstā' Jesús, huanli:

5 —¿Tū ixpālacata jā līstā'ca huā'mā' xaxcān xa'nat? Hua'chi a'ktu'tun ciento tumīn ixtapalh. Huā'mā' tumīn tzē ixcāmaxqui'ca xcamanīnī'n.

6 Judas jā ixcālakalhu'man xcamanīnī'n. Huanli huā'mā' chū'nu xla' ka'lhāna' ixuanī't. Xla' ixmāmāqui'nīcanī't tumīn ē a'ntza' ixka'lhantēlha. 7 Jesús huanilh:

—Jā camāmakchu'yi' huā'mā' puscāt. Xla' māqui'nī't huā'mā' xaxcān xa'nat hasta naquilītlahua ixpālacata a'cxni' na'icnī ē naquimā'cnūcan. 8 Pō'ktu quilhtamacuj na'a'nān xcamanīnī'n. Quit jā pō'ktu quilhtamacuj icticātā'latamān.

Talīchihuīna'nli Lázaro

9 A'cxni' taca'tzīlh Jesús ixiū'lacha' nac Betania, lhūhua' israelitas ta'a'lh talaktzī'n. Jā xmān Jesús ixtalaktzī'ncu'tun. Nā ixtalaktzī'ncu'tun Lázaro tī ixmālacastālanuanī'nī't Jesús. 10 Chuntza' xanapuxcu'nu' pālejni' nā xlaca'n talīchihuīna'mpālīh nā natamāknī Lázaro. 11 Ixpālacata Lázaro, lhūhua' israelitas ixtalalakaspi'tnī'ttza' pālejni' ē ixta'a'ka'ī'nī'nī'ttza' Jesús. Ū'tza' ixtalīmāknīcu'tun Lázaro.

*Jesús tanūlh nac Jerusalén**Mt. 21:1-11; Mr. 11:1-11; Lc. 19:28-40*

¹² Ixlīlakalī lhūhua' tachi'xcuui't tī ixtachinī't nac Jerusalén jā iklamā'lh cā'tani', xlaca'n taca'tzīlh Jesús ixmimā'lh nac Jerusalén.

¹³ Talē'lh ixpeken palhma ē ta'a'lh talāpāxtoka Jesús ē ixtamāta'simā'nalh: —¡Camakapāxui'tit Dios! ¡Dios casicua'lanātlahualh tī līmimā'lh ixlītli'hui'qui Māpa'ksīni'! Ū'tza' quimPuxcu'ca'n quina'n israelitas.

¹⁴ Jesús ixmaclanī't lakatin burro ē ixkēhuī'lh. Chuntza' tatzo'kni' na ixtachihuīn Dios:

¹⁵ Jā cajicua'ntit hui'xina'n xalanī'n nac Sión;

chuhua'j mimPuxcu'ca'n mimā'lh

ē kēhuī'lh lakatin xaska'ta' burro.

¹⁶ Xapūla ī'scujnu'nī'n jā ixtaca'tzī tū ixuanicu'tun huā'mā'. A'cxni' Jesús lacastālancuana'nli, a'cxni' talacapāstacli chī ixtatzo'kni' ē chuntza' mākentaxtūlh Jesús.

¹⁷ Tachi'xcuui't tī ixtatā'hui'lāna'lh Jesús a'cxni' xla' ta'sani'lh Lázaro nac pūtā'cnūn jā ixmā'cnūcanī't ē mālacastālancuanīlh, ē xlaca'n ixtalīchihuīna'mā'nalh tū ixtalaktzī'nī't. ¹⁸ Ū'tza' talī'a'lh talīpāxtoka Jesús lhūhua' tachi'xcuui't ixpālacata xlaca'n ixtaca'tzī ixtlahuanī't huā'mā' lī'a'cnīn. ¹⁹ Fariseos talāhuanīlh:

—Calaktzī'ntit chī tastālani'kō'. Jāla tū tlahuani'yāuj.

Makapitzīn griegos taputzalh Jesús

²⁰ Makapitzīn griegos nā xlaca'n ixta'a'nī't nac Jerusalén natalak-taquīlhputa Dios a'cxni' iklamā'lh cā'tani'. ²¹ Xlaca'n talaka'lh Felipe xala' nac Betsaida nac Galilea. Tahuanih:

—Señor, quina'n ictā'chihuīna'ncu'tunāuj Jesús.

²² Felipe laka'lh Andrés ē huanīlh tū tahuani. Ixchā'tu'ca'n ta'a'lh tahuani Jesús. ²³ Jesús cāhuanīlh:

—Quit Chī'xcu' xala' Tālmā'n. Chilhtza' quilhtamacuj tū naquimpūlakachi'xcuui'can ixpālacata palaj na'icnī. ²⁴ Ū'tza' ixlīcāna'. Palh a'ktin licha'nat namāstā' ixtahua'ca't, ixlacasqui'nca namā'cnūcan nac ti'ya't. A'cxni' namā'cnūcan, pūla tasu'yu hua'chi ixnīnī't. Ā'līstān namāstā' ixtahua'ca't. Nā chuntza' naquina'kspula a'cxni' naquimā'cnūcan. ²⁵ Nā chuntza' tachi'xcuui't. Tī tatlahua tū ixtalacasqui'nīnca'n, xlaca'n nacāspu'tni' ixlatamatca'n. Tī tatlahua ixtalacasqui'nīn Dios, taka'lhī xasāsti' ixlatamatca'n tū jā makstin caticāspu'tni'lh. ²⁶ Tī quintatā'scujcu'tun, caquintastālani'lh. Jā na'ictahui'la quit nac a'kapūn, nā a'ntza' naquintatā'tahui'la tī quintatā'scuja. QuinTāta' nacālakachi'xcuui' ixlīpō'ktuca'n tī quintatā'scuja.

Jesús huanli chī nanī

²⁷ 'Chuhua'j quit ictamakchuyīnī't. ¿Chī na'icuan? Jā ictihuanīlh quinTāta': "Tāta', caquimakapūtaxtū tū na'icpāti." Jāla icuan chuntza'. Ixlacasqui'nca na'icpātīnī'n. Ū'tza' iclīminī't nac cā'quilhtamacuj. ²⁸ Tāta', calakachi'xcuui'ca' hui'x.

Palaj tunca kexmatca a'ktin tachihuīn nac a'kapūn tū huanli:

—Quīlakachi'xcuui'canī'ttza' ē naquīlakachi'xcuui'palacan.

²⁹ Tachi'xcuui't, a'cxni' takexmatli huā'mā', tahuani:

—jīlīlh.

Ā'makapitzīn tahuampāl:

—Chā'tin ángel tā'chihuīna'lh.

³⁰ Jesús cāhuanilh:

—Huā'mā' tachihuīn chihuīna'nli mimpālacataca'n ē jā quimpālacata.
³¹ Chuhua'j natzucucan cāputzāna'nīcan xalanī'n nac cā'quilhtamacuj. Namaktīcan ixlītlī'hui'qui tī māpa'ksī huā'mā' cā'quilhtamacuj. ³² Quit a'cxni' naquimā'kayāhuacan nac cruz, na'iccāmāpāstaquī ixlīpō'ktuca'n tachi'xcuui't palh naquintakexmatni'.

³³ Jesús huanli huā'mā' expālacata chuntza' naca'tzīcan chī nalīnī.
³⁴ Tachi'xcuui't takelhtīlh:

—Quilīmāpa'ksīnca'n quincāmāsu'yuni'yān Cristo natahui'la ixlīpō'ktu quilhtamacuj. ¿Chī lihua'na' hui'x Chi'xcu' xala' Tālmā'n namā'kayāhuaca'na' nac cruz? ¿Ē tīchu huā'mā' Chi'xcu' xala' Tālmā'n?

³⁵ Jesús cāhuanilh:

—Jātza' makās catika'lhī'tit taxkaket. Catlā'hua'ntit hui'xina'n lihuancus ka'lhī'yā'tit taxkaket ē jāna'j lakatzī'suanā'tit. Tī talatlā'huan cā'pucsua' jā taca'tzī jā ta'a'n. ³⁶ Quit taxkaket expālacata icmāsu'yu tū ixlīcāna'. Caquilā'a'ka'ī'ni'uj ē chuntza' naca'tzīyā'tit tū ixlīcāna'.

A'cxni' ixuani'ttza' huā'mā', Jesús a'lh ē cātatzē'kni'lh.

Tū expālacata israelitas jā ixta'a'ka'ī'ni' Jesús

³⁷ Israelitas jā ixta'a'ka'ī'ni' Jesús masqui ixtlahuanī'ttza' lhūhua' lī'a'cnīn ixlacatīnca'n. ³⁸ Chuntza' mākentaxtūlh tū ixtzo'knī't a'kchihuīna' Isaías:

Māpa'ksīni', jā tī a'ka'ī'ni't tū icmāsu'yūj.

Jā tī a'ka'ī'lh masqui laktzī'nca chī Dīos ka'lhī lītlī'hui'qui.

³⁹ Isaías līchihuīna'nli chī jāla ixta'a'ka'ī'. Ē ū'tza' lihuampālh:

⁴⁰ Dīos cāmālakatzī'lh ē cālactlahuani'lh ixtalacapāstacni'ca'n.

Chuntza' jāla natalacahuāna'n

ē jā natalīlacapāstaca ixlīstacna'ca'n

ē jā quintalakmin na'iccālīmātzeyī.

⁴¹ Isaías huanli huā'mā' expālacata ixlaktzī'nī'ttza' chī ixlītlī'hui'qui Jesús. Chuntza' līchihuīna'nli Jesús.

⁴² Lhūhua' xanapuxcu'nu' ta'a'ka'ī'ni'lh Jesús. Xlaca'n xmān tzē'k ta'a'ka'ī'lh expālacata ixtajicua'ni' līfariseo. Ixtajicua'n nacātamacxtucan nac templo. ⁴³ Xlaca'n ā'chulā' ixtalakatī catalakachi'xcuui'lh tachi'xcuui't; ē jā ixtatlahuacu'tun tū Dīos lacasqui'n.

Ixtachihuīn Jesús nacālīputzāna'nīcan tachi'xcuui't

⁴⁴ Jesús palha' chihuīna'nli ē huanli:

—Tī quinta'a'ka'ī'ni'nī't jā xmān quīna'cstu quinta'a'ka'ī'ni'nī't. Xlaca'n ta'a'ka'ī'ni'nī't nā quīnTāta' tī quīmacaminī't. ⁴⁵ Tī quintalaktzī'n hua'chi talaktzī'mā'nalh nā quīnTāta' tī quīmacaminī't. ⁴⁶ Quit taxkaket. Icmīnī't nac cā'quilhtamacuj nacāmāxkakēni'ni' tachi'xcuui't. Chuntza' tī naquīnta'a'ka'ī'ni' jātza' catītatahui'lh nac cā'pucsua', expālacata nata'a'ka'ī' tū ixlīcāna'. ⁴⁷ Tī takexmata quintachihuīn ē jā ta'a'ka'ī', jā quit icticāputzāna'nīlh. Quit icmīnī't na'iccāmākapūtaxtū xalanī'n nac cā'quilhtamacuj, ē jā icmīnī't na'iccāputzāna'nī. ⁴⁸ Tī quintalakmaka'n ē jā ta'a'ka'ī' quintachihuīn, xlaca'n nacāputzāna'nīcan. A'cxni' ā'xmān quilhtamacuj, nacālīputzāna'nīcan tū icuani't. ⁴⁹ Quit jā xmān icchihuīna'n tū quintalacapāstacni'. QuīnTāta' tī quīmacamīlh xla' quīmāpa'ksīlh tū icuan ē tū icmāsu'yu. ⁵⁰ Quit icca'tzī quīnTāta' quīmāpa'ksīlh tū iccāmāsu'yuni' tachi'xcuui't chī natalīka'lhī xasāsti' ixtlatamatca'n tū jā catīlakspūtlī. Tū quīhuanīnī't quīnTāta', ū'tza' iclīchihuīna'n.

13

Jesús cātantūche'kē'lh ī'scujnu'nī'n

¹ A'cxni' jāna'j ixtzucu cā'tani', Jesús ca'tzilh ā'macsti'na'j ī'sputni' nalatama ē nalaka'mpala ixTāta'. Xla' pō'ktu quilhtamacuj ixcāpāxqui'nī't tī ixla' xala' nac cā'quilhtamacuj. Jātza' lātma'j namāsu'yu chī lhūhua' ixcāpāxqui'.

² Jesús ixcātā'huā'yamā'lh ī'scujnu'nī'n. Skāhuī'ni' ixmālacpuhuanīnī'ttza' Judas Iscariote, ixka'hua'cha Simón, namacamāstā' Jesús. ³ Jesús ixca'tzi ixTāta' ixmaxqui'kō'nī't limāpa'ksīn. Nā ixca'tzi ixmini'ta'ncha' jā hui'lh Dios ē nalaka'mpala. ⁴ Ā'listān tāyalh jā ixuā'yamā'lh ē tamakxtulh ixlu'xu' tū ixmākelhalinī't ē tampātahuī'lh a'ktin ixlimacaxaca. ⁵ Palaj tunca mojōlh xcān nac a'ktin pūmakacha'ka'. Tzuculh cātantūche'kē' ī'scujnu'nī'n ē cālītantūxacalh ixlimacaxaca tū ixtampāhuī'lh.

⁶ A'cxni' ixtantūche'kē'cu'tumā'lh'tza' Simón Pedro huanli:

—Māpa'ksīni', ¿hui'x naquintantūche'kē'ya'?

⁷ Jesús kelhtīlh:

—Chuhua'j hui'x jā ca'tziya' tū ictlahuamā'lh. Ā'listān nalacapāstaca.

⁸ Pedro huanilh:

—Quit jā makstīn quintitantūche'ke'.

Jesús huanilh:

—Palh jā ictitantūche'kē'n, hui'x jātza' quintitā'scujti.

⁹ Simón Pedro huanilh:

—Jā xmān quintujan, nā quimacan caquimakache'ke', ē nā quina'kxāk caquina'kche'ke'.

¹⁰ Jesús huanilh:

—Tī paxni'cus, xmān ixlacasqui'nca natantūche'kē'can ixpālacata pō'ktu ixmacni' xatache'kē'n. Hui'xina'n lactze. Xmān chā'tin jā tze.

¹¹ Jesús ixca'tzītza' tī namacamāstā'. Ū'tza' lihuanli: “Hui'xina'n lactze. Xmān chā'tin jā tze.”

¹² Jesús a'cxni' cātantūche'kē'kō'lh ī'scujnu'nī'n, lhakā'pālh ixlu'xu' ē tahuī'lapālh ē cāhuanilh:

—¿Ē lacaca'tziyā'tit tū iccātlahuani'nī'ta'n? ¹³ Hui'xina'n quilāmāpācuhiyāuj Mākelhtahua'kē'ni' ē Māpa'ksīni'. Tze chī hua'nā'tit. Ū'tza' quit. ¹⁴ Quit Mākelhtahua'kē'ni' ē Māpa'ksīni', ē iccātantūche'kē'nī'ta'n. Nā chuntza' ixlacasqui'nca hui'xina'n nalātantūche'kē'yā'tit. ¹⁵ Quit iccātlahuani'n huā'mā' hua'chi xalīlaktzī'ntēn. Nā chuntza' natlahua'yā'tit hui'xina'n. ¹⁶ Ixlicāna' tū iccāhuaniyān. Hui'xina'n jā ā'chulā' xaka'tla' chī quit. Hui'xina'n hua'chi quintasācua'n ē quit mintēcu'ca'n. Hui'xina'n quilacscujnī'n ē quit iccāmālacscujūyān. Chuntza' ixlacasqui'nca natlahua'yā'tit tū ictlahua. ¹⁷ Hui'xina'n ca'tziyā'tit tū iccāhuaninī'ta'ncus. Palh natlahua'yā'tit, lipāxuhua nalatapāyā'tit.

¹⁸ Jā milipō'ktuca'n iccālichihuīna'nān. Quit icca'tzi tī iccālacscacnī't. Namākentaxtū chuntza' chī tatzo'kni' na ixtachihuīn Dios: Ū'tza' tī quintā'huā'yan ū'tza' jā quilaktzī'ncu'tun.

¹⁹ Quit iccāhuanimā'n tū na'a'kspula. A'cxni' nala huā'mā', hui'xina'n naca'tziyā'tit tīchu quit. ²⁰ Quit ixlicāna' iccāhuaniyān. Tī takexmatni' tī icmacā'n, quit quintakexmatni' ē nā takexmatni' tī quimacaminī't.

Jesús huanli ū'tza' Judas namacamāstā'

Mt. 26:20-25; Mr. 14:17-21; Lc. 22:21-23

²¹ A'cxni' huankō'lh huā'mā', Jesús lipuhuanli ē lacatancs huanli:

—Ixlicāna' iccāhuaniyān, chā'tin chī hui'xina'n naquimacamāstā'.

²² Ē tatzuculh talālakalaktzī'n ī'scujnu'nī'n ixpālacata jā ixtaca'tzī tī ixlīchihuīna'mā'lh. ²³ Chā'tin ī'scujni' ixuā'yamā'lh na ixpāxtūn. Ū'tza' tī ā'chulā' ixpāxqui' Jesús. ²⁴ Simón Pedro macahuanilh tzamā' scujni':

—Cakelhasqui'nī' tīchu līchihuīna'mā'lh.

²⁵ Xla' ā'chulā' laktalacatzuna'jīlh Jesús ē kelhasqui'nīlh:

—Māpa'ksīni', ¿tīchu līchihuīna'mpā't'?

²⁶ Jesús kelhtīlh:

—Na'icmāchū'huī' līhua' pītzuna'j pāntzīn. Ē tī na'icmaxqui' ū'tza' iclīchihuīna'mā'lh.

Māchū'huī'lh pītzuna'j pāntzīn ē maxqui'lh Judas Iscariote, ixka'hua'cha Simón. ²⁷ A'cxni' Judas maktīni'lh pāntzīn, tanūni'lh skāhuī'ni' na ixlīstacna'. Palaj tunca Jesús huanilh:

—Tū tla'hua'cu'tuna', palaj tunca catla'hua'.

²⁸ Makapitzīn tī ixtahuā'yamā'nalh jā ixtalacaca'tzī tū chuntza' ixlīhuanimā'lh. ²⁹ Judas ū'tza' ixmāmāqui'nīcanī't tumīn, ē makapitzīn tapuhuanli Jesús ixuaninī't natamāhua tū ixtamaclacasqui'n ixpālacata cā'tani', o ixuaninī't nacāmaxqui' macasti'n xcamanīnī'n. ³⁰ A'cxni' ixua'nī'ttza' pāntzīn, Judas taxtulh. Tzī'satza' ixuanī't.

Xasāsti' līmāpa'ksīn

³¹ A'cxni' Judas ixtaxtunī'ttza', Jesús huanli:

—Chuhua'j Dios quimāka'tlī'nī't quit, Chī'xcu' xala' Tālmā'n. Ē xla' quilitaka'tlī'nī't. ³² Namāka'tlī'can Dios ixpālacata tū ictlahua, ē chuntza' Dios naquilīmāka'tlī'. Palaj tunca nakentaxtu. ³³ Quilacstūn, jātza' makās icticātā'tahui'lan. Hui'xina'n naquilāputzayāuj. Chuntza' chī iccāhuanilh israelitas, nā hui'xina'n chu chuntza' chuhua'j na'iccāhuaniyān: Jā na'ica'n, hui'xina'n jāla catipintit. ³⁴ Iccāmaxqui'yān xasāsti' līmāpa'ksīn: Calāpāxqui'tit hui'xina'n. Chuntza' chī iccāpāxqui'yān quit, nā chuntza' nalāpāxqui'yā'tit. ³⁵ Palh hui'xina'n nalāpāxqui'yā'tit, chuntza' natalica'tzī ixlīpō'ktuca'n tachi'xcu'huī't hui'xina'n quiscujnu'nī'n.

Jesús huanli Pedro nakelhtatzē'ka

Mt. 26:31-35; Mr. 14:27-31; Lc. 22:31-34

³⁶ Simón Pedro kelhasqui'nīlh Jesús:

—Māpa'ksīni', ¿jāchu pimpā't'?

Jesús kelhtīlh:

—Jā na'ica'n, jāla quintitā'pi chuhua'j. Ā'līstān naquistālani'ya'.

³⁷ Pedro huanilh:

—Māpa'ksīni', ¿tū ixpālacata jāla ictitā'a'n chuhua'j? Iclīnīcu'tun mimpālacata.

³⁸ Jesús kelhtīlh:

—¿Ē ixlīcāna' quilīnīcu'tuna'? Ixlīcāna' tū icuaniyān. A'cxni' jāna'j ta'sa puyux, hui'x nakelhtatzē'ka' maktu'tun.

14

Ū'tza' Jesús nalīlakchā'ncan Dios

¹ Jesús cāhuanipālh:

—Hui'xina'n jātza' catamakchuyī'tit. Calīpāhua'ntit Dios ē nā chuntza' quit caquilālīpāhuanui. ² Jā hui'lacha' quīnTāta', a'ntza' a'nan līhuhua' pūtahuī'lh. Palh jā cahuālh chuntza', xa'iccāhuanin. Ica'nā iccāxui'li

pūtahuī'lh jā natahui'la'yā'tit. ³ A'cxni' na'ica'n ē na'iccāxui'līkō'yācha', na'icmimpala ē na'iccālē'nān. Chuntza' jā na'ictahui'la, nā hui'xina'n a'ntza' natahui'la'yā'tit. ⁴ Hui'xina'n ca'tziyā'tit jā ica'mā'lh ē ca'tziyā'tit chī tzē lichā'ncan.

⁵ Tomás huanilh:

—Māpa'ksīni', quina'n jā icca'tziyāuj jā pimpā't. ¿Chī na'iclīca'tziyāuj chī lichā'ncan?

⁶ Jesús kelhtilh:

—Quit xatze tej, ē quit tū ixlīcāna', ē quit latamat. Xmān tū quinta'a'ka'ī'ni' tzē natalakchā'n quinTāta'. ⁷ Palh hui'xina'n ixca'tzītīt tīchu quit, ixlakapastit quinTāta'. Chuhua'j lakapasā'tittza' quinTāta' ē laktzī'nī'tantit.

⁸ Felipe huanilh:

—Māpa'ksīni', caquilāmāsu'yuni'uj minTāta'. Xmān ū'tza' iccāsqi'ni'yān.

⁹ Jesús kelhtilh:

—Felipe, makās iccātā'hui'lan. ¿Tū ixpālacata jāna'j quilakapasa'? Tī quintalaktzī'nī't, nā talaktzī'nī't quinTāta'. ¿Tū ixpālacata lihua'na: “Caquilāmāsu'yuni'uj minTāta'?” ¹⁰ ¿Ē jā a'ka'ī'ya' quinTāta' ē quit chu chā'tin? Tū iccāhuaniyān, jā quintalacapāstacni'. QuinTāta' quintā'lahuī'lh, ē māni' ū'tza' quintā'tlahua tū ixtascujūt. ¹¹ Ca'a'ka'ī'tit chu chā'tin quina'n, quit ē quinTāta'. Palh jāla na'a'ka'ī'yā'tit huā'mā', calī'a'ka'ī'tit lī'a'cnīn tū ictlahua. ¹² Ixlīcāna' tū iccāhuaniyān. Tī quinta'a'ka'ī'ni', nā xlaca'n natatlahua tū ictlahua quit. Ā'chulā' xalaka'tla' natatlahua ixpālacata quit na'iclaka'n quinTāta'. ¹³ Tū nasqui'nā'tit hui'xina'n na'quintacuhuīni' quit na'ictlahua ixpālacata quit ī'Ska'ta' Dios. Chuntza' tzē na'iclimāsu'yukō' chī ixlīka'tla' ixlītli'hui'qui quinTāta'. ¹⁴ Quit na'ictlahua pō'ktu tū nasqui'nā'tit na'quintacuhuīni'.

Jesús huanli namacamin Espíritu Santo

¹⁵ Jesús cāhuanipālh:

—Palh hui'xina'n quilāpāxquī'yāuj, cakexpa'ttit quilīmāpa'ksīn. ¹⁶ Quit na'icsqui'ni' quinTāta' ē xla' nacālakmacamimpalayān ā'chā'tin tī nacāmaktāyayān. Xla' ū'tza' nacātā'tahui'layān chī ixlīpō'ktu quilhtamacuj. Ū'tza' Espíritu Santo tī māsu'yu tū ixlīcāna'. ¹⁷ Xalanī'n nac cā'quilhtamacuj jāla catitamacuīni'lh Espíritu Santo ixpālacata xlaca'n jā catitalaktzī'lh ē jā catitalakapasli. Hui'xina'n lakapasā'tit ixpālacata xla' cātā'hui'lan. ¹⁸ Jā icticāmakxteknī' mina'cstucan. Na'iccālakmimpalayān. ¹⁹ Jātza' makās quintitalaktzī'lh xalanī'n nac cā'quilhtamacuj. Hui'xina'n naquilālaktzī'nāuj. Nalatahui'la'yā'tit ixpālacata quit iclahuī'lh. ²⁰ A'cxni' namīn Espíritu Santo, hui'xina'n naca'tziyā'tit quinTāta' quintā'huī'lh ē nā iccātā'hui'lan. ²¹ Tī taca'tzī quilīmāpa'ksīn ē tamākentaxtū, ū'tza' lītasu'yu quintapāxquī'. QuinTāta' nā nacāpāxquī' tī quintapāxquī'. Nā quit na'iccāpāxquī' ē na'iccātasu'yuni'.

²² Judas (ā'chā'tin Judas ē jā Iscariote) huanilh:

—Māpa'ksīni', ¿tū ixpālacata naquilātasu'yuni'yāuj quina'n ē jā ā'makapitzīn?

²³ Jesús kelhtilh:

—Tī quintapāxquī', xlaca'n natakexmata tū iccāhuani. QuinTāta' nacāpāxquī'. QuinTāta' ē quit na'iccālakmināuj ē na'iccātā'tahui'layāuj. ²⁴ Tī jā quintapāxquī' jā takexmata tū icuan. Quintachuīn tū kexpa'tpā'na'ntit, xla' jā quila'; ixla' quinTāta' tī quimacaminī't.

²⁵ 'Pō'ktu huā'mā' iccāhuani'kō'nī'ta'n lihuan iccātā'hui'lan. ²⁶ QuinTāta' namacamin Espiritu Santo ē xla' namāsu'yu quimpālacata. Ū'tza' nacāmaktāyayān ē nacāmāsu'yuni'kō'yān ē nacāmālacapāstaquiyān ixlīpō'ktu tū iccāhuaninī'ta'n.

²⁷ 'Iccāmakxteknī'yān quintapāxuān. Iccāmāxquī'yān quintapāxuān ē jā chuntza' chī xalanī'n nac cā'quilhtamacuj. Jā catamakchuyī'tit ē jā cajicua'ntit. ²⁸ Hui'xina'n kexpa'ttit chī iccāhuanin: "Quit ica'nā ē na'iccālakmimpalayān." Palh ixlīcāna' ixquilāpāxquī'uj, ixlīpāxua'tit ixpālacata quit iclaka'mā'lh quinTāta'. Xla' ū'tza' ā'chulā' xaka'tla' ē jā quit. ²⁹ Iccāhuanimā'n tū na'a'kspula. A'cxni' na'a'kspula huā'mā', hui'xina'n na'a'ka'ī'yā'tit.

³⁰ 'Jātza' icticātā'chihuīna'n ixpālacata mimā'lhtza' tī māpa'ksīni'n cā'quilhtamacuj. Xla' jāla quintimāpa'ksīlh quit. ³¹ Quit ictlahua tū quihuani quinTāta'. Chuntza' xalanī'n nac cā'quilhtamacuj tzē nataca'tzī palh quit icpāxquī' quinTāta'.

A'cxni' Jesús cāhuanikō'lh huā'mā', cāhuanipālh:

—Chuhua'j catāya'tit ē ca'a'uj

15

Xamayāc uva ē ixpekenī'n

¹ Jesús cāhuanipālh:

—Quit hua'chī xatze mayāc ē quinTāta' hua'chī xamaktaka'lhna'.

² Ixlīpō'ktu ixpekenī'n tū jā māstā' ixtahua'ca't, xla' cāpekesitmaka'n. Ixlīpō'ktu ixpekenī'n tū māstā' ixtahua'ca't, xla' nacāmaktaka'lh. Chuntza' ā'chulā' namāstā' ixtahua'ca't. ³ Nā chuntza' Dios cāmāpānūni'nī'ta'n tū jā tze ixpālacata hui'xina'n a'ka'ī'nī'ta'ntit quintachihuīn. ⁴ Caquilātā'lātahui'lauj ē chuntza' quit na'iccātā'lātahui'layān. Kentin ixpeken xamayāc palh jā tzej chī'pāxna'n jā catimāstā'lh ixtahua'ca't ixa'cstu. Nā chuntza' nalitaxtuyā'tit hui'xina'n. Palh jā a'cxtim quilātā'hui'lanāuj, jāla catimāstā'tit mintahua'ca'tca'n.

⁵ 'Quit hua'chī xamayāc ē hui'xina'n hua'chī ixpekenī'n. Tī pō'ktu quintatā'lātahui'la, xlaca'n natamāstā' ixtahua'ca'tca'n. Hui'xina'n minā'cstuca'n jāla tū catitlahua'tit palh quit jā na'iccāmaktāyayān. ⁶ Tī jā quintatā'lātahui'la nacālakmaka'ncan hua'chī ixpekenī'n tū cāpekesitmaka'ncanī't ē natascāca ē namākēxtimīcan ē nalhcuyucan.

⁷ 'Palh hui'xina'n lacxtim naquilātā'tahui'layāuj, ē palh jā napātza'nkāyā'tit quintachihuīn, casqui'ntit tū hui'xina'n lacasqui'nā'tit ē nacātamaxquī'yān. ⁸ Palh hui'xina'n māstā'yā'tit mintahua'ca'tca'n, chuntza' nalīmāka'tlī'yā'tit quinTāta'. Chuntza' lītasu'yu ixlīcāna' quiscujnu'nī'n. ⁹ Quit iccāpāxquī'yān chuntza' chī quinTāta' quimpāxquī'. Hui'xina'n caquilāpāxquī'tēlhauj. ¹⁰ QuinTāta' quimpāxquī' ixpālacata ickexmatni' ixtachihuīn. Nā hui'xina'n palh naquinkepa'tni'yā'tit quintachihuīn, nā chuntza' na'iccāpāxquī'yān.

¹¹ 'Quit iccāhuaninī'ta'n huā'mā' ixpālacata naka'lhī'yā'tit quintapāxuhuān. Chuntza' nalīka'lhī'yā'tit lhūhua' tapāxuhuān.

¹² Quilīmāpa'ksīn ū'tza' huā'mā': calāpāxquī'tit hui'xina'n chuntza' chī quit iccāpāxquī'yān. ¹³ Palh hui'lh chā'tin tī līnīlh ixamigo, ixlīcāna' pāxquī'.

¹⁴ Hui'xina'n quinamigos palh natlahua'yā'tit tū iccālimāpa'ksīyān.

¹⁵ Jātza' icticāmāpācuhuin quintasācua'n ixpālacata tasācua' jā ca'tzī tū tlahuacu'tumā'lh ixtēcu'. Hui'xina'n iccāhuaniyān quinamigos ixpālacata

quit iccāmāca'tzīnīyān pō'ktu tū quihuanī quinTāta'. ¹⁶ Jā hui'xina'n quīlāacsacui. Quit iccālacasacnī'ta'n. Iccāmacamaxquī'yān napinā'tit ē namāstā'yā'tit mintahua'ca'tca'n tū natāyani' pō'ktu quīlhtamacuj. Nā chuntza' quinTāta' nacāmaxquī'yān pō'ktu tū nasquī'ni'yā'tit na quintacuhuīni'. ¹⁷ Ū'tza' huā'mā' iccālīmāpa'ksīyān: calāpāxquī'tit milīpō'ktuca'n.

Makapitzīn jā caticātalaktzī'ncu'tun

¹⁸ Jesús cāhuanipāl'h:

—Palh xalanī'n nac cā'quīlhtamacuj cātaquīclhlaktzī'nān, jā natamakchuyī'yā'tit. Ca'tzīyā'tit nā quit xapūla quintaquīclhlaktzī'lh. ¹⁹ Palh cahuāl'h hui'xina'n xalanī'n nac cā'quīlhtamacuj, īxcātapāxquī'n xalanī'n nac cā'quīlhtamacuj, chī talāpāxquī' xlaca'n. Quit iccālacasacnī'ta'n ē chuntza' hui'xina'n jātza' xalanī'n nac cā'quīlhtamacuj. Ū'tza' cātalīquīclhlaktzī'nān. ²⁰ Calacapāstactit chī iccāhuanin hui'xina'n jā ā'chulā' xaka'tla' chī quit. Hui'xina'n hua'chī quintasācua'n ē quit hua'chī mintēcu'ca'n. Makapitzīn quintaputzastālani'nī't. Nā hui'xina'n chuntza' nacātaputzastālani'yān. Ā'makapitzīn takexmatnī't quintachihuīn, ē nā hui'xina'n nacātakexmatnī'yān. ²¹ Pō'ktu huā'mā' nacātatlahuani'yān quimpālacata, īxpālacata xlaca'n jā talakapasa tī quīmacaminī't.

²² Palh quit jā xa'icmilh iccāhuanī quintachihuīn, xlaca'n jā ixtitalē'lh cuenta. Chuhua'j jāla catitahualh palh jā talē'n cuenta, īxpālacata iccāhuaninī'ttza'. ²³ Tī quintaquīclhlaktzī'n, nā chuntza' quinTāta' taquīclhlaktzī'n. ²⁴ Xlaca'n jā tū ixtalē'lh cuenta, palh quit jā xa'iclahualh na īxlacatīnca'n tū jāla tlahua ā'chā'tin. Masquī talaktzī'nī't huā'mā', quīntaquīclhlaktzī'lh ē nā quinTāta' taquīclhlaktzī'lh. ²⁵ Chuntza' nalīkentaxtu chī tatzo'kni' nac līmāpa'ksīn tū cāmaxquī'ca: Quīntaquīclhlaktzī'lh ē jā tū īxpālacata.

²⁶ Namin Maktāyana'. Ū'tza' Espīritu Santo tī nahuan tū ixlicāna'. Xla' naminācha' jā hui'lacha' xaTāta'. Quit na'iccāmacaminī'yāchā'n jā hui'lacha' quinTāta'. Namāsu'yu quimpālacata. ²⁷ Nā hui'xina'n nalīchihuīna'nā'tit īxpālacata īxquīlātā'huī'lāna'uj a'cxni' iclītzuculh quīntascujūt huā'tzā' nac cā'quīlhtamacuj.

16

¹ Quit iccāhuanimā'n huā'mā' ē chuntza' jā titamakahuasā'tit a'cxni' napātīni'nā'tit. ² Hui'xina'n nacātatamacxtuyān nac templos. Namin a'ktin quīlhtamacuj tū nacātapūmaknīyān. Tī nacātamaknīyān, xlaca'n natapuhan tatlahuamā'nal'h tū ixtalacasquī'nīn Dios. ³ Huā'mā' natatlahua īxpālacata jā makstin talakapasnī't quinTāta' ē nā quit jā quīntalakapasnī't. ⁴ Iccāhuanīyān huā'mā' ē chuntza' a'cxni' nacātaputzastālani'yān, nalīlacapāstacā'tit chī iccāhuanin xapūla.

Tū tlahua Espīritu Santo

Jesús cāhuanipāl'h:

—Quit jā iccāhuanin huā'mā' xapūla īxpālacata quit xa'iccātā'huī'lan. ⁵ Chuhua'j na'iclakampala tī quīmacaminī't. Hui'xina'n nūn tī tī quīnkelhasquī'nīn: “¿Jā pimpā't?” ⁶ Chuhua'j hui'xina'n līlīpuhuanā'tit īxpālacata tū iccāhuanimā'n. ⁷ Quit iccāhuanīyān tū ixlicāna'. Xatze mīmpālacataca'n palh quit na'ica'n. Palh quit jā icti'a'lh, jā caticālakmin tī nacāmaktāyāyān. Ē palh na'ica'n quit na'iccālakmacaminān tī

nacāmaktāyayān. ⁸ Xla', a'cxni' namin, nacāmāca'tzīnī tachi'xcuui't chī talaclē'n chā'tunu' xlaça'n. Nacāmāca'tzīnī tū xatze na ixlacatīn Dios. Nacāmāca'tzīnī chī Dios nacāputzāna'nī. ⁹ Nacāmāca'tzīnī xlaça'n talaclē'n ixpālacata jā quinta'a'ka'ī'ni'. ¹⁰ Nacāmāca'tzīnī tū xatze, ixpālacata quit iclaka'mā'lh quinTāta' ē hui'xina'n jātza' quintilālaktzī'uj. ¹¹ Nacāmāca'tzīnī chī Dios nacāputzāna'nī ixpālacata chuhua'j putzāna'nīcanī'ttza' tī māpa'ksī huā'mā' cā'quilhtamacuj.

¹² 'Lhūhua' sputa tū iccāhuanicu'tunān. Jāna'j la catikexpa'tkō'tit chuhua'j. ¹³ A'cxni' namin Espīritu Santo, tī nahuan tū ixlīcāna', ū'tza' nacāmāsu'yuni'kō'yān pō'ktu. Xla' jā catichihuīna'nli xmān ix-talacapāstacni'. Xla' nacāhuaniyān xmān tū xaTāta' nahuanī. Nā nacāmāca'tzīnīyān hui'xina'n tū na'a'kspulana'n. ¹⁴ Xla' naquimāka'tlī' ixpālacata nacāmāca'tzīnīyān tū iclacasqui'n naca'tzīyā'tit. ¹⁵ Pō'ktu tū ka'lhī quinTāta' nā quila'. Ū'tza' iclīhualh Espīritu Santo nacāmāca'tzīnīyān hui'xina'n tū iclacasqui'n naca'tzīyā'tit.

Natapāxuhua tī talīpuhuan

¹⁶ Jesús cāhuanipālh:

—Ā'macsti'na'j hui'xina'n jā quintilālaktzī'uj. Ā'macsti'na'j huampala naquilālaktzī'mpalayāuj ixpālacata quit iclaka'mā'lh quinTāta'.

¹⁷ Makapitzīn ī'scujnu'nī'n talākelhasqui'nīlh:

—¿Tū huanicu'tun huā'mā'? Xla' quincāhuaniyān ā'macsti'na'j jā catilaktzī'uj ē ā'macsti'na'j huampala nalaktzī'mpalayāuj, ixpālacata nalaka'n ixTāta'. ¹⁸ ¿Tūchu huanicu'tun ā'macsti'na'j? Jā ca'tzīyāuj tū quincāhuanimā'n.

¹⁹ Jesús ca'tzīlh tū ixtakelhasqui'nīcu'tun ē ū'tza' cālīhuanīlh:

—Quit iccāhuanin ā'macsti'na'j jā quintilālaktzī'uj ē ā'macsti'na'j huampala naquilālaktzī'mpalayāuj. ¿Jā ū'tza' huā'mā' tū lākelhasqui'nī'pā'na'ntit?

²⁰ Ixlīcāna' tū iccāhuaniyān. Hui'xina'n nacalhua'nā'tit ē nalīpuhuanā'tit. Tachi'xcuui't natalīpāxuhua. Masqui pūla nalīpuhuanā'tit, ā'listān līpāxūj natahui'la'yā'tit. ²¹ A'cxni' chā'tin puscāt nacamala, xla' līpuhuan ixpālacata pātīni'n. A'cxni' lacatuncuui'nī'ttza' ī'ska'ta', xla' jātza' pāstaca chī pātīni'lh ixpālacata chilhtza' nac cā'quilhtamacuj chā'tin ska'ta'. Ū'tza' līpāxuhua. ²² Nā chuntza' hui'xina'n chuhua'j līpuhuanā'tit. A'cxni' quit na'iccālakmimpalayān hui'xina'n napāxua'yā'tit. Nūn chā'tin caticāmaktīn huā'mā' tapāxuhuān.

²³ 'A'cxni' namin tzamā' quilhtamacuj, hui'xina'n jā tū quintilākelhasqui'nīuj. Ixlīcāna' tū iccāhuaniyān, quinTāta' nacāmāxquī'yān ixlīpō'ktu tū nasqui'nī'yā'tit na quintacuhuīni'. ²⁴ Jāna'j tū squī'nī'ta'ntit na quintacuhuīni'. Casqui'ntit ē nacātamāxquī'yān. E ū'tza' nalīpāxua'yā'tit.

Jesús skāhuī'lh tī māpa'ksī cā'quilhtamacuj

²⁵ Jesús cāhuanipālh:

—Iccāhuaninī'ta'n huā'mā' tū līmāsu'yun. Namin quilhtamacuj a'cxni' jātza' icticātā'chihuīna'n chuntza'. Tzej na'iccātā'līchihuīna'nān quinTāta'. ²⁶ Tzamā' quilhtamacuj hui'xina'n nasqui'nī'yā'tit quinTāta' na quintacuhuīni'. Jātza' ixlacasqui'nca quit na'icsqui'nī' quinTāta' mimpālacataca'n. ²⁷ QuinTāta' cāpāxquī'yān hui'xina'n ē ū'tza' nalīsqū'nī'yā'tit na quintacuhuīni'. Hui'xina'n quilāpāxquī'yāuj quit ē a'ka'ī'nī'ta'ntit quit icminī'ta'ncha' jā huī'lh Dios. Ū'tza' xla' cālīpāxquī'yān hui'xina'n. ²⁸ Quit icmincha' na ixpāxtūn quinTāta' ē icmilh huā'tzā'

nac cā'quilhtamacuj. Chuhua'j na'icmakxteka cā'quilhtamacuj ē na'iclaka'mpala quinTāta'.

²⁹ Ī'scujnu'nī'n tahuanihl:

—Chuhua'j tzej icca'tziyāuj tū lichihuīna'mpā't expālacata jātza' chihuīna'mpā't tū līmāsu'yun. ³⁰ Chuhua'j icca'tziyāuj hui'x ca'tzikō'ya' ixlīpō'ktu. Jātza' ixlacasqui'nca nakelhasqui'nica'na'. Icca'tziyāuj hui'x ta'nī'ta'nchi jā hui'lacha' Dios.

³¹ Jesús cākelhtīlh:

—¿Chuhua'j a'ka'ī'yā'tittza'? ³² Mīmā'lhtza' quilhtamacuj, ē chuhua'j huā'mā' quilhtamacuj a'cxni' hui'xina'n nata'a'kahuanī'yā'tit. Milīpō'ktuca'n hui'xina'n ē chā'tunu' napinā'tit na minchicca'n ē quit naquilāmakxtekāuj quina'cstu. Masqui quilāmakxtekui, jā quilīmān ictitahuī'lh expālacata quinTāta', xla' quintā'huī'lh. ³³ Iccāhuanīyān huā'mā' ē chuntza' jā najicua'nā'tit expālacata hui'xina'n quilālīpāhuanāuj xmān quit. Līhuan hui'lā'na'ntitcus nac cā'quilhtamacuj, napātīnī'nā'tit. Jā cajicua'ntit. Quit icskāhuī'lhtza' tī māpa'ksī cā'quilhtamacuj.

17

Jesús lī'orarlīh ī'scujnu'nī'n

¹ A'cxni' huankō'lh huā'mā', Jesús talacayāhualh nac a'kapūn ē huanli:

—Tāta', chilhtza' quilhtamacuj. Caquilakachi'xcuhui' quit, miSka'ta', ē nā chuntza' quit nā na'iclakachi'xcuhui'yān. ² Quimaxquī'nī'ta' līmāpa'ksīn na'iccāmāpa'ksī ixlīpō'ktuca'n tachi'xcuhui't. Chuntza' quit tzē na'iccāmaxquī' xasāsti' ixlatamatca'n tū jā catilakspuṭli. Tzē na'iccāmaxquī' xasāsti' ixlatamatca'n tī quimacamaxquī'nī'ta'. ³ Xlaca'n talakapasān hui'x ē quintalakapasa quit, Jesucristo. Taca'tzī hui'x ixlīcāna' Dios ē hui'x quimacata'nī'ta'. Chuntza' tasu'yu xlaca'n taka'lhī xasāsti' ixlatamatca'n tū jā catilakspuṭli.

⁴ 'Quit iclakachi'xcuhui'nī'ta'n huā'tzā' nac cā'quilhtamacuj. Ictlahuakō'lhtza' tū quimāpa'ksīnī'ta' na'ictlahua. ⁵ Chuhua'j Tāta', caquilakachi'xcuhui' na milacatīn chuntza' chī ixquilakachi'xcuhui'ya' a'cxni' xa'ictā'huī'lachā'n hui'x a'cxni' jāna'j ixa'nan cā'quilhtamacuj.

⁶ 'Xalanī'n nac cā'quilhtamacuj tī hui'x quimacamaxquī'nī'ta', xlaca'n iccāmāca'tzīnīnī'ttza' tī hui'x. Xlaca'n mila' ixtahuanī't ē hui'x quimacamaxquī'nī'ta' ē xlaca'n takexmatni'nī't milīmāpa'ksīn. ⁷ Chuhua'j xlaca'n taca'tzī milīmāpa'ksīn ū'tza' tū iclītlahua ixlīpō'ktu. ⁸ Quit iccāmāsu'yuni'nī't mintachihuīn tū quihua'ni'. Xlaca'n quinta'a'ka'ī'ni'lh. Chuhua'j taca'tzītza' ixlīcāna' icminī'ta'ncha' jā hui'la'chi hui'x. Ta'a'ka'ī'nī'ttza' hui'x quimacata'nī'ta'.

⁹ 'Quit icsqui'nī'yān expālacataca'n. Jā icsqui'nī'yān expālacataca'n xalanī'n nac cā'quilhtamacuj. Icsqui'nī'yān xmān expālacataca'n tī quimacamaxquī'nī'ta' expālacata xlaca'n pō'ktu mila'. ¹⁰ Pō'ktu tī quila' ē nā mila'. Pō'ktu tī mila' ē nā quila'. Quit quintalakachi'xcuhui'nī't.

¹¹ 'Chuhua'j quit na'iclakmimpalayān. Ē jātza' ictitachokolh nac cā'quilhtamacuj. Xlaca'n natatachoko nac cā'quilhtamacuj. Tāta' xata-sicua'lanālanī' hui'x, cacālīmaktāya' milītlī'huī'qui xlaca'n tī quimacamaxquī'nī'ta' ē kēxtim catalalh, chī hui'x ē quit lacxtim. ¹² A'cxni' xa'iccātā'huī'lh ū'tunu'n, xa'iccālīmaktaka'lha milītlī'huī'qui tī quimacamaxquī'. Xa'iccāmaktaka'lha xlaca'n. Chuntza' jā tī chā'tin tza'nkālh,

xmān ū'tza' tī jā ixa'ka'ī'cu'tun ū'tza' tza'nkālh. Chuntza' mākentaxtūlh mintachihuīn chī tatzo'kni'.

¹³ 'Chuhua'j quit iclaka'mā'chā'n. Lihuan icuī'lhcus huā'tzā' nac cā'quilhtamacuj, quit icuan huā'mā' ē chuntza' xlaca'n natalika'lhī tapāxuhuān chī quit. ¹⁴ Iccāmaxquī'nī't mintachihuīn. Ē xalanī'n nac cā'quilhtamacuj taquiclhaktzī'n xlaca'n. Cāquiclhaktzī'ncan quinchi'xcuhuī'n expālacata xlaca'n jātza' xalanī'n nac cā'quilhtamacuj, chuntza' chī quit jā xala' nac cā'quilhtamacuj. ¹⁵ Jā icsquī'ni'yān nacāmāxtuya' nac cā'quilhtamacuj. Quit icsquī'ni'yān cacāmaktāya'. Chuntza' skāhuī'ni' jā nacā'a'kskāhuī'. ¹⁶ Xlaca'n jā xalanī'n nac cā'quilhtamacuj, chuntza' chī quit jā xala' nac cā'quilhtamacuj. ¹⁷ Xalactze cacālimāxtu mintachihuīn. Mintachihuīn ū'tza' tū ixlicāna'. ¹⁸ Chuntza' chī quimacata'nī'ta' nac cā'quilhtamacuj, nā chuntza' xlaca'n nā quit na'iccāmācā'n nac cā'quilhtamacuj. ¹⁹ Ixpālacataca'n quit na'iclitamacamāstā' quina'cstu hua'chī a'ktin talakalhu'mān ē chuntza' ā'chulā' xlaca'n mila' natalitaxtu.

²⁰ 'Icsquī'ni'mā'n expālacataca'n xlaca'n ē expālacataca'n ixlīpō'ktuca'n tī nā nata'a'ka'ī' ā'listān expālacata ixtamāsu'yunca'n xlaca'n tī quila'. ²¹ Icsquī'ni'yān quina'n ē xlaca'n kēxtim nalayāuj, Tāta', chuntza' chī hui'x ē quit. Catalalh chī chā'tin ē chuntza' xalanī'n nac cā'quilhtamacuj nā nata'a'ka'ī' hui'x tī quimacata'nī'ta'. ²² Chī hui'x quilakachi'xcuhuī'nī'ta', nā chuntza' quit iccālakachi'xcuhuī'nī't xlaca'n ē chuntza' chā'tin natahuan chī quit ē hui'x chu chā'tin quina'n. ²³ Quit iccātā'lahuī'lh xlaca'n chuntza' chī hui'x quintā'hui'la', ē xlaca'n natalitaxtu chu chā'tin. Chuntza' xalanī'n nac cā'quilhtamacuj tzē natalica'tzī hui'x quimacata'nī'ta' ē hui'x nā cāpāxquī'ya' xlaca'n chī quimpāxquī'ya' quit.

²⁴ 'QuinTāta', hui'x quimacamaxquī'nī'ta' xlaca'n. Quit iclacasquī'n nā xlaca'n catachā'lh jā quit na'icchā'n, ē chuntza' xlaca'n natalaktzī'n chī quilakachi'xcuhuī'ya'. Hui'x quilakachi'xcuhuī'ya' expālacata ixquimpāxquī'ya' xapūla a'cxni' jāna'j ixa'nan cā'quilhtamacuj. ²⁵ Tāta', hui'x xatze. Masqui jā talakapasān tachi'xcuhuī't xalanī'n nac cā'quilhtamacuj, quit iclakapasān. Quinchi'xcuhuī'n, xlaca'n taca'tzī hui'x quimacata'nī'ta'. ²⁶ Quit iccāmāca'tzīnīnī'ttza' tī hui'x. Na'iccāmāca'tzīnīcus ē xlaca'n natapāxquī'nin chuntza' chī hui'x quimpāxquī'ya'. Nā xlaca'n pō'ktu quilhtamacuj na'iccātā'tahuī'la.

18

Chī'lē'nca Jesús

Mt. 26:47-56; Mr. 14:43-50; Lc. 22:47-53

¹ Jesús a'cxni' tlahuakō'lh oración, cātā'taxtulh ī'scujnu'nī'n ē tatacutli nac Cedrón. A'ntza' ixuī'lh a'ktin pū'olivar. Jesús a'ntza' cātā'tanūlh ī'scujnu'nī'n. ² Nā Judas tī namacamāstā' Jesús, xla' ixlakapasna'n a'ntza' expālacata maklhūhua' Jesús ixcātā'takēstoknī't a'ntza' ī'scujnu'nī'n. ³ A'ntza' nac pū'olivar Judas cālē'lh soldados ē policías tī ixcāmācā'nī't xanapuxcu'nu' pālejni' ē fariseos. Ixtalē'nācha' ixespadaca'n ē expūmakskoca'n ē ixlamparaca'n. ⁴ Jesús ixca'tzikō'tza' ixlīpō'ktu tū na'a'kspula ē cālaktalacatzuna'jīlh ē cākelhasquī'nīlh:

—¿Tī putzayā'tit?

⁵ Xlaca'n takelhtīlh:

—Jesús xala' nac Nazaret.

Jesús cākelhtīlh:

—Quit Jesús tī putzayā'tit.

A'ntza' ixcātā'yālh Judas tī namacamāstā' Jesús. ⁶ A'cxni' Jesús cāhuanilh: “Quit Jesús tī putzayā'tit”, xla'ca'n chā'kēni'yaj tatamakahuasli ē ta'a'kā'lh nac ti'ya't.

⁷ Jesús cākelhasqui'nīpālh:

—¿Tī putzayā'tit?

Xlaca'n tahuampālh:

—Jesús xala' nac Nazaret.

⁸ Jesús cāhuanilh:

—Iccāhuanintza' quit. Palh quit quilāputzayāuj, cacāmakxtektit cata'a'lh tzamā' makapitzīn.

⁹ Huanli huā'mā' ixpālacata namākentaxtū tū Jesús ixuanī't: “Jā tī chā'tin tza'nkālh tī quimacamaxquī'lh xaTāta'.”

¹⁰ Simón Pedro ixlē'mā'lh ixmachīta, ē māxtulh ē a'kacā'yujulh ixa'ka'xko'lh na ixa'kacāna'j tī ixuanican Malco. Xla' ū'tza' ixtasācua' ixuanī't xapuxcu' pālej. ¹¹ Jesús huanilh Pedro:

—Camānū'pala' mimachīta na mimpūmachīta. Quit iclīhui'līnī't na'icpātī tū ixtalacasqui'nīn quinTāta'.

Lē'ni'ca Jesús xapuxcu' pālej

Mt. 26:57-58; Mr. 14:53-54; Lc. 22:54

¹² Tachi'palh Jesús soldados ē ixcomandanteca'n ē policías tī ixlaca'n israelitas. Macachī'ca. ¹³ Lē'ni'ca pūla na ixchic Anás. Kōlu' Anás ixpuhuiti' ixuanī't Caifás tī xapuxcu' pālej tzamā' cā'ta. ¹⁴ Tzamā' Caifás ū'tza' tī ixcāhuaninī't israelitas ā'chulā' tze palh chā'tin chī'xcu' nalīnī ixpālacata ixlīpō'ktuca'n tachi'xcuhūi't.

Pedro kelhtatzē'kli Jesús jā ixlakapasa

Mt. 26:69-70; Mr. 14:66-68; Lc. 22:55-57

¹⁵ Ixtastālani'tēlha Jesús Simón Pedro ē ā'chā'tin ī'scujni'. Tzamā' ī'scujni' xla' ixlakapasa xapuxcu' pālej. Ū'tza' litā'tanūlh Jesús na ixtanquilhtīn ixchic xapuxcu' pālej. ¹⁶ Pedro tachokolh nac kēpūn, ixlacatzuna'j nac mākelhcha. Taxtulh tzamā' ī'scujni' tī ixlakapasa xapuxcu' pālej. Tā'chihuīna'nli tzu'ma'jāt tī ixmaktaka'lh mā'lh mākelhcha. Chuntza' tzamā' ī'scujni' tzē mánūlh Pedro nac tanquilhtīn. ¹⁷ Tzu'ma'jāt tī ixmaktaka'lha mākelhcha, xla' kelhasqui'nīlh Pedro:

—¿Ē jā hui'x ī'scujni' huā'mā' chī'xcu'?

Pedro kelhtīnī'lh:

—Jā quit.

¹⁸ Tasācua'n ē policías ixtahui'līnī't macscut ixpālacata ixlonknu'n. Ixtayāna'lh ē ixtasko'mā'nalh. Nā a'ntza' ixmaklayālh Pedro ixmaksko'mā'lh.

Xapuxcu' pālej kelhasqui'nīlh Jesús

Mt. 26:59-66; Mr. 14:55-64; Lc. 22:66-71

¹⁹ Anás tī xapuxcu' pālej, xla' likelhasqui'nīlh Jesús ixpālacata ī'scujnu'nīn ē ixtamāsu'yun.

²⁰ Jesús huanilh:

—Quit icchihuīna'nī't cā'lacan na ixlacatīnca'n tachi'xcuhūi't. Pō'ktu quilhtamacuj xa'icmāsu'yu quit nac templos ē nac xaka'tla' templo jā ixtatakēstoka israelitas. Jā tū icuanī't nac cā'tzē'k. ²¹ ¿Tū ixpālacata

quilikelhasqui'nī'ya' quit? Cacākelhasqui'ni' tachi'xcuui't tī quintakexmatnī't. Ū'tunu'n catahualh tū iccāhuanilh.

²² A'cxni' Jesús huanli huā'mā', chā'tin policia tī ixlayālh a'ntza', lalaca'syāhualh ē huanilh:

—¿Ē chuntza' kelhtican tzamā' xapuxcu' pālej?

²³ Jesús kelhtilh:

—Palh jā tze tū icuanli, cacāhua'ni' ixlīpō'ktuca'n huā'tzā' tū icuanli. Palh tze tū icuanli, ¿tū ixpālacata quilītucsa'?

²⁴ Anás lakmacā'lh Jesús xatachī'n Caifás tī xapuxcu' pālej.

Pedro kelhtatzē'kpālh Jesús jā ixlakapasa

Mt. 26:71-75; Mr. 14:69-72; Lc. 22:58-62

²⁵ Simón Pedro ixyālh ī'sko'mā'lh. Huanica:

—¿Ē hui'x jā ī'scujni' huā'mā' chi'xcu'?

Pedro kelhtatzē'kpālh ē huanli:

—Jā quit.

²⁶ Nā a'ntza' ixuī'lh chā'tin ixtasācua' xapuxcu' pālej. Xla' ixtalakapasni' ixuanī't tū a'kacā'yujulh Pedro. Tzamā' tasācua', xla' kelhasqui'nīlh Pedro:

—¿Ē jā hui'x ictā'laktzī'n Jesús nac pū'olivar?

²⁷ Pedro kelhtatzē'kpālh ē palaj tunca ta'salh lakatin puyux.

Lē'nca Jesús na ixlacatīn Pilato

Mt. 27:1-2, 11-14; Mr. 15:1-5; Lc. 23:1-5

²⁸ Tzi'sajcus ixuanī't a'cxni' māxtuca Jesús na ixchic Caifás ē lē'nca na ixchic gobernador. Israelitas, xla'cā'n jā tatanūlh nac chic. Palh ixtatanūlh, chuntza' jā tze ixtalītaxtulh na ixtahui'latca'n. Palh ixtatanūlh jāla ixtahua'lh līhua' i'xla' cā'tani' tū huanican pascua. ²⁹ Ū'tza' lītaxtulh Pilato nacātā'chihuīna'n. Cāhuanilh:

—¿Tū ixpālacata līmālacsu'yuyā'tit huā'mā' chi'xcu'?

³⁰ Xlaca'n takelhtīnī'lh:

—Palh jā cahuālh xla' laclē'n, jā xa'icticāmacamaxquī'n.

³¹ Pilato cāhuanilh:

—Calī'pintit hui'xina'n ē calacāxtlahua'tit chī ka'lhī'yā'tit milīmāpa'ksīnca'n hui'xina'n.

Israelitas takelhtīlh:

—Quina'n israelitas jā icka'lhīyāuj līmāpa'ksīn na'icmaknīyāuj catīhuālh.

³² Chuntza' a'kspulalh ixpālacata namākentaxtū tū ixuanī't Jesús ixpālacata chī nalīnī. ³³ Pilato tanūpālh na ixpūchihuīn ē ta'sani'lh Jesús ē kelhasqui'nīlh:

—¿Ē hui'x ixpuxcu'ca'n israelitas?

³⁴ Jesús huanilh:

—¿Ē mintalacapāstacni' quilikelhasqui'nī'ya' huā'mā' o talīchihuīna'nī'ta'n ā'makapitzīn quimpālacata?

³⁵ Pilato kelhtīlh:

—¿Ē quit israelita? Quintamacamaxquī'n hui'x mintā'israelitas ē xanaxpuxcu'nu' pālejni'. ¿Tūchu tlahua'nī'ta'?

³⁶ Jesús kelhtīlh:

—Quit jā icmāpa'ksīni'n nac huā'mā' cā'quilhtamacuj. Palh chuntza' cahuālh, quinchī'xcuui'n ixquintamaktāyalh a'cxni' quintachi'palh israelitas. Jā icmāpa'ksīni'n huā'tzā'.

³⁷ Pilato kelhasqui'nīlh:

—¿Ē hui'x xapuxcu'?

Jesús kelhtilh:

—Ixlicāna' tū huanī'ta'. Ū'tza' iclīlacatuncuhuī'lh ē ū'tza' iclīmīlh nac cā'quiltamacuj ixpālacata na'icuan tū ixlicāna'. Ixlīpō'ktuca'n tū taca'tzīcu'tun tū ixlicāna', xla'c'n quintakexmatnī'.

³⁸ Pilato huanilh:

—¿Chī līca'tzīcan tū ixlicāna'?

Jesús līchihuīna'nca namaknīcan

Mt. 27:15-31; Mr. 15:6-20; Lc. 23:13-25

A'cxni' Pilato ixuanī'ttza' huā'mā', xla' cālaktaxtupālh israelitas ē cāhuanilh:

—Quit jā icmaclani' nūn tū jā tze tū tlahuanī't huā'mā' chi'xcu'.

³⁹ Hui'xina'n ka'lhī'yā'tit mintahui'latca'n cā'ta cā'ta quit icmakxteka chā'tin tachī'n a'cxni' lamā'lh cā'tani' tū huanican pascua. ¿Ē lacasqui'nā'tit na'iccāmakxteknī'yān ixPuxcu'ca'n israelitas?

⁴⁰ Ixlīpō'ktuca'n tata'sapālh ē tahuanli:

—jJā ū'tza'! ¡Camakxtekti Barrabás!

Tzamā' Barrabás xla' ka'lhāna' ixuanī't.

19

¹ Pilato māmaksno'knīni'lh Jesús. ² Soldados tatlahualh a'ktin corona ixla' tzu'pīn ē tamaknūlh na ixa'kxāk Jesús ē tamālhakē'lh a'ktin ixlu'xu' xasmataka chī ixtalhakā'nān reyes. ³ Ixtalaktalacatzuna'jī ē ixtahuani:

—¡Tzehuanī't ixPuxcu'ca'n israelitas!

Ixtalacala'syāhuamā'nālh.

⁴ Pilato cālaktaxtupālh tachi'xcuhuī't ē cāhuanilh:

—Calaktzī'ntit. Iccāmāxtuni'yān hui'xina'n. Ē naca'tzīyā'tit quit jā icmaclani' nūn a'ktin tū jā tze ixtatlauj.

⁵ Taxtulh Jesús. Ixa'knū a'ktin corona ixla' tzu'pīn. Ixmālhakē'canī't lu'xu' xasmataka. Pilato cāhuanilh:

—¡Huā'yālh tzamā' chi'xcu'!

⁶ A'cxni' talaktzī'lh xanapuxcu'nu' pālejni' ē policías, xla'c'n tatzuculh tata'sa ē tahuanli:

—¡Caxtokohua'ca'ca! ¡Caxtokohua'ca'ca!

Pilato cāhuanilh:

—Calīpintit ē caxtokohua'ca'tit hui'xina'n. Quit jā icmaclani' nūn a'ktin tū jā tze ixtatlauj.

⁷ Israelitas takelhtilh:

—Quina'n icka'lhīyāuj a'ktin līmāpa'ksīn. Chuntza' chī huan nac līmāpa'ksīn, ixlacasqui'nca nanī huā'mā' chi'xcu' ixpālacata xla' huan ū'tza' ī'ska'ta' Dios.

⁸ Pilato, a'cxni' kexmatli huā'mā' tachihuīn, xla' ā'chulā' jicua'nli.

⁹ Tanūpālh na ixpūchihuīn ē kelhasqui'nīpālh Jesús:

—¿Jāchu xala' hui'x'?

Jesús jā kelhtilh.

¹⁰ Pilato huanilh:

—¿Chī jā quīlīkelhtīya'? ¿Ē jā ca'tzīya' palh quit icka'lhī līmāpa'ksīn tzē na'icmakxtekān ē nā tzē na'icxtokohua'ca'yān?

¹¹ Jesús kelhtilh:

—Palh jā Dios ixmaxquī'n līmāpa'ksīn, hui'x jā ixtika'lhī' nūn a'ktin līmāpa'ksīn naquīntlahua'nī'ya' catūhuālh. Chī'xcu' ti quīmacamāstā'lh na milacatīn, xla' ā'chulā' ka'tla' ka'lhī ixcuēta ē jā hui'x.

¹² A'cxni' kexmatli huā'mā', Pilato ā'chulā' makxtekcu'tunli Jesús. Israelitas tata'salh ē tahuanihlh:

—jPalh hui'x namakxteka', hui'x jā ixamigo César, ixpuxcu'ca'n romanos! jTī litanūcu'tun ixlīpuxcu', xla' ū'tza' ixtā'lāquichlaktzi' César!

¹³ A'cxni' kexmatli Pilato huā'mā', māmāxtunīni'lh Jesús. Tahuī'lh na ixpūmāpa'ksīn jā huanican Empedrado ē nā hebreo ixtacuhuīni' Gabata.

¹⁴ Xmán a'ktin quilhtamacuj i'sputni' natzucu cā'tani' tū huanican pascua. Hua'chi i'tāt quilhtamacuj Pilato cāhuanilh israelitas:

—jHuā'yālh mimPuxcu'ca'n!

¹⁵ Xlaca'n tata'salh ē tahuanihlh:

—jCamaknīca! jCamaknīca! jCaxtokohua'ca'ca!

Pilato cāhuanilh:

—jĒ lacasqui'nā'tit naxtokohua'ca'can mimPuxcu'ca'n?

Xanapuxcu'nu' pālejni' takelhtīni'lh:

—Quina'n icka'lhīyāuj xmán chā'tin quimpuxcu'ca'n. Ū'tza' César.

¹⁶ Palaj tunca Pilato cāmacamaxqui'lh xlaca'n naxtokohua'ca'can. Ē xlaca'n talē'lh.

Xtokohua'ca'ca Jesús

Mt. 27:32-44; Mr. 15:21-32; Lc. 23:26-43

¹⁷ Jesús taxtulh ē ixcu'ca'lē'mā'lh ixruz. Chā'lh jā huanican Calavera ē nā hebreo ixtacuhuīni' Gólgota. ¹⁸ A'ntza' xtokohua'ca'ca ē nā cāxtokohua'ca'ca ā'chā'tu' na ixpāxtūtunī'n Jesús. Jesús pū'i'tāt ixua'ca'lh.

¹⁹ Pilato māhui'līnīni'lh a'ktin letrero nac cruz tū ixuan: Jesús xala' nac Nazaret, ixPuxcu'ca'n israelitas. ²⁰ A'ntza' jā xtokohua'ca'ca Jesús ixlacatzuna'j nac cā'lacchicni' ē lhūhua' israelitas talaktzi'lh letrero. Tzamā' letrero Kempātu'tun tachihuīn ixtzo'kcani't: hebreo ē griego ē latín. ²¹ Xanapuxcu'nu' pālejni' tahuanihlh Pilato:

—Jā ixtzo'kti "IxPuxcu'ca'n israelitas." Chuhua'j catzo'kti: "Ū'tza' huanli: Quit ixPuxcu'ca'n israelitas."

²² Pilato cākelhtīlh:

—Ū'tza' tū ictzo'knī't, ū'tza' natahui'la.

²³ A'cxni' soldados ixtaxtokohua'ca'ni'ttza' Jesús, tasacli ixlu'xu' kelhatā'ti' soldados ē talātapitzīlh. Ixkelhni' lu'xu' xla' jā xatatzapa' ixuanī't; chu a'ktin ixtacāxtlahuanī't chī ixa'cpūn ē chī ixquilhtūn. ²⁴ Soldados talāhuanilh:

—Jā calacxtitui. Xatze calālīlaktzi'uj ē nalaktzi'nāuj tī napāxtoka.

Chuntza' mākentaxtūlh ixtachihuīn Dios jā tatzokni':

Tamālapitzīlh quilu'xu' ē talālīlaktzi'lh chī napāxtoka.

Chuntza' tatlahualh soldados.

²⁵ Ixlacatzuna'j cruz jā ixmāhua'ca'cani't Jesús, ixtayāna'lh ixtzi' Jesús ē xapuscāt ixtā'tin ixtzi' ē María ixpuscāt Cleofas, ē María Magdalena.

²⁶ Jesús cālaktzi'lh ixtzi' ē i'scujni' tī ixmakyālh. Tzamā' i'scujni' ū'tza' tī tzej ixpāxqui'. Jesús huanilh ixtzi':

—Nā', ā'tzā' hui'lh minka'hua'cha.

²⁷ Ē huanilh i'scujni':

—Ū'tza' huā'yā puscāt mintzi'.

Tzamā' i'scujni' mánūlh na ixchic.

Jesús nīlh

Mt. 27:45-56; Mr. 15:33-41; Lc. 23:44-49

²⁸ Jesús ixca'tzītza' ixmākentaxtūkō'cani'ttza' ixlīpō'ktu. Chuntza' chī tatzokni' na ixtachihuīn Dios, xla' huanli:

—Ickelhpūtī.

²⁹ A'ntza' ixyāl̄h a'ktin tla'ma'nc ixl̄tzuma xaxcān vinagre. Līmāchū'huī'ca esponja xaxcān vinagre. Cucchi'huī'lica a'ktin qui'huī' tū huanican hisopo ē lilakmacā'nca ē māhuī'ca. ³⁰ Jesús hua'lh xaxcān vinagre. Palaj tunca huanli:

—Ixl̄pō'ktu icmākentaxtūkō'nī'ttza'.

Jesús māquilhpūtīlh ixa'kxāk ē ixa'cstu tamacamāstā'ni'lh Dios ē chuntza'nīlh.

Chā'tin soldado lītāpālhtuculh Jesús ixlanza

³¹ Xmāntza' ā'a'ktin quilhtamacuj ī'sputa natzucutza' cā'tani' tū huanican pascua. Israelitas jā ixtalacasqui'n ixmacni'ca'n nīnī'n natatahua'ca' nac cruz quilhtamacuj tū pūjaxcan, expālacata tzamā' quilhtamacuj xla' ū'tza' ixlakachi'xcu'huī'can. Ū'tza' līsqui'ni'ca Pilato nacāmāchēkētū'cxnī'n tī ixcāxtokohua'ca'canī't ē nacāmāyujūnī'n ixmacni'ca'n nīnī'n. ³² Soldados ta'a'lh ē tachēkētū'cxli chā'tu' chī'xcu'huī'n tī ixcātā'xtokohua'ca'canī't Jesús. ³³ A'cxni' talaktalacatzuna'jīlh Jesús, talaktzī'lh ixnī'nī'ttza'. Ū'tza' jā līchēkētū'cxca xla'.

³⁴ Chā'tin soldado lītāpālhtuculh Jesús ixlanza ē palaj tunca taxtulh ka'lhni' ē xcān. ³⁵ Quit Juan ē iclaktzī'lh huā'mā'. Tū icuan ū'tza' tū ixlicāna'. Iccāhuaniyān huā'mā' expālacata chuntza' nā hui'xina'n na'a'ka'ī'yā'tit. ³⁶ Huā'mā' a'kspulalh expālacata namākentaxtū ixtachihuīn Dios chī tatzo'kni':

Jā catitu'cxni'ca nūn kentin ixlucut.

³⁷ Nā chuntza' tatzo'kni':

Xlaca'n natalaktzī'n tī tāpālhtucucanī't.

Mā'cnūca Jesús

Mt. 27:57-61; Mr. 15:42-47; Lc. 23:50-56

³⁸ A'cxni' ixa'kspulanī't huā'mā', José xala' nac Arimatea squi'ni'lh Pilato namakxteka nalē'n ixmacni' Jesús. Huā'mā' José tī tatzē'kli ixa'ka'ī'ni' Jesús expālacata xla' ixcājicua'ni' israelitas. Pilato makxtekni'lh José ē xla' a'lh ē lē'lh ixmacni' Jesús. ³⁹ Nā tā'a'lh Nicodemo tī pūla ixlakminī't cā'tzī'sa Jesús. Xla' līmīlh mirra ē áloes. Chī pu'xamacāuj kilos līmīlh Nicodemo. ⁴⁰ Chuntza' José ē Nicodemo talē'lh ixmacni' Jesús ē talīpāsna'tli lu'xu' ē nā tatā'mānūlh mirra ē áloes tū ixtalīminī't. Chuntza' ixtahui'latca'n israelitas a'cxni' ixtamā'cnūnu'n. ⁴¹ A'ntza' jā xtoko-hua'ca'ca Jesús, ixlacatzuna'j a'ktin pū'olivar ē a'ntza' ixuī'lh a'ktin lhu'cu' tū ixtlahuacanī't namā'cnūcan catīhuālh. A'ntza' jāna'j tī ixmā'cnūcanī't, nūn chā'tin. ⁴² Tzamā' lhu'cu' ixlacatzuna'j ixuī'lh ē a'ntza' mānūca ixmacni' Jesús expālacata ixtzucumā'lhtza' quilhtamacuj tū ixtapūjaja israelitas.

20

Jesús lacastālanacuana'nli

Mt. 28:1-10; Mr. 16:1-8; Lc. 24:1-12

¹ Ixl̄tzucuni' semana tzi'saj a'cxni' cā'pucsua'cus ixuanī't, María Magdalena a'lh nac lhu'cu' jā ixmānūcanī't Jesús. Xla' laktzī'lh jātza' ixuī'lh chihuix tū ixkelhui'licanī't nac lhu'cu'. ² Tu'jnuntēlha cālaka'lh Simón Pedro ē ā'chā'tin ī'scujni' tī tzej ixpāxqui' Jesús. Ē cāhuanilh:

—Māxtucanī't nac lhu'cu' Māpa'ksīni' ē jā icca'tzīyāuj jā mā'cnūca.

³ Pedro ē ā'chā'tin ī'scujni' tataxtulh ē ixta'a'mā'nalh nac lhu'cu'.
⁴ Ixchā'tu'ca'n ixtatu'jnuntēlha lacxtim. Ā'līstān chā'tin ā'chulā'
 tu'jnulh. Pedro a'kapūlaca. Xapūla chā'lh nac lhu'cu' ā'chā'tin
 ī'scujni'.⁵ Taquilhpūtalh ē talacanūlh ē laktzī'lh a'ntza' ixuī'lh lu'xu'
 tū ixlīpāsna'tcanī't Jesús. Tzamā' ī'scujni' jā tanūlh. ⁶ Simón Pedro
 ī'stālatēlha. Ā'līstān xla' chā'lh ē tanūlh nac lhu'cu' ē a'ntza' laktzī'lh
 lu'xu' tū ixlīpāsna'tcanī't Jesús. ⁷ Nā laktzī'lh tū ixlītacucsna'tnī't. Xtum
 ixuī'lh tzamā' lu'xu'; ē ixpāsui'tui'līcanī't. ⁸ Nā tanūlh ī'scujni' tū xapūla
 ixchinī't nac lhu'cu' ē laktzī'lh ē a'ka'ī'lh Jesús ixlacastālanacuana'nī'ttza'.
⁹ Jāna'j ixtakexmatnī't ixtachihuīn Dios jā ixtatzo'kni' ixlacasqui'nca
 nalacastālanacuana'n Jesús ā'maktin. ¹⁰ Tzamā' scujnu'nī'n ta'a'mpālh na
 ixchicca'n.

Jesús tasu'yuni'lh María Magdalena

Mr. 16:9-11

¹¹ María tāyalh ixtanquilhtīn nac lhu'cu' jā ixmānūcanī't Jesús. Ixcal-
 huamā'lh. Līhuan ixcalhuayālh, taquilhpūtalh ē talacanūlh nac lhu'cu'.
¹² Cālaktzī'lh chā'tu' ángeles ē lakstala'nka'n ixtaka'lhī ixlū'xu'ca'n. Xlaca'n
 ixtahui'lāna'lh jā ixmāpī'canī't ixmacni' Jesús. Chā'tin ixuī'lh na ixa'cpūn
 ē chā'tin nā ixuī'lh na ixtujan jā ixmāpī'canī't Jesús. ¹³ Ángeles takel-
 hasqui'nīlh:

—Puscāt, ¿tū ixpālacata calhua'na'?

Xla' cāhuanīlh:

—Lē'nca ixmacni' quiMāpa'ksīni'. Jā icca'tzī jā mānūcanī't.

¹⁴ A'cxni' ixuani'ttza' huā'mā', palaj tunca xla' talakspi'tli ē laktzī'lh
 Jesús a'ntza' ixyālh. Xla' jā ixlakapasa palh ū'tza' Jesús. ¹⁵ Jesús huanīlh:

—Puscāt, ¿tū ixpālacata calhua'na'? ¿Tī putzaya'?

Tzamā' puscāt xla' ixlacpuhuan ū'tza' ixmaktaka'lhna' pū'olivar ē
 huanīlh:

—Chī'xcu', palh hui'x lī'pi, caquihua'ni' jā lī'pi, ē chuntza' quit na'ica'n
 ictaya.

¹⁶ Jesús huanīlh:

—¡María!

Xla' talakspi'tpālh ē huanīlh:

—¡Raboni! (Ū'tza' a'ktin tachihuīn hebreo tū huanicu'tun:
 Mākelhtahua'kē'ni'.)

¹⁷ Jesús huanīlh:

—Jā caquixa'ma' ixpālacata quit jāna'j ictā'kayāhua jā hui'lacha'
 quinTāta'. Capinchi ē cacāhua'ni' quintā'timīn quit na'ictā'kayāhua jā
 hui'lacha' quinTāta'. Ū'tza' nā minTāta'ca'n ē quinDios ē minDiosca'n.

¹⁸ Palaj tunca María Magdalena a'lh cāmāca'tzīnī ī'scujnu'nī'n xla' ixlak-
 tzī'nī'ttza' Māpa'ksīni' ē cāhuanīlh tū ixuaninī't.

Jesús cātasu'yuni'lh ī'scujnu'nī'n

Mt. 28:16-20; Mr. 16:14-18; Lc. 24:36-49

¹⁹ A'cxni' ixtzī'suamā'lhtza' ixlītzucuni' semana ī'scujnu'nī'n
 ixtatakēstokkō'nī't a'ktin nac chic. Lacchahuaj ixtatanūmā'nalh ixpālacata
 xlaca'n ixtajicua'ni' israelitas. Jesús tanūlh ē tāyalh na ixlacpu'na'ī'tātca'n
 ē cāhuanīlh:

—Tzej calatapā'tit.

²⁰ A'cxni' ixcāhuaninī'ttza' huā'mā', cāmāsu'yuni'lh ixmacan ē ixtāpān.
 Ī'scujnu'nī'n tapāxualh ixpālacata talaktzī'mpālh ixMāpa'ksīni'ca'n.

21 Jesús cāhuanipāl̄h:

—Tzej calatapā'tit. Chuntza' chī quimacamilh quinTāta' ē nā chuntza' hui'xina'n na'iccāmacā'nān.

22 A'cxni' huankō'lh huā'mā', Jesús cāsu'nulh xla'cā'n ē cāhuanilh:

—Chuhua'j, caquilāmaktiuj Espiritu Santo. 23 Palh hui'xina'n namātza'nkēna'ni'yā'tit ixcuenta ā'chā'tin, xla' jātza' laclē'n. Palh hui'xina'n jā catimātza'nkēna'ni'tit ixcuenta ā'chā'tin, xla' ū'tza' laclē'ncus.

Tomás laktzī'lh Māpa'ksīni' lacastālancuana'nī'ttza'

24 Chā'tin ī'scujni' ixtacuhūni' Tomás nā ixuanican Līstu'. Jā ixmakuī'lh xla' a'cxni' cātasu'yuni'lh Jesús ā'makapitzīn scujnu'nī'n. 25 Xla'cā'n tahuanih:

—Iclaktzī'ujtza' Māpa'ksīni'.

Tomás cāhuanilh:

—Palh jā na'iclaktzī'n jā ixtakāhuī'nī't na ixmakxtampūn ē palh jā na'icxa'mani' jā ixtanūni'nī't clavos, ē palh jā na'icxa'ma ixtāpān jā ixtakāhuī'nī't, jā icti'a'ka'ī'lh palh lacastālancuana'nī't.

26 Ixlitzeyama'j huampala ixtatakēstokpalanī't ī'scujnu'nī'n ē nā Tomás a'ntza' ixmakuī'lh. Masqui ixlacchahuayā'lh chic, Jesús tanūh ē tāyalh na ixlacpu'ī'tātca'n ē cāhuanilh:

—Tzej calatapā'tit.

27 Palaj tunca huanica Tomás:

—Camānu' mimacan na quimakxtampūn jā quimakxtampūlu'cu'canī't ē cālaktzī' quimacān ē calī'ta' mimacan ē catamacnu' na quintāpān. Jātza' capuhua' palh jā ixlicāna' iclacastālancuana'nī't. Ca'a'ka'ī'.

28 Tomás kelhtīni'lh:

—¡QuiMāpa'ksīni' ē quinDios!

29 Jesús huanilh:

—Tomás, chuhua'j hui'x a'ka'ī'ya' ixpālacata quilaktzī'nī'ta'. Līpāxuhua tī ta'a'ka'ī' ē masqui xla'cā'n jā quintalaktzī'nī't.

Tū ixpālacata tzo'kca huā'mā' libro

30 Jesús tlahuapāl̄h lhūhua' lī'a'cnīn na ixlacatīnca'n ī'scujnu'nī'n. Tzamā' lī'a'cnīn jā tatzo'kni' tzamā' nac libro. 31 Makapitzīn lī'a'cnīn tatzo'kni't ē chuntza' hui'xina'n tzē na'a'ka'ī'yā'tit Jesús xla' ū'tza' ī'Ska'ta' Dios tī Dios lihui'līh ixlīmakapūtaxtūnu', ē hui'xina'n tzē naka'lhī'yā'tit xasāsti' milatamatca'n palh nalīpāhua'nā'tit Jesucristo.

21

Jesús cātasu'yuni'lh kelhatojon ī'scujnu'nī'n

1 Ā'līstān Jesús cātasu'yuni'pāl̄h ī'scujnu'nī'n na ixquilhtūn xcān tū ixuanican Galilea, ē nā ixuanican Tiberias. A'cxni' talacsu'yulh chuntza' lī'a'kspulalh: 2 A'ntza' ixtahuī'lāna'lh lacxtim Simón Pedro ē Tomás, tū ixuanican Līstu', ē Natanael xala' nac Caná, Galilea, ē ixka'hua'chan Zebedeo ē ā'chā'tu' ī'scujnu'nī'n Jesús. 3 Simón Pedro cāhuanilh:

—Ica'nā icchi'pāna'n.

Xla'cā'n tahuanih:

—Nā quina'n na'iccātā'a'nān.

Ta'a'lh ē tatojōlh nac barco. Jā tū tachi'palh ixlīpō'ktu tzamā' tzi'sni'.

4 A'cxni' tzuculh xkaka, Jesús cātasu'yuni'lh ixquilhtūn nac xcān. Ē ī'scujnu'nī'n jā ixtalakapasa. 5 Jesús cāhuanilh:

—Chi'xcuhūi'n, ¿ē chi'patittza' squi'ti'?

Xlaca'n takelhtilh:

—Jā tū icchi'pani'tauj.

⁶ Jesús cāhuanilh:

—Camacapintit pūtayan na ixpekxtūcāna'j barco. A'ntza' nachi'payā'tit.

Chuntza' tatlhualh xlaca'n. Palaj tunca jātza' la ixtamācutu ixpūtayanca'n ixpālacata lhūhua' squi'ti' ixtalaknūnī't. ⁷ Ī'scujni' tī tzej ixpāxquī' Jesús, xla' huanilh Pedro:

—jŪ'tza' Māpa'ksīni'!

A'cxni' huanica huā'mā', Simón Pedro palaj tunca lhakā'lh ixlu'xu' tū ixtamakxtunī't ē palaj tunca tojōlh nac xcān ē laka'lh Jesús. ⁸ Tzamā' barco lacatzuna'j ixquiltūn nac xcān ixuī'lh hua'chi a'ktin ciento metros ixlīmakat. Makapitzin ixtapūmimā'nalh barco ē ixtasakalimimā'nalh ixpūtayanca'n tū ixpūtalaknūnī'ta'ncha' lhūhua' squi'ti'.

⁹ A'cxni' tatacutchi xlaca'n talaktzī'lh pūlactin macscut ē ixa'ctzi'li'pūmā'ca lakatin squi'ti' ē pāntzīn. ¹⁰ Jesús cāhuanilh:

—Calīta'ntit squi'ti' tū chi'patittza'.

¹¹ Simón Pedro palaj tunca tojōlh nac barco ē sakalimilh pūtayan na ixquiltūn nac xcān. Pūtayan ixpūtalaknūnī'ta'ncha' a'ktin ciento tu'pu'xamacāujtu'tun laka'tla' squi'ti'. Masqui lhūhua' squi'ti' ixtalaknūnī't, pūtayan jā taxtī'tli. ¹² Jesús cāhuanilh:

—Cata'ntit, cahuā'ya'ntit.

Nūn chā'tin Ī'scujni' lihui'lilh nakelhasqui'nī tīchu, ixpālacata ixtaca'tzī palh ū'tza' Māpa'ksīni'. ¹³ Jesús quītayalh pāntzīn ē cāmaxquī'lh. Ē chuntza' tlahuapālh squi'ti'.

¹⁴ Tzamā' ixlīmaktu'tun cātasu'yuni'lh Ī'scujnu'nī'n a'cxni' ixla-castālancuana'nkō'nī'ttza'.

Jesús tā'chihuīna'nli Simón Pedro

¹⁵ A'cxni' tahuā'yankō'lh, Jesús kelhasqui'nīlh Simón Pedro:

—Simón, ixka'hua'cha Jonás, ¿ē ā'chulā' quimpāxquī'ya' quit ē jā ā'makapitzīn?

Pedro kelhtilh:

—Jē, Māpa'ksīni'. Hui'x ca'tzīya' icpāxquī'yān.

Jesús huanilh:

—Cacāmaktāya' tī quilacstīn.

¹⁶ Kelhasqui'nīpālh ixlīmaktu':

—Simón, ixka'hua'cha Jonás, ¿ē quimpāxquī'ya'?

Pedro kelhtilh:

—Jē, Māpa'ksīni'. Hui'x ca'tzīya' icpāxquī'yān.

Jesús huanilh:

—Cacāmaktaka'lhti tī quilacstīn.

¹⁷ Ixlīmaktu'tun kelhasqui'nīpālh:

—Simón, ixka'hua'cha Jonás, ¿ē quimpāxquī'ya'?

Pedro līlīpuhuanli ixpālacata xla' kelhasqui'nīca ixlīmaktu'tun palh ixpāxquī' Jesús. Huanilh:

—Māpa'ksīni' hui'x ca'tzīya' ixlīpō'ktu. Hui'x ca'tzīya' icpāxquī'yān.

Jesús huanilh:

—Cacāmaktāya' tī quilacstīn. ¹⁸ Icuaniyān quit tū ixlicāna'. A'cxni' ka'hua'chacus ixuanī'ta', hui'x ixlhakā'na'na' ē ixpina' jā ixpincu'tuna'.

A'cxni' nakōlu'ya' hui'x, nalacstū'nca' mimpekenī'n ē ā'chā'tin natāpāchī'yān ē xla' nalē'nān jā jā pincu'tuna'.

¹⁹ Chuntza' Jesús ixlīhuanimā'lh Pedro chī xla' nalīnī ē chuntza' nalīlakachi'xcuhūi' Dios. Ā'listān huanilh:

—Caquistāla'ni'.

Ī'scujni' tī tzej ixpāxquī'can

²⁰ Pedro talakspi'tli ē laktzī'lh chā'tin Ī'scujni' Ī'stālani'tēlha. Ū'tza' huā'mā' Jesús tzej ixpāxquī'. Nā huā'mā' ū'tza' tī ixpāxtūhuī'lh Jesús a'cxni' ixtahuā'yamā'nalh ē kelhasqui'nīlh: “Māpa'ksīni', ¿tīchu namacamāstā'yān?” ²¹ A'cxni' laktzī'lh Pedro kelhasqui'nīlh Jesús:

—Māpa'ksīni', ē huā'mā' chi'xcu' ¿tū na'a'kspula'?

²² Jesús kelhtīlh:

—Palh quit na'iclasqui'n xla' natahui'la hasta a'cxni' na'icmimpala ā'maktin, ¿ē mincuenta hui'x? Hui'x caquistāla'ni'.

²³ Ū'tza' ixtalīhuan tā'timīn tzamā' Ī'scujni' jā catinīlh. Jesús jā huanli xla' jā catinīlh. Tū huanli xla' ū'tza': “Palh quit na'iclasqui'n xla' natahui'la hasta a'cxni' na'icmimpala, ¿ē mincuenta hui'x?”

²⁴ Huā'mā' Ī'scujni' ū'tza' quit. Iclīmāsu'yunī't ē ictzo'knī't huā'mā' tachi-huīn. Icca'tzīyāuj ixlīcāna' tū icuan.

²⁵ A'nampala lhūhua' catūhuālh tū tlhualh Jesús. Palh ixtzo'kui'līca cahuālh ixlīpō'ktu tū tlhualh xla', quit icpuhuan jāla ixlītahui'lakō'lh ixlīka'tla' cā'quilhtamacuj ixlīlhūhua' libros jā ixtzo'kui'līca. Amén.

Los Hechos

Chī māstā'ca Espiritu Santo

¹ Icuaniyān, Teófilo, a'cxni' ictzo'kli pūla a'ktin ca'psnap, ictzo'kli ixlīpō'ktu tū Jesús litzuculh tlahua ē māsu'yu. ² Ictzo'kli tū tlahualh hasta a'cxni' a'lh nac a'kapūn. A'cxni' jāna'j ixa'n nac a'kapūn, Jesús cāmaxquī'lh a'ktin līmāpa'ksīn ixapóstoles tī ixcālacacnī't. Cāmaxquī'lh līmāpa'ksīn ixpālacata Espiritu Santo chī tzē natascuja. ³ A'cxni' Jesús ixpātīni'nī'ttza', xla' xalakahuan cātasu'yuni'lh ixapóstoles. Xla' tlahualh lhūhua' tū māsu'yulh ixlīcāna' xalakahuan ixuanī't Jesús. Cātasu'yuni'lh hasta jā chā'lh tu'pu'xam quilhtamacuj. Ixcālītā'chihuīna'mā'lh chī māpa'ksīni'n Dios.

⁴ A'cxni' ixcātā'takēstoknī't Jesús cāhuanilh:

—Jāna'j cataxtutit nac Jerusalén. Caka'lhī'tit tū nacāmaxquī'yān quinTāta'. Huā'mā' quit iccāhuanini'ta'ntza' hui'xina'n. ⁵ Ixlīcāna', Juan ixlīmā'kpaxīni'n xcān. Xtum chī nalī'a'kpaxā'tit. Hui'xina'n nacātamaxquī'yān Espiritu Santo. Palaj nacātamaxquī'yān —cāhuanilh Jesús.

Jesús a'lh nac a'kapūn

⁶ Tī ixtatakēstoknī't takelhasqui'nīlh:

—Māpa'ksīni', ¿ē chuhua'j nahui'lī'ya' a'ktin līmāpa'ksīn nac Israel?

⁷ Jesús cāhuanilh:

—Hui'xina'n jāla catīca'tzītītzit tzamā' quilhtamacuj a'cxni' nala huā'mā'. Xmān Dios ca'tzī a'cxni' namacamin huā'mā' tū nala. Ū'tza' tī māpa'ksīni'n. ⁸ Hui'xina'n namaktīni'nā'tit lītlī'huī'qui a'cxni' Espiritu Santo nacālakminān. Hui'xina'n nachihuīna'nā'tit quimpālacata nac Jerusalén ē na ixlīpō'ktu Judea ē Samaria ē ixlīpō'ktu cā'quilhtamacuj.

⁹ A'cxni' Jesús cāhuanikō'lh huā'mā' xla' palaj tunca tzuculh tā'kayāhua na ixlacatīnca'n. Tanūlh nac a'ktin poklhnu' tū lītatzē'kli. ¹⁰ Xlaca'n ixtatalacayāhuayāna'lh a'cxni' Jesús ixa'mā'lh tālhmā'n. Xamaktin tatāyachi chā'tu' chī'xcuīni'n ixlacatzuna'jca'n. Ixtaka'lhī ixlū'xu'ca'n xastala'nka'. ¹¹ Xlaca'n tachihuīna'nli:

—Hui'xina'n chī'xcuīni'n xalanī'n nac Galilea, ¿tū ixpālacata tala-cayāhuapāna'ntit nac a'kapūn? Ū'tza' huā'mā' Jesús, tī tā'kayāhuamā'lh nac a'kapūn na milacatīnca'n, chuntza' nataspi'tpala ā'maktin —cāhuanica.

Lacsacca Matías natahui'la ixlakxoko Judas

¹² Apóstoles tayujchi nac sipej jā huanican Olivos. Huā'mā' sipej ixlacatzuna'j nac Jerusalén ixlīmakat a'cxnim chī tzē natlā'huancan a'ktin quilhtamacuj tū pūjaxcan chuntza' chī tatzō'kni' nac līmāpa'ksīn. Xlaca'n tataspi'tpālīh nac Jerusalén. ¹³ A'cxni' tachā'lh xlaca'n tatahua'ca'lh tālhmā'n. A'ntza' ixtahui'lāna'ncha' Pedro ē Jacobo ē Juan ē Andrés ē Felipe ē Tomás ē Bartolomé ē Mateo ē Jacobo ixka'hua'cha Alfeo ē Simón Zelote ē Judas ixtā'tin Jacobo. ¹⁴ Ixlīpō'ktuca'n lacxtim ixta'orarlamā'nalh. Nā pusan ixta'orarlamā'nalh ē María tū ixtzī' Jesús ē nā ixtā'timīn Jesús.

¹⁵ Tī ixtahui'lāna'lh a'ktin ciento ē ā'kelhapu'xam. Huā'mā' quilhtamacuj Pedro tāyahl ixlacpu'na'nca'n tā'timīn. Cāhuanilh:

¹⁶ —Tā'timīn, chuntza' ixlacacqui'nca na'a'kspula tū huan ixtachihuīn Dios jā David līhuanli pūla ixlītlī'huī'qui Espiritu Santo. David līchihuīna'nli

Judas. Ū'tza' huā'mā' Judas tī cāpūlani'lh xlaca'n tī tachi'palh Jesús.
¹⁷ Ū'tza' huā'mā' Judas tī ixquincātā'latlā'huanān. Nā ū'tza' ixtā'scuja
 Dios chuntza' chī quina'n tā'scujaū Dios. ¹⁸ Huā'mā' tumīn tū tlajalh
 xpālacata tū tlhualh tū jā tze lītamāhuaca ti'ya't. Judas tālhmā'n min-
 cha' ē taxtuni'kō'lh xpālūhua'. ¹⁹ Ixlipō'ktuca'n xalanī'n nac Jerusalén
 taca'tzīkō'lh huā'mā'. Ū'tza' līmāpācuhuīca ti'ya't Acéldama. Nā ixtachi-
 huīnca'n Acéldama huanicu'tun ti'ya't ixtapalh ka'lhni'. ²⁰ Chuntza'
 tatzō'kni' na ixtachihuīn Dios nac libro ixtacuhuīni' Salmos:
 Calakmaka'nca ixchic.
 A'ntza' jā tī chā'tin catitahui'lalh.

Nā tatzō'kni' chuntza':

A'chā'tin catahui'lapālh na ixtascujūt.

²¹ Pedro chihuīna'mpālh:

—Catanūlh chā'tin ixlaxxoko Judas tī ixquincātā'latlā'huanān
 a'cxni' Jesús ixquincātā'latlā'huanān. ²² Catahui'lh chā'tin tī
 ixquincātā'latlā'huanān a'cxni' Juan mā'kpaxīlh Jesús hasta a'cxni' Jesús
 a'lh nac a'kapūn. Ū'tza' nala hua'chi quina'n ē nalīchihuīna'n chī Jesús
 lacastālcuana'nli.

²³ Cālacacca chā'tu' chī'xcuhuī'n. Ixtacuīni' chā'tin José tī ixuanican
 Barsabás ē Justo. Ē ā'chā'tin huampala ixtacuhuīni' Matías. ²⁴ Ē tatlhualh
 oración ē tahuanli chuntza':

—QuinDiosca'n, hui'x cālakapasni'ya' ixlīstacna'ca'n ixlīpō'ktuca'n
 chī'xcuhuī'n. Hui'x caquilāmāsu'yuni'uj tī hui'x lacsacni'ta' huā'mā'
 chā'tu'. ²⁵ Ū'tza' natā'scujaū chī apóstol. Natahui'la ixlaxxoko Judas tī
 makxtekli ixtascujūt ē tlhualh tū jā tze. Ū'tza' lī'a'lh nac pūpātīn.

²⁶ Tlahuaca a'ktin talacsacni' tī napāxtoka. A'cxni' laktzī'nca ū'tza'
 Matías pāxtokli. Ē ū'tza' līchi'palh tzamā' tascujūt. Ū'tza' lacchā'lh
 ixlīkelhacāujtu' apóstoles.

2

Macamīnca Espīritu Santo

¹ A'cxni' chilh ixquiltamacuj Pentecostés, ixlīpō'ktuca'n
 ixtatakēstokkō'nī't. ² Xamaktin macasā'nalh tū ixmimā'cha' nac a'kapūn.
 Kexmatca hua'chi palha' ū'ni' ixmimā'lh pō'ktu nac chic jā ixtahui'lāna'lh.
³ Cātasu'yuni'lh hua'chi sī'ma'kā't tū tasu'yulh hua'chi macscut. Cālakchā'lh
 chā'tunu' xlaca'n. ⁴ Ixlīstacna'ca'n talītatzumakō'lh Espīritu Santo.
 Tatzuculh tachihuīna'n a'katunu' tachihuīn tū cāmaxquī'lh Espīritu Santo
 natachihuīna'n.

⁵ Ixtahui'lāna'lh nac Jerusalén israelitas, chī'xcuhuī'n tī
 ixtalakachi'xcuhuī' Dios. Xlaca'n ixtaminkō'nī't xala' calhāxcuhuālh.
⁶ A'cxni' takexmatli tū macasā'nanli, tatakēstokkō'lh ixlīpō'ktuca'n.
 Jā ixtaca'tzī chā'tunu' chī ixtakexmatmā'nalh chī ixtachihuīnca'n.
⁷ Ixtalītamachuyīmā'nalh ē talāhuanilh:

—Hua'chi jā xala' nac Galilea tī tachihuīna'mā'nalh. ⁸ ¿Chī kexmatāuj
 huā'mā' tachihuīn tū chihuīna'nāuj līchā'tunu' quina'n? ⁹ Makapitzīn
 quina'n xala' nac Partia ē Media ē Elam ē Mesopotamia ē Judea ē Ca-
 padocia ē Ponto ē Asia. ¹⁰ Ā'makapitzīn quina'n xala' nac Frigia ē Panfilia ē
 Egipto ē xala' nac África ā'chulā' pekanācha' Cirene. Ā'makapitzīn xala' nac
 Roma tī tamini'ta'ncha' nac Jerusalén. Makapitzīn xlaca'n talīlacastacni'
 israelitas ē ā'makapitzīn tamaktanūkō'lh na ixtamāsu'yunca'n israelitas.

¹¹ Ā'makapitzīn quina'n xala' nac Creta ē Arabia. Quina'n cākexmatni'yāuj tzamā' chī'xcuhūi'n, xala' nac Galilea, chī tachihuīna'mā'nalh tū quin-tachihuīnca'n. Quincātalīchihuīna'mā'n tū lītlahuamā'lh Dios ixlītlī'hui'qui —talāhuanilh.

¹² Ixlīpō'ktuca'n talī'a'cnīkō'lh ē jā ixtaca'tzī chī līlamā'lh. Talākelhasqui'nīlh:

—¿Tū huanicu'tun huā'mā'?

¹³ Makapitzīn ixtalīkelhkamāna'mā'nalh ē ixtaquilhuamā'nalh:

—Huā'mā' chī'xcuhūi'n taka'chī.

Pedro cātā'chihuīna'nli tachi'xcuhūi't

¹⁴ Pedro tāyalh ē ā'makapitzīn apóstoles ē palha' chihuīna'lh:

—Iccāhuanīyān chī'xcuhūi'n israelitas ē milīpō'ktuca'n hui'xina'n tī hui'lā'na'ntit nac Jerusalén. Caca'tzītīt hui'xina'n huā'mā' ē cakexpa'ttīt quintachihuīn. ¹⁵ Tzamā' chī'xcuhūi'n jā taka'chī chī puhua'nā'tīt hui'xina'n. Jā taka'chī ixpālacata xmān makna'jāstza' tzi'saj. ¹⁶ Huā'mā', tū hui'xina'n laktzī'mpā'na'ntit ē kexpa'tpā'na'ntit, ū'tza' līchihuīna'nli profeta Joel makāstza'. Joel huanli:

¹⁷ Chuntza' Dios huanli:

A'cxni' ā'xmān quilhtamacuj na'iccāmacamini' quinEspíritu ixlīpō'ktuca'n tachi'xcuhūi't.

Minka'hua'chanca'n ē mintzu'ma'janca'n natalīchihuīna'n quintachihuīn.

Minka'hua'chanca'n natalakachuya ē lakkōlu'n natalakahuāna'n.

¹⁸ Ixlīcāna' na'iccāmacamini' xlaca'n quinEspíritu huā'mā' quilhtamacuj tī quintatā'scuja, chī'xcuhūi'n ē puncan.

Xlaca'n natalīchihuīna'n quintachihuīn.

¹⁹ Na'icmāsu'yu lī'a'cnīn tālh mā'n nac a'kapūn ē natasu'yu tū talī'a'cnīn chī'xcuhūi'n nac cā'ti'ya'tna'.

Natatasu'yu ka'lhni' ē lamana' ē mixini' tū hua'chi jini'.

²⁰ Chī'chini' jā naxkaka ē mālhcuyu' natasu'yu chī ka'lhni'.

Ā'līstān namīn ixquilhtamacuj Māpa'ksīni' Jesucristo a'cxni' namimpala.

Nala a'ktin quilhtamacuj xaka'tla'.

Nalaktzī'ncan tū na'a'nan.

²¹ Nala chuntza': Catīxcuhuālh tī nata'sani' Māpa'ksīni' namaktāya, ū'tza' na'a'kapūtaxtu.

²² Pedro chihuīna'mpālh:

—Chī'xcuhūi'n israelitas, cakexpa'ttīt huā'mā' tachihuīn. Dios cāmāsu'yuni'n hui'xina'n ū'tza' macamilh Jesús xala' nac Nazaret. Cāmāsu'yuni'n huā'mā' ixpālacata lī'a'cnīn tū lītlahuālh Jesús ixlītlī'hui'qui Dios na milacatīnca'n. Huā'mā' hui'xina'n ca'tzīyā'tīt. ²³ A'cxni' macamāstā'ca Jesús, ē hui'xina'n hua'ntīt caxtokohua'ca'ca ē camāmāknīnca. Tī tamaknīlh Jesús, xlaca'n jā tzeya chī'xcuhūi'n. Huā'mā' kentaxtūlh chuntza' chī ixtalacasqui'nīn Dios tū jāla talakpalī ē chuntza' chī ixca'tzī Dios makāstza'. ²⁴ Dios mālacastālancuanīlh Jesús ē līmāxtulh ixlītlī'hui'qui līnīn ixpālacata Jesús jāla tamakxteka nac cā'līnīn. ²⁵ David līchihuīna'nli Jesús ē huanli:

Pō'ktu quilhtamacuj xa'iclaktzī'n Māpa'ksīni' na quilacatīn.

Huī'lh na quimpekxtūcāna'j.

Chuntza' jā ictitamakchuyīlh.

²⁶ Ū'tza' līpāxuhualh quilīstacna' ē icchihuīna'nli catūhuālh tū līpāxuhualh ixpālacata jā catimāxtekeca quimacni'.

27 Hui'x jā catimakxtekti quilistacna' nac cā'linīn, ē jā catimakxtekti namasa quimacni'.

Quit miSka'ta' xatasicua'lanālani'.

28 Quimāsu'yuni'nī'ta' chī na'icililatā'kchoko.

Na'icka'lhī tapāxuhuān na milacatīn.

29 Pedro chihuīna'mpāl'h:

—Chi'xcuhuī'n, israelitas chī quit, na'iccāhuaniyān tū ixlicāna' ixpālacata quimpapca'n David tī ixpuxcu'ca'n israelitas ixuanī't. Xla' nīlh ē mā'cnūca. Huī'lhcus jā mā'cnūca. 30 Xla' ixa'kchihuīna' Dios ixuanī't. Ixca'tzī chī Dios ixuanī't ixlicāna' nahui'lī chī ixlīpuxcu' tī i'xū'nātā'nat David. 31 David ixca'tzī Cristo nalacastālancuana'n ē jā catitahuī'lacha' nac cā'linīn ē jā catimasli xmacni' Cristo. Ū'tza' chuntza' lītzo'knulh David.

32 Dios mālacastālancuanīnī't huā'mā' Jesús. Quilīpō'ktuca'n iclaktzī'nī'ta'uj huā'mā'. 33 Dios līmāhua'ca'lh Jesús ē lihui'līlh na ixpekxtūcāna'j. XaTāta' Dios maxquī'lh Jesús Espīritu Santo chuntza' chī huanli pūla. Nā Jesús macamilh Espīritu Santo huā'tzā'. Huā'mā' ū'tza' tū hui'xina'n laktzī'mpā'na'ntit ē kexpa'tpā'na'ntit chuhua'j. 34 David jā a'lh nac a'kapūn. Xla' huanli:

Māpa'ksīni' Dios huanilh quiMāpa'ksīni':

“Catahui'la'na quimpekxtūcāna'j

35 hasta a'cxni' quit na'iccāskāhuī' mintā'lāquiclhaktzi'.”

36 Pedro chihuīna'mpāl'h:

—Cataca'tzīkō'lh ixlīpō'ktuca'n xalanī'n nac Israel huā'mā': Dios hui'līlh Jesús ixlīmāpa'ksīni' ē ixlīCristo. Ū'tza' huā'mā' Jesús tī hui'xina'n māxtokohua'ca'nīnī'ntit.

37 A'cxni' takexmatli huā'mā', tatamakchuyīlh. Kelhasqui'nīca Pedro ē ā'makapitzīn apóstoles:

—Chi'xcuhuī'n, ¿tū na'ictlahuayāuj?

38 Pedro cāhuanilh:

—Calakpalī'tit mintalacapāstacni'ca'n ē ca'a'kpaxtit milīpō'ktuca'n hui'xina'n na ixtacuhuīni' Jesucristo. Chuntza' nacātamātza'nkēna'ni'yān mincuentaca'n ē Dios nacāmaxquī'yān Espīritu Santo. 39 Ū'tza' tū Dios huanī't namāstā'. Huā'mā' tzē namaktīni'nā'tit hui'xina'n. Nā tzē natamaktīni'n nā mincamana'ca'n ē nā ixlīpō'ktuca'n tachi'xcuhuī't xalanī'n ā'lacatunu' cā'lacchicni' ē ixlīpō'ktu tī nacāta'sani' Māpa'ksīni' quinDiosca'n.

40 Pedro cāhuanilh ē cāmaxquī'lh talacapāstacni' ē huanli:

—Ca'a'kapūtaxtutit ē chuntza' jā tila'yā'tit chī huā'mā' tachi'xcuhuī't jā tze tī tahui'lāna'lh chuhua'j —cāhuanica.

41 Tī ta'a'ka'ī'ni'lh ixtachuīn Pedro, xla'ca'n ta'a'kpaxli. Tī ta'a'ka'ī'lhcus huā'mā' quilhtamacuj a'ktu'tun mil tachi'xcuhuī't. 42 Xla'ca'n jā ixtamakxteka ixtamāsu'yunca'n apóstoles. Jā ixtamakxteka chī ixtatakēstoka ē chī ixtamālapitzī pāntzīn ē chī ixta'orarla. Ixtaka'lhī a'ktin ixtalacapāstacni'ca'n.

Chī ixtalīlatlā'huan tī ixta'a'ka'ī xapūla

43 Ixlīpō'ktuca'n ixtajicua'n. Apóstoles tatlhualh lhūhua' laka'tla' lī'a'cnīn tū talīmāsu'yulh ixlītlī'hui'qui Dios. 44 Ixlīpō'ktuca'n tī ixta'a'ka'ī', ixtahuī'lāna'lh kēxtim ē a'ktin ixtamālapitzī ixlīpō'ktu tū ixtaka'lhī.

45 Tastā'lh ixti'ya'tca'n ē tū ixtaka'lhī ē ixtalāmāpitzīni' tumīn ixlīpō'ktuca'n chā'tunu' chī ixtamaclacasqui'n. 46 Lakalīyān ixtatakēstoka xaka'tla' nac

templo. Ixtamāpitzī pāntzīn na ixchicca'n ē cā'tapāxuhuān ixtahuā'yan. Ixtapāxuhua ixlīstacna'ca'n. ⁴⁷ Ixtamakapāxui Dios. Ixcālaktzī'ncan tzeya chi'xcuhui'n. Māpa'ksīni' Dios ixmālhūhuī'pala lakaliyān. Lakalī lakalī ixtalhūhua'ntēlha tī ixta'a'kapūtaxtu.

3

Mātzeyīca chā'tin lū'ntu'

¹ A'ktin quilhtamacuj Pedro ē Juan lacxtim ixtatahua'ca'mā'nalh xaka'tla' nac templo. Ixlacchā'ni' hora tū ixpūtlahuacan oración, chī maktu'tun hora kōtanū. ² Lakalī lakalī ixtahui'la a'ntza' chā'tin chi'xcu' lū'ntu' chu tunca ixlīlacatuncuhui'nī't. Lakalī lakalī ixui'līcan na ixtanquilhtīn nac templo xalacatzuna'j nac xamākelhcha jā ixuanican Tzēhuanī't. A'ntza' ī'squi'n tumīn tū ixlīhuā'yan. Ixcāsqui'ni' tī ixtatanū nac templo. ³ A'cxni' lū'ntu' cālaktzī'lh Pedro ē Juan ixtatanūmā'nalh nac templo ē xla' cāsqui'ni'lh tumīn. ⁴ Pedro ē Juan talakalaktzī'lh ē Pedro huanilh:

—Caquilālakalaktzī'uj.

⁵ Xla' cālakalaktzī'lh ē xla' puhuanli huī'lh tū namaxqui'can. ⁶ Pedro huanilh:

—Jā tū icka'lhī plata ē nūn oro. Na'icmaxqui'yān tū icka'lhī. Na ixtacuhui'ni' Jesucristo xala' nac Nazaret, catāya' ē catlā'hua'nti.

⁷ Macachi'palh ixpekcāna'j ē yāhualh. Palaj tunca ixtujan ē ixtūpixni' tatli'hui'clhī. ⁸ Palaj tunca tāyalh ē tlā'huanli ē cātā'tanūlh Pedro ē Juan nac templo. Ixtlā'huantēlha tanūlh ē ixtachāyāhuatēlha ē ixmakapāxui'mā'lh Dios. ⁹ Ixlīpō'ktuca'n tachi'xcuhui't talaktzī'lh chī ixlatlā'huan ē ixmakapāxui'mā'lh Dios. ¹⁰ Talakapasli ū'tza' tī ī'squi'ntahui'la tumīn na ixtanquilhtīn xaka'tla' templo, xalacatzuna'j jā huanican xamākelhcha Tzēhuanī't. Talī'a'cnīlh tū ixa'kspulanī't. Jā ixtaca'tzī.

Pedro a'kchihuīna'nli na ixtanquilhtīn Salomón

¹¹ Tzamā' lū'ntu' tī ixtzeyani'tcus, ixcātā'lāmacachi'patlā'huan Pedro ē Juan. Ixlīpō'ktu tachi'xcuhui't tu'jnun ta'a'lh ē cālaktastokca nac tanquilhtīn jā huanican ixtanquilhtīn Salomón ē talī'a'cnīlh. ¹² Pedro, a'cxni' laktzī'lh huā'mā', cāhuanilh tachi'xcuhui't:

—Chi'xcuhui'n israelitas, ¿tū ixpālacata lī'a'cnī'yā'tit huā'mā'? ¿Tū ixpālacata quilālakalaktzī'nāuj? Jā quilītlī'hui'quica'n tū iclīmātzeyīnī'ta'uj ē jā ixpālacata quina'n tzeya chi'xcuhui'n. ¹³ Tlahualh huā'mā' ixDiosca'n Abraham ē Isaac ē Jacob ē quinatā'ta'na'ca'n. Ū'tza' Dios māsu'yunī't ka'lhī līmāpa'ksīn Jesús tī ī'Ska'ta' Dios. Huā'mā' Jesús ū'tza' tī macamāstā'tit hui'xina'n ē kelhtatzē'ktit na ixlacatīn Pilato. Pilato ixmakxtekcu'tun ē hui'xina'n jā lacasqui'ntit. ¹⁴ Hui'xina'n kelhtatzē'ktit tī tze ē tlahuanī't xmān tū tze. Hui'xina'n hua'ntit camakxtekca chā'tin maknīni'. ¹⁵ Māmknīnī'ntit Jesús tī māstā' latamat ē tī Dios mālacastālancuanīlh. Huā'mā' quina'n icmāsu'yuyāuj chī lacastālancua'nli. ¹⁶ Ica'ka'ī'ni'yāuj Jesucristo. Ū'tza' līmātzeyīca huā'mā' chi'xcu' tī hui'xina'n laktzī'nā'tit ē lakapasā'tit. Jesús quincāmā'a'ka'ī'nīn. Ū'tza' līmātzeyīca na milacatīnca'n milīpō'ktuca'n hui'xina'n.

¹⁷ 'Chuhua'j chi'xcuhui'n, quit icca'tzī hui'xina'n jā ixca'tzīyā'tit tū tlahua'tit a'cxni' māmknīnī'ntit Jesús. Nā jā ixtaca'tzī mīmāpa'ksīnī'nī'nca'n. ¹⁸ Dios māca'tzīnīnī'lh xapūla Cristo napātīni'n. Chuntza' tahuanli ixa'kchihuīna'nī'n Dios xala' makāstza'. Huā'mā' mākentaxtūlh Dios. ¹⁹ Chuhua'j hui'xina'n calakpalī'tit

mintalacapāstacni'ca'n ē calakpalī'tit milīstacna'ca'n ē chuntza' naxapacan mincuentaca'n. Chuntza' namin quilhtamacuj a'cxni' Dios nacāsica'lanātlahuani'yān milīstacna'ca'n. ²⁰ Namacamaj Jesucristo tī xapūla lihui'lilh Dios nacāmacamini'yān hui'xina'n. ²¹ Jesucristo natahui'la nac a'kapūn hasta a'cxni' Dios nacāxtlahuapalakō' ixlīpō'ktu chī Dios makāstza' cāmāchihuīnīlh ixa'kchihuīna'nī'n tī lactze. ²² Moisés cāhuanilh quinapapana'ca'n:

Māpa'ksīni' quinDiosca'n nacāmacamini'yān hui'xina'n chā'tin a'kchihuīna', chuntza' chī quimacamilh quit.

Dios nalacsaca chā'tin chī hui'xina'n.

Hui'xina'n nakexpa'tā'tit ixlīpō'ktu tū nacāhuaniyān.

²³ Tī jā nata'a'ka'i' tū nahuan tzamā' chi'xcu', ū'tunu'n nacāmālakspūtūcan ē nacātamacxtucan ixlācatīnca'n tachi'xcuhuī't.

²⁴ Chuntza' tahananli ixlīpō'ktuca'n ixa'kchihuīna'nī'n Dios xamakāstza', Samuel ē nā chuntza' tī tamīlh ā'līstān. Xlaca'n tahananli na'a'kspula huā'mā'. ²⁵ Hui'xina'n ixcamana'ca'n ixa'kchihuīna'nī'n Dios. Nā milaca'n talacāxtlahuan tū tlhualh quinDiosca'n ē quinapapana'ca'n. Tlahuaca talacāxtlahuan a'cxni' Dios huanilh Abraham:

Ixpālācata minatā'natna' nacāsica'lanātlahuacan ixlīpō'ktuca'n tachi'xcuhuī't xalanī'n nac cā'quilhtamacuj.

²⁶ A'cxni' Dios macamilh ī'Ska'ta', cālāmacamin hui'xina'n pūla ixpālācata milīpō'ktuca'n namakxtekā'tit tū jā tze ē chuntza' nacātasica'lanātlahuayān —huanli Pedro.

4

Pedro ē Juan na ixlācatīnca'n scujnī'n

¹ A'cxni' Pedro ē Juan ixtatā'chihuīna'mā'nalh tachi'xcuhuī't, talakmilh pālejni' ē ixcapitān tropas xalanī'n nac templo ē nā saduceos. ² Xlaca'n tatamakchuyīlh ixpālācata tū ixcāmāsu'yuni'can tachi'xcuhuī't ē chī ix-talīchihuīna'n Jesús lacastālancuana'nli, ē chuntza' nalīlācastālancuana'ncan. ³ Cāchi'paca Pedro ē Juan ē cāmānūca nac pūlāchī'n. Kōtanūtza' ixuanī't, ē ū'tza' cālīmāxtekca a'ntza' hasta ixlīlakalī. ⁴ Ta'a'ka'i'lh lhūhua' tī takex-matli tachihuīn. Ixlīlhūhua'ca'n chī a'kquitzis mil chī'xcuhuī'n.

⁵ Ixlīlakalī tatakēstokli nac Jerusalén māpa'ksīni'nī'n ē xanapuxcu'nu' israelitas ē mākelhtahua'kē'ni'nī'n līmāpa'ksīn. ⁶ Milh Anás, tī xapuxcu' pālej, ē Caifás ē Juan ē Alejandro ē ixlīpō'ktuca'n ixtalakapasnī'n xapuxcu' pālej.

⁷ A'cxni' ixcāhui'līcanī'ttza' Pedro ē Juan na ixlācatīnca'n, cākelhasqui'nīca:

—¿Tīchu ixlīmāpa'ksīn tū lītlahua'tit huā'mā'? ¿Tīchu cāmacaminān lītlahua'tit huā'mā'?

⁸ Ixlīstacna' Pedro ixlītsuma Espīritu Santo ē cāhuanilh:

—Chī'xcuhuī'n, māpa'ksīni'nī'n ē xanapuxcu'nu' israelitas: ⁹ Chuhua'j quina'n quilāmālacapū'nī'ta'uj ixpālācata a'ktin tū tze ictlahuani'uj huā'mā' chī'xcu' ta'jatatlani' ē ixpālācata chī lītatzeyīlh. ¹⁰ Caca'tzītīl milīpō'ktuca'n hui'xina'n ē cataca'tzīlh ixlīpō'ktuca'n tachi'xcuhuī't israelitas huā'mā' tū a'kspulalh. Huā'mā' chī'xcu' tī yālh na milacatīnca'n ū'tza' līmātzeyīlh ixlītlī'hui'qui Jesucristo xala' nac Nazaret. Ū'tza' Jesucristo tī hui'xina'n māxtokohua'ca'nīni'ntit ē Dios mālacastālancuanīlh. ¹¹ Hui'xina'n Jesucristo ū'tza' tī lakmaka'ntit hui'xina'n hua'chi tapācna'nī'n talakmaka'n a'ktin chihuix. Chuhua'j huā'mā' Jesucristo hua'chi chihuix tū pūla hui'līca ixtzā'stūn. ¹² Jesucristo xmān ū'tza'

makapūtaxtūnu'. Jā a'nampala ā'chā'tin chī'xcu' nac cā'quilhtamacuj tī tze quincāmakapūtaxtūyān —huanli Pedro.

¹³ A'cxni' talaktzī'lh māpa'ksīni'nī'n chī Pedro ē Juan jā ixtajicua'n, xlaca'n talī'a'cnīlh ixpālacata ixtaca'tzī Pedro ē Juan xlaca'n catīhuāl chī'xcuhui'n ē jā tū ixtaca'tzī. Ū'tza' talīca'tzīlh xlaca'n ixtatā'latlā'huan Jesús. ¹⁴ Talaktzī'lh chī'xcu' tī mātzeyīca ē ixyālhx lxacatīnca'n. Jāla tahuanlı jā tze tū tatlhualh Pedro ē Juan. ¹⁵ Cāmaxquī'ca līmāpa'ksīn catataxtulh macsti'na'j Pedro ē Juan jā ixtatakēstoknī't tī ixtatlahua justicia. Talīkelhachihuīna'nli xlaca'n ¹⁶ ē talāhuanilh:

—¿Tū nacātlahuani'yāuj tzamā' chī'xcuhui'n? Ū'tunu'n tatlhuanī't a'ktin ka'tla' lī'a'cnīn. Huā'mā' taca'tzī ixlīpō'ktuca'n tī tahuī'lāna'lh nac Jerusalén. Jāla catī'a'kskahuī'uj. ¹⁷ Cacāmekē'klhauj ē cacāhuaniuj jātza' catamāsu'yulh na ixtacuhui'ni' Jesús. Chuntza' jātza' catitalhūhua'nli tī ta'a'ka'ī' ixtachihuīnca'n —talāhuanilh.

¹⁸ Cāmāta'satīnī'nī'nca Pedro ē Juan ē cāmāpa'ksīca jātza' catalīchihuīna'nli ē jātza' catamāsu'yulh nūn ā'maktin na ixtacuhui'ni' Jesús. ¹⁹ Pedro ē Juan takelhtīnī'lh ē tahuanlı:

—¿Ē chā tze na ixlacatīn Dios na'iccākexmatni'yān hui'xina'n ē jā na'ickexmatni'yāuj Dios? ¿Chī puhua'nā'tit? Caquilāhuaniuj. ²⁰ Quina'n jāla icimāxtekui na'icuanāuj tū iclaktzī'nī'ta'uj ē tū ickexmatni'ta'uj —tahuanlı.

²¹ A'cxni' ixcāmekē'klhacanī't huampala, cāmāxtekca. Jāla ixtamaclani' chī nacālīmakapātīnīncan ixpālacata ixtajicua'ni' tachi'xcuhui't. Ixlīpō'ktuca'n tachi'xcuhui't ixtachihuīna'n chī ixlīka'tla' Dios chī litzeyanli lū'ntu'. ²² Ē huā'mā' chī'xcu' ixka'lhītza' lihua'ca'lh tu'pu'xam cā'ta.

Tā'timīn tasqui'ni'lh Dios cacāmaktāyālh jā titajicua'n

²³ A'cxni' Pedro ē Juan ixcāmāxtekcanī'ttza', talaka'lh ixtā'timīnca'n. Cāhuanica ixlīpō'ktu tū ixtahuani't xanapuxcu'nu' pālejni' ē xanapuxcu'nu' israelitas. ²⁴ A'cxni' takexmatli huā'mā', ixlīpō'ktuca'n kēxtim ta'orarlīlh ē tahuanlıh Dios:

—Māpa'ksīni', hui'x Dios ē hui'x tla'hua' a'kapūn ē ti'ya't ē mar ē ixlīpō'ktu tū a'nan. ²⁵ Ixlītlī'hui'qui Espīritu Santo hui'x māchihuī'ni' David tī ixtā'scujān. David huanli chuntza':

¿Tū ixpālacata tata'sa ē tasītzī' tzamā' tachi'xcuhui't tī jā israelitas?

¿Tū ixpālacata talacapāstaca tachi'xcuhui't tū jā ixtapalh?

²⁶ Napuxcu'nu' xalanī'n nac cā'ti'ya'tna' tatā'lāquiclhaktzī'lh Dios.

Māpa'ksīni'nī'n tatakēstokli,

ē talītalakaspī'tni'ni'lh Māpa'ksīni' Dios ē nā Cristo tī Dios lacsacnī't.

²⁷ Ū'tza' ixlīcāna'. Nac huā'mā' cā'lacchicni' tatakēstokli Herodes ē Poncio Pilato ē israelitas ē tī jā israelitas. Talītalakaspī'tni'ni'lh Jesús miSka'ta' tī lacsacnī'ta' hui'x, quinDiosca'n. ²⁸ Xlaca'n tatakēstokli natatlahua xmān tū hui'x lihui'li' xapūla tū nala ē xmān tū milīmāpa'ksīn ē mintalacapāstacni'. ²⁹ Chuhua'j, Māpa'ksīni' Dios, cala'ktzi' chī quincātamekē'klhacu'tunān. Caquilāmaktāyāuj quina'n tī iccātā'scujān. Chuntza' na'icīchihuīna'nāuj mintachihuīn ē jā na'icjicua'nāuj. ³⁰ Camāsu'yu' milītlī'hui'qui ē cacāmātzeyi' ē calītla'hua' lī'a'cnīn ixlītlī'hui'qui Jesús miSka'ta' tī tze.

³¹ A'cxni' ixta'orarlīnī'ttza', tachiquilh jā ixtatakēstoknī't. Ixlīpō'ktuca'n ixlīstacna'ca'n talītatzumalh Espīritu Santo. Talīchihuīna'nli ixtachihuīn Dios ē jā ixtajicua'n.

Kēxtim tahui'lih tū ixtaka'lhī

³² Ixlilhūhua' tī ixta'a'ka'ī'nī't ixtaka'lhī a'ktin talacapāstacni' ē a'ktin tapuhuāt. Nūn chā'tin puhuanli jāla namāstā' tū ixka'lhī. Maktin ixtamākēxtimīnī't ixlīpō'ktu tū ixtaka'lhī. ³³ Apóstoles ixtaka'lhī lhūhua' litli'hui'qui. Ixtalīmāsu'yu chī Māpa'ksini' Jesús ixlacastālanacuana'nī't. Ē Dios ixcāsicua'lanātlahua. ³⁴ Nūn chā'tin ī'sputni' catūhuālh ixpālacata ixlīpō'ktuca'n tī ixtaka'lhī ixti'ya'tca'n ē ixchicca'n, ixtastā' ē ixtalīmin ixtapalh tū ixtastā'. ³⁵ Ixtamaxquī' apóstoles. Tamāpitzilh chā'tunu' chī ixtamaclacasquī'n. ³⁶ Ixuī'lh chā'tin chī'xcu' ixtacuhuīni' José. Apóstoles tamāpācuhuīlh ixlī'a'ktu' ixtacuhuīni' Bernabé (huā'mā' huanicu'tun mākō'xamixīni'). Ū'tza' levita ixuanī't xala' nac Chipre. ³⁷ Xla' ixka'lhī ixti'ya't. Stā'lh ē cālīmini'lh ixtapalh ē cāmaxquī'lh apóstoles.

5*Tamātzē'kli macsti'na'j tumīn Ananías ē Safira*

¹ Nā ixuī'lh chā'tin chī'xcu' ixtacuhuīni' Ananías. Ixka'lhī ixpuscāt tī ixuanican Safira. Xlaca'n tastā'lh pītzuna'j ixti'ya'tca'n. ² Ananías māquī'lh macsti'na'j ixtapalh. Nā ixpuscāt nā ixtā'lica'tzī. Ananías līmīlh tū quītāxtūlh ē cāmaxquī'lh apóstoles. ³ Pedro huanilh:

—Ananías, ¿tū ixpālacata lītanūlh skāhuī'ni' na milīstacna' ē lakpalīlh mintalacapāstacni' lī'a'kskāhuī'cu'tuna' Espīritu Santo ē namāquī'ya' macsti'na'j tumīn ixtapalh ti'ya't? ⁴ Mila' ixuanī't ti'ya't a'cxni' jāna'j ī'stā'ya'. Mila' ixuanī't ixtapalh a'cxni' stā't ti'ya't. ¿Tū ixpālacata līlacapāstacti natlahua'ya' huā'mā'? Hui'x a'ksa'nī'ni' jā xmān na ixlacatīnca'n chī'xcuhuī'n. Hui'x nā a'ksa'nī'ni'nī'ta' na ixlacatīn Dios.

⁵ A'cxni' Ananías kexmatli huā'mā' tachihuīn, a'kā'lh xanīn. Tajicua'nli ixlīpō'ktuca'n tī takexmatli tū a'kspulalh. ⁶ Ka'hua'chan tamā'kaquī'lh Ananías ē tapāsui'tli ē tamāxtulh ē tamā'cnūlh.

⁷ Chī ixlī'a'ktu'tun hora ixpuscāt Ananías tanūlh. Xla' jā ixca'tzī tū ixa'kspulanī't. ⁸ Pedro kelhasqui'nīlh:

—Caquihua'ni', ¿chī līstā'tit ti'ya't?

Puscāt huanilh chuntza' chī ixuaninī't ixkōlu'.

⁹ Pedro huanilh:

—¿Tū ixpālacata lālica'tziyā'tit a'kskāhuī'cu'tunā'tit ixEspīritu Dios? Cakexpa'tti chī tatantūsa'nan kēpūn tī tamā'cnūlh minkōlu'. Nā hui'x natamāxtuyān.

¹⁰ Lacapala puscāt a'kā'lh xanīn na ixlacatīn Pedro. Ka'hua'chan tatanūchi ē talaktzī'lh mā'lh xanīn. Tamāxtulh ē tamā'cnūlh ixpāxtūn ixkōlu'. ¹¹ Ixtajicua'n ixlīpō'ktuca'n tā'timīn tī takexmatli huā'mā'.

Tlahuaca lhūhua' lī'a'cnīn

¹² Apóstoles tatlahualh lhūhua' lī'a'cnīn ixlacpu'na'ī'tātca'n tachi'xcuhuī't. Ixtatakēstoknī't ixlīpō'ktuca'n na ixtanquīlhtīn Salomón.

¹³ Nūn chā'tin chī ixlilhūhua'ca'n jā tā'takēxtimīcu'tunli ū'tunu'n ixpālacata ixtajicua'n. Tachi'xcuhuī't ixtalaktzī'n apóstoles chī tzeya chī'xcuhuī'n.

¹⁴ Tī ixta'a'ka'ī'ni' Māpa'ksini' ā'chulā' ixtalhūhua'n, chī'xcuhuī'n ē puscan.

¹⁵ Ixcālīmincan ta'jatatlani'n nac cā'tejen jā ixtētāxtu Pedro. Ixcāhui'līcan nac talajni' ē na ixpūtama'ca'n, palh tzē cahuālh masqui xmān ixmāstilē'k Pedro ixcālīmātzeyīlh. ¹⁶ Nā ixtamimā'nalh nac Jerusalén lhūhua' tachi'xcuhuī't xalani'n cā'lacchicni' na ixlacatzuna'j Jerusalén. Ixtalīmin ta'jatatlani'n ē tī ixtaka'lhī jā tzeya ū'ni'. Ixlīpō'ktuca'n cāmātzeyīca.

Cāputzastālani'ca Pedro ē Juan

17 Tā'kaquī'lh xapuxcu' pālej ē ixchi'xcuhūi'n tī ixta'a'ka'ī'ni' ixtamāsu'yunca'n saduceos. Tasītzī'lh xla'ca'n. 18 Cāchi'paca apóstoles ē cāmānūca nac pūlāchī'n. 19 Dios macamilh chā'tin ángel. Ē cāmālaquī'ni'lh pūlāchī'n tzi'sa ē cāmāxtulh ē cāhuanilh:

20 —Capintit ē catāya'tit xaka'tla' nac templo ē cacātā'chihuīna'ntit tachi'xcuhūi't ixlīpō'ktu chī tzē natalīka'lhī xasāsti' ixlatamatca'n.

21 A'cxni' ixtakexmatni't huā'mā', tatanūlh xaka'tla' nac templo a'cxni' ī'xkakamā'lhtza' ē tamāsu'yulh.

Xapuxcu' pālej ē nā ixchi'xcuhūi'n tatakēstokli. Cāmākēstokca ū'tunu'n tī ixtatlahua justicia ē ixlīpō'ktu xanapuxcu'nu' xalanī'n nac Israel. Cāmacā'nca policías natamāxtu tachī'nī'n nac pūlāchī'n ē natalīmin. 22 A'cxni' policías tachā'lh, jā cāmaclaca nac pūlāchī'n. Taquītaspi'tli ē tamāca'tzīnī'nī'lh. 23 Tahualh:

—Icchā'uj nac pūlāchī'n ē iclaktzī'uj ē tzej ixlacchahua. Mak-taka'lhna'nī'n ixtayāna'lh ixtanquilhtūn nac pūlāchī'n. A'cxni' icmālaquī'uj, jā tī chā'tin icmaclauj na ixpūchakān pūlāchī'n.

24 A'cxni' takexmatli huā'mā', xacapitān xaka'tla' templo ē xanapuxcu'nu' pālejni' lhūhua' talacapāstacni'lh tūchu nala. 25 Palaj tunca milh chā'tin ē cāhuanilh:

—Chī'xcuhūi'n tī cāmānū'tit nac pūlāchī'n tayāna'ncha' xaka'tla' nac templo ē tamāsu'yuni'mā'nalh tachi'xcuhūi't.

26 Palaj tunca ta'lh capitān ē policías ē cāquītēpalaca Pedro ē Juan. Cālīminca līlacatzucu ixpālacata ixtajicua'ni' tachi'xcuhūi't palh ixcācucta'laca. 27 A'cxni' ixcālīmincanī'ttza', cāhui'līca ixlacatīnca'n māpa'ksīni'nī'n. Xapuxcu' pālej cākelhasqui'nīlh:

28 —¿Ē jā iccāmāpa'ksīn hui'xina'n jātza' camāsu'yu'tit na ixtacuhūini' Jesús? Hui'xina'n cāmāsa'tikō'tittza' xalanī'n nac Jerusalén tzamā' mīntamāsu'yunca'n. Hui'xina'n hua'nā'tit quina'n iclē'nāuj cuenta ixpālacata maknīca Jesús.

29 Takelhtūni'lh Pedro ē ā'makapitzīn apóstoles ē tahuanli:

—¿Ē chā tze palh na'iccākexmatni'yāuj chī'xcuhūi'n ē jā Dios? 30 IxDiosca'n quinatāta'na'ca'n mālacastālancuanīlh Jesús tī hui'xina'n māmaknīnī'nī'ntit a'cxni' xtokohua'ca'ca nac cruz. 31 Dios līmāhua'ca'lh Jesús ē hui'līlh na ixpekxtūcāna'j ē lihui'līlh xapuxcu' ē makapūtaxtūnu'. Ū'tza' tlhualh ixpālacata xalanī'n nac Israel natalakpālī ixtalacapāstacni'ca'n ē nacāmātza'nkēna'ni'can ixcuentaca'n. 32 Quina'n iclīmāsu'yuyāuj huā'mā'. Ē chuntza' līmāsu'yu Espīritu Santo tī Dios cāmaxquī'nī't tī takexmatni'.

33 A'cxni' takexmatli huā'mā', tasītzī'lh ē ixcāmāknīcu'tuncan. 34 Chā'tin scujnī', tī fariseo ixuanī't, ixuanican Gamaliel. Xla' ū'tza' chā'tin xamākelhtahua'kē'ni' līmapa'ksīn ē ixlakachi'xcuhūi'can. Xla' tāyalh ē huanli cacāmāxtuca Pedro ē Juan tzāla'j. 35 Gamaliel cāhuanilh ā'makapitzīn scujnī'n:

—Chī'xcuhūi'n xalanī'n nac Israel, calacapāstacna'ntit tū nacātlahuani'yā'tit tzamā' chī'xcuhūi'n. 36 Ca'tzīyā'tit makāstza' ixuī'lh chā'tin chī'xcu' ixtacuhūini' Teudas, tī ka'tla' ixmakca'tzī. Makapitzīn chī'xcuhūi'n, hua'chi'aktā'ti' ciento, ixtastālani'. Xla' maknīca. Tata'a'kahuanikō'lh tī ixtastālani'nī't. Chuntza' līspulī tū ixmātzucunī't Teudas. 37 Ā'līstān ixuī'lapālh Judas xala' nac Galilea

a'cxni' lälaktzo'kca. Xla' cāmā'kaquī'lh makapitzīn tī ixtastālani'. Nā Judas sputli. Tata'a'kahuanikō'lh tī ixtastālani'nī't. ³⁸ Chuhua'j iccāhuaniyān hui'xina'n, jā tū cacātlahuani'tit tzamā' chī'xcuhuī'n ē cacāmakxtektit. Palh huā'mā' talacapāstacni' ē huā'mā' tamāsu'yun xmān ixlaca'n chī'xcuhuī'n, ixlīmān nalakspūta. ³⁹ Palh ixta' Dios, jā maktin catimāpānū'tit. Jā catā'lākelhtaxtoktīt Dios.

⁴⁰ Ta'a'ka'ī'lh ixtachihuīn Gamaliel. Cāmāta'satīnī'nī'nca apóstoles ē cāsno'kca. Cāhuanica jātza' catachihuīna'lh na ixtacuhuīni' Jesús. Cāmakxtekca. ⁴¹ Pedro ē Juan tataxtulh ixlacatīnca'n scujnī'n. Tapāxuhualh ixpālacata cālaktzī'nca xlaca'n tze natapātī tū līmāxana' ixpālacata Jesucristo. ⁴² Lakalī lakalī xaka'tla' nac templo ē na ixchicca'n, jā ixtamakxteka tamāsu'yū ē talīchihuīna'n Jesucristo.

6

Cālacsacca kelhatojon maktāyana'nī'n

¹ Huā'mā' quilhtamacuj ixtatachā'lhūhuī'tēlha tī ixta'a'ka'ī'. Chī'xcuhuī'n griegos talāhuanilh hebreos jā tze chī'xcāmāpitzini'can lihua' lakalī lakalī tī ixcānīmaka'ncanī'ttza' ē jā lacxtim ixcāmāxquī'can. ² Kelhacāju'tu' apóstoles tamākēstokli ixlīpō'ktuca'n tī ixta'a'ka'ī' ē cāhuanica:

—Jā minī'ni' na'icmakxtekāuj na'icmāsu'yuyāuj ixtachihuīn Dios ē na'icmāstā'yāuj lihua'. ³ Chuhua'j, tā'timīn, cacālacsactit kelhatojon chī'xcuhuī'n chī' hui'xina'n tī cālakapasā'tit lactze ē tī talītzuma Espīritu Santo ē tī tzej talacapāstacna'n. Nacāmamacamaxquī'yāuj huā'mā' tascujūt. ⁴ Quina'n ū'tza'tza' quintascujūtca'n: na'icorarlīyāuj ē na'icmāsu'yuyāuj ixtachihuīn Dios —cāhuanica.

⁵ Huā'mā' cāminī'ni'lh ixlīpō'ktuca'n. Lacsacca Esteban, chā'tin chī'xcu' tī ixlītzuma Espīritu Santo ē tī tzej ixa'ka'ī'ni' Dios. Cālacsacca Felipe ē Prócoro ē Nicanor ē Timón ē Parmenas ē Nicolás xala' nac Antioquía tī ixcātā'a'ka'ī' israelitas. ⁶ Cālīminca ixlacatīnca'n apóstoles ē cā'orarlīca ē cā'a'cpūhui'līca ixmacanca'n.

⁷ A'kahuanli ixtachihuīn Dios. Tī ixta'a'ka'ī' ixtatachā'lhūhuī'tēlha nac Jerusalén. Lhūhua' pālejni' ta'a'ka'ī'lh ē takexmatni'lh ixtachihuīn Dios.

Chī'paca Esteban

⁸ Esteban ixa'ka'ī' ē ixka'lhī ixlītlī'huī'qui Dios. Ixtlahua lī'a'cnīn ixlacpu'na'ītātca'n tachi'xcuhuī't. ⁹ Tatā'kaquī'lh makapitzīn xalanī'n na ixtemploca'n israelitas tī ixcāmāpācuhuīcan Libertos, ē nā xalanī'n nac Cirene ē Alejandría ē Cilicia ē Asia. Ē tatā'lālihuaniilh Esteban. ¹⁰ Xlaca'n jāla ixtatā'lāskāhuī' ixpālacata ixtalacapāstacni' Esteban ē ixpālacata Espīritu Santo tī ixmāchihuīnī. ¹¹ Xlaca'n taxokolh ā'makapitzīn nata'a'ksa'nīnī'n ixtakexmatnī't chī' Esteban a'ksa'nli Moisés ē Dios. ¹² Cāchihuīna'makasītzi'ca tachi'xcuhuī't ē xanapuxcu'nu' israelitas ē mākelhtahua'kē'ni'nī'n līmāpa'ksīn. Xamaktin laktalacatzuna'jica Esteban ē chī'paca ē līminca ixlacatīnca'n scujnī'n. ¹³ Cāhui'līca tī natahuan tū jā ixlīcāna' ē tahuanli:

—Huā'mā' chī'xcu' jā makxteka a'ksa'n līmāpa'ksīn ē tzamā' xaka'tla' templo tū xatasicua'lanālan. ¹⁴ Ickexmatui' a'cxni' huanli Jesús xala' nac Nazaret namālakspūtū xaka'tla' templo ē natalakpalī tahuilat tū māsu'yulh Moisés.

¹⁵ Ixlīpō'ktuca'n tī ixtahui'lāna'ncha' jā ixtlahuacan justicia, talakalak-tzī'lh Esteban. Ixlacan ixtasu'yū hua'chī' ángel.

7

Tamaktāyalh Esteban ē maknīca

¹ Xapuxcu' pālej kelhasqui'nīlh Esteban:

—¿Ē ixlīcāna' huā'mā'?

² Esteban huanli:

—Chi'xcuui'n, israelitas hua'chi chī quit, cakexpa'ttit. Dios, tī ka'tla', tasu'yuni'lh quimpapca'n Abraham a'cxni' xla' ixui'lhcus nac cā'lacchicni' nac Mesopotamia. Jāna'j ixa'n tahuī'la nac Harán. ³ Dios huanilh:

Cataxtu na mincā'lacchicni' ē cacāmakxtekti mintalakapasni' ē capit nac cā'lacchicni' tū na'icmāsu'yuni'yān.

⁴ Abraham taxtulh na ixcā'lacchicni'ca'n caldeos ē a'lh tahuī'la nac Harán. A'cxni' ixni'ntza' ixtāta' Abraham, Dios līmilh Abraham nac cā'lacchicni' jā hui'xina'n hui'lā'na'ntit chuhua'j. ⁵ Dios jā maxqui'lh ti'ya't huā'tzā', nūn pītuna'j jā nayāhua ixtujan. Xmān huanilh ixtēcu' ti'ya't nahuan xla' ē ixnatā'natna', masqui jāna'j ixka'lhī ixka'hua'cha. ⁶ Dios tā'chihuīna'nli chuntza':

Minatā'natna' natatahui'la chī xamini' nac ā'lacatin cā'lacchicni'.

A'ntza' nacāmāscujūcan ē nacāmākapātīnīncan a'ktā'ti' ciento cā'ta.

⁷ Quit na'iccāmākapātīnīn tachi'xcuui't tī nacāmāscujū minatā'natna'.

Ā'līstān natataxtu minatā'natna' ē naquintamakapāxuī huā'tzā'.

⁸ Dios hui'līlh a'ktin talacāxtlahuan tū ixpālacata ixcāchu'cucan chi'xcuui'n israelitas ixpālacata nacāllakapascan. Tahuī'lh chā'tin ixka'hua'cha Abraham, ixtacuui'ni' Isaac. Ixli'a'ktzayan quilhtamacuj Abraham chu'culh ixka'hua'cha. Ā'līstān tahuī'lh chā'tin ixka'hua'cha Isaac, ixtacuui'ni' Jacob. Ā'līstān Jacob ka'lhīlh kelhacāujtu' ixcamana' tī quinapapana'ca'n.

⁹ Quinapapana'ca'n ixtaquiclhaktzi'n ixtā'tinca'n José. Xlaca'n tastā'lh José. Lē'nca nac Egipto. Dios ixmaktaka'lha. ¹⁰ Dios makapūtaxtūlh ixlīpō'ktu tū pātīlh. Dios maxqui'lh José talacapāstacni' na ixlacatīn Faraón tī puxcu' xala' nac Egipto. Faraón ixlakachi'xcuui' José. Līhui'līlh chī gobernador nac Egipto. Hui'līlh namāpa'ksīkō' pō'ktu ixchic Faraón.

¹¹ Milh a'ktin tatzī'ncstat ixlīpō'ktu tzamā' ti'ya't Egipto ē nac Canaán. Tapātīni'lh. Quinapapana'ca'n jā ixtamacla tū natahua'. ¹² A'cxni' kexmatli Jacob ixa'nān trigo nac Egipto, pūla cāmacā'lh a'ntza' ixka'hua'chan tī quinapapana'ca'n. ¹³ A'cxni' ta'a'mpālīh ixlīmaktu', José cāhuanilh ixnapuxcu'nu': “Quit mistancuca'n.” Faraón māca'tzīnīca ixtā'timīn José ixtahuanī't. ¹⁴ José māta'satīnīni'lh Jacob tī ixtāta' ē ixlīpō'ktuca'n ixtā'timīn ē ixcamana'ca'n, i'tāt ciento ā'pu'xamaquitzis tachi'xcuui't. ¹⁵ Jacob a'lh tahuī'la nac Egipto. A'ntza' nīlh xla' ē nā tanīkō'lh ixka'hua'chan tī quinapapana'ca'n. ¹⁶ Ā'maktin cālē'mpalaca nac Siquem ē a'ntza' cāmā'cnūca nac lhu'cu' tū cāmaktamāhualh Abraham ixcamana' Hamor xalanī'n nac Siquem. Lītamāhualh tumīn.

¹⁷ Ixtalacatzuna'jītēlha quilhtamacuj a'cxni' ixmākentaxtūlh Dios tū ixuaninī't Abraham. Tachi'xcuui't israelitas lhūhua'ntēlhalh nac Egipto. ¹⁸ Hui'līpalaca chā'tin puxcu' nac Egipto tī jā lakapasli José. ¹⁹ Xla' cā'a'kskāhuī'lh quinapapana'ca'n ē chuntza' cālītlajalh. Xla' cāmākapātīnīnli quinapapana'ca'n ē cāmāmaka'nīlh xanatāta'na' ixlacstīnca'n natanī. ²⁰ Milh a'ktin quilhtamacuj lacatuncuui'lh Moisés ē tzēhuanī't ixuanī't na ixlacatīn Dios. Ixmaktaka'lh mā'ca a'ktu'tun mālhcuyu' na ixchic ixtāta'. ²¹ A'cxni' quihui'lica Moisés nac xcān, ixtzu'ma'jāt Faraón sacli ē makastacli hua'chi ixlīcāna' ixka'hua'cha.

22 Moisés māsca'tīca ixlīpō'ktu talacapāstacni' xala' nac Egipto. Tzej ixchihuīna'n ē pō'ktu tzē ixtlahua.

23 'A'cxni' ixka'lhītza' tu'pu'xam cā'ta, puhuanlitza' palh nacālaka'n ixtalakapasni' tī israelitas. 24 Laktzi'lh chī chā'tin egipcio ixmakapātīnīmā'lh chā'tin israelita. Moisés limaktāyalh ē maknīlh tzamā' egipcio. Chuntza' tapānūni'lh tū ixmakca'tzī. 25 Moisés ixpuhuan israelitas ixtakexmata chī Dios ixlacsacnī't nacāmaktāya nata'a'kapūtaxtu. Ē xlaca'n jā ixtakexmata. 26 Ixlīlakalī huampala cālakchilh Moisés chā'tu' israelitas ixtalātucsmā'nalē ē ixlāmakxtekecu'tun ē cāhuanilh: “Chī'xcuhūi'n, hui'xina'n litalakapasni'n. ¿Tū ixpālacata lālītucspā'na'ntit?” 27 Tī ixlacatāquī'mā'lh ixtā'chic palaj tunca tancsli Moisés ē huanilh: “¿Tīchu hui'līnī'ta'n hua'chī quimpuxcu'ca'n ē quijuezca'n?” 28 ¿Ē naquimaknīcu'tuna' quit chī ma'kni' huā' kōtan egipcio?” 29 'A'cxni' kexmatli huā'mā', Moisés tzā'lal. Chā'lh cā'lacchicni' nac Madián ē a'ntza' tachokolh chī xamini'. A'ntza' tatahuī'lh chā'tu' ixcamana'.

30 'A'cxni' ixtētaxtunī'ttza' tu'pu'xam cā'ta, chā'tin ángel tasu'yuni'lh nac cā'tzaya'nca ti'ya't ixlacatzuna'j nac sipej ixtacuhūni' Sinaí. A'ntza' tasu'yulh nac a'katin putzuna'j qui'hui' tū i'lhcumā'lh. 31 'A'cxni' laktzi'lh Moisés jā ixca'tzī tū i'lhcumā'lh. Ē talacatzuna'jīlh nalaktzī'n. Ixtachihuīn Dios huanilh:

32 Quit ixDiosca'n minatāta'na' ē ixDiosca'n Abraham ē Isaac ē Jacob.

Moisés xpīpilh ē jicua'nli ē jā ixlaktzī'ncu'tun. 33 Māpa'ksīni' huanilh:

Catatūxtu mincaclhī' ixpālacata jā yā't, ixlacatīn Dios.

34 Quit ixlīcāna' iclaktzī'nī't chī cāmakapātīnīmā'ca quintachi'xcuhūi't tī tahuī'lāna'lh nac Egipto.

Ickexmatnī't chī tata'samā'nalē xlaca'n, ē icyujnī'ta'nchi na'iccāmakapūtaxtū.

Chuhua'j cata't.

Na'icmacā'nān nac Egipto.

35 'Huā'mā' ū'tza' Moisés tī talakmaka'lh 'a'cxni' tahuanli: “¿Tīchu hui'līnī'ta'n hua'chī quimpuxcu'ca'n ē quijuezca'n?” Dios macamilh huā'mā' Moisés chī xapuxcu' ē makapūtaxtūni'. Ixmaktāya ángel tī tasu'yuni'lh nac a'katin putzuna'j qui'hui'. 36 Moisés cāmāxtulh quinapapana'ca'n. Xla' tlahualh laka'tla' lī'a'cnīn nac Egipto ē nac Xatzu'tzo'ko Mar ē nac cā'tzaya'nca ti'ya't tu'pu'xam cā'ta. 37 Huā'mā' ū'tza' Moisés tī cāhuanilh israelitas:

Māpa'ksīni' quinDiosca'n nalacsaca chā'tin mintalakapasni'ca'n chuntza' chī quilacsacli quit.

Ū'tza' ixa'kchihuīna' Dios nahuan.

Nakexpa'tā'tit hui'xina'n.

38 Huā'mā' Moisés ū'tza' ixuī'lh 'a'cxni' ixtatakēstoknī't nac cā'tzaya'nca ti'ya't. Ángel tā'chihuīna'nli nac sipej Sinaí. Moisés cāhuanilh quinapapana'ca'n tū huanli ángel. Moisés maktīni'lh tachihuīn tū jā maktin catisputli ē ū'tza' quincāmaxquī'n.

39 'Huā'mā' quinapapana'ca'n jā takexmatni'cu'tunli Moisés ē talakmaka'lh. Ixtataspi'tcu'tun nac Egipto. 40 Tahuanilh Aarón:

Caquilātlahuani'uj ídolos tū naquincāpūlani'yān.

Jā icca'tziyāuj tū a'kspulalh Moisés tī quincāmāxtun nac ti'ya't Egipto.

41 Xlaca'n tatlahualh a'ktin ídolo tū ixtasa'yu hua'chī xaska'ta' huācax ē maknīca animalh ē maxquī'ca talakalhu'mān ídolo. Talīpāxuhualh tū ixtalītlahuani't ixmacanca'n. 42 Dios cātamakatīni'lh xlaca'n ē cāmakxtekli

natalaktaquilhpūta sta'cu. Nā chuntza' tatzō'kni' nac libro tū tatzō'kli
ixā'kchihuīna'nī'n Dios. Huanli:

¿Ē quīlāmālacnūni'uj talakalhu'mān ē animalh tū xatamaknīn tu'pu'xam
cā'ta nac cā'tzaya'nca ti'ya't?

43 Hui'xina'n līta'ntit ixa'cchic ídolo Moloc jā ixlaktaquilhpūtacan, ē ídolo
Renfán tū ixtasu'yu hua'chi sta'cu.

Hui'xina'n tlahua'tit ídolos nacālaktaquilhpūtayā'tit.

Chuhua'j quit na'iccālē'nān ā'chulā' ixlakamakāt Babilonia.

44 Esteban chihuīna'mpāl'h:

—Nac cā'tzaya'nca ti'ya't, quinapapana'ca'n ixtaka'lhī xaka'tla' a'cchic
tū ixmāsu'yu Dios iccāmāmakxtoklē'mā'lh. A'cchic ū'tza' ixtlahuacani't
chuntza' chī Dios ixmāsu'yuni'nī't Moisés. 45 Quinapapana'ca'n
tamaktīni'lh ixa'cchic. Talīmīlh a'cxni' tatā'tanūchi Josué na
ixti'ya'tca'n ā'makapitzīn chi'xcuui'n tū Dios cāmāxtulh ixlacatīnca'n
quinapapana'ca'n. Antza' tamakxteklī a'cchic hasta a'cxni'
ixquilhtamacuj David. 46 Dios līpāxuhualh David chun ixtlahuani'cu'tun
a'ktin ixchic Dios tī nā ixDios Jacob. 47 Tī tlahualh ixchic Dios, ū'tza'
Salomón. 48 Dios xaka'tla' jā tahuī'la nac a'ktin chic tū tatlahuani't
chi'xcuui'n. Nā chuntza' huanli ixa'kchihuīna' Dios:

49 Quit, Dios, icmāpa'ksī nac a'kapūn ē nac cā'quilhtamacuj.

¿Tuyā chic naquīlātlahuani'yāuj? huanli Māpa'ksīni'.

¿Jāchu na'icjaxa quit?

50 ¿Ē jā quit iclītlahualh quimacan ixlīpō'ktu tū a'nan?

51 Esteban cāhuanipāl'h:

—Hui'xina'n lacxumpin. Jā ka'lhī'yā'tit milīstacna'ca'n
nalīlacapāstacna'nā'tit. Jā kexpa'tcu'tunā'tit. Tihua'na' tā'lāhuaniyā'tit
Espíritu Santo. Chuntza' chī ixtala minapapana'ca'n nā chuntza' la'yā'tit
hui'xina'n. 52 Minapapana'ca'n tamakapātīnīnli ixa'kchihuīna'nī'n Dios.
Tamaknīlh tī tahuānli xapūla namin tī xatze. Ū'tza' mīlh ē hui'xina'n
mamamāstā'tit ē maknī'tit. 53 Hui'xina'n maktīni'ntit līmāpa'ksīn tū
tamacamāstā'lh ángeles ē jā kexpa'tni'tit —cāhuanīlh Esteban.

Maknīca Esteban

54 A'cxni' takexmatli huā'mā', tasītzī'lh ē talāxcakō'lh ixtatzanca'n
ixpālacata chī tasītzī'lh. 55 Ixlistacna' Esteban ixlītzuma Espíritu Santo.
Xla' ixtalacayāhuamā'lh nac a'kapūn. Laktzī'lh taxkaket jā huī'lh Dios.
Laktzī'lh Jesús ixyāl'h na ixpekxtūcāna'j Dios 56 ē huanli:

—Calaktzī'ntit. Quit iclaktzī'n a'kapūn laquī'yāl'h, ē Chi'xcu' xala'
Tālmā'n na ixpekxtūcāna'j Dios.

57 Ē tī ixtakexmatmā'nal'h tata'sal'h palha' ē cā'a'kachi'paca. Ixlīpō'ktuca'n
palaj tunca talakminkō'lh. 58 Māxtuca Esteban nac cā'lacchicni' ē
cucta'laca. Testigos tahuī'līlh ixlu'xu'ca'n na ixlacatīn chā'tin ka'hua'cha
tī ixuanican Saulo. 59 A'cxni' cucta'laca Esteban huanīlh Dios:

—Māpa'ksīni' Jesús, icmacamaxquī'yān quīlīstacna'.

60 Tatzokostalh ē huanli palha':

—Māpa'ksīni', cacāmātza'nkēna'ni' tū quintatlahuani'mā'nal'h.

A'cxni' huanli huā'mā' Esteban nīlh.

8

Saulo iccāputzatokoke tī ixta'a'ka'ī'

1 Saulo iccātā'līca'tzī chī līmāknīca Esteban.

Tzamā' quilhtamacuj tzucuca cāputzatokokecan tī ixta'a'ka'ī' nac Jerusalén. Ixlipō'ktuca'n ta'a'kahuankō'lh hasta nac ti'ya't Judea ē Samaria. Tatachokolh xmān apóstoles. ² Makapitzīn chī'xcuhuī'n, tī ixtalakachi'xcuhuī' Dios, talē'lh Esteban ē tamā'cnūlh ē talakcalhuanli. ³ Saulo ixcāmālakspūtūcu'tunkō' tī ixta'a'ka'ī'. Tzuculh tanū a'katunu' nac chic ē ixcāsakalē'n chī'xcuhuī'n ē puscan ē ixcāmānū nac pūlāchī'n.

Māsu'yuca xatze tachihuīn nac Samaria

⁴ Tī ta'a'kahuankō'lh ixta'a'n calhāxcuhuālh ē ixtalīchihuīna'n xatze tachihuīn. ⁵ Felipe a'lh tancā'n nac cā'lacchicni' nac Samaria. Ixcāmāsu'yuni' ixpālacata Cristo. ⁶ Lhūhua' tachi'xcuhuī't ixtakexmata kēxtim tū ixcāhuani Felipe. Takexmatli ē talaktzī'lh lī'a'cnīn tū ixtlahua. ⁷ Tū jā tzeya ū'ni' ixtata'sa palha' ē ixcātaxtuni' tī ixtaka'lhī. Lhūhua' ixtalū'ntū'nun ē tī lī'xcāhui'huananī't ixcāmātzeyīmā'ca. ⁸ Lhūhua' ixa'n nan tapāxuhuān tzamā' nac cā'lacchicni'.

⁹ Ixuī'lh chā'tin chī'xcu' ixtacuhuīni' Simón. Xla' xapūla ixuanī't xantilh nac tzamā' cā'lacchicni'. Ixcā'a'kskāhuī'mā'lh xalanī'n nac Samaria. Huanli ū'tza' xaka'tla'. ¹⁰ Tzej ixtakexmatni' Simón ixlipō'ktuca'n tī xalacstīn ē tī xalaka'tla'tza'. Ixtahuan:

—Huā'mā chī'xcu' ka'lhī ixlīli'hui'qui Dios.

¹¹ Tzej ixtakexmatni' Simón ixpālacata makāstza' ixcālī'a'kskāhuī'nī't ixlīxantilh. ¹² Felipe cālītā'chihuīna'lh xatze tachihuīn chī Dios māpa'ksīni'n ē ixpālacata Jesucristo. Xlaca'n ta'a'ka'ī'lh ē ta'a'kpaxli chī'xcuhuī'n ē puscan. ¹³ Nā Simón nā a'ka'ī'lh ē a'kpaxli ē stālani'lh Felipe. A'cxni' Simón laktzī'lh lhūhua' lī'a'cnīn tū tlhualh Felipe, lhūhua' ixlacapāstaca.

¹⁴ A'cxni' taca'tzil xalanī'n nac Samaria ixtamaktīni'nī'ttza' ixtachihuīn Dios, apóstoles nac Jerusalén tamacā'lh Pedro ē Juan nac Samaria. ¹⁵ Xlaca'n tamilh ē ta'orarlīlh ixpālacata natamaktīni'n Espīritu Santo xalanī'n nac Samaria. ¹⁶ Jāna'j ixcālakyujachi Espīritu Santo. Xmān ixtalī'a'kpaxnī't na ixtacuhuīni' Jesús. ¹⁷ Cā'a'cpūhui'līca ixmacanca'n ē tamaktīni'lh Espīritu Santo.

¹⁸ Simón laktzī'lh chī Espīritu Santo maktīni'nca a'cxni' apóstoles ta'a'cpūhui'līlh ixmacanca'n ē cāmālacnūni'lh tumīn. ¹⁹ Huanli Simón:

—Nā quit caquilāmaxquī'uj huā'mā' līli'hui'qui ē chuntza' chī catīhuālh na'ica'cpūhui'lī quimacan nā namaktīni'n Espīritu Santo.

²⁰ Pedro huanilh:

—Calakspūtlī mintumīn ē nā hui'x casputti ixpālacata puhuanti nalītamāhua'ya' tumīn tū Dios māstā'. ²¹ Hui'x jāla catīmaktīni' tzamā' talakalhu'mān ixpālacata jā tze milīstacna' na ixlacatīn Dios. ²² Camakxtekti tzamā' tū jā tze talacapāstacni' ē casqui'ni' Dios namātzā'nkēna'ni'yān tzamā' talacapāstacni' tū ka'lhī'ya' na milīstacna'. ²³ Iclaktzī'nān hui'x jā tzeya chī'xcu'. Hui'x jāla makxteka tū jā tze.

²⁴ Kelhtīni'lh Simón ē huanli:

—Casqui'ni'tit Māpa'ksīni' Dios jā quinti'a'kspula tū hui'xina'n quilāhuaniuj.

²⁵ A'cxni' xlaca'n ixtalīmāsu'yuni'ttza' ē ixtalīchihuīna'nī'ttza' ixtachihuīn Dios, tataspi'tpālh nac Jerusalén. Talīchihuīna'nli xatze tachihuīn ixtla' Jesucristo na ixcā'lacchicni'ca'n samaritanos.

Felipe ē chā'tin chī'xcu' xala' nac Etiopía

²⁶ Tā'chihuīna'nli Felipe chā'tin ángel tī Dios macamilh ē huanilh:

—Catā'kaqui' ē capit nac sur. Nalacpina' xatej Jerusalén tū a'mā'lh nac Gaza. A'ntza' cā'tzaya'nca tī'ya't.

²⁷ Felipe tā'kaqui'lh ē a'lh. Tā'lāpāxtokli chā'tin chi'xcu' eunuco xala' nac Etiopía. Xla' chā'tin scujni' ixuanī't nac Etiopía jā ixmāpa'ksīni'n reina ixtacuhuīni' Candace. Huā'mā' chi'xcu', xla' ū'tza' xamaktaka'lhna' ixtumīn reina. Quilachi nac Jerusalén namakapāxuīchi Dios. ²⁸ Ixtaspi'tmā'lh'tza' ē ixpūmimā'lh a'ktin carreta. Ixlīkelhtahua'ka'tēlha tū tzo'kli Isaías, tī ixa'kchihuīna' Dios ixuanī't. ²⁹ Espíritu Santo huanilh Felipe:

—Catalacatzuna'ji' nac tej jā lē'mā'ca carreta ē catā'pi.

³⁰ Felipe tu'jnulh ē laktalacatzuna'jilh ē kexmatli tū ixlīkelhtahua'ka'tēlha tū ixtzo'knī't Isaías. Felipe kelhasqui'nīlh:

—¿Ē chā kexpatni'ya' tū līkelhtahua'ka'tēlha'ya'?

³¹ Kelhtīlh:

—¿Ē chī na'iclīkexmatni' palh jā tī tī quimāsu'yuni'?

Huanica Felipe:

—Catahua'ca' ē caquimpāxtūtahui'la'.

³² Xla' ixlīkelhtahua'ka'huī'lh ixtachihuīn Dios jā huan chuntza': Hua'chi chī lē'ncan lakatin oveja tū namaknīcan, chuntza' lē'nca; ē chī lakatin oveja xakō'ko' na ixlacatīn tī macsi'ta, chuntza' tzamā' chi'xcu' jā tū huanli.

³³ Māmāxanī'ca ē jā tlahuani'ca justicia.

¿Tīchu cahuālh nahuan hasta makās tilatamalh?

¿Ē jā naminācha' ixlītalakapasni' palh maktin maknīca ē mālakspūtūni'ca ixlatamat nac cā'quilhtamacuj?

³⁴ Eunuco huanilh Felipe:

—Ickelhasqui'niyān, ¿tīchu līchihuīna'mā'lh huā'mā' Isaías? ¿Ixīmān līchihuīna'ncan, o līchihuīna'mpala ā'chā'tin?

³⁵ Felipe tzuculh chihuīna'n. Tzuculh huani tū ixlīkelhtahua'ka'nī't ixtachihuīn Dios ē māsū'yuni'lh ixpālacata Jesús. ³⁶ A'cxni' ixta'a'mā'nalh nac tej, tachā'lh jā mā'lh xcān. Huanli eunuco:

—Cala'ktzi'. Huā'tzā' mā'lh xcān. ¿Tū naquimāmakchuyī palh na'ica'kpaxa'?

³⁷ Felipe huanilh:

—Palh huī'x lī'a'ka'ī'ya' pō'ktu milīstacna', tzē na'a'kpaxa'.

Xla' kelhtīni'lh:

—Quit ica'ka'ī'ni' Jesucristo ū'tza' ī'Ska'ta' Dios.

³⁸ Palaj tunca māchokolh ixcarreta. Tatojōlh nac xcān ixchā'tu'ca'n, Felipe ē eunuco. Felipe mā'kpaxīlh. ³⁹ A'cxni' tātacutli, ixEspíritu Dios mā'kayāhualh Felipe. Eunuco jātza' laktzī'lh. A'mpālh ē pāxuhualh. ⁴⁰ Felipe chā'lh nac cā'lacchicni' Azoto. Ixcālītā'chihuīna'ntēlha xatze tachihuīn ixtla' Jesucristo na ixlīpō'ktu cā'lacchicni' hasta chā'lh nac Cesarea.

9

Saulo lakpalīlh ixtalacapāstacni'

Hch. 22:6-16; 26:12-18

¹ Saulo ixcāmekē'klha tī ixta'a'ka'ī'ni' Māpa'ksīni' ē ixcāmaknīcu'tun. Laka'lh xapuxcu' pālej ² ē squi'nli a'ktin tatzo'knu' tū nalē'n na ixtemploca'n israelitas nac Damasco. Chuntza' tzē nacāputza' chī'xcuhuī'n ē puscan tī ixtastālani' Jesús ē tzē nacālīmin xatachi'nī'n nac Jerusalén.

³ Saulo ixtlā'huantēlha ē ixtalacatzuna'jītēlhatza' nac Damasco. Xamaktin

a'ktin taxkaket xala' nac a'kapūn lītamacstī'li'lh. ⁴ A'kā'lh nac tī'ya't. Kexmatli a'ktin tachihuīn tū huanīca:

—Saulo, Saulo, ¿tū xpālacata quimputzatokokeya'?

⁵ Saulo kelhasqui'nīlh:

—¿Tīchu hui'x, Chi'xcu'?

Xla' huanli:

—Quit Jesús, ū'tza' tī hui'x putzatokokeya'. Chu tlakaj quintā'lātlahuacu'tuna'. Hui'x hua'chī lakatin cahuāyuj a'cxni' chi'nta qui'hui' tū lītlakalē'ncan.

⁶ Saulo xpipilh ē jicua'nli ē huanli:

—Māpa'ksīni', ¿tū lacasqui'na' na'ictlahua'?

Māpa'ksīni' huanilh:

—Catā'kaqui' ē catanu' nac cā'lacchicni'. A'ntza' nahuanica'na' tū milītlahuat nahuan.

⁷ Chi'xcuhī'n tī ixtatā'a'mā'nalh Saulo takexmatli tachihuīn ē jā tū talaktzī'lh ē tajicua'nli. ⁸ Saulo tā'kaqui'lh nac tī'ya't. A'cxni' tilacahuāna'ncu'tunli, jā'tza' lacahuāna'nli. Pekechi'palē'nca ē līminca nac Damasco. ⁹ A'ntza' tamaxtekli a'ktu'tun quilhtamacuj ē jāla lacahuāna'nli. Jā huā'yalh ē jā ko'tnūlh.

¹⁰ Ixuī'lh nac Damasco chā'tin chi'xcu' tī ixa'ka'ī'ni' Jesucristo ē ixtacuhuīni' Ananías. Xla' lakachuyalh ē Māpa'ksīni' huanilh:

—Ananías.

Xla' kelhtīni'lh:

—A'tzā' icuī'lh, Māpa'ksīni'.

¹¹ Māpa'ksīni' huanilh:

—Capit nac tej tū huanican Lacasaj. Caputza na ixchic Judas chā'tin tī huanican Saulo xala' nac Tarso. A'ntza' orarlimā'lh. ¹² Ū'tza' līlakachuyani't ē laktzī'nī't chā'tin chi'xcu' ixtacuhuīni' Ananías tī tanūlh ē a'cpūhui'līlh ixmacan ē chuntza' nalīlacahuāna'mpala.

¹³ Ananías kelhtīni'lh:

—Māpa'ksīni', lhūhua' quintahuanī't huā'mā' chi'xcu' tū jā tze cātlahuani'nī'ttza' xalanī'n nac Jerusalén tī ta'a'ka'ī'ni' mintachihuīn.

¹⁴ Xanapuxcu'nu' pālejni' tamaxqui'nī't līmāpa'ksīn naquincāchi'payān quilpō'ktuca'n tī iclīchihuīna'nāuj milīmāpa'ksīn.

¹⁵ Māpa'ksīni' huanilh:

—Capit. Quit iclacsacnī't Saulo. Xla' nacālītā'chihuīna'n quimpālacata ā'makapitzīn ē na ixlacatīnca'n reyes ē israelitas. ¹⁶ Quit na'icmāsu'yuni' lhūhua' tū napātīni'n quimpālacata.

¹⁷ Ananías a'lh ē tanūlh nac chic jā ixuī'lh Saulo. A'cpūhui'līlh ixmacan ē huanilh:

—Tā'tin Saulo, quimacaminī't Māpa'ksīni' Jesús tī tasu'yuni'n nac tej jā ixta'mpā't. Ū'tza' quimacaminī't nalacahuāna'mpala'ya' ē nalītatzumakō'ya' Espīritu Santo na milīstacna'.

¹⁸ Palaj tunca yujni'lh na ixlakastapun tū ixua'ca'ni'lh chī kepēksma' ē lacahuāna'mpālh. Tā'kaqui'lh ē palaj tunca a'kpaxli. ¹⁹ Huā'yalh ē tatli'hui'clhli. A'klhūhua' quilhtamacuj ixcātā'lahuī'lh tā'timīn nac Damasco.

Saulo a'kchihuīna'nli nac Damasco

²⁰ Palaj tunca na ixtemploca'n israelitas, Saulo tzuculh līchihuīna'n Jesús. Ixuan ū'tza' huā'mā' ī'Ska'ta' quinDiosca'n. ²¹ Talī'a'cnīlh ixlīpō'ktuca'n tī takexmatli ē talāhuanilh:

—¿Ē jā ū'tza' huā'mā' tī ixcāmālakspūtūcu'tun nac Jerusalén tī ixtatapa'ksīni' Jesús? Mini't huā'tzā' ē quincāchī'lē'ncu'tunān ē quincāmacamāstā'cu'tunān na ixmacanca'n xanaxucū'nu' pālejni'. Ū'tza' līmīlh huā'tzā'.

²² Saulo ā'chulā' ixlītatli'hui'clhmā'lh ē ixmāsu'yumā'lh Jesús ū'tza' huā'mā' Cristo tī Dios ixlacsacnī't. Ū'tza' talīlī'a'cnīlh israelitas tī ixtahui'lāna'lh nac Damasco.

Saulo cātzā'lanī'lh israelitas

²³ A'cxni' ixpātē'kēnī'ttza' lakma'jtza' quilhtamacuj, israelitas tachi-huīna'nli natamāknī Saulo. ²⁴ Māca'tzīnīca Saulo ixmaktaka'lh mā'ca. Pō'ktu quilhtamacuj ē pō'ktu tzī'sa ixtaka'lh tīmā'nal jā ixlactanūcan nac cā'lacchicni' ixpālacata ixtamāknīcu'tun. ²⁵ Cā'tzī'sa tā'timīn talē'lh Saulo ē tamāyujūlh a'ktin nac canasta nac lhu'cu' nac xatalhta'm cā'lacchicni'. Chuntza' līpūtaxtulh.

Saulo a'lh nac Jerusalén

²⁶ Saulo chā'lh nac Jerusalén ē ixcātā'tanūcu'tun tā'timīn a'ntza'. Xlaca'n ixtajicua'ni'. Jā ixta'a'ka'ī'ni' palh xla' ixa'ka'ī'nī'ttza'. ²⁷ Bernabé cālīmini'lh Saulo lī'apóstoles. Cāhuanīlh chī Saulo ixlaktzī'nī't nac tej Māpa'ksīni' Jesucristo tī tā'chihuīna'nli. Cāhuani'lh chī Saulo ixlīchihuīna'nī't nac Damasco ixlīmāpa'ksīn Jesús, ē jā ixjicua'n. ²⁸ Saulo ixcātā'latlā'huan nac Jerusalén. ²⁹ Ixlīchihuīna'n ixlīmāpa'ksīn Dios ē jā ixjicua'n. Ixcātā'lāhuani israelitas tī ixtachihuīna'n griego. Ixtamāknīcu'tun Saulo. ³⁰ A'cxni' tā'timīn taca'tzīlh huā'mā', talē'lh Saulo nac Cesarea ē tamacā'lh nac Tarso.

³¹ Cā'līpāxuhuatza' ixtahui'lāna'lh tī ixtatalacxtimī na ixlīpō'ktu ixlīka'tla' Judea ē Galilea ē Samaria. Ā'chulā' ixta'a'ka'ī'ni' ē ixtajicua'ni'tēlha Māpa'ksīni'. Espīritu Santo ixcāmāko'xamāka'tlī ē ixtatalhūhua'ntēlha.

Eneas mātzeyīca

³² Pedro calhāxcuahuālh ixlātā'huan ē cālākmīlh tī ixta'a'ka'ī' xalanī'n nac Lida. ³³ A'ntza' maclalh chā'tin chī'xcu' tī ixuanican Eneas. Xla' ixmā'lh na ixpūtama' a'ktzayan cā'ta. Ixchēkēnī'n ixlū'ntū'nunī't. ³⁴ Pedro huanīlh:

—Eneas, Jesucristo mātzeyīyān. Catā'kaqui' ē camā'kaqui' mimpūtama'.

Palaj tunca tā'kaqui'lh Eneas. ³⁵ Ixlīpō'ktuca'n tī ixtahui'lāna'lh nac Lida ē Sarón talaktzī'lh Eneas ixtzeyanī'ttza'. Xlaca'n tatamacamāstā'ni'lh Jesucristo.

Dorcas lacastālancaua'nli

³⁶ Ixui'lh nac Jope chā'tin puscāt tī ixa'ka'ī'. Ixtacuhuīni' Tabita ē nā Dorcas ixtacuhuīni' griego. Huā'mā' puscāt ixtlahua lhūhua' tū tze. Ixmāstā' lhūhua' talakalhu'mān. ³⁷ Huā'mā' quilhtamacuj tajatlatlāl ē nīlh. Ixmāpaxīcanī'ttza' ē ixcāxmāpī'canī'ttza' na ixlī'a'ktu' piso. ³⁸ Tā'timīn nac Jope takexmatli Pedro ixui'lh nac Lida, ixlacatzuna'j nac Jope. Cālācmācā'nca chā'tu' chī'xcu'huī'n. Xlaca'n tahuani'lh Pedro:

—Palaj capit a'ntza' jā icui'lāna'uj.

³⁹ Palaj tunca Pedro cātā'a'lh. A'cxni' cālākhā'lh, lē'nca na ixlī'a'ktu' piso. Ixlīpō'ktuca'n tī ixcānīmaka'ncanī'ttza' talītalacxtimīlh jā ixmā'lh Dorcas ē tacalhuanlī. Tamāsu'yuni'lh lu'xu' tū ixtlahua Dorcas a'cxni' ixui'lhcu. ⁴⁰ Pedro cāmāxtulh ixlīpō'ktuca'n ē tatzokostalh ē orarlīlh. Laktalakspi'tlī tzamā' nīn ē huanīlh:

—Tabita, catā'kaqui'.

Lacahuāna'nli ē laktzī'lh Pedro ē tā'kaquī'lh ē tahuī'lh. ⁴¹ Pedro makachi'palh ē yāhualh. Pedro cāta'sani'lh tī ixta'a'ka'ī ē tī ixcānīmaka'ncañī't ē cāmāsu'yuni'lh Dorcas xalakahuan. ⁴² Huā'mā' ca'tzikō'ca na ixlīpō'ktu Jope. Lhūhua' ta'a'ka'ī'ni'lh Māpa'ksīni' Jesucristo. ⁴³ Pedro tachokolh a'klhūhua' quilhtamacuj nac Jope na ixchic chā'tin chi'xcu' tī ixuanican Simón tī ixcāxtlahua ko'xka'.

10

Pedro ē Cornelio

¹ Ixui'lh nac Cesarea chā'tin chi'xcu' tī ixuanican Cornelio. Xla' capitán ixuanī't a'ktin nac batallón tū ixuanican Italiano. ² Cornelio ixlakachi'xcuui' ē ixtajicua'ni' Dios, ē nā chuntza' ixlīpō'ktuca'n xalanī'n na ixchic. Ixmāstā' talakalhu'mān ē pō'ktu quilhtamacuj ixorarlīni' Dios. ³ A'ktin quilhtamacuj chī maktu'tun kōtanū, Cornelio lakachuyalh. Laktzī'lh chā'tin ángel tī Dios macamilh. Ángel tanūlh ē huanilh:

—¡Cornelio!

⁴ Cornelio laktzī'lh ē jicua'nli ē kelhasqui'nilh:

—¿Tūchu, Māpa'ksīni'?

Ángel huanilh:

—Dios kexmatni'cha'n minoración ē chī māstā'ya' talakalhu'mān.

⁵ Chuhua'j cacāmacapi chi'xcuui'n nac Jope ē camāta'satīnī'ni' Simón tī ka'lhī ixlī'a'ktu' ixtacuhuīni' Pedro. ⁶ Xla' tētachokonī't na ixchic Simón tī cāxtlahua ko'xka' tī ka'lhī ixchic na ixquilhtūn mar. Ū'tza' nahuaniyān tū natlahua'ya'.

⁷ A'cxni' huanikō'lh ángel palaj tunca a'lh. Cornelio cāta'sani'lh chā'tu' ixtasācua'n ē chā'tin tropa tī ixlakachi'xcuui' Dios ē tī ixtā'scuja na ixchic.

⁸ A'cxni' cāhuanikō'lh tū ixuaninī't ángel, cāmācā'lh nac Jope.

⁹ Ixlīlakalī xlaca'n ixtatlā'huamā'nalh ē ixtatalacatzuna'jītēlha nac cā'lacchicni'. Chī taštu'nūt Pedro tahuca'lh na ixa'kstīn chīc na'orarlī. ¹⁰ E tzi'ncstāyalh ē ixuā'yancu'tun. Lihuan ixcāxtlahuamā'ca lihua', Pedro lakachuyalh. ¹¹ Laktzī'lh a'kapūn laquī'yālh ē hua'chi a'ktin ka'tla' sávana chī'canī't ixa'katzā'stūtā'ti'. Yujli na ixlacatīn. ¹² A'ntza' ixtatojōmā'nalh ixlīpō'ktu animalh tū makakentā'ti' ē lūhua' ē spūnī'n. ¹³ Kexmatli chī tā'chihuīna'nca ē huanica:

—Catā'kaquī', Pedro, cama'kni' ē cahua't.

¹⁴ Pedro huanli:

—E'ē, Māpa'ksīni'; jā maktin icua'nī't tū jā tzē hua'can.

¹⁵ Kexmatpālh ixlīmaktu' tā'chihuīna'nca ē huanica:

—Jā cahua'nti jā tze tū Dios tlahuanī't tze.

¹⁶ Huā'mā' a'kspulalh maktu'tun ē sávana tayapalacancha' nac a'kapūn. ¹⁷ Pedro ixlacapāstacuī'lh ixpālacata jā ixca'tzī tū ixuanicu'tun tū lakachuyalh. Tzamā' chi'xcuui'n, tī ixcāmacaminī't Cornelio, takelhasqui'nīni'lh jā yālh ixchic Simón. Palaj tunca tachilh na ixlacapūn mākēlhcha. ¹⁸ Palha' tachihuīna'lh ē takelhasqui'nīni'lh palh jā lahuī'lh chā'tin chi'xcu' tī ixuanican Simón tī ixka'lhī ixlī'a'ktu' ixtacuhuīni' Pedro. ¹⁹ A'cxni' Pedro ixlacapāstacuī'lh chī lakachuyanī't, Espiritu Santo huanilh:

—Chā'tu'tun chi'xcuui'n taputzayān. ²⁰ Catāya' ē cayujti ē cacātā'pi. Jā tipuhua'na': “Jā icti'a'lh.” Quit iccāmacaminī't.

²¹ Pedro cālakyujli chi'xcuui'n ē huanli:

—Quit tī putzayā'tit. ¿Tūchu lakta'nī'ta'ntit?

²² Xlaca'n takelhtīlh:

—Ixpālacata capitān Cornelio. Xla' tzeyā chi'xcu' ē jicua'ni' Dios. Talaktzi'n israelitas tzeyā chi'xcu'. Chā'tin āngel tī Dios macamilh huanilh Cornelio namāta'satīnīni'nān ē xla' nakexmata tū nahua'na'.

²³ Pedro cāmānūlh nac chic ē cāhuānilh catatachokokelh huā'mā' tzi'sni'. Ixlīlakalī cātā'a'lh ē nā ta'a'lh makapitzīn tā'timīn xalanī'n nac Jope.

²⁴ Ixlīlakalī huampala tachā'lh nac Cesarea. Cornelio ixcāka'lhīmā'lh ē ixcāmākēstokkō'nī't ixtalakapasnī'n ē ixamigo tī ā'chulā' ixcālakapasa.

²⁵ A'cxni' Pedro ixtanūmā'lh, Cornelio lakchilh. Palaj tunca tatzokostani'lh ē laktaquilhpūtalh. ²⁶ Pedro mā'kaqui'lh ē huanilh:

—Catā'kaqui'. Nā quit chi'xcu' chī hui'x.

²⁷ A'cxni' Pedro ixtanūtēlha ē ixtā'chihuīna'ntēlha ē lhūhua' cāmaclalh tī ixtatakēstoknī't. ²⁸ Pedro cāhuānilh:

—Hui'xina'n ca'tziyā'tit chā'tin israelita jāla catitā'talacxtimīlh tī jā israelita. Jāla catitanūlh na ixchic. Dios quimāsu'yuni'nī't jāla ictihualh jā tze ā'chā'tin chi'xcu' ē xmān catīhuālh. ²⁹ Ū'tza' iclīmīlh a'cxni' quimāta'satīnīni'nca ē jā tū tū icpuhuanlī. Iccākelhasqui'nīyān: ¿Tūchu ixpālacata quilālimāta'satīnīni'uj?

³⁰ Palaj tunca Cornelio huanli:

—Tā'ti'majatzā' quit jā xa'icua'yamā'lh. Hua'chi maktu'tun kōtanū quit xa'icorarlamā'lh na quinchic. Chā'tin chi'xcu' tāyalh na quilacatīn ē ixka'lhī ixlū'xu' tū ī'xkaka. ³¹ Quihuanilh: “Cornelio, Dios kexmatnī't minoración ē lacapāstacmā'lh chī mātā'ya' talakalhu'mān. ³² Cacāmacapi chī'xcuhuī'n nac Jope ē camāta'satīnīni' Simón tī ka'lhī ixlī'a'ktu' ixtacuhuīni' Pedro. Xla' tētachokomā'lh na ixchic Simón tī cāxtlahua ko'xka' na ixquilhtūn mar. Xla' namin ē natā'chihuīna'nān.” Chuntza' quihuanilh. ³³ Ū'tza' iclīmāta'satīnīni'n palaj tunca. Hui'x quintlahua'ni' talakalhu'mān quilakta. Chuhua'j quilīpō'ktuca'n icui'lāna'uj huā'tzā' na ixlacatīn Dios. Ickexmatcu'tunāuj tū Dios māpa'ksīni'ta'n nahua'na' —huanica Pedro.

Pedro tzuculh a'kchihuīna'n na ixchic Cornelio

³⁴ Pedro tzuculh a'kchihuīna'n ē cāhuānilh:

—Chuhua'j quit icca'tzī ixlīcāna' Dios lacpuhuan lacxtim ixlīpō'ktuca'n chī'xcuhuī'n. ³⁵ Xalanī'n calhāxcuhuālh nac cā'lacchicni' tī tajicua'ni' Dios ē tatlaha tū tze, ū'tunu'n tamakapāxūi' Dios. ³⁶ Dios cāmacamini'lh israelitas ixtachihuīn. Cāmāsu'yuni'lh tze ixamigo natahan Dios ixpālacata Jesucristo tī cāmāpa'ksīkō'. ³⁷ Hui'xina'n ca'tziyā'tit chī māsuyucanī't xatze tachihuīn pūla nac Galilea ē ā'listān nac Judea a'cxni' Juan ixmāsu'yuni'ttza' ē ixmā'kpaxīni'nī'ttza'. ³⁸ Dios maxquī'lh Jesús, xala' nac Nazaret, ixlīli'hui'qui Espīritu Santo. Jesús ixtlahuatlā'huan tū tze ē ixcāmātzeyītlā'huan tī ixtapātīni'n ixpālacata tū mātā' skāhuī'ni'. Huā'mā' tze tlahualh Jesús ixpālacata Dios ixmaktāyamā'lh. ³⁹ Quina'n icmāsu'yuyāuj tū tlahualh Jesús na ixcā'lacchicni'ca'n israelitas ē nac Jerusalén. Ū'tza' tī xtokohua'ca'ca nac cruz ē chuntza' maknīca. ⁴⁰ Dios mālacastālancuanilh ixlī'a'ktu'tun quilhtamacuj ē Dios quincāmāsu'yuni'n Jesús. ⁴¹ Jā cāmāsu'yuni'lh ixlīpō'ktuca'n tachi'xcuhuī't. Dios quincāmāsu'yuni'n Jesús xmān quina'n tī quincālacsacnī'ta'n na'icmāsu'yuyāuj ixtachihuīn. Quina'n ictā'huā'yauj Jesús ē ictā'ko'tnūj a'cxni' ixlacastālancuana'ni'ttza'. ⁴² Dios quincāhuān na'icmāsu'yuni'yāuj tachi'xcuhuī't ē na'icuanāuj Jesús ū'tza' tī Dios hui'līlh chī ixjuezcā'n xalakahuan ē xanīni'n. ⁴³ Ixlīpō'ktuca'n

ixa'kchihuina'nī'n Dios, xamakāstza', ixtamāsu'yu ixlīpō'ktu tī talīpāhuan Jesús, xlaca'n nacāmātza'nkēna'ni'can ixcuentaca'n.

Ta'a'ka'īlh tī jā israelitas

⁴⁴ Pedro ixa'kchihuina'mā'lhcus ē Espiritu Santo cālakyujchi ixlīpō'ktuca'n tī ixtakexmatni'mā'nalh Pedro. ⁴⁵ Tali'a'cnīni'lh israelitas tī ixta'a'ka'ī ē ixtatā'mini't Pedro. Tali'a'cnīlh ixpālacata ixcāmaxquī'mā'ca Espiritu Santo tī jā israelitas. ⁴⁶ Cālī'a'cnīca ixpālacata ixcākexmatcanī't chī ixtachihuina'n xtum tachihuīn ē ixtamāka'tlī'mā'nalh Dios. ⁴⁷ Pedro cāhuanipālh:

—¿Ē huī'lh chā'tin tī nacāmāmakchuyī nata'a'kpaxa huā'mā' chī'xcuhuī'n? Ā'nā xlaca'n cāmaxquī'ca chuntza' chī quina'n quincātamaxquī'n Espiritu Santo.

⁴⁸ Pedro cāhuanilh cata'a'kpaxli na ixtacuhuīni' Jesucristo. Huanica Pedro cacātā'lātahuī'lh a'klhūhua' quilhtamacuj.

11

Pedro cāmāca'tzīnīlh xalanī'n nac templo nac Jerusalén

¹ Apóstoles ē tā'timīn tī ixtahuī'lāna'lh nac Judea cāmāca'tzīnīca chī ixta'a'ka'ī ixtachihuīn Dios nā xlaca'n tī jā israelitas. ² A'cxni' Pedro chā'lh nac Jerusalén, tatā'lāquilhni'lh israelitas. ³ Takelhasquī'nīlh Pedro:

—¿Tū ixpālacata maktanūni'ta' jā tahui'lāna'lh chī'xcuhuī'n tī jā israelitas? ¿Tū ixpālacata cātā'huā'ya'nī'ta'?

⁴ Pedro tzuculh chihuina'n ē cāhuanilh:

⁵ —Xa'icui'lācha' quit nac Jope ē xa'icorarlamā'lh e iclakachuyalh. Iclaktzī'lh hua'chī ka'tla' sávana tū yujchi nac a'kapūn. Chī'canī't ixa'katzā'stūtā'ti' ē quilakchilh. ⁶ Iclaktzī'lh animalh tū xamakakentā'ti' ē animalh tū tahua'nān ē lūhua' ē spūnī'n. ⁷ Ickexmatli a'ktin tachihuīn tū quihuanilh: “Pedro, catā'kaqui' ē cama'kni' ē cahua't.”

⁸ Icuanih: “E'ē, Māpa'ksīni'. Jā maktin icua'nī't tū catūhuālh ē tū jā tze.” ⁹ Quintā'chihuina'mpālh ixlīmaktu' nac a'kapūn. Quihuanilh: “Jā cahua'nti jā tze tū Dios tlahuanī't tze.” ¹⁰ Huā'mā' a'kspulalh maktu'tun ē tayapalacancha' tālhmā'n. ¹¹ Palaj tunca tachilh nac chic jā xa'icui'lāna'uj chā'tu'tun chī'xcuhuī'n tī ixquilakmacamincanī't nac Cesarea. ¹² Espiritu Santo quihuanilh: “Cacātā'pī ē jā tipuhua'na': Jā icti'a'lh.” Ē quintatā'a'lh kelhachāxan tā'timīn. Ictanūj na ixchic Cornelio. ¹³ Xla' quincāhuanin chī laktzī'lh na ixchic chā'tin ángel tī tasu'yuni'lh ē huanilh: “Cacāmacapi chī'xcuhuī'n nac Jope ē calīmınca Simón tī ka'lhī ixlī'a'ktu' ixtacuhuīni' Pedro. ¹⁴ Xla' nahuaniyān chī tzē nālī'a'kapūtaxtuya' hui'x ē ixlīpō'ktuca'n xalanī'n na minchic.”

¹⁵ Pedro cāhuanipālh:

—A'cxni' ictzuculh iclīchihuina'n, Espiritu Santo cālakmilh chuntza' chī quincālakmin pūla. ¹⁶ Quit iclacapāstacli chī huanli Māpa'ksīni' Jesús: “Ixlicāna' Juan ixlīmā'kpaxīni'n xcān. Hui'xina'n nālī'a'kpaxā'tit Espiritu Santo.” ¹⁷ Dios cāmaxquī'lh Espiritu Santo nā chuntza' chī quincāmaxquī'n quina'n tī a'ka'īni'nī'ta'uj Jesucristo. ¿Ē tīchu quit na'iclimāmakchuyī Dios? —huanli Pedro.

¹⁸ A'cxni' takexmatli huā'mā', ca'cs taquilhuanli. Palaj tunca tatzuculh tachihuina'n chī ixlīka'tla' Dios ē tahuani':

—Dios lacasquī'n natalakpālī ixtalacapāstacni'ca'n nā xlaca'n tī jā israelitas ē nā chuntza' nataka'lhī ixlatamatca'n.

¹⁵ Pedro cāhuanipālh:

—A'cxni' ictzuculh iclīchihuina'n, Espiritu Santo cālakmilh chuntza' chī quincālakmin pūla. ¹⁶ Quit iclacapāstacli chī huanli Māpa'ksīni' Jesús: “Ixlicāna' Juan ixlīmā'kpaxīni'n xcān. Hui'xina'n nālī'a'kpaxā'tit Espiritu Santo.” ¹⁷ Dios cāmaxquī'lh Espiritu Santo nā chuntza' chī quincāmaxquī'n quina'n tī a'ka'īni'nī'ta'uj Jesucristo. ¿Ē tīchu quit na'iclimāmakchuyī Dios? —huanli Pedro.

¹⁸ A'cxni' takexmatli huā'mā', ca'cs taquilhuanli. Palaj tunca tatzuculh tachihuina'n chī ixlīka'tla' Dios ē tahuani':

—Dios lacasquī'n natalakpālī ixtalacapāstacni'ca'n nā xlaca'n tī jā israelitas ē nā chuntza' nataka'lhī ixlatamatca'n.

Ta'a'ka'īlh xalanī'n nac Antioquia

¹⁹ A'cxni' maknīca Esteban, tzucuca cāputzatokokecan tī ixta'a'ka'ī'nī't. Xlaca'n tatzā'lalh ē ixta'a'kahuankō'nī't. Ixtalatlā'huanācha' nac Fenicia ē nac Chipre ē nac Antioquía. Cāhuanica xatze tachihuīn xmān israelitas. ²⁰ Makapitzīn xlaca'n xalanī'n nac Chipre ē nac Cirene tachā'lh nac Antioquía. Cātā'chihuīna'nca tī jā israelitas. Ē cāmāsu'yuni'ca xatze tachi-huīn ixla' Jesús. ²¹ Jesucristo cāmaxquī'lh lītlī'hui'qui ē chuntza' lhūhua' ta'a'ka'ī'lh.

²² Cāmāca'tzīnīca tī ixta'a'ka'ī'nī't xalanī'n nac Jerusalén tū ixlamā'lh nac Antioquía. Macā'nca Bernabé a'ntza'. ²³ A'cxni' chā'lh, laktzī'lh chī Dios ixcāsīca'lanātlahuānī't, ē pāxuhualh. Bernabé cāmaxquī'lh talacapāstacni' ē cāhuanilh:

—Calīhui'lī'tit nastālani'yā'tit Jesucristo.

²⁴ Bernabé tzeya chi'xcu' ixuanī't ē ixlistacna' ixlitzuma Espíritu Santo ē ixa'ka'ī'. Lhūhua' tachi'xcuhuī't tatzuculh tatapa'ksīni' Jesucristo.

²⁵ Ā'līstān Bernabé a'lh putza Saulo nac Tarso. ²⁶ A'cxni' maclalh, līmīlh nac Antioquía. A'ktin cā'ta Bernabé ē Saulo ixtatā'takēstoka tī ixta'a'ka'ī'nī't. Ixcāmāsu'yuni'can lhūhua' tachi'xcuhuī't. A'ntza' nac Antioquía tzucuca pūla cāmāpācuhuīcan cristianos tī ixta'a'ka'ī'tēlha.

²⁷ Tzamā' quilhtamacuj tataxtulh nac Jerusalén makapitzīn ixa'kchihuīna'nī'n Dios. Tachā'lh nac Antioquía. ²⁸ Chā'tin, tī ixuanican Agabo, tāyah na ixlacatīnca'n ē cāhuanilh tū ixmāca'tzīnīlh Espíritu Santo. Huanlī calhāxcuhuālh na'a'nān a'ktin ka'tla' tatzī'ncstat. Chuntza' lalh a'cxni' Claudio ixmāpa'ksīni'n. ²⁹ Tī ixta'a'ka'ī'nī't talīhui'līlh tamacā'ni' a'ktin tamaktay tā'timīn xalanī'n nac Judea. Tapuhuanlī natamāstā' chuntza' chī ixtaka'lhī chā'tunu'. ³⁰ Chuntza' tatlahualh. Bernabé ē Saulo talē'ni'lh tamaktay xanapuxcu'nu' xalanī'n nac templo.

12

Maknīca Jacobo ē chī'ca Pedro

¹ Tzamā' quilhtamacuj rey, tī ixuanican Herodes, tzuculh cāchi'pa ē cāmāpātīnīn tī ixta'a'ka'ī'nī't. ² Līmāmaknīnīnī'nli cuchilu Jacobo ixtā'tin Juan. ³ A'cxni' laktzī'lh Herodes israelitas talīpāxuhualh tū tlhualh, ā'chulā' cātlahuasti'lh. Nā Pedro māchi'panīni'nli. Huā'mā' lalh a'cxni' ixlamā'lh cā'tani' a'cxni' tahua'lh pāntzīn tū jā ixka'lhī levadura. ⁴ A'cxni' Herodes ixmāchi'panīni'nī't Pedro ē māmānūnīnī'lh nac pūlāchī'n. Cāmācāmaxquī'ca kelhacāujchāxan tropas tī natamaktaka'lha ē ixtalālīlakpalītēlha likelhatā'ti'n. Herodes ixpuhuan ixlīmīnca ixlacatīnca'n tachi'xcuhuī't a'cxni' na'a'ksputa cā'tani' tū huanican pascua. ⁵ Chuntza' Pedro ixmānūcanī't nac pūlāchī'n ē ixtamaktaka'lh mā'nalh. Tī ixta'a'ka'ī'nī't jā tajaxlī talī'orarla ē tasquī'ni'lh Dios ixpālacata Pedro.

Dios māxtulh Pedro nac pūlāchī'n

⁶ A'ktin tzi'sni' Pedro ī'lhtatamā'lh nac pūlāchī'n. Herodes ixmāxtucu'tun ixlīlakalī. Ī'lhtatamā'lh Pedro na ixpāxtūnca'n chā'tu' tropas ē ixcātā'lāmacachī'maxquī'canī't chā'tunu' tropa. Ē a'chā'tu' tropa ixtayāna'lh ixlacapūn mākēlhcha ē ixtamaktaka'lha pūlāchī'n. ⁷ Xamaktin tasu'yuni'lh chā'tin ángel tī Dios macamīlh. A'ktin taxkaket māxkakēlh pūlāchī'n. Ángel tāpātoklhlī Pedro ē mālahuanīlh ē huanilh:

—Palaj catā'kaqui'.

Taxcutlī na ixmācan Pedro. ⁸ Ángel huanilh:

—Calhā'kā'na' ē catatūnu' mincaclhī'.

Chuntza' tlhualh Pedro. Huanipāl̄h ángel:

—Calha'ka' milu'xu' ē caquistāla'ni'.

⁹ Pedro taxtulh ē i'stālani'tēlha. Jā ixca'tzī palh ixlicāna' tū ixtlahuamā'lh ángel. Ixpuhuan ixlakachuya. ¹⁰ Tatēlakataxtulh xapūla tropa tī ixmaktaka'lh mā'lh ē ā'listān tatētaxtupāl̄h ā'chā'tin. Tachīlh nac mākelhcha xalicā'n jā lactanūcan nac cā'lacchicni'. Ixa'cstu talaquī'lh. Xlaca'n tatētaxtulh nac kentīn tej. Palaj ángel makxtekli Pedro. ¹¹ A'cxni' Pedro tzeza ca'tzīlh ē huanli:

—Chuhua'j icca'tzī Jesucristo macamilh ixángel ē quimakapūtaxtūnī't na ixlīmāpa'ksīn rey Herodes. Quimakapūtaxtūnī't tū ixquintatlahuani'cu'tun israelitas.

¹² A'cxni' ixlacapāstacnī'ttza' huā'mā', Pedro chā'lh na ixchic María tī ixtzī' Juan tī ixka'lhī ixli'a'ktu' ixtacuhuīni' Marcos. A'ntza' līlhūhua' ixtastokcanī't ē ixta'orarlamā'nalh. ¹³ Pedro tokhli nac mākelhcha jā lactanūcan na ixtanquilhtīn chic. Chā'tin tzu'ma'jāt, tī ixuanican Rode, milh kelhasqui'nī tīchu xla'. ¹⁴ Kelhlakapasli Pedro ē pāxuhualh. Ū'tza' jā līmālaquī'ni'lh ē palaj tu'jnuntēlha tanūpāl̄h nac chic. Cāhuanilh tī ixtatakēstoknī't:

—Layāl̄h Pedro nac kēpūn.

¹⁵ Xlaca'n tahuanihlh:

—Chuya'ya'.

Rode ā'chulā' cāhuanilh ixlicāna' ū'tza'. Palaj tunca tahuanihlh:

—Jā ū'tza'. Ixmāstilē'k ángel tī maktaka'lha Pedro.

¹⁶ Pedro ā'chulā' palha' tokhli nac mākelhcha. A'cxni' tamālaquī'lh, talaktzī'lh Pedro ē talī'a'cnīlh. ¹⁷ Pedro cāmacahuani'lh cataquilhca'cslalh. Cāhuanilh chī Dios līmāxtulh nac pūlāchī'n. Cāhuanilh:

—Camāca'tzīnī'tit Jacobo ē tā'timīn huā'mā' tū quina'kspulalh.

Pedro taxtulh ē a'lh ā'lacatin.

¹⁸ Palaj a'cxni' xkakalh, tropas tatamakchuyīlh ixpālacata chī lītza'lalh Pedro. ¹⁹ A'cxni' Herodes māputzīni'lh Pedro ē jā maclaca ē cākelhasqui'nīlh tropas tī ixcāyāhuacani't natamaktaka'lha ē cāmāmaknīni'lh. Herodes taxtulh nac Judea ē a'lh tancā'n nac Cesarea ē a'ntza' tachokolh.

Nīlh Herodes

²⁰ Herodes ixcātā'lāsītzī'nī't xalanī'n nac Tiro ē Sidón. Makapitzīn talālītā'chihuīna'nli palh tzē natalaka'n. Lī'amigos talalh Blasto tī ixmaktaka'lha jā i'lhata rey. Xlaca'n ixtalīmāko'xamixīcu'tun ixpālacata ixlīhua'tca'n tū līmīncancha' na ixcā'lacchicni' rey. ²¹ Lakchā'lh quilhtamacuj tū ixcālhcāni'nī't Herodes. Ixlhakā'nī't ixlu'xu' tū ixtasu'yu chī rey ixuanī't. Tahuī'lh nac trono ē a'kchihuīna'nli. ²² Tachi'xcuui't tamāta'sīlh:

—Jā chī'xcu' tī chihuīna'mā'lh. Hua'chi chā'tin dios.

²³ Xamaktin chā'tin ixángel Dios makata'jatatlalh Herodes ixpālacata cāmakxtekli talaktaquilhpūtalh hua'chi Dios. Lūhua' tahua'lh ē nīlh.

²⁴ Ixtachihuīn Māpa'ksīni' ta'a'kahuani'lh ē cālakhā'lh ā'makapitzīn chī'xcuui'n.

²⁵ A'cxni' Bernabé ē Saulo ixtatlahuakō'nī't ixlītlahuatca'n nac Jerusalén, xlaca'n tataspi'tli nac Antioquía. Cātā'a'lh Juan tī ixka'lhī ixli'a'ktu' ix-tacuhuīni' Marcos.

13

Bernabé ē Saulo tatzuculh ta'a'n makat talichihuīna'n xatze tachihuīn

¹ Chī ū'tunu'n tī ixtatakēstoka nac Antioquía, ixtahuī'lāna'lh a'kchihuīna'nī'n ē mākelhtahua'kē'ni'nī'n. Makapitzīn ixtacuhuīni'ca'n Bernabé ē Simón (tī ixuanican Negro) ē Lucio xala' nac Cirene ē Manaén (tī tā'stacli rey Herodes) ē Saulo. ² Xlaca'n ixtalaktaquilhpūtama'n nalh Dios ē ixtalihui'līnī't jā tū natahua'. Espiritu Santo huanli:

—Iclacascuī'n Bernabé ē Saulo natatlahua xtum ixtascujūtca'n tū na'iccāmaxquī'.

³ Xlaca'n jāna'j tū ixtahua', ē ta'orarlīh ē ta'a'cpūhui'līlh ixmacanca'n ē cāmacā'nca.

Apóstoles tamāsu'yulh nac Chipre

⁴ Espiritu Santo cāmacā'lh Bernabé ē Saulo. Xlaca'n ta'a'lh tancā'n nac Seleucia. A'ntza' tapū'a'lh barco nac Chipre, a'ntza' jā pu'nahuī'lh macsti'na'j ti'ya't. ⁵ A'cxni' tachilh nac Salamina, talī'a'kchihuīna'nli ixtachihuīn Dios na ixtemploca'n israelitas. Talē'lh Juan ixmaktāyana'ca'n. ⁶ A'cxni' tatētaxtulh ixlīpō'ktu nac Chipre, tachilh nac cā'lacchicni' ixtacuhuīni' Pafos. Tamaclalh chā'tin chī'xcu' israelita ixtacuhuīni' Barjesús. Xla' xantilh ixuanī't ē a'kchihuīna' tū jā ixtla' Dios. Xmān ixcālī'a'kskāhuī'mā'lh. ⁷ Xantilh ixmaktāya gobernador Sergio Paulo tī skalalh ixuanī't. Gobernador cāmāta'satīnīni'lh Bernabé ē Saulo ē ixkexmatcu'tun ixtachihuīn Dios. ⁸ Cātā'lāhuanilh xantilh tī ixuanican Barjesús ē Elimas. Xla' jā ixlacascuī'n na'a'ka'ī' gobernador. ⁹ Saulo, tī nā ixuanican Pablo, ixlitzuma Espiritu Santo na ixlīstacna'. Xla' lalakaktzī'lh Elimas. ¹⁰ Huanilh:

—Hui'x a'kskāhuī'ni'na' ē jā tzeya chī'xcu'. Hui'x ixka'hua'cha skāhuī'ni' ē hui'x jā lakatīya' tū tze. ¿Chī jā līmaxteka' lactlahua'ya' tū ixtla' Dios? ¹¹ Chuhua'j Dios namakapātīnīnān. Lakatzī'n nahua'na' ē lakma'j jāla catilacahuā'na'.

Xamaktīn lakapokluana'lh ē jāla lacahuāna'lh ē ixputzatlā'huan tī ixpekechi'palē'lh. ¹² A'cxni' gobernador laktzī'lh tū a'kspulalh, xla' a'ka'ī'lh ē lī'a'cnīlh tū ixmāsu'yucan ixpālacata Jesús.

Pablo ē Bernabé nac Antioquía

¹³ Pablo ē tī ixtatā'a'n tataxtulh nac Pafos ē tapū'a'lh barco ē tachā'lh nac Perge ixlīka'tla' nac Panfilia. A'ntza' Juan cāmakxteklī ē taspī'tli nac Jerusalén. ¹⁴ Pablo ē Bernabé tataxtulh nac Perge ē tachā'lh nac Antioquía ixlīka'tla' nac Pisidia. Quilhtamacuj tū pūjaxcan, xlaca'n tatanūlh na ixtemploca'n israelitas ē tatauī'lh. ¹⁵ Līkelhtahua'ka'ca ixtachihuīn Dios jā tatzo'kni' līmāpa'ksīn ē jā huanican profetas. Xanapuxcu'nu' xalanī'n nac templo tamacamīlh chā'tin tī cāhuanilh Pablo ē Bernabé:

—Chī'xcuhuī'n, palh cāmaxquī'cu'tunā'tit talacapāstacni' tachi'xcuhuī't, cacāhuani'tit.

¹⁶ Pablo tāyalh ē cāmacahuani'lh cataquilhca'cslalh ē huanli:

—Cakexpa'ttit chī'xcuhuī'n israelitas ē hui'xina'n tī jicua'ni'yā'tit Dios. ¹⁷ Quindiosca'n quina'n israelitas cālacsacli quinapapana'ca'n. Dios cāmālhūhuī'lh a'cxni' xlaca'n xamini' ixtahuani't nac ti'ya't Egipto. Dios ka'lhī lhūhua' lītlī'hui'qui ē ū'tza' tzē cālīmāxtulh nac huā'mā' ti'ya't. ¹⁸ Dios cālīpātīlh tu'pu'xam cā'ta a'cxni' ixtalatlā'huan nac cā'tzaya'nca ti'ya't. ¹⁹ Dios cāmālakspūtūlh tachi'xcuhuī't xalanī'n a'ktojon cā'lacchicni' nac ti'ya't jā ixuanican Canaán. Cāmāpitzīni'lh ti'ya't quinapapana'ca'n jā

natatahui'la. ²⁰ Dios cāhui'līni'lh ixjuezca'n tī nacāmāpa'ksī a'ktā'ti' ciento ā'i'tāt cā'ta. A'kchihuīna' Samuel ū'tza' ā'xmān ixlīhui'lh ixlījuez. ²¹ Ā'līstān quinapapana'ca'n israelitas tasqui'nli chā'tin ixreyca'n. Dios hui'līlh ixlīrey Saúl, ixka'hua'cha Cis. Ixtalakapasni' Benjamín ixuanī't. Xla' ixmāpa'ksīni'n tu'pu'xam cā'ta. ²² A'cxni' Dios māpānūlh Saúl, ē hui'līpālh David ixlīrey. Dios lichihuīna'nli David ē huanli: “Quit iclakapasa David, ixka'hua'cha Isaí. Iclaktī'n ū'tza' chā'tin chī'xcu' tī lacapāstacna'n chī iclacapāstacna'n quit. Xla' natlahua pō'ktu tū iclacasqui'n.” Chuntza' huanli Dios. ²³ Dios cāmaxquī'lh israelitas chā'tin makapūtāxtūnu' chuntza' chī huanli Dios xapūla. Makapūtāxtūnu' ū'tza' Jesús, i'xū'nātā'nat David. ²⁴ A'cxni' Jesús jāna'j ixā'min, Juan ixcāhuani ixlīpō'ktuca'n tachi'xcu'huī't israelitas: “Calakpalī'tit mintalacapāstacni'ca'n ē ca'a'kpaxtit.” ²⁵ A'cxni' ī'sputmā'lh'tza' quilhtamacuj tū ixlīmā'kpaxīni'n Juan, xla' ixuan: “Jā quit tī puhua'ni'yā'tit. Ā'līstān namimpala ā'chā'tin tī ka'lhī lītlī'huī'qui. Ū'tza' jā minī'ni' na'icxcutni' ixcaclhī'.”

²⁶ Pablo chihuīna'mpālh:

—Iccāhuaniyān hui'xina'n tī i'xū'nātā'natna' Abraham, chī quit, ē hui'xina'n tī jīcua'ni'yā'tit Dios. Chuhua'j cātamacamini'nī'ta'n tachihuīn tū nālī'a'kapūtāxtucan. ²⁷ Xalanī'n nac Jerusalén ē nā ī'scujni'ca'n jā itaca'tzī tī Jesús. Jā takexmatli ixtachihuīnca'n ixa'kchihuīna'nī'n Dios tū likelhtahua'ka'can pō'ktu quilhtamacuj tū pūjaxcan. Ū'tza' līmāmaknīni'nca Jesús. Chuntza' tamākentāxtūlh chuntza' chī tahuanli a'kchihuīna'nī'n xamakāstza'. ²⁸ Masqui jāla tamaclani'lh chī natalīmāknī Jesús, xlaca'n tasqui'ni'lh Pilato camāknīca. ²⁹ A'cxni' xlaca'n ixtamākentāxtūni'ttza' ixlīpō'ktu tū ixtatzo'kni' natatlahuani' Jesús, māyujūca Jesús xanīn nac cruz ē mānūca nac lhu'cu'. ³⁰ Dios mālacastālancuanīlh. ³¹ A'klhūhua' quilhtamacuj ixcātasu'yuni' tī ixcātā'tāxtunī't nac Galilea ē ixcātā'a'nī't nac Jerusalén. Huā'mā' chī'xcu'huī'n ū'tunu'n tī tamāsu'yuni'mā'nal chuhua'j tachi'xcu'huī't ixpālacata Jesús.

³² 'Chuhua'j quina'n iccāhuaniyān hui'xina'n xatze tachihuīn ixpālacata tū cāhuanīlh Dios quinapapana'ca'n namāstā'. ³³ Ū'tza' Dios quincāmākentāxtūni'n quina'n, tī i'xū'nātā'natna'ca'n, a'cxni' mālacastālancuanīlh Jesús. Chuntza' tatzo'kni' nac libro Salmos ixlī'a'ktu' capítulo:

Hui'x quinKa'hua'cha.

Chuhua'j icmaxquī'nī'ta'n latamat.

³⁴ Dios mālacastālancuanīlh Jesús nac cā'līnīn. Jā ā'maktin cati'a'lh nac cā'līnīn. Dios chuntza' huanli:

Na'iccāsīcua'lanātlahuayān chuntza' chī huanica David.

³⁵ Tatzo'kni' nac libro Salmos ā'a'ktin capítulo:

Hui'x jā catimakxtekti namasa ixmacni' minKa'hua'cha tī tze.

³⁶ David ixtlahuani'ttza' ixtalacasqui'nīn Dios ixlacatīnca'n xlaca'n tī ixtahui'lāna'lh a'cxni' xla' ixlātlā'huan nac cā'quilhtamacuj. Xla' nīlh ē mā'cnūca jā ixcāmā'cnūcanī't ixnatāta'na'. Ixmacni' David masli. ³⁷ Jā masli ixmacni' Jesús tī Dios mālacastālancuanīlh. ³⁸ Caca'tzītīt hui'xina'n tī israelitas chī quit. Ixpālacata huā'mā' chī'xcu', cātāmāca'tzīnīyān hui'xina'n mincuentaca'n tzē nacātāmātzā'nkēna'ni'yān. ³⁹ Jesús cāmātzā'nkēna'ni' ixlīpō'ktu ixcuentaca'n tī talīpāhan Jesús. Līmāpa'ksīn tū maxquī'ca Moisés, ū'tza' jāla catīmālaksputūlh tū jā tze. ⁴⁰ Caskalalhuantīt jā nacā'a'kspulayān tū tahuanli a'kchihuīna'nī'n. Tahuanli:

41 Cakexpa'ttit hui'xina'n tī lakmaka'nā'tit.

Ca'a'cnī'tit ē calaksputtit; ixpālacata quit, Dios, na'ictlahua a'ktin li'a'cnīn a'cxni' hui'xina'n hui'lā'na'ntit.

Palh ixcātahuani'n tū quit na'ictlahua, hui'xina'n jā cati'a'ka'ī'tit.

42 Pablo ē Bernabé tataxtulh na ixtemploca'n israelitas. Tachi'xcuui't, tī jā israelitas, tasqui'ni'lh natahuanipala huā'mā' tachihuūn ixlītzayama'j.

43 Tataxtulh tī ixtatakēstoknī't nac templo. Tastālani'lh Pablo ē Bernabé lhūhua' israelitas ē ā'makapitzīn tī ixta'a'ka'ī'nī't chī israelitas. Pablo cāmaxquī'lh talacapāstacni' ē cāhuanilh jā catamakxtekli xatze tachihuūn tū māsu'yu ixtalakalhu'mān Dios.

44 Ixlītzayama'j, a'cxni' ixchā'n quilhtamacuj tū ixpūjaxcan, ixlīpō'ktuca'n xalanī'n nac cā'lacchicni' tatakēstokli natakexmata ixtachihuūn Dios.

45 A'cxni' israelitas talaktzī'lh ixlīlhūhua'ca'n tachi'xcuui't, xla'ca'n talaksītzī'lh ē tatā'lāhuanilh Pablo ē talakapalalh. 46 Pablo ē Bernabé tachihuūna'nli ē jā tajicua'nli ē cāhuanica:

—Ixlacasqui'nca cacātahuani'n xapūla hui'xina'n, israelitas, ixtachihuūn Dios. Hui'xina'n lakmaka'ntit, ē chuntza' lītasu'yu jā ka'lhīcu'tunā'tit xasāsti' milatamatca'n tū jā catilakspu'tli. Chuhua'j quina'n na'iccālaka'nāuj tī jā israelitas. 47 Chuntza' quinDiosca'n quincāmāpa'ksīn ē huanli:

Quit iclacsacni'ta'n nacāmāca'tzīnī'ya' chī natalī'a'kapūtaxtu xalanī'n nac ā'lacatunu' cā'lacchicni' na ixlīka'tla' cā'quilhtamacuj.

Chuntza' hui'x chī a'ktin pūcās chī namāxkakēni'na' ixlīpō'ktu.

48 A'cxni' takexmatli huā'mā', tapāxuhualh tī jā israelitas. Tahuani'l tze ixtachihuūn Dios. Ta'a'ka'ī'lh ixlīpō'ktuca'n tī ixcāhui'līcanī't natamaktīni'n xasāsti' ixlamatatca'n tū jā catilakspu'tli. 49 Māca'tzīnīni'nca ixtachihuūn Māpa'ksīni' calhāxcuuhālh jā ixmāpa'ksī Antioquía.

50 Israelitas tachihuūna'makasītzī'lh xalaka'tla' puscan tī ixtalakachi'xcuui' Dios ē nā xanapuxcu'nu' cā'lacchicni'. Tachihuūna'makasītzī'lh cacāputzatokokeca Pablo ē Bernabé ē cāmakatzā'laca na ixcā'lacchicni'ca'n ē nā a'ntza' jā ixtamāpa'ksī.

51 Pablo ē Bernabé tatincxli pokxni' ixtujanca'n ē chuntza' cāmāca'tzīnīca xalanī'n cā'lacchicni' ixtalē'n cuenta. Ta'ah nac Iconio. 52 Tā'timīn tapāxuhualh. Ixlīstacna'ca'n ixlītzuma Espīritu Santo.

14

Pablo ē Bernabé nac Iconio

1 Pablo ē Bernabé lacxtim tatanūlh na ixtemploca'n israelitas nac Iconio ē ta'a'kchihuūna'nli. Ta'a'ka'ī'lh lhūhua' israelitas ē nā tī jā israelitas. 2 Israelitas tī jā ixta'a'ka'ī' tachihuūna'makasītzī'lh tī jā israelitas.

Cāmālacapāstaquīca tā'timīn jā tze ixtahuani't. 3 Pablo ē Bernabé tatahuī'lh a'klhūhua' quilhtamacuj nac Iconio ē ixta'a'kchihuūna'n ē jā tajicua'nli ixpālacata ixtalīpāhuan Jesucristo.

Ixlītlī'hui'qui Dios lhūhua' ixtalītlahua tū laka'tla' li'a'cnīn. Ū'tza' līmāsu'yulh Dios ixlīcāna' tū ixtalīchihuūna'n Pablo ē Bernabé ixpālacata Jesucristo. 4 Tachi'xcuui't xalanī'n nac Iconio jā lacxtim ixtalacapāstaca. Makapitzīn ixtalacapāstaca chī israelitas ē ā'makapitzīn ixtalacapāstaca chī apóstoles. 5 Israelitas ē nā tī jā israelitas ē nā xanapuxcu'nu' tachihuūna'nli natalacatā'quī'nin ē natakucta'lana'n.

6 A'cxni' taca'tzilh huā'mā', Pablo ē Bernabé tatzā'lalh. Ta'ah nac estado Licaonia nac cā'lacchicni' Listra ē Derbe ē ā'lacatunu' cā'lacchicni'. 7 A'ntza' ixtalī'a'kchihuūna'n xatze tachihuūn ixla' Jesucristo.

Cucta'laca Pablo nac Listra

⁸ Ixuī'lh chā'tin chi'xcu' nac Listra. Jā tze ixuanī't ixtujan. Ixlū'ntū'nunī't chu tunca ixlilacatuncuhuī'ni'. Jā maktin ixtlā'huan. ⁹ Ixkexmatmā'lh Pablo. Pablo lakalakatzī'lh ē ca'tzīlh ixa'ka'ī' tzē namātzeyīcan. ¹⁰ Pablo palha' huanli:

—Lachtzaj catāya'.

Chi'xcu' tāyalh ē tzuculh tlā'huan.

¹¹ A'cxni' ixlīlhūhua'ca'n talaktzī'lh tū tlhualh Pablo, xlaca'n tata'salh ē tahuhanli chī ixtachihuīnca'n xalanī'n nac Licaonia. Tahuahh:

—¡Tayujnī'ta'nchi dioses tī tatasu'yu chī chi'xcuhuī'n!

¹² Ixtahuan Bernabé ixuanī't ū'tza' dios Júpiter. Ē ixtahuan Pablo ixuanī't ū'tza' dios Mercurio ixpālacata ū'tza' tī ixa'kchihuīna'nī't. ¹³ Templo jā ixlaktaquilhpūtacan dios Júpiter, ixyālh jā lactanūcanācha' nac cā'lacchicni'. Ixcura Júpiter limilh huācax ē xa'nat nac tanquilhtin. Pālej ē tachi'xcuhuī't ixtalakachi'xcuhuī'cu'tun apóstoles. ¹⁴ A'cxni' apóstoles, Bernabé ē Pablo, taca'tzīlh tū ixcātlahuani'cu'tuncan, xlaca'n talacxtī'tli ixlīmānca'n ixluxu'ca'n ixpālacata tatamakchuyīlh. Tatu'jnulh ixlacpu'na'ītātca'n tachi'xcuhuī't ē tata'salh ē tahuhanli:

¹⁵ —¡Tachi'xcuhuī't! ¿Tū ixpālacata tlhua'yā'tit huā'mā'? Quina'n nā chi'xcuhuī'n chuntza' chī hui'xina'n. Iccālimini'yān xatze tachihuīn ixpālacata nalītalakaspī'tni'yā'tit ixlīpō'ktu huā'mā' tū jā tū ixtapalh tū tlhua'yā'tit. Ē chuntza' naputzayā'tit Dios tī lakahuan. Ū'tza' tī tlhuanī't a'kapūn ē cā'ti'ya't ē mar ē ixlīpō'ktu tū a'nan. ¹⁶ Lakma'jtza' Dios cāmakxteknī't ixlīpō'ktuca'n tachi'xcuhuī't natatlahua tū talacasqui'n. ¹⁷ Pō'ktu quilhtamacuj Dios ixcāmacā'ni' tū ixmāsu'yu palh a'nan Dios. Dios tlhua tū tze. Ū'tza' līla xcān ē līla tū tzē hua'can. Quincāmaxqui'yān quina'n tapāxuhuān ē tū hua'yāuj hasta līpāxuhua hui'lāna'uj —huanli Pablo.

¹⁸ Masqui Pablo cāhuanilh huā'mā', ē jicslīhua' cālimāpānūni'ca ixtalacapāstacni'ca'n tachi'xcuhuī't jā catalakachi'xcuhuī'lh Pablo ē Bernabé.

¹⁹ Tachilh makapitzīn israelitas xalanī'n nac Antioquía ē Iconio. Tachihuīna'makasītzī'lh tachi'xcuhuī't. Ū'tza' licucta'laca Pablo ē sakalē'nca ē māxtuca nac cā'lacchicni' ē makxtekca. Tapuhanli xanīntza' ixuanī't. ²⁰ Tā'timīn talītamacstī'li'lh ē Pablo tā'kaquī'lh ē tanūlh nac cā'lacchicni'. Ixlīlakalī ta'a'lh Pablo ē Bernabé nac Derbe.

²¹ Ixta'a'kchihuīna'n xatze tachihuīn ixta' Jesucristo nac tzamā' cā'lacchicni' ē lhūhua' ta'a'ka'ī'lh. Palaj tunca xlaca'n tataspi'tli nac Listra ē nac Iconio ē nac Antioquía. ²² A'ntza' ixcāmaxqui'ca tā'kpuhuanīn tī ixta'a'ka'ī'. Ixcāmaxqui' talacapāstacni' nata'a'ka'ī' pō'ktu quilhtamacuj. Cāhuanica:

—Ixlacasqui'nca napātīni'nāuj a'cxni' jāna'j tanūyāuj jā Dios māpa'ksīni'n.

²³ Cālacacca xanapuxcu'nu' a'katunu' nac templo. Pūla ta'orarlīlh ē jā tahuā'yahh. Tasqui'ni'lh Māpa'ksīni' Jesucristo tī ixta'a'ka'ī'nī't. Tasqui'ni'lh cacāmaktaka'lhli xanapuxcu'nu'.

Pablo ē Bernabé taquītaspi'tpālīh nac Antioquía

²⁴ Palaj tunca Pablo ē Bernabé tatētaxtullh nac Pisidia ē tamilh nac Panfilia. ²⁵ A'cxni' ixtalī'a'kchihuīna'nī't xatze tachihuīn nac Perge, ē ta'a'lh tancā'n nac Atalia. ²⁶ A'ntza' tapū'a'lh barco nac Antioquía. Chu ū'tza' cā'lacchicni' ixuanī't jā xapūla ī'squi'ni'canī't Dios cacāmaktāyalh Bernabé ē Pablo ixtascujūtca'n tū chū'cus ixtatlahuanī't.

²⁷ A'cxni' tachā'lh Pablo ē Bernabé nac Antioquía, tamākēstokli ixlīpō'ktuca'n tī ixta'a'ka'ī'. Cāhuanica ixlīpō'ktu tū Dios ixcāmaktāyanī't natatlahua. Cāhuanica chī Dios ixcāmāsu'yuni'nī't ixlacasqui'nca nā nata'a'ka'ī' nā xlacan tī jā israelitas. ²⁸ A'ntza' Pablo ē Bernabé tatā'tachokokō'lh tā'timīn makās.

15

Tatakēstokli nac Jerusalén

¹ Tamilh nac Antioquía makapitzīn chī'xcuui'n xalanī'n nac Judea. Tatzuculh tamāsu'yuni' tā'timīn. Tahuanli:

—Ixlasasqui'nca natachu'cuyā'tit chuntza' chī ixmāsu'yu Moisés. Palh jā tachucunī'ta'ntit, jāla cati'a'kapūtaxtutit.

² Pablo ē Bernabé talālihuanih xlacan ē talāliquilhnih. Ā'līstān cālacsacca Pablo ē Bernabé ē ā'makapitzīn huampala tī natalaka'n apóstoles ē xanapuxcu'nu' xala' nac templo nac Jerusalén ē natakelhasqui'nīni'n chī nalilacāxtlahuacan.

³ Chuntza' tā'timīn xalanī'n nac templo nac Antioquía tamacā'lh Pablo ē Bernabé. Xlacan ta'a'lh ē ixtatētaxtumā'nalhxā'tuntamaçni' estado Fenicia ē Samaria. Ixcāhuani chī ixta'a'ka'ī'nī't tī jā israelitas. Ū'tza' talīpāxuhualh tā'timīn.

⁴ A'cxni' Pablo ē Bernabé tachā'lh nac Jerusalén ē talālakchā'lh tā'timīn ē apóstoles ē xanapuxcu'nu' xala' nac templo. Pablo ē Bernabé tahuanilh ixlīpō'ktu tū Dios cāmaktāyah tze natatlahua. ⁵ Tatāyah makapitzīn tī t'stālani' ixtamāsu'yunca'n fariseos ē ixta'a'ka'ī'. Tahuanli:

—Ixlasasqui'nca nacāchu'cucan israelitas nā xlacan tī jā israelitas. Nā ixlacasqui'nca catakexmatni'lh līmāpa'ksīn tū maxqui'ca Moisés.

⁶ Apóstoles ē xanapuxcu'nu' tatakēstokli nataputzāna'nī huā'mā'. ⁷ Ixtachihuīna'mā'nalhcus ē tāyah Pedro ē cāhuanilh:

—Tā'timīn, hui'xina'n ca'tzīyā'tit makāstza' Dios lacsacli chā'tin chī quina'n. Quit quilacsacli na'iccāhuani xatze tachihuīn tī jā israelitas ē chuntza' tze nata'a'ka'ī' xlacan. ⁸ Dios, tī lakapasa ixlīstacna'ca'n tachi'xcuui't, ū'tza' cāmāxqui'lh xlacan Espiritu Santo chuntza' chī quincāmāxqui'nī'ta'n. Chuntza' māsu'yulh Dios chī lacasqui'n nata'a'ka'ī' nā xlacan tī jā israelitas. ⁹ Chuntza' Dios nā liche'kē'lh ixlīstacna'ca'n xlacan chī quina'n ixpālacata līpāhuanūy Dios. ¹⁰ ¿Chī puhua'nā'tit hui'xina'n jā tze chī Dios lacasqui'n nata'a'ka'ī' nā xlacan tī jā israelitas? ¿Tū ixpālacata lacasqui'nā'tit hui'xina'n xlacan natamākentaxtū līmāpa'ksīn tū maxqui'ca Moisés? Ū'tza' quinatāta'na'ca'n jāla tamākentaxtūlh. Nā quina'n jāla catimākentaxtūj. ¹¹ Ica'ka'ī'yāuj ta'a'kapūtaxtuyāuj quina'n chuntza' chī xlacan ixpālacata quincāmāxqui'nī'ta'n quimāpa'ksīni'ca'n Jesús —huanli Pedro.

¹² Palaj tunca ixlīpō'ktuca'n ixlīlīhuua'ca'n tachi'xcuui't taquilhca'cslalh. Xlacan takexmatli a'cxni' Bernabé ē Pablo tachihuīna'nli ē tahuanli laka'tla' lī'a'cnīn tū Dios cāmaktāyah tze tatlahua na ixlacpu'na'i'tātca'n tī jā israelitas. ¹³ A'cxni' xlacan tachihuīna'nkō'lh, Jacobo kelhtīni'lh:

—Tā'timīn, caquilākexmatui. ¹⁴ Chihuīna'nī'ttza' Simón Pedro chī Dios xapūla cālacsacli makapitzīn chī'xcuui'n tī jā israelitas. Dios cālacsacli ixpālacata ixlacstīn natahuan. ¹⁵ Chuntza' tahuanli a'kchihuīna'nī'n xalanī'n makāstza'. Ē chuntza' tatzo'kni':

16 Ā'līstān na'ictaspi'ta ē na'ictlahuapala ixchic David tū laclalh.

Na'iccāxtlahuapala jā laclanī't, ē na'icyāhuapala.

17 Chuntza' ā'makapitzīn chi'xcuui'n nataputza Māpa'ksīni',

ē nā ixlīpō'ktuca'n xalanī'n nac ā'lacatunu' cā'lacchicni' tī cālakapascan ū'tunu'n quintachi'xcuui't.

18 Huā'mā' huanli Māpa'ksīni' tī māsuyulh huā'mā' a'cxni' tzuculh quilhtamacuj.

19 Jacobo chihuīna'mpālh:

—Ū'tza' quit quintalacapāstacni': jā cacāmāmakchuyīuj tī tatā'a'n Dios tī jā israelitas. 20 Icpuhuan natzo'kāuj ē nacāhuaniyāuj jā catahua'lh tū cālahui'licanī't ídolos ē nā jā cataputzalh ixtā'lāpāxquī'nca'n ē nā jā catahua'lh xaquinīt animalh tū a'kpixchī'canī't ē nā jā catahua'lh ka'lhni'.

21 Chuntza' icpuhuan ixpālacata makās na ixlīpō'ktu cā'lacchicni', pō'ktu quilhtamacuj tū pūjaxcan, a'kchihuīna'ncan ē kelhtahua'ka'can tū huanli Moisés —cāhuanilh Jacobo.

22 Apóstoles ē xanapuxcu'nu' ē ixlīpō'ktuca'n talīhui'līlh talacsaca makapitzīn chi'xcuui'n ixlī'ū'tunu'nca'n ē nacātā'macā'ncan Pablo ē Bernabé nac Antioquía. Macā'nca Judas, tī ixka'lhī ixlī'a'ktu' ixtacuhuīni' Barsabás, ē ā'chā'tin ixtacuhuīni' Silas. Tzamā' chā'tu' chi'xcuui'n xalaka'tla' lītā'timīn ixtahuanī't. 23 Tzo'kca a'ktin carta tū talē'lh Judas ē Silas. E a'ntza' nac carta tahananli:

“Quina'n apóstoles ē xanapuxcu'nu' ē tā'timīn iccāmacā'ni'yāchā'n saludos hui'xina'n tā'timīn tī jā israelitas xalanī'n nac Antioquía ē nac estado Siria ē Cilicia. 24 Ickexmatnī'ta'uj makapitzīn tataxtunī't huā'tzā' masqui quina'n jā iccāmaxquī'uj līmāpa'ksīn. Xlaca'n cātālīmāmakchuyīnī'ta'n tū ixtamāsu'yunca'n. E cātālīlakpalīcu'tunān a'cxni' tahananli ixlacasquī'nca hui'xina'n natlahuayā'tit ixtahui'latca'n israelitas. 25 A'cxni' quina'n ictakēstokui, iclīhui'līuj iclacsacāuj chi'xcuui'n tī na'iccālakmacā'nāchā'n hui'xina'n ē natatā'a'n Bernabé ē Pablo tī cāpāxquī'yāuj. 26 Huā'mā' chā'tu' chi'xcuui'n tatanūnī't jā cā'lījicua' ixpālacata quiMāpa'ksīni'ca'n Jesucristo. 27 Iccāmacā'nī'ta'nchāuj Judas ē Silas. Xlaca'n nacāhuaniyān ū'tza' tū iccāzo'knuni'mā'n. 28 Na'iccāmaxquī'yān hui'xina'n a'ktin līmāpa'ksīn chuntza' chī ixtalacasquī'nīn Espírītu Santo ē nā chuntza' quintalacapāstacni'ca'n. Chu xmān huā'mā' ixlacasquī'nca: 29 hui'xina'n jā catihua'tit quinīt tū cālahui'licanī't ídolos, ē jā cahua'tit ka'lhni', ē jā cahua'tit ixquinīt animalh tū a'kpixchī'canī't, ē jā caputzatit mintā'lāpāxquī'nca'n. Palh hui'xina'n namākentaxtūyā'tit huā'mā', natlahuayā'tit tū tze. Xmān huā'mā' iccāhuaniyān.”

30 Cāmacā'nca Bernabé ē Pablo ē ā'makapitzīn. Xlaca'n ta'ah'lh tancā'n nac Antioquía. A'ntza' cāmākēstokca tachi'xcuui't tī ixta'a'ka'ī ē cāmaxquī'ca carta. 31 Xlaca'n talīkelhtahua'ka'lh ē tapāxuhualh ixpālacata cāmāko'xamāka'tī'ca. 32 Judas ē Silas nā xlaca'n a'kchihuīna'nī'n ixtahuanī't. Xlaca'n tamāstā'lh talacapāstacni' ixpālacata lītā'timīn ē nā tamāstā'lh lītli'huī'qui. 33 A'cxni' ixtahui'lāna'lhtza' makās a'ntza', cāmakstekca tā'timīn ē cāhuanica: “Dios cacālē'ncha'n.” E talaktaspi'tpālh tī iccāmacā'nī't. 34 Silas puhuanli natachoko a'ntza'. 35 Pablo ē Bernabé tatachokolh nac Antioquía. E lhūhua' ā'makapitzīn huampala ixtamāsu'yu ē ixtalīchihuīna'n ixtachihuīn Māpa'ksīni'.

Pablo a'lh ixlīmaktu' a'cxni' lē'lh makat xatze tachihuīn

³⁶ A'cxni' ixa'kspulanī'ttza' lakma'j quilhtamacuj, Pablo huanilh Bernabé:

—Cacālaka'mpalauj quintā'timīnca'n na ixlīpō'ktu cā'lacchicni' jā māsu'yunī'ta'uj ixtachihuīn Māpa'ksīni'. Ca'a'uj cālaktzī'nāuj chī tataxtukō'.

³⁷ Bernabé ixlē'ncu'tun Juan, tī ixka'lhī ixlī'a'ktu' ixtacuhuīni' Marcos. ³⁸ Pablo jā ixlē'ncu'tun expālacata Marcos ixcāmakxteknī't a'cxni' ixtahui'lāna'lh nac Panfilia. Jā a'lh cātā'scuja. ³⁹ Talālītā'chihuīna'lh Bernabé ē Pablo. Ū'tza' talītaxtumlīh. Bernabé lē'lh Marcos ē tapū'a'lh barco nac Chipre. ⁴⁰ Pablo lacsacī Silas ē tataxtulh. Tā'timīn ixtasqui'ni'nī't Dios caçāmaktaka'lhli. ⁴¹ Pablo ē Silas ixtatētaxtu nac estado Siria ē Cilicia ē ixcāmāxquī' tā'kpuhuanīn tā'timīn tī a'ntza' ixtatakēstoka nac a'katunu' cā'lacchicni'.

16

Timoteo cātā'a'lh Pablo ē Silas

¹ Pablo ē Silas tachā'lh nac Derbe ē Listra. Talāpāxtokli chā'tin ixta'tinca'n ixtacuhuīni' Timoteo, ixka'hua'cha chā'tin puscāt israelita tī ixa'ka'ī'. Ixtāta' Timoteo griego ixuanī't. ² Tā'timīn nac Listra ē nac Iconio tzeza chi'xcu' ixtalaktzī'n Timoteo. ³ Pablo ixlē'ncu'tun Timoteo. Israelitas ixtaca'tzī ixtāta' Timoteo jā israelita ixuanī't. Ū'tza' Pablo līmāchu'cunīni'lh Timoteo expālacata naka'lhī ixlīlakapascan chī israelita. Pablo tlhualh huā'mā' expālacata jā cāmāsītzī'cu'tunli israelitas. ⁴ Xlaca'n ixtatētaxtumā'nalh a'katunu' cā'lacchicni'. Ixcāmāca'tzīnīcan līmāpa'ksīn tū ixtahuanī't apóstoles ē xanapuxcu'nu' nac Jerusalén. ⁵ Chuntza' tī ixtatakēstoka nac a'katunu' cā'lacchicni' tatauīxcānīh ē ā'chulā' ta'a'ka'ī'lh. Lakali lakali talhūhua'ntēlhalh.

Pablo lakachuyalh ē laktzī'lh chā'tin chi'xcu' xala' nac Macedonia

⁶ Espīritu Santo jā cāmakxtekli natalīchihuīna'n xatze tachihuīn nac Asia. Pablo ē tī ixtatā'a'n tatētaxtulh na ixlīka'tla' Frigia ē Galacia. ⁷ A'cxni' tachā'lh na ixlītapitzi jā ixmāpa'ksī Misia, ē tita'a'ncu'tunli nac Bitinia. IxEspīritu Jesús jā cāmakxtekli nata'a'n. ⁸ Tatētaxtulh nac Misia ē ta'a'lh tancā'n nac cā'lacchicni' Troas. ⁹ A'ntza' tzī'sa Pablo lakachuyalh ē laktzī'lh chā'tin chi'xcu' xala' nac Macedonia tī tāyalh ixlacatīn. Chi'xcu' ī'squi'ni'mā'lh ē huanilh: “Caquilālaka'uj nac Macedonia ē caquilāmaktāyauj.” ¹⁰ A'cxni' lakachuyakō'lh, palaj tunca quina'n ictacāxui na'īca'nāuj nac estado Macedonia. Palaj tunca iclacapāstacui ixlīcāna' Dios quincālacsa'ni'ta'n na'iccālītā'chihuīna'nāuj xalanī'n nac Macedonia xatze tachihuīn ixlā' Jesucristo.

Pablo ē Silas nac Filipos

¹¹ Ictaxtūj nac Troas ē icpū'a'uj barco ē lacatza'j icmiuj nac Samotracia. Ixlīlakali huampala ica'uj nac Neápolis. ¹² Ictaxtūj a'ntza' ē icchā'uj nac Filipos tū tapa'ksī' nac Roma. Ū'tza' ā'chulā' xaka'tla' cā'lacchicni' ixlīpō'ktu estado Macedonia. Ictachokouj nac huā'mā' cā'lacchicni' a'klhūhua' quilhtamacuj. ¹³ A'ktin quilhtamacuj tū tapūjaxa israelitas, ictaxtūj nac cā'lacchicni'. Icchā'uj na ixquilhtūn ka'tla' xcān jā icpuhuanūi palhāsā' a'ntza' jā ixtakēstokcan ixtlahuacan oración. Ictahui'lauj ē iccātā'chihuīna'uj puscan tī ixtatakēstoknī't. ¹⁴ Chā'tin chī xlaca'n, tī ixquīncākexmatni'yān, chā'tin puscāt ixtacuhuīni' Lidia. Xlā' xala' nac Tiátira ē ī'stā' lu'xu' xasmataka. Ixlakachi'xcuhūi' Dios. Māpa'ksīni'

mākexmatīcu'tunli tū huanli Pablo. Kexmatni'lh. ¹⁵ Xla' a'kpxali ē ixlīpō'ktu tī xalanī'n na ixchic. Lidia quincāsqui'ni'n ē quincāhuanin:

—Palh puhua'nā'tit hui'xina'n quit ixlicāna' ica'ka'i'ni' Jesucristo, capintit na quinchic ē natachokoyā'tit a'ntza'.

Chuntza' ixquincāhuanian.

¹⁶ A'ktin quilhtamacuj a'cxni' xa'ica'mā'nauj jā ixtlahuacan oración, ictā'lāpāxtokui chā'tin tzu'ma'jāt tī ixka'lhī tū jā tzeza ū'ni' tū ixmāhuanī tū na'a'kspula. Chi'xcuhui'n, tī ixtēcu'nī'n tzu'ma'jāt, lhūhua' ixtalītlaja ixpālacata ixca'tzī tū na'a'kspula. ¹⁷ Tzu'ma'jāt ixquincāstālani'yān a'cxni' xa'ictā'latlā'huanāuj Pablo. Palha' ixta'sa ē ixuan:

—Tzamā' chi'xcuhui'n tatā'scuja Dios tī ka'tla'. Xlaca'n cātahuaniyān chī tzē nali'a'kapūtaxtucan.

¹⁸ Chuntza' ixuan a'klhūhua' quilhtamacuj. Pablo jiclhualh ē talakspi'tli ē huanilh tū jā tzeza ū'ni':

—Na ixtacuhūni' Jesucristo iclīhuaniyān cataxtu na ixlīstacna' tzu'ma'jāt.

Palaj tunca taxtulh.

¹⁹ A'cxni' taca'tzīlh ixtēcu'nī'n jātza' la ixtalītlaja, cāchi'paca Pablo ē Silas ē cālīmīnca nac pūchihuīn. ²⁰ A'cxni' ixcālīmīncanī't ixlacatūnca'n scujnī'n cāhuanica:

—Tzamā' chi'xcuhui'n israelitas cāmāmakchuyīlh xalanī'n na quincā'lacchicni'ca'n. ²¹ Tamāsu'yu ā'xtum tahuilat tū quina'n jāla a'ka't'yāuj ixpālacata quina'n romanos. Jāla catītlahuāuj ixpālacata jā chuntza' quilīmāpa'ksīnca'n.

²² Chuntza' tachi'xcuhui't tatā'kaquī'lh ē cāquicīhlaktzī'nca Pablo ē Silas. Scujnī'n tamāpa'ksīni'lh cacāxtī'tpūxtuca ixlū'xu'ca'n ē cacālīmācni'cca qui'hui'. ²³ A'cxni' cāhui'līni'kō'ca ē cāmānūca nac pūlāchī'n. Nā māpa'ksīca tī maktaka'lhnan tzej cacāmaktaka'lhca. ²⁴ Chuntza' māpa'ksīca, ē ū'tza' cālīmānūlh ā'xmāntza' ē cāmānūni'ca ixtujanca'n jā ixlacīhu'cu'canī't kentū' qui'hui' ē ixmāpekstokcanī't.

²⁵ I'tāt tzī'sa, Pablo ē Silas ixta'orarlītanūmā'nalh ē ixtapixtī'tanūmā'nalh ē nā ixtamakapāxuīmā'nalh Dios. Tachi'nī'n ixtakexmattanūmā'nalh. ²⁶ Xamaktin tzuculh tachiqui ti'ya't. Ixtūtzā'n talhta'm pūlāchī'n tasakā'līlh. Palaj tunca pūlāchī'n talaquī'lh. Qui'hui' jā ixcāmānūcanī't ixtujanca'n ixlīpō'ktuca'n tachi'nī'n palaj tunca talakxtulh. ²⁷ Palaj tunca lakahuanli tī maktaka'lhnan ē laktzī'lh laquī'yālh pūlāchī'n. Māxtulh ixcuchilu ē ixlīmān ixmaknīcu'tuncan ixpālacata xla' puhuanli tachi'nī'n ixtatzā'lanī'ttza'. ²⁸ Pablo ta'salh palha' ē huanilh:

—Jā tū catlahua'ni'ca milīmān. Quilīpō'ktuca'n ictanūmā'nauj huā'tzā'.

²⁹ Maktaka'lhna' squi'nli a'ktin pūcās ē tanūlh palaj ē i'xpipitēlha cātatzokostani'lh Pablo ē Silas. ³⁰ Cāmāxtulh ē cākelhasqui'nīlh:

—Chi'xcuhui'n, ¿tū ixlacasqui'nca na'ictlahua quit na'ica'kapūtaxtu?

³¹ Xlaca'n takelhtīlh:

—Ca'a'ka'i' Māpa'ksīni' Jesucristo ē na'a'kapūtaxtuya' hui'x ē nā chuntza' xalanī'n na minchic.

³² Lītā'chihuīna'nca ixtachihuīn Dios tī maktaka'lhnan ē ixlīpō'ktuca'n xalanī'n na ixchic. ³³ Tzamā' tzī'sa, tī maktaka'lhnan cālē'lh Pablo ē Silas ē cāche'kē'ni'lh jā ixcāmātakāhuī'canī't. Ixlīpō'ktuca'n tī ixtahui'lāna'lh na ixchic ta'a'kpxak'lh palaj tunca. ³⁴ Tī maktaka'lhnan cālē'lh na ixchic ē cāmāhuī'lh. Pāxuhualh xla' ē ixlīpō'ktuca'n xalanī'n na ixchic ixpālacata ta'a'ka'i'ni'lh Dios.

³⁵ A'cxni' xkakalh, scujnī'n tamacā'lh mayūlhnu' natahuani tī mak-taka'lhnan:

—Cacāmakxtekti tzamā' chi'xcuui'n.

³⁶ Tī maktaka'lhnan māca'tzīnīlh Pablo ē huanli:

—Scujnī'n tamāpa'ksīni'lh na'iccāmakxtekān. Chuhua'j cataxtutit ē cap-intit ē Dios cacālē'ncha'n.

³⁷ Pablo cāhuanilh mayūlhnu':

—Quincātamacni'cnī'ta'n na ixlacatīnca'n tachi'xcuui't ē quincātamānūn nac pūlāchī'n ē jā quincātatlahuani'n justicia, masqui quina'n ictapa'ksiyāuj nac Roma ē ū'tza' iclīka'lhīyāuj quintachihuīnca'n. Chuhua'j tzē'k quincātamakatzā'lacu'tunān. Chuhua'j catamilh ū'tunu'n ē caquincātamāxtun.

³⁸ Mayūlhnu' tamāca'tzīnīpālh scujnī'n. Xlaca'n tajicua'nli a'cxni' takexmatali tachī'nī'n ixtatapa'ksī nac Roma ē jā catīhuālh chi'xcuui'n.

³⁹ Cālakminca Pablo ē Silas ē cāsqui'ni'ca tamātzā'nkēn. Cāmāxtuca ē cāsqui'ni'ca catataxtulh nac cā'lacchicni'. ⁴⁰ Pablo ē Silas, a'cxni' ixtataxtunī'ttza' nac pūlāchī'n, tatanūlh na ixchic Lidia. Cālaktzī'nca tā'timīn. Pablo ē Silas tamāstā'lh talacapāstacni' ē ta'alh.

17

Tatā'kaquī'lh nac Tesalónica

¹ Pablo ē Silas tatētaxtulh nac Anfípolis ē Apolonia. Tachā'lh nac Tesalónica jā ixyālh a'ktin ixtemploca'n israelitas. ² Pablo ixlismanīnī't tanū nac templo ē chuntza' cātā'tanūlh. A'ktin quilhtamacuj tū pūjaxcan, Pablo cālītā'chihuīna'lh ixtachihuīn Dios. Chuntza' tlahuapālh ixlitzayama'j ē ixlīcāujquitzisma'j. ³ Pablo cāmāsu'yuni'lh ē cāmāca'tzīnīlh ixlacasqui'nca napātīni'n ē nalacastālancuana'n Cristo tī Dios lacsacni't. Cāhuanilh:

—Huā'mā Jesús, tī iccālītā'chihuīna'nān, xla' ū'tza' Cristo.

⁴ Ā'makapitzīn ta'a'ka'ī'lh tū huanli Pablo. Talītastokli Pablo ē Silas. Nā chuntza' cāmākēxtimīlh lhūhua' tī jā israelitas ē ixtalakachi'xcuui' Dios. Makapitzīn puscan xalaka'tla' nā xlaca'n cāmākēxtimīlh Pablo ē Silas.

⁵ Israelitas tī jā ixta'a'ka'ī', xlaca'n taquiclhaktzī'lh ē talē'lh ā'makapitzīn tī jā tzeya chi'xcuui'n ē tī xmān ixtalatlā'huan. Tamākēstokli lhūhua' tachi'xcuui't ē tatā'kaquī'lh nac cā'lacchicni'. Līcuesa ixtatanūcu'tun na ixchic Jasón. Ixtamāxtucu'tun Pablo ē Silas ē ixcālīmincu'tuncan na ixlacatīnca'n tachi'xcuui't. ⁶ Jā cāmaclaca ē sakalē'nca Jasón ē makapitzīn huampala tā'timīn. Talē'ni'lh scujnī'n ē palha' cāhuana:

—Tzamā' chi'xcuui'n tamāmakchuyīnī't ixlīpō'ktu tachi'xcuui't nac cā'quilhtamacuj. Nā taminī't huā'tzā'. ⁷ Jasón cāmānūlh na ixchic. Xlaca'n jā talakachi'xcuui' ixlīmāpa'ksīn César. Xlaca'n tahuan a'nampala chā'tin rey ixtacuhuīni' Jesús. Xlaca'n talacasqui'n ū'tza' huā'mā' nalakachi'xcuui'can.

⁸ A'cxni' takexmatali huā'mā', tatamakchuyīlh tachi'xcuui't ē scujnī'n. ⁹ A'cxni' cālacāxtlahuaca, taxokolh macsti'na'j ē makxtekca Jasón ē ā'makapitzīn.

Pablo ē Silas nac Berea

¹⁰ Palaj tunca tzamā' tzi'sa tā'timīn tamacā'lh Pablo ē Silas nac Berea. A'cxni' tachā'lh, tatanūlh na ixtemploca'n israelitas. ¹¹ Tzamā' israelitas xalanī'n nac Berea tzej ixtalacapāstacna'n ē jā chī xalanī'n nac Tesalónica.

Ixtakexmatcu'tun xatze tachihuūn ē lakalī lakalī ixtaputzana'nī' na ixtachihuūn Dios palh ixlīcāna' tū huanli Pablo. ¹² Chuntza' ta'a'ka'ī'lh lhūhua' tī israelitas ē nā tī jā israelitas. Ixlīlhūhua'ca'n tī jā israelitas, lhūhua' puscan xalaka'tla' ē lhūhua' chī'xcu'huī'n. ¹³ A'cxni' israelitas xalanī'n nac Tesalónica taca'tzīlh Pablo ixcālītā'chihuīna'mā'lh nac Berea ixtachihuūn Dios, ē xlaca'n ta'a'lh a'ntza'. Cāchihuīna'makasītzī'ca tachi'xcu'huī't xalanī'n nac Berea tī jā ixta'a'ka'ī'. Xlaca'n tatā'kaquī'lh. ¹⁴ Palaj tunca tā'timīn tamacā'lh Pablo na ixquilhtūn mar. Silas ē Timoteo tatachokolh nac Berea. ¹⁵ Tī tatā'a'lh Pablo talē'lh nac cā'lacchicni' Atenas ē tataspi'tli nacāmāca'tzīnīcan Silas ē Timoteo catalaka'lh Pablo palaj tunca.

Pablo nac Atenas

¹⁶ Pablo ixcāka'lhīmā'lh Silas ē Timoteo nac Atenas. Tamakchuyīlh ixpālacata laktzī'lh tzamā' cā'lacchicni' ixlītzumakō' ídolos. ¹⁷ Lakalī lakalī ixcātā'lhāhuanimā'lh nac templo israelitas ē tī ixtalakachi'xcu'huī' Dios. Lakalī lakalī ixcātā'lhāhuani nac litamāuj tī ixtachā'n a'ntza'. ¹⁸ Tatā'chihuīna'nli ā'makapitzīn tī lakskalalhna' chī'xcu'huī'n. Makapitzīn ū'tunu'n ixtastālani' ixtamāsu'yunca'n tī ixcāhuanican epicūreos. Ā'makapitzīn ixtastālani' ixtamāsu'yunca'n estoicos. Makapitzīn tahuanli:

—¿Tū māsuyumā'lh tzamā' chī'xcu' tī chihuīna'n?

Ā'makapitzīn tahuanli:

—Huā'mā māsuyumā'lh ixdiosesca'n makatiyātī'n.

Tahuanli huā'mā' ixpālacata Pablo ixcālīmāsu'yuni' Jesús ē chī nalīlacastālancuana'nca. ¹⁹ Chī'paca Pablo ē lē'nca nac Areópago jā ixtatalacxtimī makapitzīn scujnī'n ē tahuanilh:

—Quina'n icca'tzīcu'tunāuj huā'mā' xasāsti' tachihuūn tū māsuyuyā'.

²⁰ Hui'x ta'nī'ta' ē quilāmāsu'yuni'yāuj tū jā maktin ickexmatnī'tauj. Icca'tzīcu'tunāuj tūchu huanicu'tun huā'mā'.

²¹ Ixlīpō'ktuca'n xalanī'n nac Atenas ē xamini' tī ixtahui'lāna'lh a'ntza', xlaca'n jā tū ixtatlahuacu'tun xmān ixtahuancu'tun ē ixtakexmatcu'tun tū xalacsāsti'.

²² Pablo ixyālh na ixlacatīnca'n tī ixtatakēstoknī't nac Areópago ē cāhuanilh:

—Chī'xcu'huī'n xalanī'n nac Atenas, hui'xina'n lakachi'xcu'huī'yā'tit mindiosesca'n. Chuntza' tasu'yu. ²³ A'cxni' ictētaxtulh, iclaktzī'lh tū laktaquilhpūtayā'tit hui'xina'n. A'ntza' icmaclalh a'ktin pūmacamāstā'n jā tatzo'kni' tzamā' tachihuūn: “Isla' quindiosca'n tī jāna'j iclakapasāuj.” Quit iccātā'chihuīna'mā'n hui'xina'n ixpālacata huā'mā' Dios tī laktaquilhpūtayā'tit masqui jāna'j lakapasā'tit.

²⁴ Dios tlhualh cā'quilhtamacuj ē ixlīpō'ktu tū a'nan. Xla' māpa'ksīkō' a'kapūn ē cā'quilhtamacuj. Xla' jā hui'lh nac templo jā xamacanī'tlahua.

²⁵ Xla' jā maclacasqui'n tachi'xcu'huī't catamaktāyalh. Xla' jā tū sputnī'. Ixlīmāpa'ksīn lihui'lāna'uj ē lījaxāna'nāuj ē pō'ktu līka'lhīyāuj.

²⁶ Dios līmātzumalh tachi'xcu'huī't ixlīpō'ktu cā'quilhtamacuj ixpālacata chā'tin chī'xcu' tī ixpapca'n ixlīpō'ktuca'n tachi'xcu'huī't. Dios cāmāsu'yuni'lh ixquilhtamacujca'n chī natalīlatama ē jāchu natatahui'la.

²⁷ Xla' lacasqui'n naputzayāuj ē hua'chi namacaputzayāuj palh namaclayāuj Dios masqui hui'lh na quilacatzuna'jca'n. ²⁸ Ixlīmāpa'ksīn lihui'lāna'uj quina'n ē līlatlā'huanāuj ē līlatā'kchokoyāuj. Chā'tin chī hui'xina'n tī lactēhuanī't ixtachihuūn, ū'tza' huanli chuntza': “Nā quina'n ixlacstīn.” ²⁹ Palh quina'n ixlacstīn Dios, jā capuhuanui Dios

hua'chi oro ē plata ē chihuix tū cāxtlahualh chā'tin chi'xcu' xmān chī ixtalacapāstacni' xla'. ³⁰ A'cxni' jāna'j ixtaca'tzī tachi'xcuhuī't jā tū, Dios xmān cālaktzī'lh ē jā tū cātlahuani'lh. Chuhua'j cāmāpa'ksī Dios catalakpalīh ixtalacapāstacni'ca'n ixlīpō'ktuca'n tachi'xcuhuī't calhāxcuhuālh nac cā'quilhtamacuj. ³¹ Dios līlacsacī' a'ktin quilhtamacuj a'cxni' nacāputzāna'nī ixlīpō'ktuca'n tachi'xcuhuī't xalanī'n nac cā'quilhtamacuj. Nacāputzāna'nī chuntza' chī ixlacasqui'nca. Dios lacsacnī't chā'tin chi'xcu', Jesucristo, tī nacāputzāna'nī tachi'xcuhuī't xalanī'n nac cā'quilhtamacuj. Huā'mā' tzej ca'tzīcan ixpālacata Dios mālacastālancuanīh Jesucristo —cāhuanīh Pablo.

³² A'cxni' tachi'xcuhuī't takexmatli chī nalacastālancuana'ncan, makapitzīn tatzuculh talakapala. Ā'makapitzīn tahananli:

—Na'iccākexmatni'yān ā'maktin ixpālacata huā'mā'.

³³ Pablo cāmāxtekli. ³⁴ Ā'makapitzīn tatalacxtimīh ē ta'a'ka'ī'lh. Nā a'ka'ī'lh Dionisio, chā'tin scujni' tī ixtatalacxtimī nac Areópago. Nā a'ka'ī'lh chā'tin puscāt tī ixuanican Dámaris ē ā'makapitzīn huampala.

18

Pablo nac Corinto

¹ Ā'līstān Pablo taxtulh nac Atenas ē a'lh nac Corinto. ² Tā'lāpāxtokli chā'tin israelita tī ixtacuhuīni' Aquila xala' nac Ponto. Xla' ē ixpuscāt, tī ixuanican Priscila, ixtataxtunī'tcus nac Italia. Xapuxcu' Claudio ixcāmāpa'ksīnī't ixlīpō'ktuca'n israelitas catataxtukō'lh nac Roma. Ū'tza' talītaxtulh Aquila ē Priscila. Pablo cālaka'lh. ³ A'ntza' cātā'tachokolh ixpālacata ixtā'chuntza' ixtascujūtca'n ixuanī't. Ixtascuja ē ixtatlahua a'cchic. ⁴ Pablo ixcāmāsu'yuni' nac templo ixtzayama'jān ixlīpō'ktu quilhtamacuj tū ixpūjaxcan. Ixcāmā'a'ka'ī'nīcu'tun israelitas ē nā tī jā israelitas.

⁵ Silas ē Timoteo tataxtulh nac Macedonia ē tachā'lh nac Corinto. A'cxni' xlaca'n tachā'lh, Pablo ixmāsu'yumā'lh ixtachihuīn Dios. Ixcāhuanimā'lh tachi'xcuhuī't israelitas Jesús ū'tza' Cristo tī Dios ixlacsacnī't. ⁶ Xlaca'n tatā'lāhuanīh ē talakapalalh. Pablo tincxli ixlū'xu' na ixlacatīnca'n ē cāhuanīh:

—Hui'xina'n līpinā'tit cuenta tū nacā'a'kspulayān. Quit jātza' quincuenta. Chuhua'j na'iccālaka'n tī jā israelitas.

⁷ A'lh ē chā'lh na ixchic tī ixuanican Justo. Xla' ixlakachi'xcuhuī' Dios. Ixka'lhī ixchic ixlacatzuna'j ixtemploca'n israelitas. ⁸ A'ka'ī'lh Crispo, tī xapuxcu' xala' nac templo. Nā ta'a'ka'ī'kō'lh ixlīpō'ktuca'n xalanī'n na ixchic. Chuntza' chā'lhūhua' xalanī'n nac Corinto takexmatli tū huanli Pablo ē ta'a'ka'ī'lh ē ta'a'kpaxli. ⁹ Pablo lakachuyalh tzamā' tzi'sa. Māpa'ksīni' huanīh:

—Jā caji'cua'nti. Jā camakxtekti chihuīna'na'. ¹⁰ Quit icmaktaka'lhān. Jā tū catītlahuani'ca. A'nan lhūhua' tachi'xcuhuī't nac huā'mā' cā'lacchicni' tī naquintastālani'.

¹¹ Pablo tachokolh a'ktin cā'ta ā'i'tāt. Ixcāmāsu'yuni' ixtachihuīn Dios.

¹² A'cxni' Galión ixlīgovernador ixuanī't nac Acaya, ē israelitas ixlīpō'ktuca'n ixtatā'lāquichlaktzī'n Pablo. Talē'lh jā ixtlahuacan justicia. ¹³ Tahanīh gobernador:

—Huā'mā' chī'xcu' chihuīna'makasītzī' tachi'xcuhuī't. Xtum chī cāhuanī catalaktaquilhpūtalh Dios, ē jā chī tatzo'kni' na quilīmāpa'ksīnca'n.

¹⁴ A'cxni' Pablo ixchihuīna'ncu'tun, Galión cāhuanīh israelitas:

—Palh tlahuanī't cahuālh a'ktin tū jā tze, o palh maknīni'nī't cahuālh, quit xa'iccākexmatni'n lilacatzucu hui'xina'n, israelitas. ¹⁵ Hui'xina'n limālacapū'yā'tit xmān tū māsu'yu ē a'ktin tacuhuīni' tū mēpācuhuī ē tū milīmāpa'ksīnca'n. Hui'xina'n caputzāna'nī'tit. Quit jā icputzāna'nīcu'tun huā'mā'.

¹⁶ Cāmāxtulh jā ixtlahuacan justicia. ¹⁷ Ixlipō'ktuca'n talhūhua'chi'palh Sóstenes, tī xapuxcu' xala' nac templo, ē tatucslī na ixlacatīn gobernador. Galión jā tū cāhuanilh.

Pablo a'lh ixlīmaktu'tun nalē'n makat xatze tachihuīn

¹⁸ Pablo tahuī'lapālh ā'a'klhūhua' quilhtamacuj. Ā'līstān cāmāxtekli tā'timīn ē pū'a'lh barco nac Siria. Nā Priscila ē Aquila tatā'a'lh. Tā'ksitpūxtulh ē ū'tza' limākentaxtūlh ixpromesa nac Cencrea. ¹⁹ A'cxni' tachā'lh nac Efeso, Pablo a'ntza' cāmāxtekli. Tanūlh nac templo ē ixcātā'chihuīna'mā'lh israelitas tī ixtatakēstoknī't a'ntza'. ²⁰ Tahuanilh Pablo ixtachokolh ā'chulā' a'ntza'. Pablo jātza' lacasqui'nli. ²¹ A'cxni' cātā'lāmāxtekli Pablo cāhuanilh:

—Ixlacasqui'nca quit tunca na'ica'n nac Jerusalén jā nala cā'tani'. Na'ictaspi'tpala palh Dios lacasqui'n.

Pablo taxtulh nac Efeso ē pū'a'lh barco.

²² Pablo chā'lh nac Cesarea ē a'lh nac Jerusalén ē cātā'chihuīna'nli tī ixta'a'ka'īnī't, ē a'lh tancā'n nac Antioquía. ²³ Tachokolh a'klhūhua' quilhtamacuj ē taxtulh ē a'lh ē tētaxtutēlhalh nac a'katunu' cā'lacchicni' xala' nac Galacia ē Frigia. Ixcāmāhuixcānītēlha ixlipō'ktuca'n tī ixta'a'ka'īnī't.

Apolos a'kchihuīna'nli nac Efeso

²⁴ Ixuī'lh chā'tin chī'xcu' israelita xala' nac Alejandría tī ixuanican Apolos. Xla' chā'lh nac Efeso. Huā'mā' chī'xcu' tzej ixchihuīna'n hua'chi tī ī'sca'tnī't. Tzej ixca'tzī ixtachihuīn Dios. ²⁵ Xla' ī'sca'tnī't ixlīmāpa'ksīn Dios. Līchihuīna'lh ixlītlī'hui'qui. Tzej ixmāsu'yu ixpālacata Jesús, masqui ixca'tzī xmān ixlīmā'kpaxīn Juan. ²⁶ Apolos tzuculh chihuīna'n na ixtemplocā'n israelitas ē jā ixjicua'n. Priscila ē Aquila takexmatli ē talē'lh ā'lacatin ē ā'chulā' tzej tamāsu'yuni'lh ixpālacata Dios. ²⁷ Apolos ixa'ncu'tun nac Acaya. Tā'timīn tahuanilh tzē na'a'n. Cāmācā'ni'ca a'ktin carta tā'timīn xalanī'n nac Acaya ē cāhuanica catamānūlh Apolos na ixchicca'n. A'cxni' chā'lh Apolos, lhūhua' cāmāktāyalh tī ixta'a'ka'īnī't ixpālacata ixtalalalhu'mān Dios. ²⁸ Lhūhua' līmāpa'ksīn Apolos ixcālītā'lāhuani israelitas ixlacatīnca'n ixlipō'ktuca'n. Ē ixcāskāhuī'kō'. Ixmāsu'yu ixtachihuīn Dios chī Jesús chu ū'tza' Cristo tī Dios ixlacsacnī't.

19

Pablo nac Efeso

¹ A'cxni' Apolos ixuī'lh nac Corinto, Pablo ixtētaxtunī'ttza' nac lacsti'na'j cā'lacchicni' nac cā'sipejni' ē chā'lh nac Efeso. A'ntza' cātā'lāpāxtokli ā'makapitzīn tī ixta'a'ka'īnī't ² ē cākelhasqui'nīlh:

—¿Chā maktīni'ntit Espīritu Santo a'cxni' a'ka'ī'tit?

Xlaca'n tahuanli:

—Jā maktin ickexmatnī'ta'uj palh māstā'can Espīritu Santo.

³ Pablo cākelhasqui'nīlh:

—¿Tīchu cāmāsu'yuni'n na'a'kpaxā'tit?

Xlaca'n takelhtīni'lh:

—Quina'n ica'kpaxuī chuntza' chī ixquincāmāsu'yuni'yān Juan.

⁴ Pablo cāhuanilh:

—A'cxni' ixmā'kpaxīni'n Juan ixcāhuani tachi'xcuui't: "Calakpalī'tit mintalacapāstacni'ca'n ē ca'a'ka'ī'tit tī namin ā'līstān." Ū'tza' huanicu'tun Jesús.

⁵ A'cxni' takexmatli huā'mā', talī'a'kpaxli na ixtacuhuīni' Jesús. ⁶ A'cxni' Pablo cā'a'cpūhui'līlh ixmacan, Espiritu Santo tanūlh na ixlīstacna'ca'n. Xlaca'n tachihuīna'nli xtum tachihuīn tū jā ixtaca'tzī, ē talīchihuīna'nli ixtachihuīn Dios. ⁷ Ixlīpō'ktuca'n xlaca'n hua'chi kelhacāujtu' chi'xcuui'n.

⁸ A'ktu'tun mālhcuyū' Pablo ixtanū na ixtemploca'n israelitas ē ixmāsu'yu ē jā ixjicua'n. Ixcālītā'chihuīna'n ē ixcāmā'a'ka'ī'nīcu'tun chī māpa'ksīni'n Dios. ⁹ Makapitzīn lacxumpin ixtahuani't ē jā ixta'a'ka'ī'. Ixtalakapala xasāsti' tamāsu'yun na ixlacatīnca'n tachi'xcuui't. Pablo cā'a'kxtekmaka'lh ē cālē'lh tī ixta'a'ka'ī'. Ixchihuīna'n pō'ktu quilhtamacuj na ixpūscuela Tiranno. ¹⁰ Chuntza' hasta tlhualh a'ktu' cā'ta. Chuntza' takexmatli ixtachihuīn Māpa'ksīni' ixlīpō'ktuca'n xalanī'n nac Asia, tī israelitas ē nā tī jā israelitas. ¹¹ Dios mātlahuīlh Pablo laka'tla' lī'a'cnīn. ¹² Pixtahua'cā' ē lu'xu' tū talitoklhl Pablo, ē a'cxni' talē'ni'lh ta'jatatlāni'n, cātapānūni'lh ixta'jatatca'n. Cāmāxtuni'ca tū jā tzeya ū'ni' tū ixtaka'lhī.

¹³ Ixtahuī'lāna'lh makapitzīn xantilhni' israelitas tī ixtalatlā'huan a'katunu' cā'lacchicni'. Xlaca'n, na ixtacuhuīni' Jesús, talīmāxtucu'tunli tū jā tzeya ū'ni'. Cāhuanica tū jā tzeya ū'ni':

—Iccālīmāpa'ksīyān hui'xina'n na ixtacuhuīni' Jesús, tū māsu'yumā'lh Pablo, cataxtutit.

¹⁴ Tī ixtatlahua huā'mā', xlaca'n kelhatojon ixka'hua'chan chā'tin israelita tī iXuanicān Esceva tī xapuxcu' pālej. ¹⁵ A'cxni' huanica chuntza', jā tzeya ū'ni' cākelhtīlh:

—Iclakapasa Jesús ē icca'tzī tīchu Pablo. Hui'xina'n jā iccālakapasān. ĞTīchu hui'xina'n?

¹⁶ Chi'xcu' tī ixka'lhī jā tzeya ū'ni' cālaktu'jnunli ē ixka'lhī lītlī'hui'qui ē cāskāhui'lh xantilhni'. Xlaca'n tataxtulh nac chic ē tatzā'lalh maklhpī'mpī'lī'n ē tatakāhui'ni't. ¹⁷ Taca'tzīkō'lh huā'mā' ixlīpō'ktuca'n xalanī'n nac Efeso, tī israelitas ē nā tī jā israelitas. Tajicua'nkō'lh. Chuntza' ā'chulā' tamāka'tī'lh Māpa'ksīni' Jesús.

¹⁸ Lhūhua' tī ixta'a'ka'ī'nī'tcus tamilh ē tahuanih Dios tū jā tze ixtatlahuani't. ¹⁹ Lhūhua' ū'tunu'n, tī xantilhni' ixtahuani't, tamākēstokli ixlībroca'n ē talhcuyulh na ixlacatīnca'n ixlīlhūhua'. Tatlahualh ixcuentaca'n ē ixtaxokonī't i'tāt ciento mil tumīn xaplata. ²⁰ Ā'chulā' a'kahuanli ixtachihuīn Māpa'ksīni' ē ā'chulā' ixtasu'yutēlha ixlītlī'hui'qui Dios.

²¹ A'cxni' ixa'kspulanī'ttza' huā'mā', Pablo puhuanli natētaxtu nac estado Macedonia ē nac Acaya ē na'a'n nac Jerusalén. Pablo huanli:

—Pūla na'ica'n nac Jerusalén ē ā'līstān ixlacasqui'nca na'ica'n nac Roma.

²² Cāmācā'lh nac Macedonia chā'tu' ixmaktāyana', Timoteo ē Erasto. Pablo tachokolh a'klhūhua' quilhtamacuj nac Asia.

Tatā'kaquī'lh xalanī'n nac Efeso

²³ Tzamā' quilhtamacuj taka'lhīlh a'ktin tā'kslokōn ixpālacata xatze tachihuīn. ²⁴ Ixui'lh chā'tin chi'xcu' tī ixtacuhuīni' Demetrio. Xla' platero iXuani't. Plata ixcālītlahua lacsti'na'j tū ixtemplo dios Diana. Demetrio ē tī ixtatā'scuja lhūhua' ixtalītłaja. ²⁵ Demetrio cāmākēstokkō'lh ixlīpō'ktuca'n tī nā ū'tza' ixtalīscuja. Cāhuanilh:

—Chixcuhui'n, hui'xina'n ca'tziyā'tit huā'mā' tascujūt ū'tza' litlajayāuj. ²⁶ ¿Ē jā ca'tziyā'tit o jā kexpa'tā'tit tū a'kspulamā'lh nac Efeso ē na ixlīpō'ktu nac Asia? Huā'mā' Pablo cāmā'a'ka'ī'nīnī't lhūhua' tachi'xcuhui't. Cālakpalīni'lh ixtalacapāstacni'ca'n. Cāhuanī tū ixtamacanī'tlaujca'n chixcuhui'n jā ū'tza' dios. ²⁷ Quit icjicua'n tzamā' quintascujūtca'n nasputa ē jātza' cati'a'ka'ī'ca ixtemplo xaka'tla' quimpāxca'ttzi'ca'n Diana. Jātza' catihuanca palh ka'tla' Diana tū talaktaquilhpūta chuhua'j xalanī'n nac Asia ē ixlīpō'ktu cā'quilhtamacuj —cāhuanilh Demetrio.

²⁸ A'cxni' takexmatli huā'mā', tasītzī'lh ē tata'salh ē tahuanli:

—jKa'tla' Diana, quimpāxca'ttzi'ca'n quina'n tī xalanī'n nac Efeso!

²⁹ Palaj tunca tasītzī'lh ixlīpō'ktuca'n xalanī'n nac Efeso. Cāchi'paca Gayo ē Aristarco ē cāsakalē'nca jā ixtatakēstokmā'nalh. Tzamā' chā'tu' chixcuhui'n xalanī'n nac Macedonia ixtatā'scuja Pablo. ³⁰ Pablo ixtanūcu'tun na ixlacpu'na'ī'tātca'n tachi'xcuhui't. Tā'timīn jā tamaktekli. ³¹ Makapitzīn scujnī'n xalanī'n nac estado Asia, xlaca'n ixamigo Pablo ixtahuanī't. Tahuanilh jā ca'a'lh nac pūstastokni'. ³² Makapitzīn a'ntza' jā ixtatakēstoknī't tata'salh palha' ē tahuanli catūhuālh. Ā'makapitzīn huampala tahuampālh xtum. Chuntza' tatamakchuyikō'lh ixlīpō'ktuca'n jā ixtatakēstoknī't. Jā ixtaca'tzi' ixlīlhūhua' tūchu ixpālacata ixtalītakēstoknī't. ³³ Māxtuca Alejandro ixlacpu'na'ī'tātca'n ixlīlhūhua'. Israelitas ta'a'clhta'nclslē'lh na ixlacatīnca'n. Alejandro cāmacahuani'lh cataquilhca'cslalh. Xla' ixtamaktāyacu'tun na ixlacatīnca'n tachi'xcuhui't. ³⁴ A'cxni' ca'tzīca palh xla' israelita ixuanī't, tata'salh lacxtim chī a'ktu' hora ē tahuanli:

—jKa'tla' Diana, quimpāxca'ttzi'ca'n quina'n tī xalanī'n nac Efeso!

³⁵ A'cxni' secretario iccāmāquilhca'cslīnī'ttza' ixlīlhūhua', xla' huanli:

—Iccāhuaniyān chixcuhui'n xalanī'n nac Efeso. Tzamā' quincā'lacchicni'ca'n ū'tza' xamaktaka'lhna' ixtemplo xaka'tla' Diana, quimpāxca'ttzi'ca'n, ē nā ixídolo tū mincha' nac a'kapūn. ¿Ē hui'lh tī jā ca'tzi' huā'mā'? ³⁶ Jāla catihuanca jā ixlīcāna' huā'mā'. Chuntza' hui'xina'n caquilhca'csla'tit ē tzej calacapāstactit tū tlhua'yā'tit. ³⁷ Hui'xina'n cālīta'nī'ta'ntit huā'tzā' tzamā' chixcuhui'n. Xlaca'n jā tū tatlahuani'nī't tzamā' quimpāxca'ttzi'ca'n ē jā talīchihuīna'nī't. ³⁸ Palh Demetrio ē tī tatā'scuja talāmakasītzī'lh ā'makapitzīn, ū'tza' lī'a'nān pūchihuīn ē juez. Catamālacapū'lh. ³⁹ Palh catūhuālh talacasqui'n xlaca'n, cataputzāna'nīlh a'cxni' tatakēstokkō' scujnī'n natlahuacan justicia. ⁴⁰ Quit icjicua'n naquincātalīmālacsu'yuyān tā'kaquī'lh ixpālacata tū a'kspulalhcus. ¿Chī nakelhtīnī'nāuj quina'n palh naquincātakelhasqui'nīyān tū ixpālacata takēstoknī'ta'ntit ē ta'sapā'na'ntit?

⁴¹ Chuntza' lī'a'ksputli chihuīna'n secretario ē cāmacā'lh na ixchicca'n.

20

Pablo a'lh nac Macedonia ē nac Grecia

¹ A'cxni' taquilhca'cslakō'lh'tza', Pablo cāmāta'satīnīnī'lh tā'timīn. A'cxni' iccāmaxquī'nī'ttza' talacapāstacni', cāmakxtekli ē taxtulh ē a'lh nac Macedonia. ² A'cxni' ixlatlā'luan nac Macedonia, iccāmaxquī' talacapāstacni' tā'timīn. Ā'līstān chā'lh jā ixmāpa'ksīnī'ntza' Grecia. ³ A'ntza' ixuī'lh a'ktu'tun mālhcu'yū'. Ixlacapāstacmā'lh na'a'n nac barco nac Siria. Israelitas ixtalīchihuīna'nī'ttza' natamaknī Pablo. Ū'tza' Pablo līlacpuhuampālh

natētaxtu nac Macedonia. ⁴ Tatā'a'lh nac Asia, Sópater xala' nac Berea, ē Aristarco ē Segundo xalanī'n nac Tesalónica, ē Gayo xala' nac Derbe ē nā Timoteo. Nā tatā'a'lh Tíquico ē Trófico xalanī'n nac Asia. ⁵ Tzamā' chī'xcuui'n xapūla tachā'lh nac cā'lacchicni' Troas ē a'ntza' quincātaka'lhīn. ⁶ Quina'n ictaxtūj nac Filipos a'cxni' a'kspuṭli cā'tani' a'cxni' ixua'can pāntzīn tū jā ixka'lhī levadura. Icpū'a'uj barco ē ixli'a'kquitzis quilhtamacuj iccālakchā'uj nac Troas. A'ntza' ictahui'lauj a'ktojon quilhtamacuj.

Pablo ixuī'lh nac Troas

⁷ Xapūla quilhtamacuj a'cxni' tanūlh semana, tatakēstokli tū ixta'a'ka'ī' natamāpitzi pāntzīn. Pablo cātā'chihuīna'nli. Xla' ixpuhuamā'lh palh na'a'n ixlīlakalī. Mālh mā'nīlh ixtachihuīn hasta i'tāt tzi'sa. ⁸ A'ntza' jā xa'ictakēstokni'ta'uj tālh mā'n na ixli'a'ktu'tun piso nac chic. Lhūhua' pūcās ixua'ca'lh. ⁹ Chā'tin ka'hua'cha tī ixuanican Eutico ixuī'lh nac ventana. I'lh tatacu'tun ixpālacata Pablo lhūhua' chihuīna'nli. A'listān lhtatahuī'lh ē kelhtun mincha' ixli'a'ktu'tun nac piso. Quīsacca xanīn. ¹⁰ Pablo yujli ē taquilhpūtalh ē laktzi'lh ē sko'ka'lh. Cāhuanilh tā'timīn:

—Jā cajicua'ntit. Xla' lakahuan.

¹¹ Pablo tahu'a'ca'lh ē māpitzilh pāntzīn ē hua'lh. Cā'a'kchihuīna'ni'pālh hasta jā xkakah. A'listān a'lh. ¹² Lē'nca ka'hua'cha xalakahuan ē tapāxuhualh.

Ica'uj nac Mileto

¹³ Quina'n icpūlauj ē icpū'a'uj barco nac Asón jā Pablo ixtanūcu'tun nac barco. Chuntza' icchihuīna'uj ixpālacata xla' ixtlā'huana'a'ncu'tun hasta nac Asón. ¹⁴ A'cxni' quincāmaclan nac Asón, quincātā'tanūn nac barco. A'listān icchā'uj nac Mitilene. ¹⁵ Ictaxtūj a'ntza' nac a'ktin barco. Ixlīlakalī icchā'uj ixlacatīn Quío. Ixlīlakalī huampala ictalacatzuna'jūj Samos. A'listān icchā'uj nac Trogilio. Ixlīlakalī icchā'uj nac Mileto. ¹⁶ Pablo ixlacapala ixpālacata ixtahui'lacu'tun nac Jerusalén tzamā' quilhtamacuj tū huanican Pentecostés. Ū'tza' jā litanūcu'tunli nac Efeso ē jā tahuī'lacu'tunli lakma'j nac Asia.

Pablo a'kchihuīna'nli nac Efeso

¹⁷ A'cxni' xa'icui'lāna'nchāujcus nac Mileto, Pablo cāmāta'satīnīnī'lh xanapuxcu'nu' xalanī'n nac templo nac Efeso. ¹⁸ A'cxni' talakchā'lh, Pablo cāhuanilh:

—Hui'xina'n ca'tziyā'tit chī xa'icli'latlā'huan na milacatīnca'n pō'ktu quilhtamacuj hasta xapūla quilhtamacuj a'cxni' icmilh nac Asia. ¹⁹ Quit xa'ictā'scuja Māpa'ksīni'. Quit jā maktin ka'tla' icmakca'tzilh. É icpātīnī'lh ē lhūhua' tū ixquina'kspula ixpālacata israelitas ixquintalīchihuīna'nī'ttza'. ²⁰ Quit tzej xa'iccāmāsu'yuni'n ixlipō'ktu tū hui'xina'n namaclacasqui'nā'tit. Iccāmāsu'yuni'nī'ta'n na ixlacatīnca'n tachi'xcuui't ē na minchicca'n. ²¹ Israelitas ē nā tī jā israelitas xa'iccāhuani: “Calakpalī'tit mintalacapāstacni'ca'n ē cakexpa'tni'tit Dios ē calīpāhua'ntit quiMāpa'ksīni'ca'n Jesucristo.”

²² 'Chuhua'j ica'mā'lh nac Jerusalén. Espīritu Santo quimacā'mā'lh. Quit jā icca'tzi tū naquina'kspulayācha'. ²³ Quilīmān icca'tzi ixlipō'ktu cā'lacchicni' jā ica'n, Espīritu Santo quimāca'tzīnī naquinchī'can ē na'icpātīnī'n. ²⁴ Pō'ktu huā'mā' jā quincat'zani'. Quit jā iclakca'tzan quilatamat. Xmān lipāxuhua icmāspuṭcu'tun quintascujūt

ē icmākentaxtūcu'tun tū quimacamaxquī'lh Māpa'ksīni' Jesús. Quimacamaxquī'lh na'icli'chihuīna'n xatze tachihuīn tū quincāhuaniyān ixtalalcalhu'mān Dios.

²⁵ 'Quit icca'tzī jātza' quintilālaktzī'uj milipō'ktuca'n hui'xina'n, tī xa'iccāhuanitlā'huanān chī māpa'ksīni'n Dios. ²⁶ Ū'tza' quit chuhua'j iccālīhuanicu'tunān quit icmākentaxtūnī'ttza' tū ixquimacamaxquī'canī't mimpālacatata'n. Jātza' iclē'n cuenta. ²⁷ Quit iccāmāsu'yuni'nī'ta'n ixlīpō'ktu tū ixtalacasquī'nīn Dios. Nūn tū icmātzē'kli. ²⁸ Chuhua'j cacuentatlahua'tit chī nalatā'kchokoyā'tit. Nā cacāmaktaka'lhtit tī ixlacstīn Dios. Espīritu Santo cāmacamaxquī'nī'ta'n nacāmaktaka'lhā'tit chī mak-taka'lhna'nī'n purecu. Māpa'ksīni' cālītamāhualh ixka'lhni' ixlīpō'ktuca'n tī ta'a'ka'ī'. ²⁹ Quit icca'tzī a'cxni' na'ica'n, nacātalacpu'na'tanūyān chī'xcuhui'n. Xlaca'n hua'chi misini'n lijicua'ni' tū tamālakspūtū purecu. Nūn macsti'na'j catitalalcalhu'manli ixlacstīn Dios. ³⁰ Nā makapitzīn hui'xina'n natatzucu cāta'a'kskāhuī'yān ē nacātamāxtucu'tunān makapitzīn hui'xina'n ixpālacata nacāstālani'yā'tit ū'tunu'n. ³¹ Skalalh catahuī'la'tit ē calacapāstactit chī xa'iccāmamaxquī'yān talacapāstacni' tzī'sa ē cā'cuhui'ni' a'ktu'tun cā'ta hasta iccalhuanli.

³² 'Chuhua'j quit icsquī'ni' Dios ū'tza' cacāmaktaka'lhni' hui'xina'n. Ē hui'xina'n ka'lhī'yā'tit tachihuīn tū quincātahuaniyān ixtalalcalhu'mān Dios. Tzamā' tachihuīn tzē nacāmaxquī'yān lītlī'hui'qui ē tzē nacāmaxquī'yān tū natamaktīni'n ixlīpō'ktuca'n tī Dios cātlahuanī't lactze. ³³ Quit jā iclakca'tzani't ixtumīn ē ixoro ē ixlū'xu' ā'chā'tin. ³⁴ Hui'xina'n ca'tzīyā'tit chī xa'icli'scujā quimacan ē chuntza' xa'icli'huā'yan quit ē tī ixquintatā'lahui'lāna'lh. ³⁵ Nā chuntza' xa'iccāmāsu'yuni'yān hui'xina'n cascujtī ē cacāmaktāya'tit tī cāspūtni' tū tamaclacasquī'n. Calacapāstactit chī huanli Māpa'ksīni' Jesús: "Ā'chulā' līpāxuhuacan a'cxni' mās'tā'can ē jā a'cxni' maktīni'ncan."

³⁶ A'cxni' Pablo chihuīna'nkō'lh, tatzokostalh ē cātā'orarilīh ixlīpō'ktuca'n. ³⁷ Tacalhuankō'lh ixlīpō'ktuca'n ē tasko'ka'lh Pablo ē tamu'sulh. ³⁸ Pablo ixcāhuanini't jātza' maktin catitalaktzī'lh. Ū'tza' ixtalilīpuhuan. Ā'līstān taquīxtekli hasta nac barco.

21

Pablo a'lh nac Jerusalén

¹ Iccāmāxtekui tā'timīn ē ictojōuj nac barco ē lacatza'j ica'uj nac Cos. Ixlīlakalī icchā'uj nac Rodas ē ā'līstān icchā'uj nac Pátara. ² A'ntza' icmaclauj a'ktin barco tū ixa'mā'lh nac Fenicia. Ictojōuj nac barco ē ica'uj. ³ A'cxni' ictētaxtūj makat, iclaktzī'uj quimpāxtūnca'n Chipre a'ntza' jā pu'nahuīlh macsti'na'j tī'ya't. Ica'uj nac Siria. Ā'līstān icchā'uj nac Tiro ixpālacata barco natēxteka ixtacu'ca'. ⁴ A'ntza' iccāmaclauj tī ixta'a'ka'ī' ē iccātā'tachokouj ū'tunu'n a'ktojon quilhtamacuj. Espīritu Santo ixcāhuanini't tū na'a'kspula. Ū'tza' tā'timīn talīhuanilh Pablo jā ca'a'lh nac Jerusalén. ⁵ Ixlī'a'ktojon quilhtamacuj ictaxtūj. Quincātātā'a'n, hasta iclaclhtaxtukō'uj nac cā'lacchicni', ixlīpō'ktuca'n tī ixta'a'ka'ī' ē ixpūscāta'n ē ixcamana'ca'n. A'cxni' icchā'uj na ixquilhtūn mar, ictatzokostauj ē icorarlauj. ⁶ Ā'līstān iclāsko'ka'uj ē iclāmāxtekui. Quina'n ictojōuj nac barco ē xlaca'n tataspī'tpālh na ixchicca'n.

⁷ Ictaxtūj nac Tiro ē icchā'uj nac Tolemaida. A'ntza' ica'kspūtui iclatā'kchokoyāuj nac mar. Iccāmaclauj tā'timīn a'ntza' ē iccātā'tachokouj

ũ'tunu'n a'ktin quilhtamacuj. ⁸ Ixlilakalī huampala ictā'taxtūj Pablo. Iccā'uj nac cā'lacchicni' Cesarea. A'ntza' ictanūj na ixchic Felipe tī ixmāsu'yu xatze tachihuīn i'xla' Jesucristo. Xla' chā'tin ixlikelhatojonca'n maktāyana'nī'n xalanī'n nac templo. Ictā'tachokouj ũ'tza'. ⁹ Xla' ixcāka'lhī kelhatā'ti' ixtzu'ma'jan tī jāna'j ixtatamakaxtoka. Xlaca'n ixtalīchihuīna'n tū Dios ixcāmāca'tzīnī'nī't. ¹⁰ A'ntza' ictachokouj a'klhūhua' quilhtamacuj. Chilh chā'tin chi'xcu' xala' nac Judea tī ixuanican Agabo. Ū'tza' ixuan tū na'a'nan. ¹¹ Xla' quincālakchin ē tayalh ī'cinturón Pablo ē lītantūchī'ca ē nā limacachī'ca ē huanli:

—Espíritu Santo huanli: “Chuntza' nac Jerusalén israelitas nā natachī' ixtēcu' huā'mā' cinturón ē nacāmacamaxquī'can tī jā israelitas.”

¹² A'cxni' ickexmatui huā'mā', quina'n ē nā xalanī'n nac Cesarea icuanij Pablo jā ca'a'lh nac Jerusalén. ¹³ Pablo kelhtī'nī'lh ē quincākelhasqui'nīn:

—¿Tū ixpālacata līcalhua'nā'tit hui'xina'n? ¿Tū ixpālacata quilālīmāmakchuyīyāuj? Quit iclīhui'linī't naquinchī'can ē naquimaknīcan nac Jerusalén ixpālacata Māpa'ksīni' Jesús.

¹⁴ A'cxni' jāla icmālapuhuanūj jā ca'a'lh nac Jerusalén, jātza' ā'chulā' icuanij. Xmān huā'mā' icuanui:

—Calalh tū ixtalacasqui'nīn Māpa'ksīni'.

¹⁵ Ā'līstān ictacāxui ē ica'uj nac Jerusalén. ¹⁶ Quincātātā'a'n makapitzīn tā'timīn xalanī'n nac Cesarea ē quincātālē'n na ixchic Mnasón xalā' nac Chipre. Xla' makāstza' ixa'ka'ī'nī't. A'ntza' na ixchic ictētachokouj.

Pablo laka'lh Jacobo

¹⁷ A'cxni' icchā'uj nac Jerusalén, tā'timīn tapāxuhualh a'cxni' iclāpāxtokui. ¹⁸ Ixlilakalī quina'n ē Pablo iclakchā'uj Jacobo. A'ntza' ixtahui'lāna'n ixlīpō'ktuca'n xanapuxcu'nu' lītā'timīn. ¹⁹ Pablo cātā'chihuīna'nli ē ā'līstān cāhuani'lh pō'ktu chī Dios maktāyālh tū tlhualh na ixlacpu'na'ī'tātca'n tī jā israelitas. ²⁰ A'cxni' takexmatli xlaca'n tamakapāxūilh Dios. Tahuanilh Pablo:

—Tā'tin, hui'x ca'tzīya' lhūhua' miles israelitas ta'a'ka'ī'nī't. Kēxim takexmatni' limāpa'ksīn tū maxquī'ca Moisés. ²¹ Cāmāca'tzīncanī'ttza' hui'x cāmāsu'yuni'ya' israelitas, tī tahui'lāna'ncha' na ixcā'lacchicni'ca'n makatīyātī'n, ē cāhuani'ya' jā catakexmatni'lh Moisés. Tahuan hui'x cāmāsu'yuni'ya' jā ixlacasqui'nca ixka'hua'chancia'n nataka'lhī ixtasmani'ca'n israelitas ē jā ixlacasqui'nca natatlahua ixtahui'latca'n israelitas. ²² Chuhua'j, ¿tū natlahuayāuj? Tzamā' tachi'xcu'huī't natatakēstoka a'cxni' nataca'tzī palh ta'nī'ta'. ²³ Chuntza' hui'x catla'hua' tū na'iccāhuaniyān. Tahui'lāna'lh kelhatā'ti' chi'xcu'huī'n na ixlacpu'na'ī'tātca'n. Xlaca'n natamakentaxtū tū tamālacnūnī't. ²⁴ Cācālī'pi ē catalcapa'lhtit ē hui'x nacāxokonuni'ya'. Ā'līstān xlaca'n tze nacā'a'csitcan. Chuntza' naca'tzīkō'can jā ixlicāna' chī līchihuīna'nca'na' hui'x. Ā'chulā' nā nalaktzī'ncan nā hui'x kexpa'tni'ya' limāpa'ksīn. ²⁵ Quina'n iccāmacā'ni'nī'ta'uj a'ktin carta tī jā israelitas tī ta'a'ka'ī'nī't. Iccāhuaniuj tū icpuhuanūj quina'n. Iccāhuaniuj: “Camākentaxtūtī x mān huā'mā': Jā tihua'yā'tit quīnīt tū hui'līni'canī't ídolos ē jā tihua'yā'tit ka'lhni' nūn quīnīt i'xla' animalh tū ta'a'kpīxchī'nī't. Jā tika'lhī'yā'tit mīntā'lāpāxquī'nca'n.” Chuntza' iccāhuaniuj xlaca'n.

Chī'paca Pablo xaka'tla' nac templo

²⁶ Pablo cālē'lh kelhatā'ti' chi'xcuhuī'n ē ixlīlakalī cātā'talacpa'lhli. Tanūlh xaka'tla' nac templo nacāmāca'tzīnī a'cxni' natamāspūtū quilhtamacuj tū napūtalacpa'lhcan a'cxni' ixlīpō'ktuca'n natalīmīn ixofrendaca'n.

²⁷ Xmān macsti'na'j ī'sputa ixlī'a'ktojon quilhtamacuj ē israelitas xalanī'n nac Asia talaktzī'lh Pablo xaka'tla' nac templo. Tachi-huīna'makasītzī'lh tachi'xcuhuī't ē chi'paca Pablo. ²⁸ Palha' tahuanli:

—¡Chi'xcuhuī'n israelitas, caquilāmaktāyauj! Huā'mā' chi'xcu' calhāxcuhuālh cāmāsu'yuni'tlā'huan ixlīpō'ktuca'n tachi'xcuhuī't. Xla' cālīchihuīna'n quincā'lacchicni'ca'n ē quilīmāpa'ksīnca'n ē huā'mā' xaka'tla' templo. Nā cāmānūnī't xaka'tla' nac templo tī jā israelitas. Chuntza' talactlahualh chī ixlītze ixuanī't.

²⁹ Chuntza' tahuanli ixpālacata laktzī'nca Pablo ē Tróximo xala' nac Efeso. Tapuhuanli Pablo ū'tza' ixmānūnī't xaka'tla' nac templo.

³⁰ Ixlīpō'ktu tachi'xcuhuī't xalanī'n nac Jerusalén tatā'kaquī'lh ē tatu'jnuntēlha tatalacxtimīlh. Chi'paca Pablo ē sakaxtuca xaka'tla' nac templo ē palaj tunca mālacchahuaca. ³¹ A'cxni' ixmāknīcu'tuncantza', palaj māca'tzīnīca xapuxcu' tropa ē huanica ixlīpō'ktu xalanī'n nac Jerusalén ixtasītzī'kō'nī't ē ixtatā'kaquī'kō'nī't. ³² Palaj tunca xapuxcu' tropa cālē'lh ixtropas ē ixcapitanesca'n. Tatu'jnulh ē tachā'lh jā ixtatakēstoknī't. A'cxni' xluca'n talaktzī'lh tropas ē capitanes, jātza' tatusli Pablo. ³³ Xapuxcu' tropa talacatzuna'jīlh ē palaj tunca māchi'panīni'nli Pablo ē līmāchi'nīni'lh kentu' cadenas. Kelhasqui'nīni'lh tichu xla' ē tichu ixtlahuanī't. ³⁴ Makapitzīn tachi'xcuhuī't palha' tahuanli catūhuālh ē ā'makapitzīn xtum tahuampālh. Chuntza' xapuxcu' tropa jāla tzej ca'tzīlh tū ixa'kspulamā'lh ixpālacata ixtata'samā'nalh. Mālē'nīni'nca Pablo nac cuartel. ³⁵ A'cxni' tachā'lh jā ixlactahua'ca'can nac cuartel, tropas tacu'ca'lē'lh Pablo ixpālacata ixtamāknīcu'tuntza' tachi'xcuhuī't. ³⁶ Ixlīpō'ktuca'n ixtastālani'tēlha ē ixtata'satēlha ē ixtahuan:

—¡Canīlh!

Pablo tamaktāyalh na ixlacatīn tachi'xcuhuī't

³⁷ A'cxni' ixmānūtēlhcantza' nac cuartel, Pablo huanilh xapuxcu' tropa:

—Icchihuīna'ncu'tun macsti'na'j.

Xapuxcu' huanli:

—¿Ē chā tzē chihuīna'na' griego? ³⁸ ¿Jā hui'x tzamā' chi'xcu' xala' nac Egipto tī tā'kaquī'lh lakma'jtza' ē cālē'nca nac cā'tzaya'nca tī'ya't a'ktā'ti' mil maknīni'nī'n?

³⁹ Pablo kelhtīni'lh:

—Quit israelita xala' nac xaka'tla' cā'lacchicni' Tarso nac estado Cilicia. Icsqui'ni'yān caquimāxtekti na'iccātā'chihuīna'n tzamā' tachi'xcuhuī't.

⁴⁰ Xapuxcu' maxquī'lh talacasqui'nī'n. Pablo tāyalh jā ixtahua'ca'mā'lh ē cāmacahuani'lh cataquilhca'cslalh tachi'xcuhuī't. A'cxni' taquilhca'cslalh, cātā'chihuīna'nli tachihuīn hebreo ē huanli:

22

¹ —Chi'xcuhuī'n, quintā'israelitas, cakexpa'ttit chī na'icchihuīna'n ē chī na'iclītāmakātāya na milacatīnca'n.

² A'cxni' takexmatli chī cātā'chihuīna'lh tachihuīn hebreo, ā'chulā' taquilhca'cslalh. Pablo cāhuanilh:

³ —Quit israelita. Iclacatuncuhuī'lh nac cā'lacchicni' Tarso nac estado Cilicia. Huā'tzā' quimakastacca nac Jerusalén. Quimāsu'yuni'lh

Gamaliel. Tzej quimāsu'yuni'ca ixlīmāpa'ksīnca'n quinatāta'na'ca'n. Quit xa'iclihui'lī na'ictlahua tū ixta' Dios chuntza' chī hui'xina'n tlahua'yā'tit chuhua'j. ⁴ Quit xa'iccāputzatokokeya tī ixta'a'ka'ī' Jesús ē xa'iccāmānū nac pūlāchī'n. Tachī'n xa'iccālē'n chī'xcuhui'n ē puscan ē xa'iccāmānū nac pūlāchī'n. ⁵ Xapuxcu' pālej ē xanaxpuxcu'nu' israelitas tzē natahuan ixlīcāna' tū icuan. Ū'tunu'n quintamaxquī'lh carta na'iccālē'ni' israelitas xalanī'n nac Damasco. Tzamā' carta ū'tza' tū tzē xa'iccālīchi'palh tī ixta'a'ka'ī' Jesús a'ntza' ē xa'iccālīmīlh tachī'n nac Jerusalén jā ixcāmākapātīnca.

Pablo cāhuanilh chī līlakpalīlh ixtalacapāstacni'

Hch. 9:1-19; 26:12-18

⁶ 'Quit xa'ica'mā'lh nac tej ē xa'icchā'ntēlhatza', chī i'tāt quilhtamacuj, nac Damasco ē xamaktin quintapūnūlh a'ktin taxkaket tū mincha' nac a'kapūn. ⁷ Ica'kā'lh nac tī'ya't ē ickexmatli a'ktin tachihuīn tū quihuanilh: “Saulo, Saulo, ¿tū ixpālacata quimputzatokokeya?” ⁸ Quit ickelhasqui'nīlh: “¿Tīchu hui'x, Chī'xcu'?” Quihuanilh: “Quit Jesús xala' nac Nazaret tī hui'x putzatokokeya.” ⁹ Tī ixquintatā'a'mā'nalh nā xlaca'n talaktzīlh taxkaket ē tajicua'nli ixpālacata jā takexmatli tū quihuanilh tachihuīn. ¹⁰ Quit icuanilh: “¿Tū na'ictlahua, Māpa'ksīni'?” Māpa'ksīni' quihuanilh: “Catā'kaqui' ē capit nac Damasco. A'ntza' nahuanica'na' ixlīpō'ktu tū natlahua'ya'.” ¹¹ Tzamā' taxkaket quimālakatzī'lh. Quintapekechi'palē'lh tī ixquintatā'a'mā'nalh. Chuntza' icchā'uj nac Damasco.

¹² 'A'ntza' ixuī'lh chā'tin chī'xcu' tī ixuanican Ananías. Xla' ixlakachi'xcuhui' Dios ē ixkexmatni' līmāpa'ksīn. Ixtaca'tzīkō' israelitas xalanī'n nac Damasco tzeza chī'xcu' ixuanī't. ¹³ Ananías quilakmīlh ē quilaktalacatzuna'jīlh ē quihuanilh: “Tā'tin Saulo, calacahuā'na'mpala'.” Lacapala iclacahuā'na'mpālīh ē iclaktzī'lh Ananías. ¹⁴ Quihuanilh: “IxDiosca'n quinatāta'na'ca'n lacsacni' hui'x ē chuntza' nalīca'tzīya' tū ixtalacasqui'nīn ē nalaktzī'na' tī Xatze ē nakexpa'ta' ixtachihuīn. ¹⁵ Chuntza' nacātā'chihuīna'na' ixlīpō'ktuca'n tachi'xcuhui't ixpālacata tī Xatze. Nacāhuani'ya' tū laktzī'nī'ta' ē tū kexpa'tni'ta'. ¹⁶ Chuhua'j, ¿tū ixpālacata lītamakapalī'ya'? Catā'kaqui' ē ca'a'kpxati ē calīpāhua'nti Jesucristo ē chuntza' naxapacan mincuenta.” Chuntza' quihuanilh Ananías.

Pablo cāhuanilh chī līmacā'nca na ixlacatīnca'n tī jā israelitas

¹⁷ 'Icmimpālīh nac Jerusalén ē icquī'orarlīlh xaka'tla' nac templo. Iclakachuyal. ¹⁸ Iclaktzī'lh Māpa'ksīni' Jesús ē xla' quihuanilh: “Calacapala' ē cataxtu palaj tunca nac Jerusalén ixpālacata ā'tzā' jā catī'a'ka'ī'ca tū lichihuīna'na' quimpālacata.” ¹⁹ Icuanih: “Māpa'ksīni', xlaca'n tacat'zī quit xa'ica'n ixlīpō'ktu nac templo ē xa'iccāmānū nac pūlāchī'n tī ixta'a'ka'ī'ni'yān ē xa'iccāhui'līni'. ²⁰ Nā quit xa'icyālīh a'ntza' a'cxni' maknīca Esteban tī ixlīchihuīna'n mimpālacata. Quit nā xa'iclicā'tzī tū tatlahuani'lh ē xa'icmaktaka'lha ixlu'xu'ca'n xlaca'n tī tamaknīlh.” ²¹ Māpa'ksīni' quihuanilh: “Capit. Quit na'icmacā'nān makat. Nacālakpina' xlaca'n tī jā israelitas.” Chuntza' quihuanica—huanli Pablo.

Xapuxcu' tropa timāpa'ksīni'lh ixkēsno'kca Pablo

²² Tachi'xcuhui't jātza' ixtakexmatni'cu'tun Pablo tū ixcāhuani. Tatzuculh tata'sa ē tahuanih:

—jCanīlh huā'mā' chī'xcu'! jā līmacuan natahui'la!

23 Ixtata'sa ē ixtatincxa ixlu'xu'ca'n ē ixtamākosū pokxni' ixpālacata ixtasitzi'nī't. 24 Xapuxcu' tropa māmānūnīni'lh Pablo nac cuartel. Ixmāmaksno'knīni'ncu'tun ixpālacata namāchihuīnīcan. Ixca'tzīcu'tun tū ixpālacata ixtalīta'sa tachi'xcuhuī't ē ixtalisitzi'nī' Pablo. 25 A'cxni' ixchī'yāhuamā'ca nakēsno'kcan, Pablo kelhasqui'nīlh capitán tī ixyālh a'ntza':

—¿Chā chuntza' huan nac līmāpa'ksīn? Jāla kēsno'kcan chā'tin tī tapa'ksī nac Roma ē palh jāna'j tlahuani'can justicia.

26 A'cxni' huanica huā'mā', capitán laka'lh xapuxcu' tropa ē māca'tzīnīlh ē huanilh:

—¿Tū natlahuani'ya'? Tzamā' chi'xcu' xla' tapa'ksī nac Roma.

27 Xapuxcu' tropa lakmilh Pablo ē kelhasqui'nīlh:

—¿Chā ixlicāna' hui'x xala' nac Roma?

Pablo kelhtīni'lh:

—Ixlicāna'. Quit ictapa'ksī nac Roma.

28 Xapuxcu' tropa huanli:

—Lhūhua' tumīn icxokonī't na'ictapa'ksī nac Roma.

Pablo huanli:

—Hasta chī iclacatuncu'huī'lh quit ictapa'ksī nac Roma.

29 Palaj tunca ta'a'kxtekyāhualh Pablo tī ixtakēsno'kcu'tun. Xapuxcu' jicua'nli a'cxni' ca'tzīlh ixchī'nī't chā'tin tī ixtapa'ksī nac Roma.

Pablo tamaktāyalh nac pūchihuīn

30 Ixlīlakai' xapuxcu' tropa ixca'tzīcu'tun tūchu ixpālacata israelitas talīmālacsu'yulh Pablo. Macaxcutli Pablo. Cāmākēstokli ixlīpō'ktuca'n xanapuxcu'nu' pālejni' ē ixlīpō'ktuca'n scujnī'n. Līmīnca Pablo ē hui'lica na iclacatīnca'n.

23

1 Pablo cālakalaktzī'lh scujnī'n ē huanli:

—Chi'xcu'huī'n, quintā'israelitas, quit quina'cstu iclapāstacna'n tzej iclatlā'huan na iclacatīn Dios hasta chuhua'j.

2 Palaj tunca Ananías, tī xapuxcu' pālej, cāhuanilh tī ixtayāna'lh na iclacatzuna'j Pablo:

—Caquilhtu'cstit.

3 Pablo huanilh:

—Dios namakapātīnīnān hui'x, a'kskāhuī'ni'. Hui'x hui'la' naquintlahuani'ya' justicia chuntza' chī tatzo'kni' nac līmāpa'ksīn. Quimātu'csnī'ni'. Jā chuntza' tatzo'kni' nac līmāpa'ksīn.

4 Tī ixtayāna'lh a'ntza' tahuani:

—¿Tū ixpālacata lacaquilhni'ya' xla' tī Dios hui'līnī't xapuxcu' pālej?

5 Pablo huanli:

—Chi'xcu'huī'n, quit jā xa'icca'tzī palh xla' xapuxcu' pālej. Chuntza' tatzo'kni': "Jā tilīchihuīna'na' tī cāmāpa'ksī tachi'xcu'huī't."

6 Makapitzīn scujnī'n xla'ca'n ixchī'xcu'huī'n saduceos ixtahuani't ē ā'makapitzīn huampala ixchī'xcu'huī'n fariseos. A'cxni' ca'tzīlh Pablo huā'mā', palha' cāhuanilh:

—Chi'xcu'huī'n, quintāta' xla' fariseo ē nā quit fariseo. Quilālīmālacsu'yuyāuj ixpālacata quit ica'ka'i' natalacastālancuana'n nīnī'n.

7 A'cxni' Pablo huanli huā'mā', tataxtumlīh tī ixtatakēstoknī't. Tatzuculh talālītā'chihuīna'n fariseos ē saduceos. 8 Saduceos tahuani jāla catītalacastālancuana'nli nīnī'n. Tahuani jā tī ángeles ē jā tī espīritu. Fariseos,

xlaca'n ta'a'ka'i' pō'ktu a'nan. Ū'tza' talālihuanih. ⁹ Ixli'pō'ktuca'n ixtata'samā'nalh. Palaj tunca tatāyalh makapitzīn mākelhtahua'kē'ni'nī'n līmāpa'ksīn, tī ixchi'xcuhui'n fariseos ē tahananli:

—Huā'mā chi'xcu' jā tū tlahuani't tū jā tze. Palhāsā' tā'chihuīna'nli a'ktin espíritu o chā'tin ángel. Jā catā'lātlahuáj Dios.

¹⁰ Ā'chulā' talālītā'chihuīna'lh. Xapuxcu' tropa, xla' jicua'nli Pablo ixtalālilaksakamā'nalh. Ū'tza' cālīmacā'lh ixtropas namāxtucan ē nalē'mpalacan nac cuartel.

¹¹ Huā'mā' tzi'sa Māpa'ksīni' tasu'yuni'lh Pablo ē huanilh:

—Jā caji'cua'nti. Chuntza' chī chihuīna'nī'ta' quimpālacata nac Jerusalén, chuntza' nachihuīna'na' nac Roma.

Talīchihuīna'nli natamaknī Pablo

¹² A'cxni' xkakalh, makapitzīn israelitas tachihuīna'nli natamaknī Pablo. Talāhuanih:

—Jā tū catihua'uj ē jā catiko'tnūnui hasta a'cxni' namaknīyāuj Pablo. Dios caquincāmakapātīnīn palh jā namākentaxtūyāuj.

¹³ Tī chuntza' tahananli lihua'ca'lh chī tu'pu'xam chi'xcuhui'n. ¹⁴ Xlaca'n talaka'lh xanapuxcu'nu' pālejni' ē xanapuxcu'nu' israelitas ē cāhuanica:

—Quina'n icuanī'ta'uj Dios caquincāmakapātīnīn palh na'icua'yāuj catūhuālh a'cxni' jāna'j na'icmaknīyāuj Pablo. ¹⁵ Chuhua'j hui'xina'n ē milipō'ktuca'n scujnī'n, casqui'ni'tit xapuxcu' tropa lakalī calīmilh Pablo na milacatīnca'n. Nahua'ni'yā'tit hui'xina'n palh ā'chulā' kelhasqui'nīcu'tunā'tit. Pablo jā catichilh. Quina'n na'icka'lhītīyāuj nac tej na'icmaknīyāuj.

¹⁶ Ixka'hua'cha ixtā'tin Pablo ca'tzilh tū ixlichihuīna'nca'nī't ē a'lh nac cuartel ē māca'tzīnīlh Pablo. ¹⁷ Pablo ta'sani'lh chā'tin capitán ē huanilh:

—Calī'pini'chi huā'mā' ka'hua'cha xapuxcu' tropa. Xla' tā'chihuīna'ncu'tun macstī'na'j.

¹⁸ Capitán lē'ni'lh ē huanilh xapuxcu':

—Tachī'n Pablo quinta'sani'lh ē quisqui'ni'lh ca'iclimini'n huā'mā' ka'hua'cha. Xla' tā'chihuīna'ncu'tunān macstī'na'j.

¹⁹ Xapuxcu' tropa makachi'palh ka'hua'cha ē lē'lh lacapunchuna'j ē kelhasqui'nīlh:

—¿Tū quihuanicu'tuna'?

²⁰ Ka'hua'cha huanli:

—Israelitas talīchihuīna'nī'ttza' natasqui'ni'yān nalīpina' lakalī Pablo jā tlahuacan justicia. Natahuaniyān tū ā'chulā' takelhasqui'nīcu'tun Pablo. Xmān nata'a'kskāhuī'lē'nān. ²¹ Jā cacākexpa'tni'. Xlaca'n līhua'ca'lh chī tu'pu'xam chi'xcuhui'n tī taka'lhīmā'nalh. Jā tū catitahua'lh ē nūn catitako'tnūlh hasta jā natamaknī Pablo. Chuhua'j tacāxui'lāna'ncha'tza'. Ā'xmān hui'x taka'lhīmā'nān palh namacapina'.

²² Xapuxcu' tropa huanilh:

—Jā tī tihuani'ya' palh quimāca'tzīnīnī'ta'tza' huā'mā'.

Ē macā'lh na ixchic ka'hua'cha.

Lakmacā'nca Pablo gobernador Félix

²³ Xapuxcu' tropa cāta'sani'lh chā'tu' ixcapitán ē cāhuanih:

—Cacāmācāxtit a'ktu' ciento tropas ē tu'tumpu'xamacāuj tropas kētahui'lana'nīn ē a'ktu' ciento tī natalē'n espada. Nataxtuyā'tit makna'jāstza' tzi'sa ē napinā'tit nac Cesarea. ²⁴ Cacākē'tla'pa'tit

cahuāyujnu' tū nakētahui'la Pablo. Chuntza' jā tū cati'a'nani'lh Pablo ē nalakchā'n gobernador Félix.

²⁵ Xapuxcu' tropa tzo'kli a'ktin ca'psnap ē huanli:

²⁶ “Quit, Claudio Lisias, ictzo'knuni'yān hui'x, gobernador Félix, tī lakachi'xcu'ca'na'. ²⁷ Israelitas tachi'pani't huā'mā' chi'xcu' ixtacuhuini' Pablo. Ixtamaknīmā'nalh a'cxni' icchā'lh ē quintropas. Icmakapūtaxtūlh ixpālacata icca'tzīlh xla' ixtapa'ksī nac Roma. ²⁸ Quit xa'icca'tzīcu'tun tūchu ixpālacata ixtalīmālacsu'yu. Ū'tza' iclilē'lh jā tatlahua justicia israelitas. ²⁹ Palaj tunca icca'tzīlh ixtalīmālacsu'yu ixpālacata ixlīmāpa'ksīnca'n israelitas. Jā tū laclē'n huā'mā' chi'xcu' ixpālacata tū nalīmānīcan o ixpālacata tū nalīmānūcan nac pūlāchi'n. ³⁰ A'cxni' quit icca'tzīlh israelitas ixtalīchiuīna'nī'ttza' natamaknī, palaj tunca quit icmacā'ni'cha'n. Quit iccāhuanilh tī ixtamālacsu'yumā'nalh Pablo catalīmālacsu'yulh na milacatīn. Xmān ū'tza' icuaniyān.”

³¹ Chuntza' chī iccāhuanicanī't, tropas talē'lh Pablo ē līminca cā'tzī'sni' nac cā'lacchicni' Antípatris. ³² Ixlilakalī tropas tachimpālh nac cuartel. Xmān kētahui'lāna'nī'n ixtatā'a'mā'nalh Pablo. ³³ A'cxni' tachā'lh nac Cesarea, tamacamaxquī'lh ca'psnap gobernador Félix ē talīmini'lh Pablo na ixlacatīn. ³⁴ A'cxni' gobernador likelhtahua'ka'kō'lh ca'psnap, xla' cākelhasqui'nīlh jāchu xala' Pablo. Tahuanih xla' xala' nac estado Cilicia. ³⁵ Félix huanilh Pablo:

—Naquihuani'ya' ixlīpō'ktu a'cxni' natamin tī tamālacsu'yuyān.

Gobernador māchī'nīni'lh Pablo na ixpalacio Herodes ē cāyāhuaca tī natamaktaka'lha.

24

Pablo tamaktāyahl na ixlacatīn Félix

¹ Ixli'a'kquitzis quilhtamacuj chā'lh nac Cesarea Ananías tī xapuxcu' pālej. Nā tachā'lh makapitzīn xanapuxcu'nu' israelitas ē chā'tin ixkelh-maktāyana'ca'n tī ixuanīcan Tértulo. Talakchā'lh gobernador Félix ē tamālacsu'yulh Pablo.

² A'cxni' līminca Pablo, Tértulo tzuculh mālacsu'yu Pablo. Huanilh Félix:

—Señor gobernador, iccāmaxquī'yān tapāxcatca'tzīn quina'n cā'ca'csua' icuī'lāna'uj. Tzamā' quincā'lacchicni'ca'n makāstza' xatze ixpālacata mintalacapāstacni'. ³ Iccāmaxquī'yān tapāxcatca'tzīn hui'x, señor gobernador Félix, tū pō'ktu quilhtamacuj quilāmamaxquī'yāuj calhāxcuhuālh. ⁴ Jā icmāmāchquyīcu'tunān ā'chulā'. Icsqui'nī'yān caquintlahua'ni' talakalhu'mān ē caquincexpa'ni' macstī'nāj. ⁵ Huā'mā' chi'xcu' Pablo jicsmāhuī'nin. Calhāxcuhuālh chihuīna'makasitzi'lh ixlīpō'ktuca'n israelitas. Xla' ū'tza' xapuxcu' secta tū huanican nazarenos. ⁶ Xla' lactlahuacu'tun ixlītze xaka'tla' templo. Quina'n icchi'pauj ē xa'ickelhasqui'nīcu'tunāuj chuntza' chī huan na quilīmāpa'ksīnca'n. ⁷ Lisias, tī xapuxcu' tropa, maktanūlh ē palha' quincāmaktīn. ⁸ Cāhuanilh tī tamālacsu'yu catalakmīn hui'x. Hui'x tzē nakelhasqui'nī'ya' ē chuntza' naca'tzīya' ixlīpō'ktu tū ixpālacata iclīmālacsu'yuyāuj —huanli.

⁹ Israelitas nā xlaca'n tamālacsu'yulh ē tahananli pō'ktu ixlicāna' tū huanli Tértulo. ¹⁰ Gobernador macahuani'lh Pablo nachihuīna'n. Pablo huanli:

—Quit icca'tzī hui'x juez huā'tzā' nac cā'lacchicni' lakma'jtza'. Ū'tza' iclīpāxuhua'na'ictamaktāya na milacatīn. ¹¹ Hui'x tzē nakelhasqui'nīni'na'

palh ixlicāna' ka'lhītza' xmān a'kcāujtu' quilhtamacuj icquīlah nac Jerusalén icquīlaktaquilhpūtalh Dios. ¹² Jā tī chā'tin xa'ictā'lāhuanimā'lh a'cxni' quilaktzī'nca a'ntza'. Jā iccāmākēstokli tachi'xcuui't xaka'tla' nac templo, nūn na ixtemploca'n israelitas, ē nūn nac Jerusalén. ¹³ Xlaca'n jāla catitamālactzeyīlh tū quintaputzāna'nīlh. ¹⁴ Tū ixlicāna' ū'tza' huā'mā': Quit iclaktaquilhpūta ixDiosca'n quinatāta'na' chuntza' chī xasāsti' tamāsu'yun tū xlaca'n tahuān secta. Quit ica'ka'ī' ixlīpō'ktu tū tatzō'kni' na ixtachihuīn Dios jā huanican līmāpa'ksīn ē jā huanican profetas. ¹⁵ Chuntza' chī ta'a'ka'ī' xlaca'n nā chuntza' ica'ka'ī' quit chī Dios nacāmālacastālancuanī tī xalactze ē tī jā xalactze. ¹⁶ Ū'tza' iclīhui'līlh na'ictlahua tū tze ē chuntza' quit na'iclicā'tzī jā tū icmaklaclē'n nūn Dios ē nūn chi'xcuui'n.

¹⁷ 'Quit makās xa'iclatlā'huan ē chuhua'j icmimpālhtza' na quincā'lacchicni' na'icmāstā' limosna ē talakalhu'mān. ¹⁸ Xmān huā'mā' xa'ictlahuamā'lh ē makapitzīn israelitas xalanī'n nac Asia quintalaktzī'lh xaka'tla' nac templo a'cxni' ixquilakpa'lhcanī'tcus. Jā tī ixa'nan. Cā'ca'csua' ixuanī't. ¹⁹ Palh xlaca'n tapuhuan quit ictlahuani't catūhuālh, ixtamilh huā'tzā' ē ixquintamālacsu'yulh na milacatīn. ²⁰ Catahuanli xlaca'n tī tahuī'lāna'lh huā'tzā' palh quintamaclani'lh tū jā tze xa'ictlahuani't a'cxni' quīlē'nca na ixlacatīnca'n xanapuxcu'nu' israelitas. ²¹ Tū xa'ictlahuani't ū'tza' huā'mā': A'cxni' xa'iccātā'huī'lh ū'tunū'n, iccāhuanīlh palha': "Chuhua'j huī'xina'n quīlākelhasqui'nīmā'nauj ixpālacata quit ica'ka'ī' natalacastālancuana'n nīnī'n."

²² Félix tzej ixca'tzī ixtamāsu'yunca'n tī ixtatā'a'n Jesucristo. Xla' cālhcāni'lh ā'a'ktin quilhtamacuj ē cāhuanīlh:

—Hasta a'cxni' namin Lisias xapuxcu' tropa, hasta a'cxni' na'icputzāna'nī huā'mā'.

²³ Félix māpa'ksīlh capitán calē'lh Pablo tachī'n ē catlahuani'lh talakalhu'mān macsti'na'j ē cacāmāxtekli talakmin ixamigo natatlahuani' tū xla' namaclacasqui'n.

²⁴ A'klhūhua' quilhtamacuj tachā'lh Félix ē Drusila, ixpuscāt, tī israelita ixuanī't. Félix māta'satīnīni'lh Pablo. Pablo cātā'chihuīna'nli chī a'ka'ī'can Jesucristo. ²⁵ Cālītā'chihuīna'nli chī tzej līlatā'kchokocan ē chī līhui'lican jāla catitlahuaca tū jā tze. Cālītā'chihuīna'nli chī Dios nalīputzāna'n. Félix jicua'nli ē huanīlh:

—Tzetzā'. Chuhua'j capit. A'cxni' icka'lhī quilhtamacuj na'icmāta'satīnīni'mpalayān.

²⁶ Félix ixpuhuan Pablo ixmaxquī'lh tumīn ixpālacata ixlīmāxtekli. Ū'tza' maklhūhua' ixlīmāta'satīnīni'n ē ixtā'chihuīna'n. ²⁷ A'cxni' tlahualh a'ktu' cā'ta, Félix taxtulh ixlīgovernador. Tanūlh ixlāxkoko tī ixuanican Porcio Festo. Félix ixcātlahuani'cu'tun israelitas ka'tla' talakalhu'mān. Ū'tza' līmāxtekli Pablo tachī'n.

25

Pablo na ixlacatīn Festo

¹ Festo chā'lh natanū ixlīgovernador. Ixlī'a'ktu'tun quilhtamacuj taxtulh nac Cesarea ē a'lh nac Jerusalén. ² A'ntza' xanapuxcu'nu' pālejni' ē israelitas ā'chulā' xalaka'tla' talīmālacsu'yulh Pablo na ixlacatīn Festo. ³ Lhūhua' talakalhu'mān tasqui'nī'lh Festo camāta'satīnīni'lh Pablo nac Jerusalén. Xlaca'n ixtalīchihuīna'nī'ttza' nataka'lhītī nac tej natamāknī.

4 Festo cāhuanilh Pablo chī'cani'ta'ncha' nac Cesarea ē ū'tza' ixa'ncu'tun a'ntza' palaj. 5 Cāhuanilh:

—Caquilātā'a'uj hui'xina'n tī ka'lhī'yā'tit limāpa'ksīn. Palh huā'mā' chi'xcu' tlahuani't tū jā tze, camālacsu'yutit a'ntza'.

6 Festo tachokolh nac Jerusalén xmān a'ktzayan o a'kcāuj quilhtamacuj ē a'mpālh nac Cesarea. Ixlilakalī tahuī'lh jā ixtlahuacan justicia. Māta'satīnīni'lh Pablo. 7 A'cxni' milh Pablo, talītasti'li'lh israelitas tī ixtamini'ta'ncha' nac Jerusalén. Lhūhua' laka'tla' ixtalimālacsu'yū. Jā tū ixtamālectzeyī. 8 Pablo ixtamaktāya ē huanli:

—Quit jā tū ictlahuani'nī't ixlīmāpa'ksīnca'n israelitas. Jā tū ictlahuani'nī't xaka'tla' templo nūn xamāpa'ksīni' nac Roma tī huanican César.

9 Festo ixcātlahuani'cu'tun israelitas a'ktin talakalhu'mān. Ū'tza' likelhasqui'nīlh Pablo:

—¿Pincu'tuna' nac Jerusalén ixpālacata a'ntza' naputzāna'nīni'ca'na' na quilacatīn?

10 Pablo kelhtīni'lh:

—Quilākelhasqui'nīmā'nauj nac pūchihuīn tū māpa'ksī César. Chuntza' xatze. Quit jā tū tū iccātlahuani'nī't israelitas tū jā tze. Huā'mā' hui'x ca'tziya'. 11 Palh quit ictlahuani't tū naquilimāknīcan, caquimāknīca. Palh jā ixlicāna' tū quintaputzāna'nī, jāla tī quintimacamāstā'lh chī ū'tunu'n. Icsqui'ni' César caquimputzāna'nīlh.

12 Festo cātā'chihuīna'nli ixmaktāyana'nīn ē palaj tunca xla' huanilh Pablo:

—Hui'x squi'nī'ta' César ixputzāna'nīn. Ū'tza' nalīlakpina' César.

Pablo na ixlacatīn rey Agripa

13 A'listān ē jā a'klhūhua' quilhtamacuj rey Agripa ē Berenice, ixpuscāt rey, talakchā'lh Festo nac Cesarea. 14 A'ntza' tatchokolh a'klhūhua' quilhtamacuj. Festo tā'chihuīna'lh rey ixpālacata Pablo ē huanli:

—Huā'tzā' tachi'nī't chā'tin chi'xcu' tī tachi'n makxteki Félix. 15 A'cxni' quit icquīlāh nac Jerusalén, tamālacsu'yulh na quilacatīn xanapuxcu'nu' pālejni' ē xanapuxcu'nu' israelitas. Quintasqui'ni'lh quit ca'icmāmaknīni'lh. 16 Quit iccākelhtīlh, chuntza' chī ixlīmāpa'ksīnca'n romanos, xla' jā lismanī namaknīcan chā'tin palh jā pūla natā'lacāxla nac cā'lacan tī mālacsu'yumā'lh. 17 A'cxni' tachīlh xlaca'n huā'tzā', quit jā ictanajīlh. Ixlilakalī ictahuī'lh jā tlahuacan justicia. Icmāta'satīnīni'lh tachi'n Pablo. 18 A'cxni' tatāyah tī ixtalimālacsu'yuni', jā tamālacsu'yulh chī quit xa'icpuhuan. 19 Tū ixtahuan xmān ixpālacata tū ta'a'ka'tī' xlaca'n ē ixpālacata chā'tin tī ixtacuhuīni' Jesús tī nīlh. Pablo huan xla' lakahuan. 20 Quit jāla xa'icputzāna'nī huā'mā', ē ū'tza' iclikelhasqui'nīlh Pablo palh a'ncu'tun nac Jerusalén ixpālacata a'ntza' naputzāna'nīcan. 21 A'cxni' Pablo squi'nli caputzāna'nīlh César, xamāpa'ksīni' nac Roma, quit icmāpa'ksīni'lh catachokolh tachi'n hasta a'cxni' quit tzē na'iclakmacā'n César.

22 Agripa huanilh Festo:

—Nā quit ickexmatni'cu'tun ixtachihuīn huā'mā' chi'xcu'.

Kelhtīca:

—Lakalī nakexpa'ta'.

23 Ixlilakalī Agripa ē Berenice tamīlh tzej tacāxyāna'lh. Tatanūlh nac pūtastokni' ē nā tatanūkō'lh xanapuxcu'nu' tropa ē xalaka'tla' chi'xcuhuī'n. Festo māta'satīnīni'lh Pablo. 24 Festo huanli:

—Rey Agripa ē milipō'ktuca'n tī takēstoknī'ta'ntit huā'tzā', hui'xina'n laktzī'nā'tit huā'yālh chi'xcu' Pablo. Quintasqui'nī'lh, ixpālacata huā'mā' chi'xcu', lhūhua' israelitas xalanī'n nac Jerusalén ē xalanī'n huā'tzā' nac Cesarea. Palha' tahuani canilh. ²⁵ Quit icpuhuan jā tū tlahuanī't ixpālacata tzē namaknīcan. Xla' squi'nī'lh xamāpa'ksīni' César caputzāna'nīlh. Ū'tza' quit iclīlacpuhuanli na'iclakmacā'n César. ²⁶ Quit jā tū icka'lhī tū ixlacasqui'nca na'ictzo'knun ixpālacata tzamā' chi'xcu'. Ū'tza' iclīlīmin na milacatīnca'n hui'xina'n. Ā'chulā' iclīmincu'tun na milacatīn hui'x, rey Agripa, ixpālacata nakelhasqui'nī'ya'. Chuntza' quit na'icca'tzī tū na'ictzo'ka. ²⁷ ¿Chī quit na'iclimacā'n chā'tin tachī'n palh jā icca'tzī chī putzāna'nīcan?

26

Pablo tamaktāyahl na ixlacatīn rey Agripa

¹ Agripa huanilh Pablo:

—Chuhua'j tzē natamaktāya'ya'.

Pablo tamacayāhualh ē tzuculh tamaktāya ē huanli:

² —Rey Agripa, iclīpāxuhua ixpālacata quit na'ictamaktāya na milacatīn ixpālacata ixlīpō'ktu tū quintalīmālacsu'yu israelitas. ³ Hui'x lakapasa' ixlīpō'ktu chī quintahui'latca'n quina'n israelitas ē nā tū iclīlīhuanimā'nauj. Ū'tza' iclīsqi'ni'yān caquinkexpa'tni' līlacatejtin.

Pablo cāhuanilh chī ixlīlatlā'huan a'cxni' jāna'j ixa'ka'ī'

⁴ 'Ixlīpō'ktuca'n israelitas taca'tzīkō', a'cxni' quilika'hua'chacus xa'icuanī't, chī xa'iclīlatlā'huan nac Jerusalén ē na ixlacpu'na'ī'tātca'n. ⁵ Xlaca'n taca'tzī ē, palh tahuancu'tun, tzē natalīmāsu'yu makāstza' quit fariseo xa'icuanī't. Fariseos, xla'ca'n taka'lhī ixlīmāpa'ksīnca'n ā'chulā' xapalha' ē jā ixlīpō'ktuca'n tī tamakstāla chī israelitas. ⁶ Chuhua'j quinkelhasqui'nīmā'ca ixpālacata quit ica'ka'ī' Dios nacāmālacastālancuanī nīnī'n chuntza' chī Dios cāhuanilh quinapapana'ca'n. ⁷ Quina'n, israelitas, i'xū'nātā'natna'ca'n kelhacāujtu' lītā'timīn tī ixka'hua'chan Israel ixtahuanī't. Quilīpō'ktuca'n ica'ka'ī'ni'yāuj Dios namākentaxtū tū huanli. Ū'tza' iclīlaktaquilhpūtayāuj Dios tzi'sa ē cā'cuhuīni'. Icuaniyān, rey Agripa, nā quit ica'ka'ī'ni' Dios namākentaxtū tū huanli. Ū'tza' quintalīmālacsu'yu israelitas. ⁸ ¿Tū ixpālacata hui'xina'n jā a'ka'ī'yā'tit Dios tzē namālacastālancuanī nīnī'n?

Pablo cāhuanilh chī ixcāputzatokoke tī ixta'a'ka'ī'

⁹ 'Xapūla quit xa'icpuhuan lhūhua' catūhuālh xa'iccātlahuani'lh tī ixtastālani' Jesús xala' nac Nazaret. ¹⁰ Chuntza' ictlahualh nac Jerusalén. Xanapuxcu'nu' pālejni' quintamaxqui'lh līmāpa'ksīn. Chuntza' xa'iccāmānū nac pūlāchī'n lhūhua' tī ixtastālani' Jesús. Nā quit xa'iclīca'tzī a'cxni' ixcāmaknīcan. ¹¹ Maklhūhua' quit xa'iccāmākapātīn ē chuntza' quit xa'iccāmāmakxtekēcū'tun chī ixta'a'ka'ī'ni'nī't Jesús. Chuntza' xa'ictlahua quit na ixlīpō'ktu ixtemploca'n israelitas. Ixquintamakasitzī' ē xa'iccāputzatokoke hasta na ixcā'lacchicni'ca'n makatiyātī'n.

Pablo cāhuanilh chī tzuculh tapa'ksīni' Cristo

Hch. 9:1-19; 22:6-16

¹² Ū'tza' xa'iclī'a'mā'lh nac Damasco. Xanapuxcu'nu' pālejni' ixquintamaxqui'nī't līmāpa'ksīn ē talacasqui'nī'n ē ū'tza' tzē xa'iccāliputzatokoke. ¹³ Na'icuaniyān hui'x, rey, tū quina'kspulalh. Chī tastu'nūt ixuanī't

xa'ictlā'huantēlha, quit iclaktzī'lh a'ktin taxkaket tū mincha' nac a'kapūn. Xla' ā'chulā' xkaka ē jā chī'chini'. Quilitamacsti'lilh quit ē nā tī ixquin-tatā'a'mā'nalh. ¹⁴ Quilipō'ktuca'n ica'kā'uj nac ti'ya't. Ickexmatli a'ktin tachihuīn tū quihuanilh ixtachihuīn hebreo: "Saulo, Saulo, ¿tū ixpālacata quimputzatokokeya? Chu tlakaj quintā'lātlahuacu'tuna'. Hui'x hua'chi lakatīn cahuāyuj a'cxni' chi'nta qui'hui' tū lītlakalē'ncan." ¹⁵ Quit icuanli: "¿Tīchu hui'x, Chi'xcu'?" Māpa'ksīni' quihuanilh: "Quit Jesús tī hui'x putzatokokeya'. ¹⁶ Catā'kaqui' ē catāya'. Quit ictasu'yuni'mā'n hui'x. Quit iclacsacnī'ta'n ē naquintā'scuja ē nacāhuani'ya' ā'makapitzīn chī iclītasu'yuni'n ē chī na'iclītasu'yuni'yān. ¹⁷ Na'icmakapūtaxtūyān tī israelitas ē nā tī jā israelitas jā na'icmacā'nān. ¹⁸ Na'iccāmacā'ni'yān ixpālacata nā xlaca'n natalacahuāna'n ē natataxtu jā cā'pucsua' ē chuntza' natalatā'kchoko nac taxkaket ē nata'a'kapūtaxtu na ixlītlī'hui'qui skāhuī'ni' ē natastālani' Dios. Quit na'iccāmacā'ni'yān naquinta'a'ka'ī'ni' quit ē chuntza' ixcuentaca'n nacāmāspūtūnu'ni'can ē nā xlaca'n nacātlahuacan lactze chī ixlīpō'ktuca'n tī quinta'a'ka'ī'ni' quit." Chuntza' quihuanilh Māpa'ksīni' Jesús.

Pablo kexmatni'lh Māpa'ksīni' Jesús

¹⁹ Ū'tza' huā'mā icuaniyān, rey Agripa. Quit ickexmatni'lh tū quihuanilh Māpa'ksīni' xala' nac a'kapūn a'cxni' quintasu'yuni'lh. ²⁰ Quit xapūla iccā'a'kchihuīna'ni'lh xalanī'n nac Damasco ē ā'līstān xalanī'n nac Jerusalén ē ixlīpō'ktuca'n xalanī'n nac estado Judea. Nā xa'iccāhuani tī jā israelitas: "Calakpalī'tit mintalacapāstacni'ca'n ē castālani'tit Dios ē chuntza' catahui'la'tit chī tī talakpalīnī't ixtalacapāstacni'ca'n." Chuntza' xa'iccāhuani. ²¹ Ū'tza' quintālīchi'palh israelitas xaka'tla' nac templo ē ixquintamaknīcu'tun. ²² Hasta chuhua'j Dios quimaktāyanī't. Ū'tza' iccālīhuanicus ixtachihuīn Dios ixlīpō'ktuca'n tachi'xcuhuī't tī xalaka'tla' ē tī jā xalaka'tla'. Xmān iclīchihuīna'n tū māsu'yulh Moisés makāstza' ē tū tahuanli a'kchihuīna'nī'n na'a'kspula. ²³ Xlaca'n tahuanli ixlacasqui'nea napātīni'n Cristo ē nanī ē ū'tza' tī xapūla nalacastālanacuana'n, ē chuntza' nacāmāca'tzīnīcan tū ixlīcāna' tī israelitas ē nā tī jā israelitas.

Pablo ixmā'a'ka'ī'nīcu'tun Agripa

²⁴ Chuntza' Pablo lītamaktāyalh. Festo huanli palha':

—¡Hui'x chuya'ya', Pablo! Lhūhua' sca'tnī'ta'. Ū'tza' līmakachuya'yān.

²⁵ Pablo kelhtīni'lh:

—Quit jā icchuya, Festo. Quit ixlīcāna' tū icuan. ²⁶ Rey Agripa nā xla' lakapasa huā'mā'. Ū'tza' iclīchihuīna'n na ixlacatīn ē jā icmāxana'n. Quit tzej icca'tzī nā xla' ca'tzīkō' huā'mā'. Quit iclīchihuīna'n tū jā tzē'k tlahuacanī't. ²⁷ ¿Ē hui'x, rey Agripa, a'ka'ī'ya' tū tahuanli a'kchihuīna'nī'n xalanī'n makāstza'? Quit icca'tzī a'ka'ī'ya'.

²⁸ Agripa huanilh Pablo:

—Puhua'na' palh ā'macsti'na'j tachihuīn naquilīmā'a'ka'ī'nī'ya'.

²⁹ Pablo huanli:

—Masqui macsti'na'j, o masqui lhūhua' tachihuīn, iclacasqui'n hui'x cala't hua'chi chī quit. Catalakō'lh hua'chi chī quit ixlīpō'ktuca'n tī quintakexmatni'mā'nalh chuhua'j. Xmān jā cacāmacachī'ca hua'chi chī quit —huanli Pablo.

³⁰ Tatāyakō'lh ixlīpō'ktuca'n, rey ē gobernador ē Berenice ē ixlīpō'ktuca'n tī ixtatā'hui'lāna'lh. ³¹ Tatatampūxtulh lacapunchuna'j ē talāhuanilh:

—Huā'mā chi'xcu' jā tū tlahuanī't tū ixpālacata nalīmāknīcan o nalīchī'can.

³² Agripa huanilh Festo:

—Palh huā'mā' chi'xcu' jā ī'squi'nli naputzāna'nī César, quina'n tzē ixmakxtekui.

27

Macā'nca Pablo nac Roma

¹ A'cxni' lacapāstacca naquincātamacā'nān nac Italia, Pablo ē ā'makapitzīn tachī'nī'n tamacamaxquī'lh chā'tin capitán tī ixuanican Julio. Xla' ixmāpa'ksī batallón tū huanican Augusto. ² Ictojōuj a'ktin nac barco xala' nac Adramitio ē ica'uj. Huā'mā' barco ixtētāxtumā'lh nac makapitzīn cā'lacchicni' nac Asia jā ixpūjaxni' barco. Quincā'ta'a'n Aristarco xala' nac Tesalónica, a'ktin cā'lacchicni' nac Macedonia. ³ Ixlīlakalī icchā'uj nac Sidón jā ixpūjaxni' barco. Julio tzej ixtā'lālē'n Pablo ē makxtekli cālaka'lh ixamigo. Xlaca'n tatlahuani'lh tū ixmaclacasqui'n. ⁴ Ā'maktin ica'mpalauj nac barco. Ū'ni' palha' quincālāpāxtokni'. Ū'tza' iclītētāxtūj na ixpāxtūn Chipre a'ntza' jā pu'nahui'lh macsti'na'j ti'ya't. A'ntza' jā'tza' palha' ixquincāsno'kmā'n ū'ni'. ⁵ Ā'līstān icpū'a'uj barco lacatzuna'j na ixquiltūn jā huanican Cilicia ē Panfilia. Icchā'uj nac Mira, a'ktin cā'lacchicni' nac estado Licia.

⁶ A'ntza' maclalh capitán a'ktin barco xala' nac Alejandría tū ixa'mā'lh nac Italia. Quincāmojōpalan ā'a'ktin nac barco. Ū'tza' icpū'a'mpalauj. ⁷ Xa'ica'mā'nauj līlacatzucu a'klhūhua' quilhtamacuj, ē jicslīhua' iclīchā'uj ixlacatzuna'j Gnidō. Ū'ni' quincāmāmakchuyīn ē ū'tza' iclītētāxtupalauj ixlacatzuna'j Salmón na ixpāxtūn Creta a'ntza' jā pu'nahui'lh macsti'na'j ti'ya't. A'ntza' jā palha' ixquincāsno'kān ū'ni'. ⁸ Jicslīhua' xa'ictētāxtumā'nauj ixlacatzuna'j Creta. Icchā'uj nac Buenos Puertos, ixlacatzuna'j cā'lacchicni' jā huanican Lasea.

⁹ Makās ictamakapaliuj ē ixmimā'htza' lonkni'. Ū'tza' ixlījicua'ncan ixpū'a'ncan barco. Pablo cāmaxquī'lh talacapāstacni' ¹⁰ ē cāhuanilh:

—Chi'xcuhui'n, quit icpuhuan palh ā'chulā' na'a'nāuj, huī'lh tū naquincālani'yān ē lhūhua' namakasputāuj. Lhūhua' natza'nkāna'n: tzamā' barco ē tzamā' tacu'ca' ē nā quina'n nanīyāuj.

¹¹ Capitán jā kexmatni'lh Pablo. Cākexmatni'lh piloto ē ixtēcu' barco. ¹² A'ntza' jāla ixmakxtekcan barco a'cxni' ixlonknu'n. Ū'tza' ixlīlhūhua' talīhualh:

—Ca'a'uj ā'chulā'.

Ixtapuhuan palh tzē cahuālh ixtachā'lh nac Fenice, a'ktin cā'lacchicni' nac Creta. Nac Fenice jā ixpūjaxni' barco laca'a'huī'lh nac noroeste ē nac suroeste. A'ntza' ixtapuhuan ixtatachokolh a'cxni' ixlonknu'lh.

Ū'ni' sno'kmaxquī'lh xcān barco

¹³ A'cxni' tzuculh ū'nun macsti'na'j nac sur, tapuhuampālh tzētza' nata'a'mpala. Tatzucupālh ta'a'n ē ixtatētāxtumā'nalh ixlacatzuna'j Creta. ¹⁴ Palaj tunca milh a'ktin palha' ū'ni' tū ixuanican Nordeste. ¹⁵ Ū'ni' sno'kmaxquī'lh xcān barco ē jā quincāmakxtekni' na'ica'nāuj jā xa'ica'ncu'tumā'nauj. Jā'tza' la tū ixtlahuacan. Calhāxcuhualh quincālē'n ū'ni'. ¹⁶ Ictētāxtūj na ixlacatzuna'j a'ktin pītznua'j ti'ya't tū ixuanican Claudia. A'ntza' jā'tza' palha' ixquincāsno'kān ū'ni'. Jicslīhua' icsakacu'tūj pūtacutnu' tū xa'icsakalīmimā'nauj. ¹⁷ A'cxni' ixmojōcanī'ttza' pūtacutnu'

nac barco, chā'xpāchī'ca barco. Ixtalijicua'n palhāsā' ixa'ksatāyallh nac cā'cucujnu' tū ixuanican Sirte. Ū'tza' talimāyujūlh xalu'xu' barco tū ixlīsno'klē'n ū'ni'. Chuntza' calhāxcuhuālh quincālē'n ū'ni'. ¹⁸ Ixlilakalī xaxiyālh xcān ē ū'ni' palha' sno'kli barco. Ū'tza' tatzuculh talimaka'n tacu'ca' nac mar. Chuntza' jātza' tzi'nca lihualh barco. ¹⁹ Ixlilakalī huampala iclimaka'uj quimacanca'n ixtamacatzucun tū ixtojōmā'lh nac barco. ²⁰ Lakma'j quilhtamacuj tētaxtulh ē jā iclaktzī'uj chí'chini' nūn sta'cu. Ū'ni' palha'cus ī'sno'kmā'lh barco. Ū'tza' jātza' xa'iclicā'tziyāuj palh xa'iclaktaxtūj.

²¹ Lakma'j'tza' jā xa'icua'yani'ta'uj. Pablo tāyallh na ixlacpu'na'i'tātca'n ē huanli:

—Chī'xcuhuī'n, ixquilākexmatni'uj. Palh jā ixtaxtucha'uj nac Creta, jā tū ixquincā'a'kspulan huā'mā' lijicua' ē jā tū ixtimakasputui. ²² Chuhua'j, jā calīpuhua'ntit. Hui'xina'n jā tī chā'tin catinīlh, masqui casputli tzamā' barco. ²³ Tzamā' huā' kōtan tzi'sa quit quintasu'yuni'lh chā'tin ángel tī Dios macamilh. Huā'mā' Dios ū'tza' tī quimāpa'ksī ē tī ictā'scuja. ²⁴ Ángel quihuanilh: “Hui'x, Pablo, jā caji'cua'nti. Ixlacasqui'nca hui'x nalakpina' César. Milīpālacata, Dios nacāmakapūtaxtū ixlīpō'ktuca'n tī tatā'tojōmā'nac nac barco.” Chuntza' quihuanilh. ²⁵ Chuhua'j, chí'xcuhuī'n, jā calīpuhua'ntit. Quit iclīpāhuan Dios. Quit icuan chuntza' nala chí quihuanica. ²⁶ Ixlacasqui'nca nachā'nāuj jā pu'nahuī'lh macsti'na'j ti'ya't —huanli Pablo.

²⁷ A'kcāujtā'ti' quilhtamacuj ixlanī't palha' ū'ni'. Hua'chi i'tāt tzi'sa barco calhāxcuhuālh ixlē'n xaxiyālh xcān jā huanican Adria. Marineros tapuhuanli palhāsā' ixtatalacatzuna'jīmā'nalh nac a'ktin ti'ya't. ²⁸ Talhcālh ixlīpūlh mā'n xcān ē pu'xamacāujchāxan metro ixuanī't. Lacapunchuna'j huampala talhcāpālh ē xmāntza' pu'xamatojon metro ixuanī't. ²⁹ Ixtajicua'n palhāsā' ixtalaknūlh barco nac cā'chihuixni'. Ū'tza' talīmojōlh nac xcān a'ktā'ti' xalactzinca līcā'n xala' na ixchakēn barco ē chuntza' tzē talīyāhualh barco. Taka'lhīlh hasta a'cxni' xkakalh. ³⁰ Marineros ixtamāyujūmā'nalh pūtacutnu'. Ixtatasu'yu chí ixtamojōmā'nampālh nac xcān xalactzinca līcā'n xala' na ixquini' barco tū nalitāya barco. Xmān ta'a'kskāhuī'nilh. Ixtapūtzā'lacu'tun nac pūtacutnu'. ³¹ Pablo cāhuanilh capitán ē tropas:

—Palh tzamā' chí'xcuhuī'n jā natatachoko nac barco, hui'xina'n jātza' la cati'a'kapūtaxtutit.

³² Palaj tunca tropas tacā'tu'cxli lāsu' tū tapūmāyujūlh pūtacutnu'. Tamacamincha' nac xcān.

³³ A'cxni' ī'xkakamā'lhtza', Pablo cāhuanilh ixlīpō'ktuca'n catahuā'yallh macsti'na'j. Cāhuanilh:

—Ka'lhītza' a'kcāujtā'ti' quilhtamacuj ē jā huā'ya'ni'ta'ntit ē jā lhtatanī'ta'ntit. ³⁴ Iccāhuanīyān cahuā'ya'ntit ē chuntza' tli'hui'qui nahuanā'tit. Nūn chā'tin hui'xina'n catimakasputtit nūn kentīn miya'jca'n.

³⁵ A'cxni' huankō'lh huā'mā', Pablo tayallh pāntzīn ē maxquī'lh tapāxcatca'tzīn Dios na ixlacatīnca'n ixlīpō'ktuca'n ē che'kelh ē tzuculh huā'yan. ³⁶ Ixlīpō'ktuca'n jātza' ixtalīpuhuan ē nā tahuā'yallh. ³⁷ Quina'n quilīpō'ktuca'n a'ktu' ciento ā'tu'tumpu'xamacāujchāxan tī xa'ictojōmā'nauj nac barco. ³⁸ A'cxni' ixtahuā'yani'ttza', tamaka'lh trigo nac mar ē chuntza' jātza' ixtzincan barco.

Barco laclalh

³⁹ A'cxni' xkakah, marineros jā ixtalakapasna'n tzamā' nac ti'ya't. Talaktzi'lh jā ixquīpātanūni't mar ē ixka'lhī cucuj. Titapuhualh palh tzē cahuālh ixtamālacatzuna'jilh a'ntza' barco. ⁴⁰ Tacā'tu'cxli lāsu' ē chuntza' tachokolh nac mar xalactzinca līcā'n ē chuntza' tzē tasakā'līlh barco. Taxla'jalh xalāsu' ixlīkosnu' barco. Tamakyāhualh lu'xu' xala' ixquini' barco ē chuntza' natantanslē'n ū'ni'. Barco tzuculh a'n nac ti'ya't. ⁴¹ Talaknūlh nac cā'cucujnu'. Ixquini' barco a'ksātāyalh ē jātza' la tasakā'līlh. Ixlīsnu'n xcān mālakuani'lh ixchakēn barco. ⁴² Tropas ixtamaknīcu'tun tachī'nī'n ē chuntza' nūn chā'tin natusāyanatacuta nac mar ē chuntza' tzē natatzā'la. ⁴³ Capitán ixmakapūtaxtūcu'tun Pablo. Ū'tza' jā līmakxteklī nacāmāknīcan. Cāmāpa'ksīlh tī tzē ixtasuāyanan xapūla catatojōlh nac xcān ē cata'a'lh nac ti'ya't. ⁴⁴ Māpa'ksīni'lh makapitzīn catapūtacutli lhta'ca'la' ē makapitzīn catapūtacutli xalacpītzun barco. Chuntza' tatakukō'lh nac xcān ē ta'a'kapūtaxtukō'lh ixlīpō'ktuca'n.

28*Pablo nac Malta*

¹ A'cxni' xa'ica'kapūtaxtunī'ta'ujtza', icca'tzīuj pītznaj ti'ya't tū ixuanican Malta. ² Xalanī'n a'ntza' quincātalakalhu'manni'. Ixlamā'lh xcān ē ixlonknu'n. Tahui'līlh macscut. Quincātahanin ca'icskō'nui. ³ Pablo putzalh makxpātin qui'hui'. A'cxni' ixmāpūcu'tumā'lh nac macscut, taxtuchi lakatin lūhua' tzā'latēlha nac macscut ē macaxcalh Pablo. ⁴ A'cxni' xalanī'n nac Malta talaktzi'lh lūhua' chī ixlaknūhua'ca'lh na ixmacan Pablo, talāhuanilh:

—Ixlicāna' huā'mā' chī'xcu' maknīni'nī't. Masqui a'kapūtaxtulh nac mar, ixlacasqui'nca nanī ē chuntza' nalīxokoni' Dios.

⁵ Pablo tincxmaka'lh lūhua' nac macscut ē jā tū lani'lh. ⁶ Xlaca'n ixtapuhuan palh ixcu'ni'lh jā ī'xcanī't lūhua' o palh ixa'kā'lh ē ixnīlh. Naj tunca taka'lhīlh. A'cxni' talaktzi'lh jā tū lani'lh, ē tapuhuampālh ē talāhuanilh:

—Ū'tza' chā'tin dios huā'mā' chī'xcu'.

⁷ Lacatzuna'j ixui'lh ixti'ya't xapuxcu' chī'xcu' xala' nac Malta. Xla' ixuanican Publio. Ū'tza' quincāhui'līn na ixchic a'ktu'tun quilhtamacuj ē lhūhua' quincātlahuani'n tū tze. ⁸ Ixtāta' Publio ixmā'lh nac tama' ē ixmacscutla ē ixka'lhni'tantīn. Pablo laka'lh ē orarlīlh ē hui'līni'lh ixmacan ē mātzeyīlh. ⁹ A'cxni' mātzeyīlh, tamīlh ā'makapitzīn huampala ta'jatlanī'n tī ixtahui'lāna'lh nac Malta. Nā cāmātzeyīca. ¹⁰ Lhūhua' talakalhu'mān quincātatlahuani'n. A'cxni' ictaxtūj, ū'tunu'n tamānūlh nac barco tū na'icmaclacasqui'nāuj.

Pablo chā'lh nac Roma

¹¹ Ixli'a'ktu'tun mālhcuyu' icpū'a'uj a'ktin barco tū ixtachokonī't na ixlacatzuna'j Malta ixlīpō'ktu cā'lonkni'. Barco xla' xala' nac cā'lacchicni' Alejandría. Ixyāhuani'canī't nac barco ixlīlakapascan tū a'ktu' ídolo tū ixuanican Cástor ē Pólux. ¹² Icchā'uj nac Siracusa ē a'ntza' ictētahui'lauj tu'tuma'j. ¹³ A'ntza' ictaxtūj ē jāla lacatza'j ica'uj. Ā'līstān icchā'uj nac Regio. Ixlīlakalī lalh ū'ni' nac sur. Ixlītu'ma'j icchā'uj nac Puteolī. ¹⁴ A'ntza' iccātā'lāpāxtokui ā'makapitzīn tā'timīn. Xlaca'n quincātahanin ca'iccātā'tachokuj a'ntza' a'ktojon quilhtamacuj. Ā'līstān ictaxtupalauj na'ica'nāuj nac Roma. ¹⁵ Ixcāmāca'tzīnīcanī'ttza' tā'timīn nac Roma palh na'icchā'nāuj. Xlaca'n tataxtulh ē tamīlh hasta nac lītamāuj Apio ē

nā jā huanican Tres Tabernas. A'ntza' iclāpāxtokui nac tej. A'cxni' cālaktzī'lh Pablo maxquī'lh tapāxcatca'tzīn Dios ē ka'lhīh tapāxuhuān. ¹⁶ A'cxni' icchā'uj nac Roma, capitán cāmacamaxquī'lh tachī'nī'n xapuxcu' maktaka'lhna'. Pablo makxtekca natachoko ixlīmān ē chā'tin tropa ixmaktaka'ha.

Pablo a'kchihuīna'nli nac Roma

¹⁷ Ixlitu'tuma'j Pablo cāmāta'satīnīnī'lh xanapuxcu'nu' israelitas nac Roma. A'cxni' talakminkō'lh, Pablo cāhuanilh:

—Chi'xcuhuī'n israelitas, quit jā tū iccātlahuani'nī't israelitas tū jā tze nūn ixtahui'latca'n quinatāta'na'ca'n. Masqui jā tū ictlahuani't tū jā tze, quimacamāstā'ca hua'chi chā'tin tachī'n na ixlīmāpa'ksīnca'n romanos nac Jerusalén. ¹⁸ Romanos quintakelhasqui'nīlh ē jā tū tamaclalh tū tzē naquilimāknīcan. Ū'tza' ixquintalimāxtekcu'tun. ¹⁹ Israelitas jā talacasqui'nli naquimāxtekcan. Ū'tza' iclīsqū'nli quit caquinkelhasqui'nīca na ixlacatīn César, masqui jā iccāmālacsu'yu xalanī'n na quincā'lacchicni'. ²⁰ Ū'tza' iccālīmāta'satīnīnī'ta'n hui'xina'n. Xa'iccālaktzī'ncu'tunān hui'xina'n ē xa'iccātā'chihuīna'ncu'tunān. Israelitas ta'a'ka'ī' nacāmālacastālancuanīcan nīnī'n. Nā quit chuntza' ica'ka'ī'. Ū'tza' quilīmacatūpixchī'canī't.

²¹ Xanapuxcu'nu' israelitas tahuanilh:

—Xalanī'n nac Judea jā tamacaminī't ca'psnap mimpālacata. Israelitas, tī tamincha' nac Judea, jā tū quincātahuaninī'ta'n mimpālacata.

²² Iclacasqui'nāuj caquilāhuaniuj tū hui'x puhua'na'. Icca'tzīyāuj chī calhāxcuhuālh huancan jā tze huā'mā' secta —huanica Pablo.

²³ Tzamā' quilhtamacuj tū ixlīlacsaccanī't, ixlhūhua'ca'n tamilh nac chic jā ixtachoko Pablo. Pablo tzuculh tzi'saj cālītā'kelhachihuīna'n chī māpa'ksīnī'n Dios. Cātā'chihuīna'nli hasta jā tzi'suanli. Cālītā'chihuīna'nli tū huan ixtachihuīn Dios ixpālacata Jesús jā tatzo'kni' līmāpa'ksīn tū maxquī'ca Moisés ē jā huanican profetas. Chuntza' Pablo cāmā'a'ka'ī'nīcu'tunli ixpālacata Jesús. ²⁴ Makapitzīn ixta'a'ka'ī'mā'nalh ē ā'makapitzīn jā ta'a'ka'ī'lh. ²⁵ Chuntza' jā a'ktin ixtalacapāstacni'ca'n ixtahuanī't. Tatzuculh ta'a'n. A'cxni' jāna'j ixtataxtu, Pablo cāhuanilh:

—Espīritu Santo huanli tū ixlicāna' a'cxni' māchihuīnīlh a'kchihuīna' Isaías. Chuntza' cāhuanilh quīnapapana'ca'n:

²⁶ Capit ē cacāhua'ni' huā'mā' tachi'xcuhuī't: Hui'xina'n nakexpa'tā'tit ē jā catīca'tzītīt tū huanicu'tun; nalaktzī'nā'tit ē jā cuenta catitlahua'tit tū laktzī'nā'tit.

²⁷ Jā tū tamakca'tzī na ixlīstacna'ca'n huā'mā' tachi'xcuhuī't.

Ixa'ka'xko'lhca'n jā tzej talīkexmata.

Ixlakastapunca'n jā talīlaktzī'n.

Jā talaktzī'ncu'tun ē jā takexmatcu'tun.

Jā taca'tzī tū huanicu'tun.

Jā talakpalīcu'tun ixtalacapāstacni'ca'n ē chuntza' quit tzē na'iccāmātzeyī.

²⁸ Pablo ā'chulā' ixchihuīna'n ē cāhuanilh:

—Caca'tzītīt hui'xina'n huā'mā': Tī jā israelitas cāmāca'tzīnīcanī'ttza' chī Dios makapūtaxtūnu'n. Xlaca'n natakexmata.

²⁹ A'cxni' Pablo ixuanī'ttza' huā'mā', israelitas ta'ahl ē ixtalīkelhachihuīna'ntēlha.

³⁰ Pablo a'ntza' tachokoll a'ktu' cā'ta nac chic jā ixśācua'nī't. Ixcāmakamaktīnī'n ixlīpō'ktuca'n tī ixtalakmin. ³¹ Ixcāhuani chī Dios

māpa'ksīni'n. Ixcāmāsu'yuni' ixpālacata Māpa'ksīni' Jesucristo na
ixlacaṭīnca'n ē jā tī chā'tin ixmāmakchuyī.

Romanos

Pablo cāmacā'ni'lh saludos xalanī'n nac Roma

¹ Quit, Pablo, ictzo'kmā'lh huā'mā' carta. Quit ictā'scuja Jesucristo. Dios quilihui'lilh quili'apóstol. Quimacamaxqui'lh na'icmāsu'yu xatze tachihuīn tū Dios māca'tzīnī'lh.

² Tatzo'kni' na ixtachihuīn Dios, jā huanican profetas, chī Dios huanli tū na'akspula. ³ Tatzo'kni' ixpālacata quiMāpa'ksīni'ca'n Jesucristo tī ī'Ska'ta' Dios. Jesucristo xla' ī'xū'nātā'nat rey David. ⁴ Nā Jesucristo, nā xla' ī'Ska'ta' Dios. Jesucristo lacastālanacuana'nli ē chuntza' limāsu'yu xla' ī'Ska'ta' Dios ē ka'lhī līli'hui'qui. Xla' chuntza' chī Dios ixlītze. ⁵ Cristo quilakalhu'manli ē quilihui'lilh quili'apóstol ixpālacata ū'tza' ixlīmāpa'ksīn Dios. Xla' lacasqui'n na'iccāmāsu'yuni' tachi'xcuhuī't xalanī'n calhāxcuhuālh nac cā'quilhtamacuj. Chuntza' xlaca'n tzē nata'a'ka'ī'ni' Jesucristo ē tzē natakexmatni' Dios. Chuntza' Jesucristo nalakachi'xcuhuī'can. ⁶ Nā chuntza' hui'xina'n xalanī'n nac Roma. Dios cāta'satīnī'ta'n ē chuntza' tapa'ksīni'yā'tittza' Jesucristo.

⁷ Quit iccātzo'knuni'yān milīpō'ktuca'n xalanī'n nac Roma tī Dios cāpāxqui'yān ē cāta'satīnī'ta'n ē ū'tza' lilitaxtuyā'tit ixtachi'xcuhuī't Dios. Cacāsicua'lanātlahuan hui'xina'n Dios tī quinTāta'ca'n ē quiMāpa'ksīni'ca'n Jesucristo. Cacāmaxqui'n tze latamat.

Pablo ixa'ncu'tun nac Roma

⁸ Pūla icmaxqui' tapāxcatca'tzīn Dios ixpālacata Jesucristo, ixpālacata hui'xina'n tzej a'ka'ī'yā'tit. Calhāxcuhuālh lichihuīna'n ncan hui'xina'n chī tzej a'ka'ī'yā'tit. ⁹ Dios ca'tzī palh ixlicāna' tū na'iccāhuaniyān. Xla' ū'tza' tī iclītā'scuja ixlīpō'ktu quilīstacna', ixpālacata quit icmāsu'yu xatze tachihuīn ixla' ī'Ska'ta' Dios. Dios ca'tzī palh pō'ktu quilhtamacuj iccālacapāstacān hui'xina'n a'cxni' icorarla. ¹⁰ Quit icsqui'ni' Dios tzē na'iccālaka'nāchā'n hui'xina'n palh chuntza' ixtalacasqui'nīn Dios. ¹¹ Quit iccālaktzī'ncu'tunān hui'xina'n ixpālacata iccāmāsu'yuni'cu'tunān tū quimāca'tzīnīlh Espīritu Santo. Chuntza' hui'xina'n tzē na'a'ka'ī'yā'tit ā'chulā'. ¹² Chuntza' tzē nalāmaktāyayāj chā'tunu' chī a'ka'ī'yāj.

¹³ Quit iclacasqui'n caca'tzītīt hui'xina'n, tā'timīn, maklhūhua' xa'iccālaka'ncu'tunāchā'n. Jā ica'nī'ta'ncha' ixpālacata jālana'j ica'ncha'. Quit iccāmaktāyacu'tunān ā'chulā' na'a'ka'ī'yā'tit. Chuntza' a'nani't ā'lacatin jā iccāmāsu'yuni'nī't ixtachihuīn Dios tī jā israelitas. ¹⁴ Ixlacasqui'nca na'iccāmāsu'yuni' ixlīpō'ktuca'n tachi'xcuhuī't. Ixlacasqui'nca na'iccāmāsu'yuni' tī catīxcuhuālh tachi'xcuhuī't ē nā tī jā catīxcuhuālh tachi'xcuhuī't, ē tī taca'tzī ē nā tī jā taca'tzī. ¹⁵ Chuntza' iccāmāsu'yuni'cu'tunān chī lī'a'kapūtaxtucan hui'xina'n xalanī'n nac Roma.

A'kapūtaxtucan a'cxni' a'ka'ī'can xatze tachihuīn

¹⁶ Jā iclīmāxana'n icmāsu'yu xatze tachihuīn ixla' Jesucristo. A'cxni' māsu'yucan huā'mā' tachihuīn, Dios cāmā'a'kapūtaxtūkō' ixlīpō'ktuca'n tī talīpāhuan Dios, ixpālacata xla' ka'lhī līli'hui'qui. Pūla cāmāsu'yuni'ca tī israelitas ē ā'līstān tī jā israelitas. ¹⁷ Ixtachihuīn Dios quincāmāsu'yuni'yān chī Dios cāmāpānūni' ixluentaca'n ixlīpō'ktuca'n tī talīpāhuan Dios.

Tatzo'kni' na ixtachihuīn Dios: "Ixlipō'ktuca'n tī Dios cāmāpānūni' ixcuentaca'n ixpālacata talīpāhuan Dios, xlaca'n pō'ktu quilhtamacuj nataka'lhī xasāsti' ixlamatatca'n."

Ixlipō'ktuca'n tachi'xcuui't talacē'n

¹⁸ Ca'tziyāuj Dios hui'lacha' nac a'kapūn ē xla' nacāmākapātīnīn tī tatlahua tū jā tze. Xlaca'n tatlahuacu'tun tū jā tze, ē ū'tza' jā talīlacapāstaccu'tun tū ixlicāna' ixa' Dios. ¹⁹ Xlaca'n tzē nataka'tzī macsti'na'j chī Dios, chuntza' chī quilipō'ktuca'n nā tzē ca'tziyāuj. Ū'tza' Dios cāmāsu'yuni'nī't. ²⁰ A'cxni' ixlitzucuni' cā'quilhtamacuj tachi'xcuui't talaktzī'n tū tlahuanī't Dios. Chuntza' tzē natalīca'tzī chī Dios. Masqui jāla talaktzī'n Dios, xlaca'n taca'tzī hui'lh Dios ē xla' ka'lhī ixlītlī'hui'qui tū jā maktin catilakspu'tli. Ū'tza' talīlē'n cuenta. ²¹ Masqui xlaca'n taca'tzī Dios hui'lh, xlaca'n jā talakachi'xcuui' chī ixlacasqui'nca nalakachi'xcuui'can. Jā tamaxqui' tapāxcatca'tzīn Dios. Ā'chulā' talacapāstaca tū jā tze. Chuntza' ixtalacapāstacni'ca'n jā tze taka'lhī. ²² Xlaca'n tahaun laskalalhna', ē ā'chulā' talalh xalac'lhkēntin. ²³ Jā tamakapāxui'cu'tun Dios tī pō'ktu quilhtamacuj hui'lh. Talaktaquilhpūta ídolos tū tatasu'yu chī chī'xcuui'n. Chī'xcuui'n, xlaca'n natanīkō'. Nā xlaca'n talaktaquilhpūta xtum ídolos xatamacanī'tlahua tū tatasu'yu hua'chi spūnī'n ē lūhua' ē animalh.

²⁴ Ū'tza' Dios cālīlakmaka'lh ē cālīmakxtekli natatlahua tū jā tze. Chuntza' talātlahuani' tū jā tze chuntza' chī ixtalacasqui'nīnca'n. ²⁵ Xlaca'n jā ta'a'ka'ī'cu'tun tū ixlicāna' ixa' Dios; xmān ta'a'ka'ī'cu'tun a'ktin tā'ksa'nīn. Talakachi'xcuui' ē talaktaquilhpūta tū tlahuanī't Dios. Jā tamakapāxui' tī ixlicāna' Dios. Ū'tza' tī tlahuakō'nī't ixlipō'ktu tū a'nan nac cā'quilhtamacuj. Ixlacasqui'nca ū'tza' namakapāxui'yāuj quilipō'ktuca'n pō'ktu quilhtamacuj. Amén.

²⁶ Ū'tza' Dios cālīmakxtekli natatlahua tū līmāxana' chuntza' chī talahuacu'tun. Chuntza' puscan jātza' taka'lhīcu'tun ixkōlu'ca'n chī talacasqui'n. Talātā'tahui'lal' chī ixlīpuscanca'n. Chuntza' talātlahuani' puscan tū līmāxana'. ²⁷ Nā chuntza' chī'xcuui'n. Jā taputza ixpuscātca'n chī talacasqui'n. Talātā'tahui'lal' chī ixlīchi'xcuui'nca'n. Chuntza' talātlahuani' chī'xcuui'n tū līmāxana'. Ū'tza' talīlatāy'alh.

²⁸ Jā talacapāstaccu'tun tū ixa' Dios, chuntza' Dios cālīlakmaka'lh ē cāmāxtekli natalacapāstaca tū jā tze. Ū'tza' talītlahua tū jā tze. ²⁹ Tatlahua kempāl'hūhua' tū jā tze. Taputza ixtā'lāpāxqui'nca'n. Tatlahua tū jā tze. Xlaca'n talālakca'tzani' tū taka'lhī ā'makapitzīn. Jā talaktzī'ncu'tun ā'makapitzīn. Talālakca'tzani'. Tamaknīni'n. Talālīsitzī'ni'. Ta'a'kskāhuī'nin. Talālācuphuani' tū jā tze ā'makapitzīn. Ta'a'ksa'nīni'n. ³⁰ Talīchihuīna'n ā'makapitzīn tū jā tze, ē tasitzī'ni' Dios. Talacatāqui'nin. Ka'tla' tamakca'tzī. Tahaun palh xlaca'n laka'tla'. Tapuhuan chī natalītlahua ā'chulā' tū jā tze. Jā takexmatni' ixtāta'ca'n ē ixtzī'ca'n. ³¹ Jā taca'tzī tū xatze. Jā tamākentaxtū tū tahaun. Jā tapāxqui' ā'makapitzīn. Jā tamātza'nkēna'ni' ā'makapitzīn. Nūn talakalhu'manīni'n. ³² Ixlipō'ktuca'n tī tatlahua chuntza' xlaca'n nacāmākapātīnīncan. Chuntza' huani't Dios. Masqui xlaca'n taca'tzī huā'mā', jā tamakxteka tatlahua tū jā tze. Ā'chulā' tamālācuphuani' ā'makapitzīn nā natatlahua tū jā tze.

2

Dios nacāputzāna'nī tachi'xcuui't

¹ Palh chā'tin ixuanli ā'makapitzin talaclē'n, chuntza' xa'cstu huanimā'ca ū'tza' laclē'n expālacata nā xla' tlahua tū jā tze. ² Ca'tziyāuj Dios nacāputzāna'nī chī ixlicāna' xla'ca'n tī jā tze tū tatlhua. ³ Tī natahuan Dios nacāputzāna'nī ā'makapitzin expālacata talaclē'n, nā xla'ca'n nā nacāputzāna'nīcan expālacata xla'ca'n nā taka'lhī ixcuentaca'n. ⁴ Masqui Dios quincālakahu'manān, ē masqui jā palaj quincāmakapātīnīnān, xla'ca'n jā takexmata. Hua'chi talakmaka'n Dios chī cālīpātīmā'lh. Dios tzej lakahu'manīni'n expālacata xla' lacasqui'n natalakpālī ixtalacapāstacni'ca'n xalanī'n nac cā'quilhtamacuj. ⁵ Xla'ca'n xalīlacxumpin. Jā talakpālīcu'tun ixtalacapāstacni'ca'n. Ū'tza' ā'chulā' natalixoko na ixlacatīn Dios a'cxni' Dios nacāputzāna'nī xla'ca'n tī talaclē'n. ⁶ Dios naputzāna'nī chā'tunu' chuntza' chī tlahuanī't. ⁷ Nacāmaxquī' ixlatamatca'n tū jā catilakspu'tli xla'ca'n tī tatlhua tū tze. Tatlhua tū tze expālacata xla'ca'n ta'a'ncu'tun nac a'kapūn, ē talacasqui'n Dios nacālaktzī'n lactze, ē taka'lhīcu'tun xasāsti' ixlatamatca'n tū jā catilakspu'tli. ⁸ Dios tamakasītzī' xla'ca'n tī lacxumpin ē jā tatlhuacu'tun ixtalacasqui'nīn Dios, ē xmān tatlhuacu'tun tū jā tze. Dios nacāmakapātīnīn. ⁹ Natapātīni'n ixlīpō'ktuca'n tī tatlhua tū jā tze. Natapātīni'n israelitas xapūla ē nā natapātīni'n tī jā israelitas. ¹⁰ Ixlīpō'ktuca'n tī tatlhua tū tze, Dios nacālaktzī'n lactze. Dios nacāmaxquī' tze latamat. Nata'a'n nac a'kapūn. Nā chuntza' xapūla nacā'a'kspula tī israelitas ē nā chuntza' nacā'a'kspula tī jā israelitas.

¹¹ Chuntza' nacā'a'kspula tī israelitas ē nā tī jā israelitas, expālacata Dios chu lacxtim cālaktzī'n. ¹² Ixlīpō'ktuca'n tachi'xcuui't taka'lhī ixcuentaca'n. Makapitzin xla'ca'n jā talakapasa līmāpa'ksīn tū Dios cāmaxquī'lh israelitas. Xla'ca'n nacāputzāna'nīcan chuntza' chī taca'tzī xla'ca'n. Ā'makapitzin talakapasa ixlīmāpa'ksīn Dios. Xla'ca'n nacāputzāna'nīcan chī huan ixlīmāpa'ksīn Dios. ¹³ Dios lactze cālaktzī'n xla'ca'n tī takexmatni' huā'mā' līmāpa'ksīn. Tī taca'tzī ixlīmāpa'ksīn Dios ē jā takexmat'cu'tun, xla'ca'n jā tze cālaktzī'nīn. ¹⁴ Xla'ca'n tī jā talakapasa ixlīmāpa'ksīn Dios, ē palh xla'ca'n lacatejtin tahuī'lāna'lh chuntza' chī ixtalacapāstacni'ca'n, chuntza' tatlhua chī ixlīmāpa'ksīn Dios masqui jā talakapasa. Chuntza' lītasu'yu palh xla'ca'n taca'tzī tū tze ē tū jā tze. ¹⁵ Hua'chi ixtalapasli ixlīmāpa'ksīn Dios, expālacata ixlīmānca'n taca'tzī palh tze o palh jā tze tū tatlhuamā'nal. ¹⁶ Namin quilhtamacuj a'cxni' Dios nalīhui'lī Jesucristo naputzāna'n. Jesucristo nacāputzāna'nī tachi'xcuui't expālacata ixcuentaca'n ē ixtalacapāstacni'ca'n tū jā tze tū lakatzē'k taca'tzī. Ū'tza' icmāsu'yu a'cxni' ica'kchihuīna'n xatze tachihuīn ixtla' Jesucristo.

Israelitas ixtalīpāhuan līmāpa'ksīn tū maxquī'ca Moisés

¹⁷ Xla'ca'n tī israelitas, xla'ca'n ka'tla' talīmakca'tzī. Talīpāhuan līmāpa'ksīn tū Dios cāmaxquī'lh. Ka'tla' talīmakca'tzī ixcālacsacni't Dios. ¹⁸ Xla'ca'n talakapasa ixtalacasqui'nīn Dios. Cāmāsu'yuni'canī't huā'mā' līmāpa'ksīn ē chuntza' tzētza' taca'tzī tū tze ē tū jā tze. ¹⁹ Xla'ca'n tapuhuan tzē natamāsu'yuni' tī jā tū talakapasa. Nā tapuhuan xla'ca'n hua'chi tamāxkakēni'mā'nal tī talatlā'huan nac cā'pucsua'. ²⁰ Tapuhuan tzē tamāsu'yuni' tī xalacīhkēntin ē tī hua'chi lactīn expālacata jāna'j tū taca'tzī. Talakapasa ixlīmāpa'ksīn Dios. Tapuhuan taca'tzī'tza' ixlīpō'ktu

tū ixlīcāna' ē ixlīpō'ktu tū ca'tzīcan. ²¹ Xlaca'n tamāasca'tī ā'makapitzīn, ē jā tamākentaxtū tū tamāsu'yu. Tahuani ā'makapitzīn jā tze palh ka'lhāna'ncan, ē xlaca'n taka'lhāna'n. ²² Xlaca'n tahuani ā'makapitzīn jā tze palh taputza ixtā'lāpāxquī'nca'n, ē xlaca'n taputza ixtā'lāpāxquī'nca'n. Xlaca'n talakmaka'n ídolos, ē xlaca'n taka'lhāna'n nac templo jā tahui'lāna'lh ídolos. ²³ Xlaca'n ka'tla' talimakca'tzī cāmaxquī'canī't ixlīmāpa'ksīn Dios, ē xlaca'n jā takexmatni' huā'mā' limāpa'ksīn. Ū'tza' talīlakmaka'n Dios ā'makapitzīn. ²⁴ Chuntza' tatzō'kni' na ixtachihuīn Dios: Hui'xina'n israelitas ā'chulā' līpinā'tit cuenta ixpālacata talakmaka'n Dios ā'makapitzīn tī jā israelitas.

²⁵ Tze israelita huancan xmān palh natamākentaxtū ixlīmāpa'ksīn Dios. Palh jā tamākentaxtū, chuntza' jā tū limacuan huanican israelitas. ²⁶ Xlaca'n tī jā israelitas, palh xlaca'n tamākentaxtū ixlīmāpa'ksīn Dios, chuntza' Dios cālaktzī'n hua'chi israelitas. ²⁷ Palh xlaca'n tī jā israelitas tamākentaxtū ixlīmāpa'ksīn Dios, chuntza' lītasu'yu hui'xina'n tī israelitas ka'lhī'yā'tit mincuentaca'n, ixpālacata hui'xina'n jā mākentaxtūyā'tit huā'mā' limāpa'ksīn, masqui ka'lhī'yā'tit jā tatzō'kni'. ²⁸ Chā'tin jā catitaxtulh ixka'hua'cha Dios xmān ixpālacata chu'cucanī't chuntza' chī ixtahui'latca'n israelitas. ²⁹ Tī ixlīcāna' ixtachi'xcuui't Dios, ū'tunu'n tī talakpalīnī't ixtalacapāstacni'ca'n. Chuntza' talakpalīnī't nā ixpūlacni'ca'n ē jā xmān na ixmacni'ca'n. Xlaca'n tī talakpalīnī't ixtalacapāstacni'ca'n, Dios cālaktzī'n lactze masqui jā cālaktzī'ncu'tuncan na ixlacatīnca'n tachi'xcuui't.

3

¹ Palhāsā' hui'xina'n puhua'nā'tit palh jā tū ixtapalh huancan israelita ē palh jā tū ixtapalh chu'cucan. ² Quit icuan jā ixlīcāna'. Israelitas lhūhua' taka'lhī tū jā taka'lhī ā'makapitzīn. A'cxni' Dios cāmaxquī'lh tachi'xcuui't ixtachihuīn tū tatzō'kni', israelitas ū'tunu'n tī Dios cāmamacamaxquī'lh ixtachihuīn. ³ Masqui ā'makapitzīn jā ta'a'ka'ī'cu'tun palh ixlīcāna' tū huan Dios, Dios namākentaxtū tū huan. ⁴ Masqui ixlīpō'ktuca'n tachi'xcuui't ta'a'kskāhuī'nin, Dios namākentaxtū tū huan. Chuntza' tatzō'kni' na ixtachihuīn Dios:

Chuntza' lītasu'yu pō'ktu quilhtamacuj hui'x hua'na' tū ixlīcāna'.

Nūn chā'tin tzē nahuan jā tze tū hua'na'.

Chuntza' huanica Dios.

⁵ Palh quina'n natlahuayāuj tū jā tze, chuntza' ā'chulā' lītasu'yu palh Dios pō'ktu quilhtamacuj tlahua tū tze. Palhāsā' chā'tin nakelhasqui'nīni'n: “¿Tū ixpālacata naquīncātamakapātīnīnān? Ixpālacata quīncuentaca'n, ā'chulā' naca'tzīcan Dios ā'chulā' xatze. ¿Chā naquīncātamakapātīnīnān ixpālacata tū māsu'yu Dios xatze?” Chuntza' tapuhuan tachi'xcuui't. ⁶ Jā tze talacapāstaca. Palh Dios jā nacāmakapātīnīn xlaca'n tī talaclē'n, ¿chī nacālīputzāna'nī tachi'xcuui't xalanī'n nac cā'quilhtamacuj?

⁷ Palhāsā' chā'tin nahuan: “Palh quintā'ksa'nīn māsu'yu Dios xatze, ixpālacata xla' jā maktin a'ksa'nīni'n, ¿chā naquilīmakapātīnīn Dios? Ixpālacata quīncuenta ā'chulā' nalakachi'xcuui'can Dios.” ⁸ Palh tze cahuālh huā'mā' talacapāstacni', chuntza' tzē ixuanui: “Ā'chulā' catlahuāuj tū jā tze ē chuntza' ā'chulā' nalakachi'xcuui'can Dios.” Jāla huancan huā'mā' tachihuīn. Makapitzīn tahuhan quit chuntza' icmāsu'yu. Jā ixlīcāna'. Dios nacāmakapātīnīn tī tahuhan chuntza'.

Nūn chā'tin tī jā laclē'n

⁹ Jāla huanāuj israelitas ā'chulā' lactze. Icuani'ttza' kēxtim jāla tamakx-teka tū jā tze, xlaca'n tī israelitas ē nā xlaca'n tī jā israelitas. ¹⁰ Nā huā'mā' tatzo'kni' na ixtachihuīn Dios huan:

Nūn chā'tin tī tze.

¹¹ Nūn chā'tin tī kexmata tū ixla' Dios.

Nūn chā'tin tī lacapāstaccu'tun Dios.

¹² Ixlīpō'ktuca'n tatamakati'nī'lh Dios.

Talaclakō'lh ixlīpō'ktuca'n.

Nūn tī chā'tin tlahua tū tze.

¹³ A'cxni' tatakelpitzi, hua'chi mālaquī'can a'ktin pūtā'cnūn jā tojōmāll' nīn, ixpālacata jā tze chī tachihuīna'n.

Ta'a'kskāhuī'nin ē ta'a'ksa'nīni'n.

Ixtachihuīnca'n tū taxtu na ixquilhni'ca'n hua'chi ixlīcu'chu lūhua' tū xcana'n.

¹⁴ Taquiclhaktzī'n ā'makapitzīn.

¹⁵ Masqui jā tū ixpālacata, palaj tunca tamaknīni'n.

¹⁶ A'ntza' jā talatā'kchoko xlaca'n tamālakspūtu'n ē tamālakalīpuhuanīni'n.

¹⁷ Jā taca'tzī chī tze natalīlatama.

¹⁸ Nūn talacapāstaca natalakachi'xcuhuī' Dios.

¹⁹ Quina'n ca'tzīyāuj tū tatzo'kni' na ixtachihuīn Dios a'ntza' jā tatzo'kni' līmāpa'ksīn, ū'tza' cāhuani xlaca'n tī cāmacamaxquī'canī't līmāpa'ksīn. Chuntza' ixlīpō'ktuca'n talaclē'n na ixlacatīn Dios. Nūn chā'tin tzē catihuanli palh jā laclē'n. ²⁰ Nūn chā'tin mākentaxtūkō'nī't ixlīmāpa'ksīn Dios. Ū'tza' jā tī chā'tin lītasu'yu palh tze na ixlacatīn Dios. Ixlīmāpa'ksīn Dios xmān tzē naquīncāmāsu'yuni'yān palh quina'n ka'lhīyāuj quīncuentaca'n.

Ta'a'kapūtaxtu xlaca'n tī ta'a'ka'īni' Jesucristo

²¹ Chuhua'j ca'tzīyāuj Dios jā catīmāpānūni'lh ixcuenta chā'tin chī'xcu' tī xmān mākentaxtūcu'tun līmāpa'ksīn. Xtum chī Dios cālīmāpānūni' ix-cuentaca'n tachi'xcuhuī't. Chuntza' tatzo'kni' na ixtachihuīn Dios jā tatzo'kni' līmāpa'ksīn ē jā huanican profetas. ²² Dios cāmāpānūni' ix-cuentaca'n ixlīpō'ktuca'n tī ta'a'ka'īni' Jesucristo. Catīxcuahuālh tī a'ka'īni' Jesucristo, ū'tza' Dios namakapūtaxtū palh xla' israelita ē palh jā israelita. ²³ Quilīpō'ktuca'n tlahuanī'ta'uj tū jā tze. Nūn chā'tin tī līlacatejtīn latā'kchoko chuntza' chī Dios laca'squi'n. ²⁴ Dios lakalhu'manīni'n. Cristo Jesús xokolh quīncuentaca'n. Chuntza' Dios quīncāmāpānūni'nī'ta'n quīncuentaca'n. ²⁵ Chī ixtalacasqui'nīn Dios, Jesucristo xtokohua'ca'ca. Xla' nīlh ē chuntza' xla' xapakō'lh ixcuentaca'n ixlīpō'ktuca'n tī ta'a'ka'īni' Jesucristo. Chuntza' lītasu'yu Dios pō'ktu tze tū tlahua. A'cxni' jāna'j ixnī Cristo, Dios ixcālīpātī chī ixtlahuacan tū jā tze. ²⁶ Chuhua'j Cristo nīn't ē cāmāpānūni'nī't ixcuentaca'n ixlīpō'ktuca'n tī ta'a'ka'īni' Jesu-cristo. Chuntza' lītasu'yu ū'tza' Dios tlahua tū tze.

²⁷ Jā tī tī ka'tla' nalīmacka'tzī na ixlacatīn Dios. Palh chā'tin cahuālh ixmākentaxtūkō'lh ixlīmāpa'ksīn Dios, chuntza' tzē ka'tla' ixlīmacka'tzīlh. Jāla ka'tla' makca'tzīyāuj, ixpālacata Cristo ū'tza' tī quīncāmāpānūni'nī'ta'n ixpālacata līpāhuanāuj xla'. ²⁸ Dios quīncāmāpānūni'n quīncuentaca'n ixpālacata a'ka'īyāuj Jesucristo quīncāmāpānūni'nī'ta'n, ē masqui quina'n jā mākentaxtūkō'nī'ta'uj ixlīmāpa'ksīn.

²⁹ Ixlacstīn Dios, xlaca'n jā xmān israelitas. Nā xlaca'n tī jā israelitas nā xlaca'n ixlacstīn Dios. ³⁰ Dios xmān chā'tin. Xla' cāmāpānūni' ixcuentaca'n ixlipō'ktuca'n tī ta'a'ka'tīni' Jesucristo ē masqui xlaca'n israelitas ē masqui jā ū'tza'. ³¹ Jā māpānūmā'nauj ixlīmāpa'ksīn Dios. A'ka'tīyāujtza' Jesucristo quincāmākapūtaxtūyān, ā'chulā' tzej natlahuayāuj tū tze chuntza' chī ixlīmāpa'ksīn Dios.

4

Abraham ixlipāhuan Dios

¹ Chuhua'j na'iclichihuīna'n Abraham, quimpapca'n quina'n israelitas. ¿Chī līmātza'nkēna'ni'ca ixcuenta? ² Palh Abraham tzē ixmākentaxtūkō'lh cahuālh tū Dios ixuani ē palh chuntza' Dios ixlīmāpānūni'lh ixcuenta, chuntza' tzē ka'tla' ixlīmākca'tzīlh Abraham. Jā chuntza' lalh. Ū'tza' jāla ka'tla' līmākca'tzīlh. ³ Ixtachihuīn Dios huan Abraham ixlipāhuan Dios. Ū'tza' Dios lilaktzī'lh tze Abraham. ⁴ A'cxni' chā'tin chī'xcu' maksucuja, xla' maxquī'can ixtatlaj. Ixtatlaj xla' jātza' talakalhu'mān. Xokocan expālacata maksucuja. Ū'tza' tū laclē'ni'can. ⁵ Dios cāmāpānūni' ixcuentaca'n xlaca'n tī talipāhuan Dios, ē masqui jā tū tatlahuanī't tū xatze na ixlacatīn Dios. Tū Dios mātā' huāktza' talakalhu'mān. ⁶ Nā David lichihuīna'nli huā'mā'. Lichihuīna'nli chī talipāxuhua tī Dios cāmāpānūni'lh ixcuentaca'n xmān hua'chi talakalhu'mān ē jā expālacata tatlahuanī't tū tze. ⁷ Tatzō'kni' na ixtachihuīn Dios tū huanli David:

Tapāxuhua xlaca'n tī Dios cāmātza'nkēna'ni'lh ē cāxapani'lh ixcuentaca'n.

⁸ Tapāxuhua xlaca'n tī Dios jā caticāmāxokonīlh ixcuentaca'n.

⁹ Na'iccākelhasqui'nīyān catūhuālh. ¿Ē hui'xina'n puhua'nā'tit Dios cāmātza'nkēna'ni' xmān tī cāchu'cucanī't chuntza' chī ixtahui'latca'n israelitas? Jā chuntza'. Nā Dios cāmātza'nkēna'ni' tī jā cāchu'cucanī't. Iccāhuanini'ta'ntza' Abraham ixlipāhuan Dios, ē ū'tza' Dios lilaktzī'lh Abraham tze. ¹⁰ A'cxni' a'kspulalh huā'mā', Abraham jāna'j ixchu'cucanī't. ¹¹ Ā'līstān chu'cuca. Huā'mā' lilakapascan Abraham tze na ixlacatīn Dios expālacata ixlipāhuan Dios, masqui jāna'j ixchu'cucan. Chuntza' Abraham hua'chi ixtāta'ca'n ixlipō'ktuca'n tī Dios cāmāpānūni'lh ixcuentaca'n expālacata talipāhuan Dios, masqui jā cāchu'cucanī't. ¹² Nā Abraham hua'chi ixtāta'ca'n tī cāchu'cucanī't. Jā expālacata cāchu'cucanī't. Hua'chi ixtāta'ca'n expālacata ta'a'ka'tī' xlaca'n chuntza' hua'chi quimpapca'n Abraham a'ka'tī'lh a'cxni' jāna'j ixchu'cucanī't.

Dios mākentaxtūlh tū ixuanī't

¹³ Dios huanilh Abraham namaxquī' cā'quilhtamacuj, xla' ē nā tī'xū'nātā'natna'. Huanilh huā'mā' jā expālacata Abraham kexmatni'lh līmāpa'ksīn. Jā chuntza'. Dios huanilh huā'mā' expālacata Abraham ixa'ka'tī'ni't ixlīcāna' tū Dios ixuanini't ē ū'tza' lilaktzī'lh palh tze. ¹⁴ Dios huanli nacāsīcua'lanātlahua tachi'xcu'huī't. Jā expālacata tamākentaxtū līmāpa'ksīn. Jā ū'tza' cālīsicua'lanātlahuacan. Palh chuntza' cahuālh, palh Dios ixcāsīcua'lanātlahuah xmān xlaca'n tī tamākentaxtū līmāpa'ksīn, chuntza' jā tī chā'tin ixcīcua'lanātlahuaca, expālacata jā tī tzē mākentaxtūkō' līmāpa'ksīn. Nā jā ixcāsīcua'lanātlahuaca nūn xlaca'n tī ta'a'ka'tī'. ¹⁵ Ixlīmāpa'ksīn Dios quincāmāsu'yuni'yān palh laclē'nāuj ē ū'tza' nalipātīni'nāuj. Palh jā ixa'nalh līmāpa'ksīn, jā ixca'tzīuj palh laclē'nāuj.

16 Tī Dios cāsicia'lanātlahua, ū'tunu'n tī ta'a'ka'ī'. Dios cātlahuani' huā'mā' talakalhu'mān ixlīpō'ktuca'n tī ta'a'ka'ī' chuntza' hua'chi Abraham, masqui xlaca'n israelitas ē masqui jā israelitas. Abraham a'ka'ī'lh ixlicāna' tū huan Dios. Chuntza' Abraham hua'chi quintāta'ca'n quillīpō'ktuca'n tī a'ka'ī'yāuj. 17 Tatzo'kni' na ixtachihuīn Dios chī Dios huanilh Abraham:

Quit iclacsacnī'ta'n ē chuntza' nalītaxtuya' hua'chi ixtāta'ca'n lhūhua' tachi'xcuuhī't.

Abraham a'ka'ī'lh tū Dios huanilh namākentaxtū. Dios ū'tza' tī tzē nacāmālacastālancuanī nīnī'n ē xla' nā cāmaxqui' ixlatamatca'n tī jāna'j talacatuncuuhī'.

18 Dios ixuaninī't Abraham naka'lhī chā'tin ixka'hua'cha. Abraham a'ka'ī'lh tū ixuaninī't Dios. Puhuanli ixlicāna', ē masqui ixtasu'yu palh jāla ixlītaxtulh ixtāta'ca'n lhūhua' tachi'xcuuhī't. Abraham a'ka'ī'lh chī ixuanicanī't:

Mixū'nātā'natna' lhūhua' natahuan.

19 Abraham kōlu'tza' ixuanī't. Ixka'lhī chī a'ktin ciento cā'ta. Sara, tī ixpuscāt, tētaxtunī'ttza' chī namālacatuncuuhī'nīnī'n. Masqui kōlu'tza' ixtahuanī't, Abraham jā pātza'nkāl hū tū ixuaninī't Dios. 20 Jā puhuanli palh Dios jā namākentaxtū tū ixuanicanī't. Xla' ā'chulā' ixa'ka'ī' ē ixmakapāxui' Dios. 21 Xla' ixca'tzi' palh Dios tzē natlahua tū ixmālacnūni'nī't. 22 Abraham a'ka'ī'lh na'a'kspula chī Dios ixuaninī't ē ū'tza' Dios līmāpānūni'lh ixcuenta.

23 Ū'tza' jā tzo'kca x mān ixpālacata Abraham. 24 Nā tzo'kcanī't ixpālacata quina'n tzē naca'tziyāuj Dios nā quincāmāpānūni'yān quincuentaca'n quina'n tī līpāhuanāuj Dios. Xla' ū'tza' tī mālacastālancuanilh quiMāpa'ksīni'ca'n Jesucristo. 25 Dios macamilh Jesucristo nanī ixpālacata quincuentaca'n. Ā'listān mālacastālancuanilh. Ū'tza' Dios quincālīmāpānūni'yān quincuentaca'n.

5

Jā caticāmakapātīnīnca xlaca'n tī Dios cāmāpānūni'lh ixcuentaca'n

1 Quina'n a'ka'ī'nī'ta'uj Jesucristo. Ū'tza' Dios quincālīmāpānūni'nī'ta'n quincuentaca'n. Chuntza' jātza' ixtā'lāquiclhaktzi' Dios quina'n, ixpālacata Dios quincāmāspūtūnu'nī'ta'n quincuentaca'n ixpālacata quiMāpa'ksīni'ca'n Jesucristo. 2 A'ka'ī'yāuj Jesucristo quincāmakapūtaxtūyān, ē chuntza' Dios quincālakalhu'manān. Chuhua'j pāxuhuyāuj ixpālacata ca'tziyāuj na'a'nāuj nac a'kapūn jā hui'lacha' Dios. 3 Nā līpāxuhua hui'lāna'uj masqui pātīni'mā'nauj, ixpālacata ca'tziyāuj chuntza' nalīca'tziyāuj līlacatzucu napātīni'nāuj. 4 Palh līlacatzucu napātīni'nāuj, chuntza' Dios nalīpāxuhua. Chuntza' līca'tziyāuj palh nalakchā'nāuj Dios. 5 Jā catita'a'kskāhuī'uj. Ixlīcāna' nalakchā'nāuj Dios.

Huā'mā' tzej ca'tziyāuj, ixpālacata makca'tziyāuj na quillīstacna'ca'n chī Dios quincāpāxqui'yān. Huā'mā' quincāmāmakca'tzīnīyān Espīritu Santo. Ū'tza' tī Dios quincālakmacaminī'ta'n.

6 Quina'n jāla cati'a'kapūtaxtūj quina'cstuca'n. Chuntza' a'cxni' chilh quillhtamacuj tū Dios i'lhcā'nī't, Cristo nīlh ixpālacata quincuentaca'n. 7 Jā tī chā'tin nīcu'tun ixpālacata ā'chā'tin masqui xla' chā'tin chī'xcu' tī jā tī tlahuanī't. Palhāsā' nanī ixpālacata ā'chā'tin tī tzeya chī'xcu'. 8 Cristo nīlh quimpālacataca'n quina'n masqui jā tze ixuanī'ta'uj. Chuntza' Dios līmāsu'yulh palh quincāpāxqui'yān. 9 Chuhua'j Cristo

nīlh quimpālacataca'n, ē chuntza' Dios quincāmāpānūni'nī'ta'n quincuentaca'n. Ū'tza' līca'tzīyāuj jā quinticāmakapātīnīn a'cxni' nachin ā'xmān quilhtamacuj. ¹⁰ Quina'n ixtā'lāquichlaktzi' Dios ixuanī'ta'uj. Dios ixamigo quincātlahuan xpālacata Cristo, ī'Ska'ta' Dios, nīlh quimpālacataca'n. Quina'n ixamigo Dios ē xpālacata Cristo lacastālancuana'nli, ā'chulā' ca'tzīyāuj Cristo quincāmaktāyayān ē chuntza' jā quinticāmakapātīnīn. ¹¹ Ū'tza' līpāxuhuayāuj Dios jātza' quinticāmakapātīnīn. Nā līpāxuhuayāuj Dios ixamigo quincātlahuani'ta'n xpālacata quiMāpa'ksīni'ca'n Jesucristo.

Adán ē Cristo

¹² Xapūla ixui'lh chā'tin chi'xcu' tī ixuanican Adán. Ū'tza' tī xapūla ē chū'cus tlahualh tū jā tze. Ixcuenta ū'tza' līnīlh. Chuhua'j ū'tza' talīnīkō' tachi'xcuui't xpālacata ixlīpō'ktuca'n tatlahualh tū jā tze. ¹³ A'cxni' jāna'j ixmaxquī'can ixlīmāpa'ksīn Dios, tachi'xcuui't ixtatlahuamā'nalh tū jā tze. Masquī jāla ixuancan xlaca'n ixtalactlahuani'ttza' līmāpa'ksīn, xpālacata jāna'j ixcāmaxquī'canī't līmāpa'ksīn, xlaca'n ixtalaclē'n na ixlacatīn Dios. ¹⁴ Chuntza' talīnīlh masquī xlaca'n jā tatlahualh chu lacxtim chī tlahualh Adán. Ixcuenta Adán talīlacalāh ixlīpō'ktuca'n tachi'xcuui't. Cristo jā chuntza' chī Adán. Xla' tze tū cātlahuani'lh ixlīpō'ktuca'n tachi'xcuui't.

¹⁵ Xtum Adán ē xtum Cristo; jā chu chā'tin talītaxtulh. Adán tlahualh tū jā tze. Ū'tza' ixlīpō'ktuca'n tachi'xcuui't talīnī. Dios cālkalhu'mankō' tachi'xcuui't. Chuhua'j tze nata'a'kapūtaxtu xpālacata Jesucristo. Ū'tza' hua'chi a'ktin talakalhu'mān tū Dios māstā'. ¹⁶ Xtum tū tlahualh Adán. Xtum tū tlahualh Dios. Adán tlahualh tū jā tze, ē ū'tza' nacālīmakapātīnīnkō'can ixlīpō'ktuca'n tachi'xcuui't. Dios cālkalhu'manli, ē chuntza' lhūhua' cāmāpānūni'canī'ttza' ixcuentaca'n. ¹⁷ Chā'tin tī xapūla ē chū'cus tlahualh tū jā tze. Ū'tza' Adán. Ū'tza' talīnīkō' ixlīpō'ktuca'n tachi'xcuui't. Xtum tū tlahualh ā'chā'tin chi'xcu' tī huanican Jesucristo. Xpālacata Jesucristo, Dios cālkalhu'manli tachi'xcuui't ē Dios cāmāpānūni' ixcuentaca'n ē nā cāmaxquī' xasāsti' ixlatamatca'n.

¹⁸ Chuntza' ixlīpō'ktuca'n nacāmākapātīnīnkō'can xpālacata a'ktin tū jā tze tū tlahualh Adán. Jesucristo tlahualh tū tze, ē chuntza' ixlīpō'ktuca'n tze nacālīmāpānūni'can ixcuentaca'n ē tze natalīka'lhī xasāsti' ixlatamatca'n. ¹⁹ Adán jā kexmatni'lh Dios ē ū'tza' talīlaclē'n ixlīpō'ktuca'n tachi'xcuui't. Jesucristo, xla' kexmatni'lh Dios ē ū'tza' ixlīpō'ktuca'n tze nacālīmāpānūni'kō'can ixcuentaca'n.

²⁰ Dios māstā'lh līmāpa'ksīn xpālacata namāsu'yu palh quina'n tlahuayāuj tū jā tze. Masquī ā'chulā' ixtlahuayāuj tū jā tze, ā'chulā' Dios quincālkalhu'manān. ²¹ Xapūla quilīpō'ktuca'n ixtlahuayāuj tū jā tze. Ū'tza' xpālacata nalīnīkō'yāuj. Chuhua'j Dios lakalhu'manīni'n, ē chuntza' tze naka'lhīyāuj xasāsti' quilatamatca'n tū jā catilakspūti. Dios quincāmāpānūni'yān quincuentaca'n xpālacata quiMāpa'ksīni'ca'n Jesucristo.

6

Tī tatapa'ksīni' Cristo, xlaca'n jātza' cāmāpa'ksī tū jā tze

¹ Jāla huanāuj natlahuayāuj ā'chulā' tū jā tze ē ā'chulā' Dios naquincālkalhu'manān. ² Quina'n jāla catīhuāuj chuntza'. Quina'n makxtekni'ta'ujtza' tū jā tze. Jātza' la natlahuatā'kchokoyāuj tū jā tze. ³ Hui'xina'n ca'tzīyā'tit quilīpō'ktuca'n tī tapa'ksīni'yāuj Cristo, chu

chā'tin lītaxtuyāuj. Hua'chi ixtā'nīnī'ta'uj Cristo. ⁴ A'cxni' a'kpaxāuj, hua'chi tā'tā'cnūyāuj Cristo. Hua'chi tā'lacastālancuana'nāuj Cristo. Xla' līlacastālancuana'nli ixlītlī'hui'qui Dios quinTāta'ca'n. Chuhua'j ka'lhīyāuj xasāsti' quilatamatca'n.

⁵ Cristo hua'chi ixtā'nīnī'ta'uj ē tā'lacastālancuana'nui, ē chuntza' quina'n nā ka'lhīyāuj xasāsti' quilatamatca'n. ⁶ Ca'tziyāuj talakpalīnī'ta'ujtza'. Xapūla ixtlahuatlā'huanāuj tū jā tze. Chuhua'j hua'chi ixquincātā'taxtokohua'ca'nī'ta'n Cristo. Chuntza'tza' tze nalīlatā'kchokoyāujtza'. Jātza' quincāmāpa'ksīyān tū jā tze. ⁷ Chā'tin tī xanīntza' jātza' tlahua tū jā tze. Nā quina'n jātza' quincāmāpa'ksīyān tū jā tze. ⁸ Hua'chi ixtā'nīnī'ta'uj Cristo, ē chuhua'j tā'lacastālancuana'nī'ta'ujtza' Cristo. ⁹ Ca'tziyāuj Cristo lacastālancuana'nli. Jātza' maktin catinīlh. Xla' natahui'la ixlīpō'ktu quilhtamacuj. ¹⁰ Cristo xmān maktin līnīlh ixcountaca'n tachi'xcuui't. Chuhua'j Cristo hui'lh. Xla' tlahuamā'lh ixtalacasqui'nīn Dios. ¹¹ Calīhui'lī'tit jātza' natlahua'yā'tit tū jā tze. Ka'lhī'yā'tittza' xasāsti' milatamatca'n ixpālacata quiMāpa'ksīnī'ca'n Jesucristo. Chuhua'j calatā'kchokotit chuntza' chī Dios lacasqui'n.

¹² Jātza' catamakxtektit nacāmāpa'ksīyān tū jā tze. Jātza' catlahua'tit tū lacasqui'n mimacni'ca'n tū jā tze. ¹³ Jā catamakxtektit mīntalacapāstacni'ca'n nacāmātlahuīyān tū jā tze. Catamakxtektit Dios nacāmāpa'ksīyān. Ka'lhī'yā'tittza' xasāsti' milatamatca'n, ē catlahua'tit ixtalacasqui'nīn Dios. ¹⁴ Jātza' nacāmāpa'ksīyān tū jā tze. Jātza' līpāhuanāuj līmāpa'ksīn. Līpāhuanāuj xmān ixtalakalhu'mān Dios.

Tī tatlahua tū tze

¹⁵ Masqui jātza' līpāhuanāuj līmāpa'ksīn, quina'n jāla tlahuayāuj tū jā tze. ¹⁶ Hui'xina'n ca'tziyā'tit palh ka'lhī'yā'tit chā'tin xapuxcu', natlahua'yā'tit tū nahuan xla'. Nā chuntza' xla'ca'n tī tatamakxteka nacāmāpa'ksī tū jā tze, xla'ca'n chu līcuesa natatlahua tū jā tze. Tī tatlahua tū jā tze natanī. Xla'ca'n tī tatamakxteka nacāmāpa'ksī Dios, xla'ca'n natatlahua tū Dios lacasqui'n. ¹⁷ Quit icmaxqui' Dios tapāxcatca'tzīn mimpālacataca'n. Chuhua'j hui'xina'n tlahua'pā'na'ntit tū cātamāsu'yuni'n ē tū maktīnī'nī'ta'ntit. Jātza' cāmāpa'ksīyān tū jā tze. ¹⁸ Makxteknī'ta'ntittza' tū jā tze; chuhua'j tlahua'cu'tunā'tit tū xatze. ¹⁹ Chuntza' iclīchihuīna'n quit ixpālacata hui'xina'n nakexpa'tā'tit. Xapūla hui'xina'n tamakxtektit ixcāmāpa'ksīyān tū jā tze. Ā'chulā' ixtlahua'pā'na'ntit tū jā tze. Chuhua'j catamakxtektit Dios nacāmāpa'ksīyān. Ā'chulā' natlahuatēlha'yā'tit tū tze.

²⁰ Xapūla a'cxni' ixcāmāpa'ksīyān tū jā tze, hui'xina'n jāla ixtlahua'yā'tit tū tze. ²¹ Chuhua'j līmāxana'nā'tit tū ixtlahua'yā'tit xapūla. Tū ixtlahua'yā'tit xapūla, jā tū līmacuan. Tī tatlahua huā'mā', xla'ca'n natanī. ²² Chuhua'j Dios cāmāpa'ksīyān hui'xina'n, ē chuntza' talakpalīnī'ta'ntit tū jā tze. Chuhua'j tzētza' natlahua'yā'tit tū tze. Ka'lhī'yā'tittza' xasāsti' milatamatca'n tū jā catilaksputli. ²³ Xla'ca'n tī cāmāpa'ksī tū jā tze, xla'ca'n natamaktīnī'n ixtatljaca'n. Ū'tza' līnīn. Dios quincāmāxqui'yān xasāsti' quilatamatca'n tū jā catilaksputli. Ixlīpō'ktuca'n tī ta'a'ka'ī'ni' quiMāpa'ksīnī'ca'n Jesucristo, xla'ca'n cāmāxqui'can xasāsti' ixlamatmatca'n tū jā catilaksputli.

7

Tū līca'tzīcan tī tamakaxtoklītza'

¹ Hui'xina'n tā'timīn, lakapasā'tit ixlīmāpa'ksīnca'n chī'xcuui'n. Ca'tziyā'tit chā'tin chī'xcu' natlahua tū talīmāpa'ksīni'n līhuan lamā'lh nac cā'quilhtamacuj. A'cxni' xla' nīni'ttza', huā'mā' līmāpa'ksīn jātza' māpa'ksī. ² Chā'tin puscāt tī tamakaxtoknī'ttza', xla' ka'lhī ixkōlu' līhuan huī'lh ixkōlu' nac cā'quilhtamacuj. Chuntza' huan ixlīmāpa'ksīnca'n chī'xcuui'n. Palh nani' ixkōlu' puscāt jātza' māpa'ksī. ³ Palh puscāt ka'lhī ixtā'lāpāxquī'n ē palh ka'lhīcus ixkōlu', chuntza' xla' tlahua tū jā tze. Palh ixkōlu' nī, xla' tzē natamakaxtokpala. Xla' masqui tamakaxtokpala, chuntza' jā tlahua tū jā tze.

⁴ Hui'xina'n tā'timīn, hua'chi tā'nīni'ta'ntit Cristo. Ū'tza' lītaxokoll tū ixlāclīpinā'tit chuntza' chī līmāpa'ksīn. Chuhua'j tzamā' līmāpa'ksīn jātza' cāmāpa'ksīyān. Chuhua'j tapa'ksīni'yā'tit Cristo. Xla' lacastālancuana'nī'ttza'. Tzētza' nalatapāyā'tit chuntza' chī Dios lacasqui'n. ⁵ A'cxni' jāna'j tapa'ksīni'yāuj Dios, quina'n ixlātā'huanāuj chuntza' chī quintalacapāstacni'ca'n tū jā tze. A'cxni' lakapasui ixlīmāpa'ksīn Dios, ā'chulā' ixtlahuayāuj tū jā tze. Tī chuntza' tatlahua, xlaca'n natanī. ⁶ Chuhua'j līmāpa'ksīn jātza' quincāmāpa'ksīyān, ixpālacata hua'chi tā'nīni'ta'ujtza' Cristo. Xapūla ixquincāmāpa'ksīyān līmāpa'ksīn. Chuhua'j kexmatni'yāuj Dios ixpālacata ka'lhīyāuj xasāsti' quilatamatca'n. Ū'tza' lītlahuacu'tunāuj ixtalacasqui'nīn Dios.

Tachi'xcuui't ixa'cstuca'n jāla tamakxteka tū jā tze

⁷ Palhāsā' hui'xina'n nahua'nā'tit jā tze līmāpa'ksīn. Jā ixlicāna'. Tzamā' līmāpa'ksīn quincāmāsu'yuni'yān chī a'nani' tū jā tze. Chuntza' huan līmāpa'ksīn:

Jā tilakca'tzana' tū ixla' ā'chā'tin.

Ū'tza' līca'tziyāuj tzamā' tū jā tze. ⁸ A'cxni' icca'tzīlh huā'mā' līmāpa'ksīn, ā'chulā' xa'iclakca'tzan tū ixla' ā'chā'tin. A'cxni' jāna'j ixlakapascan līmāpa'ksīn, jā ixca'tzīcan tū jā tze. ⁹ A'cxni' jāna'j xa'icca'tzi tū huan ixlīmāpa'ksīn Dios, quit xa'icpuhuan tzej xa'iclatlā'huan. A'cxni' icca'tzīlh tū huan huā'mā' līmāpa'ksīn, icca'tzīlh palh xa'iclaclē'n na ixlacatīn Dios ē chuntza' Dios naquimakapātīnīn. ¹⁰ Tzamā' līmāpa'ksīn quincāmāsu'yuni'nī'ta'n līlacatejtin natahui'layāuj. Quit quimāsu'yuni'lh xa'iclaclē'n ē ū'tza' Dios ixquilīmālakspūtūlh. ¹¹ Iclīta'a'kskāhuī'lh quina'cstu ixpālacata tū jā tze. Ū'tza' iclīlacpuhualh quit tzē xa'icmākentaxtūkō' ixlīmāpa'ksīn Dios. Tzamā' līmāpa'ksīn quimāsu'yuni'lh Dios naquilīmālakspūtū ixpālacata quincuenta.

¹² Ixlīmāpa'ksīn Dios tze. Pō'ktu tze. ¹³ Masqui tze ixlīmāpa'ksīn Dios, ū'tza' quimāsu'yuni'lh xa'iclaclē'n. Nā quimāsu'yuni'lh jā tze tū xa'ictlahuamā'lh ē ū'tza' tū ixquilīmākapātīnīlh Dios.

¹⁴ Ca'tziyāuj tzamā' līmāpa'ksīn ixla' Dios ē tze. Quit jā tze xa'icuanī't ixpālacata xa'ictlahua tū jā tze, chuntza' chī tatlahua ixlīpō'ktuca'n tachi'xcuui't. ¹⁵ Quit jā icca'tzi tū quina'kspula. Masqui quit jā ictlahuacu'tun tū jā tze, ū'tza' ictlahua. Masqui quit ictlahuacu'tun tū tze, jā ictlahua. ¹⁶ Quit jā ictlahuacu'tun tū jā tze, ū'tza' lītasu'yu palh quit icpuhuan xatze līmāpa'ksīn. ¹⁷ Masqui quit jā ictlahuacu'tun tū jā tze, jā tze quintalacapāstacni' ē ū'tza' quimātlahuī tū jā tze. ¹⁸ Icca'tzi quit quina'cstu jāla ictlahua tū tze. Ū'tza' jāla iclītlahua tū tze, masqui chuntza' ictlahuacu'tun tū xatze. ¹⁹ Masqui ictlahuacu'tun tū tze, jāla ictlahua. Masqui jā ictlahuacu'tun tū jā tze, chuntza' ictlahua. ²⁰ Hua'chi

quintalacapāstacni' jā tze. Ū'tza' quimātlahuī tū jā tze, ē jā quit. Quit jā ictlahuacu'tun tū jā tze.

²¹ Pō'ktu quilhtamacuj chuntza' quina'kspula. A'cxni' quit ictlahuacu'tun tū tze, xmān tzē ictlahua tū jā tze. ²² Quit tzej icca'tzī tze ixlīmāpa'ksīn Dios. Iclīpāxuhua a'cxni' iclacapāstaca huā'mā' līmāpa'ksīn. ²³ Masqui ictlahuacu'tun tū huan ixlīmāpa'ksīn Dios, hua'chi ā'a'ktin līmāpa'ksīn lītapa'ksī quimacni'. Huā'mā' līmāpa'ksīn ixtā'lāquichlaktzi' ixlīmāpa'ksīn Dios. Quit hua'chi xatachī'n ixpālacata jāla icmakxteka ictlahua tū jā tze.

²⁴ Lilakalhu'mānat quit. Jāla ictapānūni' huā'mā' līmāpa'ksīn tū jā tze. ĞTichu tzē naquimakapūtaxtū huā'mā' līmāpa'ksīn tū jā tze? ²⁵ Dios ū'tza' tī tzē namakapūtaxtūn' ixpālacata quiMāpa'ksīni'ca'n Jesucristo. Quimacni' tlahuacu'tun tū jā tze, masqui quit icmākentaxtūcu'tun ixlīmāpa'ksīn Dios. Chuhua'j Dios quimakapūtaxtūnī't huā'mā' līmāpa'ksīn. Ū'tza' iclīmāxqui' Dios tapāxcatca'tzīn.

8

Espíritu Santo cāmaxquī' xasāsti' ixlamatca'n tī ta'a'ka'ī'

¹ Chuhua'j jātza' caticāmakapātīnīlh Dios xla'ca'n tī talīpāhuan Cristo ē talatlā'huan chuntza' chī ixtalacasqui'nīn Espīritu Santo ē jātza' talatlā'huan chuntza' chī ixtalacapāstacni'ca'n tū jā tze. ² Espīritu Santo ka'lhī lītli'hui'qui. Ū'tza' tzē cālīmāxquī' xasāsti' ixlamatca'n tī ta'a'ka'ī'ni' Cristo Jesús. Quilakmāxtulh huā'mā' līmāpa'ksīn tū ixquimātlahuī tū jā tze. Chuntza' Dios jātza' quintimakapātīnīlh. ³ Ixlīmāpa'ksīn Dios jāla catimakapūtaxtūn'lh, ixpālacata jā tī tī tzē mākentaxtūkō' tzamā' līmāpa'ksīn. Dios tlahualh tū jāla tlahua līmāpa'ksīn. Ī'ska'ta' macamilh naquincāmāpānūni'yān tū jā tze. A'cxni' milh, ixtasu'yu chā'tin chī quina'n. Masqui ixtasu'yu chī quina'n, xla' jā tlahualh tū jā tze. Xla' xokolh tū quina'n ixlaclē'nāuj. Chuntza' quincālīmakapūtaxtūnī'ta'n chī ixlītli'hui'qui tū ixquincāmātlahuīyān tū jā tze. ⁴ Chuntza' līlatlā'huanāujtza' chuntza' chī ixlīmāpa'ksīn Dios ixpālacata tlahuayāuj tū quincāmāsu'yuni'yān Espīritu Santo. Jātza' līlatlā'huanāuj tū jā tze quintalacapāstacni'ca'n.

⁵ Tī tatlahuacu'tun tū jā tze ixtalacapāstacni'ca'n, xmān ū'tza' talacapāstaca xla'ca'n. Tī tatlahuacu'tun tū cāmāsu'yuni' Espīritu Santo, xla'ca'n talacapāstaca chī lacasqui'n Dios. ⁶ Tī talatlā'huan chuntza' chī jā tze ixtalacapāstacni'ca'n, xla'ca'n nacāmakapātīnīncan. Tī talatlā'huan chuntza' chī lacasqui'n Dios, xla'ca'n taka'lhī xasāsti' ixlamatca'n ē tzej talamā'nalh. ⁷ Ixlīpō'ktuca'n ixtā'lāquichlaktzi' Dios tī jā tze ixtalacapāstacni'ca'n. Jā tatlahua tū ixlīmāpa'ksīn Dios. Masqui ixtatlahuacu'tunlī, jāla ixtitatlhualh. ⁸ Tī talatlā'huan chuntza' chī jā tze ixtalacapāstacni'ca'n, xla'ca'n jāla tamakapāxui' Dios.

⁹ Hui'xina'n jātza' latlā'hua'nā'tit chuntza'. Hui'xina'n latlā'hua'nā'tittza' chuntza' chī lacasqui'n Espīritu Santo, ixpālacata Espīritu Santo cātā'latlā'huanān hui'xina'n. Tī jā taka'lhī Espīritu Santo, xla'ca'n jā tatapa'ksīni' Cristo. ¹⁰ Quina'n, Cristo quincātā'lahui'lān. Quimacni'ca'n natanī, ixpālacata quilīpō'ktuca'n tlahuanī'ta'uj tū jā tze. Masqui quimacni'ca'n natanī, quina'n ka'lhīyāuj xasāsti' quilatamatca'n, ixpālacata Dios quincāmātza'nkēnāni'nī'ta'n quincuentaca'n. ¹¹ Dios mālacastālancuanīnī't Jesús. Masqui nanīyāuj,

Dios naquincāmālacastālancuanīyān quina'n ixpālacata Espiritu Santo quincātā'lahui'lān.

¹² Chuhua'j tā'timīn, jātza' catlahuáuj chī xapūla quintalacapāstacni'ca'n tū jā tze. ¹³ Tī tatlahua tū jā tze ixtalacapāstacni'ca'n, Dios nacāmākapātīnīn. Tī tamaxteknī'ttza' tatlahua tū jā tze ixtalacapāstacni'ca'n, ixpālacata Espiritu Santo cāmaktāya, xluca'n nataka'lhī ixlatamatca'n tū jā catilakspūtlī.

¹⁴ Ixlipō'ktuca'n tī tatlahua tū cāmālacapāstaquī Espiritu Santo, xluca'n ixlacstīn Dios. ¹⁵ Chuhua'j ka'lhīyāuj Espiritu Santo. Jātza' jicua'ni'yāuj Dios, hua'chi chā'tin tasācua' tī tamāhuacani't. Ca'tziyāuj quina'n ixlacstīn Dios. Ū'tza' tzē nalihuaniyāuj: “Dios quinTāta'ca'n.” ¹⁶ Espiritu Santo quincāmāca'tzīnīyān quina'n ixlacstīn Dios. ¹⁷ Quina'n ixlacstīn Dios, ē chuntza' namaktīni'nāuj tū Dios cāmālacnūni' ixlacstīn. Tū maxquī'can Cristo nā quina'n quilaca'n nahuan. Cristo pātīni'lh. Nā chuntza' quina'n napātīni'nāuj. Chuntza' tū namaxquī'can Cristo, ē nā ū'tza' naquincātamaxquī'yān.

¹⁸ Chuhua'j pātīni'mā'nauj. Ā'listān naka'lhīyāuj tapāxuhuān nac a'kapūn ē jātza' catitlahuáuj cuenta tū pātīni'mā'nauj. Chuntza' icpuhuan quit. ¹⁹ Ixlipō'ktu tū a'nan nac cā'quilhtamacuj taka'lhīmā'nal chī namāsu'yu tī ixlacstīn Dios. ²⁰ Ixlipō'ktu tū a'nan nac cā'quilhtamacuj nalakspūta. Chuntza' Dios māpa'ksīni'lh. Ē huī'lh tū ka'lhīmā'nauj. ²¹ Dios namāsāstī'kō' ixlipō'ktu tū a'nan nac cā'quilhtamacuj a'cxni' nacāmāxquī' ixlacstīn tū cāmālacnūni'nī't. ²² Ca'tziyāuj ixlipō'ktu cā'quilhtamacuj hua'chi ixtaca'tzana'juā't hua'chi chā'tin puscāt a'cxni' namālacatuncuhuī'nī'ī'ska'ta'. ²³ Masqui quina'n ka'lhī'yāujtza' Espiritu Santo, hua'chi nā makca'tziyāuj taca'tzana'juā't ixpālacata ka'lhīmā'nauj a'cxni' Dios naquincāmāxquī'yān xasāsti' quimacni'ca'n ē nā namāsu'yu quina'n ixlacstīn Dios. Ka'lhīmā'nauj a'cxni' Dios nacāmāxquī' ixlacstīn tū cāmālacnūni'nī't. ²⁴ Quina'n quincātamakapūtaxtūni'ta'ntza'. Ka'lhīmā'nauj tū Dios naquincāmāxquī'palayān. Jātza' ka'lhīmā'nauj tū ka'lhīyāujtza'. ²⁵ Ca'tziyāuj Dios naquincāmāxquī'yān tū jāna'j ka'lhīyāuj, chuntza' līlacatzucu ka'lhīmā'nauj.

²⁶ Espiritu Santo quincāmāktāyayān a'cxni' jāla tlahuayāuj tū talacasqui'n natlahuayāuj. A'cxni' orarlīyāuj, quina'n jā ca'tziyāuj tū ixlacasqui'nca nasqui'ni'yāuj Dios. Espiritu Santo quincāmāsu'yuni'yān nasqui'ni'yāuj chuntza' chī xla' lacasqui'n. Nā quincāmāmakca'tzīnīyān tū jāla lichihuīna'nāuj. ²⁷ Dios lakapasa quillīstacna'ca'n. Xla' ca'tzi' tū squi'n Espiritu Santo, ixpālacata Espiritu Santo squi'n chī lacasqui'n Dios. Espiritu Santo squi'ni' Dios quimpālacataca'n, ixpālacata quina'n tapa'ksīni'yāuj Dios.

Quina'n tzē skāhuī'yāuj

²⁸ Quina'n ca'tziyāuj tzej nalītaxtuyācha' ixlipō'ktu tū quincā'a'kspulayān quina'n tī pāxquī'yāuj Dios. Dios quincālacsacni'ta'n chuntza' chī ixtalacasqui'nīn. ²⁹ Xapūla Dios ixquincālākapasān quina'n hua'chi ixlacstīn. Chuhua'j quincālīmāxtucu'tunān chī ixlītze Jesucristo, ī'ska'ta' Dios. Chuntza' Jesucristo xla' chī quimpuxcu'ca'n quillipō'ktuca'n tā'timīn. ³⁰ Dios quincālacsacni'ta'n ē quincāmāpānūni'nī'ta'n quincuentaca'n. Xla' natā'tahui'lachāuj nac a'kapūn.

³¹ Dios quincātlahuani'nī'ta'n ixlīpō'ktu huā'mā', ē ū'tza' līca'tzīyāuj jāla quincāskāhuī'n tī quincā'tā'lātlahuayān, ixpālacata pō'ktu quilhtamacuj Dios quincāmaktāyamā'n. ³² Dios māstālh ī'Ska'ta ē macamilh nanī quimpālacataca'n. Ū'tza' līca'tzīyāuj Dios naquincāmaxquī'yān ixlīpō'ktu tū maclacasquī'nāuj. ³³ Dios quincālacsa'nī'ta'n ē xapakō'nī'tza' quincuentaca'n. Chuntza' jā tī chā'tin tzē naquincālimālacsu'yuyān. ³⁴ Jā tī chā'tin tzē naquincāmākapātīnīnān, ixpālacata Cristo xokokō'lh quincuentaca'n a'cxnī' nīlh. Nā xla' lacastālančuana'nli. Hui'lacha' na ixpekxtūcāna'j Dios. Squī'nī'mā'lh Dios quimpālacataca'n. ³⁵ Cristo pō'ktu quilhtamacuj quincāpāxquī'yān. Masquī pātīnī'nāuj, ē masquī tētamakchuyīyāuj, ē masquī quincātaputzatokoyēyān, ē masquī tzi'ncsāuj, ē masquī jā tū quīlu'xu'ca'n, ē masquī nac cā'lījicua' latlā'huanāuj, ē masquī quincātamaknīcu'tunān, Cristo pō'ktu quilhtamacuj quincāpāxquī'yān. ³⁶ Tatzō'kni' na ixtachihuīn Dios:

Mimpālacata hui'x, pō'ktu quilhtamacuj quincātamaknīcu'tunān.

Quina'n hua'chi borregos tū nacāmāknīcan.

³⁷ Masquī quincā'a'kspulayān ixlīpō'ktu huā'mā', quina'n naskāhuī'yāuj, ixpālacata Cristo quincāpāxquī'yān ē quincāmaktāyayān. ³⁸ Quit icca'tzī Dios pō'ktu quilhtamacuj quincāpāxquī'yān masquī xanīntza' ē masquī xalakahuancus. Jā tī chā'tin tzē naquincāmāmakxtekēyān Dios, nūn āngeles, ē nūn tī taka'lhī lītlī'huī'qui, ē nūn tū huī'lh chuhua'j, ē nūn tū namīn. ³⁹ Jā tū tū tzē naquincāmāmakxtekēyān Dios nūn tū huī'lh nac a'kapūn, ē nūn tū huī'lh nac cā'quilhtamacuj. Ca'tzīyāuj Dios pō'ktu quilhtamacuj quincāpāxquī'yān ixpālacata ū'tza' huā'mā' tū quincāmāsu'yuni'nī'ta'n quīMāpa'ksīnī'ca'n Jesucristo.

9

Dios cālacsacli israelitas natalītaxtu ixtachi'xcuhū't Dios

¹ Ixlīcāna' tū na'iccāhuaniyān. Jā iccā'a'kškāhuī'mā'n, ixpālacata quit ictapa'ksīnī' Cristo. Espīritu Santo laktzī'n quīlīstacna' ē ca'tzī ixlīcāna' tū na'icuan. ² Quit iccālaīpuhuan quīntā'israelitas hasta quincā'tzani' quīlīstacna', ixpālacata xlaca'n jā ta'a'ka'īnī' Jesucristo. ³ Quit xa'icpātīnī'lh ixpālacataca'n quīntā'israelitas ē xa'iclītapekpānūnī'lh Cristo palh chuntza' tzē cahuālh ixtalī'a'kapūtaxtulh quīntā'israelitas. ⁴ Israelitas xlaca'n ī'xū'nātā'natna' Israel. Dios cālacsacli ixtachi'xcuhū't nacātlahua. Dios cāmāsu'yuni'lh ixlīmāpa'ksīn. Dios chuntza' līlacāxui'līlh a'ktin talacāxtlahuan. Cāmaxquī'lh līmāpa'ksīn. Cāmāsu'yuni'lh chī natalīmākapāxui. Cāhuanīlh nacāmāxquī' tū mālacnūnī'. ⁵ Xlaca'n ixnapapana'ca'n israelitas tī tahui'lāna'lh chuhua'j. Cristo, a'cxnī' milh nac cā'quilhtamacuj, lacatuncuhū'lh israelita. Cristo ū'tza' Dios tī māpa'ksikō'. Ū'tza' makapāxui'can pō'ktu quilhtamacuj. Amén.

⁶ Jāla huanāuj palh Dios jā mākentaxtūlh tū cāhuanīlh israelitas makāstza'. Jā ixlīpō'ktuca'n israelitas ta'a'ka'īnī't Cristo. Chuntza' jā ixlīpō'ktuca'n israelitas ixlacstīn Dios. ⁷ Jā ixlīpō'ktuca'n ī'xū'nātā'natna' Abraham, jā pō'ktu ixlacstīn Dios. Makāstza' Dios huanīlh Abraham: Ixlacstīn Dios natala tī ixlacstīn minka'hua'cha Isaac, ē nā ī'xū'nātā'natna' Isaac.

⁸ Tū iccāhuanīmā'n ū'tza' huā'mā': israelitas jā ixlīpō'ktuca'n ixlacstīn Dios, xmān tī taka'lhī ixlātamāca'n chuntza' chī huanli Dios. ⁹ Ū'tza' tū Dios huanīlh Abraham makāstza': Huā' quilhtamacuj tū talhcān, quit na'icmākentaxtū tū icuanīyān.

Mimpuscāt, Sara, naka'lhī chā'tin ī'ska'ta' ka'hua'cha.

¹⁰ Chuhua'j xtum na'iccāhuaniyān. Jacob ē Esaú tī ixlacstīn Rebeca xmān chā'tin ixtāta'ca'n. Ū'tza' Isaac, quimpapca'n. ¹¹ A'cxni' jāna'j ixtalacatuncuhui' lacstīn, Dios lacsacli chā'tin chuntza' chī lacasqui'nli. Jā lacsacli chī tlahualh lacstīn, expālacata jāna'j tū ixtatlahua tū jā tze nūn tū tze. ¹² Dios huanilh Rebeca: Xastancu namāpa'ksi ixpuxcu'.

¹³ Nā tatzo'kni' na ixtachihuīn Dios: Quit xa'icpāxqui' Jacob.

Esaú jā xa'icpāxqui'.

¹⁴ Jāla huanūj jā tze chī lilacsacna'n Dios, expālacata xmān chā'tin lacsacli ē ā'chā'tin jā lacsacli. Iccāhuaniyān tū tlahua Dios ū'tza' pō'ktu tze. ¹⁵ Dios huanilh Moisés:

Na'iccālakalhu'man tī na'iccālakalhu'mancu'tun.

¹⁶ A'makapitzīn tapuhuan Dios nacālakalhu'man xlaca'n chi talacasqui'n. Ā'makapitzīn tapuhuan Dios nacālakalhu'man expālacata xlaca'n tze tū tatlahua. Jā chuntza'. Dios cālakalhu'man tī cālakalhu'mancu'tun. ¹⁷ Nā tatzo'kni' na ixtachihuīn Dios chī huanica rey Faraón:

Quit iclīhui'līn milīrey, expālacata quit xa'icmāsu'yucu'tun quilītli'hui'qui a'cxni' hui'x quintā'lātlahua'ya'.

Chuntza' tachi'xcuhui't xalanī'n na ixlīpō'ktu cā'quilhtamacuj, xlaca'n nat-aca'tzī tū quit tzē na'ictlahua.

¹⁸ Chuntza' tasu'yu Dios cālakalhu'man tī cālakalhu'mancu'tun. Makapitzīn tī jā takexmatni'cu'tun Dios, Dios cāmakxteka ā'chulā' lacxumpin catahuanli.

¹⁹ E palh chā'tin nahuan: “Palh Dios chuntza' lacasqui'n, ¿chī quincāputzāna'nīyan? Palh chuntza' chī Dios nahuan, chuntza' nalatā'kchoko chā'tin chi'xcu'. Jāla catitalakpalīh.” ²⁰ Palh chā'tin chuntza' ixquihuanilh, quit xa'icuanilh: “Hui'x xmān chā'tin chi'xcu'. ¿Ē tzē hui'x natā'lāhua'ya' Dios?” A'ktin tla'ma'nc jā chuntza' kelhasqui'nī tī tlahualh tla'ma'nc: “¿Tū expālacata chuntza' quilītla'hua'?” ²¹ Chā'tin tī tlahua tla'ma'nc tzē natlahua chī ū'tza' lacasqui'n. Ū'tza' pūtlū'n tzē nalītlahua a'ktin tla'ma'nc tū tzēhuanī't ē a'ktin tla'ma'nc tū jā tzēhuanī't.

²² Nā chuntza' Dios lilacatzucu ixcālīpātīmā'lh xlaca'n tī ixtatlahuamā'nalh tū jā tze. Masqui Dios ixmāsu'yucu'tun ixtasītzi', ē masqui ixmāsu'yucu'tun palh ka'lhī limāpa'ksīn nacāmākapātīnīn, ē masqui ixlacasqui'nca natapātīnīn, Dios ixcālīpātīmā'lh xlaca'n.

²³ Nā Dios ixmāsu'yucu'tun palh xla' tze. Dios quincālakalhu'manān ē quincālakalīyān chī tzē nalīchā'nāuj nac a'kapūn. ²⁴ Dios quincāta'satīnī'ta'n quina'n tī israelitas ē nā xlaca'n tī jā israelitas. ²⁵ Tatzo'kni' na ixtachihuīn Dios jā tzo'kli Oseas tū huanli Dios:

Tī jā quintachi'xcuhui't ixtahuanī't, na'iccāmāpācuhui' quin-tachi'xcuhui't.

Tachi'xcuhui't tī jā ixcāpāxqui'can quit na'iccāpāxqui' xlaca'n.

²⁶ A'ntza' jā cāhuanica: “Hui'xina'n jā quintachi'xcuhui't”, xlaca'n nacāmāpācuhui'can ixlacstīn Dios xalakahuan.

²⁷ Tatzo'kni' na ixtachihuīn Dios tū huanli Isaías expālacatata'n israelitas. Xla' huanli:

Masqui israelitas xlaca'n lhūhua' hua'chi cucuj tū huī'lh ixquilhtūn nac mar,

jā ixlīpō'ktuca'n catita'a'kapūtaxtulh.

28 Dios nacāmakapātīnīnkō' a'cxni' ā'xmān quilhtamacuj.

Ē palaj natlahua.

29 Nā Isaiás chuntza' chihuīna'mpāl̄h:

Dios ka'lhī ixlītlī' hui'qui.

Palh xla' jā ixcāmakxtekli natatahui'la makapitzīn,

quilpō'ktuca'n quina'n ixnikō'uj chuntza' chī tanikō'lh xalanī'n nac Sodomā ē Gomorra.

Israelitas jā ixta'a'ka'ī'cu'tun

30 Nā chuntza' xlaca'n tī jā israelitas. Masqui xapūla jā ixtaputza chī tze natalītaxtu na ixlacatīn Dios, chuhua'j Dios cāmāpānūni'lh ixcuentaca'n ixpālacata xlaca'n ta'a'ka'ī'ni'lh Jesucristo. 31 Israelitas talīhui'līlh ta'a'ka'ī' ixlīmāpa'ksīn Dios ixpālacata tapuhuanli chuntza' Dios nacālīlaktzī'n tze. Xlaca'n jāla tatlahualh tū tzē natalītaxtu lactze na ixlacatīn Dios. 32 ¿Tū ixpālacata? Ixpālacata xlaca'n talītaxtucu'tunli tze na ixlacatīn Dios ixpālacata tū xlaca'n ixtatlahua. Jāla chuntza'. Xlaca'n jā ixta'a'ka'ī'ni'cu'tun Jesucristo. Xmān ū'tza' tī tze makapūtaxtūnu'n. Hua'chi talī'a'kche'kxlal̄h a'ktin chihuix, ixpālacata Jesucristo hua'chi a'ktin chihuix tū lī'a'kche'kxlacan. 33 Chuntza' tatzō'kni' na ixtachihuīn Dios jā huan Dios:

Quit icu'lī nac Sión chā'tin tī hua'chi chihuix jā a'kche'kxlacan ē hua'chi chihuix jā pūtamakahuascan.

Xlaca'n tī talīpāhuan xla', jā chu tlakaj catitalīpāhuanli.

Ē chuntza' jā catitamāxana'ni'lh.

10

1 Tā'timīn, quit iclacasqui'n cata'a'kapūtaxtulh quintā'israelitas. Ū'tza' iclīsqi'ni' Dios huā'mā'. 2 Quit icca'tzī xlaca'n tamakapāxuīcu'tun Dios. Xlaca'n jā taca'tzī chī līmakapāxuīcan Dios. 3 Xlaca'n jā taca'tzī chī Dios cālīmāpānūni' ixcuentaca'n tachi'xcuhūi't. Chuntza' ixlīmānca'n taputza xtum chī nacālīmāpānūni'can ixcuentaca'n. Ē jā takexmatni' Dios. 4 Dios nacāmāpānūni' ixcuentaca'n ixlīpō'ktuca'n tī ta'a'ka'ī'ni' Cristo, ixpālacata Cristo xla' mākentaxtūkō'lh ixlīpō'ktu ixlīmāpa'ksīn Dios.

5 Ā'makapitzīn tamākentaxtūcu'tun līmāpa'ksīn ixpālacata chuntza' tapuhuan nacālīmāpānūni'can ixcuentaca'n. Makāstza' Moisés līchihuīna'nli huā'mā'. Xla' huanli:

Palh chā'tin mākentaxtūkō' ixlīpō'ktu līmāpa'ksīn, xla' na'a'kapūtaxtu.

6 Masqui Moisés huanli chuntza', quina'n Dios quincāmāpānūni'ni'ta'n quincuentaca'n ixpālacata a'ka'ī'ni'yāuj Cristo. Ū'tza' māsu'yucan na ixtachihuīn Dios jā tatzō'kni' jā ixlacasqui'nca chā'tin na'a'n nac a'kapūn nalīmin Cristo. 7 Jā ixlacasqui'nca chā'tin na'a'n jā tahui'lāna'ncha' nīnī'n ē nalīmin Cristo, ixpālacata xla' lacastālancuana'ni'ttza'. 8 ¿Chī huan ixtachihuīn Dios?

Lacatzuna'j ka'lhī'ya' ixtachihuīn Dios, a'ntza' na minquilhni' ē na milīstacna'.

Ū'tza' huā'mā' tachihuīn ixlīcāna' tū icmāsu'yu. 9 Chuntza' palh huanāuj Jesús ū'tza' quiMāpa'ksīni'ca'n ē palh a'ka'ī'yāuj ixlīcāna' Dios mālacastālancuanīlh, chuntza' Dios naquincāmakapūtaxtūyān. 10 Palh a'ka'ī'yāuj Jesucristo makapūtaxtūnu'n ē palh cāhuaniyāuj ā'makapitzīn a'ka'ī'yāuj, chuntza' Dios quincāmakapūtaxtūyān.

11 Chuntza' ixlīcāna'. Ixtachihuīn Dios huan:

Xlaca'n tī talipāhuan xla', jā chu tlakaj catitalipāhuanli ē jā catitamāxana'ni'lh.

¹² Laxtīm chī natali'a'kapūtaxtu xlaca'n tī israelitas ē nā tī jā israelitas. Dios xmān chā'tin. Xla' cālakalhu'man ixlipō'ktuca'n tī tasqui'ni' Dios nacāmaktāya. ¹³ Tatzo'kni' na ixtachihuīn Dios:

Ixlipō'ktuca'n tī natasqui'ni' Māpa'ksīni' nata'a'kapūtaxtukō'.

¹⁴ ¿Chī tzē nalīsqi'ni' Cristo palh jāna'j a'ka'ī'? ¿Ē chī nalī'a'ka'ī' palh jāna'j kexmata? ¿Ē chī likexmata palh jā tī tī litā'chihuīna'n? ¹⁵ Nūn chā'tin tzē na'a'nācha' namāsu'yu palh jā Dios namacā'nācha'. Tatzo'kni' na ixtachihuīn Dios:

Tze a'cxni' min chā'tin tī namāsu'yu xatze tachihuīn tū ixla' Dios.

¹⁶ Masqui cāmāsu'yuni'canī't xatze tachihuīn ixla' Jesucristo, ā'makapitzīn jā ta'a'ka'ī'. Tatzo'kni' na ixtachihuīn Dios jā Isaías huanilh Dios:

QuiMāpa'ksīni', jā tī chā'tin a'ka'ī'cu'tun tū icmāsu'yu.

¹⁷ A'ka'ī'can xmān palh pūla kexmatcan ixtachihuīn Dios.

¹⁸ Quit iccākelhasqui'nīyān: ¿Ē ixlicāna' israelitas jā takexmatnī't xatze tachihuīn? Ixlicāna' takexmatnī't. Tatzo'kni' na ixtachihuīn Dios: Calhāxcuahuālh taxtumā'lh ixtachihuīnca'n tī Dios cāmācā'nī't ixlipō'ktu nac cā'quilhtamacuj.

¹⁹ Nā quit icuan: ¿Ē jā talakapasa huā'mā' israelitas? Moisés cāhuanilh israelitas chī Dios ixmāsu'yunī't:

Na'iccāsicua'lanātlahua tī jā israelitas.

Ū'tza' nacālilakca'tzani'yā'tit hui'xina'n israelitas.

Na'iccālīmakasītzi'yān hui'xina'n ixpālacata tachi'xcuui't tī jā taca'tzī.

²⁰ Nā Isaías tzej huanli chī Dios huanli:

Xlaca'n chuhua'j taca'tzilhtza' tī jā ixquintaputza.

Cāmāsu'yuni'ca xlaca'n quimpālacata xlaca'n tī jā ixtakelha'squi'nīni'n tū quimpālacata.

²¹ Dios huampālhxpālacata israelitas:

Lakaliyān xa'iccāta'sani' tachi'xcuui't tī xalacxumpin ē jā ixquintakexmatni'cu'tun.

11

Makapitzīn israelitas cāmakapūtaxtūcanī'ttza'

¹ Hui'xina'n jā capuhua'ntit palh Dios cālakmaka'nkō'nī't israelitas. Quit israelita. Abraham quimpap. Quit ixquilhtzucut Benjamín tī xala' makāstza' ixuani't. ² Dios jā cālakmaka'nī't ixtachi'xcuui't tī cālacsacli makāstza'. Hui'xina'n ca'tziyā'tit tū tatzo'kni' na ixtachihuīn Dios chī Elías cālīmālacsu'yulh israelitas a'cxni' ī'squi'ni'mā'lh Dios. ³ Xla' huanli:

QuiMāpa'ksīni' Dios, cāmāknīkō'canī't ixlipō'ktuca'n mina'kchihuīna'nī'n.

Cāmāmakahuasīkō'canī't ixlipō'ktu altares.

Ā'xmān quit iclatlā'huan.

Nā quimāknīcu'tuncan quit.

⁴ Dios kelhtilh ē huanilh:

Ā'lakatojon mil chī'xcuui'n jā quintamāxtekni'.

Xlaca'n jā talaktaquilhpūtanī't ídolo Baal.

⁵ Chuhua'j a'kspulamā'lh chu a'cxtim. Xmān makapitzīn israelitas ta'a'ka'ī'nī't. Dios cālacsacnī't ixpālacata xla' lakalhu'manīni'n.

⁶ Dios cālacsacli ē jā ixpālacata tū ixtatlahuanī't. Dios cātlahuanī'lh

a'ktin talakalhu'mān. A'ktin talakalhu'mān jā hua'chi tatlaj. Dios ixcālakalhu'mani't ē ū'tza' cālilacsacli.

⁷ Israelitas ixtaputza chī nacālīmāpānūni'can ixcuentaca'n. Jā lhūhua' xluca'n tī Dios cāmāpānūni'lh ixcuentaca'n. Xluca'n ū'tunu'n tī Dios cālacsacnī't. Ā'makapitzīn ā'chulā' lacxumpin tataxtulh. ⁸ Chuntza' tatzō'kni' na ixtachihuīn Dios:

Hua'chi Dios cāmālhātīlh ixpālacata xluca'n jā takexmatcu'tun tū ixlīcāna'. Hua'chi jā tze ixlakastapunca'n ē ixa'ka'xko'lhca'n ixpālacata jā takex-mata tū cāhuanican ē tū talaktzī'n.

Nā chuntza' hasta chuhua'j.

⁹ Nā tatzō'kni' na ixtachihuīn Dios jā David huanli:

Tū talīpāhuan xluca'n, ū'tza' nalītaxtu hua'chi a'ktin a'ksuj tū nacāpūchi'pacan.

Ē nalītaxtu hua'chi a'ktin chihuix tū natalī'a'kche'kxla. Dios nacāmakapātīn.

¹⁰ Natatalakatzī' ē chuntza' jā catitalacahuāna'lh.

Natapātīni'n hua'chi tī talē'n tzinca ixtacu'ca'ca'n.

Tī jā israelitas nā xluca'n nā tzē nacāmakapūtaxtūcan

¹¹ Iccāhuaniyān hui'xina'n Dios jā cālakmaka'nī't israelitas pō'ktu quilh-tamacuj. Israelitas jā ta'a'ka'ī'cu'tunli. Chuntza' Dios cāmakapūtaxtūlh tī jā israelitas. Dios lacasqui'n palh israelitas natalakca'tzani' xluca'n tī jā israelitas ixpālacata xluca'n ixtachi'xcuui'ttza' Dios. Chuntza' israelitas nā nata'a'ka'ī'cu'tun. ¹² A'cxni' israelitas jā takexmatni'cu'tunli Dios, chuntza' Dios cāsicua'lanātlahualh xluca'n tī jā israelitas. A'cxni' israelitas natakexmatni'pala, Dios ā'chulā' nacāsicua'lanātlahua ixlīpō'ktuca'n tachi'xcuui't.

¹³ Chuhua'j na'iccāhuaniyān catūhuālh hui'xina'n tī jā israelitas. Dios quimacamaxqui'nī't na'iccāmāsu'yuni'yān xatze tachihuīn. Quit iclāhuacu'tun tū quimacamaxqui'canī't. ¹⁴ Quit iclacasqui'n quintā'israelitas natalaktzī'n chī Dios cāsicua'lanātlahuamā'lh ā'makapitzīn ē ū'tza' natalī'a'kapūtaxtucu'tun nā xluca'n. ¹⁵ A'cxni' Dios cālakmaka'lh israelitas, ixamigo cātlahualh tī jā israelitas. A'cxni' israelitas natatapa'ksīni'pala Dios, hua'chi xluca'n natalacastālanacuana'mpala. ¹⁶ Palh macstī'na'j tasquit tze ē chuntza' ixlīpō'ktu nā tze. Palh ixtankēxē'k a'ktin qui'hui' tze, nā ixpekenī'n tze. Nā chuntza' israelitas. Quinapapana'ca'n quina'n israelitas ixtatapa'ksīni' Dios, ē nā chuntza' ī'xū'nātā'natna'ca'n nā natatapa'ksīni' Dios.

¹⁷ Israelitas hua'chi ixpekenī'n a'ktin qui'hui'. Ixpekenī'n tū cācā'tayacani't, xluca'n hua'chi israelitas tī cālakmaka'lh Dios. Hui'xina'n tī jā israelitas, hui'xina'n hua'chi ixpekenī'n a'ktin qui'hui' tū a'cstun pu'n. Hua'chi cālāchā'mānūcanī't ixpekenī'n qui'hui' tū a'cstun pu'n jā cācā'tayacani't. Ixpekenī'n tū cālāchā'mānūcanī't talīstaca ixtankēxē'k jā lāchā'mānūcanī't. Nā chuntza' hui'xina'n tī jā israelitas. Dios cāsicua'lanātlahuayān hui'xina'n a'cxtim chī israelitas. ¹⁸ Hui'xina'n tī jā israelitas, jā ka'tla' calīmaka'tzītīt ixpekenī'n tū cācā'tayacani't. ¿Ē jā ca'tziyā'tit ixtankēxē'k qui'hui' ū'tza' tū makastaca ixpekenī'n? Ixpekenī'n tū cālāchā'mānūcanī't jāla makastaca ixtankēxē'k qui'hui'.

¹⁹ Jā tze palh nahuanā'tit hui'xina'n tī jā israelitas: “Dios ixlacasqui'n natapa'ksīni'yāuj xla'. Ū'tza' cālīlakmaka'lh israelitas.” Hua'mā' hua'chi ixcācā'tayani'kō'lh ixpekenī'n qui'hui', ixpālacata cālāchā'mānūcu'tunli

ā'makapitzīn. ²⁰ Jā chuntza'. Xlaca'n jā ta'a'ka'ī'lh ē ū'tza' cālilakmaka'lh Dios. Hui'xina'n a'ka'ī'yā'tit ē ū'tza' Dios jā cālilakmaka'nī'ta'n hui'xina'n. Ū'tza' jā ka'tla' calimacka'tzītit. Tzej calatā'kchokotit. ²¹ Dios cālakmaka'lh israelitas tī hua'chi ixpekenī'n tū ixa'nān xapūla. Dios nā tze nacālakmaka'nān hui'xina'n tī hua'chi ixpekenī'n tū cālāchā'mānūcanī't. ²² Chuntza' tasu'yu Dios lakalhu'manīni'n ē nā nacāmakapātīnīn xlaca'n tī tatlahua tū jā tze. Cāmakapātīnīnli israelitas tī jā ta'a'ka'ī'lh. Hui'xina'n cālakalhu'manān līhuan a'ka'ī'yā'tit. Palh makxteka'tit na'a'ka'ī'yā'tit, Dios nacālakmaka'nān chuntza' hua'chi chā'tin chi'xcu' tī pekecā'yujū ixpeken qui'hui'. ²³ Israelitas, palh nata'a'ka'ī'cu'tun, Dios nacālaktzī'mpala chī ixtachi'xcu'huī't. Chuntza' hua'chi Dios cālāchā'mānūpala jā ixtayāna'ncha' xapūla. ²⁴ Jā jicslīhua' cālāchā'mānūpalacan ixpekenī'n tū ixcācā'tayacanī'ttza'. Ā'chulā' jicslīhua' cālāchā'mānūcan ixpekenī'n ā'makapitzīn qui'hui'. Israelitas, xlaca'n hua'chi ixpekenī'n qui'hui' tū ixa'nān xapūla.

Israelitas nata'a'ka'ī'ni' Cristo

²⁵ Tā'timīn iclacasqui'n naca'tzīyā'tit tū jāna'j lakapascan. Chuntza' a'cxni' naca'tzīyā'tit huā'mā', jā ka'tla' nalimacka'tzīyā'tit. Ū'tza' huā'mā' tū iccāhuanicu'tunān: Ā'makapitzīn israelitas lacxumpin ē jā takexmatni' Dios. Namin quilhtamacuj natatalakpalī. A'cxni' nata'a'ka'ī' lhūhua' tī jā israelitas, israelitas nata'a'ka'ī' nā xlaca'n. ²⁶ Dios nacāmakapūtāxtūkō' ixlīpō'ktuca'n israelitas tī nata'a'ka'ī'. Tatzo'kni' na ixtachihuīn Dios: Makapūtāxtūnu' naminācha' nac Sión. Nacāxapani' ixcuentaca'n israelitas, i'xū'nātā'natna' Jacob.

²⁷ Quit na'iccāmātza'nkēna'ni' ixcuentaca'n ē chuntza' na'icmākentāxtū tū iccāhuanilh makāstza'. Chuntza' huanli Dios.

²⁸ Israelitas jā ta'a'ka'ī'cu'tunli xatze tachihuīn ixla' Jesucristo, ē chuntza' talītaxtulh ixtā'lāquiclhaktzi' Dios. Xlaca'n jā takexmatni'cu'tun Jesucristo, chuntza' cātamāca'tzīnīn hui'xina'n tī jā israelitas. Dios cāpāxqui'cus israelitas, ixpālācata makāstza' ixcālacasacni'tī'xū'nāpapna'ca'n natalītaxtu ixtachi'xcu'huī't. ²⁹ Dios jā lakpalī ixtalacapāstacni'. Ixlīpō'ktuca'n tī cālacsacni't xla' nacāsicua'lanātlahua. ³⁰ Israelitas jā ta'a'ka'ī'cu'tunli, ē chuntza' hui'xina'n cātamāsu'yuni'n ixtachihuīn Dios. Masqui xapūla hui'xina'n jā a'ka'ī'tit, chuhua'j cālakalhu'manān Dios ē cāmakapūtāxtūnī'ta'n. ³¹ Chuntza' chī Dios cālakalhu'manān hui'xina'n, nā chuntza' nacālakalhu'man israelitas masqui chuhua'j jāna'j ta'a'ka'ī'. ³² Dios māsu'yuni't ixlīpō'ktu tachi'xcu'huī't taka'lhī ixcuentaca'n. Dios ixcāmāsu'yuni'cu'tun chī cālakalhu'mankō' ixlīpō'ktuca'n.

³³ Dios tzej lacapāstaca ē ca'tzīkō' ixlīpō'ktu. Quina'n jāla ca'tzīyāuj chī ixtalacapāstacni' ē tū tlāhua. ³⁴ Jā tī chā'tin ca'tzī chī lacpuhuan Dios. Jā tī chā'tin tze namālacapāstaquī Dios. ³⁵ Palh namaxqui'yāuj Dios catūhuālh, jāla catihuanui Dios quincāmaklaclē'nān. ³⁶ Dios tlahuakō'nī't ixlīpō'ktu. Pō'ktu ixla'. Camāka'tlī'ca Dios pō'ktu quilhtamacuj. Amén.

12

Ixlacasqui'nca natamacamāstā'ni'yāuj Dios

¹ Tā'timīn, Dios quincālakalhu'manī'ta'n. Ū'tza' iccālīsqui'ni'yān catamacamāstā'ni'tit Dios. Chuntza' hui'xina'n nalītaxtuyā'tit hua'chi a'ktin talakalhu'mān tū hui'lican nac pūmacamāstā'n, masqui

xalakahuancus hui'xina'n. Ū'tza' huā'mā' talakalhu'mān tū līpāxuhua Dios. Chuntza' nalīmakapāxui'yā'tit Dios. ² Jā calatā'kchokotit chī talatlā'huan tī xalanī'n nac cā'quilhtamacuj. Catamakxteknī'tit Dios nalakpalī mintalacapāstacni'ca'n. Chuntza' tzē naca'tziyā'tit tū Dios lacasqui'n natlahua'yā'tit. Chuntza' tzē natlahua'yā'tit tū tze ē tū nalīpāxuhua Dios.

³ Dios lakalhu'manīni'n ē quimacamaxqui'lh na'iccāmāsu'yuni'yān hui'xina'n. Ū'tza' tzē na'iccālīhuaniyān huā'mā'. Jā ka'tla' tilīmakca'tziyā'tit. Calacapāstactit hui'xina'n, chī Dios cāmaktāyayān na'a'ka'ī'yā'tit chā'tunu' hui'xina'n. ⁴ Quimacni'ca'n lhūhua' lātāstuca masqui a'ktin macni'. Chā'tunu' xlaca'n xtum ixtascujūtca'n. ⁵ Nā chuntza' quina'n tī a'ka'ī'ni'yāuj Cristo. Quina'n quilhūhua'ca'n ē quilīpō'ktuca'n chu chā'tin lītaxtuyāuj chī Cristo. Ixlacasqui'nca chā'tunu' quina'n nalāmaktāyayāuj.

⁶ Chā'tunu' chī quina'n ka'lhīyauj quintascujūtca'n chuntza' chī Dios quincāmaxqui'nī'ta'n chā'tunu'. Xlaca'n tī ixa'kchihuīna'nī'n Dios, catamāsu'yulh xmān tū Dios cāhuanī. ⁷ Tī tamaktāya ā'makapitzīn tī ta'a'ka'ī', tzej catatlahualh. Tī tamāsu'yuni' ā'makapitzīn nā tzej catamāsu'yulh. ⁸ Tī tahuanilē'n ā'makapitzīn nā tzej catatlahualh. Tī tamāstā' tumīn, jā catatampi'lhīni'lh. Tī xanapuxcu'nu' tā'timīn, catamākentaxtūlh tū cāmacamaxqui'canī't. Tī tamaktāya ā'makapitzīn tī talīpuhuan catatlahualh nac cā'tapāxuhuān.

Ixlacasqui'nca līlacatejtin natalatā'kchoko tī ta'a'ka'ī'

⁹ Milīpō'ktuca'n hui'xina'n tzej cacāpāxqui'tit ā'makapitzīn. Camāpānū'tit tū jā tze. Catlahua'tit tū tze. ¹⁰ Calāpāxqui'tit ixpālacata hui'xina'n lītā'timīn. Cacālakachi'xcuhi'tit ā'makapitzīn ē jā cala'tit hua'chi xlaca'n tī xmān talacasqui'n nacālakachi'xcuhi'can.

¹¹ Tzej casujit ē jā tilhquititni'nā'tit. Catā'scujit quiMāpa'ksīni'ca'n Jesucristo nac cā'tapāxuhuān.

¹² Capāxua'tit ixpālacata ca'tziyā'tit Dios nacāsicia'lanātlahuayān. Capātīni'ntit masqui nacā'a'kspulayān tū jā tze. Jā timakxtekā'tit na'orarlāyā'tit.

¹³ Palh tā'timīn cāspuṭni' catūhuāl, cacāmaktāya'tit. Cacāmānū'tit na mīnchicca'n tī taminācha' makat.

¹⁴ Casqui'ni'tit Dios nacāsicia'lanātlahua xlaca'n tī cātaputzastālani'yān. Jā tisqui'nā'tit tū nacā'a'kspula xlaca'n tū jā tze.

¹⁵ Cacātā'pāxuhua'tit xlaca'n tī tapāxuhua. Cacātā'calhua'ntit tī tacal-huan.

¹⁶ Chu a'ktin talacapāstacni' naka'lhī'yā'tit. Jā ka'tla' timakca'tziyā'tit. Capāxqui'tit tī catīhuāl tachi'xcuhi't. Jā tipuhua'nā'tit palh hui'xina'n ca'tziyā'tit ā'chulā'.

¹⁷ Palh chā'tin nacātlahuani'yān tū jā tze, hui'xina'n jā titlahua'ni'yā'tit tū jā tze. Calīhui'lī'tit natlahua'yā'tit tū tze na ixlacatīnca'n ixlīpō'ktuca'n tachi'xcuhi't. ¹⁸ Tzej nalīputzayā'tit chī amigos nacālītā'la'yā'tit ā'makapitzīn. ¹⁹ Tā'timīn, jā ticātlahuani'yā'tit tū jā tze palh chuntza' hui'xina'n cātlahuani'yān tū jā tze. Namakxtekā'tit xmān Dios nacāmakapātīnīn xlaca'n. Tatzo'kni' na ixtachihuīn Dios:

Xmān quit tzē na'iccāmakapātīnīn tī tatlahua tū jā tze.
Naquintaxokonū'ni' quit, huanli quiMāpa'ksīni'ca'n Dios.
²⁰ Nā tatzo'kni' na ixtachihuīn Dios:

Palh mīntā'lāquichlaktzi' tzi'ncsa, catā'huā'ya'.

Palh kelhputī, cama'xqui' xcān.

Chuntza' xla' nalīmāxana'n.

²¹ Jā titamakxtekā'tit nacāskāhuī'yān tū jā tze. Catlahua'tit xmān tū tze ē chuntza' naliskāhuī'yā'tit tū jā tze.

13

¹ Ixlacasqui'nca milipō'ktuca'n nacākexpa'tni'yā'tit māpa'ksīni'nī'n na mincā'lacchicni'ca'n. Dios cāhui'līnī't natamāpa'ksīni'n xlaca'n. Palh jā cahuālh Dios ixcāmaxquī'lh līmāpa'ksīn, xlaca'n jāla ixtamāpa'ksīni'lh. ² Tī tatā'lāhuani māpa'ksīni'nī'n, xlaca'n chuntza' tatā'lāhuani Dios. Xlaca'n nataxokonu'ni' Dios. ³ Tī tatlahua tū tze, xlaca'n jā catitajicua'ni'lh māpa'ksīni'nī'n. Xmān xlaca'n tī tatlahua tū jā tze, xlaca'n tajicua'ni' māpa'ksīni'nī'n. Palh hui'xina'n jā cājicua'ni'cu'tunā'tit māpa'ksīni'nī'n, līl catejtin nalatā'kchokoyā'tit ē chuntza' nacātalilaktzī'nān hui'xina'n lactze. ⁴ Māpa'ksīni'nī'n taka'lhī līmāpa'ksīn ixpālacata Dios cāmaxquī'nī't nacāmaktāyayān hui'xina'n. Palh hui'xina'n tlahua'yā'tit tū jā tze, nacājicua'ni'yā'tit ixpālacata xlaca'n tzē nacātamakapātīnīnān. Dios cāmaxquī'nī't līmāpa'ksīn natamakapātīnīn xlaca'n tī tatlahua tū jā tze. ⁵ Ū'tza' lītalacasqui'n nacākexpa'tni'yā'tit māpa'ksīni'nī'n. Jā xmān ixpālacata xlaca'n nacātamakapātīnīnān. Ixlacasqui'nca nacākexpa'tni'yā'tit ixpālacata ca'tziyā'tit chuntza' ixlacasqui'nca natlahua'yā'tit. ⁶ Nā ixlacasqui'nca naxokoyā'tit impuestos. Māpa'ksīni'nī'n tī tamākentaxtū ixtascujūtca'n, xlaca'n chuntza' tatlahua tū Dios lacasqui'n.

⁷ Chuntza' caxokotit ixlīpō'ktu tū laclīpinā'tit. Caxokonu'ntit tū cātasqui'ni'yān. Cacākexpa'tni'tit ē cacālakachi'xcu'huī'tit tī tamāpa'ksīni'n. ⁸ Palh cālaclīpini'yā'tit ā'makapitzīn, cacāxokonu'ni'tit. Calāpāxquī'tit. Tī tapāxquī' ā'makapitzīn, chuntza' talīmākentaxtū ixlīmāpa'ksīn Dios. ⁹ Ixlīmāpa'ksīn Dios chuntza' huan:

Jā tika'lhī'ya' mintā'lāpāxquī'n.

Jā timaknīni'na'.

Jā tika'lhāna'na'.

Jā tilīchihuīna'na' ā'chā'tin tū jā ixlīcāna'.

Jā tilakca'tzana' tū ixla' ā'chā'tin.

Huī'lh ā'a'ktin līmāpa'ksīn tū huan:

Chuntza' chī mina'cstu pāxquī'ca'na', nā chuntza' cacāpāxquī' ā'makapitzīn. Chā'tin tī tlahua huā'mā' līmāpa'ksīn, chuntza' mākentaxtū pō'ktu huā'mā' līmāpa'ksīn ē nā ā'makapitzīn līmāpa'ksīn tū a'nan. ¹⁰ Palh chā'tin chī'xcu' pāxquī' ā'chā'tin, chuntza' jāla tlahuani' tū jā tze. Chuntza' tī tapāxquī' ā'makapitzīn, chuntza' talīmākentaxtūkō' ixlīmāpa'ksīn Dios.

¹¹ Ixlīpō'ktu huā'mā' natlahua'yā'tit ixpālacata ca'tziyā'tit chuhua'j ā'chulā' ixlacasqui'nca nakexpa'tni'yā'tit Dios. Skalalh natahuī'la'yā'tit ixpālacata namin quilhtamacuj a'cxni' Cristo naquincālē'nān nac a'kapūn. Tzamā' quilhtamacuj jātza' makās chī puhuanī'ta'uj xapūla.

¹² Palaj namin quilhtamacuj a'cxni' nalaka'nāuj Dios nac a'kapūn. Hua'chi xkakamā'lhtza'. Ū'tza' calīmakxtekui natlahuayāuj tū jā tze. Jā catlahuāuj chī tatlahua tī xalani'n nac cā'pucsua'. Catlahuāuj tū tze chuntza' chī tī xalani'n nac cā'xkaka. ¹³ Tzej nalatā'kchokoyāuj chī talacasqui'n. Jā tū natlahuayāuj tū nalīmāxana'nāuj palh naquincātalaktzī'nān. Jā ticālīpāxuhayāuj tī tatlahua tū jā tze. Jā tika'chīyāuj. Jā tika'lhīyāuj quintā'lāpāxquī'nca'n. Jā titlahuayāuj tū jā

tze. Jā tilālīsītzī'ni'yāuj. Jā tilakca'tzana'nāuj. ¹⁴ Calīlatā'kchokotit chī quiMāpa'ksīni'ca'n Jesucristo. Jā catlahua'tit mintalacapāstacni'ca'n tū jā tze.

14

Jā tze nacālīchihuīna'nāuj ā'makapitzīn tā'timīn

¹ Masqui makapitzīn jāna'j tzej ta'a'ka'l' ixpālacata jāna'j tū taca'tzī, lipāxuhua cacāmakamaktīni'ntit. Jā ticātā'lāhuani'yā'tit xlaca'n ixpālacata tū jāna'j tū taca'tzī. ² Ā'makapitzīn tapuhuan tze natahua' ixlīpō'ktu tū a'nan. Ā'makapitzīn tī jāna'j tzej ta'a'ka'l', xlaca'n tapuhuan jā tze hua'can quīnīt. ³ Hui'xina'n tī hua'yā'tit ixlīpō'ktu tū a'nan, jā cālakmaka'ntit tī jā tahua' quīnīt. Hui'xina'n tī jā hua'yā'tit quīnīt, jā ticālīchihuīna'nā'tit xlaca'n tī tahua' quīnīt. Dios cāmaktīni'nān milīpō'ktuca'n. ⁴ Jā quīncuentaca'n chī scuja ixtasācua' ā'chā'tin chi'xcu'. Xmān tī māpa'ksī tze nahuan chī scuja ixtasācua' palh tze o palh jā tze. Nā chuntza' tī tatapa'ksīni' Dios, xmān Dios ca'tzī chī talīlatlā'huan. Dios cāmaktāya, ē chuntza' xlaca'n jā catitatamakahuasli.

⁵ Ā'makapitzīn tā'timīn talakachi'xcuui' a'ktin quilhtamacuj. Ā'makapitzīn tapuhuan ixlīpō'ktu quilhtamacuj chu a'ktin. Calacapāstactit chā'tunu' hui'xina'n tū xatze ē ū'tza' catlahua'tit. ⁶ Tī talakachi'xcuui' a'ktin quilhtamacuj, xlaca'n ū'tza' talīlakachi'xcuui'cu'tun Dios. Nā tī tahua' quīnīt, xlaca'n ū'tza' talīlakachi'xcuui'cu'tun Dios ixpālacata tamaxquī' tapāxcatca'tzīn Dios ixpālacata līhua't. Tī jā tahua' quīnīt, nā xlaca'n chuntza' talakachi'xcuui'cu'tun Dios, ē nā tamaxquī' tapāxcatca'tzīn Dios.

⁷ Līhuan hui'lāna'uj nac cā'quilhtamacuj, jā tlahuayāuj xmān tū quīna'n puhuanāuj. Jā nīyāuj a'cxni' quīna'n nīcu'tunāuj. ⁸ Līhuan hui'lāna'uj, tlahuayāuj ixtalacasquī'nīn quiMāpa'ksīni'ca'n Jesucristo. Nīyāuj chuntza' a'cxni' ixtalacasquī'nīn. Masqui lakahuancus quīna'n ē masqui xanīntza', tapa'ksīni'yāuj Cristo. ⁹ Cristo nīlh ē nā lacastālancuana'nli. Chuntza' tze nacāmāpa'ksī xlaca'n tī xalakahuancus ē nā tī tanīnī'ttza'.

¹⁰ Chuntza' jā tze palh chā'tin nacālīchihuīna'n ā'makapitzīn tā'timīn. Jā tze palh chā'tin nacālīchihuīna'n ā'makapitzīn tā'timīn. Quilīpō'ktuca'n nachā'nāuj na ixlacatīn Cristo ē xla' ū'tza' tī naquīncāputzāna'nīyān.

¹¹ Tatzo'kni' na ixtachihuīn Dios:

QuiMāpa'ksīni'ca'n huan: Ixlīcāna' tū icuan.

Ixlīpō'ktuca'n naquīntatatzokostani'kō'.

Ē naquīntahuani quīt Dios.

¹² Chuntza' quilīpō'ktuca'n nakelhtīyāuj Dios tū tlahuanī'ta'uj.

Jā tze namāmakahuasīyāuj ā'chā'tin quīntā'tinca'n

¹³ Chuntza' jāta' calālē'ksa'ntit. Xatze calīhui'lī'tit jā natlahua'yā'tit tū nalītamakahuasa ā'chā'tin. ¹⁴ Quīt ictapa'ksīni' Māpa'ksīni' Jesús, ē quīt tzej icca'tzī ixlīpō'ktu līhua't pō'ktu tze. Masqui chuntza' icpuhuan, quīt icuan ā'chā'tin tlahua tū jā tze palh hua' quīnīt, masqui lacpuhuan jā tze na ixlacatīn Dios. ¹⁵ Hui'xina'n jā cahua'tit quīnīt palh ū'tza' nalīmāmakchuyī'yā'tit chā'tin quīntā'tinca'n, ixpālacata xla' napuhuan jā tze tū tlahua'yā'tit. Palh pāxquī'yā'tit quīntā'tinca'n, xatze jā natlahua'yā'tit tū xla' napuhuan jā tze. Cristo nīlh ixpālacata, ē jā xmān mimpālacataca'n. Ū'tza' jā tīlīhua'yā'tit hui'xina'n tū nalītalakspi'ta ā'chā'tin na ixtej Dios. ¹⁶ Masqui hui'xina'n ca'tzīyā'tit pō'ktu tze tū tlahua'yā'tit,

jā catlahua'tit tū ā'makapitzīn tahuān jā tze. ¹⁷ Quina'n tapa'ksīni'yāuj Dios, jā ā'chulā' lacapāstacāuj tū hua'can. Tū ā'chulā' talacasqui'n ū'tza' huā'mā': Līlacatejtin nalatā'kchokoyāuj ē tze nalatahui'layāuj ē naka'lhiyāuj tapāxuhuān ixpālacata Espīritu Santo quincātā'lahui'lān. ¹⁸ Tī chuntza' takexmatni' Cristo, chuntza' talīmakapāxuī Dios ē nahuāncan tzej talatlā'huan.

¹⁹ Lacatanacs natahui'layāuj. Nalāmaktāyayāuj ē ā'chulā' nakexmatni'yāuj Dios. ²⁰ Jā nalactlahua'yā'tit tū Dios tlahualh. Palhāsā' chuntza' tlahua'yā'tit a'cxni' hua'yā'tit tū tahuān ā'makapitzīn jā tze. Ixlīpō'ktu lihua't tze na ixlacatīn Dios. Tzē nahua'yāuj ixlīpō'ktu. Jāla xmān nahua'yāuj tū nalīmāmakahuasīyāuj chā'tin quintā'tinca'n. ²¹ Xatze jā nahua'yāuj quini't ē jā nahua'yāuj vino, ē jā natlahuayāuj tū nalīmāmakahuasīyāuj chā'tin quintā'tinca'n. ²² Palh chā'tin chī hui'xina'n lacpuhuan palh tze na ixlacatīn Dios nahua' ixlīpō'ktu tū a'nan, xla' tzē'k caca'tzīlh. Līpāxuhua tahui'lāna'lh tī taca'tzī tzej talatlā'huan chuntza' chī Dios lacasqui'n. ²³ Tī tahuā' quini't, masqui tapuhuan jā tze hua'can, ē chuntza' xlaca'n tatlahua tū jā tze. Palh chā'tin chī'xcu' tlahua tū xla' lacpuhuan jā tze na ixlacatīn Dios, chuntza' tlahua tū jā tze.

15

Ixlacasqui'nca natlahuayāuj tū natalīpāxuhua ā'makapitzīn tā'timīn

¹ Quina'n tī tzejtza' a'ka'iyāuj, nacāmaktāyayāuj tā'timīn tī jāna'j taca'tzīkō'. Jā xmān napuhuanāuj tū quina'n lacasqui'nāuj. ² Quina'n natlahuayāuj tū natalīpāxuhua ā'makapitzīn quintā'timīnca'n ē chuntza' nacāmaktāyayāuj ē ā'chulā' nata'a'ka'ī'. ³ Nūn Cristo jā ixtlahua xmān tū ixlacasqui'n. Ū'tza' līpātīni'lh. Tatzo'kni' na ixtachihuīn Dios tū huanica Dios:

Tī talakmaka'nān hui'x, nā quit quintalakmaka'n.

⁴ Ixlīpō'ktu tū tzo'kca makāstza' na ixtachihuīn Dios, quincāmāsu'yuni'yān tū Dios lacasqui'n naca'tzīyāuj. Ixtachihuīn Dios quincāmāko'xamāka'tlī'yān. Quincāmaktāyayān natāyani'yāuj tū quincā'a'kspulayān. Quincāmāca'tzīni'yān na'a'nāuj nac a'kapūn. ⁵ Dios ū'tza' tī quincāmāko'xamāka'tlī'yān ē quincāmaktāyayān natāyani'yāuj. Dios cacāmaktāyan hui'xina'n a'ktin nala mintalacapāstacni'ca'n chuntza' chī ixtalacasqui'nīn Cristo Jesús. ⁶ Chuntza' milīpō'ktuca'n tzē kēxtim namakapāxuī'yā'tit Dios, ixTāta' quiMāpa'ksīni'ca'n Jesucristo.

Xatze tachihuīn cāmāca'tzīnīca tī jā israelitas

⁷ Hui'xina'n calālaktzī'ntit hua'chi lītā'timīn ixpālacata tapa'ksīni'yā'tit Cristo. Chuntza' nalakachi'xcuhui'can Dios. ⁸ Jesucristo a'cxni' milh nac cā'quilhtamacuj, ixcāmāsu'yuni' israelitas Dios mākentaxtū tū huan. Chuntza' māsu'yulh Cristo, ixpālacata xla' mākentaxtūlh tū Dios ixcāhuaninī't makāstza' quīnapapana'ca'n. Chuntza' lītasu'yu Dios mākentaxtū tū huan. ⁹ Nā Cristo ixlacasqui'n natatapa'ksīni' Dios nā xlaca'n tī jā israelitas ē nā xlaca'n natamaxquī' tapāxcatca'tzīn Dios. Tatzo'kni' na ixtachihuīn Dios chī huanica Dios:

Quit na'icmāka'tlī'yān na ixpu'nanca'n tī jā israelitas.

Na'icpīxtlī' chī milīka'tla'.

¹⁰ Nā tatzo'kni' na ixtachihuīn Dios:

Cacātā'pāxua'tit ixtachi'xcuhui't Dios, hui'xina'n tī jā israelitas.

¹¹ Nā tatzo'kni' na ixtachihuīn Dios:

Camāka'tlī'tit Māpa'ksīni' milīpō'ktuca'n tī jā israelitas.

Catamāka'tlī'lh ixlīpō'ktuca'n tachi'xcuhuī't.

¹² Nā tatzō'kni' jā Isaías huan:

Namin chā'tin ī'xū'nātā'nat Isaí.

Xla' nacāmāpa'ksī tī jā israelitas.

Xlaca'n nata'a'ka'ī' chī nacāmākapūtāxtū.

¹³ Dios ū'tza' tī quincāmāca'tzīnīyān xla' naquincāmākapūtāxtūyān. Hui'xina'n līpāhua'nā'tit Dios. Dios ā'chulā' cacāmāxquī'n tapāxuhuān ē tzej calatapā'tit. Espiritu Santo cacāmāca'tzīnīn chī Dios namākentāxtū tū huanī't.

¹⁴ Quit tzej icca'tzī, tā'timīn, hui'xina'n tzej lihui'lā'na'ntit na ixlacatīn Dios ē tzejtza' ca'tzyā'tit ixtachihuīn Dios. Nā tzē nalāmāsu'yuni'yā'tit chā'tunu' hui'xina'n. ¹⁵ Xmān xa'iccāmāpāstaquīcu'tunān hui'xina'n tū ictzō'knī't. Dios quimācamāxquī'lh huā'mā' tascujūt. Ū'tza' quit jā iclījicua'n na'iccātzō'knuni'yān tū lacatejtīn. ¹⁶ Dios quilacsacī na'ictā'scuja Jesucristo. Quimācamāxquī'lh na'iccāmāsu'yuni' tī jā israelitas xatze tachihuīn. Ā'mākapitzīn ta'a'ka'ī'nī't. Espiritu Santo cālimāxtulh ixtachi'xcuhuī't Dios. Xlaca'n hua'chī a'ktīn talakalhu'mān tū icmāxquī' Dios. Dios chuntza' līpāxuhua.

¹⁷ Quit icmāxquī' tapāxcatca'tzīn Cristo Jesús, ixpālācata quimāktāyanī't ē na'icmākentāxtū tū Dios quimācamāxquī'lh. ¹⁸ Quit na'iccāhuaniyān xmān tū Cristo quimāktāyah na'ictlahua. Quit iccāmāsu'yuni'lh tī jā israelitas. Chuhua'j xlaca'n tatlahua ixtalacasquī'nīn Dios. ¹⁹ Ixlītlī'hui'qui Espiritu Santo ixlītlahuacan lī'a'cnīn. Chuhua'j icmākentāxtūnī't tū Dios quimācamāxquī'lh. Iccāmāsu'yuni'nī't xalanī'n nac Jerusalēn xatze tachihuīn ixpālācata Cristo. Calhāxcuhuālh icmāsu'yuni't hasta nac Ilirico. ²⁰ Quit xa'iccāmāsu'yuni' xatze tachihuīn tī jāna'j ixtaca'tzī tū ixla' Cristo. Chuntza' xa'ictlahua quit ixpālācata xa'icmāsu'yucu'tun jā jāna'j ixmāsu'yucan. ²¹ Chuntza' ictlahuamā'lh chī tatzō'kni' na ixtachihuīn Dios:

Tī jāna'j cāmāsu'yuni'can chī xla', nataca'tzī xlaca'n.

Tī jāna'j takexmata, nataxexmata xlaca'n.

Pablo ixa'ncu'tun nac Roma

²² Quit xa'icmāsu'yutlā'huan, ē ū'tza' jāla xa'iccālīlaka'nāchā'n, masqui makhūhua' xa'ica'ncu'tunācha'. ²³ Chuhua'j na'ica'nācha'. Jātza' la jā icmāsu'yu huā'tzā', ē lhūhua'tza' cā'ta xa'iccālāka'ncu'tunāchā'n.

²⁴ A'cxni' quit na'ica'n nac España na'iccātelaktzī'nān hui'xina'n. Quit icka'lhī tapāxuhuān iccātā'chihuīna'ncu'tunān macstī'na'j. Iclacasquī'n naquilāmāktāyayāj ē chuntza' tzē na'ica'mpalacha'. ²⁵ Pūla na'ica'n nac Jerusalēn. Na'iccālē'ni' macstī'na'j tumīn tā'timīn xalanī'n a'ntza'.

²⁶ Tā'timīn xalanī'n nac Macedonia ē nac Acaya, xlaca'n tamāstā'nī't tumīn, ē tamacā'ni'cu'tun tā'timīn xalanī'n nac Jerusalēn tī lacpobres.

²⁷ Huā'mā' ū'tza' tū tatlahuacu'tunlī xlaca'n xalanī'n nac Macedonia ē nac Acaya. Chuntza' tī jā israelitas tamāktāyacu'tun tī israelitas. Chuntza' tze ixpālācata israelitas tamāca'tzīnīnī't chī natalī'a'kapūtāxtu. Chuhua'j, tī jā israelitas tzē natamāxquī' tū taka'lhī. ²⁸ Quit, a'cxni' na'icmāstā' huā'mā' tumīn, quit na'ica'n nac España ē na'iccātelaktzī'nān hui'xina'n. ²⁹ A'cxni' na'iccālākchā'nān quit icca'tzī Cristo nacāsicua'lanātlahuayān ixpālācata tū Cristo quimācamāxquī' na'iccāhuaniyān.

³⁰ Chuhua'j tā'timīn, hui'xina'n nā tapa'ksīni'yā'tit Cristo, ē Espiritu Santo quincāmaktāyayān nalāpāxquī'yāuj. Chuhua'j iccāsqui'ni'yān naquilāmaktāyayāuj nac oración. ³¹ Casqui'ni'tit Dios caquimaktaka'lhli ē jā tū naquintatlahuani' xalanī'n nac Judea tī jā ta'a'ka'ī'. Nā casqui'ni'tit Dios caquintamaktīlh tumīn tū na'iccālē'ni' tā'timīn xalanī'n nac Jerusalén. ³² Chuntza', palh Dios lacasqui'n, quit na'iccālaka'nāchā'n hui'xina'n. Chuntza' quit na'iclipāxuhua. Chuntza' nalālīmāko'xamāka'tli'yāuj. ³³ Chuhua'j Dios cacātā'tahui'lan milipō'ktuca'n. Xla' ū'tza' tī quincāmāxquī'yān tze latamat. Amén.

16

Pablo cāmacā'ni'lh saludos xalanī'n nac Roma

¹ Iccālāmacā'nāchā'n hui'xina'n quintā'tinca'n Febe. Huā'mā' puscāt cātā'scuja xla'ca'n tī tatapa'ksīni' Cristo nac Cencrea. ² A'cxni' xla' nacālākchā'nān, calaktzi'n'tit chī mintā'tinca'n. Chuntza' ixlītlahuatca'n tī ta'a'ka'ī' ixtachihuīn Dios. Calīmaktāya'tit tū xla' namaclacasqui'n. Xla' lhūhua' tī cāmaktāyanī't. Nā quit quimaktāyanī't.

³ Casaludarī'tit Priscila ē Aquila. Xla'ca'n tamāsu'yu chī Cristo Jesús, chuntza' chī quit. ⁴ Xla'ca'n cā'a'kspulalh tū lijicua' a'cxni' quinta-maktāyah. Ū'tza' iccālīmāxquī' tapāxcatca'tzīn. Nā tamāstā' tapāxcatca'tzīn ixlīpō'ktuca'n tī jā israelitas tī tatapa'ksīni' Cristo. ⁵ Nā iccāmacā'ni' saludos tā'timīn tī tatakēstoka na ixchicca'n Priscila ē Aquila. Nā icmacā'ni' saludos Epeneto. Xla' quinamigo ē icpāxquī'. Xla' ū'tza' tī xapūla a'ka'ī'ni'lh Cristo nac Acaya. ⁶ Nā icmacā'ni' saludos María. Xla' scujnī't mimpālacataca'n. ⁷ Nā iccāmacā'ni' saludos quintā'israelitas tī Andrónico ē Junias. Ū'tunu'n xa'iccātā'chī'nī't. Apóstoles nā talakachi'xcuhuī' xla'ca'n. Nā xla'ca'n ixta'a'ka'ī'ni'nī'ttza' Cristo xapūla a'cxni' quit jāna'j xa'ica'ka'ī'.

⁸ Nā icmacā'ni' saludos Amplias. Icpāxquī' ixpālacata xla' nā a'ka'ī'ni' quiMāpa'ksīni'ca'n. ⁹ Nā icmacā'ni' saludos Urbano tī quincāmaktāyayān quina'n tī tā'scujāuj Cristo. Nā icmacā'ni' saludos Estaquis tī icpāxquī'. ¹⁰ Nā icmacā'ni' saludos Apeles. Tasu'yu xla' tzej a'ka'ī'ni' Cristo. Nā iccāmacā'ni' saludos tī tahui'lāna'ncha' na ixchic Aristóbulo. ¹¹ Nā icmacā'ni' saludos quintā'israelita Herodión ē nā xalanī'n na ixchic Narciso tī ta'a'ka'ī'ni' quiMāpa'ksīni'ca'n. ¹² Nā iccāmacā'ni' saludos Trifena ē Trifosa. Xla'ca'n tatā'scuja quiMāpa'ksīni'ca'n. Nā icmacā'ni' saludos Pérsida tī pāxquī'can. Huā'mā' puscāt tā'scujnī't quiMāpa'ksīni'ca'n. ¹³ Nā icmacā'ni' saludos Rufo. Tasu'yu xla' tzej a'ka'ī'ni' quiMāpa'ksīni'ca'n. Nā icmacā'ni' saludos ixtzī' Rufo, tī hua'chi quintzī' iccatzīni'. ¹⁴ Nā iccāmacā'ni' saludos Asíncrito ē Flegonte ē Hermas ē Patrobas ē Hermes ē nā tā'timīn tī tatā'hui'lāna'ncha'. ¹⁵ Nā iccāmacā'ni' saludos Filólogo ē Julia ē Nereo ē nā ixtā'tin xapuscāt ē Olimpas ē ixlīpō'ktuca'n ixtachi'xcuhuī't Dios tī tatā'hui'lāna'ncha'.

¹⁶ Calāsalarī'tit ixpālacata lāpāxquī'yā'tit. Xalanī'n calhāxcuahuālh tī ta'a'ka'ī', xla'ca'n cātamacā'ni'yān saludos.

¹⁷ Tā'timīn, iccāsqui'ni'yān hui'xina'n naca'tziyā'tit tī tataxtumli ē chuhua'j tamāsu'yu tū jā tze ē jā chuntza' chī cātamāsu'yuni'nī'ta'n xapūla. Cacātapekpānūni'tit xla'ca'n. ¹⁸ Xla'ca'n xla' tatā'scujmā'nalh quiMāpa'ksīni'ca'n Jesucristo. Tatlahua xman tū xla'ca'n talacasqui'n. Tasu'yu hua'chi tze tū tahuān ē hua'chi tze'huānī't ixtachihuīnca'n. Xman ta'a'kskahuī' tī ta'a'ka'ī' tū cāhuanican. ¹⁹ Calhāxcuahuālh ca'tzīcantza'

chī hui'xina'n a'ka'ī'yā'tit xatze tachihuīn ixla' Cristo. Huā'mā' iclīpāxuhua. Quit iclacasqui'n hui'xina'n tzejtza' naca'tzīyā'tit chī natlahua'yā'tit tū tze. Iclacasqui'n jā tipuhua'nā'tit natlahua'yā'tit tū jā tze. ²⁰ Dios tī quincāmaxquī'yān tze latamat. Dios palaj naskāhuī' skāhuī'ni' chī cāscujni'cu'tunān hui'xina'n. QuiMāpa'ksīni'ca'n Jesucristo cacāsicua'lanātlahuan hui'xina'n.

²¹ Cāmacā'ni'yāchā'n saludos Timoteo tī quintā'scuja, ē nā quintā'israelitas Lucio ē Jasón ē Sosípater.

²² Quit, Tercio, quimātzo'knīca huā'mā' carta. Iccāmacā'ni'yāchā'n saludos hui'xina'n tī a'ka'ī'yā'tit chī quit.

²³ Cāmacā'ni'yāchā'n saludos Gayo. Quit Pablo icmaklahuī' na ixchic. Nā ā'tzā' tatakēstoka tī ta'a'ka'ī'. Nā cāmacā'ni'yāchā'n saludos Erasto tī tesorero huā'mā' cā'lacchicni'. Nā cāmacā'ni'yāchā'n saludos quintā'tinca'n Cuarto.

²⁴ Cacāsicua'lanātlahuachā'n milīpō'ktuca'n quiMāpa'ksīni'ca'n Jesucristo. Amén.

Pablo ixmāka'tlī' Dios

²⁵ Chuhua'j camāka'tlī'uj Dios. Xla' tzē cāmaktāyayān tzej na'a'ka'ī'yā'tit chī xatze tachihuīn tū icmāsu'yu, ē tū ixla' Jesucristo. Xatze tachihuīn, xapūla jā tī chā'tin ixca'tzī. Chuhua'j Dios quincāmāca'tzīnīnī'ta'n.

²⁶ Chuhua'j māsu'yucan. Nā chuntza' māsu'yucan nā ixtachihuīn Dios jā huanican profetas. Dios līmāpa'ksīni'lh nacāmāca'tzīnīkō'can ixlīpō'ktuca'n tachi'xcuhuī't ixpālacata Dios lacasqui'n nata'a'ka'ī'ni' ē natakexmatni' Dios. Dios ū'tza' tī huī'lh pō'ktu quilhtamacuj.

²⁷ Xmān Dios ca'tzīkō' ixlīpō'ktu. Calakachi'xcuhuī'ca Dios pō'ktu quilhtamacuj ixpālacata Jesucristo. Amén.

1 Corintios

Pablo cātzo'knuni'lh xalanī'n nac Corinto tī ixta'a'ka'ī'ni' Cristo

¹ Quit Pablo, ē quilacsacnī't Jesucristo ixapóstol na'icuan chuntza' chī ixtalacasqui'nīn Dios. Ictzo'knumā'lh ē nā quintā'tinca'n Sóstenes nā xla' hui'lh huā'tzā'. ² Huā'mā' carta iccāmacā'ni'yāchān milipō'ktuca'n tī a'ka'ī'ni'yā'tit ixtachihuīn Dios ē xalanī'n nac Corinto. Iccātzo'knuni'yān hui'xina'n tī cāsicua'lanātlahuani'ta'n Cristo Jesús. Xla' cālacsacnī'ta'n ē ixla' Dios huanī'ta'ntittza' ē ixlipō'ktuca'n tī ta'a'ka'ī' xala' calhāhuālh nac cā'quilhtamacuj. Xlaca'n talaktaquilhpūta Dios ē ixlakaliyān tasqui'ni' cacāmaktāyalh chī hui'xina'n nā squi'ni'yā'tit. ³ Dios quinTāta'ca'n ē quiMāpa'ksīni'ca'n Jesucristo cacālakalhu'mani'. Tzej calatapā'tit.

Pablo māstā'lh tapāxcatca'tzīn ixpālacata Cristo cāsicua'lanātlahuah

⁴ Pō'ktu quilhtamacuj icmaxquī' tapāxcatca'tzīn quinDios mimpālacataca'n. Dios cāmaxquī'nī'ta'n talakalhu'mān ē ū'tza' huā'mā' talakalhu'mān cāmaxquī'n ixpālacata tapa'ksīni'ya'tit Cristo Jesús. ⁵ Hui'xina'n tapa'ksīni'yā'tit Cristo, ē ū'tza' Dios lhūhua' cālīmāasca'tiyān. Chuntza' tzej kexpatā'tit ē chuntza' nacālīmāsu'yuni'yā'tit ā'makapitzīn. ⁶ Ixlipō'ktu huā'mā' Dios cātlahuani'n ixpālacata cuenta tlhua'tit ē a'ka'ī'tit tū iccāmāsu'yuni'n tū ixla' Cristo. ⁷ Nā chuntza' hui'xina'n jā tū cāmakasputān chī Dios quincāsicua'lanātlahuayān lihuan ka'lhī'pā'na'ntit quilhtamacuj tū napūmin quiMāpa'ksīni'ca'n Jesucristo. ⁸ Nā xla' nacāmaktāyayān hasta a'cxni' nasputa cā'quilhtamacuj ē chuntza' jā tū na'a'nan tū nacātalīmālacsu'yuyān a'cxni' nacāputzāna'nī Jesucristo. ⁹ Dios pō'ktu quilhtamacuj mākentaxtū tū mālacnū ē xla' cālacsacnī'ta'n ē chuntza' chā'tin nalītaxtuyā'tit Jesucristo, ī'Ska'ta' Dios, tī quiMāpa'ksīni'ca'n.

Tī ixta'a'ka'ī' tatalacpitzilh

¹⁰ Tā'timīn, iccāsqui'ni'yān ixpālacata ixlītlī'hui'qui Jesucristo ē iccāsqui'ni'yān talakalhu'mān milacxtimca'n nahua'nā'tit ē jā titalacpitziyā'tit. Caka'lhī'tit a'ktin mintalacapāstacni'ca'n milipō'ktuca'n ē a'ktin mintapuhuātca'n. ¹¹ Tachilh huā'tzā' tī xalanī'n na ixchic Cloé. Xlaca'n quintamāca'tzīnīlh hui'xina'n lāquilhni'yā'tit. ¹² Ū'tza' huanicu'tun hui'xina'n jā lacxtim hua'nā'tit. Makapitzīn tahuān: “Quit icstālani' Pablo.” A'makapitzīn tahuampala: “Quit icstālani' Apolos.” A'makapitzīn tahuampala: “Quit icstālani' Pedro.” A'makapitzīn tahuampala: “Quit icstālani' Cristo.” ¹³ ¿Ē tapāpitzini't Cristo? ¿Ē quit icnīlh nac cruz mimpālacataca'n? ¿Ē quit iccāmā'kpaxīn naquilālīstālani'yāuj? ¹⁴ Icmāxquī' tapāxcatca'tzīn Dios jā iccāmā'kpaxīlh nūn chā'tin tī hui'xina'n, xmān Crispo ē Gayo. ¹⁵ Chuntza' jā tī chā'tin tzē nahuan quit iccāmā'kpaxīlh naquintastālani'lh. ¹⁶ Nā iccāmā'kpaxīlh xalanī'n na ixchic Estéfanos. Jā icca'tzī palh icmā'kpaxīni't ā'chā'tin. ¹⁷ Cristo jā quimacamini't na'icmā'kpaxīni'n. Quimacamilh na'iclimāsu'yu ixtachihuīn Dios. Jā iclimāsu'yu xalaka'tla' tachihuīn. Palh chuntza' xa'ictlahualh, xa'iclakmaka'lh Cristo tī pātini'lh nac cruz.

Cristo lītasu'yu ixlītlī'hui'qui Dios

18 Tī ta'a'mā'nalh nac pūpātīn ixpālacata jā ta'a'ka'ī'ni' Dios, xlacan tapuhuan jā ixlacasqui'nca namāsu'yucan Cristo nīlh nac cruz. Quina'n tī Cristo quincāmakapūtaxtūnī'ta'ntza' puhuanāuj tū māsu'yucan chī līnīlh Cristo nac cruz, ū'tza' ixlītlī'hui'qui Dios. 19 Chuntza' tatzō'kni' na ixtachihuīn Dios:

Na'icmālakspūtū ixlīpō'ktu tū taca'tzī xalaka'tla' chī'xcuhū'n.

Ū'tza' jā tū ixtapalh.

Na'iccāmāpānūni' pō'ktu ixlīskalalhca'n tī ā'chulā' taca'tzī.

20 Chuhua'j ¿chī natalītaxtu tī lakskalalhna' ē mākelhtahua'kē'ni'nī'n? ¿Chī natalīla tī tzē talīchihuīna'n catūhuālh? ¿Ē jā tamāxana'n na ixlacatīn Dios? Dios ā'chulā' ca'tzī. Chuntza' ixtalacapāstacni'ca'n xalanī'n na cā'quīlhtamacuj hua'chī tachuyā na ixlacatīn Dios. 21 Masqui skalalh tachi'xcuhū't, jāla chuntza' talīlakapasa Dios. Xla' jā makxteka chuntza' nalīlakapascan. Xla' līhui'līlh cāmakapūtaxtū ixlīpō'ktuca'n tī ta'a'ka'ī'ni' ixtachihuīn tū icmāsu'yumā'nauj masqui ā'makapitzīn tahuan tachuyā.

22 Israelitas talacasqui'n catatlahualh a'ktin tū lī'a'cnīcan ū'tunu'n tī tamāsu'yu ixtachihuīn Dios. Tī jā israelitas taputza tī ā'chulā' taca'tzī. Palh jā chuntza', jā ta'a'ka'ī'ni'cu'tun ixtachihuīn Dios. 23 Quina'n icmāsu'yuyāuj chī Cristo nīlh nac cruz. Ū'tza' cālīmāmakchuyīlh israelitas ixpālacata jā takexmatcu'tun. Xlaca'n tī jā israelitas tapuhuan tachuyā. 24 Tī Dios cālacsacī ē xlaca'n ta'a'ka'ī', masqui israelitas ē masqui jā israelitas, taca'tzī Cristo ka'lhī ixlītlī'hui'qui Dios ē ixtalacapāstacni' Dios. 25 Ixtalacapāstacni'ca'n chī'xcuhū'n jāla catītamālakchā'nīlh ixtalacapāstacni' Dios. Chī'xcuhū'n tapuhuan Dios hua'chī jā ixka'lhī ixlītlī'hui'qui chī Cristo nīlh nac cruz. Dios ā'chulā' māpa'ksīni'n ē jā chī'xcuhū'n. 26 Cuenta catlahua'tit māni' hui'xina'n, tā'timīn. Na milacpu'na'ī'tātca'n hui'xina'n tī Dios cālacsacni' jā lhūhua' tī xalaxskalalhna' ixtahuanī't a'cxni' ta'a'ka'ī'lh. Jā lhūhua' ixtahui'lanalh tī māpa'ksīni'nīn ixtahuanī't a'cxni' ta'a'ka'ī'lh ē jā lhūhua' ixtahui'lanalh tī laka'tla'n chī'xcuhū'n ixtahuanī't. 27 Dios cālacsacī tī xla' cālacsacī'n masqui puhuanan jā taca'tzī. Cālacsacī nacālīmāmāxani' tī ā'chulā' taca'tzī. Dios cālacsacī tī puhuanan jā lactlī'hui'qui nacālīmāmāxani' tī xalactlī'hui'quin. 28 Dios cālacsacī tī cāpuhuanican xlaca'n jā laka'tla'n chī'xcuhū'n ē tī cālakmaka'ncanī't hua'chī jā tū ixtapalhca'n ē chuntza' tzē natalīmālakspūtū tū cāpuhuanican ixlacasqui'nca. 29 Nā chuntza' jā tī chā'tin tzē ka'tla' nalīmakca'tzī na ixlacatīn Dios. 30 Hui'xina'n tapa'ksīni'yā'tit Cristo Jesús xmān ixlītlī'hui'qui Dios. Ū'tza' quincālīmāsu'yuni'n ixtalacasqui'nīn. Dios quincālaktzī'nān lactze quina'n. Dios quincāmāpānūni'n quincuentaca'n ē ū'tza' quincālīmakapūtaxtuyān. 31 Chuntza' tatzō'kni' na ixtachihuīn Dios:

Tī ka'tla' makca'tzī, ka'tla' calīmakca'tzīlh tū quincātlahuani'nī'ta'n Māpa'ksīni'.

2

Māsu'yuca chī līxtokohua'ca'ca Cristo

1 Chuntza' a'cxni' pūla icchā'lh ē iccāta'chihuīna'n, jā iccāmāsu'yuni'n hua'chī chā'tin xaka'tla' a'kchihuīna'. Jā ka'tla' quintachihuīn ē nūn lhūhua' quintalacapāstacni', a'cxni' xa'iccāmāsu'yuni'yān tū ixlicāna' i'xla' Dios ē tū jā ixtasuyū hasta chuhua'j. 2 Quit iclīhui'līlh jā tū

quimaca'tzi, xmān Jesucristo tī maknīca nac cruz. ³ Quit hua'chi jā tli'hui'qui xa'icuanī't a'cxni' xa'iccātā'hui'lān ē xa'icjicua'n ē xa'icxpipi. ⁴ Quintachihuīn ē chī xa'iccāmāasca'tiyān jā chī ixla' xaka'tla' a'kchihuīna' tī ā'chulā' ca'tzi. Palh chuntza' cahuālh xa'iccāmāasca'tin, jā ixtitasu'yulh chī I'scujmā'lh Espíritu Santo ē ixlītlī'hui'qui Dios. Espíritu Santo quimāsu'yuni'lh tachihuīn ē iclīchihuīna'nli ixlītlī'hui'qui. ⁵ Chuntza' jā nalī'a'ka'iyā'tit ixtalacapāstacni'ca'n chī'xcuhuī'n. Xmān nalī'a'ka'iyā'tit ixlītlī'hui'qui Dios.

Dios cālmāsu'yuni' tachi'xcuhuī't Espíritu Santo

⁶ Na ixlacpu'na'i'tāca'n tī tzej takexmata ixtachihuīn Dios, tasu'yu chī icca'tzi. Quintalacapāstacni' jā chuntza' chī ixlaca'n xanapuxcu'nu' xalanī'n nac cā'quilhtamacuj. Xlaca'n natalakspu'ta. ⁷ Iclīchihuīna'nāuj ixtalacapāstacni' Dios tū jāna'j ixca'tzīcan. Talacapāstacni' ū'tza' huā'mā': A'cxni' jāna'j tū ixa'nan cā'quilhtamacuj, xmān ixtalacapāstacni' Dios ixuanī't naka'lhīyāuj quilatamatca'n tū jā catilakspu'tli. ⁸ Jā tī chā'tin māpa'ksīnī'n xala' nac cā'quilhtamacuj takexmatnī't huā'mā' tū jāna'j ixca'tzīcan. Palh ixtakexmatali cahuālh, jā maktin ixtaxtokohua'ca'lh Māpa'ksīnī' tī ā'chulā' xaka'tla'. ⁹ Chuntza' tatzo'kni' na ixtachihuīn Dios: Jā tī chā'tin laktzī'nī't

ē jā tī chā'tin kexmatnī't

ē jā tī chā'tin puhuanī't tū Dios cāxui'līnī't ixpālacatata'n tī tapāxquī'.

¹⁰ Dios ixlicāna' quincālmāsu'yuni'n Espíritu Santo ē jā tū mātze'kni'canī't Espíritu. Xla' ca'tzi hasta ixtalacapāstacni' Dios ē chī līhuī'lh Dios.

¹¹ ¿Tichu ca'tzi tū lacpuhan chā'tin chī'xcu'? Xmān ixlīmān ca'tzi. Chuntza' jā tī chā'tin tzē ca'tzi ixtalacapāstacni' Dios; xmān ixEspíritu Dios cā'tzi. ¹² Dios quincāmaxquī'nī'ta'n Espíritu tī ixla' Dios ē jā ixlaca'n chī'xcuhuī'n. Chuntza' tzē nakexmatāuj chī Dios quincālakalhu'manān ē quincāmaxquī'yān talacapāstacni'. ¹³ Jā icmāsu'yuyāuj chuntza' chī tamāsu'yu tachi'xcuhuī't masqui taca'tzi catūhuālh. Quina'n iccāmāsu'yuni'yāuj tū quincāmāsu'yuni'yān Espíritu. Chuntza' iccāmāsu'yuni'yāuj xlaca'n tī taka'lhī Espíritu Santo ē xlaca'n takexmata tū ixla' Dios.

¹⁴ Chā'tin chī'xcu' tī jā ka'lhī xasāsti' ixlatamat xmān lacapāstaca tū xala' nac cā'quilhtamacuj. Jāla maktīnī'n tū māsu'yu Espíritu Santo. Lacpuhan hua'chi tachuyā. Jāla kexmata ixpālacata xmān Espíritu Santo līkexmatcan.

¹⁵ Espíritu Santo cātanūnī'nī'ttza' chī'xcu'huī'n tī ixla' Dios ē chuntza' talīkexmata tū ā'chulā' ixlacasquī'nca. Chī'xcu' tī jā ka'lhī xasāsti' ixlatamat jāla ca'tzi chī lītalakpalī tī ka'lhī xasāsti' ixlatamat. ¹⁶ Tatzo'kni' na ixtachihuīn Dios:

¿Tichu lakapasnī't ixtalacapāstacni' Māpa'ksīnī' Dios?

¿Tichu tzē namāsu'yuni' tū natlahua?

Quina'n iclacapāstacnāuj chī Cristo lacasquī'n.

3

Chī ixlatamatca'n tī tatā'scuja Dios

¹ Chuntza', tā'timīn, jāla iccāhuanin chī xa'iccāhuani xlaca'n tī takexmata Espíritu Santo. Ixlacasquī'nca hui'xina'n na'iccāhuaniyān chī tatzucumā'nalhcus ta'a'ka'tī'ni' ixtachihuīn Dios ē tī tatlahuamā'nalhcus tū xmān xlaca'n talacasquī'n. Hui'xina'n hua'chī lacstīn. ² Nā hua'chī ska'ta' jāna'j la laktzaca quīnī't ē xmān hua' ixtzi'quī', chuntza' jāla iccāmāsu'yuni'n tū

jicslīhua' nakexpatatit. Jāla catisca'ttit. Nūn chuhua'j jā iccāmāsu'yuni'yān tū jicslīhua' nakexpatatit. ³ Lacapāstacna'nā'titcus hua'chi tī jāna'j ta'a'ka'ī'. Palh lāquihlīpā'na'ntitcus ē lāsitzī'ni'yā'tit ē lāquichlaktzī'nā'titcus, tasu'yu tlahua'yā'titcus tū xmān mintapāxuhūānca'n. Latā'kchokoyā'tit hua'chi xalanī'n nac cā'quilhtamacuj. ⁴ Makapitzīn chī hui'xina'n tahuān: “Quit icstālani' Pablo.” Ā'makapitzīn tahuāmpala: “Quit icstālani' Apolos.” A'cxni' chuntza' hua'nātit tapāpitzipā'nantit hua'chi xalanī'n nac cā'quilhtamacuj.

⁵ A'cxni' iccāmāsu'yuni'n, jā iccāmāsu'yuni'n naquilāstālani'yāuj. Apolos jā cāmāsu'yuni'n nastālani'yā'tit xla'. Quina'n xmān ī'scujnu'nī'n Dios. Quit iccāmāsu'yuni'n ixtachihuīn Dios ē huixina'n a'ka'ī'tit. Chā'tunu' quina'n ictlahuāuj quintascujūtca'n tū Dios quincāmaxqui'n. ⁶ Quit ictzuculh iccāmāsu'yuni'yān ixtachihuīn Dios. Ā'līstān milh Apolos. Nā xla' māsuyupālh ixtachihuīn Dios. Dios iccāmā'a'ka'ī'nīmā'n. Ū'tza' hua'chi quit icchā'nli ixtachihuīn Dios ē Apolos mu'nulh ē Dios makastacli ē tahuā'ca'lh huā'mā' tacha'nān. ⁷ Chuntza' tī cha'nli ē tī mu'nulh, xla'ca'n chu lacxtim ixpālacata xmān Dios ū'tza' maxqui' ī'stacet. ⁸ Tī cha'n ē tī mu'nu lacxtim ī'scujnu'nī'n. Chā'tunu' namaktīni'n ixtatlj chuntza' chī scujli. ⁹ Chuntza' quina'n ī'scujnu'nī'n ixpālacata ictā'scujāuj Dios ē hui'xina'n hua'chi ixtacxutu Dios jā cha'nca'n ixtachihuīn Dios. Xla' maktaka'lh mā'lh ē natahua'ca'.

Nā hui'xina'n hua'chi a'ktin chic tū ixla' Dios ē tū yāhuamā'cacus. ¹⁰ Dios quilacsacli ē quimāsu'yuni'lh chī na'icmāsu'yu ixtachihuīn jā jā maktin kexmatcanī't. Ā'līstān milh ā'chā'tin. Nā xla' māsuyulh ixtachihuīn Dios. Ū'tza' hua'chi quit chā'tin tī ictlahualh ixlītzucuni' chic. Ā'chā'tin namin nayāhua tzamā' chic. Ū'tza' ixlīlacasqui'nca chā'tunu' cuenta catlahualh tūchu nalīcāxtlahua tzamā' chic. ¹¹ Xmān a'ktin ixlītzucuni' huā'mā' chic tū ixla' Dios tū yāhuamā'cacus. Ū'tza' huā'mā' tū iccāmāsu'yuni'n ixpālacata Jesucristo ē chī pātīni'lh nac cruz. ¹² Kempālhūhua' namāsu'yucan tū ixla' Dios, chuntza' chī a'ktin chic kempālhūhua' nalīcāxtlahuacan. Makapitzīn natalīcāxtlahua oro o plata o xatze chihuix tū tāyani'. Ā'makapitzīn natalīcāxtlahua qui'hui' o matlū'c o seket tū jā tāyani'. ¹³ Nachin a'ktin quilhtamacuj a'cxni' natasu'yu tū talīscujli chā'tunu'. A'cxni' namin tzamā' quilhtamacuj natzucu hua'chi macscut ē chuntza' chī oro ē plata tatāyani' macscut, chu chuntza' ixtascujūt xatze mākelhtahua'kē'ni' nā natāyani'. ¹⁴ Palh ixtascujūt chā'tin natāyani', xla' namaktīni'n ixtatlj. ¹⁵ Palh jā tāyani' ixtascujūt chā'tin, nasputni' ixtatlj. Masqui namālakspūtūni' ixtatlj, Dios namakapūtaxtū chuntza' hua'chi chī'xcu' tī na'a'kapūtaxtu a'cxni' lhcumā'lh ixchic ē nalhcukō' ixlīpō'ktu tū ixka'lhī.

¹⁶ ¿Ē jā ca'tziyā'tit milīpō'ktuca'n hui'xina'n hua'chi ixtemplo Dios? Espīritu Santo hui'lh na milīstacna'ca'n. ¹⁷ Nā palh chā'tin natlahuani' tū jā tze ixtemplo Dios, Dios namālakspūtū xla' ixpālacata ixtemplo Dios xatasicua'lanātlahua. Hui'xina'n lītaxtutit ixtemplo Dios a'cxni' a'ka'ī'tit.

¹⁸ Jā cata'a'kskāhu'it minā'cstuca'n. Palh chā'tin na milacpu'na'itātca'n lacpuhuan skalalh xla' ixpālacata tū a'nan nac cā'quilhtamacuj, calalh hua'chi jā tū ixca'tzī. Chuntza' tzē nasca'ta tū ā'chulā' ixlacasqui'nca. ¹⁹ Tzamā' talacapāstacni' tū xala' nac cā'quilhtamacuj Dios cālaktzī'n hua'chi tachuyā. Chuntza' tatzo'kni': Tī tapuhuan laskskalalhna', ū'tunu'n Dios nacāmātlahuani' tū natalīta'a'kskāhu' ixa'cstuca'n ixlīlakskalalhca'n a'cxni' tatlahuacu'tun ixtalacapāstacni'ca'n

ē chuntza' jāla catitamākentaxtūlh.

²⁰ Tatzō'kni' huampala:

Māpa'ksīni' Dios cālakapasni' ixtalacapāstacni'ca'n

tī lakskalalhna'

ē cālaktzī'n hua'chi jā tū ixtapalhca'n.

²¹ Chuntza' jā ka'tla' catimakca'tzītīt ixpālacata tū tlahualh catūhuālh chi'xcu' o tū māsu'yulh. Ixlīpō'ktu catūhuālh milaca'n. ²² Ixlīpō'ktu catūhuālh milaca'n ē tzē na'iccālīmaktāyayān. Pablo ē Apolos ē Pedro, quilīpō'ktuca'n tzē na'iccālīmaktāyayān hui'xinan. Nā milaca'n cā'quilhtamacuj ixpālacata tzē nacālīmaktāyayān. Masqui hui'lā'na'ntitcus ē masqui canī'tit, Dios nacāmaktāyayān. Tū lamā'lh ē tū nalacus, pō'ktu ū'tza' tzē nacālīmaktāyayān. ²³ Pō'ktu milaca'n ixpālacata hui'xi'na'n tapa'ksīni'yā'tit Cristo, ē Cristo tapa'ksīni' Dios.

4

Ixtascujūtca'n apóstoles

¹ Quina'n tī apóstoles, caquincātalaktzī'n quina'n ī'scujnu'nī'n Cristo tī quincāmacamaxquī'nī'tan quintascujūtca'n ē ū'tza' na'icmāsu'yuyāuj tū ixtla' Dios ē tū Dios quincāmāca'tzīnīn. ² Tī macamaxquī'canī't tascujūt ixtlacasqui'nca xla' tzej namākentaxtū tū līmāpa'ksīcanī't. ³ Quit jā quimaca'tzi tū puhua'nā'tit. Ē quit jā quimaca'tzi tū tapuhuan ā'makapitzīn tachi'xcu'huī't quimpalacata. Quit jāla na'icuan palh tze o jā tze quit. ⁴ Masqui icmakca'tzi palh jā tū iclacle'n palhāsā' iclacle'n. Dios nahuan palh iclacle'n. ⁵ A'cxni' jāna'j min Māpa'ksīni' Jesucristo, jā catipuhua'ntit palh tze o jā tze ā'chā'tin ixpālacata tū tlahualh. A'cxni' namin Māpa'ksīni', xla' namālaxkakēni'nkō' ixlīpō'ktu catūhuālh tū tatzē'knī't jā cā'pucsua'. Namāsu'yukō' ixlīpō'ktu tū tapuhuan tachi'xcu'huī't ē tū tatlahuacu'tun. Tzamā' quilhtamacuj Dios nacāmāka'tlī' chā'tunu' ixpālacata xatze tū tatlahuanī't.

⁶ Tā'timīn, ixlīpō'ktu hua'mā' iccātzo'knuni'nī'ta'n quimpālacataca'n quit ē Apolos. Ū'tza' hua'chi tū iccālīpūlani'mā'n nalīscā'tā'tit chī tzej nakexpatni'yā'tit ixtachihuīn Dios tū tzo'kcanī't. Chuntza' jā ka'tla' tīlīmakca'tzīyā'tit ixpālacata chā'tin mākelhtahua'kē'ni' ē jā catilakmaka'ntit ā'chā'tin. ⁷ Jā tipuhua'na'tit palh hui'xina'n ā'chulā' xatze. Pō'ktu tū ka'lhī'yā'tit Dios cāmaxquī'nī'ta'n. Jā tla'janī'ta'ntit. Jā ka'tla' tīlīmakca'tzīyā'tit tū cāmaxquī'nī'ta'n Dios.

⁸ Makca'tzīyā'tit hua'chi jā tū caticāspūtni'n ē makca'tzīyā'tit hua'chi ka'lhī'yā'tit ixlīpō'ktu tū maclacasqui'nā'tit. Puhua'nā'tit tzē natapa'ksīyā'tit mina'cstuca'n ē quilāmakxteknī'ta'uj. Jātza' lacasqui'nā'tit na'iccāmaktāyayān. Xatze palh ixlicāna' ixmāpa'ksīni'ntit cahuālh ixpālacata quina'n tzē xa'iccātā'māpa'ksīni'n. ⁹ Palhāsā' Dios lacasqui'n quina'n apóstoles ictasu'yuyāuj hua'chi chi'xcu'huī'n tī ā'chulā' xatalakmaka' ē hua'chi tī lihui'lican namaknīcan. Quincātatlahuanī'ta'n hua'chi tū nalīstāna'ncan nac cā'quilhtamacuj ē na ixlacatīnca'n ángeles ē tachi'xcu'huī't. Quincātalaktzī'nān hua'chi tī jā tū quintapalhca'n. ¹⁰ Huancan quina'n laclhkēntin ixpālacata Cristo. Ē hui'xina'n puhua'nā'tit ca'tzīyā'tit tū ixtla' Cristo. Huancan quina'n xaxlajuanani'n ē hui'xina'n tū iccātzo'knuni'yān ka'lhī'yā'tit lītlī'huī'qui. Hui'xina'n cātalakachi'xcu'huī'yān ē quina'n xatalakmaka'. ¹¹ Hasta chuhua'j quina'n ictzi'ncsāuj ē ickelhpūtiyāuj ē jātza' tze quilu'xu'ca'n. Quincātatucsān ē

ictejelatlā'huanāuj. ¹² Palha' icscujāuj na'iclihuā'yanāuj, ē ictlakua'nāuj. A'cxni' quincātalakapalayān, quina'n icscui'ni'yāuj Dios expālacataca'n. A'cxni' quincātamakapātīni'nān, quina'n ictāyani'yāuj. ¹³ A'cxni' jā tze quincātalichihuīna'nān, quina'n lacatejtin ickelhtīni'nāuj. Hasta chuhua'j cā'lhūhua'lacatīn quina'n hua'chi pa'lhxtum iclanī'tauj ē hua'chi xatanca'chi' ixlīpō'ktu tū lakmaka'nca'n.

¹⁴ Jā iccālīmāmāxanī'cu'tunā'n tū iccātzo'knuni'yān. Iccātzo'knuni'yān huā'mā' na'iccāmāca'tzīnīyān tū natlahua'yā'tit. Iccāpāxqui'yān hua'chi quincamana'. ¹⁵ Masqui' iccāka'lhī'tit a'kcāuj mil tū nacātamāsu'yuni'yān expālacata Cristo, xmān chā'tin hua'chi mintāta'ca'n. Quit mintāta'ca'n expālacata Cristo ē xatze tachihuīn tū iccāmāasca'tiyān. ¹⁶ Ū'tza' iccālīsqi'ni'yān caquilāmakasca'txtūj chī nalītahui'layā'tit.

¹⁷ Ū'tza' huā'mā' iccālīlakmacā'nchān Timoteo. Nā xla' lītaxtulh hua'chi quinkahua'cha expālacata quiMāpa'ksīni' ē laktza' icpāxqui' ē xla' mākentaxtū ixtalacasqui'nīn Dios. Timoteo nacāmāpāstaqui'yān chī iclīlatlā'huan ē ickexmatni' Cristo ē chuntza' chī iccāmāsu'yuni'mā'lh ā'makapitzīn nā chuntza' xlaca'n natalīlatā'kchoko. Chuntza' chī icmāsu'yu calhāxcuahuālh nac templo. ¹⁸ Makapitzīn hui'xina'n ka'tla' līmaka'tzīyā'tit expālacata puhua'nā'tit: "Jā catimilh Pablo." ¹⁹ Palh Dios lacasqui'n, palaj na'iccālaka'nāchān ē na'iclakapasa ixlītlī'hui'quica'n xlaca'n tī ka'tla' tamakca'tzī o palh xmān tahuan. ²⁰ Natasu'yu tīchu tatapa'ksīni' Dios. Natasu'yu expālacata tū tzē talītlahua ixlītlī'hui'qui Dios, ē jā xmān tū tahuan chī'xcu'huī'n. ²¹ ¿Tūchu lacasqui'nā'tit a'cxni' na'iccālaka'nāchān? ¿Lacasqui'nā'tit na'icmin na'iccācastigarlīyān o lacasqui'nā'tit na'iccāpāxqui'yān ē na'iccālakalhu'manān?

5

Makapātīnīca tī ixtlahua tū jā tze

¹ Ixlīcāna' ca'tzīcan a'nan na milacpu'na'itātca'n chā'tin jā tze ya chi'xcu'. Xla' tā'tahuī'lh ixtūtzi'. Ē tī jā ta'a'ka'ī jā chuntza' talamā'nalh. ² Hui'xina'n jā māxa'na'nā'tit ē nūn līpuhuanā'tit expālacata hua'mā tū jā tze. Ixtamacxtutit na milacpu'na'itātca'n tzamā' chi'xcu' tī ka'lhī ixtā'lāpāxqui'n. ³ Quit masqui' jā a'ntza' icuī'lh a'cxni' talacxtimīyā'tit, iccālacapāstacmā'n. Chuntza' hua'chi icuī'lacha' ē icputzāna'nīnī'ta'ncha'tza'. ⁴ A'cxni' takēstokchipitit expālacata quiMāpa'ksīni'ca'n Jesucristo ē cātā'huī'lan ixlītlī'hui'qui, ē a'cxni' hua'chi xa'icui'lacha', expālacata iccālacapāstacmā'n, ⁵ catamacxtutit na milacpu'na'itātca'n tzamā' chi'xcu'. Namacamaxqui'yā'tit Skā'huī'ni' ē xla' namakapātīni'n ixmacni' ē namakapūtaxtūcan ixlīstacna' a'cxni' namimpala Māpa'ksīni' Jesucristo.

⁶ Jā tze chī ka'tla' makca'tzīyā'tit. ¿Ē jā ca'tzīyā'tit macsti'na'j levadura lakhtāyakō' ixlīpō'ktu tasquit? Chuntza' ixcuenta chā'tin chi'xcu' nacāmāpasikō'yān milīpō'ktuca'n expālacata ū'tza' nacāmāsu'yuni' ā'makapitzīn. ⁷ Camakxtektit ixlīpō'ktu tū jā tze. Ū'tza' hua'chi xaxcu'ta levadura. Camāxtutit xla' ē chuntza' nalītaxtuyā'tit hua'chi xasāsti' tasquit tū jā ka'lhī levadura. Ixlacasqui'nca lactze nahua'nā'tit expālacata maknīcanī't Cristo quimpālacataca'n chuntza' chī maknīcan purecu' tū nalīlakatāyana'nca'n a'cxni' pascua. ⁸ A'cxni' tlahuacan iccā'tani'ca'n is-raelitas tū huanican pascua, maka'nca'n xamakās levadura ē hua'can xasāsti' pāntzīn tū jā ka'lhī levadura. Chuntza' calaktaquilhpūtauj Dios.

Ixlacasqui'nca pūla camakxtekui tū jā tze talacapāstacni' ē pō'ktu tū jā tze. Catahui'lauj līlacatejtin. Chuntza' calaktaquilhpūtauj Dios.

⁹ Iccātzō'knuni'nī'ta'ntza' a'ktin carta jā caticātā'talacxtuctit tī tatlahua tū jā tze. ¹⁰ Jā xa'icuanicu'tun xalanī'n tzamā' cā'quilhtamacuj ē tatampi'lhīni'n ē ta'a'kskāhuī'ka'lhāna'n. Nūn xa'icuanicu'tun jā caticātā'talacxtuctit xalanī'n nac cā'quilhtamacuj tī talakachi'xcuui' ixídolosca'n. Palh jā ixcātā'talacxtuctit jā tī chā'tin xlaca'n, ixlacasqui'nca namakxtekāit huā'mā' cā'quilhtamacuj. ¹¹ Tū iccātzō'knuni'nī'ta'n ū'tza' huā'mā': Palh chā'tin tī a'ka'ī'ni' ixtachihuīn Dios ē nā xla' tlahua tū jā tze, jā catitā'talacxtuctit. Palh chā'tin tī a'ka'ī' ē tlahua tū jā tze o tampi'lhīni'n o lakachi'xcuui' ixídolo, jā catitā'talacxtuctit ē jā titā'huā'ya'nā'tit. Jā titā'huā'ya'nā'tit tī a'ka'ī' ē xla' lakapalana'n o ka'chī o ka'lhāna'n. ¹²⁻¹³ ¿Ē quimaca'tzi na'iccālīputzāna'ni' tī jā ta'a'ka'ī'ni' ixtachihuīn Dios? Tī jā ta'a'ka'ī', xlaca'n Dios nacāputzāna'ni'. Ixlacasqui'nca hui'xina'n naputzāna'nī'yā'tit tī ta'a'ka'ī'. Chuntza' catamacxtutit na milacpu'na'ī'tātca'n tzamā' chī'xcu' tī tlahua huā'mā' tū jā tze.

6

Tī tā'talacapū'ni' na ixlacatīnca'n jueces tī jā ta'a'ka'ī'

¹ A'cxni' chā'tin putzāna'nīcu'tun catūhuālh ā'chā'tin tī a'ka'ī', līmāxana' palh ixmālacapū'lh na ixlacatīnca'n tī jā ta'a'ka'ī'. Ixtaputzāna'nīlh tī tā'tapa'ksīni' Dios. ² Hui'xina'n tī tā'tapa'ksīyā'tit Dios nacāputzāna'nī'yā'tit tachi'xcuui't a'cxni' nasputa cā'quilhtamacuj. Palh hui'xina'n nacāputzāna'nī'yā'tit ixlīpō'ktuca'n xalanī'n nac cā'quilhtamacuj, nā tzē naputzāna'nī'yā'tit tū jā ixlacasqui'nca. ³ ¿Ē jā ca'tziyā'tit quina'n nacāputzāna'nīyāuj ángeles? Palh nacāputzāna'nīyāuj ángeles, ā'chulā' tzē nacāputzāna'nīyāuj tū xala' nac cā'quilhtamacuj. ⁴ Chuntza' palh ixlacasqui'nca naputzāna'nī'yā'tit catūhuālh xala' nac cā'quilhtamacuj, ¿tū ixpālacata lacasqui'nā'tit nacātaputzāna'nī'yān chī'xcuui'n tī jā cālakachi'xcuui'can na ixlacatīnca'n tī ta'a'ka'ī'? ⁵ Huā'mā' iccāhuanīyān na'iccāmāmāxanī'yān. ¿Ē jā huī'lh chā'tin na milacpu'na'ī'tātca'n tī tzē nacāputzāna'nīyān hui'xina'n tī litā'timīn? ⁶ Ca'tziyā'tit huī'lh. Chuntza' jā tze chī tlahua'yā'tit a'cxni' chā'tin tī a'ka'ī' ē namālacapū' ā'chā'tin xatā'tin ē nalacāxtlahua'yā'tit na ixlacatīnca'n tī jā ta'a'ka'ī'.

⁷ Lāmālacapū'yā'tit litā'timīn ē chuntza' tasu'yu jā mākentaxtūyā'tit ixtalacasqui'nīn Dios ē lhūhua'cus cāspu'tni'yān. Ixlīpātītīt tū jā tze tū cātatlahuani'n. Ixtāya'ni'tit chī cāta'a'kskāhuī'maktīn. ⁸ Hui'xina'n lātlahua'ni'yā'tit tū jā tze ē cā'a'kskāhuī'maktīyā'tit masqui mintā'tinca'n.

⁹ ¿Ē jā ca'tziyā'tit tī tatlahua tū jā tze, xlaca'n jāla catitatanūlh jā Dios māpa'ksīni'nkō'? Jā tita'a'kskāhuī'yā'tit mina'cstuca'n. Tī taka'lhī ixtā'lāpāxqui'nca'n ē tī tatlahua tū jā tze ē tī talaktaquilhpūta ídolos, xlaca'n jāla catitatanūlh jā Dios māpa'ksīni'nkō'. Nā tī talātahui'lāna'lh līlacchi'xcuui'n ē tī tala līpuscāt, xlaca'n jāla catitatanūlh jā Dios māpa'ksīni'nkō'. ¹⁰ Nā tī taka'lhāna'n ē tī talakca'tzan catūhuālh ē tī taka'chī jāla catitatanūlh jā Dios māpa'ksīni'nkō'. Nā tī talakapalana'n ē tī ta'a'kskāhuī'maktīni'n catūhuālh jāla catitatanūlh jā Dios māpa'ksīni'nkō'. Nūn tī chā'tin xlaca'n catitatanūlh jā Dios māpa'ksīni'nkō'. ¹¹ Chuntza' ixtlahua'yā'tit makapitzīn hui'xina'n. Chuhua'j Dios cālacacni'ta'n ē cāxapani'nī'ta'n mincuentaca'n ē lacasqui'n

natlahua'yā'tit ixtalacasqui'nīn. Chuhua'j Dios cālaktzī'nān lacuantza' hui'xina'n ixpālacata ixlītlī'hui'qui quiMāpa'ksīni'ca'n Jesucristo ē ixpālacata ixlītlī'hui'qui ixEspīritu quinDiosca'n.

Ixlasasqui'nca Dios namāpa'ksī quimacni'ca'n

¹² Tzē na'icuan: "Icka'lhī līmāpa'ksīn ē tzē na'ictlahua ixlīpō'ktu catūhuālh tū iclasasqui'n." Masqui xa'icuanli, jā ixlīpō'ktu tū ictlahuacu'tun nacāmaktāya ā'makapitzīn. Tzē na'icuan: "Tzē na'ictlahua catūxcuhuālh tū iclasasqui'n. Masqui xa'icuanli, jā ictlahuacu'tun catūhuālh tū jāla na'icmakxteka ā'līstān ē ū'tza' naquīliskāhuī'." ¹³ Nā nahuancan: "Quimpānca'n maclacasqui'n līhua' ē huī'lh līhua' ixpālacata quimpānca'n", nahuancan. Chī kempātu' jā catitatāyani'lh pō'ktu quilhtamacuj. Namin a'ktin quilhtamacuj a'cxni' Dios nacāmālakuanī chī kempātu'. Dios tlahuālh quimacni'ca'n nalīlakachi'xcuhuī'yāuj xla'. Xla' quincāmaxquī'yān tū maclacasqui'n quimacni'ca'n. Jā lacasqui'n nalītlahuayāuj tū jā tze quimacni'ca'n. ¹⁴ Chuntza' chī Dios mālacastālancuanīlh ixmacni' Māpa'ksīni' Jesucristo nā chuntza' nalīmālacastālancuanī quimacni'ca'n ixlītlī'hui'qui.

¹⁵ ¿Ē jā ca'tzīyā'tit quimacni'ca'n tā'tapa'ksī Cristo? Quimacni' tū tapa'ksīni' Cristo, ¿chī na'iclītā'talacxtimī chā'tin puscāt xala' nac cā'tejen? Jā maktin ictitlahualh. ¹⁶ ¿Ē jā ca'tzīyā'tit a'cxni' chā'tin chī'xcu' tā'talacxtimī chā'tin puscāt tī xala' nac cā'tejen chu a'ktin macni' natahuan a'cxni' natā'talacxtimī? Chuntza' tatzo'kni' na ixtachihuīn Dios:

Ixchā'tu'ca'n chu a'ktin macni' natahuan.

¹⁷ A'cxni' natamacamāstā'ni'ya' Jesús, minchā'tu'ca'n nalītaxtuyā'tit chu a'ktin listacna'.

¹⁸ Jā catlahua'tit tū jā tze. A'cxni' chā'tin ka'lhī ixtā'lāpāxquī'n, xla' ixa'cstu lactlahua ixmacni'. ¹⁹ Ca'tzīyā'tit Dios cāmaxquī'nī'ta'n Espīritu Santo ē chī xla' tanūmā'lh na milīstacna'ca'n, chuntza' mimacni'ca'n lanī't ixtemplo Espīritu Santo. Ixlasasqui'nca Dios namāpa'ksīni'n a'ntza'. Hui'xina'n jā tapa'ksīyā'tit mē'cstuca'n; tapa'ksīni'yā'tit Dios. ²⁰ Tapalaxla' cālītamāhuanī'ta'n a'cxni' Jesucristo xokolh nac cruz. Ū'tza' tū lītlahua'yā'tit mimacni'ca'n calīlakachi'xcuhuī'tit Dios ixpālacata tapa'ksīni'yā'tit Dios.

7

Ixpālacata chī tamakaxtokcan

¹ Tū quilātzo'knuni'uj, chuhua'j iccākelhtīyān. Tze palh chā'tin chī'xcu' jā maktin tā'talacxtimī chā'tin puscāt. ² Masqui tze chuntza', ixpālacata lhūhua' a'nan tī taka'lhī ixtā'lāpāxquī'nca'n, caka'lhīlh chā'tin chī'xcu' xmān chā'tin ixpuscāt ē chā'tin puscāt caka'lhīlh xmān chā'tin ixkōlu'. ³ Camākentaxtūlh chā'tunu' chī'xcuhuī'n tū ixlacasqui'nca ixpālacata ixpuscātca'n. Chuntza' chā'tunu' puscan camākentaxtūlh tū ixlacasqui'nca ixpālacata ixkōlu'ca'n. ⁴ Puscāt jātza' ixlīmān māpa'ksī ixmacni'; ixkōlu' nā tā'māpa'ksī. Nā chuntza' chī'xcu' jātza' ixlīmān māpa'ksī ixmacni'; nā ixpuscāt tā'māpa'ksī. ⁵ Palh chī'xcu' ē ixpuscāt ā'chulā' natatlahuacu'tun oración, tzē natachihuīna'n jā natalātā'ltata jā a'klhūhua' quilhtamacuj, ē jā makās. Palh makās jā natalātā'ltata, skāhuī'ni' nacālīlaktzī'ncu'tun ixpālacata jā catitatāyani'lh.

⁶ Ū'tza' huā'mā' iccāhuanīyān tzē tlahuacan. Jā iccāmāpa'ksīmā'n. ⁷ Iclasasqui'n ixlīpō'ktuca'n tachi'xcuhuī't ixtalalh chuntza' chī quit. Dios

cāmaxquī' chā'tunu' chī'xcu'huī'n chī tzē natalatā'kchoko. Chā'tin tzē natalahua catūhuāl ē ā'chā'tin natlahua tū ā'xtum. Chā'tin natamakaxtoka ē ā'chā'tin jā ixlacasquī'nca natamakaxtoka.

⁸ Iccāhuaniyān hui'xina'n tī jā ā'tamakaxtoka'tit ē tī cānimaka'ncanī'ttza', tze palh natahui'la'yā'tit chuntza' chī quit. ⁹ Palh chā'tin jā catitāyani'lh ixlīmān, xatze catamakaxtokli xipālacata jā pō'ktu quilhtamacuj nala-capāstaca tū lacasqui'n ixmacni'.

¹⁰ Hui'xina'n tī tamakaxtoknī'ta'ntittza', iccāmāpa'ksīyān ē jā xmān quit. Nā Māpa'ksīni' nā xla' cāmāpa'ksīyān jā catitamakxtekli ixkōlu'ca'n puscān. ¹¹ Palh makxteknī'ttza' ixkōlu' chā'tin puscāt, catahui'lh ixlīmān o catā'tahui'lapālhx ixkōlu'. Chī'xcu' jā catimakxtekli xipuscāt.

¹² Chuhua'j xmān quit iccāhuaniyān ā'makapitzīn hui'xina'n ē jātza' Māpa'ksīni'. Palh chā'tin chī'xcu' a'ka'ī'ni' ixtachihuīn Dios ē xipuscāt jā a'ka'ī', jā catimakxtekli xipuscāt palh xla' tā'tahui'lacu'tun.

¹³ Chā'tin puscāt tī a'ka'ī', jā catimakxtekli ixkōlu' tī jā a'ka'ī' palh xla' tā'tahui'lacu'tun. ¹⁴ Masqui chī'xcu' jā a'ka'ī'ni' Dios, xipālacata xipuscāt tī a'ka'ī', māxtumlīcanī't chī'xcu' ē tzē nala ixla' Dios. Nā puscāt tī jā a'ka'ī' māxtumlīcanī't ē tzē nala ixla' Dios xipālacata ixkōlu' tī a'ka'ī'. Palh jā chuntza' cahuālhx, mincamana'ca'n ixtalalh hua'chī tī jā ta'a'ka'ī'. Chuhua'j laktzī'ncan hua'chī tī ta'a'ka'ī'. ¹⁵ Chī'xcu' tī jā a'ka'ī' ē palh makxteku'tun xipuscāt, camakxtekli na'a'n. Puscāt tī jā a'ka'ī' ē palh makxteku'tun ixkōlu', camakxtekli na'a'n. Dios lacasqui'n tze calatahui'lauj quina'n. ¹⁶ ¿Chī līca'tzīya', puscāt, palh tzē namakapūtaxtūcan minkōlu'? ¿Ē chī līca'tzīya', chī'xcu', palh tzē namakapūtaxtūcan mimpuscāt?

¹⁷ Chuntza' chī ixui'la a'cxni' pūla a'ka'ī'nī'ta', chuntza' catahui'la, xmān natalatā'kchokoya' chī Dios lacasqui'n. Ū'tza' icmāsu'yu na ixlīpō'ktu templo. ¹⁸ Palh hui'x xatachu'cutza' chī cālīlakapascān israelitas a'cxni' pūla a'ka'ī'nī'nī'ta' ixtachihuīn Dios, chuntza' catahui'la. Palh jā xatachu'cutza' a'cxni' pūla a'ka'ī'nī'ta', nā chuntza' catahui'la. ¹⁹ Palh xatachu'cutza' o palh jā xatachu'cu, xla' jā tū huanicu'tun. Tū ā'chulā' ixlacasqui'nca, ū'tza' tlahuacan ixtalacasqui'nīn Dios. ²⁰ Chā'tunu' calātachokolh na ixtascujūt tū ixka'lhī a'cxni' pūla a'ka'ī'nī'lh ixtachihuīn Dios. ²¹ Palh xatastā'maka tasācua' ixua'nī'ta' a'cxni' a'ka'ī'nī'ta', jā tilīpuhua'na'. Palh mintēcu namakxtekāni', capit. ²² Tī tasācua' ixuanī't a'cxni' a'ka'ī'lh, ū'tza' Dios laktzī'n hua'chī jā tasācua' ixuanī't. Tī jā xatastā'maka tasācua' ixuanī't a'cxni' a'ka'ī'lh, ū'tza' nahuan xatastā'maka ixtasācua' Cristo. ²³ Tā'timīn, Dios xla' tapalaxla' cālītāmāhuani'ta'n xipālacata Jesucristo xokolh nac cruz. Ū'tza' jā catilītamakxtektit nacātāmāpa'ksīyān chī'xcu'huī'n. Xmān Dios nacāmāpa'ksīyān. ²⁴ Tā'timīn, chuntza' chī ixuanī'ta'ntit a'cxni' a'ka'ī'tit, chuntza' natahui'layā'tit masqui tamakaxtoknī'ta'ntittza' o jāna'j ā'tamakaxtokatit, ē masqui xatastā'maka tasācua' o jā tasācua'. Xmān chuhua'j ixlacasqui'nca Dios nacāmāxextimīyān.

²⁵ Masqui Māpa'ksīni' jā quimaxquī'lh līmāpa'ksīn xipālacata tī jāna'j ā'tamakaxtoka, tzē na'a'ka'ī'ni'yā'tit tū iccāhuaniyān xipālacata Dios quilakalhu'manli ē quilacsali. ²⁶ Icpuhuan tze palh chā'tunu' ixtahui'lh chuntza' chī quit icuī'lh. Chuntza' tze xipālacata mimā'lh a'ktin quilhtamacuj tū napūpātīni'nāuj. ²⁷ Palh ka'lhī'ya' mimpuscāt, jā catimakxtekti ē palh jā ka'lhī'ya' mimpuscāt, jā caputza. ²⁸ Palh natamakaxtokcu'tuna', ū'tza' tze. Palh chā'tin tzu'mā'jāt natamakaxtokcu'tun, ū'tza' tze. Masqui tze, ā'chulā' jisclīhua'

ixpālacataca'n xluca'n tī tatamakaxtoknī'ttza' a'cxni' namin huā'mā' quilhtamacuj. Quit jā iclacasqui'n napātīni'nā'tit.

²⁹ Tā'timīn, jātza' makās natahui'layāuj nac cā'quilhtamacuj. Ū'tza' iccālihuaniyān tī ka'lhī xpuscāt catā'scuji Dios hua'chī jā ixka'lhīlh. ³⁰ Jātza' makās nasputa huā'mā' cā'quilhtamacuj. Jātza' makās nacalhua'nā'tit ē jātza' makās napāxuhua'yā'tit ē jātza' makās natamāhua'na'nā'tit. Ū'tza' calīputzatit tū natāyani' pō'ktu quilhtamacuj. ³¹ Makapitzīn tī taka'lhī ixlīstā'ca'n, pō'ktu quilhtamacuj talacapāstacmā'nalh ixlīstā'ca'n. Hui'xina'n tī a'ka'ī'yā'tit, jā chuntza' calītaxtutit chī xluca'n. Tū xala' nac cā'quilhtamacuj jā catitāyani'lh.

³² Jā iclacasqui'n hui'xina'n tū nalī'ā'ktuyuna'ntit. Chi'xcu' tī jā ā'tamakaxtoka, xla' cuenta natlahua chī tzē namakapāxuhua Māpa'ksīni'.

³³ Chi'xcu' tī tamakaxtoknī'ttza' jā xmān lacapāstaca Dios; nā lacapāstaca tū xala' nac cā'quilhtamacuj ixpālacata ixfamilia. Cuenta tlahua chī namakapāxuhua ixpuscāt. Chuntza' kempātu' ixtalacapāstacni'.

³⁴ Tzu'ma'jāt tī jā ā'tamakaxtoka o puscāt tī jātza' ka'lhī ixkōlu', ū'tza' tzē cuenta natlahua chī nalītlahua ixtalacasqui'nīn Māpa'ksīni'. Pō'ktu tū natlahua ē tū nalacapāstaca nalīlakachi'xcu'huī' Dios. Puscāt tī tamakaxtoknī'ttza' jā xmān lacapāstaca Dios. Nā lacapāstaca tū xala' nac cā'quilhtamacuj ixpālacata ixfamilia. Nā cuenta tlahua chī namakapāxūi' ixkōlu'.

³⁵ Ū'tza' iccāhuaniyān ixpālacata iccāmaktāyacu'tunān. Jā iccāhui'līni'cu'tunān chuntza' chī a'cxni' cā'a'ksu'yucan cahuāyuj. Iclacasqui'n pō'ktu quilhtamacuj natlahua'yā'tit tū tze ixpālacata xmān mākentaxtūcu'tunā'tit ixtalacasqui'nīn Dios.

³⁶ Palh chā'tin chi'xcu' lacpuhuan jā tze ixpālacata jā ā'tamakaxtoka ixtzu'ma'jāt ē xla' ka'tla'tza' ē ixlacasqui'ncatza' natamakaxtoka, catlahualh tū lacasqui'n. Jā tlahuamā'lh tū jā tze. Camāmakaxtokli ixtzu'ma'jāt.

³⁷ Palh chā'tin chi'xcu' lihui'līni't jā catimāmakaxtokli ixtzu'ma'jāt ē lacpuhuan jā ixlacasqui'nca natamakaxtoka ixtzu'ma'jāt, ū'tza' tze. Māpa'ksī xatāta' jā camāmakaxtokli. ³⁸ Chuntza' tī māmakaxtoka ixtzu'ma'jāt, tze tlahua, ē ā'chulā' tze tlahua tī jā māmakaxtoka ixtzu'ma'jāt.

³⁹ Puscāt jāla catimaxteklī ixkōlu' palh huī'lhcus. Palh nīnī'ttza' ixkōlu', tzē natamakaxtokpala ā'maktin, xmān ixlacasqui'nca ū'tza' tī a'ka'ī'ni' ixtachihuīn Dios. ⁴⁰ Quit icpuhuan ā'chulā' napāxuhua palh jātza' natamakaxtoka. Icpuhuan chuntza' quimāsu'yuni'lh Espīritu Santo.

8

Līhua' tū cālakahui'līcan ídolos

¹ Chuhua'j iccāhuaniyān ixpālacata līhua' tū cālakahui'līcanī't ídolos. Hui'xina'n hua'nā'tit: “Quilīpō'ktuca'n lacaca'tziyāuj ē ka'lhīyāuj talacapāstacni'”, hua'nā'tit. Quit iccāhuaniyān: “Calacapāstactit. Ka'tla' makca'tzīcan palh xmān ka'lhīcan lhūhua' talacapāstacni'.” Tū cāmaktāyayān milīpō'ktuca'n, ū'tza' palh lāpāxqui'can. ² Palh chā'tin lacpuhuan cā'tzī catūhuālh, xla' jāna'j ca'tzī chī ixlacasqui'nca naca'tzī. ³ Palh chā'tin pāxqui' Dios, Dios ca'tzī palh xla' tapa'ksīni'.

⁴ Iccāhuaniyān ixpālacata līhua' tū cālakahui'līcanī't ídolos. Quina'n ca'tziyāuj ídolo jā lakahuan ē xmān huī'lh chā'tin Dios tī xalakahuan.

⁵ Huī'lh tī cāmāpācuhuīcan dioses nac a'kapūn o nac cā'ti'ya'tna'.

Masqui huancan lhūhua' hui'lh dioses ē lhūhua' māpa'ksīni'nī'n, ⁶ quina'n ca'tziyāuj xmān chā'tin quinDiosca'n ē ū'tza' tī xaTāta'. Xla' cāmālacatzuculh ixlīpō'ktu catūhuālh. Quina'n hui'lāna'uj namāka'tlī'yāuj ē nalakachi'xcuhui'yāuj. Quina'n ca'tziyāuj xmān chā'tin Māpa'ksīni' Jesucristo ē xla' cācāxui'likō'lh ixlīpō'ktu catūhuālh ē quina'n hui'lāna'uj ixpālacata.

⁷ Jā taca'tzī huā'mā' ixlīpō'ktuca'n tī ta'a'ka'ī'. Makapitzīn tapuhuan tatlahua tū jā tze a'cxni' tahua' quinīt tū lakahui'līcanī't ídolos. Ū'tza' tapuhuan ixpālacata xapūla ixtalaktaquilhpūta ídolos a'cxni' jāna'j ixta'a'ka'ī'. Hasta chuhua'j chuntza' tapuhuan huā'mā' quinīt ixta' ídolo. Tahuan jā tze palh hua'can ixpālacata xla'ca'n jāna'j taca'tzī tū tze ē tū jā tze. ⁸ Quinīt jā quincāclactlahuayān na ixlacatīn Dios. Chu lacxtīm chī quincāclactzīnān masqui nahua'yāuj quinīt tū ixta' ídolo ē masqui jā nahua'yāuj. ⁹ Ixlacasqui'nca cuenta natlahua'yā'tit tū tlahua'pā'na'ntit ixpālacatata'n tī jāna'j tzej ta'a'ka'ī' ē jā namātlahuī'yā'tit tū jā tze ā'chā'tin. ¹⁰ Hui'x ca'tziya' ē palh nahuā'ya'na' a'ntza' jā laktaquilhpūtacan ídolos, palhāsā' nalaktzī'nān chā'tin tī a'ka'ī' ē jāna'j ca'tzī tū tze ē tū jā tze. Hui'x tzej ca'tziya', ē a'cxni' xla' nalaktzī'nā'n nalīhui'lī nahua' tū lakahui'līcanī't ídolos masqui makca'tzī tlahuamā'lh tū jā tze. ¹¹ Chuntza' mintā'tin tī jā tzej a'ka'ī', natlahua tū jā tze. Chuntza' natamakahuasa ixpālacata tū hui'x tlahua'ya'. Cristo nīlh ixpālacata mintā'tin. ¹² Chuntza' hui'x tlahuani'pā't tū jā tze Cristo a'cxni' māmakchuyīya' mintā'tin ixpālacata tū puhuan xla' ē chuntza' mātlahui'ya' tū jā tze. ¹³ Palh nalītamakahuasa chā'tin quintā'tin ixpālacata quinīt tū icua', jā maktin ictihua'lh quinīt.

9

Tū tzē ixtatlahua apóstoles

¹ Ca'tziyā'tit quit apóstol ē quit libre. ¿Ē jā iclaktzī'nī't quiMāpa'ksīni'ca'n Jesucristo? Quit iccāmāsu'yuni'n chī Dios quimacamaxqui'nī't ē ū'tza' lī'a'ka'ī'tit. ² Masqui na ixlacatīnca'n ā'makapitzīn quit jā apóstol, hui'xina'n jāla catihua'ntit chī xla'ca'n. Hui'xina'n a'ka'ī'tit a'cxni' iccāmāsu'yuni'n ixtachihuīn Dios ē chuntza' lītasu'yu quit apóstol.

³ A'cxni' quina'ksa'ncan, ictamaktāya ē chuntza' iccākelhtī: ⁴ ¿Ē jā ixlacasqui'nca palh naquintamāhuī' tī iccāmāsu'yuni'? ⁵ ¿Ē jā icka'lhī talacasqui'nī'n lacxtīm na'ictlahua chī ā'makapitzīn apóstoles a'cxni' icmāsu'yu ixtachihuīn Dios? Chā'tunu' nalē'n ixpuscāt a'cxni' na'a'n calhāxcuhui'lh namāsu'yu ixtachihuīn Dios. Chuntza' tatlahua ā'makapitzīn apóstoles ē ixtā'timīn Jesús ē nā Pedro. ⁶ ¿Ē xmān quit ē Bernabé jāla iccāmāxtekāuj naquincātamāhuī'yān? ¿Ē ixlacasqui'nca xmān quina'n icscujāuj na'icxokoyāuj quilīhua'tca'n? ⁷ Tī tanū ixlīsoldado, ¿ē jā xokocan? Tī cha'n pūlactin tacha'nān, xla' tzē nahua' ixtahua'ca't. Ē tī cāmaktaka'lha purecu', xla' nahua' xaquinīt. ⁸ Tū iccāhuaniyān jā xmān ixtalacapāstacni'ca'n chī'xcuhui'n. Nā chuntza' na ixlīmāpa'ksīn Moisés. ⁹ Chuntza' tatzo'kni' na ixtachihuīn Dios jā huanican līmāpa'ksīn: Jā caquilhui'li' ixbosal minanimalh tū lacchi'ntamā'lh trigo tū lītlahuacan harina.

Namakxteka' nahua'.

Jā xmān ixpālacata animalh lihuanli Dios chuntza'. ¹⁰ Nā huanli quimpālacatata'n. Tī cuxtu ē tī cha'n chu lacxtīm taka'lhīmā'nalh hasta a'cxni' nalanāna'n ē natahua' xatza'ktza'. ¹¹ Palh quina'n

iccāmāsu'yuni'yān ixtachihuīn Dios tū tāyani' pō'ktu quilhtamacuj, zē ka'tla' catūhuālh palh naquilāmaxquī'yāuj macsti'na'j tū hui'xina'n ka'lhī'yā'tit ē tū jā tāyani' pō'ktu quilhtamacuj? ¹² Palh cāmāpitzini'yā'tit ā'makapitzin mimākelhtahua'kē'ni'ca'n, ā'chulā' ixquilāmāpitzini'uj quina'n. Quina'n ā'chulā' icka'lhiyāuj talacasqui'nī'n. Quina'n jā maktin iccāsqui'ni'n i'xquilāmāpitzini'uj.

Xatze quina'n ictāyani'uj ixlīpō'ktu expālacata jā na'a'nan tū nacāmāmakchuyī tī nata'a'ka'ī' xatze tachihuīn ixla' Jesucristo. ¹³ ¿Ē jā ca'tzīyā'tit tī tamaktāyana'n xaka'tla' na ixtemploca'n israelitas, xlaca'n natahua' tū līmincanī't nac templo? Tī natamaktāyana'n nac pūmacamāstā'n, xlaca'n nā natahua' macsti'na'j tū hui'līnicanī't nac pūmacamāstā'n. ¹⁴ Chuntza' chī expālacata mākelhtahua'kē'ni'. Tī tasca'tmā'nalh ixtachihuīn Dios natamāhuī' tī cāmāsu'yuni'mā'lh. Chuntza' huanli Māpa'ksīni'. ¹⁵ Quit jā iccāsqui'ni'nī'ta'n naquilāmaxquī'yāuj tū icmaclacasqui'n. Quit jā iccātzo'knuni'mā'n natzucuyā'tit naquilāmaxquī'yāuj tū icmaclacasqui'n. Xatze xa'icnīlh ē jā naquimaktīcan tū ka'tla' iclīmākca'tzī. Ū'tza' ka'tla' iclīmākca'tzī: Jā maktin iccāsqui'ni'nī'tā'n tū icmaclacasqui'n.

¹⁶ Masqui icmāsu'yu ixtachihuīn Dios, jāla ka'tla' iclīmākca'tzī expālacata chuntza' quimacamaxqui'ca. Koxa' ictila palh jā na'icmāsu'yu ixtachihuīn Dios. ¹⁷ Palh xa'icmāsu'yulh ixtachihuīn Dios expālacata chuntza' quintapuhuān, quintapāxuhuān ixlanī't hua'chi quintatlj. Quit ixlacasqui'nca na'icmāsu'yu ixtachihuīn Dios. Ū'tza' quimacamaxqui'ca. ¹⁸ ¿Tūchu quintatlj? Ū'tza' huā'mā: Libre quit ē jā iccāmāta'jīyān a'cxni' iccāmāsu'yuni'yān ixtachihuīn Dios masqui tzē xa'iccāsqui'ni'n catūhuālh.

¹⁹ Jā tu icmaklaclē'n chā'tin chi'xcu' ē chuntza' jā tī chā'tin chi'xcu' tzē naquimāpa'ksī. Chuntza' libre quit. Masqui libre quit, iclītaxtu hua'chi ixtasācua'ca'n ixlīpō'ktuca'n tachi'xcuhuī't. Chuntza' naquintakexmata a'cxni' na'iccāmāsu'yuni' ixtachihuīn Dios ē nata'a'ka'ī'. ²⁰ Na ixlacpu'na'ītātca'n israelitas quit iclatā'kchokolh hua'chi israelita ē chuntza' natalī'a'ka'ī'. Na ixlacpu'na'ītātca'n tī tamākentaxtūcu'tun ixlīmāpa'ksīn Moisés quit iclatā'kchokolh hua'chi xa'icmākentaxtūcu'tunli līmāpa'ksīn, masqui quit icca'tzī jā ixlacasqui'nca na'icmākentaxtū līmāpa'ksīn. Chuntza' palhāsā' na'iccāmā'a'ka'ī'nī xlaca'n tī tamākentaxtūcu'tun ixlīmāpa'ksīn Moisés. ²¹ Na ixlacpu'na'ītātca'n tī jā talakapasa ixlīmāpa'ksīn Moisés quit iclatā'kchokolh hua'chi ū'tunu'n. Masqui jā ixlacasqui'nca na'icmākentaxtū ixlīmāpa'ksīn Moisés, ixlacasqui'nca na'icmākentaxtū ixlīmāpa'ksīn Cristo. Chuntza' palhāsā' na'iccāmā'a'ka'ī'nī ixtachihuīn Dios tī jā talakapasa ixlīmāpa'ksīn Moisés. ²² Na ixlacpu'na'ītātca'n xlaca'n tī jāna'j taca'tzī tū tze o tū jā tze, iclatā'kchokolh hua'chi xlaca'n expālacata tzē na'iccāmāsu'yuni'. Palhāsā' na'iccāmā'a'ka'ī'nī. Hua'chi catīhuālh chi'xcu' iclatā'kchokolh ē chuntza' natakekmata tū icmāsu'yumā'lh ē nata'a'ka'ī'. ²³ Pō'ktu huā'mā' ictlahuamā'lh na'icmāsu'yu ixtachihuīn Dios. Chuntza' ā'makapitzin naquintatā'pāxuhua expālacata Dios quincālkalhu'man.

²⁴ Ca'tzīyā'tittza' tī tatanū nac talālīskāhuī' cuenta tatlahua chī natatu'jnun expālacata xmān chā'tin natlaja ixpremio. Chuntza' natlahua'yā'tit. Cakexpatni'tit Dios natla'ja'yā'tit. ²⁵ Tī tanūcu'tun nac talālīskāhuī' ixlacasqui'nca nalaktahuaka' ē tzej natamaktakā'ha. Tī natlaja, namaxqui'can a'ktin corona tū palaj nascāca. Tū

naquincātamaxquī'yān quina'n tī nalihui'līyāuj natlahuayāuj ixtalacasqui'nīn Dios, xla' natāyani' pō'ktu quilhtamacuj. ²⁶ Ū'tza' iclīhui'līlh ictlahua ixtalacasqui'nīn Dios ē iclīhui'līlh na'ictlaja. Quit ixlīcāna' iclīhui'līlh ictlaja. Quit ja hua'chi tī tucsnu'ncu'tun ē xmān nac ū'ni' tētaxtu. ²⁷ Quit iclīhui'līlh ictlahua ixtalacasqui'nīn Dios ē quit icmakapātīnīn quimacni'. Chuntza' tzē na'iclimāpa'ksī quimacni'. Chuntza' ictlahua ixpālacata jā tze palh quina'cstu quit jala icmākentaxtū ixtalacasqui'nīn Dios chuntza' chī iccāmāsu'yunilh ā'makapītzn.

10

Jā tze palh laktaquilhpūtacan ídolos

¹ Jā iclacasqui'n napātza'nkā'yā'tit tū cā'a'kspulalh quilakmakānī'n tī tatā'a'lh Moisés. Ixlipō'ktuca'n tastālani'lh poklhnu' tū Dios cāpūlani'lh. Ē tatētaxtulh nac mar tū māpācuhuīcan Xatzu'tzo'ko Mar. ² Xlaca'n tastālani'lh poklhnu' ē cātujan tatētaxtulh nac mar. Chuntza' hua'chi ta'a'kpxali a'ntza' ē ī'scujnu'ni'n Moisés tahuanli. ³ Ixlipō'ktuca'n taha'lh maná. Ū'tza' līhuat tū Dios macamilh ixlakalīyān. Ixlipō'ktuca'n lacxtim taha'lh xcān tū Dios māxtulh nac chihuix. ⁴ Huā'mā' chihuix hua'chi Cristo tī cāmaxquī'lh ixlipō'ktu tū ixtamaclacasqui'n calhāxcuhuālh na ixtejca'n. ⁵ Masqui Dios tzej ixcāmaktaka'lha, xlaca'n jā tamakapāxūilh ē ū'tza' ixtalīnītēlha nac cā'tzaya'nca ti'ya't.

⁶ Tzamā' tū cā'a'kspulalh quilakmakānī'n, pō'ktu quincātamāsu'yuni'yān jā catilacasquinui tū jā tze chī xlaca'n talacasqui'nli. ⁷ Makapitzīn xlaca'n tatatzokostani'lh ídolo. Chuntza' tatzo'knī't ixpālacataca'n tī tatatzokostani'lh ídolo:

Tachi'xcuhui't tatahui'lalh ē tahuā'yalh ē tako'tnūlh.

A'cxni' tahuā'yankō'lh, tatzuculh talakastāna'n.

Jā catitatzokostani'tit ídolos chī xlaca'n. ⁸ Makapitzīn xlaca'n tatlahualh tū jā tze ē a'ktin quilhtamacuj tanīlh pu'xamatu'tun mil. Jā catitlahua'tit tū jā tze chī xlaca'n tatlahualh. ⁹ Makapitzīn xlaca'n tajicsmāhuī'lh Dios ē ū'tza' cālīlakxcamānīlh lhūhua' lūhua'. Jā cajicsmāhuī'tit Māpa'ksini' chī tatlahualh xlaca'n. ¹⁰ Makapitzīn xlaca'n talīquīlhmil Moisés ē milh ángel tī cāmālalkspūtūkō'lh. Hui'xina'n, jā catitlahua'tit chī xlaca'n.

¹¹ Ixlipō'ktu tū cā'a'kspulalh xlaca'n ū'tza' talīmāsu'yu quimpālacataca'n. Tzo'kuī'līca chī naquincātalīmāca'tznīyān chī natlahuayāuj quina'n tī hui'lāna'uj a'cxni' jātza' lakmaj nasputa tzamā' cā'quilhtamacuj. ¹² Ū'tza' tī lacpuhuan tze xla' ē jā natlahua tū jā tze, cuenta catlahualh. Xamaktin tzē natlahua tū jā tze. ¹³ Catūxcuhuālh tū na'a'kspulayān ū'tza' nalīlaktzī'nān ē ū'tza' chu lacxtim tū tzē na'a'kspula ā'chā'tin. Tzē nalīpāhua'na' Dios ixpālacata xla' jā catimaktexekli nalīlaktzī'nca'na' hasta a'cxni' jātza' tāyani'ya'. Xla' namāhuixcānīyān ē chuntza' nalītāyani'ya' ē chuntza' nali'a'kapūtaxtuya'.

¹⁴ Iccātzo'knuni'mā'n huā'mā' ixpālacata iccāpāxquī'yān hui'xina'n. Camakxtektit tū ixla' ídolos ē jā tilaktaquilhpūtayā'tit. ¹⁵ Hui'xina'n tzē lacapāstacna'nā'tit. Capuhua'ntit minā'cstuca'n palh tze o jā tze tū iccāhuaniyān. ¹⁶ A'cxni' hua'can Santa Cena, māstā'yāuj tapāxcatca'tznīn ixpālacata tū tojōmā'lh nac vaso. Quilipō'ktuca'n hua'yāuj tū tojōmā'lh. Ū'tza' huanicu'tun quina'n tā'talacxtimīyāuj Cristo tī maka'lh ixka'lhni'. Pāntznīn tū che'keyāuj ē hua'yāuj nā ū'tza' huanicu'tun tā'talacxtimīuj Cristo ixpālacata quilipō'ktuca'n hua'uj ixmacni'. ¹⁷ Xmān mactin pāntznīn tū

māpitzican, chuntza' quilipō'ktuca'n tī tapa'ksīni'yāuj Cristo quina'n chu a'ktin macni' lauj ixpālacata quilipō'ktuca'n hua'uj tzamā' pāntzīn.

¹⁸ Capāstactit chī tatlahua tī cāmāpacuahuīcan israelitas. A'cxni' tahua' quinit tū hui'licani't nac pūmacamāstā'n, tā'talacxtimī Dios ixpālacata pūmacamāstā'n ixta' Dios. ¹⁹ ¿Tūchu icmāsu'yumā'lh? ¿Ē iccāhuanimān ídolo ka'lhī ixlītlī'hui'qui o ixofrenda ídolo tzē nacāmaktāyayān? ²⁰ Jā chuntza' iccāhuanin. Iccāhuanicu'tunān tū talakahui'li ídolo tī jā israelitas, xlaca'n talakahui'limā'nalh tū jā tzeya ū'nī' tū cāmāpa'ksī skāhuī'ni'. Jā talakahui'limā'nalh Dios. Quit jā iclacasqui'n natā'talacxtimī'yā'tit skāhuī'ni'. ²¹ Palh tzej a'ka'ī'yā'tit, jāla catipūko'tnu'ntit ixvasoca'n Māpa'ksīni' nac Santa Cena ē nā ixvasoca'n ídolos. Ē jāla catihuā'yantit na ixmesa Māpa'ksīni' nac Santa Cena ē nā na ixmesaca'n ídolos. ²² ¿Ē hui'xinan palhāsā' makasītī'cu'tunā'tit Māpa'ksīni'? A'chulā' xla' māpa'ksīni'n ē jā quina'n.

Nacālacapāstacāuj ā'makapitzīn

²³ Masqui tzē tlahuacan catūxcuhuālh, hui'lapālh catūhuālh tū jā minī'ni' tlahuacan ē jā cāmaktāya tī ta'a'ka'ī'ni' ixtachihuīn Dios. ²⁴ Jā catipuhua'ntit pō'ktu: “¿Tūchu ā'chulā' tze quimpālacata?” Nā naphua'nā'tit: “¿Tūchu ā'chulā' tze ixpālacata ā'chā'tin?”

²⁵ A'cxni' tamāhua'ya' quinit nac litamāuj, jā catikelhasqui'ni' palh lakahui'licani't ídolo. Tzē nahua'ya' ē jā tū tilacpu'hua'na'. ²⁶ Dios tlahuah cā'quilhtamacuj ē ixlipō'ktu tū a'nan huā'tzā'.

²⁷ Palh chā'tin minamigo jā a'ka'ī'ni' ixtachihuīn Dios ē tā'huā'yancu'tunān ē palh pincu'tuna' na ixchic, cahua't catūxcuhuālh tū namaxqui'ca'na'. Jā cachelhasqui'ni' palh lakahui'licani't ídolo. ²⁸ Palh chā'tin nahuaniyān: “Huā'mā' quinit lakahui'licani't ídolo”, jā catihua't ixpālacata tī māca'tzīni'yān. Palhāsā' xla' lacpuhuan jāla hua'can. Hui'x ca'tziya' jā tū catililani'n palh nahua'ya'; tī māca'tzīni'yān, xla' jā ca'tzi'. ²⁹ Ū'tza iclīhuanin jā cahua't ixpālacata tī māca'tzīni'yān.

Chā'tin tzē nakelhasqui'nīni'n: “¿Tū iclītlahuani' cuenta tū lacpuhuan ā'chā'tin ixpālacata tū tze ē tū jā tze a'cxni' quit ictlahuacu'tun catūhuālh? ³⁰ Palh pūla na'icmaxqui' tapāxcatca'tzīn Dios a'cxni' na'icua' catūxcuhuālh, ¿chī quilīchihuīnancan tū iclīmaxqui'nī't tapāxcatca'tzīn Dios?” Chuntza' tzē nakelhasqui'nīni'n. ³¹ Chuntza' catūxcuhuālh tū natlahua'yā'tit, ū'tza' natlahua'yā'tit ixpālacata ā'makapitzīn natamakapāxui' Dios. A'cxni' huā'ya'mpā'na'ntit ē a'cxni' ko'tnu'nā'tit, natlahua'yā'tit ixpālacata ā'makapitzīn natamakapāxui' Dios. ³² Jā titlahua'yā'tit jā tū tū nacāmāmakchuyīn israelitas nūn griegos nūn xlaca'n tī tatā'tapa'ksī Dios. ³³ Quit iccālīmakapāxui'cu'tun ixlipō'ktuca'n tachi'xcuui't catūxcuhuālh ictlahuamā'lh. Jā icputzamā'lh xmān tū tze quimpālacata; nā icputzamā'lh tū tze ixpālacata ā'makapitzīn ē chuntza' tzē natalī'a'ka'ī'ni' ixtachihuīn Dios ē nacāmākapūtaxtūcan.

11

¹ Caquilāmaksca'tui chuntza' chī quit icmaksca'tli Cristo.

Ixpālacata puscan a'ntza' jā takēstokcan

² Chuhua'j tā'timīn, tze chī hui'xina'n quilālacapāstacāuj ē mākentaxtūyā'tit tū iccāmāsu'yuni'nī'ta'n. ³ Iclacasqui'n naca'tziyā'tit Cristo cāmāpa'ksī chā'tunu' chi'xcu'huī'n; ē chi'xcu' māpa'ksī

ixpuscāt; ē Dios māpa'ksī Cristo. ⁴ A'cxni' chi'xcu' orarlimā'lh o lichihuīna'mā'lh catūhuālh tū Dios māsu'yuni'lh ē palh jā tā'kxtu ixtā'knu', xla' jā lakachi'xcu'huī' ixMāpa'ksīni'. ⁵ A'cxni' puscāt orarlimā'lh o lichihuīna'mā'lh catūhuālh tū Dios māsu'yuni'lh, ixlacasqui'nca natacuctlapa. Palh jā natacuctlapa puscāt, tamāxani' ixlīmān ē chu chuntza' lacxtim hua'chi ta'a'ksitni't. ⁶ Palh chā'tin puscāt jā tacuctlapacu'tun, ca'a'ksitca; ē ixpālacata līmāxana' ta'a'ksita puscāt, catacuctlapalh. ⁷ Tū tlahua chi'xcu', ū'tza' tzē nalimāka'tli'can Dios ē tū tlahua puscāt, ū'tza' nalilakachi'xcu'huī'can ixkōlu'. ⁸ Dios jā tlahualh pūla puscāt. Pūla tlahualh chi'xcu' ē litlahualh puscāt ixtāpālucut chi'xcu'. ⁹ Chuntza' Dios jā tlahualh chi'xcu' ixpālacata puscāt. Tlahualh puscāt ixpālacata chi'xcu'. ¹⁰ Ū'tza' ixlilacasqui'nca puscāt natacuctlapa. Chuntza' lakachi'xcu'huī' ixkōlu' ē ángeles. ¹¹ Na ixlacatin Dios, chi'xcu' ē puscāt chu lacxtim, ē talāmaclacasqui'n chā'tunu'. ¹² Xapūla puscāt Dios māxtulh na ixtāpālucut chi'xcu' ē chuhua'j puscāt mālacatuncu'huī' chā'tin ska'ta ka'hua'cha. Dios, xla' mālacatzuculh ixlīpō'ktu catūhuālh tū a'nan.

¹³ Hui'xina'n mina'cstuca'n calihui'lī'tit. ¿Ē puhua'nā'tit minī'ni' palh puscāt na'orarlī ē jā tacuctlapanī't? ¹⁴ ¿Ē jā līmāxana' palh pūlh mā'n ixya'j chi'xcu'? ¹⁵ Puscāt ka'tla' nalimāka'tzī ixya'j xapūlh mā'n. Ū'tza' litacuctlapa. ¹⁶ Palh chā'tin lichihuīna'ncu'tun ixpālacata tacuctlapacan, nahuanīyā'tit: “Quina' n iclīmanīni'ta'uj puscan natacuctlapa a'cxni' ta'orarlimā'nah”, nahuanīyā'tit. Chuntza' līsmānīcan calhāxcu'huālh jā makapāxuīcan Dios.

Tlahuaca tū jā minī'ni' a'cxni' hua'can Santa Cena

¹⁷ Chuhua'j iccālacaquihniyān ē ixpālacata huā'mā': A'cxni' takēstokā'tit, tlahua'yā'tit tū jā minī'ni' ē tū jā lālīmaktāya'yā'tit. ¹⁸ Xapūla iccāhuaniyān tū quihuanica. A'cxni' takēstokā'tit, hui'xina'n tapāpitziyā'tit na milacpu'na'itātca'n. Macstī'na'j ica'ka'i' tū tahaun. ¹⁹ Palhāsā' ixlacasqui'nca natapāpitziyā'tit ē chuntza' natasu'yu tīchu ixlicāna' tamakapāxuī Dios. ²⁰ A'cxni' takēstokā'tit, tasu'yu palh jā hua'pā'na'ntit ixCena Māpa'ksīni'. ²¹ A'cxni' hui'xina'n hua'yā'tit, chā'tunu' palaj tayayā'tit milīhua'ca'n tū līta'ni'ta'ntit. Chuntza' chā'tin tī jā tū ka'lhī, xla' natzi'ncsa ē ā'chā'tin naka'sa ē hasta naka'chī. ²² ¿Ē jā ka'lhī'yā'tit minchicca'n jā tzē nahuā'ya'nā'tit ē nako'tnū'nā'tit? Jā tze chī tlahua'pā'na'ntit ixpālacata chuntza' cālakmaka'nā'tit ā'makapitzīn tī ta'a'ka'i' ē tatakēstokni't. Cāmāmāxani'yā'tit tī jā taka'lhī ixlīhua'ca'n. ¿Chī na'iccāhuaniyān palh tze tū tlahua'yā'tit? Jā icticāhuanin, nūn maktin.

IxCena Māpa'ksīni'

Mt. 26:26-29; Mr. 14:22-25; Lc. 22:14-20

²³ Quit iccāmāsu'yuni'n tū quimāasca'tīlh Māpa'ksīni' ē ū'tza' huā'mā'. Tzamā' tzi'sa a'cxni' ixmacamāstā'mā'ca namaknīcan, Māpa'ksīni' Jesús tayalh pāntzīn a'cxni' ixtahuā'yamā'nah. ²⁴ Māstā'lh tapāxcatca'tzīn ixpālacata pāntzīn ē che'kelh ē māpitzīlh ē cāhuanilh ixapóstoles: “Cataya'tit ē cahua'tit. Huā'mā' quimacni' tū icmacamāstā' mimpālacataca'n. Nahua'yā'tit chuntza' chī hua'yāuj chuhua'j ixpālacata naquilālīlacapāstactēlhayāuj.” ²⁵ Chu chuntza' tlahuapalh vaso a'cxni' tahuā'yankō'lh. Tayalh ē māstā'lh tapāxcatca'tzīn ē cāhuanilh: “Tū tojōmā'lh nac huā'mā' vaso ū'tza' xasāsti' ixtalacāxtlahuan Dios litaxtu ē tū lilaccāxtlanī't quinka'lhni'. Napūhua'yā'tit chuntza' chī pūhua'yāuj

chuhua'j naquilälilacapāstactēlhayāuj." Chuntza' cāhuanilh. ²⁶ Makatunu' nahua'yā'tit chuntza' huā'mā' pāntzīn ē napūhua'yā'tit chuntza' huā'mā' vaso, namāsu'yuyā'tit chī nīlh Māpa'ksīni' quimpālacataca'n. Chuntza' catlahua'tit hasta a'cxni' nataspi'ta Māpa'ksīni'.

Chī nahua'can Santa Cena

²⁷ Catīxcuhuālh tī nahua' huā'mā' pāntzīn ē catīxcuhuālh tī napūhua' huā'mā' vaso, catlahualh chī ixlacasqui'nca. Ū'tza' huanicu'tun ixlacasqui'nca tzej nalatā'kchoko na ixlacatīn Dios. Palh jā chuntza' natlahuacan, nalakmaka'ncan ixmacni' ē ixka'lhni' Jesús. ²⁸ Ixlacasqui'nca chā'tunu' tī nahua' pāntzīn ē napūhua' vaso pūla nalacapāstaca palh tzej latlā'huan na ixlacatīn Dios. Palh jā tzej latlā'huan na ixlacatīn Dios, pūla casqui'nli namātzankenāni'can ē chuntza' tzē nahua' pāntzīn ē tzē napūhua' vaso. ²⁹ Chuntza' tī nahua' pāntzīn ē napūhua' vaso ē palh jā ca'tzī tū huanicu'tun tū tlahuamā'lh, xla' a'cstutlahuacan. Xla' jā ca'tzī huā'mā' lihuat hua'chi ixlakxoko ixmacni' ē ixka'lhni' Māpa'ksīni'. Hui'xina'n jā cuenta tlahua'yā'tit tū huanicu'tun ixCena Māpa'ksīni'. ³⁰ Ū'tza' lhūhua' na milacpu'na'i'tātca'n jā lactli'hui'quīn ē ū'tza' talīta'jatlatla ē ā'makapitzīn tanīlh. ³¹ Palh quina'n ixpuhuanui: "¿Chā tzej o ja tzej iclatlā'huan na ixlacatīn Dios?", palh chuntza' ixpuhuanui, jā ixquinticāstacyāhuan. ³² Dios cuenta quincātlahuayān ē quincāstacyāhuayān' ē chuntza' nalīscatāuj. Chuntza' jā catī'a'uj nac pūpātīn hua'chi xlaca'n tī jā ta'a'ka'īni' ixtachihuīn Dios.

³³ Tā'timīn, a'cxni' natakēstokā'tit nahuā'ya'nā'tit, jā palaj titaya'yā'tit mīlihua'ca'n. Cacāka'lhī'tit ā'makapitzīn. ³⁴ Palh tzi'ncsa chā'tin, cahuā'yah pūla na ixchic. Chuntza' jā natlahua'yā'tit tū mina'cstuca'n nalīlacatlahua'yā'tit jā takēstokā'tit. Ā'makapitzīn catūhuālh na'iccālacāxtlahua a'cxni' na'īca'nācha'.

12

Tascujūt tū cāmaxquī' Espīritu Santo chā'tunu' chi'xcuhuī'n

¹ Chuhua'j iclacasqui'n naca'tzīyā'tit ixpālacata tū māstā' Espīritu Santo.

² Ca'tzīyā'tit a'cxni' jāna'j ixa'ka'īni'yā'tit ixtachihuīn Dios, ixcāta'a'kskāhuī'yān ē chuntza' ixcātalīmāxtuyān na ixtej Dios nalaktatzokostayā'tit ídolos. Hua'chi sa'j ixpinī'ta'ntit cālakachi'xcuhuī'yā'tit ídolos tū jāla caticāmaktāyan. ³ Iccāmāsu'yunicu'tunān tī ka'lhī ixEspīritu Dios jāla catīlakapalalh ixtacuhuīni' Jesús. Ē palh jā ixmāsu'yuni'lh Espīritu Santo, jā tī chā'tin tzē ixuanli Jesús xla' ū'tza' Māpa'ksīni'.

⁴ Masqui xtumnu' ixtascujūtca'n chā'tunu' chi'xcuhuīn, xmān chā'tin Espīritu Santo tī cāmaxquī'lh. ⁵ Xtumnu' ixtalacapāstacni'ca'n chā'tunu' ē xmān chā'tin quiMāpa'ksīni'ca'n tī scujni'mā'nauj. ⁶ Xtum chī chā'tunu' tatā'scuja Dios ē ixlīmān Dios tī māsuyū ixlītlī'hui'qui a'cxni' chi'xcuhuī'n tatā'scuja. ⁷ Tasu'yu Espīritu Santo cāmaxquī' ixlītlī'hui'qui chā'tunu' chī natalīmaktāya ā'makapitzīn. ⁸ Chā'tin tzej ca'tzī chī nalīmāsu'yu tū ixlīcāna' ixpālacata Dios ē chī Dios lacasqui'n nalatā'kchokoyāuj chātunu' quina'n. Ā'chā'tin tzej ca'tzī chī namāsu'yu tū jicslīhua' likexmatni'can na ixtachihuīn Dios. Tī cāmāscatīlh chā'tunu', xmān chā'tin ē ū'tza' Espīritu Santo. ⁹ Espīritu Santo māsuyū chā'tin chī līpāhuan Dios a'cxni' tlahua oración ē ca'tzī Dios namaxquī' tū nasqui'ni'. Ā'chā'tin tzē nacāmātzeyī

ta'jatatlanī'n ixpālacata Espíritu Santo. ¹⁰ Chā'tin tzē natlahua tū natalī'a'cnī chī'xcuhuī'n ē ā'chā'tin tzē nahuan tū Dios māca'tzīnīlh. Ā'chā'tin huampala tzē naca'tzī tīchu cāmāchihuīnī ā'makapitzīn, palh Espíritu Santo o palh a'kskāhuī'ni'nī'n. Ā'chā'tin tzē nachihuīna'n xtum tachihuīn tū jā maktin chihuīna'nī't. Ā'chā'tin tzē nakexmata ē nahuan tū huanicu'tun xtum tachihuīn. ¹¹ Ixlīpō'ktu tzamā' catūhuālh ixtascujūt ixEspíritu Dios. Chu chuntza' chī lacasqui'n Espíritu Santo chu chuntza' cāmāsu'yuni' chā'tunu' tū natatlahua.

Quilīpō'ktuca'n tī a'ka'ī'yāuj hua'chi chu a'ktin macni'

¹² Chā'tunu' chī'xcuhuī'n xmān a'ktin ixmacni'ca'n. Lhūhua' xalacpītzun ka'lhī quimacni'ca'n hua'chi quimacanca'n ē quilakastapunca'n ē quintujanca'n. Ixlīpō'ktu tzamā' chu a'ktin quimacni'ca'n. Nā chuntza' quina'n lanī'tauj hua'chi xalacpītzun ixmacni' Cristo. ¹³ Quilīpō'ktuca'n tī a'ka'ī'yāuj ixtachihuīn Dios, quina'n lanī'tauj hua'chi chu a'ktin macni' a'cxni' Dios quincāmaxquī'n Espíritu Santo. Quilīpō'ktuca'n masqui israelitas o griegos ē masqui xatastā'maka tasācua' o jā tasācua', quilīpō'ktuca'n tī a'ka'ī'yāuj chu a'ktin lanī'tauj a'cxni' maktīni'uj Espíritu Santo.

¹⁴ Kempāhūhua' xalacpītzun quimacni'ca'n. Jā xmān ka'lhīyāuj quimacanca'n. Nā ka'lhīyāuj quintujanca'n ē qui'a'ka'xko'lhca'n ē chuntza' natalīlakō' chu a'ktin macni'. ¹⁵ Palh tujan ixuanli: “Quit jā ixmacan huā'mā' macni' ē chuntza' quit jā ixla' macni'”, chuntza' jā ixlīcāna'. Masqui chuntza' ixuanli, chu ū'tza' macni'. ¹⁶ Palh a'ka'xko'lh ixuanli: “Quit jā ixlakastapun huā'mā' macni' ē chuntza' quit jā ixla' macni'”, chuntza' jā ixlīcāna'. Masqui chuntza' ixuanli, chu ū'tza' macni'. ¹⁷ ¿Chī ixlīkexmatui palh xmān ixka'lhūj quilakastapunca'n? ¿Chī ixlīkenkahuana'uj palh quimacni'ca'n pō'ktu a'ka'xko'lh ixuanli? ¹⁸ Chuntunca quimacni'ca'n chuntza' chī Dios cācāxtlahualh. Xla' cācāxtlahualh chuntza' chī xla' lacasqui'nli ē ka'lhī ixlīpō'ktu xalacpītzun. ¹⁹ Palh pō'ktu quimacni'ca'n ixlāl cahuālh xmān a'ktin xalacpītzun hua'chi a'ka'xko'lh, jā tzē ixtasu'yulh a'ktin macni'. ²⁰ Chuntza' lhūhua' ixlacpītzun quimacni'ca'n ē xmān a'ktin macni' lanī't.

²¹ Chuntza' quilakastapunca'n jāla catihuanīlh quimacanca'n: “Hui'x jā icmaclacasqui'nān.” Nūn quina'kxāca'n jāla catihuanīlh quintujanca'n: “Hui'x jā icmaclacasqui'nān.” ²² Masqui jā lacxtim tasu'yu ixlītlī'hui'qui a'katunu' xalacpītzun quimacni'ca'n chu lacxtim talacasqui'n. ²³ Hui'lh na quimacni'ca'n jā jā minī'ni' tasu'yu. Tzej mālhekē'yāuj pō'ktu quilhtamacuj. Chuntza' tzej maktaka'lhāuj ē lakachi'xcuhuī'yāuj jā līmāxana' tasu'yu. ²⁴ Xalacpītzun tū jā līmāxana' tasu'yu, jā cuenta tlahuayāuj. Dios tzej cāxtlahualh ixlīpō'ktu quimacni'ca'n ē chuntza' nalakachi'xcuhuī'yāuj jā huancan jā ixlacasqui'nca. ²⁵ Jāla cāmāxtumlican xalacpītzun quimacni'ca'n ixpālacata xalacpītzun talāmaktāya. Chuntza' quintujanca'n ē quimacanca'n ē quilakastapunca'n talāmaktāya. ²⁶ A'cxni' tatakāhuī' quintujanca'n o quimacanca'n, ixlīpō'ktu quimacni'ca'n tatā'pātīni'n. Palh nalakachi'xcuhuī'can quintujanca'n o quimacanca'n, tatā'pāxuhua ixlīpō'ktu quimacni'ca'n.

²⁷ Chuhua'j hui'xina'n hua'chi xalacpītzun ixmacni' Cristo ē ixlacasqui'nca chā'tunu' nalāmaktāya'yā'tit. Chā'tunu' ka'lhī'yā'tit mintalacapāstacni'ca'n. ²⁸ Chā'tunu' tī a'ka'ī'ni' ixtachihuīn Dios, xla' cāmaxquī'lh ixtascujūtca'n. Xapūla Dios cāhui'līlh makapitzīn ixlī'apōstolca'n tī

ā'chulā' ixlacasqui'nca ē ixlīkempātu' cāhui'līlh chī a'kchihuīna'nīn ē ixlīkempātu'tun cāhui'līlh ixlīmākelhtahua'kē'ni'nī'nca'n. Nā Dios cāhui'līlh ā'makapitzīn tī tzē natatlahua tū li'a'cnīn ē cāhui'līlh ā'makapitzīn tī tzē natamātzeyī ta'jatlanī'n. Nā ā'makapitzīn cāhui'līlh natamaktāyana'n ē ā'makapitzīn cāhui'līlh natala xapuxcu' tī ta'a'ka'ī'. Cāhui'līlh huampala ā'makapitzīn tī tzē natachihuīna'n xtum tachichuīn. ²⁹ ¿Ē ixlīpō'ktuca'n apóstoles tahuanī't? ¿Ē ixlīpō'ktuca'n a'kchihuīna'nī'n tahuanī't? ¿Ē ixlīpō'ktuca'n mākelhtahua'kē'ni'nī'n tahuanī't? ¿Ē ixlīpō'ktuca'n natatlahua tū li'a'cnīn? Jā maktin nala chuntza'. ³⁰ Ixlīpō'ktuca'n jāla natamātzeyīnī'n. Ixlīpō'ktuca'n jāla natachihuīna'n xtum tachihuīn. Nūn ixlīpō'ktuca'n jāla catitahuanli tū huanicu'tun xtum tachihuīn. ³¹ Caputza'tit chī naka'lhī'yā'tit mintascujūtca'n tū ā'chulā' tze. Ē chuhua'j na'iccāmāsu'yuni'yān tū ā'chulā' līhua'ca' xatze.

13

Chī nacāpāxquī'yāuj ā'makapitzīn

¹ Palh ixchihuīna'uj kempālhūhua' tachihuīn ē nā chī tachihuīna'n ángeles, jā tū līmacuan palh jā ixcāpāxquī'uj ā'makapitzīn. Quintachihuīna'n hua'chī līcā'n ixuanli tū palha' macasā'nān ē pucsmakahuanini'n palh jā cāpāxquī'yāuj ā'makapitzīn. ² Masqui tzej ixlīmāsu'yūj ixtachihuīn Dios ixlītlī'hui'qui Espīritu Santo, ē masqui ixca'tzīuj tū huanicu'tun talacapāstacni' tū tatzē'knī't, ē palh ixca'tzīkō'uj kempālhūhua' catūhuālh, ū'tza' jā tū ixquinticālimaktāyan palh jā ixcāpāxquī'uj ā'makapitzīn. Huampala palh ixlīpāhuanui Dios ē ixca'tzīuj tzē ī'squi'ni'uj camālacxijli a'ktin sipej ē ixtalacxijli, jā tū quintapalhca'n palh jā ixcāpāxquī'uj ā'makapitzīn. ³ Palh ixcāstā'kō'uj tū ka'lhīyāuj ē ixcāmāpitzini'uj tī cāspu'tni' ixlīhuatca'n ē palh ixmacamāstā'uj quimacni'ca'n naquincātalhcuyuyān, jā tū līmacuan ixtlahuāuj tzamā' palh jā ixcāpāxquī'uj ā'makapitzīn.

⁴ Tī cāpāxquī' ā'makapitzīn nalīpātīni'kō' ē jā nalīsītzi'. Xla' nalakalhu'manīni'n ē jā tū catīpuhuanli masqui ā'makapitzīn ā'chulā' taka'lhī. Nā xla' jā ka'tla' makca'tzī ē jā ixlīmān napuhuan xla' xatze. ⁵ Tī cāpāxquī' ā'makapitzīn jā natlahua tū jā minī'ni' nūn nalacpuhuan tū xmān ū'tza' minī'ni'. Xla' jā tū catīlīsītzi'lh ē jā namālakxokonī'cu'tun tū tlahuani'canī't tū jā tze. ⁶ Nā xla' jā nalīpāxuhua a'cxni' tlahuacan tū jā tze; nalīpāxuhua a'cxni' tlahuacan tū xatze. ⁷ Tī cāpāxquī' ā'makapitzīn, xla' natāyani'kō' catūxcuhuālh tū nalani'. Napuhuan tze ā'makapitzīn ē jā palaj nacālimālacsu'yucu'tun. Xla' napuhuan ā'līstān natatlahua tū tze. Masqui napātīni'n, jā catimakxtekli nacāpāxquī' ā'makapitzīn.

⁸ Tapāxquī'n jā maktin catīspu'tli. Nasputa ixtachihuīn tī māsu'yu ixtachihuīn Dios. Nā natasputa kempālhūhua' tachihuīn tū a'nan nac cā'quilhtamacuj. Nasputa ixlīpō'ktu tū chī'xcuhuī'n tzē nataca'tzī. ⁹ Jā ketzī chī ca'tzīyāuj chuhua'j ē jā ketzī chī māsu'yuyāuj chuhua'j ixtachihuīn Dios. ¹⁰ Namin a'ktin quilhtamacuj a'cxni' naca'tzīkō'yāuj ixlīpō'ktu ē a'cxni' jātza' namaclacasqui'nāuj tū ca'tzīyāuj chuhua'j ē tū jā ketzī.

¹¹ A'cxni' ska'ta'cus xa'īcuani't, hua'chī chā'tin ska'ta' xa'īcchihuīna'n. Hua'chī chā'tin ka'hua'cha xa'īcpuhuan ē xa'īclacapāstacna'n. A'cxni' ictachi'xcuhuī'līlh, icmakxtekli chī xa'īcuani't quilīska'ta'. ¹² Chuhua'j jā tzej lakapasāuj Dios, xmān hua'chī ixlaktzī'uj ixtaxkaket nac xaslamama līcā'n. Namin a'ktin quilhtamacuj a'cxni' nalaktzī'nāuj Dios cālacan. Chuhua'j macsti'na'j ca'tzīyāuj chī līhuī'lh Dios; a'cxni'

namin tzamā' quilhtamacuj, nalakapasāuj Dios chuntza' chī xla' quincālakapaskō'yān. ¹³ Chuntza' kempātu'tun catūhuālh tū ixlacasqui'nca pō'ktu quilhtamacuj. Ixlacasqui'nca nalipāhuanāuj ē na'a'ka'ī'ni'yāuj Dios; ixlacasqui'nca napuhuanāuj Dios namākentaxtū tū huanī't; ē ixlacasqui'nca nacāpāxquī'yāuj ā'makapitzīn. Tū ā'chulā' ixlacasqui'nca, ū'tza' cāpāxquī'yāuj ā'makapitzīn.

14

Chihuīna'ncan ā'xtum tachihuīn

¹ Caputzatit chī nacālīpāxquī'yā'tit ā'makapitzin ē calacasqui'ntit tū Espiritu Santo cāmaxquī'yan. A'ktin tascujūt tū māsā' Espiritu Santo, ū'tza' tzē māsū'yu ixtachihuīn Dios. Ā'chulā' calacasqui'ntit huā'mā' tascujūt ē jā ā'makapitzīn. ² A'cxni' chā'tin chihuīna'n xtum tachihuīn tū jā sca'tnī't, xla' xmān tā'chihuīna'mā'lh Dios ē jā cātā'chihuīna'mā'lh chī'xcuhuī'n ixpālacata jā tī ca'tzī tū huanicu'tun. Espiritu Santo māchihuīnī. ³ Tī limāsu'yu ixtachihuīn Dios ixlītlī'hui'qui Espiritu Santo, xla' cātā'chihuīna'n chī'xcuhuī'n. Chuntza' nacāmāsu'yuni' ē nacāmaktāya ē nacāmāhuixcānī. ⁴ Tī chihuīna'n xtum tachihuīn tū jā sca'tnī't, ū'tza' xmān tahuixcānī ixlīmān. Tī māsū'yu ixtachihuīn Dios, ū'tza' cāmāhuixcānī ixlīpō'ktuca'n tī ta'a'ka'ī'.

⁵ Ixlacasqui'n milīpō'ktuca'n ixchihuīna'ntit xtumnu' tachihuīn tū jā ixca'tzīyā'tit. Ā'chulā' ixlacasqui'n ixmāsu'yu'tit ixtachihuīn Dios. Ā'chulā' ixlacasqui'nca tī limāsu'yu ixtachihuīn Dios ē jā tī xmān chihuīna'n xtumnu' tachihuīn ē jāla nahuan tū huanicu'tun tzamā' xtum tachihuīn. Xmān palh tzē nahuan tū huanicu'tun tzamā' tachihuīn ē chuntza' nacāmaktāya ixlīpō'ktuca'n tī ta'a'ka'ī', xmān chuntza' tze palh nachihuīna'n xtum tachihuīn tū jā ca'tzī'. ⁶ Palh na'ica'nācha' ē na'icchihuīna'n xtum tachihuīn, ¿chī na'iccālīmaktāyayān? Palh jā na'iccāhuanīyān tū Dios quimāsu'yuni'lh o tū icsca'tli tū ixta' Dios, ¿chī na'iccālīmaktāyayān? Palh jā na'iccāhuanīyān ixtachihuīn Dios o palh jā iccāmāsu'yuni'yān, ¿chī na'iccālīmaktāyayān?

⁷ A'cxni' skoli'can ē a'cxni' sla'knancan, kexmatāuj chī sā'nān. Palh jā tzej skoli'can, jāla ca'tzīcan tū huanicu'tun. ⁸ Palh jā tzej līskoli'can trompeta, soldado jā catikexmatli ē jā catitā'kaquī'lh ē jā catitacāxli na'a'n nalāta'la. ⁹ Chuntza' hui'xina'n. Palh jāla kexmatcan mintachihuīnca'n, ¿chī nalīca'tzīcan tū huanicu'tun? Hua'chī xmān nachihuīna'nā'tit nac ū'nī'. ¹⁰ Kempālhūhua' tachihuīn chihuīna'ncan nac ca'quilhtamacuj ē chā'tunu' kexmata tū ixtachihuīn. ¹¹ Palh jāla ickexmata ixtachihuīn ā'chā'tin, quit iclanī't hua'chī xamini' ixpālacata xla' ē xla' xamini' lanī't quimpālacata. ¹² Hui'xina'n naputzayātītzamā' talakalhu'mān tū māsā' Espiritu Santo. Chuntza' calacasqui'ntit nacāmaxquī'yān tzamā' talakalhu'mān tū ā'chulā' xatze. Ū'tza' tū cāmāhuixcānī tī ta'a'ka'ī'.

¹³ Chuntza' tī nachihuīna'n xtum tachihuīn tū jā sca'tnī't, casqui'ni'lh Dios namaktāya nacāmāsu'yuni' ā'makapitzīn tū huanicu'tun. ¹⁴ Palh xtum quintachihuīn a'cxni' icorarlīmā'lh, xmān quilīstacna' ca'tzī tū huanicu'tun. Jā scujmā'lh quintalacapāstacni' ē jā tī chā'tin icmaktāyamā'lh. ¹⁵ ¿Chī na'iclītlahua? Na'iclī'orarlī quilīstacna' ē nā na'icmāscujū quintalacapāstacni' ē chuntza' na'iccāmaktāya tī takexmatmā'nal. Na'iclīpīxtlī' quilīstacna' ē nā na'iclīpīxtlī' quintalacapāstacni' ē ānā chuntza' tī takexmatmā'nal nataca'tzī tū huanicu'tun. ¹⁶ Palh chihuīna'na' xtum tachihuīn a'cxni' māsā'yā'

tapāxcatca'tzīn, xmān milistacna' makapāxuīmā'lh Dios, ē ā'makapitzīn jāla takexmata. ¿Chī tzē nalīhuan catīhuālh: “Amén”, palh jāla ca'tzī tū huanicu'tun tū huanī'ta'? ¹⁷ Masqui hui'x tzej maxquī'pā't tapāxcatca'tzīn Dios, jā maktāya'ya' ā'chā'tin. ¹⁸ Quit tzē icchihuīna'n xtum tachihuīn tū jā icscatnī't. Icmxquī' tapāxcatca'tzīn Dios quit ā'chulā' tzē icchihuīna'n xtum tachihuīn ē jā hui'xinan. ¹⁹ A'ntza' jā tatakēstoka tī ta'a'ka'ī', icchihuīna'ncu'tun macsti'na'j tachihuīn tū kexmatcan ē ū'tza' nacālīmāsu'yuni'. Jā icchihuīna'cu'tun lhūhua' xtum tachihuīn tū jā catīlītamaktāyalh ā'chā'tin.

²⁰ Jā catipuhua'ntit hua'chi lacstīn tī jā takexmata; napuhua'nā'tit hua'chi lacstīn tī jāna'j taca'tzī tatlahua tū jā tze. A'cxni' lacapāstacpā'na'ntit, calacapāstacna'ntit hua'chi chī'xcuhui'n. Xlaca'n taca'tzī tū ā'chulā' ixlacasquī'nca. ²¹ Tatzō'kni' na ixtachihuīn Dios ē Dios huanli chuntza':

Na'iccātā'chihuīna'n tzamā' israelitas.

Na'iccāmacamin tī xtum ixtachihuīnca'n ē tī makatīyātī'n.

Quit na'iccāmāchihuīnī.

Nūn chuntza' jā quintitakexmatni'cu'tunli tzamā' israelitas.

²² Chuntza' a'cxni' chihuīna'ncan xtum tachihuīn tū jā kexmatcan, ū'tza' nacālīmāsu'yuni' ixlītlī'hui'qui Dios xlaca'n tī jā ta'a'ka'ī' ē talaktzī'mā'nalh a'ktin lī'a'cnīn. A'cxni' līmāsu'yucan ixtachihuīn Dios ixlītlī'hui'qui Espīritu Santo, ū'tza' cālīmāsu'yuni'yān ixlītlī'hui'qui Dios hui'xina'n tī a'ka'ī'yā'tit.

²³ Palh milipō'ktuca'n tī a'ka'ī'yā'tit ixtakēstoktīt ē palh milipō'ktuca'n ix-chihuī'nā'tit xtum tachihuīn tū jā ixca'tzyā'tit, ē palh ixtanūlh catīhuālh chī'xcu' o tī jā a'ka'ī', ¿ē jā nahuan chuya'yā'tit? ²⁴ Palh milipō'ktuca'n ixmāsu'yutit ixtachihuīn Dios ē a'cxni' natanū catīhuālh chī'xcu' o chā'tin tī jā a'ka'ī', xla' tzē nakexmata tū māsuyupā'na'ntit. Chuntza' nalīca'tzī xla' jā tze na ixlacatīn Dios. ²⁵ Nā naca'tzī jā tū catimātzē'kli ixlacatīn Dios. Chuntza' nalīlaktatzokosta namakapāxuī Dios ē nahuan: “Ixlicāna' Dios hui'lh na milacpu'na'ī'tatca'n.”

Chī chā'tunu' natachihuīna'n a'cxni' takēstokcan

²⁶ Ū'tza' huā'mā' tī natlahua'yā'tit a'cxni' natakēstokā'tit: Chā'tunu' napuhua'nā'tit tū napixtlī'yā'tit o jā namāsu'yuyā'tit na ixtachihuīn Dios. Chā'tin tzē namāsu'yu tū Dios māsuyuni'lh. Ā'chā'tin tzē nachihuīna'n xtum tachihuīn tū jā sca'tnī't o tzē namāsu'yu tū huanicu'tun xtum tachihuīn. Catūxcuhuālh tū tlahuacan, calalh ū'tza' tū nacālīmaktāya tī tatakēstoka. ²⁷ Palh tahuī'lanalh tī natachihuīna'n xtum tachihuīn, cat-achihuīna'nli līchā'tunu' ē xmān chā'tu' o chā'tu'tun ē catalīlakpalītēlhalh. Nā ca'a'nalh chā'tin tī namāsu'yu tū huanicu'tun. ²⁸ Palh jā tī a'nan tī tzē namāsu'yu tū huanicu'tun xtum tachihuīn, caca'csa cahuanli tī tzē chihuīna'n xtum tachihuīn. Ixa'cstu catā'chihuīna'nli Dios ē jā a'ntza' jā takēstokcan. ²⁹ Chā'tu' o chā'tu'tun tzē natamāsu'yu ixtachihuīn Dios. Ā'makapitzīn tzej catakexmatli nataca'tzī palh Dios ixlicāna' cāmāsu'yuni'lh tī tachihuīna'n. ³⁰ Palh hui'lh ā'chā'tin ē nā Dios māca'tzīnī xla' tū namāsu'yu, tī chihuīna'mā'lhcus jā'tza' catichihuīna'nli. Palaj nachihuīna'nkō' a'cxni' tasu'yu chihuīna'ncu'tun ā'chā'tin. ³¹ Līchā'tunu' namāsu'yuyā'tit ixtachihuīn Dios. Chuntza' nacāmāscā'tican ixlipō'ktuca'n ē nacāmāhuixcānīcan. ³² Tī līmāsu'yumā'lh ixtachihuīn Dios ixlītlī'hui'qui Espīritu Santo, xla' tzē naquilhca'csa a'cxni' ca'tzī Dios namāchihuīnī

ā'chā'tin. ³³ Dios lacasqui'n lacatejtin natlahuacan ē jā lacasqui'n xamaktin natachihuīna'n.

Calhāxcuhuālh tatakēstoka tī ta'a'ka'ī' ixtachihuīn Dios, chuntza' tlahuacan. ³⁴ Ca'cs natatahui'la puscan. Jā cacāmakxtekca natachihuīna'n xlaca'n. Puscan catakexmatlī chī tatzo'kni' na ixlīmāpa'ksīnca'n israelitas jā huan puscan jā catitamāpa'ksīlh chī'xcuhuī'n. ³⁵ Palh chā'tin puscāt sca'tcu'tun catūhuālh, cakelhasqui'nīlh ixkōlu' a'cxni' tahuī'lāna'lh na ixchicca'n. Līmāxana' palh puscan natachihuīna'n jā takēstokcanī't namakapāxuīcan Dios.

³⁶ Calacapāstactit huā'mā'. Na mincā'lacchicni'ca'n jā a'ntza' pūla māsu'yuca ixtachihuīn Dios. Jā xmān hui'xina'n kexpatnī'ta'ntit. ¿Tū ixpālacata puhua'nā'tit ca'tziyā'tit chī ixlacasqui'nca talatā'kchoko tī ta'a'ka'ī'? ³⁷ Makapitzīn puhua'nā'tit tzē māsu'yuyā'tit ixtachihuīn Dios o puhua'nā'tit Espīritu Santo cāmaxquī'nī'ta'n a'ktin talakalhu'mān. Caca'tzīt hui'xina'n tū iccātzo'knuni'yān, ū'tza' ixlīmāpa'ksīn quiMāpa'ksīni'ca'n. ³⁸ Palh catīhuālh jā kexmatcu'tun ixtachihuīn Dios, calatachokolh chī ixtapāxuān.

³⁹ Tā'timin, caputza'tit chī nalīmāsu'yuyā'tit ixtachihuīn Dios ē jā timāmakchuyīyā'tit tī tzē chihuīna'n xtum tachihuīn. ⁴⁰ Ixlīpō'ktu tū natlahua'yā'tit, catlahua'tit chuntza' chī ixlacasqui'nca ē chuntza' chī minī'ni'.

15

Chī līlacastālancuana'lh Cristo

¹ Chuhua'j iccāmālacapāstaquīyān xatze tachihuīn tū iccāmāsu'yuni'nī'ta'n. Hui'xina'n maktīni'nī'ta'ntit ē a'ka'ī'nī'ta'ntit. ² Ū'tza' tū iccāmāsu'yuni'nī'ta'n lī'a'kapūtaxtutit palh jā chu tlakaj a'ka'ī'nī'ta'ntit.

³ Iccāmāsu'yuni'nī'ta'n tū ixlacasqui'nca ē tū quimāscatīcanī't. Ū'tza' huā'mā'; Cristo nīlh ixpālacata quincuentaca'n chuntza' chī tzo'kcanī't makāstza' na ixtachihuīn Dios. ⁴ Mācnūcanī't Cristo ē ixlī'a'ktu'tun quilhtamacuj mālacastālancuanīca. Chuntza' tatzo'kni't na ixtachihuīn Dios. ⁵ A'cxni' lacastālancuana'nlitza', apóstol tī pūla laktzī'lh Cristo, ū'tza' Pedro. Ā'līstān ixlīpō'ktuca'n apóstoles talaktzī'lh. ⁶ Ā'līstān huampala hua'chi lakaquitzīs ciento ā'makapitzīn ixtachi'xcuhuī't xamaktin talaktzī'lh. Lhūhua' xlaca'n tahuī'lāna'lhcus ē ā'makapitzīn tasputlitza'. ⁷ Ā'līstān huampala Jacobo nā laktzī'lh ē huampala ixlīpō'ktuca'n apóstoles talaktzī'lh.

⁸ Ā'xmān quit iclaktzī'lh Cristo. Quit hua'chi chā'tin ska'ta' tī xatamāyujūn ē jā a'cchā'lh ixmālhcuuyu'. ⁹ Quit hua'chi apóstol tī ā'chulā' xastancu. Ā'makapitzīn apóstoles ā'chulā' laka'tla' ē jā quit. A'cxni' jāna'j xa'ica'ka'ī' xa'iccāmakapātīnīn tī ixta'a'ka'ī'. Ū'tza' jā quilīminī'ni'n palh apóstol quihuanica. ¹⁰ Dios quilakalhu'manli ē ū'tza' apóstol iclīhuanli. Jātza' xmān quilakalhu'manli ixpālacata quit ā'chulā' i'cscujli ē jā ā'makapitzīn apóstoles. Jā quilīmān icscujli. Dios quilakalhu'manli ē ū'tza' quimaktāyalh chī icscujli. ¹¹ Masqui ā'makapitzīn apóstoles o masqui quit, quilīpō'ktuca'n icmāsu'yuyāuj xatze tachihuīn ixla' Jesucristo ē hui'xina'n a'ka'ī'nī'ta'ntit.

Natalacastālancuana'n nīnī'n

¹² Palh icmāsu'yuyāuj chī Cristo lacastālancuana'nli, ¿chī tzē nalīhua'nā'tit makapitzīn hui'xina'n jā tī chā'tin nalacastālancuana'n? ¹³ Palh jā tī chā'tin

cahuālh ixlacastālanacuana'nli, chuntza' jā ixtilacastālanacuana'nli Cristo. ¹⁴ Ē palh Cristo jā ixtilacastālanacuana'nli, jā ixlicāna' tū icmāsu'yumā'nauj ē jā tū limacuan ixa'ka'itit. ¹⁵ Nā chuntza' quina'n xa'icuanui tū jā ixlicāna' ixpālacata Dios chī icmāsu'yuyāuj Dios mālacastālanacuanih Cristo. Chuntza' xa'icmāsu'yūj tū jā ixlicāna' palh jā tī chā'tin cahuālh ixlacastālanacuana'nli. ¹⁶ Palh jā tī chā'tin cahuālh nalacastālanacuana'n, nūn Cristo jā ixlacastālanacuana'nli. ¹⁷ Palh Cristo jā cahuālh lacastālanacuana'nli, jā tū limacuan ixa'ka'itit. Jāna'j ixticātamātza'nkēna'nin mincuentaca'n. ¹⁸ Palh jā cahuālh lacastālanacuana'nancan, chuntza' tī tanilhntza' masqui ixtatā'tapa'ksilh Cristo, ixta'a'lh nac pūpātīn. ¹⁹ Palh jā ixka'lhūj quilatamatca'n tū jā catilakspūtlī ixpālacata līpāhuanāuj Cristo, ā'chulā' koxa tilayāuj quina'n ē jā ixlīpō'ktuca'n ā'makapitzīn tachi'xcuhuīt.

²⁰ Ixlicāna' chī mālacastālanacuana'nica Cristo ē laktaxtulh nac cā'linīn. Chuntza' cāpūlani'lh tī ta'a'ka'it'lh ē tanilhntza' ē natalacastālanacuana'mpala. ²¹ Adán tlahualh tū jā tze ē ū'tza' talitzuculh tanī tachi'xcuhuīt. Cristo nīlh nac cruz ē chuntza' natalilacastālanacuana'n tachi'xcuhuīt ē nataka'lhī ixlatamatca'n tū jā catilakspūtlī. ²² Adán quixu'napapca'n ixuanīt, ē chuntza' quilīpō'ktuca'n nanīyāuj. Ixlīpō'ktuca'n tī tatā'tapa'ksī Cristo, xla'ca'n natalacastālanacuana'n. ²³ Chā'tunu' ka'lhī ixquilhtamacuj a'cxni' napūlacastālanacuana'n. Tī xapūla lacastālanacuana'nli, ū'tza' Cristo. A'cxni' namimpala Cristo, natalacastālanacuana'n xla'ca'n tī tatā'tapa'ksī Cristo. ²⁴ Cristo nacāmālakspūtukō' ixlītli'hui'quica'n ixlīpō'ktuca'n ā'makapitzīn ē a'cxni' nacāskāhuī'kō'tza' ixlīpō'ktuca'n tī quiclh talaktzi'n xla', palaj tunca xla' namacamaxquī'kō' Dios ixlītli'hui'qui. A'cxni' nala huā'mā', a'cxni' ixlīspūtlī' cāquilhtamacuj. ²⁵ Ixlacasquī'nca Cristo namāpa'ksīni'n hasta nacāskāhuī'kō' ixlīpō'ktu tī quiclh talaktzi'n xla'. ²⁶ Tī ā'xmān naskāhuī'can, ū'tza' linīn. ²⁷ Ixlīpō'ktu catūhuālh tū a'nan Dios cāmaxquī'lh Cristo nacāmāpa'ksīkō'. A'ntza' jā huan ixtachihuīn Dios nacāmāpa'ksīkō', ū'tza' jā huanicu'tun Cristo namāpa'ksī Dios. Dios ū'tza' tī māsā'lh lītli'hui'qui. ²⁸ Pūla nacāskāhuī'kō' ixlīpō'ktuca'n tī quiclh talaktzi'n Cristo. A'cxni' xla' nacāmāpa'ksīkō', a'cxni' Cristo tī ī'Ska'ta' Dios ixa'cstu natamacamāsā'ni' Dios. Chuntza' namākentaxtukō' chī ixtalacasquī'nīn Dios. Chuntza' tī ixlīmān namāpa'ksīni'nkō' calhāxcuahuālh, ū'tza' Dios.

²⁹ Palh jā cahuālh lacastālanacuana'nancan, ¿tū tapuhuamā'nalh xla'ca'n tī ta'a'kpaxa natamakāyā tī tanīlh? ¿Chī talī'a'kpaxa ixpālacata tī tanīlh palh jā tapuhuan natalacastālanacuana'n?

³⁰ Lakaliyān lījicua' icuī'lh. Palh jā lacastālanacuana'nancan, ¿tū ixpālacata chuntza' icuī'lh? ³¹ Lakaliyān quintamaknīcu'tun. Huā'mā' ixlicāna' ē nā ixlicāna' chī ka'tla' iclīmakca'tzi mimpālacatata'n. Ka'tla' iclīmakatzi ixpālacata tā'tapa'ksī'yā'tit Jesucristo quiMāpa'ksīni'ca'n. ³² Līlhūhua' huā'tzā' nac cā'lacchicni' Efeso hua'chī hua'na'nī'n chī ixquintamaknīcu'tun. Palh jā cahuālh lacastālanacuana'nancan ¿tū ixpālacata na'iclitāyani' chuntza' chī iclīpātīni'mā'lh huā'tza' nac cā'quilhtamacuj? Xatze na'icltahua chī huancan: “Nahuā'yanāuj ē nakō'tnu'nāuj. Lakali nanīyāuj.”

³³ Jā catā'kskahuīt'it. Chuntza' chī huancan: “Tī līlacatejtīn latlā'huan ē nacātā'talacxtuca xla'ca'n tī jā tze, xla' nala ixtā'chuntza'ca'n xla'ca'n tī jā tze.” ³⁴ Tzej calacapāstactit ē cuenta catlahua'tit ē jātza' catlahua'tit tū jā tze. Huī'lh ā'makapitzīn na milacpu'na'itātca'n tī jāna'j

ta'a'ka'i' ixtachihuīn Dios ē jā taca'tzī chī līhuī'lh Dios. Ū'tza' iccāhuaniyān na'iccālimāmāxani'yān.

Chī natalilacastālanacuana'n nīnī'n

³⁵ A'makapitzīn natakelhasqui'nīnī'n: "¿Chī tzē natalilacastālanacuana'n tī tanīlh? ¿Chī natala ixmacni'ca'n a'cxni' natalacastālanacuana'n?"
³⁶ Calacapāstacna'ntit. A'cxni' nacha'nā'tit līcha'nat, namā'cnūyā'tit nac ti'ya't ē namasa xako'xka' ē chuntza' napu'n. ³⁷ Tū cha'nā'tit jā tasu'yu hua'chī tū nataxtu. Nacha'nā'tit xalīcha'nat cuxi' o stapun o catūxcuhuālh tū māscāquīcanī't. Tū napu'n, xla' sca'yā'hua' ē tzēhuani't. ³⁸ Dios cāmaxqui' chī nalīstaca ē chī ixtalacasqui'nīn. Xtum tasu'yu xāhuat ē xtum tasu'yu xapa'lhma' stapun. Kempālhūhua' līcha'nat ē xtum tatasu'yu pūlacatunu' chī tastaca. ³⁹ Nā a'nan kempālhūhua' macni'. A'nan ixmacni'ca'n tachi'xcuhūi't ē a'nan ixmacni'ca'n animalh ē a'nan ixmacni'ca'n squi'ti' ē ixmacni'ca'n spūnī'n. Chā'tunu' xtum ixmacni'ca'n. ⁴⁰ A'nan ixmacni' tī huī'lh nac a'kapūn ē ixmacni' tī huī'lh nac ti'ya't. Xtum chī ixlītēhuani't macni' xala' nac a'kapūn ē xtum chī ixlītēhuani't macni' xala' nac ti'ya't. ⁴¹ Xtum chī ixlītēhuani't chī'chīni' ē xtum chī ixlītēhuani't mālhcuyu' ē sta'cu. Nā xtum chī ixlītēhuani't a'katunu' sta'cu. A'katunu' macni' xtum ixlītēhuani't. ⁴² Chuntza' a'kspula a'cxni' lacastālanacuana'ncan. Nacāmā'cnūcan quimacni'ca'n ē natamasa. A'cxni' nalacastālanacuana'nāuj, xtum natala quimacni'ca'n ē jātza' catitamasli. ⁴³ Quimacni'ca'n tū nacāmā'cnūcan jā tze; xasāsti' quimacni'ca'n tzēhuani't natala ē nataxkaka. Xaxlajuani' quimacni'ca'n tū nacāmā'cnūcan; a'cxni' natalacastālanacuana'n lactli'huī'quīn natahuan. ⁴⁴ Quimacni'ca'n tū ka'lhīyāuj huā'tza' nac cā'quilhtamacuj xmān macni' ē nacāmā'cnūcan a'cxni' nanīyāuj. A'cxni' nalacastālanacuana'nāuj, Dios naquincāmaxqui'yān xasāsti' quimacni'ca'n tū espiritual. Ka'lhīyāuj quimacni'ca'n xala' huā'tza' nac cā'quilhtamacuj; nā naka'lhīyāuj quimacni'ca'n xala' nac a'kapūn.

⁴⁵ Chuntza' tatzō'kni' na ixtachihuīn Dios:

Pūla tlahuaca chā'tin chī'xcu'.

Nā maxqui'ca ixlātamā.

Huī'līni'ca ixtacuhuīni' Adán.

Dios su'nulh na ixquini' ē chuntza' lakahuanli ē tahuī'lh. Ā'līstān lacatuncuhū'lh Jesucristo tī quincāmaxqui'n xasāsti' quilatamatca'n. ⁴⁶ Pūla ka'lhīyāuj quimacni'ca'n tū xala' huā'tzā' nac cā'quilhtamacuj ē tū natanī. Ā'līstān naka'lhīyāuj xasāsti' quimacni'ca'n xala' nac a'kapūn. ⁴⁷ Xapūla chī'xcu' ū'tza' Adán ē Dios līlahualh xapokxni' ti'ya't. Ā'chā'tin chī'xcu' ū'tza' Jesucristo ē xla' mincha' nac a'kapūn. ⁴⁸ Chuntza' chī ixuani't ixmacni' Adán chu lacxtim chī quimacni'ca'n quina'n tī xalanī'n nac cā'quilhtamacuj. Nā chuntza' ixlīpō'ktuca'n tī tatā'tapa'ksī Cristo nataka'lhī xasāsti' ixmacni'ca'n hua'chī ixmacni' Cristo. ⁴⁹ Chuntza' chī nac huā'mā' cā'quilhtamacuj lītasu'yuyāuj Adán, nā chuntza' nac a'kapūn nalītasu'yuyāuj Cristo tī mincha' nac a'kapūn.

⁵⁰ Chuhua'j iccāhuaniyān quimacni'ca'n tū ka'lhī ka'lhni' ē quinīt jāla catitanūlh jā Dios māpa'ksīni'nkō'. Quimacni'ca'n tū natamasa jāla catitatanūlh jā tahuī'lana'lh tī taka'lhī ixlātamāca'n tū jā catilakspūtlī. ⁵¹ Cakexpa'ttit. Na'iccāhuaniyān tū ixtatzē'knī't. Quilīpō'ktuca'n jā catinīuj. Quilīpō'ktuca'n nalakpalican quimacni'ca'n. ⁵² A'cxni' ixlīspūtni' cā'quilhtamacuj ē nasā'nan trompeta, xamaktin naquincā'a'kspulayān hua'chī a'cxni' natalakatzī'yāuj ē nalacahuāna'mpalayāuj. Nasā'nan

trompeta ē tī tanīnī'ttza' natalacastālancuana'n ē nataka'lhī ixmacni'ca'n xasāsti' tū jā maktin catitamasli. Quilipō'ktuca'n naquincātalakpalīni'yān quimacni'ca'n. ⁵³ Quimacni'ca'n tū tzē natamasa ka'lhī natalakpalī ē xasāsti' natahuan ē jā maktin catitamasli. Quimacni'ca'n tū natanī ixlacasqui'nca xasāsti' natahuan ē jā catitalakspuṭli. ⁵⁴ A'cxni' quimacni'ca'n tū natamasa natalakpalī ē xasāsti' natahuan ē jā catitamasli ē a'cxni' quimacni'ca'n tū natanī natalakpalī ē jā catitanīlh, a'cxni' namākentaxtūcan tū tatzo'knī't chuntza':

Taskāhuī'nī't līnīn.

Ē chuntza' quincātalīmālahuanīyān.

⁵⁵ ¿Jā huī'lh ixlītlī'huī'qui līnīn? Sputlītza'. ¿Tīchu naca'tzani' ixpālacata līnīn? Jā tī chā'tin. ⁵⁶ Tzamā' tū jā tze ū'tza' nalīnīyāuj. Tachi'xcuḥuī't jā takexmatni' ixlīmāpa'ksīn Dios. Chuntza' lītasu'yu hua'chi tū jā tze cāmāpa'ksīmā'lh. Lītasu'yu ixpālacata tachi'xcuḥuī't jā takexmatni'lh ixlīmāpa'ksīn Dios. ⁵⁷ Icmāxquī' tapāxcatca'tzīn Dios chī līskahuī'yāuj līnīn ixpālacata ixlītlī'huī'qui quīmāpa'ksīni'ca'n Jesucristo.

⁵⁸ Tā'timīn, iccāpāxquī'yān. Ū'tza' iccālīhuaniyān jā catamakxtektit tū nacāmāmakchuyīyān ē nacālīmāpānūni'yān tū a'ka'īnī'ta'ntit. Pō'ktu quilhtamacuj tzej nascu'jā'tit ixpālacata Māpa'ksīni'. Ca'tziyā'tit tū natalhua'yā'tit ixpālacata Māpa'ksīni' jā catilakspuṭli.

16

Tumīn tū namākēstokcan

¹ Chuhua'j iccāhuaniyān ixpālacata tumīn tū namākēstokā'tit ē tū nacālīmaktāyayā'tit tī ta'a'ka'ī' xalanī'n nac Judea. Chuntza' chī iccāhuani tī tatakēstoka jā huanican Galacia, nā chuntza' natlahua'yā'tit. ² Cā'domingo namāquī'tēlha'yā'tit macstī'na'j mintumīnca'n tū tlajani'ta'ntit tzamā' semana. Chuntza' a'cxni' na'ica'nācha', xmān namākēstokā'tit tū māquī'nī'ta'ntittza'. ³ Hui'xina'n cacālacsa'ctit chī'xcuḥuī'n tī lactze ē xlaca'n natalē'n minofrendaca'n. Quit na'iccāmaxquī' a'ktin ca'psnap ē na'iccāmacā'ni' nac Jerusalén. ⁴ Palh minī'ni' na'ica'n, naquintatā'a'n xlaca'n.

Pablo a'ncu'tun ā'lacatin

⁵ Na'ictētaxtutēlha nac cā'lacchicni' jā huanican Macedonia ē ā'līstān na'iccālaka'nāchān. ⁶ Palhāsā' lakmaj na'ictachokoyācha' na mincā'lacchicni'ca'n o palhāsā' a'ntza' icuī'lācha' nahuan a'cxni' nalonknun. Chuntza' hui'xina'n tzē naquilāmaktāyayāuj a'cxni' na'ictaxtupala calhāxcuḥuālh na'ica'ncu'tun. ⁷ Jā iclacasqui'n xmān na'ictētaxtu a'cxni' na'iccālaka'nāchān. Iccātā'tachokocu'tunāchān lakma'j palh Dios lacasqui'n. ⁸ Na'ictachoko huā'tzā' nac Efeso hasta cā'tani' tū māpācuḥuīcan Pentecostés. ⁹ Calhāxcuḥuālh nac huā'mā' cā'lacchicni' tzē na'icmāsu'yu ixtachihuīn Dios masqui lhūhua' tahuī'lāna'lh tī quintaquicīhlaktzi'n.

¹⁰ A'cxni' nachā'nācha' Timoteo, calakachi'xcuḥuī'tit ē tzej camaktīnī'ntit ixpālacata jā namāxana'n. Tzej camakamaktīnī'nchipitit ixpālacata xla' tā'scujmā'lh Māpa'ksīni' chuntza' chī quit. ¹¹ Jā tī chā'tin calakmaka'lh. Tzej namaktāya'yā'tit naquilakmin. Quit icka'lhīmā'lh ē nā iccātā'ka'lhīmā'lh ā'makapitzīn tī ta'a'ka'ī'.

¹² Ē quintā'tinca'n Apolos, icsqui'nli cacātā'a'lh ā'makapitzīn tī nacālaka'nāchān. Jā ixtalacasqui'nīn ixuanī't na'a'nācha' chuhua'j. Na'a'n a'cxni' naka'lhī quilhtamacuj.

Ā'xmān saludos

¹³ Catamaktaka'lhtit. Jā tilakpalī'yā'tit tū a'ka'ī'nī'ta'ntit. Calatā'kchokotit chuntza' chī cāminī'ni' chī'xcuhuī'n ē catahui'xcā'nī'tit. ¹⁴ Catūxcuhuālh tū natlahua'yā'tit, catlahua'tit expālacata cāpāxquī'yā'tit ā'makapitzīn.

¹⁵ Ca'tziyā'tit Estéfanos ē ixlīpō'ktu ixfamilia xlaca'n xapūla tī ta'a'ka'ī'lh a'cxni' icmāsu'yulh ixtachihuīn Dios jā huanican Acaya. Xlaca'n talīhui'līlh nacāmaktāya ā'makapitzīn tī ta'a'ka'ī'lh. ¹⁶ Iccāsqui'ni'yān cacākexpatni'tit xlaca'n ē cacākexpatni'tit chā'tunu' tī tzej tatā'scuja ē tamaktāya ā'makapitzīn tī ta'a'ka'ī'. ¹⁷ Iclīpāxuhua expālacata tachilh huā'tzā' Estéfanos ē Fortunato ē Acaico. Xlaca'n milakxokoca'n expālacata quintalakmilh ē hua'chi chuntza' iccālaktzī'kō'n. ¹⁸ Xlaca'n quintamakapāxuīlh ē nā nacātamakapāxuīyān hui'xina'n. Nacālakachi'xcuhuī'yā'tit chī'xcuhuī'n tī chuntza' chī xlaca'n.

¹⁹ Tī ta'a'ka'ī' ē xalanī'n calhāxcuhuālh jā huanican Asia, xlaca'n cātamacā'ni'yāchān saludos. Aquila ē Priscila tī ixpuscāt nā cātamacā'ni'yāchān saludos expālacata Māpa'ksīni'. Nā chu lacxtim ixlīpō'ktuca'n tī tatakēstoka na ixchicca'n. ²⁰ Ixlīpō'ktuca'n tī ta'a'ka'ī' cātamacā'ni'yāchān saludos. Nā hui'xina'n nalāsaludarlī'yā'tit.

²¹ Chuhua'j quit na'ictzo'ka huā'mā'. Quit, Pablo, iccāmācā'ni'yāchān saludos.

²² Palh chā'tin jā pāxquī' Māpa'ksīni' Jesucristo, camakapātīnīnca nac pūpātīn. Camilh quiMāpa'ksīni'ca'n.

²³ Cacāsicua'lanātlahuan Māpa'ksīni' Jesucristo. ²⁴ Iccāpāxquī'kō'yān expālacata Jesucristo. Amén.

2 Corintios

Pablo cātzo'knuni'lh tī xalanī'n nac Corinto

¹ Iccātzo'knuni'mā'n huā'mā' carta quit Pablo ē nā Timoteo tī quintā'tinca'n. Quit ixapóstol Jesucristo ixpālacata Dios quilhui'līlh quilī'apóstol. Iccātzo'knuni'yān hui'xina'n tī tapa'ksīni'yā'tit Dios ē tā'kēstokā'tit nac Corinto namakapāxuī'yā'tit Dios. Nā iccātzo'knuni'yāuj ixlīpō'ktuca'n tī ta'a'ka'ī' nac Acaya. ² Hui'xina'n cacālakalhu'man Dios quinTāta'ca'n ē Māpa'ksīni' Jesucristo. Tzej calatapā'tit.

Pablo pātīni'lh

³ Ca māka'tlī'ca Dios tī ixTāta' quiMāpa'ksīni'ca'n Jesucristo. Dios lakalhu'manīni'n ē quincāmaktāyayān. ⁴ Dios quincāmāko'xamāka'tlī'yān pō'ktu quilhtamacuj a'cxni' pātīni'nāuj. Dios lacasqui'n nacāmāko'xamāka'tlī'yāuj ā'makapitzīn tī tapātīni'mā'nal chuntza' chī Dios quincāmāko'xamāka'tlī'yān. ⁵ Cristo pātīni'lh, ē nā quina'n pātīni'nāuj. Cristo quincāmāko'xamāka'tlī'yān a'cxni' pātīni'nāuj. ⁶ Quit icpātīni'n, ē chuntza' tze iccāmāko'xamāka'tlī'yān hui'xina'n ē tze iccāmaktāyayān na'a'ka'ī'yā'tit ā'chulā'. Dios quimāko'xamāka'tlī', nā chuntza' tze na'iccāmāko'xamāka'tlī'yān hui'xina'n ē nā tze na'iccāmaktāyayān a'cxni' hui'xina'n pātīni'nā'tit chī quit. ⁷ Quit tzej icca'tzī hui'xina'n natāyani'yā'tit masqui pātīni'mpā'na'ntit nā hui'xina'n. Nā icca'tzī nacāmāko'xamāka'tlī'yān.

⁸ Tā'timīn, quit iclacasqui'n hui'xina'n naca'tzīyā'tit chī iclīpātīni'lh a'cxni' xa'icui'lacha' nac Asia. Quit jātza' xa'ictāyani'. Ictipuhuanli jātza' ā'chulā' xa'ictilatamalh. ⁹ Xa'icpuhuan na'icnītza'. Xa'icca'tzī quit jātza' la tū xa'ictlahua. Ū'tza' xmān Dios xa'iclipāhuan. Xla' ū'tza' tī tze cāmālacastālancuanī nīnī'n. ¹⁰ Dios quimakapūtāxtūlh tzamā' lījicua'. Tzēcus naquimakapūtāxtū Dios. Quit icca'tzī Dios naquimakapūtāxtū a'cxni' na'ictahui'lapala nac cā'lījicua'. ¹¹ Xmān ixlacasqui'nca hui'xina'n na'orarliyā'tit quimpālacata. Chuntza' naquilāmaktāyayāuj hui'xina'n. Chuntza' a'cxni' Dios naquisicua'lanātlahua, lhūhua' tī natamaxqui' Dios tapācatca'tzīn, ixpālacata tū Dios mās'tā'nī't chuntza' chī hui'xina'n squi'ni'tit.

Pablo huanli tū ixpālacata jā lī'a'lh nac Corinto

¹² Līpāxuhua icuī'lh ixpālacata quit icca'tzī tzej ictlā'huanī't na milacpu'na'itātca'n ē nā na ixlacpu'na'itātca'n ixlīpō'ktuca'n tachi'xcuhū't. Jā ica'kskāhuī'ninī't. Dios quimaxqui'lh talacapāstacni'. Ū'tza' tzej iclīlatlā'huan. Dios lakalhu'manīni'n. Quimaxqui'nī't talacapāstacni' tū jā hua'chi ixtalacapāstacni'ca'n tachi'xcuhū't xalanī'n nac cā'quilhtamacuj. ¹³ Tū iccātzo'knuni'yān huā'mā' huanicu'tun xmān tū kexpa'tā'tit hui'xina'n a'cxni' nakelhtahua'ka'yā'tit. Jā iccāhuanimā'n ā'catūhuālh tachihuīn. Quit iclacasqui'n hui'xina'n tzej nakexpa'tā'tit tū ictzo'kmā'lh. ¹⁴ Ā'makapitzīn hui'xina'n ca'tzīyā'tit chī nalīpāxuhua'yā'tit quimpālacata a'cxni' namimpala Māpa'ksīni' Jesús. Nā quit na'iclīpāxuhua mimpālacataca'n.

¹⁵ Quit xa'icca'tzī huā'mā', ē ū'tza' quit iclīpuhuanli na'iccālaka'mpalayāchā'n hui'xina'n. ¹⁶ Quit xa'iccātēlaktāxtucu'tunān

hui'xina'n a'cxni' icmilh nac Macedonia. Nā icpuhuanli na'iccālaka'nāchā'n a'cxni' xa'ictaxtulh nac Macedonia. Ē chuntza' ā'listān hui'xina'n ixquillāmāmakxtoklē'uj nac Judea. ¹⁷ Masqui icuanli xa'iccālaka'ncha'n hui'xina'n, quit jāla icmākentaxtulh. Ū'tza' talihuan ā'makapitzin palh quit xmān xa'ica'ksa'nīni'mā'lh a'cxni' icuanli xa'ica'ncu'tun. A'cxni' quit iclīchihuīna'n tū na'ictlahua, jā icchihuīna'n hua'chi chi'xcu'huī'n xalanī'n nac cā'quilhtamacuj. Xlaca'n tahuan ixlicāna' natatlahua catūhuālh masqui taca'tzī jā catitamākentaxtulh. ¹⁸ Dios jā maktin talakpalī. Xla' ca'tzī ixlicāna' tū icuan. Tū iccāhuaniyān hui'xina'n tze na'a'ka'ī'yā'tit. ¹⁹ Quit ē Silvano ē Timoteo xa'iccāmāsu'yuni'yān ixpālacata Jesucristo tī i'Ska'ta' Dios. Tze a'ka'ī'can tū huan Jesucristo. Xla' pō'ktu quilhtamacuj huan tū ixlicāna'. Xla' jā maktin talakpalī. ²⁰ Ixlīpō'ktu tū Dios huan natlahua, Jesucristo mākentaxtūkō'. Ū'tza' līmaxquī'yāuj tapāxcatca'tzīn Dios. ²¹ Dios ū'tza' tī quimaktāya na'ica'ka'ī'ni ni' Jesucristo. Nā hui'xina'n cāmaktāyayān tzej na'a'ka'ī'yā'tit. Nā xla' quilacsacnī't na'ictā'scuja. ²² Dios quincālakmacaminī'ta'n Espīritu Santo tī huī'lh na quillistacna'ca'n. Chuntza' tasu'yu tapa'ksini'yāuj Dios, ē hua'chi līxokohui'līnī'ttza' quillistacna'ca'n.

²³ Dios ca'tzī palh ixlicāna' tū na'iccāhuaniyān. Palh quit xa'iccālaka'ncha'n cahuālh nac Corinto, quit xa'iccālacaquilhnīn hui'xina'n. Ū'tza' jā iclī'a'lh. Dios ca'tzī tū jā iclī'a'ncha'. ²⁴ Quit jā iccāmāpa'ksīcu'tunān chī hui'xina'n a'ka'ī'yā'tit. Hui'xina'n tzejtza' a'ka'ī'yā'tit. Xmān iccātlahuani'cu'tunān tū nalīpāxua'yā'tit.

2

¹ Ū'tza' quit iclīhui'līlh jā iccālaka'ncha'n hui'xina'n palh ixlacasqui'nca xa'iccālacaquilhnīn. Palh quit xa'iccālacaquilhnīn, lacxtim ixlīlipuhuanui quina'n. ² Palh quit xa'iccāmālakaputzīn hui'xina'n, jā tī ixa'nalh tī ixquimakapāxūilh quit. Palh hui'xina'n līpuhuanā'tit, quit jāla līpāxuhua iclatahui'la. ³ Ū'tza' jā iclī'a'lh. Xmān iccātzo'kni'n a'ktin carta. Jā xa'ica'ncu'tunācha' iccālacaquilhnīyān ē nūn xa'iccāmālakaputzīcu'tunān. Palh hui'xina'n mākentaxtūyā'tit tū iccātzo'knuni'n, quit na'iclipāxuhua ē nā hui'xina'n nalīpāxua'yā'tit. ⁴ Quit xa'iclipuhuan a'cxni' iccātzo'knuni'n hui'xina'n. Nā xa'iccalhuan ixpālacata xa'icca'tzī iccāmālakaputzīn tū xa'iccātzo'knuni'nī'ta'n. Jā xa'iccāmālakaputzīcu'tunān. Iclacasqui'nli hui'xina'n naca'tzīyā'tit chī quit iccāpāxquī'yān hui'xina'n.

Ixlacasqui'nca namāspūtūnu'ni'can chi'xcu' tī jātza' tlahua tū jā tze

⁵ Tzamā' chi'xcu' tī tlhualh tū jā tze, xla' iclīlipuhuanli, ixpālacata jā tze tū tlhualh. Ā'chulā' cāmālakaputzīnī'ta'n hui'xina'n. Jā icuan palh milīpō'ktuca'n hui'xina'n cāmālakaputzīnī'ta'n. Palhāsā' jā milīpō'ktuca'n. ⁶ Milīlīhuīhua'ca'n hui'xina'n makapātīnīnī'ta'ntit tzamā' chi'xcu'. Chuhua'j tzetza'. Jātza' camakapātīnīntit. ⁷ Chuhua'j camātza'nkēna'ni'tit ē camāko'xamixī'tit. Palh jā chuntza' natlahua'yā'tit, tzamā' chi'xcu' jāla catitāyani'lh, ixpālacata nalīlipuhuan. ⁸ Ū'tza' iccālīsqui'ni'yān hui'xina'n camāsu'yu'tit chī pāxquī'yā'tit. ⁹ A'cxni' quit iccāmācā'ni'chān a'ktin carta, quit icca'tzīcu'tunli palh hui'xina'n ixtlahua'tit tū iccāhuanin ixpālacata tzamā' chi'xcu'. Icca'tzīcu'tunli palh hui'xina'n ixquilākexmatni'uj. ¹⁰ Palh hui'xina'n māsputūnu'ni'yā'tit tzamā' chi'xcu', nā quit na'icmāspūtūnu'ni'. Palh quit icmāspūtūnu'ni'lh catīhuālh, mimpālacataca'n icmāspūtūnu'ni'lh

na ixlacatīn Cristo. ¹¹ Māspūtūnu'ni'yāuj ixpālacata jā lacasqui'nāuj naquincāskāhuī'yān skāhuī'ni'. Ca'tzīyāuj skāhuī'ni' a'kskāhuī'nin.

Pablo tamakchuyīlh a'cxni' ixuī'lh nac Troas

¹² Quit ictētaxtulh nac Troas ixpālacata a'ntza' icmāsu'yucu'tunli xatze tachihuīn tu īxla' Cristo. A'cxni' ictētaxtulh a'ntza', Dios ixlacāxtlahuakō'nī'ttza' ixlīpō'ktu a'ntza'. ¹³ Masqui tzej taxtulh, quit xa'ictamakchuyīnī't, ixpālacata quintā'tinca'n, Tito, jā chā'lh a'ntza' chuntza' chī xa'iclacāxlanī'ta'uj. Ū'tza' iccālīmakxtekli xalanī'n nac Troas ē icmilh nac Macedonia ixpālacata icpuhuanli Tito ixchilh huā'tzā'.

Ixtachihuīn Dios tzej taxtu

¹⁴ Maxquī'yāuj tapāxcatca'tzīn Dios ixpālacata ixlīmāpa'ksīn Cristo tzej lītaxtuyācha' tachihuīn tū icmāsu'yu. Xla' quimaktāya na'icmāsu'yu calhāxcuhuālh ixpālacata Cristo. Huā'mā' tamāsu'yun hua'chi a'ktin perfume tū mu'csun calhāxcuhuālh. ¹⁵ Līpāxuhua Dios chī quina'n icmāsu'yuyāuj ixtachihuīn Cristo. Quina'n hua'chi a'ktin jini' na ixpu'nanca'n tī ta'a'kapūtaxtunī'ttza' ē nā tī jāna'j ta'a'kapūtaxtu. ¹⁶ Na ixpu'nanca'n tī jāna'j ta'a'kapūtaxtu, tzamā' tamāsu'yun hua'chi catūhuālh tū mu'csun tū laknīcan. Na ixpu'nanca'n tī ta'a'kapūtaxtunī'ttza', tzamā' tamāsu'yun hua'chi a'ktin perfume tū māsā' latamat. Nūn chā'tin tī tzē ixlīmān namāsu'yu tū ixlā' Cristo. Ixlasasqui'nca Dios namaktāya. ¹⁷ Quit jā hua'chi tī ta'a'kskāhuī'nin ē talakpalī tamāsu'yun tū ixlā' Dios. Xlaca'n jā tzej tamāsu'yu ixpālacata xmān ta'a'kskāhuī'tlajacu'tun. Quit iclīchihuīna'n tū iclīcāna' na ixlacatīn Dios, ixpālacata xla' quimacamaxquī'nī't na'ictā'scuja Cristo.

3

A'ktin xasāsti' talacāxtlahuan

¹ Palhāsā' ā'makapitzīn natahuan quit ka'tla' icmakca'tzī ē quilīchihuīna'ncan quina'cstu. Jā ixlacasqui'nca quit na'iccāmaxquī'yān a'ktin carta tū nahuan quit tzeza chī'xcu'. Jā ixlacasqui'nca hui'xina'n naquilāmaxquī'yāuj a'ktin carta tū tzē na'iclē'n calhāxcuhuālh, chuntza' chī talē'n ā'makapitzīn. ² Hui'xina'n hua'chi quincarta. Mimpālacataca'n ca'tzīcan tze tū ictlahua. Huā'mā' carta tzē natalaktzī'n ē natalīkelhtahua'ka' ixlīpō'ktuca'n tachi'xcuhuī't. Hui'xina'n hua'chi a'ktin carta lītaxtuyā'tit tū tatzo'kni' na quilīstacna', ixpālacata quit iccālacapāstacān hui'xina'n. ³ Hui'xina'n lītaxtuyā'tit hua'chi a'ktin carta tū Cristo quimātzo'knīlh. Tzamā' carta jā lītzo'kcanī't tinta. Jā tzo'kcanī't nac a'ktin chihuix tū hua'chi lhta'ca'la'. Espīritu Santo tī macamilh Dios xalakahuan, xla' cālakpalīni'n mintalacapāstacni'ca'n a'cxni' iccāhuanin ixtachihuīn Jesucristo. Chuntza' tasu'yu tū tlahuani't Cristo mimpālacataca'n.

⁴ Chuntza' icuan ixpālacata quit icca'tzī tze tū icmāsu'yu na ixlacatīn Dios, ixpālacata Cristo quimacamaxquī'lh na'icmāsu'yu. ⁵ Quit jā icuan xmān quina'cstu tzē ictlahua huā'mā' tascujūt. Dios quimaktāya ē ū'tza' tzē iclītlahua. ⁶ Xla' ū'tza' tī quimaxqui' talacapāstacni'. Ū'tza' tzē iclīmāsu'yu xasāsti' talacāxtlahuan tū Dios tlahuani't. Tzamā' talacāxtlahuan jā hua'chi a'ktin līmāpa'ksīn tū tatzo'kni'. Tzamā' talacāxtlahuan līchihuīna'n Espīritu Santo. Ixlīmāpa'ksīn Dios māsu'yu

ixlīpō'ktuca'n tachi'xcuui't taka'lhī ixcuentaca'n ē ū'tza' natalīnī. Espiritu Santo māstā' xasāsti' latamat.

⁷ Huā'mā' līmāpa'ksīn tū māsuyū ixlacasqui'nca nanīcan, huā'mā' tzo'kca pektu' nac chihui. A'cxni' maxquī'ca Moisés tzamā' līmāpa'ksīn, a'nalh a'ktin ka'tla' taxkaket. Ixlacan Moisés i'xkaka. Israelitas tī ixtayāna'lh a'ntza' jāla ixtalaktzī'n chī i'xkaka expālacata ixcāmālakachi'xuani'. Huā'mā' taxkaket lilacatzucu mixli. Chuntza' tzēhuani't ixuani't chī Dios māstā'lh huā'mā' līmāpa'ksīn. ⁸ A'chulā' tzēhuani't tamāsuyūn tū Espiritu Santo quincāmaxquī'yān. ⁹ Tzēhuani't ixuani't huā'mā' līmāpa'ksīn tū Dios ixmaxquī'nī't Moisés masqui ū'tza' līca'tzīcan tachi'xcuui't nacāmākapātīnīncan. A'chulā' xatzēhuani't ixtachihuīn Jesucristo, expālacata huā'mā' quincāmāsuyūni'yān chī tzē nalīxapacan tū laclē'nāuj. ¹⁰ Huā'mā' līmāpa'ksīn tzēhuani't ixuani't. Masqui tzēhuani't ixuani't, jāla mālakchā'nīcan ixtachihuīn Jesucristo. ¹¹ Palh līmāpa'ksīn tzēhuani't ixuani't masqui jā makās ixtitāyān'lh, ā'chulā' tzēhuani't tū jā catilakspuṭli. Ū'tza' xatze tachihuīn ixtla' Jesucristo.

¹² Quit lacatanes icca'tzī huā'mā' tachihuīn jā catilakspuṭli. Ū'tza' quit tzej iccālīmāsuyūni'cu'tun tachi'xcuui't. ¹³ Quit jā ictlahua chī Moisés. Xla' ixtalakatlapa, ē chuntza' israelitas jāla ixtalaktzī'n chī ixtapānūni' tū i'xkaka na ixlacan. ¹⁴ Israelitas jā ixtaca'tzī tū ixuanicu'tun. Hasta chuhua'j xlaca'n jā taca'tzī tū huanicu'tun a'cxni' talīkelhtahua'ka' ixtachihuīn Dios jā tatzo'kni' talacāxtlahuan xala' makāstza'. Huā'mā' tzē ca'tzīyāuj tū huanicu'tun xmān palh tapa'ksīni'yāuj Cristo. ¹⁵ Hasta chuhua'j israelitas jā taca'tzī tū huanicu'tun a'cxni' talīkelhtahua'ka' tū tzo'kli Moisés. ¹⁶ A'cxni' chā'tin a'ka'ī'ni' Māpa'ksīni' Jesucristo, tzētza' ca'tzī tū huanicu'tun tū tzo'kli Moisés. ¹⁷ Māpa'ksīni' Jesucristo, xla' chu chā'tin chī Espiritu Santo. Tī tatā'latlā'huan Espiritu Santo, xlaca'n jātza' cāmāpa'ksī skāhuī'ni'. ¹⁸ Quina'n ca'tzīyāujtza' tū huanicu'tun. Hua'chi jātza' talakatlapani'ta'uj na quilacanca'n. Chuntza' hua'chi laktzī'nāuj Māpa'ksīni' Jesucristo a'ktin nac hualhtin. Laktzī'nāuj chī ixlīka'tla' ē chī ixlītze. Quina'n litalakpalitēlhayāuj chī Cristo. Ū'tza' huā'mā' tū tlahuamā'lh Espiritu Santo.

4

¹ Dios lalalhu'manīni'n, ē quimacamaxquī'lh xatze tachihuīn ixtla' Jesucristo. Chuntza' jā ictaxlajuani'. Jā icmakxteka icmāsuyū huā'mā' xatze tachihuīn. ² Quit jā maktin ictlahua tū līmāxana' tū lakatzē'k tlahuacan. Jā ica'kskāhuī'nin. Jā iclakpālī ixtachihuīn Dios. Tzej icmāsuyū tū ixlicāna' na ixlacatin Dios. Ixlīpō'ktuca'n tachi'xcuui't tzē nataca'tzī ixlicāna' tū icmāsuyū. ³ Tī jā takexmatcu'tun xatze tachihuīn tū icmāsuyū, ū'tunu'n nacāmākapātīnīncan. ⁴ Xlaca'n tī jā ta'a'ka'ī' xatze tachihuīn, xlaca'n jā taca'tzī tū huanicu'tun. Skāhuī'ni' jā lacasqui'n xlaca'n nataca'tzī tū huanicu'tun. Ū'tza' jā talīca'tzī tū huanicu'tun. Skāhuī'ni' hua'chi ix-diosca'n, ē ū'tza' ixcāmālakatzī'nī't ē ū'tza' jāla talīlaktzī'n taxkaket tū xatze tachihuīn ixtla' Cristo. Cristo xaka'tla' chī Dios. ⁵ Tū icmāsuyū quit, jā quit quilichihuīna'ncan. Quit icmāsuyū expālacata Jesucristo ū'tza' Māpa'ksīni' ē ixlacasqui'nca nalaktaquilhpūyāuj. Quit iccāmaktāyān hui'xina'n. Ū'tza' tū Jesucristo lacasqui'n na'ictlahua. ⁶ Dios quincāmāca'tzīnīnī'ta'n tū ixlicāna'. Ū'tza' māxkakē quintalacapāstacni'ca'n. Xla' ū'tza' tī māstā'lh līmāpa'ksīn natahui'la taxkaket nac cā'quilhtamacuj. Ū'tza' litahuī'lh

taxkaket. Ê chuntza' ixquincāmāxkakētēlhān. Ū'tza' līca'tzīyāuj chī Dios ixlīka'tla'. Huā'mā' ca'tzīyāuj ixpālacata lakapasāuj Jesucristo.

Pablo ixlīpāhuan Dios

⁷ Xatze tachihuīn tū Dios quilīmacamaxquī'lh na'icmāsu'yu, ka'lhī lhūhua' ixtapalh. Quit quina'cstu jā icka'lhī talacapāstacni' na'icmāsu'yu huā'mā' tachihuīn. Quit hua'chi a'ktin pūxkatni' jā tojomā'lh tū ka'lhī ixtapalh. Chuntza' tasu'yu Dios ū'tza' tū ka'lhī lītli'hui'qui ē jā quit. ⁸ Masqui lhūhua' quit icpātīni'n, pō'ktu quilhtamacuj tzē ictāyani'. Masqui makatunu' jā icca'tzī tū na'ictlahua, jā ictaxlajuani'. ⁹ Masqui quimputzastālani'can, Dios jā quimakxteka. Masqui makatunu' quilīso'ktamacatacan, jā tī quimaknī. ¹⁰ Pō'ktu quilhtamacuj lījicua' icuī'lh ixpālacata quimaknīcu'tuncan, chuntza' chī ixmaknīcu'tuncan Jesucristo. A'ntza' lītasu'yu quimaktāyamā'lh Jesucristo xalakahuan. ¹¹ Ictīlatlā'huancus nac cā'quilhtamacuj, quimaknīcu'tuncan, ixpālacata quit ictā'scuja Jesucristo. Ū'tza' lītasu'yu Jesucristo quintā'latlā'huan. ¹² Quit icmāsu'yu xatze tachihuīn ixla' Jesucristo. Ū'tza' pō'ktu quilhtamacuj quilīmaknīcu'tuncan. Hui'xina'n ka'lhī'yā'tittza' xasāsti' mīlatamatca'n, ixpālacata quit iccāmāsu'yuni'n ixtachihuīn Cristo.

¹³ Tatzō'kni' na ixtachihuīn Dios chī huanli chā'tin: Quit ica'ka'ī'lh, ē ū'tza' quit iclīchihuīna'n chī ixlīka'tla' Dios. Quit nā ica'ka'ī'nī't, ē ū'tza' iccālīhuani ā'makapitzīn ixtachihuīn Dios. ¹⁴ Quit iclīpāhuan xmān Dios, ixpālacata icca'tzī Dios mālacastālancuanīlh Māpa'ksīni' Jesucristo. Nā icca'tzī quit naquimālacastālancuanī, ixpālacata quit ictapa'ksīni' Jesucristo. Hui'xina'n ē quit kēxtim naquincātalē'nān na ixlacatīn Dios. ¹⁵ Ixlīpō'ktu tū icpātīlh, quit icpātīkō'lh ixpālacata iclacasqui'nli hui'xina'n na'a'ka'ī'yā'tit. Chuntza' a'cxni' lhūhua' hui'xina'n na'a'ka'ī'yā'tit, namaxquī'yā'tit tapāxcatca'tzīn Dios ē namāka'tlī'yā'tit Dios.

¹⁶ Ū'tza' jā iclītaxlajuani'. Masqui quimacni' taxlajuani'tēlha, ā'chulā' ica'ka'ī' lakalī lakalī. ¹⁷ Tū icpātīmā'lh hua'chi xmān macsti'na'j ē hua'chi jā makās Icpātīmā'lh ixpālacata Dios quisicua'lanātlahua pō'ktu quilhtamacuj. ¹⁸ Chuntza' icuan quit ixpālacata jā iclacapāstaca tū tasu'yu. Ā'chulā' iclacapāstaca tū jā tasu'yu. Tū tasu'yu nalaksputa. Tū jā tasu'yu jā catilaksputi.

5

¹ Quimacni'ca'n hua'chi a'ktin a'cchic jā hui'lāna'uj. Quit icca'tzī a'cxni' nasputa quimacni'ca'n, Dios naquincāmaxquī'yān ā'a'ktin xasāsti' quimacni'ca'n. Xasāsti' quimacni'ca'n hua'chi quinchicca'n nac a'kapūn. Tzamā' chic ixtatlahuat Dios ē jā ixtatlahuatca'n tachi'xcu'huī't. Huā'mā' chic jā maktin catilaksputi. ² Ū'tza' līpāstacāuj ixpālacata a'ncu'tunāuj na quinchicca'n nac a'kapūn. ³ Jā capuhuanui jā naka'lhīyāuj quimacni'ca'n a'cxni' nanīyāuj. Naka'lhīyāuj xasāsti' quimacni'ca'n nac a'kapūn. ⁴ Līhuan quina'n ka'lhī'yāujcus quimacni'ca'n huā'tzā' nac cā'quilhtamacuj, makca'tzīyāuj taxlajuani'yāuj chī pātīni'mā'nauj. Masqui jā ixmakxteku'tunui huā'mā' macni', ka'lhīcu'tunāuj xasāsti' quimacni'ca'n nac a'kapūn. Quimacni'ca'n tū ka'lhīyāuj chuhua'j, nalaksputa. Xasāsti' quimacni'ca'n tū Dios naquincāmaxquī'yān, ū'tza' tū jā catilaksputi. ⁵ Dios quincālacāxtlahuanī'ta'n ē ū'tza' tzē nalīchā'nāuj nac

a'kapūn. Quincāmacamini'nī'ta'n Espiritu Santo. Ū'tza' līca'tzīyāuj ixlicāna' natanūyāuj nac a'kapūn.

⁶ Chuntza' jā maktin taxlajuani'yāuj. Ca'tzīyāuj lihuan latlā'huanāuj nac cā'quilhtamacuj, jāna'j tā'hui'lāna'nchāuj Māpa'ksīni' Jesucristo nac a'kapūn. ⁷ Chuhua'j quina'n jā latlā'huanāuj chuntza' chī laktzī'nāuj. Latlā'huanāuj chuntza' chī tū a'ka'ī'yāuj. ⁸ Chuntza' quina'n jā taxlajuani'yāuj. Makxteku'tunāuj huā'mā' quimacni'ca'n ixpālacata lakchā'ncu'tunāuj Māpa'ksīni' Jesucristo. ⁹ Ū'tza' nalīhui'liyāuj natlahuayāuj tū Jesucristo lacasqui'n palh tā'hui'lāna'nchāuj Dios nac a'kapūn ē palh hui'lāna'ujcus nac cā'quilhtamacuj. ¹⁰ Huā'mā' lihui'liyāuj, ixpālacata ixlacasqui'nca quilpō'ktuca'n natāyayāuj na ixlacatīn Cristo. Xla' naquincāputzāna'nīyān chā'tunu' quina'n. Namaktīni'nāuj quilpō'ktuca'n chuntza' chī latā'kchokonī'tauj, palh tzej o palh jā tzej nac cā'quilhtamacuj.

Dios ixamigo cātlahuacu'tun tachi'xcuui't

¹¹ Quit iclakachi'xcuui't Māpa'ksīni' Jesucristo ē ickexmatni'cu'tun. Ū'tza' quit iccālīmā'a'ka'ī'nīcu'tun tachi'xcuui't. Dios laktzī'n quilīstacna'. Quit icpuhuan nā hui'xina'n ca'tzīyā'tit quit ictlahuacu'tun tū tze. ¹² Quit jā ka'tla' icmakca'tzī na milacatīnca'n. Jā Ū'tza' iclichihuīna'mā'lh chuntza'. Xmān iclacasqui'n hui'xina'n tze naquilāmaktāyayāuj a'cxni' naquimālacsu'yucan. Iclacasqui'n tze nacākelhtīyā'tit tī quintamālacsu'yucu'tun. Xlaca'n tapuhuan laka'tla' masqui jā tze ixlīstacna'ca'n. ¹³ Masqui makapitzīn tapuhuan quit icchuya ē masqui ā'makapitzīn tapuhuan tzej iclacapāstacna'n, quit ictlahuacu'tun xmān tū nalīpāxuhua Dios. Iccāmaktāyacu'tunān hui'xina'n ixpālacata iclacasqui'n hui'xina'n ā'chulā' na'a'ka'ī'yā'tit. ¹⁴ Cristo quincāpāxqui'yān ē ū'tza' iclītlahuacu'tun tū xla' lacasqui'n. Quina'n a'ka'ī'yāuj Cristo līnīlh ixpālacataca'n ixlīpō'ktuca'n tachi'xcuui't. Chuntza' līca'tzīyāuj quilpō'ktuca'n ixnīuj. ¹⁵ Cristo līnīlh quincāmakapūtaxtuyān. Chuntza' lihuan hui'lāna'uj, jā catilatā'kchokouj chuntza' chī xmān quintapuhuānca'n. Ixlacasqui'nca nalatā'kchokoyāuj chuntza' chī ixtalacasqui'nīn Cristo. Ū'tza' nīlh quimpālacataca'n ē lacastālančuana'nli. ¹⁶ Chuntza' jātza' iccālaktzī'n ā'makapitzīn chī'xcuui'n chuntza' chī talaktzī'n chī'xcuui'n xalanī'n nac cā'quilhtamacuj. Xapūla xa'icpuhuan Cristo lacxtim chī talacapāstaca xalanī'n nac cā'quilhtamacuj. Jātza' icpuhuan chuntza'. ¹⁷ Palh chā'tin chī'xcu' a'ka'ī'ni' Cristo, chuntza' talakpalī ixtalacapāstacni' ē xasāsti' chī'xcu' lītaxtu. Ixlīpō'ktu tū xapūla lakspu'tni'ttza'. Tzamā' chī'xcu' jātza' hua'chi xapūla. Pō'ktutza' xasāsti' ixtalacapāstacni'.

¹⁸ Xmān Dios tī tze lakpalī chā'tin chī'xcu'. Chuhua'j quina'n ixamigo Dios ixpālacata Jesucristo xokolh tū ixlaclē'nāuj. Dios quincāmacamaxqui'nī'ta'n nacāmāsu'yuni'yāuj ā'makapitzīn chī tze natalītaxtu ixamigo Dios. ¹⁹ Ixpālacata Cristo, Dios ixamigo cātlahuacu'tun tachi'xcuui't ē cāmātza'nkēna'ni'cu'tun ixcuentaca'n. Quincāmacamaxqui'nī'ta'n nacāmāsu'yuni'yāuj ā'makapitzīn chī'xcuui'n chī tze natalītaxtu ixamigo Dios. ²⁰ Chuhua'j quit ictā'scuja Cristo. Hua'chi Dios ixchihuīna'nli a'cxni' iccāsqui'ni'yān hui'xina'n. Iccālīsqi'ni'yān ixlīmāpa'ksīn Cristo, catamakxteknī'tit Dios ixamigo nacātlahuayān. ²¹ Masqui Cristo jā maktin tlalualh tū jā tze, Dios macamāstā'lh īska'ta'

namaknīcan. Ū'tza' nalīmāpānū quincuentaca'n Cristo. Chuntza' Dios xapa quincuentaca'n ē jātza' tū laclē'nāuj.

6

¹ Quit ictā'scuja Dios. Ū'tza' iccālīhuanīyān hui'xina'n, jā chu tlakaj camaktīni'ntit talakalhu'mān tū Dios cāmaxquī'cu'tunān. ² Tatzō'kni' na ixtachihuīn Dios chī Dios huanli:

Quit ickexmatli chī quisqui'ni' tzamā' quilhtamacuj a'cxni' xa'icmaxquī'cu'tunān a'ktin talakalhu'mān.

Quit icmaktāyan a'cxni' xa'iccāmakapūtāxtūcu'tun tachi'xcuhuī't.

Chuhua'j tze namaktīni'ncan talakalhu'mān tū Dios māstā'. Chuhua'j tze na'a'kapūtāxtucan.

³ Quit tzej iclatā'kchokocu'tun chuntza' chī talacasqui'n. Palh jā tzej iclatā'kchoko, nahuancan jā tze tū icmāsu'yu. ⁴ Iclacasqui'n naca'tzīcan quit tzej iclatlā'huan chuntza' chī talacasqui'n tzej natalatā'kchoko tī tatā'scuja Dios. Ū'tza' quit līlacatzucu iclīpātī tū quina'kspula. Lhūhua' icpātīni'nī't. Quisputni'nī't tū xa'icmaclacasqui'n. Lhūhua' tū jā tze quina'kspulanī't. ⁵ Quimaksno'kcanī't. Quinchī'canī't. Iccātā'talacxtucnī't tachi'xcuhuī't tī jā ixquintalaktzī'ncu'tun. Palha' icscujnī't. Iclakachu'huā'lhtatanī't. Makatunu' jā xa'icka'lhī quilīhua't. ⁶ Iclacasqui'n naca'tzīcan quit tzej iclatlā'huan chuntza' chī ixlacasqui'nca. Pō'ktu tze quintalacapāstacni'. Tzej icca'tzī tū icmāsu'yu. Ictāyani' tū quintlahuani'can. Ē iclakalhu'manīni'n. Ē quimaktaya Ēspīritu Santo. Ē iccāpāxquī' ā'makapitzīn. ⁷ Quit icmāsu'yu tū ixlicāna'. Iclīscuja ixlītli'hui'qui Dios. Dios quimaktāya tzej na'iclatā'kchoko. Chuntza' jā quintiskāhuī'lh. ⁸ Makapitzīn quintalakachi'xcuhuī'; ē ā'makapitzīn quintalakmaka'n. Makapitzīn tahuhan tze quit; ē ā'makapitzīn tahuhan jā tze quit. Makapitzīn tahuhan quit ica'kskāhuī'nin.

Quit icuan xmān tū ixlicāna'. ⁹ Masqui makapitzīn tapuhuan quit jā tū quintapalh, ā'makapitzīn taca'tzī quit ictā'scuja Dios. Masqui maklūhua' quit xa'ictahuī'la nac cā'lījicua' ē hua'chi xa'icnīmā'lhtza', chuhua'j icuī'lhcus. Masqui quimputzastālani'can, jā quimaknīcan. ¹⁰ Masqui quina'kspulanī't tū quimakalīpuhuan, pō'ktu quilhtamacuj lipāxuhua icuī'lh. Masqui pobre quit, iccāmaxquī' ā'makapitzīn tū ā'chulā' xatapalaxla' ē jā tumīn. Masqui jā tū icka'lhī nac cā'quilhtamacuj, Dios quimaxquī' chuntza' chī icmaclacasqui'n.

¹¹ Quit lacatejtin iccātā'chihuīna'nān hui'xina'n xalanī'n nac Corinto. Quit iccāpāxquī'yān hui'xina'n. ¹² Masqui hui'xina'n jā quilāpāxquī'yāuj, quit iccāpāxquī'yān. ¹³ Iccātā'chihuīna'nān hui'xina'n hua'chi quilacstīn. Iccāsqi'ni'yān caquilāpāxquī'uj chī quit iccāpāxquī'yān hui'xina'n.

Quina'n hua'chi ixtemplo Dios

¹⁴ Jā a'ktin cacātā'latit tī jā ta'a'ka'ī'. Xtum talatā'kchoko tī ta'a'ka'ī' ē xtum talatā'kchoko tī jā ta'a'ka'ī'. Jāla a'ktin cātā'lacan. Taxkakēt xtum ē cā'tzī'sni' nā xtum. Tū tze xtum ē nā tū jā tze nā xtum. ¹⁵ Cristo jā tlaha tū tlaha skāhuī'ni'. Nā huan tī ta'a'ka'ī' Cristo, xlaca'n jā talacapāstaca hua'chi tī jā ta'a'ka'ī'. ¹⁶ Jā tze laktaquilhpūtācan ídolos na ixtemplo Dios. Quina'n hua'chi ixtemplo Dios xalakahuan. Dios huanī't:

Quit na'ictahuī'la na ixpu'nanca'n tī ta'a'ka'ī'.

Na'iccātā'latā'kchoko xlaca'n.

Xlaca'n quintachi'xcuhuī't natahuan.

17 Ū'tza' lihuan Dios:

Catapānūni'tit tī tatlaha tū jā tze.

Jā catlaha'tit tū tatlaha xla'ca'n.

Jā caxa'ma'tit tū jā tze.

Chuntza' quila' nalītaxtuyā'tit hui'xina'n.

18 Quit hua'chi minTāta'ca'n na'icuan.

Hui'xina'n nalītaxtuyā'tit hua'chi quinka'hua'chan ē quintzu'ma'jan.

Chuntza' huanli Dios tī māpa'ksīni'n.

7

1 Tā'timīn, chuntza' huanī't Dios. Ū'tza' nalīmaktēkkō'yāuj ixlīpō'ktu tū jā tze talanān. Nalīhui'liyāuj nalayāuj xatze xpālacata nalakachi'xcu'huī'yāuj Dios.

Talakpalīh ixtalacapāstacni'ca'n xalanī'n nac Corinto

2 Iccāsqi'ni'yān hui'xina'n naquīlāpāxquī'yāuj. Nūn chā'tin iclāhuani'nī't tū jā tze. Nūn chā'tin icmāxtuyāhuani't. Nūn chā'tin ica'kskāhuī'maktīnī't catūhuālh. ³ A'cxni' icuan huā'mā, jā icuan hui'xina'n quīlātluhuani'nī'ta'uj tū jā tze. Iccāhuani'nī'ta'ntza' iccāpāxquī'yān hui'xina'n. Na'iccāpāxquī'yān ictika'lhīcus quīlatamat ē hasta a'cxni' na'icni. ⁴ Chuhua'j quīt icca'tzī hui'xina'n natlaha'yā'tit chuntza' chī iccāhuani'nī'ta'n. Chuntza' iccāhuani ā'makapitzīn chī hui'xina'n tzej latlā'hua'nā'tit. Icca'tzī hui'xina'n tzej latlā'hua'nā'tit. Ū'tza' quīt jā iclītamakchuyīnī't. Icpāxuhua masquī icpātīnī'mā'lh.

⁵ A'cxni' icchīlh huā'tzā' nac Macedonia icmamakchuyīlh. Lhūhua' tū quīna'kspulalh. Quīntatā'latlāhuālh. Xa'iclītamakchuyī. Jā xa'icca'tzī palh natataspī'tpala tī ixta'a'ka'ī'mā'nalhcus. ⁶ Dios cāmāko'xamāka'tlī' tī tatamakchuyīnī't. Dios makachīlh Tito. Ū'tza' iclītako'xamāka'tlī'lh. ⁷ A'chulā' ictako'xamāka'tlī'lh a'cxni' icca'tzīlh chī hui'xina'n ixmāko'xamāka'tlī'nī'ta'ntit Tito. Xla' quīhuani'lh chī hui'xina'n quīlālaktzī'ncu'tunāuj ē chī līlīpuhantit xpālacata ca'tzītīt ixquīlāmakalīpuhuani'ta'uj. Quīhuani'lh chī hui'xina'n quīlālacapāstacāuj. Ū'tza' ā'chulā' iclīpāxualh.

⁸ Masquī huā'mā' carta tū iccātzo'kni'n hui'xina'n cāmālakaputzīn, quīt icpuhan tze chī iccātzo'knuni'nī'ta'n. Ā'līstān icpuhuani'ljā xa'ictzo'kli tzamā' carta. Jātza' icpuhan chuntza'. Chuhua'j tasu'yu jā makās līpuhantit. ⁹ Chuhua'j icpāxuhua. Jā xpālacata hui'xina'n līlīpuhantit. Hui'xina'n līlīpuhantit xpālacata mincuentaca'n. Chuntza' makxtēktit tū jā tze. Ū'tza' iclīpāxuhua. Dios cālīmālakaputzīn mincuentaca'n. Chuntza' lītasu'yu jā iccātluhuani'n tū jā tze a'cxni' iccātzo'kni'n carta. ¹⁰ Palh Dios mālacpuhuani' chā'tin chī'xcu' jā tze chī latlā'huan, ē palh huā'mā' chī'xcu' nalīpuhuan ē nalakpalī ixtalacapāstacni', chuntza' Dios namakapūtāxtū. Ā'līstān huā'mā' chī'xcu' jā catīpuhualh palh jā tze chī a'kapūtāxtulh. Palh chā'tin chī'xcu' līpuhuan ē palh jā kexmatnī'cu'tun Dios, tzamā' chī'xcu' jā catī'a'kapūtāxtulh. ¹¹ Hui'xina'n jā chuntza'. A'cxni' Dios cāmālakaputzīn, palaj tlahua'tit tū ixtalacasquī'nīn. Squī'ntit tamātza'nkēna'ni'. Ca'tzītīt tū ixtlaha'nī'ta'ntit huā'mā' tū jā tze. Ixjīcua'ni'yā'tit Dios. Quīlālacapāstacui quīt. Tlahua'cu'tuntit tū na'iclīpāxuhua quīt. Makapātīnītīt tī ixtlahuani't tū jā tze. Chuntza' lītasu'yu puhua'ntit jā tze tū ixtlaha' tzamā' chī'xcu'. ¹² Quīt ictzo'kli tzamā' carta, ē jā xmān xpālacata tī tlahualh tū jā tze, ē jā xmān xpālacata tī tlahuani'ca tū jā tze. Quīt ictzo'kli tzamā' carta

ixpālacata icmāsu'yucu'tunli na ixlacatīn Dios chī iccāmaktakalhcu'tunān hui'xina'n. ¹³ Ū'tza' quilmāko'xamāka'tlī'ca.

Tito ixlīpāxuhua mimpālacataca'n. Ū'tza' nā iclīpāxuhua. ¹⁴ A'cxni' jāna'j ixcālaka'nāchā'n Tito, icuanilh hui'xina'n naquilākexmatni'yāuj. Chuhua'j jā iclīmāxana'n. Ixlicāna' chī icuanilh Tito. Ixlīpō'ktu tū iccāhuaninī'ta'n hui'xina'n, pō'ktu ixlicāna'. Nā chuhua'j tasu'yu ixlicāna' tū icuanilh Tito. ¹⁵ Chuhua'j Tito ā'chulā' cāpāxquī'yān hui'xina'n ē cālacapāstacān chī hui'xina'n lakachi'xcu'huī'tit ē kexpa'tni'tit tū cāhuanin. ¹⁶ Chuntza' tasu'yu hui'xina'n tlahua'yā'tit tū tze, chuntza' chī icpuhuanli. Ū'tza' iclīpāxuhua.

8

Chī māstā'ca xatze tapuhuāt

¹ Tā'timīn, quit iclacasqui'n hui'xina'n naca'tzīyā'tit chī Dios cāsicua'lanātlahualh tī ta'a'ka'ī' xalanī'n nac Macedonia. ² Masqui xlaca'n ixtapātīni'mā'nalh, ixtapāxuhua. Chuntza', masqui pobres ixtahuanī't xlaca'n tamāstā'lh lhūhua' chī ixtapuhuatca'n. ³ Quit iclīchihuīna'n jā lakca'tzan huan tū tamāstā'lh. Tahui'lilh ā'chulā huan tū ixlīmāstā'ca'n. ⁴ Quincātasqui'ni'n xa'icmaktīni'uj tumīn ē xa'iccālē'ni'uj tā'timīn xalanī'n nac Jerusalén tī ixcāmaktāyacu'tun. ⁵ Xlaca'n ā'chulā' tatlahualh ē jā tū xa'icpuhuan quit. Xapūla tahuanilh Dios chī ixtatapaksīni' ē ixtatlahuacu'tun ixtalacasqui'nīn Dios. Nā ixtatlahuacu'tun tū iccāhuanilh chī lacasqui'n Dios. ⁶ Chuntza' icsqui'ni'lh Tito ixcālaka'ncha'n hui'xina'n ē ixcāmaktāyan namākēstokkō'yā'tit tumīn tū namāstā'yā'tit. Ū'tza' tī cāmāca'tzīnīn hui'xina'n namāstā'yā'tit. ⁷ Hui'xina'n pō'ktu tzej tlahua'yā'tit. Tzej a'ka'ī'yā'tit. Tzej lakapasā'tit ixtachihuīn Dios ē tzej māsu'yu'yā'tit. Tlahua'cu'tunā'tit ixtalacasqui'nīn Dios. Quilāpāxquī'yāuj. Chuhua'j ixlacasqui'nca hui'xina'n namāstā'yā'tit nacāmaktāya'yā'tit ā'makapitzīn tā'timīn.

⁸ Huā'mā' tū iccāhuanincus jā a'ktin līmāpa'ksīn. Xmān iccāhuanimā'n chī ā'makapitzīn tamāstā'mā'nalh. Quit iclacasqui'n hui'xina'n nacāmāxquī'yā'tit ā'makapitzīn tā'timīn. A'ntza' nalītasu'yu chī hui'xina'n cāpāxquī'yā'tit quintā'timīnca'n. ⁹ Hui'xina'n ca'tzīyā'tit chī quiMāpa'ksīni'ca'n Jesucristo pāxquī'nin. Xla' masqui ixlīpō'ktu tū a'nan nac cā'quilhtamacuj pō'ktu ixla', xla' xcamanīn hualh ixpālacata quincāpāxquī'yān. Chuntza' quina'n quincālīricujui'līnī'ta'n tū ixtasicua'lanātlahuan.

¹⁰ Na'iccāhuaniyān tū icpuhuan quit: Cā'tatza' hui'xina'n ixmāstā'cu'tunā'tit tumīn. Xapūla tzucutit māstā'yā'tit. Xmān tzucutit makēstokā'tit. Quit icpuhuan xatze nahuan palh hui'xina'n namāstā'kō'yā'tit. ¹¹ Xapūla timāstā'cu'tuntit tumīn. Chuhua'j camākentaxtūtīt chuntza' chī tze namāstā'yā'tit chā'tunu' hui'xina'n. ¹² Līpāxuhua Dios palh chā'tin ixtapāxuān līmāstā' chuntza' chī tze namāstā' chā'tin. Dios, xla' jā quincāsqui'ni'yān palh jā tū ka'lhīyāuj.

¹³ Jā iccāhuanimā'n hui'xina'n namāstā'yā'tit ixlīpō'ktu tū ka'lhī'yā'tit a'cxni' nacāmāxquī'yā'tit tī jā tū taka'lhī. ¹⁴ Tū icuan ū'tza' huā'mā': lacxtim cataka'lhīlh ixlīpō'ktuca'n tā'timīn. Chuhua'j hui'xina'n nacāmāxquī'yā'tit tī jā tū taka'lhī. Palh namin a'ktin quilhtamacuj a'cxni' hui'xina'n jā catika'lhī'tit nūn tū, xlaca'n nacāmaktāyayān hui'xina'n. Chuntza' tze nahuan. ¹⁵ Tatzo'kni' na ixtachihuīn Dios:

Ti lhühua' mäkēstokli, jā quītāxtūni'lh.

Ti macsti'na'j mäkēstokli, jā sputni'lh.

Tito ē ti tatā'alh

¹⁶ Icmāxquī' tapāxcatca'tzīn Dios ixpālacata Tito lacasqui'n hui'xina'n tzej nalatā'kchokoyā'tit chuntza' chī quit iclacasqui'n. ¹⁷ Tito ixlīmān puhuanli nacālaka'nāchā'n hui'xina'n. A'cxni' icuanilh ca'a'ncha', xla' ixcālaka'ncu'tunāchā'n.

¹⁸ Quit ictā'macā'mā'lh Tito chā'tin quintā'tinca'n tī talakapaskō' ixlīpō'ktuca'n tī ta'a'ka'i'. Lhühua' talīchihuīna'n chī tzej māsu'yu xatze tachihuīn ixla' Jesucristo. ¹⁹ Nā huā'mā' quintā'tinca'n, talacsacli ā'makapitzīn tā'timīn xalanī'n ā'lacatunu' nac templo ā'tzā'. Xlaca'n talacasqui'n Tito naquintā'a'n a'cxni' quit na'iccālē'ni' tumīn tī jā tū taka'lhī tumīn nac Jerusalén. Huā'mā' tumīn, nalīlakachi'xcuhuī'can quiMāpa'ksīni'ca'n Jesucristo. Nā naca'tzīcan quina'n cāmaktāyacu'tunāuj. ²⁰ Līskalal na'icmākēstokāuj tumīn ixpālacata jā naquincātalē'ksa'nān. Jā iclacasqui'n nahuancan jā icmākentaxtū tū quimacamāxquī'can lhühua' tumīn. ²¹ A'cxni' icmākēstokāuj huā'mā' tumīn, pō'ktu tze ictlahuacu'tun na ixlacatīn Dios ē nā ixlacatīnca'n tachi'xcuhuī't.

²² Na'iccālakmacā'nāchā'n hui'xina'n tzamā' chī'xcuhuī'n. Nā na'iccātā'macā'n ā'chā'tin quintā'tinca'n. Xla' mākentaxtūkō' ixlīpō'ktu tū macamāxquī'can. Maklhühua' iclaktzī'nī't mākentaxtū. Chuhua'j ā'chulā' mākentaxtūcu'tun tū macamāxquī'canī't, ixpālacata xla' ca'tzī hui'xina'n namākentaxtūyā'tit tū ixlacasqui'nca. ²³ Tito quintā'scuja. Tito ē quit iccāmaktāyani'ta'n hui'xina'n. Tā'timīn tī natatā'a'n Tito, xlaca'n tamacā'nī't tī ta'a'ka'i' xalanī'n huā'tzā'. Xlaca'n tzej talatlā'huan, ē ū'tza' līlakachi'xcuhuī'can Cristo. ²⁴ A'cxni' natachā'nācha' Tito ē tā'timīn, cacālakachi'xcuhuī'tit. Ā'makapitzīn tā'timīn natalaktzī'n chī hui'xina'n cāpāxquī'yā'tit. Chuntza' naca'tzīcan ixlīcāna' chī icuanī't hui'xina'n cāpāxquī'yā'tit tā'timīn.

9

Cāhuanica chī natamākēstoka tumīn

¹ Jā ixlacasqui'nca quit na'iccāhuaniyān namākēstokā'tit tumīn tū nacālīmaktāya'yā'tit tā'timīn. ² Quit tzej icca'tzī hui'xina'n cāmaktāyacu'tunā'tit. Quit iccāhuaninī't xalanī'n nac Macedonia chī tlahua'yā'tit tū tze. Iccāhuaninī't chī hui'xina'n xalanī'n nac Acaya ixmāstā'cu'tunā'tit cā'tatza'. A'cxni' taca'tzīlh huā'mā', nā tamāstā'cu'tunli xalanī'n nac Macedonia. ³ Iccāhuaninī't xlaca'n chī hui'xina'n māstā'cu'tunā'tit tumīn. Chuntza' jā tze palh hui'xina'n jā namākentaxtūyā'tit. Ū'tza' iccālīlakmacā'nchan tā'timīn. Chuntza' hui'xina'n namāstā'yā'tit tumīn chuntza' chī iccāhuaninī't. ⁴ Palh hui'xina'n jā tlahua'yā'tit ē palh ā'makapitzīn xalanī'n nac Macedonia naquintatā'a'n a'ntza', ē palh hui'xina'n jāna'j mākēstokā'tit tumīn, quit na'ictamāxanī' ixpālacata iccāhuaninī't chī hui'xina'n namāstā'yā'tit tumīn. Nā hui'xina'n namāxana'nā'tit. ⁵ Ū'tza' iclīpuhualh ixlacasqui'nca na'iccāhuani tā'timīn naquintapūlani'. Chuntza' xlaca'n natamaktīni'n tumīn tū hui'xina'n hua'nā'tit namāstā'yā'tit. Chuntza' natasu'yu hui'xina'n māstā'yā'tit chī mintalacapāstacni'ca'n. Jā catitapuhuanli palh quit iccāsāmāstā'nīn tumīn.

⁶ Ca'tzīyāuj tī macsti'na'j natacha'n, xlaca'n nā macsti'na'j natamakala. Tī lhühua' natacha'n, xlaca'n lhühua' natamakala. Nā chuntza' quina'n

a'cxni' mǎstǎ'yāuj. ⁷ Chǎ'tunu' hui'xina'n camǎstǎ'tit chuntza' chī puhua'nǎ'tit tzē namǎstǎ'yǎ'tit. Jǎ lakca'tzana'j camǎstǎ'tit. Jǎ catusu'yulh palh cǎtasāmǎmǎstǎ'nīyān. Dios cǎpǎxquī' tī tamǎstǎ' cǎ'tapǎxuān. ⁸ Dios tzē nacǎmaxquī'yān lhūhua'. Hui'xina'n, masqui cǎmaxquī'yǎ'tit ā'makapitzīn, hui'xina'n naka'lhī'yǎ'tit tū namaclacasquī'nǎ'tit. ⁹ Tatz'o'kni' na ixtachihuīn Dios ixpǎlacata chǎ'tin tī tzeyā chi'xcu':

Xla' lhūhua' cǎmaxquī' lacxcamanīnī'n.

Chuntza' pō'ktu quilhtamacuj tzē nacǎmaxquī'.

¹⁰ Nǎ quina'n, Dios quincǎmaxquī'yān tū nacha'nāuj, ixpǎlacata ū'tza' Dios tī makastaca. Chuntza' nalīka'lhīyāuj tū nahua'yāuj ē nǎ tū nacha'mpalayāuj. Hui'xina'n palh nacǎmaxquī'yǎ'tit ā'makapitzīn tī jǎ tū taka'lhī, Dios nacǎmaxquī'yān tū maclacasquī'nǎ'tit hui'xina'n.

¹¹ Chuntza' Dios nacāsīcua'lanātlahuayān hui'xina'n, ē chuntza' tzē namǎstǎ'yǎ'tit lhūhua'. Chuntza' natamaxquī' tapǎxcatca'tzīn Dios xlaca'n tī natamaktīnī'n mintumīnca'n tū na'iccālē'ni'. ¹² Chuntza' ixpǎlacata tumīn tū hui'xina'n namǎstǎ'yǎ'tit, hui'xina'n nacǎmaktāya'yǎ'tit ixtachi'xcu'huī't Dios tī jǎ tū taka'lhī. Nǎ xlaca'n natamaxquī' tapǎxcatca'tzīn Dios ixpǎlacata tū mǎstǎ'nī'ta'ntit hui'xina'n. ¹³ A'cxni' nalaktzī'ncan chī hui'xina'n mǎstǎ'yǎ'tit, lhūhua' natamakapāxūi Dios. Natamakapāxūi Dios a'cxni' natalaktzī'n chī hui'xina'n ixlīcāna' a'ka'ī'yǎ'tit xatze tachihuīn i'xla' Cristo, ē natalaktzī'n chī hui'xina'n cǎmaktāya'yǎ'tit xlaca'n ē nǎ ā'makapitzīn huampala.

¹⁴ Chuntza' xlaca'n nacātalī'orarīyān ē nacātalacapāstacān hui'xina'n ixpǎlacata Dios cāsīcua'lanātlahuani'ta'n ē chuntza' hui'xina'n tzē mǎstǎ'yǎ'tit tumīn. ¹⁵ Namaxquī'yāuj tapǎxcatca'tzīn Dios ixpǎlacata xla' quincālakmacaminī'ta'n ī'Ska'ta'. Ū'tza' hua'chi a'ktin talakalhu'mān tū xatapalaxla'. Jǎla huanāuj chī huanī't ixtapalh.

10

Pablo apóstol ixuanī't ē ū'tza' ixlīka'lhī līmāpa'ksīn

¹ Quit, Pablo, iccāhuanicu'tunān catūhuālh. Ā'makapitzīn tahuan quit xalacatzucu icchihuīna'n na milacatīnca'n. Nǎ tahuan quit iccālacaquilhniyān a'cxni' iccātzo'knuni'yān. Chuntza' chī Cristo lakalhu'manīnī'n, nǎ chuntza' quit xalacatzucu iccātā'chihuīna'ncu'tunān.

² Iccāhuanicu'tunān tzej calatā'kchokotit. Palh jǎ latā'kchokoyā'tit līl catejtin, quit na'iccālacaquilhniyān a'cxni' na'iccālaka'nāchā'n. Palh hui'lh chǎ'tin chī hui'xina'n tī huan quit iclatlā'huan hua'chi catūhuālh chi'xcu' ē quit ictlahua xmān tū quit iclacasquī'n, quit na'iclacaquilhni xla'.

³ Masqui quina'n hui'lāna'uj nac cǎ'quilhtamacuj, xtum guerra tū tlahuayāuj. Jǎ hua'chi guerra tū tatlaha xalanī'n nac cǎ'quilhtamacuj. ⁴ Xlaca'n talē'n tū natalīmaknī ixtā'lāquiclhaktzi'ca'n. Quina'n jǎ tū lē'nāuj tū nalīmaknīyāuj. Xmān ixlīmāpa'ksīn Dios tzē nacālīskāhuī'yāuj ixlīmāpa'ksīn ixtā'lāquiclhaktzi' Dios. ⁵ Ixlīmāpa'ksīn Dios tzē cālīskāhuī'yāuj ixtalacapāstacni'ca'n tī tatā'lātlahua Dios. Nǎ ixlīmāpa'ksīn Dios tzē nalīskāhuī'yāuj ixlīpō'ktu talacapāstacni' tū cāmāmakchuyī tī ta'a'ka'ī'ni'cu'tun Dios. Ixlīmāpa'ksīn Dios tzē cālakpalīnī' ixtalacapāstacni'ca'n tachi'xcu'huī't ē chuntza' natakexmatnī' Cristo.

⁶ A'cxni' hui'xina'n tzej nakexpa'tnī'yǎ'tit Dios, quit na'iccāmakapātīnīn tī jǎ takexmatnī'cu'tun.

7 Hui'xina'n lacapāstacā'tit xmān tū tasu'yu. Na mimpu'nanca'n tahuilāna'lh tī quintatā'lātlahua ē tahuān xlaca'n tatā'scuja Cristo. Cataca'tzilh xlaca'n nā quit ictā'scuja Cristo. 8 Māpa'ksīni' Jesucristo quimaxquī'nī't limāpa'ksīn. Jā icmāxana'n iclīchihuīna'n huā'mā' limāpa'ksīn. Quimaxquī'nī't huā'mā' limāpa'ksīn. Ū'tza' tze na'iccālimaktāyān hui'xina'n chī a'ka'ī'yā'tit. Jā quimaxquī'nī't limāpa'ksīn na'iclaclahua chī a'ka'ī'yā'tit. 9 Chuntza' icuan, ixpālacata jā iclacasquī'n najicua'nā'tit chī iccātzo'knuni'yān. 10 Ā'makapitzīn na mimpu'nanca'n quintalīchihuīna'n ē tahuān: “A'cxni' xla' quincāmacamini'yān a'ktin carta, palha' chihuīna'n chī ixka'lhī limāpa'ksīn. A'cxni' quincātā'hui'lān xalacatzucu chihuīna'n. Jāla tzej a'kchihuīna'n.” Chuntza' tahuān. 11 Tī chuntza' tachihuīna'n, cataca'tzilh huā'mā': chuntza' chī iccātzo'knuni'yān nac a'ktin carta, chuntza' na'iccātā'chihuīna'nān a'cxni' na'iccālaka'nāchā'n.

12 Quit jāla icticātā'lāmālakchā'nīlh xlaca'n tī tapuhuan xalactze. Quit jā chuntza' chī tapuhuan xlaca'n xalactze ixpālacata talāmālakchā'nī. Jā taca'tzī. 13 Quit jā iclītaka'lhī a'cxni' iclīchihuīna'n tū ictlahuanī't. Icscujnī't xmān jā Dios quimāsu'yuni'nī't na'icscuja. Dios quimāca'tzīnīlh na'icscuja nā nac Corinto jā mincā'lacchicni'ca'n. 14 Quit xapūla iccāmāca'tzīnīn xatze tachihuīn ixla' Cristo. A'cxni' xa'iccāmāsu'yuni'yān hui'xina'n hua'chi xa'icscujmā'lh nac līlē'k tū Dios quimāsu'yuni'lh. Jā līhua'ca'lh icscujli nac līlē'k a'cxni' iccālaka'nchan. 15 Jā iclītaka'lhī ixtascujūtca'n ā'makapitzīn masquī tū quit jā ictlahualh. Quit iclacasquī'n hui'xina'n ā'chulā' na'a'ka'ī'yā'tit. Chuntza' ā'chulā' tze na'icscuja, chuntza' chī quimāsu'yuni'lh Dios tū na'iclahua. 16 Chuntza' tze na'iccāmāsu'yuni' xatze tachihuīn ixla' Jesucristo tī tahuilāna'ncha' ā'chulā' makat. Quit icmāsu'yucu'tun xatze tachihuīn jā jāna'j tū māsuyuni't. Chuntza' jā iclītaka'lhīlh tascujūt tū tlahuanī't ā'chā'tin ē palh jā quit ictlahuanī't.

17 Jā tze palh chā'tin nalītaka'lhī. Xatze palh namāka'tī' Dios. 18 Palh chā'tin nahuan xla' tze tū tlāhua, huā'mā' jā tū ixtapalh. Xmān Dios nahuan palh tze tū tlahuanī't chā'tin chī'xcu'.

11

Pablo cālīchihuīna'nli tī xmān ixta'a'kskāhuī'nin

1 Quit iclacasquī'n hui'xina'n nakexpa'tā'tit līlacatzucu lihuan iccāhuaniyān tū ictlahuanī't. Caquilālīpātīuj līlacatzucu, masquī hua'chi chā'tin lhkēnti tī ixa'cstu līchihuīna'ncan. 2 Dios lacasquī'n hui'xina'n jā catītaxtumlīni'tit Cristo. Nā quit ū'tza' iclacasquī'n. Quit iccāmaktāyan natapa'ksīni'yā'tit Cristo. Chuntza' quit hua'chi catīhuā'lh tī squi'n chā'tin tzu'ma'jāt. Chuhua'j hua'chi chā'tin tzu'ma'jāt tī pāxquī' ī'squi'nīni', nā chuntza' ixlacasquī'nca hui'xina'n napāxquī'yā'tit xmān Cristo. 3 Quit icjicua'n hui'xina'n nacāta'a'kskāhuī'yān, chuntza' chī Eva a'kskāhuī'ca. Skāhuī'ni' lītaxtulh līhua' ē a'kskāhuī'lh Eva. Skāhuī'ni' ca'tzī chī na'a'kskāhuī'nin. Palhāsā' nacā'a'kskāhuī'yān nā hui'xina'n, ē ū'tza' nalītalakaspī'tni'yā'tit Cristo. 4 Icjicua'ni' huā'mā' ixpālacata hui'xina'n kexpa'tā'tit tī cātalakminān ē catamāsu'yuni'yān ā'xtum ē jā chī tū iccāmāsu'yuni'n quit tū ixla' Jesūs. Xtum tū talīmāsu'yu chī Espīritu Santo. Jā ū'tza' tū iccāmāsu'yuni'n. Xtum tū talīmāsu'yu chī lī'a'kapūtaxtucan. Jā chuntza' chī quit iccāmāsu'yuni'n. 5 Tzamā' chī'xcuhū'n tahuān xlaca'n

apóstoles. Xlaca'n jā quintalacatzā'la. ⁶ Palhāsā' jā tzēhuanī't chī quit ica'kchihuīna'n. Quit tzej icca'tzī. Ixlipō'ktu iccāmāsu'yuni'nī'ta'n.

⁷ Quit jā iccāmātā'jīn hui'xina'n a'cxni' iccāmāsu'yuni'n xatze tachihuīn ixla' Dios. Quit palha' xa'iclicujmā'lh quimacan lihuan xa'iccālimāsu'yuni'yān ixtachihuīn Dios. ¿Ē jā tze tū ictlahualh?

⁸ Lihuana quit xa'icscuja na mimpu'na'i'tātca'n, ixquintamacamini' tumīn tā'timīn xalanī'n ā'lacatunu' cā'lacchicni'. Quit iccāmaktīlh ixtumīnca'n na'iccālimaktāyayān hui'xina'n.

⁹ Lihuana xa'iccātā'hui'lan quit jā xa'iccāsqui'ni'yān tumīn a'cxni' xa'icmaclacasqui'n tamaktāy. Tā'timīn xalanī'n nac Macedonia ixquintalimīni' tū xa'icmaclacasqui'n. Chuntza' jā tū iccāmāmakasputūnī'ta'n hui'xina'n. Ē jā maktin icticāsqui'ni'n tū na'icua'. ¹⁰ Jā icticāsqui'ni'lh nūn tā'timīn xalanī'n nac Acaya. Quit ictapa'ksīni' Cristo, ē ū'tza' iclihuān tū ixlicāna'. ¹¹ Palhāsā' ā'makapitzīn tapuhuan quit jā iccāpāxqui'yān hui'xina'n ixpālacata jā iccāmaktīcu'tunān mintumīnca'n. Huā'mā' jā ixlicāna'. Dios ca'tzī iccāpāxqui'yān hui'xina'n.

¹² Jā iccāsqui'ni'nī'ta'n tumīn tū na'iclihuā'yan. Jā ictisqui'nli nūn maktin. Chuntza' xlaca'n tī tasqui'n tumīn jāla catitahualh palh tascuja chī quit. ¹³ Tahuan xlaca'n apóstoles. Jā ixlicāna'. Xmān ta'a'kskāhuī'nin a'cxni' tamāsu'yu. Talacasqui'n nacālaktzī'ncan hua'chi apóstoles tī tatā'scuja Cristo. ¹⁴ Jā tipuhuanā'tit palh jā chuntza' catilalh. Skāhuī'ni' tzē talakpali ē tzē litaxtu hua'chi chā'tin ángel xala' nac a'kapūn. ¹⁵ Nā tzē natatalakpali tī tatā'scuja skāhuī'ni'. Hua'chi tze tū tatlahuamā'nalh masqui tū jā tze. Xlaca'n nataxokoni' Dios tū tatlahuanī't.

Chī pātīni'lh Pablo

¹⁶ Quit iccāhuanipalayān hui'xina'n: Jā capuhua'ntit hui'xina'n palh quit chā'tin lhkēnti ixpālacata quina'cstu quilichihuīna'mā'ca. Masqui capuhuanca palh quit chā'tin lhkēnti, caquilākexmatni'uj ē caquilāmakxtekui na'icchihuīna'n. ¹⁷ Ca'tzīyāuj tī ka'tla' makca'tzī, xla' chihuīna'n hua'chi chā'tin lhkēnti, ē jā hua'chi chā'tin tī tapa'ksīni' Cristo. Tū na'icuan quit, hua'chi quit xaka'tla' icmakca'tzī. ¹⁸ Lhūhua' talitaka'lhī cātamāsu'yuni'cu'tunān hui'xina'n. Nā quit na'iclitaka'lhī tū ictlahua quit. ¹⁹ Hui'xina'n masqui puhua'nā'tit palh ca'tzīyā'tit, cālīpātīyā'tit tzamā' chī'xcuīn tī hua'chi chā'tin lhkēnti. ²⁰ Hui'xina'n cālīpātīyā'tit masqui xlaca'n cātamāpa'ksīcu'tunān hui'xina'n. Xlaca'n cātamaktīyān ixlipō'ktu tū ka'lhī'yā'tit. Xlaca'n cātamākexmatīyān. Xlaca'n cātalakmaka'nān hui'xina'n. Cātalacala'sān. Ē hui'xina'n cālīpātīyā'tit. ²¹ Quit jā chuntza' iccātlahuani'nī'ta'n hui'xina'n. Palh tze cahuālh tlahuacan tzamā', quit xa'icmāxana'lh, ixpālacata jā ictlahualh chuntza'.

Xlaca'n talichihuīna'n tū tatlahuanī't. Chuhua'j quit na'iclichihuīna'n tū ictlahuanī't quit, masqui natasu'yu palh ka'tla' icmakca'tzī ē hua'chi chā'tin lhkēnti. ²² Xlaca'n ka'tla' tamakca'tzī ē tahuan xlaca'n hebreos. Nā quit hebreo. Tahuan xlaca'n israelitas. Nā quit israelita. Tahuan Abraham ixpapa'n. Nā Abraham nā quimpap. ²³ Tahuan tatā'scuja Cristo. Quit ā'chulā' ictā'scuja Cristo. Chuntza' chī icchihuīna'mā'lh hua'chi chā'tin lhkēnti. Xlaca'n jā tascujnī't chī quit. Jā tapātīni'nī't chī quit. Quintucscani't. Nā xa'ictachī'n. Maklhūhua' quintimāknīcu'tunca. Xlaca'n jā tapātīni'nī't chuntza'. ²⁴ Quintā'israelitas quintamaksno'kli pu'xamacāujna'jāstza'. Chuntza' quintatlahuani'nī't makqitzis. ²⁵ Maktu'tun tanūni'ca quinkēni'ccan. Maktin quincucta'laca. Maktu'tun tā'cnūlh barco tū xa'icpū'a'mā'lh. A'ktin quilhtamacuj ē a'ktin

tzi'sni' xa'ictojōmā'lh nac xcān a'cxni' tā'cnūlh barco. ²⁶ Calhāxcuahuālh iclatā'kchokonī't na'icmāsu'yu ixtachihuīn Dios. Nā ictahui'lanī't jā cā'lījicua'. Nā maklhūhua' ictacutnī't nac ka'tla' xcān. Nā ica'nī't jā ixta-latlā'huan ka'lhāna'nī'n. Quintitamaknīcu'tunli quintā'israelitas ē nā tī jā israelitas. Xa'iclatlā'huan nac cā'lījicua' nac cā'lacchicni' ē nac cā'qui'huī'n ē nac mar. Ixquintamaknīcu'tun tī ixtahuan xlaca'n nā tā'timīn. ²⁷ Ictlakua'nī't ē palha' icsucujnī't. Maklhūhua' iclakachu'huā'lh tatanī't. Ē nā ictzi'ncsnīnī't ē nā ickelhpūtīnī't maklhūhua'. Icpātīnī'nī't nac cā'lonkni'. Makatunu' jā xa'icka'lhī quilu'xu'.

²⁸ Jā xmān huā'mā'. Pō'ktu quilhtamacuj ictamakchuyīnī't ē quina'tzani'nī't na quilistacna' expālacataca'n tī ta'a'ka'tī'. ²⁹ Palh catīhuālh jāla tzej latā'kchoko na ixtej Dios, quit iclakalhu'man. Palh catīhuālh tamakahuasa, quit iclisītzī' chī māmakahuasīca. ³⁰ Palh ixlacasqui'nca quit naquilīchihuīna'nca quina'cstu, quit iclīchihuīna'ncu'tun tū namāsu'yu quit jāla tū ictlahua quina'cstu. ³¹ Dios ca'tzī ixlīcāna' tū icuan. Xla' ū'tza' ixTāta' quiMāpa'ksīni'ca'n Jesucristo. Calakachi'xcuhuī'ca pō'ktu quilhtamacuj. ³² A'cxni' quit xa'icū'lh nac Damasco, a'ntza' ixmāpa'ksīni'n chā'tin gobernador tī ixuī'linī't rey Aretas. Huā'mā' gobernador cāyāhualh maktaka'lhna'nī'n jā lactaxtucan nac cā'lacchicni'. Ixquintachī'lē'ncu'tun. ³³ Quilacmāxtuca a'ktin nac lhu'cu' tū ixuī'lh nac talhta'm tū ixlīsti'li'canī't cā'lacchicni'. Quimpūmayujūca a'ktin xaka'tla' a'kscahui'. Chuntza' iclītzā'lal ē iclī'a'kapūtaxtluh.

12

Chī lakachuyalh Pablo

¹ Jā tze palh na'icuan ka'tla' quit. Xmān na'iccāhuaniyān tū quimāsu'yuni'lh Māpa'ksīni' Jesucristo ē tū iclaktzī'lh a'cxni' iclakachuyalh. ² Ka'lhītza' a'kcāujtā'ti' cā'ta ē xa'ica'ka'tī'nī'ttza' Cristo, a'cxni' quit quilē'nca nac a'kapūn jā hui'lacha' Cristo. Jā icca'tzī palh lē'nca quimacni' o palh jā lē'nca. Xmān Dios ca'tzī. ³ Dios ca'tzī palh lē'nca quimacni' o palh xmān lē'nca quilistacna'. Quit jā icca'tzī. ⁴ Quilē'nca nac a'kapūn. A'ntza' ickexmatlī tachihuīn tū jāla icuan expālacata Dios jā quimaxteka na'icuanī nūn chā'tin. ⁵ Dios quintlahuani'lh huā'mā', ē ū'tza' quit iclīmaka'tlī'. Quit jā ka'tla' iclīmaka'tzī tū quina'kspulalh. Xmān na'iccāhuaniyān tū māsuyū quit jāla tū ictlahua quina'cstu. ⁶ Palh quit ixquilīchihuīna'nca tzej tū ictlahuani't, jā xa'icchihuīna'nli hua'chi chā'tin lhkēnti, expālacata quit xmān iclīchihuīna'n tū ixlīcāna'. Jā quintilīchihuīna'nca quit expālacata jā iclacasqui'n ā'makapitzīn natapuhuan quit xaka'tla'. Quit iclacasqui'n nataca'tzī palh quit tze expālacata chī iclatā'kchoko ē chī icchihuīna'n.

⁷ Palhāsā' quit ka'tla' xa'iclīmaka'tzīlh chī iclakachuyani't. Ū'tza' Dios quilīmaxqui'lh a'ktin taca'tzana'juā't. Huā'mā' taca'tzana'juā't hua'chi a'ktin lhtucu' tū skāhuī'ni', Satanás, yāhualh na quimacni'. Dios quimaxqui'lh huā'mā' taca'tzana'juā't expālacata jā lacasqui'nli quit ka'tla' na'icmakca'tzī. ⁸ Maktu'tun icsqui'ni'lh Māpa'ksīni' Jesucristo ixquimāpānūni'lh huā'mā' taca'tzana'juā't. ⁹ Xla' quihuanilh: “Quit na'icmaktāyayān ē chuntza' natāyani'ya'. A'cxni' hui'x taxlajuani'ya' ē ā'cxni' tasu'yu quit icka'lhī litli'huī'qui.” Chuntza' quihuanilh. Chuntza' tapāxuhān na'ictāyani' a'cxni' ictaxlajuani'. Chuntza' litasu'yu quit iclīscuja ixlitli'huī'qui Cristo. ¹⁰ Chuntza' icpāxuhua masqui ictaxlajuani'

quit ē masqui quilakapalacan ē masqui quisputni' tū icmaclacasqui'n ē masqui quimputzastālanī'can ē masqui quina'kspula tū jā tze. A'cxni' ic-taxlajuani' quit, a'cxni' tasu'yu Cristo quimaktāyamā'lh. Ū'tza' iclīpāxuhua.

Pablo ixcāpāstaca xalanī'n nac Corinto

¹¹ Hua'chi quit chā'tin lhkēnti xipālacata xmān quilichihuīna'n can quit. Xmān mimpālacatata'n chuntza' iclīchihuīna'n. Hui'xina'n ixquilāmakāyauj na ixlacatīnca'n tī tahuan xlaca'n apóstoles. Tī tapuhuan xlaca'n laka'tla' apóstoles, xlaca'n jā quintalakatzā'la chī quit, masqui quit jā tū quintapalh. ¹² A'cxni' xa'icscuja na mimpu'nanca'n, tasu'yulh Dios ixquilīhui'linī't quili'apóstol. Quit līlacatzucu xa'icscuja. Quit xa'ictlahua lī'a'cni'n. Huā'mā' māsu'yulh Dios ixquilīhui'linī't quili'apóstol. ¹³ Xmān a'ktin tū jā ictlahualh na mimpu'nanca'n tū ictlahualh na ixpu'nanca'n ā'makapitzīn tī ta'a'ka'ī'. Ū'tza' huā'mā': Jā iccāsqui'ni'n hui'xina'n tū na'iclīhuā'yan. Palh hui'xina'n puhua'nā'tit jā tze huā'mā', caquilāmāspūtūnu'ni'uj.

¹⁴ Chuhua'j ixlīmaktu'tun iclacapāstacni' na'iccālaka'nāchā'n. A'cxni' na'icchā'n a'ntza', hui'xina'n jā catixokotit tū na'icua'. Xmān iccāmakāyacu'tunān hui'xina'n na'a'ka'ī'yā'tit ā'chulā'. Jā iclacasqui'n mintumīnca'n. Ca'tziyāuj camana' jāla tamāhuī' ixtāta'ca'n. Xanatāta'na' tamāhuī' ixcamana'ca'n. Quit hua'chi mintāta'ca'n. ¹⁵ Quit tapāxuhuān na'icmālakspūtū tū icka'lhī palh chuntza' na'a'ka'ī'yā'tit ā'chulā'. Na'icscuja ē na'ictlakua'n. Masqui quit iccāpāxqui'yān, hui'xina'n jā quilāpāxqui'yāuj.

¹⁶ Masqui jā iccāsqui'ni'nī'ta'n nūn tū, ā'makapitzīn tahuan iccā'a'kskāhuī'maktīnī'ta'n mintumīnca'n. ¹⁷ Quit jā tū iccā'a'kskāhuī'maktīn a'cxni' iccālakmacā'ncha'n tī ā'chā'tin. ¹⁸ Quit icsqui'ni'lh Tito ixcālaka'ncha'n hui'xina'n. Xla' ictā'macā'lh ā'chā'tin quintā'tinca'n. Tito jā cā'a'kskāhuī'maktīn nūn tū. Hui'xina'n ca'tziyā'tit chī xa'iclatlā'huan quit, nā chuntza' ixlatlā'huan Tito. Quina'n a'ktin quintalacapāstacni'ca'n.

¹⁹ Palhāsā' hui'xina'n puhua'nā'tit quit ictamaktāyamā'lh na milacatīnca'n. Jā chuntza'. Quit icchihuīna'n na ixlacatīn Dios ē icchihuīna'n chuntza' chī ixtalacasqui'nīn Cristo. Quit iccāpāxqui'yān hui'xina'n. Iccāmakāyacu'tunān tzej na'a'ka'ī'yā'tit. Ū'tza' iclītlahuakō' ixlīpō'ktu mimpālacatata'n. ²⁰ Quit iclītamakchuyī icpuhuan palhāsā' a'cxni' na'icchā'n a'ntza' na'icca'tzī hui'xina'n jā tzej latlā'hua'nā'tit. Palh jā tzej latlā'hua'nā'tit, ixlacasqui'nca na'iccālacaquilhnyān hui'xina'n. Iclītamakchuyīnī't icpuhuan palhāsā' lāslokoyā'tit hui'xina'n, ē lālakca'tzana'ni'yā'tit ē lāsitzī'ni'yā'tit ē lāquichlaktzī'nā'tit ē nā lālīchihuīna'nā'tit ē lālē'ksa'nā'tit ē laka'tla' makca'tziyā'tit ē jā a'cxtim tahuī'la'yā'tit. ²¹ Quit iclītamakchuyī icpuhuan palhāsā' a'cxni' na'iccālaka'nāchā'n hui'xina'n, quit na'iclīmāxana'n na ixlacatīn Dios tū tlhua'yā'tit hui'xina'n. Quit na'iccalhuan palh lhūhua' hui'xina'n tlhuani'ta'ntit tū jā tze ē palh jā makxtekcu'tunā'tit tū jā tze ē palh ka'lhī'yā'titcus mintā'lāpāxqui'nca'n ē palh tlhua'yā'titcus tū jā tze mintalacapāstacni'ca'n.

13

Pablo cāmāxqui'lh talacapāstacni'

¹ Chuhua'j ixlīmaktu'tun na'iccālaka'nāchā'n hui'xina'n. Hui'xina'n ca'tziyā'tit a'cxni' mālacsu'yucan chā'tin, talacasqui'n chā'tu' o kelhatu'tun testigos. ² Na'iccāhuanipalayān ā'maktin tū iccāhuanin a'cxni' xa'iccātā'hui'lan hui'xina'n ixlīmaktu'. Masqui jā iccātā'hui'lan chuhua'j, na'iccāhuanipalayān hui'xina'n tī tlhuanī'ta'ntit tū jā tze ē ā'makapitzīn huampala chī hui'xina'n. Na'iccāmamakapātīnīn tī tatlahuatā'kchoko tū jā tze. Xlaca'n jā catitalakatzā'lal chī na'iccāmamakapātīnīn. ³ Chuntza' hui'xina'n nalaktzī'nā'tit quit iclīchihuīna'n ixlīmāpa'ksīn Cristo. Xla' jā catitaxlajuani'lh na milacatīnca'n. Hui'xina'n nalaktzī'nā'tit Cristo ka'lhī līmāpa'ksīn. ⁴ Hua'chi ixtaxlajuani' Cristo a'cxni' nīlh nac cruz. Chuhua'j xla' hui'lh. Dios maxqui'nī't līmāpa'ksīn. Quit ictapa'ksīni' Cristo, ē ū'tza' līlacatzucu iccālītā'chihuīna'nī'ta'n. Hua'chi quit ictaxlajuani'. Hui'xina'n nalaktzī'nā'tit quit iclīlatlā'huan ixlīmāpa'ksīn Dios, chuntza' chī Cristo.

⁵ Tzej calacapāstacna'ntit hui'xina'n palh ixlicāna' a'ka'ī'yā'tit hui'xina'n. Camāsu'yu'tit palh ixlicāna' a'ka'ī'yā'tit. Hui'xina'n tzej ca'tziyā'tit palh ixlicāna' tā'latlā'hua'nā'tit Cristo. Palh jā tā'latlā'hua'nā'tit Cristo, hui'xina'n jā tapa'ksīni'yā'tit xla'. ⁶ Hui'xina'n naca'tziyā'tit quit ictapa'ksīni' Cristo ixpālacata quit ictā'latlā'huan xla'. ⁷ Chuhua'j icsqui'ni' Dios jātza' catlahua'tit tū jā tze. Jā quincuenta palh ā'makapitzīn tapuhuan quit jā icka'lhī līmāpa'ksīn na'iccālacaquilhnīyān. Iclacasqui'n natlahua'yā'tit tū tze. Huā'mā' iclacasqui'n masqui chuntza' jā catitasu'yulh quit icka'lhī līmāpa'ksīn. ⁸ Xmān icka'lhī līmāpa'ksīn na'ictlahua tū ixtachihuīn Dios. Jā icka'lhī līmāpa'ksīn na'ictlahua tū jā chī ixtachihuīn Dios. ⁹ Icpāxuhua a'cxni' hui'xina'n tzej latlā'hua'nā'tit na ixtej Dios. Huā'mā' quimākapāxūi masqui chuntza' jā ixlacasqui'nca quit icmāsu'yu līmāpa'ksīn tū Dios quimaxqui'lh na'iccālacaquilhnīyān. Xmān iclacasqui'n hui'xina'n lactze nahuanā'tit. ¹⁰ Ū'tza' iccālītzo'knuni'yān chuntza' nac carta a'cxni' jāna'j xa'iccālaka'mpalayāchā'n. Quit jā iclacasqui'n na'iccālacaquilhnīyān a'cxni' na'icchā'nācha'. Quit iclacasqui'n jā ixlacasqui'nca na'iccāmāsu'yuni'yān līmāpa'ksīn tū quimaxqui'nī't Māpa'ksīni' Jesucristo. Quimaxqui'ca'nī't huā'mā' līmāpa'ksīn na'iccāmāktāyān chī tzej na'a'ka'ī'yā'tit. Jā quimaxqui'canī't huā'mā' līmāpa'ksīn na'iccāmāmakchuyīyān hui'xina'n chī a'ka'ī'yā'tit.

¹¹ Chuhua'j, tā'timīn, caka'lhī'tit tapāxuhuān. Calīhui'lī'tit tzej nalatā'kchokoyā'tit. Jā calakachipini'tit. Chu a'ktin calalh mīntalacapāstacni'ca'n. Ca'cs catahui'la'tit. Dios nacātā'tahui'layān hui'xina'n. Xla' quincāpāxqui'yān ē quincāmaxqui'yān tze latamat. ¹² Calāsaludarlī'tit milīpō'ktuca'n ixpālacata lītā'timīn hui'xina'n. ¹³ Quintā'timīnca'n xalanī'n huā'tzā' cātamacā'ni'yāchā'n a'ntza' saludos milīpō'ktuca'n hui'xina'n.

¹⁴ Māpa'ksīni' Jesucristo cacāsicua'lanātlahuan hui'xina'n. Camakca'tzītīt chī cāpāxqui'yān Dios. Espīritu Santo cacātā'tahui'lan chā'tunu' hui'xina'n. Chuntza' hui'xina'n chu a'ktin nalītaxtuyā'tit. Amén.

Gálatas

Pablo cāmacā'ni'lh saludos xalanī'n nac Galacia tī ixta'a'ka'ī'

¹ Quit, Pablo, ictzo'kmā'lh huā'mā' ca'psnap. Quit apóstol. Tī quilihui'līnī't quili'apóstol jā chā'tin chi'xcu'. Nūn chā'tin chi'xcu' quilacsacli palh apóstol na'iclitaxtu. Tī quilihui'līnī't quili'apóstol xla' ū'tza' Jesucristo ē nā quinTāta'ca'n Dios tī mālacastālanuanīlh Jesucristo. ² Quit ē ixlīpō'ktuca'n tā'timīn tī quintatā'lahui'lāna'lh, quina'n pūla iccāmacā'ni'yāchā'n saludos hui'xina'n xalanī'n nac Galacia tī a'ka'ī'yā'tit. ³ Cacāsīcua'lanātlahuan hui'xina'n quinTāta'ca'n Dios ē Māpa'ksīni' Jesucristo. Dios cacāmaxquī'n tze latamat. ⁴ Jesucristo tamacamāstā'lh ixa'cstu a'cxni' nīlh ixpālacata quincuentaca'n. Ixquincāmakapūtaxtūcu'tunān tizamā' cā'quilhtamacuj tū jā tze. Chuntza' tlhualh Jesucristo ixpālacata chuntza' ixtalacasqui'nīn quinTāta'ca'n Dios. ⁵ ¡Camakapāxuīca Dios pō'ktu quilhtamacuj! Amén.

Jā a'nampala ā'kempātin tamāsu'yun tū tze nālī'a'kapūtaxtucan

⁶ Quit iccālī'a'cnīyān hui'xina'n chī palaj tamakatīni'pā'na'ntit Dios. Tzamā' ū'tza' tī cāta'sani'n hui'xina'n ixpālacata Cristo quincātlahuani'n a'ktin talakalhu'mān ē nīlh quimpālacataca'n. Chuhua'j hui'xina'n stālani'pā'na'ntit xaxtumtza' tamāsu'yun chī nālī'a'kapūtaxtucan. ⁷ Quina'n ca'tzīyāuj palh jā ixlicāna' a'nampala ā'kempātin tamāsu'yun chī nālī'a'kapūtaxtucan. A'nan makapitzīn chi'xcuhui'n tī talakpalīcu'tun huā'mā' tamāsu'yun tū ixla' Jesucristo. Chuntza' xlaca'n cātāmāmakchuyīmā'n hui'xina'n. ⁸ Palh catīhuālh cāmāsu'yuni'yān ā'kempātin tamāsu'yun chī nālī'a'kapūtaxtucan, xla' Dios camakapātīnīnī ū'tza'. Capātīni'lh masqui chā'tin ángel xala' nac a'kapūn tī māsu'yu huā'mā' ē masqui chā'tin quina'n. ⁹ Iccāhuaninī'ta'ntza' ē chuhua'j na'iccāhuanipalayān: Palh chā'tin cāmāsu'yuni'yān hui'xina'n ā'kempātin tamāsu'yun chī nālī'a'kapūtaxtucan ē jā chuntza' chī xapūla makīni'ntit, xla' Dios camakapātīni'lh.

¹⁰ Tū iclīchihuīna'mā'lh a'ntza' tasu'yu jā iclīchihuīna'n xmān ū'tza' tū takexmatcu'tun tachi'xcuhui't. Jā chuntza'. Quit ictlahuacu'tun tū xmān ixtalacasqui'nīn Dios. ¿Ē quit xmān tachi'xcuhui't iccāmakapāxuīcu'tun? Palh quit cahuālh xmān tachi'xcuhui't iccāmakapāxuīcu'tun quit jā Cristo xa'ictikexmatni'lh.

Dios hui'līlh Pablo ixlī'apóstol

¹¹ Tā'timīn, quit iclacasqui'n naca'tzīyā'tit huā'mā'. Xatze tachihuīn tū icmāsu'yu quit, huā'mā' jā ū'tza' ixtalacapāstacni'ca'n tachi'xcuhui't. ¹² Jā quimāca'tzīnīlh chā'tin chi'xcu'. Jā chā'tin chi'xcu' quimāsu'yuni'lh. Tunca Jesucristo ū'tza' quimāca'tzīnīlh.

¹³ Hui'xina'n cātahuaninī'ta'ntza' chī quit xa'iclitātā'luan xapūla a'cxni' xa'icstālani' ixtamāsu'yunca'n israelitas. Hui'xina'n ca'tzīyā'tittza' chī quit xa'iccāputzastālani' tī ixta'a'ka'ī'ni' Jesucristo. Quit jā xa'iccālakalhu'man. Quit xa'iclaclahuacu'tun huā'mā' tamāsu'yun tū ixla' Jesucristo. ¹⁴ Chī ta'a'ka'ī' israelitas quit ā'chulā' xa'iccatzī ē jā ā'makapitzīn quintā'israelitas tī ixtaka'lhī iccā'taca'n hua'chī chī quit. Quit ā'chulā' xa'iccākexmatni' ixtamāsu'yunca'n quīnapapana' israelitas. ¹⁵ Dios quilakalhu'manli, ē quilacsacli apóstol na'iclitaxtu a'cxni' jāna'j xa'iclatuncuhui'.

Quinta'sani'lh na'ictā'scuja ū'tza'. ¹⁶ Chuntza' chī Dios lacasqui'nli xla' chuntza' quimāsu'yuni'lh Jesucristo tī ī'Ska'ta' Dios. Ū'tza' tlhualh xpālacata quit nā chuntza' tzē na'iccāmāsu'yuni' xla'ca'n tī jā israelitas xatze tachihuīn i'xla' Jesucristo. A'cxni' Dios quimālakapasni'lh ī'Ska'ta', jā icquīsqui'ni'lh talacapāstacni' ā'chā'tin chī'xcu'. ¹⁷ Jā iccālaka'lh apóstoles nac Jerusalén tī apóstoles ixtahuani'ttza' xapūla. Quit jā chuntza' ictlahualh. Palaj tunca ica'lh nac Arabia ē ā'listān ictaspi'tpālh nac Damasco.

¹⁸ Ixli'a'ktu'tun cā'ta iclaka'lh apóstol Pedro nac Jerusalén. A'ntza' ictā'tachokoll xla' xmān cāujquitzisma'j. ¹⁹ Jā iclaktzī'lh ā'chā'tin apóstol, xmān Jacobo ixtā'tin Māpa'ksīni' Jesús. ²⁰ Ixlicāna' tū ictzo'kmā'lh. Iccāhuanimā'n huā'mā' na'ī'xla'catin Dios. Jā iccā'a'kskāhuī'mā'n.

²¹ Ā'listān ica'lh jā tapa'ksīni' nac Siria ē Cilicia. ²² Jāna'j ixquintalaka-pasa tī ixta'a'ka'tīni' Cristo xalanī'n nac Judea. ²³ Xlaca'n xmān ixtakexmata chī ixuancan: “Ū'tza' tzamā' chī'xcu' tī ixquincāputzastālani'yān xapūla, chuhua'j xla' lichihuīna'ntlā'huan tamāsu'yun xpālacata Cristo tū xapūla ixmālakspūtūcu'tun.” ²⁴ Xalanī'n nac Judea a'cxni' takexmatli huā'mā', ixtamakapāxui' Dios quimpālacata.

2

Ā'makapitzīn apóstoles talakatīlh chī Pablo ixmāsu'yumā'lh ixtachihuīn Dios

¹ Ā'listān ixlīlakacāujtā'ti' cā'ta ica'mpālh nac Jerusalén ā'maktin huampala ē quintā'a'lh Bernabé. Nā iclē'lh Tito. ² A'ntza' icquīlāl xpālacata Dios ixquimāca'tzīnīnī't ixlacasqui'nca na'ica'n. Ē a'ntza' nac Jerusalén ictakēstokui xmān quit ē tī xanapuxcu'nu'. Quit iccāhuanilh chī quit xa'iccāmāsu'yuni' tī jā israelitas xatze tachihuīn i'xla' Jesucristo. Chuntza' ictlahualh xpālacata jā xa'iclacasqui'n chu tlakaj chī xa'icmāsu'yumā'lh ē chī icmāsu'yumā'lh chuhua'j. ³ Xlaca'n jā quintatā'lālihuānīlh chī xa'iccāmāsu'yuni'mā'lh jā ixlacasqui'nca natastālani' ixtahuī'latca'n israelitas, xla'ca'n tī jā israelitas. Nā Tito tī ixquintā'lahuī'lh, jā huanica palh ixlacasqui'nca nachu'cucan, chuntza' chī ixtahuī'latca'n israelitas, ē masqui Tito jā israelita ixuani't. ⁴ Xla' jā chu'cuca masqui ixtalacasqui'n makapitzīn tī jā ixlicāna' tā'timīn. Xlaca'n ixquincātātā'tanūnī'ta'n xmān naquincātakexmatxtuyān. Xmān ixtaca'tzīcu'tun chī jā ixlacasqui'nca natlahuayāuj chī ixtahuī'latca'n israelitas quina'n tī tapa'ksīni'yāuj Cristo Jesús. Xlaca'n ixtalacasqui'n quina'n natlahuayāuj ixtahuī'latca'n israelitas. ⁵ Quina'n jā icmakxtekui naquincātaskāhuī'yān nūn macsti'na'j. Quina'n xa'iclacasqui'nāuj hui'xina'n ā'chulā' naca'tzītēlha'yā'tit tū ixlicāna' xatze tachihuīn i'xla' Jesucristo.

⁶ Xanapuxcu'nu' tī cālakachi'xcuhuī'can, xla'ca'n jā quintahuanīlh ixlacasqui'nca na'iclakpalī tū xa'icmāsu'yu. Quit jā quincuenta palh cālakachi'xcuhuī'can o jā cālakachi'xcuhuī'can. Dios lakapasa quīlistacna'ca'n ē jā laktzī'n xmān tū talaktzī'n tachi'xcuhuī't. ⁷ Xlaca'n jā quintahuanīlh na'iclakpalī tū xa'icmāsu'yu. Xlaca'n taca'tzil palh Dios quimacamaxquī'nī't na'iccāmāsu'yuni' xatze tachihuīn tī jā israelitas chuntza' chī Dios ixmacamaxquī'nī't Pedro nacāmāsu'yuni' israelitas xatze tachihuīn. ⁸ Chuntza' chī Dios mātli'huī'chli Pedro ē lihuī'līlh ixli'apóstol chī nacāmāsu'yuni' israelitas ē nā quit quimātli'huī'chli ē quīlihuī'līlh quīli'apóstol chī na'iccāmāsu'yuni' tī jā israelitas.

⁹ Jacobo ē Pedro ē Juan ixcālaktzī'ncan hua'chi xanapuxcu'nu'. A'cxni' xlaça'n taca'tzilh Dios ixquimacamaxqui'nī't huā'mā' tascujūt, ē quintamakachi'palh quit ē Bernabé. Chuntza' tatlhualh ixpālacata quīlīpō'ktuca'n xa'icchihuīna'nī'tauj quina'n na'icscujāuj na ixpu'nanca'n tī jā israelitas ē xlaça'n natascuja na ixpu'nanca'n israelitas. ¹⁰ Xmān quincātahuanin jā na'icpātza'nkāyāuj na'iccāmaktāyayāuj tī lacxcamanī'nī'n. Nā chuntza' quit xa'ictlahuacu'tun.

Pablo tā'lāhuanilh Pedro nac Antioquía

¹¹ A'cxni' Pedro milh nac Antioquía quit cā'lacan ictā'lāhuanilh ixpālacata xla' jā tze chī ixtlahuamā'lh. ¹² Xapūla Pedro ixcātā'huā'yan xlaça'n tī jā israelitas, masqui xlaça'n jā cāchu'cucanī't chuntza' chī ixtahu'latca'n israelitas. Ā'līstān a'cxni' tamilh israelitas tī cāmacamilh Jacobo, Pedro tatampūxtulh ē jātza' cātā'huā'yalh. Xla' ixcājiçua'ni' israelitas ixpālacata xlaça'n ixtahuan ixlacasqui'nca nacāchu'cucan xlaça'n tī jā israelitas. ¹³ Ā'makapitzīn tā'timīn tī israelitas ē xlaça'n tatzuculh tatlhualh lacxtim chī ixtlahua Pedro. Nā xlaça'n tatlhualh a'ktu' ixlacanca'n. Nā Bernabé chu a'ktin cātā'lalh. ¹⁴ Tū ixtatlahuamā'nalh, quit icca'tzilh jā chuntza' chī huan xatze tachihuīn tū ixa' Dios. A'cxni' icca'tzilh huā'mā', quit icuanilh Pedro na ixlacatīnca'n ixlīpō'ktuca'n: “Hui'x nā israelita. Ixla'ya' chī tī jā israelitas ē jā chī israelita. ¿Tū ixpālacata lacasqui'na' natatlahua ixtahu'latca'n israelitas xlaça'n tī jā israelitas?” Chuntza' icuanilh Pedro.

Ixlīpō'ktuca'n tī ta'a'ka'ī Dios chu lacxtim chī cāmakapūtaxtūcan

¹⁵ Quina'n israelitas iclīlacatuncuhī'nī'tauj. Quina'n jā chī ā'makapitzīn tachi'xcuhī't tī taka'lhī ixcuentaca'n. ¹⁶ Ca'tziyāuj Dios cāmāpānūni' ixcuentaca'n xmān xlaça'n tī talīpāhuan Jesucristo, ē jā xlaça'n tī xmān tamākentaxtūcu'tun līmāpa'ksīn tū Dios cāmaxqui'lh israelitas. Chuntza' quina'n nā līpāhuanāuj Jesucristo. Dios quīncāmāpānūni'nī'ta'n quīncuentaca'n ixpālacata līpāhuanāuj Jesucristo ē jā ixpālacata kexmatnī'yāuj huā'mā' līmāpa'ksīn. Jā tī chā'tin tī Dios māmāpānūni' ixcuenta xmān ixpālacata mākentaxtūcu'tun līmāpa'ksīn.

¹⁷ Quina'n iclīpāhuanāuj Jesucristo, ē icca'tziyāuj xmān chuntza' Dios quīncāmāpānūni'yān quīncuentaca'n. Jātza' iclīpāhuanāuj līmāpa'ksīn tū Dios cāmaxqui'lh israelitas. Ū'tza' makapitzīn talīhuan quina'n icla-clē'nauj ē nā tahuan Cristo quīncāmātlahuīmā'n tū jā tze. Ū'tza' jā ixlicāna'. Cristo jā quīncāmātlahuīyān tū jā tze. ¹⁸ Palh quit na'icmākēnū huā'mā' līmāpa'ksīn ē ā'līstān na'ica'ka'ī'pala tzamā' līmāpa'ksīn, chuntza' natasu'yu quit iclaclē'n. ¹⁹ Quit icca'tzilh jāla icmākentaxtūkō' līmāpa'ksīn tū Dios cāmaxqui'lh israelitas. Ū'tza' jātza' iclīpāhuan huā'mā' līmāpa'ksīn. Chuhua'j quit iclatlā'huan chī ixtalacasqui'nīn Dios. ²⁰ Quit hua'chi icnīnī'ttza' ē hua'chi quīntā'xtokohua'ca'canī'ttza' Cristo. Hua'chi jātza' quit icuī'lh ē xmāntza' Cristo huī'lh na quīlīstacna'. Quit iclīpāhuan ī'ska'ta' Dios ē chuntza' quit iclīhuī'lh chuhua'j. Xla' quīmpāxqui'lh ē līnīlh quīmpālacata. ²¹ Quit jā iclakmaka'n ixtalalahu'mān Dios. Palh chā'tin mākentaxtūcu'tun līmāpa'ksīn ē xmān ū'tza' ixlīmāpānūni'ca cahuālh ixcuenta, chuntza' chu tlakaj ixnīlh Cristo.

3

Xatze līpāhuanca'n Jesucristo ē jā līmāpa'ksīn

¹ ¿Chu já ka'lhī'yā'tit milīstacna'ca'n nalīlacapāstacna'nā'tit? ¿Tīchu cātamāmakchuyīn hui'xina'n, tā'timīn, xalanī'n nac Galicia? Jātza' kexpa'tni'yā'tit tū ixlicāna'. Hui'xina'n ixlicāna' icticāhuanin chī Jesucristo xtokohua'ca'ca nac cruz. ² Caquilāhuaniuj huā'mā': ¿Chī līmaktīnī'ntit Espírītu Santo? Já cātamaxquī'n ixpālacata kexpa'tni'tit huā'mā' līmāpa'ksīn tū Dios cāmaxquī'lh israelītas. Cātamaxquī'n Espírītu Santo ixpālacata kexpa'ttit xatze tachihuīn ixla' Jesucristo. ³ ¿Tū ixpālacata hui'xina'n jā a'cxtuncuhūi' ca'tzīyā'tit? Hui'xina'n tzucutit listālani'yā'tit na ixtej Dios ixlītlī'hui'qui Espírītu Santo. ¿Chī līpuhua'nā'tit jātza' maclacasqui'nā'tit ixlītlī'hui'qui Espírītu Santo? ¿Chī līpuhua'nā'tit minā'cstucan' tzē namākentaxtūyā'tit tū lacasqui'n Dios? ⁴ Chuhua'j tasu'yu jā tū cālimacuanī'yān tū līpātīnī'nī'ta'ntit. Já chuntza' icpuhuan quit. ⁵ Dios cāmaxquī'yān Espírītu Santo ē Dios tlahua lī'a'cnīn na milacatīnca'n. ¿Chī ixpālacata tlahua chuntza'? Já tlahua ixpālacata kexpatni'tit līmāpa'ksīn. Tlahua chuntza' ixpālacata hui'xina'n kexpatnī'ta'ntit ē a'ka'ī'nī'ta'ntit palh ixlicāna' xatze tachihuīn.

⁶ Ixtachihuīn Dios huan: “Abraham ixlīpāhuan Dios. Ū'tza' Dios līlaktzī'lh tize Abraham.” ⁷ Ixlasasqui'nca hui'xina'n naca'tzīyā'tit tī ixlicāna' I'xū'nātā'natna' Abraham, ū'tunu'n tī ixlicāna' talīpāhuan Dios. ⁸ Chuntza' tatzo'kni' na ixtachihuīn Dios tū Dios natlahua. Tatzo'kni' chī Dios nacāmāpānūnī' ixcuentaca'n xlaca'n tī natalīpāhuan Dios masqui xlaca'n jā israelītas. Hasta xapūla Dios māca'tzīnīlh Abraham chī nacālīsicua'lanātlahuacan tachi'xcuhūi't. Huanīlh: “Mimpālacata hui'x ixlīpō'ktuca'n tachi'xcuhūi't xalanī'n nac cā'quīlhtamacuj nacāsīcua'lanātlahuacan.” ⁹ Ū'tza' cālīsicua'lanātlahuacan xlaca'n tī talīpāhuan Dios chuntza' chī Abraham. Xla' ixlīpāhuan Dios ē sicua'lanātlahuaca.

¹⁰ A'makapitzīn tamākentaxtūcu'tun līmāpa'ksīn ixpālacata tapuhuan chuntza' Dios nacāmāpānūnī' ixcuentaca'n. Xlaca'n nacāmākapātīnīncan. Chuntza' tatzo'kni' na ixtachihuīn Dios: “Ixlīpō'ktuca'n tī jā tamākentaxtū pō'ktu quīlhtamacuj ixlīpō'ktu tū huī'lh nac ca'psnap jā tatzo'kni' līmāpa'ksīn, xlaca'n nacāmākapātīnīncan.” ¹¹ Chuntza' likexmatcan Dios jā catīmāpānūnī'lh ixcuenta jā tī chā'tin tī xmān mākentaxtūcu'tun līmāpa'ksīn. Tatzo'kni' na ixtachihuīn Dios: “Ixlīpō'ktuca'n tī Dios cāmāpānūnī' ixcuentaca'n ixpālacata chī talīpāhuan Dios, xlaca'n pō'ktu quīlhtamacuj nataka'lhī xasāsti' ixlatamatca'n.” ¹² Huā'mā' līmāpa'ksīn tū Dios cāmaxquī'lh israelītas, makapitzīn tamākentaxtūcu'tun. Tī talīpāhuan līmāpa'ksīn, xlaca'n jā talīpāhuan Cristo. Tī talīpāhuanacu'tun huā'mā' līmāpa'ksīn, palh taka'lhīcu'tun ixlatamatca'n tū jā catilacsputli, ixlasasqui'nca natamākentaxtū ixlīpō'ktu huā'mā' līmāpa'ksīn.

¹³ Dios nacāmākapātīnīn ixlīpō'ktuca'n tī jā natamākentaxtū ixlīpō'ktu tū huan nac līmāpa'ksīn. Quīna'n ixlaclē'nāuj ixpālacata quīna'n jā mākentaxtūyāuj līmāpa'ksīn. Cristo quīncāmākapūtātūn huā'mā' tapātīn ixpālacata xla' xokokō'lh tū quīna'n ixlaclē'nāuj. Chuntza' tatzo'kni' na ixtachihuīn Dios: “Ixlīpō'ktuca'n tī cāxtokohua'ca'canī't nac cruz a'ntza' taxokoni'mā'nalh Dios.” ¹⁴ Cristo xokokō'lh nac cruz. Chuntza' nā xlaca'n tī jā israelītas nā xlaca'n tzē nacāsīcua'lanātlahuacan chu chuntza' chī Dios sicua'lanātlahuah Abraham chuntza' chī Dios ixuanīnī't Abraham xapūla. Nā chuntza' Cristo tlahuah huā'mā' ē chuntza' quīlīpō'ktuca'n, ixpālacata līpāhuanāuj xla', tzē namaktīnī'nāuj Espírītu Santo chuntza' chī Dios huanlī namāstā'.

Līmāpa'ksīn jāla lactlahua talacāxtlahuan tū Dios hui'līlh xapūla

¹⁵ Tā'timīn, na'iccāhuaniyān tū hua'chi lītalac̄hsaja. A'cxni' quina'n tlahuayāuj a'ktin contrato o a'ktin talacāxtlahuan ē firmarlīyāuj, chuntza' jā tī chā'tin catilactlahualh ē jā tī chā'tin tzē natzo'kpala ā'a'ktin tachihuīn. ¹⁶ Nā chuntza' huā'mā' talacāxtlahuan tū tlahualh Dios a'cxni' huanilh Abraham nasicua'lanātlahua xla' ē chā'tin ī'xū'nātā'nat. Ixtachihuīn Dios jā huan: "ī'xū'nātā'natna." Tū huan: "chā'tin ī'xū'nātā'nat." Ū'tza' huanicu'tun Cristo. ¹⁷ Tū iccāhuaniyān ū'tza' huā'mā': Dios huanilh Abraham ixlīpō'ktuca'n tī natalīpāhuan Dios, xla'ca'n nata'a'kapūtaxtu. Ū'tza' hua'chi talacāxtlahuan tū Dios tā'tlahualh Abraham. Ixlī'a'ktā'ti ciento ā'puxamacāuj cā'ta Dios maxquī'lh līmāpa'ksīn Moisés. Chuntza' līmāpa'ksīn jāla catilactlahualh talacāxtlahuan tū Dios tā'tlahualh Abraham. ¹⁸ Palh Dios ixquincāsīcua'lanātlahuan xmān ixpālacata kexmatni'yāuj huā'mā' līmāpa'ksīn tū maxquī'ca ā'līstān, chuntza' ixlaclalh talacāxtlahuan tū Dios tā'tlahualh Abraham. Dios sicua'lanātlahuanī't Abraham xmān ixpālacata Abraham ixlīpāhuan Dios.

¹⁹ ¿Tū lītalacasqui'n līmāpa'ksīn tū maxquī'ca Moisés? Ā'līstān hui'līca huā'mā' līmāpa'ksīn ē ū'tza' līca'tzīyāuj quina'n lē'nāuj cuenta. Huā'mā' līmāpa'ksīn ixmaclacasqui'ncan xmān hasta a'cxni' milh Jesucristo tī ī'xū'nātā'nat Abraham. Tzamā' ī'xū'nātā'nat Abraham, ū'tza' tī Dios ixlīchihuīna'nī't xapūla a'cxni' tā'tlahualh talacāxtlahuan Abraham. Ángeles cāmāpa'ksīca natamastā' līmāpa'ksīn. Ē maxquī'ca Moisés. Moisés cāmaxquī'lh tachi'xcuui't israelitas. ²⁰ Dios jā ixmaclacasqui'n tī namaktāya a'cxni' tā'cāxtlahualh Abraham a'ktin talacāxtlahuan. Ū'tza' cāxtlahualh.

Līmāpa'ksīn jāla cāmaxquī' xasāsti' ixlatamatca'n tachi'xcuui't

²¹ Quit jā icchihuīna'mā'lh palh līmāpa'ksīn tā'lālīhuani tū Dios mālacnū ixpālacata talacāxtlahuan. Palh ixmāstā'ca cahuālh a'ktin līmāpa'ksīn tū tzē ixmāstā'lh xasāsti' quilatamatca'n, chuntza' tzē ixquincāmāpānūni'n quincuentaca'n xmān ixpālacata huā'mā' līmāpa'ksīn. ²² Ixtachihuīn Dios huan ixlīpō'ktuca'n tachi'xcuui't talē'n cuenta. Ixpālacata huā'mā' līmāpa'ksīn, tasu'yu palh ixlīpō'ktuca'n talē'n cuenta ē ixlīpō'ktuca'n hua'chi tachi'nī'n tī jāla talactaxtu. Chuntza' tī talīpāhuan Jesucristo, xmān xla'ca'n nata'a'kapūtaxtu.

²³ A'cxni' jāna'j ixā'min Jesucristo, quina'n hua'chi tachi'nī'n ixuanī'tauj ixpālacata quina'n jāla mākentaxtūyāuj tū huan līmāpa'ksīn. Hua'chi tachi'nī'n ixuanī'tauj ē jāla ixlaktaxtuyāuj hasta a'cxni' quincātamāca'tzīnīn chī na'a'ka'ī'yāuj Jesucristo tī tzē makapūtaxtūnu'n. ²⁴ Huā'mā' līmāpa'ksīn xla' hua'chi chā'tin tī pūla. Ixquincāmāsu'yuni'yān ixtej Dios hasta a'cxni' milh Jesucristo ē ca'tzīuj chī nalīpāhuanāuj xla' ē chuntza' tzē naquincāmāpānūni'yān quincuentaca'n. ²⁵ Chuhua'j chilhtza' quilhtamacuj ē līpāhuanāuj Cristo. Chuhua'j jātza' maclacasqui'nāuj līmāpa'ksīn.

²⁶ Hui'xina'n a'ka'ī'nī'ta'ntit Jesucristo makapūtaxtūnu'n ē ū'tza' ixlacstīn Dios līhua'ntit. ²⁷ Milīpō'ktuca'n hui'xina'n tī a'kpaxni'ta'ntit ū'tza' lītasu'yu palh a'ka'ī'nī'nī'ta'ntit Cristo ē chu chā'tin lītaxtutit chī Cristo. ²⁸ Palh hui'xina'n tā'talacxtimī'tit Cristo, chuntza' milīpō'ktuca'n hui'xina'n xmān chu chā'tin lītaxtutit. Kēxtimtza' talalh israelitas ē tī jā israelitas; kēxtimtza' tī hua'chi xatastā'maka ē tī jā xatastā'maka; kēxtimtza' talalh chī'xcuui'n ē puscan. ²⁹ Palh hui'xina'n tapa'ksīni'yā'tit Cristo,

hui'xina'n hua'chi i'xū'nātā'natna' Abraham. Chuntza' nā namaktīni'nā'tit tū Dios mālacnūni'nī't Abraham.

4

¹ Chuhua'j na'iccāhuaniyān tū hua'chi lītalac̄hsaja. Chā'tin ka'hua'cha a'cxni' jāna'j maktīni'n ixherencia, xla' jālana'j māpa'ksīni'n. Chuntza' xla' hua'chicus chā'tin tasācua', masqui ū'tza' ixtēcu' nahuan. ² A'cxni' macsti'na'jcus tzamā' ka'hua'cha, ā'makapitzīn tamaktaka'lha, ē cāmacamaxqui'can ixlipō'ktu tū ixla' nahuan hasta a'cxni' huā'mā' quilhtamacuj tū līlhcāna'nī't ixtāta'. ³ Nā chuntza' quina'n. Xapūla quina'n jāna'j tzej ixca'tziyāuj tū ixla' Dios; hua'chi lacstīn ixuanī'ta'uj. Xapūla kexmatni'uj ixtahui'latca'n ē ixtamāsu'yunca'n tachi'xcuhui't. ⁴ A'cxni' chilh tzamā' quilhtamacuj tū ixlīlacsacnī't Dios macamilh i'Ska'ta'. Xla' mālacatuncuhui'nīlh chā'tin puscāt. Ē i'Ska'ta' Dios i'stālani' ixtahui'latca'n israelitas. ⁵ Chuntza' xla' milh naquincāmakapūtaxtūyān xpālacata ixui'lāna'uj ixtampīn nac līmāpa'ksīn. Ū'tza' līmīlh i'Ska'ta' Dios ē chuntza' quina'n tzē ixlacstīn Dios nahuanāuj.

⁶ Dios macamilh Espīritu Santo na quilīstacna'ca'n. Chuntza' tzē nahuaniyāuj Dios: “i'QuinTāta'ca'n!” Ē chuntza' lītasu'yu quina'n ixlacstīn Dios. ⁷ Chuhua'j quina'n jātza' hua'chi tasācua'. Quina'n ixlacstīn Dios. Chuhua'j quina'n ixlacstīn Dios ē naquincāmaxqui'yān quiherenciaca'n xpālacata Cristo.

Pablo cālī'a'katuyunli tī ixta'a'ka'ī'nī't

⁸ Xapūla a'cxni' jāna'j ixlakapasā'tit Dios, hui'xina'n ixui'lā'na'ntit na ixlīmāpa'ksīn tī jā diosnu'. ⁹ Chuhua'j hui'xina'n lakapasā'tittza' Dios, ē Dios nā cālakapasāntza'. Hui'xina'n lakapasā'tit Dios, ē ¿chī lītlahua'cu'tumpala'yā'tit mintahui'latca'n? Mintahui'latca'n jāla cat-icāmaktāyan ē jā tū ixlīmacua. ¿Ē chī nalīstālani'pala'yā'tit? ¹⁰ Hui'xina'n maclacapini'yā'tit makapitzīn quilhtamacuj ē mālhcuyu' ē cā'ta. Ē nā tlahua'yā'tit ā'makapitzīn cā'tani'. ¹¹ Quit icjicua'n palhāsā' chu tlakaj icscujli na mimpu'nanca'n.

¹² Tā'timīn, iccāsqū'ni'yān calītaxtutit chuntza' chī quit. Masqui quit chā'tin israelita, jātza' icstālani' ixtahui'latca'n israelitas. Hui'xina'n tī jā israelitas jā ixlacasqui'nca nalītzucuyā'tit tlahua'yā'tit ixtahui'latca'n israelitas. Hui'xina'n jā tū quilātlahuani'nī'tauj tū jā tze. ¹³ Hui'xina'n ca'tziyā'tit xa'iclīta'jatatlāmā'lh ē ū'tza' iccālīmāsu'yuni'n xapūla xatze tachihuīn ixla' Jesucristo. ¹⁴ Hui'xina'n jā quilālakmaka'uj ē masqui jā līlaktzī'ncu'tu xa'icuanī't xpālacata xa'icta'jatlatla. Quilālīmaktīni'uj hua'chi chā'tin ángel tī Dios macamilh ē hua'chi chī Jesucristo. ¹⁵ ¿Ē jā lacapāstacā'tit hui'xina'n chī xpāxuhua'yā'tit a'cxni' xa'iccātā'hui'lachā'n? ¿Chī cā'a'kspulanī'ta'n hui'xina'n? Quit icuan palh tzē cahuālh hui'xina'n ixmāxtutit milakastapunca'n ē ixquilāmaxqui'uj. ¹⁶ Chuhua'j hui'xina'n quilālaktzī'nāuj hua'chi mintā'lāquiclhlaktzi'ca'n xpālacata quit iccāhuaniyān tū ixlīcāna'. ¿Tū xpālacata quilālaktzī'nāuj chuntza'?

¹⁷ Tzamā' chi'xcuhui'n tī cātlahuacu'tunān ixamigoca'n, tasu'yu palh xlaca'n cātamaktāyacu'tunān. Jā ixlīcāna'. Xlaca'n xmān cātamāxtumlicu'tunān. Chuntza' hui'xina'n xmān ū'tunu'n nacālakachi'xcuhui'yā'tit. ¹⁸ Tze palh ā'makapitzīn cātlahuacu'tunān ixamigoca'n hui'xina'n a'cxni' iccātā'hui'lan ē a'cxni' jā icui'lacha'. Xmān ixlīcāna' cacātamaktāyan. ¹⁹ Quilacstīn, cā'tziyāuj chī chā'tin puscāt pātīni'n

a'cxni' tahuí'la í'ska'ta'. Nā chuntza' icpātīni'mā'lh hasta jā natasu'yu hui'xina'n nalatahui'layā'tit chī tī takexmatni' Cristo. ²⁰ Tze cahuālh palh xa'iccātā'tahui'lacha'n hui'xina'n, ē xtum xa'iccātā'chihuīna'n. Quit iccālītamakchuyīmā'n hui'xina'n.

Pablo līchihuīna'nli Agar ē Sara

²¹ Hui'xina'n mākentaxtūcu'tunā'tit līmāpa'ksīn tū Dios maxquī'lh Moisés. Chuhua'j caquilāhuaniuj huā'mā': ¿Chī jā likexmatā'tit tū huan ixtachihuīn Dios jā tatzo'kni' līmāpa'ksīn? ²² Ixtachihuīn Dios huan Abraham ixcāka'lhī chā'tu' ixcamana'. Chā'tin ka'hua'cha Agar ixuanican ixtzī'. Tzamā' puscāt xatastā'maka ixuanī't. A'chā'tin ka'hua'cha huampala jā xatastā'maka ixtzī' ixuanī't. ²³ Í'ska'ta' Agar lacatuncuhui'lh chu hua'chi chī talacatuncuhui' ā'makapitzīn lacstīn. Jā chuntza' ā'chā'tin. A'cxni' lacatuncuhui'lh í'ska'ta' huā'mā' puscāt tī jā xatastā'maka īxuanī't, chuntza' Dios līmākentaxtūlh tū ixuanī't. Ū'tza' tū Dios ixmālacnūnī't. ²⁴ Huā'mā' hua'chi a'ktin līlaktzī'ntēn. Huā'mā' chā'tu' puscan xlaca'n hua'chi a'ktu' talacāxtlahuan ixtahuani't. Huā'mā' xatastā'maka tī ixtacuhuīni' Agar, xla' ū'tza' hua'chi a'ktin talacāxtlahuan tū cāxtlahuaca nac sipej tū huanican Sinaí. A'ntza' nac Sinaí maxquī'ca Moisés huā'mā' līmāpa'ksīn. Tī talīpāhuan līmāpa'ksīn, xlaca'n hua'chi ixlacstīn Agar, ixpālacata xlaca'n jā ixa'cstuca'n tatapa'ksī. ²⁵ Agar lītaxtu Sinaí tū huī'lh nac Arabia. Nā Agar hua'chi Jerusalén. Xlaca'n tī tatapa'ksī nac Jerusalén, nā xlaca'n talīpāhuan līmāpa'ksīn. Nā xlaca'n jā ixtalaktaxtunī't. ²⁶ Jā chuntza' tzamā' Jerusalén xala' nac a'kapūn. Quina'n tapa'ksīyāuj nac tzamā' Jerusalén. Ē quina'n līlaktaxtunī'tauj. ²⁷ Ixtachihuīn Dios huan: Capāxuhualh huā'mā' puscāt tī jāna'j ka'lhī í'ska'ta'. Calīta'salh cā'tapāxuhuān tī jāna'j mālacatuncuhui'nī chā'tin ska'ta'. Capāxuhualh ixpālacata xla'.

Masqui makxtecca, ā'chulā' nacāka'lhī ixlacstīn ē jā ū'tza' tī ka'lhī ixkōlu'.

²⁸ Dios mākentaxtūlh tū ixuanī't. Ū'tza' līlacatuncuhui'lh Isaac. Nā quina'n, tā'timīn, lītaxtūj ixlacstīn Dios, ixpālacata Dios mākentaxtūlh tū huanli. ²⁹ Tzamā' quilhtamacuj, ka'hua'cha tī lacatuncuhui'lh chuntza' chī ā'makapitzīn, xla' ixlakapala ska'ta' tī lacatuncuhui'lh ixpālacata Espīritu Santo. Chuntza' a'kspulamā'lh chuhua'j. Quincātalakapalayān quina'n tī lika'lhīyāuj xasāsti' quilatamataca'n ixlīmāpa'ksīn Espīritu Santo. ³⁰ Ca'tzīyāuj tū huan ixtachihuīn Dios: “Catlakama'capi tzamā' puscāt tī xatastā'maka ē nā ixka'hua'cha. Ixka'hua'cha xatastā'maka jāla catitā'tapitzīlh herencia tī jā xatastā'maka. Xmān ixka'hua'cha huā'mā' puscāt tī jā xatastā'maka, ū'tza' namaktīni'n herencia.” ³¹ Chuntza' tā'timīn, quina'n jā hua'chi ixlacstīn huā'mā' puscāt xatastā'maka. Quina'n hua'chi ixlacstīn puscāt tī jā xatastā'maka.

5

Tī talīpāhuan Cristo jātza' talīpāhuan līmāpa'ksīn

¹ Chuhua'j quina'n xalactaxtunī'n ixpālacata tū tlhualh Cristo. Chuntza' jā catixlajuana'ntit. Jātza' xatastā'maka tilapala'yā'tit.

² Cuenta catlahua'tit tū iccāhuaniyān quit, Pablo. Palh hui'xina'n natamakxtekā'tit nacāchacu'yān ē ū'tza' nalīpāhuanā'tit, chuntza' hua'chi jā tū līmacuan tū tlhualh Cristo. ³ Iccāhuanipalayān: Catīxcuhuālh tī lacasquī'n nachu'cucan, xla' ū'tza' līcuesa namākentaxtūkō' ixlīpō'ktu tū huan ixlīmāpa'ksīn Dios. ⁴ Makapitzīn chī hui'xina'n

tlahuacu'tunā'tit tū huan huā'mā' līmāpa'ksīn, ixpālacata puhua'nā'tit chuntza' nacāmāpānūni'yān mincuentaca'n. Palh chuntza' tlahua'yā'tit, taxtumlīni'nī'ta'ntit Cristo ē makxteknī'ta'ntit ixtalakalhu'mān Dios. ⁵ Espiritu Santo quincāmāca'tzīn chī Dios quincāmāpānūni'nī'ta'n quincuentaca'n, ixpālacata līpāhuanāuj Jesucristo. ⁶ Palh tapa'ksīni'yāuj Jesucristo, jā tū līmacuan palh naquincātachu'cuyān o palh jā naquincātachu'cuyān. Tū ixlacasqui'nca nalīpāhuanāuj Jesucristo. Ē ū'tza' nalālīpāxquī'yāuj.

⁷ Hui'xina'n tzej ixtlā'hua'mpā'na'ntit na ixtej Dios. Iccālī'a'cnīyān hui'xina'n chī tamakxtektit cātamāmakchuyīn. Jātza' tzej kexpa'tni'yā'tit xatze tachihuīn tū ixlicāna'. ⁸ Huā'mā' tū xlaca'n cātamāsu'yuni'n, jā ixla' Dios. Dios ū'tza' tī cālacsacni'ta'n. ⁹ Xlaca'n tī cātamāmakchuyīmā'n, xlaca'n hua'chi levadura. Ca'tzīyāuj macsti'na'j levadura māxcu'tūkō' ixlīpō'ktu tasquit. ¹⁰ Quina'n lacxtim a'ka'ī'yāuj Māpa'ksīni' Jesucristo. Ū'tza' quit iclīca'tzī hui'xina'n ā'chulā' nalacapāstacā'tit chuntza' chī iclācapāstaca quit. Tī cātamāmakchuyīmā'n, xlaca'n nataxokoni' Dios, ē catīxcuxtlīhuālh.

¹¹ Quit, tā'timīn, palh cahuālh xa'iccāmāsu'yuni'n ixlacasqui'nca nachu'cucan, chuntza' jā ixquimputzastālani'ca. Xlaca'n tasītzī' ixpālacata quit icmāsu'yu xmān Cristo nīlh nac cruz ē chuntza' xokolh quincuentaca'n. ¹² Tī cātamāmakchuyītlā'huanān hui'xina'n ixpālacata lāchu'cucan, quit iclacasqui'n xlaca'n cacātatapānūni'kō'n.

¹³ Dios cālacsacni' hui'xina'n, tā'timīn, ē chuntza' līlactaxtutit hui'xina'n. Masqui xalactaxtunī'n hui'xina'n, jā tze palh natlahua'yā'tit tū jā tze mintalacapāstacni'ca'n. Xatze calāpāxquī'tit ē chuntza' tze nalāmaktāya'yā'tit. ¹⁴ A'nan a'ktin līmāpa'ksīn tū huan: “Nacāpāxquī'ya' ā'makapitzīn chuntza' chī pāxquī'ca'na' mīna'cstu.” Tī takexmatni' huā'mā' līmāpa'ksīn, chuntza' tamākentaxtū ixlīpō'ktu tū tatzō'kni' nac līmāpa'ksīn. ¹⁵ Palh hui'xina'n lālācatāquī'yā'tit ē lālīsta'lani'yā'tit, cuenta catlahua'tit jā nalāmālakspuṭyā'tit hui'xina'n.

Espiritu Santo quincāmāsu'yuni'yān chī nalatā'kchokoyāuj

¹⁶ Tū iccāhuanimā'n ū'tza' huā'mā': Ē calatā'kchokotit chuntza' chī Espiritu Santo cāmāsu'yuni'yān. Chuntza' jātza' catītlahua'tit mintalacapāstacni'ca'n tū jā tze. ¹⁷ Tū jā tze quīntalacapāstacni'ca'n ū'tza' ixtā'lāquīchlaktzi' Espiritu Santo. Ē Espiritu Santo nā ixtā'lāquīchlaktzi' tū jā tze. Chī a'ktu' tā'lāquīchlaktzī'n. Ē ū'tza' jāla lītlahua'yā'tit tū lacasqui'nā'tit. ¹⁸ Palh hui'xina'n nakexpa'tni'yā'tit Espiritu Santo, jātza' caticāmāpa'ksīn tū xapūla līmāpa'ksīn.

¹⁹ Ca'tzīyāuj chī jā tze tū tatlahua tachi'xcuhuī't tū jā takexmatni' Dios. Xlaca'n taputza ixtā'lāpāxquī'nca'n. Pō'ktu jā tze ixtalacapāstacni'ca'n. Xlaca'n jā a'cxtuncuhuī' taca'tzī. ²⁰ Xlaca'n talaktaquīlhputa ídolos ē taxantīlhīni'n. Xlaca'n talāquīchlaktzī'n ē talālīsītzī'ni' ē talālakca'tzani'. Palaj tunca tasītzī'. Xmān ixa'cstuca'n cālīpāhuanan. Ē ixa'cstuca'n talāmāxtumli. ²¹ Xalīlactampi'lhīn. Tamaknīni'n, ē taka'chī, ē talīlakastāna'n tū jā tze. Ā'chulā' catūhuālh tatlahuapala. Chī xa'iccāhuanīyān xapūla, chuntza' iccāhuanīpalayān: tī chuntza' tatlahua jāla catītatanūlh jā Dios māpa'ksīni'n.

²² Jā chuntza' ixlīlatca'n tī takexmatni' Espiritu Santo. Espiritu Santo cāmaktāya. Chuntza' xlaca'n tapāxquī' ā'makapitzīn ē taka'lhī tapāxuhuān. Ca'cs tahui'lāna'lh. Talīpātī ā'makapitzīn. Tze taca'tzī. Jā lactampi'lhīni'n. Tamākentaxtū tū tahuan. ²³ Xlaca'n jā ka'tla' tamakca'tzī. Tzē a'cstu

tatapa'ksī. Jā tū a'ktin līmāpa'ksīn tū nahuan jā catitlahuaca chuntza'.²⁴ Tī tatapa'ksīni' Cristo, xlaca'n jātza' tatamakxteka nacāmāpa'ksī ixtalacapāstacni'ca'n tū jā xatze. Hua'chi tamaknīlh ixtalacapāstacni'ca'n tū jā tze, chuntza' chī xtokohua'ca'can chā'tin nac cruz.²⁵ Espiritu Santo quincāmāquī'n xasāsti' quilatamatca'n. Ū'tza' ixlacasqui'nca nakexmatni'yāuj ē nalatā'kchokoyāuj chuntza' chī quincāmāsu'yuni'yān Espiritu Santo.

²⁶ Jā ka'tla' catimakca'tzīuj ē jā caticātā'lāhuaniuj ē jā cacālacka'tzanāni'uj ā'makapitzīn.

6

Ixlacasqui'nca nalāmaktāya'yā'tit

¹ Tā'timīn, palh chā'tin laktzī'ncan tlahuamā'lh catūhuālh tū jā tze, hui'xina'n tī latlā'hua'nā'tit chuntza' chī Dios lacasqui'n, camaktāya'tit ē chuntza' nacāxla. Jā ka'tla' tilīmakca'tzīyā'tit a'cxni' namaktāya'yā'tit. Cacuentatlahua'tit hui'xina'n jā titamakahuasā'tit nā hui'xina'n.² Calāmaktāya'tit natāyani'yā'tit. Chuntza' namākentaxtūyā'tit tū ixlīmāpa'ksīn Cristo.

³ Palh chā'tin lacpuhuan xla' ā'chulā' xatze ē jā ā'makapitzīn ē palh jā ixlīcāna', xla' ixlīmān ta'a'kskāhuī'mā'lh. ⁴ Chā'tunu' nalacapāstaca palh tzej latlā'huan o jā tzej. Palh ū'tza' u'cxca'tzī tzej latlā'huan, xla' līpāxuhua natahui'la. Jā ixlacasqui'nca cuenta natlahua palh xla' ā'chulā' xatze o palh ā'chā'tin ā'chulā' xatze. ⁵ Chā'tunu' natalē'n ixtacu'ca'ca'n. Natakelhtīn' nā ixpālacata chī talīlatlā'huan.

⁶ Tī cāmāsu'yuni'can ixtachihuīn Dios, xlaca'n natamaxquī' macsti'na'j tī tamāsu'yu ixtachihuīn Dios.

⁷ Hui'xina'n jā cata'a'kskāhuī'tit mina'cstuca'n. Dios, jā tī chā'tin catiskāhuī'lh. Tū Dios nahuan, ū'tza' nala. Ca'tzīyāuj tū nacha'n chā'tin chī'xcu', ū'tza' namakala. ⁸ Palh chā'tin tlahuatlā'huan tū jā tze ixtalacapāstacni', xla' ū'tza' namakala līnīn. Palh chā'tin tlahua ixtalacasqui'nīn Espiritu Santo, xla' naka'lhī xasāsti' ixlatamat tū jā catilakspulī. ⁹ Jā catlakua'ni'uj tlahuayāuj tū xatze. Palh quina'n jā namakxtekāuj natlahuayāuj tū xatze, tzej namakalayāuj a'cxni' namin tzamā' quilhtamacuj tū līlacsaccanī't. ¹⁰ Ū'tza' nacālitlahuani'yāuj ixlīpō'ktuca'n tachi'xcuhuī't tū tze, pō'ktu quilhtamacuj a'cxni' tzē tlahuayāuj. Ā'chulā' nacātlahuani'yāuj tū tze tā'timīn tī ta'a'ka'ī'ni' Dios.

Pablo māstā'lh talacapāstacni'

¹¹ Calaktzī'ntit chī ixlīlaka'tla' letras iccātzo'knuni'mā'n. Māni' quimacan iclītzo'kmā'lh. ¹² Xlaca'n tī tzej tatasu'yucu'tun na ixlacatīnca'n tachi'xcuhuī't, ē ū'tunu'n tī līcuesa tahuan nacātachucuyān. Chuntza' tatlahua ixpālacata jā talacasqui'n nacāputzastālani'can. Jā tapātīni'ncu'tun chī tapātīni'n tī ta'a'ka'ī' palh xmān Cristo tzē makapūtaxtūnu'n, ixpālacata xla' nīlh nac cruz. ¹³ Ū'tunu'n tī cāchu'cucanī't, xlaca'n jā tamākentaxtūkō' ixlīpō'ktu līmāpa'ksīn tū Dios maxquī'lh Moisés. Xlaca'n talacasqui'n hui'xina'n cacātachucun. Chuntza' xlaca'n tzē ka'tla' natalīmakca'tzī mimpālacataca'n hui'xina'n cātachucunī'ta'n. ¹⁴ Quit jā ka'tla' iclīmakca'tzīcu'tun nūn tū; xmān icmāsu'yucu'tun chī līnīlh quiMāpa'ksīni'ca'n Jesucristo nac cruz. Ictapa'ksīni' Cristo; quit jātza' quimāpa'ksī tū xala' nac cā'quilhtamacuj. Huā'mā' cā'quilhtamacuj jātza' quincuenta. ¹⁵ Tapa'ksīni'yāuj Cristo Jesús, chuntza' lacxtim palh

chu'cucan o palh jā chu'cucan. Tū ixlacasqui'nca ū'tza' huā'mā': Naka'lhīyāuj xasāsti' quilatamatca'n. ¹⁶ Chuhua'j ixlīpō'ktuca'n tī talatlā'huan chuntza' chī tzamā' talacapāstacni', ē nā ixlīpō'ktuca'n ixtachi'xcuhūi't Dios, cacālakalhu'manli Dios, ē cacāmakapāxuīlh na ixlīstacna'ca'n.

¹⁷ Chuhua'j jātza' chā'tin caquimāmakchuyīlh. A'ntza' jā ictakāhuī'nī't ū'tza' lītasu'yu quit ictapa'ksīni' Māpa'ksīni' Jesús.

¹⁸ Tā'timīn, milīpō'ktuca'n hui'xina'n cacāsicua'lanātlahuakō'n quiMāpa'ksīni'ca'n Jesucristo. Amén.

Efesios

Pablo cāmacā'ni'lh saludos tī ixta'a'ka'ī'

¹ Quit, Pablo, ictzo'ka huā'mā' carta. Quit ixapóstol Jesucristo, ixpālacata ū'tza' huā'mā' ixtalacasqui'nīn Dios. Quit iccātzo'knuni'mā'n hui'xina'n tī xalanī'n nac Efeso tī tapa'ksīni'yā'tit Dios ē a'ka'ī'ni'yā'tit Cristo Jesús. ² Cacātasica'lanātlahuan Dios quinTāta'ca'n ē Māpa'ksīni' Jesucristo. Tzej calatapā'tit.

Dios quincāsica'lanātlahuayān ixpālacata Jesucristo

³ Camaxqui'uj tapāxcatca'tzīn Dios, ixTāta' quiMāpa'ksīni'ca'n Jesucristo. Xla' quincāsica'lanātlahuani'ta'n. Quincāmaxqui'nī'ta'n kempālhūhua'tasica'lanātlahuan tū xala' nac a'kapūn. Quincātlahuani'nī'ta'n huā'mā' ixpālacata tapa'ksīni'yāuj Cristo. ⁴ A'cxni' jāna'j ixtzucu cā'quilhtamacuj, Dios ixquincālacsacni'ta'n quina'n tī tapa'ksīni'yāuj Cristo. Quincālacsacni' ixpālacata quincātlahuacu'tunni' xalactze, ixpālacata xla' ixlacasqui'n jā tū na'a'nan catūhuālh tū tzē naquincātalīmālacsu'yuyān na ixlacatīn Dios. ⁵ Dios quincāpāxqui'yān, ē chuntza' xapūla puhuanli naquincātlahuayān ixlacstīn ixpālacata Jesucristo. Huā'mā' ixtalacasqui'nīn. ⁶ Ū'tza' nalīmāka'tlī'yāuj Dios ixpālacata xla' pāxqui'nin. Quincātlahuani'nī'ta'n tzamā'talakalhu'mān ixpālacata Jesucristo i'Ska'ta', tī Dios pāxqui'. ⁷ Cristo nīlh ē chuntza' quincālimakapūtaxtūn. Nā Dios quincāmā'tza'nkēna'ni'ntza' quincuentaca'n. Dios quincātlahuani'n huā'mā' ixpālacata xla' lakalhu'manīni'n. ⁸ Dios lakalhu'manīni'n, ē chuntza' xla' quincāmā'kexmatīn tū ixlicāna' ē tzej quincāmālacapāstaqui'yān. ⁹ Xapūla xmān Dios tzē'k ixca'tzī tū ixpuhuan naquincātlahuani'yān. Chuhua'j quincāmāca'tzīnīni'ta'n. ¹⁰ Huā'mā' tū Dios puhuanli, ū'tza' huā'mā': A'cxni' namin quilhtamacuj tū Dios lhcāni't, xla' namacamaxqui' Cristo ixlīpō'ktu tū a'nan nac a'kapūn ē ixlīpō'ktu tū a'nan nac cā'quilhtamacuj. Cristo nacāmāpa'ksikō' ixlīpō'ktu.

¹¹ Dios tlahuakō' ixlīpō'ktu chuntza' chī ixtalacasqui'nīn. Xla' quincālacsacni' ixpālacata ixtachi'xcuui't quincātlahuacu'tunni'. ¹² Chuntza' māka'tlī'can Dios quimpālacataca'n quina'n tī xapūla ica'ka'ī'ni'uj Cristo. ¹³ Nā hui'xina'n tī jā israelitas nā a'ka'ī'ni'tit Cristo a'cxni' kexpa'ttit xatze tachihuīn tū ixlicāna'. Ixpālacata huā'mā' xatze tachihuīn, hui'xina'n cātalīmakapūtaxtūn. A'cxni' hui'xina'n a'ka'ī'tit, Dios cāmaxqui'n Espīritu Santo, chuntza' chī ixmālacnūni't. Huā'mā' limāsu'yu Dios chuntza' nacāmākapūtaxtūkō'yān. ¹⁴ Ka'lhīyāujtza' Espīritu Santo. Ū'tza' lica'tzīyāuj namaktīni'nāuj tū Dios nacāmāxqui' ixtachi'xcuui't, chuntza' chī ixuanī't xla'. Nā ixpālacata Espīritu Santo lica'tzīyāuj ixlicāna' Dios naquincāmākapūtaxtūkō'yān quina'n tī tapa'ksīni'yāuj xla'. Ū'tza' nalīmāka'tlī'yāuj Dios.

Pablo squi'ni'lh Dios ixpālacataca'n tī ixta'a'ka'ī'

¹⁵ Quihuanicanī'ttza' chī a'ka'ī'ni'yā'tit quiMāpa'ksīni'ca'n Jesús ē chī cāpāxqui'yā'tit ixlīpō'ktuca'n tī tatapa'ksīni' Dios. ¹⁶ Ū'tza' pō'ktu quilhtamacuj iclīmāxqui' tapāxcatca'tzīn Dios mimpālacataca'n, ē ictlahua oración mimpālacataca'n. ¹⁷ Icsqui'ni' Dios mimpālacataca'n. Xla' ū'tza' quinTāta'ca'n ē ka'lhī limāpa'ksīn. Nā xla' ixDios quiMāpa'ksīni'ca'n

Jesucristo. Icsqui'ni' cacāmaxquī'n talacapāstacni' tū ixla' Dios ē chī ā'chulā' nalakapasā'tit Dios. ¹⁸ Nā icsqui'ni' Dios cacāmaxquī'n talacapāstacni' ixpālacata tū ka'lhīpā'na'ntit ē ixpālacata xaka'tla' herencia tū naquincāmaxquī'yān quina'n tī tapa'ksīni'yāuj Dios. ¹⁹ Nā cacāmāxmatīn hui'xina'n palh Dios ka'lhī lhūhua' līmāpa'ksīn. Chuntza' tzē naquincātlahuani'yān lhūhua' quina'n tī līpāhuanāuj Dios. ²⁰ Dios māsu'yulh ixlīmāpa'ksīn a'cxni' mālacastālancuanīlh Cristo ē lē'lh nac a'kapūn ē hui'līlh na ixpekxtūcāna'. ²¹ Dios maxquī'lh lhūhua' līmāpa'ksīn Cristo. Cristo cāmāpa'ksīkō' ixlīpō'ktuca'n māpa'ksīni'nī'n ē ixlīpō'ktuca'n ā'makapitzīn tī taka'lhī līmāpa'ksīn na ixlīpō'ktu cā'quilhtamacuj ē nac a'kapūn. Huā'tzā' nac cā'quilhtamacuj jā tī tī ka'lhī līmāpa'ksīn chī Cristo. Jā cati'a'nalh tī naka'lhī līmāpa'ksīn chī xla'. ²² Dios maxquī'lh ixlīmāpa'ksīn Jesucristo. Ū'tza' namāpa'ksīkō' ixlīpō'ktu tū a'nan. Ē nā maxquī'lh līmāpa'ksīn nacāmāpa'ksī ixlīpō'ktuca'n tī ta'a'ka'ī'. ²³ Tī ta'a'ka'ī', xlaca'n chī ixmacni' Cristo. Xla' cātā'lahuī'lh xlaca'n. Xla' huī'lh na ixlīpō'ktu cā'quilhtamacuj ē nac a'kapūn.

2

Dios quincāmakapūtaxtūyān ixpālacata xla' pāxquī'nin

¹ Dios cāmaxquī'nī'ta'n xasāsti' milatamatca'n. Xapūla hui'xina'n hua'chi nīnī'n ixua'nī'ta'ntit, ixpālacata jā ixkexpa'tni'yā'tit Dios ē ixpālacata ixtlahua'yā'tit tū jā tze. ² Xapūla hui'xina'n ixlatlā'hua'nā'tit hua'chi xalanī'n nac cā'quilhtamacuj. Ixkexpa'tni'yā'tit skāhuī'ni'. Xla' ū'tza' xapuxcu' xlipacs līmāpa'ksīn tū jā tze, ē espīritu tī cāmātlahuī tū jā tze xlaca'n tī jā takexmatni'cu'tun Dios. ³ Nā chuntza' quina'n xapūla ixtlahuayāuj chī xlaca'n tī jā takexmatni'cu'tun Dios. Ixtlahuayāuj tū jā tze xmān chī quina'n ixlacasqui'nāuj. Ixtlahuayāuj chuntza' chī jā tze quintalacapāstacni'ca'n ē chuntza' chī ixlacasqui'n quimacni'ca'n. Dios nacāmākapātīnīnkō' ixlīpō'ktuca'n tī tatlaha tū jā tze. Ē nā chuntza' ixquincā'a'kspulan quina'n. ⁴ Dios quincālalkalhu'manni' ixpālacata quincāpāxquī'yān. Ē ū'tza' jā quincātalimakapātīnīn. ⁵ Masqui hua'chi xanīn ixuanī'ta'uj ixpālacata quincuentaca'n, Dios quincāmaxquī'n xasāsti' quilatamatca'n chuntza' chī maxquī'lh ixlatamat Cristo a'cxni' mālacastālancuanīlh. Dios nā chuntza' quincāmakapūtaxtūn quina'n ixpālacata ixtalalkalhu'mān. ⁶ Dios mālacastālancuanīlh Cristo, ē nā quina'n naquincāmālacastālancuanīyān. Ē chuntza' natā'tahuī'layāuj Cristo nac a'kapūn. ⁷ Ū'tza' huā'mā' tlahualh Dios ixpālacata māsu'yucu'tunli pō'ktu quilhtamacuj chī xla' pāxquī'nin. Ū'tza' huā'mā' māsu'yulh a'cxni' macamilh Cristo Jesús nanī quimpālacataca'n. ⁸ Hui'xina'n līpāhua'nā'tit Jesucristo, ē chuntza' Dios cāmakapūtaxtūn hui'xina'n xmān ixpālacata cālalkalhu'manān. Jā tū tlahua'tit hui'xina'n. Xmān Dios tī cāmakapūtaxtūn. Hua'chi a'ktin talakalhu'mān tū Dios cāmaxquī'n. ⁹ Tū lī'a'kapūtaxtucan, xla' hua'chi a'ktin talakalhu'mān. Jāla lītlajacan. Chuntza' jā tī tī tze ka'tla' nalimakca'tzī tū lī'a'kapūtaxtucan. ¹⁰ Dios quincātlahuani'ta'n chu chā'tin chī Cristo, ē quincāmaxquī'nī'ta'n xasāsti' quilatamatca'n, ixpālacata lacasqui'n natlahuayāuj tū tze. Dios xapūla quincālīhuī'līn xalactze nalatā'kchokoyāuj chī līlacatejtin.

Talacāxtlahuan

11 Calacapāstactit, hui'xina'n tī jā israelitas, chī ixuanī'ta'ntit xapūla. Israelitas cātamāpācuhuīn tachi'xcuhuī't tī jā cātachu'cunī'ta'n. Xlaca'n tatachu'cu na ixmacnī'ca'n tī chī'xcuhuī'n ixpālacata natamāsu'yu tatapa'ksīni'tza' Dios. Ixlimānca'n cāhuanican chī'xcuhuī'n tī cāchu'cucanī't. 12 Xapūla hui'xina'n jā ixtapa'ksīni'yā'tit Cristo. Xmān israelitas tī ixtachi'xcuhuī't Dios ixtahuanī't. Xmān israelitas Dios ixcāmāca'tzīnī xapūla talacāxtlahuan. Xmān xlaca'n ixcāmāca'tzīnī Dios nacāmāxquī' a'ktin talakalhu'mān. Hui'xina'n jā israelitas, ē ū'tza' jā limaktīni'ntit huā'mā'. Hui'xina'n ixlatlā'hua'nā'tit nac cā'quilhtamacuj. Jā ixca'tziyā'tit palh Dios tzē ixcāmākapūtāxtūn. Jā ixlakapasā'tit Dios. 13 Xapūla makat ixlatlā'hua'nā'tit na ixlacatīn Dios. Chuhua'j laktalacatzuna'jīni'ta'ntit Dios ixpālacata Cristo Jesús tī nīnī't quimpālacataca'n. 14 Nā Cristo cāmāko'xamixīnī't israelitas ē nā tī jā israelitas. Chu chā'tin cālīmāxtulh. Cristo cālacāxtlahualh. 15 Cristo nīlh quimpālacataca'n, ē chuntza' līlactlahualh ixtahui'latca'n israelitas ixpālacata jā chuntza' lī'a'kapūtāxtucan. Xmān Cristo tzē makapūtāxtūnu'n. Chuntza' jātza' tatā'lāquiclhaktzī'n israelitas ē tī jā israelitas. Kempātu' tachi'xcuhuī't ixlanī't. Cristo chā'tin cālīmāxtulh. 16 Chu chā'tin cātlahualh israelitas ē tī jā israelitas. Cristo nīlh nac cruz, ē chuntza' cālīlacāxtlahualh Dios ē tachi'xcuhuī't.

17 Cristo milh ē māca'tzīnīni'lh chī ca'cs natahui'lacan. Chuntza' cāmāca'tzīnīlh israelitas tī ixtalakapasatza' Dios. Nā cāmāca'tzīnīlh xlaca'n tī jā israelitas, tī jāna'j ixtalakapasa Dios. 18 Ixpālacata tū tlhualh Cristo, quilpō'ktuca'n quina'n, tī israelitas ē tī jā israelitas, chuntza' tzē nalaktalacatzuna'jīyāuj Dios quinTāta'ca'n, ixpālacata Espíritu Santo tī quincāmaktāyamā'n. 19 Hui'xina'n tī jā israelitas, hua'chi makatiyātī'n ixuanī'ta'ntit. Chuhua'j tapa'ksīni'yā'tit Dios ē kēxtim cātā'lanī'ta'ntit israelitas tī ta'a'ka'i'. Nā hui'xina'n ixlacstīntza' Dios. 20 Dios tlhualh hua'chi a'ktin templo. Hui'xina'n hua'chi chihuixni' tū litapācna'ncan. Apóstoles ē ixa'kchihuīna'nī'n Dios, xlaca'n hua'chi cimientō. Jesucristo hua'chi chihuix tū limātzucucan cimientō. 21 Ixpālacata Cristo, tzamā' templo stactēlha. Ixlipō'ktu chihuix tzej cāhui'līcanī't tū nala a'ktin templo tū ixla' Māpa'ksīni' Dios ē pō'ktu tze. 22 Hui'xina'n ē quilpō'ktuca'n tī tapa'ksīni'yāuj Cristo, quina'n hua'chi ixtemplo Dios, ixpālacata Espíritu Santo quincātā'hui'lan.

3

Pablo macamaxquī'ca nacāmāsu'yuni' tī jā israelitas

1 Quit, Pablo, ictā'scuja Cristo Jesús, ē ictachī'nī't ixpālacata iccāmāsu'yuni'yān ixtachihuīn Dios hui'xina'n tī jā israelitas. 2 Hui'xina'n ca'tziyā'tit Dios pāxquī'nin ē chuntza' quimacamaxquī'nī't na'iccāmāsu'yuni'yān xatze tachihuīn hui'xina'n tī jā israelitas. 3 Huā'mā' quimāca'tzīnīlh Dios masquī xapūla jā ixca'tzīcan huā'mā'. Macstī'na'j huā'mā' iccātzo'knuni'nī'ta'ntza' hui'xina'n. 4 A'cxni' nalīkelhtahua'ka'yā'tit tū iccātzo'knuni'mā'n, naca'tziyā'tit icca'tzītza' tū jā ixca'tzīcan xapūla ixpālacata Cristo. 5 Tachi'xcuhuī't tī ixtahui'lāna'lh xapūla, xlaca'n jā ixtaca'tzī huā'mā' tū Dios ixcātlahuani'lh tī jā israelitas. Chuhua'j Espíritu Santo cāmāca'tzīnīnī't apóstoles ē ixa'kchihuīna'nī'n Dios. 6 Cāmāca'tzīnīnī't chu chā'tin tī ta'a'ka'i', israelitas ē tī jā israelitas. Ixlipō'ktuca'n talītaxtunī't ixtachi'xcuhuī't Dios. Ixlipō'ktuca'n Dios nacāsīcua'lanātlahua. Lacxtim

natamaktini'n tū Dios mālacnūnī't ixpālacata xatze tachihuīn ixla' Cristo Jesús.

⁷ Dios quincālakalhu'manān. Xla' ka'lhī līmāpa'ksīn, ē quimacamaxquī'lh na'icmāsu'yu huā'mā' xatze tachihuīn. ⁸ Chuntza' Dios quimacamaxquī'lh, masqui quit ā'chulā' xamacstī'na'j ē jā ā'makapitzīn tī tapa'ksīni'yāuj Dios. Dios quimacamaxquī'lh na'iccāmāsu'yuni' tī jā israelitas chī Cristo tzē tlahua ixlīpō'ktu tū jāla ca'tzikō'can ē ā'chulā' līhua'ca'lh tzē tlahua. ⁹ Quimacamaxquī'lh na'iccāmāca'tzīnī ixlīpō'ktuca'n tū Dios puhuanī't. Xapūla xmān Dios ixlīmān ixca'tzī huā'mā' a'cxni' jāna'j itxzucu cā'quilhtamacuj. Dios, ū'tza' cātlahuakō'lh ixlīpō'ktu. ¹⁰ Chuhua'j ángeles tī taka'lhī līmāpa'ksīn nac a'kapūn, xla'ca'n nataca'tzī chī Dios cāmakapūtaxtū kelhalhūhua' tachi'xcuui't ē cālīmāxtulh ixtachi'xcuui't. Chuntza' ángeles natalīca'tzī Dios ka'lhī lhūhua' talacapāstacni'. ¹¹ Dios ixca'tzītza' xapūla quilhtamacuj chī nacālīmākapūtaxtū tachi'xcuui't. Chuntza' tlahualh ixpālacata quiMāpa'ksīni'ca'n Jesucristo. ¹² Quina'n līpāhuanāuj Jesucristo, ē chuntza' tzē nalaktalacatzuna'jīyāuj Dios ē jā namāxana'nāuj. ¹³ Chuntza' quit iclacasquī'n jā tī lakachipini'yā'tit hui'xina'n masqui icpātini'mā'lh mimpālacataca'n. Chuntza' nacātalīlakachi'xcuui'yān.

Cristo quincāpāxquī'yān

¹⁴ Chuntza' quit ictatzokostani' Dios ixTāta' quiMāpa'ksīni'ca'n Jesucristo. ¹⁵ Xla' ū'tza' ixTāta'ca'n ixlīpō'ktuca'n tī tahui'lāna'lh nac cā'quilhtamacuj ē nac a'kapūn. ¹⁶ Icsqui'ni' Dios cacāmātlī'hui'clhni' Ēspīritu Santo. Huā'mā' Dios tzē natlahua ixpālacata xla' ka'lhī lītli'hui'qui. ¹⁷ Nā icsqui'ni' Dios cacātā'latā'kchokon Cristo ixpālacata līpāhua'nā'tit xla'. Nā icsqui'ni' Dios cacāmāktāyan nacāpāxquī'yā'tit ā'makapitzīn. ¹⁸ Nā icsqui'ni' Dios hui'xina'n naca'tzīyā'tit chī Cristo quincāpāxquī'yān. Cataca'tzīlh huā'mā' ixlīpō'ktuca'n tī tatapa'ksīni' Dios. ¹⁹ Icsqui'n hui'xina'n nakexpa'tā'tit chī Cristo quincāpāxquī'yān, masqui jā tī chā'tin tī tzē ca'tzikō'. Chuntza' lactze nalītaxtuyā'tit chī Dios lacasquī'n.

²⁰ Dios tzē natlahua lhūhua' quimpālacataca'n. Jā ca'tzīyāuj chī nasqui'nāuj ixlīpō'ktu tū Dios tzē naquincātlahuani'yān ē jāla lacapāstacāuj ixlīpō'ktu tū Dios tzē naquincātlahuani'yān, ixpālacata xla' ka'lhī līmāpa'ksīn. Huā'mā' līmāpa'ksīn scuja na quilīstacna'ca'n. ²¹ Jā maktin catisputli chī namakapāxuīcan Dios ixpālacata Jesucristo ē quimpālacataca'n quilīpō'ktuca'n tī tapa'ksīni'yāuj Cristo Jesús. Amén.

4

Espīritu Santo chu chā'tin quincālīmāxtunī'ta'n

¹ Quit, Pablo, iclītachi'nī't ixpālacata ictā'scuja Dios quiMāpa'ksīni'ca'n. Iccāsqū'ni'yān calatā'kchokotit chuntza' chī minī'ni' nalatā'kchokoyāuj quina'n tī Dios quincāta'satīni'ta'n. ² Jā ka'tla' camakca'tzītī. Līlacatzucu cachihuīna'ntit. Cacālīpātītī ā'makapitzīn nac cā'tapāxquī'n. ³ Espīritu Santo chu chā'tin cālīmāxtunī'ta'n. Chuntza' calīhui'lī'tit līlācatejtin nalatahui'la'yā'tit. Jā titapāpitziyā'tit. ⁴ Quina'n tī tapa'ksīni'yāuj Dios chu chā'tin chī quina'n. A'nān xmān chā'tin Espīritu Santo, ē chu a'ktin tū ka'lhīmā'nauj tū naka'lhīyāuj quilīpō'ktuca'n tī Dios quincāta'satīni'ta'n. ⁵ Xmān chā'tin Māpa'ksīni' Jesucristo. Chu a'ktin tū a'ka'ī'yāuj. A'cxni' a'kpaxāuj lacxtim māsu'yuyāuj palh a'ka'ī'yāuj. ⁶ Ē nā xmān chā'tin

Dios. Xla' ū'tza' ixTāta'ca'n ixlīpō'ktuca'n tachi'xcuhui't. Xla' māpa'ksīkō'. Calhāxcuhua'lh hui'lh. Ē quincātā'hui'lan quilīpō'ktuca'n.

⁷ Dios quincāmaktāyāyān namākentaxtūyāuj quintascujūtca'n tū quincāmacamaxqui'nī'ta'n Cristo. ⁸ Tatzo'kni' na ixtachihuīn Dios:

A'cxni' a'lh nac a'kapūn, cālē'lh lhūhua' tachī'nī'n.

Cāmaxqui'lh tachi'xcuhui't tū ixlacasqui'nca natalītā'scuja.

⁹ Tī a'lh nac a'kapūn, ū'tza' Cristo. Xla' xapūla ixyujnī'ta'nchi nac cā'quilhtamacuj. ¹⁰ Cristo yujchi nac cā'ti'ya'tna' ē nā xla' tahua'ca'lh jā ā'chulā' tālhmā'n nac a'kapūn. Tahua'ca'lh ixpālacata chuntza' tze namāpa'ksīnī'nkō'.

¹¹ Cristo chā'tunu' cāmacamaxqui'lh ixtascujūtca'n. Ā'makapitzīn cālīhui'līlh ixlī'apóstoles. Ā'makapitzīn cālīhui'līlh ixlī'a'kchihuīna'ca'n. Ā'makapitzīn cāmaxqui'lh natamāsu'yu tū xatze tachihuīn. Ā'makapitzīn cālīhui'līlh xanapuxcu'nu' nac templo.

Ā'makapitzīn cāmaxqui'lh natamāsu'yu ixtachihuīn Dios. ¹² Huā'mā' tlahualh ixpālacata xla' ixlacasqui'n tzej natatā'scuja tī tatapa'ksīnī' Dios. Chuntza' ā'chulā' nata'a'ka'ī'ni' Cristo. ¹³ Xla' lacasqui'n quina'n lacxtim tzej na'a'ka'ī'yāuj, ē lacxtim nalakapaskō'yāuj ī'Ska'ta' Dios. Dios lacasqui'n ā'chulā' natlahuayāuj ixtalacasqui'nīn hasta jā namalakchā'niyāuj chī Cristo. ¹⁴ Jātza' chī lacstīn catihuanui. Lacstīn pō'ktu ta'a'ka'ī' tū cāhuanican masqui cā'a'kskāhui'can. Chuhua'j ta'a'nan ā'makapitzīn tī taca'tzī ta'a'kskāhui'nin. Quincātāmāsu'yuni'cu'tunān tū jā ixlīcāna'. ¹⁵ Ixlacasqui'nca quina'n nahuanāuj xmān tū ixlīcāna'. A'cxni' nahuanāuj tū ixlīcāna', namāsu'yūyāuj chī cāpāxqui'yāuj ā'makapitzīn. Ixlacasqui'nca ā'chulā' nahuanāuj chī Cristo. Xla' hua'chi a'ktin a'kxāk ixpālacata xla' māpa'ksīnī'n. ¹⁶ Quina'n hua'chi a'ktin macnī'. Quimacnī'ca'n tlahua tū lacapāstaca quina'kxākca'n. Nā chuntza' quina'n nakexmatnī'yāuj Cristo. Lātata'stucnī'tauj cāmāquilhtāstuca ixlīpō'ktu macnī'. Palh ixlīpō'ktu macnī' tascuja, chuntza' stactēlha ē litatli'hui'clhtēlha. Nā chuntza' quina'n tī a'ka'ī'ni'yāuj Dios. Hua'chi a'ktin macnī' lanī'ta'uj quina'n ixpālacata chī lāpāxqui'yāuj. Chuntza' ā'chulā' na'a'ka'ī'tēlhayāuj.

Xasāsti' latamat tū māstā' Cristo

¹⁷ Tū na'iccāhuaniyān ixtalacasqui'nīn quiMāpa'ksīnī'ca'n Jesucristo. Jātza' calatā'kchokotit chī talatlā'huan ā'makapitzīn tī jā ta'a'ka'ī'. Ixtalacapāstacnī'ca'n xlaca'n jā tū ixtapalhca'n. ¹⁸ Xlaca'n jāla tzej talacapāstaca. Jā taka'lhī xasāsti' ixlamatatca'n tū Dios māstā'. Jā taka'lhī, ixpālacata lacxumpin ē jā takexmata. ¹⁹ Jātza' tamāxana'n. Talīhui'linī't tatlahua tū jā tze. Līpāxuhua tatlahua ixlīpō'ktu tū jā tze ē tū lacasqui'n ixmacnī'ca'n. ²⁰ Jā chuntza' sca'tnī'ta'ntit hui'xina'n. Cristo, xla' jā chuntza' māsu'yu. ²¹ Hui'xina'n kexpa'tnī'ta'ntit ixpālacata Cristo. Cātamāsu'yuni'nī'ta'n tū Cristo māsu'yulh. Huā'mā' ū'tza' tū ixlīcāna'. ²² Chuhua'j jātza' calatā'kchokotit chī ixlatlā'hua'nā'tit xapūla a'cxni' jāna'j ixlakapasā'tit Cristo ē ixtlahua'yā'tit tū jā tze mintalacapāstacnī'ca'n tū xmān ixlīta'a'kskāhui'yā'tit. ²³ Chuhua'j caka'lhī'tit xasāsti' mintalacapāstacnī'ca'n. ²⁴ Calatā'kchokotit chuntza' chī xasāsti' mintalacapāstacnī'ca'n tū Dios cāmaxqui'n ē tū ixtla'. Catlahua'tit tū tze.

²⁵ Jātza' cahua'ntit tā'ksa'nīn. Calāhua'ni'tit tū ixlīcāna', ixpālacata chu chā'tin quina'n tī tapa'ksīnī'yāuj Cristo.

26 Palh sītzi'yā'tit hui'xina'n, jā catlahua'tit tū jā tze xipālacata mintasītzi'ca'n. Jā tisītzi'yā'tit pō'ktu quilhtamacuj. 27 Jā catamakxtektit nacā'a'kskāhuī'yān skāhuī'ni'.

28 Jātza' caka'lhāna'ntit hui'xina'n tū ixka'lhāna'nā'tit. Cascujtit ē nahuā'yanā'tit. Chuntza' tzē namaktāya'yā'tit ā'makapitzīn tū jā tū taka'lhī.

29 Jā cachīhuālh tihua'nā'tit hui'xina'n. Cahua'ntit xmān tū tze ē tū nacāmaktāya ā'makapitzīn. Chuntza' nacālīmaktāya'yā'tit tū cātakexmatān hui'xina'n. 30 Jā catlahua'tit tū nalīlīpuhuan Espīritu Santo. Espīritu Santo quincātā'hui'lan, ē chuntza' ca'tziyāuj palh tapa'ksīni'yāuj Dios. Nā ca'tziyāuj Dios naquincāmakapūtāxtūkō'yān xipālacata ka'lhīyāuj Espīritu Santo.

31 Jātza' calacapāstactit tū cātatlahuani'nī'ta'n ā'makapitzīn. Jātza' casītzi'tit. Jātza' cacālākapala'tit ā'makapitzīn. Jātza' ca'a'ksa'nīni'ntit. Jātza' tiquiclhaktzi'nā'tit ā'makapitzīn. 32 Xatze calāpāxquī'tit. Calālākalhu'ma'ntit. Nā calāmātza'nkēna'ni'tit chuntza' chī Dios cāmātza'nkēna'ni'nī'ta'n hui'xina'n xipālacata Cristo.

5

Ixlcasqui'nca lacatejtin natalatā'kchoko ixlactīn Dios

1 Hui'xina'n ixlactīntza' Dios, ē xla' cāpāxquī'yān. Chuntza' hui'xina'n natlahua'yā'tit tū xla' lacasquī'n. 2 Nalāpāxquī'yā'tit hui'xina'n chuntza' chī Cristo quincāpāxquī'yān. Xla' quincāpāxquī'yān hasta nīlh nac cruz quimpālacataca'n. Tamacamāstā'lh hua'chi a'ktin talakalhu'mān na ixlācatīn Dios. Huā'mā' līpāxuhualh Dios.

3 Hui'xina'n ixtachi'xcuhuī't Dios. Jā tilacapāstacā'tit tū jā tze. Jā tiputzayā'tit mintā'lāpāxquī'nca'n. Jā tilīchihuīna'nā'tit tū jā līmacuan. Nūn macsti'na'j natampi'lhīni'nā'tit. 4 Jā tihua'nā'tit tū jā tze tachi-huīn. Jā tihua'nā'tit tū jā tū ixtapalh. Jā tilīkelhkamāna'nā'tit tū jā tze tachi-huīn. Pō'ktu tzamā' jā tū līmacuan. Xatze camaxquī'tit tapāxcatca'tzīn Dios. 5 Hui'xina'n ca'tziyā'tittza' tū tatlahuatlā'huan tū jā tze, jā catitatanūlh jā māpa'ksīni'n Cristo ē Dios. Jā catitatanūlh tū taka'lhī ixtā'lāpāxquī'nca'n ē tū tatlahua tū jā tze ē tū talaktampi'lhīni'n ixlīpō'ktu catūhuālh ē jā talacapāstaca Dios. 6 Jā catamakxtektit nacāta'a'kskāhuī'yān hui'xina'n, masquī makapitzīn tahanan tzē tlahuacan catūhuālh. Xlaca'n jā takexmatni'mā'nalh Dios. Dios nacāmākapātīnīn. 7 Hui'xina'n jā cacātā'talacxtuctit xlaca'n.

8 Xapūla hui'xina'n hua'chi ixlatlā'hua'nā'tit nac cā'pucsua'. Chuhua'j tapa'ksīni'yā'tit Dios, ē chuntza' hua'chi tlā'hua'mpā'na'ntittza' nac taxkaket. Chuntza' līlacatejtin calatā'kchokotit chuntza' chī xalanī'n nac taxkaket. 9 Palh tlā'huanāuj nac taxkaket, natalatā'kchokoyāuj chuntza' chī Dios lacasquī'n. Nā nahuanāuj tū ixlīcāna'. 10 Caca'tzītit tū nalīpāxuhua Dios ē ū'tza' huā'mā' catlahua'tit. 11 Jā catlahua'tit tū jā tze hua'chi xalanī'n nac cā'pucsua'. Jā tū ixtapalh tū tatlahua xlaca'n. Xatze cacāmāsu'yuni'tit jā tze tū tatlahua. 12 Līmāxana' līchihuīna'nca'n tū xlaca'n tatlahua lakatzē'k. 13 Nac taxkaket tzē cālīlaktzī'nca'n catūhuālh palh tze o jā tze. 14 Chuntza' huanīcan tū jā a'ka'ī':

Hui'x, hua'chi lhtatapā't ē hua'chi xanīn hui'x.

Calakahua'nti ē catā'kaqui' ē Cristo namāxkakēni'yān.

15 Calīhui'lī'tit līlacatejtin natalatā'kchokoyā'tit. Jā calatā'kchokotit hua'chi tū jā takexmata ixtachi-huīn Dios. Līlacatejtin calatā'kchokotit,

ixpālacata hui'xina'n ca'tziyā'tittza'. ¹⁶ Calīhui'lī'tit natlahua'yā'tit tū tze, tika'lhī'yā'tit latamat. Chuhua'j lhūhua' tachi'xcuhui't natlahua tū jā tze. ¹⁷ Tzej calacapāstacna'ntit. Cakexpa'ttit tū ixtalacasqui'nīn Dios. ¹⁸ Jā caka'chī'tit. Tī taka'chī, xlaca'n natlahua tū jā limacuan. Xatze catamaxstekni'tit Espíritu Santo nacāmāpa'ksiyān. ¹⁹ A'cxni' nalātā'chihuīna'nā'tit, camāka'tlī'tit Dios chuntza' chī nac salmos ē nā chuntza' chī nac himnos tū ixtla' Dios. Capixtlī'ni'tit ē calīmāka'tlī'tit Dios ixlīpō'ktu milīstacna'ca'n. ²⁰ Pō'ktu quilhtamacuj camaxqui'tit tapāxcatca'tzīn Dios quinTāta'ca'n ixlīpō'ktu na ixtacuhuīni' quiMāpa'ksīni'ca'n Jesucristo.

Chī talīlatahui'la chi'xcu' ē ixpuscāt tī tatapa'ksīni' Cristo

²¹ Calālakachi'xcuhui'tit hui'xina'n ixpālacata lakachi'xcuhui'yā'tit Dios.

²² Hui'xina'n tī puscan, cakexpa'tni'tit minkōlu'ca'n chuntza' chī quinan kexmatni'yāuj quiMāpa'ksīni'ca'n Jesucristo. ²³ Xakōlu' māpa'ksī ixpuscāt chuntza' chī Cristo cāmāpa'ksī tī tatapa'ksīni'. Cristo cāmākapūtaxtūnī't xlaca'n tī ta'a'ka'ī' ē chuhua'j xla' ū'tza' cālīmāpa'ksī. ²⁴ Tī tatapa'ksīni' Cristo, xlaca'n takexmatni' Cristo. Nā chuntza' puscan natakexmatni' ixkōlu'ca'n.

²⁵ Hui'xina'n tī chi'xcuhui'n, cacāpāxqui'tit mimpuscātca'n chuntza' chī Cristo cāpāxqui' tī tatapa'ksīni'. Xla' nīlh nacāmākapūtaxtū.

²⁶ Nīlh ixpālacata xalactze quincālītlahuacu'tunni' ixtachihuīn Dios. Ē māpānūcu'tunli quincuentaca'n. Chuhua'j a'kpaxāuj ixpālacata xapacani'ttza' quincuentaca'n. ²⁷ Cristo cācāxiu'licu'tunli ixtachi'xcuhui't ixpālacata chuntza' natachā'n lactze na ixlacatīn. Lacasqui'n lactze ixtalakō'lh. ²⁸ Ixlacasqui'nca chi'xcuhui'n natapāxqui' ixpuscātca'n chuntza' chī cāpāxqui'can ixlīmānca'n. Chā'tin chi'xcu' tī pāxqui' ixpuscāt, nā chuntza' pāxqui'can ixlīmān. ²⁹ Jā tī chā'tin quiclhaktzī'n ixmacni'. Māhuī'can ē maktaka'lhcan. Nā chuntza' Cristo cāmaktaka'lhā tī ixtachi'xcuhui't. ³⁰ Cristo quincāmaktaka'lhān ixpālacata quina'n hua'chi ixmacni' Cristo. ³¹ Tatzo'kni' na ixtachihuīn Dios: “Chā'tin chi'xcu' namakxteka ixtāta' ē ixtzī'. Natā'talacxtimī ixpuscāt. Chuntza' a'ktiīn macni' natala ixchā'tu'ca'n.” ³² Tzamā' tachihuīn jicslīhua' kexmatcan. Quit icpuhuan līchihuīna'n Cristo ē ixtachi'xcuhui't. ³³ Nā huanicu'tun ixlacasqui'nca chi'xcuhui'n natapāxqui' ixpuscātca'n chuntza' chī cāpāxqui'can ixlīmānca'n. Ixlacasqui'nca puscan natalakachi'xcuhui' ixkōlu'ca'n.

6

¹ Hui'xina'n tī lacstīn cakexpa'tni'tit mintāta'ca'n ē mintzī'ca'n. Chuntza' ixlacasqui'nca ixpālacata chuntza' ixtalacasqui'nīn Dios.

² Dios huan nacāsīcua'lanātlahua tī tamākentaxtū huā'mā' līmāpa'ksīn. Huā'mā' ū'tza' xapūla līmāpa'ksīn tū chuntza' līchihuīna'n Dios. Huā'mā' līmāpa'ksīn chuntza' huan: “Calakachi'xcuhui' mintāta' ē mintzī'.

³ Chuntza' lipāxuhua nalatahui'la'ya'. Ē chuntza' makās nalatapā'ya' nac cā'quilhtamacuj.”

⁴ Hui'xina'n tī xanatātana' ē xanatzī'tni', jā cacāmakasītzī'tit mincama'ca'n. Cacāmakastactit chuntza' chī Dios huan. Cacāmāsu'yuni'tit chī natakexmatni' Dios.

⁵ Hui'xina'n tī maksujnī'n, cakexpa'tni'tit tī cātā'scujā'tit. Cacālakachi'xcuhui'tit ē cacājcua'ni'tit. Tzej casujtīt hua'chi ixtā'scujtīt Cristo.

⁶ Tzej cascujtít ē jā xmān a'cxni' cātalaktzī'mā'n tī tā'scuja'tit. Jā xmān xlaca'n nacāmakapāxui'cu'tunā'tit. Tzej cascujtít ixpālacata namakapāxui'yā'tit Dios, hua'chi Cristo ixtā'scujtít. ⁷ Līpāxuhua cascujtít, hua'chi ixtā'scujtít Dios ē jā chi'xcuhui'n. ⁸ Hui'xina'n ca'tziyā'tit quiMāpa'ksīni'ca'n Jesucristo chuntza' nacāxoko chā'tunu' chī tatlahuani't tū tze masqui tasācua' ē masqui māpa'ksīni'.

⁹ Hui'xina'n tī māpa'ksīni'nā'tit, tzej cacātā'latapā'tit mintasācua'ca'n. Jā nacāmekē'klha'yā'tit. Calacapāstactit quiMāpa'ksīni'ca'n hui'lacha' nac a'kapūn. Xla' kēxtim cāmāpa'ksī tasācua'n ē tī tamāpa'ksīni'n. Dios chu chā'tin cālaktzī'n.

Dios cāmaxquī' ixlacstīn tū natalītamaktāya

¹⁰ Chuhua'j, tā'timīn, ā'xmān iccāhuanicu'tunān kempātin. Jā titaxlajuani'yā'tit chī a'ka'ī'ni'yā'tit Māpa'ksīni' Jesucristo. Xla' ka'lhī litli'hui'qui ē tzē nacāmakāyayān. ¹¹ Catamakxtekni'tit Dios nacāmakāyayān ē chuntza' jā caticā'a'kskāhuī'n skāhuī'ni'. Chī Dios quincālīmakāyayān, ū'tza' hua'chi a'ktin ixta'lhā'ā'n tū tamaclacasqui'n soldados a'cxni' ta'a'n nac guerra. ¹² Nā quina'n hua'chi chā'tin tī a'n nac guerra. Quintā'lāquiclhaktzi'ca'n jā chi'xcuhui'n. Quintā'lāquiclhaktzi'ca'n ū'tza' tū jā tzeya ū'ni'. Ka'lhī litli'hui'qui ē māpa'ksīni'n nac tzamā' cā'quilhtamacuj jā tlahuacan tū jā tze ē latlā'huan nac cā'ū'nī'n. ¹³ Ū'tza' calītamakxtekni'tit Dios nacāmaxquī'yān tū nalītamaktāya'yā'tit. Huā'mā' hua'chi ixta'lhā'ā'nca'n ixlacstīn Dios. Chuntza' jā caticātaskāhuī'n mintā'lāquiclhaktzi'ca'n. Pō'ktu quilhtamacuj skalalh catahui'la'tit. Palhāsā' namimpala mintā'lāquiclhaktzi'ca'n. Palh skalalh tahui'la'yā'tit, hui'xina'n jā caticātaskāhuī'n. ¹⁴ Pō'ktu quilhtamacuj skalalh catahui'la'tit. Camaktīni'ntit tū Dios cāmaxquī'yān tū hua'chi ixta'lhā'ā'n chā'tin tropa. Chā'tin tropa tampāthui'la a'ktin cinturón ē lē'n tū namaktāya ixcu'xan. Nā hui'xina'n ixlacasqui'nca nalakapasā'tit tū ixlicāna' ē xmān natlahua'yā'tit tū tze. ¹⁵ Tropa tatūnū botas a'cxni' a'n calhāxcuhua'lh. Hui'xina'n liskalalh catahui'la'tit napinā'tit namāsu'yu'yā'tit ixtachihuīn Dios. ¹⁶ Tropa lē'n tū litamaktāya. Tzamā' jāla lakpusa flecha masqui ta'lacan. Hui'xina'n palh līpāhua'nā'tit Dios, ū'tza' hua'chi tū litamaktāya'yā'tit. Chuntza' skāhuī'ni' jā caticāskāhuī'n. ¹⁷ Tropa maclacasqui'n ixtā'knu' xalicā'n. Hui'xina'n ixlacasqui'nca tzej naca'tziyā'tit Dios cāmakapūtaxtūnī'ta'ntza'. Ū'tza' līca'tziyā'tit nalīskāhuī'yā'tit ixlīmāpa'ksīn Dios. Hua'chi ū'tza' mintā'knu'ca'n xalicā'n. Ixtachihuīn Dios, ū'tza' hua'chi a'ktin espada tū Espiritu Santo cāmaxquī'yān. ¹⁸ Pō'ktu quilhtamacuj calī'orarlīni'tit Dios ixpālacata tū maclacasqui'nā'tit. Casqui'ni'tit Dios nacāmakāyayān. Catamakxtekni'tit Espiritu Santo nacāmakāyayān na'orarla'yā'tit. Skalalh catahui'la'tit. Jā tjiichhua'yā'tit na'orarla'yā'tit. Pō'ktu quilhtamacuj cacālī'orarlī'tit ixlīpō'ktuca'n ixlacstīn Dios. ¹⁹ Nā calī'orarlī'tit quimpālacata. Caquilālīsqi'nui chī tzē na'icmāsu'yu ixtachihuīn Jesucristo ē jā tī ca'icjicua'ni'lh. ²⁰ Dios quimacaminī't na'icmāsu'yu xatze tachihuīn. Ū'tza' iclītachī'nī't chuhua'j. Casqui'ni'tit Dios naquimaktāya jā na'icjicua'n a'cxni' na'icmāsu'yu, chuntza' chī ixlacasqui'nca.

Cāmacā'ni'ca saludos

²¹ Palhāsā' hui'xina'n ca'tzīcu'tunā'tit chī iclīlahui'lh ē tū iclīlahuamā'lh. Pō'ktu huā'mā' nacāhuanīyān quintā'tinca'n Tīquico. Xla' tzej tā'scuja Dios.

²² Ū'tza' iccālīlakmacā'nāchā'n hui'xina'n. Nacāhuanīyān chī iclīlahui'lāna'uj. Ē chuntza' nacāmā'a'kpuhuanīnīyān.

²³ Icsqui'ni' Dios, quinTāta'ca'n, ē Māpa'ksīni' Jesucristo tzej calatapā'tit. Nā icsqui'ni' Dios cacāmaktāyan tzej na'a'ka'īyā'tit ē nalāpāxquī'yā'tit. ²⁴ Dios cacāsicua'lanātlahuakō'n milīpō'ktuca'n tī lipāxquī'yā'tit quiMāpa'ksīni'ca'n Jesucristo ixlīpō'ktu milīstacna'ca'n. Amén.

Filipenses

Tachī'n Pablo cātzo'knuni'lh xalanī'n nac Filipos tī ixta'a'ka'ī

¹ Quina'n, Pablo ē Timoteo, ī'scujnu'nī'n Jesucristo tī quincālacasacnī'ta'n. Quina'n iccāmacā'ni'yāchā'n huā'mā' carta nac Filipos. Quit Pablo tī iccātzo'knuni'yān milīpō'ktuca'n tī hui'lā'na'nchipitit ē a'ka'ī'ni'nī'ta'ntit Jesucristo ē nā xanapuxcu'nu' ē nā tī tamaktāyana'n tī cāmāpācuhuīcan diáconos. ² QuinTāta'ca'n Dios ē quiMāpa'ksīni'ca'n Jesucristo cacātasica'lanātlahuan hui'xina'n ē tzej calatapā'tit.

Pablo cālī'orarlīh tī ixta'a'ka'ī

³ A'cxni' iccālacapāstacān, icmaxquī' tapāxcatca'tzīn Dios. ⁴ A'cxni' icorarlīmā'lh, pō'ktu quilhtamacuj cā'tapāxuhuān iclīsqui'ni'mā'lh Dios mimpālacataca'n. ⁵ Icmāstā' tapāxcatca'tzīn ixpālacata a'cxni' pūla a'ka'ī'tit, ē tzucutit quilātā'scujāuj ixpālacata xatze tachihuīn tū Dios māca'tzīnīni'n. Hasta chuhua'j quilātā'scujāujcus. ⁶ Quit iclīpāhuan Dios tī tzucunī't cāmāsu'yuni'yān chī nalītlahua'yā'tit ixtalacasqui'nīn, ē icca'tzī nacāmāsu'yuni'tēlhayān hasta natlahuakō' a'cxni' namimpala Jesucristo. ⁷ Laktzā' iccāpāxquī'yān ē lacxtim Dios quincāsica'lanātlahuan. Chuntza' tze chī icpuhuan mimpālacataca'n. Hui'xina'n ē quit lacxtim quincālakalhu'manān Dios masqui tachī'n quit o masqui icyālha na ixlacatīnca'n māpa'ksīni'nī'n na'iclitāya xatze tachihuīn ē na'iclimāsu'yu tū ixlicāna'. Hui'xina'n quilāmaktāyayāuj na'iclitāya xatze tachihuīn. ⁸ Dios ū'tza' ca'tzī chī iccāpāxquī'yān milīpō'ktuca'n chuntza' chī Jesucristo cāpāxquī'yān. ⁹ A'cxni' icorarlīmā'lh Dios, icsqui'ni' ā'chulā' nalāpāxquī'yā'tit. Nā icsqui'ni' naca'tzīyā'tit tū Dios lacasqui'n ē tzej nalacapāstacna'nā'tit. ¹⁰ Chuntza' naca'tzīyā'tit chī nalīlacsacā'tit tū xatze. Nā chuntza' xalactze nalītaxtuyā'tit ē jā tū na'a'nan tū cātalīputzāna'nīyān a'cxni' namimpala Cristo. ¹¹ Nā icsqui'ni' Dios līlacatejtin nalītahui'la'yā'tit ixlīmāpa'ksīn Jesucristo ē ū'tza' nalīlakachi'xcuhuī'can Dios ē nalaktaquilhpūtacan.

Ixlatamat Pablo pō'ktu ixla' Cristo

¹² Tā'timīn, iclacasqui'n naca'tzīyā'tit tū quina'kspulanī't ū'tza' ā'chulā' maktāyalh mā'kahuanī xatze tachihuīn ixla' Jesucristo. ¹³ Quit ictachī'nī't, ē ixlīpō'ktuca'n soldados tī tamaktaka'lha palacio taca'tzītza' quilīchi'canī't ixpālacata icmāsu'yu tū ixla' Cristo. Nā ixlīpō'ktuca'n ā'makapitzīn huā'tzā' nā taca'tzī huā'mā'. ¹⁴ Makapitzīn tī ta'a'ka'ī' cālīmāhuixcānīcanī't a'cxni' taca'tzīlīh quit ictachī'nī't. É ā'chulā' tamāsu'yu ixtachihuīn Dios ē jā tajicua'n.

¹⁵ Masqui makapitzīn talī'a'kchihuīna'n Cristo ixpālacata quintaquiclh-laktzī'n ē tatapāpitzicu'tun, ā'makapitzīn talī'a'kchihuīna'n ixpālacata xlaca'n talacasqui'n lhūhua' tachi'xcuhuī't nata'a'ka'ī'ni' Cristo. ¹⁶ Tī tze ix-talacapāstacni'ca'n, xlaca'n talīmāsu'yu Cristo ixpālacata quintapāxquī'. Taca'tzī quihuī'līcanī't huā'tzā' na'iclitāya xatze tachihuīn ixla' Jesucristo. ¹⁷ Tī taquiclhca'tzan, xlaca'n tatapāpitzicu'tun a'cxni' talī'a'kchihuīna'n Cristo. Tapuhuan chuntza' ā'chulā' naquintamakapātīnīn līhuan ictachī'ni'. ¹⁸ Jā quimaca'tzi tū ixpālacata talī'a'kchihuīna'n Cristo. Masqui

tamāsu'yu ixpālacata tatapāpitzicu'tun, masqui tamāsu'yu ixpālacata quin-tapāxquī', talī'a'kchihuīna'n Cristo ē ū'tza' iclīpāxuhua.

¹⁹ Ā'chulā' icpāxuhua ixpālacata icca'tzī huā'mā' tzej nataxtuyācha' ē na'ictaxtu nac pūlāchī'n ixpālacata hui'xina'n quilālimaktāyamā'nauj minoracionca'n. Nā quimaktāya Espiritu Santo ixpālacata ictapa'ksīni' Jesucristo. ²⁰ Quit icka'lhīmā'lh tū namin. Iclacasqui'n jā tū na'iclitāmāxanī'. Ā'chulā' na'ictahuixcāni chuhua'j hua'chi pō'ktu quilhtamacuj xa'ictahuixcāni na'icmāsu'yu ixpālacata Cristo. Chuntza' nalaktzī'ncan chī ixlīka'tla' Cristo ixpālacata quilatamat, masqui ixquimaknīca ē masqui icuī'lhcus. ²¹ Quit, palh ā'lakma'j na'ictahui'la, pō'ktu quilatamat ixla' Cristo nahuan. Masqui ca'icnīlh, na'icka'lhī quilatamat tū jā catilakspuṭli. ²² Lihuan icuī'lh, tzē na'icscuja ixpālacata Māpa'ksīni'. Chuntza' quit jā icca'tzī tū na'iclacsaca. ²³ Quimāmakchuyī ixpālacata a'ktu' quintalacapāstacni'. Palh na'icnī, na'ictā'tahui'la Cristo nac a'kapūn ē ū'tza' tze quimpālacata. ²⁴ Ē hui'xina'n, tū ā'chulā' xatze mimpālacataca'n, ū'tza' na'iclitahui'lacus ē na'iccāmaktāyayān. ²⁵ Chuntza' iclīca'tzī na'iccātā'tachokoyān ē na'iccātā'scuja'n ixpālacata ā'chulā' na'a'ka'ī'yā'tit ē nalīpāxuhua'yā'tit tū a'ka'ī'yā'tit. ²⁶ Chuntza' a'cxni' na'ica'mpalayācha', naka'lhī'yā'tit lhūhua' tū nalīpāxuhua'yā'tit ixpālacata tū Jesucristo cātlahuani'n hui'xina'n, ē chī quimāspi'tlitza'.

²⁷ Masqui iclahuī'lhcus ē masqui na'icnī, tū ā'chulā' ixlacasqui'nca mimpālacataca'n, ū'tza' huā'mā'. Natahui'layā'tit chuntza' chī cāminī'ni' tū ta'a'ka'ī'ni' xatze tachihuīn tū ixla' Cristo. Chuntza' palh quit iccālaka'nān o palh jāla na'ica'nācha', naquimāca'tzīnīcan hui'xina'n jā lakpalī'nī'ta'ntit tū a'ka'ī'nī'ta'ntit. Lacxtim calalh mintalacapāstacni'ca'n ē mintalacasqui'nīnca'n. Calātā'scujtīt lacxtim ixpālacata xatze tachihuīn tū a'ka'ī'yā'tit. ²⁸ Jā caticājicua'ni'tit mintā'lāquiclhaktzi'ca'n nūn macsti'na'j. Palh jā lakpalī'nī'ta'ntit tū a'ka'ī'tit ē jā cātijicua'ni'tit mintā'lāquiclhaktzi'ca'n, chuntza' tzej nacālīmāsu'yuni' mintā'lāquiclhaktzi'ca'n nacāmālakspuṭūcan xlaca'n nac pūpātīn ē hui'xina'n naka'lhī'yā'tit milatamatca'n tū jā catilakspuṭli. ²⁹ Hui'xina'n a'ka'ī'ni'yā'tit Cristo ē ū'tza' nacālīmākapūtaxtūyān. Nā ca'tzīyā'tit ixlacasqui'nca nalīpātīni'nā'tit chuntza' chī ixtalacasqui'nīn Dios. ³⁰ Quina'n lacxtim ka'lhīyāuj quintā'lāquiclhaktzi'ca'n. Laktzī'ntittza' chī icpātīni'lh ē chuhua'j kexpa'tnī'ta'ntit chī icpātīni'mā'lhcus.

2

Chī jā ka'tla' ixmakca'tzī Cristo ē ā'līstān laktaquilhpūtaca

¹ Ixlītze palh makca'tzīyā'tit Cristo cāmāhuixcānīyān ē cāmāko'xamaka'tlīyān ixpālacata xla' cāpāxquī'yān. Nā tze palh makca'tzīyā'tit Espiritu Santo cātā'hui'lān. Tze palh lakapasā'tit ixtapāxquī'n ē ixtalalaku'mān Cristo. ² Palh chuntza' makca'tzīyā'tit, naquilāmaxquī'yāuj lhūhua' tapāxuhuān ixpālacata tzej nalatā'kchokoyā'tit. Chu lacxtim chī nalacapāstacna'nā'tit ē chu lacxtim nalāpāxquī'yā'tit ē a'ktin nahuan mintalacapāstacni'ca'n. Lacxtim chī nalatapāyā'tit ē chuntza' naquilāmaxquī'yāuj lhūhua' tapāxuhuān. ³ Jā tū catlahua'tit xmān mimpālacataca'n nūn ixpālacata nacātalakachi'xcuhuī'yān māni' hui'xina'n. Jā ka'tla' camakca'tzītīt. Xatze chā'tunu' calacapāstactit ā'makapitzīn ā'chulā' xatze ē jā xla'. ⁴ Chā'tunu' cuenta catlahualh tū ixlaca'n ā'makapitzīn ē catalāmaktaka'lhli. Jā xmān namaktaka'lha tū ixla'.

⁵ Caka'lhī'tit huā'mā' talacapāstacni' tū ixka'lhī Cristo Jesús. ⁶ Xla' masqui lacxtim chī Dios, jā puhuanli ixtā'chuntza' Dios jā maktin catimaktexkli. ⁷ Mākēnūlh ixtā'chuntza' Dios nalitaxtu hua'chi tasācua' ē nalacatuncuhūi chī chīxcuhūi'n talacatuncuhūi. ⁸ A'cxni' ixlatlā'huan nac cā'ti'ya'tna' chī chī'xcu', ā'chulā' macsti'na'j lihuanli ē kexmatni'lh Dios hasta tamacamāstā'lh nanī. Māmāxani'ca ixpālacata chī xtoko-hua'ca'ca nac cruz. ⁹ Ū'tza' Dios lilakachi'xcuhūi'lh ē nā limaxquī'lh ixtacuhūini' lihua'ca'lh xatze ē jā ixtacuhūini' ā'makapitzīn. Jā tū a'nan ixtā'chuntza' xatze chī huā'mā' tacuhūini'. ¹⁰ Chuntza' tlahuaca ixpālacata ixlīpō'ktuca'n natamakapāxūi Jesús ē natatatzokostani'. Ixlīpō'ktuca'n calhāxcuhuālh nac a'kapūn ē nac cā'ti'ya'tna' ē na ixtampīn ti'ya't, xlacā'n natamakapāxūi Jesús. ¹¹ Ixlīpō'ktuca'n tachi'xcuhūi't natahuan Jesucristo ū'tza' Māpa'ksīni' ē ū'tza' nalilaktaquilhpūtācan Dios xaTāta' ē nalakachi'xcuhūi'can.

Ti ta'a'ka'i' hua'chi pūmaksko nac cā'quilhtamacuj

¹² Tā'timīn, chuntza' chī pō'ktu quilhtamacuj quilākexmatni'nī'ta'uj a'cxni' xa'iccātā'latlā'huanān, ā'chulā' catlahua'tit chuhua'j lihuan quit jā iccātā'latlā'huanān. Chā'tunu' calihui'lītit mina'cstuca'n namākentaxtūkō'yā'tit tū cāmini'ni' tī ta'a'ka'i'. Catamaktaka'lhtit ē cuenta catlahua'tit ixpālacata jā natlahua'yā'tit tū jā tze. ¹³ Dios ū'tza' tī cāmālacapāstaquīyān xatze ē cāmaktāyayān natlahua'yā'tit ixtalacasqui'nīn.

¹⁴ Catūhuālh tū natlahua'yā'tit, lipāxuj catlahua'tit ē jā titā'lāhuaniyā'tit ē jā nalāquilhniyā'tit. ¹⁵ Chuntza' catlahua'tit ixpālacata jā tū tū nacātālī'a'ksa'nān ē lactze nalitaxtuyā'tit chuntza' chī cāmini'ni' ixlacstīn Dios. Masqui hui'lā'na'ntit na ixlacpu'na'i'tātca'n tū jā tzeya chī'xcuhūi'n ē tī jā tze ixtalacapāstacni'ca'n, jā caticāmaksca'txtutit xlacā'n. Na ixlacpu'na'i'tātca'n hui'xina'n naxkakayā'tit hua'chi pūmaksko jā cā'pucsua'. ¹⁶ Chuntza' hui'xina'n cāmāsu'yuni'pā'na'ntit chī natalīka'lhī xasāsti' ixlatamatca'n. Ū'tza' ka'tla' na'iccālīmakca'tziyān a'cxni' nachin ixquilhtamacuj Cristo ē na'icca'tzī līmacuanli quintascujūt. Jā pāxcat huanli tū iccāmāsu'yuni'n. ¹⁷ Hui'xina'n a'ka'i'tit tū iccāmāsu'yuni'n. Ū'tza' hua'chi tū mālācnūni'tit Dios nac pūmacamāstā'n. Palh ixlacasqui'nca naquimāknīcan ē chuntza' na'iclitaxtu hua'chi tamālācnūn na mimpūmacamāstā'nca'n, quit na'iccātā'pāxuhuyān. ¹⁸ Nā ū'tza' naquilālītā'pāxuhuyāuj.

Timoteo ē Epafrodito

¹⁹ Palh Māpa'ksīni' Jesús naquimāxteka, palaj quit na'iccāmacā'ni'yāchā'n Timoteo naquihuani chī hui'lā'na'nchipitit a'cxni' naquītaspi'ta. Chuntza' quit na'icka'lhī tapāxuhuān. ²⁰ Na'iccāmacā'ni'yāchā'n Timoteo ixpālacata jā tī a'nan ā'chā'tin chī xla' tī cālācapāstacān hui'xina'n hua'chi chī quit. Xla' ixlīcāna' lī'a'ktuyun mimpālacataca'n. ²¹ Ā'makapitzīn ixlīpō'ktuca'n cuenta tatlahua tū xmān ixlaca'n ē jā cuenta tatlahua tū Cristo lacasqui'n. ²² Hui'xina'n tzej lakapasā'tit ixlatamat Timoteo ē ca'tziyā'tit chī hua'chi quinka'hua'cha xla' quintā'scujli a'cxni' xa'icmāsu'yutlā'huan xatze tachihuīn tū ixlā' Dios. ²³ Xmān na'icca'tzī chī naquintaxtuni'kō', icpuhuan na'iccālākmācā'nāchā'n Timoteo. ²⁴ Nā quit ica'ka'i'ni' Māpa'ksīni' naquimāxtu nac pūlāchī'n ē chuntza' palaj na'iccālāka'nāchā'n.

²⁵ Quit icpuhuan ixlacasqui'nca na'iccāmacā'ni'yāchā'n quintā'tin Epafrodito. Xla' ixquintā'latlā'huan expālacata Jesús ē ixquintā'scuja. Nā xla' milascujni'ca'n ē milakxokoca'n chī quimaktāyalh a'cxni' xa'icmaclascui'n. ²⁶ Xla' ixcalaktzī'ncu'tunān ē līlīpuhuanli expālacata hui'xina'n ixkexpa'tnī'ta'ntit chī ixta'jatatla. ²⁷ Ixlicāna' snūn ixlāmā'lh ē ixnīcu'tumā'lh'tza'. Dios lakalhu'manli ē xla' tzeyanli. Nā quit quilakalhu'manli expālacata jā ā'chulā' xa'icli'līpuhuanli palh ixnīlh. ²⁸ Nā palaj iccālakmacā'ncu'tunāchā'n ē chuntza' nalīpāxuhua'yā'tit a'cxni' nalaktzī'mpala'yā'tit. Chuntza' quit jā na'icka'lhī tū na'icli'a'ktuyun. ²⁹ A'cxni' natā'lāpāxtokā'tit, camaxquī'tit tapāxcatca'tzīn Dios. Calakachi'xcuui'tit Epafrodito ē nā ā'makapitzīn hua'chi xla' tī jā tajicua'n natanī expālacata Cristo. ³⁰ Ixnīmā'lh'tza' Epafrodito expālacata ixtascujūt Cristo. Jā līlakaputzalh ixlatamat a'cxni' quimaktāyalh ē tlahuakō'lh tū hui'xina'n jāla catitlahua'tit expālacata makat ixlatlā'hua'nā'tit.

3

Tū līlacatejtīn ē ixlicāna'

¹ Chuhua'j, tā'timīn, calīpāxuhua'tit expālacata quiMāpa'ksīni'ca'n Jesucristo. Jā iclijicsua' masqui chu ū'tza' na'iccāto'knuni'palayān ē ū'tza' xatze mimpālacataca'n. ² Cacātapānū'ni'tit tī jā tze ixtalacapāstacni'ca'n, tī tatlahua tū jā tze. Cacātapānū'ni'tit tī tahuan ixlacasqui'nca ixlīpō'ktuca'n tī ta'a'ka'ī'ni' Cristo cāchu'cuni'can ixmacni'ca'n. Ū'tza' ixtahui'latca'n israelitas tū huanican circuncisión. Xlaca'n tamālakspūtūcu'tun tū a'ka'ī'nī'ta'ntit. ³ Quina'n tī ixlicāna' ixtachi'xcuui't Dios ē līmakapāxuiyāuj Espīritu Santo. E cā'tapāxuhuān līpāhuanāuj Cristo Jesús. Jā quincātalīpāhuanān quina'cstuca'n nūn līpāhuanāuj catūhuālh tū tatlahua chi'xcuui'n. ⁴ Quit quina'cstu nā icka'lhī tū xa'icli'pāhuanlī. Palh catīhuālh napuhuan xla' tze nahuan expālacata mākentaxtū ixlīmāpa'ksīn Moisés, quit na'icpuhuan ā'chulā' tze quit. ⁵ Circuncisión quintlahuani'ca a'cxni' ictlahualh a'ktzayan quilhtamacuj a'cxni' xa'ictahui'lanī'tcus. Quit, quixū'nāpapna' israelitas ixtahuani't. Quilītalakapasni' hasta ixquilhtzucuni' Benjamīn ixuani't. Quit hebreo ē nā quintāta' ē quintzī' nā hebreo ixtahuani't. Fariseo xa'icuanī't ē ū'tza' quit līlacatejtīn icmākentaxtūkō'lh līmāpa'ksīn. ⁶ Xa'icli'maktāyacu'tun quireligiōn. Xasāsti' ixuani'tcus ixtamāsu'yun Jesús. Ū'tza' xa'iccāliputzastālani'tā'kchoko tī ta'a'ka'ī'lh. Jā tū tū quintilī'a'ksa'nca chī icli'mākentaxtūlh līmāpa'ksīn. ⁷ Ixlipō'ktu tzamā' catūhuālh tū ka'tla' xa'icli'makca'tzī, ū'tza' chuhua'j iclaktzī'n hua'chi jā tū ixtapalh expālacata Cristo. ⁸ Iccāhuaniyān ixlipō'ktu tzamā' tū icka'lhī hua'chi jā tū ixtapalh. Ā'chulā' ixtapalh lakapascan Cristo Jesús quiMāpa'ksīni' ē jā na'icka'lhī tū ka'tla' na'icli'makca'tzī. Chuhua'j ica'ka'ī'nī't Cristo ē icmakxtekli ixlipō'ktu tū ka'tla' xa'icli'makca'tzī. Quit iclaktzī'n hua'chi a'ktin pa'lhxtum. Ā'chulā' tze xmān icli'pāhuan Cristo. ⁹ Chuntza' quit ictapa'ksīni' xla' ē xatze quit na'ixlaca'tīn Dios expālacata icli'pāhuan Cristo ē ictapa'ksīni' xla'. Jātza' icli'pāhuan līmāpa'ksīn; ū'tza' jāla quimaktāya chī tze na'icli'huan na'ixlaca'tīn Dios. ¹⁰ Tzej iclakapascu'tun Cristo ē icka'lhīcu'tun līmāpa'ksīn tū xla' līlacastālancuana'nli. Quit icli'taxtucu'tun chuntza' chī Cristo masqui naquimakapātīnīncan expālacata. ¹¹ Chuntza' quit icka'lhīmā'lh a'cxni' na'iclacastālancuana'n ē a'cxni' ixlicāna' na'icli'taxtu chuntza' chī Cristo.

Tanūni'can chī nalitlajacan premio

¹² Jā iccāhuanimā'n jā tū quisputni' ē ictaxtunī'ttza' chī Cristo. Cristo Jesús quimakapūtaxtūlh ē ictapa'ksīni'. Ū'tza' iclīmākentaxtūcu'tun ixtalacasqui'nīn. ¹³ Tā'timīn, quit jā icpuhuan palh icmākentaxtūkō'lh'tza'. Tū iclāhuamā'lh ū'tza' huā'mā'. Icpātza'nkāmā'lh tū hui'lh nac quinchakēn chī nac tatu'jnu' ē tzej ictu'jnumā'lh hasta jā na'icchā'n. ¹⁴ Lacatza'j ica'mā'lh hasta jā na'a'ksputa tatu'jnu' ē na'icmaktīni'n premio. Dios ū'tza' tī naquimaxqui' ē ū'tza' quinta'sani'yācha' tālhmā'n ixpālacata ictapa'ksīni' Cristo Jesús.

¹⁵ Quina'n tī tzej a'ka'ī'yāuj, napuhuanāuj jāna'j lactze quina'n chī ixlacasqui'nca. Palh xtum lacapāstacna'nā'tit, ū'tza' Dios nacāmāsu'yuni'yān.

¹⁶ Chuntza' chī sca'ttittza', chuntza' calilatā'huantit.

¹⁷ Tā'timīn, catlahua'tit chuntza' chī quit iclāhua ē cuenta catlahua'tit tī talatā'luan chī iccāmāsu'yuni'n. ¹⁸ Lhūhua' a'nan tī jā lacatejtin talatā'kchoko. Tasu'yu jā ta'a'ka'ī' palh Cristo nīlh nac cruz quimpālacataca'n. Maklhūhua'tza' iccāhuanin ē chuhua'j iccalhuamā'lh a'cxni' iccāzto'knuni'mā'n. Iclīlīpuhuan ixpālacata jā ta'a'ka'ī'. ¹⁹ Xlaca'n nāta'a'n nac pūpātīn. Tū xlaca'n talacasqui'n, hua'chī ū'tza' ix-diosca'n. Ka'tlā' talimakca'tzi masqui tatlahua tū limāxana' ē xmān talacapāstaca tū xala' huā'tzā' nac cā'quilhtamacuj. ²⁰ Quina'n tapa'ksīni'yāuj nac a'kapūn ē ka'lhīmā'nauj camīlh quiMakapūtaxtūnu'ca'n ē ū'tza' Jesucristo. ²¹ Xla' naquincālakpalīni'yān quimacni'ca'n tū namasa ē chuntza' quimacni'ca'n natasu'yu chī ixuanī't ixmacni' Cristo a'cxni' lacastālanacuana'nli. Naquincālīlakpalīni'yān quimacni'ca'n ixlītlī'huī'qui tū tzē nacālīmāpa'ksīkō' ixlīpō'ktu tū a'nan.

4*Calīpāxuhua'tit Māpa'ksīni' pō'ktu quilhtamacuj*

¹ Chuntza', tā'timīn, jā cataxtutāya'tit na ixtej Māpa'ksīni'. Iccāpāxqui'yān ē iccālaktzī'ncu'tunān. Hui'xina'n quilāmaxqui'yāuj tapāxuhuān. Chī a'ka'ī'yā'tit, ū'tza' hua'chī quintatlj. Laktza' iccāpāxqui'yān.

² Iccāsqui'ni' Evodia ē Sīntique chu a'ktin catalacapāstaclī ē jātza' catalaquilhnlh. Lītā'timīn tatapa'ksīni' Cristo. ³ Hui'x tī tzej quintā'scuja' cacāmāko'xamixi' tzamā' puscan; xlaca'n quintamaktāyalh a'cxni' xa'icmāsu'yumā'lh xatze tachihuīn tū ixla' Dios. Xlaca'n tatā'scuji Clemente ē ā'makapitzīn tī quintatā'scuji. Cātzo'kcanī't ixtacuhuīni'ca'n na ixlibro Dios tī taka'lhī xasāsti' ixlatamatca'n.

⁴ Pō'ktu quilhtamacuj calīpāxuhua'tit ixpālacata Māpa'ksīni' ē na'iccāhuanipalayān, capāxuhua'tit. ⁵ Ixlīpō'ktuca'n tachi'xcuhuī't cacātalakapasni' palh tzeya chī'xcuhuī'n hui'xina'n. Palaj namimpala Māpa'ksīni'.

⁶ Jātza' tū catlītamakchuyī'tit ē pō'ktu quilhtamacuj ca'orarlīt ē casqui'ni'tit Dios nacāmaktāyayān. Camaxqui'tit tapāxcatca'tzīn ē cahua'ni'tit Dios ixlīpō'ktu tū maclacasqui'nā'tit. ⁷ Chuntza' Dios nacāmājaxiyān ē ā'makapitzīn jāla catītalacaca'tzīlh chī jā tū cāmāmakchuyīyān. Dios nacāmaktaka'lha mintalacapāstacni'ca'n ē mintalacasqui'nīnca'n ixpālacata tā'tapa'ksīyā'tit Jesucristo.

Calacapāstactit tū tze

⁸ Chuhua'j ā'xmān, tā'timīn. Catūxcuhuālh tū ixlīcāna' ē tū lilacatejtin, ū'tza' calīlacapāstactit. Nā tū lactze ē catūxcuhuālh tū lakachi'xcuhuī'can,

ũ'tza' calilacapāstactit. Nā tū tzēhuanī't ē tū minī'ni', ũ'tza' calilacapāstactit. Palh hui'lh catūhuālh tū tze ē palh hui'lh tū tzē lakachi'xcu hui'can, hui'xina'n cuenta catlahua'tit tzamā'. Calacapāstactit tzamā' ē tzej nalatā'kchokoyā'tit.

⁹ Tamāsu'yun tū quilāmaksca'txtunī'tauj, chuntza' catlahua'tit. Chī iccāhuaninī'ta'n ē chī laktzī'nī'ta'ntit tū ictlahuanī't, nā chuntza' catlahua'tit ē Dios nacātā'tahui'layān hui'xina'n ē tzej nalatapāyā'tit.

Pablo cāmaxquī'lh tapāxcatca'tzīn xalanī'n nac Filipos

¹⁰ Iclīpāxuhua Māpa'ksīni' ē chī chuhua'j quilālacapāstacpalayāuj hui'xina'n. Masqui pō'ktu quilhtamacuj ixquilālacapāstacāuj, jāla quilāmaktāyauj ixpālacata makat xa'iclamā'cha'. ¹¹ Jā iccāhuaniyān quisputni' catūhuālh; quit icscat'ni'ttza' chuntza' chī icuī'lh, ũ'tza' ixtalacasqui'nīn Dios quimpālacata. ¹² Iccat'zī chī na'iclatahui'la a'cxni' quisputni' tū icmaclacasqui'n ē nā iccat'zī chī na'iclatahui'la a'cxni' quinquītāxtūni' tū icmaclacasqui'n. Chuntza' chī icuī'lh icscat'ltitza' chī tzē iclīpāxuhua masqui ictzi'nca ē masqui icka'sa. Masqui jā tū tū icmaclacasqui'n ē masqui quisputni', quit icpāxuhua. ¹³ Ictapa'ksīni' Cristo, ũ'tza' tī quimātli'hui'clhī ē chuntza' tzē na'ictlahua ixlīpō'ktu catūhuālh. ¹⁴ Masqui Cristo quimātli'hui'clhī, xatze hua'chi quilāmaktāyāni'tauj a'cxni' xa'icpātīni'mā'lh.

¹⁵ Hui'xina'n xalanī'n nac Filipos tzej cat'ziyā'tit huā'mā'. A'cxni' ixtzucupā'na'ntitcus a'ka't'ni'yā'tit ixtachihuīn Dios ē a'cxni' ictaxtulh nac estado Macedonia, xmān hui'xina'n quilāmaktāyauj. Ā'makapitzīn tī ta'a'ka'ī'lh ē ixtatakēstokmā'nalh ā'lacatin, jā tī chā'tin quimacamini'lh tumīn masqui iccāmāsu'yuni'lh ixtachihuīn Dios. ¹⁶ Xa'iclahui'lhcus nac cā'lacchicni' Tesalónica ē hui'xina'n quilāmacamini'uj tumīn ē jā xmān maktin. ¹⁷ Jā icuanicu'tun icputzamā'lh talakalhu'mān. Quit iclacasqui'n tū tze mimpālacataca'n. Dios cuenta natlahua chī tlahua'nī'ta'ntit ē nacāxokonunī'yān. ¹⁸ Hua'chi quilāxokokō'uj ē hasta quitāxtūlh. Jātza' icmaclacasqui'n catūhuālh ixpālacata Epafrodito quilīmini'lh talakalhu'mān tū quilāmacamini'uj hui'xina'n. Dios laktzī'n tū quilāmaxquī'uj ē hua'chi Dios līlakatāyā'tit. Xla' nalīpāxuhua. ¹⁹ QuinDiosca'n nacāmaxquī'yān ixlīpō'ktu tū maclacasqui'nā'tit. Ū'tza' natlahua ixpālacata tū tlahualh Jesús. Xla' hui'lacha' nac a'kapūn jā hui'lh Dios ē ka'lhī ixlīpō'ktu tū maclacasqui'ncan. Ū'tza' Dios tzē nacālīmaxquī'yān. ²⁰ Calaktaquilhpūtaca Dios quinTāta'ca'n pō'ktu quilhtamacuj. Amén.

Ā'xmān saludos

²¹ Iccāmacā'ni'yāchā'n saludos milīpō'ktuca'n tī tapa'ksīni'yā'tit Jesucristo. Tā'timīn tī quintatā'lahui'lāna'lh nā xlaca'n cātamacā'ni'yāchā'n saludos. ²² Ixlīpō'ktuca'n tī ta'a'ka'ī' cātamacā'ni'yāchā'n saludos ē nā xlaca'n tī tascujmā'nalh na ixchic emperador cātamacā'ni'yāchā'n saludos.

²³ Ixtalalahu'mān Māpa'ksīni' Jesucristo cacātā'tachokon milīpō'ktuca'n. Amén.

Colosenses

Pablo cātzo'knuni'lh xalanī'n nac Colosas tī ixta'a'ka'ī'

¹ Quit Pablo tī cāmacamini'yān huā'mā' carta ē quit ixapóstol Jesucristo chī ixtalacasqui'nīn Dios. Nā huī'lh huā'tzā' quintā'tinca'n Timoteo. ² Quinchā'tu'ca'n iccāmacā'ni'yāchā'n saludos milīpō'ktuca'n xalanī'n nac Colosas tī tā'tapa'ksiyā'tit Dios ē jā taxtutāya'nī'ta'ntit na ixtej Cristo. QuinTāta'ca'n Dios cacālakalhu'mani' ē tzej calatapā'tit.

Pablo orarlīni'lh Dios ixpālacata tā'timīn

³ A'cxni' icorarlīni'yāuj Dios tī ixTāta' Jesucristo quiMāpa'ksīni', icorarlīyāuj mimpālacataca'n. Pō'ktu quilhtamacuj icmaxquī'yāuj tapāxcatca'tzīn ⁴ ixpālacata quincātamāca'tzīnīn chī a'ka'ī'ni'yā'tit Jesucristo ē chī cāpāxquī'yā'tit ixlīpō'ktuca'n ixtachi'xcuui't Dios. ⁵ Chuntza' a'ka'ī'yā'tit ē cāpāxquī'yā'tit ixpālacata ka'lhīpā'na'ntit tū māquī'canī't mimpālacataca'n nac a'kapūn. Ū'tza' hui'xina'n sca'ttītza' a'cxni' pūla kexpa'ttit xatze tachihuīn tū ixlīcāna'. ⁶ Chuntza' chī cātālīmāsu'yuni'nī'ta'n hui'xina'n, calhāxcuui'lh nac cā'quilhtamacuj nā cāmāsu'yuni'mā'ca. Talhūhua'mā'nalh tachi'xcuui't tī ta'a'ka'ī'mā'nalh. Nā chuntza' lanī't na milacpu'na'ītātca'n a'cxni' kexpa'ttit ē ca'tzītī chī Dios ixlīcāna' quincālakalhu'manān. Hui'xina'n ca'tzīyā'tit ixlīcāna' tū cātāmāsu'yuni'n. ⁷ Ē chuntza' cāmāsu'yuni'n Epafras tī quincātā'scujni' ē tī icpāxquī'yāuj. Xla' quilakxokoca'n quit ē Timoteo ē līlacatejtin scuja chuntza' chī i'scujni' Cristo. ⁸ Quincātamāca'tzīnīn xla' chī lālīpāxquī'yā'tit ixpālacata Espīritu Santo.

⁹ A'cxni' ickecxmatui chī a'ka'ī'tit, quina'n jā icmakxtekui icorarlīni'yāuj Dios mimpālacataca'n. Icsqui'ni'yāuj hui'xina'n tzej caca'tzītī tū ixtalacasqui'nīn Dios. Chuntza' Dios tzej nacāmāca'tzīnīyān tū xla' lacasqui'n natlahua'yā'tit. Cālīmāsu'yuni'yān ixEspīritu ē tzē natlahua'yā'tit. ¹⁰ Chuntza' naca'tzīyā'tit chī nalīlatā'kchokoyā'tit chī Dios lacasqui'n ē catūxcuui'lh tū natlahua'yā'tit namakapāxuī Dios. Xatze tū tlahua'yā'tit, ē ū'tza' litasu'yu tlahua'pā'na'ntit ixtascujūt Dios. Ā'chulā' naca'tzīyā'tit chī ixlīDios. ¹¹ Cacālīmātlī'huī'chīn xaka'tla' ixlītlī'huī'qui Dios chuntza' chī xla' māstā' ē ū'tza' nalītāyani'yā'tit tū nacā'a'kspulayān ē jā nalījclhua'yā'tit. Napāxuhua'yā'tit. ¹² Camaxquī'tit tapāxcatca'tzīn xaTāta' Dios. Xla' quincācāxtlahuanī'ta'n ē chuntza' tzē namaktīni'nāuj tū cāxtlahuacanī't ixpālacata a'ka'ī'yāuj Dios. Ē ū'tza' huā'mā' jā Dios māpa'ksīni'nkō' ē a'ntza' pō'ktu quilhtamacuj xkaka. ¹³ Dios quincāmakapūtāxtūn jā cā'pucsua' ē jā māpa'ksīni'n skāhuī'ni'. Quincālē'n jā māpa'ksīni'n ī'Ska'ta' tī laktza' pāxquī'. ¹⁴ Jesús quincālakmāxtun ē quincāmātza'nkēna'ni'kō'n quincuentaca'n.

Dios ē tachi'xcuui't tako'xamixli ixpālacata Cristo

¹⁵ Masqui jāla laktzī'ncan Dios, Jesús māsu'yulh chī ixlīDios. Xla' Dios lac-sacli namāpa'ksī ixlīpō'ktu tū huī'lh. ¹⁶ Cristo tlahualh ixlīpō'ktu tū a'nan nac a'kapūn ē nac cā'ti'ya'tna' tū laktzī'ncan ē tū jāla laktzī'ncan. Cristo cāxtlahualh chī namāpa'ksīni'ncan nac a'kapūn ē cāhuī'līlh xanapuxcu'nu' āngeles. Nā cāmātzuculh tī cāmāpa'ksī espīritus. Tlahualh ixlīpō'ktu tū a'nan ixpālacata nalīmakapāxuī xla'. ¹⁷ Xla' xapūla ixuanī't ē jā ixlīpō'ktu tū a'nan ē ixpālacata xla' ixlīpō'ktucus huī'lh ē tzej lamā'lh. ¹⁸ Ixlīpō'ktuca'n

tī ta'a'ka'ī'ni' Jesús, xla'ca'n talītaxtunī't hua'chi ixmacni'. Xla' hua'chi ixa'kxāk tzamā' macni'. Xla' xalītzucuni' ē xla' xapuxcu' ixlīpō'ktuca'n tī natalacastālancuana'n. Chuntza' xla' xapūla ē nacāmāpa'ksīkō' ixlīpō'ktu. ¹⁹ Chuntza' pō'ktu tū Dios ka'lhī, nā ka'lhī Cristo. Chī Dios, chu chuntza' Cristo. Chuntza' ixtalacasqui'nīn Dios. ²⁰ Tako'xamixkō'lh Dios ē tachi'xcu'huī't ixpālacata Jesús. Catīxcu'huālh nac cā'ti'ya'tna' ē catīxcu'huālh nac a'kapūn, ixlīpō'ktuca'n ē Dios cāmāko'xamixīkō'ca. Ū'tza tlahualh a'cxni' xtokohua'ca'ca Jesús ē taxtulh ixka'lhni'.

²¹ Hui'xina'n ixtā'laquichlaktzi' Dios ixuanī'ta'ntit. Jā ixlaktzī'ncu'tunā'tit Dios ē jā ixca'tzīcu'tunā'tit tū xla' lacasqui'n. Hui'xina'n ixtlahua'yā'tit tū jā tze. ²² Chuhua'j iexamigos Dios hua'nī'ta'ntit ixpālacata Cristo cāmāko'xamixīn a'cxni' mästā'lh ixmacni' nanī. Chuntza' tlahualh ixpālacata tzē nacāmāsu'yukō'yān lactze na ixlacatīn Dios ē ixpālacata jā tū nalacī'pinā'tit ē jā na'a'nan tū nacatalīputzāna'nī'yān. ²³ Chuntza' ixlacasqui'nca na'a'ka'ī'tēlhayā'tit ē jā cataxtutāya'tit na ixtej Dios. Jā calakpalī'tit chī a'ka'ī'yā'tit. Xatze tachihuīn tū cātāmāsu'yuni'n hui'xina'n ē tū lī'a'kchihuīna'nca calhāxcu'huālh nac cā'quilhtamacuj, ū'tza' ca'a'ka'ī'tit. Huā'mā' xatze tachihuīn ixla' Jesucristo ē ū'tza' tū quit icmāsu'yu.

Pablo huanli Cristo cātā'lahuī'lh tī ta'a'ka'ī'

²⁴ Chuhua'j masqui icpātīni'mā'lh mimpālacataca'n, iclīpāxuhua. Tū pātī quimacni', ū'tza' maktāya namākentaxtūkō' tū ixlacasqui'nca napātīni'ncan ixpālacata tī ta'a'ka'ī'. Quina'n hua'chi ixmacni' Jesucristo. ²⁵ E quit chuntza' chī Dios quimacamaxquī'lh quintascujūt mimpālacataca'n, chuntza' icmāsu'yukō' ixtachihuīn Dios. ²⁶ Huā'mā' tū iccāmātzē'kni'canī't tachi'xcu'huī't hasta a'cxni' tzuculh cā'quilhtamacuj, ū'tza' chuhua'j cāmāsu'yuni'can xla'ca'n tī ta'a'ka'ī'. ²⁷ Dios lacasqui'n xla'ca'n nataca'tzī chī xaka'tla' ē tzēhuanī't ū'tza' tū ixtatzē'kni't. Ū'tza' huā'mā': Cristo lacxtim cātā'hui'la israelitas ē nā tī jā israelitas. Ū'tza' lika'lhīpā'na'ntit tū milaca'n nahuan nac a'kapūn.

²⁸ Huā'mā' Cristo quina'n iccāmāsu'yuni'yāuj ixlīpō'ktuca'n tachi'xcu'huī't ē iccāhuaniyāuj tū nacā'a'kspula palh jā nata'a'ka'ī'. Iccāmālacapāstaquīyāuj ixlīpō'ktuca'n ē iccālīmāsu'yuni'yāuj talacapāstacni' tū Cristo quincāmāca'tzīnīn. Chuntza' tzē na'iccāmāktāyayāuj natalītaxtu chī Cristo lacasqui'n. ²⁹ Ū'tza' quit iclīscujmā'lh. Ixlīpō'ktu quilītlī'hui'qui tū xla' quimāhuixcānī, ū'tza' iclīscuja.

2

¹ Quit iclacasqui'n naca'tzīyā'tit chī icscujmā'lh mimpālacataca'n hui'xina'n xalanī'n nac Colosas ē nā xla'ca'n xalanī'n nac Laodicea ē chī ixlīpō'ktuca'n xalanī'n jā jā tī quilakapasa. ² Icsujmā'lh na'iccāmāhuixcānī ixlīpō'ktuca'n ixpālacata chī talāpāxquī'. Iclacasqui'n natalāpāxquī' ē lacxtim natalītaxtu. Iclacasqui'n nataca'tzī tzej natakekxmata xaxlīcāna' ē nataca'tzī tū xmān ixca'tzī Dios hasta chuhua'j. Ū'tza' tū jā ixca'tzīcan ixpālacata Cristo. ³ Jā maclacasqui'nāuj xtum tamāsu'yun. Xmān Cristo ca'tzīkō' ixlīpō'ktu ē tzē naquincāmāscā'tiyān ē tzē naquincāmākekmatīyān tū quincāmāsu'yuni'n. ⁴ Ū'tza' huā'mā' iccāhuaniyān ē chuntza' jā tī chā'tin nacālī'a'kškāhuī'yān xatzēhuanī't tachihuīn. ⁵ Masqui jā cātā'hui'lacha' quimacni', quintalacapāstacni' cātā'hui'lacha'. Līpāxuhua iclaktzī'mā'lh chī tzej latā'kchokoyā'tit ē jā taxtutāyayā'tit na ixtej Dios. Ū'tza' iclīpāxuhua.

⁶ A'ka'ī'ni'nī'ta'ntit Cristo hua'chi miMāpa'ksīni'ca'n, nā chuntza' nalatā'kchokoyā'tit hua'chi hui'xina'n ē Cristo chu lacxtim. ⁷ Tzej ca'a'ka'ī'ni'tit tū cātamāsu'yuni'n. Ū'tza' hua'chi pūlactin qui'hui' tū pūlh mā'n mā'cnūlh ixtankēxē'k. Ā'chulā' nalīscā'ttēlhayā'tit chī māsuyulh Cristo ē natasu'yu hua'chi stacpā'na'ntit chuntza' chī tasu'yu stacmā'lh qui'hui'. Lhūhua' tapāxcatca'tzīn namaxquī'yā'tit ixpālacata Jesús.

Cristo quincāmaxquī'yān xasāsti' quilatamatca'n

⁸ Cuenta catlahua'tit ē jā catamakxtektit ā'chā'tin nacālī'a'kskāhuī'yān tū māsuyū tū jā ixlicāna' ē jā tū ixtapalh. Huā'mā' tamāsuyun nacāmāpātza'nkēniyān tū a'ka'ī'yā'tit. Xmān cāmāsuyuni'yān ixtachihui'nca'n chī'xcuhui'n tī tahuan palh ixlacasqui'nca natlahua'yā'tit lhūhua' catūhuālh ē ū'tza' Dios nacālīlaktzī'nān lactze. Tahuan palh xmān a'ka'ī'ni'yā'tit Cristo, tispūtacus. Huā'mā' tamāsuyun ixtapuhuanca'n chī'xcuhui'n ē jā ixla' Cristo.

⁹ Cuenta catlahua'tit jā cātitamāsuyuni'yān tū jā ixlicāna' ixpālacata Cristo ē chī Cristo chu chā'tin chī Dios. ¹⁰ Hui'xina'n tapa'ksīni'yā'tit Cristo ē ū'tza' litzuma'yā'tit ixlitlī'hui'qui. Xla' ū'tza' xapuxcu' ixlipō'ktu līmāpa'ksīn ē ixlipō'ktuca'n tī tamāpa'ksīni'n. ¹¹ A'cxni' tamacamāstā'ni'tit Cristo, cātaxapani'n mincuentaca'n ē ū'tza' hui'xina'n xtumtza' cālīhui'līn Dios. Chī'xcuhui'n cāchu'cuni'can ixmacni'ca'n natatlahua circuncisión ē ū'tza' līca'tzīcan xtum cāhui'līcan. Xtum chī Cristo quincāmāxtumliyān. Hua'chi ū'tza' quincātalīchu'cumaka'ni'n quincuentaca'n ē quincāmaxquī'n xasāsti' quīlīstacna'ca'n. Huā'mā' circuncisión jā ixla' quīmacni'ca'n. ¹² Xasāsti' milatamatca'n chuhua'j ixpālacata a'ka'ī'ni'yā'tit Dios. A'cxni' a'kpaxtit, ū'tza' līmāsuyulh hua'chi cātātā'mā'cnūyān Cristo ē tā'lacastālancuana'ntit ixpālacata Dios mālacastālancuanīlh Cristo. ¹³ Hui'xina'n hua'chi xanīn ixuani'ta'ntit ixpālacata mincuentaca'n ē jā tze chī ixlīlatlā'huanā'tit. A'cxni' Dios quincāmātzā'nkēna'ni'kō'n quincuentaca'n, xla' quincāmālacastālancuanīn chu lacxtim chī Cristo. ¹⁴ Hua'chi ixtzo'kcanī't a'ktin tatzo'knu' tū quincātalīmālacsu'yuyān. Dios mālakspūtūkō'lh ē cāmālakspūtūkō'lh ixlipō'ktu tū ixlaclē'nāuj. Dios māpānūkō'lh a'cxni' xtokohua'ca'ca Cristo nac cruz ē hua'chi tā'xtokohua'ca'ca tatzo'knu' nac cruz. ¹⁵ Ixlipō'ktu ā'makapitzīn līmāpa'ksīn tū a'nan huā'tzā' nac cā'quilhtamacuj ē nac ū'ni', Dios cāmaktīkō'lh ixlīmāpa'ksīnca'n ē cāmāmaxanī'lh cā'lhūhua'latatīn. Dios cātīljalh ixpālacata Cristo a'cxni' nīlh nac cruz.

Caputzatit tū xala' nac a'kapūn

¹⁶ Chuntza' jā catitamakxtektit ā'chā'tin nacā'a'ksā'nān ixpālacata tū hua'yā'tit ē nūn ixpālacata jā tlaha'yā'tit cuenta cā'tani' nūn sábadō. ¹⁷ Tzamā' tamāsuyun xmān hua'chi ixmāstilē'k chī Dios māpa'ksī. Cristo ū'tza' tī tlhualh huā'mā' māstilē'k ē xla' māsuyū chī līmāpa'ksīni'n Dios. ¹⁸ Jā catamakxtektit ā'chā'tin nacā'a'kskāhuī'yān a'cxni' nahuan jā minī'ni' chā'tin chī'xcu' na'orarlīni' Dios. Makapitzīn tahuan ixlacasqui'nca pūla nacā'orarlīni' ángeles. Tī huan chuntza' lacasqui'n napuhua'nā'tit xla' jā ka'tla' makca'tzī masqui jā ixlicāna'. Ka'tla' līmakca'tzī ixpālacata tū līlakachuyalh. Ixtapuhuan jā ixla' Espīritu Santo. ¹⁹ Chuntza' tlaha ē jā tzej stālanī' Cristo tī hua'chi ixa'kxāk macni'. Huā'mā' macni', ū'tza' tī ta'a'ka'ī'. Quīmacni'ca'n cāka'lhī ixtatā'stucut ē i'xno'jot tū līmaktāya ē tū lālīchi'panī't. Quīna'kxākca'n, ū'tza' tū māpa'ksī quīmacni'ca'n. Chuntza'

Cristo tī ixa'kxākca'n tī ta'a'ka'ī' līmāstaquī ixmacni' ixlīmāpa'ksīn Dios. Ixmacni' Cristo, ū'tza' xlaca'n tī ta'a'ka'ī'. Ixmacni' Cristo a'ktin huanī't ixpālacata tī ta'a'ka'ī' talipāhuan xla'.

²⁰ Tī jā ta'a'ka'ī'ni' Cristo tahanan ixlacasqui'nca nacālakachi'xcuhū'yā'tit lhūhua' tahuī'lat tū jā iخلا' Cristo. Hui'xina'n hua'chi tā'nī'tit Cristo ē chuntza' jā ixlacasqui'nca nacālakachi'xcuhū'yā'tit ixtahuī'latca'n tachi'xcuhū't. ¿Tū ixpālacata tlhua'yā'tit tahuī'lat chī tahanan? ²¹ Huancan: “Jā tixa'ma'ya' huā'mā'. Jā tihua'ya' huā'mā'. Jā tichi'paya' huā'mā'.” ²² Ixlīpō'ktu tū tzē chi'pacan o hua'can o xa'macan, jā catitātāyani'lh; pō'ktu natasputkō'. Tzamā' tahuī'lat xmān tū tamāpa'ksī chi'xcuhū'n ē tamāsu'yu xlaca'n. ²³ Tī chuntza' tamāsu'yu, tapuhuan hua'chi tzej lacaca'tzī chī talaktaquilhpūta ángeles. Masqui tamakapātīnī ixmacni'ca'n, xmān ā'chulā' ka'tla' natalīmakca'tzī.

3

¹ Hui'xina'n tā'lacastālanuana'ntit Cristo ē ka'lhī'yā'tit xasāsti' milatamatca'n, ē chuntza' calīhui'lī'tit naka'lhī'yā'tit tū nacālakpalīni'yān ixpālacata nalītaxtuyā'tit chī Cristo. Xla' pāxtūtahuī'lh Dios ē tā'māpa'ksīni'mā'lh. ² Pō'ktu quilhtamacuj nalacapāstacā'tit tū iخلا' Cristo ē jā catilī'a'ktuyunā'tit tū xala' nac cā'quilhtamacuj. ³ Tzamā' ū'tza' jā'tza' la cātalīmāpa'ksīyān ixpālacata milatamatca'n tatā'tzē'knī't Cristo. Dios ū'tza' tī cāmātzē'kli. Hua'chi nīnī'ta'ntittza' ē jā'tza' la māpa'ksīcan tī xanīntza'. ⁴ A'cxni' namimpala Cristo ē naxkaka, nā hui'xina'n natā'tasu'yuyā'tit ixpālacata milatamatca'n chu lacxtim chī xla'.

Pablo māsu'yulh chī tatalakpalīh tī iخلا' Cristo

⁵ Chuntza' calīhui'lī'tit nacāmāxtukō'yā'tit mintalacapāstacni'ca'n tū jā tze. Tū jā tze, ū'tza' huā'mā': ka'lhīcan ixtā'lāpāxquī'nca'n; ka'lhīcan jā tze talacapāstacni'; tamakxtekcan cāmāpa'ksī ixmacni'ca'n; lakatīcan tū jā tze; ē tampi'lhīni'ncan. Tī chuntza' tatlahua, ixtā'chuntza' tī tatzokostani' a'ktin ídolo. ⁶ Līsītzī' Dios tzamā' tū jā tze. Namin a'ktin quilhtamacuj ē tī jā takexmatni' Dios xlaca'n nataca'tzī ixtasītzī' Dios. ⁷ Nā hui'xina'n chuntza' ixlatlā'hua'nā'tit a'cxni' jāna'j ixa'ka'ī'yā'tit. ⁸ Chuhua'j cacāmāxtumli'tit ixlīpō'ktu tzamā': tasītzī' ē tā'ksa'nīn. Jā'tza' catiquīchlaktzī'nī'ni'ntit. Tū jā tze tachihuīn jā'tza' catiquīlhtaxtutit. ⁹ Jā cati'a'kskāhuī'tit ā'chā'tin. Makxtektittza' mintalacapāstacni'ca'n tū jā tze ¹⁰ ē lakpalī'tit mintalacapāstacni'ca'n. Xasāsti' sca'tpā'na'ntit ixpālacata ā'chulā' nalītaxtuyā'tit chī Dios tī cāmāxquī'n xasāsti' milatamatca'n. Chuntza' naca'tzīyā'tit chī ixlīDios. ¹¹ Ixlīpō'ktuca'n tī ta'a'ka'ī' chu a'ktin tahuani't. Griego tī a'ka'ī' chu lacxtim chī israelita tī lakapasa ixlīmāpa'ksīn Moisés ē tī a'ka'ī'. Nā tī tlhuanī'canī't circuncisión chu lacxtim chī tī jā tlhuanī'canī't circuncisión. Tī xamini' ē tī jā tū ca'tzī ē xatastā'maka tasācua' ē tī xalaktaxtuni', ixlīpō'ktuca'n a'ktin tahuani't ixpālacata Cristo. Xmān Cristo talipāhuan. Cristo quincātā'hui'lan quilīpō'ktuca'n tī a'ka'ī'yāuj ē xmān xla' quincāmātlahuīyān chuntza' chī Dios lacasqui'n.

¹² Dios cālacsacni'ta'n hui'xina'n ē cāpāxquī'yān ē xtum cāhui'līn ixpālacata iخلا' nalītaxtuyā'tit. Ū'tza' calīhui'lī'tit nalakalhu'ma'nā'tit ē nacāmāktāyayā'tit ā'makapitzīn. Jā ka'tla' catimakca'tzīit ē jā palha' catisqui'ntit tū mīmpālacataca'n. Pūla calacapāstactit ā'chā'tin. Jā palaj casītzī'tit. ¹³ Catāyani'tit tū cātlahuani'yān tū jā tze ā'chā'tin ē

calāmātza'nkēna'ni'tit tī puhua'nā'tit cāmaklaclē'nān. Calāmātza'nkēna'ni'tit lacxtim chī Cristo cāmātza'nkēna'ni'n. ¹⁴ Tū ā'chulā' ixlacasqui'nca, ū'tza' huā'mā': talāpāxquī'n, ē ū'tza' hua'chi tū nacālīmāchi'pīkō' ixlīpō'ktu milīactzeyca'n. ¹⁵ Dios cacāmakapāxuīlh milīstacna'ca'n ē cacāmakapāxuīlh ixlīstacna'ca'n ā'makapitzīn tī ta'a'ka'ī. Ū'tza' chu a'ktin līhuanā'tit milīpō'ktuca'n. Nā ū'tza' tū nacālīmaktāyayān ē tze naca'tzīyā'tit tū tze ē tū jā tze. Chuntza' capāxuhua'tit ē camāstā'tit tapāxcatca'tzīn.

¹⁶ Lhūhua' calacapāstactēlha'tit ixtachihuīn Cristo. Nalālīmāsu'yuni'yā'tit ē nalālīmāxquī'yā'tit talacapāstacni' ixlītlī'hui'qui Dios. Cacālīpīxtlī'tit ixlīpō'ktu milīstacna'ca'n salmos ē himnos ē cantos tū ixa' Dios. Camaxquī'tit tapāxcatca'tzīn Dios a'cxni' pīxtlī'yā'tit. ¹⁷ Palh nachihuī'na'nā'tit, palh napīxtlī'yā'tit, palh natlahua'yā'tit catūhuālh, catūxcuhuālh calalh tū tlahua'pā'na'ntit, calītlahua'tit ixlītlī'hui'qui Māpa'ksīni' Jesús. Camaxquī'tit tapāxcatca'tzīn Dios xaTāta' xpālacata Jesús.

Pablo huanli chī natalatā'kchoko tī ta'a'ka'ī

¹⁸ Puscan cacākepa'tni'tit mīnkōlu'ca'n chī cāminī'ni' tī ta'a'ka'ī. ¹⁹ Chī'xcuhuī'n cacāpāxquī'tit mimpuscātca'n ē līlactejtin catā'chihuīna'ntit. Jā calāquilhni'tit. ²⁰ Lacstīn, pō'ktu quilhtamacuj cacākepa'tni'tit mīntāta'ca'n ē mīntzī'ca'n xpālacata chuntza' namakapāxuī'yā'tit Dios. ²¹ Xanatātana' jā ticāmaka'sītzī'yā'tit mīlacstīnca'n ē jā natamakchuya. ²² Xatastā'maka tasācuca'n tzej cacākepa'tni'tit tī cāmāpa'ksīyān. Jā xmān catiscujtīt a'cxni' cātālaktzī'nān. Nalīhui'lī'yā'tit pō'ktu nascujā'tit ē chuntza' lakachi'xcuhuī'yā'tit Māpa'ksīni'. ²³ Catūxcuhuālh calalh mīntascujūtca'n, ū'tza' nalīhui'lī'yā'tit natlahua'kō'yā'tit hua'chi Māpa'ksīni' Jesucristo mīmpatronca'n ē jā chā'tin chī'xcu'. ²⁴ Hui'xina'n ca'tzīyā'tit Māpa'ksīni' nacāmaxquī'yān mīntatljaca'n xala' nac a'kapūn. Hui'xina'n ī'scujnu'nī'n Māpa'ksīni' Jesucristo. ²⁵ Catīxcuhuālh natlahua tū jā tze, xla' naxoko. Ixlīpō'ktuca'n tī tatlahua tū jā tze, ixlīpō'ktuca'n lacxtim na ixlacatīn Dios.

4

¹ Hui'xina'n tī xapatrōn, cacāmaxquī'tit mīntasācuca'n tū cāminī'ni' ē tū xlaca'n tatlajalh. Ca'tzīyā'tit hui'lacha' nac a'kapūn tī nā cāmāpa'ksīyān.

² Pō'ktu quilhtamacuj ca'orarlī'ni'tit Dios ē skalalh catahui'latit a'cxni' tlahua'pā'na'ntit oración ē namaxquī'yā'tit tapāxcatca'tzīn. ³ Nā nasqui'ni'yā'tit Dios nacāxtlahua chī na'icmāsu'yuyāuj ixtachihuīn ē na'icmāsu'yuyāuj tū jāna'j ixca'tzīcan tū ixa' Cristo. Ū'tza' xpālacata iclītachi'nī't quit. ⁴ Casqui'ni'tit Dios tzej na'icmāsu'yu tū ixa' Cristo chī ixlacasqui'nca.

⁵ Tzej calatā'kchokotit na ixlacatīnca'n tī jā ta'a'ka'ī ē tzej calacapāstactit tū natlahua'yā'tit na ixlacatīnca'n līhuan a'nan quilhtamacuj. ⁶ Matzat mojōcan nac līhua' namācanī ē tze nahuan. Nā chuntza' cuenta catlahua'tit mīntachihuīnca'n ē chuntza' nakelhtīni'nā'tit chī ixlacasqui'nca.

Ā'xmān saludos

⁷ Tīquico nacāmāca'tzīnīyān chī iclīlahuī'lh ē tū iclīlahuamā'lh. Xla' quintā'tinca'n ē pāxquī'can. Līlactejtin quīmaktāya ē xpālacata Māpa'ksīni' quintā'scuja. ⁸ Ū'tza' iccālīmāca'ni'yān naca'tzīyā'tit chī iclahui'lāna'uj ē jā caticālī'a'ktuyuntit. ⁹ Onésimo natā'a'n. Xla' quintā'tinca'n tī līlactejtin

latā'kchoko ē tī pāxquī'can. Xla' xala' a'ntza'. Xlaca'n nacātahuanikō'yān tū a'kspulani't huā'tzā'.

¹⁰ Quintā'tachī'n Aristarco ē Marcos tī ixtā'puxni'mit Bernabé cātamacā'ni'yāchā'n saludos. Ka'lhī'yā'tittza' līmāpa'ksīn ixpālacata Marcos. Palh xla' nacālaka'nāchā'n, camakamaktīni'chipitit. ¹¹ Jesús tī ka'lhī xtum ixtacuhuīni' Justo cāmacā'ni'yāchā'n saludos. Xmān ixkelhatu'tunca'n israelitas tī quintatā'scujmā'nalh natamāsu'yu chī Dios cāmāpa'ksīkō'. Xlaca'n quintamāhui'xcānīmā'nalh. ¹² Epafra's cāmacā'ni'yāchā'n saludos. Xla' xala' a'ntza' ē ixtasācua' Jesucristo. Cālacapāstacān ē squi'ni' Dios tzej natlā'huanā'tit na ixtej Dios ē namākentaxtūkō'yā'tit ixtalacasqui'nīn Dios. ¹³ Iccāhuaniyān xla' scuji mimpālacatata'n ē ixpālacatata'n xalanī'n nac Laodicea ē nac Hierápolis. ¹⁴ Doctor Lucas tī pāxquī'can ē Demas cātamacā'ni'yāchā'n saludos.

¹⁵ Cacālī'pini'tit saludos quintā'timīnca'n nac Laodicea ē Ninfas ē tā'timīn tī ta'a'ka'ī' ē tatakēstoka na ixchic. ¹⁶ A'cxni' līkelhtahua'kakō'nī'ta'ntittza' huā'mā' carta na milacpu'na'i'tātca'n, camacapintit nac templo nac Laodicea ē nalīkelhtahua'kacan a'ntza'. Nā hui'xina'n nalīkelhtahua'kayā'tit carta tū naminācha' nac Laodicea. ¹⁷ Nahuaniyā'tit Arquipo huā'mā': “Cuenta catlahua' ē tzej camākentaxtu' tascujūt tū mila' chī ixtalacasqui'nīn Māpa'ksīni'.”

¹⁸ Quit, Pablo, ictzo'kmā'lh quilīmān huā'mā' saludo. Caquilālacapāstacui quit ictachī'nī't. Dios cacāsicua'lanātlahuan. Amén.

1 Tesalonicenses

Pablo ē tī ixtatā'scuja tatzō'kli a'ktin carta

¹ Ictzo'knumā'nauj quina'n, Pablo ē Silvano ē Timoteo. Iccātzo'knuni'mā'n hui'xina'n xalanī'n nac Tesalónica tī a'ka'lyā'tit ē tapa'ksīni'yā'tit Dios quinTāta'ca'n ē nā Māpa'ksīni' Jesucristo. Dios cacāsicua'lanātlahuan hui'xina'n ē tzej calatapā'tit.

Tasu'yulh chī ta'a'ka'ī'lh xalanī'n nac Tesalónica

² Pō'ktu quilhtamacuj icmaxquī'yāuj tapāxcatca'tzīn Dios mimpālacatata'n ē icorarīlyāuj mimpālacatata'n. ³ Iccālilacapāstacān pō'ktu quilhtamacuj na ixlacatīn Dios quinTāta'ca'n tū tlhua'tit hui'xina'n. Ū'tza' lītasu'yu chī a'ka'ī'yā'tit. Iccālilacapāstacān chī scujtīt. Ū'tza' lītasu'yu chī pāxquī'yā'tit Dios. Iccālilacapāstacān hui'xina'n chī jā maxtekā'tit a'ka'ī'ni'yā'tit quiMāpa'ksīni'ca'n Jesucristo. ⁴ Dios cāpāxquī'yān hui'xina'n, tā'timīn. Quina'n icca'tzīyāuj Dios cālacsacnī'ta'n hui'xina'n. ⁵ Xatze tachihuīn tū iccāquīmāsu'yuni'n hui'xina'n, ū'tza' jā xmān quintachihuīnca'n. Xa'iclimāsu'yuyāuj ixlīmāpa'ksīn Espīritu Santo. Tzej xa'icca'tzīyāuj ixlīcāna' xatze tachihuīn tū xa'icmāsu'yuyāuj. Hui'xina'n ca'tzīyā'tit chī lacatejtīn xa'iclatlā'huanāuj a'cxni' xa'iccātā'hui'lachā'n. Xa'iclatlā'huanāuj chuntza' mimpālacatata'n.

⁶ Hui'xina'n quilāmaksa'tui ē chuntza' maksca'txtutit Māpa'ksīni'. Masqui līpātīni'ntit a'cxni' a'ka'ī'tit xatze tachihuīn, ixka'lhī'yā'tit tapāxuhuān ixpālacata Espīritu Santo cāmaxquī'n tapāxuhuān. ⁷ Taca'tzīlh chī hui'xina'n līlatā'kchokoyā'tit, nā chuntza' talīlatā'kchoko ixlīpō'ktuca'n tī ta'a'ka'ī'nī't nac Macedonia ē nac Acaya. ⁸ Chuntza' līta'a'kahuani'nī't ixtachihuīn Māpa'ksīni' mimpālacatata'n. Jā xmān nac Macedonia ē nac Acaya, calhāxcuahuāl ca'tzīcan chī hui'xina'n a'ka'ī'ni'yā'tit Dios. Ū'tza' jā ixlacasquī'nca iclīhuanāuj nūn a'ktin tachihuīn. ⁹ Ixlīpō'ktuca'n quincātahuaniyān chī hui'xina'n a'ka'ī'tit quintachihuīnca'n a'cxni' iccāquīlaklan. Huancan chī hui'xina'n lītalakapi'tni'tit ídolos ē stālani'tit Dios, ē chuhua'j tā'scuja'tittza' Dios tī xalakahuan ē ixlīcāna'. ¹⁰ Huancan chī hui'xina'n ka'lhīpā'na'ntittza' ī'Ska'ta' Dios tī naminācha' nac a'kapūn. Huā'mā' Dios mālacastālancuanīlh. Huā'mā' ū'tza' Jesús tī quincāmakapūtaxtūyān, ē chuntza', a'cxni' Dios naputzāna'nīkō', jā caquintīcāmakapātīnīn quincuentaca'n.

2

Chī Pablo scuji nac Tesalónica

¹ Tā'timīn, hui'xina'n ca'tzīyā'tit jā chu tlakaj iccāquīlaklan. ² Hui'xina'n ca'tzīyā'tit chī quincātamakapātīnīn ē quincātalakapalan nac Filipos a'cxni' jāna'j xa'icchā'nāuj nac Tesalónica. Masqui quincā'a'kspulan huā'mā', Dios quincāmaktāyan ē chuntza' iccāhuanin xatze tachihuīn tū Dios māca'tzīnīni'lh ē jā iclacapuhuanui, masqui quincātamāmakchuyīcu'tunni'. ³ Quina'n iccāmaxquī'n talacapāstacni'. Tū iccāhuanin hui'xina'n ū'tza' ixlīcāna'. Jā tū iclacapāstacui'. Xa'iccāhuanicu'tunān ixtachihuīn Dios, ē xmān ū'tza' iccāquīlaklan. Jā iccāquī'a'kshāhuīn. ⁴ Dios quincālaktzī'n xalactze ē quincāmacamaxquī'n na'icmāsu'yuyāuj xatze

tachihuīn. Ū'tza' iclīmāsu'yuyāuj chuntza' chī Dios lacasqui'n. Quina'n ā'chulā' iclāhuacu'tunāuj ixtalacasqui'nīn Dios ē jā ixtalacapāstacni'ca'n tachi'xcuui't. Dios ū'tza' laktzī'n quīlistacna'ca'n. ⁵ Hui'xina'n ca'tziyā'tit quina'n jā maktin iccāquīlmāka'tlī'n. Nūn tū iccāquī'a'kskāhuī'maktīcu'tunni' mintumīnca'n. Huā'mā' Dios ca'tzī. ⁶ Jā xa'iclacasqui'nāuj caquīncātalakachi'xcuui'n tachi'xcuui't, nūn hui'xina'n, nūn ā'makapitzīn, masqui quina'n ixapóstoles Cristo ē ū'tza' iclīmīni'ni'nī'tauj caquīlālakachi'xcuui'uj. ⁷ Līlacatzucu xa'iccātā'chihuīna'nān hua'chī chā'tin puscāt tī cāmaktaka'lha ixlacstīn. ⁸ Xa'iccāpāxqui'yān hui'xina'n. Ū'tza' xa'iccālimaxqui'cu'tunān jā xmān xatze tachihuīn; xa'iccāmaxqui'cu'tunān nā quīlatamatca'n, chī xa'iccāpāxqui'yān. ⁹ Tā'timīn, hui'xina'n lacapāstacā'tit chī xa'icscujāuj ē chī xa'icpātīyāuj chī na'iclihuā'yanāuj. Quina'n jā xa'iccāmāmakasputūcu'tunān. Ū'tza' xa'icli'cujāuj cā'cuui'nī' ē tzī'sa a'cxni' xa'iccāmāsu'yuni'yān hui'xina'n ixtachihuīn Dios.

¹⁰ Hui'xina'n laktzī'ntit, ē Dios nā laktzī'lh chī xa'iccātā'huī'lan hui'xina'n tī a'ka'ī'yā'tit. Quina'n tzeza chī'xcuui'n xa'icuanī'tauj. Līlacatejtin xa'iclatā'kchokoyāuj. Nūn tū xa'ictlahuayāuj tū jā līmacuan. Chuntza' jā tī chā'tin tzē naquīncālimālacsu'yuyān. ¹¹ Nā hui'xina'n ca'tziyā'tit chī chā'tin xatāta' cāmaxqui' talacapāstacni' ixcamana', chuntza' quina'n xa'iccāmaxqui'yān talacapāstacni' milīpō'ktuca'n ē xa'iccāmākō'xamāka'tlī'yān. ¹² Xa'iccāhuaniyān ixlacasqui'nca līlacatejtin nalatā'kchokoyā'tit chī Dios lacasqui'n. Dios ū'tza' tī cāta'sani'nī'ta'n jā xla' māpa'ksīni'n ē jā cā'tzēhuanī't.

¹³ Nā pō'ktu quīlhtamacuj icmaxqui'yāuj tapāxcatca'tzīn Dios chī hui'xina'n a'ka'ī'tit ixtachihuīn Dios a'cxni' xa'iccāhuaniyān. Hui'xina'n ca'tzītīt ē a'ka'ī'tit tū iccāmāsu'yuni'n, ū'tza' ixtachihuīn Dios ē jā ixtachihuīnca'n tachi'xcuui't. Ixlīcāna' ixtachihuīn Dios. Ū'tza' tū scuja na milīstacna'ca'n hui'xina'n tī a'ka'ī'yā'tit. ¹⁴ Hui'xina'n, tā'timīn, cā'a'nani'n chu lacxtim chī cā'a'nani'lh xalanī'n nac Judea tī tatapa'ksīni' Dios ē ta'a'ka'ī'ni' Jesucristo. Mintā'līmacchicca'n cātaputzastālani'n hui'xina'n. Israelitas taputzastālani'lh ixtā'israelitasca'n xalanī'n nac Judea tī ta'a'ka'ī'. ¹⁵ Israelitas tamaknīlh ixa'kchihuīna'nī'n Dios. Tamaknīlh Māpa'ksīni' Jesús. Ē quina'n quīncātaputzastālani'n. Dios jā lakatī tū tatlahua xlaca'n. Xlaca'n tatā'lātlahua ixlīpō'ktuca'n tachi'xcuui't. ¹⁶ Xlaca'n jā quīncātamakxtekān na'iccātā'chihuīna'nāuj tī jā israelitas. Quina'n iccātā'chihuīna'ncu'tunāuj xpālacata nata'a'kapūtaxtu. Chuntza' israelitas ā'chulā' taka'lhī ixcuentaca'n. Ū'tza' nacālimakapātīnīn Dios.

Pablo ixcālaka'mpalacu'tun xalanī'n nac Tesalónica

¹⁷ A'cxni' iccāmāxtekni' ē a'klhūhua' quīlhtamacuj jā xa'iccālaktzī'nān, pō'ktu quīlhtamacuj xa'iccālacapāstacān hui'xina'n ē xa'iccālaktzī'ncu'tunān. ¹⁸ Quina'n xa'iccālaka'ncu'tunāchā'n hui'xina'n. Quit, Pablo, xa'iccālaka'ncu'tunāchā'n maklhūhua'. Skāhuī'ni' jā quīncāmāxtekni' na'icā'nāchāuj. ¹⁹ A'cxni' Māpa'ksīni' Jesucristo namin ē natahuī'layāuj na ixlacatīn, na'iccālīpāxuhuayān xpālacata a'ka'ī'yā'tit. Mīmpālacataca'n naca'tzīcan chī xa'ictā'scujāuj Dios. ²⁰ Chuntza' hui'xina'n quīlāmaxqui'yāuj tapāxuhuān ē ka'tla' iclīmāca'tziyāuj mīmpālacataca'n.

3

¹ Jā xa'icca'tziyāuj chī ixlilatā'hua'nā'tit, ē jātza' xa'ictāyani'yāuj. Ictipuhuanui xa'iclatachokouj quilimānca'n nac Atenas, ² ē xa'iccālakmacā'ncha'n Timoteo, quintā'tinca'n. Xla' i'scujni' Dios ē māsu'yu xatze tachihiūn tū ixla' Cristo. Iccālakmacā'ncha'n nacāmaxquī'yān talacapāstacni' ē nacāmaktāyayān ixpālacata ā'chulā' na'a'ka'ī'yā'tit. ³ Huā'mā' ictlahuāuj ixpālacata jā nataxtutāya'yā'tit ixpālacata tū lipātini'mpā'na'ntit. Hui'xina'n ca'tziyā'tittza' ixlacasqui'nca napātini'nāuj huā'tzā'. ⁴ A'cxni' xa'iccātā'hui'lachā'n iccāhuanin chī nalipātini'nāuj. Chuntza' a'kspulalh. Ū'tza' huā'mā' ca'tziyā'tit. ⁵ Ū'tza' iclimacā'ncha' Timoteo. Jā xa'icca'tzi chī ixlilatā'hua'nā'tit, ē jātza' xa'ictāyani'. Xa'icca'tzīcu'tun palh ixa'ka'ī'yā'titcus. Quit xa'icca'tzīcu'tun palh skāhuī'ni' xmān ixcālilaktzī'nī'ta'n. Chuntza' xmān xa'icscujtamaka'uj.

⁶ Chuhua'j Timoteo cālaka'nī'ta'ncha'n ē chimpālhtza'. Quincāhuaniyān chī tzej a'ka'ī'yā'tit ē chī lāpāxquī'yā'tit. Nā quincāhuaniyān chī quilālacapāstacmā'nanchāuj pō'ktu quilhtamacuj ē quilāpāxquī'yāuj. Xla' quincāhuanin hui'xina'n quilālaktzī'ncu'tunāuj chuntza' chī iccālaktzī'ncu'tunān nā quina'n. ⁷ Icca'tziuj hui'xina'n nā tzej a'ka'ī'yā'tit. Ū'tza' xa'iclipāxuhuyāuj, masqui xa'icpātini'mā'nauj ē masqui ixquincā'a'kspulamā'n tū jā tze. ⁸ Chuhua'j iclipāxuhuyāuj ixpālacata icca'tziujtza' hui'xina'n nā tzej a'ka'ī'ni'yā'tit quiMāpa'ksīni'ca'n. ⁹ Chuhua'j tzē na'icmaxquī'yāuj tapāxcatca'tzīn Dios mimpālacataca'n. Icmāxquī'yāuj lhūhua' tapāxcatca'tzīn Dios ixpālacata iclipāxuhuyāuj na ixlacatīn Dios mimpālacataca'n. ¹⁰ Cā'cuhūni' ē tzi'sa'icsqui'ni'yāuj Dios ca'iccālaka'ncha'n hui'xina'n ixpālacata iccāmāsu'yuni'cu'tunān ā'macsti'na'j tū cāspuṭni'yāncus hui'xina'n chī a'ka'ī'yā'tit.

¹¹ Dios, quīnTāta'ca'n, ē quiMāpa'ksīni'ca'n Jesucristo caquincātamakxtekni'n na'iccālaka'nāchā'n hui'xina'n. ¹² Cacāmaktāyan Māpa'ksīni' ā'chulā' nalāpāxquī'yā'tit, ē ā'chulā' nacāpāxquī'yā'tit ixlipō'ktuca'n tachi'xcuhū't, chuntza' chī quina'n iccāpāxquī'yān hui'xina'n. ¹³ Dios cacāmāhuixcānīn ē cacāmāpānūni'kō'n ixlipō'ktu tū jā tze na milistacna'ca'n ē chuntza' jā tī chā'tin tzē caticālimālacsu'yun a'cxni' natāya'yā'tit na ixlacatīn quīnTāta'ca'n Dios a'cxni' namimpala quiMāpa'ksīni'ca'n Jesús ē ixlipō'ktuca'n tī ixla'.

4

A'ktin latamat tū Dios lacasqui'n

¹ Ā'xmān iccāhuanicu'tunān hui'xina'n, tā'timīn. Quina'n iccāmāsu'yuni'n chī nalilatā'kchokoyā'tit chuntza' chī Dios lacasqui'n. Chuntza' tlhua'pā'na'ntit. Chuhua'j quina'n iccāsqi'ni'yān hui'xina'n ē iccālīmāxquī'yān talacapāstacni' ixlīmāpa'ksīn Jesús: ā'chulā' chuntza' calatā'kchokotit.

² Hui'xina'n lacapāstacā'tit tū iccālīmāsu'yuni'n ixlīmāpa'ksīn Māpa'ksīni' Jesús. ³ Dios lacasqui'n līl catejtin nalatahui'la'yā'tit. Jā tika'lhī'yā'tit mīntā'lāpāxquī'nca'n. ⁴ Caca'tzītit milipō'ktuca'n chī naputzayā'tit mimpuscātca'n chuntza' chī minī'ni' na ixlacatīn Dios ē nā na ixlacatīnca'n tachi'xcuhū't. ⁵ Jā caputzatit mimpuscātca'n chī jā tze talacapāstacni' hua'chī tatlhua chi'xcuhū'n tī jā talakapasa Dios. ⁶ Jā tika'lhī'yā'tit mīntā'lāpāxquī'nca'n. Jā tilā'a'kskāhuī'yā'tit chuntza', ixpālacata chuntza' tū tze tlhuanī'yā'tit ā'chā'tin chī'xcu'.

QuiMāpa'ksīni'ca'n nacāmākapātīnīn tī chuntza' tatlahua. Ū'tza' huā'mā'iccāhuaninī'ta'n hui'xina'n xapūla. ⁷ Dios quincālacasacnī'ta'n ē xla' jā lacasqui'n natlahuayāuj tū jā tze. Quincālacasacnī'ta'n natlahuayāuj tū xatze na ixlacatin Dios. ⁸ Tī jā natamākentaxtū huā'mā' tamāsu'yun, xla'ca'n jā talakmaka'n chī'xcuhūi'n; xla'ca'n talakmaka'n Dios. Dios ū'tza' tī quincāmaxqui'yān Espīritu Santo.

⁹ Hui'xina'n lāpāxqui'yā'tit litā'timīn, ē chuntza' jā ixlacasqui'nca na'iccāhuaniyān jā tū ixpālacata huā'mā'. Dios cāmāsu'yuni'nī'ta'ntza' chī nalāpāxqui'yā'tit hui'xina'n. ¹⁰ Chuntza' jā xmān lāpāxqui'yā'tit; hui'xina'n nā cāpāxqui'yā'tit ixlīpō'ktuca'n tā'timīn xalanī'n na ixlīpō'ktu estado Macedonia. Iccāsqi'ni'yān ā'chulā' cacāpāxqui'tit. ¹¹ Nalīhui'lī'yā'tit ca'cs natahui'la'yā'tit. Jā calīmaktanū'tit tū jā mimpālacataca'n. Calīscujit mimacanca'n. Ū'tza' huā'mā' iccāhuaninī'ta'n pūla. ¹² Chuntza' nacātalakachi'xcuhūi'yān xla'ca'n tī jā ta'a'ka't' ixtachihuīn Dios. Nā chuntza' jā tū caticāspu'tni'n.

A'cxni' namimpala Māpa'ksīni'

¹³ Iclacasqui'nāuj caca'tzītī, tā'timīn, tū ixlīcāna' ixpālacata tī tanīnī'ttza'. Chuntza' jā catilīpuhantit chī talīpuhuan xla'ca'n tī jā taka'lhīmā'nalī naltalakchā'n Cristo. ¹⁴ Quina'n a'ka'tī'yāuj Jesús nīlh ē nā lacastālancuana'nli. Nā chuntza' a'ka'tī'yāuj ixlīpō'ktuca'n tī ixta'a'ka'tī'ni' Jesús a'cxni' tanīlh, nā xla'ca'n nacāmālacastālancuanī Dios a'cxni' namimpala Jesús.

¹⁵ Chuhua'j na'iccāhuaniyān tū huanli quiMāpa'ksīni'ca'n. A'cxni' namimpala Māpa'ksīni' Jesús, quina'n tī xalakahuancus jā caticāmakxtekui xla'ca'n tī tanīnī'ttza'. ¹⁶ Tzamā' quilhtamacuj Māpa'ksīni' nayujāchi nac a'kapūn ē palha' nalīchihuīna'n līmāpa'ksīn. Xapuxcu' āngeles nata'sa. Namakata'sacan ixlīskoli' Dios. Ū'tza' nacālīmāca'tzīnīcan mimā'htza' Māpa'ksīni'. Xapūla natalacastālancuana'n xla'ca'n tī ixta'a'ka'tī'ni' Cristo a'cxni' tanīlh. ¹⁷ Palaj tunca xla'ca'n ē nā quina'n tī xalakahuancus, quilīpō'ktuca'n naquincātamakayāhua'yān nac poklhnu'. Nalakchā'nāuj Māpa'ksīni' nac cā'ū'nī'n tālhmā'n. Chuntza' pō'ktu quilhtamacuj natā'tahui'layāchāuj quiMāpa'ksīni'ca'n. ¹⁸ Huā'mā' tachihuīn nalālīmāpāstaqui'yā'tit. Chuntza' nalālīmākō'xamāka'tlī'yā'tit.

5

¹ Tā'timīn, jā ixlacasqui'nca na'iccāhuaniyān hui'xina'n jā'cxni' na'a'kspula huā'mā' ē jā'cxni' namin Māpa'ksīni'. ² Hui'xina'n tzej ca'tziyā'tit jā tī chā'tin ca'tzī jā'cxni' namin Māpa'ksīni'. Xamaktin namin hua'chi chī min chā'tin ka'lhāna' tzi'sa. ³ A'cxni' natahuan xalanī'n nac cā'quilhtamacuj: "Ca'cs hui'lāna'uj; jā tū catilalh", xamaktin nala lakuat. Palaj nala lakuat hua'chi a'cxni' nachini' ixtaca'tzāt chā'tin puscāt a'cxni' namālacatuncuhūi'nī chā'tin ska'ta'. Jā catitapūtaxtuni'lh lakuat. ⁴ Xla'ca'n jā talakapasa Dios ē jā taca'tzī palh Jesucristo namimpala. Xamaktin natasu'yu hua'chi a'cxni' namin chā'tin ka'lhāna' tzi'sa. Hui'xina'n jā chuntza' chī xla'ca'n. Hui'xina'n, tā'timīn, lakapasā'tittza' ixtachihuīn Dios ē ka'lhīpā'na'ntit Jesucristo hasta a'cxni' namin. ⁵ Hui'xina'n xalanī'n nac cā'cuhūi'ni' ē latlā'hua'nā'tit nac cā'xkaka. Quina'n jā'tza' xalanī'n nac cā'tzī'sni'. Jā'tza' latlā'huanāuj jā cā'pucsua'. ⁶ Hua'chi ixtalhtatanī't xla'ca'n tī jā talakapasa ixtachihuīn Dios. Jā calauj chī xla'ca'n. Skalalh calauj ē cuenta catlahuāuj jā natlahuayāuj tū jā tze. ⁷ Cā'tzī'sni' lhtacacan ē cā'tzī'sni' ka'chīcan. Xalanī'n nac cā'tzī'sni' hua'chi ixtalhtatanī't

ē hua'chi ixtaka'chīnī't, ixpālacata jā talacapāstaca tū ixla' Dios ē jā tatlahua cuenta chī lacatejtūn natalatā'kchoko. ⁸ Quina'n jā chuntza' chī xla'ca'n. Quina'n xalanī'n nac cā'cuhuīni'. Tropa ka'lhī ixlu'xu' xalicā'n tū nalitamaktāya ixlistacna'. Quina'n ka'lhīyāuj tū nalitamaktāyayāuj nac quilistacna'ca'n. A'ka'ī'ni'yāuj Jesucristo ē pāxquī'ninauj chuntza' chī xla' quincāmāsu'yuni'n. Ū'tza' lilitamaktāyayāuj na quilistacna'ca'n. Ū'tza' jā makxteka natanū na quilistacna'ca'n tū jā tze. Tropa ka'lhī ixtā'knu' xalicā'n tū nalitamaktāya ixa'kxāk. Quina'n ka'lhīyāuj tū nalitamaktāyayāuj quintalacapāstacni'ca'n. Quina'n a'ka'ī'yāuj na'a'kapūtaxtuyāuj. Ū'tza' lilitamaktāyayāuj. Ū'tza' jā makxteka natanū tū jā tze talacapāstacni'. ⁹ Dios quincālacnacni'ta'n ē jā quincāmakapātīnīncu'tunān a'cxni' naputzāna'nīkō'. Quincālacnacni' naquincāmakapūtaxtuyān quiMāpa'ksīni'ca'n Jesucristo. ¹⁰ Jesucristo, xla' līnīlh ixpālacata quina'n natā'tahui'layāuj xla' jā hui'lacha', palh nīnī'taujtza' o lakahuanāujcus a'cxni' xla' namimpala. ¹¹ Ū'tza' huā'mā' calālīmaxquī'tit talacapāstacni' ē calāmāhuixcānī'tit chuntza' chī tlahuapā'na'ntit hui'xina'n chuhua'j.

Pablo cāmaxquī'lh talacapāstacni' tā'timīn

¹² Tā'timīn, iccālīsāhuaniyān cacālakachi'xcuhuī'tit tī tascuja na milapu'nanca'n, tī cātāmāsu'yuni'yān ē cātastacyāhuayān na ixlaca'tīn Dios. ¹³ Cacālakachi'xcuhuī'tit ē cacāpāxquī'tit ixpālacata ixtascujūtca'n. Hui'xina'n calāpāxquī'tit.

¹⁴ Iccāmaxquī'yān talacapāstacni', tā'timīn. Cacāquilhni'tit macsti'na'j tī xmān talatlā'huan ē jā tascujcu'tun. Cacāhuanilī'pintit tī tataxlajuani'nī't. Cacāmakātāya'tit tī jāna'j tzej ta'a'ka'ī'. Cacātāyani'tit ixlīpō'ktuca'n.

¹⁵ Calīhui'lī'tit nalātlahuani'yā'tit tū tze. Nā chuntza' cacātlahuani'tit ixlīpō'ktuca'n tū tze. Jā titlahuani'yā'tit ā'chā'tin tū jā tze, masqui xla' cātlahuani'nī'ta'n tū jā tze.

¹⁶ Pō'ktu quilhtamacuj capāxuhua'tit. ¹⁷ Pō'ktu quilhtamacuj ca'orarlī'tit. ¹⁸ Camaxquī'tit tapāxcatca'tzīn Dios catūxcuhuālh tū nacā'a'kspulayān. Chuntza' Dios lacasqui'n natlahua'yā'tit hui'xina'n tī tapa'ksīni'yā'tit Cristo Jesús.

¹⁹ Jā camāmīxīni'tit ixtaxkaket Espīritu Santo. ²⁰ Jā calakmaka'ntit tū tahuan ixa'kchihuīna'nī'n Dios. ²¹ Tzej nalacapāstacā'tit palh tze o jā tze tū tahuan ē camaktīni'ntit tū tze. ²² Camakxtektit pō'ktu tū jā tze.

²³ Chu ū'tza' Dios cacātlahuān hui'xina'n lactze. Dios ū'tza' tī quincāmakapāxuyān. Icsqui'nī' Dios cacāmakātāyan jā natlahua'yā'tit tū jā tze. Cacāmakātāyan jā natanū tū jā tze na mintalacapāstacni'ca'n ē na milistacna'ca'n hasta a'cxni' namīn quiMāpa'ksīni'ca'n Jesucristo. ²⁴ Ixlīpō'ktu huā'mā' Dios nacātlahuani'yān ixpālacata ū'tza' tī cālacnacni'ta'n ē ū'tza' pō'ktu quilhtamacuj mākentaxtūkō'.

Ā'xmān tasicua'lanālani'

²⁵ Tā'timīn, ca'orarlī'tit quimpālacataca'n.

²⁶ Cacāsāladarlī'tit ē cacāsko'ka'tit ixlīpō'ktuca'n tā'timīn chuntza' chī mīnī'ni' chī lītā'timīn tī tatapa'ksīni' Dios.

²⁷ Iccālīmacamaxquī'yān ixlīmāpa'ksīn Māpa'ksīni' cacālīkelhtahua'ka'ni'kō'tit ixlīpō'ktuca'n tā'timīn huā'mā' carta tū ictzo'kmā'lh.

²⁸ Cacāsīcua'lanātlahuān quiMāpa'ksīni'ca'n Jesucristo. Amén.

2 Tesalonicenses

Pablo ē tī ixtatā'scuja tatzō'kli a'ktin carta

¹ Ictzo'knunāuj quina'n, Pablo ē Silvano ē Timoteo. Iccāzto'knuni'yān hui'xina'n xalanī'n nac Tesalónica tī a'ka'ī'yā'tit ē tapa'ksīni'yā'tit Dios quinTāta'ca'n ē nā Māpa'ksīni' Jesucristo. ² Cacāsicua'lanātlahuan Dios quinTāta'ca'n ē Māpa'ksīni' Jesucristo ē cacāmakapāxuīn.

Dios nacāmakapātīnīn tī talaclē'n

³ Quina'n icca'tzīyāuj hui'xina'n a'ka'ī'pā'na'ntit ā'chulā' ē milīpō'ktuca'n lāpāxquī'pā'na'ntit ā'chulā'. Ū'tza' ixlacasqui'nca nalīmaxquī'yāuj pō'ktu quilhtamacuj tapāxcatca'tzīn Dios. Chuntza' minī'ni'. ⁴ Ū'tza' quina'n iclīka'lhīyāuj tapāxuhuān a'cxni' iccāhuanīyāuj xla'ca'n tī tatapa'ksīni' Dios, chī hui'xina'n latlā'hua'nā'tit. Iccāhuanīyāuj chī hui'xina'n tzej a'ka'ī'yā'titcus ē jā tamakchuyīnī'ta'ntit masquī cātalīputzastālani'yān hui'xina'n ē pātiyā'tit lhūhua' catūhuālh. ⁵ Chuntza' lītasu'yu Dios tzej ca'tzī chī nalīputzāna'nīkō'. Chuntza' lītasu'yu Dios nacālaktzī'nān lactze ē chuntza' tzē natanū'yā'tit jā xla' māpa'ksīni'n. Hui'xina'n tapa'ksīni'yā'tit Dios. Ū'tza' līpātīni'mpā'na'ntit.

⁶ Ca'tzīyāuj chī tze nalīputzāna'nī Dios. Tī cātaputzastālani'yān hui'xina'n xla'ca'n natakoxo na ixlacatīn Dios ē xla' nacāmakapātīnīn. ⁷ Dios namājaxī chī līpātīni'nāuj hasta a'cxni' natasu'yu Māpa'ksīni' Jesús. Naminācha' nac a'kapūn. Natatā'min ixāngeles tī taka'lhī lītlī'hui'qui. ⁸ Jesucristo namin ē nacāmakapātīnīnkō' tī jā talakapascu'tunli Dios ē jā takexmatni'cu'tunli xatze tachihuīn ixla' quiMāpa'ksīni'ca'n Jesucristo. ⁹ Xla'ca'n nacāmakapātīnīn Dios pō'ktu quilhtamacuj. Nacāmāxtumlīcan pō'ktu quilhtamacuj na ixlacatīn Dios ē na ixtaxkaket tū māsu'yu ixlītlī'hui'qui Dios. ¹⁰ Tzamā' quilhtamacuj a'cxni' namin Māpa'ksīni', natalakachi'xcu'huī' ixtachi'xcu'huī't, ē natalē'cnīni'n ixlīpō'ktuca'n tī ta'a'ka'ī'. Nā chuntza' natlahua'yā'tit nā hui'xina'n ixpālacata a'ka'ī'nī'ta'ntit tū iccāhuanin.

¹¹ Ū'tza' iclī'orarlīyāuj pō'ktu quilhtamacuj mimpālacataca'n. Icsqui'ni'yāuj Dios tzej natalatā'kchokoyā'tit hui'xina'n, chuntza' chī ixlacasqui'nca natalatā'kchoko xla'ca'n tī cālacsacnī't Dios, ixpālacata Dios nacālaktzī'nān lactze hui'xina'n. Icsqui'ni'yāuj Dios cacāmaktāyan namākentaxtūyā'tit ixlīpō'ktu xatze mintalacapāstacni'ca'n, ē pō'ktu tze tū tlahua'cu'tunā'tit ixpālacata a'ka'ī'nī'ta'ntittza'. Ixlīpō'ktu huā'mā' Dios tzē natlahua ixpālacata ka'lhī līmāpa'ksīn. ¹² Chuntza' nalakachi'xcu'huī'can quiMāpa'ksīni'ca'n Jesucristo mimpālacataca'n, ē hui'xina'n nacātalakachi'xcu'huī'yān, ixpālacata ka'lhī talakalhu'mān quinDiosca'n ē quiMāpa'ksīni'ca'n Jesucristo.

2

Chī'xcu' tī ā'chulā' jā tze

¹ Chuhua'j na'iccāhuanīyān, tā'timīn, tū na'a'kspula a'cxni' namin quiMāpa'ksīni'ca'n Jesucristo, ē chī quina'n nalatalacxtimīyāuj na ixlacatīn. Ixpālacata huā'mā', iccāhuanīcu'tunān catūhuālh. ² Jā catamakxtektit nacātamāmakchuyīyān mintalacapāstacni'ca'n. Jā catamakchuyī'tit a'cxni' huanān chinī'ttza' quilhtamacuj tū napūmin Māpa'ksīni'. Palhāsā'

chuntza' cāhuanin chā'tin ixa'kchihuīna' Dios o chā'tin tī māsu'yu ixtachi-huīn Dios. Palhāsā' ca'tihuālh cāhuanin iccāmacā'ni'nī'ta'ncha'n a'ktin carta jā xa'ictzo'knī'tauj chini'ttza' quilhtamacuj tū napūmin Māpa'ksīni'. Jā ixlīcāna'. Jā chuntza' ictzo'knunī't. ³ Jā cacāta'a'kskāhuī'n nūn maktin. Tzamā' quilhtamacuj jāna'j catilalh. Pūla lhūhua' natalakaspi'tni' Dios, ē natasu'yu chā'tin chī'xcu' tī ā'chulā' jā tzeya chī'xcu'. Xla' līhui'līcanī't na'a'n nac pūpātīn. ⁴ Xla' nala ixtā'lāquiclhaktzi'ca'n ixlīpō'ktu tī cāhuanican dioses ē ixlīpō'ktu tū cālaktaquilhpūtacan. Xla' natahui'la na ixtemplo Dios ē nahuan: "Quit Dios."

⁵ ¿Chu jā lacapāstacā'tit chī xa'iccāhuaniyān pō'ktu huā'mā' a'cxni' xa'iccātā'hui'lan hui'xina'n? ⁶ Hui'xina'n ca'tziyā'tit tū jā makxteka natasu'yu chuhua'j tzamā' chī'xcu' tī jā tzeya chī'xcu'. Hasta a'cxni' līlacsacni' a'ktin quilhtamacuj, hasta a'cxni' natasu'yu. ⁷ Chuhua'j tzē'k līscujmā'lh ixlīmāpa'ksīn skāhuī'ni'. Chuntza' tzē'k scujmā'lh hasta namāpānūcan tī jā makxteka tasu'yu tzamā' chī'xcu' tī jā tze. ⁸ Palaj tunca natasu'yu. Ā'listān natasu'yu Māpa'ksīni' Jesucristo. Xla' xmān nasu'nu ē chuntza' nalīmāknī tzamā' chī'xcu' tī jā tzeya chī'xcu'. Jesucristo ka'lhī līmāpa'ksīn. Xlāmān natasu'yu, ē xmān chuntza' nalīmālakspūtū ixlīmāpa'ksīn tzamā' chī'xcu' tī jā tzeya chī'xcu'. ⁹ A'cxni' namin chī'xcu' tī jā tzeya chī'xcu', xla' naka'lhī ixlīmāpa'ksīn skāhuī'ni' ē natlahua kempālhūhua' lī'a'cnīn tū nalī'a'kskāhuī'nin. ¹⁰ Xla' quiclhca'tzan, ē nacā'a'kskāhuī' xla'ca'n tī natapātīni'n nac pūpātīn. Natapātīni'n a'ntza' ixpālacata jā tamaktīni'ncu'tunli ixtachihuīn Dios tū ixlīcāna' ē tū māsu'yu chī lī'a'kapūtaxtucan. ¹¹ Jā tamaktīni'ncu'tunli tū ixlīcāna', ē ū'tza' Dios cālīmāxteka nacā'a'kskāhuī'can. Ū'tza' talī'a'ka'ī' tū jā ixlīcāna'. ¹² Chuntza' Dios nacāputzāna'nīkō' ē nacāmākapātīnīnkō' ixlīpō'ktuca'n tī jā ta'a'ka'ī'lh tū ixlīcāna' ē xmān ixtalakatī natatlahua tū jā tze.

Dios cāmākapūtaxtūcu'tun tachi'xcu'huī't

¹³ Chuhua'j, tā'timīn, ca'tziyāuj cāpāxquī'yān Māpa'ksīni'. Chuhua'j ixlacasquī'nca na'icmaxquī'yāuj pāxcatca'tzīn Dios pō'ktu quilhtamacuj ixpālacata Dios cālacsacni' hui'xina'n a'cxni' jāna'j ixa'nān cā'quilhtamacuj, ixpālacata na'a'kapūtaxtuyā'tit. Hui'xina'n a'ka'ī'yā'tit tū ixlīcāna' ē Espīritu Santo lactze cātlahuan hui'xina'n, ē chuntza' Dios cālīmākapūtaxtūyān hui'xina'n. ¹⁴ Quina'n iccālē'ni'cha'n xatze tachihuīn ixlā' Jesucristo. Chuntza' cālīta'sani'n Dios. Xla' cāta'sani'n hui'xina'n ē chuntza' hui'xina'n nalakchipinā'tit quīMāpa'ksīni'ca'n Jesucristo nac a'kapūn jā cā'tzēhuānī't.

¹⁵ Ū'tza' xa'nca' calītāya'tit, tā'timīn, ē jā camakxtektit tamāsu'yun tū iccāhuanin ē tū ictzo'kui nac carta. ¹⁶ Dios quīnTāta'ca'n, xla' quīncāpāxquī'yān ē quīncāmāhuīxcānīyān pō'ktu quilhtamacuj. Xla' quīncāmāxquī'yān tū ixlīcāna' ixpālacata xla' lalalhu'manīni'n. ¹⁷ Icsquī'ni'yāuj Māpa'ksīni' Jesucristo ē Dios quīnTāta'ca'n cacātamāxquī'n tako'xamāka'tlī'n ē cacātamāhuīxcānīn ē chuntza' natlahua'yā'tit ē nahuanā'tit pō'ktu tū tze.

3

Pablo cāsquī'ni'lh tā'timīn catalī'orarlīh ixpālacata

¹ Chuhua'j, tā'timīn, ca'orarlī'tit quīmpālacataca'n. Casquī'ntit calē'nca ixtachihuīn Dios calhāxcu'huālh ē calakachi'xcu'huī'ca chuntza' chī lakachi'xcu'huī'tit hui'xina'n. ² Nā casquī'ni'tit Dios caquīncāmākapūtaxtūn na ixlīmāpa'ksīnca'n tī quīclh taca'tzan

chi'xcuhui'n tī tatlhua tū jā tze. Ā'makapitzīn tachi'xcuhui't jā ta'a'ka'ī ē ū'tza' li'a'nan tachi'xcuhui't tī quiclh taca'tzan. ³ Māpa'ksīni' pō'ktu quilhtamacuj mākentaxtūkō'. Xla' nacāmātlī'hui'clhān ē nacāmaktaka'lhān ē chuntza' jā caticā'a'kskāhuī'n skāhuī'ni'. ⁴ Quina'n iclīpāhuanāuj Māpa'ksīni'. Ū'tza' tī cāmaktāyayān. Ū'tza' iclīca'tzīyāuj palh tlahua'pā'na'ntit tū iccāhuanin ē ā'chulā' natlahua'yā'tit. ⁵ Cacāmaktāyan hui'xina'n Māpa'ksīni' Jesucristo ā'chulā' naca'tzīyā'tit chī Dios cāpāxquī'yān. Cacāmaktāyan natāyani'yā'tit tū cā'a'nani'yān, chuntza' chī Cristo tāyani'kō'lh.

Ixlacasqui'nca natasuja ixlīpō'ktuca'n

⁶ Chuhua'j, tā'timīn, iccālīmāpa'ksīyān ixtacuhui'ni' quiMāpa'ksīni'ca'n Jesucristo. Cacātepekpānūni'tit ixlīpō'ktuca'n tā'timīn tī xmān talatlā'huan ē jā takexmatni' tamāsu'yun tū iccāhuaninī'ta'n hui'xina'n. ⁷ Hui'xina'n ca'tzīyā'tittza' ixlacasqui'nca naquilāmaksa'txtuyāuj chī xa'icscujāuj. Quina'n jā līlhquititni' xa'icuanī'tauj a'cxni' xa'iccātā'hui'lachā'n hui'xina'n. ⁸ Iccāxokouj tī ixquincāmāhuī'yān. Xa'ictatzihuīcsāuj xa'icscujāuj cā'cuhui'ni' ē tzi'sa ixpālacata quina'n jā xa'iccāmāmakasputūcu'tunān. ⁹ Masqui xa'icka'lhīyāuj limāpa'ksīn ixquilāmāhuī'uj, quina'n xa'icscujāuj ixpālacata xa'iclasqui'nāuj hui'xina'n naquilāmaksa'tāuj. ¹⁰ A'cxni' xa'iccātā'hui'lachā'n hui'xina'n, iccāhuanin chuntza': Palh a'nan tī jā scujcu'tun, jā cahuā'yalh. ¹¹ Quincātahuanīyān makapitzīn chī hui'xina'n līlhquititni' ē talīmaktanū tū jā ixcuentaca'n ē nūn tū tatlhua tascujūt. ¹² Xlaca'n iccāmāpa'ksīyāuj ē iccālīmaxquī'yāuj talacapāstacni' ixlīmāpa'ksīn Jesucristo: Ca'cs catatahui'lalh ē catascujli ē chuntza' natahuā'yān.

¹³ Tā'timīn, jā calakachipini'tit natlahua'yā'tit tū xatze. ¹⁴ Palh catīhuālh jā kexmatni'cu'tun tū ictzo'knī'tauj nac huā'mā' carta, caxa'ncalaktzī'ntit tīchu. Jā catā'talakxtimī'tit xla'. Chuntza' nalīmāxana'n xla'. ¹⁵ Jā caquiclh-laktzī'ntit. Calīmāpa'ksī'tit hua'chi mintā'tinca'n.

Ā'xmān tasicua'lanālani'

¹⁶ Māpa'ksīni' Jesucristo ū'tza' tī quincāmākapāxuyān. Cacāmākapāxui'n hui'xina'n pō'ktu quilhtamacuj catūxcuhuālh nacā'a'kspulayān. Māpa'ksīni' pō'ktu quilhtamacuj cacātā'tahui'lan milīpō'ktuca'n.

¹⁷ Quit Pablo iclītzo'ka quimacan huā'mā' saludos. Ū'tza' huā'mā' ixlīlakapascan ixlīpō'ktu quincartas. Chuntza' iccātzo'ka.

¹⁸ QuiMāpa'ksīni'ca'n Jesucristo cacāsicua'lanātlahuan milīpō'ktuca'n hui'xina'n. Amén.

1 Timoteo

Pablo tzo'knuni'lh Timoteo

¹ Quit Pablo, ixapóstol Jesucristo chī ixtalīmāpa'ksīn Dios tī makapūtāxtūnu'n ē Jesucristo tī a'ka'ī'ni'yāuj. ² Timoteo, quit ictzo'knuni'mā'n. Icmā'a'ka'ī'nīn ixtachihuīn Dios ē chuntza' hui'x hua'chī quinka'hua'cha. Dios camaktaka'lhni' ē calakalhu'mani'. Tzej calatahui'la' ixpālacata quinTāta'ca'n Dios ē Jesucristo quiMāpa'ksīni'ca'n.

Māpa'ksīlh ixpālacata tī tamāsu'yu tū jā ixlicāna'

³ A'cxni' xa'ica'mā'lh nac Macedonia, icuanin ixtachoko nac Efeso nacāmāpa'ksīya' ā'makapitzīn jātza' catamāsu'yulh tū jā ixlicāna' ixpālacata Cristo. ⁴ Nā icuanin nacāhuaniya' jā ixcuentaca'n tzamā' listas ixtacuhuīni'ca'n ixnapapana'ca'n ē tū xmān cuentos ixpālacata ixnapapana'ca'n. Tzamā' jā tze; xmān talālītā'chihuīna'n ē jātza' tasca'ta tū ixtalacasqui'nīn Dios.

⁵ Quina'n cāmāsu'yuni'yāuj chī ixlacasqui'nca natalakpālī ixtalacapāstacni'ca'n. Ū'tza' līlāpāxquī'can. ⁶ Ā'makapitzīn tapātza'nkānī't ē ū'tza' lītasu'yu chu tlakaj talālīhuani. ⁷ Xlaca'n tamāsu'yucu'tun ixlīmāpa'ksīn Moisés ē jā tzej taca'tzī tū huanicu'tun. Ē jā taca'tzī tū tahaun. Talīchihuīna'n masqui jā taca'tzī.

⁸ Ca'tziyāuj tze līmāpa'ksīn tū tzo'kli Moisés palh lakachi'xcuhuī'can ē palh jā lakpalīcan. ⁹ Xalactze chī'xcuhuī'n jā tamaclacasqui'n līmāpa'ksīn. Tamaclacasqui'n līmāpa'ksīn tī jā tze ē tī jā takexmatcu'tun ē tī talaclē'n ē jā ta'a'ka'ī'ni' ixtachihuīn Dios. Nā tamaclacasqui'n xlaca'n tī jā tū talakachi'xcuhuī' ē tī tamaknī ixtāta'ca'n, o ixtzī'ca'n, o ā'chā'tin chī'xcu'. ¹⁰ Tamaclacasqui'n līmāpa'ksīn tī taka'lhī ixtā'lāpāxquī'nca'n ē tī taka'lhī chā'tin chī'xcu' hua'chī ixpuscāt ē tī ta'a'kskāhuī'ni'n ē tī taka'lhān lacstīn ē tī tahaun tū jā ixlicāna' na ixlaca'tīn juez. Tamaclacasqui'n līmāpa'ksīn ixlīpō'ktuca'n tī tatlahua catūhuālh tū jā ixtā'chuntza' chī ixtachihuīn Dios. ¹¹ Ū'tza' ixtachihuīn Dios tū quimacamaxquī'ca namāasca'tīni'n ē ū'tza' quincāhuaniyān chī xkaka Dios ē sicua'lanātlahuani't xla'.

Maxquī'lh tapāxcatca'tzīn Dios

¹² Icmāxquī' tapāxcatca'tzīn quiMāpa'ksīni' Cristo Jesús. Quilaktzī'nī't tze ē chuntza' na'ictā'scuja ē na'icmāsu'yu ixtachihuīn Dios. Quimāhuixcānīlh chī tzej na'icscuja. ¹³ Xapūla jā tze chī iccālīchihuīna'nli tī ixta'a'ka'ī' ē xa'iccāputzatokoke ē xa'iccālakapala xlaca'n. Jā xa'icca'tzī tū xa'ictlahuamā'lh ē jāna'j xa'ica'ka'ī'nī't. Ū'tza' Dios quilīlakalhu'manli. ¹⁴ Lhūhua' quilakalhu'manli quiMāpa'ksīni'ca'n ē quimā'a'ka'ī'nīlh. Chuntza' quimāsu'yuni'lh chī na'icpāxquī'nin chuntza' chī Jesucristo pāxquī'nin ixpālacata ictapa'ksīni'tza' xla'.

¹⁵ Ixlacasqui'nca na'a'ka'ī'ni'can huā'mā' tachihuīn tū ixlicāna': Cristo Jesús milh nac cā'quilhtamacuj nacāmākapūtāxtū tī talaclē'n. Icpuhuan quit ā'chulā' xa'iclaclē'n ē jā ixlīpō'ktuca'n tachi'xcuhuī't. ¹⁶ Masqui quit ā'chulā' xa'iclaclē'n, Jesucristo quilakalhu'manli ē ū'tza' līmāsu'yu chī līlaca'zucu naka'lhī hasta a'cxni' na'a'ka'ī'can. Quilakalhu'manli quit, nā nacālakalhu'man ixlīpō'ktuca'n tī nata'a'ka'ī' ē chuntza' natalīka'lhī xasāsti' ixlatamata'ca'n tū jā catilaksputli. ¹⁷ Calakachi'xcuhuī'ca Xapuxcu' tī Xapuxcu' pō'ktu quilhtamacuj. Xla' jā maktin catisputli ē jāla laktzī'ncan.

Xmān xla' Dios. Calaktaquilhpūtaca ē calakachi'xcuui'ca pō'ktu quilhtamacuj. Amén.

¹⁸ Timoteo, huā'mā' līmāpa'ksīn icmacamaxquī'yān. Iclacapāstacmā'lh tū huancanī't mimpālacata a'cxni' Dios māsu'yulh tū mintascujūt nahuan. Nā hui'x calacapāstacti tzamā' tachihiuīn ē chuntza' naka'lhī'ya' litli' hui'qui ē tzej nalimāsu'yu ixtachihiuīn Dios. ¹⁹ Jā tipātza'nkāya' tū a'ka'ī'ni'ta'. Jā catlahua' tū hui'x ca'tzīya' tū jā tze. Ā'makapitzīn tatlahuanī't tū jā tze masqui ixtamakca'tzī jā tze tū ixtatlahuamā'nalh. Chuntza' talitaxtutāyalh na ixtej Dios. ²⁰ Chā'tu' xlaca'n cāhuanican Himeneo ē Alejandro. Iccāmacamāstā'lh xlaca'n na ixmacan skāhuī'ni' ē xla' nacāmakapātīnīn ē chuntza' jātza' catita'a'ksa'nli Dios.

2

Chī nata'orarlī

¹ Icuaniyān huā'mā'. Cacāmāsu'yuni' tachi'xcuui't chī xlīlakaliyān natasqui'ni' Dios tū tamaclacasqui'n ē natasqui'ni' ixpālacataca'n ā'makapitzīn tachi'xcuui't. Nā natamaxqui' tapāxcatca'tzīn Dios ixlīpō'ktu tū cāmaxqui'ni't. ² Cacāmāsu'yuni' chī natasqui'ni' Dios nacāmaktāya rey ē ā'makapitzīn scujnī'n ē ixlīpō'ktuca'n tachi'xcuui't. Chuntza' ca'cs natahui'layāuj ē natlahuayāuj ixtalacasqui'nīn Dios ē jā natlahuayāuj tū jā tū limacuan.

³ Tī lakaliyān nasqui'ni' Dios chuntza', xla' tlahuamā'lh tū tze ē tū nalīpāxuhua Dios Makapūtaxtūnu'. ⁴ Dios lacasqui'n ixlīpō'ktuca'n tachi'xcuui't cata'a'kapūtaxtulh ē ixlīpō'ktuca'n catalakapasli tū ixlīcāna'. ⁵ Xmān chā'tin Dios hui'lh. Xmān chā'tin tū cāmāko'xamixī Dios ē tachi'xcuui't ē ū'tza' tī huanicān Jesucristo. Xla' Dios ē nā xla' chī'xcu'ixuanī't. ⁶ Xla' ixlīmān tamacamāstā'lh nanī. Chuntza' līxokokō'lh ixlīpō'ktu tū tachi'xcuui't ixtamaklaclē'n Dios ē cāmakapūtaxtūlh. A'cxni' Dios lacasqui'nli a'cxni' a'kspulalh. ⁷ Quilacsacli chī ixa'kchihiuīna' ē quilīhui'līlh chī apóstol na'iccāmāsu'yuni' tū ixlīcāna' tī jā israelitas. Nā iccāmāsu'yuni' chī nalī'a'kapūtaxtucan. Ixlīcāna' tū icuaniyān. Jā ica'kskāhuī'yān.

⁸ Iclacasqui'n ixlīpō'ktuca'n tachi'xcuui't calhāxcuui'lh nac cā'quilhtamacuj natatlahua ixoracionca'n. A'cxni' tamakyāhua ixmacanca'n nata'orarlīni' Dios, cuenta catatlahualh tze ixlīstacna'ca'n, ē jā natasītzī'tāya ē jā natapuhuan tū jā tze ixpālacata ā'chā'tin. ⁹ Ixlacasqui'nca tzu'ma'jan ē puscan natalhakā' ixlū'xu'ca'n tū minī'ni' ē jā catilīmāxana'lh. Jā ixlacasqui'nca natahui'li lhūhua' cintaj o xa'nat na ixya'jca'n; xmān tzej natako'nkxnun. Jā ka'tla' natalīmakca'tzī ixtapixnu'ca'n oro nūn perla. É jā ka'tla' natalīmakca'tzī ixlū'xu'ca'n tū xatapala xla'. ¹⁰ Ixlacasqui'nca natatlahua tū tze. Ū'tza' minī'ni' ē chuntza' natalītasu'yu ta'a'ka'ī'ni' ixtachihiuīn Dios. ¹¹ A'ntza' jā takēstokcan natalakachi'xcuui' Dios, puscan ca'cs catatahui'lh natasca'ta ē natakexmata. ¹² Quit jā icmakxteka chā'tin puscāt camāsu'yulh nūn cacāmāpa'ksīlh chī'xcuui'n. Xla' ca'cs catahui'lalh ¹³ ixpālacata pūla Dios cāxtlahualh Adán ē ā'līstān tlahualh Eva. ¹⁴ Jā a'kskāhuī'ca Adán; skāhuī'ni' ā'kskāhuī'lh puscāt. Chuntza' lītuculh tū jā tze. ¹⁵ Ixtascujūt puscāt, ū'tza' cāmāsu'yuni' ixlacstīn. Palh na'a'ka'ī'ni' ixtachihiuīn Dios ē kalhī tapāxqui'n ē palh tze ixtalacapāstacni' ē jā natlahua tū jā minī'ni' ē palh tzej latlā'huan, namakapūtaxtūcan.

3

Chī natalītaxtu maktaka'lhna'nī'n

¹ Ixlīcāna' huā'mā' tachihuīn: Palh chā'tin lītaxtucu'tun ixmak-taka'lhna'ca'n tī ta'a'ka'ī', huā'mā' chī'xcu' lacasqui'n tascujūt tū tze. ² Ixlacasqui'nca tī maktaka'lhna'n jā maktin catlahualh tū tze nali'a'ksa'ncan. Xmán chā'tin ixpuscāt caka'lhīlh. Līlcattejtin catahui'lalh. Xla' nalihui'lī jā natlahua tū jā tze. Tzeyā chī'xcu' cahuanli xla' ē tze cahuanli ixtalacapāstacni'. Tzej cacāmānūlh ā'makapitzīn na ixchic. Tzej camāsu'yulh. ³ Jā cako'tli. Jā cacātucsli ā'makapitzīn. Pō'ktu quilhtamacuj cacāpāxquī'lh. Jā palaj casitzī'lh. Jā calīpāhuanli ixtumīn. ⁴ Tzej camāpa'ksīni'lh na ixchic. Ixcamana' catakexmatni'lh ē catalakachi'xcuhū'lh. ⁵ Palh chī'xcu' jāla māpa'ksīni'n na ixchic, ¿chī nacālimaktaka'ha tī ta'a'ka'ī'ni' ixtachihuīn Dios? ⁶ Jāla catihū'lica namaktaka'lhna'n tī ā'cus a'ka'ī'lh. Ka'tla' nalīmakca'tzī ē chuntza' na'a'kspula xla' chī a'kspulanī't skāhuī'ni'. ⁷ Ixlacasqui'nca maktaka'lhna' tzeyā chī'xcu' cahuanli ē hasta tī jā ta'a'ka'ī' natalakachi'xcuhū'. Chuntza' jā tū catilī'a'ksa'ncā ē jā catilajalh skāhuī'ni'.

Chī nala diácono

⁸ Diácono, ū'tza' tī namaktāyana'n nac templo. Nā ixlacasqui'nca diácono lacatejtin catahui'lh. Diácono jā catlahualh a'ktu' ixlacan ē jā caka'chīlh. Jā capuhuanli naka'lhī tumīn tū jā ixla'. ⁹ Tze cahuanli ixtalacapāstacni' ē tzej cakexmatli ixlīpō'ktu tū Dios quincāmāsu'yuni'n na'a'ka'ī'yāuj. ¹⁰ Ixlacasqui'nca pūla naca'tzīcan chī latlā'huan. Palh jā tū tū nali'a'ksa'ncan catūhuālh, a'cxni' tzē natahui'la ixlīdiácono. ¹¹ Puscan, nā ixlacasqui'nca lacatejtin catalatā'kchokolh. Jā cata'a'ksa'nli ā'chā'tin. Jā cataka'chīlh. Pō'ktu quilhtamacuj catamākentaxtūlh ixtascujūtca'n. ¹² Chī'xcu' tī diácono caka'lhīlh xmán chā'tin ixpuscāt. Tzej camāpa'ksīni'lh na ixchic ē catakexmatni'lh ixlacstīn. ¹³ Tī tzej mākentaxtū ixlīdiácono, ū'tza' ixlīpō'ktuca'n talakachi'xcuhū'. Xla' jā catijicua'nli nahuan tapa'ksīni' Jesucristo.

Tū a'ka'ī'yāuj

¹⁴ Chuntza' iclītzo'knuni'mā'n masqui icpuhuan palaj na'ica'nācha'. ¹⁵ Masqui na'ictamakapalī, chuhua'j ca'tziya' chī ixlacasqui'nca nalītahui'layāuj quilīpō'ktuca'n tī a'ka'ī'ni'yāuj ixtachihuīn Dios. Quina'n hua'chi ixtemplo Dios tī pō'ktu quilhtamacuj huī'lh. Quina'n lītāyayāuj tū ixlīcāna' xpālacata Jesucristo. ¹⁶ Ca'tziyāuj tū a'ka'ī'yāuj, ū'tza' jāla ca'tzīkō'can. Ū'tza' huā'mā' tū a'ka'ī'yāuj: Dios lītaxtulh chā'tin chī'xcu' tī huanican Jesús. Espíritu Santo tzej līmāsu'yulh tze xla'.

Ángeles talaktzī'lh.

Lī'a'kchihuīna'nca calhāxcuhuālh makatna' nac cā'lacchicni'.

Tī xalanī'n cā'quilhtamacuj ta'a'ka'ī'lh.

Lē'nca nac a'kapūn.

4

Tī natataxtutāya na ixtej Dios

¹ Espíritu Santo tzej huan namin a'ktin quilhtamacuj a'cxni' ā'makapitzīn natamakxteka tū ta'a'ka'ī'lh. Natastālanī' tī ta'a'kskāhuī'ni'n ē natakexmata tū tamāsu'yumā'nalh ī'scujnu'nī'n skāhuī'ni'. ² Chī'xcuhū'n

tī tamāsu'yu chuntza' tatlhua a'ktu' ixlacanca'n ē jā tahuan tū ixlicāna'. Jātza' tamakca'tzī palh jā tze tū tatlhuamā'nalh. Xlaca'n hua'chi tanīhua'nani't tū talīmakca'tzīni'n. ³ Xlaca'n tamāsu'yu jā tze palh natatamakaxtoka ē jā tze palh natahua' xtum līhua'. Dios quincāmaxquī'n Kempālhūhua' līhua' tū nahua'yāuj. Xmān pūla namāstā'yāuj tapāxcatca'tzīn quina'n tī a'ka't'ni'yāuj ixtachihuīn Dios. ⁴ Ixlīpō'ktu tū Dios tlhualh, ū'tza' tze ē quina'n jāla catihuanui palh jā tze. Namaktīni'nāuj ē namaxquī'yāuj tapāxcatca'tzīn Dios. ⁵ Chuntza' tze ixpālacata ixtachihuīn Dios quincāmāsu'yuni'yān pō'ktu tze a'cxni' maxquī'yāuj tapāxcatca'tzīn Dios.

Chī nala tī natā'scuja Jesucristo

⁶ Palh chuntza' nacāmāsu'yuni'ya' tā'timīn tī ta'a'ka't'ni' ixtachihuīn Dios, nalītaxtuya' xatze ī'scujni' Jesucristo. Ā'chulā' na'a'ka't'ya' ixpālacata tū māsuyupā't ē tū stālani'pā't. ⁷ Jā cuenta catlahua' cuentos tū xmān xala' nac cā'quilhtamacuj tū jā tū ixtapalh. Cuenta catlahua' tū Dios lacasquī'n. ⁸ A'cxni' natlahuaya' ejercicio, ū'tza' namaktāya mimacni'. Ā'chulā' xatze natlahuaya' ixtalacasquī'nīn Dios. Ū'tza' maktāya milīstacna'ca'n tzamā' nac cā'quilhtamacuj ē nā maktāya milatamatca'n tū jā catilaksputli. ⁹ Ixlicāna' huā'mā' tachihuīn ē ixlacasquī'nca ixlīpō'ktuca'n nata'a'ka't'. ¹⁰ Quina'n a'ka't'ni'yāuj Dios tī pō'ktu huī'lh ē ū'tza' palha' līscujāuj ē cālīpātīni'nāuj tī quincātalakapalayān. Xla' ū'tza' ixMakapūtaxtūnu'ca'n ixlīpō'ktuca'n tachi'xcuui't masqui tzē nacāmakapūtaxtūcan xmān tī ta'a'ka't'.

¹¹ Chuntza' namāpa'ksiya' ē namāsu'yu'ya' tū icmacamaxquī'yān. ¹² Jā catitamakxtekti nalīlakmaka'nca'na' milīka'hua'cha. Tzej calatā'kchoko ē chuntza' ixlīpō'ktuca'n tī ta'a'ka't' natamakscatxtuyān. Cahua'nti xmān tū tze ē catlahua' xmān tū tze. Cacāpāxqui' ixlīpō'ktuca'n tachi'xcuui't. Tzej ca'a'ka'i' ē tze calalh mintalacapāstacni'. ¹³ Līhuan jāna'j ica'nācha' natanūni'ya' nalīkelhtahua'kaya' ixtachihuīn Dios jā takēstokcan. Calī'a'kchihuīna' ixtachihuīn Dios ē camā'su'yu'. ¹⁴ Jā tipātza'nkāya' tzamā' talakalhu'mān tū maxquī'cani'ta' a'cxni' tā'cpūhui'līn ixmacanca'n maktaka'lhna'nī'n a'cxni' huanica' tū mintascujūt nahuan.

¹⁵ Pō'ktu quilhtamacuj cuenta catlahua' huā'mā' tū ictzo'knuni'nī'ta'n ē pō'ktu quilhtamacuj catanūni' mākentaxtūkō'ya'. Chuntza' ixlīpō'ktuca'n tachi'xcuui't tzē natalaktzī'n lakaliyān ā'chulā' tzej tlhūapāt ixtalacasquī'nīn Dios. ¹⁶ Cuenta catlahua' tū tlhūa'ya' ē tū māsuyu'ya'. Chuntza' na'a'kapūtaxtuya' ē nā nata'a'kapūtaxtu tī takexmatni'yān.

5

Chī natalīlatā'kchoko tī ta'a'ka't'

¹ Jā tilacaquilhni'ya' chā'tin kōlu'. Xmān camaxqui' talacapāstacni' hua'chi xla' mintāta'. Tī ka'hua'chacus camaxqui' talacapāstacni' hua'chi mintā'tin. ² Chuntza' chā'tin puscāt tī lē'n quilhtamacuj camaxqui' talacapāstacni' hua'chi mintzī', ē tī tzu'majātacus hua'chi mintā'tin, ē jā ticātlahuani'ya' tū jā tze xlaca'n.

³ Nalakachi'xcuui'ya' tī nīmaka'ncanī'ttza' tī jā ka'lhī tī namaktaka'lha. ⁴ Palh ka'lhīcus ixka'hua'cha o ixtā'nat, ixlacasquī'nca xlaca'n nata-maktaka'lha tī nīmaka'ncanī'ttza'. Chuntza' natalīsa'ca' ixtascujūtca'n ixpālacata ixtalacapasnī'ca'n. Chuntza' lītasu'yu takexmatni' ixtachihuīn Dios. Chuntza' nacālīxoko tī tamakastacli. Ū'tza' nalīpāxuhua Dios. ⁵ Tī

nīmaka'ncanī'ttza' ē ixlīmān hui'lh ē tī jā ka'lhī tī namaktaka'lhā, xla' ka'lhīmā'lh tū Dios namaxquī'. Cā'tzī'sni' ē cā'cuhuīni' jā namakxteka na'orarīni' Dios na ixchic ē nā jā takēstokcan. ⁶ Tī nīmaka'ncanī'ttza' ē xmān paxialhna'n ē tlaha tū ū'tza' lacasqui'n, huā'mā' hua'chi xanīn na ixlacatīn Dios, masqui lakahuancus. ⁷ Pō'ktu tzamā' nā nacāmāsu'yuni'ya'. Chuntza' tī ixcānīmaka'ncanī'ttza' jā catatlahualh tū nacālī'a'ksa'ncan. ⁸ Ixlacasqui'nca nacāmaktaka'lhā ixtalakapasni'n ē ā'chulā' ixlacasqui'nca nacāmaktaka'lhā tī tahui'lāna'lh na ixchic. Palh jā nacāmaktaka'lhā, ū'tza' kelhtatzē'ka tū a'ka'ī'nī't. Ā'chulā' tze ā'chā'tin tī jā a'ka'ī'.

⁹ Xmān catzo'kti nac lista tī nīmaka'ncanī'ttza' palh ka'lhī'tza' tu'tumpu'xam cā'ta ē xmān chā'tin ixkōlu' ixka'lhīnī't. ¹⁰ Nā ixlacasqui'nca nalakapascan palh tze ya puscāt xla' expālacata tlahuanī't tū tze. Palh tzej cāmakastacli ixcamana' ē palh ixcāmāhui' na ixchic tī tatapa'ksīni' Jesús, tzē natzo'kcan ixtacuhuīni'. Palh mākentaxtūlh catūxcuhuālh tascujūt masqui tū macsti'na'j ē palh ixcāmaktāya tī tapātīni'n, tzē natzo'kcan. Palh tī nīmaka'ncanī'ttza' pō'ktu quilhtamacuj putza chī natlahua tū tze, catzo'kui'līca.

¹¹ Tī ixcānīmaka'ncanī't ē tī jāna'j lhūhua' lē'n ixcā'ta, jā caticātzo'kca. Ā'līstān nacātīlaja ixtalacapāstacni'ca'n. Natataxtutāya na ixtej Dios ē chuntza' natalītamakaxtokcu'tumpala. ¹² Chuntza' nacāmakapātīnīncan expālacata jā tamākentaxtū chī tatzuculh. ¹³ Tī ixcānīmaka'ncanī't ē tī jāna'j lhūhua' lē'n ixcā'ta natasca'ta natalatā'kchoko a'katunu' chic ē natalhquititni'n. Ā'chulā' natala ē nata'a'ksa'nānīni'n ē natatanū a'ntza' jā jā ixcuentaca'n. Nā natahuan tū jā minī'ni'. ¹⁴ Ū'tza' iclīhuaniyān catatamakaxtokpāl h tī ixcānīmaka'ncanī't ē tī jāna'j lhūhua' lē'n ixcā'ta. Cataka'lhīpāl ixcamana'ca'n ē catamaktaka'lhī na ixchicca'n. Chuntza' tī ixtā'lāquiclhaktzi'ca'n jā taca'tzī tū nacātālī'a'ksa'nan. ¹⁵ Ā'makapitzīn tī ixcānīmaka'ncanī't tataxtutāyalhtza' na ixtej Dios ē tastālani'lh skāhuī'ni'.

¹⁶ Palh chā'tin a'ka'ī' ē palh hui'lh ixtalakapasni' tī nīmaka'ncanī'ttza', camaktāyalh. Chuntza' tī tatakēstoka nac templo xmān nacāmaktāya tī ixcānīmaka'ncanī't ē tī jā taka'lhī nūn chā'tin tī nacāmaktaka'lhā.

¹⁷ Cacālakachi'xcuhuī'ca tī taka'lhī līmāpa'ksīn nac templo ē tzej tamāpa'ksīni'n. Ā'chulā' cacālakachi'xcuhuī'ca xla'ca'n ē jā ā'chā'tin. Ā'chulā' cacālakachi'xcuhuī'ca xla'ca'n tī ta'a'kchihuīna'n ē tamāsu'yu ixtachihuīn Dios. ¹⁸ Chuntza' tatzō'kni' na ixtachihuīn Dios: “Jā catimākelhnu' ixbozal huācax a'cxni' lacchi'ntamā'lh trigo tū tlahuacan harina. Namakxteka' nahua'.” Nā chuntza' tatzō'kni': “Tasācua' natlaja ixquilhtamacuj.”

¹⁹ Xmān chā'tin jāla cati'a'ksa'nīni'lh tī māpa'ksīni'n nac templo. Ixlacasqui'nca chā'tu' o chātu'tun tī taca'tzī ixcuenta ē tī natahuan. ²⁰ Palh catūxcuhuālh xla'ca'n jā makxteku'tun tū jā tze, calacaquilhnīca na ixlacatīnca'n ixlīpō'ktuca'n tī ta'a'ka'ī'. Chuntza' ā'makapitzīn natajicua'n. ²¹ Icmācuentālīni'yān na ixlacatīnca'n Dios ē Jesucristo ē na ixlacatīnca'n ángeles tī Dios cālacsacni't. Icmācuentālīni'yān namākentaxtūya' huā'mā' tū ictzo'kni't. Jā timakxteka xtum natlahua chā'tin masqui minamigo. Ixlīpō'ktuca'n lacxtim catakexmatni'lh. ²² Jā palaj na'a'cpūhui'līya' mimacan ā'chā'tin tī nalacsaca natā'scuja Dios. Pūla nalacapāstaca' palh tzej namākentaxtū ixtascujūt expālacata hui'x nalīpina' cuenta. Hui'x calīhui'li' natlahua'ya' xmān tū tze.

²³ Chuhua'j jātza' xmān xcān catihua'. Macsti'na'j vino ixlā' uva nahua'ya' expālacata mimpān ē expālacata maklhūhua' ta'jatlatla'ya'.

24 Calacapāstacti chī ixcentaca'n makapitzīn tachi'xcuhūi't tzej cāca'tzīni'can masqui jā tī cālī'a'ksa'n. Ixcentaca'n ā'makapitzīn jā tī taca'tzī hasta a'cxni' naputzāna'nīkō'can. 25 Nā chuntza' tatasu'yu ixlitzeca'n tachi'xcuhūi't. Masqui jā palaj talītasu'yu ixlitzeca'n, jāla tamātzē'ka pō'ktu quilhtamacuj.

6

1 Ixlipō'ktuca'n xatastā'maka tasācua' catalakachi'xcuhūi'lh ixtēcu'ca'n ixpālacata jā tī chā'tin nalīchihuīna'n tū jā tze ixtacuhūini' Dios ē tū māsu'yuyāuj. 2 Xatastā'maka tasācua' jā catilakmaka'lh ixtēcu' tī a'ka'ī'. Ixchā'tu'ca'n tataxtulh lītā'timīn. Ū'tza' ā'chulā' tzej nalīscuja tasācua'. Chuntza' cāmaktāyamā'lh tī Dios cāpāxqui' ē ta'a'ka'ī' ixtachihuīn. Ū'tza' huā'mā' namāsu'yu'ya' ē tli'hui'qui nahua'na'.

Tū nalīko'xamixa

3 Palh chā'tin xtum namāsu'yu ē jā chuntza' chī māsu'yulh Māpa'ksīni' Jesucristo, ē palh jā māsu'yu ixlacasqui'nca stālani'can Dios, 4 huā'mā' chī'xcu' ka'tla' makca'tzī ē jā tū ca'tzī. Xmān lītlajacu'tun ū'tza' ixtachihuīn ē cālīta'lāhuani. Chuntza' tzucucan lālīquiclhaktzī'ncan ē lālīsītzī'ni'can. Tzucucan lālakapalacan ē puhuanan lacxtim jā tze ā'makapitzīn. 5 Talālītā'chihuīna'n ixpālacata jā tze ixtalacapāstacni'ca'n ē jātza' talakapasa tū ixlīcāna'. Xlaca'n tapuhuan ā'chulā' ricuj natalīhuan palh natāstālani' Dios. Cacātapānu'ni' xlaca'n. 6 Tī stālani' Dios ē līpāxuhua, ū'tza' ricujtza' līhuanī't. 7 A'cxni' lacatuncuhūi'uj, jā tū līmiuj nac cā'quilhtamacuj ē jā tū catilē'uj a'cxni' nanīyāuj. 8 Palh cāka'lhīyāuj quilīhua'ca'n ē quilū'xu'ca'n, ē ū'tza' nalīpāxuhuyāuj. 9 Tī putza chī ricuj nalīhuan, xla' nalīlaktzī'ncan ē jāla catītlajalh. Lhūhua' catūhuālh tū cālacasqui'n hua'chi ixa'ksu'j nahuan tū nachī'pa ē jā cati'a'kapūtaxtulh. Ā'chulā' natlahua tū xmān ixtalacasqui'nīn hasta pāxcat nalīlakō' ē nasputa. 10 Ixlītzucuni' ixlīpō'ktu tū jā tze, ū'tza' ka'lhīcu'tuncan tumīn. Ā'makapitzīn ā'chulā' talacasqui'nli ixtumīnca'n ē tataxtutāyalh na ixtej Dios. Chuntza' talīpātīni'lh.

Calitāya' tū a'ka'ī'ya'

11 Hui'x tā'tapa'ksīya' Dios. Ū'tza' calitapānu'ni' ixlīpō'ktu huā'mā' tū jā tze. Calīhui'li' chī tzē nalīmāsu'yuya'. Castālani' Dios. Caputza chī ā'chulā' nalī'a'ka'ī'ya' ē napāxqui'ni'na'. Catāyani' tū na'a'kspulayān. Calakalhu'manīni'nti. 12 Catanūni' līpalha' ē calitāya' tū a'ka'ī'yāuj. Camaktīni' xasāsti' milatamat tū jā catilaksputi. Dios lacsacni' ē hui'x hua'nī'ta' na ixlacatīnca'n tachi'xcuhūi't a'ka'ī'ni'nī'ta' ixtachihuīn Dios. 13 Na ixlacatīn Dios tī cāhui'līlh ixlīpō'ktu tū a'nan, icmāpa'ksīyān. E na ixlacatīn Jesucristo tī māsu'yulh tū ixlīcāna' na ixlacatīn Poncio Pilato, icmāpa'ksīyān. 14 Icmāpa'ksīyān cakexpa'tni' tzej tū icmāsu'yuni'yān hasta a'cxni' namimpala quiMāpa'ksīni'ca'n Jesucristo. Jā camakxtekti nalakpalīcan nūn macsti'na'j tū iclīmāpa'ksīni'ta'n. Jā tū catlahua' tū tzē nalī'a'ksa'nca'na'. 15 A'cxni' Dios nahuan, a'cxni' namimpala Jesucristo. Xasicua'lanālanī't Dios. Xla' māpa'ksīni'n. Xla' Xapuxcu' Rey tī cāmāpa'ksī ixlīpō'ktuca'n xanapuxcu'nu' ē xla' cāmāpa'ksī ixlīpō'ktuca'n tī tamāpa'ksīni'n nac cā'quilhtamacuj. 16 Xmān Dios jā catīsputi. Palha' xkaka jā hui'lacha' ē jā tī chā'tin tzē catilaktalacatzuna'jīlh. Jā tī laktzī'ni't ixpālacata jāla laktzī'ncan. Ixlīpō'ktuca'n catalakachi'xcuhūi'lh. Cacāmāpa'ksīkō'lh pō'ktu quilhtamacuj. Amén.

¹⁷ Tī lacricujnu' nac tzamā' cā'quilhtamacuj nacāmāpa'ksīya' jā ka'tla' catamakca'tzīlh ē jā catalīpāhuanli ixtumīnca'n tū nasputa. Catalīpāhuanli Dios tī quincāmaxquī'yān ixlīpō'ktu tū maclacasqui'nāuj nalīpāxuhuayāuj. ¹⁸ Nacāmāpa'ksīya' lacricujnu' catatlahualh tū tze. Tī natatlahua lhūhua' tū xatze ē nacālakalhu'man ā'makapitzīn, ū'tza' rico nalīhuan masqui jā taka'lhī ixtumīnca'n. Cacāmaxquī'lh ā'makapitzīn tū taka'lhī ē jā catatampi'lhīni'lh. ¹⁹ Chuntza' nataka'lhī ixlīricujca'n nac cā'quilhtamacuj tū namin ē nataka'lhī xasāsti' ixlatamatca'n tū jā catilakspuṭlī.

Pablo ā'xmān līmacamaxquī'lh Timoteo

²⁰ Timoteo, tzej cuenta catlahua' tū macamaxquī'ca'nī'ta'. Jā tik-expa'tni'ya' tī xmān chihuīna'n ē jā tū huan. Jā cuenta titlahua'ya' chī talālītā'chihuīna'n tī tapuhuan ā'chulā' taca'tzī. ²¹ Ā'makapitzīn chuntza' tatlahualh ē ū'tza' talītaxtutāyalh na ixtej Dios. Dios casicua'lanātlahuani'. Amén.

2 Timoteo

Pablo tzo'knuni'lh Timoteo

¹ Quit Pablo, ixapóstol Jesucristo chuntza' chī ixtalacasqui'nīn Dios. Quimacamilh na'iclimāsu'yu chī natalika'lhī ixlatamatca'n tū jā catilakspuṭli ixlipō'ktuca'n tī tatā'tapa'ksī Jesús, chuntza' chī huanli Dios. ² Timoteo, ictzo'knuni'yān hui'x tī hua'chi quinka'hua'cha ē icpāxqui'yān. Casicua'lanātlahuan Dios tī xaTāta' ē Jesucristo tī Māpa'ksīni'. Tzej calat-apā'tit.

Līchihuīna'nca ixpālacata Cristo

³ Icmāxqui' tapāxcatca'tzīn Dios tī ictā'scuja hua'chi chī ixtatā'scuja quīnapapana' ē icmakca'tzī tze quintalacapāstacni'. Lakaliyān a'cxni' icorarlini' Dios, iclapāstacān ē icmāxqui' tapāxcatca'tzīn Dios mimpālacata. ⁴ A'cxni' iclapāstaca chī calhua'nti a'cxni' icmakxteknī, iclaktzī'ncu'tumpalayān ē na'icpāxuhua. ⁵ Iclapāstaca chī tzej a'ka'tiya'. Chuntza' chu kēxtim ta'a'ka'tīnī't mināna' Loida ē mintzī' Eunice. Quit icca'tzī nā hui'x tzej a'ka'tiya'.

⁶ Ū'tza' iclīhuanipalayān jā tipātza'nkāya' mintascujūt tū icmāxqui'nī'ta'n a'cxni' ica'cpūhui'līn quīmacan. ⁷ Espīritu Santo tū Dios quīncāmāxqui'nī'ta'n, ū'tza' quīncāmaktāyayān ē jā catijicua'nui. Quīncāmāxqui'yān tahuixcān ē tapāxqui'n. Xla' quīncāmāsu'yuni'yān chī tzē natā'lātlahuayāuj quintalacpūhuātca'n tū jā tze ē chuntza' naka'lhīyāuj tze quintalacapāstacni'ca'n. ⁸ Jā tilīmāxana'na' nalīchihuīna'na' ixpālacata quīMāpa'ksīni'ca'n Jesús ē jā quīntilīmāxana'na' quit chī quīnchī'canī't ixpālacata Jesús. Chuntza' chī Dios namātli'hui'clhān, naquīntā'lipātīni'na' quit ixpālacata xatze tachihuīn. ⁹ Dios quīncāmākapūtāxtūn ē quīncālacsacni' ē quīncālacsacxtun quīna'n ixla' Dios nahuanāuj. Masqui ixpuhuanāuj palh tze tū tlahuanī'tauj, jā ū'tza' Dios quīncālīlacsacni'. Xla' quīncālacsacni' chuntza' chī ixtalacasqui'nīn ē quīncālakalhu'mani'. A'cxni' jāna'j ixa'nan cā'quīlhtamacuj, a'cxni' Dios quīncālakalhu'mani' ixpālacata Jesús. ¹⁰ Chuhua'j Dios quīncāmāsu'yuni'n ixtalakalhu'mān ē ū'tza' līmacamilhtza' quīMakapūtāxtūnu'ca'n Jesucristo. Xla' skāhui'kō'lh ixlītlī'hui'qui līnīn. Quīncāmāsu'yuni'n chī nalīka'lhīyāuj xasāstī' quīlatamatca'n tū jā catilakspuṭli chuntza' chī quīncāmāsu'yuni'n xatze tachihuīn ixla' Jesucristo.

¹¹ Dios quīlacsacui'līlh quīlī'apóstol ē quīlī'a'kchihuīna' ē quīlīmākelhtahua'kē'ni' na'iccāmāsu'yuni' xatze tachihuīn tī jā israelitas. ¹² Dios quīlacsacui'līnī't, ē ū'tza' iclīpātīmā'lh tū quīna'kspula. Masqui quit ictachī'nī't, jā iclīmāxana'n chī ica'ka'tīni' Dios ē iclīpāhuan Dios. Quit ictamacamāstā'nī'lh Dios ē icca'tzī xla' namaktaka'lha tū icmacamāxqui'lh hasta a'cxni' naputzāna'nīkō'.

¹³ Tzamā' tū quit icmāsu'yuni'yān, tzej nastālani'ya'. Jā nataxtutāya'ya' tū a'ka'tīnī'ta'. Napāxqui'ni'na' chī Jesucristo quīncāmāsu'yuni'yān. ¹⁴ Tū macamāxqui'ca'nī'ta', ū'tza' tzej nalīmaktaka'lha ixlītlī'hui'qui Espīritu Santo tū quīncātā'lahuī'lan.

¹⁵ Hui'x ca'tziya' ixlīpō'ktuca'n xalanī'n nac estado Asia quīntamacxteklī ē chā'tu' xlaca'n cāhuanican Figelo ē Hermógenes. ¹⁶ Dios cacālakalhu'manli Onesiforo ē tī xalanī'n na ixchic. Maklhūhua'

quilakmilh nac pūlāchī'n ē quimakapāxūilh. Masqui quit tachi'n xla' jā quilimāxana'lh. ¹⁷ Xmān chā'lh nac Roma ē xla' tzuculh quimputza hasta a'cxni' quimaclalh. ¹⁸ ¡Dios calakalhu'manli a'cxni' naputzāna'nīkō'! Hui'x tzej ca'tziya' chī ixquincāmaktāyayān nac Efeso.

2

Xatze īsoldado Jesucristo

¹ Hui'x hua'chi quinka'hua'cha, tli'hui'qui cahua'nti chuntza' chī Jesucristo quincālakalhu'manān ē quina'n tā'tapa'ksiyāuj xla'. ² Quintachihuīn tū iccāhuanin na ixlacatīnca'n lhūhua' tachi'xcuui't ē tū hui'x kexpa'tti, pō'ktu huā'mā' nacāmamacamaxquī'ya' ā'makapitzīn chi'xcuui'n tī lactze. Chuntza' xlaca'n tē nā natamāsu'yuni' ā'makapitzīn huampala.

³ Hua'chi xatze soldado jā lakca'tzan ixmacni', chuntza' hui'x ixlacasqui'nca natāyani'ya' tū na'a'kspulayān ixpālacata Jesucristo. ⁴ Tī litanūnī't ixlīsoldado jā naka'lhī xtum ixnegocio tū namāmakchuyī ē nalīsitzī' ixcomandante. ⁵ Tī natanū a'ktin nac tatu'jnu' jāla catitlajalh ixpremio palh jā nakexmatni' tū līmāpa'ksīcanī't. ⁶ Tī hua'cu'tun tza'ktza', ixlacasqui'nca pūla tzej nasuja nac cā'tacuxtu. ⁷ Calacapāstacti tū icuaniyān ē Māpa'ksīni' namaktāyayān ē chuntza' nakexpa'tkō'ya'.

⁸ Pō'ktu quilhtamacuj calacapāstacti Jesucristo tī lacastālancuana'nli ē tī ī'xū'nātā'nat David chuntza' chī xatze tachihuīn tū iclī'a'kchihuīna'n. ⁹ Iclī'a'kchihuīna'n xatze tachihuīn ixlā' Jesucristo, ē ū'tza' quilimakapātīnīmā'lh ē quilichī'canī't licā'n hua'chi chā'tin maktāni'. Ixtachihuīn Dios jāla catimāmakchuyīnīca; pō'ktu quilhtamacuj na'a'kchihuīna'ncan. ¹⁰ Ū'tza' iclīpātī ixlīpō'ktu tū quina'kspula. Iccāpāxquī' ixlīpō'ktuca'n tī Dios cālacsacī ē quit iclacasqui'n xlaca'n catalī'a'kapūtaxtulh ixpālacata Jesús ē catatā'tahuī'lh Jesús jā pō'ktu quilhtamacuj xkakana'n.

¹¹ Ixlicāna' huā'mā' tachihuīn:

Palh natā'nīyāuj Cristo, nā natā'tahuī'layāuj.

¹² Masqui pātīni'nāuj nac cā'quilhtamacuj natā'māpa'ksīni'nāuj nac a'kapūn. Palh nahuanāuj jā lakapasāuj Cristo, xla' nahuan jā quincālakapasān.

¹³ Masqui quina'n jā mākentaxtūyāuj tū huanīuj, xla' mākentaxtū ixlīpō'ktu tū quincāhuanin.

Xla' jāla a'kskāhuī'nin.

Tī tzej scuja

¹⁴ Huā'mā' tū icuanin cacāmāpāstaqui tachi'xcuui't ē na ixlacatīn quindiosca'n līlacatejtin cacāhua'ni' catamakxtekli talālīhuani ixpālacata tachihuīn. Ū'tza' xmān cāmāmakchuyī ā'makapitzīn tī takexmata. Jā tū līmacuan. ¹⁵ Hui'x catanūni' tzej nataxtu mintascujūt na ixlacatīn Dios hua'chi xatze tasācua' tī jā līmāxana'n ixtascujūt. Tzej namāsu'yu'ya' tū ixlicāna' ixlā' Dios. ¹⁶ Cacāpānu'ni' xlaca'n tī xmān talīchihuīna'n tū jā ixlacasqui'nca. Ā'chulā' natamāmakchuyī tī tastālani' Dios. ¹⁷ Tū tamāsu'yu' xlaca'n hua'chi a'ktin tzi'tzi' tū jā catitzeyalh ē ā'chulā' namasa. Chā'tu' xlaca'n cāhuanican Himeneo ē Fileto. ¹⁸ Xlaca'n tataxtutāyalh na ixtej Dios ē tamāmakchuyīmā'nalh ā'makapitzīn tī ta'a'ka'ī'. Tahan talacastālancuana'nlitza' nīnī'n ē jā'tza' ā'maktin catitalacastālancuana'mpāl. ¹⁹ Masqui chuntza' tamāsu'yu', Dios huanli nalacastālancuana'ncan ē ū'tza' jāla lakpalīcan. Chuntza' tatzo'kni': "Māpa'ksīni' cālakapasa tī tatā'tapa'ksī

xla'." Tatzokni' huampala: "Ixlipō'ktuca'n tī tahuan tatā'tapa'ksī Māpa'ksīni' Jesús, ixlacasqui'nca natalakmaka'n tū jā tze."

²⁰ A'ktin nac ka'tla' chic jā xmān a'ktin pulātu a'nan. A'nan pulātu tū ixla' oro ē a'nan pulātu tū ixla' plata ē a'nan ti'ya't pulātu. Ā'makapitzīn cāmaclacasqui'ncan xmān a'cxni' tlahuacan cā'tani' ē ti'ya't pulātu, xla' pō'ktu quilhtamacuj maclacasqui'ncan. ²¹ Tī tamakxteka tū jā tze, xlaca'n hua'chi pulātu tū ā'chulā' xatzēhuani't ē maclacasqui'ncan xmān a'cxni' nacālakachi'xcuui' tī tamin. Makapūtaxtūnu' xtum nacāhui'li xlaca'n ē chuntza' natala ixla' Dios ē natatā'scuja. Chuntza' pō'ktu quilhtamacuj cāxni'j natatahui'la natalakachi'xcuui' Māpa'ksīni'.

²² Jā cala't hui'x hua'chi ka'hua'chan tī talacasqui'n tū jā tze. Nastālani'ya' tū tze. Ā'chulā' na'a'ka'ti'ya' ē napāxqui'ni'na' hua'chi ā'makapitzīn tī tze ixtalacapāstacni'ca'n ē tī tasqui'ni' Dios cacāmaktāyalh. Līpāxuhua nacātā'tahui'la'ya' xlaca'n. ²³ Jā nacākelhti'ya' tī xmān talālīhuanicu'tun. Tī tatlahua chuntza' natatzucu talālīquilhni. ²⁴ Tī tā'scujmā'lh Māpa'ksīni' jā camaktanūlh. Xla' cacālakalhu'mankō'lh ē camāsu'yulh tzej ē lilacatzucu. ²⁵ Jā calisītzī'lh tī talālīhuani. Lilacatzucu cacāmāsu'yuni'lh palh jā tze tū tatlahuamā'nalh. Chuntza' palhāsā' natalakapālī ixtalacapāstacni'ca'n ē Dios nacāmāca'tzīnī tū ixlicāna'. ²⁶ A'cxni' natalakapālī ixtalacapāstacni'ca'n, a'cxni' tze nata'a'kapūtaxtu na ixa'ksu'j skāhui'ni' tī hua'chi ixcāchi'pani't ē chuntza' nacāmāpa'ksī.

3

Tū nala a'cxni' nasputkō' cā'quilhtamacuj

¹ Icuaniyān a'cxni' lacatzuna'jtza' mimā'lh lakuat tū namālakspūtūkō' tzmā' cā'quilhtamacuj, a'cxni' namin quilhtamacuj tū napūpātīni'ncan. ² Tachi'xcuui't jā catitalacapāstacli ā'chā'tin. Natatampi'lhīni'n ē ka'tla' natamakca'tzī. Natalakmaka'n ā'makapitzīn. Jā tze natalīchihuīna'n Dios ē jā natakekmatni' ixtāta'ca'n ē nūn ixtzī'ca'n. Jā natahuan tapāxcatca'tzīn ē jā catitalacapāstacli Dios. ³ Xlaca'n jā catitalakalhu'manli ā'makapitzīn. Jā tī chā'tin catitamāzta'nkēna'ni'lh. Natalīchihuīna'n tū jā ixlicāna'. Jāla catitamakxteklī ixtalacpuhuātca'n ē palaj natatlahua catūxcuuhālh tū talacasqui'n. Jā catitalaktzī'ncu'tunli tū tze. ⁴ Nata'a'kskāhui'nin ē jā cuenta catitalahualh tū tatlahuamā'nalh. Jā catitamakxteklī ā'chā'tin nacāmaxqui' talacapāstacni'. Xmān nataputza ixtalacpuhuātca'n xlaca'n ē jā ixtalacasqui'nin Dios. ⁵ Nacālaktzī'ncan hua'chi ta'a'ka'tī masqui jā catitaka'lhīlh līli'huī'qui tū Dios māsā'.

Cacātapānu'ni' tzmā' tachi'xcuui't. ⁶ Ā'makapitzīn tzmā' tatanū nac chic ē ta'a'kskāhui' puscan tī jā cuenta tatlahua. Tzmā' puscan taka'lhī ixcuentaca'n ē jā tzej talacapāstacna'n. ⁷ Chu tlakaj tasca'tcu'tunkō'. Jāla catitasca'tli tū ixlicāna' ē chī natalī'a'kapūtaxtu. ⁸ Hua'chi xantilhni' Janes ē Jambres tatā'lātlahualh Moisés, chuntza' tzmā' chi'xcuui'n tatā'lātlahua tū ixlicāna'. Jā tze ixtalacapāstacni'ca'n ē jā xlicāna' ta'a'ka'tī. ⁹ Xlaca'n jātza' catitalhūhua'nli tī nacāstālani' ixpālacata ixlipō'ktuca'n tachi'xcuui't cuenta natatlahua jā tze ixtalacapāstacni'ca'n. Chuntza' cā'a'kspulalh Janes ē Jambres.

Pablo macamaxqui'lh Timoteo tū ā'xmān

¹⁰ Hui'x quimaksca'tni'ta' tū namā'su'yua'ya' ē chī nalīlatapaya'. Ca'tziya' tū ixui'lh quilītlahuat ē tū ica'ka'tī. Hui'x la'ktzī' chī lilacatzucu icmāsu'yulh

ē chī iccāpāxquī'kō' tachi'xcuui't ē chī ictāyani'nī't tū quintlahuani'ca. ¹¹ Ca'tziya' chī quimātakāhuī'canī't ē quimakapātīnīncanī't. Hui'x ca'tziya' ixlīpō'ktu tū quina'kspulalh nac cā'lacchicni' jā cāhuanican Antioquía ē Iconio ē Listra ē chī palha' icpātīnī'lh. Māpa'ksīni' Dios quimakapūtāxtūkō'lh huā'mā'. ¹² Ixlīpō'ktuca'n tī tatā'tapa'ksīcu'tun Jesucristo ē natastālani', xlaca'n nacāmakapātīnīncan. ¹³ Tī tatlahua tū jā tze ē ta'a'kskāhuī'nincu'tun, ā'chulā' tatlahua. Ā'chulā' nata'a'kskāhuī'nin ē xlaca'n nacā'a'kskāhuī'can.

¹⁴ Hui'x cuenta natlahua'ya' tū quimakscā'tnī'ta' ē tū ca'tziya' ixlicāna' ē ū'tza' nastālani'ya'. Ca'tziya' tī tamāsu'yuni'n. ¹⁵ Hasta miliska'ta' māsu'yuni'ca'nī'ta' ixtachihuīn Dios. Ixtachihuīn Dios māsu'yuni'yān chī nalī'a'kapūtāxtuya' ixpālacata līpāhua'na' Jesucristo. ¹⁶ Dios cāmāsu'yuni'lh tachi'xcuui't ē chuntza' chī cāmāsu'yuni'lh, chuntza' tatzo'kni' na ixtachihuīn. Ixtachihuīn Dios tzē namāsu'yu ē tzē nacālacāquilhni' tī jā tze. Nā ixtachihuīn Dios tzē nacāmaxquī' talacapāstacni' ē natasca'ta chī natatlahua tū xatze. ¹⁷ Chuntza' tī tā'scuja Dios cāxni'j' natahui'la natlahua catūxcuui'lh tū tze.

4

¹ Icmācuentālīni'yān na ixlacatīn Dios ē na ixlacatīn Māpa'ksīni' Jesucristo tī namin hua'chi rey ē nacāputzāna'nīkō' tī xalakahuancus ē tī xanīntza'. Jesús namimpala ē naka'lhī ixlīmāpa'ksīn nac a'kapūn, ² ē ū'tza' iclīmācuentālīni'yān namāsu'yu'ya' ixtachihuīn Dios pō'ktu quilhtamacuj, palh kexmatcu'tuncan o jā kexmatcu'tuncan. Nacāmāsu'yuni'ya' tachi'xcuui't ē nacālacāquilhni'ya' tī jā tze ē nacāmaxquī'ya' talacapāstacni' tī tze. Līlacatzucu namāsu'yu'ya'. ³ Namin a'ktin quilhtamacuj a'cxni' tachi'xcuui't jā catitalakatīl tū ixlicāna'. Natamākēstoka lhūhua' mākelhtahua'kē'ni'nī'n tī natamāsu'yu xmān tū xlaca'n natakekmātcu'tun. Chuntza' natatlahua ixtalacasqui'nīnca'n. ⁴ Natalītalakāspi'ta tū ixlicāna' ē natastālani' tū xmān līchihuīna'ncan. ⁵ Jā camakxtekti tū namāmakchuyīyān. Natāyani'ya' tū napātīni'na'. Tzej namāsu'yu'ya' ixtachihuīn Dios ē tzej namākentāxtūya' mintascujūt.

⁶ Quit, palaj naquīmacamāstā'can. Talacatzuna'jīmā'lh'tza' quilīnīn. ⁷ Tzej iclīmaktāyalh tū ica'ka'ī'. Hua'chi icmāspūtūlh tzamā' tatu'jnu'. Jā ictāxtutāyalh na ixtej Dios. ⁸ Chuhua'j hui'lacha' tzamā' quimpremio tū naquīmaxquī' Māpa'ksīni' tī tze ya juez. Xla' naquīmaxquī' a'cxni' nacāputzāna'nīkō'. Jā xmān quit na'icka'lhī quimpremio. Nā nataka'lhī ixlīpō'ktuca'n xlaca'n tī tapāxquī' Māpa'ksīni' ē taka'lhīmā'nalh hasta a'cxni' namimpala.

Pablo squi'ni'lh talakalhu'mān Timoteo

⁹ Calīhui'li' palaj naquilakta'na'. ¹⁰ Demas quimakxtekli ixpālacata pāxquī' tū xala' nac cā'quilhtamacuj ē a'lh nac Tesalónica. Crescente a'lh nac Galacia ē Tito a'lh nac Dalmacia. ¹¹ Xmān Lucas quintā'lahuī'lh. Naputzaya' Marcos ē nalīta'na'. Xla' tzē naquīntā'scuja. ¹² Tíquico icmacā'lh nac Efeso. ¹³ A'cxni' nata'na', calī'ta' quīncapote tū icmakxteknī'ta'ncha' na ixchic Carpo xala' nac Troas. Cacālī'ta' quilibros. Jā tipātza'nkāya' tzamā' quīncapō'snapna'.

¹⁴ Alejandro tī līscuja līcā'n quintlahuani'nī't tū jā tze. Māpa'ksīni' namakapātīnīn chī quintlahuani'nī't. ¹⁵ Hui'x cuenta catlahua' xla' ixpālacata tā'lātlahua tū māsu'yuyāuj.

¹⁶ A'cxni' pūla quilīminca na ixlacātīnca'n scujnī'n, jā tī chā'tin quimaktāyalh; ixlīpō'ktuca'n quintamakxteklī. ¡Dios jā catitlahuani'lh cuenta! ¹⁷ Māpa'ksīni' quimaktāyalh ē quimāhuixcāni'lh. Chuntza' tzē na'iclīmāsu'yu tzej chī nalī'a'kapūtaxtucan ē tzē natakexmata ixlīpō'ktuca'n tī jā israelitas. Hua'chi quimakapūtaxtūlh na ixquilhni' león chī quimakapūtaxtūlh ixlīmāpa'ksīnca'n scujnī'n. ¹⁸ Māpa'ksīni' naquimakapūtaxtū ixlīpō'ktu tū jā tze ē naquilē'n jā māpa'ksīni'n nac a'kapūn. ¡Calakachi'xcuhuī'ca pō'ktu quilhtamacuj! Amén.

Saludos ē ā'xmān tasicua'lanālīn

¹⁹ Iccāmacā'ni'yācha' saludos Prisca ē Aquila ē xalanī'n na ixchic Onesíforo. ²⁰ Erasto tahuī'lh nac Corinto ē Trófimo icmakxteklī nac Mileto ixpālacata ixta'jatatla. ²¹ Nalīhui'liya' naquilakta'na' a'cxni' jāna'j tzucu lonkni'. Tamacā'ni'yāchā'n saludos Eubulo ē Pudente ē Lino ē Claudia ē ixlīpō'ktuca'n ā'makapitzīn tā'timīn.

²² Māpa'ksīni' Jesucristo cacātā'a'n ē Dios cacāsicua'lanātlahuan milīpō'ktuca'n. Amén.

Tito

Pablo tzo'knuni'lh Tito

¹ Quit Pablo ē quit ixtasācua' Dios ē quit ixapóstol Jesucristo. Quilihui'līca quilī'apóstol na'iccāmāsu'yuni' tī Dios cālacsacī ē na'iccāmāca'tzīnī tū ixlīcāna'. Ē ū'tza' nacāmaktāya natatahui'la chī Dios lacasqui'n. ² Ē ū'tza' cāmāca'tzīnī chī natalīka'lhī xasāsti' ixlatamatca'n tū jā catilakspūtlī. A'cxni' jāna'j tū ixa'nān huā'mā' cā'quilhtamacuj, Dios huanlī tzē naka'lhīyāuj quilatamatca'n tū jā catilakspūtlī. Dios jā makstin a'kskāhuī'nin. ³ A'cxni' chilh quilhtamacuj tū Dios līlhcānalh, a'cxni' quincāmāsu'yuni'n chī nalīka'lhīyāuj quilatamatca'n tū jā catilakspūtlī. Ū'tza' quimacamaxquī'lh ē na'iccāmāca'tzīnī ā'makapitzīn chuntza' chī ixtalacasqui'nīn Dios quiMakapūtāxtūnu'ca'n. ⁴ Ictzo'knuni'yān hui'x, Tito. Hui'x hua'chi quinka'hua'cha ixpālacata quit icmā'a'ka'ī'nīn. Catalakalhu'mān ē catasicua'lanātlahuan Dios xaTāta' ē Jesucristo quiMakapūtāxtūnu'ca'n.

Ixtascujūt Tito nac Creta

⁵ Icmakxteknī' nac Creta natlahuakō'ya' tū quit jāla ictlahuakō'lh ē nacāxtlahua'ya' tū sputacus. Nac a'katunu' cā'lacchicni' nacāputzaya' ixmaktaka'lhna'nī'ncā'n tī ta'a'ka'ī', chuntza' chī icuanin. ⁶ Chī'xcu' tī natanū limaktaka'lhna' jā tū catilahualh tū nalī'a'ksa'ncan. Xmān chā'tin ixpuscāt caka'lhīlh. Ixcamana' cata'a'ka'ī'ni'lh ixtachihuīn Dios ē tzej catalatā'kchokolh ē jā laxumpīn catahuanlī. ⁷ Chā'tin maktaka'lhna' ū'tza' ī'scujni' Dios ē xapuxcu' tī ta'a'ka'ī'. Jā tū limacuan palh a'nān tū nalī'a'ksa'ncan. Xapuxcu' jā ka'tla' camakca'tzīlh ē jā palaj casitzī'lh. Jā caka'chīlh ē jā cacātucslī ā'makapitzīn. Jā calacapāstacī xmān chī nalītlaja tumīn. ⁸ Cacāmānūlh na ixchīc tī ta'a'ka'ī'ni' Dios. Calakatīlh tū xatze ē tzej calacapāstacna'nli. Ē tzeya chī'xcu' cahuanlī ē catlahualh ixtalacasqui'nīn Dios. Calīhui'līlh jā natlahua tū jā tze. ⁹ Calacapāstacī tū māsuyuni'ca ē tū a'ka'ī'yāuj. Chuntza' tzē nacāmāsu'yuni' tū ixlīcāna' tī tatā'lālīhuani tū a'ka'ī'yāuj.

¹⁰ Līlhūhua' a'nān tī jā takexmatcu'tun tū iccāmāsu'yuni'lh. Na ixpu'nāncā'n tī jā takexmatcu'tun lhūhua' a'nān israelitas ē jā lhūhua' tī jā israelitas. Xlaca'n tamāsu'yu tū jā ixlīcāna' ē xmān talīchihuīna'n. ¹¹ Ixlacasqui'ncā nacāquilhchī'pacan ixpālacata lhūhua' tamāmakchuyīnīn hasta ixlīpō'ktuca'n chī a'katunu' nac chīc. Tamāsu'yu tū jā tze ē xmān tumīn tatlajacu'tun.

¹² Chā'tin xala' nac Creta tī hua'chi ixa'kchihuīna'ca'n huanlī: “Tī xalanī'n nac Creta pō'ktu quilhtamacuj ta'a'kskāhuī'nin. Xlaca'n hua'chī animalhna'”. Laktza' ixlīlhquititca'n ē laktza' tahuā'yan.” ¹³ Ixlīcāna' chī huanlī. Ū'tza' ixlacasqui'ncā palha' nacāquilhni'ya' tī ta'a'ka'ī' xalanī'n nac Creta. Cacāhua'ni' jā nata'a'ka'ī' tī ta'a'kskāhuī'nin, ē chuntza' natācāxtlahua ixtalacapāstacni'ca'n. ¹⁴ Chuntza' tzej nata'a'ka'ī' tū ixlīcāna' ē jā cuenta natatlahua tū xmān cāhuani israelitas. Jā cuenta natatlahua ixtamāsu'yunca'n xlaca'n tī tatalakaspī'ttāyani' tū ixlīcāna'.

¹⁵ Na ixlacatīnca'n tī ta'a'ka'ī' ē tze ixtalacapāstacni'ca'n, pō'ktu tze masqui jā chuntza' chī ixtahui'latca'n israelitas. Na ixlacatīnca'n tī jā ta'a'ka'ī', jā tū tū tze ixpālacata jā tze ixtalacapāstacni'ca'n. Jāla taca'tzī chī

natalacsaca tū xatze. ¹⁶ Xlaca'n tahuan ta'a'ka'i'ni' Dios, ē talatlā'huan chī xlaca'n tī jā ta'a'ka'i'. Lacxumpīn xlaca'n ē jā takexmata. Jāla tatlahua tū tze.

2

Tamāsu'yun tū ixlīcāna'

¹ Hui'x, tzej cacāmāsu'yuni' tū ixlīcāna' lacxtim chī māsuyuni'ca'. ² Cacāhua'ni' lakkōlu'n līlacatejtin natalatā'kchoko ē tzej natalacapāstaca tū natatlahua. Lacatejtin natalatahui'la ē tzej nata'a'ka'i'. Nacāpāxquī' tachi'xcuhui't ē natatāyani' chī natapātīni'n. ³ Nā cacāhua'ni' pusan tī lē'n quilhmacuj tzej natalatā'kchoko. Jā catitalīchihuīna'nli ā'chā'tin ē jā catitaka'chilh. Natamāsu'yu tū tze. ⁴ Chuntza' pusan tī jāna'j lē'n quilhmacuj natamaksca'txtunu'n chī natapāxquī' ixkōlu'ca'n ē ixcamana'ca'n. ⁵ Natamaksca'txtunu'n chī lacatejtin natalatahui'la. Tzeya pusan natahuan. Tzej natatlahua ixtascujtca'n na ixchicca'n. Natalakalhu'man ā'makapitzīn. Natalakachi'xcuhui' ixkōlu'ca'n. Palh chuntza' natatlahua, jā tī chā'tin nalakapala ixtachihuīn Dios.

⁶ Tzej nacāmālacapāstaqui'ya' camana' natasca'ta chī jā catitlahualh tū jā tze. ⁷ Tzej natalatā'kchokoya' ē chuntza' camana' natamaksca'txtuyān. Tzej camāsu'yu' tū ixlīcāna' ē jā nakelhkamāna'na'. ⁸ A'cxni' māsuyupā't, cuenta natlahua'ya' ē jā nahua'na' catūhuālh tū jā minī'ni'. Chuntza' minquiclhaktzi'ca'n namāxana'n ē jāla catimaclalh tū nacālī'a'ksa'nān.

⁹ Hui'xina'n tī xatastā'maka tasācua' cacākexpa'tni'tit ē cacālakachi'xcuhui'tit mimpatronca'n. Jā cakelhtaxtoktīni'ntit. ¹⁰ Jā catitaya'tit tū ixla' mimpatronca'n. Līlacatejtin calatā'kchokotit ē jā catlahua'tit tū jā tze. Chuntza' ā'makapitzīn natalaktzi'n tze chī māsuyucan ixpālacata Dios tī quiMakapūtaxtūnu'ca'n.

¹¹ Līmāsu'yulh ixtalalaku'mān Dios chī macamilh Jesucristo naquincāmakapūtaxtūyān quīlīpō'ktuca'n tachi'xcuhui't. ¹² Huā'mā' Jesucristo quincāmāsu'yuni'yān chī namakxtekāuj ixlīpō'ktu tū Dios jā lakati. Tū talacasqui'n tī xalanī'n nac cā'quilhmacuj, ū'tza' jā tze ē Dios jā lakati. Ū'tza' namakxtekāuj. Nā Jesucristo quincāmāsu'yuni'yān chī līlacatejtin natahui'layāuj ē chī tzej nalacapāstacāuj ē chī namākentaxtūyāuj ixtalacasqui'nīn Dios nac cā'quilhmacuj. ¹³ Chuntza' ixlacasqui'nca natalatā'kchokoyāuj līhuan ka'lhīmā'nauj quiMakapūtaxtūnu'ca'n Jesucristo. A'cxni' namin ixquilhmacuj Jesucristo, ka'tla' quilhmacuj nahuan ē tzēhuanī't ē natasu'yu' i'xkakana' Dios. ¹⁴ Huā'mā' Jesucristo, ū'tza' tī ixa'cstu tamacamāstā'lh nanī ē chuntza' naquincālimakapūtaxtūyān. Chuntza' xatze nahuanāuj na ixlacatīn Dios ē natapa'ksini'yāuj Dios. Chuntza' naputzayāuj chī nalīmakapāxuiyāuj Dios.

¹⁵ Pō'ktu huā'mā', Tito, nacāmāsu'yuni'ya' xalanī'n nac Creta. Hui'x hua'chi xapuxcu', ē ū'tza' nacālīmaktāya'ya' tī ta'a'ka'i' ē nā nacāquilhni'ya' tī jā tamākentaxtū. Jā namakxteka' nalakmaka'n can mintachihuīn.

3

Ixtascujtca'n tī ta'a'ka'i'

¹ Xlaca'n tī ta'a'ka'i', cacāmālacapāstaqui' chī ixlacasqui'nca natalakachi'xcuhui' gobierno ē ā'makapitzīn tī tamāpa'ksini'n. Natakexmatni' ē natalihui'li nacāmaktāya' a'cxni' tatlahuamā'nalh tū tze.

² Cacāhua'ni' jā nata'a'ksa'n ā'chā'tin. Jā natalālīsītzi'ni'. Natalakalhu'man ē nacālakachi'xcuhuī' ixlīpō'ktuca'n tachi'xcuhuī't masqui jā ta'a'ka'ī'.

³ Nalacapāstacāuj chī quina'n xapūla ixuanī'tauj. Jā tzej ixlacapāstacna'nāuj ē laccumpīn ixuanī'tauj. Ixquincāta'a'kskāhuī'yān. Xmān ixtlahuacu'tunāuj tū quimacnica'n ī'squi'n. Ixtlahuatēlhayāuj tū jā tze ē ixlakca'tzalacanāuj. Jā ixcālaktzīncu'tunāuj ā'makapitzīn ē nūn chā'tin ixquincātalaktzī'ncu'tunān. ⁴ Dios māsu'yulh chī cālakalhu'man ē cāpāxqui' ixlīpō'ktuca'n tachi'xcuhuī't a'cxni' macamilh Jesucristo naquincāmakapūtaxtūyān. ⁵ Masqui ixtlahuayāuj tū tze, jā ū'tza' quincātalacāpūtaxtūn Dios. Xla' quincāmakapūtaxtūyān ixpālacata quincāpāxqui'yān ē quincālakalhu'manān. Espīritu Santo quincāmaxqui'yān xasāsti' talacapāstacni'. Chuntza' lītasu'yu hua'chi lakche'kē'lh quintalacapāstacni'ca'n. Chuntza' hua'chi sāsti' tzucunī'tauj ē xasāsti' quilatamatca'n. ⁶ Dios jā lakca'tzanli a'cxni' quincāmaxqui'n Espīritu Santo. Lhūhua' quincāmaxqui'n ixpālacata tū tlahualh quiMakapūtaxtūnu'ca'n Jesucristo. ⁷ Dios quincālakalhu'manān ē quincāmpānūni'n quincuentaca'n. Chuntza' tzē naquincāmaxqui'yān tū quila'n nahuan ē ū'tza' tū jā catilakspūtlī.

⁸ Ixlīcāna' tū icuaniyān. Iclacasqui'n līlacatejtin nacāhuani'ya' xlaca'n tī ta'a'ka'ī'nī't Dios natalīhui'lī natatlahua tū tze. Tū icuaniyān xatze ē nacāmaktāya ixlīpō'ktuca'n tachi'xcuhuī't. ⁹ Cacātapānū'ni' tī xmān talālīkelhasqui'nī tū jā tū ixtapalh ē tī quinapapana'ca'n. Nā cacātapānū'ni' tī talālīsītzi'ni' ē talālīquilhni tū huanicu'tun ixlīmāpa'ksīn Moisés. Huā'mā' jā tū līmacuaniyān. Jā tū ixtapalh.

¹⁰ Maktin maktu' calacaquilhniyān chā'tin chi'xcu' tī cāmāpāpitzī xlaca'n tī ta'a'ka'ī'ni' Dios. Palh jā cuenta tlahua chī lacaquilhni'ca, catantlakaxtuca. ¹¹ Ca'tzīya' ixlakta jā tzeya chi'xcu' xla'. Masqui ca'tzī lacle'n, ā'chulā' tlahua tū jā tze.

Tū xmān i'xla' Tito

¹² A'cxni' na'icmacā'ni'yāchā'n Artemas o Tíquico, nalīhui'lī'ya' naquilakta'na' nac Nicópolis. A'ntza' na'ictachoko a'cxni' lonknu'n. ¹³ Cacāmaktāya' Zenas tī abogado ē Apolos ixpālacata nataka'lhī ixlīpō'ktu tū tamaclacasqui'n natataya ixtēja'n. ¹⁴ Ixlīpō'ktuca'n tī ta'a'ka'ī'ni' Dios catasca'tlī chī natatlahua tū tze ē chī natamaktāya ā'makapitzīn tī ta'a'ka'ī' ē tī tamaclacasqui'n catūhuālh. Chuntza' jā xalhquitit catitahuanli.

Saludos ē tasicua'lanālīn ā'xmān

¹⁵ Ixlīpō'ktuca'n tī tahuī'lāna'lh huā'tzā' tamacā'ni'yān saludos. Nacāsaludarlīya' ixlīpō'ktuca'n quinamigosca'n tī quincāpāxqui'yān ixpālacata a'ka'ī'ni'yāuj Dios. Dios cacāsicua'lanālīn milīpō'ktuca'n. Amén.

Filemón

Pablo tzo'knuni'lh Filemón

¹ Quit Pablo tī ictachī'nī't expālacata Jesucristo. Nā hui'lh huā'tzā' quintā'tinca'n Timoteo. Ictzo'knuni'mā'n hui'x, Filemón, tī quintā'scuja' ē icpāxquī'yān. ² Icmacā'nāuj saludos quit ē Timoteo. Iccāmacā'ni'yāuj saludos ixlīpō'ktuca'n ā'makapitzīn tī ta'a'ka'ī'ni' Jesucristo ē tatakēstoka na minchic. Nā iccāmacā'ni'yāuj saludos quintā'tinca'n Apia ē Arquipo tī hua'chi quintā'soldadoca'n expālacata Jesucristo. ³ QuinTāta'ca'n Dios ē quiMāpa'ksīni'ca'n Jesucristo cacātasicua'lanātlahuan hui'xina'n ē tzej calatapā'tit.

Chī xpāxquī'nin ē ixa'ka'ī' Filemón

⁴ Pō'ktu quilhtamacuj icmaxquī' tapāxcatca'tzīn Dios a'cxni' icorarli mimpālacata. ⁵ Icmāxquī' tapāxcatca'tzīn expālacata quimāca'tzīnīcatza' tzej a'ka'ī'ni'ya' Māpa'ksīni' Jesús ē pāxquī'ya' xla' ē nā cāpāxquī'ya' ā'makapitzīn tī tatapa'ksīni' Dios. ⁶ Hui'x cāhuani'nī'ta' ē cāmāsu'yuni'nī'ta' ā'makapitzīn tū hui'x a'ka'ī'ya', ē ū'tza' iclisquī'ni' Dios nacāmākexmatī xlaca'n ixlīpō'ktu tū tze ē tū quilaca'n expālacata Cristo. ⁷ Tā'tin, iclīpāxuhua ē iclītako'xamāka'tlī' expālacata mintapāxquī'n ē chī hui'x cāmāhuixcānī'nī'ta' xlaca'n tī ta'a'ka'ī'.

Pablo squi'nli talakalhu'mān expālacata Onésimo

⁸ Quit jā ictimāpa'ksīn masqui tzē na'icmāpa'ksīyān natlahua'ya' tū ixlacasquī'nca, expālacata Cristo quilhui'līlh quili'apóstol. ⁹ Xatze na'icsquī'ni'yān expālacata mintapāxquī'n. Quit Pablo tī icsquī'ni'yān ē quit kōlu'tza'. Chuhua'j ictachī'nī't quit expālacata Jesucristo. ¹⁰ Icsquī'ni'yān expālacata Onésimo tī icmā'a'ka'ī'nīlh līhuan ictachī'nī't quit. Chuntza' lītuxtuyācha' hua'chi quinka'hua'cha.

¹¹ Masqui xapūla Onésimo jā tzej maktāyan, chuhua'j tzej quimaktāya ē nā tzej namaktāyāyān. ¹² Xla' icmāspi'tni'palayān ē hua'chi xa'icmacā'ni'n pītznal' quilīstacna'. Hui'x camā'nu' na minchic. ¹³ Quit xa'icmakxteku'tun huā'tzā' ē ixquimaktāyahl. Ixtahui'lh hua'chi milakxoko līhuan ictachī'nī't expālacata xatze tachihuīn. ¹⁴ Iclīhui'līlh jā tū na'ictlahua expālacata hui'x jā ixca'tzīya' ē jā ixquimaxquī'nī'ta' talacasquī'nīn. Jā xa'iclacasquī'n līcuesa quintlahuani'ya' talakalhu'mān. ¹⁵ Onésimo tamakatīni'n hui'x masqui jā makās ē chuhua'j nataspi'ta ē natachoko pō'ktu quilhtamacuj. Palhāsā' chuntza' xalitze nalītuxtuyācha' ¹⁶ expālacata chuhua'j xla' jā xmān xatastā'maka mintasācua'. Nā xla' mīntā'tin huanī't tī pāxquī'canī't. Quit icpāxquī' ē ixlacasquī'nca hui'x ā'chulā' napāxquī'ya' expālacata xla' mintasācua' ē nā chuhua'j mīntā'tin huanī't expālacata a'ka'ī'ni'nī't Jesús.

¹⁷ Chuntza' palh hui'x puhua'na' lātā'scujmā'nāuj, camā'nu' na minchic Onésimo hua'chi quit ixquimā'nu'. ¹⁸ Palh tlahuani'nī'ta'n catūhuāl tū jā tze o palh maklaclē'nān catūhuāl, naquimātā'jī'ya' quit. ¹⁹ Quit, Pablo, ictzo'kni'yān huā'mā': Na'icxokonuni'kō'yān, masqui tzē na'icmāpāstaquīyān tū quilacīpini'ya'. Ū'tza' huā'mā': Quit icmā'a'ka'ī'nī'nī'ta'n tū ixla' Jesús. ²⁰ Chuhua'j, tā'tin, caquintlahuani' huā'mā' talakalhu'mān expālacata quina'n a'ka'ī'ni'yāuj Māpa'ksīni'.

Naquimakapāxui'ya' chī namānū'ya' na minchic Onésimo ixpālacata Jesucristo.

²¹ Ictzo'knuni'mā'n ē tzej iclakapasān ē icca'tzī namākentaxtūya' tū icsqui'ni'mā'n ē ā'chulā' natlahua'ya'. ²² Nā icsqui'ni'yān naquincāxui'lī'ya' jā na'ictahui'la. Icka'lhīmā'lh Dios nakexmata tū hui'xina'n squi'ni'pā'na'ntit a'cxni' orarlīyā'tit. Chuntza' naquimakxteka na'ica'nācha'.

Cāmacā'ni'ca saludos ē squi'ni'ca Dios cacāsicua'lanātlahualh

²³ Epafra tī quintā'tachī'n ixpālacata Jesucristo macā'ni'yān saludos. ²⁴ Nā tamacā'ni'yān saludos Marcos ē Aristarco ē Demas ē Lucas tī quintatā'scuja.

²⁵ QuiMāpa'ksīni' Jesucristo cacāsicua'lanātlahuan. Amén.

Hebreos

Dios quincālakmacaminī'ta'n ī'Ska'ta'

¹ Lakmajtza' Dios pūlaclhūhua' cāmāca'tzīnīlh ixa'kchihuīna'nī'n ē cāmāchihuīnīlh ixtachihuīn. Xlaca'n maklhūhua' tatā'chihuīna'nli tū lakmakānī'n. ² Chuhua'j tzamā' quilhtamacuj tū ā'xmān, Dios quincālakmacaminī'ta'n ī'Ska'ta'. Ū'tza' tī quincāmācā'tzīnīnī'ta'n tū Dios lacasqui'n naca'tzīyāuj. Dios lihui'līlh ī'Ska'ta' ixtēcu' nahuan ixlīpō'ktu tū a'nan. Ī'Ska'ta' Dios cāxui'līlh cā'quilhtamacuj ē tū a'nan nac a'kapūn. Cāxui'līlh chī ixtalacasqui'nīn Dios. ³ Ī'Ska'ta' Dios, xla' lacxtim chī Dios, lacxtim ixlīka'tla'. Xla' ū'tza' māpa'ksīkō' tū a'nan nac cā'quilhtamacuj ē tū tahui'lāna'lh tālhmā'n nac a'kapūn, ixpālacata xla' ka'lhī lītli'hui'qui. Ū'tza' cāxapakō'lh quincuentaca'n. Xla' tahui'lh na ixpekxtūcāna'j Dios nac a'kapūn.

Ī'Ska'ta' Dios ka'lhī lītli'hui'qui

⁴ Ī'Ska'ta' maxquī'ca ka'tla' lītli'hui'qui. Xla' ā'chulā' ka'lhī lītli'hui'qui ē jā ángeles. Dios maxquī'lh ixlītlahuat tū ā'chulā' xaka'tla'. Ángeles jā chuntza' cāmaxquī'ca ixlītlahuatca'n. ⁵ Dios jā maktin cāhuaninī't nūn chā'tin tī ixángeles chī huanīlh ī'Ska'ta':

Hui'x quiSka'ta'.

Chuhua'j quit minTāta'.

Nā Dios jā maktin cāhuaninī't nūn chā'tin tī ixángeles:

Quit minTāta' pō'ktu quilhtamacuj.

Hui'x quiSka'ta' pō'ktu quilhtamacuj.

⁶ A'cxni' namacamin nac cā'quilhtamacuj ī'Ska'ta' tī ixlacsacnī't Dios huanli:

Ū'tza' catalaktaquilhpūtalh ixlīpō'ktuca'n ixángeles Dios.

⁷ Dios līchihuīna'nli ángeles ē huanli:

Ángeles ixlacsujnī'n Dios.

Ta'a'n jā Dios cāmācā'n.

Palaj ta'a'n hua'chi ū'ni' ē hua'chi makli'pit.

⁸ Nā Dios līchihuīna'nli ī'Ska'ta', ē huanli:

Hui'x Dios ē hui'x namāpa'ksīni'na' pō'ktu quilhtamacuj.

Tze chī hui'x nalīmāpa'ksīni'na'.

⁹ Hui'x lakatiya' tū xatze.

Jā laktzī'ncu'tuna' tū jā tze.

Ū'tza' līlacsacnī'ta'n minDios.

Dios cā'tapāxuhuān maxquī'n lhūhua' lītli'hui'qui.

Ā'makapitzīn jā chuntza' cāmaxquī'ca.

¹⁰ Nā Dios chihuīna'mpāl'h:

Hui'x, Māpa'ksīni', tla'hua'nī'ta' ixlīpō'ktu cā'quilhtamacuj xapūla.

Hui'x tla'hua'nī'ta' ixlīpō'ktu tū a'nan nac a'kapūn.

¹¹ Pō'ktu huā'mā' natalaksputa.

Hui'x jā chuntza'.

Hui'x natahui'la'ya' tihua'na'.

Pō'ktu huā'mā' natala hua'chi xamasni' lu'xu'.

¹² Jātza' caticāmaclacasqui'nca, ixpālacata hui'x pō'ktu xasāsti' nacātlahua'ya'.

Chuntza' chī chā'tin a'cxni' tamakxtu xamasni' ixlu'xu' ē lhakā' xasāsti'. Hui'x, jā maktin catitalakpali' ē natahui'la'ya' tihua'na'.

¹³ Dios jā maktin cāhuanini't nūn chā'tin tī ixángeles chuntza' chī huanilh i'Ska'ta':

Catahui'la' nā quimpekxtūcāna'j hasta quit na'iccātlaja mīntā'laquiclhaktzi'nī'n.

¹⁴ Ángeles xalakahuan masqui jāla laktzī'ncan. Xlaca'n tascuja chuntza' chī Dios cāmāpa'ksī. Dios cālakmacamin natamaktāya tī nacāmakapūtaxtūcan.

2

Ixlicasqui'nca nakexmatni'yāuj tū Dios huan

¹ Jesús xla' ka'tla'. Ū'tza' tzej nalīlacapāstacāuj xatze tachihuīn tū quincātamāca'tzīnīnī'ta'n. Chuntza' jā catitaxtūtāyauj na ixtej Dios. ² Tū Dios cāmāhuanilh ángeles, ū'tza' ixlicāna'. Ixlīpō'ktuca'n tī jā takexmatni'lh, xlaca'n cāmākapātīnīnca. ³ Nā chuntza' quina'n naquincātamakapātīnīnān palh namakxtekāuj Dios tī quincāmāpūtaxtūyān. QuiMāpa'ksīni'ca'n Jesucristo, ū'tza' tī xapūla chihuīna'nli chī nalī'a'kapūtaxtucan. Tī takexmatli xlaca'n quincātamāca'tzīnīn ē quincātahuanin ū'tza' tū ixlicāna'. ⁴ Nā chuntza' Dios māsu'yukō'lh ixlicāna' tū cāhuanica, ixpālacata cāmāxqui'lh līmāpa'ksīn natatlahua kempālhūhua' xalaka'tla' lī'a'cnīn. Nā cāmāxqui'ca ixlītlī'hui'qui Espīritu Santo chā'tunu' chuntza' chī Dios ixtalacasqui'nīn.

Jesucristo makapūtaxtūnu'n

⁵ Dios jā cāmācamāxqui'nī't ángeles cā'quiltamacuj tū līchihuīna'nāuj, ē tū xasāsti' nahuan. ⁶ Jā ángeles caticāmācamāxqui'lh cā'quiltamacuj. Nacāmācamāxqui'can tachi'xcuhuī't. Tatzo'kni' na ixtachihuīn Dios jā huancan:

Hui'x Dios cāpāstaca' tachi'xcuhuī't masqui jā tū ixtapalhca'n.

Cātlahuani'ya' xlaca'n tū tze.

⁷ Hui'x cālīmāka'tli' tachi'xcuhuī't masqui jā hua'chī ángeles.

Cātla'hua' cacālakachi'xcuhuī'ca.

Cāmācamāxqui'lh natamāpa'ksī tū hui'x tlahuanī't.

⁸ Tachi'xcuhuī't cāmācamāxqui'lh natamāpa'ksīkō'.

A'cxni' huancan natamāpa'ksīkō', chuntza' huanicu'tun tachi'xcuhuī't natamāpa'ksīkō' ixlīpō'ktu, masqui jāna'j tī laktzī'n chī tamāpa'ksīni'n.

⁹ Jesús ū'tza' tī māpa'ksīni'n. Ca'tziyāuj chī pātīni'lh Jesús. Timacsti'na'juanli chī ángeles, masqui jā makās. Chuntza' lalh ixpālacata Dios lacasqui'nli xla' nanī ixpālacataca'n ixlīpō'ktuca'n tachi'xcuhuī't. Dios lakalhu'manīni'n ē ū'tza' Jesús līnīlh, ē ū'tza' līlakachi'xcuhuī'can.

¹⁰ Dios tlahuakō'nī't. Xla' cāmālacatzucukō'lh ixlīpō'ktu tū a'nan, chuntza' chī ixtalacasqui'nīn. Chuntza' minī'ni' Dios macamilh i'Ska'ta' nac cā'quiltamacuj napātīni'n, ixpālacata Dios ixlacasqui'n lhūhua' ixlacstīn natalīpūtaxtu ē nata'a'n nac a'kapūn. Jesucristo pātīni'lh quimpālacataca'n, ē chuntza' tzē naquincāmāpūtaxtūyān. ¹¹ Tī Jesús cāxapani'nī't ixcuentaca'n, pō'ktu ixlacstīn Dios. Ixlacstīn Dios chu chā'tin tī ixTāta'ca'n chī Jesucristo. E ū'tza' Jesucristo jā līmāxana'n a'cxni' huan: “Xlaca'n quintā'timīn.” ¹² Tatzo'kni' na ixtachihuīn Dios chī Jesús huanilh Dios:

Quit na'iclitā'chihuīna'nān quintā'timīn.

Na'icpixtlī'ni'yān jā takēstokcan.

13 Nā Jesús huanli:

Quit na'iclipāhuan Dios.

Nā chihuīna'impālh:

Huā'tzā' iccātā'lahuī'lh ixlacstīn tī Dios quimaxquī'lh.

14 Tzamā' lacstīn taka'lhī ixquinītca'n ē ixka'lhni'ca'n. Nā chuntza' Jesús litaxtulh kēxtim. Ixka'lhī ixquinīt ē ixka'lhni'. Lacatuncuhuī'lh chī chā'tin ska'ta', ixpālacata xla' nīcu'tunli ixpālacata chuntza' tzē naliskāhuī' skāhuī'ni' tī ka'lhī litli'hui'qui namaknīni'n. 15 Chuntza' tzē cālīmakapūtaxtūlh xlaca'n tī pō'ktu quilhtamacuj ixtajicua'ni' linīn. Xla' tzē cāmaktīlh ixtajicua'tca'n. 16 Jā ángeles tī cāmaktāya Jesús. Xla' cāmaktāya tachi'xcuhuī't tī italalakapasni' Abraham. 17 Ixtasquī'nī Jesús ixlitaxtulh kēxtim tī ixtachi'xcuhuī't Dios tī ixtā'timīn Jesús. Chuntza' xla' quincālakalhu'manān. Nā chuntza' tzē nalītaxtu xapuxcu' pālej na ixlacatīn Dios. Ū'tza' talacnūni'lh hua'chi talakalhu'mān. Chuntza' tzē quincātamāpānūni'yān quincuentaca'n. 18 Jesús pātīni'lh, ē chuntza' xla' tzē nacāmaktāya xlaca'n tī tapātīni'mā'nal ē tī cāmāmakahuasīcu'tun skāhuī'ni'.

3

Jesús lakachi'xcuhuī'can

1 Hui'xina'n, tā'timīn, Dios cālacsacnī'ta'n ē ū'tza' hui'xina'n ixlacstīn Dios lihuanit. Chuhua'j cacuentatlahua'tit Cristo Jesús. Dios macamilh Cristo Jesús ē mánūlh xapuxcu' pālej na ixlacatīn Dios. Chuntza' tzē nacāmaktāya xlaca'n tī ta'a'ka'ī'. 2 Jesús mākentaxtūkō'lh huā'mā' tū Dios ixmacamaxquī'nī't. Nā chuntza' Moisés mākentaxtūlh na ixchic Dios tū ixmacamaxquī'nī't. 3 Minī'ni' ā'chulā' calakachi'xcuhuī'ca Jesús ē jā Moisés. Ā'chulā' lakachi'xcuhuī'can tī tlaha a'ktin chic, ē jā tzamā' chic. 4 Chī'xcuhuī'n tzē tatlahua chic. Dios, xla' tlahuakō'nī't ixlipō'ktu tū a'nan. 5 Moisés mākentaxtūkō'lh tū ixmacamaxquī'canī't na ixchic Dios. Xla' ī'scuja na ixpu'nanca'n ixtachi'xcuhuī't Dios. Xla' ixcāhuani tachi'xcuhuī't tū na'a'kspula. 6 Cristo, xla' ī'ska'ta' Dios. Xla' pō'ktu tze tū tlaha. Ū'tza' cāmacamaxquī'canī't ixlipō'ktuca'n tī ixlacstīn Dios. Nā quina'n ixlacstīn Dios, palh ū'tza' nalīpāhuanāuj tihui'lāna'ujcus, ē lipāxuayāuj tū mimā'cha'.

Ixlacstīn Dios natalīpāxuhua tū Dios tlahuakō'lh

7 Chuntza' tatzo'kni' na ixtachihuīn Dios chī huanli Espīritu Santo:

Chuhua'j palh hui'xina'n kexpa'tā'tit chī Dios huan, jā lacxumpin calītaxtutit.

8 Jā lacxumpin calītaxtutit chī tī jā takexmatni'cu'tunli Dios makāstza' nac cā'tzaya'nca tī'ya't.

9 Mintāta'ca'n xala' pūla quintalīlaktzī'ncu'tunli palh xa'iccālipātīlh xlaca'n. Chī xalacxumpin ixtahuani't, ē masqui talaktzī'lh lī'a'cnīn tū xa'ictlahua quit tu'pu'xam cā'ta.

10 Ū'tza' iccālīsītzī'ni'lh a'cxni' icualh: “Xlaca'n jā maktin tzej tala-capāstacna'n. Jā maktin takexmatli tū iclacasqui'n quit.”

11 Ū'tza' iccālīsītzī'ni'lh ē ū'tza' iclīhuanli ixlicāna' xlaca'n jā catitachā'lh jā quit iccāhuanilh nata'a'n natajaja.

12 Chuhua'j, tā'timīn, tzej calatā'kchokotit. Jā caxumpīni'ni'tit Dios nūn chā'tin chī hui'xina'n. Jā tze palh jā a'ka'ī'yā'tit Dios ē palh nat-apānūni'yā'tit Dios xalakahuan. 13 Xatze calāhuani'tit lacxtim chuhua'j pō'ktu quilhtamacuj tihui'lā'na'ntitcus nac cā'quilhtamacuj. Chuntza' nūn

chā'tin tzē naxumpīni'n. Palh napuhuan chā'tin natlahua tū jā tze, chu ū'tza' ta'a'kskāhui'mā'lh, ē ā'chulā' jā kexmatni'cu'tun Dios. ¹⁴ Palh quina'n jā namakxtekāuj nalīpāhuanāuj Cristo chu kēxtim chī xapūla ixlīpāhuanāuj, chuntza' nā quila'ca'n nahuan tū ixla' Cristo. ¹⁵ Chuntza' tatz'o'kni' na ixtachihuīn Dios:

Palh hui'xina'n kexpa'tā'tit ixtachihuīn Dios, cakexpa'tni'tit.

Jā caxumpīni'ntit chī xlaca'n xalanī'n makāstza' tī jā ixtakexmatni'cu'tun Dios nac cā'tzaya'nca ti'ya't.

¹⁶ ¿Ē ca'tziyā'tit tīchu takexmatli ixtachihuīn Dios ē jā takexmatni'lh? Xlaca'n ū'tunu'n tī cāmāxtulh Moisés nac Egipto. ¹⁷ ¿Ē ca'tziyā'tit tī ixtamakasītzī'nī't Dios? Dios ixcāsītzī'nī'nī't xlaca'n tī ixtatlahua tū jā tze tu'pu'xam cā'ta, ē ū'tza' talīnīlh xlaca'n nac cā'tzaya'nca ti'ya't. ¹⁸ ¿Ē ca'tziyā'tit tīchu cālīchihuīna'nli Dios a'cxni' huanli jā catitachā'lh nac ti'ya't jā natajaxa? Dios cālīchihuīna'nli xlaca'n tī taxumpīni'ni'lh Dios. ¹⁹ Chuntza' tzē līca'tziyā'uj jāla tachā'lh jā ixtachā'ncu'tumā'nalh, ixpālacata jā ta'a'ka'ī'lh ixlīcāna' tū cāhuanīlh Dios.

4

¹ Quina'n, Dios quincāhuanī'ta'n tzē nachā'nāuj jā xla' hui'lacha' ē a'ntza' jā natā'jaxāuj Dios. Ixlacasquī'nca nalacapāstacāuj chī nalīlatā'kchokoyāuj, ixpālacata lījicua' palh jā nachā'n chā'tin chī hui'xina'n.

² Quina'n kexmatni'ta'uj xatze tachihuīn chī lī'a'kapūtaxtucan. Nā xlaca'n takexmatli huā'mā' tachihuīn. Xlaca'n chu tlakaj takexmatli. Jā ta'a'ka'ī'lh palh ixlīcāna' huā'mā' tachihuīn. ³ Quina'n a'ka'ī'yāuj, ē chuntza' nachā'nāuj jā hui'lacha' Dios ē natā'jaxāuj Dios. Dios cālīchihuīna'nli xlaca'n tī jā ta'a'ka'ī'lh ē huanli:

Quit iccāsītzī'nī'lh xlaca'n ē ū'tza' iclīhualh ixlīcāna' xlaca'n jā catitachā'lh nac ti'ya't jā naquintā'jaxcan quit.

Chuntza' huanli Dios masquī ū'tza' ixcāxtlahuanī'ttza' jā najaxcan a'cxni' tlahuakō'lh cā'quilhtamacuj. ⁴ Tatz'o'kni' na ixtachihuīn Dios ixpālacata ixlī'a'ktojon quilhtamacuj. Chuntza' huan:

Dios pūjaxli ixlī'a'ktojon quilhtamacuj ē jā scuji.

⁵ Nā a'ntza' tatz'o'kni':

Xlaca'n jā catitachā'lh jā naquintā'jaxcan quit.

⁶ Tī takexmatli xapūla xatze tachihuīn ixpālacata chī nali'a'kapūtaxtucan, xlaca'n jā ta'a'ka'ī'lh. Ū'tza' jā talīchā'lh xlaca'n jā natā'jaxcan Dios. Chuntza' ā'makapitzīn natchā'n ē natatā'jaxa Dios. ⁷ Xlaca'n jā tachā'lh, ē chuntza' Dios līlacsali a'ktin quilhtamacuj tū māpācuhuīlh chuhua'j. Ixlīlhūhua' cā'ta Dios māchihuīnīlh David tī puxcu' ixuanī't. Tatz'o'kni' na ixtachihuīn Dios chī David huanli:

Chuhua'j palh hui'xina'n kexpa'tā'tit tū Dios huan, jā lacxumpin cahuan-tit.

Ca'tziyā'uj pō'ktu quilhtamacuj Dios cāta'sani'mā'lh ixlīpō'ktu tachi'xcuhui't ē hasta chuhua'j. ⁸ Palh Josué ixcāmaxquī'lhtza' jā natajaxa, Dios jā ixtilīchihuīna'nli ā'a'ktin pūjaxni'. ⁹ Ū'tza' līca'tziyā'uj quina'n tī ixtachi'xcuhui't Dios nachā'nāuj jā cāxui'līnī't napūjaxāuj chuntza' chī Dios jaxli ixlī'a'ktojon quilhtamacuj a'cxni' cāxui'līkō'lh cā'quilhtamacuj.

¹⁰ Tī natchā'n a'ntza', xlaca'n tī tatlahuakō'nī't ixlītlahuatca'n ē a'ntza' natajaxa chuntza' chī Dios jaxli a'cxni' cāxui'līkō'lh cā'quilhtamacuj.

¹¹ Quina'n calīhui'līuj nachā'nāuj ē a'ntza' natā'jaxāuj Dios. Jā calauj

chī xalanī'n makāstza'. Xlaca'n jāla tachā'lh ixpālacata jā ta'a'ka'ī'lh palh ixlīcāna' tū huanli Dios.

¹² Ixtachihuīn Dios hua'chi xalakahuan ē ka'lhī litli'hui'qui ixpālacata ū'tza' scuja na quilīstacna'ca'n. Ixtachihuīn Dios hua'chi kentin espada tū kēstītu' ē tzej sta'ya'nca', ē tū tzē lakchā'nkō' quilīstacna'ca'n. Ū'tza' nalīca'tziyāuj palh jā tze quilīstacna'ca'n ē quintalacapāstacni'ca'n. ¹³ Dios pō'ktu laktzi'huī'lh. Jāla catitatzē'kni'uj Dios. Xla' lakapaskō' quilīstacna'ca'n. Quina'n nalīkelhtīni'nāuj na ixlacatīn Dios tū tlahuayāuj chī chā'tunu' quina'n.

Dios līhui'līh Jesucristo xapuxcu' pālej

¹⁴ Jesucristo, ī'Ska'ta' Dios, chā'nī'ttza' xla' jā hui'lacha' Dios. Xla' ū'tza' chā'tin xapuxcu' pālej tī chihuīna'n quimpālacataca'n. Chuntza' quina'n jā catimakxtekui a'ka'ī'ni'yāuj Jesucristo nūn macsti'na'j. ¹⁵ Jesucristo ū'tza' quimpālejca'n. Xla' quincālakahu'manān quina'n, ixpālacata nā xla' xapūla chuntza' ixtalīlaktzī'ncu'tun a'cxni' ixlatlā'huan nac cā'quilhtamacuj, chuntza' chī quina'n quincā'a'kspulamā'n. Xla' jā tū tlahualh tū jā tze. ¹⁶ Ū'tza' calītalacatzuna'jūuj na ixlacatīn Dios. Jā cajicua'nui. Xla' lakahu'manīni'n. Naquincāmaktāyayān a'cxni' maclacasqui'nāuj.

5

¹ Chī'xcu'huī'n israelitas cālīhui'līcan xanapuxcu'nu' pālejni'. Chā'tunu' tascuja na ixlacatīn Dios ixpālacataca'n tachi'xcu'huī't. Chā'tin chī'xcu' tī xapuxcu' pālej, xla' mālacnūni' talakahu'mān Dios ixpālacata nacāmāpānūni'can ixcuentaca'n tachi'xcu'huī't. ² Huā'mā' pālej chu chī'xcu', ē chuntza' makatunu' tlahua tū jā tze. E ū'tza' līlacatzucu cālīpātī xlaca'n tī jāna'j tzej taca'tzī ē xlaca'n tī tatamakahuasni't. ³ Xla' makatunu' tlahua tū jā tze, ē chuntza' ixlacasqui'nca xapūla tlahua a'ktin tamacamāstā'n nalīxapacan ixcuenta. Ā'līstān natlahua tamacamāstā'n nacāmāpānūni'can ixcuentaca'n tachi'xcu'huī't.

⁴ Nūn chā'tin tī tzē natanū ixlīmān xapuxcu' pālej. Xmān Dios ū'tza' tzē nahui'li xapuxcu' chī ixlīpālej, chuntza' chī Dios hui'līh Aarón. ⁵ Cristo nā jā ixlīmān tanūlh līpuxcu' pālej. Dios hui'līh ē huanilh:

Hui'x quiSka'ta' ē chuhua'j tasu'yu quit minTāta'.

⁶ Nā tatzō'kni' na ixtachihuīn Dios chī Dios huanli:

Hui'x nalītahui'la'ya' līpālej chī tihua'na'.

Chuntza' chī mánūca Melquisedec līpālej ē nā chuntza' hui'x namānūca'na'.

⁷ Jesucristo a'cxni' ixlatlā'huan nac cā'quilhtamacuj, xla' ixlī'orarlī ixlīpō'ktu ixlīstacna' ē ī'squi'ni' Dios hasta ixcalhuan. Dios ū'tza' tī tzē nalakmātaxtū nac līnīn. Dios kexmatni'lh ixoración, ixpālacata Jesucristo xmān ixtlahuacu'tun tū ixtalacasqui'nīn Dios. ⁸ Jesucristo masqui ī'Ska'ta' Dios, xla' ixkexmatni' ē ū'tza' līpātīni'lh. Ū'tza' xla' līca'tzī chī tapātīni'n tī takexmatni' Dios. ⁹ Jesucristo tzej kexmatni'lh Dios hasta jā nīlh chuntza' chī ixtalacasqui'nīn Dios. Ū'tza' xla' tzē nacālīmakapūtaxtū pō'ktu quilhtamacuj xlaca'n tī takexmatni'. ¹⁰ Dios līhui'līh xapuxcu' pālej chuntza' chī Melquisedec.

Lījicua' palh taspī'ttāyacan na ixtej Dios

¹¹ Quit lhūhua' iccāhuanicu'tunān ixpālacata Jesucristo. Jicslīhua' ixpālacata hui'xina'n jāna'j lacaca'tziyā'tit. ¹² Maclacasqui'nā'titcus tī nacātamāsu'yuni'yān hui'xina'n ixtachihuīn Dios tū jā xajicslīhua'.

Hui'xina'n makāstza' a'ka'ī'nī'ta'ntittza', ē chuntza' hui'xina'n tzētza' ixcāmāsu'yuni'tit ā'makapitzīn. Hui'xina'n chī chā'tin ska'ta' tī xmāncus leche hua' ē jāna'j la tahuā'yan. ¹³ Lacstīn tī xmāncus leche tahua', xlaca'n jāna'j taca'tzī tū tze ē tū jā tze. ¹⁴ Tī xastacni'tza', xlaca'n taca'tzītza' tū tze ē tū jā tze.

6

¹ Chuhua'j ixpālacata hui'xina'n a'ka'ī'nī'ta'ntittza', jātza' icticāhuanin tū cātāmāsu'yuni'n xapūla. Jātza' icticāhuanin chī lītzcucan a'ka'ī'can Cristo ē chī līlakpālīcan quīntalacapāstacni'ca'n ē chī līmaktexkcan tlahuacan tū jā tze, ē chī lī'a'ka'ī'can Dios. Chuhua'j jātza' icticāmāsu'yuni'n tū xalītzcuni' tū iخلا' Dios. ² Jātza' icticāhuanin chī lī'a'kpaxcan, ē chī cālīmāhua'ca'ni'can macan, ē chī nalīlācastālanacuana'n'can, ē chī Dios nalīputzāna'n. ³ Chuhua'j, palh Dios lacasqui'n, chuntza' natlahuayāuj.

⁴ Tī tataspi'ttāyani't na ixtej Dios, jātza' la natalītaspi'tpala xlaca'n. Taca'tzīnī'ttza' chī nalī'a'kapūtaxtucan ē chī Dios cālīscua'lanātlahua ē ixcāmāxquī'nī't ixlītlī'hui'qui Espīritu Santo. ⁵ Xlaca'n taca'tzī tze ixtachi-huīn Dios tū ta'a'ka'ī'nī't, ē talaktzī'nī't lī'a'cnīn tū lītlahuacan ixlīmāpa'ksīn Jesucristo. Huā'mā' līmāpa'ksīn nalīmāpa'ksīkō'can a'cxni' namin xasāsti' cā'quilhtamacuj. ⁶ Xlaca'n tataxtutāyani't na ixtej Dios, ē chuntza' jātza' la cālākpālīpalacan chī tatlhualh xapūla. Jātza' la ixpālacata hua'chi talak-maka'nī't Jesús tī nīlh nac cruz. Hua'chi ā'maktin ixtaxtokohua'ca'pāl h'ī'ska'ta' Dios. ⁷ Chuhua'j quit iccāhuanicu'tunān tū lītalacastu'nccan. Nac cā'tacuxtu maklhūhua' la xcān. Xcān chū'hua' ti'ya't. Chuntza' līlanāna'n ē chuntza' talīhuā'yan tī tascuja nac cā'tacuxtu. Chuntza' līla chī ixtalac-sasqui'nīn Dios. ⁸ Nac ti'ya't jā staca xmān lhtucu' ē pa'lhma', tzamā' jā tū ixtapalh. Ē nalhcuyucan. Huā'mā' ti'ya't hua'chi tī tataspi'ttāyani't na ixtej Dios.

Dios namākentaxtū tū huan

⁹ Masqui chuntza' iczo'ka quit, quit icca'tzī hui'xina'n jā taspi'ttāyani'ta'ntit na ixtej Dios. Tzej tasu'yu hui'xina'n a'ka'ī'yā'tit. ¹⁰ Pō'ktu tū Dios tlahua, pō'ktu tze. Xla' jā catipātza'nkāl hī scujnī'ta'ntit ē chī pāxquī'yā'tit Dios. Chuntza' tasu'yu ixpālacata hui'xina'n cāmaktāya'nī'ta'ntit ā'makapitzīn tī ta'a'ka'ī' ē ticāmaktāyapā'na'ntitcus. ¹¹ Quit iclacasqui'n milīpō'ktuca'n hui'xina'n cascujtīt chuntza' tihui'lā'na'ntitcus nac cā'quilhtamacuj. Chuntza' nalīmaktīnī'nā'tit ixlīpō'ktu tū hui'xina'n ka'lhī'pā'na'ntit. ¹² Jā iclacasqui'n laclhquititnī' nalītaxtuyā'tit. Iclacasqui'n nacāmaksca'tā'tit ā'makapitzīn tī ta'a'ka'ī' tī tatāyani'mā'nalh. Xlaca'n tamaktīnī'mā'nalh tū Dios cāmālacnūnī'lh.

¹³ A'cxni' Dios huanilh Abraham tū natlahuani', Dios tapācuhuilh ixa'cstu, ixpālacata jā tī ā'chā'tin ā'chulā' xaka'tla'. ¹⁴ Dios huanli: Ixlīcāna' na'icsicua'lanātlahuayān.

Ixlīcāna' na'icmaxquī'yān lhūhua' minatā'natna'.

¹⁵ Abraham pō'ktu quīlhtamacuj ka'lhī'lh ē jā lakachā'ni'lh. Chuntza' maktīnī'lh tū Dios ixuaninī't. ¹⁶ A'cxni' chā'tin chī'xcu' huan ixlīcāna' tū xla' chihuīna'n, xla' māpācuhui ā'chā'tin tī ā'chulā' xaka'tla' ē tze namakapātīnīn palh jā namākentaxtū. Chuntza' talīko'xamixa tī ixtatā'lāquīlhī ixpālacata taca'tzī tzamā' chī'xcu' namākentaxtū. ¹⁷ Nā Dios tapācuhuilh ixa'cstu. Chuntza' tlahualh ixpālacata ixlacasqui'n nataca'tzī tachi'xcuhui't tzamā' ixlīcāna' ē xla' namākentaxtū tū huanli.

18 Quina'n ca'tziyāuj ixlicāna' tū Dios huanli, ixpālacata tapācuhiūlh ixa'cstu ē xla' jā maktin a'kskāhu'nin. Ū'tza' līpāxuayāuj ixpālacata Dios quincālakapāxtokni'yān tū jā tze. Dios huanli quincāmakapūtaxtūnī'ta'n. Chuhua'j ca'tziyāuj ka'lhīyāuj xasāsti' quilatamatca'n tū jā catilakspūtlī. 19 Ca'tziyāuj naka'lhīyāuj quilatamatca'n tū jā catilakspūtlī, ē chuntza' jā tamakchuyīnī'ta'uj. Chuntza' ka'lhīyāuj quina'n hua'chi tū tzancstāya. Ca'tziyāuj natanūyāuj nac a'kapūn. 20 A'tza' xapūla tanūnī't Jesús jā natanūyāuj. Xla' tā'chihuīna'n Dios quimpālacataca'n, ixpālacata xla' lītaxtulh xapuxcu' pālej pō'ktu quilhtamacuj chī Melquisedec.

7

Jesucristo līhui'līcanī't līpālej chuntza' chī ixuī'lh Melquisedec

1 Tzamā' Melquisedec xla' puxcu' ixuanī't nac Salem ē nā ixpālej Dios xala' nac a'kapūn. Melquisedec tā'lāpāxtokli Abraham a'cxni' xla' ixtaspi'tmā'lh nac lāmaknīn jā ixcāmaknīnī't xanapuxcu'nu'. Melquisedec sicua'lanātlahuah. 2 Abraham maxquī'lh tū ixlī'a'kcāuj ixlīpō'ktu tū ixlīminī't nac lāmaknīn. Ixtacuhuīni' Melquisedec huanicu'tun “tī xapūla xatze puxcu'.” Xla' puxcu' ixuanī't nac Salem. Chuntza' ixtacuhuīni' huanicu'tun “puxcu' tī cāmāko'xamixī tachi'xcuhiū't.” 3 Jā tatzo'kni' ixtacuhuīni' ixtāta' nūn ixtzī' Melquisedec. Jā tatzo'kni' nūn chā'tin ixpap. Jā tatzo'kni' a'cxni' Melquisedec lacatuncuhiū'lh ē nūn a'cxni' nīlh. Chuntza' chī chā'tin pālej ixuanī't chī tihua'na', chuntza' chī i'Ska'ta' Dios.

4 Ca'tzīcan Melquisedec, xla' chā'tin chi'xcu' xaka'tla'. Chuntza' ca'tzīcan chī Abraham, xla' quimpapca'n quina'n israelitas ē xla' maxquī'lh Melquisedec tū ixlī'a'kcāuj ixlīpō'ktu tū tlajalh nac lāmaknīn. 5 Ī'xū'nātā'natna' Levī tī pālejni' ixtahuani't, xlaca'n tamaktīni'lh tū ixlī'a'kcāuj tū ixtatljajca'n ixtā'israelitasca'n. Chuntza' ixuī'lh līmāpa'ksīn. Tamaktīni'lh ixtā'israelitasca'n, masquī xlaca'n nā Ī'xū'nātā'natna' Abraham ixtahuani't, ixpālacata Abraham ū'tza' ixpapca'n ixlīpō'ktuca'n israelitas. 6 Melquisedec, masquī jā ixtalakapasni' Levī ixuanī't, xla' maktīni'lh tū ixlī'a'kcāuj tū ixtatljaj Abraham ē ū'tza' sicua'lanātlahuah Abraham. Abraham ū'tza' tī Dios huanilh namaxquī' lhūhua' ixnatā'natna'. 7 Chuntza' ca'tzīcan Melquisedec ā'chulā' xaka'tla' ē jā Abraham. Ū'tza' ca'tzīcan ā'chulā' xaka'tla' tī sicua'lanātlahuana'n ē jā tī sicua'lanātlahuacan. 8 Ī'xū'nātā'natna' Levī tī ixtamaktīni'n tū ixlī'a'kcāuj tū ixtatljajca'n israelitas, ē xlaca'n tanīlh chuntza' chī ixlīpō'ktuca'n tachi'xcuhiū't. Melquisedec hua'chi xalakahuancus, ixpālacata jā tatzo'kni' na ixtachihuīn Dios palh nīlh. 9 Ī'xū'nātā'natna' Levī ixtamaktīni'n tū ixlī'a'kcāuj ixtatljajca'n israelitas. Tzē nahuanāuj Levī xokolh a'cxni' Abraham xokonī'lh Melquisedec. 10 Chuntza' tzē nahuanāuj ixpālacata Levī Ī'xū'nātā'nat Abraham ixuanī't, ē masquī jāna'j ixlacatuncuhiū'nī't a'cxni' Melquisedec tā'lāpāxtokli Abraham.

11 Ī'xū'nātā'natna' Levī, tī pālejni' ixtahuani't, xlaca'n ixtascuja chuntza' chī līmāpa'ksīn tū Dios maxquī'lh Moisés. Huā'mā' līmāpa'ksīn jāla lactze cātlahua tachi'xcuhiū't chuntza' chī Dios lacasquī'n. Chuntza' ixlacasquī'nca ā'chā'tin pālej chī Melquisedec ē jā chī Aarón. 12 A'cxni' natatanū xalacxtuncu' pālejni', ixlacasquī'nca nalakpalīcan līmāpa'ksīn. 13 Xasāsti' pālej, ū'tza' Māpa'ksīni' Jesucristo. Xla' jā Ī'xū'nātā'nat Levī. Xla' Ī'xū'nātā'nat Judá. Ī'xū'nātā'natna' Judá, jā ixa'nān ā'chā'tin pālej.

14 Ca'tzikō'can quiMāpa'ksīni'ca'n Jesucristo, xla' ī'xū'nātā'nat Judá i-xuanī't. Moisés, a'cxni' līchihuīna'nli pālejni', jā līchihuīna'nli Judá ē ī'xū'nātā'natna'.

15 Chuhua'j tzej ca'tzīcan tanūnī't xtum pālej. Ū'tza' huā'mā' Jesucristo. Xla' chī Melquisedec. 16 Melquisedec jā tanūlh līpālej chuntza' chī ixtahui'latca'n tachi'xcuhi'it. Nā chuntza' Jesucristo. Xla' tanūlh līpālej ixpālacata xla' ka'lhī līmāpa'ksīn tū jā maktin catisputli, ixpālacata xla' natahui'la pō'ktu quilhtamacuj. 17 Tatzō'kni' na ixtachihuīn Dios ixpālacata Cristo:

Hui'x chā'tin pālej pō'ktu quilhtamacuj.

Hui'x chī Melquisedec.

18 Chuhua'j līmāpa'ksīn tū Dios maxquī'lh Moisés jātza' tū ixtapalh, ixpālacata jāla lactze quincātlahuayān chī Dios lacasquī'n. 19 Huā'mā' līmāpa'ksīn jāla quincātlahuayān lactze. Cristo xalactze quincātlahuan ē chuntza' tzē nalīlaktalacatzuna'jīyāuj Dios.

20 Dios huanli ixlīcāna' nalīhui'li Jesucristo līpālej. 21 Jā chuntza' huanli a'cxni' tatanūlh ā'makapitzīn pālejni'. Chuntza' huan ixtachihuīn Dios jā huan:

Māpa'ksīni' Dios mālactzeyīlh

ē xla' namākentaxtū tū huan:

“Hui'x chā'tin pālej pō'ktu quilhtamacuj.

Hui'x chī Melquisedec.”

22 Ixtalacāxtlahuan Jesús ū'tza' ā'chulā' xatze ē jā tū xapūla. 23 Ā'makapitzīn pālejni' lhūhua' ixtahuanī't ixpālacata ixtanītēlha ē ixtatanūtēlha ā'makapitzīn. 24 Jesucristo xla' huī'lh pō'ktu quilhtamacuj ē jā makxteka līpālej. Jā catitanūlh ā'chā'tin ixlaxxoko. 25 Ū'tza' Jesucristo tzē nacālimakapūtaxtūkō' ixlīpō'ktuca'n tī tatapa'ksīni' Dios ixpālacata Jesucristo. Huā'mā' tzē natlahua ixpālacata xla' huī'lh pō'ktu quilhtamacuj ē pō'ktu quilhtamacuj squi'ni'mā'lh Dios ixpālacataca'n tī ta'a'ka'ī'.

26 Jesucristo xla' xapuxcu' pālej chuntza' chī ixlacasquī'nca. Ixlīpō'ktu tū tlahua, pō'ktu tze. Jā tlahuani' tū jā tze ā'chā'tin. Jā tū tlahuani't tū jā tze. Xla' jā chī xlaca'n tī tatlahua tū jā tze. Xla' hui'lacha' nac a'kapūn jā lakachi'xcuhi'can. 27 Xla' jā chī ā'makapitzīn xanapuxcu'nu' pālejni'. Xlaca'n lakalī lakalī talīlakatāya pūla tū ixpālacata ixcuentaca'n ū'tunūn ē ā'līstān ixpālacata ā'makapitzīn. Jesucristo jā chuntza' tlahua. Xla' mālacnūlh xmān a'ktin talakalhu'mān. Xmān maktin mālacnūlh a'cxni' tamacamāstā'lh ixlīmān nac cruz. Huā'mā' talakalhu'mān natāyani' ixlīpō'ktu quilhtamacuj. 28 Chuntza' chī līmāpa'ksīn tū Dios maxquī'lh Moisés, ixcālīhui'līcan chī'xcuhi'n chī xanapuxcu'nu' pālejni'. Chī'xcuhi'n ixtahuanī't, ē chuntza' ixtatlahua tū jā tze. A'cxni' maxquī'canī'ttza' huā'mā' līmāpa'ksīn, Dios huanli ixlīcāna' nalīhui'li ī'ska'ta' līpālej. Līhui'līlh līpālej ixlīpō'ktu quilhtamacuj. Chuntza' pālej lītahui'lh chī Dios ixlacasquī'n.

8

Jesús tlahualh xasāsti' talacāxtlahuan

1 Tū iccāhuanimā'n, ū'tza' huā'mā': Jesucristo, xla' xapuxcu' pālej chuntza' chī ixlacasquī'nca. Xla' tā'chihuīna'n Dios quimpālacataca'n. Xla' hui'lacha' na ixepektūcāna'j Dios nac a'kapūn. 2 Xla' ū'tza' xapuxcu' pālej nac templo tū hui'lacha' nac a'kapūn. Tzamā' templo tlahualh Dios

ē jā tachi'xcuui't. ³ Ixlitlahuat chā'tin xapuxcu' pālej, xla' mālacnūni' Dios talakalhu'mān. Nā ixtasqui'nī Jesucristo namālacnūni' Dios talakalhu'mān. ⁴ Palh Jesucristo latlā'huancucahuālh nac cā'quilhtamacuj, xla' jā ixlalh līpālej, ixpālacata pālejni' huā'tzā' tamālacnūni' Dios talakalhu'mān chuntza' chī limāpa'ksīn tū Dios maxquī'lh Moisés. ⁵ Tū pālejni' huā'tzā' tatlalhua, xla' chī xmān tatlalhualakamakxtu tū tlahuacan nac a'kapūn. Nā chuntza' Moisés. A'cxni' xla' ixtlahuamā'lh xako'xka' templo, Dios huanilh:

Catla'hua'kō'j chuntza' chī māsuyuni'ca' nac sipej tū huanican Sinaí.

⁶ A'chulā' xatze tū tlahua xapuxcu' pālej tī Jesucristo. A'chulā' xatze talacāxtlahuan tū Jesucristo tlahualh, ixpālacata naliko'xamixa Dios. Huā'mā' ā'chulā' xatze, ixpālacata chuntza' chī huā'mā' talacāxtlahuan, Dios nacātlahuani' tachi'xcuui't tū ā'chulā' xatze tamālacnūn.

⁷ Xapūla talacāxtlahuan jā a'cchā'lh tū ixtasqui'nī. Ū'tza' litlahuaca ixlī'a'ktu' talacāxtlahuan. ⁸ Dios ixca'tzī tachi'xcuui't jā tamākentaxtūlh. Tatzō'kni' na ixtachihuīn Dios chuntza' chī Dios huanli:

Namin a'ktin quilhtamacuj a'cxni' quit na'ictlahua a'ktin xasāsti' talacāxtlahuan.

Na'iccātā'cāxtlahua tachi'xcuui't israelitas ē i'xū'nātā'natna' Judá.

⁹ Jā chī talacāxtlahuan tū iccātā'tlahualh i'xū'nāpapa'ca'n a'cxni' iccāmāxtulh nac ti'ya't jā huanican nac Egipto.

Xlaca'n jā tamākentaxtūlh talacāxtlahuan tū iccātā'tlahualh xlaca'n.

Ū'tza' iccālīmāpānūni'lh quit.

¹⁰ A'cxni' namin tzamā' quilhtamacuj, na'iccātā'tlahua ā'a'ktin talacāxtlahuan tachi'xcuui't israelitas.

Tzamā' talacāxtlahuan chuntza' nala: Quit na'iccāmāca'tzīnī quilīmāpa'ksīn.

Xlaca'n natakexmatni'cu'tun.

Quit ixDiosca'n na'icuan.

Xlaca'n quintachi'xcuui't natahuan.

¹¹ Jā tī chā'tin catihuanilh ixtā'tin nūn ixtā'chic: "Ixlacasqui'nca hui'x nalakapasa' Dios."

Jā chuntza' catitalāmāsuyuni'lh, ixpālacata ixlīpō'ktuca'n naquintalaka-pasa tī xalaka'tla' ē xalacstīn.

¹² Quit na'iccālakalhu'man xlaca'n ē na'iccāxapani' ixcuentaca'n.

Jātza' maktin ictilacapāstacli ixcuentaca'n.

¹³ Dios lichihuīna'nli ā'a'ktin xasāsti' talacāxtlahuan. Chuntza' ca'tzīcan xapūla talacāxtlahuan jātza' tū ixtapalh ē xamasni'tza' jātza' catimacla-casqui'nca.

9

Chī makapāxuīcan Dios chuntza' chī xasāsti' talacāxtlahuan

¹ Xapūla talacāxtlahuan māsuyuni'lh chī līlaktaquilhpūtacan Dios. A'ntza' jā ixtakēstokcan nalaktaquilhpūtacan Dios, xla' ū'tza' ixtatlahuatca'n tachi'xcuui't. ² Tatlalualh a'ktin templo tū xamako'xka'. Ixka'lhī a'ktin lu'xu' tū ixmāpitzī a'ktu' cuarto. Xapūla cuarto ixuī'lh tū ixpūyāhuacan cera. Ixyālh a'ktin mesa jā ixuī'lh pāntzīn tū ixlīlakatāyacan Dios. Huā'mā' cuarto ixuanican Xatasicua'lanātlahuacan. ³ Na ixchakēn lu'xu' ixuī'lh ā'a'ktin cuarto jā ixuanican A'chulā' Xatasicua'lanātlahuacan. ⁴ Huā'mā' cuarto ixyālh a'ktin pūmacamāstā'n xa'oro jā i'lhcyucan siyensu. Nā a'ntza' ixuī'lh a'ktin caja ixlīmactlahuacanī't oro. Na ixpūlacni' tzamā'

caja ixtojōmā'lh a'ktin tla'ma'nc xa'oro tū ixpūtojōmā'lh maná. Nā nac caja ixtojōmā'lh ixpāla'c Aarón tū ixa'kpu'nī't ē nā a'ktu' chihuix jā ixtzo'kcanī't a'kcāuj limāpa'ksīn. ⁵ Na ixkelhni' caja ixtayāna'lh chā'tu' ángeles xa'oro. Ixpekenca'n ixtalaksta'nka'nī't na ixkelhni' caja. A'ntza' jā ixmacamāstā'can cuenta na ixlacatīn Dios. Chuhua'j jātza' la ic-tīlichihuīna'nli ā'chulā'.

⁶ Chuntza' ixlacāxlakō'nī't ixlīpō'ktu. Pālejni' lakalī lakalī ixtatanū nac xapūla cuarto ē ixtatlahua tū ixtascujūtca'n. ⁷ Xmān xapuxcu' pālej tzē ixtanū nac ā'a'ktin cuarto. Xmān maktin ixtanū a'ktin cā'ta. A'cxni' ixtanū, ixmānū ka'lhni' tū ixmālacnūni' Dios. Huā'mā' tū ixmālacnū ixpālacata chu ū'tza' ē nā tū ixpālacataca'n tachi'xcuui't. ⁸ Chuntza' Espīritu Santo quincāmāsu'yuni'yān lihuan ixlīmān xapuxcu' pālej tzē ixtanū na ixlī'a'ktu' cuarto, jāna'j ixcāmāsu'yuni' Dios chī nalītanūcan nac a'kapūn. A'ntza' nac a'kapūn jā ā'chulā' tasicua'lanātlahuan. ⁹ Huā'mā' templo xako'xka' hua'chi a'ktin tatlhualakamakxtu chuntza' chī a'nan chuhua'j. Masqui xlaca'n ixtamālacnū talakalhu'mān ē xatamaknīn animalh, xlaca'n jāla ixtaca'tzī palh ixlīcāna' ixcāmāpānūni'lh ixcountaca'n. ¹⁰ Tahui'lat tū ixtamākentaxtū, ixpālacata ū'tza' tū ixtahua' ē chu ū'tza' tū ixtalīpaxa ē chu ū'tza' tū ixtalīlakche'kē' ixpulātuca'n chuntza' chī ixtahui'latca'n. Tzamā' tahui'lat ixtamākentaxtū a'cxni' Dios jāna'j ixtlahua xasāsti' talacāxtlahuan.

¹¹ Chuhua'j tlahuacani't xasāsti' talacāxtlahuan. Cristo lītanūnī't xapuxcu' pālej. Xla' tlahua ixtascujūt xapuxcu' pālej nac a'ktin templo jā ā'chulā' ka'tla' ē ā'chulā' tze. Huā'mā' templo jā ixtatlahuataca'n chi'xcuui'n, ixpālacata jā xala' nac cā'quilhtamacuj. ¹² Ā'makapitzīn xapuxcu' pālejni' ixtatanū na ixlī'a'ktu' cuarto ē ixtamānū ixka'lhni'ca'n chivo ē huācax. Tzamā' ka'lhni' ixtamālacnūni' Dios. Ka'lhni' tū Cristo mālacnūlh, xla' ū'tza' tū ixka'lhni'. Xmān maktin mālacnūlh. Chuhua'j tanūnī'ttza' nac a'kapūn jā ā'chulā' xatze. Ū'tza' tzē nalīxoko quincuentaca'n pō'ktu quilhtamacuj. ¹³ Pālejni' xlaca'n ixtalīlacapa'lhni'n ixa'lhni'ca'n chivos ē huācax ē xalhca'ca'n huācax tū ixtalhcuyu. ¹⁴ Ixka'lhni' Cristo tzē natlahua tū ā'chulā' xatze ē jā ixla' animalh. Maktāyalh Espīritu Santo tī hui'lh pō'ktu quilhtamacuj. Chuntza' Cristo tamacamāstā'lh ē lītaxtulh a'ktin talakalhu'mān na ixlacatīn Dios. Tzamā' talakalhu'mān ixlīcāna' xatze. Ixka'lhni' Cristo māpānū quincuentaca'n, ē chuntza' lakpalīlh quintalacapāstacni'ca'n. Chuhua'j jātza' tū tū quincāmāmakchuyīyān chī xapūla ixtlahuayāuj tū jā tze. Chuntza' tzē tā'scujāuj Dios xalakahuan.

¹⁵ Cristo ū'tza' tī cāxtlahualh xasāsti' talacāxtlahuan. Chuntza' Dios nacāsīcua'lanātlahua pō'ktu quilhtamacuj xlaca'n tī cāta'sani'nī't, chuntza' chī Dios huanli xapūla. Cristo nīnī'ttza' quimpālacataca'n, ē chuntza' tzē nacāxapani' ixcountaca'n tī tatlhuanī't tū jā tze chuntza' chī huan limāpa'ksīn tū xapūla talacāxtlahuan. ¹⁶ A'cxni' chā'tin chi'xcu' tzo'ka a'ktin ca'psnap ixpālacata namāstā' ixtalakalhu'mān, jāna'j tū ixtapalh a'cxni' jāna'j laksputa tzamā' chi'xcu'. ¹⁷ A'cxni' laksputa tī tlahuanī't tzamā' ca'psnap, a'cxni'cus quīlīmacuan tū ixtzo'knī't. ¹⁸ Nā chuntza' Dios a'cxni' cātā'tlahualh xapūla talacāxtlahuan tachi'xcuui't, ixtasqui'nī nanī lakatin animalh. ¹⁹ Moisés xapūla cāhuanilh tachi'xcuui't ixlīpō'ktu chuntza' chī huanli limāpa'ksīn. Ā'līstān mā'ca'lh ixmakchi'xit borrego tū xatzu'tzo'ko na ixpekni' hisopo ē līlakmojōlh ixka'lhni'

huācax ē chivo tū ixtā'mālacxtuccanī't xcān. Līlaxmani'lh ca'psnap jā ixtatzo'kni' līmāpa'ksīn. Cālītlahualh ka'lhni' na ixa'kxākca'n tachi'xcuui't. ²⁰ Huanli Moisés: “Huā'mā' ka'lhni' māsu'yu tzucunī'ttza' talacāxtlahuan tū hui'xina'n namākentaxtūyā'tit chuntza' chī māpa'ksīni'nī't Dios.” ²¹ Nā chuntza' Moisés lītlahualh macsti'na'j ka'lhni' nac templo xako'xka' ē nā ixlīpō'ktu tū ixuī'lh a'ntza' tū ixmaclacasqui'ncan na ixlacatīn Dios. ²² Chuntza' chī huan huā'mā' līmāpa'ksīn, ka'lhni' pō'ktu līxapacan cuenta. Palh jā tamālacnūni' Dios ka'lhni', Dios jā cāmāspūtūnu'ni' ixcuentaca'n tachi'xcuui't.

Cristo cāmāpānūni'lh ixcuentaca'n tachi'xcuui't

²³ Chuntza' ixcālīche'kē'can ixka'lhni' huācax ixlīpō'ktu tū ixuī'lh nac templo xako'xka'. Tzamā' xmān hua'chi tlhualakamakxtucan tū hui'lacha' nac a'kapūn. A'ntza' nac a'kapūn ixlacasqui'ncan namālacnūni'can Dios a'ktin talakalhu'mān tū ā'chulā' xatze. Cristo hui'lacha' nac a'kapūn. Xla' ū'tza' mālacnūni'lh Dios a'ktin talakalhu'mān. Huā'mā' talakalhu'mān ū'tza' ā'chulā' xatze. ²⁴ Cristo jā a'ntza' hui'lh nac templo tū tatlhuanī't tachi'xcuui't. Tzamā' templo tū yālh nac cā'quilhtamacuj xmān hua'chi tlhualakamakxtucan tū hui'lacha' nac a'kapūn. Cristo tanūni't nac a'kapūn. A'ntza' hui'lh na ixlacatīn Dios. A'ntza' squi'ni' Dios quimpālacataca'n. ²⁵ Xapuxcu' pālej xala' nac cā'quilhtamacuj, xla' tanū xmān maktin a'ktin cā'ta nac templo jā huanican Ā'chulā' Xatasīcua'lanātlhuan. A'cxni' tanū, lē'n a'ktin talakalhu'mān tū ixka'lhni' animalh. Cristo jā chuntza' tlhualh. Jā maklhūhua' talacnūlh. ²⁶ Palh xla' ixtalacnūlh maklhūhua', maklhūhua' ixnīlh a'cxni' tzuculh cā'quilhtamacuj. Xla' jā maklhūhua' nīni't. Xmān maktin milh nac cā'quilhtamacuj a'cxni' lakspūtlī xapūla talacāxtlahuan. Nīlh ē chuntza' cālīmāpānūni'lh ixcuentaca'n tachi'xcuui't. ²⁷ Quilīpō'ktuca'n nanīyāuj xmān maktin. Ā'līstān Dios naquīncākelhasqui'nīyān. ²⁸ Nā chuntza' Cristo, xmān maktin tlhualh talakalhu'mān ē chuntza' līxokolh ixcuentaca'n tachi'xcuui't. Jātza' ā'maktin catimīlh pātīni'n. A'cxni' namin ixlīmaktu', nacāmāpūtāxtūkō' tī taka'lhīmā'nalh.

10

¹ Dios maxquī'lh Moisés līmāpa'ksīn. Huā'mā' līmāpa'ksīn jāla quīncātlahuani'yān tū Cristo quīncātlahuani'yān. Tzamā' līmāpa'ksīn hua'chi tlhualakamakxtucanī't tū ā'chulā' xatze. Chuntza' chī huan huā'mā' līmāpa'ksīn, cā'ta cā'ta chu ū'tza'tza' tū tamālacnūni' Dios talakalhu'mān. Tzamā' talakalhu'mān tū mālacnūcan chuntza' chī huan tzamā' līmāpa'ksīn jāla cātlahua lacte xīlaca'n tū chuntza' talīlaktāquilhpūta Dios. ² Palh tzamā' līmāpa'ksīn ixcāmāpānūni'lh cahuālh ixcuentaca'n, xlaca'n jātza' ixtitamakca'tzīlh palh talaclē'ncus, ē chuntza' ixtamakstekli tamālacnū talakalhu'mān. ³ Tzamā' līmāpa'ksīn jāla cāmāpānūni' ixcuentaca'n. Tzamā' talakalhu'mān tū mālacnūni'can Dios, xla' xmān cāmāpāstaquī ixcuentaca'n cā'ta cā'ta. ⁴ Tzamā' talakalhu'mān jā cāmāpānūni' ixcuentaca'n, ixpālacata ixka'lhni'ca'n toros ē chivos jā tū līmācuan.

⁵ Ū'tza' līhuanli Cristo a'cxni' ixmimā'lhntza' nac cā'quilhtamacuj, huanīlh Dios: Hui'x jā lacasqui'na' namālacnūni'ca'na' ixka'lhni' animalh ē nūn tū līlakatāyaca'na'.

Hui'x quincāxtlahuani'nī'ta' a'ktin macni', ē chuntza' tzē na'ictalacnū quina'cstu.

⁶Jā lakatiya' chī lakahui'līca'na' animalh tū lhcuyucan nac pūmacamāstā'n. Jā lakatiya' tū tamālacnū ixpālacata ixcountaca'n.

⁷Ū'tza' iclīhuanli: “Ē icmimā'lh ictlahua tū hui'x lacasqui'na', Dios.”

⁸Xapūla huanli Cristo chī Dios jā lakatī chī mālacnū'can xatamaknīn animalh ē tū līlakatāyacan ē xalakatin animalh tū lhcuyucan nac pūmacamāstā'n, ē jā lakatī tū tamālacnū ixpālacata nacāxapani'can ixcountaca'n. Tzamā' jā līpāxuhua Dios masqui tamālacnū talakalhu'mān chuntza' chī huan līmāpa'ksīn. ⁹Ā'līstān Cristo huanli: “Ū'tza' iclīminī't ictlahua tū hui'x lacasqui'na', Dios.” Dios māpānūlh talacāxtlahuan xala' makāstza' ē hui'līlh tū ā'xmān xasāsti'. ¹⁰Jesucristo tlhualh chuntza' chī ixtalacasqui'nīn Dios. Xmān maktin mālacnū'lh Dios ixmacni'. Chuntza' cālītlahualh lactze tachi'xcuhūi't pō'ktu quilhtamacuj.

¹¹Ixlīpō'ktuca'n pālejni' tī israelitas tatlahua ixtascujūtca'n lakali lakali. Maklhūhua' tamālacnū chu ū'tza'tza' talakalhu'mān. Tzamā' talakalhu'mān jā maktin caticāmāpānūni'lh ixcountaca'n tachi'xcuhūi't.

¹²Cristo xmān maktin nīlh. Chuntza' līmālacnūlh a'ktin talakalhu'mān tū tāyani' pō'ktu quilhtamacuj. Palaj tunca tahuī'lh na ixpektūcāna'j Dios, ixpālacata Cristo nā xla' māpa'ksīni'n. ¹³Āntza' ka'lhīmā'lh hasta a'cxni' Dios nacātla'ja ixtā'lāquiclhaktzi' ē nacāmāmākentaxtūnī tū lacasqui'n Cristo. ¹⁴Cristo mālacnūni'nī't Dios xmān a'ktin talakalhu'mān. Ū'tza' cālītlahualh lactze pō'ktu quilhtamacuj na ixlacatīn Dios ixlīpō'ktuca'n tī cāxapani'nī't ixcountaca'n. ¹⁵Espīritu Santo nā chuntza' huan. Tatzo'kni' na ixtachihuīn Dios chī huanli xapūla:

¹⁶Ā'līstān na'iccātā'tlahua xla'ca'n a'ktin talacāxtlahuan, huanli Dios.

Chuntza' nala: Quit na'iccāmākexmatī quilīmāpa'ksīn.

Quit na'iccālkapalīni' ixlīstacna'ca'n ē ū'tza' natalīmākentaxtūcu'tun.

¹⁷Ā'līstān huanli:

Jātza' icticālacapāstacni'lh ixcountaca'n.

Jātza' icticālacapāstacni'lh tū jā tze tū tatlahualh.

¹⁸Chuntza' Dios quincāmātza'nkēna'ni'nī'ta'n. Jātza' ixlacasqui'nca namālacnūni'yāuj Dios ā'a'ktin talakalhu'mān tū naquincāmāpānūni'yān quincuentaca'n.

Ixlacasqui'nca nalaktalacatzuna'jyāuj Dios

¹⁹Chuhua'j, tā'timīn, Cristo nīlh quimpālacataca'n, ē chuntza' chuhua'j jā tījicua'nāuj natā'chihuīna'nāuj Dios. Xla' hui'lacha' nac a'kapūn jā sicua'lanālanī't.

²⁰Cristo nīnī'ttza' quimpālacataca'n, ē quincāmālaqui'ni'nī'ta'n pō'ktu quilhtamacuj jā lactanūcan nac a'kapūn. Chuntza' tzē nalaktalacatzuna'jyāuj Dios. ²¹Cristo, ū'tza' xapuxcu' pālej. Xla' squi'ni' Dios quimpālacataca'n quina'n tī tapa'ksīni'yāuj Dios.

²²Ū'tza' nalīlaktalacatzuna'jyāuj Dios ē ū'tza' nalīmakapāxūiyāuj ixpālacata līpāhuanāuj Dios ē tlahuacu'tunāuj tū xla' lacasqui'n, ē ixpālacata ca'tzīyāuj quincuentaca'n quincāmātza'nkēna'ni'nī'ta'ntza'. Hua'chī cālīmakche'kē'canī'ttza' quīmacni'ca'n xastala'nka' xcān.

²³Jā tilakachā'ni'yāuj nūn macsti'na'j chī ka'lhīmā'nauj. Dios pō'ktu quilhtamacuj mākentaxtū tū huan. ²⁴Nalālacapāstacāuj chā'tunu' quina'n. Nalāmaktāyayāuj. Chuntza' ā'chulā' nalāpāxqui'yāuj ē ā'chulā' natlahuayāuj tū tze. ²⁵Makapitzīn jātza' tatā'talacxtimī tī ta'a'ka'ī'ni' Dios. Xatze natalacxtimīyāuj. Chuntza' nalāmāhuixcāni'yāuj. Huā'mā' ū'tza'

ixlacasqui'nca ixpālacata ca'tziyā'tit hui'xina'n talacatzuna'jīmā'lh'tza' quilhtamacuj a'cxni' namimpala Cristo.

²⁶ Palh chā'tin māca'tzīnīcanī't tū ixlicāna' ē palh lakmaka'n Jesucristo, chuntza' jā tū a'nampala tū namāpānū ixcuenta. ²⁷ Najicua'n tū na'a'kspula a'cxni' Dios naputzāna'nī. Dios namakapātīnīn nac nacscut jā nacālhcuuyu ixtā'lāquiclhaktzi'. ²⁸ Chuntza' chī huan līmāpa'ksīn tū Dios maxquī'lh Moisés, palh chā'tu' o kelhatu'tun testigos ixtahuan palh chā'tin chi'xcu' jā ixmākentaxtū līmāpa'ksīn, ū'tza' ixtalīmaknī. Jā ixtalakalhu'man. ²⁹ Chuntza' ixcāmakapātīnīncan tī jā ixtamākentaxtū līmāpa'ksīn xala' makāstza'. Ā'chulā' namakapātīnīncan palh chā'tin lakmaka'nī't Cristo ē palh puhuanī't jā tū ixtapalh ixka'lhni' Jesucristo. Jesucristo, ū'tza' tī nīlh ē līxapalh ixka'lhni' quincuentaca'n chuntza' chī xasāsti' talacāxtlahuan. Catīxcuhuālh tī lakmaka'n Jesucristo namakapātīnīncan ixpālacata lakmaka'n ixEspīritu Dios tī quincālakalhu'manān. ³⁰ Ca'tziyā'uj Dios huanli: "Xmān quit tzē na'iccāmakapātīnīn tī tatlahua tū jā tze. Quit naquintaxokoni'. Quit Māpa'ksīni' ē quit na'iccāputzāna'nī quintachi'xcuhui't." ³¹ Lijicua' palh ixpātīni'uj na ixmacan Dios xalakahuan.

³² Calacapāstactit hui'xina'n chī cā'a'kspulan xapūla a'cxni' chū'cus cātamasu'yuni'n ixtachihuīn Dios. Hui'xina'n ixpātīni'nā'tit a'cxni' ixcātaputzastālani'yān. ³³ Makatunu' ixcātalakapalayān ē ixcātatucsan nac cā'lhūhua'lacatīn. Chuntza' chī tapātīni'lh ā'makapitzīn chuntza' pātīni'ntit hui'xina'n. ³⁴ Ixcālakalhuma'nā'tit hui'xina'n a'cxni' ixcāmānūcan makapitzīn nac pūlāchī'n. A'cxni' lē'nca tū ixka'lhī'yā'tit, hui'xina'n jā līlīpuhuanit ixpālacata ca'tziyā'tit ka'lhī'yā'tit nac a'kapūn tū ā'chulā' xatze ē tū jā maktin catīspu'tli. ³⁵ Chuhua'j, jā catamakchuyī'tit. Calacapāstactit namaktīni'nā'tit mintatljajca'n xala' nac a'kapūn. ³⁶ Catāyani'tit. Jā timakxtekā'tit natlahua'yā'tit tū Dios lacasqui'n. Chuntza' namaktīni'nā'tit tū Dios quincāmālacnūni'nī'ta'n. ³⁷ Tatzō'kni' na ixtachihuīn Dios chī Dios huanli: Jātza' ā'makās sputa, namin tī ixlīmīnit ē jātza' catitanajīlh.

³⁸ Ixlīpō'ktuca'n tī Dios cāmāpānūni' ixcuentaca'n ixpālacata talīpāhuan Dios, xlaca'n pō'ktu quilhtamacuj nataka'lhī xasāsti' ixlatamatca'n.

Palh tī nataxtutāya na quintej, jā tze ca'ictimakca'tzīlh.

³⁹ Quina'n jā hua'chi ā'makapitzīn tī tataxtutāya na ixtej Dios ē tatzā'nkā. Quina'n līpāhuanāuj Dios ē a'kapūtaxtunī'taujza'.

11

Tzej talatlā'huan xlaca'n tī ta'a'ka'ī'

¹ Līpāhuanāuj Dios, ē chuntza' ca'tziyā'uj namaktīni'nāuj tū ka'lhīmā'nauj. Nā ca'tziyā'uj a'nan tū jāna'j maktin laktzī'nāuj. ² Tachi'xcuhui't xalakmakās, xlaca'n ixtamakapāxui' Dios, ixpālacata xlaca'n ixtalīpāhuan Dios.

³ Nā quina'n līpāhuanāuj Dios ē chuntza' ca'tziyā'uj Dios tlahualh cā'quilhtamacuj ē chī'chini' ē mālhcuuyu' ē ixlīpō'ktu tū a'nan nac a'kapūn. Dios chihuīna'nli ē chuntza' tlahuakō'lh. Dios cātlahualh pō'ktu tū tasu'yu, masqui xapūla jā tū ixa'nan tū tzē ixlaktzī'ncan.

⁴ Abel ixlīpāhuan Dios, ē chuntza' xla' mālacnūni'lh Dios a'ktin talakalhu'mān tū xatze ē jā chī mālacnūlh Caīn. Abel ixlīpāhuan Dios, ē chuntza' Dios laktzī'lh tze. Dios maktīni'lh talakalhu'mān tū Abel

mālacnūni'lh. Chuntza' Abel, masqui nīnī'ttza', quincāmāsu'yuni'yān chī nalīpāhuanāuj Dios.

⁵ Nā Enoc ixlīpāhuan Dios ē ū'tza' jā līnīlh. Dios lē'lh nac a'kapūn. Jāla maclaca, ixpālacata Dios ixlē'nī't. Ixtachihuīn Dios huan a'cxni' Enoc ixlatlā'huancus nac cā'quilhtamacuj, xla' ixmakapāxui Dios. ⁶ Nūn chā'tin tzē namakapāxui Dios palh jā līpāhuan Dios. Tī tamin talaktaquilhpūta Dios, ixlacasqui'nca tzej nata'a'ka'ī' Dios hui'lh ē cāmaktāya tī natalīputza ixlīpō'ktu ixlīstacna'ca'n.

⁷ Nā Noé ixlīpāhuan Dios ē a'ka'ī'lh ixlīcāna' chī Dios ixuaninī't namin a'ktin lakuat. Ixjicua'n, ē ū'tza' lītlahualh a'ktin barco. Chuntza' ta'a'kapūtaxtulh xalani'n na ixchic. Noé mākentaxtūlh tū Dios ixuaninī't, ē chuntza' ixlītasu'yu ā'makapitzīn jā lactze ixtahuanī't ixpālacata xlaca'n jā ixta'a'ka'ī' tū ixuanī't Dios. Noé ixlīpāhuan Dios, ē ū'tza' Dios līmāpānūni'lh ixcenta.

⁸ Nā Abraham ixlīpāhuan Dios. Kexmatni'lh a'cxni' Dios huanilh na'a'n nac a'ktin ti'ya't tū Dios namaxquī'. Abraham taxtulh na ixcā'lacchicni', masqui jā ixca'tzī jā nachā'n. ⁹ Abraham ixlīpāhuan Dios, ē chuntza' xla' chā'lh jā namaxquī'can ti'ya't, chuntza' chī Dios ixuaninī't. Ixtlahuanī't ixa'cchic jā ixuī'lh hua'chi chā'tin xamini'. Nā chuntza' ixuī'lh ixka'hua'cha tī ixuanican Isaac ē nā ixtā'nat tī ixuanican Jacob. Xlaca'n nā Dios cāmāxquī'lh ti'ya't. ¹⁰ Chuntza' ixlīhuī'lh Abraham ixpālacata ixka'lhīmā'lh ixchā'lh nac cā'lacchicni' tū Dios ixtlahuanī't chuntza' chī ixtalacasqui'nīn. Huā'mā' cā'lacchicni' jā maktin catisputli.

¹¹ Ā'nā Sara ixlīpāhuan Dios. Ū'tza' tzē līka'lhīlh chā'tin ī'ska'ta' masqui chā'lūhua'tza' ixuanī't. Masqui ixtēlakatzā'lanī'ttza' ixquilhtamacuj, Sara a'ka'ī'lh Dios namākentaxtū tū ixuanī't. ¹² Chuntza' Dios maxquī'lh chā'tin ī'ska'ta' Abraham masqui kōlu'tza' ixuanī't. Ī'xū'nātā'natna' Abraham talhūhua'nli hua'chi sta'cu ē cucujnu' tū tahuī'lāna'lh na ixquilhtūn mar. Talhūhua'nli ē jāla cāpūtle'kekō'can.

¹³ Abraham ē Isaac ē Jacob tanīlh. A'cxni' tanīlh, jāna'j ixtamaktīni'n tū Dios ixmālacnūnī't. Xmān ixtalaktzī'n makat. Tapāxuhualh ixpālacata ixtaca'tzī Dios nacāmākentaxtūnī' tū ixcāhuaninī't. Xlaca'n tzej ixtaca'tzī ixtalatlā'huan hua'chi tejetlā'hua'ni' nac cā'quilhtamacuj. ¹⁴ Chuntza' ixtalīchihuīna'n xlaca'n, ē chuntza' ixtasu'yu ixtaputzamā'nalh cā'lacchicni'. ¹⁵ Xlaca'n jā ixtalacapāstacmā'nalh ixcā'lacchicni'ca'n jā ixtataxtunī'ta'ncha'. Palh chuntza' ixtapuhuanli, ixtataspi'tli tzamā' nac cā'lacchicni'. ¹⁶ Xlaca'n jā ixtalacapāstaca ixcā'lacchicni'ca'n jā ixtataxtunī'ta'ncha'. Ixtalacapāstaca ā'lacatin cā'lacchicni' jā ā'chulā' xatze ē tū hui'lacha' nac a'kapūn. Ū'tza' Dios jā cālīmāxana'n a'cxni' xlaca'n tahuan ū'tza' ixDiosca'n. Dios cāxui'līnī't a'ktin cā'lacchicni' nac a'kapūn jā xlaca'n natatahui'la.

¹⁷ Nā Abraham ixlīpāhuan Dios. Ū'tza' ixa'mā'lh līmāknī Isaac tī xmān chā'tin ixka'hua'cha ixuanī't. Ixmaxquī'cu'tun hua'chi a'ktin talakalhu'mān Dios. Chuntza' Dios ixmāpa'ksīnī't ixpālacata ixlacasqui'n Abraham namāsu'yu palh ixlīcāna' ixpāxquī' Dios. ¹⁸ Abraham ixkexmatni'cu'tun Dios, masqui Dios ixuaninī't ixpālacata Isaac, Abraham nacāka'lhī lhūhua' ī'xū'nātā'natna'. ¹⁹ Abraham ixa'mā'lh māknī Isaac chuntza' chī Dios ixuaninī't, ixpālacata ixca'tzī Dios namaxquī'pala ixlatamat. Jā makās ī'sputa ixmāknīca Isaac. Dios maxquī'pālhxlatamat.

²⁰ Ā'nā Isaac ixlīpāhuan Dios. Ū'tza' cālīhuanilh ixka'hua'chan chī Dios nacāsicua'lanātlahua. Ixcamana' ixcāhuanican Jacob ē Esaú. ²¹ Nā

Jacob ixlipāhuan Dios. Ū'tza' cālīhuanilh ixnatā'natna', tī ixka'hua'chan José, chī Dios nacāsīcua'lanātlahua. Chuntza' cāhuanilh a'cxni' nanī'tza'. Lītaquilhpūtalh ixpāla'c ē makapāxūilh Dios. ²² Nā José ixlipāhuan Dios. Chuntza' a'cxni' jā'tza' makās ī'sputa nani, xla' huanli israelitas natataxtu nac Egipto. Nā huanilh José nacālē'ncan ixlacucutnu' a'cxni' natataxtu a'ntza'.

²³ Ixtāta' ē ixtzī' Moisés nā ixtalipāhuan Dios. Puxcu' māpa'ksīni'lh nacāmaknīkō'can ixlipō'ktu lacstīn xmān laka'hua'chan. Moisés mātze'kca a'cxni' ixlacatuncuhū'nī'tcus. Xlaca'n talaktzī'lh tzēhuanī't ixuanī't ē tamātze'kli a'ktu'tun mālhcuyū'. Jā tajīcua'ni'lh ixlīmāpa'ksīn puxcu'. ²⁴ Nā Moisés ixlipāhuan Dios. A'cxni' chī'xcu'tza' ixuanī't, jā'tza' ixtahui'lacu'tun na ixchic puxcu' xala' nac Egipto, a'ntza' jā ixmakastacnī't ixtzu'ma'jāt puxcu'. ²⁵ Moisés jā'tza' tahui'lacu'tunli ā'chulā' na ixchic puxcu', ixpālacata a'ntza' ixlipāxucan tū jā tze. Xla' puhuanli ā'chulā' tze nacātā'tahui'la ixtachi'xcuhū't Dios masqui capātīni'lh. ²⁶ Moisés puhuanli ā'chulā' xatze kexmatni'can Cristo masqui ixlīlakmaka'nca. Puhuanli jā ka'lhī ixtapalh ixlīricujca'n xala' nac Egipto. Xla' jā lakpuhuanli tū xala' nac cā'quilhtamacuj. Xla' lakpuhuanli tū xala' nac a'kapūn. ²⁷ Moisés ixlipāhuan Dios, ē xla' taxtulh nac Egipto. Jā ixjīcua'ni' puxcu', masqui ixca'tzī palh ixsītzi'lh. Pō'ktu quilhtamacuj kexmatni'lh Dios. Xla' hua'chi ixlaktzī'nī't Dios, masqui jāla laktzī'ncan.

²⁸ Moisés ixlipāhuan Dios. Chuntza' cāhuanilh israelitas natamaknī borregos ē natalītlahua macstī'na'j ixka'lhni' na ixmākelhchaca'n. Chuntza' āngel jā cāmaknīlh ixlīmaksāsti'ca'n israelitas a'cxni' cāmaknīlh ixlīmaksāsti'ca'n xalanī'n nac Egipto. ²⁹ Israelitas ixtalipāhuan Dios. Xlaca'n tapātacutli Mar Xatzu'tzo'ko hua'chi nac cā'ti'ya'tna' jā cā'scahuahua. Xalanī'n nac Egipto tī ixtastālani', a'cxni' titapātacutcu'tunli, xlaca'n tajīcsua'kō'lh.

³⁰ Israelitas ixtalipāhuan Dios, ē chuntza' xlaca'n a'ktojon quilhtamacuj ixtatā'tamacxti'li'tlā'huan cā'lacchicni' tū ixuanican Jericó. Chuntza' li'a'kā'lh talhta'm xachihuix tū ixlītamacxti'li'nī't cā'lacchicni'. ³¹ Cāmaknīca tī xalanī'n nac Jericó tī jā takexmatni'cu'tunli Dios. Rahab, tī pūla xamaklani' ixuanī't, xla' jā maknīca. Rahab ixlipāhuan Dios, ē xla' ixcāmānūnī't na ixchic israelitas tī ixta'a'nī't talaktzī'hui'līni'n nac tzamā' ti'ya't. Ū'tza' jā talīmaknīlh Rahab.

³² Jā ixlacasqui'nca ā'chulā' na'iccālīhuaniyān ā'makapitzīn tū talipāhuanli Dios. Jā icka'lhī quilhtamacuj na'iccāhuaniyān tū tatlahualh Gedeón ē Barac ē Sansón ē Jefe'tē ē David ē Samuel ē ixa'kchihuīna'nī'n Dios. ³³ Xlaca'n ixtalipāhuan Dios. Ū'tza' taliskāhū'lh ā'makapitzīn cā'lacchicni', ē ixtamāpa'ksi. Ixtatlahua tū tze, ē Dios cāsīcua'lanātlahualh chuntza' chī ixcāhuaninī't. Ā'makapitzīn ixcālaktamaknūcan leones. Dios cāmaktāyalh ē chuntza' jā cāhua'lh. ³⁴ Ā'makapitzīn ixcāmāpū'can nac macscut. Xlaca'n jā talhculh. Ā'makapitzīn ixcālīmaknīcu'tuncan espada. Xlaca'n ta'a'kapūtaxtulh. Masqui xlaca'n jā lactli'hui'quin ixtahuanī't, Dios cāmātli'hui'chli. Jā ixtajīcua'n. Ixtatlahua lāmaknīn ē ixtamakatzā'la ixtā'lāquichlaktzī'ca'n. ³⁵ Makapitzīn puscan, Dios cāmālacastālancuanīni'lh ixcamana'ca'n, tī ixtanī'tcus.

Ā'makapitzīn tachi'xcuhū't tzej cāmakapātīnīnca hasta jā tanīlh. Palh xlaca'n ixtakelhtatzē'kli tū ixta'a'ka't', jā'tza' ixticāmakapātīnīnca. Xlaca'n jā takelhtatzē'kli, ixpālacata ixtaca'tzī nataka'lhī ixlatamatca'n tū xatze

a'cxni' Dios nacāmālacastālancuanī nīnī'n. ³⁶ Ā'makapitzīn cālākapalaca ē cāmaksno'kca. Ā'makapitzīn cāmānūca nac pūlāchī'n ē cātūpixui'līca līcā'n. ³⁷ Ā'makapitzīn cācucta'lamaknīca. Ā'makapitzīn cālācxua'ta'huilīca. Ā'makapitzīn cālīmāknīca espada. Ā'makapitzīn ixta'a'cuantlā'huan ē ixtalhakā' ixko'xka' purecu' ē chivos. Lācxamanīnī'n ixtahuanī't. Ixcālākmakā'nca ē ixcāmākapātīnīncan. ³⁸ Ixtatzā'latlā'huan nac cā'tzaya'nca ti'ya't ē nac cā'kēstīnī'n. Ixtahui'lāna'lh nac lhu'cu' ē na ixtampīn chihuix. Xalanī'n nac cā'quilhtamacuj ixtapuhuan jā tū ixtapalhca'n tī ixta'a'ka'ī, ē masqui ā'chulā' ixtapalhca'n. ³⁹ Tzamā' tachi'xcuhui't ixtalīpāhuan Dios ē ixtamakapāxui' Dios. Masqui ixtalīpāhuan Dios, xlaca'n jā tamaktīnī'nkō'lh ixlīpō'ktu tū Dios ixcāmālacnūnī'nī't. ⁴⁰ Dios ixlacasqui'n a'cxtim ixquincātātā'lan, ixpālācata lactze ixtalītaxtulh chuntza' chī quina'n.

12

Calaktzī'lēuj Cristo

¹ Quina'n ca'tziyāuj chī tzamā' chi'xcuhui'n ixtalīpāhuan Dios. Masqui xlaca'n tapātīnī'lh, jā tataspi'tli na ixtej Dios. Quina'n cacāmaksca'tui xlaca'n. Chuntza' camakxtekkō'uj tū quincāmāmakchuyīyān na ixtej Dios. Jātza' catlahuāuj tū jā tze, masqui jicslīhua' makxtekan. Jā calakachā'nī'uj natlahuayāuj ixtalacasqui'nīn Dios. ² Chuhua'j calaktzī'lēuj Jesucristo. Quina'n tī a'ka'īyāuj Jesucristo quincāmākapūtāxtūnī'ta'ntza'. Xla' naquincāmaktāyān na'a'ka'īyāuj ā'chulā' tihui'lāna'ujcus. Xla' pātīnī'lh a'cxni' nīlh nac cruz. Masqui lakmaka'nca ē masqui pātīnī'lh, xla' pātīkō'lh ixpālācata ixca'tzī ā'līstān napāxuhua. Chuhua'j hui'lh na ixpekxtūcāna'j Dios nac a'kapūn jā tā'māpa'ksīnī'n Dios.

³ Capāstactit chī pātīnī'lh Jesucristo ē chī ixtatā'lāhuani chi'xcuhui'n tī ixtaquic'hlaktzī'n. Chuntza' jā calakachipini'ntit masqui pātīnī'mpā'na'ntit. Jā camakxtektit natlahua'yā'tit ixtalacasqui'nīn Dios. ⁴ Masqui lhūhua'tza' tū pātīnī'ta'ntit, jā ixtā'chuntza' chī tapātīnī'lh ā'makapitzīn tī cāmāknīca. ⁵ Palhāsā' pātza'nkānī'ta'ntit ixtachihuīn Dios jā Dios quincāmāxquī'yān talacapāstacni' ē quincālaktzī'nān hua'chī ixlacstīn. Chuntza' huan:

Tzej calacapāstacti a'cxni' Dios cāstacyāhuayān.

Jā calakachipini' a'cxni' xla' lacaquilhnīyān.

⁶ Dios cālacaquilhnī ixlīpō'ktuca'n tī cāpāxquī'.

Cālacaquilhnī ixlīpō'ktuca'n tī cātlahuanī't ixlacstīn.

⁷ Catāyani'tit a'cxni' cālacaquilhnīyān. Palh Dios cālacaquilhnīyān, chuntza' lītasu'yuyā'tit ixlacstīn hui'xina'n. Ixlacasqui'nca chā'tin xatāta' nacālacaquilhnī ixlacstīn. ⁸ Dios cālacaquilhnī ixlīpō'ktuca'n ixlacstīn. Palh jā cahuālh ixcālacaquilhnīn chuntza' ixtasu'yulh hui'xina'n jā ixlīcāna' ixlacstīn Dios. ⁹ A'cxni' quincāmākastacni' quintāta'ca'n, ixquincālacaquilhnīyān ē quina'n ixcālākachi'xcuhui'yāuj.

Ā'chulā' ixlacasqui'nca quina'n nakexmatni'yāuj quinTāta'ca'n Dios tī quincāmāxquī'yān quilatamatca'n tū jā catilakspūtlī. ¹⁰ Quintāta'ca'n tī xalanī'n nac cā'quilhtamacuj, xlaca'n ixquincālacaquilhnīyān chuntza' chī ixtalācpuhuan. Xlaca'n ixtalacasqui'n līlācatejtin ixlātā'kchokouj nac cā'quilhtamacuj. Nā Dios quincālacaquilhnīyān, ixpālācata quincālācapāstacān. Xla' lācasqui'n quina'n lactze nahuanāuj

chī xla'. ¹¹ A'cxni' quincālaquilhñīyān, līpuhuanāuj. Masqui quincātamālakaputzīyān, ā'līstān tze lītuxtuyāuj, ē chuntza' līsca'tāuj.

Lījicua' palh jā nakexmatni'yāuj Dios

¹² Chuhua'j calāmāhuixcānī'tit ē jā cataxla'juani'tāya'tit. ¹³ Tzej catlā'hua'ntit na ixtej Dios. Chuntza' nacāmaktāya'yā'tit xla'ca'n tī jāna'j tzej ta'a'ka'ī'. Chuntza' xla'ca'n jā catitatamakahuasli.

¹⁴ Līpāxuhua cacātā'tahui'la'tit ixlīpō'ktuca'n tachi'xcuhui't. Catlahua'tit xmān tū tze. Palh chā'tin jā makxteku'tun tlahua tū jā tze, xla' jā catilakchā'lh Dios. ¹⁵ Dios lakalhu'manīni'n. Catamakxtekni'tit Dios nacāmaktāyayān milīpō'ktuca'n. Jā cataxtutāya'tit na ixtej Dios nūn chā'tin chī hui'xina'n. Palh chā'tin taxtutāya, cāmāmakchuyī ā'makapitzīn tī ta'a'ka'ī'. ¹⁶ Jā caka'lhī'tit mintā'lāpāxquī'nca'n. Jā calakmaka'ntit tū ixla' Dios, chī Esaú. Xla' ixuā'yancu'tun, ē ū'tza' līstā'lh tū ixmakxtekni'canī't tū ixpālacata līmaksāsti' ixuani't. ¹⁷ Hui'xina'n ca'tzīyā'tit ā'līstān xla' ixlacasqui'n ixmaxquī'palaca ē jātza' la lakmāxtulh. Xla' ixcalhuan ixpālacata lakpalīcu'tunli tū ixtlahuanī't.

¹⁸ Hui'xina'n jā ixui'lāna'ntit a'ntza' a'cxni' Dios māstā'lh līmāpa'ksīn nac sipej jā huanican Sinaí. Israelitas xalanī'n makāstza' tatalacatzuna'jīlh nac Sinaí. Talaktzī'lh lamana' ē jā cā'pucsua' ixuani't ē jā makli'pli'. ¹⁹ Takexmatli a'ktin liskoli' ē a'ktin tachihuīn. A'cxni' takexmatli ixtachi-huīn Dios, xla'ca'n tahuanli jātza' ā'chulā' cachihuīna'lh. ²⁰ Tajicua'nli a'cxni' Dios huanli nūn chā'tin ī'xa'malh sipej. Nā huanli palh lakatin animalh natāya a'ntza' ixlacasqui'nca nalīlacata'lamaknīcan chihuix. ²¹ Tī talaktzī'lh huā'mā', tajicua'nli. Nā Moisés huanli: "Icxpipimā'lh ixpālacata icjicua'n."

²² Hui'xina'n jā chuntza' ta'nī'ta'ntit nac Sinaí. Hui'xina'n pimpā'na'ntit ā'lacatin nac sipej jā huanican Sión ē nac cā'lacchicni' jā huī'lh Dios xalakahuan. Huā'mā' cā'lacchicni' hui'lacha' nac a'kapūn ē huanican Jerusalén. A'ntza' ta'a'nan lhūhua' ángeles. ²³ A'ntza' nā hui'xina'n pimpā'na'ntit nac a'kapūn jā tatalacxtimīni't ē tamakapāxuīmā'nalh Dios tī xapūla ixlacstīn Dios, tī tatzō'kni' ixtacuhuīni'ca'n nac a'kapūn. A'ntza' jā huī'lh Dios. Ū'tza' tī nacāputzāna'nīkō' ixlīpō'ktuca'n tachi'xcuhui't. Nā a'ntza' tahui'lāna'ncha' ixlīstacna'ca'n tī tanīni'ttza' ē cātlahuacanī't lactze. ²⁴ Hui'xina'n a'ka'ī'nī'ta'ntit Jesucristo ū'tza' tī makapūtaxtūnu'n. Xla' tlahuanī't xasāsti' talacāxtlahuan. Ixka'lhni' Jesucristo cālīche'kē' ixlīstacna'ca'n tachi'xcuhui't. É chuntza' talakalhu'mān ixka'lhni' Jesucristo. Ū'tza' ā'chulā' xatze ē jā ixka'lhni' Abel.

²⁵ Cakexpa'ttit tū huan Dios. Cāmakapātīnīnca tī jā takexmatni'lh Moisés tī Dios māchihuīnīlh. Ā'chulā' naquincātamakapātīnīnān palh jā kexmatni'cu'tunāuj Dios chī chihuīna'nācha' nac a'kapūn. ²⁶ Lakmajtza' Dios chihuīna'nli a'cxni' ixtatakēstokni't israelitas lacatzuna'j nac Sinaí. Tī'ya't tachiquilh. Chuhua'j Dios huan: "Quit na'icchiquipala tī'ya't ē jā xmān tī'ya't. Nā na'icchiqui a'kapūn." ²⁷ Huā'mā' huanicu'tun natasputkō' ixlīpō'ktu tū cāmālacatzucunī't. Ā'xmān natahui'la tū jāla lacachiquican. ²⁸ Quina'n natā'tahui'layāuj Dios jā xla' māpa'ksīni'n jā tāyani' pō'ktu quilhtamacuj. Chuhua'j namaxquī'yāuj tapāxcatca'tzīn Dios ē nalakachi'xcuhui'yāuj ē namakapāxuīyāuj chuntza' hua'chi chī xla' lacasqui'n. ²⁹ Ixlīcāna' Dios hua'chi a'ktin ka'tla' lamana' ixpālacata xla' nacāmakapātīnīn xla'ca'n tī jā takexmatni'.

13

Palh tzej natalā'kchokoyāuj, chuntza' nalīmakapāxuīyāuj Dios

¹ Calāpāxquī'tēlha'tit milipō'ktuca'n expālacata hui'xina'n litā'timīn.

² Cacāmānū'tit na minchicca'n tī taminācha' xala' makat. Ā'makapitzīn tī chuntza' tatlahuani't, xlaca'n tamānūnī't ángeles na ixchicca'n, masqui xapūla jā ixtaca'tzī palh xlaca'n ángeles ixtahuani't.

³ Jā cacāpātza'nkātīt tī cāchī'canī't. Cacālakalhu'ma'ntit xlaca'n hua'chi cātātā'chī'nī'ta'ntit. Jā cacāpātza'nkātīt tī tapātīni'mā'nalh. Cacālakalhu'ma'ntit xlaca'n hua'chi nā hui'xina'n cātā'pātīni'mpā'na'ntit.

⁴ Xatze tamakaxtokcan. Jā tze ka'lhīcan tā'lāpāxquī'n. Dios nacāmakapātīnīn xlaca'n tī chuntza' tala.

⁵ Jā xmān calacapāstactit chī nalīka'lhī'yā'tit tumīn. Līpāxuhua catahui'la'tit palh ka'lhī'yā'tit lhūhua' tumīn o palh jā lhūhua'. Dios huanī't: "Pō'ktu quilhtamacuj na'ictā'latahui'layān. Jā maktin ictimaxteknī'." ⁶ Ū'tza' jā catilījicua'nui. Tzē nahuanāuj:

Māpa'ksīni' Dios quimaktāya.

Jā ictijicua'ni'lh tū naquintatlahuani' tachi'xcuui't.

⁷ Cacālacapāstactit xlaca'n tī pūla cātamāsu'yuni'n ixtachihuīn Dios. Cacāpāstactit chī ixtalīlatlā'huan xlaca'n, ē chuntza' catlā'hua'ntit.

⁸ Jesucristo chu ū'tza'tza' chī tihua'na'. Jā makstin talakpalī. ⁹ Jā catamakxtektit nacātamāsu'yuni'yān xtum tamāsu'yun tū jā a'ka'ī'nī'ta'ntit. Dios ū'tza' tī quincāmaktāyayān chī natalā'kchokoyāuj chuntza' chī xla' lacasqui'n. Tamāsu'yun expālacata tū hua'can, huā'mā' jā quincāmaktāyayān. Masqui ā'makapitzīn takexmatni' tzamā' tamāsu'yun, jā cāmaktāya xlaca'n.

¹⁰ Pālejni' tī tascuja na ixtemploca'n israelitas, xlaca'n tzē natahua' macsti'na'j xaquinīt animalhna' tū mālacnūni'canī't Dios. Xtum talakalhu'mān tū mālacnūni'canī't Dios tū quincāmāpānūni'yān quincuentaca'n. Huā'mā' talakalhu'mān, ū'tza' Jesucristo. ¹¹ Xapuxcu' pālej, xla' lē'n ixka'lhni' animalh xatamaknīn hasta nac templo jā huanican A'chulā' Xatasicua'lanātlahuan jā ixlī'a'ktu' nac cuarto. A'ntza' mālacnūni'can Dios ka'lhni' expālacata nacāmāpānūni' ixcuentaca'n tachi'xcuui't. Ixmacni'ca'n animalh, tzamā' cāmāxtucan nac cā'lacchicni'. A'ntza' cālhcuyucan. ¹² Nā Jesús nā māxtuca nac cā'lacchicni'. Ē a'ntza' nīlh. Chuntza' pātīni'lh expālacata ixcālīmāpānūni'cu'tun ixka'lhni' ixcuentaca'n tachi'xcuui't. ¹³ Lakmaka'nca Jesucristo a'cxni' māxtuca nac cā'lacchicni' ē xtokohua'ca'ca nac cruz. Quina'n a'ka'ī'yāuj, ē chuntza' ixlacasqui'nca napātīni'nāuj a'cxni' quincātalakmaka'nān expālacata Jesucristo. ¹⁴ Huā'tzā' nac cā'quilhtamacuj jā tū cā'lacchicni' tū natahui'la pō'ktu quilhtamacuj. Quina'n ka'lhīmā'nauj ā'a'ktin cā'lacchicni' tū nalaktzī'nāujcus. ¹⁵ Jātza' mālacnūni'yāuj Dios xatamaknīn animalh. Xatze camaxquī'uj tapāxcatca'tzīn Dios. Ū'tza' hua'chi talakalhu'mān. Ixlacasqui'nca namāka'tlī'yāuj Dios expālacata Jesucristo. ¹⁶ Jā capātza'nkātīt natlahua'yā'tit tū tze ē nalāmaktāya'yā'tit. Ū'tza' huā'mā' tū līpāxuhua Dios.

¹⁷ Cacākexpa'tni'tit xanapuxcu'nu' xalanī'n nac templo. Catlahua'tit tū cātahuaniyān. Xlaca'n cāmaktaka'lhān hui'xina'n expālacata talacasqui'n xa'nca na'a'ka'ī'yā'tit. Xlaca'n natamaxquī' cuenta Dios chī tascuja. Xlaca'n cā'tapāxuhuān natascuja palh natlahua'yā'tit

tū nacātalīmāpa'ksīyān. Palh jā nacākexpa'tni'yā'tit, natalīlīpuhuan. Ē hui'xina'n jā tū caticālīmacuani'n.

¹⁸ Calī'orarlī'tit quimpālacata. Quit icca'tzī icmākentaxtūlh tū Dios quimacamaxquī'nī't. Pō'ktu quilhtamacuj ictlahuacu'tun tū tze. ¹⁹Iccāsqui'ni'yān calī'orarlī'tit Dios palaj naquimacā'nācha' jā hui'lāna'ntit.

Tasicua'lanālīn

²⁰ Dios ū'tza' tī quincāmakapāxuīyān. Xla' mālacastālancuanīlh quiMāpa'ksīni'ca'n Jesucristo. Jesucristo nīlh ē lixapalh ixka'lhni' quincuentaca'n. Chuntza' līcāxtlahualh talacāxtlahuan tū natāyani' pō'ktu quilhtamacuj. Chuhua'j xla' tihua'na' naquincāmaktaka'lhān.

²¹ Dios cacāmaxquī'n talacapāstacni' tū nacāmaktāyayān natlahua'yā'tit ixtalacasqui'nīn. Nā quina'n caquincātlahuan lactze chuntza' chī xla' lacasqui'n. Ū'tza' lītlahua ixlītli'hui'qui Jesucristo. Calakachi'xcuhuī'ca Jesucristo pō'ktu quilhtamacuj. Amén.

²² Tā'timīn, iccāsqui'ni'yān līlacatzucu nakelhtahua'ka'yā'tit tū iccātzo'knuni'mā'n nac huā'mā' ca'psnap. Jā ka'tla' tzamā' ca'psnap tū iccātzo'knuni'nī'ta'n. ²³Iccāmāca'tzīnīcu'tunān makxtekanī'ttza' Timoteo. Chuhua'j jātza' tachī'n. Palh xla' namin palaj, naquintā'a'n a'cxni' na'iccālaka'nāchā'n.

²⁴ Cacāsaludarlī'tit ixlīpō'ktuca'n xanapuxcu'nu' nac templo. Calāsaludarlī'tit milīpō'ktuca'n. Tā'timīn xala' nac Italia cātahuaniyān.

²⁵ Dios cacāsicua'lanātlahuakō'n. Amén.

Santiago

Litzucuca carta

¹Quit, Santiago, ictzo'ka huā'mā' carta. Quit ictā'scuja Dios ē Māpa'ksini' Jesucristo. Quit iccāmacā'ni'yān saludos milipō'ktuca'n israelitas tī tapa'ksini'yā'tit Dios, tī ta'a'kahuani'nī'ta'ntit.

Talacapāstacni' tū Dios māstā'

²Tā'timīn, catahui'la'tit cā'tapāxuān masqui cā'a'kspulayān lhūhua' catūhuālh ixpālacata a'ka'ī'yā'tit Jesucristo. ³Ca'tziyā'tittza' a'cxni' cā'a'kspulayān huā'mā' ē palh jā makxtekā'tit chī a'ka'ī'yā'tit, chuntza' nalisca'tā'tit chī natāyani'yā'tit. ⁴Pō'ktu quilhtamacuj natāyani'yā'tit, ē chuntza' nalisca'tā'tit chī tzej nalatā'kchokoyā'tit ē chī nalimākentaxtūkō'yā'tit ixlipō'ktu tū ixtalacasqui'nīn Dios.

⁵Palh hui'xina'n jā ca'tziyā'tit chī nalilatā'kchokoyā'tit tzej, casqui'ni'tit Dios ē xla' nacāmāsu'yuni'yān. Xla' jā cā'tasītzi' māstā' tū nasqui'ni'yāuj ē jā lacaquilhnīni'n. ⁶A'cxni' hui'xina'n nasqui'ni'yā'tit Dios catūhuālh, napuhua'nā'tit Dios ixlicāna' nacāmaxqui'yān. Jā maktin tipuhua'nā'tit Dios jā caticāmaxqui'n. Tī lacpuhuan Dios jā catimāstā'lh, xla' jā xmān a'ktin ixtalacapāstacni' ka'lhī. Xla' hua'chi xcān a'cxni' ū'nun ē calhāxcuahuālh mā'a'kchoko xaxiyālh xcān. ⁷Tī lacpuhuan chuntza', Dios jā catimaxqui'lh tū squi'ni'. ⁸Tī jā xmān a'ktin talacapāstacni' taka'lhī, xlaca'n jā maktin taca'tzi' tū natatlahua.

⁹Hui'xina'n, tā'timīn, tī catīhuālh tachi'xcuui't, calipāxuhua'tit ixpālacata Dios cālaktzi'nān jā chī catīhuālh tachi'xcuui't. ¹⁰Hui'xina'n, tā'timīn, tī lacricujnu', calipāxuhua'tit ixpālacata ca'tziyā'tit Dios laktzi'n mintumīnca'n hua'chi jā tū ixtapalh. Lacricujnu' natasputa chī a'ktin xa'nat. ¹¹A'cxni' chi'chini'n, xapa'lhma' xneka, ē xa'nat yuja. Ixlitzēhuani't sputa. Nā chuntza' talisputa lacricujnu' lihuan tatlahua ixnegocioca'n.

Chī napātīni'ncan ē natāyani'can

¹²Lipāxuhua tahui'lāna'lh xlaca'n tī lilacatejtin tapāti tū cā'a'kspula. Palh xlaca'n natāyani', nataka'lhī xasāsti' ixlatamatca'n. Xasāsti' quilatamatca'n xla' chī talakalhu'mān tū Dios cāmālacnūni' tī tapāxqui'.

¹³Palh chā'tin chi'xcu' lacpuhuan natlahua tū jā tze, jā capuhuanli Dios mālacpuhuanilh tū jā tze. Dios jā maktin lacpuhuan natlahua tū jā tze. Xla' jā cāmālacpuhuanī tachi'xcuui't catatlahualh tū jā tze. ¹⁴A'cxni' chā'tin chi'xcu' lacpuhuan natlahua tū jā tze, xla' ixlī'a'cstu ixtalacapāstacni' mātlahuī chuntza'. ¹⁵Palh xla' tlahua chuntza' tū jā tze ixtalacapāstacni', chuntza' ka'lhī ixcuenta. Ā'chulā' natlahuatēlha tū jā tze. Ū'tza' nalīni.

¹⁶Ixlīcāna' tū iccāhuanimā'n. Jā cata'a'kskāhuī'tit, tā'timīn. ¹⁷Pō'ktu xatze catūhuālh tū quincātamaxqui'nī'ta'n, pō'ktu Dios macamin. Tī quincāmaxqui'n pō'ktu tū tze xla' ū'tza' Dios. Xla' cātlahualh tū tamāxkakēni'n nac a'kapūn. Dios xla' chu ū'tza'tza'. Jā maktin talakpālī nūn macsti'na'j. ¹⁸Dios quincāmaxqui'n xasāsti' quilatamatca'n chī xla' ixtalacasqui'nīn. Quincāmaxqui'n quilatamatca'n xasāsti' ixpālacata ixtachihuīn Dios tū ixlicāna'. Chuntza' quina'n xapūla a'ka'ī'nī'tauj. Ā'listān lhūhua' ā'makapitzīn nata'a'ka'ī'. Chuntza' quina'n xalacpūla.

Tū Dios lacasqui'n natlahuayāuj

¹⁹ Calacapāstactit huā'mā', tā'timīn. Milīpō'ktuca'n tzej cakexpa'ttit ixtachihuīn Dios. Calacapāstacna'ntit pūla chī nachihuīna'nā'tit, ē jā nasītzī'yā'tit. ²⁰ Tasītzī' quincāmāmakchuyīyān. Chuntza' jāla tlahuayāuj ixtalacasqui'nīn Dios. ²¹ Camāpānūkō'tit ixlīpō'ktu tū jā tze ē ixlīpō'ktu tū jā līmacuan. Calīhui'lī'tit natlahua'yā'tit ixtalacasqui'nīn Dios. Cuenta catlahua'tit tū ixtachihuīn Dios tū maktīni'nī'ta'ntit. Ū'tza' tū cāmāca'tzīnīn chī nacālīmakapūtaxtūyān.

²² Cakexpa'tni'tit ixtachihuīn Dios, ē jā xmān cakexpa'tmaka'ntit. Palh puhua'nā'tit xmān nakexpa'tmaka'nā'tit, mina'cstuca'n ta'a'kskāhuī'yā'tit. ²³ Tī xmān takexmata ixtachihuīn Dios ē jā tatlahua, xlaca'n chī chā'tin chī'xcu' tī laktzī'n nac espejo. ²⁴ Ixlīmān laktzī'ncan chī lanī't ixlacan ē a'n ē palaj tunca pātza'nkā chī lanī't. ²⁵ Jā chuntza' xlaca'n tī cuenta tatlahua xatze ixtachihuīn Dios tū quincāmāca'tzīnīyān chī nalītaxtuyāuj. Palh xlaca'n jā tamakxteka takexmatni', ē palh jā tapātza'nkā tū huan, chuntza' Dios nacāsīcua'lanātlahua ixlīpō'ktu tū tatlahua.

²⁶ Palh chā'tin chī'xcu' huan kexmatni' Dios, ē jāla māpa'ksī ixquilhni', xla' ixlīmān ta'a'kskāhuī'. Xla' jā ixlīcāna' kexmatni' Dios. ²⁷ Tū Dios lacasqui'n natlahuayāuj quina'n tī ixlīcāna' a'ka'ī'yāuj, ū'tza' huā'mā': cacāmaktāyauj lacstīn tī xcamanīn ē tī cānīmaka'ncanī't tī tapātīni'n. Ē ixlacasqui'nca pō'ktu quilhtamacuj namāpānūyāuj ixlīpō'ktu tū jā tze xala' nac cā'quilhtamacuj.

2

Ixlacasqui'nca nacālaktzī'nāuj tachi'xcuhuī't lacxtim

¹ Tā'timīn, calālaktzī'ntit lacxtim milīpō'ktuca'n hui'xina'n tī a'ka'ī'ni'yā'tit quiMāpa'ksīni'ca'n Jesucristo tī xaka'tla'. ² Na'iccāhuanīyān a'ktin tachihuīn. Chā'tu' chī'xcuhuī'n tatanū na mintemploca'n. Chā'tin xla' rico ē ka'lhī ixmakatzātāt ixtla' oro ē ixlū'xu' xatze. A'chā'tin xla' xcamanīn ē xla' ka'lhī masnā lu'xu'. ³ Hui'xina'n ā'chulā' lakachi'xcuhuī'yā'tit tī ka'lhī xatze ixluxan' ē huanī'yā'tit: “Hui'x catahui'la' huā'tzā' nac xatze silla.” Ē xcamanīn huanī'yā'tit: “Hui'x catāyachi o catahui'la' nac piso ixlacatzuna'j na quintujan.” ⁴ Palh chuntza' tlahua'yā'tit hui'xina'n, chuntza' tasu'yu puhua'nā'tit ā'makapitzīn chī'xcuhuī'n ā'chulā' lactze. Palh chuntza' tlahua'yā'tit hui'xina'n, jā tze mintalacapāstacni'ca'n.

⁵ Tā'timīn, iccāpāxquī'yān ē iccāhuanīcu'tunān huā'mā'. Dios cālacsacnī't tī lacxcamanīnī'n. Masqui xcamanīn xlaca'n, Dios cālaktzī'n chī lacricujnu', ixpālacata talīpāhuan Dios ē chuntza' natatanū jā xla' māpa'ksīni'n. Nā ixlīpō'ktuca'n tī tapāxquī' Dios ixlīpō'ktuca'n natatanū jā xla' māpa'ksīni'n. ⁶ Hui'xina'n cālakmaka'nā'tit tī lacxcamanīnī'n. Cālakachi'xcuhuī'yā'tit lacricujnu'. Ū'tunu'n tī cātamakapātīnīnān. Xlaca'n cātamālacapū'yān hui'xina'n. ⁷ Ū'tunu'n lacricujnu' tī jā tze talīchihuīna'n Jesucristo quiMāpa'ksīni'ca'n. Ū'tza' tī hui'xina'n tapa'ksīni'yā'tit.

⁸ Ixlīmāpa'ksīn Dios tū tatzo'kni' na ixtachihuīn Dios chuntza' huan: “Nacāpāxquī'ya' ā'makapitzīn chuntza' chī pāxquī'ca'na' milīmān.” Palh hui'xina'n kexpa'tni'yā'tit huā'mā' līmāpa'ksīn, chuntza' tzej tlā'hua'mpā'na'ntit. ⁹ Palh hui'xina'n lakachi'xcuhuī'yā'tit makapitzīn, ē ā'makapitzīn huampala cālakmaka'nā'tit, chuntza' tlahua'yā'tit tū jā tze,

ē chuntza' hui'xina'n laclī'pinā'tit. Chuntza' huan ixlīmāpa'ksīn Dios. ¹⁰ Palh chā'tin chī'xcu' nakexmatni' ixlīpō'ktu ixlīmāpa'ksīn Dios ē xmān a'ktin limāpa'ksīn tū jā kexmatni', huā'mā' chī'xcu' laclē'n ixpālacata jā kexmatni'kō'lh limāpa'ksīn, ē masqui xmān a'ktin limāpa'ksīn tū jā kexmatni'lh. ¹¹ Dios huanli: “Jā tika'lhī'ya' mintā'lapāxquī'n.” Nā chuntza' huanli: “Jā timaknīni'na'.” Palh chā'tin tī maknīni'n, xla' laclē'n ē masqui jā ka'lhī ixtā'lapāxquī'n. ¹² Dios quincāmaktāyāyān ē chuntza' jā quincāmāpa'ksīyān tū jā tze. Chuntza' palh tlahuayāuj tū jā tze, Dios naquincāputzāna'ni'yān. Ū'tza' calīchihuīna'ntit ē calītlahua'tit tū tze. ¹³ Dios, a'cxni' naputzāna'n, jā caticālakalhu'manli tī jā talakalhu'manli ā'makapitzīn. Xla' xmān nacālakalhu'man tī talakalhu'manli ā'makapitzīn. Tī talakalhu'manī't ā'makapitzīn, xla'cā'n jā catitajicua'nli a'cxni' nacāputzāna'ni' Dios.

Chī tzej a'ka'ī'can

¹⁴ Tā'timīn, palh chā'tin chī'xcu' huan līpāhuan Dios ē xla' jā tlahua tū tze, chu tlakaj līpāhuan. ¹⁵ Palh chā'tin quintā'tin spu'tni' ixl'u'xu' ē jā ka'lhī tū nahua' ¹⁶ ē makapitzīn chī hui'xina'n tahuani: “Dios casicua'lanātlahuan ē camaxquī'ca' milu'xu' ē camāhuī'ca'”, ē tī tahuani chuntza' jā tū tamaxquī', chuntza' jā tū limacuan talīpāhuan Dios. ¹⁷ Palh chā'tin chī'xcu' huan līpāhuan Dios, ē jā maktāya ā'chā'tin, xla' chu tlakaj huan līpāhuan Dios. Xla' hua'chi chā'tin xanīn ixpālacata jā tū tlahua tū tze.

¹⁸ Palh chā'tin nahuan: “Quit ica'ka'ī'ni' Dios, ē masqui jā ictlahua tū tze.” Quit na'īcuampala: ¿Chī nalītasu'yu'ya' palh līpāhua'na' Dios palh jā tlahua'ya' tū tze? Quit ictlahua xatze. Chuntza' lītasu'yu' quit iclīpāhuan Dios. ¹⁹ Hui'x puhua'na' xmān chā'tin Dios. Chuntza' tze. Nā chuntza' tapuhuan jā tzeya ū'nī'n tī tatā'scuja skāhuī'ni'. Xla'cā'n taxpipi ixpālacata tajicua'ni' Dios. ²⁰ Hui'x jā ca'tzīya'. Na'icmāsu'yuni'yān chu tlakaj palh chā'tin huan līpāhuan Dios ē palh jā tlahua tū lactze. ²¹ Quixū'nāpapca'n Abraham mālacnūni'lh, chī talakalhu'mān Dios, ixka'hua'cha tī ixuanican Isaac. Ū'tza' Dios līlaktzī'lh Abraham tze chī'xcu' ixpālacata tū tlahuah. ²² Chuntza' ca'tzīcan Abraham ixlīpāhuan Dios ē ū'tza' xla' lītlahuah tū lactze. A'cxni' Abraham tlahuah huā'mā' tū tze, ū'tza' lītasu'yulh Abraham ixlīpāhuan Dios. ²³ Chuntza' mākentaxtūca chī ixtatzo'kni' na ixtachi-huīn Dios jā huan: “Abraham ixlīpāhuan Dios. Ū'tza' Dios xatze līlaktzī'lh Abraham.” Ē Dios huanli Abraham ixamigo.

²⁴ Chuntza' hui'xina'n ca'tzīyā'tittza' Dios lactze cālaktzī'n tachi'xcu'huī't jā xmān ixpālacata talīpāhuan Dios. Nā ixlacasquī'nca xla'cā'n natatlahua tū lactze. Chuntza' natasu'yu' palh ixlicāna' talīpāhuan Dios. ²⁵ Ē nā chuntza' Rahab tī maklani' ixuanī't. Xla' cāmakxteklī tatachokolh na ixchic chī'xcu'huī'n tī Josué cāmacamilh. Cāmātzē'kli ē cāmaktāyalh natataxtu nac cā'lacchicni' nac ā'kentin tej. Ū'tza' Dios līlaktzī'lh tzeya puscāt Rahab. ²⁶ Quina'n hui'lāna'uj ixpālacata ka'lhīyāuj quimacni'ca'n ē quīlīstacna'ca'n. Nā chuntza' quina'n ka'lhīyāuj xasāsti' quīlatamatca'n, ixpālacata līpāhuanāuj Dios ē chuntza' tlahuayāuj tū lactze.

3

Quinquilhni'ca'n

¹ Tā'timīn, jā calā'tit līmākelhtahua'kē'nī'n lhūhua' hui'xina'n. Ca'tzīyā'tit hui'xina'n tī tamāsu'yu' ā'chulā' palha' nacāputzāna'ni'can. ² Quina'n

quillpō'ktuca'n makatunu' tlahuayāuj tū jā tze. Palh chā'tin chi'xcu' tzē māpa'ksī ixquilhni', chuntza' tzē māpa'ksī ixlipō'ktu ixmacni'. Xla' tze ya chi'xcu'. ³ Cāmākalhnūyāuj freno na ixquilhni'ca'n cahuāyuj. Chuntza' tzē nacāmāpa'ksiyāuj. Nata'a'n jā quina'n lacasqui'nāuj. ⁴ Nā barcos tū laka'tla', macsti'na'j tū līsakalīcan. Masqui ū'ni' xatli'hui'qui tanta'ncslē'n barco, piloto tzē nalē'n jā xla' lacasqui'n, masqui macsti'na'j tū līsakalīcan barco. ⁵ Chuntza' quinquilhni'ca'n. Masqui macsti'na'j quinquilhni'ca'n, lhūhua' tū tlahua. Masqui macsti'na'j macscut, tzē namāquilhtī a'ktin ka'tla' cā'qui'hui'n. ⁶ Quinquilhni'ca'n hua'chi macscut, ixpālacata cālactlahua ā'makapitzīn. Quinquilhni'ca'n līchihuīna'nāuj ixlipō'ktu tū jā tze. Ū'tza' ā'chulā' jā tze lītaxtuyāuj. Ixpālacata quinquilhni'ca'n, lāmāpasī ixlipō'ktuca'n tachi'xcuhui't nac cā'quilhtamacuj. Skāhui'ni' ū'tza' tī quincāmāhuanīyān tū jā tze. ⁷ Chi'xcuhui'n xlaca'n tzē natamāmānsujlī catūhuālh animalh ē catūhuālh spūnī'n ē catūhuālh lūhua' ē catūhuālh animalh xala' nac mar. Ixlipō'ktuca'n tzē cāmāmānsujlīcan. ⁸ Quinquilhni'ca'n jā tī tī tzē namāpa'ksī. Quinquilhni'ca'n pō'ktu quilhtamacuj huan tū jā tze. Hua'chi ka'lhī veneno ixpālacata quinquilhni'ca'n cālīlactlahuayāuj ā'makapitzīn. ⁹ Quinquilhni'ca'n līmakapāxūiyāuj Dios quīnTāta'ca'n, ē nā cālī'a'ksa'nāuj ā'makapitzīn tachi'xcuhui't tī Dios tlahuanī't hua'chi chī xla'. ¹⁰ Na quinquilhni'ca'n taxtu tachihuīn tū xatze ē tachihuīn tū jā tze. Tā'timīn, ū'tza' huā'mā' jā tze. ¹¹ ¿Ē xmān nac a'ktin mu'sni' taxtu xcān xase'ksi' ē xcān xaxū'ni'? ¹² Tā'timīn, a'ktin xaqui'hui' a'kalhpōj jāla catitahua'ca'lh ixtahua'ca't xīpa. Xaqui'hui' uvas jāla catitahua'ca'lh ixtahua'ca't a'kalhpōj. Nā chuntza' a'ktin mu'sni' jā taxtuhui'lh xaxū'ni' xcān a'ntza' jāla catitaxtulh xase'ksi' xcān.

Tī taka'lhī ixtalacapāstacni' Dios

¹³ Palhāsā' chātin chī hui'xina'n skalalh ē lhūhua' ca'tzī ē chuntza' tzē namāsu'yu. Calatā'kchokotit līlacatejtin ē chuntza' nalītasu'yu palh lakskalalhna' hui'xina'n. Jā ka'tla' timakca'tzīyā'tit. ¹⁴ Palh hui'xina'n xmān lacasqui'nā'tit napuhuanca'n hui'xina'n skalalhna' chuntza' lītasu'yu jā skalalhna' hui'xina'n. ¹⁵ Palh chuntza' lacpuhuan chā'tin, a'ntza' lītasu'yu palh ixtalacapāstacni' xla' jā ixla' Dios. Xmān lacapāstaca chī ixtalacapāstacni' skāhui'ni' ē ixtalacapāstacni'ca'n chi'xcuhui'n ixpālacata tlahuamā'lh tū lacasqui'n ixmacni'. ¹⁶ A'cxni' tachi'xcuhui't talālaka'tzani' ē xmān talacasqui'n napuhuanca'n xlaca'n lakskalalhna', ū'tza' talālīmāpasī ē tatlahua ixlipō'ktu catūhuālh tū jā tze. ¹⁷ Na'iccāhuanīyān chī talīhuan xlaca'n tī taka'lhī ixtalacapāstacni' Dios. Xlaca'n xmān talacapāstaca tū lactze. Ū'tza' tū ā'chulā' ixlacasqui'nca. Jā talālīsītzī'ni'. Līlaczucu natalātā'chihuīna'n. Natalexmata ē natamakātāya ā'makapitzīn. Talaktzī'n lacxtim ixlipō'ktu. Tatlahua tū tze, ixpālacata xlaca'n lactze. ¹⁸ Tī jā talālīsītzī'ni'cu'tun ā'makapitzīn, chuntza' xlaca'n tatlahua tū xatze, ē chuntza' jātza' catitātā'lāhuanīcu'tunlī ā'makapitzīn.

4

Jā tze palh lakatiyāuj tū xala' nac cā'quilhtamacuj

¹ ¿Tū ixpālacata tā'lāhuani'yā'tit hui'xina'n? Ixpālacata ka'lhī'yā'tit mintalacapāstacni'ca'n tū tze, ē mintalacapāstacni'ca'n tū jā tze. ² Hui'xina'n ka'lhīcu'tunā'tit catūhuālh ē palh jāla ka'lhī'yā'tit, ū'tza' lālīmāknīcu'tunā'tit hui'xina'n. Hui'xina'n lālaka'tzani'yā'tit tī ka'lhī

catūhuālh, ē palh jāla ka'lhī'yā'tit, lālīlacatā'quī'yā'tit ē lālītucsā'tit. Jāla ka'lhī'yā'tit tū lacasqui'nā'tit hui'xina'n, ixpālacata jā squi'ni'yā'tit Dios. ³ A'cxni' squi'ni'yā'tit Dios jā cāmaxquī'yān, ixpālacata jā tzej squi'ni'yā'tit. Squi'ni'yā'tit xmān ixpālacata pāxcat līla'yā'tit tū hui'xina'n lacasqui'nā'tit. ⁴ Hui'xina'n chī chā'tin tī ka'lhī ixtā'lāpāxquī'n, ixpālacata jātza' kexpatni'cu'tunā'tit Dios ē xmān tlahuacu'tunā'tit tū lacasqui'nā'tit. ¿Ē jā ca'tzīyā'tit tī talakatī lhūhua' catūhuālh xala' nac cā'quilhtamacuj, xla'ca'n talītaxtu ixtā'lāquiclhaktzi' Dios? Tī tatlahuacu'tun lacxtim chī xalanī'n nac cā'quilhtamacuj, xla'ca'n talītaxtu ixtā'lāquiclhaktzi' Dios. ⁵ Palhāsā' hui'xina'n puhua'nā'tit xmān chu tlakaj tatzo'kni' na ixtachihuīn Dios jā huan Dios quincāmāxquī'nī'ta'n Espīritu Santo ē xla' lacasqui'n xmān xla' naquincāmāpa'ksīyān ē jā lacasqui'n naquincāmāpa'ksīyān ā'chā'tin. ⁶ Ū'tza' lacasqui'n Dios. Xla' quincāmaktāyayān, ē chuntza' tze nakexmatni'yāuj xmān Dios. Chuntza' huan ixtachihuīn Dios:

Dios jā cāmaktāya tī ka'tla' tamakca'tzī.

Xla' cāmaktāya tī jā ka'tla' tamakca'tzī.

⁷ Hui'xina'n catamakxtektit Dios nacāmāpa'ksīyān. Jā catamakxtektit nacāmāpa'ksīyān skāhuī'ni'. Chuntza' skāhuī'ni' nacātzā'lanī'yān.

⁸ Calātalacatzuna'jītit Dios ē xla' nā nacālātalacatzuna'jīyān. Hui'xina'n tī tlahua'yā'tit tū jā tze, jātza' catlahua'tit. Hui'xina'n tī pāxquī'yā'tit Dios ē nā tū xala' nac cā'quilhtamacuj, camāpānūni'tit tū jā tze na milīstacna'ca'n.

⁹ Calīpuhuantit ē cacalhua'ntit. Jātza' calītzī'ntit ē jātza' calīpāxua'tit tū jā tze. Calīmāxana'ntit mincuentaca'n. ¹⁰ Macsti'na'j cahuantit na ixlacatīn Dios, ē xla' nacāmāka'tlī'yān.

Jā tze palh a'ksa'nāuj quintā'tinca'n

¹¹ Tā'timīn, jā tilālīchihuīna'nā'tit tū jā tze. Palh chā'tin līchihuīna'n ā'chā'tin tū jā tze, chuntza' līlakmaka'mā'lh līmāpa'ksīn tū huan: Calāpāxquī'tit. Palh chā'tin lacpuhuan tze nahuan palh ā'chā'tin laclē'n, xla' litaxtu chī juez. Jā lacapāstaca palh ū'tza' laclē'n, ixpālacata lakmaka'mā'lh līmāpa'ksīn. ¹² Xmān chā'tin Juez a'nan. Ū'tza' Dios. Xla' ū'tza' quincāmāxquī'n līmāpa'ksīn ē ū'tza' nakexmatni'yāuj. Xla' tze naquincāmākapūtaxtūyān ē nā tze naquincāmācā'nān nac pūpātīn. ¿Tū ixpālacata puhua'nā'tit palh hui'xina'n tze na'a'ksa'nā'tit ā'chā'tin?

Jā ca'tzīyāuj tū na'a'kspula lakalī

¹³ Na'iccāhuanīyān hui'xina'n macsti'na'j mimpālacataca'n hui'xina'n tī lāhuani'yā'tit: “Chuhua'j o lakalī na'a'nāuj nac a'ktin cā'lacchicni'. A'ntza' natachokoyāuj a'ktin cā'ta. Natamāhuana'nāuj ē nastā'nanāuj. Natlajayāuj lhūhua' tumīn.” ¹⁴ Huā'mā' na'iccāhuanīyān: Hui'xina'n jā ca'tzīyā'tit tū na'a'kspula lakalī. Quina'n hua'chī poklhnu' ixpālacata poklhnu' chuhua'j tasu'yu ē ixlītzā'la laksputa. ¹⁵ Chuntza' ixuantit: “Palh Dios lacasqui'n quina'n natahuī'lāyāuj ā'tzā'la ē ū'tza' huā'mā' natlahuayāuj.” ¹⁶ Hui'xina'n jā kelhasqui'ni'yā'tit Dios tūchu ixtalacasqui'nīn. Xmān tlahua'yā'tit tū tlahuacu'tunā'tit. Hui'xina'n ka'tla' makca'tzīyā'tit. Jā tze chuntza' tlahua'yā'tit. ¹⁷ Palh chā'tin ca'tzī tlahua tū tze, ē palh jā tlahua, chuntza' xla' lika'lhī ixcuenta.

5

Tū nacā'a'kspula lacricujnu'

¹ Chuhua'j hui'xina'n lacricujnu' cacalhuantit ē cata'sa'tit ixpālacata lijicua' tū mimā'lh. ² Mintumīnca'n hua'chi xamasni'. Milu'xu'ca'n xatzēhuani't pō'ktu hua'chi xatalacua'. ³ Minoroca'n ē mimplataca'n hua'chi pō'ktu xasko'luni'. Xasko'luni' ixpālacata hui'xina'n lactampi'lhī'n ē jā maktāyacu'tunā'tit ā'makapitzīn. Hui'xina'n mākēxtimī'tit lhūhua' tumīn ē lacatzuna'jtza' hui'lh quilhtamacuj a'cxni' napātīni'nā'tit nac pūpātīn. ⁴ Hui'xina'n jā xokonī'ta'ntit tī cātā'scujnī'ta'ntit na mincā'tacuxtuca'n. Dios lacahuāna'huī'lh. Xla' ū'tza' tī māpa'ksīni'nkō' ixlīpō'ktu nac a'kapūn ē ixlīpō'ktu nac cā'quilhtamacuj. Xla' cālaktzī'mā'n chī a'kskāhuī'tit mīntasācuca'ca'n ē jā xokotit. ⁵ Huā'tzā' nac cā'quilhtamacuj hui'xina'n lacricujnu' ka'lhī'yā'tit ixlīpō'ktu. Līpāxūj līlatlā'huanā'tit. Hui'xina'n hua'chi lakatin pa'xni' tū makako'ntīcan ē namaknīcan. ⁶ Hui'xina'n lacricujnu' cāmālacapū'yā'tit ē cāmaknī'yā'tit tī lactze. Xlaca'n jāla tatamaktāya.

Ixlacasqui'nca naka'lhīyāuj hasta a'cxni' namimpala Jesucristo

⁷ Chuhua'j hui'xina'n, tā'timīn, līlacatzucu caka'lhī'tit hasta a'cxni' namin Māpa'ksīni' Jesucristo. Chā'tin chi'xcu' tī tlhua ixpūxāhuat, xla' ka'lhī hasta a'cxni' nala. Xla' ka'lhī hasta nala xcān pūla ē ā'līstān huampala. ⁸ Hui'xina'n nā līlacatzucu caka'lhī'tit. Jā calakachipini'tit. Palaj namimpala Māpa'ksīni'. ⁹ Jā calāputzāna'ni'tit. Palh tlhua'yā'tit chuntza', Cristo nacāputzāna'ni'yān. Xla' ū'tza' Juez. Palaj namimpala. ¹⁰ Calacapāstactit hui'xina'n, tā'timīn, chī tapātīni'lh makāstza' ixa'kchihuīna'nī'n Dios. Xlaca'n tatāyani'lh. Chuntza' calītaxtutit. ¹¹ Ca'tziyāuj ixtapāxuhua xlaca'n tī tatāyani'lh. Ca'tziyā'tittza' chī lītāyani'lh Job. Ā'līstān Dios maxqui'lh lhūhua', ixpālacata lakalhu'manīni'n.

¹² Chuhua'j na'iccāhuaniyān tū ixlacasqui'nca. Jā tihua'nā'tit “por Dios”, a'cxni' nahua'nā'tit palh ixlīcāna'. Xmān “ixlīcāna” nahua'nā'tit. A'cxni' nahua'nā'tit “jā ixlīcāna”, xmān “jā ixlīcāna” nahua'nā'tit. Palh jā natlahua'yā'tit chuntza', Dios nacāmakapātīnīnān.

¹³ A'cxni' nacā'a'kspulayān catūhuālh, ca'orarlā'tit hui'xina'n. A'cxni' līpāxuhua lahuī'lāna'ntit, capixtlī'tit tū nalīpāxuhua Dios. ¹⁴ A'cxni' chā'tin chī hui'xina'n ta'jatatla, cacāmāta'satīnīni'ntit xanapuxcu'nu' xalanī'n nac templo. Xlaca'n natamin ē natalī'orarlā ē natalītlhua ta'jatatlani' aceite na ixtacuhuīni' Māpa'ksīni' Jesucristo. ¹⁵ Palh xlaca'n nata'orarlī ē nata'a'ka'ī', Dios namātzeyī. Palh xla' tlhuanī't tū jā tze, Dios namāpānūni' ixcuenta. ¹⁶ Calāhuani'tit hui'xina'n palh jāla makxtekā'tit catūhuālh tū jā tze. Chuntza' nalālī'orarlī'yā'tit. Dios nacāmātzeyiyān hui'xina'n tī ta'jatatla'yā'tit. Dios lītlhua ixlīmāpa'ksīn tū squi'ni' chā'tin chi'xcu' tī tze. ¹⁷ Dios maxqui'lh tū squi'ni'lh Elías tī ixa'kchihuīna' Dios. Xla' chā'tin chi'xcu' chī quina'n ixuanī't. Xla' squi'ni'lh Dios jā calalh xcān. A'ktu'tun cā'ta ā'i'tāt jā lalh xcān. ¹⁸ Squi'ni'pālh Dios camīlh xcān. Chuntza' lalh xcān. Chuntza' lanāna'lh nac cā'ti'ya'tna'.

¹⁹ Tā'timīn, palh chā'tin chī hui'xina'n tamakahuasa ē palh ā'chā'tin namaktāya natlā'huampala na ixtej Dios, ²⁰ chuntza' namakapūtaxtū ā'chā'tin nac līnīn ē chuntza' namātza'nkēna'ni'can ixcuenta.

1 San Pedro

Pedro cātzo'knuni'lh tī ixta'a'ka'ī

¹ Quit Pedro, ixapóstol Jesucristo. Quit ictzo'ka huā'mā' carta. Iccātzo'knuni'mā'n hui'xina'n tī ixtachi'xcuhui't Dios tī cātamā'a'kahuanīn ē latlā'hua'nā'tit chī makatiyātī'n nac a'katunu' cā'lacchicni' jā huanican Ponto ē Galacia ē Capadocia ē Asia ē Bitinia. ² Dios quinTāta'ca'n cālacsacni'ta'n makāstza' chuntza' chī puhuanli. Xla' puhuanli Espiritu Santo lactze nacātlahuayān. Xla' ixlacasqui'n hui'xina'n nakexpa'tni'yā'tit Jesucristo. Lacasqui'nli ixka'lhni' Jesucristo nacāxapani'yān ixlipō'ktu mincuentaca'n. Dios cacāsicua'lanātlahuan ē tzej calatapā'tit.

Ca'tzīyāuj Dios naquincāsicua'lanātlahuayān

³ Namaxquī'yāuj tapāxcatca'tzīn Dios ixpālacata xla' lakalhu'manīni'n. Ū'tza' ixTāta' quiMāpa'ksīni'ca'n Jesucristo. Dios mālacastālanuanīlh Jesucristo, nā chuntza' quincāmaxquī'n xasāsti' quilatamatca'n. Chuhua'j ca'tzīyāuj xla' naquincāmaxquī'yān ā'chulā'. ⁴ Tū Dios naquincāmaxquī'yān, xla' māquī'canī't nac a'kapūn. A'ntza' jā tū cati'a'nani'lh. Jā chī catūhuālh tū masa ē tū lakuan ē tū xneka. ⁵ Hui'xina'n lipāhua'nā'tit Dios, ē xla' cāmaktaka'lhān ixpālacata xla' ka'lhī limāpa'ksīn. Xla' nacāmaktaka'lhān hasta ā'xmān quilhtamacuj. Ā'xmān quilhtamacuj natasu'yukō' ixlipō'ktu tū Dios nacāmaxquī'yān a'cxni' naquincāmakapūtaxtūkō'yān.

⁶ Ū'tza' hui'xina'n lipāxuhua'yā'tit masqui jā makās lipuhuanā'tit ixpālacata lhūhua' tū pātīpā'na'ntit. ⁷ Hui'xina'n lilacatzucu tāyani'yā'tit tū pātīpā'na'ntit. Chuntza' tasu'yu palh ixlicāna' a'ka'ī'yā'tit. Oro māchi'chīcan namaktīcan tū jā tze. Chuntza' tachoko pō'ktu oro. Nā chuntza' hui'xina'n. A'cxni' pātīni'nā'tit hui'xina'n namakxtekā'tit tū jā tze. Chuntza' ā'chulā' lactze nalītaxtuyā'tit. Ā'chulā' xatapalaxla' chī a'ka'ī'yā'tit na ixlacatīn Dios ē jā oro. Palh tzej a'ka'ī'yā'tit masqui pātīni'nā'tit, chuntza' nacātamāka'tlī'yān ē nacātalakachi'xcuhui'yān a'cxni' Jesucristo namimpala.

⁸ Hui'xina'n pāxquī'yā'tit Jesucristo masqui jā laktzī'nī'ta'ntit. Hui'xina'n a'ka'ī'yā'tit masqui chuhua'j jā laktzī'nā'tit. Ū'tza' lipāxuhua'yā'tit. Lhūhua' mīntapāxuānca'n; jāla chī huanican chī lipāxuhua'yā'tit. ⁹ Pāxuhua'yā'tit ixpālacata a'kapūtaxtunī'ta'ntittza' ixpālacata a'ka'ī'yā'tit Jesucristo.

¹⁰ A'kchihuīna'nī'n xalanī'n makās xapūla ixtahuan chī ixquincālīsicua'lanātlahuan Dios. Xlaca'n ixtaputza chī natalīca'tzī chī lī'a'kapūtaxtucan ixpālacata ixtaca'tzīcu'tunkō'. ¹¹ IxEspīritu Cristo cāmāca'tzīnīlh palh Cristo ixpātīni'lh ē ā'līstān ixlakachi'xcuhui'ca. Xlaca'n ixtaca'tzīcu'tun jā'cxni' ixa'kspulalh huā'mā' ē tū na'a'kspula ā'līstān. ¹² Dios cāmāca'tzīnīlh jāna'j na'a'kspula xlimacua xlaca'n ixtalahui'lāna'lhcus. Chuhua'j a'kspulamā'lh xlimacua hui'lāna'uj quīna'n. Huā'mā' ū'tza' tū cātahuanin xlaca'n tī cātāmāsu'yuni'n xatze tachihuīn ixta' Jesucristo. Xlaca'n ixcātalimāsu'yuni'yān hui'xina'n ixlīmāpa'ksīn Espīritu Santo tī macamīncha' nac a'kapūn. Ixlipō'ktu huā'mā' āngeles ta'a'tzīcu'tun.

Dios lacasqui'n tzej nalatā'kchokoyāuj

¹³ Calacapāstactit tzamā' ē skalalh catahui'la'tit. Tzej calacapāstactit. Calacapāstactā'kchokotit chī Dios nacālīscua'lanātlahuayān a'cxni' namin Jesucristo. ¹⁴ Cakexpa'tni'tit Dios ixpālacata hui'xina'n ixlacstīn. Jātza' calatā'kchokotit chī ixlatlā'hua'nā'tit a'cxni' jāna'j ixa'ka'ī'tit ixtachihuīn Dios ē a'cxni' ixtlahua'yā'tit tū jā tze talanān. ¹⁵ Lactze cahuankō'tit pō'ktu quilhtamacuj. Calacapāstactit Dios cālīta'satīn ixtachi'xcuhū't nahuanā'tit. Xla' tze. Ū'tza' pō'ktu quilhtamacuj xalīlācatejtin nalīlatahui'la'yā'tit. ¹⁶ Tatzo'kni' na ixtachihuīn Dios jā huan Dios: “Lactze cahuantit hui'xina'n, ixpālacata quit tze.”

¹⁷ Hui'xina'n a'cxni' orarlīni'yā'tit Dios, hua'nā'tit: “Dios quinTāta'ca'n.” Ū'tza' kēxtim quincālaktzī'nān. Xla' nacāputzāna'ni' chā'tunu' chuntza' chī talatā'kchokoni't. Ū'tza' nalījicua'ni'yā'tit Dios lihuan latlā'hua'nā'titcus nac cā'quilhtamacuj. ¹⁸ Xapūla hui'xina'n ixlatlā'hua'nā'tit chī ixtalatlā'huan minapapana'ca'n. Jā tū ixtapalh chī ixlatlā'hua'nā'tit xapūla. Dios cāmakapūtāxtūni' ixlīpō'ktu huā'mā'. Tū xla' xokolh ixpālacata naquincāmakapūtāxtūyān, huā'mā' jā chī oro ē jā chī plata tū talak-sputa. Hui'xina'n ca'tziyā'tit huā'mā'. ¹⁹ Lixokolh ixka'lhni' Cristo a'cxni' nīlh. Ixka'lhni' Cristo tapalaxla'. Cristo hua'chi lakatin purecu' ixu-ani't tū xatze ē tū maknīcan ixpālacata namālacnūni'can Dios. ²⁰ A'cxni' jāna'j ixtlahuacan cā'quilhtamacuj, Dios puhuanli ixlacasqui'nca Cristo nanī ixpālacata naquincāmakapūtāxtūyān. Chuhua'j, tzamā' quilhtamacuj, Cristo nīnī'ttza' quimpālacataca'n. ²¹ Ixpālacata Jesucristo, hui'xina'n līpāhua'nā'tit Dios, ixpālacata Dios mālācastālancuanīlh Jesucristo ē lakachi'xcuhū'lh. Chuntza' hui'xina'n līpāhua'nā'tit Dios ē ka'lhīpā'na'ntit a'ktin quilhtamacuj a'cxni' nacāscua'lanātlahuakō'yān.

²² Hui'xina'n kexpa'tni'ni'ta'ntit tachihuīn tū ixlīcāna'. Ū'tza' hui'xina'n lactzeta' lītāxtutit. Chuhua'j ixlīcāna' cāpāxquī'yā'tit tī ta'a'ka'ī'. Chuhua'j tzej calālīpāxquī'tit ixlīpō'ktu milīstacna'ca'n. ²³ Hui'xina'n ka'lhī'yā'tittza' xasāsti' milatamatca'n ixpālacata a'ka'ī'ni'ta'ntit ixtachihuīn Dios tū jā maktin catisputli. Chuntza' xasāsti' milatamatca'n jā maktin catisputli. Natāyani' pō'ktu quilhtamacuj. ²⁴ Chuntza' huan na ixtachihuīn Dios jā tatzo'kni' huā'mā': Ixlīpō'ktuca'n tachi'xcuhū't hua'chi pa'lhma'. Ixlīpō'ktu tū tzēhuani't tū taka'lhī tachi'xcuhū't, ū'tza' hua'chi xaxa'nat pa'lhma'.

Pa'lhma' scāca ē yuja xaxa'nat.

²⁵ Jā chuntza' ixtachihuīn Dios.

Xla' jā maktin catisputli.

Ixtachihuīn Dios, ū'tza' xatze tachihuīn tū cātamāsu'yuni'nī'ta'n hui'xina'n.

2

¹ Ū'tza' calīmāxtektit ixlīpō'ktu tū jā tze. Jātza' ca'a'kskāhuī'nintit. Jā chuntza' cahuantit chī xla'ca'n tī tatasu'yu lactze ē xmān ta'a'kskāhuī'nin ixpālacata xlacā'n jā lactze. Jātza' quicīlh calālaktzī'ntit. Jātza' cacālīchihuīna'ntit ā'makapitzīn. ² Chā'tin ska'ta' pō'ktu quilhtamacuj hua'cu'tun ixleche. Chuntza' listaca. Hui'xina'n nā chuntza' ixlacasqui'nca naca'tzīcu'tunā'tit ixtachihuīn Dios tū ixlīhua't milīstacna'ca'n. Chuntza' ā'chulā' na'a'ka'ī'yā'tit. ³ Ca'tziyā'tittza' palh Dios pāxquī'nin.

Cristo hua'chi a'ktin chihuix tū Dios lacsacli

4 Pō'ktu quilhtamacuj catā'latā'kchokotit Jesucristo. Ū'tza' tī quincāmaxquī'yān quilatamatca'n. Xla' hua'chi xastacna' chihuix. Dios lacsacli xipālacata laktzī'lh hua'chi a'ktin chihuix tū tapalaxla', masqui tachi'xcuhuī't tapuhuan jā tū ixtapalh. ⁵ Hui'xina'n hua'chi a'ktin templo tū jā xala' nac cā'quilhtamacuj. Hui'xina'n hua'chi chihuixni' nac huā'mā' templo tū Dios tlahuamā'lh. Hui'xina'n hua'chi pālejni' xipālacata a'ka'ī'yā'tit Jesucristo ē chuntza' tā'scujā'tit Dios. Hua'chi ixmālacnūni'tit talakalhu'mān Dios xipālacata kexpa'tni'pā'na'ntit xla'. Chuntza' lipāxuhua Dios. ⁶ Tatzo'kni' na ixtachihuīn Dios: Quit iclacsacli a'ktin chihuix tū xatapalaxla'. Chuhua'j quit icui'li chā'tin tī hua'chi a'ktin chihuix xala' tzāstūn jā nayāhuacan templo nac Siōn.

Xlaca'n tī talipāhuan xla', jā chu tlakaj catitalipāhuanli.

⁷ Huā'mā' chihuix huanicu'tun Cristo. Hui'xina'n a'ka'ī'nī'ta'ntitza' ē ū'tza' līca'tzīyā'tit Cristo xatapalaxla'. Tī jā ta'a'ka'ī'cu'tun, xlaca'n cālīchihuīna'n ixtachihuīn Dios jā tatzo'kni' huā'mā':

Chihuix tū talakmaka'lh tapācna'nī'n,

huā'mā' chihuix ū'tza' lītaxtulh tū ā'chulā' ixlacasqui'nca.

⁸ Nā tatzo'kni' na ixtachihuīn Dios:

Huā'mā' chihuix nacāmā'a'kche'kxlanī tachi'xcuhuī't;

huā'mā' chihuix nacāmāmakahuasī xlaca'n.

Xlaca'n ta'a'kche'kxla xipālacata jā ta'a'ka'ī'cu'tun tī Dios macamilh xipālacata nacāmākapūtaxtūcan. Dios xapūla ixca'tzī tū nacā'a'nani' tī jā ta'a'ka'ī'cu'tun ixtachihuīn Dios.

Quina'n ixtachi'xcuhuī't Dios

⁹ Tā'timīn, hui'xina'n jā chī xlaca'n tī jā ta'a'ka'ī'. Hui'xina'n tachi'xcuhuī't tī cālacsacnī't Dios. Nā hui'xina'n xipālejni' quiMāpa'ksīni'ca'n Dios. Nā hui'xina'n tapa'ksīni'yā'tit Dios. Nā hui'xina'n ixtachi'xcuhuī't Dios. Dios lacsacqui'n hui'xina'n nacāmāca'tzīnīyā'tit ā'makapitzīn lī'a'cnīn tū xla' tlahuanī't. Dios ū'tza' tī cāta'sani'nī'ta'n ē cāmāxtunī'ta'n jā cā'pucsua ē cālīmīnī'ta'n jā tzēhuanī't xkakana'n. ¹⁰ Xapūla hui'xina'n jā ixtachi'xcuhuī't Dios ixuanī'ta'ntit. Chuhua'j hui'xina'n ixtachi'xcuhuī'ttza' Dios. Xapūla jā ixca'tzīyā'tit palh Dios lakalhu'manīni'n. Chuhua'j ca'tzīyā'tittza', xipālacata Dios cālakalhu'manī'ta'ntza'.

Ixlacasqui'nca nakexmatni'yāuj Dios

¹¹ Tā'timīn, hui'xina'n latlā'hua'nā'tit chī makatīyātī'n nac cā'quilhtamacuj, xipālacata tapa'ksīyā'tit nac a'kapūn. Chuhua'j iccāsqui'ni'yān jā titlahua'yā'tit jā tze mintalacapāstacni'ca'n. Camakxtektit tzamā' talacapāstacni' tū nalactlahua chī a'ka'ī'ni'yā'tit Cristo. ¹² Tzej calatā'kchokotit na ixlacatīnca'n tī jā ta'a'ka'ī'. Chuntza', masqui cacātalīmālacsu'yun palh tlahua'yā'tit catūhuālh tū jā tze, xlaca'n nataca'tzī palh jā ixlīcāna'. Natalaktzī'n hui'xina'n tlahua'yā'tit tū tze. Chuntza' xlaca'n natamāka'tlī' Dios a'cxnī' xla' naputzāna'nī.

¹³ Cacākexpa'tni'tit ixlīpō'ktuca'n scujnī'n xipālacata chuntza' Dios lacsacqui'n. Cakexpa'tni'tit xapuxcu' cā'lacchicni'. ¹⁴ Cacākexpa'tni'tit gobernadores. Xlaca'n Dios cāhui'līnī't natamakapātīnīn tī tatlahua tū jā tze. Nā cāhui'līnī't xipālacata xlaca'n natamāka'tlī' tī tatlahua tū tze. ¹⁵ Chuntza' huā'mā' ixtalacasqui'nīn Dios. Xla' lacsacqui'n hui'xina'n līlacatejtīn

nalatā'kchokoyā'tit. Chuntza' jāla catitahualh catūhuālh chi'xcuhui'n tī jā tzej talacapāstaca ē jā taca'tzī.

¹⁶ Hui'xina'n xala' cā'lacuan ē jā ixlacasqui'nca namākentaxtūyā'tit ixlīmāpa'ksīn Moisés. Masqui ka'lhī'yā'tit talacasqui'n, jā capuhua'ntit tze natlahua'yā'tit tū jā tze. Ē catlahua'tit tū Dios māpa'ksīni'n. ¹⁷ Cacālakachi'xcuhui'tit ixlipō'ktuca'n tachi'xcuhui't. Cacāpāxqui'tit tā'timīn. Cajicua'ni'tit Dios. Calakachi'xcuhui'tit tī ā'chulā' ka'lhī līmāpa'ksīn nac cā'lacchicni'.

Cristo pātīni'lh ē nā quina'n napātīni'nāuj

¹⁸ Hui'xina'n tī ka'lhī'yā'tit mimpatronca'n, cacākexpa'tni'tit mimāpa'ksīni'ca'n. Nacākexpa'tni'yā'tit palh tapāxqui'nin ē talakalhu'manīni'n ē nā palh quiclh taca'tzan. ¹⁹ Palh pātīni'nā'tit masqui jā tū tlahuani'ta'ntit, ē palh lipātiyā'tit ixpālacata tlahuacu'tunā'tit ixtalacasqui'nīn Dios, ū'tza' tze na ixlacatīn Dios. ²⁰ Palh tlhua'yā'tit tū jā tze, ē ū'tza' cātālītucsān, ē masqui līlacatzucu tāyani'yā'tit, huā'mā' jā tū ixtapalh na ixlacatīn Dios. Palh līlacatzucu tāyani'yā'tit chī cātātucsān, masqui tlahuani'ta'ntit xmān tū tze, chuntza' Dios nacāsīcua'lanātlhuayān. ²¹ Tī cālacsacni't Dios, xlaca'n natapātīni'n. Cristo ū'tza' pātīni'lh quimpālacataca'n. Quincāmāsu'yuni'n chī nalīmaksca'tāuj xla'. ²² Cristo jā tū tlhualh tū jā tze. Jā maktin kexmatca nahuan tū jā ixlīcāna'. ²³ Xla' jā ixcālakapala tī ixtalapakapala xla'. Jā maktin huanli namālaxxonī xlaca'n tī tamakapātīnīnli. Cristo ixca'tzī namin quilhtamacuj nataxokonu'n. Dios nacāputzāna'ni' chuntza' chī ixlacasqui'nca. ²⁴ Cristo ū'tza' xokolh quincuentaca'n a'cxni' nīlh nac cruz. Xla' lacasqui'n namakxtekāuj tū jā tze, ē natlahuayāuj tū ixtalacasqui'nīn Dios. Cristo pātīni'lh quimpālacataca'n. Chuntza' quincālimātzeyīyān. ²⁵ Xapūla hui'xina'n ixlatlā'hua'nā'tit hua'chi borregos tū ixtatza'nkāni't. Chuhua'j taspītnī'ta'ntit. Lakta'ni'ta'ntit Jesucristo. Xla' nacāmaktaka'lhān hui'xina'n.

3

Chī natalīlātahui'la tī tatamakaxtoknī'ttza'

¹ Nā hui'xina'n puscan, cakexpa'tni'tit minkōlu'ca'n. Chuntza', palh minkōlu'ca'n jā ta'a'ka'ī' ixtachihuīn Dios, xlaca'n nata'a'ka'ī'cu'tun a'cxni' natalaktzī'n hui'xina'n tzej latlā'hua'nā'tit. Chuntza' jā ixlacasqui'nca nacāhuanican catūhuālh. ² Chi'xcuhui'n natalaktzī'n chī ixpuscātca'n tatlahua tū tze ē talakachi'xcuhui' Dios. Ū'tza' natalī'a'ka'ī'cu'tun. ³ Makapitzīn puscan, ixpālacata tzēhuani't tahuancu'tun, tzēhuani't tacāxtlahua ixya'jca'n. Tata'a'kanū ixa'kaslihuīca'n xa'oro ē tamacatahui'la ixmacatzātātca'n xa'oro. Talhakā' tzēhuani't ixlū'xu'ca'n. Tzamā' catūhuālh jā ū'tza' tū tlhua tzēhuani't chā'tin puscāt na ixlacatīn Dios. ⁴ Palh lactzēhuani't huancu'tunā'tit, ixlacasqui'nca naka'lhī'yā'tit xatze mintalacapāstacni'ca'n ē lipāxuhua natahui'la'yā'tit. Huā'mā' tze na ixlacatīn Dios. Ū'tza' tū lacuan nacāmāxtuyān; ū'tza' tū natāyani'. ⁵ Chuntza' lactzēhuani't talīlal puscan xamakās tī ixtalipāhuan Dios ē ixtakexmatni' Dios. Xlaca'n nā ixtakexmatni' ixkōlu'ca'n. ⁶ Chuntza' ixtlahua Sara makāstza'. Xla' ixkexmatni' ixkōlu' Abraham ē ixlaktzī'n chī māpa'ksīni'. Hui'xina'n hua'chi ixtzu'ma'jan Sara, palh tlhua'yā'tit tū tze ē palh jā jicua'nā'tit.

⁷ Chuhua'j hui'xina'n chi'xcuhuī'n tī ka'lhī'yā'tit mimpuscātca'n, caca'tzītīt chī nacātā'tahui'la'yā'tit chuntza' chī ixtalacasqui'nīn Dios. Puscan, xla'ca'n jā lactli'huī'quin chī hui'xina'n. Ū'tza' nacā'ilakachi'xcuhuī'yā'tit. Nacā'lakachi'xcuhuī'yā'tit ixpālacata xla'ca'n chuntza' chī hui'xina'n maktīni'nī'ta'ntit talakalhu'mān tū Dios māstā'. Ū'tza' huā'mā' xasāsti' milatamatca'n tū tāyani' pō'ktu quilhtamacuj. Palh chuntza' natlahua'yā'tit hui'xina'n naca'tzīyā'tit Dios nakexmata a'cxni' na'orarli'yā'tit.

Makapitzīn tapātīni'n ixpālacata tatlahua tū tze

⁸ Chuhua'j xmān huā'mā' iccāhuanicu'tunān: Kempātin calacapāstactit. Calālakalhu'ma'ntit. Calāpāxqui'tit chī litā'timīn. Calātlahuani'tit tū tze. Jā ka'tla' camakca'tzītīt. ⁹ Palh catīhuālh cātlahuani'yān tū jā tze, jā titlahuani'yā'tit chuntza' hui'xina'n. Palh catīhuālh cālakapalayān, jā tilakapala'yā'tit. Xatze casqui'ni'tit Dios xla' casicua'lanātlahuah. Ū'tza' huā'mā' tū Dios lacasqui'n. Palh chuntza' tlhua'yā'tit, Dios nacāsicua'lanātlahuayān hui'xina'n. ¹⁰ Tatzō'kni' na ixtachihuīn Dios: Tī lipāxuhua talatahui'lacu'tun, jātza' cachīhuālh catahuanli. Jātza' cata'a'kskāhuī'nīlh.

¹¹ Catamakxtekkō'lh tū jā tze ē catatlahualh tū tze.

Catalīhuī'līlh ca'cs natalatahui'la pō'ktu quilhtamacuj.

¹² Dios cāmaktaka'lha tī lactze chī'xcuhuī'n.

Cākexmatni' ixoracionca'n.

Dios jā cāmaktāya tī tatlahua tū jā tze.

¹³ Nūn chā'tin caticātlahuani'n tū jā tze palh hui'xina'n xmān tlhua'cu'tunā'tit tū tze. ¹⁴ Palh hui'xina'n pātīni'nā'tit xmān ixpālacata tlhua'yā'tit tū tze, chuntza' Dios nacāsicua'lanātlahuayān.

Jā cacā'jicua'ni'tit chī'xcuhuī'n. Jā catamakchuyi'tit. ¹⁵ Calacapāstactit Cristo ū'tza' miMāpa'ksīni'ca'n. Cakexpa'tni'tit xmān xla'. Skalalh natahui'la'yā'tit tzej nakelhtīni'nā'tit a'cxni' nacātakelhasqui'ni'yān chī a'ka'tī'yā'tit Cristo. Līlacatzucu nakelhtīni'nā'tit hui'xina'n.

Calacapāstactit Dios cākexmatmā'n. ¹⁶ Jā titlahua'yā'tit tū jā tze. Chuntza' nacāmāmaxani'yā'tit tī cātalakapalayān hui'xina'n ē tī cātalīchihuīna'nān tū jā tze ixpālacata a'ka'tī'ni'yā'tit Cristo. ¹⁷ Tī tatlahua tū jā tze, xla'ca'n nacāmakapātīnīncan. Hui'xina'n jā chuntza' cahuantit chī xla'ca'n. Ā'chulā' tze palh napātīni'nā'tit, palh chuntza' ixtalacasqui'nīn Dios, masqui jā tlhuani'ta'ntit tū jā tze.

¹⁸ Cristo xmān maktin nīlh quimpālacataca'n. Chuntza' līxokolh quincuentaca'n. Masqui Cristo tze, xla' pātīni'lh ixpālacataca'n tachi'xcuhuī't tī jā tze. Nīlh quimpālacataca'n, ixpālacata quincāmāsu'yucu'tunni' na ixlacatūn Dios. Masqui maknīca Jesucristo, huī'lhcus. ¹⁹ A'cxni' jāna'j ixlacastālancuana'n Cristo, xla' a'lh jā ixcāchī'cani't ixlīstacna'ca'n nīnī'n. Cātasu'yuni'lh ē cāhuanīlh palh ū'tza' Cristo. ²⁰ Xla'ca'n a'cxni' ixtalahui'lāna'lhcus jā ta'a'ka'tī'ni'cu'tunli Dios. Dios līlacatzucu ixcāka'lhīmā'lh xīmācuā Noé ixtlahuamā'lh barco. A'cxni' lālh lakuat, xmān kelhatzeyan tachi'xcuhuī't ta'a'kapūtaxtulh nac barco na ixkelhni' xcān. ²¹ Chuntza' quina'n tī quincātamakapūtaxtūnī'ta'ntza', quina'n lī'a'kpaxui xcān. A'cxni' a'kpaxāuj, jā xmān quimacti'ya'tca'n nalīmāyujūyāuj. A'cxni' a'kpaxāuj, chuntza' līmāsu'yuyāuj Dios xapani'ttza' quincuentaca'n, ixpālacata Jesucristo lacastālancuana'ni'ttza, ē chuntza' a'kapūtaxtunī'taujtzā'. ²² Jesucristo tanūnī'ttza' nac a'kapūn

ē hui'lh na ixpekxtūcāna'j Dios. Chuhua'j xla' cāmāpa'ksikō' ángeles ē ixlīpō'ktuca'n tī taka'lhī līmāpa'ksīn.

4

Dios cāmaxquī' catūhuālh chā'tunu' ixtachi'xcuui't

¹ Cristo pātīni'lh a'cxni' ixlatlā'huan nac cā'quilhtamacuj. Caca'tzītit hui'xina'n tzē nacā'a'kspulayān chuntza'. Jā cajicua'ntit. Tī tapātīni'mā'nal, xla'ca'n tamakxteknī'ttza' tatlahua tū jā tze. ² Chuhua'j jātza' catlahua'tit tū jā tze chī tachi'xcuui't tī tatlahua xmān tū xla'ca'n talacasquī'n. Calatahui'la'tittza' chuntza' chī ixtalacasquī'nīn Dios. ³ Xapūla hui'xina'n makās ixtlahuapā'na'ntit tū tatlahuacu'tun tī jā ta'a'ka'ī'. Ixtlahua'yā'tit tū jā tze mintalacapāstacni'ca'n. Ixka'chīyā'tit. Ixtlahua'yā'tit cā'tani' ē a'ntza' ixtlahua'yā'tit tū jā tze. Ixtakēstokā'tit nako'tā'tit. Ixcāatzokostani'yā'tit ídolos. Dios jā lakatī huā'mā'. ⁴ Chuhua'j tī jā ta'a'ka'ī', xla'ca'n talī'a'cnī chī hui'xina'n jātza' cātā'takēstokā'tit xla'ca'n palh nacātā'tlahua'yā'tit tū jā tze. Ū'tza' cātālilakapalayān hui'xina'n. ⁵ Xla'ca'n nacāputzāna'ni' Dios. Ixlīcāna' xla' nacāputzāna'ni' tī talahui'lāna'lhcus ē tī xanīntza'. ⁶ Ū'tza' cālīmāca'tzīnica xatze tachihuīn tī xanīntza' chuhua'j. Chuntza' masqui tanīlh chuntza' chī ixlīpō'ktuca'n tachi'xcuui't, ixlīstacna'ca'n tzē natatahui'la pō'ktu quilhtamacuj chuntza' chī Dios hui'lh pō'ktu quilhtamacuj.

⁷ Pala'j nasputkō' ixlīpō'ktu. Ū'tza' tzej calīlacapāstacna'ntit. Skalalh catahui'la'tit ē pō'ktu na'orarli'yā'tit. ⁸ Tū ixlacasquī'nca ū'tza' huā'mā': calāpāxquī'tit. Palh pāxquī'yāuj ā'chā'tin, mātza'nkēna'ni'yāuj tū quincātlahuani'nī'ta'n. ⁹ Līpāxuhua nalāmānyā'tit na minchicca'n. ¹⁰ Dios xtum cāmaxquī'nī'ta'n chā'tunu' hui'xina'n chī tzē nalītlahua'yā'tit tū cāmacamaxquī'nī'ta'n Dios. Chuntza' tzē namākentaxtūyā'tit tū Dios cāmacamaxquī'nī'ta'n. Ē chuntza' nalāmaktāya'yā'tit. ¹¹ Tī ta'a'kchihuīna'n, catamāsu'yulh ixtachihuīn Dios. Tī tamaktāya ā'makapitzīn, chuntza' catamaktāyalh chuntza' chī Dios cāmaxquī'nī't. Palh hui'xina'n chuntza' tlahua'yā'tit, chuntza' nalakachi'xcuui'can Dios ixpālacata Jesucristo. Pō'ktu quilhtamacuj calakachi'xcuui'ca Dios. Xla' pō'ktu quilhtamacuj ka'lhī līmāpa'ksīn. Amén.

Tapātīni'n tī ta'a'ka'ī'

¹² Chuhua'j tā'timīn, jā tipuhua'nā'tit jā maktin catipātīni'ntit hui'xina'n. Caca'tzītit chuntza' cā'a'kspula tī ta'a'ka'ī', ē jā xmān hui'xina'n pātīni'nā'tit. Chuntza' lītasu'yu palh ixlīcāna' hui'xina'n a'ka'ī'yā'tit. ¹³ Capāxuhua'tit chī pātīni'mpā'na'ntit chuntza' chī Cristo pātīni'lh. Chuntza' hui'xina'n napāxuhua'yā'tit a'cxni' Cristo namimpala ē nalaktzī'ncan chī xla' ka'lhī lhūhua' līmāpa'ksīn. ¹⁴ A'cxni' cātālakapalayān hui'xina'n ixpālacata Cristo, napāxuhua'yā'tit ixpālacata Espīritu Santo nacāmaktāyayān. Natasu'yu xla' cātā'hui'lan hui'xina'n. Natasu'yu xla' ka'lhī līmāpa'ksīn. Ā'makapitzīn jā tze talīchihuīna'n Cristo. Hui'xina'n lakachi'xcuui'yā'tit xla'. ¹⁵ Ā'makapitzīn tapātīni'n ixpālacata xla'ca'n tamaknīni'nī't. Ā'makapitzīn tapātīni'n ixpālacata taka'lhāna'nī't. Ā'makapitzīn tapātīni'n ixpālacata tatlahuani't ā'catūhuālh tū jā tze. Ā'makapitzīn tapātīni'n ixpālacata tatanūnī't jā jā ixlītanūtca'n. Jā titlahua'yā'tit chuntza'. ¹⁶ Palh hui'xina'n pātīni'nā'tit ixpālacata Cristo, jā tilīmāxana'nā'tit. Camaxquī'tit tapāxcatca'tzīn Dios ixpālacata tapa'ksīni'yā'tit Cristo.

17 Chilhtza' quilhtamacuj tū napūputzāna'nī Dios. Xapūla nacāmakapātīnīncan ixtachi'xcuhūi't Dios. Palh quina'n naquincāmakapātīnīnān xapūla, ā'chulā' nacāmakapātīnīncan xla'ca'n tī jā ta'a'ka'ī xatze tachihuīn tū ixla' Dios. 18 Chuntza' tatz'o'kni' na ixtachihuīn Dios:

Palh jicslihua' ta'a'kapūtaxtu xalactze chi'xcuhūi'n,

ꝑtū nacā' a'kspula chi'xcuhūi'n tī jā tze ē tī talakmaka'n Dios?

19 Palh ixtalacasqui'nīn Dios natapātīni'n makapitzīn ixpālacata tatlahua tū tze, catatlahualhcus tū tze. Catalīpāhuanli xmān Dios. Xla' tlahuakō'nī't ixlīpō'ktu tū a'nan ē pō'ktu quilhtamacuj cāmaktaka'lha. Xla' pō'ktu quilhtamacuj mākentaxtū tū huan.

5

Cāmaxquī'ca talacapāstacni' tī ixta'a'ka'ī'

1 Quit iccāmaxquī'cu'tunān talacapāstacni' hui'xina'n tī xanapuxcu'nu' nac templo. Nā quit chā'tin xapuxcu'. Quit iclaktzī'lh chī pātīni'lh Cristo. Nā quit naquilakachi'xcuhūi'can a'cxni' nalakachi'xcuhūi'can Cristo a'cxni' namimpala. 2 Iccāsqui'ni'yān nacāmaktaka'lhā'tit ixlacstīn Dios tī xla' cāmācamaxquī'n. Calītlahua'tit ixlīpō'ktu mintalacapāstacni'ca'n ē jā casātlahua'tit. Jā xmān titlahuayā'tit ixpālacata tlajacu'tunā'tit tumīn. Cacāmaktaka'lhā'tit xmān ixpālacata tā'scujcu'tunā'tit Dios. 3 Jā ixtēcu'nī'n hui'xina'n tī cāmaktaka'lhā'tit. Catahui'la'tit chuntza' chī ixtalacasqui'nīn Dios. Chuntza' xla'ca'n tze nacātamaksca'tāni' chī hui'xina'n. 4 Jesucristo ū'tza' tī xapuxcu' milīpō'ktuca'n hui'xina'n tī xanapuxcu'nu' nac templo. Xla' cāmaktaka'lhkō' ixlacstīn ē cuenta tlahua chī scujnī'ta'ntit hui'xina'n. A'cxni' Jesucristo namimpala, Dios pō'ktu quilhtamacuj nacāsicua'lanātlahuayān hui'xina'n.

5 Nā hui'xina'n ka'hua'chan, cacākexpa'tni'tit xanapuxcu'nu' tī ta'a'n nac templo. Milīpō'ktuca'n hui'xina'n nalālakachi'xcuhūi'yā'tit. Jā capuhua'ntit palh ā'chulā' xalactze hui'xina'n ē jā ā'makapitzīn. Tatz'o'kni' na ixtachihuīn Dios:

Dios jā cāmaktāya tī ka'tla' tamakca'tzī.

Xla' cāmaktāya tī jā ka'tla' tamakca'tzī.

6 Jā ka'tla' camakca'tzītīt. Cakexpa'tni'tit Dios. Xla' ū'tza' tī ka'lhī lītli'hui'qui. A'ktin quilhtamacuj a'cxni' Dios nalacasqui'n, hui'xina'n nacātalakachi'xcuhūi'yān chuntza' chī ixtalacasqui'nīn Dios. 7 Pō'ktu tū cāmāmakchuyīyān, catamakxtektit Dios nacāmaktāyayān. Xla' cāmaktaka'lhān.

8 Skalalh calatahui'la'tit ē jā catamakxtektit nacātatlajayān. Skāhuī'ni' tī mintā'lāquiclhlaktzi'ca'n, xla' latlā'huan hua'chi lakatin león tū ta'sa ē putzatlā'huan tī nahua'. 9 Jā camakxtektit chī a'ka'ī'yā'tit. Chuntza' calītlaja'tit skāhuī'ni'. Calacapāstactit calhāxcuhūālh nac cā'quilhtamacuj a'nan tā'timīn tī nā tapātīni'mā'nalh. 10 Dios pāxquī'nin. Quincālacsa'nī'ta'n ixpālacata ixlacasqui'n natapa'ksīni'yāuj Cristo. Chuntza' pō'ktu quilhtamacuj natā'tahui'layāuj Dios nac a'kapūn. A'cxni' napātīni'nā'titcus ā'macsti'na'j, Dios nacātlahuayān lactze hui'xina'n. Nacāmaktāyayān natāyani'yā'tit. Nacāmaktāyayān tzej na'a'ka'ī'yā'tit. 11 Dios ka'lhkō' ixlīpō'ktu lītli'hui'qui pō'ktu quilhtamacuj. Amén.

Macā'nca ā'xmān saludos

¹² Quit icmätzo'knilh Silvano huā'mā' carta tū jā laclhmā'n. Quit tzej icca'tzī xla' chā'tin quintā'tinca'n ē tzej a'ka'ī'. Quit iccāmāsu'yuni'n xatze tachihuīn ixla' Dios. Hui'xina'n a'ka'ī'nī'ta'ntit ū'tza' ixlicāna'. Chuhua'j jā camakxtektit chī a'ka'ī'yā'tit huā'mā' xatze tachihuīn.

¹³ Cāmacā'ni'yān saludos xlaca'n tī xalanī'n nac templo nac Babilonia. Nā xlaca'n Dios nā cālacsacnī't. Marcos tī hua'chi quinka'hua'cha, nā xla' cāmacā'ni'yān saludos. ¹⁴ Calāskōkatit ixpālacata hui'xina'n lāpāxqui'yā'tit.

Tzej calatapā'tit milipō'ktuca'n hui'xina'n tī tapa'ksīni'yā'tit Cristo. Amén.

2 San Pedro

Cāmacā'ni'ca saludos tī ixta'a'ka'ī'

¹ Quit Simón Pedro. Ictzo'kmā'lh huā'mā' carta. Quit chā'tin ixapóstol Jesucristo ē ū'tza' ictā'scuja. Quit iccātzo'knuni'yān hui'xina'n tī a'ka'ī'yā'tit nā chuntza' chī quina'n. Quina'n tzē nalīpāxuayāuj tū quincātlahuani'nī'ta'n Dios. Dios kēxtim cālaktzī'n tachi'xcuui't, ē chuntza' quincālaktzī'nān kēxtim ixpālacata a'ka'ī'ni'yāuj Jesucristo. ² Dios cacāsicua'lanātlahuan hui'xina'n ē tzej calatapā'tit, ixpālacata hui'xina'n lakapasā'tit Dios ē quiMāpa'ksīni'ca'n Jesucristo.

Chī tahuanī't tī tatapa'ksīni' Dios

³ Dios, ka'lhī lhūhua' litli'hui'qui ē quincāmaxquī'nī'ta'n ixlīpō'ktu tū maclacasquī'nāuj natahui'layāuj chuntza' chī xla' lacasquī'n, ixpālacata lakapasāuj Dios. Nā quincāmāta'satīnīn ixpālacata natā'tahui'layāuj nac a'kapūn jā xla' māpa'ksīni'n ē jā xkakana'n. ⁴ Chuntza' Dios naquincātlahuani'yān lhūhua' tū tze chuntza' chī xla' huanī't. Dios quincāmaxquī'nī'ta'n chī nalīsāstī'latā'kchokoyāuj. Quincāmaxquī'yān xasāsti' quintalacapāstacni'ca'n tū xatze chī ixtalacapāstacni' Dios. Chuntza' tzē namakxtekāuj tū jā tze tū tlahuacan nac cā'quilhtamacuj. ⁵ Hui'xina'n a'ka'ī'yā'tittza' xatze tachihuīn ixtla' Jesucristo, ē chuntza' ixlacasquī'nca nalīhui'liyā'tit natlahua'yā'tit tū tze. Ē jā xmān huā'mā'. Nā ixlacasquī'nca ā'chulā' nasca'tā'tit tū ixtla' Dios. ⁶ Nā ixlacasquī'nca minā'cstuca'n natatapa'ksiyā'tit. Nā ixlacasquī'nca līlacatejtin nalatā'kchokoyā'tit chuntza' chī Dios lacasquī'n. ⁷ Nā ixlacasquī'nca nacāpāxquī'yā'tit tā'timīn. Ē jā xmān tā'timīn. Nā ixlacasquī'nca nacāpāxquī'yā'tit ixlīpō'ktuca'n tachi'xcuui't.

⁸ Ixlīpō'ktu huā'mā' ū'tza' natlahuakō'yā'tit. Palh ixlicāna' natlahua'yā'tit, chuntza' tasu'yu palh tzej latlā'hua'nā'tit na ixtej Dios. Nā tasu'yu palh jā chu tlākaj lakapasā'tit quiMāpa'ksīni'ca'n Jesucristo. ⁹ Tī jā tatlahua tzamā' tachihuīn, xlaca'n hua'chi lakatzī'nī'n ixpālacata xlaca'n jā taca'tzī. Hua'chi lakatzī'nī'n ixpālacata tapātza'nkānī't palh Dios cāxapani'nī'ttza' ixcuentaca'n. ¹⁰ Chuntza' tā'timīn, calīhui'lī'tit natlahua'yā'tit tzamā' tachihuīn. Chuntza' natasu'yu Dios cāta'satīnī'ta'n ē cālacsacnī'ta'n hui'xina'n. Palh chuntza' tlahua'yā'tit, jā catitamakahuastit. ¹¹ Chuntza' nacātamaxquī'yān talacasquī'nīn tzē natanū'yā'tit jā pō'ktu quilhtamacuj māpa'ksīni'n quiMāpa'ksīni'ca'n Jesucristo tī quincāmakapūtaxtūyān.

¹² Ū'tza' pō'ktu quilhtamacuj iccālīmāpāstaquīyān tzamā' tachihuīn, masqui hui'xina'n lakapasā'tit, ē masqui tzej a'ka'ī'yā'tit xatze tachihuīn tū ixlicāna' tū cātāmāsu'yuni'nī'ta'n. ¹³ Quit icpuhuan tze na'iccāmāpāstaquīyān tzamā' tachihuīn chī ictihuī'lhcus. ¹⁴ Quit icca'tzī hua'chi palajtza' na'icnī. Chuntza' quimāca'tzīnīlh quiMāpa'ksīni'ca'n Jesucristo. ¹⁵ Quit iccāhuanicu'tunān huā'mā' tachihuīn, ixpālacata chuntza' tzē nalīlacapāstacā'tit pō'ktu quilhtamacuj a'cxni' xanīntza' na'icuan.

Laktzī'nca Jesucristo chī ka'lhī līmāpa'ksīn

16 Quina'n iccāmāsu'yuni'nī'ta'n hui'xina'n chī ka'lhī līmāpa'ksīn quiMāpa'ksīni'ca'n Jesucristo ē chī xla' namimpala. Tū quina'n iccāmāsu'yuni'yān, jātza' tachihuīn tū tamāsu'yuni't chi'xcuui'n tī ta'a'kskāhui'nincu'tun. Quina'n iclilaktzī'uj quilakastapūnca'n Jesucristo ē nā iclaktzī'uj chī ka'lhī litli'hui'qui. 17 A'ntza' xa'icyāna'uj a'cxni' Dios quinTāta'ca'n māka'tlī'lh Jesucristo. Mincha' a'ktin tachihuīn nac a'ktin poklhu' xaslamama. Huanli: "Ū'tza' huā'mā' quinKa'hua'cha tī icpāxquī' ē quimakapāxui'." 18 Māni' quina'n ickexmatui tzamā' tachihuīn tū mincha' nac a'kapūn. A'ntza' xa'ictā'hui'lāna'uj Jesucristo nac sipej. A'ntza' xtum tasu'yulh Jesucristo xpālacata Dios māxkakēlh.

19 Ū'tza' ā'chulā' iclī'a'ka'tī'yāuj tū tatzo'kli profetasna' tī cāmātzo'knīlh Dios. Nā hui'xina'n tzej nakelhtahua'ka'yā'tit tū tatzo'kli profetasna' hasta tzej naxepatā'tit. Huā'mā' hua'chi lāmpara tū māxkakēni'n jā cā'pucsua' hasta naxkaka ē namāxkakēni'n xaka'tla' sta'cu. 20 Ixlacasqui'nca nalacapāstacā'tit tū na'iccāhuaniyān. Na ixtachihuīn Dios a'ntza' jā tatzo'kni' tū tahuanli ixa'kchihuīna'nī'n Dios, tzamā' jā ixtalacapāstacni'ca'n a'kchihuīna'nī'n. 21 Tū ixtamāsu'yu a'kchihuīna'nī'n jā xmān ixtalacapāstacni'ca'n tachi'xcuui't. Tzamā' lactze chī'xcuui'n tī ixtatā'scuja Dios, xlaca'n ixtahuan tū iccāmāpāstaquī Espiritu Santo.

2

Makapitzīn ixtamāsu'yu tū jā ixlicāna' *Judas 4-13*

1 Lakmajtza' ixtatanū na ixpu'nanca'n tachi'xcuui't ā'makapitzīn a'kchihuīna'nī'n tī ixta'a'kskāhui'nin. Nā natatanū na mimpu'nanca'n ā'makapitzīn tī natamāsu'yu tū jā ixlicāna'. Tū natamāsu'yu ū'tza' nalactlahua chī talī'a'ka'tī' makapitzīn. Tzamā' a'kskāhui'ni'nī'n natamāsu'yu Jesucristo jā ī'Ska'ta' Dios masqui xla' ū'tza' tī xokolh ixcentaca'n. Ā'limaktin nacāmakapātīnīncan xlaca'n xpālacata tū tatlahua. 2 Chī xlaca'n natalatā'kchoko, hua'chi jā tū tū nacālimāmāxanīcan. Lhūhua' tī nata'a'ka'ī'cu'tun tū natamāsu'yu xlaca'n. Nā natatlahua tū jā tze chī natatlahua tzamā' a'kskāhui'ni'nī'n. Chuntza' natatlahua xpālacata jā tze nalichihuīna'ncan xatze tachihuīn tū ixlicāna'. 3 Tzamā' a'kskāhui'ni'nī'n taka'lhīcu'tun tumīn. Ū'tza' nacātalimāsu'yuni'yān tū jā ixlicāna'. Dios makāstza' lihui'līnī't nacāmakapātīnīn xlaca'n tī tatlahua chuntza'. Tzamā' a'kskāhui'ni'nī'n nā xlaca'n nataxoko na ixlacatīn Dios.

4 Dios jā cāmātza'nkēna'ni'lh āngeles tī tatlahualh tū jā tze. Cāmāyujūlh nac pūpātīn. A'ntza' jā cā'pucsua' natatachoko chī xatachī'nī'n hasta tzamā' quilhtamacuj a'cxni' namakapātīnīni'n Dios. 5 Dios cāmakapātīnīnli tachi'xcuui't tī ixtahui'lāna'lh makās. Macamilh lakuat. Ū'tza' talīnikō'lh ixlīpō'ktuca'n tachi'xcuui't nac cā'quilhtamacuj xpālacata jā tzeja tachi'xcuui't ixtahuanī't. Dios cāmakapūtāxtūlh xmān kelhatzeyan tachi'xcuui't. Chā'tin ixuanican Noé. Xla' iccāmāsu'yuni' tachi'xcuui't ixlacasqui'nca līlacatejtin ixtalatā'kchokolh. 6 Dios cāmakapātīnīnli xalanī'n nac cā'lacchicni' jā ixuanican Sodoma ē nā jā ixuanican Gomorra. Dios cālhcuycukō'lh tzamā' a'ktu' cā'lacchicni'. Chuntza' Dios līmāsu'yulh xla' cāmakapātīnīn tī jā takexmatni'cu'tun. 7 Dios māxtulh nac Sodoma chā'tin chī'xcu' tī ixuanican Lot. Chuntza' lī'a'kapūtāxtulh. Lot tzeja chī'xcu' ixuanī't ē ixlītamakchuyī ā'makapitzīn xalanī'n nac Sodoma jā tzeja chī'xcuui'n. 8 Lot tzeja chī'xcu' ixuanī't. Ē

ixcātā'lahuī'lh ē ixcālaktzī'n ē ixcākexmata lakalī lakalī, ē ū'tza' līlīpuhuanli tū ixtatlahua tū jā tze. ⁹ Māpa'ksīni' Dios namakapūtāxtū chā'tin chī'xcu' tī pātīni'mā'lh palh a'ka'tīni' Dios. Dios, masqui jāna'j cāmakapātīnīn tī jā tzeya chī'xcuhuī'n, nacāmakapātīnīn tzmā' quilhtamacuj a'cxni' Dios nacāputzāna'nī. ¹⁰ Ā'chulā' nacāmakapātīnīn tī talakmaka'n ixlīmāpa'ksīn Dios ē tatlaha tū jā tze chī ixtalacapāstacni'ca'n. Xlaca'n jā tajicua'n natatlahua tū jā tze. Tatlahua xmān tū xlaca'n talacasqui'n. Jā tajicua'n talakapala tī taka'lhī līmāpa'ksīn. ¹¹ Jā chuntza' tatlaha ángeles masqui xlaca'n ā'chulā' taka'lhī līmāpa'ksīn. Ángeles jā talakapala ā'chā'tin ē jā tamālacsu'yu na ixlacatīn Dios.

¹² Tzmā' chī'xcuhuī'n jā takexmata. Tatlahua tū ū'tunu'n talacasqui'n. Talakapala tū jā takexmata. Xlaca'n hua'chi animalh xala' nac cā'qui'huī'n tū tayuja nac a'ksuj ē jāla catīta'a'kapūtāxtulh. Nacāmāknīcan. Nā chuntza' tzmā' chī'xcuhuī'n nā natasputa hua'chi animalh. Dios nacāmakapātīnīn. ¹³ Chuntza' xlaca'n natalīxoko tū talīmakapātīnīnli ā'makapitzīn. Xlaca'n cā'cuhuīni' talakatī tako'ta ē tatlaha ā'catūhuālh tū jā tze. Līmāxana' chī xlaca'n cātā'huā'yanān hui'xina'n jā takēstoknī'ta'ntit, līhuan xlaca'n tapuhuan nacāta'a'kskāhuī'yān hui'xina'n.

¹⁴ A'cxni' xlaca'n talaktzī'n chā'tin puscāt, tapuhuan tū jā tze. Ixlipō'ktu ixtalacapāstacni'ca'n jā tze. Ta'a'kskāhuī' tī jāna'j tzej ta'a'ka'i'. Talacapāstaca chī natalīka'lhī līhūua' tumīn. Dios nacāmakapātīnīn. ¹⁵ Xlaca'n tamakxtekni't xalacatzajua' tej ē ta'a'ktza'nkānī't. Talatlā'huan chī Balaam tī ixka'hua'cha Beor. Xla' a'kchihuīna' tī ixa'kskāhuī'nin. Ixlakatī tumīn. Tlahualh tū jā tze nalītlaja tumīn. ¹⁶ Balaam lacaquilhnīca. Masqui burros jā tachihuīna'n, xla' chīhuīna'nli ixburro hua'chi chā'tin chī'xcu'. Quilhni'lh tū ixtlahuacu'tun. Xmān chuntza' Balaam jā makxtekca natlahua tū jā tze tū ixtlahuacu'tun.

¹⁷ Tzmā' chī'xcuhuī'n tī tamāsu'yu tū jā ixlīcāna', xmān ta'a'kskāhuī'nin. Jā tū ixtapalhca'n. Xlaca'n hua'chi mu'sni' tū pūtīnī't. Xlaca'n hua'chi poklhu' tū cāmākosū ū'ni' ē jā talē'n xcān. Dios cāxui'līnī't jā nacāmācā'n tzmā' chī'xcuhuī'n a'ntza' jā natatahuī'la pō'ktu quilhtamacuj jā cā'pucsua'. ¹⁸ Xlaca'n ka'tla' tamakca'tzī a'cxni' tachihuīna'n. Tū tahuan, jā tū ixtapalh. Xlaca'n tamāsu'yu tze palh chā'tin tlahua tū lacasqui'n quimacni'ca'n tū jā tze. Chuntza' talī'a'kskāhuī' xlaca'n tī tamakxtekma'nalhcus tū ixtatlahua a'cxni' jāna'j ixtalakapasa ixtachihuīn Dios. ¹⁹ Tahuan xlaca'n tzē natatlahua catūxcuhuālh tū talacasqui'n. Jā ixlīcāna'. Xlaca'n chī tachī'nī'n ixpālacata jāla tamakxteka tatlahua tū jā tze. Palh chā'tin chī'xcu' jāla makxteka catūhuālh, chuntza' xla' hua'chi tachī'n. ²⁰ Tī talakapasnī't Makapūtāxtūnu' tī quiMāpa'ksīni'ca'n Jesucristo ē chuntza' talīmakxtekni't tū jā tze xala' nac cā'quilhtamacuj, ē palh xlaca'n natatlahuapala tū jā tze ē jātza' la tamakxteka, chuntza' ā'chulā' natala chī ixtahuani't xapūla. ²¹ Ā'chulā' tze palh jā ixtaca'tzīlh chī līlacatejtin latā'kchokocan. Masqui ixtaca'tzī, tamakxtekli ixlīmāpa'ksīn Dios tū ixcāmāsu'yuni'canī't. ²² Chuntza' xlaca'n hua'chi lakatin chichi'. Huanan: Chichi' hua'pala ixpa'tlā'nat. Pa'xni' a'cxni' paxni'ttza', taspī'tpala natapi'li' nac cā'pūtlū'n.

3

Namimpala quiMāpa'ksīni'ca'n Jesucristo

¹ Tā'timīn, ū'tza' huā'mā' ixlī'a'ktu' carta tū iccātzo'kni'nī'ta'n. A'cxni' quit ictzo'kli a'ktu' carta, quit iccāmāpāstaquīcu'tunān tū tze ē tū ca'tzīyā'tittza' hui'xina'n. ² Iclacasqui'n hui'xina'n nalacapāstacā'tit tū ixtahuan makāstza' ixa'kchihuīna'nī'n Dios. Iclacasqui'n nacālacapāstacā'tit līmāpa'ksīn tū iخلا' Makapūtaxtūnu' tī quiMāpa'ksīni'ca'n Jesucristo. Tzamā' līmāpa'ksīn iccāmāsu'yuni'yān quina'n apóstoles.

³ Iclacasqui'nca nakexpatā'tit hui'xina'n tū na'iccāhuaniyān. A'cxni' namin tzamā' ā'xmān quilhtamacuj, nata'a'nan chi'xcuhui'n tī natatlahuatā'kchoko ixlīpō'ktu tū jā tze tū xlaca'n tatlahuacu'tun. Ē natalakmaka'n Dios. ⁴ Xlaca'n natahuan: “Jesucristo huanli xla' nataspi'tpala. Chuhua'j, j'jāchu huī'lh? Jā minī't. Quinapapana'ca'n tanīnī'ttza'. Lācxtim lamā'lh chuhua'j a'cxni' titzuculh cā'quilhtamacuj.” Chuntza' natahuan xlaca'n. ⁵ Huā'mā' jā ixlīcāna'. A'nan kempātin tū xlaca'n taca'tzī ē tū jā talīchihuīna'ncu'tun xlaca'n. Ū'tza' huā'mā': makās Dios chihuīna'nli ē chuntza' talīlalh a'kapūn ē cā'quilhtamacuj. Cā'quilhtamacuj lītlahuaca xcān ē ixuī'lh na ixpu'nan xcān. ⁶ Cā'quilhtamacuj chī ixuī'lh xapūla, līmālakspūtūca xcān, a'cxni' lalh lakuat. ⁷ A'kapūn ē cā'quilhtamacuj tū tahui'lāna'lh chuhua'j, natachoko hasta tzamā' quilhtamacuj tū Dios līlacsacnī't. Tzamā' quilhtamacuj natalhcukō'. Ē Dios nacāmakapātīnīnkō' ixlīpō'ktuca'n tachi'xcuhui't tī jā tze.

⁸ Tā'timīn, jā tipātza'nkāyā'tit huā'mā': Māpa'ksīni' Dios a'ktin quilhtamacuj laktzī'n chī a'ktin mil cā'ta. Nā a'ktin mil cā'ta laktzī'n chī a'ktin quilhtamacuj. ⁹ Ā'makapitzīn tapuhuan Dios tamakapalī namākentaxtū tū huanī't. Jā chuntza'. Xla' quincāka'lhīmā'n līlacatzucu ixpālacata jā lacasqui'n jā tī chā'tin napātīni'n nac pūpātīn. Xla' lacasqui'n ixlīpō'ktuca'n catamakxteklī tū jā tze.

¹⁰ Namin quilhtamacuj a'cxni' namimpala Māpa'ksīni' Jesucristo. Xla' xamaktin namin a'cxni' jā tī chā'tin ca'tzī namin. Xamaktin namin chī chā'tin ka'lhāna'. Tzamā' quilhtamacuj a'kapūn nalaksputa. Palha' nakexmatcan tū namacasā'nān. Natalīlakuankō' macscut ixlīpō'ktu tū tatasu'yu nac a'kapūn. Nalhcukō' ixlīpō'ktu cā'quilhtamacuj ē ixlīpō'ktu tū a'nan nac cā'quilhtamacuj.

¹¹ Chuhua'j, ixpālacata natalakuankō' ixlīpō'ktu, tzej calacapāstactit hui'xina'n chī nalīlatahui'la'yā'tit. Hui'xina'n natlahua'yā'tit xmān ixtalacasqui'nīn Dios. ¹² Hui'xina'n līpāxuhua calacapāstactit tzamā' quilhtamacuj. Tzamā' quilhtamacuj a'kapūn nalhcukō'. Natalīlakuankō' macscut ixlīpō'ktu tū tatasu'yu chuhua'j nac a'kapūn. ¹³ Dios huanī't natlahua a'ktin xasāsti' a'kapūn ē a'ktin xasāsti' cā'quilhtamacuj. A'ntza' natlahuacan xmān tū tze. Ū'tza' huā'mā' ka'lhīmā'nauj, ixpālacata chuntza' huanī't Dios.

¹⁴ Chuntza', tā'timīn, lihuan ka'lhīpā'na'ntit huā'mā' quilhtamacuj, calīhui'lī'tit natlahua'yā'tit tū tze na ixlacatīn Dios. Nūn tū catlahua'tit tū tzē nacātalī'a'ksa'nān. Jā tū catlahua'tit tū jā tze tū nacāmāxtumlīyān Dios. ¹⁵ Caca'tzītit hui'xina'n Dios līlacatzucu cāka'lhīmā'lh ā'makapitzīn tī nata'a'kapūtaxtu. Ū'tza' jāna'j līmimpala Jesucristo. Chuntza' cātzo'knuni'n hui'xina'n quintā'tinca'n Pablo tī pāxquī'yāuj. Xla' tzo'kli chuntza' chī Dios mālacpuhanīlh. ¹⁶ Pablo tzo'kli tzamā' a'cxni' cātzo'knuni'n hui'xina'n. Nac ā'makapitzīn ixcarta a'nan jā jicslīhua' kexmatcan. Ē a'ntza' jā jicslīhua', makapitzīn chi'xcuhui'n jā tzej tamāsu'yu. Xlaca'n ū'tunu'n tī jā

tzej takexmata ē xtum xtum ta'a'ka'ī'. Jā ixlīcāna' chī xluca'n tamāsu'yu ixtachihuīn Dios, ē jā xmān tū tzo'kli Pablo. Ū'tza' nacālīmakapātīnīn Dios.

¹⁷ Hui'xina'n, tā'timīn, ca'tzīyā'tittza' chī ta'a'kskāhuī'nincu'tun tzmā' tī jā tzeya chī'xcu'huī'n. Jā cacāta'a'kskāhuī'n hui'xina'n. Palh nacāta'a'kskāhuī'yān, chuntza' namakxtekā'tit na'a'ka'ī'yā'tit. ¹⁸ Chuhua'j ā'chulā' catlahua'tit tū lipāxuhua Dios. Ā'chulā' casca'ttit ixpālacata Makapūtaxtūnu' tī quiMāpa'ksīni'ca'n Jesucristo. Camāka'tlī'ca chuhua'j ē pō'ktu quilhtamacuj. Amén.

1 San Juan

Jesucristo quincāmaxquī'yān xasāsti' quilatamatca'n

¹ Quit iccātzo'kni'mā'n huā'mā' carta ixpālacata Jesucristo. Ū'tza' tī quincāmaxquī'yān xasāsti' quilatamatca'n. Xla' ixuī'lhtza' a'cxni' jāna'j ixtzucu cā'quilhtamacuj. Quina'n ickexmatnī'tauj tū ixuan xla' a'cxni' ixlātlā'huan nac cā'quilhtamacuj. Iclilaktzī'nī'tauj quilakastapunca'n. Iclaktzī'nī'tauj ē iclīxa'manī'tauj quimacanca'n. ² Tī māstā' quilatamatca'n, xla' tasu'yulh huā'tzā' nac cā'quilhtamacuj. Quina'n iclaktzī'uj. Ē iclīchihuīna'nāuj chī iclaktzī'nī'tauj. Iccālītā'chihuīna'nān hui'xina'n ixpālacata tī māstā' quilatamatca'n. Xla' pō'ktu quilhtamacuj ixtā'huī'lh Díos quinTāta'ca'n. Xla' natahui'la pō'ktu quilhtamacuj. Xla' milh ē nā quina'n iclaktzī'uj. ³ Iccāhuaniyān tū iclaktzī'nī'tauj ē tū ickexmatnī'tauj. Chuntza' hui'xina'n tzē naca'tziyā'tit chu chā'tin nalitaxtuyāuj tū a'ka'iyāuj. Nā tzē naca'tziyā'tit quinTāta'ca'n Díos ē Jesucristo ī'Ska'ta' quincātā'huī'lan. ⁴ Huā'mā' iccātzo'knuuni'yān hui'xina'n ixpālacata chuntza' naka'lhīyāuj tapāxuhuān.

Dios ū'tza' taxkaket

⁵ Tū quincāmāsu'yuni'n Jesucristo, ū'tza' tū iccāmāsu'yuni'yān hui'xina'n. Ū'tza' huā'mā': Díos ū'tza' taxkaket. Jā cā'pucsua' a'ntza' jā huī'lh xla', ixpālacata xla' tze ē jā maktin tlhua tū jā tze. ⁶ Palh huanāuj chu chā'tin quina'n ē Díos, ē palh tlhuatlā'huanāuj tū jā tze, chuntza' tasu'yu palh a'ksa'nīni'nāuj. Tasu'yu palh jā tā'tlā'huamā'nauj Díos. ⁷ Palh tlhuayāuj tū tze, tlā'huanāuj nac cā'taxkaket, chuntza' chī Díos huī'lh nac cā'taxkaket. Chuntza' ixlicāna' palh chu chā'tin quina'n ē Díos. Ixka'lhni' Jesucristo, ī'Ska'ta' Díos, quincāxapani'kō'yān ixlīpō'ktu quincuentaca'n.

⁸ Palh huanāuj palh jā tlhuanī'tauj tū jā tze, chuntza' ta'a'kskāhuī'yāuj quina'cstuca'n. Jā ixlicāna' tū huanāuj. ⁹ Palh huaniyāuj Díos palh tlhuanī'tauj tū jā tze, xla' naquincāmātza'nkēna'ni'yān ē naquincāxapani'kō'yān ixlīpō'ktu quincuentaca'n. Huā'mā' ca'tziyāuj ixpālacata Díos tze ē pō'ktu quilhtamacuj mākentaxtū tū huan. ¹⁰ Palh ixuāuj jā tū tlhuanī'tauj tū jā tze, chuntza' Díos a'ksa'nīni' līmāxtuyāuj. Chuntza' ixlītasu'yulh jā a'ka'iyāuj ixlicāna' tū ixtachihuīn Díos.

2

Cristo tā'chihuīna'n Díos quimpālacataca'n

¹ Quit iccātzo'knuuni'yān hui'xina'n, quilacstīn. Iccāhuaniyān jā catlahua'tit tū jā tze. Palh catīhuālh tlhua tū jā tze, ka'lhīyāuj tī tā'chihuīna'n Díos quimpālacataca'n. Xla' ū'tza' Jesucristo. Xla' jā tlhuanī't tū jā tze. ² Jesucristo nīlh nac cruz. Chuntza' xla' līxokolh quincuentaca'n. Jā xmān quincuentaca'n. Xla' nīlh naxoko ixcuentaca'n ixlīpō'ktuca'n xalanī'n nac cā'quilhtamacuj.

³ Palh mākentaxtūyāuj ixlīmāpa'ksīn Díos, chuntza' ca'tziyāuj palh lakapasāuj Díos. ⁴ Palh chā'tin nahuan xla' lakapasa Díos, ē palh xla' jā tlhua ixlīmāpa'ksīn Díos, xla' a'ksa'nīni'n ē jā a'ka'ī' ixtachihuīn Díos. ⁵ Tī tamākentaxtū ixlīmāpa'ksīn Díos, xlaca'n tzej tapāxquī' Díos. Chuntza' tzē lica'tziyāuj palh quina'n chu chā'tin chī Díos. ⁶ Palh tī huan: “Quit

ictā'lamā'lh Dios", ixlacasqui'nca xla' nalatā'kchoko chuntza' chī Jesu-cristo ixlatlā'huan.

Xasāsti' līmāpa'ksīn

⁷ Tā'timīn, iccātzo'knuni'mā'n hui'xina'n ixpālacata a'ktin līmāpa'ksīn tū jā xasāsti'. Ū'tza' tū cātāmāsu'yuni'nī'ta'n a'cxni' chū'cus a'ka'īt'it hui'xina'n. ⁸ Chuhua'j xasāsti' līmāpa'ksīn tū iccātzo'knuni'mā'n. Cristo mākentaxtūnī'ttza' huā'mā' līmāpa'ksīn ē nā hui'xina'n mākentaxtūpā'na'ntit. Chuntza' hua'chi laksputmā'lhtza' cā'pucsua' ē hua'chi māxkakēni'mā'lhtza' Cristo.

⁹ Tī tahuan tatlā'huan nac taxkaket ē palh jā talaktzī'ncu'tun ixtā'tinca'n, xlaca'n talatlā'huancus jā cā'pucsua'. ¹⁰ Tī tapāxquī' ixtā'tinca'n, xlaca'n talatlā'huan nac taxkaket. Chuntza' jā tamāmakahuasī ā'chā'tin. ¹¹ Tī jā talaktzī'ncu'tun ixtā'tinca'n, xlaca'n talatlā'huan nac cā'pucsua'. Jā taca'tzī jā talatlā'huan, ixpālacata a'ntza' jā cā'pucsua' jāla talacahuāna'n.

¹² Quit iccātzo'knuni'yān hui'xina'n, quilacstīn, ixpālacata Dios cāmātza'nkēna'ni'nī'ta'n mincuentaca'n ixpālacata Jesucristo. ¹³ Nā iccātzo'knuni'yān hui'xina'n, xanatātana', ixpālacata hui'xina'n lakapasā'tittza' Dios. Xla' ixuī'lakelhtza' a'cxni' tzuculh cā'quilhtamacuj. Nā iccātzo'knuni'yān hui'xina'n, ka'hua'chan, ixpālacata hui'xina'n tlaja'nī'ta'ntit skāhuī'ni'. Nā iccātzo'knuni'yān hui'xina'n, lacstīn, ixpālacata lakapasā'tit Dios quinTāta'ca'n. ¹⁴ Nā iccātzo'knuni'yān hui'xina'n, xanatātana', ixpālacata lakapasā'tittza' Dios. Xla' ixuī'lakelhtza' a'cxni' tzuculh cā'quilhtamacuj. Nā iccātzo'knuni'yān hui'xina'n, ka'hua'chan, ixpālacata hui'xina'n lactli'huī'quin. Hui'xina'n a'ka'ī'nī'ta'ntit ixtachihuīn Dios. Tlaja'nī'ta'ntit skāhuī'ni'.

¹⁵ Jā calakatītit tū xala' nac cā'quilhtamacuj. Jā calakatītit tū jā xatze tū tatlahua tī xalanī'n nac cā'quilhtamacuj. Tī talakatī tū xala' nac cā'quilhtamacuj, xlaca'n jā tapāxquī' Dios quinTāta'ca'n. ¹⁶ Ixlīpō'ktu tū xala' nac cā'quilhtamacuj, huā'mā' jā ixla' Dios quinTāta'ca'n. Tī xalanī'n nac cā'quilhtamacuj tatlahua tū jā tze tū lacasqui'n ixmacni'ca'n. Talaktzī'ncu'tun tū jā tze. Ka'tla' talīmakca'tzī tū taka'lhī. Ixlīpō'ktu tzamā' pō'ktu xala' nac cā'quilhtamacuj. ¹⁷ Sputmā'lh cā'quilhtamacuj ē ixlīpō'ktu xala' nac cā'quilhtamacuj tū talacasqui'n tachi'xcu'huī't. Tī tatlahua ixtalacasqui'nīn Dios, xlaca'n natatahuī'la ixlīpō'ktu quilhtamacuj.

Namin tī na'a'kskāhuī'nin

¹⁸ Quilacstīn, sputmā'lh tzamā' quilhtamacuj. Hui'xina'n cātahuaninī'ta'n namin ixtā'lāquiclhaktzī' Cristo. Chuhua'j tatasu'yunī't lhūhua' ixtā'lāquiclhaktzī' Cristo. Ū'tza' līca'tziyāuj ixlīspunī'tza' tzamā' quilhtamacuj. ¹⁹ Tī ixtā'lāquiclhaktzī' Cristo, xlaca'n jā ixlicāna' ta'a'ka'ī' chuntza' chī quina'n. Ū'tza' quincātalītaxtumlīnī'ta'n quina'n. Palh ixta'a'ka'ī'lh cahuālh chuntza' chī quina'n, ixquincātātā'latachokon quina'n. Tataxtumlīlh. Chuntza' talītasu'yu xlaca'n jā ta'a'ka'ī' chuntza' chī quina'n.

²⁰ Hui'xina'n, Cristo cāmaxquī'nī'ta'n Espīritu Santo. Ū'tza' līca'tziyā'tit milīpō'ktuca'n xatze tachi'huīn tū ixlicāna'. ²¹ Quit iccātzo'kni'mā'n huā'mā' ixpālacata hui'xina'n ca'tziyā'tit tū ixlicāna'. Jā iccāhanimā'n hui'xina'n jā ca'tziyā'tit tū ixlicāna'. Ca'tziyāuj xtum tū ixlicāna' ē nā xtum tū jā ixlicāna'.

²² Tī ta'a'kskāhuī'nin, xlaca'n tahuan Jesús jā ū'tza' Cristo tī Dios līhui'līlh ixlīmāpa'ksīni'. Tī tahuan chuntza', xlaca'n ixtā'lāquiclhaktzī' Cristo.

Xlaca'n talakmaka'n Dios quinTāta'ca'n ē nā ī'Ska'ta' talakmaka'n. ²³ Tī talakmaka'n ī'Ska'ta' Dios, quinTāta'ca'n Dios jā cātā'lahuī'lh. Tī tahuan Jesús ū'tza' Cristo, ī'Ska'ta' Dios, Dios cātā'lahuī'lh xlaca'n.

²⁴ Hui'xina'n jā capātza'nkātit tū cātāmāsu'yuni'nī'ta'n xapūla ixpālacata ixtachihuīn Dios. Palh jā napātza'nkāyā'tit tū cātāmāsu'yuni'nī'ta'n xapūla, chuntza' nacātā'tahuī'layān ī'Ska'ta' Dios ē Dios quinTāta'ca'n. ²⁵ Cristo huanī't xla' naquincāmaxquī'yān xasāsti' quilatamatca'n tū jā catilak-putli.

²⁶ Quit iccātzo'knuni'yān huā'mā' ixpālacata ta'a'nan ā'makapitzīn tī cā'a'kskāhuī'cu'tunān hui'xina'n. ²⁷ Cristo cāmaxquī'nī'ta'n Espīritu Santo. Espīritu Santo cātā'hui'lan hui'xina'n. Chuntza' jā maclacasquī'nā'tit hui'xina'n ā'chulā' nacātāmāsu'yuni'yān tū iccāhuanimā'n. Espīritu Santo cāmāsu'yuni'yān ixlīpō'ktu. Tū xla' māsu'yu, ū'tza' ixlīcāna'. Xla' jā māsu'yu catūhuālh tū jā ixlīcāna'. Jā catalakaspi'tni'tit Cristo. Ū'tza' Espīritu Santo cāmāsu'yuni'yān hui'xina'n.

²⁸ Chuhua'j quilacstīn, jā catalakaspi'tni'tit Cristo. Chuntza' jā catijicua'nui a'cxni' xla' namimpala. Jā catimāxana'nui na ixlacatīn. ²⁹ Hui'xina'n ca'tziyā'tit Jesucristo xmān tlahua tū tze. Nā chuntza' naca'tziyā'tit tī tatlahua tū tze, ixlīpō'ktuca'n xlaca'n ixlacstīn Dios.

3

Quina'n ixlacstīn Dios

¹ Caca'tzītit chī Dios quincāpāxquī'yān ixpālacata huanli quina'n ixlacstīn Dios. Ixlīcāna' quina'n ixlacstīn Dios. Tī xalanī'n nac cā'quilhtamacuj, xlaca'n jā ixlacstīn Dios ē jā talakapasa Dios quinTāta'ca'n. Ū'tza' xlaca'n jā talīkexmata palh quina'n ixlacstīn Dios. ² Tā'timīn, chuhua'j quina'n ixlacstīn Dios. Jāna'j ca'tzīcan chī nalītaxtuyāuj. Tū ca'tziyāuj, ū'tza' huā'mā': A'cxni' Cristo natasu'yu, quina'n nalītaxtuyāuj chī xla', ē nalaktzī'nāuj Cristo chī xla'. ³ Tī taka'lhīmā'nal natalaktzī'n Cristo, ixlīpō'ktuca'n xlaca'n natamāpānū tū jā tze. Natatlahua tū tze chī Cristo.

⁴ Ixlīpō'ktuca'n tī tatlahua tū jā tze, xlaca'n jā takexmatni' ixlīmāpa'ksīn Dios. Palh chā'tin jā kexmatni' Dios, ū'tza' huā'mā' tū jā līmacuan. ⁵ Hui'xina'n ca'tziyā'tit Cristo milh nac cā'quilhtamacuj naxapa quincuentaca'n. Xla' jā tlahuanī't nūn a'ktin tū jā tze. ⁶ Ixlīpō'ktuca'n tī tatlahuatā'kchoko tū jā tze, xlaca'n jā talaktzī'nī't Cristo ē jā talakapasnī't. ⁷ Quilacstīn, jā catamakxtektit nacāta'a'kskāhuī'yān ā'makapitzīn tī cātahuaniyān tzē natlahua'yā'tit tū jā tze. Tī tatlahuatā'kchoko tū tze, xlaca'n tze chuntza' chī Cristo. ⁸ Tī tatlahuatā'kchoko tū jā tze, xlaca'n tatapa'ksīni' skāhuī'ni', ixpālacata skāhuī'ni' pō'ktu quilhtamacuj tlahuanī't tū jā tze a'cxni' mālacatzuculh tū jā tze. ī'Ska'ta' Dios milh nac cā'quilhtamacuj namālakspūtū tū tlahua skāhuī'ni'.

⁹ Tī ixlacstīn Dios, xlaca'n jātza' tatlahuatā'kchoko tū jā tze, ixpālacata Dios cāmaxquī'nī't xasāsti' ixlamatatca'n. Jātza' la tatlahuatā'kchoko tū jā tze, ixpālacata ixlacstīntza' Dios. ¹⁰ Chuntza' tasu'yu tī ixlacstīn Dios ē tī ixlacstīn skāhuī'ni'. Tī jā tatlahuacu'tun tū tze ē jā tapāxquī' ixtā'timīnca'n, xlaca'n jā ixlacstīn Dios.

Ixlacasquī'nca nalāpāxquī'yāuj

¹¹ Huā'mā' līmāpa'ksīn tū cātamāsu'yuni'n xapūla ū'tza' huā'mā': nalāpāxquī'yāuj. ¹² Jā calauj chī Caín tī tapa'ksīni'lh skāhui'ni'. Xla' maknīlh ixtā'tin. ¿Chī līmāknīlh? Maknīlh ixpālacata Caín tlahualh tū jā tze ē quiclhlaktzi'lh ixtā'tin ixpālacata xla' ixtlahua tū tze.

¹³ Tā'timīn, palh xalanī'n nac cā'quilhtamacuj jā cātālaktzi'ncu'tunān, jā capuhua'ntit palh jā maktin cati'akspulalh huā'mā'. ¹⁴ Quina'n ca'tziyāuj masqui hua'chi xanīn ixuanī'tauj, chuhua'j ka'lhīyāuj xasāsti' quilatamatca'n. Huā'mā' ca'tziyāuj ixpālacata cāpāxquī'yāuj quintā'timīnca'n. Tī jā tapāxquī' ā'makapitzīn, xlaca'n hua'chi xanīni'ncus ē jā taka'lhī xasāsti' ixlamatatca'n. ¹⁵ Tī taquiclhlaktzi'n ixtā'tinca'n xlaca'n hua'chi maknīni'nī'n na ixlacatīn Dios. Hui'xina'n ca'tziyā'tit maknīni'nī'n jā taka'lhī xasāsti' ixlamatatca'n tū jā catilaksputi. ¹⁶ Cristo quincāpāxquī'yān ē māsā'lh ixlamatat quimpālacataca'n. Chuntza' quincāmāsu'yuni'n chī nalīpāxquī'nināuj. Chuntza' quina'n tzē natamacamāsā'yāuj ē nalīnyāuj ixpālacataca'n quintā'timīnca'n palh ixlacasqui'nca. ¹⁷ Palh chā'tin ka'lhī tū maclacasqui'n ē palh laktzi'n ixtā'tin jā tū ka'lhī, ē palh xla' jā lakalhu'man, chuntza' tasu'yu jā pāxquī' Dios. ¹⁸ Quilacstīn, jā xmān nahuanāuj cāpāxquī'yāuj ā'makapitzīn. Nacāmaktāyayāuj ā'makapitzīn. Chuntza' natasu'yu palh ixlīcāna' cāpāxquī'yāuj, ē jā xmān huanāuj.

Jā catimāxana'nui na ixlacatīn Dios

¹⁹ Palh cāpāxquī'yāuj ā'makapitzīn, chuntza' ca'tziyāuj ixlīcāna' tapa'ksīni'yāuj Dios. Chuntza' jā tamakchuyīyāuj na ixlacatīn Dios. ²⁰ A'cxni' makca'tziyāuj na quilīstacna'ca'n tlahuanī'tauj tū jā tze, lacapāstacāuj chī Dios ā'chulā' xaka'tla' ē jā quilīstacna'ca'n. Xla' ca'tzikō' ixlīpō'ktu tū tlahuanī'tauj. ²¹ Tā'timīn, palh jā makca'tziyāuj na quilīstacna'ca'n tlahuanī'tauj tū jā tze, chuntza' jā tū catimāxana'nui na ixlacatīn Dios. ²² Dios naquincāmaxquī'yān tū nasqui'nāuj ixpālacata kexmatni'yāuj ixlīmāpa'ksīn ē tlahuayāuj tū Dios lacasqui'n. ²³ Ixlīmāpa'ksīn ū'tza' huā'mā': Nalīpāhuanāuj Jesucristo ī'ska'ta' ē nalāpāxquī'yāuj chuntza' chī xla' quincāmāpa'ksīyān. ²⁴ Tī tamākentaxtū ixlīmāpa'ksīn Dios, cātā'lahui'lh Dios. Xla' quincāmaxquī'nī'ta'n Espīritu Santo ē ū'tza' līca'tziyāuj Dios quincātā'hui'lan.

4

Ā'makapitzīn jā talīmāsu'yu ixlīmāpa'ksīn Espīritu Santo

¹ Tā'timīn, jā cacā'a'ka'l'tit ixlīpō'ktuca'n tī tahanan talīmāsu'yu ixlīmāpa'ksīn Espīritu Santo. Skalalh catahui'la'tit ē calacapāstactit palh lacxtim tū a'ka'l'nī'ta'ntittza'. Chuntza' naca'tziyā'tit palh tamāsu'yumā'nalh ixtachihuīn Dios. Lhūhua' a'nan a'kskāhuī'nī'nī'n tī tahanan talīchihuīna'n ixtachihuīn Dios. ² Na'iccāhuanīyān hui'xina'n chī nalīca'tziyā'tit palh ixlīcāna' Espīritu Santo cāmāchihuīnī. Taka'lhī Espīritu Santo tī tahanan palh Jesús ū'tza' Cristo tī Dios lihui'līlh ixlīmāpa'ksīni' ē nā quīlacatuncuī'chi ē chuntza' lītachi'xcuī'līlh. Ixlīpō'ktuca'n tī chuntza' tahanan, xlaca'n taka'lhī Espīritu Santo tī Dios macamilh. ³ Tī tahanan jā ixlīcāna' palh Jesús ū'tza' Cristo tī Dios lihui'līlh ixlīmāpa'ksīni' ē nā tahanan jā quīlacatuncuī'chi ē jā tachi'xcuī'līlh, xlaca'n jā taka'lhī Espīritu Santo. Xlaca'n xmān cāhuanīyān ixtachihuīn ixtā'lāquiclhlaktzi' Cristo.

Hui'xina'n kexpa'tni'ta'ntit namin ixtā'lāquichlaktzi' Cristo. Chuhua'j huī'lh nac cā'quilhtamacuj.

⁴ Quilacstīn, hui'xina'n tapa'ksīni'yā'tit Dios. Hui'xina'n cālītlaja'nī'ta'ntit ixlīmāpa'ksīn Espíritu Santo tzamā' a'kskāhuī'ni'nī'n. Espíritu Santo cātā'hui'lan hui'xina'n. Xla' ā'chulā' ka'lhī lītli'hui'qui ē jā skāhuī'ni' tī cāmāpa'ksī xalanī'n nac cā'quilhtamacuj. ⁵ Tzamā' a'kskāhuī'ni'nī'n xlaca'n xalanī'n nac quilhtamacuj. Tū tamāsu'yu nā xala' nac cā'quilhtamacuj. Ū'tza' talikexmatni' tachi'xcuui't xalanī'n nac cā'quilhtamacuj. ⁶ Quina'n tapa'ksīni'yāuj Dios. Tī talakapasa Dios, xlaca'n takexmata tū cāmāsu'yuni'yāuj. Tī jā talakapasa Dios, xlaca'n jā takexmatcu'tun tū māsu'yuyāuj. Chuntza' tzē nalīca'tziyāuj tī tamāsu'yu tū ixlīcāna' ē nā tī tamāsu'yu tū jā ixlīcāna'.

Dios cāpāxquī' ixlīpō'ktuca'n tachi'xcuui't

⁷ Tā'timīn, ixlacasqui'nca nalāpāxquī'yāuj. Dios quincāmaktāyayān nalāpāxquī'yāuj. Tī tapāxquī'nin, xlaca'n ixlacstīn Dios ē talakapasa Dios. ⁸ Tī jā tapāxquī'nin xlaca'n jā talakapasa Dios. Ū'tza' ca'tziyāuj ixpālacata Dios cāpāxquī'kō' ixlīpō'ktuca'n tachi'xcuui't. ⁹ Dios quincāpāxquī'yān. Huā'mā' līmāsu'yulh a'cxni' macamilh nac cā'quilhtamacuj i'Ska'ta' tī xmān chā'tin ixuanī't. Macamilh ixpālacata nalīka'lhīyāuj xasāsti' quilatamatca'n. ¹⁰ Chī quina'n pāxquī'yāuj Dios jā chī Dios quincāpāxquī'yān. Xla' māsu'yulh chī quincāpāxquī'yān a'cxni' macamilh i'Ska'ta' ē ū'tza' tī xokolh quincuentaca'n.

¹¹ Tā'timīn, Dios lhūhua' quincāpāxquī'yān. Ū'tza' ixlīlacasqui'nca quina'n nalāpāxquī'yāuj. ¹² Dios jā tī chā'tin laktzi'nī't. Palh lāpāxquī'yāuj, chuntza' Dios quincātā'hui'lan. Dios quincāmaktāyayān nalāpāxquī'yāuj. ¹³ Quina'n ca'tziyāuj Dios quincātā'hui'lan. Huā'mā' ca'tziyāuj ixpālacata quincāmaxquī'nī'ta'n Espíritu Santo. ¹⁴ Quina'n iclaktzi'nī'tauj i'Ska'ta' Dios. Iclīchihuīna'nāuj Dios quinTāta'ca'n macamilh i'Ska'ta' nacāmakapūtāxtū ixlīpō'ktuca'n tachi'xcuui't. ¹⁵ Tī ta'a'ka'ī' ē tahuan Jesús ū'tza' i'Ska'ta' Dios, cātā'hui'lh Dios.

¹⁶ Quina'n ca'tziyāuj ē a'ka'ī'yāuj Dios quincāpāxquī'yān. Dios cāpāxquī' ixlīpō'ktu tachi'xcuui't. Dios cātā'hui'lh tī tapāxquī' ā'makapitzīn. ¹⁷ Ixlacasqui'nca nalāpāxquī'yāuj Dios ixlīpō'ktu quīlīstacna'ca'n. Chuntza', huā'tzā' nac cā'quilhtamacuj, quina'n napāxquī'nināuj chuntza' chī Cristo pāxquī'nin. Chuntza' jā catijicua'nui tzamā' quilhtamacuj a'cxni' Dios nacāputzāna'ni' tachi'xcuui't. ¹⁸ Tī tapāxquī' Dios, xlaca'n jā tajicua'ni' Dios palh nacāmakapātīnīn. Palh chā'tin pāxquī'nin, xla' jā'tza' ka'lhī tajicuāt. Tī tajicua'n Dios nacāmakapātīnīn, xlaca'n jāna'j tzej tapāxquī' Dios.

¹⁹ Quina'n pāxquī'yāuj Dios ixpālacata xla' xapūla quincāpāxquī'n. ²⁰ Palh chā'tin huan: “Quit icpāxquī' Dios”, ē palh jā laktzi'ncu'tun ixtā'tin, xla' jā ixlīcāna' tū huan. Palh xla' jā pāxquī' ixtā'tin tī laktzi'n, xla' jāla pāxquī' Dios, ixpālacata jāla laktzi'n Dios. ²¹ Tzamā' līmāpa'ksīn tū Dios quincāmaxquī'n, ū'tza' huā'mā': Tī tapāxquī' Dios nā natapāxquī' ixtā'timīnca'n.

5

Namāpānūyāuj tū jā tze

¹ Tī ta'a'ka'ī' Jesús ū'tza' Cristo tī Dios lihui'līh ixlīmāpa'ksīni', xlaca'n ixlacstīn Dios. Tī tapāxquī' Dios quinTāta'ca'n, xlaca'n nā

tapāxquī' ixlacstīn Dios. ² Chuntza' palh pāxquī'yāuj Dios ē palh kexmatni'yāuj tū quincālimāpa'ksīyān, nā nacāpāxquī'yāuj nā ixlacstīn Dios. ³ Palh pāxquī'yāuj Dios, natlahuayāuj ixlīmāpa'ksīn. Jā jicslīhua' namākentaxtūyāuj ixlīmāpa'ksīn. ⁴ Ixlīpō'ktuca'n ixlacstīn Dios tamāpānū tū jā tze tū tlahuacan nac cā'quilhtamacuj. Quina'n tzē namāpānūyāuj tū jā tze, ixpālacata lipāhuanāuj Dios. ⁵ Tī ta'a'ka'ī' palh Jesús ū'tza' ī'Ska'ta' Dios, xmān xlaca'n tzē natamāpānū tū jā tze tū tlahuacan nac cā'quilhtamacuj.

Jesucristo ū'tza' ī'Ska'ta' Dios

⁶ Ca'tziyāuj Jesucristo ixlīcāna' ī'Ska'ta' Dios. Chuntza' huanli Dios a'cxni' a'kpaxli Jesús. Nā a'cxni' Jesús nīlh, nā Dios māsu'yulh xla' ī'Ska'ta' ixuanī't. Cristo tī Dios līhui'līlh ixlīmāpa'ksīni', xla' ū'tza' Jesús tī a'kpaxli ē nā nīlh nac cruz. Nā Espīritu Santo māsu'yu Jesús ū'tza' ī'Ska'ta' Dios. Espīritu Santo māsu'yu xmān tū ixlīcāna'. ⁷ A'nan kelhatu'tun nac a'kapūn tī tahuan Jesucristo ū'tza' ī'Ska'ta' Dios. Kelhatu'tun xlaca'n: Dios quīnTāta'ca'n ē Espīritu Santo ē nā ū'tza' tī huanican Tachiuhīn. Chu chā'tin talītaxtu. ⁸ Nac cā'quilhtamacuj a'nan kelhatu'tun tī tamāsu'yu Jesucristo ū'tza' ī'Ska'ta' Dios. Espīritu Santo chuntza' quīncāmāsu'yuni'yān. Nā Dios chuntza' māsu'yulh a'cxni' Jesús a'kpaxli ē a'cxni' nīlh. ⁹ Quina'n a'ka'ī'yāuj tū tahuan tachi'xcuuhī't. Ā'chulā' na'a'ka'ī'yāuj tū huan Dios. Dios līchihuīna'n Jesús ū'tza' ī'Ska'ta'. ¹⁰ Tī talīpāhuan ī'Ska'ta' Dios, xlaca'n tamakca'tzī na ixlīstacna'ca'n ixlīcāna' tū ta'a'ka'ī'. Makapitzīn jā ta'a'ka'ī' chī Dios huanli Jesús ū'tza' ī'Ska'ta'. Chuntza' xlaca'n ixtalīmāxtulh Dios a'ksa'nīni' ixpālacata jā ta'a'ka'ī'nī't tū Dios huanli ixpālacata ī'Ska'ta'. ¹¹ Ca'tzīcan ixlīcāna' tū Dios huan, ixpālacata quīncāmāxquī'yān xasāsti' quilatamatca'n tū jā catisputli, palh lipāhuanāuj ī'Ska'ta'. ¹² Tī talīpāhuan ī'Ska'ta' Dios, xlaca'n taka'lhī xasāsti' ixlamatatca'n. Tī jā talīpāhuan ī'Ska'ta' Dios, xlaca'n jā taka'lhī xasāsti' ixlamatatca'n.

Māstā'ca talacapāstacni'

¹³ Quit iccātzo'kni'mā'n huā'mā' ixpālacata hui'xina'n, tī lipāhua'mpā'na'ntit ī'Ska'ta' Dios, naca'tziyā'tit palh ka'lhī'yā'tit xasāsti' milatamatca'n tū jā catisputli.

¹⁴ Ca'tziyāuj Dios quīncākexmatān a'cxni' orarlīyāuj, palh squi'ni'yāuj chuntza' chī ixtalacasqui'nīn Dios. ¹⁵ Palh ca'tziyāuj xla' quīncākexmatān, chuntza' ca'tziyāuj xla' naquīncāmāxquī'yān tū squi'ni'yāuj.

¹⁶ Palh chā'tin laktzī'n ā'chā'tin tī tlahuamā'lh a'ktin tū jā tze ē huā'mā' tū tzē namāspūtūnu'ni'can, chuntza' nali'orarlī ā'chā'tin ē xla' naka'lhī xasāsti' ixlamatat. Palh huā'mā' tū jā tze jāla māspūtūnu'ni'can, chuntza' jā iccāhuanimā'n nali'orarlī'yā'tit tī chuntza' tlahua. ¹⁷ Ixlīpō'ktu tū jā tze talanān māstā' līnīn. Pero hui'lh talanān tū jā maktin lē'nīni'n nac cā'līnīn.

¹⁸ Ca'tziyāuj tī ixlacstīn Dios, xlaca'n jā tatlahuatā'kchoko tū jā tze. Xlaca'n cāmaktaka'lha ī'Ska'ta' Dios, ē chuntza' skāhuī'ni' jāla tū cātlahuani'.

¹⁹ Quina'n ca'tziyāuj tapa'ksīni'yāuj Dios. Ca'tziyāuj tī xalanī'n nac cā'quilhtamacuj, xlaca'n cāmāpa'ksī skāhuī'ni'.

²⁰ Ca'tziyāuj ī'Ska'ta' Dios minī't. Quīncāmāxquī'ni'ta'n chī nalīlakapasāuj tī ixlīcāna' Dios. Chuhua'j quīncātā'lahui'lan Jesucristo tī ī'Ska'ta' Dios. Xla' ixlīcāna' Dios ē quīncāmāxquī'yān xasāsti' quilatamatca'n tū jā maktin catisputli. ²¹ Quīlacstīn, jā calīpāhuanit tū xala' nac cā'quilhtamacuj. Xmān Dios nalīpāhua'nā'tit. Amén.

2 San Juan

Tapāxquī'n ē tū ixlicāna'

¹ Quit Juan, xakōlu'tza', ictzo'kni'mā'n huā'mā' carta. Ictzo'knuni'yān hui'x, tā'tin xapuscāt tī Dios lacsacnī'ta'n, ē nā mincamana'. Quit iccāpāxquī'yān hui'xina'n. Jā xmān quit. Nā cāpāxquī'yān hui'xina'n ixlīpō'ktuca'n tī talakapasa tū ixlicāna'. ² Lāpāxquī'yāuj ixpālacata quīlīpō'ktuca'n a'ka'ī'yāuj tū ixlicāna', tū jā maktin catilakspūtlī. ³ Caquincāsīcua'lanātlahuan Dios quinTāta'ca'n ē Jesucristo ī'Ska'ta' Dios ē caquincātalakalhu'man ē caquincāmakapāxuīn. Chuntza' quina'n tzej na'a'ka'ī'yāuj tū ixlicāna' tachihuīn, ē nalāpāxquī'yāuj.

⁴ Iclīpāxualh a'cxni' icca'tzīlh makapitzīn mincamana' takexmatmā'na'lh tū ixlicāna', chuntza' chī quincāmāpa'ksīn Dios quinTāta'ca'n. ⁵ Chuhua'j tā'tin, icuaniyān nalāpāxquī'yāuj quīlīpō'ktuca'n quina'n. Huā'mā' jā xasāsti' līmāpa'ksīn. Ū'tza' tū quincāmāsu'yuni'nī'ta'n a'cxni' ixlītzucuni' a'ka'ī'uj. ⁶ Palh pāxquī'yāuj Dios, natlahuayāuj tū Dios quincālīmāpa'ksīyān. Xla' māpa'ksīni'lh nacāpāxquī'yāuj ā'makapitzīn. Ū'tza' huā'mā' cāthuaninī'ta'n a'cxni' ixlītzucuni' a'ka'ī'tit.

Makapitzīn ixta'a'kskāhuī'nin

⁷ Chuhua'j lhūhua' a'kskāhuī'nī'nī'n talatlā'huan nac cā'quilhtamacuj. Xlaca'n tahuan jā ixlicāna' palh lacatuncuhū'lh nac cā'quilhtamacuj Jesucristo tī Dios macamaxquī'lh ixlīmāpa'ksīni'. Tī tahuan huā'mā', xlaca'n a'kskāhuī'nī'nī'n ē ixtā'lāquichlaktzi' Cristo. ⁸ Cuenta catla'hua'tit jā nalakspūta tū līscujpā'na'ntit. Cuenta catla'hua'tit namaktīni'nā'tit ixlīpō'ktu tū Dios nacāmaxquī'yān chī mintatlajca'n.

⁹ Tū ta'a'ka'ī' ā'makapitzīn jā xmān tū Cristo māsu'yulh. Nā xlaca'n tamāsu'yucu'tun ā'a'ktin tamāsu'yun. Xlaca'n jā ixlicāna' tatā'latlā'huan Dios. Tī ta'a'ka'ī' xmān tū Cristo māsu'yulh, ixlicāna' xlaca'n tatā'latlā'huan Dios quinTāta'ca'n ē ī'Ska'ta' Dios. ¹⁰ Palh cālakminān hui'xina'n ā'makapitzīn tī tamāsu'yu tū jā māsu'yulh Cristo, jā cacāmānū'tit na minchicca'n. Jā cacāhuani'tit: “Dios cacālē'ncha'n.” ¹¹ Palh hui'xina'n nacāhuani'yā'tit: “Dios cacālē'ncha'n”, chuntza' cātā'tlahuapā'na'ntit tū jā tze.

Macā'nca saludos

¹² Lhūhua'cus tū iccāhuanicu'tunān. Jā ictzo'kcu'tun a'ktin nac carta. Iccālaka'ncu'tunān hui'xina'n ē iccātā'chihuīna'ncu'tunān cā'lacan. Chuntza' nalīpāxuayāuj.

¹³ Tamacā'ni'yān saludos ixlacstīn mintā'tin xapuscāt tī Dios lacsacnī't.

3 San Juan

Tzej līchihuīna'nca Gayo

¹ Quit Juan, xakōlu'tza', ictzo'kmā'lh huā'mā' carta. Ictzo'knuni'yān hui'x, Gayo. Icpāxquī'yān hui'x.

² Tā'tin, quit icca'tzī tzej latlā'hua'na' na ixtej Dios. Icsqui'ni' Dios tzej caquītaxtuni'n ixlīpō'ktu ē jā cata'jatatla'. ³ Ā'makapitzīn tā'timīn taminī't. Quintahuaninī't hui'x latlā'hua'na' chuntza' chī ixlīcāna' na ixlacatīn Dios. Huā'mā' iclīpāxuhualh. ⁴ Pō'ktu quilhtamacuj icpāxuhua a'cxni' quihuanicān quincamana' talatlā'huan chuntza' chī ixlīcāna' na ixtej Dios.

⁵ Tā'tin, hui'x cāmaktāyanī'ta' tā'timīn tī tachā'nī't a'ntza' masqui jā ixcālakapasa'. Chuntza' tlhua'ya' tū tze. ⁶ Ā'makapitzīn tataspi'tnī't. Xlaca'n talitā'chihuīna'nli tā'timīn huā'tzā' tū mimpālacata. Cāhuanica chī hui'x cāpāxquī'ya' ā'makapitzīn. Cacāmaktāyapala' a'cxni' natachā'mpala a'ntza'. Cacāma'xqui' tū natamaclacasqui'n na ixtejca'n ixpālacata xlaca'n tatā'scujmā'nalh Dios. Cacāmaktāya' chuntza' chī Dios lacasqui'n. ⁷ Xlaca'n tataxtunī't tatā'scuja Jesucristo. Jā tū tamaktīnī'nli a'ktin tamaktay tī jā ta'a'ka'ī Jesucristo. ⁸ Ū'tza' quina'n nacālīmaktāyayāuj. Chuntza' hua'chi nacātā'māsu'yuyāuj tū ixlīcāna' ixtachihuīn Dios.

Jā tze ixtalacapāstacni' Diótfrefes

⁹ Quit iccāmacā'ni'nī't a'ktin carta tī ta'a'ka'ī'. Diótfrefes, xla' tahui'lacu'tun xalīpuxcu' a'ntza'. Ū'tza' jā ixquilikexmatni'cu'tun. ¹⁰ Chuntza' a'cxni' na'icchā'n a'ntza' na'iclīchihuīna'n na mīlacatīnca'n ixpālacata tū tlhuamā'lh Diótfrefes. Xla' quincālī'a'ksa'nān tū jā ixlīcāna'. Nā xla' jā cāmānū na ixchic tā'timīn tī tachinācha'. Ē jā cāmaktēka natatamāknūni'nin na ixchicca'n ā'makapitzīn. Ē cālītamacxtu jā tatakēstoka.

¹¹ Tā'tin, jā cacāmaksca'tti tī tatlahua tū jā tze. Cacāmaksca'tti tī tatlahua tū tze. Tī tatlahua tū tze, xlaca'n tatapa'ksīni' Dios. Tī tatlahua tū jā tze, xlaca'n jā talakapasa Dios.

Tzeya chi'xcu' ixuanī't Demetrio

¹² Lhūhua' tī tahuan Demetrio tzeya chi'xcu'. Tasu'yu xla' latlā'huan chuntza' chī ixlīcāna'. Nā quit icuan līlacatejtīn latlā'huan. Hui'x ca'tzīya' quit icuan xmān tū ixlīcāna'.

Macā'nca saludos

¹³ Quit lhūhua'cus icuanicu'tunān. Jā ictzo'kcu'tun tzamā' nac carta. ¹⁴ Palaj ica'ncu'tunācha' na'iclaktzī'nān. Chuntza' nachihuīna'nāuj cā'lacan.

¹⁵ Tzej calatapa. Ixlīpō'ktuca'n mi'amigos tamacā'ni'yān saludos. Nacātā'chihuīna'na' ixlīpō'ktuca'n amigo xalanī'n a'ntza'.

San Judas

Judas cāmacā'ni'lh saludos tī ixta'a'ka'ī'

¹ Quit Judas, ixtā'tin Jacobo. Quit ictā'scuja Jesucristo. Quit iccātzo'knuni'mā'n huā'mā' carta hui'xina'n tī Dios cāta'sani'nī'ta'n. Dios quinTāta'ca'n cāpāxquī'yān hui'xina'n. Jesucristo cāmaktaka'lh mā'n hui'xina'n. ² Ē ū'tza' tī cacāmaxquī'n tū tze latamat, chuntza' chī ixtapāxquī'n ē ixtalalalhu'mān.

Makapitzīn ixtamāsu'yu tū jā ixlīcāna'

2 Pedro 2:1-17

³ Tā'timīn, xa'iccātzo'knuni'cu'tunān hui'xina'n ixpālacata chī Dios cāmakapūtaxtūn hui'xina'n ē nā quina'n Dios quincāmakapūtaxtūn. Chuhua'j kempātin ixlacasqui'nca na'iccāhuaniyān. Ū'tza' iccālītzo'knuni'mā'n chuhua'j. Iccāhuaniyān jā ti'a'ka'ī'yā'tit tū tamāsu'yu xla'ca'n tī talakpalīcu'tun tamāsu'yun tū a'ka'ī'nī'tauj. Huā'mā' tamāsu'yun ū'tza' tū cāmamacaxquī'lh ixtachi'xcu'huī't Dios ē xmān maktin. Jā maktin catitalakpalīlh huā'mā' tamāsu'yun. ⁴ Ā'makapitzīn tī jā tze ya chī'xcu'huī'n tatalacxtuclī hua'chī lactze ya chī'xcu'huī'n na ixlacpu'na'ī'tātca'n tī ta'a'ka'ī'. Xla'ca'n tahuān Dios lakalhu'manī'n, ē chuntza' chā'tin tze natlahua tū xla' tlahuacu'tun masqui jā tze. Huā'mā' jā ixlīcāna'. Ē jā ixlīcāna' tū tamāsu'yu ixpālacata Māpa'ksīni' Jesucristo. Makās tatzo'kni' na ixtachi'huīn Dios nacāmakapātīnīncan tachi'xcu'huī't tī chuntza' tala.

⁵ Masqui hui'xina'n ca'tziyā'tittza', na'iccāmāpāstaquī'yān tū Dios tlahuālh makāstza'. Dios cāmāxtulh israelitas jā huanican Egipto. Ā'līstān ā'makapitzīn jā'tza' ta'a'ka'ī'lh palh ixlīcāna' tū Dios huanli. Ū'tza' Dios cālīmaknīlh. ⁶ Nā calacapāstactit āngeles. Ā'makapitzīn xla'ca'n jā ixtamākentaxtūcu'tun tū cāmamacaxquī'lh Dios, ē tataxtulh nac a'kapūn jā ixtahui'lāna'ncha'. Ū'tza' Dios cālīchī'nī't jā cā'pucsua' hasta a'cxni' ā'xmān quilhtamacuj a'cxni' nacāmakapātīnīn Dios. ⁷ Nā calacapāstactit tū cā'a'nani'lh Sodoma ē Gomorra ē ā'makapitzīn cā'lacchicni' tū ixtahui'lāna'lh lacatzuna'j. Tī xalanī'n a'ntza' nā ixtatlahua tū jā tze. Ixtaka'lhī ixtā'lāpāxquī'nca'n. Ixtalātā'tahui'la chī chī'xcu'huī'n. Ū'tza' talīnīlh nac macscut tū cāmālakspūtūlh tzamā' cā'lacchicni'. Ū'tza' līca'tzīcan natapātīnī'n pō'ktu quilhtamacuj nac cā'macscutnu' xla'ca'n tī talakapasa ixtēj Dios ē tataxtutāyanī't.

⁸ Nā chuntza' tzamā' chī'xcu'huī'n tī cātamāsu'yuni'cu'tunān tū jā ixlīcāna'. Xla'ca'n talakahuāna'n. Tahuān palh Dios cālītā'chihuīna'n talakahuān. Ū'tza' talīpuhuan tze natatlahua tū jā tze. Talakmaka'n ixlīmāpa'ksīn Dios. Cachīhuālh talīchihuīna'n āngeles. ⁹ Nūn Miguel, tī xapuxcu' āngeles, nūn xla' jā chuntza' tlahuālh. A'cxni' xla' tā'lal skāhuī'ni' ē talālīhuānīlh ixmacni' Moisés, Miguel jā lī'a'ksanī'nī'lh skāhuī'ni' tū jā tze tachihuīn. Xmān huanīlh: “Dios camakapātīnīnni'.” ¹⁰ Tzamā' chī'xcu'huī'n tī cātamāsu'yuni'cu'tunān, xla'ca'n cachīhuālh talīchihuīna'n tū jā taca'tzī. Xla'ca'n hua'chī animales, ixpālacata jā talacapāstaca Dios. Tatlahuako' ixlīpō'ktu tū jā tze tū xla'ca'n talacasqui'n. Ū'tza' nacālīmakapātīnīn Dios.

¹¹ Xlaca'n natapātīni'n ixpālacata tatlahua chī Caín tī jā kexmatni'cu'tunli Dios. Tatlahua tū jā tze ixpālacata tatljacu'tun tumīn. Chuntza' tlahualh Balaam. Nā xlaca'n taxumpīni'nli chī Coré. Xla' maknica. Nā xlaca'n nacāmakapātīnīncan. ¹² Līmāxana' chī cātata'huā'yanān hui'xina'n jā takēstoknī'ta'ntit hui'xina'n. Xlaca'n tzej tahuā'yancu'tun. Jā talacapāstaca ā'makapitzīn. Xlaca'n jā tū ixtapalhca'n. Xlaca'n hua'chi poklhnu' tū lē'n ū'ni', ē jā lē'n xcān. Xlaca'n hua'chi qui'hui' tū jā māstā' ixtahua'ca't a'cxni' nala ixquilhtamacuj ē jā la. Scāca ē ū'tza' lītampu'lhucan. ¹³ Xlaca'n hua'chi a'cxni' staca xcān ē lē'n pa'lhxtum. Līmāxana' tū xlaca'n tatlahua. Xlaca'n hua'chi sta'cu tū jātza' a'mā'lh na ixtej. Dios nacāmakapātīnīn pō'ktu quilhtamacuj jā cā'pucsua'.

¹⁴ Lakmajtza' Enoc cālīchihuīna'nli chī'xcuhuī'n tī jā tze. Enoc ixlīkelhatojon ixuanī't ī'xū'nātā'natna' Adán. Enoc huanli: “Māpa'ksīni' Jesús namin ē nacātā'min a'klhūhua' mil ángeles. ¹⁵ Namin nacāputzāna'ni' ixlīpō'ktuca'n tachi'xcuhuī't. Nacāmāsu'yuni' ixlīpō'ktuca'n tī jā tze ixpālacata ixlīpō'ktu tū tatlahuanī't tū jā tze ē nā chī cacāhuālh talīchihuīna'ni't Dios.” ¹⁶ Tzamā' chī'xcuhuī'n jā ixcāmini'ni' ē talē'ksa'n ā'makapitzīn. Jā līpāxuhua tahuī'lāna'lh. Chuntza' tahuī'lāna'lh chī ixtalacapāstacni'ca'n tū jā tze. Ka'tla' tamakca'tzī a'cxni' tachihuīna'n. Līlakatit tatā'chihuīna'n ā'makapitzīn xmān ixpālacata cacāmaktāyaca ixtapuhuan.

Cāmaxquī'ca talacapāstacni' tī ixta'a'ka'ī'

¹⁷ Hui'xina'n tā'timīn, calacapāstactit tū tahananli xapūla ixapóstoles quiMāpa'ksīni'ca'n Jesucristo. ¹⁸ Xlaca'n tahananli: “A'cxni' nasputa cā'quilhtamacuj, natamin chī'xcuhuī'n tī jā tū catitalīlaktzī'lh tū ixla' Dios. Natatahui'la chuntza' chī ixtalacapāstacni'ca'n tū jā tze.” ¹⁹ Ū'tunu'n tzamā' chī'xcuhuī'n tī tamāpāpitzī tī ta'a'ka'ī'. Talatlā'huan chuntza' chī xmān ixtalacapāstacni'ca'n. Jā taka'lhī Espīritu Santo.

²⁰ Hui'xina'n tā'timīn, ā'chulā' tzej ca'a'ka'ī'tit Jesucristo chuntza' chī Dios quincāmāsu'yuni'ni'ta'n. Calī'orarlī'tit ixlīmāpa'ksīn Espīritu Santo. ²¹ Catahui'la'tit chī Dios lacasqui'n, ē chuntza' namakca'tziyā'tit chī Dios cāpāxquī'yān. Caka'lhī'tit hasta Jesucristo nacālē'nān nac a'kapūn jā natahui'la'yā'tit pō'ktu quilhtamacuj. Xla' natlahua huā'mā' ixpālacata cālakalhu'manān.

²² Cacālakalhu'ma'ntit xlaca'n tī tapuhuamā'nalh palhāsā' jā ixlicāna' tū a'ka'ī'yāuj. ²³ Hui'xina'n cacāmakapūtaxtūtīt ā'makapitzīn nac macscut. Cacālakalhu'ma'ntit ā'makapitzīn tī tatlahua tū jā tze. Jā natlahua'yā'tit tū jā tze chī xlaca'n. Ē chuntza' jā caticāpasan chī ixtalanānca'n.

Māka'tlī'ca Dios

²⁴ Calakachi'xcuhuī'ca Dios. Xla' tzē nacāmaktāyayān hui'xina'n. Chuntza' jā catitlahua'tit tū jā tze. Xla' nacālē'nān jā xla' hui'lacha' nac a'kapūn. A'ntza' līpāxuhua natahui'la'yā'tit ixpālacata jā tū cati'a'nalh tū nacātālīmālacsu'yuyān hui'xina'n. ²⁵ QuinDiosca'n xmān chā'tin Dios. Xla' ca'tzikō'. Xla' quincāmakapūtaxtūyān ixpālacata quiMāpa'ksīni'ca'n Jesucristo. Camāka'tlī'ca ē calakachi'xcuhuī'ca. Xla' cāmāpa'ksīkō' ixlīpō'ktu. Ka'lhīkō'cus līmāpa'ksīn chuhua'j ē naka'lhīkō' ixlīpō'ktu līmāpa'ksīn pō'ktu quilhtamacuj. Amén.

Apocalipsis

Jesucristo māsuyulh tū tatzo'kni' huā'mā' nac libro

¹ Tatzo'kni' huā'mā' nac libro tū māsuyulh Jesucristo. Dios huanli tzamā', ixpālacata ixlacasqui'n Jesucristo ixcāmāsuyuni'lh ixtachi'xcuhui't Dios tū palaj na'a'kspula. Nā quit, Juan, nā ictapa'ksini' Dios. Jesucristo quilakmacamilh ixángel naquimāca'tzīnī tzamā' tū na'a'kspula. ² Quit icmāsu'yukō' ixlipō'ktu tū iclaktzī'nī't. Ā'tzā' na'ictzo'ka tū Dios quimāca'tzīnīlh. Ū'tza' tū Jesucristo māsuyulh.

³ Līpāxuhua tī natalikelhtahua'ka' tzamā' tachihuīn tū tatzo'kni' nac huā'mā' libro. Līpāxuhua tī takexmata ē takexmatni' huā'mā' tachihuīn tū līmāsu'yukō'ca tū na'a'kspula. Jātza' a'klhūhua' quilhtamacuj a'cxni' na'a'kspula huā'mā'.

Juan cātzo'knuni'lh xalanī'n nac a'ktojon cā'lacchicni'

⁴ Quit, Juan, iccātzo'knuni'yān hui'xina'n tī ixtachi'xcuhui't Dios xalanī'n nac a'ktojon cā'lacchicni' nac Asia. Dios cacāsicua'lanātlahuan hui'xina'n ē tzej calatapā'tit. Dios, ū'tza' tī huī'lh ē pō'ktu quilhtamacuj ixuī'lh ē pō'ktu quilhtamacuj natahui'la. Nā cacāsicua'lanātlahuan hui'xina'n Espiritu Santo. Ū'tza' tī tasu'yu hua'chi a'ktojon pūmaksko na ixlaca'tīn laclhtahui'lh tū ixpūmāpa'ksīn Dios. ⁵ Cacāsicua'lanātlahuan hui'xina'n Jesucristo, tī māsuyu tū ixlīcāna'. Ū'tza' tī xapūla lacastālanacuana'nli. Xla' cāmāpa'ksī xanapuxcu'nu' xalanī'n nac cā'quilhtamacuj. Xla' quincāpāxquī'yān ē xla' nīlh naquincāxapani'yān ixlipō'ktu quincuentaca'n. ⁶ Xla' quincālacacu'linī'ta'n natā'māpa'ksīni'nāuj. Quincāmaxquī'nī'ta'n a'ktin quintascujūtca'n ē chuntza' nalaktaquilhpūtayāuj Dios tī ixTāta'. Calakachi'xcuhui'ca Jesucristo. Xla' camāpa'ksīni'lh pō'ktu quilhtamacuj. Amén.

⁷ Nalaktzī'ncan chī xla' nayujāchi nac a'kapūn ē namin nac poklhnu'. Ixlipō'ktuca'n natalaktzī'n. Nā natalaktzī'n pō'ktu tī taxtokohua'ca'lh nac cruz. Ixlipō'ktuca'n tachi'xcuhui't xalanī'n nac cā'quilhtamacuj natalīpuhuan ixpālacata. Chuntza' na'a'kspula. Amén.

⁸ Chihuīna'nli Māpa'ksini' Dios tī ka'lhīkō' ixlipō'ktu lītlī'hui'qui, ē ū'tza' tī huī'lh ē pō'ktu quilhtamacuj ixuī'lh ē pō'ktu quilhtamacuj natahui'la. Xla' huanli: “Quit hua'chi letra A tū lītzuco alfabeto ē hua'chi letra Z tū ixlī'a'ksputni', ixpālacata quit xalītzuconi' ē ixlī'a'ksputni'.”

Juan lakachuyalh

⁹ Quit, Juan, mintā'tinca'n hui'xina'n. Quina'n tapa'ksīni'yāuj Jesucristo. Quit iccātā'pāīni'mā'n ē iccātā'tāyani'yān hui'xina'n ixpālacata Jesucristo. Quit quimacaminca na'ictachoko chī tachi'n nac Patmos tū pītzu'na'j ti'ya't na ixpu'nan mar. Quinchi'pacanī't ixpālacata xa'icmāsu'yumā'lh ixtachi-huīn Dios ē tū ixlīcāna' ixpālacata Jesucristo. ¹⁰ A'ktin quilhtamacuj tū pūjāxcan ixpālacata Jesucristo, icmakca'tzīlh ixlītlī'hui'qui Espiritu Santo. Ickexmatli a'ktin palha' tachihuīn na quinchakēn. Ū'tza' hua'chi a'ktin liskoli' tū palha' macasā'nan ¹¹ ē quihuanilh:

—Quit xapūla ē ā'xmān, chī letra A tū lītzuco alfabeto, ē chī letra Z tū ixlī'a'ksputni'. Catzo'kti tū nalaktzī'na' ē nacāmacapini'ya' ca'psnap

ixtachi'xcuhui't Dios nac a'ktojon cā'lacchicni' nac Asia. Cacāmacapi nac Efeso ē nac Esmirna ē nac Pérgamo ē nac Tiatira ē nac Sardis ē nac Filadelfia ē nac Laodicea —quihuanica.

¹² Ictalakspi'tli na'iclaktzi'n tichu quintā'chihuina'nli. Iccālaktzi'lh tayāna'lh a'ktojon pūmaksko tū xa'oro. ¹³ Na ixlacpu'na'i'tāt pūmaksko, ixyālh chā'tin ti ixtasu'yu hua'chi chi'xcu'. Ixlu'xu' pūlh mā'n ixuanī't ē ixchā'n na ixtujan. Ixka'lhī kentin ixlīchī'cān tū xa'oro na ixcu'xan. ¹⁴ Ixya'j stala'nka' ixuanī't chī ixchi'xit purecu ē chī miqui. Ixlakastapun ixtasu'yu chī xalamana't macscut. ¹⁵ Ixtujan i'xkaka chī licā'n tū ixcāxtlahuacani't nac pūlhcuyn. A'cxni' ixchihuina'n, ixmacasā'nan hua'chi lhūhua' xcān. ¹⁶ Na ixmacapekcāna'j ixcālē'mā'lh a'ktojon sta'cu. Na ixquilhni' taxtulh kentin espada sta'ya'nca' kēstītu'. Nā ixlacan i'xkaka chī chī'chini' a'cxni' chī hua'chi tastu'nūt.

¹⁷ A'cxni' iclaktzi'lh quit ica'kā'lh na ixtujan chī chā'tin nīn. Xla' quilīxa'malh ixmacapekcāna'j ē quihuanilh:

—Jā cajicua'nti. Quit xapūla ē ā'xmān. ¹⁸ Quit xalakahuan. Quit xa'icnīnī't ē chuhua'j icstālancuana'nli ē na'ictahui'la pō'ktu quilhtamacuj. Quit icka'lhī limāpa'ksīn līnīn ē cā'līnīn. ¹⁹ Catzo'kti tū hui'x laktzi'nī'ta' ē tū a'kspulamā'lh ē tū na'a'kspula. ²⁰ Tatzē'knī't tū huanicu'tun a'ktojon sta'cu tū hui'x la'ktzi' na quimacapekcāna'j. Nā tatzē'knī't tū huanicu'tun a'ktojon pūmaksko tū xa'oro. Tū huanicu'tun, ū'tza' huā'mā': a'ktojon sta'cu, ū'tunu'n xanapuxcu'nu' a'ktojon templo. A'ktojon pūmaksko ū'tza' quintachi'xcuhui't nac a'ktojon cā'lacchicni'.

2

Tū Jesucristo cāmāca'tzīnīlh xalanī'n nac Efeso

¹ Nā quihuanilh:

—Chuntza' catzo'knu'ni' xapuxcu' xalanī'n nac Efeso tī tatapa'ksīni' Dios: “Ū'tza' huā'mā' tū cāhuaniyān tī cālē'mā'lh a'ktojon sta'cu na ixmacapekcāna'j, ē latlā'huan na ixlacpu'na'i'tātca'n a'ktojon pūmaksko tū xa'oro. Xla' huan: ² Quit icca'tzī ixlīpō'ktu tū tlahuanī'ta'ntit hui'xina'n. Quit icca'tzī scujnī'ta'ntit ē tāyani'nī'ta'ntit ē jā jiclhua'nī'ta'ntit. Quit icca'tzī hui'xina'n jā cālīpātiyā'tit tī jā lactze chi'xcuhui'n. Cuenta tlahua'yā'tit tī tahuan xla'ca'n apóstoles masqui jā apóstoles. Chuntza' hui'xina'n cālīlakapasnī'ta'ntit tī xmān ta'a'kskāhuī'nin. ³ Hui'xina'n tāyani'nī'ta'ntit ē pātīni'nī'ta'ntit quimpālacata ē jā jiclhua'nī'ta'ntit. ⁴ Masqui tlahuakō'yā'tit ixlīpō'ktu huā'mā', a'nan tū jā iclakatī chī tlahua'yā'tit hui'xina'n. Ū'tza' huā'mā': Hui'xina'n jā'tza' quilāpāxqui'yāuj chī xapūla. ⁵ Calacapāstacna'ntit chī tzej ixquilāpāxqui'yāuj hui'xina'n xapūla. Chuhua'j jā'tza' quilāpāxqui'yāuj chuntza'. Chuhua'j calakpalī'tit mīntalacapāstacni'ca'n ē catlahua'tit chī ixtlahua'yā'tit xapūla. Palh jā nalakpalī'yā'tit mīntalacapāstacni'ca'n, quit na'iccālakminān hui'xina'n ē na'icmāpānū pūmaksko na mimpu'nanca'n. ⁶ Chuntza' chī hui'xina'n quiclh laktzī'nā'tit tū tatlahua ā'makapitzīn tī cāhuanican nicolaítas chuntza' chī quit quiclh iclaktzī'n. ⁷ Tī kexpa'tā'tit, tzej cakexpa'ttīt tū Espīritu Santo cāhuani ixtachi'xcuhui't Dios. Tī tatlajana'n, quit na'iccāmakxteka natahua' ixtahua'ca't qui'hui' tū māsā' xasāsti' latamat. Ū'tza' tū yālh jā māpa'ksīni'n Dios.”

Tū Jesucristo cāmāca'tzīnīlh xalanī'n nac Esmirna

⁸ Nā Espíritu Santo quihuanilh:

—Chuntza' catzo'knu'ni' xapuxcu' xalanī'n nac Esmirna tī tatapa'ksīni' Dios: “Ū'tza' huā'mā' tū cāhuaniyān tī xapūla ē ā'xmān, tū nīlh ē lacastālancuana'nli. Xla' huan: ⁹ Quit icca'tzī chī lipātīni'mpā'na'ntit hui'xina'n. Quit icca'tzī hui'xina'n lacxcamanīni'n. Masqui jā lacricujnu' hui'xina'n, ka'lhī'yā'tit tū ixtapalh. Quit icca'tzī cātālī'a'ksa'nān hui'xina'n tī tahuan xlaca'n israelitas ē xmān ta'a'kskāhuī'nin. Xlaca'n tatapa'ksīni' skāhuī'ni'. ¹⁰ Jā cajicua'ni'tit hui'xina'n tū nacā'a'kspulayān. Skāhuī'ni' nacāmāchī'nīni'nān hui'xina'n, ixpālacata xla' lacasqui'n hui'xina'n nataxtutāyayā'tit na ixtej Dios. Hui'xina'n napātīni'nā'tit a'kcāuj quilhtamacuj. Naquilā'a'ka'ī'ni'yāuj xmān quit hasta a'cxni' nanī'yā'tit. É quit na'iccāmaxquī'yān xasāsti' latamat. ¹¹ Tī kexpa'tā'tit, tzej cakexpa'ttīt tū Espíritu Santo cāhuani ixtachi'xcu'huī't Dios. Tī tatlajana'n, xlaca'n jā catitapātīni'lh nac pūpātīn.”

Tū Jesucristo cāmāca'tzīnīlh xalanī'n nac Pérgamo

¹² Nā Espíritu Santo quihuanilh:

—Chuntza' catzo'knu'ni' xapuxcu' xalanī'n nac Pérgamo tī tatapa'ksīni' Dios: “Ū'tza' huā'mā' tū cāhuaniyān tī ka'lhī espada sta'ya'nca' kēstītu'. Xla' huan: ¹³ Quit icca'tzī ixlīpō'ktu tū tlahuanī'ta'ntit hui'xina'n. Icca'tzī hui'lā'na'ntit jā māpa'ksīni'n skāhuī'ni'. Masqui hui'lā'na'nchipitit a'ntza', quilākexmatni'yāuj. Na mincā'lacchicni'ca'n a'ntza' hui'lh skāhuī'ni'. A'ntza' maknīca Antipas tī tzej ixmāsu'yu quimpālacata. Hui'xina'n jā makxteknī'ta'ntit chī a'ka'ī'ni'ta'ntit. ¹⁴ Masqui chuntza' tlhua'yā'tit tū tze, a'nampala tū tlhua'yā'tit hui'xina'n ē quit jā quiminī'ni'. Makapitzīn hui'xina'n a'ka'ī'yā'tit tū ixmāsu'yu Balaam. Xla' huanilh Balac cacāmātlahuīlh israelitas tū jā tze. Balac cāhuanilh tzē natahua' catūhuālh tū cāmaxquī'canī'ttza' ídolos. Nā cāhuanilh tzē nataka'lhī ixtā'lāpāxquī'nca'n. ¹⁵ Nā makapitzīn chī hui'xina'n jā makxteku'tunā'tit tū tamāsu'yu nicolaītas tū quit iclakmaka'n. ¹⁶ Calakpalī'tit mintalacapāstacni'ca'n. Palh jā nalakpalī'yā'tit, quit na'iccālakmimpalayān ē na'iccātā'lātlhua xlaca'n tī ta'a'ka'ī' chī nicolaītas. Na'iccātā'lālītucsa tū nataxtu na quinquilhni' tū hua'chi espada. ¹⁷ Tī kexpa'tā'tit, tzej cakexpa'ttīt tū Espíritu Santo cāhuani ixtachi'xcu'huī't Dios. Tī tatlajana'n, quit na'iccāmaxquī' macsti'na'j ixlīhua'tca'n manā tū jā lakapascan. Nā na'iccāmaxquī' chā'tunu' xlaca'n xastala'nka' chihuix jā tatzo'kni' a'ktin xasāsti' tacu'huīni'. Nūn chā'tin ca'tzī tzamā' tacu'huīni', xmān ū'tunu'n tī natamaktīni'n huā'mā' chihuix.”

Tū Jesucristo cāmāca'tzīnīlh xalanī'n nac Tiatira

¹⁸ Espíritu Santo quihuanilh:

—Chuntza' catzo'knu'ni' xapuxcu' xalanī'n nac Tiatira tī tatapa'ksīni' Dios: “Ū'tza' huā'mā' tū cāhuaniyān ī'Ska'ta' Dios tī ka'lhī ixlakastapun chī xalamana't macscut ē ixtujan taxkaka hua'chi licā'n tū xaslamama. Xla' huan: ¹⁹ Quit icca'tzī tū tlhua'yā'tit hui'xina'n. Quit icca'tzī chī lāpāxquī'yā'tit ē chī quilālākachi'xcu'huī'yāuj ē chī quilātā'scujāuj ē chī tāya'ni'yā'tit. Quit icca'tzī chuhua'j hui'xina'n tlhua'yā'tit ā'chulā' xatze ē jā chī xapūla. ²⁰ Masqui chuntza' tlhua'yā'tit a'nampala catūhuālh tū tlhua'palayā'tit hui'xina'n tū jā quiminī'ni'. Ū'tza' huā'mā': Hui'xina'n tamakxtekā'tit cāmāsu'yuni'yān puscāt tī huanican Jezabel. Huā'mā' puscāt cāhuaniyān xla' māsu'yu ixtachihuīn Dios. Jā ixlicāna'

tū māsuyū. Chuntza' cālī'a'kskāhuīmā'n tū cāmāsuyuni'yān. Ū'tza' lītlahua'yā'tit tū jā tze hui'xina'n tī quīlātapa'ksīni'yāuj quit. Ē ka'lhī'yā'tit mintā'lāpāxquī'nca'n ē hua'yā'tit tū cāmaxquī'canī't ídolos. ²¹ Quit xa'icka'lhīmā'lh palh tzamā' puscāt nalakpalī ixtalacapāstacni'. Xla' jā makxtekcu'tun tū jā tze. ²² Ū'tza' quit na'iclīmaxquī' a'ktin ta'jatat tzamā' puscāt. Xla' natamā' na ixtama' ē napātīni'n. Ixtā'lāpāxquī'nī'n nā xla'ca'n natapātīni'n. Chuntza' na'ictlahua palh xla'ca'n jā tamakxteka tatlahua tū jā tze. ²³ Nā na'iccāmaknī ixlacstīn tzamā' puscāt. Chuntza' nataca'tzīkō' ixlīpō'ktuca'n tī quintatapa'ksīni' quit iclakapaskō' ixtalacapāstacni'ca'n chī'xcuhūi'n. Quit na'iccāmaxquī'yān mintatljajca'n chā'tunu' hui'xina'n chuntza' chī tlahuanī'ta'ntit. ²⁴ Chuhua'j macsti'na'j na'iccāhuaniyān ā'makapitzīn hui'xina'n xalanī'n nac Tiatira. Na'iccāhuaniyān macsti'na'j hui'xina'n tī jā stālani'nī'ta'ntit tū māsuyū puscāt Jezabel ē jā maksca'tnī'ta'ntit tū ixtalacasquī'nīn skāhuī'ni'. Quit jā iccāhuaniyān hui'xina'n palh catlahua'pala'tit ā'chulā' tū xatze. ²⁵ Xmān iccāhuaniyān hui'xina'n jā maktin camakxtektit tū ixlicāna' hasta a'cxni' na'icmimpala quit. ²⁶ Tī tatlajana'n ē quintakexmatni' hasta a'cxni' nasputa ixlatamatca'n, quit na'iccāmaxquī' līmāpa'ksīn. Xla'ca'n natamāpa'ksī ixlīpō'ktu cā'lacchicni'. ²⁷ Na'iccāmaxquī' līmāpa'ksīn tū quimaxquī'nī't quīnTāta'. Xla'ca'n palha' natamāpa'ksī cā'lacchicni'. Natamālakspūtū tī jā takexmatcu'tun, chuntza' chī chā'tin a'cxni' pa'klha pātin tla'ma'nc hasta lacpītzun taxtu. ²⁸ Nā xla'ca'n na'iccāmaxquī' tū hua'chi a'ktin mātuncuīnī' sta'cu. ²⁹ Tī kexpa'tā'tit, tzej cakexpa'ttit tū Espiritu Santo cāhuani ixtachi'xcuhūi't Dios.”

3

Tū Jesucristo cāmāca'tzīnīlh xalanī'n nac Sardis

¹ Espiritu Santo quihuanilh:

—Chuntza' catzo'knu'ni' xapuxcu' xalanī'n nac Sardis tī tatapa'ksīni' Dios: “Ū'tza' huā'mā' tū cāhuaniyān tī macā'n Espiritu Santo nac a'ktojon cā'lacchicni' ē tī cālē'mā'lh a'ktojon sta'cu. Xla' huan: Quit icca'tzī tū tlahua'yā'tit hui'xina'n. Masqui huancan hui'xina'n lakahua'nā'tit, quit iccālaktzī'nān chī xanīnī'n. ² Skalalh catahui'la'tit. Ā'chulā' cakexpa'tni'tit Dios. Palh jā nakexpa'tni'yā'tit ā'chulā', hui'xina'n palhāsā' xamaktin napātza'nkāyā'tit Dios. Jā mākentaxtūnī'ta'ntit ixlīmāpa'ksīn Dios. ³ Calacapāstactit tū cātamāsuyuni'n ē tū kexpa'tnī'ta'ntit. Cakexpa'ttit ē calakpalī'tit mintalacapāstacni'ca'n. Palh jā skalalh natahui'layā'tit, quit na'icmin xamaktin hua'chi chā'tin ka'lhāna'. Jā ca'tzīcan a'cxni' namin. Ē jā catīca'tzītī a'cxni' na'icchin quit. ⁴ Xmān makapitzīn hui'xina'n tī jā makahuasni'ta'ntit. Xla'ca'n naquīntatā'latā'kchoko. Natalhakā' xastala'nka' lu'xu'. Chuntza' ixlacasquī'nca ixpālacata xla'ca'n tatlahua tū xatze na ixlacatīn Dios. ⁵ Tī tatlajana'n, xla'ca'n natalhakā' xastala'nka' lu'xu'. Quit jā icticāxapanī'lh ixtacuhuīni'ca'n nac libro jā catzo'kcanī't ixtacuhuīni'ca'n tī taka'lhī xasāsti' ixlatamatca'n. Na'iclīchihuīna'n na ixlacatīn quīnTāta' ē na ixlacatīnca'n ixāngeles chī xla'ca'n quintatapa'ksīni' quit. ⁶ Tī kexpa'tā'tit, tzej cakexpa'ttit tū Espiritu Santo cāhuani ixtachi'xcuhūi't Dios.”

Tū Jesucristo cāmāca'tzīnīlh xalanī'n nac Filadelfia

⁷ Espiritu Santo quihuanilh:

—Chuntza' catzo'knu'ni' xapuxcu' xalanī'n nac Filadelfia tī tatapa'ksīni' Dios: “Ū'tza' huā'mā' tū cāhuaniyān tī xmān ixlicāna' tū huan ē ū'tza' Dios. Xla' ū'tza' ka'lhī llave tū ixka'lhī rey David. Tū xla' mālaquī', jāla tī namālacchō. Tū xla' mālacchō, nā jāla tī namālaquī'. Xla' huan: ⁸ Quit icca'tzī tū tlahua'yā'tit hui'xina'n. Quit icca'tzī hui'xina'n ka'lhī'yā'titcus macsti'na'j tahuixcān. Hui'xina'n stālanī'nī'ta'ntit tū iccāmāsu'yuni'n ē quīlākexmatni'nī'ta'uj. Quit icmālaquī'nī't a'ktin mākelhcha na milacatīnca'n ē jā tī tzē namālacchō. ⁹ Ū'tza' huā'mā' tū na'ictlahua: Quit na'iccāmātzokostī, na milacatīnca'n, xla'ca'n tī tatā'scuja skāhuī'ni'. Xla'ca'n tahanan israelitas masqui jā israelitas. Xmān ta'a'kskāhuī'nin. Xla'ca'n nataca'tzī quit iccāpāxquī'yān hui'xina'n. ¹⁰ Quit iccāmāpa'ksīn hui'xina'n natāyani'yā'tit macsti'na'j. Hui'xina'n lakachi'xcu'huī'yā'tit huā'mā' limāpa'ksīn, ē tāyani'nī'ta'ntit, ē quit na'iccāmaktāyayān a'cxni' namin tū natapūpātīni'n ixlīpō'ktuca'n xalanī'n nac cā'quīlhtamacuj. A'cxni' na'a'kspula huā'mā', naca'tzīcan tī ixlicāna' ta'a'ka'ī'. ¹¹ Quit palaj na'icmimpala. Jā camakxtektit tū maktīni'nī'ta'ntit. Chuntza' jā tī catīcāmāmakchuyīn namaktīni'nā'tit mintatlajca'n. ¹² Xla'ca'n tī tatlajana'n, quit na'iccātlahua hua'chi xatantūnī'n ixtemplo quinDios. Jā maktin catitaxtulh nac templo. Nac tzamā' tantūnī'n na'iccātzō'kui'lī ixtacuhuīni' quinDios ē ixtacuhuīni' ixcā'lacchicni' quinDios. Ū'tza' tū huanican Jerusalén xasāsti' tū nayujāchi nac a'kapūn jā hui'lacha' Dios. Ē xasāsti' quintacuhuīni' nā na'iccātzō'kui'lī nac tzamā' tantūnī'n. ¹³ Tī kexpa'tā'tit, tzej cakexpa'ttit tū Espīritu Santo cāhuani ixtachi'xcu'huī't Dios.”

Tū Jesucristo cāmāca'tzīnīlh xalanī'n nac Laodicea

¹⁴ Espīritu Santo quihuanilh:

—Chuntza' catzo'knu'ni' xapuxcu' xalanī'n nac Laodicea tī tatapa'ksīni' Dios: “Ū'tza' huā'mā' tū cāhuaniyān tī pō'ktu quīlhtamacuj chihuīna'n tū ixlicāna'. Xla' pō'ktu quīlhtamacuj māsu'yu tū ixlicāna'. Ū'tza' tī mālacatzuculh ixlīpō'ktu tū Dios ixlacasquī'n na'a'nan. Xla' huan: ¹⁵ Quit icca'tzī tū tlahuanī'ta'ntit hui'xina'n. Hui'xina'n jā quīlākexmatni'cu'tunāuj ē jā makxtekcū'tunkō'yā'tit quintachihuīn. Quit iclacasquī'n nalīhui'liyā'tit naquīlākexmatni'yāuj o xamaktin namakxtekkō'yā'tit quintachihuīn. ¹⁶ Hui'xina'n jā līhui'lī'nī'ta'ntit tū natlahua'yā'tit, ē ū'tza' iccālīmakxtekcū'tunān. ¹⁷ Hui'xina'n hua'nā'tit: Quina'n lacricujnu'. Pō'ktu tzej quīncāta'a'nī'nani'yān ē jā tū quīncāspu'tni'yān. Chuntza' hua'nā'tit. Hui'xina'n jā ca'tziyā'tit. Hui'xina'n hui'lā'na'ntit xatalakmaka'ni' ē cā'līlakalhu'manat hui'xina'n. Quit iccālaktzī'nān hui'xina'n chī xcamanīni'n ē maclhpi'mpi'li'n ē lakatzī'nī'n. ¹⁸ Quit iccāhuaniyān: Caquīlāmaktamāhuāj oro tū xacāxlanī'ttza'. Chuntza' nalītaxtuyā'tit lacricujnu'. Nā caquīlāmaktamāhuāj milu'xu'ca'n xastala'nka' tū nalhakā'yā'tit ixpālacata jā na'iccālaktzī'nān palh maclhpi'mpi'li'n hui'xina'n ē chuntza' jā catimāxana'ntit. Caquīlāmaktamāhuāj līcu'chu' ē nacātālīlacatlahuayān ē chuntza' tzej nalacahuāna'nā'tit. ¹⁹ Ixlīpō'ktuca'n tī iccāpāxquī', quit iccālacaquīlnī' ē iccāmākapātīnīn a'cxni' xla'ca'n tatlaha tū jā tze. Nā lacxtim nacā'a'kspulayān palh natlahua'yā'tit tū jā tze. Tzej calacapāstactit ē calakpalī'tit mintalacapāstacni'ca'n. ²⁰ Quit icyālīh nac mākelhcha ē ictoklmā'lh. Palh chā'tin naxexmata quintachihuīn ē namālaquī', quit na'ictanū na ixchic. Quina'n na'ictā'huā'yānāuj.

²¹ Tī tatlajana'n, quit na'iccāmākxteka xlaca'n naquintatā'māpa'ksīni'n chuntza' chī quit ictlajana'lh ē chuhua'j ictā'māpa'ksīni'n quinTāta'. ²² Tī kexpa'tā'tit, tzej cakexpa'ttit tū Espiritu Santo cāhuani ixtachi'xcuhūit Dios."

4

Chī lakachi'xcuhūi'can Dios nac a'kapūn

¹ Ā'līstān quit, Juan, iclaktzī'mpāl h a'ktin talakahuān. Quit iclaktzī'lh a'ktin mākelhcha laquī'yāl h nac a'kapūn. Ickexmatpāl h tachihuīn chuntza' chī ickexmatli xapūla ē tū hua'chi a'ktin liskoli'. Huā'mā' tachi-huīn quihuanilh:

—Catahua'ca' huā'tzā'. Quit na'icmāsu'yuni'yān tū na'a'kspula ā'līstān.

² Palaj tunca Espiritu Santo quilē'lh nac a'kapūn. Nac a'kapūn ixuyāl h a'ktin laclhtahuī'lh tū xipūmāpa'ksīn Dios ē a'ntza' ixuī'lh chā'tin. ³ Tī ixuī'lh nac pūtahuī'lh, ixlacan ī'xkaka chī a'ktin chihuix tū tzēhuanit ē tū xkaka chī jaspe ē chī cornalina. Na ixmacni' pūtahuī'lh ixuyāl h a'ktin macxcuī'n cā't chī a'ktin chihuix xasca'yā'hua' tū huanican esmeralda ē tū xatapalaxla'. ⁴ Na ixmacni' pūtahuī'lh ixtayāna'mpāl h pu'xamatā'ti' laclhtahuī'lh. A'ntza' ixtahuī'lāna'lh pu'xamatā'ti' lakōlu'n. Stala'nka' ixtalhakā'nca'n. Ixtacucui'lāna'lh ixcoronaca'n tū xa'oro. ⁵ Ē taxtulh nac pūtahuī'lh makli'pit ē jilini' ē tachihuīn. Na ixlacatzuna'j kentojon ka'tla' macscut ixtalamayāna'lh. Ixtayāna'lh na ixlacatzuna'j pūtahuī'lh. Xla' ū'tza' tū huanicu'tun Espiritu Santo. ⁶ Na ixlacatzuna'j pūtahuī'lh ixmā'lh hua'chi a'ktin mar tū hua'chi vidrio.

Na ixlacatzuna'j pūtahuī'lh ixtayāna'lh kelhatā'ti' na ixa'katzā'stūtā'ti'. Xlaca'n ixtaka'lhī lhūhua' ixlakastapunca'n ē chuntza' tzē ixtalaktzī'n tū ixuī'lh na ixlacatīnca'n ē tū ixuī'lh na ixchakēnca'n. ⁷ Chā'tin ixtasu'yu chī león. Ixlichā'tu' xla' ixtasu'yu chī lakatin huācax. Ixlīkelhatu'tun huampala, xla' ixka'lhī ixlacan chī ixta' chi'xcu'. Ixlīkelhatā'ti' xla' ixtasu'yu chī lakatin pīchāhua' ixkosnū'ntlā'huan. ⁸ Chā'tunu' chī kelhatā'ti' ixtaka'lhī kenachāxanā'n ixlīkosnu'ca'n. Ixlīkosnu'ca'n pō'ktu lakastapun ixtaka'lhī na ixchakēn ē na ixlacapūn. Xlaca'n ixtapixtli' cā'cuhūīni' ē tzi'sa. Jā maktin ixtamakxteka palh jā natahuan:

Calakachi'xcuhūi'ca Māpa'ksīni' Dios tī ka'lhikō' lītlī'hui'qui ē ū'tza' tī huī'lh, ē pō'ktu quilhtamacuj ixuī'lh, ē pō'ktu quilhtamacuj natahuī'la.

⁹ Chuntza' kelhatā'ti' ixtamakapāxuī Dios ē ixtalakachi'xcuhūi' ē ixtamaxquī' tapāxcatca'tzīn Dios tī ixuī'lh nac pūtahuī'lh ē tī huī'lh pō'ktu quilhtamacuj. ¹⁰ A'cxni' kelhatā'ti' ixtahuan chuntza', kelhapu'xamatā'ti' lakōlu'n ixtalaktatzokosta Dios a'ntza' jā ixuī'lh na ixpūtahuī'lh. Chuntza' ixtamakapāxuī Dios tī huī'lh pō'ktu quilhtamacuj. Ixtahuī'lī ixcoronaca'n na ixlacatīn Dios ē ixtahuan:

¹¹ QuīnDiosca'n, huī'x Māpa'ksīni' ē ixlacasqui'nca namakapāxuī'ca'na' ē nalakachi'xcuhūi'ca'na'.

Nā ixlacasqui'nca naka'lhī'ya' lhūhua' lītlī'hui'qui ixpālacata huī'x cāmālacatzucunī'ta' ixlīpō'ktu.

Mīntalacapāstacni' lakō'nī't ixlīpō'ktu tū a'nan.

5

Ca'psnap ē Cordero

¹ Quit iclaktzī'lh a'ktin ca'psnap tū ixtapāsmilīnī't. Ixchi'pahuī'lh na ixmacapekcāna'j Dios jā ixuī'lh na ixpūmāpa'ksīn. Ixtatzo'kni' na ixchakēn ē na ixpūlacni'. Ca'psnap ixpāsmilicānī't ē ixlilhā'canī't a'ktojon sellos. ² Quit iclaktzī'lh chā'tin ángel tli'hui'qui. Palha' chihuīna'nli ē kelhasqui'nūni'lh:

—¿Tīchu ka'lhī līmāpa'ksīn nalacxtī'ta sellos jā lhcā'canī't ē namālakapitzi xatapāsmili ca'psnap?

³ Jā maclaca nūn chā'tin tū ixka'lhī līmāpa'ksīn napūxcuta ca'psnap ē nalaktzī'n na ixpūlacni'. Jā maclaca nūn chā'tin nac a'kapūn ē nūn nac cā'ti'ya'tna' ē nūn nac cā'līnīn. ⁴ Quit xa'iclīcalhuan ixpālacata jā maclaca nūn chā'tin tū ixka'lhī līmāpa'ksīn napūxcuta tzamā' ca'psnap ē nalaktzī'n na ixpūlacni' tzamā' ca'psnap. ⁵ Chā'tin kōlu' quihuanilh:

—Jā cacalhua'nti. Tī ixtacuhuīni' León xala' tribu ixla' Judá ē xla' ū'tza' i'xū'nātā'nat David, xla' tlajana'nī't. Xla' ka'lhī līmāpa'ksīn nalacxtī'ta a'ktojon sellos ē namālakapitzi ca'psnap.

⁶ Ā'līstān iclaktzī'lh chā'tin tū ixuanican Cordero tū ixyāl'lh na ixlacpu'na'ītātca'n kelhatā'ti' tū ixtayāna'lh na ixa'katzā'stūtā'ti' ē lakōlu'n tū ixtahuī'lāna'lh. Cordero ixylāl'lh masqui ixtasu'yu xla' ixmaknīcānī'ttza'. Cordero ixka'lhī kentojon ixa'kalokot ē a'ktojon ixlakastapun. A'ktojon lakastapun ū'tza' huanicu'tun Espīritu Santo tū Dios macaminī't na ixlīpō'ktu nac cā'ti'ya'tna'. ⁷ Xatapāsmili ca'psnap ixchi'pahuī'lh na ixmacapekcāna'j Dios jā ixuī'lh na ixpūmāpa'ksīn. Tī ixtacuhuīni' Cordero laka'lh ē maktīni'lh xatapāsmili ca'psnap. ⁸ A'cxni' maktīni'lh, kelhatā'ti' tū ixtayāna'lh na ixa'katzā'stūtā'ti' ē kelhapu'xamatā'ti' lakōlu'n talaktatzokostal'lh Cordero. Chā'tunu' chī lakōlu'n ixtaka'lhī a'katunu' arpa. Ixtaka'lhī a'ktin copa tū xa'oro jā ixmojōcan siyentzu. Ū'tza' ixoracionca'n tū tatapa'ksīni' Dios. ⁹ Xlaca'n ixtapixtlī' xasāsti' tapixtlī'n: Hui'x minī'ni' namaktīni'na' ca'psnap ē nalacxtī'ta' sellos tū lilhā'canī't ixpālacata hui'x līmcamāstā'na'nca'.

Minka'lhni' ū'tza' līxoko' ixcuentaca'n xalanī'n na ixlīpō'ktu cā'quilhtamacuj ē tū tachihuīna'n xtum tachihuīn ē xalanī'n ixlīpō'ktu cā'lacchicni'.

Chuntza' xlaca'n tzē natatapa'ksīni' Dios.

¹⁰ Hui'x cālacsacui'līnī'ta' natamāpa'ksīni'n ē natatā'scuja Dios.

Xlaca'n natamāpa'ksīni'n nac cā'ti'ya'tna'.

¹¹ Quit iclaktzī'mpāl'lh ē ickexmatli ixtachihuīnca'n a'klhūhua' millón ángeles tū ixtalītamacsti'li'nī't pūtahui'lh ē kelhatā'ti' tū ixtayāna'lh na ixa'katzā'stūtā'ti' ē lakōlu'n. ¹² Xlaca'n palha' tahuanli:

Minī'ni' namaxqui'can lītlī'hui'qui Cordero tū maknīca.

Minī'ni' namaxqui'can ixlīpō'ktu.

Xla' ka'lhī ixlīpō'ktu talacapāstacni' ē tahuixcān.

Minī'ni' xmān ū'tza' nalakachi'xcuhuī'can ē nalaktaquilhpūtaca'n ē namāka'tlī'can.

¹³ Ē nā ickexmatli chī tachihuīna'nli ixlīpō'ktu tū Dios cāmālacatzuculh nac a'kapūn ē nac cā'ti'ya'tna' ē nac cā'līnīn ē nac mar. Tahuanli:

Dios tū hui'lh na ixpūmāpa'ksīn ē nā Cordero cacālaktaquilhpūtaca'n ē cacālakachi'xcuhuī'ca' ē cacāmakapāxūica.

Cataka'lhīlh lūhua' lītlī'hui'qui chī pō'ktu quilhtamacuj ē chī tihua'na'.

¹⁴ Tahuanli kelhatā'ti' tū ixtayāna'lh nac a'katzā'stūtā'ti':

—jē chuntza' calalh!

Kelhapu'xamatā'ti' lakōlu'n talaktaquilhpūtalh ē tamakapāxūilh Dios tū hui'lh pō'ktu quilhtamacuj ē chī tihua'na'.

6

A'ktojon sellos

¹ Ā'līstān iclaktzī'lh a'cxni' xtī'tli Cordero chū'cus xa'a'ktojon sellos. Ickexmatli chī chihuīna'nli chā'tin chī kelhatā'ti' tī ixtayāna'lh na ixa'katzā'stūtā'ti'. Ixtachihuīn ickexmatli chī jilini'. Quihuanilh:

—jCata't laktzī'na'!

² Quit iclaktzī'lh lakatin cahuāyuj xastala'nka'. Tī ixkēhuī'lh ixka'lhī a'ktin ixa'ksmūt. Maxquī'ca a'ktin corona. Xla' ixtasu'yu chī chā'tin tī ixtlajana'nī't ē ā'mpāl'h t'lajana'mpala.

³ Ā'līstān Cordero xtī'tpāl'h ixlī'a'ktu' sello. Ickexmatli chī chihuīna'nli ixlīchā'tu' chī kelhatā'ti' tī ixtayāna'lh na ixa'katzā'stūtā'ti'. Quihuanilh:

—jCata't laktzī'na'!

⁴ Taxtupāl'h ā'lakatin cahuāyuj xatzu'tzo'ko. Tī ixkēhuī'lh maxquī'ca līmāpa'ksīn natlahua lāta'lan nac cā'ti'ya'tna'. Maxquī'ca līmāpa'ksīn natalāmaknī tachi'xcuhū't. Maxquī'ca kentin ka'tla' espada.

⁵ Ā'līstān Cordero xtī'tpāl'h ixlī'a'ktu'tun sello. Ickexmatli chī chihuīna'nli ixlīkelhatu'tun. Quihuanilh:

—jCata't laktzī'na'!

Iclaktzī'lh lakatin cahuāyuj xapūtze'nke. Tī ixkēhuī'lh ixchi'patēlha a'ktin pūpūlhcān. ⁶Ickexmatpāl'h a'ktin tachihuīn tū taxtulh ixpu'nanca'n kelhatā'ti' tī ixtayāna'lh na ixa'katzā'stūtā'ti'. Huanli:

—A'ktin kilo trigo ixtapalh tū t'lajacan a'ktin quilhtamacuj. A'ktu'tun kilo cebada ixtapalh tū t'lajacan a'ktin quilhtamacuj. Jā pāxcacat catililaca aceite ē vino.

⁷ Ā'līstān Cordero xtī'tpāl'h ixlī'a'ktā'ti' sello. Ickexmatli chī huanli ixlīkelhatā'ti'. Quihuanilh:

—jCata't laktzī'na'!

⁸ Iclaktzī'lh lakatin cahuāyuj xasmucucu. Tī ixkēhuī'lh ixmāpācuhūcan Līnīn. Na ixchakēn ixmīmā'cha' chā'tin tī ixmāpācuhūcan Cā'linīn. Xlaca'n cāmacamaxquī'ca lītlī'hui'qui natamāpa'ksīni'n ixlī'a'ktā'ti' cā'quilhtamacuj. Cāmaxquī'ca lītlī'hui'qui tzē natalīmaknīni'n espada ē tatzī'ncstat ē ta'jatāt ē animalh tū tahua'nan.

⁹ Ā'līstān Cordero xtī'tpāl'h ixlī'a'kquitzis sello. Quit iclaktzī'lh, na ixtampīn pūmacamāstā'n, tī ixcāmaknīcanī'ttza' ixpālacata xlaca'n ixtamāsu'yunī't ixtachihuīn Dios ē jā maktin tamakxtekli. ¹⁰ Xlaca'n palha' ixtachihuīna'n ē tahuanli:

—QuinDiosca'n, hui'x tze ē pō'ktu tze tū tlahuanī'ta'. Hui'x pō'ktu mākentaxtūya' tū hua'na'. ¿Jā'cxni' nacāputzāna'ni'ya' tachi'xcuhū't xalanī'n nac cā'ti'ya'tna'? ¿Jā'cxni' nacāmakapātīni'na' tī quincātamaknīni'ta'n?

¹¹ Xlaca'n ixlīpō'ktuca'n cāmaxquī'ca ixtalhakā'nca'n xastala'nka'. Cāhuanica: “Caka'lhī'tit ā'macsti'na'j a'cxni' nataketzīkō' ixlīpō'ktuca'n mīntā'timīnca'n tī tatā'scuja Cristo ē nacāmaknīcan chuntza' chī hui'xina'n.”

¹² Quit iclaktzī'lh chī Cordero xtī'tpāl'h ixlī'a'kchāxan sello. Palha' tzuculh tachiqui ti'ya't. Chī'chini' xapūtze'nke lakō'lh chī pūtin lu'xu' xapūtze'nke ē lhtululu. Mālhcuju' tzu'tzo'ko lakō'lh hua'chi ka'lhni'. ¹³ Sta'cu tamincha' nac a'kapūn ē tayujli nac cā'ti'ya'tna' chuntza' chī xastaka higos yuja a'cxni' ū'nun lacachiqui xaqui'hui'. ¹⁴ A'kapūn jātza' ixtasu'yu. Chī a'ktin ka'tla' ca'psnap tū xatapāsmili. Tatapekpānūlh

ixlīpō'ktu kēstīnī'n ē pītzu'na'j ti'ya't na ixpu'nan mar. ¹⁵ Tatatzē'kli nāpuxcu'nu' xalanī'n nac cā'quilhtamacuj ē nā ti ixtamāpa'ksīnī'n ē generales ē lacricujnu' ē tachi'xcu'huī't tī ā'chulā' ixtasqui'nī ē pō'ktu tachi'xcu'huī't tī xatastā'maka ē nā tī jā xatastā'maka. Ixlīpō'ktuca'n tatatzē'kkō'lh nac lhu'cu' ē nac cā'talhpānna' nac kēstīnī'n. ¹⁶ Ixtata'sa ē ixtahuani kēstīnī'n ē talhpānī'n:

—Cayujtit ē caquilā'a'klhta'lauj ē chuntza' tzē na'ictatzē'kāuj na ixlacatīn Dios tī huī'lh nā ixpūmāpa'ksīn. Caquilāmätzē'kui na ixlacatīn tī huanican Cordero ixpālacata xla' naquincāmakapātīnīnān tū ictlahuani'tauj.

¹⁷ Chilhtza' quilhtamacuj tū napūxokoni'can Dios. Nūn chā'tin tī tzē natāyani'.

7

Cātankāhui'līca ixsello Dios ī'xū'nātā'natna' Israel

¹ Ā'līstān iccālaktzī'lh kelhatā'ti' ángeles ixtayāna'lh ixa'katzā'stūtā'ti' cā'ti'ya'tna'. Xlaca'n ixtataxtoktīmā'nalh a'ktā'ti' ū'ni'. Chuntza' jā ixū'nun nūn macstī'nā'j nac cā'ti'ya'tna' ē nac mar ē nūn na ixa'kān qui'huī'. ² Iclaktzī'mpālh ā'chā'tin ángel tī mincha' jā tā'cxtuyāchi chí'chīnī'. Xla' ixlē'mā'lh ixsello Dios xalakahuan. Huā'mā' ángel palha' cātā'chihuīna'nli kelhatā'ti' ángeles tī ixcāmaxquī'canī't lītlī'huī'qui natahuī'lī tasakā'līn nac cā'ti'ya'tna' ē nac mar. ³ Cāhuanilh:

—Jā tū catlahuani'tit ti'ya't nūn nac mar ē nūn qui'huī' hasta a'cxni' na'iccātankāhui'līyāuj sello tī tatapa'ksīni' Dios.

⁴ Quihuánica chí kelhalā't ixlīpō'ktuca'n tī cātankāhui'līca ixsello Dios. Xlaca'n a'ktin ciento ā'tu'pu'xamatā'ti' mil ixtahuani't ī'xū'nātā'natna'ca'n ixcamana' Israel. ⁵ A'kacāujtu' mil ī'xū'nātā'natna' Judá tī ixtalē'ntza' sello, ē a'kacāujtu' mil ī'xū'nātā'natna' Rubén, ē a'kacāujtu' mil ixtalē' Gad, ⁶ ē a'kacāujtu' mil ixtalē' Aser, ē a'kacāujtu' mil ixtalē' Neftalí, ē a'kacāujtu' mil ixtalē' Manasés, ⁷ ē a'kacāujtu' mil ixtalē' Simeón, ē a'kacāujtu' mil ixtalē' Leví, ē a'kacāujtu' mil ixtalē' Isacar, ⁸ ē a'kacāujtu' mil ixtalē' Zabulón, ē a'kacāujtu' mil ixtalē' José, ē a'kacāujtu' mil ixtalē' Benjamín.

Tachi'xcu'huī't tī ixtalhakā'nī't xastala'nka' ixlū'xu'ca'n

⁹ Ā'līstān iccālaktzī'lh lhūhua' tachi'xcu'huī't ē jāla ixcāpūtīle'kecan ixpālacata ixlīlhūhua'ca'n xalanī'n nac cā'lacchicni' ē xalanī'n ixlīpō'ktu nac cā'quilhtamacuj ē ixlīpō'ktuca'n ixlīkempālhūhua' tachihuīn. Ixtayāna'lh na ixlacatzuna'j pūtahuī'lh ē nā ixlacatīn Cordero. Ixtalhakā'nca'n stala'nka' ixuani't. Ixtachi'patēlha ixpekni' palma. ¹⁰ Xlaca'n palha' tahuani'li:

Quincāmakapūtāxtūn quīnDiosca'n tī huī'lh na ixpūmāpa'ksīn ē nā Cordero.

¹¹ Ixlīpō'ktuca'n ángeles ixtalītamacstī'li'nī't pūtahuī'lh ē lakōlu'n ē kelhatā'ti' tī ixtayāna'lh na ixa'katzā'stūtā'ti'. Ángeles tataquilhpūtālh na ixlacatzuna'j pūtahuī'lh ē tamakapāxūilh Dios. ¹² Tahuani'li:

Chuntza' calalh.

Camakapāxūīca ē camāka'tlī'ca Dios.

Xmān ū'tza' ka'lhīkō' talacapāstacni'.

Camaxquī'ca tapāxcatca'tzīn ē calakachi'xcu'huī'ca ixpālacata xmān ū'tza' ka'lhī ixlīpō'ktu lītlī'huī'qui ē līmāpa'ksīn.

Chuntza' pō'ktu quilhtamacuj calalh.

¹³ Chā'tin chí lakōlu'n quinkelhasqui'nīlh:

—¿Tīchu tzamā' tī talhakā'nani'ttza' xastala'nka'? ¿Jāchu tamincha'?

14 Quit ickehltihl:

—Quit jā icca'tzī. Hui'x ca'tzīya'.

Xla' quihuanilh:

—Ū'tza' tzamā' tī tatāyani'lh ka'tla' tapātīn. Xlaca'n taliche'kē'lh'tza' ixlu'xu'ca'n ixka'lhni' Cordero. Ū'tza' stala'nka'tza' līlah ixlu'xu'ca'n. 15 Ū'tza' taliyāna'lh na ixlacatīn ixpūmāpa'ksīn Dios. Tatā'scuja Dios na ixtemplo cā'cuhuīni' ē tzi'sa. Dios tī huī'lh nac pūtahuī'lh, xla' cāmaktaka'lh xlaca'n. 16 Chuntza' xlaca'n jātza' maktin catitatzi'ncsli. Jātza' maktin catitakelhpūtīlh pō'ktu quilhtamacuj. Chi'chini' jātza' caticāmacchālh ē jātza' maktin caticājicsmāhuī'lh. 17 Jātza' tū caticā'a'kspulalh, ixpālacata Cordero tī huī'lh na ixpu'nan pūtahuī'lh, ū'tza' nacāmaktaka'lh. Nacālē'n jā taxtuhui'lh xcān tū mästā' xasāsti' latamat. Dios nacāmāko'xamāka'tli' ē jātza' catitacalhuanli.

8

Xtī'tca ixlī'a'ktojon sello

1 Cordero xtī'tli ixlī'a'ktojon sello. Ca'cs ā'huā'na'lh nac a'kapūn chī i'tāt hora. 2 Ā'līstān iccālaktzī'lh kelhatojon ángeles tī ixtayāna'lh na ixlacatīn Dios. Xlaca'n cāmaxquī'ca kentojon liskoli'. 3 Ā'līstān chimpālh ā'chā'tin ángel ē ixlīmin a'ktin pūquilhcu tū xa'oro. Tāyalh na ixlacatzuna'j pūmacamāstā'n. Xla' maxquī'ca lhūhua' siyentzu tū namaxquī'can Dios nac pūmacamāstā'n tū xa'oro na ixlacatzuna'j pūtahuī'lh. Macamāstā'lh tzamā' siyentzu ē nā ixoracionca'n ixtachi'xcuui't Dios. 4 Xajini' siyentzu taxtulh na ixmacan ángel ē tā'kayāhualh. Chā'lh na ixlacatīn Dios. Nā a'ntza' chā'lh ixoracionca'n ixtachi'xcuui't Dios. 5 Ángel chi'palh pūquilhcu ē līmātzumalh jala'nat nac pūmacamāstā'n ē pūxtekelh nac cā'ti'ya'tna'. Tzuculh jili ē makli'pli ē macasā'nalh ē tachiquilh ti'ya't.

Liskoli'

6 Ā'līstān kelhatojon ángeles taticāxli nataskoli'.

7 Xapūla ángel skoli'lh. Yujli chejet ē macscut ixtā'lacxtuca ka'lhni'. Palha' mincha' nac cā'ti'ya'tna'. Ixlīquilhmactu'tun ti'ya't lhculh. Ixlīquilhmactu'tun qui'huī' lhculh. Ixlīpō'ktu seket xastaka lhculō'lh.

8 Ixlīchā'tu' ángel skoli'lh. Maka'nca nac mar tū hua'chi a'ktin ka'tla' sipej tū i'lhcumā'lh. Ixlī'a'ktu'tun mar ka'lhni' lakō'lh. 9 Tanikō'lh ixlīquilhmactu'tun ixlīpō'ktu tū ixuī'lh nac mar. Cāmālakuanīca ixlīquilhmactu'tun barcos.

10 Ā'līstān ixlīkelhatu'tun ángel skoli'lh. Mincha' nac a'kapūn a'ktin sta'cu xaka'tla' ē ixlamatēlha chī a'ktin ka'tla' lamanat. Xla' yujli na ixlīkentu'tun ka'tla' xcān ē mu'sni'. 11 Sta'cu ixtacuhuīni' Xaxū'ni'. Ixlīquilhmactu'tun xcān taxū'yankō'lh. Lhūhua' tachi'xcuui't talaknīlh a'cxni' tahua'lh xaxū'ni' xcān.

12 Ā'līstān ixlīkelhatā'ti' ángel nā skoli'pālh. Lactlahuaca ixlīquilhmactu'tun chi'chini' ē nā ixlīquilhmactu'tun mālhcuyu' ē sta'cu. Cālectlahuaca ē jātza' ixtamāxkakēni'n. Jā i'xkaka a'ktā'ti' hora cā'cuhuīni'. Jā i'xkaka a'ktā'ti' hora tzi'sa.

13 Ā'līstān quit iclaktzī'lh ángel tī ixkosnū'ntlā'huan nac cā'ū'nī'n. Ickexmatli chī palha' huanli:

—jKoxatī tala ixlīpō'ktuca'n tī tahuī'lāna'lh nac cā'ti'ya'tna' a'cxni' nataskoli' ā'xmān kelhatu'tun ángeles!

9

¹ Ā'listān ixlīkelhaquitzis ángel skoli'lh. Quit iclaktzī'lh a'ktin sta'cu tū mincha' nac a'kapūn ē chilh nac cā'ti'ya'tna'. Sta'cu maxquī'ca llave ixa' lhu'cu' xapūlh mā'n ē tū jā ka'lhī ixtampūn. ² Sta'cu mālaquī'lh xapūlh mā'n lhu'cu'. Tā'cxtuchi lhūhua' jini' hua'chi jā huī'lh lhūhua' macscut. Lhūhua' jini' tamacatalh ē ū'ni' xapūtze'nke lakō'lh. Jātza' tasu'yulh chi'chini'. ³ Tzamā' jini' tataxtulh xtu'qui' ē tachilh nac cā'ti'ya'tna'. Cāmaxquī'ca talacasquī'nīn nataxcana'n hua'chi a'caculūtl. ⁴ Cāhuanica jā tū natatlahuani' seket nūn qui'hui' ē nūn tacha'nān. Xmān tzē natamātakāhuī' tachi'xcuhui't ti jā taka'lhī na ixtankānca'n sello tū ixa' Dios. ⁵ Cāmaktēkca xtu'qui' natamakapātīnīn tzamā' tachi'xcuhui't xmān a'kquitzis mālhcuyu'. Taxcana'lh hua'chi a'caculūtl ē chuntza' cāmaka'pātīnīnca. Jā cāmaktēkca natamaknī tachi'xcuhui't. ⁶ A'cxni' na'a'kspula huā'mā', tachi'xcuhui't nataputza ixlīnīnca'n ē jā catitamacalāh. Xlaca'n natanīcu'tun ē jāla catitanīlh.

⁷ Xtu'qui' ixtahuani't chī cahuāyuj tacāxyāna'lh tza' chī a'cxni' nata'a'n natalāta'la. Na ixa'kxākca'n ixtaka'lhī hua'chi coronas tū xa'oro. Ixlacanca'n chī ixlacan chā'tin chi'xcu' ixtahuani't. ⁸ Ixya'jca'n ixtasu'yu chī ixya'j chā'tin puscāt. Ixtatzanca'n chī ixtatzan león. ⁹ Ixtacu'xahua'ca'nal hua'chi līcā'n. Chī ixtamacasā'nan ixpekenca'n chī macasā'nan lhūhua' carreta a'cxni' ta'a'n tatu'jnuntēlha natalāta'la. ¹⁰ Ixtalīxcana'n īstajanca'n hua'chi a'caculūtl xcana'n. Īstajanca'n tzē ixtalīmātakāhuī' tachi'xcuhui't xmān a'kquitzis mālhcuyu'. ¹¹ Xtu'qui' ixtaka'lhī chā'tin ixpuxcu'ca'n. Xla' ū'tza' ángel tī ixmacamaxquī'canī't xapūlh mā'n lhu'cu'. Huā'mā' ángel ixtacuhui'ni' Abadón ixtachi'huīnca'n hebreos, ē Apolión ixtachi'huīnca'n griegos. Huā'mā' huanicu'tun Mālakspūtūnu'. ¹² Chuntza' a'kspulāh chū'cus lakuat. Sputacus ā'a'ktu' lakuat.

¹³ Ixlīkelhachāxan ángel nā skoli'lh. Ickexmatli a'ktin tachihuīn tū mincha' ixa'katzā'stūtā'ti' pūmacamāstā'n tū xa'oro tū ixyāl hua'chi ixlacatīn Dios. ¹⁴ Huanīlh ixlīkelhachāxan ángel tī ixka'lhī ixlīskoli':

—Cacāmaktēkti kelhatā'ti' ángeles tī cāchī'canī't na ixquiltūn ka'tla' xcān tū ixtacuhui'ni' Eufrates.

¹⁵ Cāmaktēkca kelhatā'ti' ángeles. Xlaca'n ixtacāxui'lāna'lh tza' ixpālacata ixtaka'lhīmā'nal huā'mā' cā'ta ē huā'mā' mālhcuyu' ē huā'mā' quilhtamacuj ē huā'mā' hora a'cxni' nacāmaknīcan ixlīquilhmactū'tun tachi'xcuhui't. ¹⁶ Ixuanca'n ixiu'lh a'ktu' ciento millón tropas kētahui'lāna'nī'n.

¹⁷ A'cxni' quit xa'iclakachuyamā'lh, iccālaktzī'lh tzamā' cahuāyuj ē nā tī ixtakētahui'lāna'lh. Ixtacu'xahua'ca'nal hua'chi lamanat ē xasmataka ē lhmucucu chī azufre. Ū'tza' tū ixtalīmaktāya. Cahuāyuj ixtaka'lhī ixa'kxākca'n chī ixa' león. Tū taquilhtaxtulh pō'ktu macscut ē jini' ē azufre. ¹⁸ Tzamā' cālīmaknīca ixlīquilhmactū'tun tachi'xcuhui't. Cālīmaknīca macscut ē jini' ē azufre tū taquilhtaxtulh cahuāyuj. ¹⁹ Cahuāyuj tzē ixtalīxcana'n ixquilhni'ca'n ē tzē ixtalīmātakāhuī'nīn īstajanca'n. Īstajanca'n chī lūhua' ixuanī't ē ixtaka'lhī ixa'kxākca'n. Chuntza' īstajanca'n tzē ixtalīmātakāhuī'nīn.

²⁰ Ē makapitzīn tī jā talaknīlh lakuat, xlaca'n jā tamaktēkli tamakapāxui' ídolos tū ū'tunu'n ixtatlahuani't. Jā tamaktēkli tamakapāxui' ixlacsujni'n skāhuī'ni' ē ídolos tū xa'oro ē plata ē bronce ē chihuix, masqui ídolos jā talacahuāna'n ē jā takexmata ē jā tatlā'huan.

²¹ Huā'mā' tachi'xcuhuī't jā tamakxtekli tamaknīni'n ē jā tamakxtekli taxantilhni'n. Jā tamakxtekli taka'lhī ixtā'lapāxqui'nca'n ē jā tamakxtekli taka'lhāna'n.

10

Ángel tī ixchi'panī't libro

¹ Ā'listān iclaktzī' mpāl̄h chā'tin ángel tī ixka'lhī lhūhua' litli'hui'qui. Yujchi nac a'kapūn. Ixlītamacsti'li' a'ktin poklhnu'. Na ixa'kxāk ixlītamacsti'li' a'ktin macxculi'ncā't. Ixlacan ixmāxkakēni'n chī chī'chini'. Ixtujani'n ixtatasu'yu hua'chī tantūnī'n tū ī'lhucuyumā'lh. ² Ixchi'panī't a'ktin xam-acsti'na'j libro tū ixmālakapitzicani't. Yāhualh ixtantūpekcāna'j nac mar ē ixtantūpekxuqui ixyāhuani't nac cā'ti'ya'tna'. ³ Palhā' ta'salh chī ta'sa lakatin león. A'cxni' ta'salh, takelhtīni'lh kelhatojon jilini'nī'n. ⁴ A'cxni' kelhatojon jilini'nī'n ixtachihuīna'nī'ttza', quit xa'ictzo'knuncu'tun. Ick-exmatli a'ktin tachihuīn tū mincha' nac a'kapūn. Quihuanilh:

—Jā catzo'kti. Tzē'k naca'tzīya' tū tahuanli kelhatojon jilini'nī'n.

⁵ Ā'listān ángel tī iclaktzī'lh ixyāl̄h nac mar ē nac ti'ya't, xla' makayāhualh ixpekcāna'j nac a'kapūn. ⁶ Huanli ixlīcāna' por Dios tī huī'lh pō'ktu quilhtamacuj ē tlahuani't a'kapūn ē ti'ya't ē mar ē ixlīpō'ktu tū a'nan. Huanli:

—Jātza' catitamakapalīlh. ⁷ A'cxni' ixlīkelhatojon ángel naskoli' a'cxni' namākentaxtūcan tū ixtalacasqui'nīn Dios tū chuhua'j tzē'k huī'lh. Chuntza' Dios cāhuanih a'kchihuīna'nī'n xalanī'n makāstza' tū ixtatā'scuja Dios.

⁸ Ā'listān ickexmatpāl̄h tachihuīn xala' nac a'kapūn tū xa'ickexmatnī'ttza' pūla. Quihuanilh:

—Capit ē camaktīni' libro tū mālakapitzicani't tū chī'payāl̄h ángel tī yāl̄h nac mar ē nac ti'ya't.

⁹ Iclaka'lh ángel ē icsqui'ni'lh libro xamacsti'na'j. Quihuanilh:

—Caquimakti ē cahua't. Nalīpūlakxū'ya'na' ē masqui se'ksi' chī xaxcān cera nakelhua'na'na' na minquilhni'.

¹⁰ Icmaktīni'lh xamacsti'na'j libro tū ixchi'payāl̄h ángel ē icua'lh. Se'ksi' icquilhmakca'tzīlh, chī ta'xcāt. A'cxni' xa'icua'nī'ttza', iclīpūlakxū'ya'nkō'lh. ¹¹ Quihuanica:

—Ixlacasqui'nca nali'a'kchihuīna'mpala'ya' ā'maktin tū Dios huan ixpālacata lhūhua' tachi'xcuhuī't xalanī'n lhūhua' cā'lacchicni' ē xalanī'n kempāl̄hūhua' tachihuīn ē nā napuxcu'nu'.

11

Chā'tu' a'kchihuīna'nī'n

¹ Quimaxqui'ca kentīn a'ctzuna'j qui'hui' tū lipūlhcān. Quihuanica:

—Capit ē calaclhca' ixtemplo Dios ē pūmacamāstā'n. Cacāpūtle'ke ixlīpō'ktuca'n tū tamakapāxuī Dios a'ntza'. ² Jā tilaclhcāya' ixtanquilhtīn templo. Jā tilhcāya' ixpālacata xla' cāmacamaxqui'canī'ttza' xala' ā'lacatin. Ū'tunu'n natalacchi'ntatēlhakō' ixcā'lacchicni' Dios tu'pu'xamatu' mālhcuyu'. ³ Quit iccāka'lhī chā'tu' quina'kchihuīna'nī'n. Na'iccāmaxqui' līmāpa'ksīn ixpālacata nata'a'kchihuīna'n xlaca'n chuntza' chī iclacasqui'n ixlīpō'ktu a'ktin mīl ē a'ktu' ciento ē tu'tumpu'xam quilhtamacuj. Natalhaka' xapūtze'nke lu'xu' tū nalītasu'yu chī talīpuhuan.

4 Chā'tu' a'kchihuīna'nī'n xlacac'n kentū' xaqui'hui' oliva ē nā a'ktu' pūmaksō tū tayāna'lh na ixlacatīn Dios tī māpa'ksikō' cā'quilhtamacuj.
 5 Palh tī nacātlahuani'cu'tun tū jā tze, xlacac'n nataquilhtaxtu lamana' tū nacātlahuani'cu'tun tū jā tze. 6 Tzamā' chā'tu' a'kchihuīna'nī'n taka'lhī lītli'hui'qui natahuan ē jā catimilh xcān a'cxni' xlacac'n ta'a'kchihuīna'mā'nalhcus expālacata Dios. Taka'lhī lītli'hui'qui natalakpali xcān ē ka'lhni' nalītaxtu. Taka'lhī lītli'hui'qui natamacamin ixlīpō'ktu lakuat ē līnīn nac cā'quilhtamacuj pō'ktu a'cxni' xlacac'n natalacasqui'n.

7 A'cxni' natahuankō' tū natahuan expālacata Dios, animalh tū nataxtu xapūlmā'n lhu'cu', xla' ū'tza' nacātā'la xlacac'n. Nacāskāhui' ē nacāmaknī. 8 Ixmacni'ca'n natatamā' nac cā'tejen nac cā'lacchicni' jā quiMāpa'ksini'ca'n Jesucristo xtokohua'ca'ca. Ū'tza' tzē līmāpācuhiūcan huā'mā' cā'lacchicni' Sodoma ē nā Egipto masqui jā chuntza' ixtacuhiūni'. 9 Natamā' ixmacni'ca'n a'ktu'tun quilhtamacuj ā'i'tāt. Natalaktzī'n līlhūhua' tachi'xcuhiū't xalanī'n ixlīpō'ktu cā'lacchicni' ē chī kempālhūhua' tachihuīn. Jā caticāmakxtekca nacāmā'cnūcan. 10 Tī tahuī'lāna'lh nac cā'quilhtamacuj, xlacac'n natalīpāxuhua a'cxni' nacālakztī'ncan xanīn. Natatlahua cā'tani' ē natapāxuhua ē natalāmaxqui' talakalhu'mān. Chuntza' natatlahua expālacata jā tze tamakca'tzīlh a'cxni' tzamā' chā'tu' a'kchihuīna'nī'n ixtachihuīna'n expālacata Dios.

11 Ā'līstān chī ixlī'a'ktu'tun quilhtamacuj ā'i'tāt Dios cāmālacastālancuanīlh ē tatā'kaqui'lh. Ixlīpō'ktuca'n tī talaktzī'lh tajicua'nli. 12 Ā'līstān tzamā' chā'tu' a'kchihuīna'nī'n takexmatli a'ktin tachihuīn xala' nac a'kapūn. Cāhuanīlh:

—Cata'ntit ā'tzā'.

Tatahua'ca'lh nac poklhnu' hasta nac a'kapūn. Ixtā'lāquichlaktzi'ca'n talaktzī'lh chī tatā'kayāhualh. 13 Palaj tunca tzuculh tachi'qui ti'ya't. Ixlīquilhmaccāuj cā'lacchicni' mālakuanīca. A'ntza' tanīlh a'ktojon mil tachi'xcuhiū't expālacata tachi'quilh ti'ya't. Tī jā tanīlh, tajicua'nli ē tamāka'tlī'lh Dios tī xala' nac a'kapūn. 14 Ixlī'a'ktu' lakuat a'ksputnī't ē palaj namimpala ixlī'a'ktu'tun.

Ixlī'a'ktojon līskoli'

15 Ixlīkelhatojon ángel skoli'pāl. Palha' tzuculh tachihuīna'n makapitzīn nac a'kapūn ē ixtahuan:

Chuhua'j quinDiosca'n māpa'ksī ixlīpō'ktu cā'quilhtamacuj.

Ē nā chuntza' Cristo nā māpa'ksī.

Xla' namāpa'ksini'n pō'ktu quilhtamacuj.

16 Kelhapu'xamatā'ti' lakōlu'n tī ixtahuī'lāna'lh na expūtahuī'lhca'n na ixlacatīn Dios, xlacac'n talaktaquilhpūtāl Dios ē tamakapāxūilh. 17 Xlacac'n tahuani':

Hui'x quiMāpa'ksini'ca'n Dios ē hui'x ka'lhikō'ya' līmāpa'ksīn.

Hui'x hui'la' ē pō'ktu quilhtamacuj ixui'la' ē pō'ktu quilhtamacuj natahui'la'ya'.

Iccāmaxqui'yān tapāxcatca'tzīn expālacata quilāmāsu'yuni'nī'ta'uj chī ka'lhī'ya' milītli'hui'qui ē chī māpa'ksini'na'.

18 Xalanī'n nac cā'lacchicni' ē nac cā'quilhtamacuj pō'ktu tasītzī'lh.

Chilhtza' quilhtamacuj tū natapūxokoni'yān hui'x tī quinDiosca'n.

Hui'x nacāputzāna'ni'ya'tza' nīnī'n.

Hui'x nacāmaxquī'ya' ixtatlajca'n xluca'n tī tatā'scujnī'ta'n mina'kchihuīna'nī'n ē ixlīpō'ktu mintachi'xcuui't ē ixlīpō'ktuca'n tī talaktaquilhpūtayān, palh xalaka'tla' chi'xcuui'n o palh jā xalaka'tla'.

Chilhtza' quilhtamacuj tū hui'x nacāpūmālakspūtūya' tī tamālakspūtūcu'tun tzamā' cā'quilhtamacuj.

¹⁹ Ā'līstān talaquī'lh ixtemplo Dios nac a'kapūn ē ixtasu'yu nac templo a'ktin caja jā ixmojōcanī't talacāxtlahuan tū Dios ixtā'tlahuanī't ixtachi'xcuui't. Tzuculh makli'pa ē jililh ē ta'sakō'ca ē tachiquilh ti'ya't. Yujli laka'tla' chejet.

12

Puscāt ē dragón

¹ Ā'līstān tasu'yulh nac a'kapūn a'ktin ka'tla' līmāsu'yun. Ē chā'tin puscāt ixtalhakā'n hua'chi ixlīmāxkakēn chī'chini'. Ixyālh nac mālhcuyul'. Ixcuui'lh a'ktin corona tū ixka'lhī a'kcāujtu' sta'cu.

² Xla' ixka'lhīni'n ē ixta'sa ixpālacata ixca'tzāna'juan ixpālacata i'ska'ta' ixtahuī'lacu'tumā'htza'. ³ Ixlī'a'ktu' līmāsu'yun tasu'yulh nac a'kapūn. Lakatin tzu'tzo'ko animalh ka'tla' ē lījicua' i'xuanī't. Huā'mā' animalh, dragón huanican. Ixka'lhī a'ktojon ixa'kxāk ē kencāuj ixa'kalokot. A'katunu' ixa'kxāk ixka'lhī ixcorona. ⁴ Līsakalē'lh i'stajan ixlīquilhmactu'tun sta'cu ē cāmacamincha' nac cā'ti'ya'tna'. A'ntza' tūyachi dragón na ixlacatīn puscāt tī ixa'mā'lh mālacatuncuui'nī'n. Ē dragón ixua'cu'tun ska'ta' xmān chī ixtahuī'lh. ⁵ Puscāt tahuī'lalh i'ska'ta' ka'hua'cha. Ū'tza' tī palha' namāpa'ksīni'n na ixlīpō'ktu cā'lacchicni'. Palaj tunca tzamā' ska'ta' lē'ni'ca Dios jā ixuī'lh na ixpūmāpa'ksīn. ⁶ Puscāt tzā'lalh, ē a'lh nac cā'tzaya'nca ti'ya't jā ixcāxui'līni'nī't Dios. A'ntza' tzē natachoko, ē namaktaka'lhcan a'ktin mil ē a'ktu' ciento ā'tu'tumpu'xam quilhtamacuj.

⁷ Ā'līstān tzuculh a'ktin ka'tla' lāmaknīn nac a'kapūn. Miguel tī xapucxu' ángeles, xla' ē ixángeles tatā'lātucsi dragón ē ixángeles. ⁸ Dragón skāhuī'ca ē jātza' makxtekca natahuī'layācha' nac a'kapūn ē nā ixángeles. ⁹ Tamacxtuca ka'tla' dragón. Ū'tza' tzamā' lūhua' xala' makāstza' ē ū'tza' tī cā'a'kskāhuī'kō'lh ixlīpō'ktuca'n xalanī'n nac cā'quilhtamacuj. Xla' ū'tza' ixtacuhuīni' skāhuī'ni' tī huanican Satanás. Cāmacamincanča' ē chilh nac cā'ti'ya'tna' dragón ē ixángeles. ¹⁰ Ā'līstān ickexmatli a'ktin palha' tachihuīn nac a'kapūn ē huanli:

—Chuhua'j quīnDiosca'n cāmakapūxtaxtūlhhtza' ixtachi'xcuui't. Xla' ū'tza' puxcu'. Māsuyukō'nī'ttza' ixlītli'hui'qui. Chuhua'j Cristo namāpa'ksīni'n. Tamacxtucatzza' nac a'kapūn tī ixcāmālacsu'yu tzamā' quīntā'timīnca'n. Xla' ixcāmālacsu'yu cā'cuui'nī' ē tzi'sa na ixlacatīn quīnDiosca'n. ¹¹ Quīntā'timīnca'n talīskāhuī'nī'ttza' ixka'lhni' Cordero ē ixtachihuīn Dios tū xluca'n talīmālactzeyīlh. Xluca'n jā ixtajicua'ni' līnīn tū ixpālacata ixtachihuīn Dios. ¹² Tzētza' natapāxuhua xluca'n tī tahuī'lāna'lh nac a'kapūn. Koxatī tala xluca'n tī tahuī'lāna'lh nac cā'ti'ya'tna' ē nac mar. Skāhuī'ni' cālakyujnī'ttza' xluca'n. Sītzī'nī't ixpālacata xla' ca'tzītza' jātza' makās namakxtekcan nasucja —huanli.

¹³ A'cxni' dragón ca'tzilh ixmacamincanī'ttza' nac cā'ti'ya'tna', tzuculh putzastālanī' puscāt tī mālacatuncuui'nīlh ixka'hua'cha. ¹⁴ Puscāt maxquī'ca kentu' ixpeken chī i'xla' lakatin ka'tla' pīchāhua'. Chuntza' xla' tzē nalikosnū'n nac cā'tzaya'nca ti'ya't tū ixcāxtlahuanī'canī't ē a'ntza'

namaktaka'lhcan a'ktu'tun cā'ta ā'i'tāt. Chuntza' tzā'lanil'h dragón. ¹⁵ Dragón quilhtaxtulh lhūhua' xcān chī a'ktin ka'tla' xcān na ixchakēn puscāt. Ixlīmakamūxtucu'tun. ¹⁶ Ti'ya't maktāyalh puscāt. Tache'kelh ē chu'hua'kō'lh xcān tū ixquilhtaxtunī't dragón. ¹⁷ Ū'tza' līsītzī'ni'lh dragón tzamā' puscāt. A'lh cātā'lātucsa ā'makapitzīn ixcamana' puscāt. Xlaca'n ū'tunu'n tī takexmatni' ixlīmāpa'ksīn Dios ē jā tamakxteka ixtamāsu'yun Jesucristo.

13

Lakatu' animalh xalako'hua'jua'

¹ Ā'līstān ictāyalh na ixquilhtūn mar ē iclaktzī'lh lakatin animalh tū tacutli nac mar. Ixka'lhī kencāuj ixa'kalokot ē a'ktojon ixa'kxāk. A'katunu' corona ixka'lhī na ixa'kalokot. A'katunu' ixa'kxāk ixtatzo'kni' a'ktin tacuhuīni' tū ixuanicu'tun xla' ixmālakchā'ni'cu'tun chī Dios. ² Huā'mā' animalh tū iclaktzī'lh, xla' ixuanī't chī misin. Ixtujanī'n chī ixla' oso ixtahuani't. Ixquilhni' ixka'lhī chī ixquilhni' león. Dragón maxquī'lh ixlītlī'hui'qui animalh tū tacutli nac mar. Chuntza' animalh ixka'lhī lhūhua' līmāpa'ksīn. ³ A'ktin ixa'kxāk animalh ixtasu'yu chī ixmātakāhuī'canī't ē ā'macsti'na'j ī'sputni'tza' ixnīlh ē chuhua'j tzeyanlitza' jā ixtakāhuī'nī't. Ixlīpō'ktuca'n tachi'xcuhuī't xalanī'n nac cā'quilhtamacuj talī'a'cnīlh animalh ē tastālani'lh. ⁴ Tamakapāxūilh dragón ixpālacata ixmaxquī'nī'ttza' lītlī'hui'qui tzamā' animalh. Nā tamakapāxūilh animalh ē ixtahuan:

—Jā tū ā'nampala ā'lakatin chī huā'mā' animalh. ¿Tīchu tzē natā'lātlahua?

⁵ Makxtekca animalh nalīchihuīna'n Dios tū jā tze tachihuīn. Makxtekca naka'lhī lītlī'hui'qui tu'pu'xamatu' mālhcu'yu'. ⁶ Xla' jā tze tzuculh līchihuīna'n Dios ē ixtacuhuīni' ē a'kapūn ē ixlīpō'ktuca'n tī tahui'lāna'ncha' nac a'kapūn. ⁷ Makxtekca nacātā'lātucsa ixtachi'xcuhuī't Dios ē nacāskāhuī'kō'. Makxtekca nacāmāpa'ksī ixlīpō'ktuca'n tachi'xcuhuī't xalanī'n ixlīpō'ktu tribus ē ixlīpō'ktuca'n xalanī'n pūlaclhūhua' tachihuīn ē ixlīpō'ktuca'n cā'lacchicni'. ⁸ Ixlīpō'ktuca'n tī tahui'lāna'lh nac cā'quilhtamacuj natalakachi'xcuhuī' animalh. Xlaca'n xmān tī jā ixtatzo'kni' ixtacuhuīni'ca'n nac libro jā cātzo'kcanī't ixtacuhuīni'ca'n tī taka'lhī xasāsti' ixlatamatca'n. Ixtatzo'kni' ixtacuhuīni'ca'n a'cxni' tzuculh cā'quilhtamacuj. Huā'mā' libro māpa'ksī xmān ū'tza' Cordero tī maknīca.

⁹ Tī kexpa'tā'tit, tzej cakexpa'ttit tū na'icuan. ¹⁰ Tī tachī' ā'makapitzīn, nā xlaca'n nacāchī'can. Tī talīmknīni'n ixespada'ca'n, nā xlaca'n nacālimknīcan espada. Ixlacasqui'nca ixtachi'xcuhuī't Dios natatāyani' tū nacā'a'kspula ē jā maktin natamakxteka natakeexmatni' Dios.

¹¹ Ā'līstān iclaktzī'mpāl ā'lakatin animalh tū tā'cxtuchi na ixtampīn cā'ti'ya'tna'. Xla' ixka'lhī kentu' ixa'kalokot chī ixa'kalokot purecu. Chihuīna'lh chī lakatin dragón. ¹² Xla' ixka'lhīkō' ixlīmāpa'ksīn xapūla animalh na ixlacatīn. Ixlīpō'ktu ti'ya't ē ixlīpō'ktuca'n tī tahui'lāna'lh nac ti'ya't, xla' ixcāhuani catalakachi'xcuhuī'lh xapūla animalh. Xapūla animalh, xla' ū'tza' tū ixtakāhuī'nī't ē tzeyanli jā ixtakāhuī'nī't. ¹³ Ixlīlakatu' animalh tlahualh laka'tla' lī'a'cnīn. Na ixlacatīnca'n tachi'xcuhuī't xla' macamincha' macscut nac a'kapūn ē macachilh nac cā'ti'ya'tna'. ¹⁴ Xla' tzē ixtlahua lī'a'cnīn na ixlacatīn xapūla animalh, nā chuntza' cāli'a'kskāhuī'lh tachi'xcuhuī't xalanī'n nac cā'quilhtamacuj. Cāmātlahuīlh a'ktin ídolo tū ixtasu'yu chī xapūla animalh ixpālacata

ū'tza' ixlacasqui'n nalakachi'xcuhui'can. Xapūla animalh ū'tza' tū tzē tahui'lapālh masqui ixlīmātakāhui'canī't espada. ¹⁵ Ixlīlakatu' animalh maxqui'ca litli'hui'qui namālakahuanī ídolo tū ixtasu'yu chī xapūla animalh. Chuntza' ídolo tzē ixchihuīna'n ē tzē ixcāmāmaknīnīnī'n ixlīpō'ktuca'n tī jā talakachi'xcuhui'lh. ¹⁶ Ídolo cāmāmacahui'līnīnī'lh a'ktin sello na ixmacapekcāna'jca'n o na ixtankānca'n ixlīpō'ktuca'n tachi'xcuhui't. Chuntza' ixcāmātlahuī ixlīpō'ktuca'n tachi'xcuhui't xalaka'tla' ē tī jā xalaka'tla', ē lacricujnu' ē xcamanīnī'n, ē tī ixtamakscuja ē nā tī jā ixtamakscuja. ¹⁷ Tzē ixtatamāhuana'n ē tzē ixtastā'nan xmān tī ixtaka'lhī na ixtankānca'n o na ixmacanca'n ixtacuhuīni' animalh o ixnúmero animalh. ¹⁸ Nataca'tzī tū huanicu'tun huā'mā' xmān tī xalaksakalalhna'. Nataca'tzī tū huanicu'tun ixnúmero animalh. Ixnúmero xla' chī lītalacsu'yu a'ktin tacuhuīni'. Ixnúmero xla' a'kchāxan ciento ā'tu'tumpu'xamachāxan.

14

Tapixtlī'lh lhūhua' tachi'xcuhui't

¹ Ā'līstān iclaktzī'lh tī huanican Cordero ixyālh na ixa'cpūn a'ktin sipej tū ixtacuhuīni' Sión. Xla' ixcātā'lahui'lh a'ktin ciento ā'tu'pu'xamatā'ti' mil tachi'xcuhui't. Xlaca'n ixtaka'lhī na ixtankānca'n ixtacuhuīni' Cordero ē nā ixtacuhuīni' ixtā'ta'. ² Ickexmatli' a'ktin tachihuīn xala' nac a'kapūn ē ixmacasī'nan chī lhūhua' xcān ē chī a'cxnī' palha' jili. Ickexmatli' ixtapixtlī'nca'n arpajna'nī'n ixta'arpajna'mā'nalh. ³ Xlaca'n tī ixtapixtlī'mā'nalh ixtayāna'lh na ixlacatīn ixpūmāpa'ksīn Dios ē na ixlacatīnca'n kelhatā'ti' tī ixtayāna'lh na ixa'katzā'stūtā'ti' ē na ixlacatīnca'n lakōlu'n. Tū ixtapixtlī'mā'nalh xla' ū'tza' xasāsti'. Nūn chā'tin tzē ī'sca'ta, xmān a'ktin ciento ā'tu'pu'xamatā'ti' mil tachi'xcuhui't. Xlaca'n tī cāmākapūtāxtūcanī't ixlīpō'ktuca'n xalanī'n nac cā'quilhtamacuj. ⁴ Tzamā' tachi'xcuhui't jā ixtaka'lhīnī't ixtā'lāpāxqui'nca'n. Lactze xlaca'n. Xlaca'n tastālanī' Cordero jā a'n xla'. Xlaca'n tī xapūla cāmākapūtāxtūca na ixlacpu'na'ī'tāca'n tachi'xcuhui't xalanī'n nac cā'quilhtamacuj. Xlaca'n chī a'ktin talakalhu'mān na ixlacatīn Dios ē na ixlacatīn Cordero. ⁵ Xlaca'n jā maktin tahananli nūn a'ktin tā'ksa'nīn. Xlaca'n lactze na ixlacatīn Dios.

Tū tahananli kelhatu'tun ángeles

⁶ Ā'līstān iclaktzī'lh ā'chā'tin ángel tī ixkosnū'ntlā'huan tālhmā'n. Xla' ū'tza' ixmāca'tzīnīnī'n xatze tachihuīn tū jā catispūtlī ē tū ixtla' Jesucristo. Xla' ū'tza' ixcāhuani ixlīpō'ktuca'n tī xalanī'n nac cā'quilhtamacuj ē ixlīpō'ktuca'n cā'lacchicni' ē xalanī'n ixlīpō'ktuca'n xalacxuncnu' tachihuīn. ⁷ Xla' palha' huanli:

—Cajicua'ni'tit Dios ē camāka'tlī'tit xmān ū'tza'. Chilhtza' quilhtamacuj tū nacāpūputzāna'nīkō'can tachi'xcuhui't. Camākapāxui'tit Dios ixpālacata ū'tza' tlahualh a'kapūn ē tī'ya't ē mar ē ixlīpō'ktu mu'sni'.

⁸ Mimpālh ā'chā'tin ángel, ixlīchā'tu', ē huanli:

—Chuhua'j sputlī ixlīmāpa'ksīn xaka'tla' cā'lacchicni' tū huanican Babilonia. Xalanī'n huā'mā' cā'lacchicni', xlaca'n talīlakaspi'tni'nī't Dios ē chuhua'j tamākapāxui' ā'mākapitzīn diosnu'. Nā chuntza' tamāksca'txtulh xalanī'n ā'lacatin cā'lacchicni'. Ū'tza' Dios līsītzī'lh ē ū'tza' nacālīmakapātīnīncan.

⁹ Mimpālh ixlīkelhatu'tun ángel ē palha' huanli:

—Chuhua'j Dios nacāmākapātīnīn ixlīpō'ktuca'n tī talakachi'xcuhui' animalh ē ixlakmāxtu, ē tī tatamakxteka nacāhui'līnī'can sello ixtla' animalh

na ixtankānca'n o na ixmacanca'n. ¹⁰ Dios sītzī'nī't ē nacāmakapātīnīn. Ixlīpō'ktuca'n natapātīni'n nac azufre tū lhcumā'lh. Natapātīni'n xlaca'n na ixlacatīnca'n ixāngeles Dios ē na ixlacatīn Cordero. ¹¹ Pō'ktu quilhtamacuj natā'kayāhua tālhmā'n xajini' a'ntza' jā natapātīni'n pō'ktu quilhtamacuj. Xlaca'n jā maktin catitajaxli nūn tzi'sa ē nūn cā'cuhuīni'. Chuntza' natapātīni'n tī talakachi'xcuhuī' animalh ē ixlakmāxtu. Chuntza' natapātīni'n tī taka'lhī na ixtankānca'n ixtacuhuīni' animalh. ¹² Chuntza' ixlacasqui'nca natatāyani' ixtachi'xcuhuī't Dios ē nā ixlacasqui'nca natakexmatni' ixlīmāpa'ksīn Dios ē nā ixlacasqui'nca jā maktin nata-makxteka nata'a'ka'ī'ni' Jesucristo.

¹³ Ickexmatli a'ktin tachihuīn nac a'kapūn tū huanli:

—Catzō'kti huā'mā': “Pō'ktu quilhtamacuj natalipāxuhua xlaca'n tī nata'a'ka'ī'ni'cus Jesucristo a'cxni' natani.” Nā Espīritu Santo huan: “Ixlīcāna' natapāxuhua xlaca'n ixpālacata chuhua'j natajaja ē jātza' catitapātīni'lh ixpālacata lactze tū tatlahualh.”

Mā'kaquī'ca ixtahua'ca't tacha'nān

¹⁴ Ā'līstān iclaktzī'lh a'ktin stala'nka' poklhnu'. Nac poklhnu' a'ntza' ixuī'lh chā'tin chī'xcu' ē ixucuū'lh a'ktin corona tū xa'oro. Ixchi'panī't kentin machīta xasta'ya'nca'. ¹⁵ Taxtupālh nac templo ā'chā'tin ángel. Palha' tā'chihuīna'nli tī ixuī'lh nac poklhnu' ē huanilh:

—Namā'kaquī'ya' ixtahua'ca't tacha'nān ixpālacata chilhtza' quilhtamacuj tū napūmā'kaquī'can tacha'nān. Ca'tla'nlitza' tacha'nān nac cā'quilhtamacuj. ¹⁶ Tī ixuī'lh nac poklhnu' mā'kaquī'lh tacha'nān nac cā'quilhtamacuj.

¹⁷ Ā'līstān iclaktzī'mpālh ā'chā'tin ángel taxtulh nac templo nac a'kapūn. Nā xla' ixchi'panī't ixmachīta xasta'ya'nca'. ¹⁸ Ā'līstān mincha' nac pūmacamāstā'n ā'chā'tin huampala ángel tī ixmacamaxqui'canī't macs-cut. Xla' palha' ta'sani'lh ángel tī ixchi'panī't ixmachīta xasta'ya'nca' ē huanilh:

—Calichu'cu mimachīta xamayāc uvas jā stacnī't nac cā'ti'ya'tna' ixpālacata chuhua'j pō'ktutza' xachān.

¹⁹ Ángel līchu'culh ixmachīta xamayāc uvas nac cā'ti'ya'tna'. Cāmojōlh uvas a'ntza' jā tzej nalacchi'tcan ixpālacata nataxtuni'kō' xaxcān. Chuntza' natalīca'tzī Dios sītzī'nī't ē nacāmakapātīnīn tī quiclh taca'tzan. ²⁰ Lacchi'tca uvas na ixquilhtūn cā'lacchicni'. Taxtulh lhūhua' ka'lhni' chī a'ktin xaka'tla' xcān. Pūlhmā'n ixuanī't ē chā'lh na ixpixni' cahuāyuj ē a'ktu'tun ciento kilómetros ixlīlhmā'n ixuanī't

15

Ángeles ixtalē'n a'ktojon lakuat

¹ Ā'līstān iclaktzī'mpālh a'ktin ka'tla' li'a'cnīn nac a'kapūn. Iccālaktzī'lh kelhatojon ángeles ē chā'tunu' xlaca'n ixtalē'n a'ktin lakuat. Huā'mā' lakuat, ū'tza' ā'xmān. A'cxni' nalatza' huā'mā' lakuat a'cxni' nasputa ixtasīzi' Dios.

² Ā'līstān iclaktzī'mpālh a'ktin mar tū hua'chi vidrio. Tzu'tzo'ko ixuanī't chījala'nat. Nā iccālaktzī'lh tī ixtaskāhuī'nī'ttza' tzamā' animalh ixpālacata jāla cāmāquilhpūtīca na ixlacatīn ixlakmāxtu. Xlaca'n jā tatamakxtekli nacātankāhui'lican ixnúmero tū ixtacuhuīni'. Xlaca'n ixtayāna'lh na ixquilhtūn nac mar tū hua'chi vidrio. Ixtachi'payāna'lh arpas tū ixcāmaxqui'nī't

Dios. ³ Xlaca'n ixtapixtli'yāna'lh tū ixlīpīxtli' Moisés tī ixtā'scuja Dios. Ixtapixtli' ixpālacata Cordero. Tū talīpīxtli'lh, ū'tza' huā'mā':

Māpa'ksīni' quinDiosca'n, hui'x ka'lhikō'ya' ixlīpō'ktu litli'hui'qui.

Ka'tla' ē tzēhuanī't pō'ktu tū tlahua'ya' hui'x.

Xmān hui'x māpa'ksikō'ya' ixlīpō'ktu cā'lacchicni'.

Pō'ktu tū tlahua'ya' tze ē ū'tza' ixlīcāna'.

⁴ Ixlīpō'ktuca'n tachi'xcuui't natajicua'ni'yān hui'x, Māpa'ksīni'.

Ixlīpō'ktuca'n natamāka'tlī'yān.

Xmān hui'x tlahua'ya' pō'ktu tū tze.

Ixlīpō'ktuca'n tachi'xcuui't xalani'n nac cā'quilhtamacuj natamin ē natalaktaquilhpūtayān xmān hui'x,

ixpālacata ixlīpō'ktuca'n talaktzī'n tū hui'x tlahua'ya' tze ixlīpō'ktu.

⁵ Ā'listān iclaktzī'lh templo ixlaquī'yālh nac a'kapūn. Na ixpūlacni' ixuī'lacha' chihuixni' jā tatzō'kni' līmāpa'ksīn tū maxquī'canī't Moisés.

⁶ Tataxtulh nac templo kelhatojon ángeles tī ixtalē'mā'nalh a'ktojon lakuat. Ixlu'xu'ca'n xatze ē stala'nka' ē xatache'kē'n. Ē ixtaka'lhī ixlīchī'cāna'n tū xa'oro na ixcu'xanca'n. ⁷ Ā'listān chā'tin ixlīkelhatā'ti' tī ixtayāna'lh na ixa'katzā'stūtā'ti' cāmaxquī'lh chā'tunu' ángeles a'katunu' copa tū xa'oro. Copa ixtalitzuma ixtasītzī' Dios tū nacālimakapātīnīn tachi'xcuui't. Dios, xla' hui'lh pō'ktu quilhtamacuj. ⁸ Templo ixlitzumakō' jini' ixpālacata ka'tla' Dios ē ka'lhī litli'hui'qui. Nūn chā'tin tzē ixtanū nac templo a'cxni' jāna'j i'sputkō' a'ktojon lakuat tū ixtalē'mā'nalh kelhatojon ángeles.

16

Pātojon copa jā ixtojōmā'lh tū nalīmakapātīnīni'n Dios

¹ Ā'listān icckexmatli' a'ktin tachihuīn palha' tū ixtaxtumā'lh nac templo. Cāhuanilh kelhatojon ángeles:

—Capinchipitit ē capūxteketit nac cā'ti'ya'tna' a'ktojon copa tū cātamaxquī'nī'ta'n ē a'ntza' jā tatojōmā'nalh tū Dios nacālimakapātīnīn tachi'xcuui't.

² Xapūla ángel a'lh ē pūxtekelh ixcopa nac cā'ti'ya'tna'. Cātaxtuni'lh ē cātapu'nukō'lh tzi'tzi' tū ixcāca'tzani' tī ixtaka'lhī na ixtankāna'n ixsello animalh ē tī ixtalaktaquilhpūta ixlakmāxtu animalh.

³ Ixlīchā'tu' ángel nā pūxtekelh ixcopa nac mar. Xcān ka'lhni' taxtulh chī ixla' nīn. Ē tanīkō'lh ixlīpō'ktu tū ixa'nān nac mar.

⁴ Ixlīkelhatu'tun ángel pūxtekepālh ixcopa nac ka'tla' xcān ē jā huī'lh mu'sni'. Ka'lhni' taxtukō'lh. ⁵ Ickexmatli' chī huanli ángel tī pūxtekelh ixcopa nac xcān. Huanli:

—QuinDiosca'n, hui'x tze. Hui'x hui'la' ē pō'ktu quilhtamacuj hui'la'. Tze chī talīxokonu'ni'n. ⁶ Xlaca'n tī cāmakapātīnīmpā't tamaknīlh mintachi'xcuui't ē mina'kchihuīna'nī'n. Chuhua'j hui'x cālīmāko'tnīpā't ka'lhni'. Chuntza' cāminī'ni'.

⁷ Ā'listān icckexmatpālh a'ktin tachihuīn nac pūmacamāstā'n tū huanli:

—Dios Māpa'ksīni', hui'x ka'lhī'kō'ya' ixlīpō'ktu litli'hui'qui. Tze hui'x chī cālīpuzāna'ni'ya'.

⁸ Ixlīkelhatā'ti' ángel pūxtekelh ixcopa nac chī'chini'. Chuntza' chī'chini' cālīlhcuuyulh tachi'xcuui't ixlīchī'chi. ⁹ Xlaca'n talhcukō'lh. Ē cachīhuālh tatzuculh tahuani Dios ixpālacata xla' macamilh huā'mā' lakuat ixpālacata

ka'lhī lītli'hui'qui. Xlaca'n jā maktin talakpalīcu'tunli ixtalacapāstacni'ca'n. Jā maktin talaktaquilhpūtacu'tunli Dios.

¹⁰ Ā'listān ixlīkelhaquitzis ángel pūxtekepāl̄h ixcopa na ixpūtahuī'lh animalh. Tzi'suanli jā ixmāpa'ksīni'n animalh. Tachi'xcuhui't ixtaxcā ixsi'ma'kā'tca'n ixpālacata ixtapātīni'mā'nalh. ¹¹ Cachīhuālh talīchihuīna'nli Dios xala' nac a'kapūn ixpālacata ixtapātīni'mā'nalh chī ixcājicsmāhuī' ixtzi'tzi'ca'n. Jā tamakxteklī natatlahua tū jā tze.

¹² Ixlīkelhachāxan ángel pūxtekelh ixcopa nac ka'tla' xcān tū huanican Eufrates. Ē tzamā' xcān pūtīl̄h ē chuntza' tzē tatētaxtulh napuxcu'nu' tī ixtamimā'na'ncha' jā tā'cxtuyāchi chī'chini'.

¹³ Ā'listān iclaktzī'mpāl̄h tataxtulh kelhatu'tun tū jā tzeya ū'ni' na ixquilhni' dragón ē ixquilhni' animalh ē nā ixquilhni' tī jā tze a'kchihuīna'. Tzamā' jā tzeya ū'ni' ixtatasu'yu chī chachakatna'. ¹⁴ Tzamā' ū'ni' ixla' skāhuī'ni' ixtahuanī't. Xlaca'n ixtatlahua lī'a'cnīn. Tataxtulh natamākēstoka ixlīpō'ktuca'n napuxcu'nu' xalanī'n nac cā'quilhtamacuj. Chuntza' napuxcu'nu' tatzuculh talātucsa tzamā' quilhtamacuj tū lac-sacni't Dios tī ka'lhikō' lītli'hui'qui. ¹⁵ Ū'tza' huā'mā' tū huan Jesucristo:

—Quit na'icmin chī chā'tin ka'lhāna' ixpālacata jā tī tī taca'tzī. Līpāxuhua natatahuī'la xlaca'n tī tzej natamaktaka'lha ixlu'xu'ca'n ē jā natalhtata. Chuntza' jā maklhpī'mpi'li' catitalatā'kchokolh xlaca'n ē jā catitamāxana'lh na ixlacatinca'n tachi'xcuhui't.

¹⁶ Napuxcu'nu' cāmākēstokca jā ixuanican Armagedón tachihuīn hebreo.

¹⁷ Ā'listān ixlīkelhatojon ángel pūxtekelh ixcopa nac ū'ni'. Ē chihuīna'nli chā'tin tī ixuī'lh nac pūtahuī'lh nac templo nac a'kapūn. Huanli:

—Chuhua'j lakō'nī'ttza' ixlīpō'ktu.

¹⁸ Ē tzuculh makli'pa ē palha' jililh ē ta'sakō'ca. Tachiquilh ti'ya't. Chī tachiquilh ti'ya't, jā maktin ixlanī't ixtā'chuntza' a'cxni' tachi'xcuhui't tatzuculh tatahuī'la nac cā'quilhtamacuj. ¹⁹ Ka'tla' cā'lacchicni', jā ixuanican Babilonia, tache'kelh ti'ya't ē lakapektu'tun taxtulh. Cā'lacchicni' xala' ixlīpō'ktu cā'quilhtamacuj, talakuankō'lh. Dios cāpāstacli tzamā' xalanī'n nac Babilonia chī ixtatlahuanī't tū jā tze. Dios cāmākapātīnīnli ixpālacata xla' ixsi'tzī'nī't. ²⁰ Ixlīpō'ktu lacpītzuna'j ti'ya't nac mar talakuankō'lh. Ē nā talakuankō'lh sipejni'. Jātza' ixtatasu'yu. ²¹ Yujli chejet laka'tla'. A'ktin chejet ixtzincan tu'pu'xam kilos. Cā'a'kpūtahuī'lh tachi'xcuhui't. Xlaca'n ā'chulā' cachīhuālh talīchihuīna'nli Dios ixpālacata chejet chī ixtapātīmā'nalh xalījicua'ni' lakuat.

17

Makapātīnīnca puscāt tī xamaklani'

¹ Quilakmilh chā'tin ixlīkelhatojon ángeles tī ixtaka'lhī a'ktojon copā. Quihuanilh:

—Cata't. Na'icmāsu'yuni'yān chī namākapātīnīncan puscāt tī xamaklani' tī huī'lh jā huī'lh ka'tla' mar. ² Māpa'ksīni'nī'n xalanī'n ixlīpō'ktu cā'quilhtamacuj tatāt'lahuanī't tū jā tze huā'mā' puscāt. Tachi'xcuhui't xalanī'n nac cā'quilhtamacuj, xlaca'n hua'chi ka'chīni'n ixpālacata jā tze ixtalacapāstacni'ca'n ixpālacata huā'mā' puscāt —quihuanica.

³ Ē ángel quilīlē'lh ixlītli'hui'qui Espiritu Santo nac a'ktin cā'tzaya'nca ti'ya't. Antza' iclaktzī'lh chā'tin puscāt ixkēhuī'lh lakatin animalh xatzu'tzo'ko. Ixlīpō'ktu na ixmacni' animalh ixtamaktzo'knī't

xalako'hua'jua' tacuhuīni'. Animalh ixka'lhī a'ktojon ixa'kxāk ē kencāuj ixa'kalokot. ⁴ Ē puscāt ixlhakā'nī't ixl'u'xu' xasmataka ē xatzu'tzo'ko. Ixl'u'xu' līcāxlalh oro ē lhūhua' tū hua'chi chihuix xalactzēhuanī't ē xatapalaxla', ē nā chihuix tū huanican perla. Ixchi'patēha a'ktin copa tū xa'oro. Tzamā' copa ixlītzumakō' tū xalako'hua'jua' ixpālacata xla' xamaklani'. ⁵ Na ixtankān ixtatzo'knī't a'ktin tacuhuīni' tū jā ixca'tzīcan tū ixuanicu'tun. Tū ixtatzo'knī' ū'tza' huā'mā': "Xaka'tla' Babilonia, xla' ū'tza' xatzi' ixlīpō'ktuca'n puncan tī xamaklani' ē xatzi' ixlīpō'ktu tū jā tze." ⁶ Iclaktzī'lh tzamā' puscāt ixlika'chīnī't ixka'lhni'ca'n ixtachi'xcuui't Dios. Xlaca'n cāmāknīca ixpālacata jā tamakxtekli takexmatni' Jesús. A'cxni' quit iclaktzī'lh huā'mā', ica'cnīlh. ⁷ Ángel quinkelhasqui'nīlh:

—¿Tū lī'a'cnī'ya'? Na'icuaniyān tū lilakatzē'k ixpālacata puscāt ē tzamā' animalh tū kēhui'lh, ē tū ka'lhī a'ktojon ixa'kxāk ē kencāuj ixa'kalokot. ⁸ Animalh tū la'ktzi', ixuī'lh xapūla, ē chuhua'j jātza' huī'lh. Xla' natā'cxtuyāchi nac xapūlmā'n lhu'cu'. Ā'līstān xla' na'a'n jā namālakuanīcan. A'cxni' nalaktzī'ncan animalh, natalī'a'cnīkō' tachi'xcuui't xalanī'n nac cā'quilhtamacuj. Natalī'a'cnī animalh tū ixuī'lh makāstza' ē jātza' huī'lh ē natahui'lapala. Natalī'a'cnīni'n ixlīpō'ktuca'n tī jā tatzō'knī' ixtacuhuīni'ca'n nac libro a'cxni' tzuculh cāxtahui'la cā'quilhtamacuj. Nac libro a'ntza' jā cātzo'kcanī't ixtacuhuīni'ca'n tī taka'lhī xasāsti' ixlatamatca'n.

⁹ Nā ángel quihuanīlh:

—Chuhua'j na'icuaniyān tū huanicu'tun huā'mā' ē tū takexmata tī lasksalalh. A'ktojon ixa'kxāk animalh, xla' ū'tza' a'ktojon sipej jā tahui'la puscāt. ¹⁰ A'ktojon a'kxāk, ū'tza' huanicu'tun kelhatojon napuxcu'nu'. Kelhaquitzis xlaca'n jātza' tamāpa'ksīni'n. Chā'tin māpa'ksīni'ncus. Chā'tin jā ā'min. Xla' a'cxni' namin, jā makās catimāpa'ksīni'lh. ¹¹ Animalh tū ixuī'lh xapūla ē tū jātza' huī'lh, xla' ū'tza' ixlīkelhatzayan puxcu'. Xla' lacxtim chī kelhatojon. Ā'līstān xla' namālakuanīcan.

¹² Kencāuj a'kalokot tū la'ktzi', xla' ū'tza' kelhacāuj napuxcu'nu'. Xlaca'n tī jāna'j talītzucu tamāpa'ksīni'n. Xlaca'n natatā'māpa'ksīni'n animalh xmān a'ktin hora. ¹³ Tzamā' kelhacāuj napuxcu'nu' tachi-huīna'nī't ē natamaxquī' animalh ixlītlī'hui'quica'n ē ixlīmāpa'ksīnca'n. ¹⁴ Xlaca'n natatā'lātlahua Cordero. Cordero nacāskāhuī' ixpālacata xla' ū'tza' Māpa'ksīni' tī cāmāpa'ksī ixlīpō'ktuca'n tī tamāpa'ksīni'n, ē xla' ū'tza' Xapuxcu' napuxcu'nu'. Ixtachi'xcuui't Cordero xlaca'n tī Dios cāta'sani'nī't ē cālacsacnī't ē takexmatni' xmān Dios.

¹⁵ Nā quihuanīpalh ángel:

—Tzamā' mar; tū la'ktzi' jā lacahuahuī'lh puscāt tī xamaklani', huanicu'tun lhūhua' tachi'xcuui't xalanī'n lhūhua' cā'lacchicni' tī tachihuīna'n kempālhūhua' tachihuīn. ¹⁶ Kencāuj a'kalokot tū cāla'ktzi' ē tū kelhacāuj napuxcu'nu', xlaca'n ē animalh natalāquiclhaktzī'n puscāt tī xamaklani'. Puscāt namaktīkō'can tū ka'lhī. Maklhpī'mpi'li' natamakxteka. Xlaca'n natahua' ixquinīt puscāt. Ē nalhcuyukō'can. ¹⁷ Dios cāmālacpuhuanīlh natatlahua tū Dios ixlacasqui'n. Ū'tza' xlaca'n talīchihuīna'nli natamaxquī' ixlīmāpa'ksīnca'n animalh hasta a'cxni' namākentaxtūkō'can ixlīpō'ktu tū Dios ixuanī't. ¹⁸ Puscāt tī la'ktzi', xla' ū'tza' xaka'tla' cā'lacchicni' tū cāmāpa'ksīkō' napuxcu'nu' xalanī'n nac cā'quilhtamacuj.

18

Mälakuanīca Babilonia

¹ Ā'listān iclaktzī'mpālĥ ā'chā'tin ángel tī ixuyjmā'chi nac a'kapūn. Xla' ixka'lhī litli'hui'qui. Māxkakēkō'lh cā'ti'ya'tna'. ² Palha' huanli:

—Chuhua'j mälakuanīkō'canī'ttza' xaka'tla' cā'lacchicni' Babilonia. Chuhua'j tahui'lāna'lh a'ntza' xmān tū jā tzeya ū'ni', ē ixlīpō'ktu spūnī'n xalako'hua'jua'. ³ Babilonia cāmātlahuīlh tū jā tze xalanī'n na ixlīpō'ktu cā'lacchicni'. Napuxcu'nu' xalanī'n na ixlīpō'ktu cā'quilhtamacuj tatlahualh tū jā tze xpālacata huā'mā' cā'lacchicni'. Stā'na'nī'n xalanī'n nac cā'quilhtamacuj rico talītaxtulh, xpālacata xalanī'n nac Babilonia ixtaxa'ma ixtumīnca'n natatamāhua ixlīpō'ktu tū ixtalacasqui'n.

⁴ Ā'listān ickexmatpālĥ a'ktin tachihuīn nac a'kapūn tū huanli:

—Cataxtutit nac Babilonia, hui'xina'n tī quintachi'xcuhū't. Jā natā'tlahua'yā'tit tū jā tze xalanī'n a'ntza'. Chuntza' jā catimakpātīni'ntit hui'xina'n a'cxni' nacāmākapātīnīncan xlaca'n. ⁵ Lhūhua' ixcuentaca'n xlaca'n. Cāmākēstoku'i'lini'canī't ē chā'nī't nac a'kapūn. Dios cāpāstacni'nī't ixcuentaca'n. ⁶ Chuhua'j cacātlahuani'ca xlaca'n tū cātlahuani'lh ā'makapitzīn. Tzej cataxokolh hasta maktu' tū tatlahuani'lh ā'makapitzīn. Chuhua'j tzej catapātīni'lh xlaca'n hasta maktu'. ⁷ Rico ixtahuani't ē tapāxuhualh ē ka'tla' ixtamakca'tzī. Chuhua'j tzej catapātīni'lh ē tzej catalīpuhuanli. Xlaca'n chī chā'tin puscāt tī huan: “Quit chā'tin reina ē icmāpa'ksīni'n. Quit jā tī quinīmaka'nī't. Jā maktin ictilīlakaputzalh.”

⁸ Ū'tza' nalimin lakuat. Naminkō' ixlīpō'ktu a'ktin quilhtamacuj: linīn ē talakaputzīt ē tatzī'ncstat. Nā nalhcuyukō'can huā'mā' cā'lacchicni'. Tī namacamin huā'mā' lakuat, xla' ū'tza' Dios. Xla' ka'lhī litli'hui'qui.

⁹ Napuxcu'nu' xalanī'n nac cā'quilhtamacuj tatā'tlahualh tū jā tze xalanī'n nac Babilonia. Ū'tunu'n ixcātā'tlahua ixlīpō'ktu tū ixtalacasqui'n. Xlaca'n natalīpuhan ē natalcalhuan a'cxni' natalaktzī'n cā'lacchicni' Babilonia lhcumā'lh ē xajini' tā'kayāhuamā'lh nahuan. ¹⁰ Napuxcu'nu' natalaca'a'ntāya makat xpālacata nā natajicua'n chī natapātīni'n xalanī'n nac Babilonia. Natalāhuani:

—jLīlakalhu'mānat Babilonia, ka'tla' cā'lacchicni'! Ixka'lhī litli'hui'qui. Ē xamaktin xokomā'lh ixlīpō'ktu tū jā tze tū tatlahuani't a'ntza' —chuntza' natahuan.

¹¹ Stā'na'nī'n xalanī'n nac cā'quilhtamacuj nā xlaca'n natalcalhuan ē natalīpuhan tū na'a'kspula Babilonia. Natalcalhuan xpālacata jātza' catita'a'nalh tī nacāmaktamāhua ixlīstā'tca'n. ¹² Jātza' cati'a'nalh tī nacāmaktamāhua ixlīstā'tca'n: oro ē plata ē perlas ē xatapalaxla' chi-huix ē lu'xu' tū xatze ixla' lino ē ixla' seda tū smataka ē tzu'tzo'ko. Jātza' catitamāhuaca qui'hui' tū xamu'csu. Jātza' caticāmaktamāhuaca tū cālītlahuacan marfil ē qui'hui' xatapalaxla' ē bronce ē līcā'n ē mármol. ¹³ Jātza' catitamāhuaca canela ē nūn tū mu'csu tū mojōni'can līhua't. Jātza' caticāmaktamāhuaca siyentzu ē mirra ē perfume ē vino ē aceite ē harina ē trigo. Jātza' caticāmaktamāhuaca huācax ē borregos ē cahuāyuj ē carretas ē tasācua'. ¹⁴ Stā'na'nī'n natahuani xalanī'n nac Babilonia:

—Cāspuṭni'kō'nī'ta'n tū ixtapalh tumīn tū ixka'lhīcu'tunā'tit. Nā cāspuṭni'kō'nī'ta'n ixlīpō'ktu tū xalactze ē xatapalaxla'. Jātza' maktin catika'lhī'tit.

¹⁵ Stā'na'nī'n lacricujnu' ixtahuani't xpālacata ixtalāmaktamāhuana'n xalanī'n nac Babilonia. Nā xlaca'n natalaca'a'ntāya makat xpālacata

natajicua'n chī natapātīni'n xalanī'n nac Babilonia. Natalīpuhuan ē nat-
acalhuān. ¹⁶ Ē natahuan:

—¡Lilakalhu'mānat Babilonia! Xapūla xalanī'n a'ntza' ixtalhakā' pō'ktu
lino xatze ē xasmataka lu'xu' ē xatzu'tzo'ko. Ixtaka'lhī ixlicāxtlahuanca'n
pō'ktu tū xa'oro ē chihuix xatapalaxla' ē perlas. ¹⁷ Xamaktin cāspuṭni'kō'lh
ixlīricoca'n —natahuan.

Ixlīpō'ktuca'n marineros ē xanapuxcu'nu' barcos ē ixlīpō'ktuca'n tī
tapū'a'n barcos ē ixlīpō'ktuca'n tī tamakscuja nac mar, ixlīpō'ktuca'n
makat natalaca'a'ntāya. ¹⁸ A'cxni' natalaktzī'n chī nalhcu cā'lacchicni'
Babilonia ē chī nataxtu xajini', xlaca'n natahuan:

—Nūn maktin a'nani't a'ktin cā'lacchicni' chī huā'mā' ka'tla' cā'lacchicni'.
¹⁹ Natalīpuhuan ē natataya pokxni' ē nacā'a'cpūmahua'ca'can. Natacal-
huan ē palha' natahuan:

—¡Lilakalhu'mānat huā'mā' xaka'tla' cā'lacchicni'! Rico ixtahuanī't
xalanī'n a'ntza'. Lacricujnu' talītaxtulh ixlīpō'ktuca'n ixtēcu'ni'n barcos
ixpālacata ī'stā'nancan nac Babilonia. ¡Lilakalhu'mānat cā'lacchicni'! Xam-
aktin sputli.

²⁰ Nā nahuancan:

—Catalīpāxualh ixlīpō'ktuca'n xalanī'n nac a'kapūn ixpālacata lakuanī't
cā'lacchicni' Babilonia. Calīpāxua'tit hui'xina'n tī ixtachi'xcuhūi't Dios ē
nā hui'xina'n apóstoles ē ixa'kchihuīna'nī'n Dios. Xlaca'n xalanī'n nac
Babilonia taxokoni'mā'nalhtza' Dios tū cātatlahuani'nī'ta'n hui'xina'n.

²¹ Ā'listān chā'tin ángel xatli'hui'qui chī'palh a'ktin ka'tla' chihuix chī
a'ktin xuā'ti' ixlīka'tla'. Mojōlh nac mar ē huanli:

—Chuntza' namāyujūcan ka'tla' cā'lacchicni' Babilonia. Jātza' maktin
catitasu'yulh. ²² Jātza' catikexmatca a'ntza' tī tasla'knan. Jātza' catikex-
matca arpa nūn liskoli'. Jātza' maktin catitasu'yulh tī tatlahua catūhuālh
tascujūt. Jātza' catimacasā'nalh xuā'ti' ixpālacata jā tī tī natasquiti. ²³ Jātza'
tū cati'a'nalh pūmaksko tū namāxkakēni'n. Jātza' catikexmatca ixtachi-
huīnca'n tī tatamakaxtoknī'tcus. Stā'na'nī'n tī xapūla tamilh nac Babilo-
nia, xlaca'n ā'chulā' ixtaka'lhī litli'hui'qui ē jā ā'makapitzīn xalanī'n nac
cā'quilhtamacuj. Xalanī'n nac Babilonia talī'a'kskāhuī'ninli ixlīxantilhca'n.
Cā'a'kskāhuī'ca xalanī'n calhāxcuhuālh nac cā'quilhtamacuj —huanli ángel.

²⁴ Chuntza' na'a'kspula Babilonia ixpālacata a'ntza' cāmaknīca
ixa'kchihuīna'nī'n Dios ē nā cāmaknīca ixtachi'xcuhūi't Dios. Nā talē'n
cuenta xalanī'n nac Babilonia chī cāmaknīca ixtachi'xcuhūi't Dios
ixlīpō'ktu nac cā'quilhtamacuj.

19

¹ Ā'listān ickexmatli chī palha' ixtata'sa lhūhua' tachi'xcuhūi't nac
a'kapūn. Ē xlaca'n ixtahuan:

¡Aleluya!

QuinDiosca'n quincāmakapūtaxtūyān.

Calakachi'xcuhūi'ca xmān ū'tza'.

Xla' ka'lhikō' litli'hui'qui.

² Xla' putzāna'n chuntza' chī tū ixlicāna'.

Tze chī xla' putzāna'n.

Xla' putzāna'nīnī't Babilonia ixpālacata xalanī'n a'ntza' tamātlahuīlh tū
jā tze ixlīpō'ktuca'n xalanī'n nac cā'quilhtamacuj, chu lacxtim chī
xlaca'n.

Dios makapātīnīnī't Babilonia ixpālacata xalanī'n a'ntza' tamaknīlh tī
ixtatā'scujā Dios.

³ Chihuīna'mpalaca palha' ē tahuanli:

—¡Aleluya! Xajini' nac Babilonia ta'a'kayāhuamā'lh pō'ktu quilhtamacuj.

⁴ Ē pu'xamatā'ti' lakōlu'n ē kelhatā'ti' tī ixtayānalh, xlaca'n tatalak-zokostalh Dios tī ixuī'lh na ixpūmāpa'ksīn. Xlaca'n tamakapāxuīlh ē tahuanli:

—¡Chuntza' calalh! ¡Aleluya!

⁵ Ē kexmatpalaca a'ktin tachihuīn na ixpūmāpa'ksīn Dios ē huanli:

Camāka'tli'tit Dios milīpō'ktuca'n hui'xina'n tī tapa'ksīni'yā'tit Dios ē milīpō'ktuca'n hui'xina'n tī lakachi'xcuui'yā'tit Dios, tī xalaka'tla' ē tī jā xalaka'tla'.

Tamakaxtokli tī huanican Cordero

⁶ Ickexmatpālh chī ixtachihuīna'mā'nalhhūhua' tachi'xcuui't ē chī macasā'nan lhūhua' xcān, ē chī a'cxni' palha' jili ē tahuanli:

¡Aleluya!

Māpa'ksīni'ntza' quiMāpa'ksīni'ca'n quinDiosca'n tī ka'lhikō' lītli'hui'qui.

⁷ Līpāxuhua catahui'lauj ē cata'sauj cā'tapāxuhuān.

Camāka'tli'uj Dios.

Chinī'ttza' quilhtamacuj tū napūtamakaxtoka tī huanican Cordero.

Ixtasqui'ni' tacāxni'ttza' huī'lh.

⁸ Xatasqui'ni' makxtekcanī't nalhakā' xatze xastala'nka' lu'xu' ē xat-ache'kē'n.

Xatze lu'xu' huanicu'tun tze chī talatā'kchoko ixtachi'xcuui't Dios.

⁹ Ā'līstān ángel quihuanilh:

—Catzo'kti huā'mā': "Līpāxuhua tahui'lāna'lh tī cāhuanicanī't catamilh nac cā'tani' ixla' Cordero a'cxni' natamakaxtoka."

Nā quihuanilh ángel:

—Ū'tza' ixlīcāna' huā'mā' tachihuīn tū ixla' Dios.

¹⁰ Quit iclaktatzokostalh ángel ē ictimakapāxuīcu'tunli. Xla' quihuanilh:

—Jā catla'hua' chuntza'. Quit ictā'scuja Dios chuntza' chī hui'x ē chī mīntā'timīn tī ta'a'ka'i' tū ixlicāna' tū Jesús māsu'yulh. Xmān Dios namakapāxuī'ya'. Tī tamāsu'yu ixtachihuīn Jesucristo, ixlīpō'ktuca'n xlaca'n ixa'kchihuīna'nī'n Dios —quihuanica.

Xastala'nka' cahuāyuj ē tī ixkēhuī'lh

¹¹ Ā'līstān iclaktzī'lh a'kapūn laquī'yālh. Iclaktzī'lh lakatin cahuāyuj xastala'nka'. Tī ixkēhuī'lh huā'mā' cahuāyuj, līmāpācuhuīca Ixlīcāna' ē Mākentaxtūnu'nkō'.

Xla' tze chī putzāna'n. Tze chī lātucsa. ¹² Ixlakastapun hua'chī ixtaxkaka chī xalamana't macscut. Ixcuui'lh lhūhua' corona na ixa'kxāk. Ixtzo'kni'canī't a'ktin tacuhuīni'. Nūn chā'tin ixca'tzī tū ixuanicu'tun tzamā' tacuhuīni'. Xmān ū'tza' ixca'tzī.

¹³ Ixlu'xu' ixpasakō'nī't ka'lhni'. Ixtacuhuīni' Ixtachihuīn Dios ixuanī't.

¹⁴ Ixtastālani' lhūhua' ixchi'xcu' xalanī'n nac a'kapūn.

Xlaca'n ixtakētahui'lāna'lh xalakstala'nka'n cahuāyuj. Ixlu'xu'ca'n

xatze ē xalakstala'nka'n ē xatache'kē'n ixtahuani't. ¹⁵ Tī ixpasakō'nī't

ka'lhni' ixlu'xu', quilhtaxtulh kentin espada tū sta'ya'nca'. Huā'mā'

nacālīskāhuī' tachi'xcuui't nac cā'quilhtamacuj. Līpalha' nacāmāpa'ksī.

Xla' nacāmakapātīnīn ixpālacata Dios tī ka'lhikō' pō'ktu līmāpa'ksīn, xla'

līsītzī' tū tatlahuanī't ū'tunu'n. Chī xlaca'n natapātīni'n hua'chī uvas

natalītaxtu tū cālacchi'ntacan a'cxni' māxtuni'can xaxcān. ¹⁶ Na ixlu'xu'

ē na ixchēkēn ixtatzo'kni' a'ktin tacuhuīni': "Xapuxcu' napuxcu'nu' ē

Māpa'ksīni' tī cāmāpa'ksī ixlīpō'ktuca'n tī tamāpa'ksīni'n."

17 Ā'līstān iclaktzī'lh chā'tin ángel tī ixyāl'h nac chi'chini'. Xla' palha' cāhuanilh ixlīpō'ktuca'n spūnī'n tū ixtakosnū'ntlā' huan nac cā'ū'nī'n:

—Cata'ntit. Catakēstoktit ē cahua'tit tū Dios nacāmaxquī'yān.

18 Cata'ntit ē cahua'tit ixquinī'tca'n napuxcu'nu' ē xalactli'huī'quin chi'xcuhui'n. Cahua'tit ixquinī'tca'n cahuāyuj ē ixquinī'tca'n tī ixtakētahui'lāna'lh. Cahua'tit ixquinī'tca'n ixlīpō'ktuca'n tachi'xcuhui't, masqui tī ixtamakscuja ē masqui tī jā ixtamakscuja, ē masqui chi'xcuhui'n tī xalaka'tla' ē masqui tī jā xalaka'tla' —huanli ángel.

19 Ā'līstān iclaktzī'lh chī ixtatakēstoknī't tū jā tze animalh ē napuxcu'nu' xalanī'n nac cā'quilhtamacuj ē ixchi'xcuhui'tca'n. Ixtatakēstoknī't natatā'lātucsa tī ixkēhui'lh cahuāyuj ē ixchi'xcuhui'n. 20 Tū jā tze animalh chī'paca ē nā a'kchihuīna' tī ixa'kskāhuī'nin. Xla' ixtlahuani't li'a'cnīn na ixlacatīn huā'mā' animalh. Chuntza' ixcā'a'kskāhuī'nī't tī ixtalē'n na ixtankānca'n ixsello animalh ē tī ixtalaktaquilhpūta ixlakmāxtu animalh. Animalh ē a'kchihuīna' tī ixa'kskāhuī'nin, xalakahuan cāmacā'nca nac cā'macscutnu' jā huī'lh pūpātīn ē jā lhucuyucan azufre. 21 Ixlīpō'ktuca'n ā'makapitzīn ixtachi'xcuhui't tū jā tze animalh, xlaca'n cālīmaknīkō'ca espada tū quilhtaxtulh na ixquilhni' tī ixkēhui'lh cahuāyuj. Spūnī'n tzej talīka'sli ixquinī'tca'n.

20

A'ktin mil cā'ta

1 Ā'līstān iclaktzī'lh chā'tin ángel tī ixyujmā'chi nac a'kapūn. Ixlīmin ixlīmālaquī'ca'n xapūlh mā'n lhu'cu'. Nā ixlīmin ka'tla' cadena. 2 Xla' chī'palh dragón. Ū'tza' lūhua' tū xala' makāstza' ē nā ū'tza' skāhuī'ni' ē nā huanican Satanás. Ángel chī'huī'līlh dragón a'ktin mil cā'ta. 3 Ángel mojōlh nac xapūlh mā'n lhu'cu' ē mālacchahuanūlh ē huī'līni'lh a'ktin sello nac mākelhcha. Chuntza' jātza' caticā'a'kskāhuī'lh tachi'xcuhui't xalanī'n nac cā'quilhtamacuj hasta a'cxni' nasputa a'ktin mil cā'ta. A'cxni' nasputa mil cā'ta, namakxtekcan. Jā makās catimakxtekca.

4 Ā'līstān iccālaktzī'lh makapitzīn pūtahui'lhni' jā ixtapūmāpa'ksīni'n. Nā iccālaktzī'lh ā'makapitzīn tī ixtahui'lāna'lh a'ntza'. Xlaca'n ixcāmaxquī'canī't līmāpa'ksīn nataputzāna'n. Nā iccālaktzī'lh xlaca'n tī ixcā'a'cchu'cucanī't. Cāmāknīca ixpālacata ixtamāsu'yu ixtachihuīn Dios ē tū ixlīcāna' ixlā' Jesús. Xlaca'n jā ixtatatzokostani'nī't animalh, ē jā ixtalaktaquilhpūtanī't ixlakmāxtu. Jā ixtatamakxteknī't nacāhuī'līni'can sello na ixtankānca'n ē na ixmacanca'n. Iccālaktzī'lh talacastālancuana'nli ē tatā'māpa'ksīni'lh Cristo a'ktin mil cā'ta. 5 Xlaca'n ū'tunu'n tī xapūla talacastālancuana'nli. Ā'makapitzīn nīnī'n natalacastālancuana'n a'cxni' nasputa a'ktin mil cā'ta. 6 Līpāxuhua tī natalacastālancuana'n xapūla. Xlaca'n natatā'māpa'ksīni'n Dios. Xlaca'n jātza' catitanīlh ixlīmaktu' chī ā'makapitzīn. Xlaca'n natatā'scuja Dios ē Cristo. Natatā'māpa'ksīni'n Cristo a'ktin mil cā'ta.

7 A'cxni' nasputa a'ktin mil cā'ta, namakxtekcan skāhuī'ni'. Xla' nataxtu jā ixchī'canī't. 8 Nataxtu ē nacā'a'kskāhuī' tachi'xcuhui't na ixlīpō'ktu cā'quilhtamacuj. Nacā'a'kskāhuī' xalanī'n nac Gog ē Magog. Nacāmākēstoka natalātucsa. Xlaca'n lhūhua' chī cucuj tū huī'lh na ixquilhtūn mar. 9 Iclaktzī'lh ixchi'xcu'ca'n Gog ē Magog na ixlīka'tla' cā'ti'ya'tna' ē tatā'tamacxti'li'lh jā ixtahui'lāna'lh ixtachi'xcuhui't Dios ē tzamā' cā'lacchicni' tū Dios pāxquī'. Nac a'kapūn mincha' macscut ē cālhucuyukō'lh ixlīpō'ktuca'n ixtachi'xcuhui't skāhuī'ni'. 10 Skāhuī'ni' tī

ixcā'a'kskāhuī'nī't macā'nca nac cā'macscutnu' jā huī'lh pūpātīn ē jā lhcuyucan azufre. Nā a'ntza' ixcāmacā'ncanī't tū jā tze animalh ē a'kchihuīna' tī ixa'kskāhuī'nin. A'ntza' nacāmakapātīnīncan cā'cuhuīni' ē cā'tzī'sa pō'ktu quilhtamacuj.

Dios nacāputzāna'ni' jā huī'lh na ixpūmāpa'ksīn

¹¹ Ā'līstān iclaktzī'lh a'ktin pūtahuī'lh ka'tla' ē stala'nka'. Iclaktzī'lh tī ixuī'lh a'ntza'. Cā'quilhtamacuj ē a'kapūn cāmālakuanīca na ixlacatīn Dios. Jātza' tatasu'yulh. ¹² Iccālaktzī'lh nīnī'n, laka'tla' ē xalacstīn. Xlaca'n ixtayāna'lh na ixlacatīn Dios. Cāmālakakē'ca libros. Ā'līstān mālākakē'palaca ā'a'ktin libro. Ū'tza' huā'mā' libro a'ntza' jā cātzo'kcanī't ixtacuhuīni'ca'n tī taka'lhī xasāsti' ixlatamatca'n. Cāputzāna'ni'ca nīnī'n chuntza' chī ixtalatā'kchokonī't chuntza' chī ixtatzo'kni' ixlīpō'ktu tū ixtatlahuanī't. ¹³ Ā'līstān mar cāmacamāstā'lh tī ixtanīnī't a'ntza'. Nā tachilh xlaca'n tī ixtahuī'lāna'lh nac cā'linīn. Cāputzāna'ni'kō'ca ixlīpō'ktuca'n, chā'tunu' chuntza' chī ixtalatā'lhuan. ¹⁴ Ā'līstān līnīn ē cā'linīn cāmacā'nca nac cā'macscutnu' jā huī'lh pūpātīn. Huā'mā' ixlīmaktu'tza' līnīn xla'. ¹⁵ Nā cāmacā'nca nac cā'macscutnu' ixlīpō'ktuca'n tī jā ixcātzo'kni'canī't ixtacuhuīni'ca'n nac libro jā tazo'kni' ixtacuhuīni'ca'n tī taka'lhī xasāsti' ixlatamatca'n.

21

Xasāsti' a'kapūn ē xasāsti' cā'quilhtamacuj

¹ Ā'līstān iclaktzī'lh ā'a'ktin xasāsti' a'kapūn ē xasāsti' cā'quilhtamacuj. Xapūla a'kapūn ē xapūla cā'quilhtamacuj ixcāmālakuanīcanī't. Jātza' ixa'nān mar. ² Quit, Juan, iclaktzī'lh xatasīcua'lanātlahuan cā'lacchicni'. Huā'mā' cā'lacchicni' ū'tza' tū xasāsti' Jerusalén. Nā iclaktzī'lh chī ixyujmā'chi nac a'kapūn jā huī'lacha' Dios. Cā'lacchicni' tzej ixcāxtlahuacanī't chī chā'tin tasqui'ni' tī tzej lhakā'nān a'cxni' natā'tamakaxtoka ī'squi'nīni'. ³ Ā'līstān ickexmātlī a'ktin tachihuīn tū mincha' nac a'kapūn. Palha' huanli:

—Chuhua'j Dios cātā'lahuī'lh ixtachi'xcuhuī't. Xlaca'n natalītaxtu ixtachi'xcuhuī't. Ē xla' nalītaxtu ixDiosca'n xlaca'n. ⁴ Dios nacāmāscāquīni' ixlakaxta'jatca'n. Jātza' catitanīlh. Jātza' catitalīpuhuanli. Jātza' catitacal-huanli. Jātza' catitapātīni'nli. Jātza' tū caticā'a'nani'lh nūn tū xapūla.

⁵ Ā'līstān chihuīna'nli Dios jā ixuī'lh na ixpūmāpa'ksīn ē huanli:

—Chuhua'j quit na'iccāsāstī'tlahuakō' ixlīpō'ktu.

Quihuanilh:

—Huā'mā' catzo'kti. Tzamā' tachihuīn ū'tza' tū ixlīcāna' ē tzē a'ka'ī'can.

⁶ Nā quihuanilh:

—Lakō'nī'ttza'. Quit chī letra A tū lītzucu alfabeto ē chī letra Z tū ixlī'a'ksputni', ixpālacata quit xalītzucuni' ē xalī'a'ksputni'. Tī takelhpūtī, quit na'iccāmāhuī' xcān xala' nac mu'sni' jā taxtu xcān tū cāmaxquī' xasāsti' ixlatamatca'n. Jā icticāmātā'jīlh. ⁷ Chuntza' quit na'iccātlahuani' ixlīpō'ktuca'n tī tatlahuāna'nli. Quit ixDiosca'n na'īcuan, ē xlaca'n quilacstīn natalītaxtu. ⁸ Jā chuntza' ā'makapitzīn tī jā quintalīstālani' ixpālacata tajīcua'n. Xlaca'n nacāmācā'ncan nac cā'macscutnu'. Nā chuntza' tī jā ta'ka'ī', ē tī taquīclhca'tzan, ē tī tamaknīni'n, ē tī taka'lhī ixtā'lāpāxquī'nca'n, ē xantīlhni'nī'n, ē tī talaktaquilhpūta ídolos, ē ixlīpō'ktuca'n a'ksa'nīni'nī'n. Xlaca'n nacāmācā'ncan nac cā'macscutnu' jā lhcuyucan azufre. Huā'mā' ū'tza' ixlīmaktu' līnīn.

Xasāsti' Jerusalén

⁹ Ā'līstān quīlakmilh chā'tin chī ixlīkelhatojon ángeles tī ixtaka'lhī ā'a'ktojon lakuat tū ā'xmān. Quihuanilh:

—Cata't, ē quit na'icmāsu'yuni'yān xatasqui'ni' tī ixpuscāt Cordero.

¹⁰ Espírītu Santo quīmāsu'yuni'lh a'ktin talakahuān. Ángel quīlē'lh nac a'ktin tālhmā'n sipej ka'tla'. A'ntza' quīmāsu'yuni'lh cā'lacchicni' jā iخلا' Dios ē jā huanican Jerusalén. Ixyujmā'chi nac a'kapūn jā hui'lacha' Dios. ¹¹ Cā'lacchicni' ī'xkaka. Ixlīxkaka ixlītlī'hui'qui Dios. ī'xkaka chī a'ktin chihuix tū xatapalaxla', chī a'ktin chihuix tū huanican jaspe tū xatzēhuani't ē tū xkaka. ¹² Ixlīkelhka'tla' cā'lacchicni' ixyālh a'ktin talhta'm ka'tla' ē tālhmā'n. Ixka'lhī a'kcāujtu' xamākelhcha. Kelhacāujtu' ángeles ixtamaktaka'lh mā'nalh tzamā' mākēlhcha. Nac mākēlhcha ixcātzo'kcanī't ixtacuhuīni'ca'n kelhacāujtu' ixka'hua'chan Israel. ¹³ Ixtayāna'lh a'ktu'tun mākēlhcha nac este, ē nac norte a'ktu'tun, ē nac sur a'ktu'tun, ē nā a'ktu'tun nac oeste. ¹⁴ Ixlītzucuni' talhta'm a'kcāujtu' chihuix. Nac chihuixni' ixcātzo'kcanī't ixtacuhuīni'ca'n kelhacāujtu' apóstoles, iخلا' tī huanican Cordero.

¹⁵ Ángel tī ixquintā'chihuīna'nī't ixlē'mā'lh kentīn chī a'ctzuna'j qui'hui' tū xa'oro. Tzamā' ixpūlaclhca cā'lacchicni', ē xamākelhcha ē talhta'm. ¹⁶ Cā'lacchicni' a'cxtim ixlīlhmā'n ē ixlīpīka'tla'. Ángel līpūlhca'lh cā'lacchicni' ixqui'hui' tū xa'oro. Ixlīpō'ktu lhcākō'lh ē chā'lh a'ktu' mil ā'a'ktu' ciento kilómetros ixlīlhmā'n. A'cxtim ixlīpīka'tla' ē ixlītalhmā'n. ¹⁷ Ángel lhcālh talhta'm chuntza' chī talaclhcāna'n chī'xcuhuī'n. Ixlītalhmā'n chā'lh tu'tumpu'xamatā'ti' metros.

¹⁸ Talhta'm ixlītlahuacani't chihuix jaspe. Cā'lacchicni' pō'ktu xa'oro xastala'nka' chī vidrio. ¹⁹ Ixlītzucuni' talhta'm tzēhuani't iXuani't ixpālacata ixlītlahuacani't kempālhūhua' chihuix tū xatapalaxla'. Xapūla chihuix ixlītzucuni', xla' jaspe. Ixlī'a'ktu' chihuix zafiro, ē ixlī'a'ktu'tun ágata, ē ixlī'a'ktā'ti' esmeralda. ²⁰ Ixlī'a'kquitzis chihuix ónice, ē ixlī'a'kchāxan corinalina, ē ixlī'a'ktojon crisólito, ē ixlī'a'ktzeyan berilo, ē ixlī'a'kna'jās topacio, ē ixlī'a'kcāuj crisoprasa, ē ixlī'a'kcāujtin jacinto, ē ixlī'a'kcāujtu' amatista. ²¹ A'kcāujtu' mākēlhcha xla' a'kcāujtu' chihuixni' tū cāhuanican perlas. A'katunu' mākēlhcha ixtlahuacani't a'katunu' perla. Xatej cā'lacchicni' pō'ktu xa'oro xastala'nka' chī vidrio.

²² Jā iclaktzī'lh nūn a'ktin templo nac cā'lacchicni', ixpālacata na ixlīpō'ktu cā'lacchicni' hui'lh Dios tī ka'lhīkō' lītlī'hui'qui ē nā a'ntza' hui'lh Cordero. ²³ A'ntza' jātza' tī catimaclacasqui'nli chī'chini' nūn mālhcuyu'. Cā'lacchicni' māxkakē ī'xkakana' Dios ē nā ī'xkakana' Cordero. ²⁴ Tachi'xcuhuī't nac cā'quīlhtamacuj nacāmāxkakē ī'xkakana' Dios. Napuxcu'nu' xalanī'n nac cā'quīlhtamacuj natalakachi'xcuhuī' Dios. ²⁵ Xamākelhcha cā'lacchicni' natatalaqui'tāya pō'ktu quīlhtamacuj. Jā maktin caticāmālacchōca ixpālacata a'ntza' jā cati'a'nalh cā'tzī'sni'. ²⁶ Ixlīpō'ktuca'n tachi'xcuhuī't natamin natalakachi'xcuhuī'. ²⁷ Jā catitanūlh a'ntza' tū jā tze. Jā catitatanūlh tī tatlahua tū līmāxana'. Jā catitatanūlh tī tahuān tā'ksa'nīn. Natatanū a'ntza' xmān tī cātzo'kcanī't ixtacuhuīni'ca'n na ixlībro Cordero tī taka'lhī xasāsti' ixlātamata'ca'n.

22

¹ Ā'līstān ángel quīmāsu'yuni'lh a'ktin ka'tla' xcān tū xatzēhuani't. Tzamā' xcān ū'tza' tū māstā' xasāsti' latamať. Ka'tla' xcān ixtaxtumā'lh na ixpūmāpa'ksīnca'n Dios ē Cordero. ² Ka'tla' xcān ixtētaxtu iXpu'nan

nac xatej cā'lacchicni'. Na ixquilhtūnī'n ka'tla' xcān ixtayāna'lh qui'hui' tū tamāstā' xasāsti' latamat. Tzamā' qui'hui' tamāstā' ixtahua'ca't maccāujtu' a'ktin cā'ta. Tahua'ca' ixtahua'ca't a'katunu' mālhcuyu'. Xapa'lhma' huā'mā' qui'hui' tze cālīmātzeyīcan tachi'xcuhui't xalanī'n nac cā'quilhtamacuj. ³ Jā cati'a'nalh a'ntza' tū jā tze ixpālacata a'ntza' hui'lh ixpūmāpa'ksīnca'n Dios ē Cordero. Natamakapāxui' Dios tī tatapa'ksīni'. ⁴ Cā'lacan natałaktzī'n Dios. Nacātankāhui'līcan ixtacuhui'ni' Dios tī tatapa'ksīni'. ⁵ Nac huā'mā' cā'lacchicni' jā cati'a'nalh cā'tzī'sni'. Jātza' catimaclacasqui'nca pūmaksko. Jātza' catimaclacasqui'nca chi'chini'. Māpa'ksīni' Dios nacāmāxkakē ixtachi'xcuhui't. Xłaca'n natamāpa'ksīni'n pō'ktu quilhtamacuj.

Palaj namimpala Jesucristo

⁶ Ā'līstān ángel quihuanilh:

—Huā'mā' tachihuīn ixlīcāna'. Tzē a'ka'ī'can. Māpa'ksīni' Dios ixcāmālacapāstaquī ixa'kchihuīna'nī'n tū natahuan. Xla' macaminī't ixángel nacāmāsu'yuni' tī tatapa'ksīni' Dios tū palaj na'a'kspula.

⁷ Jesús huanli:

—Palaj na'icmin.

Līpāxuhua tī takexmatni' tū tatzo'kni' nac huā'mā' libro tū māsu'yu tū na'a'kspula.

⁸ Quit, Juan, ickexmatnī't ē icłaktzī'nī't ixlīpō'ktu huā'mā'. A'cxni' xa'ickexmatkō'nī't ē xa'icłaktzī'nkō'nī't, icłaktatzokostalh ángel tī ixquimāsu'yuni'nī't huā'mā'. ⁹ Xla' quihuanilh:

—Jā chuntza' catla'hua'. Jā caquilaktatzokosta. Nā quit ictā'scuja Dios chuntza' chī hui'x ē chī mintā'timīn tī ixa'kchihuīna'nī'n Dios ē ixlīpō'ktuca'n tī takexmatni' tū tatzo'kni' nac huā'mā' libro. Xmān Dios nalaktatzokostaya'.

¹⁰ Nā quihuanilh:

—Jā ca'cs catica'tzi huā'mā' tachihuīn tū tatzo'kni' nac huā'mā' libro ē tū tahanan tū na'a'kspula, ixpālacata palaj namākentaxtūcan chuntza' chī tatzo'kni'. ¹¹ Tī tatlahua tū jā tze, catatlahualhcus. Tī tapuhuan tū jā tze, catapuhualhcus chuntza'. Tī lactze, pō'ktu quilhtamacuj catatlahualh tū tze. Tī takexmatni' Dios, pō'ktu quilhtamacuj catakexmatni'lh Dios.

¹² Nā Jesús chihuīna'mpālh:

—Palaj na'icmin. Na'icłimin tū na'iccālīxoko chā'tunu'. Na'iccāxoko tī tatlahuanī't tū tze ē nā tī tatlahuanī't tū jā tze. ¹³ Quit xapūla ē ā'xmān, chī letra A tū lītzucu alfabeto ē chī letra Z tū ixlī'a'ksputni'. Quit xalītzucuni' ē xalī'a'ksputni'.

¹⁴ Līpāxuhua tī cāmātza'nkēna'ni'canī'ttza' ixcuentaca'n. Ū'tza' tzē natalīhua' xatahua'ca't qui'hui' tū māsā' xasāsti' latamat. Nā tzē natatanū nac cā'lacchicni'. ¹⁵ Jā cāmakxtekan natatanū nac cā'lacchicni' tī jā ta'a'ka'ī'cu'tun ixtachihuīn Dios. Jā catitatanūlh xantīlhnī', ē nūn tī taka'lhī ixtā'lāpāxqui'nca'n, ē nūn maknīni'nī'n, ē nūn tī talaktaquilhpūta ídolos, ē nūn tī ta'a'ksa'nān ixpālacata talakatī tahanan tū jā ixlīcāna'.

¹⁶ Jesús chihuīna'mpālh:

—Quit, Jesús, icmacā'nī't quínángel. Xla' nacāhuanīyān ixlīpō'ktu huā'mā' hui'xina'n tī tapa'ksīni'yā'tit Dios na ixlīpō'ktu cā'lacchicni'. Quit ī'xū'nātā'nat rey David. Quit mātuncuīnī' sta'cu tū xkaka —huanli Jesús.

¹⁷ Espíritu Santo ē ixtasqui'ni' Cordero, xłaca'n tahanan:

—Cata'ntit.

Ixlīpō'ktuca'n tī takexmata catahualh:

—Cata'ntit.

Cataminkō'lh ixlīpō'ktuca'n tī takelhpūtī, ē catahua'lh xcān tū māstā' xasāsti' latamat. Cāmaxquī'can chī talakalhu'mān tī tamaktīni'ncu'tun.

¹⁸ Ixlīpō'ktuca'n tī takexmata ixtachihuīn huā'mā' libro jā tatzo'kni' tū na'a'kspula, iccāhuani: Palh catīhuālh mālhmā'nī huā'mā' tachihuīn, Dios namakapātīnīn. Napātī lakuat tū tatzo'kni' nac huā'mā' libro. ¹⁹ Palh catīhuālh namāpānū macsti'na'j tachihuīn tū tatzo'kni' nac huā'mā' libro, Dios jā catimakxtekli nahua' ixtahua'ca't qui'hui' tū māstā' xasāsti' latamat. Dios jā catimakxtekli natanū nac xatasicua'lanātlahuan cā'lacchicni' tū tzo'kcanī't nac huā'mā' libro.

²⁰ Tī huan tzamā' tachihuīn, xla' huan:

—Ixlicāna'. Quit palaj na'icmin.

Chuntza' calalh. Cata't quiMāpa'ksīni' Jesús.

²¹ QuiMāpa'ksīni'ca'n Jesucristo cacāsicua'lanātlahuan milīpō'ktuca'n hui'xina'n. Amén.